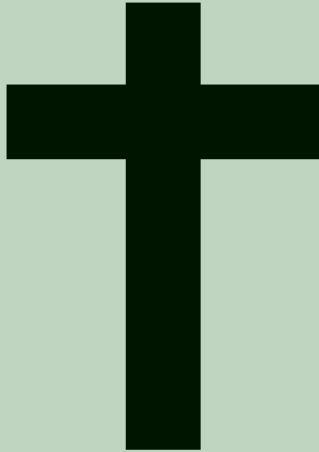

Xwiyá Gorixoyá
Siŋpirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Xwiyá Gorixoyá Sinjirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051

Contents

Matiyuo	1
Mako	72
Ruko	114
Jono	188
Wáí wurimeiarígíáwa	239
Romí	311
1 Koriní	349
2 Koriní	384
Garesia	408
Epesai	420
Piripai	432
Korosi	441
1 Tesaronaika	450
2 Tesaronaika	457
1 Timotio	461
2 Timotio	472
Taitaso	480
Pairimono	485
Xibiruyí	487
Jemiso	513
1 Pitao	523
2 Pitao	533
1 Jono	539
2 Jono	548
3 Jono	550
Juto	552
Wáí wómíxinínípi	555

Xwiyá yáy neainaríñ Matiyuo eañpiríni.

Ríwamíñ rípi “Xwiyá yáy neainapaxí Matiyuo eañpiyí” ríñípiríni. O Jisaso wiepisagowa woríni. Xegí yoí ámi bí Ripaioríni. Jisaso ríxa nípémáná níwíápinímeámí añínamí nání nípeyimáná eñáná ámi xwiogwí ríxa obaxí nípwémáná eñáná ríwamíñ rípi eañríní. Xegí Judayí díní re yaiwiaríñagí níwíníri, “Míxí ináyí nímoníri re míñweañíyí nepa xwayí naníri ñweañwáomani. Jisaso nepa aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáo nímoníri síñwíríyí, míxí ináyí nímoníri añí Jerusaremí tíyo dání neamenñweámíníri eñríní.” yaiwiaríñagí níwíníri nání ayí ámi díní némero “Xerwí ríá moaríñwíni? Jisaso nepa Kiraisoríni. Goríxoyá xewaxoríni.” yaiwíríxíníri ríwamíñ rípi eañríní. E yaiwíríxíníri ríwamíñ nearíná wíá rókiamoagíwá ámá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroní nání níriro ríwamíñ eagí obaxí míñí nírorí “Jisaso apí tñí apí tñí xíxeni nímogá uníri.” níriri eañríní.

Jisasomí xiáwo íriñowa náníriñí.

¹ Xwiyá rípi íwíaríawé Jisasi Kiraisoyá náníriñí. Oyá íwíaríawé nímogá nuri áwíni e míxí ináyí Depitoríni. Depitoyá íwíaríawé nímogá nuri wígí xiáwo íriño Ebírfamoríni. ² Ebírfamo Aisakomí emeaníñigíni. E dání Aisako Jekopomí emeaníñigíni. E dání Jekopo Judaomí tñí xegí xerírfameáowamí tñí emeaníñigíni. ³ E dání Judáo xiáái Temái tñí íwí níri Pereso tñí Serao tñí emeaníñigíni. E dání Pereso Xesíronomí emeaníñigíni. E dání Xesírono Ramomí emeaníñigíni. ⁴ E dání Ramo Aminadapomí emeaníñigíni. E dání Aminadapo Nasonomí emeaníñigíni. Nasono e dání Sarímonomí emeaníñigíni. ⁵ E dání Sarímono émayí apíxí Rexapí nímeari Bowasomí emeaníñigíni. E dání Bowaso Rutímí nímeari Obetomí emeaníñigíni. Obeto e dání Jesiomí emeaníñigíni. ⁶ Jesio e dání míxí ináyí Depitomí emeaníñigíni. Depito e dání apíxí Yuráiayá nírápíri Soromonomí emeaníñigíni. ⁷ Soromono e dání Riabowamomí emeaníñigíni. Riabowamo e dání Abaisomí emeaníñigíni. Abaisao e dání Esaomí emeaníñigíni. ⁸ Esao e dání Jexosapetomí emeaníñigíni. Jexosapeto e dání Joramomí emeaníñigíni. Joramo e dání Asaiaomí emeaníñigíni. ⁹ Asaiao e dání Jotanomí emeaníñigíni. Jotano e dání Exaso emeaníñigíni. Exaso e dání Xesekaiaomí emeaníñigíni. ¹⁰ Xesekaiao e dání Manasaomí emeaníñigíni. Manasao e dání Emosomí emeaníñigíni. Emoso e dání Josaiamí emeaníñigíni. ¹¹⁻¹² Josaiiao —Babironí dájí émayí míxí nímeáa níbíro Judayo nípíkíomearo íwí nímearo nímeámí úáná Judayí añí e xwiogwí obaxí ñweañáná Josaiiao e dání Jekonaiaomí tñí xegí xerírfameáowamí tñí emeaníñigíni. Jekonaiao e dání Siatieromí emeaníñigíni. Siatiero e dání Serababeromí emeaníñigíni. ¹³ Serababero e dání Abiudomí emeaníñigíni. Abiudo e dání Eraiakimomí emeaníñigíni. Eraiakimo e dání Esomí emeaníñigíni. ¹⁴ Eso e dání Sedokomí emeaníñigíni. Sedoko e dání Ekimomí emeaníñigíni. Ekimo e dání Eraiatomí emeaníñigíni. ¹⁵ Eraiato e dání Eresaomí

emeañinigini. Ereasao e dani Matanomí emeaninigini. Matano e dani Jekopomí emeaninigini. ¹⁶ Jekopo e dani Josepo, Mariaimí xiagwomí emeaninigini. Í Jisasomí xirini. O yeáyí neayimixemeanfa nani Gorixoyá dñí tñí xegí xiáwowayá xwá piaxfyo dani iwiaronjo enagi nani xegí yofí bí Kiraisoyí rígorini. ¹⁷ Ayinani xiáwo írñjo Ebíramo nemeága nibíro mîxí ináyí Depito emeaní nani xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imóninirini. Xiáwo Depito ñweañe dani nemeága nibíro Babironí kirapusí omiñí wigíe nani xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú eni imóninirini. Omiñí wigíe dani Jisaso rémonje nani ámi xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imóninirini.

Jisasomí xínái xirine nánirini.

¹⁸ Xwiyfá Jisasi Kiraiso xirine nani riririni. Omi xínái Mariaí Josepo meáwiniginirí ikiyinjí ñyárimáná enáná ayáú siní ñimeánimí memé enáná í ríxa Gorixoyá kwíyí tñí niaíwí agwí eniginini. Í niaíwí agwí enagi ñwiníro ¹⁹ Josepo, imí meanfo áamá sanñjo enagi nani “Xwiyfá imí ayá winipaxí wí murípa oemini.” ñyáiwirí “Ími yumí emí omónini.” ñyáiwirí ²⁰ siní dñí e ñimóá waríná re eniginini. Oriñá winaríná Gorixoyá anñají wo sinani ñwimónirí re uriniginini, “Josepoxí, mîxí ináyí Depitoyá xiáwoxini, díxí apíxí Mariaimí éfí ñwirí emí mímopani. Niaíwo imí kwíyí Gorixoyápmí dani eweáo enagi nani anani meai. ²¹ Í niaíwí oxí wo xirínfáriní. Áamá xegí imónigfáyo fíwí yarigfápi nani xwiyfá meárinipríxinirí yokwarimí ñwiirí yeáyí uyimixemeanfa enagi nani xegí yofí Jisasoyí wírfírxini.” uriniginini. ²²⁻²³ Ayí eníná wíá rókiamoagfá wo áwanjí ñirirí ríwamíñjé eaáríñjé rípi “Re enfáriní. Apíxí oxí mímearíñjé wí niaíwí agwí nerí oxí wo xiránáyí, yofí Emaniueroiyí —Yofí míkí ayí Gorixoxo nene tñí nawíní ñweañfa nánirini. Yofí e wírfírxíriní.” Ríwamíñjé e ñirirí eaáríñjé apí xixeni imónínfa nani e imóniniginini. ²⁴ Anñají Gorixoyáo e uríagí Josepo sá weñe dani ñwiápinímeari anñajó sekaxí urípa nerí xegí apíxí Mariaimí meañiginini. ²⁵ Imí ñimeari aí siní niaíwo mîxirípa neríná í tñí sá bí mîwé néra núnsáná í ríxa niaíwo xiráná xegí yofí Jisasoyí wírfiniginini.

2

Sogwí fwiaparinimí dani bigfáwa nánirini.

¹ Mariaí Jisasomí Judia píropenisfyo anj yofí Betírexemí dani ñixírimáná enáná Judayí áminá wo mîxí ináyí Xerotoyí rññjo Jerusaremíyo ññweari xegí Judayo meñweañaná re eniginini. Áamá sinj nani enwípearigfá wa sogwí fwiaparinimí dani nibíro Jerusaremí ñirémoro ² yaríñjé re wigíawixini, “Judayí mîxí ináyí imónínfa nani niaíwí sinj xirñjo gerini? Sogwí fwiaparinimí ññweañfá omí xiráná sinj o nani ñweáagi sinjwí ñwinírane nani omí yayí oumeanírane baríñwini.” urémeáagfá ³ mîxí ináyí Xeroto “Niaíwo mîxí ináyí ñimónirí ñimúronífenñojé?” ñyáiwirí dñj ríá nuxerí Jerusaremí ñweáyí ññni eni dñj ríá nuxéa úagi ⁴ o apaxípaníñjé imónigfá xwéowamí tñí ñwí ikaxí eáníñpí mewegíawamí tñí awí neaárímáná yaríñjé re winiginini, “Kraisoyí rññjo, yeáyí neayimixemeanfa nani negí aríowayá xwá piaxfyo dani iwiaronfoiyí

rariñwáo rfwamiñf niriñiri eániñpi ge xiriñpíra nání riniñi?" urfagi⁵ awa re urigfawixini, "Negf Judia piropenisfyo re anfyof Betirexemiyo xiriñpaxf imónini. Ayf ripi nánirini. Wíá rókiamoagfá wo áwanf niwuriyirf rfwamiñf re eaáriñfíni,⁶ 'Judayf anfyo anfyof Betirexemi ñweáyíne anf niyonf nání amá obaxíyíne menjagi aiwi segf amá wo mífxf ináyf nimóniri gf Judayf niyonf menjweanfá enjagi nání segf anf api anf xwé tñf xiñeni imóniníarini.' niriñi eaáriñfíni." urfagfa⁷ Xeroto yumí dñf niyaiwimáná "Siñfyo enjwípearigfáwa obípoi." niriñi awa ríxa báná yaríñf re winíñigini, "Siño gíná ñweáagi winíñgawixini. Siñomi siñwf niwinimáná enáná emá arari pwenfíni?" urfagi awa ríxa áwanf uráná⁸ o Betirexemi nání re uowáriñigini, "Soyíne nuro niaíwo nání píraníñf pífá époi. Ríxa siñwf niwiníroná nionf enf nuri yayf seáyf e umeminiñi nání amf niñbro áwanf nifípoi." urfagi⁹ awa aríá e niwiro wigfpi ófyo waríñá re eníñigini. Siñf awa xámf sogwf fwiapariñfíni niñwearóná winíñfo awamf xámf numearf anf niaíwo wenjwámf seáyf e ñweañigini.¹⁰ Siño e ñweáagi niwiníro seáyimf seáyimf nimóniro dñf nífá niwiníri¹¹ anjwámf niñpáwiro niaíwo xínái Mariaf tñf ñweañagí niwiníro re egfawixini. Xwíayo niñfínimearo omf yayf numemáná amípi o nání imóníñf wigf ayá rímiñxarigfápi niñroaro sfñá gorf tñf ikíá dífá —Dífá yof pírakenisanf tñf murf tñf nání riniñi. Dífá api dñf nanf eaáriñf xiñegfni sixf wíxaú tñf mifi wigfawixini.¹² Míni niwimáná enáná Goríxo oriñá nupáriñf rfmíñf re uriñigini, "Mífxf ináyf Xeroto tñf e nání amf mupa époi." urfagi wigf anf e nání nuróná óf xegf wíyo ugíawixini.

Isipiyf anfyo nání éf ugíá nánirini.

¹³ Awa ríxa numáná enáná re eníñigini. Josepo oriñá niwinírná aníñajf Goríxoyá wo siñáni niñronapíri re uriñigini, "Ríxa niñwiáñimearf niaíwo tñf xínái tñf niñmeámf Isipiyf anfyo nání éf úpoi. Sepfoyíne nuro rémófe dánf amf nionf searimíae nání ñweáfirixini. Xeroto niaíwomf píkinf pífá énapini enjagi nání rirariñini." urfagi¹⁴ o áríwiyimf aí niñwiáñimearf niaíwo tñf xínái Xeroto niñmeámf Isipiyf anfyo nání nuro¹⁵ niñwearóná mífxf ináyf tñf péé nání ñweaagíarini. Wíá rókiamoagfá wo xwíyíá Goríxoyá niñwuriyirf rfwamiñf eaáriñf rípi "Gf íwo Isipiyf anfyo ñweañáná 'Eini.' urimíarini." niriñi eaáriñf api xiñeni imóninífa nání Josepo niaíwomf Isipiyf anfyo nání niñmeámf uníñigini.

Niaíwíyo míñf rirómf emegfá nánirini.

¹⁶ Xeroto, Jerusaremíyo xwayf naníri ñweañjo sogwf fwiapariñfíni dánf uríñenapariñfáwa amf xíomf niñwiménapíñfá nání "Yapísf rífa níwapiyíoi?" niyaiwirf dñf rífa ápiáwíñf wéagi xewaníño awamf siño nání yaríñf wíáná awa "Íná ñweáagi winíñwanigini." urfápi nání dñf niñmorf porisowamf uowáráná awa nuro niaíwí oxí Betirexemi dánfíyíyá tñf e mífimídanf niñweaxa pugfáyíyá tñf, niaíwí oxí wigf xwiogwf waú wo sñf mímúropa egíá niyonf míñf rirómf emegíawixini.¹⁷⁻¹⁸ Míñf rirómf eméáná xwíyíá Goríxoyá wíá rókiamoagf Jeremaiayf riniño niñwuriyirf rfwamiñf eaáriñf rípi "Anf Rama dánf 'Yeyí.' niriñiri ñwf eánariñagf arífa wiaríño. Reserimf xífáíwa wigf niaíwí nání ñwf píyí niñwíñiro wigf niaíwí wówf siñwf

míwínáǵá nání mǵí ikǵwǵ umírǵǵa aiwí pǵnǵ mǵwíarǵǵawixǵnǵ.” rǵwamǵǵ eaarǵǵ apǵ íná xǵxenǵ imónǵǵnǵnǵ.

Ámǵ Isipǵyǵ aǵǵyo dánǵ yǵǵá nánǵrǵnǵ.

¹⁹ Xeroto rǵxa nǵpéaná re enǵnǵnǵnǵ. Josepo Isipǵyǵ aǵǵyo dánǵ orǵǵá nǵwínǵrǵná aǵǵnǵǵ Gorǵxoyá wo sǵǵánǵ nǵrónapǵrǵ re urǵǵnǵnǵnǵ, ²⁰ “Níaiwomǵ opǵkianeyǵnǵrǵ emegǵáwa rǵxa pegǵá enǵǵǵ nánǵ nǵwíapǵnǵmearǵ níaiwo tǵnǵ xǵnái tǵnǵ nǵmeámǵ dǵxǵ Isǵrerǵyǵ aǵǵyo nánǵ úpoyǵ.” urǵǵǵ ²¹ Josepo nǵwíapǵnǵmearǵ níaiwo tǵnǵ xǵnái tǵnǵ nǵmeámǵ nurǵ Isǵrerǵyǵ aǵǵyo nǵrémoro ²² Josepo arǵá re wǵǵnǵnǵnǵ, “Xerotomǵ xewaxo Akereasoyǵ rǵnǵǵo xano mǵxǵ ínáyǵ nǵmónǵrǵ neamenǵweaǵǵpa xewaxo enǵ mǵxǵ ínáyǵ e nǵmónǵrǵ Judía pǵropenǵsǵyo re neamenǵweanǵ.” rarǵǵǵǵ arǵá nǵwirǵ wáyǵnǵwínǵrǵ “Arǵǵe nurǵ Judía pǵropenǵsǵyo ǵweámǵnǵrénǵnǵ?” yaiwiarǵná Gorǵxo Josepomǵ orǵǵá nupárǵrǵ éǵ urowáráná epówa Judía pǵropenǵsǵyo wíarǵ nǵmúroro Garǵrǵ pǵropenǵsǵyo nánǵ nuro ²³ aǵǵ yoǵ Nasaretǵ rǵnǵǵǵpǵmǵ ǵweaǵǵǵrǵnǵ. Wǵá rókíamoagǵáwa ámá xiáwowayá xwǵá piaxǵyo dánǵ iwíaronǵo nánǵ re rǵǵǵǵpǵ “Ayǵ re rǵpǵrǵǵrǵnǵ, ‘O Nasaretǵ dánǵorǵnǵ.’ rǵpǵrǵǵrǵnǵ.” rǵǵǵá apǵ xǵxenǵ imónǵwǵnǵǵnǵrǵ Nasaretǵ nánǵ nuro ǵweaǵǵǵrǵnǵ.

3

Jono wayǵ numeaia ǵǵo xwǵyǵá wáǵ urǵmenǵ nánǵrǵnǵ.

¹ Jono, wayǵ numeaia ǵǵo, Jisaso sǵnǵ Nasaretǵ ǵweaǵǵáná, o nurǵ Judía pǵropenǵsǵyo ámá dǵǵǵ meane wáǵ nurǵmerǵná ² re urayǵǵrǵnǵ, “Gorǵxo xwíoxǵyo mǵmeámǵ nǵneairǵ píránǵǵǵ neamenǵweanǵ aǵwǵ ayo enǵǵǵ nánǵ segǵ ǵwǵ yarǵǵǵǵpǵ rǵwǵmǵnǵ nǵmamoro píránǵǵǵ nǵsanǵro ǵweáǵrǵxǵnǵ.” urayǵǵrǵnǵ. ³ Wǵá rókíamoagǵ Aisaiaoyǵ rǵnǵǵo nǵrǵrǵ rǵwamǵǵǵ re eaǵǵpǵ, “Ámá dǵǵǵ meanǵmǵ dánǵ ámá wo rǵaiwá re rarǵnǵ, ‘Ámǵnáo nánǵ segǵ dǵǵǵ óǵ nanǵǵnǵǵ wímoiro óǵ píránǵǵǵ imoarǵǵǵpánǵǵ wímoiro nero ǵweáǵrǵxǵnǵ.’ rarǵnǵ.” rǵwamǵǵǵ e nǵrǵrǵ eaǵǵpǵ tǵnǵ xǵxenǵ Jono nurǵ axǵpǵ e yǵǵrǵnǵ. ⁴ O rapǵrapǵ nanǵ nǵyǵnǵrǵ emeagomanǵ. Kamerǵ ǵá (iyǵá írǵkwǵnǵǵǵ imónǵǵǵ wú) nǵyǵnǵrǵ arerǵxǵ írǵǵyo yǵnagorǵnǵ. Aiwá enǵ nanǵ nagomanǵ. Áxwaxǵ tǵnǵ pǵkǵ inǵǵǵ tǵnǵ nagorǵnǵ. ⁵ Judayǵ wǵǵǵ aǵǵ xwé Jerusaremǵ ǵweaǵǵáyǵ tǵnǵ Judía pǵropenǵsǵyo amǵ amǵ ǵweaǵǵáyǵ nǵnǵ tǵnǵ inǵǵǵ Jodanǵ rapápámǵ ǵweaǵǵáyǵ tǵnǵ ⁶ Jono tǵǵǵ e nánǵ nuro wǵǵǵ ǵwǵ yarǵǵǵǵpǵ nánǵ waropárǵ wíáná o wayǵ numeaia nurǵ aí ⁷ Parisiowa tǵnǵ Sajusiowa tǵnǵ —Awa weyǵnǵ nǵmenǵro ámá wíyo seáyǵ e wímónarǵǵáwarǵnǵ. Awa Jono wayǵ oneameainǵro barǵǵǵǵ Jono sǵǵwǵ e nǵwǵnǵrǵ ayǵ wǵǵǵ ǵwǵ yarǵǵǵáyǵ rǵwǵmǵnǵ nǵmamoro nǵsanǵro mé “Wayǵnǵ oneameainǵ.” nǵyaiwiro barǵǵǵǵá nǵwǵnǵrǵ nánǵ re urǵǵnǵnǵnǵ, “Sídǵrǵ míáoyǵné, ‘Rǵwéná Gorǵxo xeanǵǵǵ seaikárǵnǵá enǵǵǵ nánǵ éǵ úpoyǵ.’ go searǵǵǵ rǵnǵǵǵ meanǵǵǵnǵrǵ wáyǵ nero nionǵ tǵámǵnǵ éǵ barǵǵoǵ? ⁸ Soyǵné ǵwǵ yarǵǵǵǵpǵ rǵwǵmǵnǵ nǵmamorǵnáyǵ, píránǵǵǵ nero íkǵá sogwǵ nanǵ nǵwerǵná yarǵǵǵpa imónǵǵrǵxǵnǵ. ⁹ Re mǵnǵrǵpa epoyǵ, ‘Negǵ arǵo Ebǵrǵfamoyáone enǵǵǵ nánǵ Gorǵxo wí xeanǵǵǵ neaikárǵnǵá menǵnǵ.’ mǵnǵrǵpa epoyǵ. Gorǵxo ‘Ebǵrǵfamoyá ǵwíarǵawé nánǵ “Nionǵ ayo xeanǵǵǵ nǵwirǵná arǵǵe xwé obaxǵ imónǵnǵǵrǵnǵ?” nǵyaiwirǵ ududǵ wínarǵnǵ.’ rǵyaiwiarǵǵo? Oweoi, Gorǵxo dǵǵǵ e yaiwipaxǵ menǵnǵ.

Anani sɨ́ɨ́a tɨ́yo dani Ebirɨ́amo nani ɨ́wiarɨ́awé wimɨ́xɨ́yipaxɨ́rɨ́ni. ¹⁰ Gorixoxo rɨ́xa rapɨ́wé ikɨ́á mɨ́kɨ́ tɨ́ɨ́ e nani fá xɨ́rɨ́ni. Ikɨ́á gɨ́ni gɨ́na sogwɨ́ nanɨ́ mɨ́wéagi nɨ́wɨ́nɨ́rɨ́ná nɨ́dɨ́kárɨ́rɨ́ rɨ́á ikeaarɨ́nɨ́fárɨ́ni. ¹¹ Nioni sa iniɨ́gɨ́ tɨ́ni wayɨ́ seameaiarɨ́ɨ́arɨ́ni. Nioni enɨ́ eánɨ́ɨ́aoni aiwi rɨ́wɨ́yo bɨ́nɨ́o nioni nɨ́múrónɨ́ni. Seyɨ́né nioni nani ‘Ámá wé rónɨ́ɨ́orɨ́ni.’ niaiwiarɨ́ɨ́agɨ́a aiwi o nioni tɨ́ni xɨ́xenɨ́ mimónɨ́ɨ́agɨ́ nani ámá xɨ́náiwanɨ́ɨ́ni nímónɨ́ro omɨ́ɨ́ɨ́ wiarɨ́gɨ́áɨ́ bosoyá sɨ́kwɨ́ sɨ́ gwɨ́ wikweaiarɨ́gɨ́ápa nioni oyá wikweaipaxɨ́ menɨ́ni. O wayɨ́ niseameairɨ́ná iniɨ́gɨ́ tɨ́ni seameainɨ́amanɨ́. Wiyɨ́né Gorixoyá kwíyɨ́ tɨ́ni seameairɨ́ wiyɨ́né rɨ́á tɨ́ni seameairɨ́ enɨ́fárɨ́ni.” nurɨ́rɨ́ ¹² Gorixoxo ámá nanɨ́yo yeáyɨ́ uyimɨ́xemearɨ́ sɨ́píyo anɨ́pá imɨ́xɨ́rɨ́ enɨ́a enɨ́agɨ́ nani ewayɨ́ xwíyɨ́fá re urɨ́ɨ́ɨ́nigɨ́ni, “Omɨ́ɨ́ɨ́ yarɨ́gɨ́áɨ́ pokɨ́ tɨ́ni witɨ́ aiwá eyeyírómɨ́ ero aiwá ná anɨ́yo tɨ́ro mamɨ́wɨ́ tɨ́ni sɨ́yikɨ́ tɨ́ni rɨ́á ikeaarɨ́ro yarɨ́gɨ́ápa Gorixoxo enɨ́ axɨ́pɨ́ e emɨ́ánɨ́rɨ́ witɨ́ mamɨ́wɨ́ tɨ́ni ná tɨ́ni eyeyírómɨ́ inɨ́ɨ́e xegɨ́ pokɨ́ fá nɨ́xɨ́rɨ́rɨ́ ronɨ́. Aiwá náyɨ́ anɨ́yo tɨ́rɨ́ mamɨ́wɨ́ tɨ́ni sɨ́yikɨ́ tɨ́ni rɨ́á supárɨ́paxɨ́ mimónɨ́ɨ́ɨ́yo ikeaarɨ́rɨ́ enɨ́fárɨ́ni.” urɨ́ɨ́ɨ́nigɨ́ni.

Jisasomi wayɨ́ umeaiɨ́nɨ́ nánɨ́rɨ́ni.

¹³ Jisaso Jono wayɨ́ onɨ́meainɨ́rɨ́ nani Gariri pɨ́ropenɨ́sɨ́yo dani nɨ́bɨ́rɨ́ iniɨ́gɨ́ Jodani rapá tɨ́ɨ́ e nɨ́rémorɨ́ omɨ́ wímeaagɨ́ aiwi ¹⁴ Jono nurakimɨ́nɨ́rɨ́ nerɨ́ re urɨ́ɨ́ɨ́nigɨ́ni, “Joxɨ́ nioni nani o wayɨ́ onɨ́meainɨ́rɨ́ rɨ́barɨ́ɨ́ni? Oweoi, ‘Joxɨ́ wayɨ́ onɨ́meainɨ́.’ nímónarɨ́ni.” urɨ́agɨ́ aí ¹⁵ Jisaso re urɨ́ɨ́ɨ́nigɨ́ni, “Xe wayɨ́ oumeaimɨ́nɨ́rɨ́ sɨ́ɨ́wɨ́ nanɨ́. E neraináyɨ́, Gorixoxo nioni nani ‘O sɨ́wɨ́ wé rónɨ́ɨ́yɨ́ nɨ́ni oeni.’ yaiwiarɨ́ɨ́pɨ́ xɨ́xenɨ́ yanɨ́wiɨ́.” urɨ́agɨ́ ¹⁶ o Jisasomi wayɨ́ umeaiáná o rɨ́xa nímɨ́nɨ́meámɨ́ peyarɨ́ná re enɨ́ɨ́nigɨ́ni. Anɨ́ pɨ́rɨ́yo dani óf ináná kwíyɨ́ Gorixoyápɨ́ xawiówɨ́nɨ́ɨ́ nɨ́weapɨ́rɨ́ omɨ́ wímeanɨ́ɨ́nigɨ́ni. Omɨ́ wímeaáná re enɨ́ɨ́nigɨ́ni. ¹⁷ Anɨ́namɨ́ dani xwíyɨ́fá re rɨ́nénapɨ́ɨ́nigɨ́ni, “Gɨ́ niaiwɨ́ ayá tɨ́ɨ́orɨ́ni. Amɨ́pɨ́ o yarɨ́ɨ́pɨ́ nani yayɨ́ ninarɨ́ni.” rɨ́nénapɨ́ɨ́nigɨ́ni.

4

Obo Jisasomi iwamɨ́o wíwapɨ́yɨ́ɨ́ nánɨ́rɨ́ni.

¹ Kwíyɨ́ Gorixoyápɨ́ Jisasomi nɨ́wímeámáná omɨ́ Obo iwamɨ́o owíwapɨ́yɨ́nɨ́rɨ́ ámá dɨ́ɨ́ meanɨ́ e nani nɨ́méra úáná ² o aiwá mɨ́nɨ́ ɨ́wɨ́fá nɨ́ɨ́wearɨ́ rɨ́xa sɨ́á 40 nórimáná enáná o agwɨ́ wíáná ³ iwamɨ́o wíwapɨ́yarɨ́ɨ́o nɨ́bɨ́rɨ́ re urɨ́ɨ́ɨ́nigɨ́ni, “Joxɨ́ ‘Niaiwɨ́ Gorixoyáonɨ́rɨ́ni.’ yaiwinarɨ́ɨ́pɨ́ nepa enánáyɨ́, aiwá nɨ́rɨ́ nani ‘Sɨ́ɨ́a tɨ́yɨ́ aiwá oimónɨ́ni.’ reɨ́.” urɨ́agɨ́ aí ⁴ Jisaso re urɨ́ɨ́ɨ́nigɨ́ni, “Oweoi, wí emɨ́méni. Gorixoyá Bɨ́kwɨ́yo dani rɨ́wamɨ́ɨ́rɨ́ e eáni, ‘Ámá aiwá nani dɨ́ɨ́ nɨ́morɨ́náyɨ́ wí dɨ́ɨ́ meapaxɨ́ menɨ́ni. Xwíyɨ́fá Gorixoxo rɨ́ɨ́yɨ́ nɨ́yonɨ́ dɨ́ɨ́ nɨ́kwɨ́rorɨ́náyɨ́ ayɨ́nɨ́ dɨ́ɨ́ meapaxɨ́rɨ́ni.’ Rɨ́wamɨ́ɨ́ e nɨ́rɨ́nɨ́rɨ́ eáni.” urɨ́ɨ́ɨ́nigɨ́ni. ⁵ Obo Jisasomɨ́ nɨ́meámɨ́ Jerusaremɨ́ anɨ́ Gorixoyá ayá tɨ́ɨ́mɨ́nɨ́ nani nurɨ́ anɨ́ Gorixoxo nani rɨ́dɨ́yowá yarɨ́gɨ́wámɨ́ rɨ́kwɨ́yo seáyɨ́ e nurárarɨ́máná ⁶ re urɨ́ɨ́ɨ́nigɨ́ni, “Joxɨ́ ‘Niaiwɨ́ Gorixoyáonɨ́rɨ́ni.’ yaiwinarɨ́ɨ́pɨ́ nepa enánáyɨ́, Gorixoyá Bɨ́kwɨ́yo dani rɨ́wamɨ́ɨ́rɨ́ re nɨ́rɨ́nɨ́rɨ́ eániɨ́agɨ́ nani ‘Gorixoxo joxɨ́ sɨ́kwɨ́ sɨ́ɨ́yo pɨ́rɨ́ uyɨ́kímɨ́ inɨ́rɨ́xɨ́nɨ́rɨ́ xegɨ́ anɨ́nájowa awí nɨ́roo fá rɨ́xepɨ́rɨ́ nani urowárɨ́nɨ́ɨ́o.’ nɨ́rɨ́nɨ́rɨ́ eániɨ́agɨ́ nani ananɨ́ mɨ́mɨ́ nɨ́mawɨ́rɨ́ xeamoɨ́.” urɨ́agɨ́ aí ⁷ Jisaso re urɨ́ɨ́ɨ́nigɨ́ni, “Xwíyɨ́fá joxɨ́ mɨ́ɨ́ nɨ́rorɨ́ rɨ́fɨ́pɨ́ eániɨ́agɨ́ aiwi xwíyɨ́fá rɨ́pɨ́

eni n̄r̄in̄r̄i eán̄ni, ‘Neḡ Gor̄xo nepa en̄j neán̄r̄i epaxor̄fan̄r̄i iwam̄ó m̄iw̄wap̄iyip̄ani.’ eni r̄in̄h̄aḡi nán̄i nion̄i wí e em̄imé̄ni.” ur̄in̄h̄aḡin̄i.
 8 Ám̄i Obo d̄fw̄f̄ m̄ih̄j seáȳim̄i wiá̄p̄n̄imean̄j̄ bim̄i nán̄i n̄imeám̄i n̄iyiri an̄j̄ n̄n̄i xw̄f̄á r̄ir̄i n̄r̄im̄in̄i ikw̄r̄ón̄h̄j̄yo s̄iw̄á n̄wir̄i xeḡf̄ am̄ip̄i ám̄á n̄iw̄in̄r̄ón̄a ayá s̄fw̄f̄ nuror̄i n̄imeapax̄f̄ wimónar̄h̄j̄p̄i eni s̄iw̄á n̄wir̄i
 9 re ur̄in̄h̄aḡin̄i, “Jox̄i xw̄f̄áyo n̄ip̄k̄in̄imeari s̄iman̄j̄w̄yón̄h̄j̄ n̄inur̄in̄r̄i nion̄i nán̄i yaȳf̄ seáȳim̄i n̄imēi. E n̄ián̄áȳf̄, am̄ip̄i s̄iw̄á s̄iá tiȳf̄ n̄ip̄ini siap̄im̄f̄in̄i.” urán̄a 10 Jisaso re ur̄in̄h̄aḡin̄i, “Setenox̄i p̄f̄n̄i n̄in̄wiár̄im̄i éf̄ ui. Xw̄iȳf̄á r̄ip̄i ‘Ámin̄á Gor̄xo nán̄in̄i xw̄f̄áyo n̄ip̄k̄in̄imearo yaȳf̄ seáȳim̄i umero seḡf̄ am̄ip̄i “N̄w̄f̄áx̄in̄i.” r̄in̄h̄j̄ȳf̄ em̄i n̄imoro s̄iw̄f̄ oya nán̄in̄i d̄h̄j̄ ikw̄r̄oro éf̄r̄ix̄in̄i.’ r̄in̄h̄aḡi nán̄i jox̄i n̄ir̄f̄pa wí em̄imé̄ni.” ur̄f̄aḡi 11 Obo p̄f̄n̄i n̄iw̄iár̄im̄i úán̄a an̄jn̄aj̄f̄ wa n̄ib̄ro ar̄ir̄á wiḡf̄awix̄in̄i.

12 Jisaso ám̄á wa Jono waȳf̄ numeaīa war̄in̄o nán̄i re rar̄in̄h̄aḡf̄a “Om̄i r̄ixa f̄á n̄ixero gw̄f̄ an̄j̄yo n̄wir̄ár̄f̄ar̄in̄i.” rar̄in̄h̄aḡf̄a o ar̄f̄á e n̄iwimo Gariri p̄ropen̄is̄f̄yo nán̄i nur̄i n̄h̄wear̄fn̄á 13 an̄j̄ Nasaret̄i x̄fo xwé iwiarōje p̄f̄n̄i n̄iw̄iár̄im̄i nur̄i an̄j̄ xeḡf̄ yōf̄ Kapaneam̄iȳi r̄in̄h̄j̄yo — An̄j̄ ap̄i ip̄i Gariri t̄f̄n̄i ikw̄r̄ón̄in̄i. Seburano t̄f̄n̄i Nap̄itaraīo t̄f̄n̄i awaúyá f̄wiár̄fawé n̄weaaḡfer̄in̄i. E nán̄i nur̄i n̄h̄wear̄in̄h̄aḡin̄i. 14 Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄in̄i. Gor̄xoyá xw̄iȳf̄á w̄f̄á rókiamoaaḡf̄ Aisaiaoȳi r̄in̄h̄o xw̄iȳf̄á n̄iwur̄iȳir̄i r̄fwam̄h̄j̄f̄ re eaár̄in̄h̄r̄in̄i, 15 “Xw̄f̄á Seburanoyá f̄wiár̄fawé t̄f̄n̄i Nap̄itaraīoyá f̄wiár̄fawé t̄f̄n̄i en̄j̄n̄á n̄weaaḡf̄e ip̄i t̄h̄j̄m̄in̄i t̄f̄n̄i in̄ih̄ḡf̄ Jodan̄i rap̄áyo j̄far̄iwám̄i dán̄i t̄f̄n̄i xw̄f̄á Gariri imón̄h̄j̄m̄in̄i émáȳf̄ n̄weaaḡf̄e, 16 ám̄á ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ e n̄weaaḡf̄áȳf̄ n̄f̄n̄i Gor̄xom̄i mux̄f̄dar̄h̄aḡf̄a nán̄i s̄f̄á yin̄h̄j̄m̄in̄h̄j̄f̄ n̄weaaḡf̄e r̄ixa w̄f̄á xwé b̄i ón̄f̄aḡi win̄ih̄ḡfawix̄in̄i. Aȳf̄ apax̄f̄ mé pear̄in̄h̄aḡf̄a nán̄i ikw̄ap̄in̄h̄j̄f̄ umeaar̄in̄h̄j̄yo r̄ixa w̄f̄á wókim̄ix̄in̄i.” R̄fwam̄h̄j̄f̄ e n̄r̄in̄r̄i eán̄h̄j̄p̄i x̄ixen̄i imón̄in̄i nán̄i Jisaso w̄f̄án̄h̄j̄f̄ imón̄in̄o e nán̄i nur̄i n̄weaaḡf̄r̄in̄i.

Ám̄á wiep̄isar̄in̄h̄j̄f̄ imón̄ip̄r̄i nán̄i wir̄imeaēmen̄j̄f̄ nán̄in̄i.

17 O an̄j̄ e nán̄i nur̄i n̄weaé dán̄i wáf̄ re ur̄imēn̄h̄aḡin̄i, “Gor̄xo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ n̄iseair̄i p̄irán̄h̄j̄f̄ seamen̄i an̄j̄w̄i ayo en̄aḡi nán̄i seḡf̄ f̄w̄f̄ yar̄ih̄ḡf̄ap̄i r̄fw̄m̄in̄i n̄imamoro san̄h̄j̄f̄ nimón̄iro n̄weáf̄r̄ix̄in̄i.” nur̄imer̄i 18 ip̄i Gariri iman̄j̄p̄á t̄f̄n̄i n̄ipur̄fn̄á s̄ih̄w̄f̄ w̄in̄h̄j̄n̄i. X̄ir̄axogwá wáú —X̄ir̄áo xeḡf̄ yōf̄ Saimonor̄in̄i. O xeḡf̄ yōf̄ ám̄i b̄i Pitaor̄in̄i. Xogwáo Ad̄ruor̄in̄i. Agwiaū eḡf̄ om̄ih̄j̄f̄ peȳf̄ ápear̄ih̄ḡf̄wáú en̄aḡi nán̄i uben̄f̄ peȳf̄ nán̄i ip̄iyo mamówar̄ar̄in̄h̄aḡf̄ Jisaso e n̄iw̄in̄r̄i 19 re ur̄in̄h̄aḡin̄i, “Agwiagwí n̄ix̄f̄d̄f̄piȳi. Peȳf̄ nán̄i yar̄ih̄ḡf̄pa ám̄á nion̄i n̄ix̄f̄d̄f̄p̄r̄f̄áȳf̄ eni ax̄f̄p̄i e wir̄imeap̄isi nán̄i eaíw̄ap̄iyim̄f̄in̄i.” ur̄f̄aḡi 20 agwiaū uben̄f̄ apax̄f̄ mé e n̄it̄im̄i r̄fw̄f̄yo ux̄f̄d̄ḡf̄isix̄in̄i. 21 O e dán̄i nur̄fn̄á s̄ih̄w̄f̄ w̄in̄h̄j̄n̄i. Ám̄i x̄ir̄axogwá wáú — Agwiaū Sebediom̄i xewaxowaúr̄in̄i. W̄fo Jemisor̄in̄i. W̄fo xogwáo Jonor̄in̄i. Agwiaū xano t̄f̄n̄i ewéyo n̄h̄weámán̄á wiḡf̄ uben̄f̄ ar̄f̄k̄in̄h̄aḡi p̄irán̄h̄j̄f̄ yad̄r̄ip̄nar̄in̄h̄aḡf̄a Jisaso e n̄iw̄in̄r̄i r̄f̄aiwá “N̄ix̄f̄d̄f̄piȳi.” urán̄a 22 agwiaū eni an̄j̄n̄i eḡf̄ ewé t̄f̄n̄i xanom̄i t̄f̄n̄i p̄f̄n̄i n̄iw̄iár̄im̄i nayoari núm̄i ux̄f̄d̄ḡf̄isix̄in̄i.

Jisaso wáf̄ ur̄imer̄i s̄im̄ix̄f̄yo nan̄j̄ im̄ix̄imer̄i en̄j̄ nán̄in̄i.

23 Jisaso Gariri p̄ropen̄is̄f̄yo am̄i am̄i nemer̄fn̄á xeḡf̄ Judaȳf̄á rotú an̄j̄yo dán̄i ur̄éwap̄iyemer̄i xw̄iȳf̄á yaȳf̄ win̄ipax̄f̄p̄i —Ap̄i Gor̄xo

xwioxíyo mĩmeámí nerĩ píránĩñf umenñewanfápĩ nánĩ rĩnĩñfĩpĩrĩnĩ. Apĩ wáf urĩmerĩ áamá pí pí sĩmĩxĩf yarĩgĩfáyo tĩnĩ uranf xĩxegĩnĩ imónĩgĩfáyo tĩnĩ nanf imĩxĩmerĩ yarĩná ²⁴ o yarĩñfĩpĩ nánĩ yanf niwéa nurĩ Siria pĩropenĩsĩyo ñweagĩfáyf nĩnĩ arfá nĩwiáĩro nánĩ wigf áamá sĩmĩxĩf xĩxegĩnĩ yarĩgĩfáyf tĩnĩ rĩnĩñf xĩxegĩnĩ winarĩgĩfáyf tĩnĩ áamá imfó dñf xĩxéoarĩñfĩf tĩnĩ xóxwĩ yarĩgĩfáyf tĩnĩ enf sĩwĩmĩf yárgĩfáyf tĩnĩ o tñf e nánĩ nĩmeámĩ báná o píránĩñf wimĩxĩyarĩñagĩ nánĩ ²⁵ áamá oxf apĩxĩf obaxĩ Gariri pĩropenĩsĩyo dñfĩyf tĩnĩ Dekaporisĩ pĩropenĩsĩyo dñfĩyf tĩnĩ Judia pĩropenĩsĩyo dñfĩyf tĩnĩ wigf anf xwé Jerusaremĩ dñfĩyf tĩnĩ iniĩgĩf Jodanĩ rapáyo jfariwámĩnĩ dñfĩyf tĩnĩ epfroyf nero omĩ númĩ uxĩdĩgĩawixĩnĩ.

5

Xwiyfá Jisaso dfwfyo dani uréwapiyĩñfĩpĩ nánĩrĩnĩ.

¹ Jisaso áamá oxf apĩxĩf niaĩwĩf obaxĩ o tñf e nánĩ bĩmiarĩñagfá nĩwĩnĩrĩ dfwf mĩñfyo nánĩ nĩyoari éf nĩñwearĩ xegf wiepĩsarĩñfĩyf xfo tñf e nánĩ báná ² o nuréwapĩya nurĩ re urĩñinigĩnĩ, ³ “Áamá gĩyf gĩyĩné ‘Nionĩ ñĩgĩpĩ apánĩrĩnĩ.’ mĩrĩpa éfáyĩné, ‘Áamá arĩrá oneaipoyĩ.’ yaiwiarĩgĩfáyĩné, Gorĩxo xwioxíyo mĩmeámĩ nĩseairĩ píránĩñf seamenñewanfá enagĩ nánĩ yayf seainĩpaxfĩyĩnérĩnĩ. ⁴ Áamá gĩyf gĩyĩné, ñwĩ eanĩrĩ yarĩgĩfáyĩné, Gorĩxo mĩñf ikĩñwĩ seamĩrĩnĩfá enagĩ nánĩ yayf seainĩpaxfĩyĩnérĩnĩ. ⁵ Áamá gĩyf gĩyĩné, fwf mé nĩrĩmaxĩnĩro sanĩñf imónĩgĩfáyĩné, Gorĩxo xwioxíyo mĩmeámĩ nerĩ seamenñewanfá dani xwífá nĩrĩnĩ segf imónĩnĩfá enagĩ nánĩ yayf seainĩpaxfĩyĩnérĩnĩ. ⁶ Áamá gĩyf gĩyĩné, aiwá nánĩ agwf seairĩ iniĩgĩf nánĩ seainĩrĩ yarĩñfpa rfá mĩkĩró píránĩñf yarĩgĩfá ayf nánĩñfñf nĩseaimónĩrĩnĩ Gorĩxo ananĩ xixenĩ seaiĩnĩfá enagĩ nánĩ yayf seainĩpaxfĩyĩnérĩnĩ. ⁷ Áamá gĩyf gĩyĩné, áamá wĩyo wá wianarĩgĩfáyĩné, Gorĩxo enĩ wá seawianĩnĩfá enagĩ nánĩ yayf seainĩpaxfĩyĩnérĩnĩ. ⁸ Áamá gĩyf gĩyĩné, áamá sĩñwĩf anĩgĩfá daniĩranĩ, segfĩpĩ úfámi daniĩranĩ, dñf ná binĩ nĩmoro axĩpĩnĩ yarĩgĩfáyĩné, Gorĩxo xewanĩño sĩwá seainĩnĩfá enagĩ nánĩ yayf seainĩpaxfĩyĩnérĩnĩ. ⁹ Áamá gĩyf gĩyĩné, áamá mĩxĩf inarĩná nuro piyfá wĩrarĩgĩfáyĩné, Gorĩxo ayf nánĩ ‘Gf niaĩwĩxĩnĩ.’ rĩnĩfá enagĩ nánĩ yayf seainĩpaxfĩyĩnérĩnĩ. ¹⁰ Áamá gĩyf gĩyĩné, wé rónĩñf Gorĩxo e éfĩrĩxĩnĩrĩ wimónarĩñfĩpĩ xĩdarĩñagfá nánĩ xeanĩñf seaikárfáyĩné, o xwioxíyo mĩmeámĩ nĩseairĩ píránĩñf seamenñewanfá enagĩ nánĩ yayf seainĩpaxfĩyĩnérĩnĩ. ¹¹ Áamá gĩyf gĩyĩné, nionĩ nĩxĩdarĩñagfá nánĩ ikayfwf searĩro xeanĩñf seaikárfiro pí pí xwiyfá yapf seaxekwĩmoro seaiarĩnáyf, yayf seainĩpaxfĩyĩnérĩnĩ. ¹² Enĩná wfá rókiamoagfáwamĩ xeanĩñf nĩwikára wagfápa axĩpĩf seyĩné enĩ nĩseaikára warfĩnáyf, seyĩné anĩñnamĩ nĩpeyĩrĩná Gorĩxo yayf nĩseaimorĩ amĩpĩ ayá rĩmĩxarĩñfĩpĩ seaiapĩnĩfá enagĩ nánĩ yayf seainĩpaxfĩyĩnérĩnĩ.

Saxf tĩnĩ wfá tĩnĩ nánĩ urĩñf nánĩrĩnĩ.

¹³ “Saxf aiwáyo nĩmori nĩnĩrĩnáyf awfĩ yarĩñfpa seyĩné nionĩ seararĩñayo píránĩñf nĩnĩxĩdĩróná áamá nĩyonĩ enĩ nĩwĩwapĩyiro saxf awfĩ yarĩñfpa axĩpĩnĩñf wimĩxĩrĩxĩnĩ. Saxf awfĩ yarĩñfĩpĩ nĩpurĩ rĩxa uráwĩnĩñf imónĩñánáyf arĩre éáná amĩ awfĩ imónĩnĩño? Oweot, amĩpĩ wĩ imĩxĩpaxf mĩmónĩñagf nánĩ of e emĩ mĩwiárómóáná áamá xwĩrĩñwĩ

osi xayarigfáriní. Seyíné nioní seararíŋáyo níníwíákirínáyí, saxí ríxa uráwíníŋí imóníŋípí emí moarígápa Goríxo ení axípí emí e seamonfáriní. ¹⁴ Seyíné ámá Goríxomí xídípírífa nání uyíwí nímixároro wífaníŋí uyamopírífaríní. Aní dífwí mŋíyo ikwíróníníŋíŋí ínímí mimóní enípí yapí seyíné ení nioní píraníŋí níníxídírónáyí, ámá níyoní síŋání e wimónípírífaríní. ¹⁵ Ámá ramíxí nímixároro síxí wá nímearo síxí ikwaseaarígámani. Nímixároro seáyí e íkwianwíyo ŋwirárarígífaríní. Seáyí e tánáyí ámá aníyo ínímí ŋweagfá níyoní wífa wókíaríŋíriní. ¹⁶ Ramíxí seáyí e ikwíáráná ámá níyoní wífa wókíaríŋípáníŋí seyíné ení ámá síŋwíyo dání wé róníŋí imóníro ámáyo arírá wiro nerónáyí ámá síŋwí niseaníro ‘Ayí Goríxomí níxídíro nání rífa yaríŋoi?’ níyaiwiro omí seáyí e umepírífaríní.

Ŋwí ikaxí nírínírí eáníŋípí nání ríŋí náníríní.

¹⁷ Seyíné nioní nání ‘O Goríxoyá ŋwí ikaxí Moseso nírírí enípí tñí wífa rókíamoagfáwa níríro eagfápí tñí ení xwífa iwení nání bŋíriní.’ mŋíaiwipani. Xwífa iwení nání mibí amípí nírínírí eáníŋípí síní xixení imónínífa nání bŋíriní. ¹⁸ Aga nepa seararíŋí. Xwíarí tñí anína tñí síní enánáyí ŋwí ikaxí nírínírí eáníŋí nípíní síní xixení mimónípa enánáyí ná bŋí onímíápí ríníŋí apí aiwí xwífa iwenífámani. ¹⁹ Ámá gíyí gíyíné ŋwí ikaxí nírínírí eáníŋípí bí nání ‘Xwémani. Xwíyífa nímearípaxímani.’ níyaiwiro ogámí nero ámá wí ení axípí ogámí epírí nání níwíwapíyírínáyí, Goríxo xwioxíyo mímearí nerí seamenŋweaníná e yarígíyí nání ‘Síyíkwípiáníŋí imónígíyíríní.’ rípírífaríní. Gíyí gíyíné ŋwí ikaxí nírínírí eáníŋípí xixení axípí nero ámá wí ení axípí epírí nání níwíwapíyírínáyí, Goríxo xwioxíyo mímearí nerí píraníŋí seamenŋweaníná e yarígíyí nání ‘Ámá xwé mamadíríxáníŋí imónígíyíríní.’ rípírífaríní. ²⁰ ‘Seyíné Parisiowa tñí ŋwí ikaxí eáníŋípí mewegfáwa tñí “None ŋwí ikaxí eáníŋípímí níxídírane e nerínáyí wé róníŋí yaríŋwíní.” yaiwinarígíápí mímúropa nerínáyí, Goríxo xwioxíyo mímearí niseairí seamenŋweaníe wí ŋweapírífámani.’ seararíŋí.

Wíkí wónarígífa nání uréwapíyíŋí náníríní.

²¹ “Eníná Moseso segí seárfawéyo ŋwí ikaxí nuríríná ‘Níwíápínímearí ámá mípíkípaní. Ámá gíyí e nerínáyí xwíríxí seamepírífaríní.’ uríŋípí seyíné ríxa arífa níwiro níjía imóníŋoi. ²² Ayí naní nerí aiwí agwí nioní ámí bí nípíkwiní naní seáyí e nímíxírí re seararíŋí, ‘Ámá gíyí xegí ámá imónígífa wo nání wíkí níwónírí míxí nurírínáyí aní e dání xwíríxí mepírífaríní. Gíyí xegí ámá imónígífa womí “Díŋí mayí roxíní.” nurírínáyí opisí aníyo dání xwíríxí mepírífaríní. Gíyí xegí ámá imónígífa womí “Majímajífa ikárínaríŋí roxíní.” nurírínáyí xewaníŋo xwíyífa nímearínírí rífa aníŋí wearíŋíyo ikeáarípírífaríní.’ seararíŋí. ²³ Ayínání Goríxo nání aiwá peaxí tímínírí neríná díŋí re sínáná ‘Gí ámá imónígíyí wo síní xwíyífa nímearípaxí imóníní.’ díŋí e sínánáyí ²⁴ aiwá peaxí tarígíe mídáníŋí e nítímí nurí omí xámí píyífa níwírínímáná ámí ríwíyo dání níbírí díxí aiwá peaxí tíríní. ²⁵ Seyíné woxí ámá wo tñí xwíyífa nímearípaxí imóníŋánáyí xwíríxíyo ríwáríníní nání síní ófí e o tñí nuríná aníŋí píyífa wíríníríní. E mepa nerínáyí, o xwíríxíyo ríwáráná gapímani

xwíríxí meariño e dání porisowa tñj e ríwáráná awa gwí anjyo ríwárípíráriñi. ²⁶ Aga nepa re seararíñini, ‘Joxi íwí enjyí nání nígwí íwí enjipi tñi xixeni niroari míwipa nerínáyí, aninj e ñweañáná wí pñi níríwíaríro ríwáramopaxí mimónini.’ seararíñini.

Íwí inarígíapi nání uréwapíyinj nánirini.

²⁷ “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná ríwamíñj neari ‘Meánígípagwí ámá wí tñi íwí minípani.’ nurírí e añjipi seyíné arfá níwiro níjía imóniño. ²⁸ Ayí nanj nerí aiwi agwí ámi bí nípikwíni nanj seáyí e nimíxírí re seararíñini, ‘Ámá nñi gíyí gíyí apíxí wímí “Nioni í tñi íwí inípxonirini.” yaiwimínirí nání síñwí íwí níwínírnáyí, o ríxa dñj tñi íwí inaríñi.’ seararíñini.” uríñinigini.

²⁹ O ámá ayí dñj oeyíronípoynirí re uríñinigini, “Segí síñwí wíyíji ‘Íwí apí eí.’ ríránáyí síñwí e ríríyí níyorí emí moríñi. E níñírnáyí ríñinj xwé níseainiríñj aiwi Goríxo ríá aninj wearíñjyo seaíkeáaráná ríñinj seainimínirí enjipíninj seainínfamaní. Síñwí wíyini añipá nímonírnáyí ayí nanj menjagi aiwi joxí síni síñj urfá enjagi nání ayí ananirini. ³⁰ Díxí wé onamíñú tñi íwí nání íeapá sínánáyí ‘Goríxo gí wará níriní ríá aninj wearíñjyo níkeááringíni.’ níyaiwirí wéu níwákwínirí emí moríñi. E níñírnáyí ríñinj xwé nísinírí aiwi ríñinj Goríxo ríá aninj wearíñjyo síkeáaráná sínimínirí enjipíninj sínínfamaní. Wé wúni níwákwínírnáyí ayí nanj menjagi aiwi joxí síni síñj urfá enjagi nání ayí ananirini.

Apíxí emí moarígíapi nání uréwapíyinj nánirini.

³¹ “Enjíná Moseso ñwí ikaxí nírirí ríwamíñj re añjinigini, ‘Ámá go go xegí xiepímí “Emí omómíni.” níyaiwirínáyí ámá nñi “O apíximí ríxa emí moño.” yaiwipírí nání payí wína nímixírí mñi wíowárfwínigíni.’ Moseso ríwamíñj nanj e nírirí añj aiwi ³² agwí nioni ámi bí nípikwíni nanj seáyí e nimíxírí re seararíñini, ‘Go go xegí xiepí xámi meanj ámá wo tñi íwí bí minaríná emí nímorínáyí í ámá womí nímeánirí aí xámi nímeari emí moñoýá dñjyo dání íwí inaríñi. Go go apíxí wa nímearo emí mogíimí nímearínáyí ayí ení í tñi íwí inaríñi.’ seararíñini.

Síñá tñj e dáníñinj rarígíapi nání uréwapíyinj nánirini.

³³ “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná ríwamíñj rípi neari re uríñinigini, ‘Seyíné woxí woxí síñáyo áríxá níwírí “Síñá ro ñweañe dání ríraríñini.” nuríríná yapí bí murípani. E nuríríná Goríxoyá síñwíyo dání axípi éríxini.’ Ríwamíñj e nurírí añjipi seyíné arfá níwiro níjía nímonírí aiwi ³⁴⁻³⁵ agwí nioni ámi bí nípikwíni nanj seáyí e nimíxírí re seararíñini, ‘Xwíyíá bí níriríná síñá tñj e dání mírípá éríxini. Anjína ayí Goríxoyá íkwíñwí éf ñweani nání imóniñagi nání e dání xwíyíá “E ríraríñini.” mírípá éríxini. Xwíarí ení ayí Goríxoyá síkwí tñi xwíríñwí nosaxírí ñweañírí enjagi nání xwíá rírí eñe dání xwíyíá “E ríraríñini.” mírípá éríxini. Jerusaremí ayí añj míxí ináyí Goríxoyá enjagi nání añj apimí dání ení murípa éríxini. ³⁶ Díxí dñjyo dání díá wíyí pípfó onj werí apíá wenj werí epaxí mimóniñagi nání “Gí mñj ríyimi dání ríraríñini.” wí murípa éríxini. ³⁷ Píne nuríríná sa “Oyí.” urírí “Oweoi.” urírí xixeni éríxini.

Wini nira nuri “Síná tǎ tǎn e dání rirariñini.” nurirínáyǎ, rixa Oboya dñǎyo dání yariñoi.’ searariñini.

Xixe eánarigǎpi nání urinǎ nánirini.

³⁸ “Eníná Moseso segǎ seárfawéyo ñwǎ ikaxǎ nuriríná rǎwamǎñǎ neari re urinǎpi, ‘Ámá wa seyǎnéyá womǎ sǎñwǎ pǎrfǎ seauyǎkiáná seyǎné enǎ wayá womǎ sǎñwǎ pǎrfǎ uyǎkirǎñini. Wa seyǎnéyá womǎ manǎ pǎrfǎ seayǎreááná seyǎné enǎ wayá womǎ pǎrfǎ uyǎrearǎñini.’ nuriri eanǎpi seyǎné arǎá nǎwiro ñǎjǎ imóniñoi. ³⁹ Ayǎ nanǎ nerǎ aiwi agwǎ nionǎ ámi bǎ ñǎpǎkwini nanǎ seáyǎ e ñimǎxiri re searariñini, ‘Mǎxǎ seyǎné seaíaná seyǎné xixe mǎwipani. Ámá wo marǎpiñwǎyo iwanǎ reááná xǎomi enǎ meá ámi bǎ tǎni reámǎniri yarfǎná xe oneaniri marǎpiñwǎ mǎdání wimǎxirǎñini. ⁴⁰ Ámá wo xwirǎxǎ ñirimerǎ dǎxǎ sorǎá rǎrápǎmǎniri yarfǎná xǎo xe onǎrápǎniri sǎñwǎ ñwǎñiri iyǎá ñǎpǎni méu enǎ mǎni wirǎñini. ⁴¹ Porisǎ woranǎ, gapǎmanǎ woranǎ, “Ñǎgwǎ nánǎ marǎá, joxǎ sanǎ ñǎnǎrápǎri ñǎgǎ sanǎ rǎpi ñǎmeámǎ anǎ apimǎ nánǎ nui.” rǎráná “Ñǎgwǎ meámǎ imori ñǎmeámǎ umǎñréñini?” mǎyaiwipani. Anǎ xǎo rǎrǎpǎmǎ ñǎrémori aiwi “Ámi anǎ bimǎ nánǎ ananǎ ñǎmeámǎ oruimǎni.” urǎrǎñini. ⁴² Ámá wo amǎpǎ nánǎ xegǎ dñǎ ñǎyaiwirǎ rǎxiñǎ rǎrǎpǎyǎ sa mǎni wirǎñini. Ámá wo “Amǎpǎ wǎ nionǎyá rǎwéná siapǎmǎ nánǎ joxǎyá ñǎape.” rǎránáyǎ “Menǎni.” murǎpani. Sa mǎni wirǎñini.’ searariñini.

“Xewǎ imónigǎyǎ nání dñǎ sǎpi seaíwinigǎni.” uréwapǎyǎñǎ nánirini.

⁴³ “Eníná Moseso segǎ seárfawéyo ñwǎ ikaxǎ nuriríná rǎwamǎñǎ neari re urinǎpi, ‘Ámá dǎxǎyoyǎ dñǎ sǎpi síwinigǎni.’ nuriri eanǎpi seyǎné arǎá nǎwiro ñǎjǎ imóniñoi. Xwǎyǎá rǎpi, segǎ ámǎnáowa rǎgǎpi ‘Xepǎxepǎ rónigǎyǎ tǎni wikǎ tǎni inǎrǎñini.’ rǎgǎpi enǎ seyǎné rixa ñǎjǎ imóniñoi. ⁴⁴ Ayǎ e nerǎ aiwi nionǎ ámi bǎ ñǎpǎkwini nanǎ seáyǎ e ñimǎxiri re searariñini, ‘Dǎxǎ xepǎxepǎ rónigǎyǎ nánǎ dñǎ sǎpi síwinigǎni. Ámá xeanǎñǎ seaikǎrarǎgǎyó nanǎ wǎ owǎmeaniri Gorǎxomǎ rǎxiñǎ urǎrǎñini. ⁴⁵ Seyǎné e nerǎáyǎ, nepa ñǎiáwǎ segǎ ápo Gorǎxoyá ñǎiáwǎyǎñéñǎñǎ imóniñoi.’ searariñini. Ayǎ rǎpi nánǎ searariñini. Xewanǎñoyá dñǎ tǎni ámá sǎpi ayo tǎni nanǎ ayo tǎni sogwǎ wanariñirini. Inǎ enǎ oyá dñǎ tǎni wé rónigǎá ayo tǎni wé mǎrónigǎá ayo tǎni eanariñirini. O ‘Ámá sǎpi ayo aiwi inǎ wearǎ sogwǎ waniri mepa oeni.’ yaiwariñǎmanǎ. Seyǎné o xegǎ ñǎiáwǎyǎné enǎgǎ nánǎ ámá segǎyó tǎni xepǎxepǎ rónigǎyó tǎni aiwi Gorǎxo yariñǎpa axǎpi wéyo merǎñini. ⁴⁶ Seyǎné ámá dñǎ sǎxǎ seayǎgǎyónǎ dñǎ sǎpi ñǎwirónáyǎ, ‘Nene e yariñagwǎ nánǎ Gorǎxo yayǎ ñǎneairǎ amǎpǎ ayá tǎñǎ bǎ neaiapǎñǎrǎñini.’ rǎyaiwariñoi? Oweoi! Ámá takisǎ nánǎ ñǎgwǎ ñǎnearǎpǎrǎñá xǎxenǎ mǎnearǎpǎ bǎ fǎwǎ nearǎparǎgǎáwa axǎpi dñǎ sǎxǎ uyǎgǎyónǎ dñǎ sǎpi ñǎwiro nánǎ ‘Gorǎxo amǎpǎ ayá tǎñǎ bǎ mǎni winǎrǎñini.’ yaiwariñwáranǎ? Oweoi! ⁴⁷ Ámá dǎxǎyónǎ óf e sǎñwǎ ñwǎñiri yayǎ ñǎwirǎáyǎ, ‘Ámá wǎ yariǎgǎyǎ tǎni xǎxenǎ mimónǎ múroarǎñwǎni.’ rǎyaiwariñoi? Oweoi! Ámá Gorǎxomǎ mǎxǎdǎpa yariǎgǎyǎ aí axǎpi seyǎné yariǎgǎpa enǎ e yariñagǎ nánǎ e mǎyaiwipani. ⁴⁸ Ayǎnánǎ segǎ séno, anǎñamǎ ñwéaño wé róniñǎ ñimóniri ámá nanǎ ayo tǎni sǎpi ayo tǎni aí dñǎ sǎpi ñǎwirǎ nanǎ wariñǎpa seyǎné enǎ axǎpi e wirǎñini.

6

Arirá n̄wiríná epax̄p̄i nán̄i uréwap̄iȳñ̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ “Seȳné ‘Nan̄j̄ owiim̄in̄i.’ n̄ȳaiwir̄íná ámá s̄ñw̄f̄ n̄isean̄iro weȳf̄ seamep̄r̄r̄ nán̄i wiḡf̄ s̄ñw̄f̄ an̄iḡe dán̄i m̄iwipan̄i. Seȳné e nerónáȳf̄, séno, an̄ñnam̄ n̄wean̄jo r̄f̄wéná ayá t̄ñj̄f̄ wí seaiap̄in̄f̄aman̄i. ² Aȳnán̄i ‘Uȳipeaȳyo arirá n̄wir̄i r̄ip̄i m̄in̄i owim̄in̄i.’ n̄ȳaiwir̄ínáȳf̄, ámá s̄p̄í er̄i nan̄j̄f̄ er̄i yar̄iḡf̄áȳf̄ ámá s̄ñw̄f̄ n̄inan̄iro weȳf̄ on̄imépaȳin̄ir̄i wiḡf̄ ámá wom̄i ‘Pékák̄f̄ n̄ira x̄ám̄i n̄imeai.’ nur̄ir̄i óf̄ eran̄i, rotú an̄f̄yoran̄i, yar̄iḡf̄ápa mepa éf̄r̄ix̄in̄i. Nion̄i nepa searar̄in̄in̄i. Ámá weȳf̄ numer̄fnáȳf̄ aȳf̄ wiḡf̄ wimónar̄in̄j̄p̄i r̄ixa meaar̄in̄j̄aḡf̄a nán̄i r̄f̄wéná Gor̄ix̄o ayá t̄ñj̄f̄ b̄i wim̄in̄ir̄i en̄j̄p̄i meap̄r̄f̄áman̄i. ³⁻⁴ ‘Uȳipeaȳyo arirá n̄wir̄i r̄ip̄i m̄in̄i owim̄in̄i.’ n̄ȳaiwir̄ínáȳf̄, wé n̄úkaúni t̄ñ̄i m̄iwipan̄i. Ná wún̄i t̄ñ̄i ín̄im̄i ikw̄isóf̄r̄ix̄in̄i. Ín̄im̄i e n̄wir̄ínáȳf̄, ápo Gor̄ix̄o s̄ñw̄f̄ n̄isean̄ir̄i r̄f̄wéná yaȳf̄ n̄iseair̄i am̄ip̄í ayá t̄ñj̄f̄p̄i x̄fo seaiap̄in̄m̄in̄ir̄i yar̄in̄j̄p̄i anan̄i n̄iseaiap̄in̄f̄ar̄in̄i.

Gor̄ix̄om̄i r̄ix̄in̄j̄f̄ nur̄ir̄íná ur̄ipax̄p̄i nán̄i uréwap̄iȳñ̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

⁵ “Seȳné r̄ip̄i en̄i Gor̄ix̄om̄i xw̄iȳf̄á r̄ir̄im̄f̄ n̄wir̄íná ámá s̄p̄í r̄ir̄i nan̄j̄f̄ r̄ir̄i yar̄iḡf̄áȳf̄ ámá s̄ñw̄f̄ n̄inan̄iro weȳf̄ on̄imépaȳin̄ir̄i ge ge ámá obax̄f̄ t̄ñj̄f̄ e rotú an̄f̄yoran̄i, óf̄ os̄isagw̄f̄yoran̄i, éf̄ n̄r̄oro Gor̄ix̄om̄i xw̄iȳf̄á r̄ir̄im̄f̄ wiar̄iḡf̄ápa mepa éf̄r̄ix̄in̄i. Nion̄i nepa searar̄in̄in̄i. E yar̄íná ámá s̄ñw̄f̄ n̄w̄in̄iro weȳf̄ numer̄fnáȳf̄ aȳf̄ wiḡf̄ wimónar̄in̄j̄p̄i r̄ixa meaar̄in̄j̄aḡf̄a nán̄i r̄f̄wéná Gor̄ix̄o ayá t̄ñj̄f̄ b̄i wim̄in̄ir̄i en̄j̄p̄i meap̄r̄f̄áman̄i. ⁶ Seȳné Gor̄ix̄om̄i xw̄iȳf̄á r̄ir̄im̄f̄ n̄wir̄íná re éf̄r̄ix̄in̄i. Dix̄f̄ an̄f̄yo ín̄im̄i n̄p̄áwir̄i ówan̄j̄f̄ n̄ȳar̄imáná dix̄f̄ ápom̄i ín̄im̄i dán̄i r̄ir̄im̄f̄ wir̄f̄in̄i. Seȳné ín̄im̄i dán̄i ner̄fnáȳf̄, Gor̄ix̄o s̄ñw̄f̄ n̄isean̄ir̄i r̄f̄wéná am̄ip̄í ayá t̄ñj̄f̄ x̄fo seaiap̄in̄f̄ápi anan̄i n̄iseaiap̄in̄f̄ar̄in̄i. ⁷ Gor̄ix̄om̄i xw̄iȳf̄á r̄ir̄im̄f̄ n̄wir̄íná ámá Gor̄ix̄o nán̄i maj̄f̄áȳf̄ om̄i xw̄iȳf̄á r̄ir̄im̄f̄ n̄wir̄íná ayá wí n̄ira nuro ‘Nene e ner̄fnáȳf̄, Gor̄ix̄o ar̄f̄á neain̄in̄jo.’ n̄ȳaiwiro yar̄iḡf̄ápa mepa éf̄r̄ix̄in̄i. ⁸ Seȳné am̄ip̄í wí nán̄i d̄f̄w̄f̄ n̄ikeamón̄iro s̄in̄i seḡf̄ séno Gor̄ix̄om̄i yar̄in̄j̄f̄ m̄iwipa en̄áná o r̄ixa x̄ám̄i n̄j̄f̄f̄á imón̄in̄j̄aḡi nán̄i Gor̄ix̄o nán̄i maj̄f̄áȳf̄ yar̄in̄j̄f̄ ayá wí n̄wia nuróná yar̄iḡf̄ápa mepa éf̄r̄ix̄in̄i. ⁹ Gor̄ix̄om̄i xw̄iȳf̄á r̄ir̄im̄f̄ n̄wir̄íná re ur̄f̄r̄ix̄in̄i, ‘Neḡf̄ ápox̄in̄i, an̄ñnam̄ n̄wean̄ox̄in̄i, “Ámá n̄f̄n̄i jox̄in̄i n̄w̄f̄áox̄f̄ en̄aḡf̄ nán̄i wéyo or̄imépaȳi.” neaimónar̄in̄i. ¹⁰ “Jox̄i xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ n̄ineair̄i neamen̄wear̄f̄a nán̄i oimón̄in̄i.” neaimónar̄in̄i. An̄ñnam̄f̄ am̄ip̄í jox̄i “E oépaȳi.” simónar̄in̄j̄p̄i nán̄i yar̄iḡf̄ápa nene “Xw̄f̄á r̄ir̄im̄f̄ en̄i ax̄f̄p̄i e oyaneȳi.” neaimónar̄in̄i. ¹¹ Agw̄f̄ s̄f̄á r̄iyi aiwá nan̄i nán̄i neaipei. ¹² Ámá nene f̄w̄f̄ neaif̄áyo yokwar̄im̄f̄ wiiar̄in̄wápa jox̄f̄ en̄i nene yokwar̄im̄f̄ neaii. ¹³ Ámá wí en̄j̄f̄ eán̄iḡf̄ar̄fan̄ir̄i iwam̄f̄o owiwap̄iȳipoȳin̄ir̄i s̄ñw̄f̄ m̄inean̄ipan̄i. Obo m̄im̄iwiaik̄f̄ neain̄igin̄ir̄i awí neamen̄weáir̄ix̄in̄i. [Xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ n̄ineair̄i pírán̄in̄j̄f̄ neamen̄weapaxox̄i imón̄ir̄i en̄j̄f̄ s̄ix̄f̄ eán̄ipaxox̄i imón̄ir̄i ik̄n̄ipaxox̄i imón̄ir̄i en̄jox̄i, ín̄iná aȳf̄ jox̄in̄i en̄jaḡi nán̄i rar̄in̄in̄i. “E e imón̄if̄w̄in̄igin̄i.” neaimónar̄in̄i.] Gor̄ix̄om̄i r̄ix̄in̄j̄f̄ nur̄ir̄íná e ur̄f̄r̄ix̄in̄i. ¹⁴ Seȳné ámá wí f̄w̄f̄ seaf̄f̄áyo yokwar̄im̄f̄ wiiánáȳf̄, séno Gor̄ix̄o, an̄ñnam̄f̄ n̄wean̄jo seȳnéyá en̄i yokwar̄im̄f̄ n̄seaiin̄in̄jo. ¹⁵ E ner̄f̄ aif̄f̄ seaf̄f̄áyo yokwar̄im̄f̄ m̄iwipa éánáȳf̄, seḡf̄ séno en̄i seȳnéyá yokwar̄im̄f̄ seaiin̄imen̄in̄jo.

Aiwá ñwá nñwiráriníná epaxípi nání uréwapíyinjí nániríní.

¹⁶ “Seyíné aiwá ñwá nñwiráriníná ámá sípí ero naní ero yarígfáyí símí nýimiro yarígfápa mepa érixíní. Ayí ámá síñwí nñraníro símímaní siyó xenána ayí re yaiwípíri ‘O aiwá ñwá ñwirárinínorfaní?’ oyaiwípoyíní emearígfápa mepa érixíní. Nioní nepa re seararíní, ‘Ayí ámá weyí onímépoyíní e nero wigí wimónarínípi ríxa ámá weyí uméagfa nání ayá tñjí ríwéná wimíníri enípi wí meapírfámani.’ seararíní. ¹⁷⁻¹⁸ Seyíné aiwá ñwá nñwiráriníná ámá ‘O aiwá ñwá mñweañoríní.’ yaiwípíri nání dfa komíxí niníro símímaníyo wayí nñróníro érixíní. Seyíné yumí e nerínáyí, segí séno Goríxo síñwí nñsearíní ríwéná yayí nñsearí ayá tñjípi bí mñní nñseaiapínífaríní.

Amípi ayá tñjípi aññnamí otífoyíní uréwapíyinjí nániríní.

¹⁹ “Xwá tño amípi ayá rímíxarínípi wí ípíkwyí xwírá ikíxerí wí nñgiyí kirí wí ríweaxwí imóníro nñkwírí nñpáwíro íwí mearo epaxí enagi nání wíní wíní nání dñjí nñmoro nñmeaayíro mñtípa érixíní. ²⁰ Seyíné Goríxoyá síñwíyo dání wé róníñjí nímóníro yumí ámayo arírá nñwirínáyí ayí seyíné amípi ayá tñjípi aññnamí awí eámeámíñjí yáraníño. E ípíkwyí wí xwírá ikíxerí nñgiyí kirí ríweaxwí imóníro nñkwíro nñpáwíro íwí mearo epaxí mímóníni. ²¹ Segí amípi naní ayá rímíxarígfápi xwá tño wejánáyí ayí xwá tño nání dñjí mopírfáriní. Aññnamí wejánáyí ayí e nání dñjí mopírfáriní.

“Síñwí uyíwññjí imóníni.” uréwapíyinjí nániríní.

²² “Segí síñwí ayí uyíwññjí imóníni. Síñwí tñní píraníñjí naníro wé róníñjí nerónáyí dñjí naníni aumaúmí niníro segí xwioxíyo wfáníñjí seaókíaríní. ²³ E nerí aí segí síñwíyo dání íwí nání naníronáyí segí dñjí xwioxíyo sfáníñjí yimíxáriníño. Díxí xwioxíyo wfáníñjí óñíñjípi sfá nñyimíxírnáyí ayí aga sfá xaíwññjí yimíxáriníño.

Aiwá tñní aikí tñní nání ududí winarínjé nání uréwapíyinjí nániríní.

²⁴ “Ámá wo ámá waúyá xínáiníñjí nímóníri omíñjí wípaxí meníni. E nerínáyí wfómí dñjí síxí nuyírí wfómí dñjí peá nímorí nerí wfómí píraníñjí ayá tñní nñxídrí wfómí peayí nñwianíri eníño. Seyíné nñgwíyíyá omíñjí wíiaríníñjé nímóníro ‘Nígwí wí mñnímúropa oeni.’ nñyaiwirínáyí, Goríxoyá omíñjí wíiarínjé woxíññjé imónípaxí meníni. ²⁵ Nioní re seararíníni, ‘Aríge píraníñjé ñweaníréwíni?’ mñtípa nero aiwá tñní inígfí tñní nñpíri nání ududí mepa ero iyfá aikí amípi waráyo yínípi nání ududí mepa ero érixíní.’ seararíníni. Ayí rípi nání seararíníni. Segí dñjí jfayí aiwá nání moarígfáyo seáyí e imóníri wará jfayí ení aikí yínarígfáyo seáyí e imóníri enagi nání seararíníni. ²⁶ Seyíné iní nání dñjí mópoyí. Iní aiwá íwí uríri aiwá mirí añíyo awí eámeámí yáriní mepa yarígfá aiwí segí séno Goríxo, aññnamí ñweaño nñmerí aiwá mñní wíaríníriní. Seyíné ‘Injowa neamúroníño.’ ríyaiwíaríño? Oweoi. ²⁷ Seyíné woxí, ‘Sepiá ámí bí imónarínífraní? Oweoi. ²⁸ Seyíné apí aí wí mepaxí imóníñagfa nání aikí nání pí nání ududí yaríño? Ará adowayí amíyo enífnána nání dñjí mópoyí. Aníñjé miní iyfá óf earí aikí yírí yarínífraní? Oweoi. ²⁹ E nerí aí nioníni, ‘Enína negí mñxí ináyí Soromono níkníri okíyí níníísána adowayí apí tñní xíxeni mímóníñínigíni.’ seararíníni. ³⁰ Goríxo adowayí tñní aráyo —Ará

agwí enjyó anani niyoaro s'fá wiyimi r'fá ikeaarip'rfáriní." uriniginí. Wiep'sarinjy'f "Gorixo ará nání ayá s'fw' muroariní." oyaiwípoyin'ri Jisaso e nur'ri re uriniginí, "Ox' apix'yné, Gorixomi d'nf on'imiápi ikw'firoar'gfáy'né Gorixo adoway'f t'ni aráyo okiy'fan'nf yar'nfagi nání soy'né ení an'pax'f aik'f e seay'irin'fáriní. ³¹ Aiwá t'ni in'ig'f t'ni pí naniréwin'ri udud'f mepani. Aik'f ení pí y'naniréwin'ri udud'f mepani. ³² Émá'yf, áamá Gorixo nání maj'fáy'f ap' n'p'ini nání an'nf min'f nero meaan'iro yar'nfáriní. E ner'í a'f seg'f séno, an'fnam'f n'wean'jo sey'né ap' n'p'ini nání seainar'fná o r'ixa n'j'fá imón'nfagi nání sey'né ax'p'f e mepa é'rix'ini. ³³ Am'p'í ap' meám'n'ri nání mepa er'í 'Wé rón'nf Gorixo yar'nf'p'í nion'í oimón'm'ni.' n'yaiwiri er'í Gorixo xwiox'fyo m'meám'f n'neair'í neamen'wean'fe páwiri nání am'p'í x'fo wimónar'nf'p'í er'í ner'náy'f, Gorixo anan'f ap' n'p'ini n'isiin'fáriní. ³⁴ Ay'nání 'W'fáriná aik'f pí y'nrane aiwá pí n'rane yan'fwar'fan'?' n'yaiwiwo udud'f mepani. E ner'fná udud'f s'fá wiyimi ep'rfáy'f t'ni naw'ín'í ax'ínán'í n'ikum'ix'iro ayá wí udud'f yar'nf'joí.

7

P'íné mearar'gfá nání uréwapiy'nf nán'ri'ní.

¹ "Gorixo sey'né ení xw'y'fá seamear'nf'gin'ri áamá wíyo xw'y'fá mumear'pa é'rix'ini. ² Sey'né áamá wíyo xw'y'fá umearar'gfápa Gorixo ení xw'y'fá seamear'nfáriní. Sey'né r'fá t'nf numear'rnáy'f, Gorixo ení r'fá t'nf seamear'nfáriní. ³ Sey'né 'fw'f am'p'í e mepani.' ur'gfá'pimi dán'í Gorixo apimi dán'í xw'ir'ix'f seamen'fáriní. Jox'yá fw'f yar'nf'p'í s'nfw'fyo ír'ón'nf we'nfagi aiw'f m'sékinar'nfagi'n'nf díx'f áamá imón'nf wo fw'f on'imiápi yar'nf'p'í s'yikw'nf'nf n'wean'agi pí nání w'inar'nf'ri'ní? ⁴ Ík'íá ír'tó díx'f s'nfw'fyo we'nfáná díx'f áamá imón'nf woyá s'nfw'fyo s'yikw'f n'wean'agi n'w'in'iro ar'ire 'Or'imeám'ni.' urar'nf'ri'ní? ⁵ Jox'í nan'f er'í s'p'í er'í yar'nf'ox'ini, jox'yá ení ír'tó ur'f we'nf'p'í xámi em'í n'imamón'máná s'nfw'f píran'nf n'w'in'ri oyá s'nfw'fyo we'nf'p'í ení anani em'í umamor'f'ni. ⁶ "Seg'f memiá od'p'í xw'ir'nfw'f osax'p'rf'ix'ini od'p'í yar'nfje xw'fá e m'tar'gfápa xw'y'fá nan'f Gorixoyá ení áamá 'Ay'f pí p'nfér'fan'?' yai-wiar'gfáy'f ar'fá n'wir'í a'f r'f'w'fm'ni mamop'rf'ix'ini'r'í mur'pa é'rix'ini. S'fw'f s'fw'f nearop'rf'ix'ini'r'í am'p'í nan'f m'ni n'wiar'gfápa xw'y'fá Gorixoyá áamá ar'fá m'w'ífáy'f xean'nf seaiap'rf'ix'ini'r'í mur'pa é'rix'ini.

Gorixomi r'ix'nf ur'f'ri'ri'ní uréwapiy'nf nán'ri'ní.

⁷ "Sey'né Gorixomi yar'nf n'wiwo seg'f seaimónar'nf'p'í nání r'ix'nf uráná o anani m'ni seaiap'nfáriní. R'ix'nf nur'ri am'p'í wí o t'nf e dán'í p'fán'nf ner'fná anani meap'rfáriní. R'ix'nf nur'ri wá'f e n'irómáná wakw'f óránán'nf éáná Gorixo anani ar'fá n'siri an'f ówan'nf'nf sea'kw'ii'n'fáriní. ⁸ Ay'f r'ip'í nání searar'nf'ni. Áamá n'nf g'y'f g'y'f yar'nf n'wir'í wig'f wimónar'nf'p'í nání Gorixomi r'ix'nf nur'rnáy'f anani meaar'gfáriní. Yar'nf n'wir'í Gorixo t'nf e dán'í p'fán'nf ner'fnáy'f anani meaar'gfáriní. Yar'nf n'wir'í Gorixoyá wá'f e é'f n'irómáná wakw'f óránán'nf éáná o anani an'f ówan'nf'nf w'kw'iiar'nf'ri'ní. Ay'nání anani Gorixomi yar'nf wiay'f'ri'ri'ní. ⁹ Sey'né re é'f n'w'ixap'gfáy'né wox'f díx'f íwo aiwá nán'í r'ix'nf r'iráná xen'w'f s'nfá ren'f'f n'imear'í umeaiar'nf'ran'í? Oweo! ¹⁰ Díx'f íwo pey'f nán'í r'ix'nf r'iráná sid'ir'f

renjé nimeari umeaiarinjirani? Ayí eni ananimaní. ¹¹ Seyíné íwí néra warigfáyíné aiwí segí niaíwí rixinjé searáná amípí awiaxýyí mìní wiarigfárini. E nerí aí segí séno, anjnamí ñweañoyó anjipaxfáriní. Gíyí gíyí rixinjé uráná amípí nanjípí ananí mìní winigíní. ¹² Seyíné ‘Ámá e oneaiipoyí.’ niyaiwirínáyí, seyíné ayo ení axípí e wiirfíní. Nwá ikaxí Moseso nírírí eañjípí tñní xwíyá wá rókiamoagfáwa níríro eagfápi tñní apí e rinñagí nání rarinjini.

Íwí inñyau nání uréwapiyinjé nánirini.

¹³⁻¹⁴ “Íwí onígí inñyíkwínimí páwianíro éfrixíní. Ayí rípí nání seararinjini. Íwí rfwéná Gorixo xeaninjé winfa nání inñyí oí xwé inñagí nání ámá obaxí Gorixo nání dñjé mímó ayimí nípáwiro wigí dñjé tñní néra warinjo. Ayínání seyíné oí Gorixo rfwéná dñjé aninjé íníná ñweapfáfa nání seaipánfa nání onígí inñyíkwínimí páwipfáfa nání aninjé miní o rinjipimí nixfíro éfrixíní.

‘Ámá íkáninjé imóninjo.’ uréwapiyinjé nánirini.

¹⁵ “Mimóní wá rókiamoarigfáwa wigí dñjé ínimíníyí sfwí sayí sí roarinjé yapí nimónimáná aiwí seyíné táfaminí nibríná sipísipí yapíninjé awayini yarigfápa nimónimí seaimeapfáfarini. Ayínání sñwí tñní erfíní. ¹⁶ Seyíné íkía nanjé wéna nñwíniríná ‘Ana nanjinarini.’ ríro sipí wéna nñwíniríná ‘Ana sipínarini.’ ríro yarigfápa sipí imóninjé mimóní wá rókiamoarigfáwa yarigfápi nñwíniríná ‘Yapí ríneaíwapiyarinjo? Nepa Gorixoyáowamani.’ yaiwírixíní. Ámá yapí seyíné seaíwapiyaníro bíáyí ekirikwíninjé imóninjo. Wainí sogwí ekirikwíyo darigfáraní? Oweoi! Íkía pikí sogwí enjwíxíyo darigfáraní? Oweoi! ¹⁷ Rípí ení axípríní. Íkía nanjýyí sogwí nanjé wearinjirini. Sipíyí sogwí sipí wearinjirini. ¹⁸ Íkía nanjýyí sogwí sipí wepaxí mimónini. Sipíyí sogwí nanjé wepaxí mimónini. ¹⁹ Íkía nñní sogwí nanjé mñwéyí nñdikáro rfa ikeaarigfáriní. ²⁰ Ayínání seyíné íkía sogwíyo nñwíniríná nñjfa imónarigfápa sipí imóninjé mimóní wá rókiamoarigfáwa yarigfápi nñwíniríná ‘Gorixoyáowamani.’ yaiwírixíní.

Gorixo “Joxí nání nioní majfáriní.” uriniginirí uréwapiyinjé nánirini.

²¹ “Ámá Jisasomí “Ámínáoxini, Ámínáoxini” urarigfá nñní xegí xano, anjnamí ñweaño xwioxíyo mñmeámí nerí píraninjé umenñweante páwipfáfarini.’ mñyaiwipaní. Ámá xfo wimónarinjépi xfdarigfá gíyí gíyí, ayíní nípáwiro ñweapfáfarini. ²² Sfa Gorixo ámá nñyoní mí ómómíxímí enfáyimí ámá obaxí re nñrayipfáfarini, ‘Ámínáoxini, Ámínáoxini, nene yoí joxíyáyo dání xwíyá wá rókiamoagwáriní.’ nñniríro ‘Yoí joxíyáyo dání imfó mñxí umánowaragwáriní.’ nñniríro ‘Yoí joxíyáyo dání emímí obaxí wíwapiyagwáriní.’ nñniríro epfáfa enjagí aiwí ²³ ámá nñyíyá sñwí anigé dání re urímfáriní, ‘Seyíné nání nioní nñjfa wí mimóninjini. Ríkíkirfó yarigfáyíné nioní pñní nñnñwíarímí úpoyí.’ urímfáriní.

Anjé mñrarigfíwau nání uréwapiyinjé nánirini.

²⁴ Ámá gíyí gíyí nioníyá xwíyá rípí arfa nñnirí xixeni e nñnixfídirínáyí ayí ámá sñná anjé nñmíríná dñjé píraninjé neñwíperi

píráníjǵı́ umeŋweaŋáná é má obaxǵı́ sogwǵı́ fı́wı́aparı́ŋı́mı́nı́ ńweagǵáı́yǵı́ tǵnı́ sogwǵı́ wearı́ŋı́mı́nı́ ńweagǵáı́yǵı́ tǵnı́ nı́bı́ro segǵı́ arǵowa Ebırǵamo tǵnı́ Aısako tǵnı́ Jekopo tǵnı́ nawı́nı́ anı́ nı́ŋwearo aı́wá nı́pı́rǵı́rǵı́nı́. ¹² E nerı́ aı́ Isı́rerı́yǵı́né, Gorı́xo aŋı́paxǵı́ xwı́oxı́yo mı́meámı́ nı́searı́ seameŋweapaxı́yǵı́né Gorı́xo meŋweaŋe dánı́ sǵá yını́ŋı́mı́ seamoı́áná e dánı́ mı́menı́ŋwǵı́ ayı́kwǵı́ mı́searı́nǵá eŋagı́ nánı́ ńwǵı́ earo maŋǵı́ sǵwǵı́ rǵkwı́nı́ro epı́rǵı́rǵı́nı́.’ searı́rı́ŋı́nı́.” nurı́rı́ ¹³ wauı́yǵı́ porı́sı́ ámı́ná imónı́ŋomı́ re urı́ŋı́nı́gı́nı́, “Dı́xǵı́ aŋǵı́ uı́. Joxı́ ‘O e epaxorı́nı́.’ nı́nı́aiwı́rı́ dı́ŋǵı́ nı́kwı́roarı́ŋı́pı́ xı́xenı́ rı́xa oımónı́nı́.” urowáraná axı́ná xegǵı́ omı́ŋǵı́ wı́ıarı́ŋo rı́xa naŋǵı́ imónı́ŋı́nı́gı́nı́.

Pı́taomı́ xı́neagwı́mı́ naŋǵı́ imı́xı́ŋǵı́ nánı́rı́nı́.

¹⁴ Jı́saso Pı́taoyı́ aŋı́yo nı́páwı́rı́ná wenı́ŋǵı́ éyı́yǵı́ wı́nı́ŋı́nı́gı́nı́. Pı́taomı́ xı́neagwı́ wará rǵá pı́rı́ wı́arı́ŋagı́ ı́kwı́aŋı́yo sá rı́yı́ weŋagı́ nı́wı́nı́rı́ ¹⁵ wé seáyı́ e ı́kwı́aráná re eŋı́nı́gı́nı́. Rǵá pı́rı́ pı́nı́ wı́aráná nı́wı́apı́nı́mearı́ Jı́sasoı́ aı́wá nı́xerı́ wı́ŋı́nı́gı́nı́. ¹⁶ Rı́xa sogwǵı́ wéáná á má e dánı́yǵı́ wı́gı́ á má imı́o dı́ŋǵı́ xı́xéroarı́ŋı́yǵı́ obaxǵı́ o tǵŋı́ e nı́méra nı́bı́ro wáraná oyá xwı́yǵá tǵnı́ mı́xǵı́ umáı́nowárayı́rı́ sı́mı́xı́yǵı́ nı́nı́ enı́ pı́ráníjǵı́ imı́mı́xı́mı́ erı́ eŋı́nı́gı́nı́. ¹⁷ Gorı́xoyá xwı́yǵá wǵá rókı́amoagı́ Aı́saı́ooyı́ rı́nı́ŋo á má xegǵı́ xı́áwowayá xwǵá pı́axı́yo dánı́ iwı́aronı́fo nánı́ xwı́yǵá nı́rı́rı́ e aŋǵı́ rı́pı́, “Xewanı́ŋo negǵı́ sı́mı́xı́yǵı́ tǵnı́ uranı́ tı́gǵáı́yǵı́ tǵnı́ naŋǵı́ imı́mı́xı́mı́ enǵı́rı́nı́.” rı́ŋı́pı́ rı́xa xı́xenı́ imónı́nı́ nánı́ Jı́saso e eŋı́nı́gı́nı́.

Á má “Orı́xı́daneyı́.” urı́gǵá nánı́rı́nı́.

¹⁸ Jı́saso á má oxǵı́ apı́xǵı́ obaxǵı́ omı́ ı́kwı́kwı́erı́ wı́arı́ŋagǵá nı́wı́nı́rı́ xegǵı́ wı́epı́sarı́ŋowamı́ sekaxǵı́ re urı́ŋı́nı́gı́nı́, “None ipı́wámı́ ı́farı́wámı́ dánı́ xemoanı́ nánı́ ewéyo pı́xemoánı́poyı́.” urarı́ná ¹⁹ ńwǵı́ ı́kaxǵı́ eánı́ŋı́pı́ mewegǵáı́yǵı́ wo nı́bı́rı́ re urı́ŋı́nı́gı́nı́, “Nearéwapı́yarı́ŋoxı́nı́, aŋǵı́ amı́ gı́mı́ gı́mı́ nánı́ úáná nı́onı́ númı́ rı́xı́dı́memǵı́rı́nı́.” urı́agı́ ²⁰ o re urı́ŋı́nı́gı́nı́, “Sǵwı́ sayı́ sá wenǵá nánı́ sı́ŋá sı́rı́rı́kı́ tı́ŋı́rı́nı́. ı́ŋı́ enı́ sá wenǵá nánı́ nı́yını́ tı́ŋı́rı́nı́. E nerı́ aı́ á má imónı́ŋáonı́ sá wémǵá nánı́ aŋǵı́ wı́ menı́nı́.” urı́ŋı́nı́gı́nı́. ²¹ Xegǵı́ wı́epı́sarı́ŋı́yǵı́ ámı́ wo re urı́ŋı́nı́gı́nı́, “Ámı́náoxı́nı́, gı́ apo tǵnı́ nı́ŋweaŋı́sáná o rı́xa péáná xwǵá nı́weyárimonı́ númı́ rı́xı́dı́memǵá nánı́ ananı́ranı́?” urı́agı́ aı́ ²² Jı́saso á má xı́omı́ dı́ŋǵı́ mı́wı́kwı́roarı́gǵáı́yǵı́ nánı́ re urı́ŋı́nı́gı́nı́, “Xegǵı́ pı́yǵı́ wǵá xwǵá weyá rı́rı́xı́nı́rı́ sı́ŋwǵı́ nı́wı́nı́rı́ nı́onı́ númı́ nı́xı́deı́.” urı́ŋı́nı́gı́nı́.

Ipı́ imeamı́kwǵı́ yarı́ŋı́pı́ samı́ŋǵı́ imı́xı́ŋǵı́ nánı́rı́nı́.

²³ E nurı́mı́ ewéyo pı́xemoánáná xegǵı́ wı́epı́sarı́ŋowa enı́ nı́pı́xemoánı́ro ipı́yo orı́wámı́ dánı́ nánı́ nı́meámı́ warı́ná re eŋı́nı́gı́nı́. ²⁴ Rı́wı́pı́ xwé nerı́ inı́gı́ imeamı́kwǵı́ nerı́ná rı́xa ewépa mı́wı́arómı́nı́rı́ yarı́ŋagı́ aı́wı́ Jı́saso sá maı́wı́ weŋagı́ ²⁵ wı́epı́sarı́ŋowa nuro saı́wı́arı́ nı́wı́ro re urı́gı́fawı́xı́nı́, “Ámı́náoxı́nı́, rı́xa nı́neamı́wı́aropaxı́rı́nı́. Arı́rá nealı́.” urı́agı́ ²⁶ o re urı́ŋı́nı́gı́nı́, “Dı́ŋǵı́ onı́mı́apı́ nı́kwı́roarı́gı́oyı́né pı́ nánı́ wáyı́ searı́nı́?” nurı́mı́ nı́wı́apı́nı́mearı́ re rı́ŋı́nı́gı́nı́, “Imı́ŋǵı́ tǵnı́ inı́gı́ tǵnı́ samı́ŋǵı́ owearı́nı́.” ráná re eŋı́nı́gı́nı́. Imı́ŋǵı́ pı́nı́ wı́arı́rı́ inı́gı́ wı́ŋwǵı́ mé rı́woarı́rı́ nerı́ ńı́ŋı́ı́á imónarı́ŋı́nı́gı́nı́. ²⁷ Nı́ŋı́ı́á imónarı́ŋı́ nı́wı́nı́ro re rı́nı́gı́fawı́xı́nı́, “Pı́ ámáorǵanı́? Imı́ŋǵı́ tǵnı́ inı́gı́ tǵnı́ arǵá nı́wı́rı́ samı́ŋǵı́ wearı́áyoı́.” rı́nı́gı́fawı́xı́nı́.

Ámá imfó xixéroarigfíwaúmi mixf umáñinijf nánirini.

²⁸ O tñni xegf wiep̄sar̄in̄jowa tñni or̄iwám̄i dání amá yoʔ Gadarayf an̄ȳyf tñj̄f e niwiék̄ñ̄imearo ewéyo dání ayoááná amá imfó dñj̄f xixéroar̄in̄j̄ waú — Awaú imfó nimón̄iri sayf e roñagf̄i nání amá óf ayim̄i m̄ip̄war̄igf̄ar̄in̄i. Awaú xwár̄ipá amá tayar̄igf̄a tñj̄f an̄w̄i e dání n̄ib̄iri nawín̄i órór̄f nin̄iro ²⁹ xwamián̄f re ur̄igf̄isix̄in̄i, “Niaíw̄f Gor̄ixoyáox̄in̄i, jox̄i pí neaim̄in̄ir̄i bar̄in̄j̄in̄i? Gor̄ixo r̄fwená r̄ñin̄j̄f neaiap̄in̄fá sin̄i en̄áná jox̄i r̄ñin̄j̄f neaiap̄in̄m̄in̄ir̄i r̄ibar̄in̄j̄in̄i?” nur̄iro ³⁰ od̄ip̄i obax̄f b̄i ná j̄fami n̄irómáná aiwá nar̄in̄j̄agf̄a n̄iw̄n̄iro ³¹ r̄ix̄in̄j̄f re ur̄igf̄awix̄in̄i, “Jox̄i mixf n̄ineamán̄ir̄in̄áyf, od̄ip̄iyo ox̄ixérópoȳin̄ir̄i s̄ñw̄f neanei.” ur̄fagf̄a ³² o “Eman̄i!” ur̄fagf̄i amá awaúmi p̄ñ̄i n̄iwiár̄im̄i od̄ip̄ipim̄i xixéroáná re en̄in̄iḡin̄i. P̄iman̄j̄f m̄iwiár̄on̄j̄m̄i an̄ñ̄n̄i imeḡñ̄n̄i wéʔáyf ip̄iyo igw̄fá nuyíroro iniigf̄ n̄inamiro p̄iyf egf̄awix̄in̄i. ³³ P̄iyf éagf̄a od̄ip̄i awí mearoar̄igf̄awa s̄ñw̄f e n̄iw̄n̄im̄i wigf̄ an̄j̄ apim̄i nán̄i m̄ír̄f nuro od̄ip̄i iniigf̄ namíʔap̄t̄ tñni amá imfó xixéroar̄igf̄íwaú en̄i nan̄j̄ imón̄iri éip̄i tñni nán̄i rep̄iyf wíáná ³⁴ amá ox̄f ap̄ix̄f n̄ñ̄n̄i an̄j̄ apim̄i d̄añȳf Jisasom̄i wímean̄iro nán̄i nuro om̄i n̄iw̄n̄iro r̄ix̄in̄j̄f “Jox̄i neneýá xw̄fá re p̄ñ̄i n̄ineawiár̄im̄i wí e nán̄i ui.” ur̄igf̄awix̄in̄i.

9

Ámá en̄j̄ n̄ñ̄n̄i s̄iwím̄f en̄jom̄i nan̄j̄ im̄ix̄in̄j̄f nánirini.

¹ Jisaso ewép̄am̄i n̄ip̄ixemoán̄ir̄i n̄ñj̄wear̄i n̄imeám̄i or̄iwám̄i dání n̄ixemoaur̄i xegf̄ an̄j̄ ñweaar̄in̄j̄pim̄i n̄irémor̄i ñweañáná ² re en̄in̄iḡin̄i. Amá wa amá en̄j̄ n̄ñ̄n̄i s̄iwím̄f en̄j̄ wo íkwian̄w̄fyo n̄t̄imáná n̄imeám̄i báná Jisaso awa “O anan̄i nan̄j̄ neaim̄ix̄iyipax̄r̄in̄i.” n̄iyaiwiro x̄fom̄i dñj̄f w̄ikw̄froar̄in̄j̄agf̄a n̄iw̄n̄ir̄i en̄j̄ s̄iwím̄f en̄jom̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Amá rox̄in̄i, jox̄i ayá síw̄f m̄ir̄iropan̄i. Íw̄f jox̄i yar̄in̄j̄p̄i r̄ixa yokwar̄im̄f síár̄in̄i.” uráná re en̄in̄iḡin̄i. ³ Ñw̄f ikax̄f eán̄in̄j̄p̄i mewegf̄awa wigf̄ xwiox̄fyo dání dñj̄f re n̄ip̄ikíga uḡfawix̄in̄i, “Amá ro ‘Gor̄ixo yar̄in̄j̄p̄i epaxon̄ir̄in̄i.’ n̄iyaiwir̄i n̄ir̄ir̄fná Gor̄ixom̄i r̄iper̄ir̄f umear̄in̄i.” Íñim̄i dání dñj̄f e yaiwiar̄in̄j̄agf̄a nán̄i ⁴ Jisaso dñj̄f adad̄f n̄iwir̄i n̄j̄fá nimón̄ir̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Pí nán̄i segf̄ dñj̄fyo dání ‘O Gor̄ixom̄i r̄iper̄ir̄f numer̄i yar̄in̄i.’ n̄iaiwiar̄in̄j̄o? ⁵⁻⁶ Nion̄i en̄j̄ s̄iwím̄f en̄jom̄i ‘Dix̄f íw̄f yar̄in̄j̄p̄i r̄ixa yokwar̄im̄f síár̄in̄i.’ uráná soȳñé ‘O nén̄f t̄ñjor̄fani?’ n̄iaiwiap̄ir̄réo? Om̄i ‘Nan̄j̄ nimón̄ir̄i n̄iwiáp̄in̄imeám̄i an̄j̄ ui.’ uráná soȳñé ‘O nén̄f t̄ñjor̄fani?’ n̄iaiwiap̄ir̄réo? Íw̄f yar̄in̄j̄p̄i yokwar̄im̄f n̄iwiir̄fná íñim̄i imón̄in̄j̄agf̄i nán̄i e yaiwipax̄f mimón̄in̄i. E ner̄i aiw̄f amá imón̄in̄j̄áon̄i nán̄i ‘O xw̄fá t̄fyo n̄ñj̄wear̄fná en̄i íw̄f yar̄igf̄ap̄i yokwar̄im̄f wiin̄i nán̄i nén̄f t̄ñjor̄fani?’ n̄iaiwip̄ir̄i nán̄i s̄ñw̄f nan̄f̄poyi.” nur̄ir̄i amá en̄j̄ n̄ñ̄n̄i s̄iwím̄f en̄jom̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Jox̄i n̄iwiáp̄in̄imear̄i dix̄f íkwian̄w̄f n̄ixopem̄ix̄ir̄i n̄imeám̄i ui.” uráná ⁷ o n̄iwiáp̄in̄imeám̄i xegf̄ an̄j̄ e nán̄i un̄in̄iḡin̄i. ⁸ Xegf̄ an̄j̄ e nán̄i úagf̄ ox̄f ap̄ix̄f e ep̄royf̄ egf̄áyf s̄ñw̄f e n̄iw̄n̄iro nán̄i dñj̄f n̄iyeawár̄iro “Gor̄ixo amá ro nén̄f t̄ñjón̄in̄j̄f wim̄ix̄in̄j̄r̄fani?” n̄iyaiwiro x̄fom̄i yayf seáȳim̄i dání umegf̄awix̄in̄i.

Matiyuom̄i “Nix̄fdei.” ur̄in̄j̄f nánirini.

⁹ Jisaso e p̄ñ̄n̄i n̄iwiár̄im̄i nur̄fná amá wo xegf̄ yoʔ Matiyuoyf̄ r̄in̄in̄jo takis̄f nán̄i n̄igw̄f urápar̄igf̄á opis̄f an̄j̄fyo riwo ñweañagf̄i n̄iw̄n̄ir̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Nion̄i n̄ix̄f̄d̄iméir̄ix̄in̄i.” ur̄fagf̄i o n̄iwiáp̄in̄imear̄i

númi uxá dñiniginí. ¹⁰ Jisaso xegí wiep+sariñowa tñni aní Matiyuoyá nání nuro aiwá narfná amá takisí nání nìgwí uráparigfáyí tñni íwí arfki yarigfá wíníyí tñni omí nìwímearo nawíni aiwá naríñagfá ¹¹ Parisiowa sñjwí e nìwínro xegí wiep+sariñowamí re urigfawixíní, “Segí searéwapiyaríñí ro pí nání amá takisí nání nìgwí nearáparigfá tiyí tñni íwí arfki yarigfá tiyí tñni nawíni nìñwearo aiwá naríñojí?” uríagfá ¹² Jisaso arfá e nìwirí xewaníño nání “Ámá íwí yarigfáyo arírá wimínirí nání weapíñorfaní?” oyaiwípoyínirí ewayí ikaxí re uríñiniginí, “Ámá simíxí miyarigfáyí xwirí tññí e nání warigfáraní? Oweoi, simíxí yarigfáyíní xwirí tññí e nání warigfáraní. ¹³ E nerí aí soyíné nuro xwíyífá enjíná wfá rókiamoagí Xoseao nírírí eanjí rípi, ‘Rídiyowání Goríxoní nání nífríxíní.’ mìnimónaríní. “Ámá wíyo nání ayá nurímíxíro arírá wífríxíní.” nímónaríní.’ nírírí ríwamíñí eanjí apimí íá nìrooro nìjfá imónípoyí. Ayí rípi náníríní. Ámá ‘Wé róníñí yaríñwaénexíní.’ yaiwinarigfáyo ‘Nioní tífáminí bípoyí.’ urímínirí nání weapíñámaní. ‘Íwí yaríñwaénexíní.’ yaiwinarigfáyo nání weapíñáríní.” uríñiniginí.

“Díxí wiep+sariñíyífí aiwá ñwífá mñjwírárínayaríñojí.” urígfá náníríní.

¹⁴ Jono wayí numeaiá waríñoyá wiep+sariñowa Jisaso tññí e nání nìbìro re urígfawixíní, “None tñni Parisiowa tñni Goríxo none nání yayí owinínirí aiwá ñwífá ñwírárínayaríñagwí aiwí díxí wiep+sariñowa pí nání aiwá ñwífá mñjwíráríní yaríñojí?” uríagfá ¹⁵ Jisaso xewaníño nání “Omí wa nípíkímáná enjáná wiep+sariñíyífí dñí sípí nìwirfná aiwá ñwífá ñwírárínípírfáraní.” oyaiwípoyínirí ewayí xwíyífá re uríñiniginí, “Ámá apíxí sñjí meáo xegí amá imónigfáyí tñni ñweañáná o nání dñjí sípí wipaxí meníní. E nero aí amá wa omí anínímíxáná íná aiwá ñwífá ñwírárínípírfáraní.” uríñiniginí. ¹⁶ “Xwíyífá Parisiowa nearéwapiyarigfápi tñni Jisaso sñjí nearéwapiyaríñípi tñni kumíxípaxí mímóníní.” oyaiwípoyínirí ámi ewayí ikaxí nurírí re uríñiniginí, “Ámá wigí sorfá axeníñagí nìwíníroná rapírapí sñni míkíkaríníñí bí nímearo urí óf iníñúmi nípírooro gwí kiwearigfámaní. E nerfnáyí, igfá eánáná rapírapí sñjí pírófápi níkkarínífná urú xwé naxega unfáraní. ¹⁷ Rípi ení amá inígfí wainí sñjí memé wará síxí uríwámí iwajfá yarígfámaní. E nerfnáyí, memé wará síxíwá núpíyinífná inígfí wainí purí síxíwá xwirífá ikíxénírí e eníginí. Wainí sñjíyífí memé wará síxí sñjíwámí yíánáyí, wará tñni inígfí tñni nípiaúni naní eníñojí.” uríñiniginí.

Apíxí ragí aníñí pwaríñí wími naní imíxírí míalí pení wími naní imíxírí ení náníríní.

¹⁸ Jisaso xwíyífá apí sñni e urarfná re eníñiniginí. Judayíyá rotú aní mewení wo nìbírí Jisaso síkwí tññí e mñjí xwífáyo níkwírorí re uríñiniginí, “Gí míalí ríxa pearíní. E nerí aí joxí nìbírí wé seáyí e wikwíaráná naní oení.” uríagí ¹⁹ o nìwiápnímearí númi nurí wiep+sariñowa ení nawíní warfná ²⁰⁻²¹ re eníñiniginí. Apíxí wí —Í xegí ragí aníñí pwarfná xwiogwí wé wúkaú síkwí waú múronjíní. Í “Níini oyá iyfáyoni amá nírónífná naní imónímíníyírfáraní?” nìyaiwía nìbírí ríwíyo nírónapímáná Jisasoáy iyfáyo sírfwí jé amá róníñiniginí. ²² Amá róníagí Jisaso níkinímónírí imí sñjwí nìwínírí re uríñiniginí, “Gí ineyí, ayá síwí míríropaní. Jíxí dñjí níníkwíroríñípimí dání

erfkiemeáníni.” urána í ríxa naní imóníni. ²³ Jisaso e dání nurí rotú aní mewenoyá aní e nírémorí oxí apíxí epíroyí nıyárimána nıwapé rıro webí rıro nero yaiwiníni yarınagfa nıwınırı ²⁴ re urınıgını, “Rıxa peyeápoı. Miái pıyí menını. Sa sá wenı.” urıagı ayı rıpıá nurıro yarınagfa aı ²⁵ nını miái tını e pını nıwıarımı rıxa nıpeyeámána enána o nıpáwırı miáımı wéyo fá nımaxırırı mıeyoáána re enınıgını. Miái wiápınımeanını. ²⁶ Í wiápınımeáı xwıyá o éfıpi nanı xwıyá anı nıyonı rınarımenını.

Sııwı suparıgıfı waımı nanı wımıxııfı nánırını.

²⁷ Jisaso e dánı warına áma sııwı suparıgıfıwaı númı nuxdıri rıaiwá re urıgıfısıxını, “Negı mıxı ináyı Depıtomı xiáwoxını, yawawi ananı wá yeawianıréını?” nurırı ²⁸ o rıxa anıyo nıpáwırı nıweanagı awaı enı nıpáwırı wımeáána Jisaso yarını re wınıgını, “Awagwı dııfı nınıkwırırı ‘O ananı sııwı suparıgıfııyı nanı yeaimıxıpaxorını.’ rınıaiwıarını?” urıagı awaı “Oyı, Ámınáoıxını, joxı e epaxoxırını.” urıagı ²⁹ o egı sııwıyo wé fá nuxırırı re urınıgını, “Awagwı dııfı nıkwıroarıgıfıpa xıxenı oımónını.” urána re enınıgını. ³⁰ Awaı sııwı noxoarı anıgıfısıxını. Sııwı noxoarı anıgıfı Jisaso arfa jıyıkı norı re urınıgını, “Awagwı nıonı eaıapı áma wıyo áwanı murımepa éısıxını.” urıagı aı ³¹ awaı o tını e dánı nurına xfo wıfıpi nanı amı amı repıyı nıwıa emegıfısıxını.

Manı pırónarııfı womı nanı wımıxııfı nánırını.

³² Jisaso e dánı warına áma wı wıgı áma imfo dııfı xıxéronagı nanı manı pırónarııfı wo Jisaso pwarııe nanı nımeámı nıbro wáraná ³³ o imfoıyo mıxı umáınowáraná manı pırónarago rıxa xwıyá rarınagı oxı apıxı e epıroyı egıáyı sııwı e éagı nıwınıro ududı nero re nıra ugıawıxını, “Aga enına aiwı Isırerene áma wo e yarınagı wınagwámanı.” nıra úagfa aiwı ³⁴ Parisıowa re rıgıawıxını, “Obo, imfoıyo umenıweanoyá dııfı tını mıxı umáınowárarını.” rıgıawıxını.

Jisaso áma nanı wá wıanııfı nánırını.

³⁵ Jisaso Judayıya anı xwéyo tını onımıáıyo tını nemerına wıgı rotú anıyo nıpáwırı uréwapıyemerı xwıyá yayı wınıpaxıfı —Apı Gorıxo áma xfo xegı xwıoxıyo mımeámı nerı pıranını umenıweanıfıpi nanı rınııfıpırını. Apı nanı wáı urımerı áma sımıxı xıxegını yarıgıáıyo tını uranı xıxegını imónıgıáıyo tını nanı imımıxımı wıemerı nerına ³⁶ áma oxı apıxı epıroyı egıáyı sıpısıpı xıáwo mayı nerına úrapı nero dııfı sımıgwıá nıyınırónını wıároarınarıgıfıpa yarınagfa nıwınırı wá nıwıanırı ³⁷ áma xwıyá Gorıxoyá wáı urımepırfa nanı obaxı mımónııagı nanı xegı wıepısarınııyo re urınıgını, “Aıwá omınııyo pırıpırı inarııagı aiwı áma nımıpırfa nanı obaxı menını. ³⁸ Ayınanı Gorıxomı rıxııfı re urıpoyı, ‘Áma aiwá apı rımııpırı nanı dııfı omınııfı tını e nanı uowáırırıxını.’ urıpoyı.” urınıgını.

10

Wáı wurımeıarıgıfıawamı enı sıxı wéamıxowáırırı sekaxı urırı enı nánırını.

¹ Jisaso xegí wiepí sariní wé wúkaú síkwí waú awami “Awí eání poyí.” nurímaná awa ámá imíto díní xixéroariníyo míxí umánowáiro amá símíxí xixegíní yarígíyo tñní uraní xixegíní imónígíyo tñní naní imíxíro epaxí imónírixíní ení weámíxowárinínigíní. ² Xegí wáf wurímeiarígíáwa, wé wúkaú síkwí waú imónígíáwa wigí yoí rowaríní. Xámíño Saimonoríní. Ámí yoí bí Pitaoyí wíríníjoríní. Xegí xogwáo Adíruoríní. Sebediomí xewaxowáú Jemiso tñní xogwáo Jono tñníríní. ³ Piripo tñní Batoromuo tñníríní. Tomaso tñní Matiyuo tñní —O takisí nání nígwí urápogoríní. O tñníríní. Arípíasomí xewaxo Jemiso tñní Tadiaso tñníríní. ⁴ Saimono —O amá “Émáyo míxí oxí dowáraneyí.” rarígíyá tñní nawíní ní kumíxíní emeagoríní. O tñní Isíkarioti dání Judaso —O Jisaso nání míyí uríjoríní. O tñníríní. ⁵ Jisaso wé wúkaú síkwí waú awami nurowáiríná sekaxí nuríre uríjínigíní, “Soyíné nuróná émáyíyá aní tñnímíní mupaní. Samariayí —Ámá ayí Judayí tñní xepíxepá rónarígíyá ríní. Ayíyá aníyo nání ení mupaní. ⁶ Soyíné negí Isíreri yí —Ayí sípí sípí xiáwo píraníj mímearíná amí amí uniamoaríníj imónígíyá ríní. Ayí tñní e náníní úpoyí. ⁷ Soyíné nuróná wáf re urímeríní, ‘Goríxo xío xegí xwioxíyo míméamí níneairí neamerjweaní anwí ayo enagí nání segí íwí yarígíápí ríwí míní ní mamoro ní saníro ηweá ríxíní.’ urímero ⁸ amá símíxíyo naní imímíxímí ero amá péfíyo díní síxí numímoro saiwiárf wíro amá peyíyí tígíyo wigí wará naní wímíxíro imíto díní xixéroariníyo míxí umánowáiro emé ríxíní. Soyíné nioní ení eáníj anípá ení seaeámíxowá ríyá nání soyíné amá símíxíyo naní imímíxímí níwíríná nígwí nání murípa nero sa anípá naní imímíxímí wíríxíní. ⁹ Soyíné níwaníro neríná nígwí síxí ímoarígíyo nígwí xwéraní, onímíáraní, nímearo síxí nímero nímeámí mupa ero ¹⁰ fá árupianíj aí tñní nimanímí mupa ero iyá wúkaú raiwakíyí mepa ero síkwí sú níyíníro aiwí amí waú nímeapa ero xoyíwá nímaxírímí mupa ero é ríxíní. Ayí rípi nání ríní. Ámá arírá wiarígíomí ananí aiwá míní wiaríjagí nání soyíné ení aiwá ananí seaiapírí fá enagí nání amípí nímeámí mupa é ríxíní. ¹¹ Aní xwé bimíraní, onímíá bimíraní, nírémoríná amá aní apímí ηweagíyá amá go go íwí amípí míyaríjómí níwíní ríná oyá aníyo nípáwíro aní apímí píní níwíá rímí upíríná nání o tñní wé ríxíní. ¹² Ámá ‘O tñní oweaneyí.’ yaiwífoyá aníyo nípáwíríná ayo yayí níwíro “‘Goríxo píraníj oseamení.’ neaimónaríní.’ urí ríxíní. ¹³ Ayí ení yayí níseairo segí píné arí fá seaipírí nání wímónánáyí, soyíné yayí níwíríná uríápí ananí ‘Xe oimóníní.’ yaiwíríxíní. Ayí e míseai pa seaíanáyí, soyíné yayí níwíríná uríápí ‘Anípá oimóníní.’ yaiwíríxíní. ¹⁴ Ámá gíyí gíyí wigí aníyo nání níseaipemeámí mupa ero soyínéyá xwíyí fá arí fá míseaimónípa ero éánáyí aní iwámíraní, aní apímíraní, píní níwíá rímí nuríná amá e ηweagíyá ‘Goríxo xeaníj neaikáríní nání tíyí réo?’ oyaiwípoyní rí segí síkwíyo síkí xéníj pírí wíakímí níyá rímí ú ríxíní. ¹⁵ Nioní nepa seararíní, ‘Sí fá Goríxo amá níyoní mí omómíxímí eníyímí amá eníná aní yoí Sodomíyo ηweagíyá tñní Gomora ηweagíyá tñní aga ríkí kíríó néra wagíyo Goríxo xeaníj rí fá tñní wíkaríní fá enagí aiwí amá soyíné arí fá mísealíyo xeaníj ayo wíkaríní fá axípi xíxeni e wíkaríní fámani.’ seararíní.

“Xeanijí seáimeanfárini.” urijí nánirini.

16 “Nioní soyíné sipísipí mǎxí xixe mepa yaríññíñí imónígfóyíné ámá sǎwí sayíññí imónígfáyí tǎñí e nání searowáraríññí. Ayínání soyíné nuróná ámá ayí nání sǎñwí tǎñí úríxíñí. Sidírí yaríññípa dǎñí émí saímí moro íñí xawíówí uyíñí bí mé awayíñí yaríññípa ero néra úríxíñí. 17 Soyíné nioní nǎxídaríññagífa nání ámá wí íá nǎseaxero negí Judayí áminá xwíríxí mearígfáwa tǎñí e xwíríxí seamepírí nání seawááro negí rotú aníyo dání síkwíá ragí puní nání seaearo 18 soyíné pǎné nioniyá émáyí aríá egíe dání áwaní urípírí nání gapímanowa tǎñí mǎxí ináyowa tǎñí tǎñí e nǎseameámi nuro seawááro epíríáríñí. 19 E seawáripírífa aiwí rǎxa xwíyífa urípírí ináníñí Goríxoyá dǎñí tǎñí urípírí enagí nání ayá sǎwí nǎsearorí ‘Aríre uraníréwíñí? Pí pí uraníréwíñí?’ mǎyáiwípa éríxíñí. 20 Ayí rǎpí nání seararíññí. Awa rǎxa xwíríxí seamearíñá segí dǎñíyo dání urípírífámani. Segí séno Goríxoyá kwíyípímí dání urípírífa enagí nání ayá sǎwí nǎsearopa éríxíñí. 21 Xírǎxogwáowáú wílo Jǎsasomí xídaríññagí nání wílo ámá wí omí opíkípoynírí mǎyí urírí xano xewaxo nání mǎyí urírí nǎiáwíyí xaníyaú nání mǎyí uríro epíríáríñí. 22 Soyíné nioní dǎñí nǎñkwíroro nǎxídaríññagífa nání ámá nǎñí sǎmí tǎñí seaiapírífa aiwí gíyí gíyí sǎfa yoparípi nioní weapímífáyí nání ení neáníro ñweáfáyíné Goríxo ananí yeáyí nǎseayímíxemeaníáríñí. 23 Aní bímí nǎseapíkianíro nání númí seameánáyí, ámí aní bímí nání éfí úríxíñí. Nioní nepa seararíññí, ‘Isíreríyí aníyo pǎné nioniyá wíyo sǎñí muríññáná ámá imóníññáoní weapímífáríñí.’ seararíññí.” uríññíñíñí.

24 Jǎsaso xegí wiepísaríññowa “Omí sipí wikárípírífa enagí nání none ení sipí neaikárípaxíríñí.” oyáiwípoynírí ewayí ikaxí re uríññíñíñí, “Wiepísaríññowa wigí uréwapíyaríññomí seáyí e imónarígfámani. Xínáiwáníñí nimóníro omíñí wíiarígfáwa ení wigí omíñí wíiarígfómí seáyí e wimónarígfámani. 25 Wiepísaríññowa wigí uréwapíyaríñño tǎñí xíxení nimóníríñáyí, ayí apáníríñí. Xínáiwáníñí nimóníro omíñí wíiarígfáwa ení wigí omíñí wíiarígfó tǎñí xíxení nimóníríñáyí, ayí apáníríñí. Sénoní ikayíwí ímífóyo xírǎóníñí imóníñoyí nǎñíróónáyí, gí nǎiáwoyíné ení anípaxí searípíríáríñí.

“Wáyí wipaxo rorini.” urijí nánirini.

26 “Ámá íwí íñímí dání éfáyíraní, ikayíwí yumí ríáyífraní, ríwéná nípíñí sǎñání imóníñífa enagí nání ayo wáyí mǎwípa éríxíñí. 27 Xwíyífa amípí nioní íñímí dání áríwíyíñá searíapí soyíné ikwáwíyíñá áwaní urííríxíñí. Amípí nioní yumí ikaxí searíapí aní ríkwíyo nǎxenñweámáná áwaní urííríxíñí. 28 Ámá nǎseapíkíroná warání seapíkípaxíríñí. Dǎñí ení seaxekwapaxí meñagí nání wáyí mǎwípa éríxíñí. E nerí aí Goríxo wará aí tǎñí dǎñí aí tǎñí rífa aníñí wearíñíyo seaikéaarípaxí imóníño nání wáyí wííríxíñí. 29-31 Ámá makerífáyo nání nuríñá íñí síríkwá waú bí neríñá nǎgwí rífa níñí bí tǎñí bí yarígfáríñí. E nerí aí segí séno mǎwimónípa neríñáyí, wo ananí nǎperí xwífáyo píeroaríññímani. Soyíné íñí onímíapíamí múróníññagí nání Goríxo amípí wí mǎwímeapa oenírí sǎñwí nǎseaníríñáyí, wí nǎseámeanfá enagí ámá nání wáyí mepaní. Segí mǎñíyo dǎfa ífa ropaxí mimóníññagí aí Goríxo nǎjǎfa enagí nání re yáiwííríxíñí, ‘O nene nání aga nǎjǎfa

imóniŋagı nánı ananı píránıŋı neamenıgıni.’ yaiwírıxıni. ³² Ámá gıyı gıyı ámáya sıŋwıyo dánı ‘Jisasomı xıdarıŋáonırını.’ uránáyı nionı enı gı ápo anınamı ŋweanoyá sıŋwıyo dánı ‘O nionı nıxıdarıŋorını.’ urımfárını. ³³ E nerı aı gıyı gıyı nionı nánı ámáya sıŋwıyo dánı ‘O nánı nionı majfárını.’ uránáyı nionı enı o nánı gı ápo anınamı ŋweanoyá sıŋwıyo dánı ‘O nionı majfárını.’ urımfárını.’ urıŋıniğini.

“Kirá mıxı nánıŋıŋı imónıŋıpá nımeámi bıŋárını.” urıŋı nánırını.

³⁴ O ámi re urıŋıniğini, “Nionı nánı ‘Ámá nıyonı pıyıtá wırımfánırını bıŋorını.’ mınıaiwıpanı. Gorıxoyá xwıyıtá kirá mıxı nánıŋıŋı imónıŋıpá nımeámi bıŋárını. ³⁵ Arıtá niarıgıtáyı tını arıtá mınıarıgıtáyı tını Gorıxoyá Bıkwıyo nırınırı eánıŋıpa xepıxepá orónıpoyınırı nımeámi bıŋárını. Xewaxo xanomı sımı tını wirı xemiái xınáımı sımı tını wirı xewaxo xiepı xıfáımı sımı tını wirı oınıpoyınırı bıŋárını. ³⁶ Ámá xwıyıtá nionıyá nıxıdarıgıtáyı wıgıt ámá imónıgıtáyı mıxı wımónıpırırını. ³⁷ Ámá gıyı gıyı xanomıranı, xınáımıranı, dıŋı sıxı uyarıŋıpımı nionı nıyinını nánı mımúrónıpa nerfnáyı, ámá nionıyá imónıpaxı mimónını. Gıyı gıyı xewaxomıranı, xemiáımıranı, dıŋı sıxı uyarıŋıpımı nionı nınyını nánı mımúrónıpa nerfnáyı, nionıyá imónıpaxı mimónını. ³⁸ Gıyı gıyı ‘Jisasomı ouxıdımını.’ nıyaiwirı aı xeanıŋı nınıro nıpıkipırıxınırı mınıxıdı éf éfáyı ayı nionıyá imónıpaxı mimónını. ³⁹ Ámá goxi goxi ‘Nionı Jisasomı dıŋı nıwıkwırırını nuxıdırınáyı, nıpıkipırıxını.’ nıyaiwirı xewanıŋoxı éf nımenırınáyı, dıŋı nıyımıŋıpı anıŋı ŋwearıfa nánı mearfámanı. E nerı aı gıyı gıyı éf mımenıpa nerı ‘Nionı Jisasomı xıdarıŋagı nánı ámá wı nınıpıkırónáyı, ayı ananıni.’ nıyaiwirınáyı, dıŋı nıyımıŋıpı anıŋı ŋwearıfa nánı mearfárını.” urıŋıniğini.

“Nıpemeámi seaúıtá gıyı gıyo Gorıxo naŋı wıınfárını.” urıŋı nánırını.

⁴⁰ O ámi re urıŋıniğini, “Gıyı gıyı soyıné wáf urımearıná arıtá nıseairo naŋı nıseairónáyı nionı searowárarıŋagı nánı nionıŋıŋı nıro Gorıxo nırowárenapıŋomıŋıŋı enı wıro yarıŋoı. ⁴¹ Ámá gıyı ámá wo Gorıxoyá wıtá rókiamoarıŋo eŋagı nánı ‘Ámá ro Gorıxoyá wıtá rókiamoarıŋorfanı?’ nıyaiwirı nıpemeámi xegı anıyo nánı úoyı rfwéná Gorıxo xegı wıtá rókiamoarıgıtáyo yayı nıwirı ayá rımıxarıŋıpı mını wınfápa axıpı e wınfárını. Gıyı ámá wo wé rónıŋo eŋagı nánı ‘Ámá ro wé rónıŋorfanı?’ nıyaiwirı nıpemeámi úoyı rfwéná Gorıxo ámá wé rónıgıtáyo yayı nıwirı ayá rımıxarıŋıpı mını wınfápa axıpı e wınfárını. ⁴² Ámá gıyı gıyı soyıné nionıyá seiapısarıŋáoyné eŋagı nánı inıgı imıŋı rıŋı kapıxı wá seiapánáyı Gorıxo ‘Omı wımıgını.’ yaiwıpı anıpá imónınfámanı. Oweo! Nionı nepa seararıŋını, ‘Gorıxo mını wınfárını.’ seararıŋını.” urıŋıniğini.

11

Jono Jisasomı yarıŋı wıpsı nánı urowárıŋı nánırını.

¹ Jısaıo xegı wıepısarıŋı wé wúkaú sıkwı wáu awamı sekaxı e nurısáná uréwapıyemerı wáf urımerı emınırı nánı e dánı pını nıwıarımı Judayı anı amı amı ikwırónıŋıyo nánı unıniğini.

² Jono wayf numeaiia warinjo gwf nñweámáná arfá re wininiginí, “Jisaso e yarini. E yarini.” rarinjagfa arfá nñwiri xfo xegf wiep+sarinjfyf waumi Jisaso tñf e nani uowaráná ³ awau nuri yarinf re wigfisisini, “Jono ‘Ámá wo rfwyo binfáriní.’ rarinjoxirani? Weninf neri ñweaani nani wo siní rfa barini?” urfagfi ⁴ Jisaso re uriniginini, “Awagwi nuri amipi nioni yarfná sñwf nanfipi tñf arfá nifipi tñf nani repiyf nñwiri áwanf urémeápiyí. ⁵ Nioni yarfná ámá sñwf supárigfáyf sñwf oxoaro síkwf ikf egfáyf nanf nimóniro anf ero peyiyf tfgfáyf wará nanf iniro arfá píronigfáyf arfá ero péfáyf wiápnimearo ámá uyípeayf xwiyfá yayf winipaxf none wáf nemerane urarinjwápi arfá wiro yarinjagfa nani Jonomi áwanf e urémeápiyí. ⁶ Ripi eni ‘Nioni nani ámá go go símf tñf wikf dnj “O pí rfa yarini?” mñiaiwipa nerfnáyf, yayf owinini.’ urémeápiyí.” nuowáriti ⁷ awau rixa gwf anf Jono ñweaniwá tñf e nani warfná ámá oxí apixí e epíroyf egfáyo Jono nani re uriniginini, “Seyfné ámá dnj meañe nani nurfná pí amáyo winaniro wagfáriní? Ámá saminf iminf onimiápi neri aí rfwf wf apaxf mé winwf yarinfpa yarinf womi sñwf winaniro wagfáraní? Oweoi! ⁸ E neri aí pí amáyo winaniro wagfáriní? Ámá rapirapf yarapayf enf wú yinf wf womi sñwf winaniro ámá dnj meañe wagfáraní? Oweoi! Ámá rapirapf yarapayf nanfni nñyiniro mixí ináyfyfá anfyo ñweaarigfáriní. ⁹ E neri aí seyfné pí nani ámá dnj meañe nani wagfáriní? Gorixoyá wfá rókiamoarinf womi sñwf winaniro wagfáraní? Oyi, e neri aí ‘O Gorixoyá wfá rókiamoagfáyf tñf xixeni imóninjomani. Seáyf e múronjorini.’ seararinini. ¹⁰ Xwiyfá Gorixo xewaxomi urinfpi wfá rókiamoagf Marakaio nñwuriyiri rfwaminf enf rípi, ‘Arfá etí. Gorixoní gf xwiyfá yanf wiowárimfáio joxí gf iwoxí xámi rimeani nani uowárimfáriní. O joxí nani amáyo nurfná ófninf simoinfáriní.’ nñriri rfwaminf enf api Jono nani rinini. ¹¹ Nepa seararinini, ‘Jono ámá arfowayá xwfá piaxfyo dani iwiaronfoyf rarigfo nani ófninf imonjo enjagi nani ámá nñni aiwi wo Jonomi seáyf e imónini xirigfámani. E neri aiwi gíyf gíyf nioni nixdñro Gorixoyá xwioxfyo páwiro yarigfáyf xwiyfá nioni nani wáf nurimeiprñpi Jono wáf urimenjipimí seáyf e imóninagf nani ámá ayf onfpi aiwi Jonomi ení seáyf e wimóninjoí.’ seararinini. ¹² Jono wayf nñneameaia warinjo xwiyfá ‘Gorixo xwioxfyo mñmeámí nñneairi neameñweanfa nani ámá wo uowárenapinñjoí.’ iwamfó searinfina dani ámá uyfnif yarigfáyf ‘Gorixoyá xwioxfyo arige páwianiréwiní?’ nñyaiwiro pírf íkwieámí néra páwianiro yarinjoi. ¹³ Nwf ikaxf Moseso nñriri enfpi tñf wfá rókiamoagfáwa nññro eagfápi tñf Gorixo xwioxfyo mñmeámí neri seameñweanfa naniyf wfá nñrókiamóa nññro Jono yoparf o axfpi rññrini. ¹⁴ Enina wfá rókiamoagfáyf wo re rññpi, ‘Gorixo xwioxfyo mñmeámí neri neameñweanfápi rixa nimónimññri anwi e enánáyf ámá wo wfá rókiamoagf Iraijaóninf imóninf wo binfáriní.’ rññpi tñf xixeni Jono rixa bññrini. Seyfné omi nñmímññrínáyf, o Iraiiao imóninñpa imónimññri enñrini. ¹⁵ Arfá tfgfáyfné píraninf nioniyá xwiyfápi arfá erfñni.

¹⁶ “E neri aí pí ewayf xwiyfá nñseariri re searimññni, ‘Ámá agwi riná ñweagfáyfné ayfninf imóninjoí.’ searimññni? Seyfné niaiwf rñpiáninf imóninjoí. Niaiwf bñbia makerfá tñf e éf nññwearo bñbia tñf nífá yanñro

neríná ráiawá re urarínjoi, ¹⁷ ‘Nene seyíné simíninjí epírí nání sonj eaaríná seyíné simíninjí méoi. Nene seyíné njwapé ríprí nání njwapé ráná njwapé sanj mínearápaói.’ E uraríná niaíwí aninj winarínjía yapi imóninjoi. ¹⁸ Ayí rípi nání seararínjini. Jono nibiríná aiwá ámá wimónarínjipi tñi iniigí wainí tñi mñi njwá njewaná ámá wí dñj mamó o nání ‘Imfó dñj xixéronjagí nání yarini.’ rarínjoi. ¹⁹ Ámá imóninjáoní nibiríná aiwá iniigí amípi ananí naríná ámá wí ‘Ámá royí aiwá tñi iniigí wainí tñi ríwí enj nerí ayá wí narínjorini. Ámá takisí nání njgwí nearáparigíáwa tñi íwí néra warigíá winíyí tñi níkumixíní emearigíforini.’ rarigíárini. Agwi e nírro aí idáná nioní yarínjapi tñi Jono yarínjipi tñi aiwáninj ná wéánáyí re rípríárini, ‘Ámá imóninjoi tñi Jono tñi Gorixoyá dñj tñi nanj yagíárini.’ rípríárini.” urínjiginí.

Anj bí bimi njweáyí xíomi dñj m-íwíkwíroarínjagí uréwapíyinj nánirini.

²⁰ Jisaso e nuríísáná ámá e epíroyí egíáyo nuriríná anj o emímí obaxí wíwapíyínjipi yoí nírri ámá ayo njweagíáyí wigí íwí yarigíápi ríwímíni nímamoro nísanro mñjweá éagíá míxí nuríri ²¹ re urínjiginí, “Korasinyo njweáyíné aweyí! Sía wíyi seyíné majíá seaórínárini. Gorixo xeaninj ríá tñj seaikáríná enjagí nání dñj sípi oseainini. Betísaida njweáyíné aweyí! Sía wíyi seyíné ení majíá seaórínárini. Ayí rípi nánirini. Emímí segí anjyo seaíwapíyínjapi émayí anj yoí Taiayi ríninjyo tñi Saidoniyí ríninjyo tñi níwíwapíyirí sínjwíríyí, ámá anj apiaúmí njweáyí enjíná wigí íwí yarigíápi nání piaxí níweánro ayá fá níxirínro nání iyíá íríkwí pánro ríá uráwíyo iwieánro yanrí egíárini. ²² Nepa seararínjini. Sía Gorixo ámá nýoní mí ómómíximí eníáyimi ámá Taia njweáyo tñi Saidoní njweáyo tñi winíápa axípi seainíámani. Seyínéyá seáyí e imónini. ²³ Kapaneamí njweáyíné ení ‘Gorixo anjnamí nání níneaménapínárini.’ ríyáiwíarínjoi? Oweoi! Ríá aninj wearínjío nání wepíárini. Emímí nioní segí anj e seaíwapíyínjapi enjíná Sodomí njweáyí, ríkíkrífo yarínjagíá Gorixo ríá mamówárínjyí sínjwí nínanro sínjwíríyí, ayí nísanro agwí njewaná re nání nínjweaxa banro egíárini. ²⁴ Nepa seararínjini. Sía Gorixo ámá nýoní mí ómómíximí eníáyimi Sodomí njweagíáyo winíápa xíxeni axípi seainíámani. Seyínéyá seáyí e imónini.” urínjiginí.

“Nioní tíámíni nibirínáyí, dñj emímówárí inípríáoí.” urínjí nánirini.

²⁵ Jisaso e nurímáná Goríxomí xwíyíá rírímí níwiríná re urínjiginí, “Gí ápoxíni, Ámíná anjna imíxíri xwíá imíxíri nerí tínoxíni, xwíyíá nioní urarínjá rípi nání ámá ‘Nioní njjónirini. Go níréwapíyínjoi?’ yáiwíarínjagí yimárorí ámá niaíwí onímiápia yapi ‘Aninj oníréwapíyípoi.’ yáiwíarínjagí wíá urókiamorí éagí nání yayí seáyimí dání orímémíni. ²⁶ Ápoxíni, joxí e simónarínjagí nání díxí dñj tñi e imónini.” nuríri ²⁷ ámáyo re urínjiginí, “Gí ápo xwíyíá amípi oyá nípíni bí yumí mñi nípíni fáninj niepíxíniasínjirini. Ámá nñí aiwí wo xegí dñj tñi xewaxoní nání njjía mimónini. Gí áponí njjía imónini. Ámá wo xegí dñj tñi gí ápo nání ení njjía mimónini. Xewaxoníni njjía imóninjini. E nerí aí ámá xewaxoní ‘Gí ápo nání xe njjía oimónípoi.’ níyáiwírí o nání wíá wókímíxarínjáyí ayí ení

gí ápo nání nijfárini. ²⁸ Ayínání sekaxí ‘Ripi époyi. Ripi époyi.’ níruga unípi píraníñí ouxádmíniri neróná saní xwé nímearíñí níméámí nuro aníñí seainaríñí, nioniyá díní tání sá ñweapíri nání nioní táfáminí bípoyi. ²⁹ Nioní ámá ñipenioní nimónirí seáyí e mimónaríñí enagí nání saní nioniyá íkíñíñí xwanwí níkwónimí nurínáyí nioní searéwapíyíáná segí díní emimówarí inítráo. ³⁰ Ayí ripi nání seararíñí. Xwíyá nioniyá saníñí níméámí upírípi ayí saní seainmeníñí. Nayí seainí enagí nání ananírini.” uríñigini.

12

“*Sabarfáyo ñwáfáriní. ríñíñíyo pí nání xórórí yaríñí?*” uríñigini.

¹ Iná Sabarfá wíyimi Jisaso tání wiepísaríñowa tání óf wítí omíñí áwínimí iníñíyo nuróná wiepísaríñowa agwí wíagí wítí siyí sñí yíyiríní yaríñagí ² Parisiowa sñwí e níwíníro omí re uríñíawixini, “Dixí wiepísaríñowa ‘Sabarfáyo ñwáfáriní. ríñíñíyo aiwá pí nání miaríñí?’ uríñigini aí ³ Jisaso re uríñigini, “Eníñá negí míxí ináyí Depito tání xegí níkwímíní emearíñí tání agwí wíáná egfápi Goríxoyá Bíkwiyo ríwamíñí níríní eánípi sñí íá míroaríñí reñí? Oweoí, soyíne íá níroo aiwí díní nípkwíní mímóaríñí. ⁴ Depito senfá aní Goríxo nání aiwá peaxí taríñíwámí nípáwiri bískerfá Goríxo nání peaxí taríñíwámí o tání xegí ámá tání nání ‘Ñwáfáriní. ríñíñípi —Api ‘Sa apaxípáníñí imóníñíwámí ananí ñpaxíriní. ríñíñípi. Bískerfá api apaxípáníñí imóníñí xwé umealáná Depito nurápi níñí aiwí Goríxo míxí bí muríñigini. ⁵ Nwí ikaxí eáníñíyo dání re ríñípi ení sñí íá míroaríñí reñí, ‘Sabarfáyo apaxípáníñí imóníñíwámí aní Goríxo nání rídiyowá yaríñíwámí nípáwiro rídiyowá neróná sáf “Omíñí níní ñwáfáxiní.” ríñíñíyo xórórí nero aiwí xwíyá meáríñíwámí. níríní eánípi íá míroaríñí reñí? Soyíne íá níroo aiwí sñí nípkwíní díní mímóaríñí. ⁶ Apaxípáníñí imóníñíwámí Sabarfá ayimí xórórí nero aiwí aní Goríxo nání rídiyowá yaríñíwámí dání nero nání xwíyá míméaríñí yaríñí. E nerí aiwí ámá wo re roní royí aní rídiyowá yaríñíwámí seáyí e múroní.” xewaníño nání e nuríñí ⁷ ámí re uríñigini, “Soyíne xwíyá Goríxo ríñí, Bíkwiyo eáníñí rípi ‘Nioní ámá wí wíyo wá níwianíñí arírá owípoyíní nání nimónaríñí. Nioní nání rídiyowámí onípoyíní nání mímimónaríñí.’ ríwamíñí e níriní eánípi api nání soyíne díní nímooro íá níxíñí sñíwíyí, ámá nioniyá rowamí, wíwaníñowa xwíyá meáríñíwámí mímimóníñí rowamí xwíyá uxekwímoaníño éfámamí. ⁸ Ámá imóníñí Sabarfá xiáwoní enagí nání ‘Sabarfáyo ayí ananírini.’ rípaxí imóníñíwámí.” uríñigini.

Wé kíñíñí ení womí naní imíñíñí nánirini.

⁹ O e dání píñí níwíarímí nuri wígfí rotú aní wíwámí nípáwiri ñweañáná re eníñigini. ¹⁰ Ámá wé kíñíñí ení wo e ñweañagí Parisiowa Jisasomí xwíyá meárípi nání yaríñí re wígfíawixini, “Negí “Sabarfáyo ñwáfáxiní.” ríñíñíyo ámá símíñíyo naní níwíaríñí xórórí mepaxíriní. rísimónaríñí?” uríñigini ¹¹ o xíxewísí ikaxí re uríñigini, “Soyíne woxí, sípsípí wo tñoxí Sabarfáyo sípsípí xwáñíwíyo píeróánáyí, sípsípomí mímíxeaaríñíñí? Oweoí, apaxí

mé mîxeearîñîrîni. ¹² Ámá sipîsipî tîni xîxeni mimónîñagî nání Sabaríayo aî ámáyo nanî nîwimîxîrîñáyî, ayî ananîrîni.” nurîrî ¹³ wé kirîñîf enomî re urîñîñigîni, “Dîxî wé irú pîmîxei.” urîfagî ámáo wé irú pîmîxáná wé nanî wîúnîñîf axîpî imónîñîñigîni. ¹⁴ Nanî wîúnîñîf axîpî imónîñagî Parisiowa nîwiápîñîmeámî nîpeyearo wá e dánî omî pîkianîro nání mekaxî megîfawixîni.

Gorîxo Rîpeaño nánîrîni.

¹⁵ Jisaso Parisiowa xîo nání mekaxî mearîñagîfá nání nijfá nimónîrî nání e pîni nîwiárimî nurî oxî apîxî obaxî númî xîdarîñagîfá simîxî egfá nîyonî nanî imîmîximîf nerîná ¹⁶ ámáyo áwanîf urîpîrîxîñîrî “Nionî síápî nání áwanîf murîmepa époyî.” urayîñîñigîni. ¹⁷ Xwîyîfá Gorîxo rîñîf wá rókiamoagî Aisaiao nîrîrî rîwamîñîf eanî rîpî xîxeni imónîñîf nání Jisaso e enîñigîni, ¹⁸ “Arîfá époyî. Ámá ro gî omîñîf niîarîñónîñîf imónîñîfá nání rîpeañáorîni. Gî dîñîf síxî uyîñáorîni. Gî kwîyîf enî omî wíáná émayîf ‘E nerîná wé rónîñîf Gorîxo wimónarîñîpî imónanîwárfanî?’ yaiwîpîrî nání wáf urepeárîñîfáñîni. ¹⁹ O nîpeniorîni. Ámá wî tîni xîxewiámîf nîrîñîrî wíyo xwamiánîf nîwirî enîfámanî. Sîmîf ófyo dánî xwamiánîf yarîñagîf wîñîpîrîfámanî. ²⁰ O ámá enîf samîñîf nîwémî emearîñagîf nîwîñîrîñá síxîf mîñîf eaaroarîñîf wánîñîf imónîñagîf nîwîñîrîñá wíyo fá wekîmîxîñîfámanî. O ámá wî ramîxîf gwî ápiáwîf wearîñîrî rîxa nîyupárîmîñîrî yarîñîñîñîf imónîñagîf nîwîñîrîñá fá supîmîxîñîfámanî. Xegî e enîfápa arîkî néra núisáná wé rónîñîf xîo yarîñîpî seáyî e imónîñîfáñîni. ²¹ Émayîf ‘O arîrá neaiwîñîñîni.’ nîyaiwîro omî dîñîf ukîkayopîrîfáñîni.” Xwîyîfá Gorîxo e rîñîpî xîxeni imónîñîfá nání Jisaso nemeñîfá axîpî e enîñigîni.

“Oboyá dîñîfyo dánî yarîni.” rîgîfá nánîrîni.

²² Ámá womî imfó dîñîf xîxéronáná manîf pîrónîrî síñwîf supárîrî enomî Jisaso tîñîf e nání nîméra nîbîro wáraná Jisaso imfó mîxîf numáinowárîrî pîránîñîf wimîxáná o xwîyîfá rîrî síñwîf anîrî enîñigîni. ²³ E éáná oxî apîxîf obaxîf e epîroyîf egfáyîf ududîf nîga nuro re rîñîgîfawixîni, “Ámá royîf ámá yeáyîf neayimîxemeanîfá nání arîfowayá xwîfá piaxîfyo dánî iwiaronîoyîf rarîñwáo, negîf mîxîf ináyîf Depitoyá xiáworîni.’ rîyaiwiarîñwîni? Oweoi, omani.” rînarîñagîfá ²⁴ Parisiowa arîfá e nîwîro re rîgîfawixîni, “O imfó xîráónîñîf imónîño —O xegîf yoîf bî Bieseuroyîf rîñîñorîni. Oyá dîñîfyo dánî Jisaso imfó mîxîf umáinarîñorîni.” rarîñá ²⁵ Jisaso awa e rînarîñagîfá dîñîf adadîf nîwirî nijfá nimónîrî xîxewîfîf ikaxîf re urîñîñigîni, “Ámá gwîf axîrîf xepîxepá nîrónîro mîxîf nîñîrónáyîf ayîf anîf mîwiárekîxîñîpaxîrîni. Ámá anîf bimîf ñweáyîfranîf, anîf wîwámîf ñweagîfáyîfranîf, enîf xepîxepá nîrónîro mîxîf nîñîrónáyîf, axîpîf anîf mîwiárekîxîñîpaxîrîni. ²⁶ Nionî Obo —Oyá yoîf bî Setenoyîf rîñîñorîni. Nionîf oyá dîñîfyo dánî xegîf imfófyo mîxîf numáinowárîrîñáyîf, axîyîf rîxa xepîxepá nîrónîro nání arîge nero enîf neánîro ropîráoi? Oweoi. E nero aiwîf soyîné nionîf nání re rarîñoi, ‘Setenoyá enîf eánîñîfyo dánî imfó mîxîf umáinowárarîni.’ rarîñoi. ²⁷ Nionîf imfóf xîráónîñîf imónîño, Bieseuroyá dîñîfyo dánî imfóf mîxîf numáinowárîrîñáyîf, segîf wîepîsarîgîfáyîf dîñîf goyáyo dánî mîxîf umáinowárarîgîfáñîni? Ayîf awa re rarîgîfáñîni, ‘Gorîxoyá dîñîfyo dánî mîxîf umáinowárarîñwáñîni.’ rarîgîfáyîf nání awa xwîyîfá

seamearipíríárini. Nioni segí wa yarigfápa yarínagí aiwi soyfné pí nání nixekwímoarínjo? ²⁸ E nerí aí nioni kwíyí Goríxoyápi tñni imó mîxí umánánáyí, dñj re yaiwiríñni, ‘Goríxo xwioxíyo mîmeámí nerí neamejweaní ríxa írfani?’ yaiwiríñni.” nuríri ²⁹ “Obo enj éáníjo aiwi Jisaso seáyí e imónínorini.” oyaiwípoyiníri ámi xixewisí ikaxí re uríniginíni, “Ámá wo enj éáníj woyá amípi íwí meámínírná xámi xíomi fá nixíriri gwí nijárímáná anani nipáwiri xegí amípi meaniginíni.” nuríri ³⁰ ámá nñni Jisasomi dñj wíkwíroro xídro epíríxíníri pírf rakiámí wianíro yarigfáyí nání ewayí xwíyí fá rípi uríniginíni, “Ámá nioni tífamini mimónigfáyí, ayí nioni tñni mîxí imónínwáyírníni. Ámá nioni tñni sipísipí awí meáarípa yarigfáyí sipísipí xídxídwóarf yarigfáyírníni.” nuríri ³¹ re uríniginíni, “Ayínáni nioni re seararínini, ‘Pí pí íwí yarigfá tñni ámá wíyo pí pí ríperírf umeararigfá tñni Goríxo anani yokwarímí nîwiiri aiwi ámá gíyí ámá wo Goríxoyá kwíyí tñni yarínagí nîwínírná ríperírf numerí “Ayí kwíyí Goríxoyápi tñni mîyarínini.” umearfáyo Goríxo yokwarímí wiipaxí menini. ³² Ámá gíyí gíyí ámá imónínáoni pfné sipí níníri aiwi Goríxo anani yokwarímí wiínírníni. E nerí aiwi gíyí gíyí Goríxoyá kwíyí nání pfné sipí rfáyí agwí rínáraní, ná ríwíyoraní, Goríxo yokwarímí wiínírníni.’ seararínini.” uríniginíni.

“Íkíá sogwí nanj wearínánínj imónínini.” urínínj nánirini.

³³ Awa “Jisaso nanjini yarínagí nání ‘Oboyá dñjío dání yarini.’ rípxí mimónini.” oyaiwípoyiníri ámi xewaníjo nání ewayí ikaxí rípi nuríri re uríniginíni, “Soyfne íkíá wína sogwí nanj wenagí nîwínírná ‘Íkíá nanjnarini.’ ríríni. Íkíá wína sogwí sipí wenagí nîwínírná ‘Íkíá rína sipínarini.’ ríríni.” nuríri ³⁴ mîxí re uríniginíni, “Weaxfá miáoyfne, ríxa sipíni imónínagí fá nání aríge nero pfné nanj rípráoi? Oweoi, ámá pí pí dñj aumaúmí inigfáyí e dání rarigfá enagí nání soyfne pfné nanj wí rípxí menini. ³⁵ Ámá nanjyí wigí ayá tñjípí mearigfápa dñj nanjini aumaúmí niníro nání xwíyí fá nínírná nanjini rarigfáriníni. Ámá sipíyí sipí nánini dñj nímoro aumaúmí niníro nání xwíyí fá nínírná sipíni rarigfáriníni. ³⁶ Nioni re seararínini, ‘Goríxo ámá nîyoní mí ómómíximí nerí xwíríxí níméríná sipí ikaxí amípi úrapí rarigfá nñni nání yarínj imímí wiaríná e dání uríprífarini. ³⁷ Goríxo sewanínjioyfné rarigfáyo dání xwíríxí nîseamerí re searínífarini, “Xwíyí fá tñjoxírníni. Xwíyí fá mayoxírníni.” searínífarini.” uríniginíni.

Ekíyínj nání ríxínj urígfá nánirini.

³⁸ E uríagí ñwí ikaxí éáníjípí mewegfá wa tñni Parísí wa tñni re urígfawíxíni, “None “Goríxo rírowárenapínjoxírfani?” yaiwianí nání anjnamí dñj ekíyínj bí neaíwapíyíni.’ neaimónarini.” uríagí fá aí ³⁹ o re uríniginíni, “Seyfne agwí rína ñweagfáyífné, Goríxomi ríwíminí nímamoro segí ñwí fá rínínjípí tñni íwínínj niga uro niga bíro yarigfáyífné ekíyínj nání reaxí nîseainíri seaimónarínagí aiwi ekíyínj wí fá rókiamoagí Jonao enjípíni seaiwapíyímiginíni. ⁴⁰ O peyí xwé womí agwíyo ínimi injáná sfá wíyáú wíyí órínjpa ámá imónínáoni xwíáyo ínimi wenjáná sfá wíyáú wíyí nórínífarini. ⁴¹ Ámá enjíná anj yof Nínipayí rínínjío ñweagfáyí —Ayí Goríxoyá wí fá rókiamoagí Jonao

Gorixoyá xwiyá wá uriméána ayí wigí fwí egíápi rífwíminí nímamoro nísaniro ηweagfáyíriní. Ayí áamá woní Jonaomí seáyí e imóníñáoní re éfí nírómáná seararíñagí aiwí seyíné arfá mīniaríñagí nání áamá Ninipayí ηweagfáyí sfá Gorixo áamá nīyoní mí ómóm+xímí enfáyimí nīwiápínimearo xwiyá seameárípírfáríní. ⁴² Gorixo áamá nīyoní mí ómóm+xímí enfáyimí apíxí enjíná Sibayí anjīyo menjweanjī —Í mīxí ináyí Soromono nījífá seáyí e nīmónírí rírímí yarfná arfá wimínírí nání anjī aga ná jfámí dání bīñíríní. Í áamá woní Soromonomí seáyí e imóníñáoní re éfí nírómáná seararíñagí aiwí seyíné arfá mīniaríñagí nání í sfá ayimí nīwiápínimearí xwiyá seameárínfáríní.” uríñínigíní.

Imfó xegí wínīyo wírimeanjí náníríní.

⁴³ Áamá ayí “Nene Jono nearáná saníñí onímiápí nerane aiwí imfó xixéroaríñí róníñí imónanígíní.” oyaiwípoyínírí ámí xixewisí ikaxí bī nurírí re uríñínigíní, “Imfó xixéroaríñíyí mīxí umátnowáráná áamá womí píní nīwiárímí nurfná inígí mayímí ‘Ge ge sá onjweámíní?’ nīyaiwia nemerí páfá nīmegíníméísáná ⁴⁴ re yaiwiaríñíríní, ‘Gí ámí anjí axí píní nīwiárímí bīñae nání oumíní.’ nīyaiwimí nurí anjí ríxa síf pearínírí píráníñí imíxárínírí yáríníñagí nīwínírí síní anfá imóníñagí nīwínírí nání ⁴⁵ ámí nurí imfó wé wíúmí dánj wauí fwí neróná xfómí seáyí e múroo egfáyo nīwirimeámí nuro axomí nīxixéoro e ηweaarígírfáríní. Xámí sipí imónago aí ináyí aga sipí ikeamóníñíríní.” uríñínigíní.

Jisasomí xínái tfní xogwáowa tfní náníríní.

⁴⁶ Jisaso síní áamá xfo tñí e epíroyí egfáyo xwiyá urarfná re eníñigíní. Xínái tfní xogwáowa tfní nībīro “Omí ge dání xwiyá uraníréwíní?” nīyaiwiro bfaníríwámíní rojáná ⁴⁷ áamá wo re uríñínigíní, “Aí, dīxí rínái tfní rígwáowa tfní joxí xwiyá ríraniro nání wáf e bīraiyí rojoi.” urfagí aiwí ⁴⁸ o re uríñínigíní, “Ayí neparíní. Gí inókí tfní gwáfáowa tfní wáf e nīroo aiwí áamá aga gí inókíwa gwáfáowa imónígíyí ayí gīyírfíní?” nurírí ⁴⁹ xegí wīepísaríñīyo wé árxá nīwírí áamá omí re uríñínigíní, “Gí inókíwa gwáfáowáníñí imónígíyí áamá tñí ηweagfáyírfíní. ⁵⁰ Ayí rīpí náníríní. Áamá gīyí gīyí gí ápo anjnamí ηweanjo wimónaríñípí yarígíyí ayí gí gwáfáowa napiwa inókíwáníñí imónígíyírfíní.” uríñínigíní.

13

Ewayí ikaxí wítí siyí wíaronjí náníríní.

¹ Jisaso sfá ayimí anjīyo píní nīwiárímí nīpeyearí ipí manjípá tfní éfí nīñwearí ² áamá oxí apíxí ayá wí epíroyí wiaríñagí nání ewé bámí nīpíxemoánírí éfí nīñwearí oxí apíxí nfní síní ipí imanjípá tfní rojáná ³ ewayí xwiyá ayá wí nura nurfná re uríñínigíní, “Áamá wo (Nene ayé siyí nīwiáróa nurfná yaríñwápa) o xegí omíñīyo wítí siyí nīwiáróa umínírí nání nurí ⁴ ríxa xwíá yunfí ikíxeáríníñe píráníñí nīwiárorí aí wí ofí manjípá tfní piéroyí injí nībírí mīmání eníñigíní. ⁵ Ámí wí sfíná inítmí yapíníñáná xwíá seáyí e onímiápí enjīyo piéroyí xwíá akwínfánái enjagí nání apaxí mé nerápírí nīyapírí aiwí ⁶ sogwí nīwepínírí xáiwí anáná mfmí rapínj mīwáríñí enjagí nání yeáyí

yíweánárìṅnìgìṅnì. ⁷ Ámì wí emí pìpìṅṅí aríkiárìṅnìṅe wíáronṅíyí emí pìpìṅṅíyó dánì nawínì nerápmáná emí xēṅwírárìṅṅagí nánì wítí ayí ná mīwēṅnìgìṅnì. ⁸ Ámì wí xwíá nanṅíyó wíáronṅíyí neráprì nìyapìrì ná nìkìkìreánìrìfná wí aga dṅṅí nìmorì fá mìropaxí werì wí xwé obaxí werì wí xwé onìmiápi werì eṅnìgìṅnì.” Jisaso ewayí xwíyíá e nurìrì ⁹ re urìṅnìgìṅnì, “Seyíné wítí siyí nánì ríá apì nánì aríá ókiarí nìmónífoyí.” urìṅnìgìṅnì.

“Ayí rìpì nánì xixewisí ikaxí tṅnì seararìṅnì.” urìṅṅí nánìrìṅnì.

¹⁰ Wiepìsarìṅṅowa idáná Jisaso xegípi ṅweanáná nìbìro yarìṅṅí re wigíawixìṅnì, “Joxí ámáyo nuréwapìyirífná ewayí xwíyíá tṅnì pí nánì urarìṅṅíṅnì?” uríagíá ¹¹ o re urìṅnìgìṅnì, “Xwíyíá eṅnìá dánì Gorìxo xwioxíyó mīmeámí nìseairì seamenṅweaníápi nánì yumí imónìṅṅípi nionì soyíné nìjía imónìpírì nánì áwanṅí nìsearìrì aiwí ámá wíyo áwanṅí murarìṅṅnì. ¹² Ayí rìpì nánìrìṅnì. Ámá nionì xwíyíá rarífná aríá nìro dṅṅí nìkwírooro nero nìjía bì tṅṅí imónarìgíá gíyí gíyí Gorìxo ámí wí mīnì winìṅṅò. Aríá mīnìpa ero dṅṅí mīnìkwíropa ero yarìgíá gíyí gíyí ‘Nìjía rìpì imónìṅṅnì.’ yaiwiarìṅṅagíá aí Gorìxo apì aí ámí nurápnìṅṅò. ¹³ Ayínánì ámáyo nuréwapìyirífná ewayí xwíyíá tṅnì urarìṅṅíṅnì. Ámá nionì dṅṅí mīnìkwíropa yarìgíáyí ewayí xwíyíá nionì rarìṅṅápi aríá nìniro aiwí mṅkí nánì dṅṅí mīmopa nero nìjía wí imónarìgíámanì. ¹⁴ Ayí e yarífná xwíyíá Gorìxo rìṅṅí wíá rókiamoagí Aisaiáo nìrìrì ríwamìṅṅí eanṅí rìpì rìxa xixenì imónarìṅnì, ‘Seyíné arikwíkwí nìwìro segí aríá píronìro sṅṅwí supárìro nero nánì aríá nìwía nuro aí nìjía imónìpíríámanì. Sṅṅwí nìwìga nuro aí dṅṅí wí mopíríámanì. ¹⁵ Ayí rìpì nánìrìṅnì. Segí dṅṅí tṅnì nēra warìgíáyíṅnì mīṅṅí sṅṅánìṅṅí imonṅagíá nánì seararìṅṅnì. Wigí sṅṅwí mīsupárìpa ero aríá mīpírónìpa ero nero sṅṅwírìyí, wigí sṅṅwí tṅnì sṅṅwí anìro aríá ero dṅṅí píranìṅṅí neyírooro moro wigí íwí yarìgíáyí ríwíṅmìṅnì mamoro éánáyí Gorìxonì píranìṅṅí wimìxìpaxíṅnì.’ Xwíyíá apì xixenì imónìṅnì nánì ámáyí e yarìṅṅò. ¹⁶ E nerì aí gí seaìepìsarìṅṅáoyíṅnì segí sṅṅwí tṅnì sṅṅwí nanìro aríá tṅnì aríá nìro nero nánì yayí oseainìṅnì. ¹⁷ Aga nepa seararìṅṅnì, ‘Wíá rókiamoagíá obaxíyí tṅnì ámá wé rónìgíá obaxíyí tṅnì enì soyíné sṅṅwí nanìro aríá nìro yarìgíá rìpì nánì “None sṅṅwí winíwanìgìṅnì.” nìyaiwìro aga nìwimónìrì aí wí aríá nìro sṅṅwí nanìro yagíámanì.’ seararìṅṅnì.” urìṅnìgìṅnì.

Wítí siyí wíáronṅí mṅkí nánì áwanṅí urìṅṅí nánìrìṅnì.

¹⁸ E nurìrì re urìṅnìgìṅnì, “Ewayí xwíyíá ámá wo nurì wítí siyí wíáronṅípi mṅkí nánì áwanṅí osearìmìṅnì. ¹⁹ Wítí siyí wíáronṅíyí xwíyíá Gorìxo xwioxíyó mīmeámí nerì seamenṅweaníápi nánìrìṅnì. Ámá xwíyíá apì aríá nero nìjía mēpa éfáyí ayí wítí siyí ófì manṅpá tṅnì píeṅṅíṅṅnìṅṅí imónìṅṅò. Ayí aríá wiarífná obo, aríki yarìṅṅo nìbìrì ayí Gorìxomì dṅṅí wìkwíropírìxìṅnìrì xwíyíá apì wigí xwioxíyó mīnìṅṅíyí emì rìroámí yarìṅṅíṅnì. ²⁰ Ámá xwíyíá apì aríá nìwírífná axíná yayí nero ‘Nanṅíṅnì.’ yaiwíáyí, ayí wítí siyí sṅṅá ìnìmì yapìṅṅáná xwíá seáyí e akwìṅṅáná eṅṅíyó píeṅṅíṅṅnìṅṅí imónìṅṅò. ²¹ Wítí siyí sṅṅá ìnìmì yapìṅṅagí nánì rapìṅṅí ná ìnìmì mīwárìpa eṅṅíṅṅnìṅṅí ámá ayí enì wigí dṅṅí rapìṅṅnìṅṅí xwíáyo mṅmì fá mūmìxìṅṅagí nánì ámá wí ayí xwíyíá apì xídarìṅṅagíá nánì xeanìṅṅí wìkáráná apaxí mé pṅnì wíararìgíáṅnì. ²² Ámá xwíyíá

apí arfá n̄wiro aiwí wigí yarigfápa s̄n̄i n̄x̄f̄dirónáyí amípí xwíáyo dán̄j̄ ayá t̄ñj̄p̄i nán̄i d̄ñj̄ ob̄ibaxí moro ‘Amípí wí nion̄i m̄n̄m̄múropa onin̄i.’ yaiwiro ‘Amípí ayá t̄ñj̄p̄i arige n̄imeámfár̄fani?’ yaiwiro n̄era warigfáyí ayí wití siyí emí p̄ip̄ñj̄ k̄ik̄id̄ipeár̄igfe piéron̄f̄yññj̄ imón̄ñj̄oi. Wití emí x̄en̄w̄r̄ár̄ñj̄aḡi nán̄i ná m̄iwepa en̄f̄yññj̄í ámá ayí en̄i ‘Amípí ayá t̄ñj̄p̄i ar̄ire ner̄i meámfár̄fani?’ yaiwiar̄igfápi xwíȳfá Gor̄ixoyápimi yokwar̄im̄f̄ éaná omi an̄ñj̄ min̄f̄ x̄f̄dar̄igfámani. ²³ Ámá xwíȳfá apí arfá n̄wiro n̄j̄fá éfáyí ayí wití siyí xwífá nan̄f̄yo piéron̄f̄yññj̄í imón̄ñj̄oi. Wití apí ná k̄ik̄ireán̄ñj̄f̄yññj̄í ámá ayí en̄i ná n̄werf̄ná wí d̄ñj̄ n̄mori f̄á m̄ropaxí wer̄i wí xwé obaxí wer̄i wí obaxí on̄imiápi wer̄i yarigfár̄ini.

Ewayí ikaxí r̄ip̄ik̄f̄yí wití om̄ñj̄f̄yo yap̄ñj̄f̄ nán̄ir̄ini.

²⁴ O “Agwí Gor̄ixoxo ámá sip̄iyí wigí d̄ñj̄f̄ t̄ñi xe n̄era úf̄rix̄ññ̄ri s̄ñj̄wí n̄w̄ññ̄ri aiwí r̄f̄wéná r̄f̄áyo ikeáár̄ññ̄fár̄ini.” oyaiwipoyññ̄ri ewayí xwíȳfá ámi xegí b̄i nur̄ir̄i re ur̄ññ̄ñiḡini, “Gor̄ixoxo xegí ámáyo xwiox̄f̄yo m̄imeámf̄ ner̄i men̄weám̄ññ̄ri nán̄i yarfná imón̄ñj̄p̄i, ayí ámá wo xegí om̄ñj̄f̄yo xwífá yun̄f̄ nik̄ixémáná wití siyí wiáron̄f̄p̄i t̄ñi r̄fram̄ñj̄yí epax̄r̄ini. ²⁵ Wití siyí n̄wiároár̄imáná xegí an̄f̄yo nán̄i nur̄i sá wen̄áná o t̄ñi s̄m̄f̄ t̄ñi inar̄igf̄io n̄ib̄ir̄i re en̄ññ̄ñiḡini. R̄ip̄ik̄f̄ siyí wití siyí wiáron̄ñj̄e seáyi e n̄wiároár̄im̄i un̄ññ̄ñiḡini. ²⁶⁻²⁷ N̄wiároár̄im̄i numáná en̄áná r̄ixa wití ner̄ápir̄i n̄yap̄ir̄i r̄ixa ná k̄ik̄ireán̄m̄ññ̄ri yarfná om̄ñj̄f̄ xiáwom̄ om̄ñj̄f̄ wiar̄igf̄áwa s̄ñj̄wí w̄ññ̄f̄yí w̄ññ̄igf̄awix̄ññ̄i. R̄ip̄ik̄f̄ aí t̄ñi nawín̄i en̄aḡi n̄w̄ññ̄m̄i nuro bosom̄i re ur̄igf̄awix̄ññ̄i, ‘None “Jox̄ d̄ixí om̄ñj̄f̄yo siyí nan̄ññ̄i wiáron̄f̄r̄ini.” neaimón̄ar̄ini. Ar̄ire ner̄i r̄ip̄ik̄f̄ en̄i ner̄ápir̄i yap̄f̄f̄f̄ani?’ ur̄f̄agf̄a ²⁸ o re ur̄ññ̄ñiḡini, ‘Gí s̄m̄f̄ t̄ñi inar̄igw̄f̄io en̄f̄r̄f̄ani? Oyi, or̄ññ̄i!’ ur̄f̄aḡi xegí om̄ñj̄f̄ wiar̄igf̄áwa yar̄ñj̄f̄ re wigf̄awix̄ññ̄i, ‘None nurane r̄ip̄ik̄f̄yí ȳyoám̄ yan̄r̄éw̄ññ̄i?’ ur̄f̄agf̄a aí ²⁹ o re ur̄ññ̄ñiḡini, ‘Oweoi, soȳné r̄ip̄ik̄f̄yí ȳyoám̄f̄ nerfná wití aí t̄ñi ȳyoám̄f̄ ep̄f̄rix̄ññ̄ri ³⁰ aiwá mip̄f̄r̄f̄íná nán̄i n̄ññ̄i xe oen̄ir̄i s̄ñj̄wí w̄ññ̄ipoyí. Wití r̄ixa yóf̄ en̄áná wití m̄wák̄wím̄f̄ yar̄igf̄awami re ur̄m̄fár̄ini. “Xám̄i r̄ip̄ik̄f̄yí m̄wák̄wím̄f̄ nero áw̄ññ̄i e gwí nik̄ir̄f̄wímáná r̄f̄á ikeáár̄f̄f̄rix̄ññ̄i. E nemáná wití m̄wák̄wím̄f̄ nero aiwá an̄j̄f̄ n̄tiar̄igf̄iwám̄i n̄t̄f̄rix̄ññ̄i.” ur̄m̄fár̄ini.’ ur̄ññ̄ñiḡini.” Jisaso ewayí xwíȳfá e ur̄ññ̄ñiḡini.

Ewayí ikaxí masíté siyí nán̄ir̄ini.

³¹ O ámá re oyaiwipoyññ̄ri “Agwí ámá obaxí Jisasom̄i m̄x̄f̄dar̄ñj̄agf̄a aiwí r̄f̄wíyo Gor̄ixoxo xegí ámáyo xwiox̄f̄yo m̄imeámf̄ ner̄i umen̄j̄wean̄ánáyí Jisasoyá ámá obaxí imón̄ñp̄f̄fár̄ini.” oyaiwipoyññ̄ri ewayí xwíȳfá ámi b̄i nur̄ir̄i re ur̄ññ̄ñiḡini, “Gor̄ixoxo seȳné xwiox̄f̄yo m̄imeámf̄ n̄iseair̄i seamen̄j̄weanf̄ápi, ayí masíté aiwá siȳññ̄ñj̄í imón̄ññ̄i. Masíté aiwá xegí siyí aga on̄imiá imón̄ññ̄i. Masíté siyí n̄mearo om̄ñj̄f̄yo moárar̄igf̄áyí ³² aiwá siyí n̄yon̄i masíté siyí aga on̄imiá en̄aḡi aiwí r̄ixa n̄yap̄ir̄i xwé n̄ror̄fná ík̄f̄án̄ñj̄f̄ ron̄áná ñj̄f̄ n̄ib̄ir̄i n̄ñj̄wear̄i yéwí t̄ipaxí imón̄ar̄ññ̄f̄r̄ini.” ur̄ññ̄ñiḡini.

Ewayí ikaxí yisí nán̄ir̄ini.

³³ O ewayí xwíȳfá ámi b̄i nur̄ir̄i re ur̄ññ̄ñiḡini, “Gor̄ixoxo xwiox̄f̄yo m̄imeámf̄ n̄iseair̄i seamen̄j̄weanf̄ápi, ayí yis̄ññ̄ñj̄f̄ —Yisí bis̄fkerf̄á s̄ñi s̄ñj̄f̄ en̄áná b̄i on̄imiápi ññ̄m̄i t̄áná n̄m̄ññ̄i íkwian̄wí eap̄ññ̄ar̄ññ̄f̄r̄ini.

Gorixo xwioxýyo mîmeámí nîseairî seamenjweanîápi, ayí yisînjî ímónîni. Apîxî bisîkerfá sîni sînjî dîramîxî xwé sixî ínîjáná yisî bî nîmearo ínîmî táná nîmîni íkwianjwé eapînarînjîrîni.” urînjînjîni.

Ewayí xwiyfá tîni uréwapîyînjî nânîrîni.

³⁴ Jisaso oxî apîxî e epîroyî egfáyo xwiyfá apî nîpîni nuréwapîyîrîfná ewayí xwiyfáni nurîrî uréwapîyayînjînjîni. ³⁵ Xwiyfá Gorixoyá wfá rókiamoagî wo nîwuriyîrî rîwamînjî eanjî rîpi, “Nionî xwiyfá nîrîfná ewayí xwiyfáyo dánî rîrî xwiyfá Gorixo xwíá imîxînjîfná dánî ínîmî rînjîrîpî áwanjî rîrî emfárîni.” nîrîrî eanjîrîpî xîxenî imónîni nânî Jisaso nuréwapîyîrîfná ewayí xwiyfá tîni nurîrî uréwapîyagîrîni.

Ewayí ikaxî rîpîkîfá nânî urînjîrîpî mîkîrîpî áwanjî urînjî nânîrîni.

³⁶ O oxî apîxî e epîroyî egfáyo pîni nîwiárîmî nurî anjîyo nîpáwirî njweanáná xegî wiepîsarînjowa nîbîro re urîgîawîxîni, “Joxî nearéwapîyîrîfná ewayí ikaxî rîpîkîfá nânî nearîrîpî áwanjî nînearîrî píranînjî nearéwapîyîni.” urîagîfá ³⁷ o re urînjînjîni, “Ámá wítî siyî nanjî wiáronjîyîfá ámá imónînjáonî nânîrîni. ³⁸ Omînjîyîfá ayí xwíá rîrî nânîrîni. Wítî siyî nanjîyîfá, ayí ámá Gorixo xwioxýyo mîmeámî nerî umejnweanîfá nânîrîni. Rîpîkîyîfá ayí ámá Gorîxomî muxîdarîgîfá, ámá oboyáyî nânîrîni. ³⁹ Sîmî tîni inarîgîio, rîpîkîfá siyî wiáronjî, ayí Oborîni. Aiwá yóf enagî mîpîrîfnáyîfá ayí sfá yoparîyî nânîrîni. Wítî mîwákîwîmî nero mîpîrîfá, ayí anjînajîrîni. ⁴⁰ Ayînanî rîpîkîyîfá mîwákîwîmî nero gwî nîkîrîwîmáná rîfá ikeaarîgîfápa imónînjîyîfá sfá yoparîyimî axîrî e imónáná ⁴¹ ámá imónînjáonî ámá rîkîkîrîfó ero wa enî nene yarînjwápi oépojîni rî wîwapîyîro yarîgîfá, gî ápo menjweanîfe njweapîrîxîni rî gî anjînajowa awî eámeámî epîrî urowárîmfárîni. ⁴² Urowáráná awa awî eámeámî nemáná rîfá ápiáwîfá xwé anînjî wearînjîrîmî ikeaaráná ayí e dánî ‘Yeyî!’ nîrîro magî íronîpîrîfárîni. ⁴³ E nerî aí oxî apîxî wé rónîgîfá Gorîxoyáyîfá xîo xwioxýyo mîmeámî nerî umejnweanîfe dánî sogwî nanîrîfná yarînjîpa xîxîfá sînjîni inîpîrîfárîni. Seyîné arfá tîgîfáyné enánáyîfá, arfá ókiarî nîmónîpojî.” urînjînjîni.

Ewayí ikaxî ayá tînjî imónînjî wî pîni wenjîrîpî nânîrîni.

⁴⁴ O ámá re oyaiwîpojîni, “Gorixo xwioxýyo mîmeámî nîseairî seamenjweanîápi ayá tînjîpînjîfá imónînjagî nânî Jisaso pí pí nearîagî aí xîxenî éwanîgîni.” oyaiwîpojîni ewayí xwiyfá re urînjînjîni, “Gorixo xwioxýyo mîmeámî nîseairî seamenjweanîápi, ayí xwíá bimî wî e ayá rîmîxarînjîpî wî pîni tînjîpînjîfá imónîni. Ámá wo nemerfná wenînjî nerî nîwîni mearî yayî nikârîni nânî re enînjîni. Mîrîfá nurî ámá wîyo áwanjî murî xegî amîpî nîni nîgwîfá nânî bî nerî nîgwîfá apî tîni nîmeámî nurî xwíá apîni bî enînjîni.” urînjînjîni.

Ewayí ikaxî memîá nânîrîni.

⁴⁵ Ámá re urînjînjîni, “Gorixo xwioxýyo mîmeámî nerî píranînjî seamenjweanîápi, ayí ámá amîpî mîmúrónînjî wo memîá awîaxîni awîaxîni nânî pîfá emearînjîpánînjîfá imónîni. ⁴⁶ Bá nîyonî múrónînjagî nîwîni meaarîmo anjîni nurî xegî amîpî nîni bî nemáná nîgwîfá apî tîni memîápá bî enînjîni.” nurîrî, “Gorîxo xwioxýyo mîmeámî nîseairî neamenjweanîápi ayá tînjîpînjîfá imónînjagî nânî Jisaso pí pí nearîagî aí xîxenî éwanîgîni.” oyaiwîpojîni ewayí xwiyfá e urînjînjîni.

Ewayí ikaxí ubení nánirini.

⁴⁷ O re uriniginini, “Gorixo áamá xfo xegí xwioxíyo míméámí neri umexweámínirí neríná eníápi, ayí ubení ipíyo nímamówáiro peyí xixegíní fá mīnarínífpániní imóniní. ⁴⁸ Ríxa peyí magwí mīnínjagí nīwīnīro nīmīxearo ipí imanípa tñí e nītīro éf nījweámáná peyí naníní neyīro ikwianjwíyo míméámí nīyáiro sipíyí emí míméámí egíawixiní. ⁴⁹ Sfá yoparfíyimi axípi e imónáná anínajowa nīweapiro wé rónigíáyo nīmúroro sipí yarígíáyo yīyoámí nero ⁵⁰ ríá ápiáwí xwé aníní wearínírími ikeáaráná ayí e dání ‘Yeyi!’ nīrīro magí írónipírfárini.” uriniginini.

Xwíyíá naní xámíní tñí sñí tñí nánirini.

⁵¹ Wiepīsaríníyo re uriniginini, “Nioní searéwapīyarínjápí nīpīnī mfkí nání ríxa nījá rimóniní?” urfagí “Oyi.” urfagí ⁵² o re uriniginini, “Nwí ikaxí eáninípi mewegíá nioní nīnīxídiro gí wiepīsarínjáyí nīmónīro yarígíá nīnī ayí áamá amípi mīmúronígíáyíniní imóniní. Ayí wigí ayá rīmīxarígíápí aníyo weními sñí bī tñí xámíní bī tñí nīmearo áamáyo síwá wiarígíápa gí seaiepīsarínjáoyné xwíyíá eníná Moseso nīrīrī ríwamíní eanípi tñí nioní agwí seararínjápí tñí axípi e epírfárini.” uriniginini.

Xfo xegí Nasaretí jweáyí ríwí umogíá nánirini.

⁵³ Jisaso ewayí xwíyíá apí nura núísáná e dání pñí nīwíarími nuri ⁵⁴ aní xfo xegí xwé iwiaronje nīrémorí rotú aníyo nīpáwiri xwíyíá uréwapīyaríná ayí ududí nero re rínigíawixiní, “Áamá royí nījá emímí yaríní rīpi gīmí dání nījá imónírfáni? ⁵⁵ O aní mīraríní Josepomi xewaxo menīrani? Xínái Mariaíyí mīrīnínjīraní? Xogwáowa Jemiso tñí Josepo tñí Saimono tñí Judaso tñí rīnínjowa re mījweagíá rení? ⁵⁶ Xínapiwa nene tñí mījweapa rení? E enjagí nání áamá royí aríge nījá apí imónírfáni?” nīrīnīro ⁵⁷ wíkí dñí nīwóga warínjagí Jisaso xewanínjowa nání re uriniginini, “Áamá xwíyíá Goríxoyá wíá urókiamoaríní womí aní mīdáníyí aríá umónarígíá aí xegí e dáníyí tñí xexírímeáyí tñí o nání ‘Sa negí ámáoriní.’ nīyaiwiro aríá umónarígíámani.” nūrīrī ⁵⁸ ayí dñí mīwíkwíroarínjagí nání e nījwearíná emímí xwapí mīwíwapíyiniginini.

14

Jono wayí umeaiarínjomi píkígíá nánirini.

¹ Iná mīxí ináyí Xeroto —O Gariri pīropenísí menjweanoriní. O xwíyíá Jisaso nání yaní níwéa warínjagí aríá nīwirí ² xegí omíní wīarígíáwamí re uriniginini, “Ayí nioní píkínjáo, Jono wayí numeaiá unjoriní. Ríxa xwáripáyo dání nīwíápínīmearí nání emímí ayí néra wariní.” uriniginini. ³⁻⁴ Ayí rīpi nání Xeroto e uriniginini. Xámí O Jono sīnī emearíná xegí xexírímeáo Pīripoyá apíxí Xerodiasíyí rīníní nurápirí meágí nání Jono xwíyíá re urárayiniginini, “Díxí rīrīxímeáoayá apíxí nurápirí nīmearínáyí, ‘Ayí Nīpíkwiní yaríniní.’ rīyaiwinaríniní?” urayarínjagí nání Xeroto xegí porisíyo uowáraná awa nuro omí fá nīxero gwí nīyiro nīméámí nībīro gwí aníyo njwírírfagí ⁵ Xeroto Jono nání “Omí opíkímíní.” nīyaiwirí aiwí áamá oxí apíxí “Jono Goríxoyá wíá rókiamoaríní woriní.” yaiwiarígíá enjagí

náni wáyí neri “Nioni eni n̄p̄ikip̄r̄ix̄n̄i.” n̄ȳaiwiri sa gwí an̄f̄yo wár̄iñ̄niḡn̄i. ⁶ E n̄wár̄imáná en̄áná sfá Xerotomi x̄n̄ái x̄r̄iñ̄f̄yi imónáná Xeroto xegí ámá wa t̄n̄i aiwá nim̄ix̄iro nar̄fná om̄i xiepi Xerodiasími xemiái n̄b̄iri áwini e n̄rómáná sim̄in̄iñ̄f̄ en̄in̄iḡn̄i. Í sim̄in̄iñ̄f̄ yar̄fná Xeroto sim̄in̄iñ̄f̄ í yar̄iñ̄f̄pi n̄áni yayí n̄winiñ̄f̄ ⁷ xwíá e d̄áni re ur̄iñ̄niḡn̄i, “Nioni jíx̄ sf̄m̄iman̄f̄yo d̄áni r̄rar̄iñ̄f̄ni, ‘Pí pí n̄áni nioni r̄ix̄iñ̄f̄ n̄r̄ánáyí n̄siap̄im̄f̄n̄i.’ r̄rar̄iñ̄f̄ni.” uráná ⁸ í x̄n̄ái t̄ñ̄f̄ e n̄áni nur̄i ámi n̄b̄iri x̄n̄ái urep̄is̄ípi ax̄ípi re ur̄iñ̄niḡn̄i, “Poris̄f̄ wa Jono wayí numeaiia war̄iñ̄oyá siñwí m̄iñ̄f̄ n̄wákwirowi m̄iño siñwí w̄iniñ̄m̄i n̄áni p̄rer̄ix̄f̄yo n̄t̄iro n̄meám̄i n̄b̄irowi oniap̄poyi.” uráná ⁹ Xeroto d̄iñ̄f̄ sīp̄i wíagi aiwi awa t̄n̄i aiwá nawini nar̄iḡte d̄áni ur̄f̄agi n̄áni poris̄f̄ wami í ur̄f̄f̄pi ax̄ípi sekax̄f̄ nur̄iri ¹⁰ uowáráná wo gwí an̄f̄yo n̄áni nur̄i e d̄áni Jonomi siñwí m̄iñ̄f̄ n̄wákwirowi ¹¹ m̄iño p̄rer̄ix̄f̄yo n̄t̄iri n̄meám̄i n̄b̄iri miáim̄i m̄ini wíáná í nur̄ápir̄i n̄meám̄i nur̄i x̄n̄áim̄i m̄ini win̄niḡn̄i. ¹² E éáná Jono xegí wiep̄isar̄iñ̄owa n̄b̄irowi p̄iyomi n̄meáro n̄meám̄i nuro xwíá n̄weyár̄imowa nuro Jisasomi áwan̄f̄ ur̄iḡf̄awix̄n̄i.

Oxí 5,000 apim̄i aiwá m̄ini win̄f̄ n̄án̄r̄ini.

¹³ Jisaso xwíyíá Jono n̄áni ar̄f̄a n̄wiri e p̄ini n̄wiáriñ̄m̄i ewéyo n̄p̄ixemoán̄ri ámá d̄iñ̄f̄ mean̄e n̄áni xegípi war̄iñ̄agi aiwi oxí ap̄ix̄f̄ obax̄f̄ an̄f̄ bi bimi d̄añ̄f̄yí “Jisaso ewéyo puñ̄o.” r̄in̄f̄aḡf̄ ar̄f̄a n̄wirowi yáni óf̄yo núm̄i uḡf̄awix̄n̄i. ¹⁴ Jisaso r̄ixa ip̄i iman̄f̄pá t̄ñ̄f̄ e niwíék̄n̄imeari w̄iniñ̄niḡn̄i. Oxí ap̄ix̄f̄ obax̄f̄ x̄fo t̄ñ̄f̄ e n̄áni b̄imiar̄iñ̄aḡf̄a n̄winiñ̄f̄ wá n̄wian̄ri wígf̄ sim̄ix̄f̄yí pírán̄iñ̄f̄ im̄im̄ix̄im̄f̄ yar̄fná ¹⁵ sf̄áp̄i t̄n̄i xegí wiep̄isar̄iñ̄owa n̄b̄irowi re ur̄iḡf̄awix̄n̄i, “Re ámá d̄iñ̄f̄ mean̄ini. Sfá wór̄in̄iḡn̄i. Joxi ámá n̄f̄ni wígf̄ aiwá b̄f̄ nero n̄p̄f̄r̄i n̄áni an̄f̄ on̄imiápiami am̄i am̄i ñweamen̄f̄yo n̄áni uowár̄apei.” ur̄f̄aḡf̄a ai ¹⁶ Jisaso re ur̄iñ̄niḡn̄i, “Ayí nupax̄f̄ mimónar̄ini. Soȳné aiwá wí m̄ini wípoyi.” ur̄f̄aḡf̄ ¹⁷ awa re ur̄iḡf̄awix̄n̄i, “Negí aiwá xwap̄f̄ men̄ini. Sa bis̄ker̄f̄a wé ná wúni t̄n̄i peyí yeáyí waúni t̄n̄r̄ini.” ur̄f̄aḡf̄a ¹⁸ o re ur̄iñ̄niḡn̄i, “Nioni t̄f̄ám̄ini n̄meám̄i b̄ipoyi.” nur̄iri ¹⁹ r̄ixa n̄meám̄i báná re ur̄iñ̄niḡn̄i, “Oxí ap̄ix̄f̄ n̄f̄ni ar̄áyo éf̄ oñweápoyi.” sekax̄f̄ e nur̄imáná bis̄ker̄f̄a wé wú t̄n̄i peyí waú t̄n̄i n̄meari an̄f̄nam̄i siñwí nanán̄imáná Gor̄ixomi aiwá api n̄áni yayí n̄wiri bis̄ker̄f̄a kw̄ikw̄im̄f̄ neri xegí wiep̄isar̄iñ̄owami m̄ini wíáná awa oxí ap̄ix̄f̄ éf̄ ñweáf̄áyo yan̄f̄ niwia war̄fná ²⁰ ámá n̄f̄ni aiwá api n̄nirowi agwí ími uyiñ̄niḡn̄i. Agwí ími uyíagi wiep̄isar̄iñ̄owa siñwí e n̄winiñ̄f̄ aiwá r̄ixa ap̄áni n̄nirowi e t̄f̄apia n̄meamero soxí fá wé wúkaú síkwí waúmi n̄meaayiro aumaúm̄i nero magwí n̄mirowi t̄iḡf̄awix̄n̄i. ²¹ Niaíwí t̄n̄i ap̄ix̄f̄ t̄n̄i n̄nirowi aiwi oxowan̄i ámá 5,000 aiwá ap̄i n̄iḡf̄awix̄n̄i.

Jisaso ip̄iyo xw̄iñ̄wí nosaxa ur̄f̄ n̄án̄r̄ini.

²² Jisaso xegí wiep̄isar̄iñ̄owa aiwá ámá ayí n̄nirowi t̄f̄apia soxí fáyo magwí n̄mirowi táná re uowár̄iñ̄niḡn̄i, “Nioni oxí ap̄ix̄f̄ t̄f̄yo uowár̄apar̄fná soȳné ewéyo n̄p̄ixemoán̄irowi ip̄iwami j̄far̄iwám̄ini n̄áni xámi n̄meápoyi.” nur̄iri ²³ awa r̄ixa n̄p̄ixemoán̄irowi úáná ámá oxí ap̄ix̄f̄ e ep̄royí eḡf̄áyo en̄i nuowár̄ap̄imáná Gor̄ixomi xwíyíá ur̄im̄in̄ri n̄áni xegípi d̄f̄wí m̄iñ̄f̄yo n̄áni n̄yiri r̄ixa sfá nóra war̄iñ̄f̄ t̄n̄i xegípi ñwean̄áná ²⁴ ewépá sin̄i ip̄i áwini e war̄fná iniñ̄f̄ ewépám̄i imeam̄f̄kwí

meri imiñf eni ewé símfmí dání biri neri yarfná ²⁵ ríxa wía nání isfá yinñáná Jisaso ipíyo nosaxa nĩbiri wiepĩsarĩñowami ríxa wímeámĩnĩrĩ yarfná ²⁶ awa wenĩñf éfáyf wĩnĩgĩfawixĩnĩ. Jisaso ipíyo xwĩrĩñwĩf nosaxa barĩñagĩ nĩwĩnĩro wáyf nĩkárĩnĩro “Pĩyĩñf siwĩ wo rfa barĩnĩ?” nĩrĩro “Yeyĩ!” rekárĩnarfná ²⁷ Jisaso re urĩñĩnĩgĩnĩ, “Soyfné wáyf nĩkárĩnĩpanĩ. Ayf nionĩrĩnĩ. Dĩñf sixf nĩnĩro ñweápoyf.” urfagi ²⁸ Pitao re urĩñĩnĩgĩnĩ, “Ámĩnáoxĩnĩ, ayf nepa joxĩ enjányf, ‘Joxĩ eni ipíyo nosaxa nĩbiri nímeaĩ.’ nĩrei.” urfagi ²⁹ Jisaso “Beĩ.” urfagi Pitao ewépami dání nayoari Jisaso tñf e nání nosaxa nurĩ aĩ ³⁰ imiñf yarĩñagĩ nĩwĩnĩrĩ wáyf éyf re enĩnĩgĩnĩ. Ipíyo ríxa nurĩpĩnĩrĩfná rfaiwá re urĩñĩnĩgĩnĩ, “Nionĩ inĩgĩf namimĩgĩnĩ! Ámĩnáoxĩnĩ, árfwĩ nĩmeaĩ!” uráná ³¹ o añĩnĩ feapá nĩyaurĩ wéyo nĩmaxĩrĩrĩ nĩmfeyoari re urĩñĩnĩgĩnĩ, “Dĩñf onĩmiápi nĩkwĩroarĩgĩoyfnerĩnĩ. Pitaoxĩnĩ, joxĩ ‘Jisasoyá dñf tñnĩ ipíyo xwĩrĩñwĩf nosaxa umfĩnĩ.’ nĩyairĩ aĩ ámĩ pí nání ‘Oyá dñf tñnĩ e epaxonĩmanĩ.’ yairĩarĩñĩnĩ?” nurĩrĩ ³² awaú ríxa ewéyo pĩxemoánáná re enĩnĩgĩnĩ. Imiñf yarĩñfpi pñnĩ wĩarĩñĩnĩgĩnĩ. ³³ Imiñf pñnĩ wĩaráná ewéyo ñweagfáyf mĩñf ewéyo nĩkwĩrooro omĩ yayf numerfná re urĩgĩfawixĩnĩ, “Neparĩnĩ. Joxĩ niaĩwĩ Gorĩxoyáoxĩrĩnĩ.” urĩgĩfawixĩnĩ.

Sĩmĩxĩyf Jisasomĩ amáf nĩrónĩro nanf egfá nánĩrĩnĩ.

³⁴ Awa ipíyo orĩwámĩ dání nĩrémoro añf xegf yoĩ Genesaretiyĩ rĩnĩñfpi tñf e iwiékĩnĩmeááná ³⁵ amá e dññyf Jisasomĩ mí nĩwómĩxĩro añf nĩpimĩnĩ áwanf nĩrĩnárĩmáná wĩgĩ amá sĩmĩxĩ yarĩgĩfá nñnĩ o tñf e nání nĩméra nĩbĩro wáráná ³⁶ sĩmĩxĩyf rĩxĩñf re urayĩgĩfawixĩnĩ, “Joxiyá iyfá sĩrĩwĩyo amáf onĩrónĩpoyĩnĩrĩ sĩñwĩf neanei.” nurĩro nñnĩ amáf e nĩrónayiro nání nanf egfawixĩnĩ.

15

Ámĩnáyf enĩná érowiápnĩgĩfápi nánĩrĩnĩ.

¹ Íná Parisi wa tñnĩ ñwĩ ikaxf eánĩñfpi mewegfá wa tñnĩ Jerusaremĩ dání nĩbĩro Jisasomĩ nĩwímearo re urĩgĩfawixĩnĩ, ² “Negf arfowa érowiápnĩgĩfápi dñf wiepĩsarĩñowa pí nání pñrĩ wiaĩkĩmf yarĩño? Aiwá nanĩrfná pí nání arfowa rĩgĩfápi wé wáyf mĩrónĩpa nero narĩgĩárĩnĩ?” Jisasoyá wiepĩsarĩñowa wé wáyf nĩrónĩro aiwĩ xiáwowa egfápa axfpi mĩyarĩñagfá nání e uráná ³ Jisaso re urĩñĩnĩgĩnĩ, “Soyfné eni segf seárfawéwa érowiápnĩgĩfápipĩ xĩdanĩro nání pí nání ñwĩ ikaxf Gorĩxoyá rĩnĩñfpi pñrĩ wiaĩkĩmf yarĩgĩárĩnĩ? ⁴ Gorĩxo rĩñfpi rĩwamĩñf re nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ, ‘Dĩxĩ rĩnomĩ wéyo merĩ rĩnáimĩ wéyo merĩ erfĩnĩ.’ nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ. Rfĩwamĩñf rĩpi eni nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ, ‘Ámá gĩyf gĩyf xano nánĩranĩ, xĩnái nánĩranĩ, pñné sipĩ umeararĩnáyf ayo emĩ opĩkĩmópoyĩnĩrĩ sĩñwĩf wĩnĩrĩfĩnĩ.’ E nĩrĩnĩrĩ eánĩñagĩ aiwĩ ⁵ amá gĩyf xanomĩranĩ, xĩnáimĩranĩ, ‘Amĩpĩ nionĩ nĩsiapĩrĩ arĩrá sipaxfpi nání Gorĩxomĩ urepeárĩñá enagĩ nání bĩ mĩnĩ siapĩpaxfmanĩ.’ urarĩñagfá ⁶ soyfné sĩñwĩf e nĩwĩnĩróná re rarĩgĩárĩnĩ, ‘Ayf xaneyo wéyo mĩmepa yarĩñagĩ aiwĩ apání yarĩño.’ rarĩgĩárĩnĩ. Soyfné e nerfná Gorĩxoyá rĩnĩñyf xóróf nero segf seárfawéwa érowiápnĩgĩfápinĩ seáyf e mĩfeyoarĩgĩárĩnĩ. ⁷ Nanf rĩro sipĩ rĩro yarĩgĩfoyfné, xwĩyfá Gorĩxo rĩñf wía rókiamoagf Aisaiáo nĩwurĩyĩrĩ rĩwamĩñf eanĩpi soyfné nání

xixeni re rinini, ⁸ ‘Ámá tiyf “Gorixomi wéyo píráníñf meariñwini.” niriro aiwi nioni dñf sxf mniñyipa yarigfáriní. ⁹ E neróná ámayo amipi ámá wigf dñf tñi érowiápniñgíápi nání nuréwapiyiróná yapf re nuriro “Xwiýfá tiyf Gorixoyáriní.” nuriro nání “Gorixomi seáyf e umeariñwini.” niri róná Gorixoniyá yofni surf má rarigfáriní.’ Aisaiao xwiýfá Gorixoyápi niwuriyiri soyiné nání xixeni rfwamíñf e eañrini.” uríñnigini.

“Ripi piaxf weariñf rini.” uríñf nánirini.

¹⁰ “Ámá oxí apixf re epíroyf egfáyf obfpoyi.” niriñf ayf ríxa añwi e awí eánaráná re uríñnigini, “Arfá nñiro nñfá imónfpoyi.” nuriri ¹¹ ewayf xwiýfá bi nurirfná re uríñnigini, “Amipi ámá nñiro gwí nárearigfápi piaxññf weariñfmaní. Amipi xwióxfo dánf dñf mófápi, ayf piaxññf weariñf rini.” uríñnigini. ¹² Xegf wiepísariñowa niñiro re urigfawixini, “Joxi Parisiowamí e nurirfná ‘Símíríf mñwiaríñni.’ riyaiwiaríñni?” urfagfa aí ¹³ o Parisiowa nání ewayf xwiýfá re uríñnigini, “Rfwená Gorixo aiwá xfo íwfá muríñf niyoni emí yiyóámf enfáriní.” nuriri ¹⁴ ámi Parisiowa nání re uríñnigini, “Soyfne awa nání ayá sfwf mñsearopani. Awa sñwf supárigfáwa sñwf supárigfáyo nipemeámí warigfáwa yapí imóniñoi. Ámá sñwf supáríñf wo sñwf supáríñf womí nipemeámí nurfná nñwaúni xwáññwíyo piéropíñf. Ayínáni ayá sfwf mñsearopani.” urfagi ¹⁵ Pitao re uríñnigini, “Joxi ewayf xwiýfá ámá aiwá nñiro gwí nárearigfápi nání rfápi áwanf nearei.” urfagi ¹⁶ o re uríñnigini, “Gf seaiepísariñáoyfne ení sñi majfá ríseainarini? ¹⁷ Amipi ámá nfápi arfowa egfápa wé wayf niriñiro nñirfnáraní, awa egfápa mé nñirfnáraní, agwíyo níniñsána íkf nemoro nání piaxññf weariñfmaní. ¹⁸ E nerí aiwi xwióxfo dánf íwf amipi nání dñf mófápi piaxññf weariñf rini. ¹⁹ Xwióxfo dánf dñf nñimoro yarigfápi ‘Sipi oimiximni.’ yaiwiarigfá rípirini. Ámá pikiri ero ámá wí tñi íwf inñiro ero sfwf piaxf eánipaxf imóniñyf niga uro íwf mearí ero yapf riri ero ámá wí nání ikayf riri ero ²⁰ yarigfápi nñimorfná wiwaníñfyo piaxññf weariñf rini. E nerí aí ámá wé wayf mñrónipa nerí aiwá nñirfná wiwaníñfyo wí piaxf weariñfmaní.” uríñnigini.

Émayf apixf wí dñf xixeni wíkwíronf nánirini.

²¹ O e dánf pñni nñwiarimí nurí pñropenisf émayf añf Taia tñni Saidoni tñni tñf e emearfná re eníñigini. ²² Émayf apixf Kenani dánf añf apiaú tñf e dánf niñiri jfamíne dánf nuxfdrfná rfaiwá re nura uníñigini, “Ámínáoxini, mñxf ináyf Depitomi xiáwoxini, joxi wá niwianeí. Gf miáimí imfó dñf nixixérorí xixeaníñf wíkararini.” nura waríñagí aiwi ²³ Jisaso xfo ení bi muraríñagí nání xegf wiepísariñowa niñiro arfki re urayigfawixini, “Apixf rí arfki rfaiwá tñni neaxfdaríñagí nání joxi xegf miáimí imfó dñf xixéoaríñfpi mñxf numáñnowáriní ‘Emini.’ urowárei.” urayíagfa aí ²⁴ o re uríñnigini, “Nioni émayo arírá wimñiri bññáonímaní. Gf Isireriyá —Ayf sipísipí xiáwo píráníñf mñmearfná amí amí uniamoaríññf imónigfáyrini. Ayf nání bññáoní rini.” urfagi aiwi ²⁵ í añwi e niñiri xómíñf niyíkwirí mñf xwífáyo nñkwírorí re uríñnigini, “Ámínáoxini, arírá ni.” urfagi ²⁶ o re uríñnigini, “Nioni aiwá niaíwf narigfápi nurápirí sfwíyo mñni wiarfnáyf, jixí ‘O nanf

yarini.' riyaiwiarini?" urfagi ai ²⁷ i re uriniginini, "Amnaxoxini, wauyene sfwinijf imonijagwi nani nepa nrarinini. E ner i ai sfwiyf xiawo aiwa ikwianwfyo ef nijweamaná aiwa niniri yunf mamowarf efyf mameanf yarini." urfagi ²⁸ o re uriniginini, "Ineyi, jixi aga dñf xixeni ninikwrori rarijagi nani jixi simonifyf xixeni nimoninjoi." urana re eniginini. Xemiái nanf eniginini.

Simixf obaxyo nanf imimiximf enf nanirini.

²⁹ Jisaso e dani pñi nwiarimf nurf ipi Gaririwamf nipwerf dñf mñfyo nani niyiri ef ñweañána ³⁰ amá ox f apixf ayá wí o tñf e nani niyoamiro wí síkwf ikf egfáyo níméra yoaro síñwí supárigfáyo níméra yoaro xwiyfá marf manf pñónigfáyo níméra yoaro simixf xixegfni obaxf tífáyo níméra yoaro nero xegf síkwf tñf e tayarina o nanf imimiximf winiginini. ³¹ Nanf imimiximf wiarinijagi ox f apixf e epfroyf egfáyf manf pñónigfáyf amf xwiyfá riro enf kirñf egfáyf amf ú úroro síkwf ikf egfáyf amf anf uro síñwí supárigfáyf amf síñwí aniro yarijagfa nwiniro ayá nriwamóniro Nwfa Isirerifyáomi yayf seayf e umegfawixini.

Ox f 4,000 apimi aiwa mñi winf nanirini.

³² Jisaso xegf wiepsarinjowamf "Eini." nuriri re uriniginini, "Amá ox f apixf tiyf nionf tñf sfá wiyau rixa ñweañwáriní. Wigf aiwa niprfyf menjagi nani nionf dñf sipi niariní. Nionf ayf agwf wiarina nurowarirfnáyf, of e síñwí xaxá upeyiniginiri nani rarini." urfagi ³³ wiepsarinjowa re urigfawixini, "Amá dñf meanf riminiyo. Gimi nurane aiwa amá none tñf epfroyf egfá tiyf nniro agwf imi uyini nani urapaniréwini?" urfagfa ³⁴ o re uriniginini, "Soyiné biskerfa arari maxinjoi?" urfagi awa "Biskerfa wé wúm dñf waú tñf peyf orá yeayf bia tñirini." urfagfa ³⁵ o ox f apixf e epfroyf egfáyo "Xwíáyo ef nijweaxa úpoyi." nurimána ³⁶ biskerfa wé wúm dñf waú api tñf peyf apia tñf nurápiri Gorixomi yayf niwirf kwikwirimf nerf wiepsarinjowamf wiayáná awa nurápiro amáyo yanf niwia úaná ³⁷ ayf nniro agwf imi uyijagi wiepsarinjowa aiwa ayf nniro tñapia nimeamero soxf fá wé wúm dñf waúm magwf nmiro tífawixini. ³⁸ Apixf tñf niaíwí tñf marfát, oxowa aiwa apf nfáwa 4,000 imonigfáriní. ³⁹ Jisaso "Segf anf úpoyi." nurowarimána wiepsarinjowa tñf eweyo nripxemoánro nuro Magadani iwiékñmeagfawixini.

16

"Ekinyif anfnamf dñf neaiwapiyi." urigfa nanirini.

¹ Parisi wa tñf Sajusi wa tñf Jisasomf niwimearo "O simixfyo nanf imimiximf nerf ai ekinyif wí nepaxomani." niyaiwiro iwamfo owiwapianeyinro re urigfawixini, "Joxi anfnamf dñf ekinyif bi neaiwapiyi." urfagfa aiwi ² o re uriniginini, "Seyné sfapi tñf yewanf eáagi nwinirina re rarigfaynerini, 'Yewanf eáyf réwf enirfeninjoi?' rarigfaynerini. ³ Wápi tñf eni birami dani kipñf yarijagi nwinirina 'Inia yapinirfeninjoi?' rarigfaynexini. Agwfyo yewanf earf kipñf yirf yarijagi nwiniróna xixeni 'E nimoninjoi.' nriro aiwa amipi nionf simmajfónijf imixarinjapf síñwí nnaniróna 'Gorixox e oyaiwipoyiniri rfa neaiwapiyariní?' niyaiwiarigfaynerini.

4 Agwi ríná nweagfáyíné, Gorixomi ríwíminí nímamoro segí nwfáí ríníngípi tñí íwíngí niga uro niga bíro yarígfáyíné, ekíyíngí nání reaxí niseainíri seaimónaríngagí aiwí ekíyíngí wíá rókiamoagí Jonao enjípíní seaiwapíyímíngíni.” nurárimí pñí níwíárimí unjínigíni.

Yisí Parisiowayá tñí Sajusiowayá tñí náníriní.

5 Wiepísaríngowa bisíkerfá bí nípíri nání arfá nikeamoro Jisaso tñí ipíyo jfariwámíní nání nuróná ⁶ o xíxewisí ikaxí re uríngínigíni, “Soyíné Parisiowa tñí Sajusiowa tñí awayá bisíkerfá nímíga uní nání imíxaríngí yisoí ríníngípi nání wáyí oseainíni.” uráná ⁷ wíwaníngowa re ríníngíawixíni, “None bisíkerfá níméámí míbíwá enjagí nání o míxí nínearíri neararíni.” rínarífná ⁸ Jisaso awa e rínaríngagí díní adadí níwirí re uríngínigíni, “Díní onímíápi níkwíroaríngíoyíné, pí nání segípi re rínaríngoi, ‘None bisíkerfá níméámí míbíwá nání neararíni.’ rínaríngoi? ⁹ Soyíné síní níjfá mimónípa renjoi? Nioní bisíkerfá wé wúní kwíkwírímí éaná ámá 5,000 ríxa apání náná soyíné ámí soxí fá araríyo miáringíápi nání díní míseainaríníraní? ¹⁰ Ámí bisíkerfá wé wíúmí dání waú ámá 4,000 nání kwíkwírímí éaná soyíné soxí fá araríyo miáringíápi nání ení díní míseainaríníraní? ¹¹ Biaú nioní e éaná soyíné soxí fá obaxíyo miáringíá enjagí nání nioní Parisiowa tñí Sajusiowa tñí yisí awayá nání xíxewisí ikaxí searáná aríge nero ‘O aga bisíkerfá nání míneararíni.’ míyáiwí yaríngoi? Nioní re seararíngíni, ‘Parisiowa tñí Sajusiowa tñí awayá yisí nání wáyí oseainíni.’ seararíngíni.” uráná ¹² xegí wiepísaríngowa ríxa re yaiwígíawixíni, “Nepa yisí bisíkerfáyo táná nímíga waríngípi nání míneararíngíni. Parisiowa tñí Sajusiowa tñí uréwapíyaríngíápi nání míxídpá oépoyníri neararíni.” yaiwígíawixíni.

Pitao “Joxí Kiraisoxíriní.” uríngí náníriní.

13 Jisaso píropenisí anjí Sisaria Piripai tñíngíminí nurí nemerfná xegí wiepísaríngowamí iwamfó yaríngí re wíngínigíni, “Oxí apíxí níní ámá imóníngáoní nání goxíni raríngoi?” yaríngí e wíagí ¹⁴ awa re uríngíawixíni, “Oxí apíxí ‘Ámá enínangí wo níwíápnímearí ríá yaríni?’ níyáiwíro nání wí re raríngoi, ‘Jono wayí níneameaia unjórífaní?’ raríngoi. Ámí wí ‘Goríxoyá wíá rókiamoagí mípé anjínámí nání peyíngi, Eraijaorífaní?’ raríngoi. Ámí wí ‘Wíá rókiamoagí Jeremaiaorífaní?’ raríngoi. Ámí wí ‘Ayí wíá rókiamoagíáyí ámí worífaní?’ raríngoi.” uríngí ¹⁵ Jisaso re uríngínigíni, “Soyíné ení nioní nání goxíni yaiwíaríngoi?” uríngí ¹⁶ Saimoní Pitao re uríngínigíni, “Joxí Kiraisoxí, aríowayá xwíá piáxfíyo dání iwiaroníoyí raríngwáoxíriní. Nwíá aníngí síní imóníngomí xewaxoxíriní.” uríngí ¹⁷ Jisaso re uríngínigíni, “Jonaomí xewaxoxí Saimonoxíni, joxí níraríngípi ámá wo wíá mírírókiamonjoi. Gí ápo, anjínámí nweanjo wíá rírókiamóagí nání joxí yayí osíníni. ¹⁸ Rípi ení ríraríngíni, ‘Joxí sínjángí nímoníri enjí éáníngoxíriní. Sínjá piará eapínaríngí romí seáyí e ámá nioníyá síyíkí imóníngíáyí gí anjí wíwáníngí míxárimíáriní. Obo tñí imóníngíáyí enjí neáníro ámá píkipaxí imóníngíáyí aiwí nioní tñí imóníngíáyo wí xopírará wípíríámani.’ ríraríngíni. ¹⁹ Goríxo tñí e páwípíríá nání rokí kíngí imóníngí joxí siapímíáriní. Joxí xwíáyo re dání ‘Ayí sípíríni.’ ránáyí, Goríxo anjínámí dání ení joxí síní mírípa enjáná o xámí ‘Ayí sípíríni.’ ríníáriní. Joxí re

dáni 'Ayf ananirini.' ránáyf, Gorixoxo xámi émi dáni eni 'Ayf ananirini.' rinífarini." nuriri ²⁰ xegf wiepisariñowami arfá jiyikf nori ñwf ikaxf re uriniginini, "Ámáyo nioni nání 'O yeáyf neayimixemeanfa nání negf arówayá xwáf piaxfyo dáni iwiaronfoyi rarinwáorini.' áwanf e muripani." uriniginini.

Jisaso áwanf "Ninipikipirfarini." urinif nánirini.

²¹ Íná dáni o xegf wiepisariñowami sináni áwanf re nura uniginini, "Gorixoxoyá ñinifyo dáni nioni Jerusaremí nání úaná negf Judayf ámináowa tñni apaxípaninif imónigfá xwéowa tñni ñwf ikaxf eaninipi mewegfáwa tñni xeaninif wíwí nikaráná wa ninipikiagfa aiwi ámi sfá wiyau wiyi orána Gorixoxoyá ñinifyo dáni wiápinimeámarini." urafná ²² Pitaao Jisasomi xewi ífamini nimfaumána mixf re uriniginini, "Ámináoxini, oweoi! 'Gorixoxoyá ñinifyo dáni joxi nearípi wí osípoyniri sinwf miranipa éwiniginini.' nimónarini. Wí nisimóninífa menini." urifagi aí ²³ Jisaso Pitaomi rfwf numori re uriniginini, "Setenoxi, rfwf rirwámini nipi. Joxi nioni nikiripeaanipaxf nikáriminiri nání nirarinini. Joxi Gorixoxo ñinif wimónarinifyo nání mamó 'Jisaso ríxa mixf ináyf nimóniri Jerusaremí dáni neamenweanána nioni seáyimi imóniminyírfani?' nimori nirarinini." nuriri ²⁴ wiepisarinif nowamini re uriniginini, "Ámá 'Jisasomi ouxfdimini.' yaiwiarinif goxi goxi re érixini. 'Amipi nioni nigfpi nání oemini.' yaiwíyif ñinif peá nimori re yaiwírixini, 'Nioni Jisasomi xfdarñagf nání ámá wí nibíro xeaninif niro nipikiro niniro aí ayf ananirini.' niyaiwiri nixídrixinini. ²⁵ Ámá Jisasomi ñinif niwíkwírori xfdaríná nipikipirixiniri éf menarinif goxi goxi ñinif niyiminifpi aninif ñwearfa nání mearíamani. E nerí aiwi éf mimenipa nerí 'Nioni Jisasomi ñinif niwíkwírori xfdarñagf nání ninipikironáyf ayf ananirini.' yaiwinarinif goxi goxi ñinif niyiminifpi aninif ñwearfa nání mearíarini. ²⁶ Ámá wo nioni minixídf iyfá ía ñigwf amipi emeáminiri nánini néra nurí nimeátsáná xewaninjo aninif ikeamónána oyá amipi aninif nixídrí ñweanírfani? Oweoi! Amipi nñni xwáf tñyo ñinif nimeari aiwi xewaninjo aninif ikeamónána amipi api tñni aninif ñweanfa nání roayíronipaxf wí menini. ²⁷ Ayf rípi nánirini. Ámá imóniníjóni níknimí niweapírfná xixféa gf ápo aninami inarinifpi aninajowa tñni axípi niga niweapimána nioni ámáyo neyírori sípi yarigfáyo xegf eni sípi wiri nanf yarigfáyo nanf wiri emíarini. ²⁸ Nepa seararinini. Woyfne re rogfá royfné siní mipepa egfami enána nioni woyfné ámá imóniníjóni yeáyf niseayimixemeari xwioxfyo mimeámf emfa nání níknimí rojáná woyfné sinwf nanipírfarini." uriniginini.

17

Jisaso níkniri xegf bi imóninif nánirini.

¹ Jisaso e nuriri ríxa sfá wé wúmi ñinif wo orána Pitaomi tñni Jemisomi tñni xogwáo Jonomí tñni awamini niwirimeámi dfwf minif sepiá bimí nání wigfpi niyiro ² ninwearo Jisaso wiepisarinif waú wo awa sinwf anigfe dánre eniginini. O xegf bi imóniri símmanif oyá sogwininif aniri rapirapí oyá wfá nókiríná xwinífa eaíri eniginini. ³ E éaná wfá rókiamoagfá waú Moseso tñni Irajiao tñni —Awaú enína

pegíwaúrini. Awaú o tñj e anwi e nironapiri o tñni xwiyá rinarfná ⁴ Pitao Jisasomi re urinjigini, “Ámináoxini, none re niñwearfná nanjri. Nioni anj wíkaú wiwá re opákimni. Joxi nani wiwayi. Moseso nani wiwayi. Irajao nani wiwayi.” ⁵ sin e urarfná re enjigini. Agwí wíá wúrarinjigini. Agwí wíá wúraráná re enjigini. Agwí pimi dani xwiyá re rininjigini, “Ayí oyí gí niaiwí dñj sixí uyñáorini. O amipi yarinjpi nani nion dñj yayí ninarini. O pí pí searányí arfá wirfni.” rinarinjagi ⁶ wiepсарinjowa arfá e niwiro xwíamí nípkinimearo wáy níkarinro warí injáná ⁷ Jisaso awa wegfe anwi e nibiri wé seáy e niwikwiármáná re urinjigini, “Soyné wáy mepani. Wiápnimeápoi.” uráná ⁸ awa sagagi eméáyí Jisaso amá wo tñni miró xegpi roñagi winigfawixini.

Wiepсарinjowa Irajao nani yarinj wigí nani rini.

⁹ Awa dñwí mñj apimi pñni niwiármí niwero Jisaso óf e dani arfá jiyikí nori ñwí ikaxí xaiwfní re urinjigini, “Amá imónjóni sin xwárpáyo dani miwiápnimeapa enáná soyné éde sñwí winfápi nani amá wíyo áwanj murípa éfrixini.” urfagi ¹⁰ wiepсарinjowa yarinj re wigfawixini, “Negí ñwí ikaxí eáninjpi mewegfáwa pí nani re rarigfáriní, ‘Wíá rókiamoagí Irajao amá aríowayá xwíá piaxtyo dani iwiaronfoyi rarinjwáomí xami umeanfáriní.’ pí nani rarigfáriní?” yarinj e wíaná ¹¹ o re urinjigini, “Irajao nibiri amá wigí dñj wé róninj imónipfri nani wá nurimeri píraninj imixinfáriní. ¹² E neri aí nioni re searariní, ‘Amá Irajajóninj imóninj wo ríxa bñj enagi aiwí ayí ‘Xámí umeanoráni?’ miyaiwí sñwí mí miwómixípa nero wigí dñjyo dani sfmí tñni niwiro pikigfawixini. Amá imónjóni eni axípi e niñiro rñnj niapírfáriní.’ searariní.” uráná ¹³ xegí wiepсарinjowa “Jisaso e nearariníyí ayí Jono wayí nñeameaia uño nani rñnearini? Oyi, ayí orini.” yaiwigfawixini.

Niaiwí imfó xixéroarinj womi nanj wimixinj nani rini.

¹⁴ O tñni xegí wiepсарinj wá tñj e epíroyí egfe rémóaná amá wo nibiri Jisasoyá sfmímanjmi dani xómij niyikwiri re urinjigini, ¹⁵ “Ámináoxini, gí íwo xóxwí neri aga spí ikeamónariní. Wíni wína rfáyo ikeaarini inigtyo eámore yarinjagi nani joxi wá orunini. ¹⁶ Joxi sin émi ñweañáná nioni dxí wiepсарinjowa tñj re niñeámi bñgi aiwí awa nanj minimixíyipa éfá enagi nani rñrariní.” urfagi ¹⁷ Jisaso aninj winfagi re urinjigini, “Seyné agwí ríná ñweagfáyiné dñj nñikwíroro mepa ero dñj xenwíni moro yarigfá tñné, ‘O iníá nene tñni niñweari arírá neainfáriní.’ riyaiwiarinjot? Nioni xwiogwí arari re niñweari searéwapíyarfná Gorixomi dñj niwikwíroro enj eáninj oyá gíná njfá imóniprfáriní?” nuriri xanomí “Íwomi anwi re niñeámi bei.” nuriri ¹⁸ ríxa anwi e niñeámi báná Jisaso imfó dñj xixéroarinj mñxí umánáná imfó pñni niwiármí úaná íwo axíná nanj enjigini. ¹⁹ Rfáwtyo wiepсарinjowa Jisaso xegpi ñweañagi niwiniro nibiro yarinj re wigfawixini, “Pí nani imfó íwomi dñj xixéroarinj none mñxí umánáná éf mú enoj?” urfagi ²⁰ o re urinjigini, “Gorixomi dñj onimiápi wikwíroarinjagi nani imfó o arfá niñeaimi munoj.” nuriri xixewisí ikaxí re urinjigini, “Nepa searariní. Masité aiwá siyí

enagí nání síní mírírakí mívíníjána áamá wa sǵǵá tǵnǵ sínǵwǵyo gwǵ nǵjímáná rawǵrawáyo mamówáránáyǵ rǵnǵnǵ xwé nǵwínǵrǵ aiwǵ Gorǵxo wímínǵrǵ enǵpǵ tǵnǵ xǵxeni mimónǵnagǵ nánǵ ayǵ ananǵrǵnǵ. ⁷ Áamá wǵyo óreámioáopoyǵnǵrǵ wǵwapǵyarǵgǵáyǵ aweyǵ! Sǵá wǵyi ayǵ majǵá wórinǵárǵnǵ. Gorǵxo xeanǵnǵ wǵkárǵnǵá enagǵ nánǵ dǵnǵ sǵpǵ wǵwínǵgǵnǵ. Áamá wǵyo óreámioáopoyǵnǵrǵ wǵwapǵyipǵrǵá aiwǵ áamá e wǵwapǵyǵǵáyǵ xeanǵnǵ wǵmeanǵá enagǵ nánǵ aweyǵ! Sǵá wǵyi ayǵ majǵá wórinǵárǵnǵ. ⁸ Dǵxǵ wéú tǵnǵranǵ, sǵkwǵ tǵnǵranǵ, ǵwǵ nánǵ nǵsimónǵrǵnáyǵ ‘O rǵá anǵnǵ wearǵnǵyo níkeaárǵnǵgǵnǵ.’ nǵyaiwirǵ nǵwákwinǵrǵ emǵ morǵnǵ. E nǵnǵrǵnáyǵ, rǵnǵnǵ xwé nǵsinǵrǵ aiwǵ wé rasǵá sǵkwǵ rasǵá enǵoxǵ dǵnǵ nǵyimǵnǵpǵ anǵnǵ nǵwearǵá nánǵ nǵmearǵnáyǵ ayǵ ananǵrǵnǵ. Mǵwákwinǵpa nerǵ wé núkaúni tǵnǵ sǵkwǵ núkaúni tǵnǵ sínǵ enǵánáyǵ, o rǵáyo nǵsikeaárǵrǵnǵá ayǵ nanǵmani. ⁹ Dǵxǵ sǵnǵwǵyi enǵ ‘ǵwǵ apǵ ei.’ rǵránáyǵ, ‘Gorǵxo rǵá anǵnǵ wearǵnǵyo níkeaárǵnǵgǵnǵ.’ nǵyaiwirǵ sǵnǵwǵyi nǵyónǵrǵ emǵ morǵnǵ. E nǵnǵrǵnáyǵ, rǵnǵnǵ xwé nǵsinǵrǵ aiwǵ sǵnǵwǵ wǵfónǵ anǵnǵoxǵ dǵnǵ nǵyimǵnǵpǵ anǵnǵ nǵwearǵá nánǵ nǵmearǵnáyǵ ayǵ ananǵrǵnǵ. Mǵyónǵpa nerǵ sínǵ sǵnǵwǵ nǵwaúnǵ tǵnǵ anǵnǵánáyǵ, Gorǵxo rǵáyo nǵsikeaárǵrǵnǵá ayǵ nanǵmani.

Ewayǵ ikaxǵ sǵpǵsǵpǵ wo anǵnǵnǵ nánǵrǵnǵ.

¹⁰ “Nǵaǵwǵ onǵmǵá rǵpia bimi peayǵ mǵwianǵpanǵ. Ayǵ rǵpǵ nánǵ seararǵnǵnǵ, ‘Anǵnǵajǵ apiamǵ awǵ mearoarǵgǵáyǵ anǵnǵnamǵ Gorǵxoyá sǵmǵmanǵmǵnǵ nǵweaarǵnǵagǵá nánǵ peayǵ wǵ mǵwianǵpanǵ.’ seararǵnǵnǵ. ¹¹ Ayǵ rǵpǵ nánǵrǵnǵ. Áamá imónǵnǵáonǵ áamá ǵwǵ néra nuro anǵnǵ ikeamónanǵro yarǵgǵáyo nánǵ pǵá nerǵ yeáyǵ uyimǵxemeámǵnǵrǵ bǵnǵáonǵrǵnǵ.” urǵnǵnǵgǵnǵ. ¹² O xǵxewǵsǵ ikaxǵ re urǵnǵnǵgǵnǵ, “Segǵ dǵnǵ arǵrerǵnǵ? ‘Áamá wo xegǵ sǵpǵsǵpǵ 100 enǵáná wo anǵnǵnǵá bǵbǵ 99 enǵpǵ dǵwǵyo nǵwárǵmǵ nurǵ wǵo nánǵ pǵá mepa enǵgǵnǵ.’ rǵyaiwiarǵnǵo? Oweoǵ pǵá enǵnǵoǵ. ¹³ Ámǵ rǵxa nǵmearǵnáyǵ nepa seararǵnǵnǵ. Yayǵ sǵpǵsǵpǵ 99 manǵnǵnǵpǵ nánǵ winarǵnǵpǵnǵnǵ wínǵnǵámanǵ. Anǵnǵo nánǵ aga yayǵ seáyǵmǵ dánǵ wínǵnǵárǵnǵ. ¹⁴ Segǵ ápo, anǵnǵnamǵ nǵweanǵoyǵ enǵ ‘Nǵaǵwǵ onǵmǵá apia yapǵ imónǵgǵáyo wǵ oanǵnǵpoyǵ.’ mǵyaiwinǵnǵ.” urǵnǵnǵgǵnǵ.

“Segǵ wo ǵwǵ sǵánáyǵ, re éǵrǵxǵnǵ.” urǵnǵ nánǵrǵnǵ.

¹⁵ O re urǵnǵnǵgǵnǵ, “Áamá nionǵ nǵnǵxǵdǵro nánǵ rǵrǵxǵmeá imónǵnǵyǵ wǵ ǵwǵ sǵkáránáyǵ, joxǵ nurǵ xegǵpǵ nǵweanǵagǵ nǵwínǵrǵnǵá joxǵ dǵxǵpǵ nǵwǵmearǵ ǵwǵ xǵo sǵkárǵpǵ nánǵ yumǵǵ yarǵnǵ wirǵnǵ. O arǵá sǵánáyǵ joxǵ nanǵ wímǵxǵagǵ nánǵ sínǵ rǵrǵxǵmeá imónǵnǵyǵ wónǵnǵ nímónǵrǵ enǵnǵoǵ. ¹⁶ E nerǵ aǵ joxǵ arǵá mǵsipa yarǵnǵagǵ nǵwínǵrǵnáyǵ, nǵwǵ ikaxǵ nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵpǵ tǵnǵ xǵxeni nerǵ áamá wa re rǵpǵrǵ nánǵ, ‘None enǵ o yarǵnǵ wǵáná o “Oweoǵ, nionǵmanǵ.” rarǵnǵagǵ arǵá wǵwínǵ.’ rǵpǵrǵ nánǵ áamá waúmǵranǵ, womǵranǵ, nǵwirǵmeámǵ nurǵ obaxoyǵné ámǵ yarǵnǵ wirǵnǵ. ¹⁷ O sínǵ arǵá mǵseaiapa yarǵnǵagǵ sǵnǵwǵ nǵwínǵrǵnáyǵ, áamá nionǵyá sǵyǵkǵ imónǵgǵáyo áwanǵ urǵrǵnǵ. Ayo enǵ arǵá mǵwipa yarǵnǵagǵ nǵwínǵrǵnáyǵ, re yayǵwǵrǵxǵnǵ, ‘Sǵnǵ nǵrǵxǵmeáo wǵ mimónǵnǵ. Rǵxa émayǵnǵnǵ imónǵrǵ áamá takǵsǵ nánǵ nǵgwǵ nearáparǵgǵáwánǵnǵ imónǵrǵ nerǵ wǵ enǵónǵnǵ imónǵnǵ.’ yayǵwǵrǵxǵnǵ. ¹⁸ Nepa seararǵnǵnǵ. Seaipeǵsarǵnǵáoyǵné xwǵáyo re dánǵ ‘Ayǵ sǵpǵrǵnǵ.’ ránáyǵ, Gorǵxo anǵnǵnamǵ dánǵ enǵ soyǵné sínǵ mǵrǵpa enǵáná o xámǵ ‘Ayǵ sǵpǵrǵnǵ.’

rínfáríní. Soyíné re dání ‘Ayí ananíríní.’ ránáyí, Goríxo xámí émi dání ení ‘Ayí ananíríní.’ rínfáríní. ¹⁹ Rípí ení seararíní. Xw’á t’fyo dání soyínéyá wáú amípí wí nání díní ax’píní nímori g’ápo, anjnamí n’wean’omí yaríní ax’píní wíáná o ar’á n’wirí x’xeni e wímíx’yínfáríní. ²⁰ Ámá nioniyá imónígfáyí waúnirani, wáú wonirani, nioní seáyí e nímearo nání awí eánáná nioní áwíní e n’weám’fá enagí nání wigí díní ax’pí nímoro yaríní wiarígfápí g’ápo ar’á n’wirí x’xeni wímíx’yínfáríní.” urínínigíní.

Yokwarímí aníní miní owílpoyíní uríní náníríní.

²¹ Íná Pitao n’bírí Jisasomí yaríní re winínigíní, “Ámínáoxíní, ámá joxí níríx’fídírí nání negí níríx’fímeá wo f’w’f ararí níkáránáyí, nioní ení x’xeni x’fó níkárí’pa yokwarímí wíimfáríní? ‘f’w’f wé w’fúmi díní wáú níkárí’pí nání yokwarímí n’wíimáná enáná ámí wíní níkáráná yokwarímí wíipaxí meníní.’ nímónaríní.” ur’fagí ²² Jisaso re urínínigíní, “Joxí wé w’fúmi díní wáú apíní yokwarímí wííánáyí, ‘Ayí Apáníríní.’ rírímíméíní. Joxí anání miní yokwarímí wíir’fá nání raríní.” nurírí ²³ “Ámá Goríxo xwíox’fyo míméámí nerí umen’weanfáyí aníní miní yokwarímí wíí’fíxínírí r’fá neararíní?” oyaiwílpoyínírí ewayí íkaxí re urínínigíní, “Goríxo, anjnamí men’weano, o m’íx’f ináyí wo xegí omíní wíiarígfáyí wamí n’gwí n’wirí ‘Idáná awayá niap’f’fíxíní.’ n’yaiwírí n’wíimáná n’jwean’ísáná re enóníní imóníní. O ‘Emá ayá wí ríxa múron’fíríní. Agwí awa n’b’íro awayá oniap’poyí.’ ráná ²⁴ awa n’b’íro x’fóyá urápí’fápí nání awayá m’íní n’wirí’fá wo x’fóyá n’gwí xwé ayá wí K10,000,000 uráp’ño ení n’b’írí aiwí ²⁵ x’fóyá x’xeni e m’wíipaxí enagí nání m’íx’f ináyo xegí w’famí re urínínigíní, ‘Nioní n’gwí meámí nání oyá iy’fá f’á amípí nurápírí ámá wíyo bí époyí. O ení xiepí t’fíní n’iáíw’f t’fíní ámá wayá x’ínáíwáníní nímóníro omíní wíip’f’fá nání bí nero n’gwí’pí níméámí n’b’íro niap’poyí.’ uráná ²⁶ K10,000,000 uráp’ño m’íx’f ináyoyá agwí r’wámí dání xw’fáyo n’p’f’kínímearí wauní níkárínírí re urínínigíní, ‘N’gwí niap’íní’pí nání s’íní díní n’kw’f’rorí yaríní. R’f’wéná nání weníní nerí n’weáíríxíní. N’níméááná joxí niap’íní’pa x’xeni siap’ím’fáríní.’ ur’fagí ²⁷ m’íx’f ináyo wá n’wíanírí nání re urínínigíní, ‘N’gwí nioní siap’íní’pí nání díní peá móíní. Joxí ananí ut.’ ur’fagí aiwí ²⁸ omíní wíiaríní n’p’eyearí xegí w’fó ‘R’f’wéná oyá ení x’xeni niap’wíní’gíní.’ n’yaiwírí K100 wínomí s’ínw’f n’wínírí f’á n’xerí s’ínw’f f’á n’yámíxírí re urínínigíní, ‘Joxíyání ríxa x’xeni niap’ímínírí r’iyaríní?’ ur’fagí ²⁹ xegí omíní nawíní wíiarígf’fío xw’fáyo n’p’f’kínímearí wauní ríxíní re urínínigíní, ‘N’gwí joxí niap’íní’pí nání s’íní díní n’kw’f’rorí yaríní. R’f’wéná nání weníní nerí n’weáíríxíní. N’níméááná joxí niap’íní’pa x’xeni siap’ím’fáríní.’ ur’fagí aí ³⁰ w’fó ‘R’f’wéná niap’wíní’gíní.’ m’wíimóní’fagí f’á n’xírímí nurí gwí anj’fyo n’jwirárírí porí’fyo re urínínigíní, ‘N’gwí nioní winápa x’xeni niapáná ananí íkweawárí’fíxíní.’ ur’fagí ³¹ m’íx’f ináyoyá omíní wíiarígf’fá w’fá o e yarínagí s’ínw’f n’wíníro ayá win’fagí nuro o é’f’pí nání m’íx’f ináyomí áwan’f uráná ³² m’íx’f ináyo ‘Omíní níiaríní obíní.’ nurírí omí ríxa n’wiríméámí báná o re urínínigíní, ‘Joxí omíní níiaríní sípíoxíní, joxí wauní ríxíní n’r’fagí nání n’gwí ámí oyá niap’wíní’gínírí siap’íní’pí nání díní peá rímóí’fagí aiwí ámí joxí omíní níiarígf’fí w’fómí pí wíkar’fínigíní? ³³ Nioní ayá nírírímíxírí “D’íx’f n’gwí xe owení.”

rírřagř aiwi joxř pı nánř dıxř wřomı ayá murımıxıpa éřnıgřnı?’ nurıřřı ³⁴ wıķř wónřagř omı řá nıxerı porısřyo mını nıwirı re urıřnıgřnı, ‘Nıgwrı nıonı wıřápa xıxenı niapınře nánř iwanř nımépéa úřřıxını.’ urıřnıgřnı.” Jıśaso ewayř xwıyřá e nurımáná ³⁵ xegř wıepısarıřowamı re urıřnıgřnı, “Ámá nıonı nınıxřdıro nánř segř sérıxřmeá imónıgřáyř řwř řealkářřápř yokwarımř mıwııpa nerónáyř, mıxř ináyo xegř omıřř wııarıřř řıpıomı wıřřpa Gorıxo enı axřpı e seainřárını.” urıřnıgřnı.

19

Apıxř emı mımopa éřřıxınıřı uréwapıyıřř nánıřını.

¹ Jıśaso xwıyřá apı nıpını nurřřısáná Garıri pıropenısřyo přnı nıwıárımı nurı řınıgř Jodanı rapáyo nıxemorı Judıa pıropenısř arıwámını nemerı ² ámá oxř apıxř obaxř númı uxřdarřná e řımıxř řřgřáyo nanř nıwımıxa warřná ³ Parisı wa Jıśaso mıxř ináyř Xeroto meřweaře emearıřagř nıwınıro “Jono wayř numeaiı wago eřřpa xewanıřo xwıyřá nıřřřná řá omeárını.” nıyaiwıro nıbıro iwamřó wıwapıyanıro nánř yarıřř re wıgřawıxını, “Apıxř pı pı nánř nıpıkwını mıyarıřagř nıwınıřı emı nımorıřnáyř, ayř ananıranı? Xwıyřá řřřřanı?” urřagřá ⁴ Jıśaso re urıřnıgřnı, “Bıkwıyo xwıyřá ‘Iwamřó amıpı nřnı nımıxıřřná oxř řřnı apıxř řřnı imıxıřřřını.’ řınıřřpı soyřné řá nıroro aiwi řını nıřřá mımónıpa reřoı? ⁵ Imıxıřo xwıyřá ‘Ayınánı oxo xanıyaúmı přnı nıwıárımáná xegř apıxı řřnı nıkumıxınıřřná ná ayř ná bınřnıřř imónıpısıřřını.’ řıřřpı enı řá nıroro aı řını nıřřá mımónıpa reřoı? ⁶ E nıřřnıřı eánıřagř nánı ayaú xıxegřnı imónarıgřřımanı. Ná ayř ná bınřnıřř nımónıřı emearıgřřını. Ayaú meánıpısıı nánı Gorıxo řwıřárıřř eřagř nánı wı emı mımónıpa yanıgřnı.” urřagř ⁷ Parisıowa re urıřřawıxını, “Joxı neararıřřpı nepa eřánáyř, Moseso řwř ikaxř nıwurıyırı řřwamıřř nearřná pı nánı re nıřřı eanřřını, ‘Dıxř apıxımı emı nımorřná ‘Imı anıřř emı móárını.’ nıřřı payř e nearı wıowárřřıxını.’ Moseso pı nánı e řıřřřını?” urřagřá ⁸ Jıśaso re urıřnıgřnı, “Soyřné arřkı apıxř emı moanıro yarıřagřá nıseanıřı nánı xe emı omópoyınıřı řıřwř nıseanıřı aiwi iwamřó Gorıxo xwřá imıxıře dánı wı e eřřmanı. ⁹ Nıonı re seararıřřını, ‘Go go xegř apıxř xámıřımı emı nımorı řıwř piıxř weánarıřřpı nánı marřáı, ámı řıřř wı nımearřná ayř řwř inarıřřı.’ seararıřřını.” urřagř ¹⁰ xegř wıepısarıřowa re urıřřawıxını, “Ámá apıxř nımeámáná emı mopaxř mımónıpa eřánáyř, apıxř mımeapa nerřná nanř imónıpaxřřını.’ neaimónarını.” urřagřá aı ¹¹ o re urıřnıgřnı, “Soyřné řřápı nanř e nımónıřı aiwi ámá nřnı dıřř axřpı soyřné yaiwıřápa yaiwıpıřıméoı. Sa ámá wını wını Gorıxoyá dıřřyo dánı e yaiwıpaxřřını. ¹² Ayř řıpı nánı seararıřřını. Oxowa apıxř mımeapa epaxř imónıřıyř mřķř xıxegřřınıřını. Wa xınáı agwřyo dánı piář mayř xıřıřř nánı apıxř mımeapa epaxř imónıřoı. Wa piáwř yónıřagř nánı ayř awa enı mımeapaxř imónıřoı. Wa Gorıxo nánı wář urımepıřř nánı éřáwa wıgř dıřřyo dánı enı apıxř mımeapaxř imónıřoı. E nerı aı ‘Gorıxo nánı wář nurımerřná apıxř mayonı éřımıgřnı.’ yaiwıarıřř go go sa e yaiwıwınıgřnı.” urıřnıgřnı.

Nıaıwř onımiápiamı wé ikwıřkwıárımř eřř nánıřını.

13 Ámá wí wigí niaíwípiami Jisaso wé seáyi wikwiáriri xwé imónipíri nání Gorixomi yaríñí wirí oeniri nimeámi baríñagáa wiepísaríñowa síñwí e níwíníro míxí uríagáa aí 14 Jisaso re uríñinigíni, “Niaíwípia xe obípoyi. Ámá niaíwí onímiápia xaniyaúmí dñí níwíkwíroero yarígápa Gorixomi dñí wíkwírófáyí o xwioxíyo mímeámí nerí umeñweanfá enagi nání niaíwípia xe obípoyiní síñwí winípoyi. Pírfí míwíaikipa époyi.” nuríri 15 apiami wé seáyi e ikwíkwíarímí níwimáná e dání pñí níwíarími uníñigíni.

Amípí mímúroníñí wo yaríñí winípi nánirini.

16 Jisaso e dání warfíná re eníñigíni. Ámá wo níbírí re uríñinigíni, “Nearéwapíyaríñoxíni, nioní pí naníyí nerfíná dñí níyímiñípi aníñí íníná ñweámífa nání imónímíáríni?” uríagi 17 Jisaso re uríñinigíni, “Joxí pí nání naníyí nání yaríñí niaríñíni? Goríxo ná woní naní imóníñagí nání joxí apí nání dñí rímoaríñíni? E nerí aí joxí ‘Dñí níyímiñípi aníñí íníná ñweámífa nání oimónímíni.’ níyíwírínáyí ñwí ikaxí eáníñíyo xídiríni.” uríagi 18 ámáo re uríñinigíni, “Pí ñwí ikaxí eáníñíyí nání níraríñíni?” uríagi Jisaso re uríñinigíni, “Re níriníri eáníñípi ‘Níwíápnímeari ámá mípíkípa eríni. Ámá wí tñí fíwí minípa eríni. fíwí mímeapa eríni. Ámá wo nání xwíyífa níyímaróníri yapí murípa eríni. 19 Díxí ápomí tñí inókímí tñí wéyo umeríni. Ámá wíyo jíwaníñoxí nání dñí sípí nísirí menaríñípa axípi e wíríni.’ E níriníri eáníñípi xídiríni.” uríagi 20 ámáo re uríñinigíni, “Apí nípíni nioní xídaríñíni. Nioní bí síní mepa enáyí gípíríani?” uríagi 21 Jisaso re uríñinigíni, “Joxí ‘Píráníñí oimónímíni.’ nísimónírínáyí, nurí díxí iyífa ía amípí nígwí nání bí nerí nígwí nímearfíná ámá uyípeayíyo míni níwimáná níbírí nioní níxídiríni. E neríínáyí, amípí ayá tñípi Goríxo anínamí joxí nání awí eámeámí síaríníni.” 22 Jisaso e uríagi o arfá níwírí amípí xwé tñño enagi nání xegí xwioxíyo dání dñí rífa uxéagi nání dñí sípí níyíwíia uníñigíni.

23 Jisaso xegí wiepísaríñowami re uríñinigíni, “Nioní aga nepa seararíñíni. Amípí mímúronígíyí Goríxo ámá xó xegí xwioxíyo mímeámí nerí umeñweanfe opáwianeyíníri aníñí miní nero aiwí nípáwípací mímoníni. 24 Rípi ení seararíñíni, ‘Kamerí ení rapírapí gwí kiwearígífa ófíyími páwípací mímoníni. Ámá amípí mímúronígíyí kamerí ení ófíyí mípáwípa yaríñíyí yapí anínamí ñweañoyá xwioxíyo páwípací mímoníñoi.’ seararíñíni.” uríagi 25 wiepísaríñíyí —Judayí níní “Amípí mímúronígíyí Goríxoyá dñí tñí amípí mearíñagífa nání Goríxo yayí winaríni.” yaiwíagíaríni. Wiepísaríñíyí ení e níyíwíro nání Jisaso e uríagi arfá níwíróná ududí níwíkaríníro omí re urígíawíxíni, “Joxí ríyí nepa enánáyí, Goríxo ámá gíyo yeáyí uyímíxemeaníaríni?” uríagífa 26 Jisaso síñwí agwí níwíníri re uríñinigíni, “Ámá wigí dñí tñí Goríxoyá xwioxíyo páwípací mímoníni. E nerí aí Goríxo amípí mepa epaxí wí mímoníñagí nání oyá dñí jíyí tñí ayí aí ananí páwípací imóníni.” uráná 27 Pitao Jisaso ámáomí “Díxí iyífa ía amípí nígwí nání bí nerí uyípeayíyo míni níwíia numáná níxídiríni. Goríxo anínamí amípí ayá tñípi rítíníni.” urípi nání dñí nímorí Jisasomí re uríñinigíni, “Arfá eí. Amípí noneyá níní ríxa pñí níwíarími

joxi rixidarinqwayí pí meanfwarini?” urfagi ²⁸ Jisaso re urinqiniginí, “Nioni nepa seararinqini. Gorixo xwfa sinq wiri imixana ama imonijanon rixa mixi inayí nimoniri menweanan soyne eni negi Isireriyí gwí wri wri wé wúkaú síkwí waú enqyo xirawayfneninqí nimoniro mí omomiximí nero menweaprfariní. ²⁹ Ámá giyí giyí nioni ninixfdiro nani wigí anjwamirani, xexirfmeadowamirani, xexirfmeawamirani, xanomirani, xináimirani, niaíwiyorani, xegí ominqirani, pñi nwiarirfna wigí amipi pñi nwiarimi ufapimi Gorixo wípi aga seayí e muroninfariní. Ayí eni dinq niyiminqipi aninq nweaprfá nani meaprfariní.” ³⁰ nuriri wiepisarinqowa “None Jisasomi xami xdarinqagwi nani seayí e imoninqwini.” yaiwiprfixiniri re urinqiniginí, “Agwi rina xami xami imonifayí rfwená surfma imoniprfariní. Agwi rina surfma imonifayí xami imoniprfariní.” urinqiniginí.

20

Ewayí ikaxí wainí ominqyo wiigfayí nánirini.

¹ Jisaso ewayí xwiyfa re urinqiniginí, “Anfnami nweano ama xfo xegí xwioxqyo mmeamí nerí umejnwanfayo yaní numeirfna ayí mrxawí róninqí imonini. O wfa moninqmí 6:00 a.m. imonana ama xegí wainí ominqyo wiiprfi wirimeamiriri nani nuri ² ama wa ‘Sfa riyimi nani xixegini íkwí wina neaiapana ominqí sianfwiní.’ urfagfa xegí ominqyo nani uowarinqiniginí. ³ Ámí 9:00 a.m. imonana awí eanarigfe nani nuri weninqí éfyí wininqiniginí. Wa re kikiá riwa rojqagfa nwiniri ⁴ re urinqiniginí, ‘Soyne eni gí ominqí niiprfi nani upoyí. Sfapi tñi soyne ominqí niifapi nani nigwí xixeni seiapmfiní.’ urfagi awa eni nuro ominqí wiigfawixini. ⁵ Ámí sogwí awini e enana rixa 12:00 imonana nuri amí wa e kikiá rojqagfa nwiniri axípi e uowarinqiniginí. Ámí 3:00 p.m. imonana axípi e eninqiniginí. ⁶ Ámí rixa 5:00 p.m. anwi e imonana nuri amí wa e kikiá rojqagfa nwiniri re urinqiniginí, ‘Sfa riyi niyimini pí nani kikiá re rojoi?’ urfagi ⁷ awa re urigfawixini, ‘Ámá wo “Nigí ominqí niupoyí.” mnearfone enagi nani rojwini.’ urfagfa o re urinqiniginí, ‘Soyne eni ominqí niiprfi gí wainí ominqyo nani upoyí.’ urinqiniginí. ⁸ Sfapi tñi wainí ominqí xiáwo bosiwomi re urinqiniginí, ‘Joxi ominqí niarigfawami “Eini.” nuriri nigwí mñi nwirfna rfwqyo ufawami nwiwa nuri xami ufawami nwirí pñi wiarei.’ urfagi ⁹ o nuri mrxawo urfpa yarfna ama 5:00 p.m. dani ufawa nbirfna xixegini íkwí winani winani nimeaa ugíawixini. ¹⁰ Ámá wfa moninqmí dani ufawa nbirfna nigwí seayí e meaprfaoiriri éfayí awa eni xixeni axípi íkwí winani winani nimeaa ugíawixini. ¹¹ Íkwí winani winani nimeaa nurfna mrxawo ominqí xiáwo nani aninqumí ikaxí niriniro ¹² omi re urigfawixini, ‘Sfapi tñi nuro ominqí onimiapi éfawami none wfa moninqmí dani nurane yarfna sogwí xawí neanarfone tñi xixeni pí nani mñi wini?’ urfagfa aí ¹³ o awayá womi re urinqiniginí, ‘Gí amaé, nioni sipi wí msikarfni. Joxi wfa moninqmí dani re mñiripa réiniginí, “Joxi íkwí wina niaprfi nani ominqí siimfiní.” mñiripa réiniginí? ¹⁴ Nigwí nioni siapfa dixípi nimeamí ui. Ámá sfapi tñi éf ro “Nigwí xixeni axípi owimni.” nimonifagi nani joxi siapfa

axípi mîni wîni. ¹⁵ Amípi nionî gýyî niwanîjonî dîñî tîni nîwirînáyî, “Ayî nîpîkwîni manî.” rîniawiarîñîni? Nionî yanî ewanî nimónîri yarîñagî nânî joxî sipî dîñî rîniawiarîñîni? urîñîniñîni.” Jisaso “None xâmi xîdarîñagwî aî rîwîyo xîdîfáyî tîni xîxenî neaiapîñîfârîni?” oyaiwipoyîniñî ewayî xwîyîfá apî nurîmâná ¹⁶ re urîñîniñîni, “Agwî rîná xâmi xâmi imónîfáyî rîwéná surîmá imónîpîrîfârîni. Agwî rîná surîmá imónîfáyî xâmi imónîpîrîfârîni.” urîñîniñîni.

Xîomi pîkipîrîfápi nânî ámi áwanî urîñîf nânîrîni.

¹⁷ Jisaso óf Jerusaremî nânî warîgîfáyo umîniñî nânî nerîná xegî wiepîsarîñîf wé wúkaú síkwîf wáú awamî nîwirîmeámî ná dámine onîmiápi óf e nuróná re urîñîniñîni, ¹⁸ “Arîfá époyî. Rîxa Jerusaremî nânî warîñwîni. E rémóaná ámá imónîñáonî nânî miyîf uráná apaxîpânîñîf imónîgîfá xwéowa tîni ñwî ikaxî eánîñîpî mewegîfáwa tîni xwîyîfá nîni mearîróná nionî nânî re rîniñîfârîni, ‘Ámá romî opîkipoyî.’ nîrîniñîro ¹⁹ émayîf nionî rîperîrîf nîmearîro síkwîfá ragî pîrîf nuyîkiro íkfáyo nîyekwîroáriro epîrîf nânî mîni nîniñîwîro aiwîsfá wîyaú wîyi óráná xwârîpáyo dánî ámi wiápnîmeámîfârîni.” urîñîniñîni.

Wiepîsarîñîf waúmi xînáî rîxîñîf urîñîf nânîrîni.

²⁰ Jerusaremî nânî ófyo warîná Sebediomî xewaxowáú —Ayî Jemiso tîni xogwáo Jono tîniñîni. Awáú tîni xînáî tîni “Jisaso rîxa Jerusaremî nîrémorîná mîxîf ináyî nimónîri neameñweanîyîfârîni?” nîyaiwîro nîbîro waunî rîxîñîf uranîro nânî mîñîf xwîfáyo íkwîróagîfá ²¹ Jisaso re urîñîniñîni, “Sepîoyîné o pí oneainîri niarîñojî?” urîfagî í xegî nîaiwowaú wiepîsarîñîf wîfami seáyî e owimónîpiyîniñî re urîñîniñîni, “Joxî rîxa mîxîf ináyî nimónîri neameñweañáná gî nîaiwîf rowáú wîo wé náumî dánî ñwearî wîo wé onamîñúmîf dánî ñwearî epîsfî nânî rei.” urîfagî aî ²² Jisaso re urîñîniñîni, “Sepîoyîné yarîñîf niarîgîfápi nânî nîjîfá mimónîpa nero nânî yarîñîf niarîñojî.” nurîri ewayîf íkaxîf ámá wa xîomi pîkipîrîfá eñagî nânî áwanîf nurîrîfá yarîñîf re wîñîniñîni, “Awagwî inîgîf síxîf nionî nîmfáwá ananî nîpaxîf imónîpîsfîrîni?” urîfagî awáú re urîgîfîsîxîniñîni, “Ananî nîpaxowawîrîni.” urîfagî ²³ o re urîñîniñîni, “Inîgîf nionî nîmfáwá awagwî enî nîpîsfîrîni. E nerî aî ‘Wîoxîf rîmîf dánî ñweaî. Wîoxîf rîmîf dánî ñweaî.’ wî earîpaxîf mimónîñîni. Wáú gowáú mîdîmîdánî ñweapîsfîf nânîf gî ápo rîxa rârîñîfârîni. Ayînânî nionî e earîpaxîf wî menîni.” urîfagî ²⁴ wiepîsarîñîf wé wúkaú wîfá awáú Jisasomî yarîñîf e wîagîfî arîfá nîwîro nânîf wîkfîf dîñîf wîaiwiarîñagîfá aî ²⁵ Jisaso xîo tîñîf e nânî “Eîni.” nurîri re urîñîniñîni, “Soyîné nîjîfârîni. Émayîfá ámá ámîná meñweagîfáwa seáyî e nîwimónîro paimîmfîf wiarîgîfârîni. Wigîf ámá eñîf rîñîf meñweagîfáwa enî seáyî e nîwimónîro ‘Xe nonenîni símanîwîyónîñîf yeáyîf oneaurónîpoyî.’ nîyaiwîro yarîgîfârîni. ²⁶ ‘Awa seáyî e nîwimónîro yarîgîfápa soyîné enî axîpîf nimónîro mepa oépoyî.’ nimónarîni. ‘Gîf wîfami seáyî e oimónîmîni.’ yaiwinarîñîf goxî goxî awayá omîñîf wîiarîñojîñîñîf wimónêi. ²⁷ ‘Neaiépîsarîñîone wonî xâmi xâmi oimónîmîni.’ yaiwinarîñîf goxî goxîf ámá wî joxîf nânîf re rîpîrîf nânîf, ‘O wiepîsarîñîf wîfami xînáîñîñîf nimónîri arîráf wiarîni.’ rîpîrîf nânîf joxîf e erîfîni. ²⁸ Ámá imónîñáonîf yarîñápa axîpîf éfîrîxîniñîni. Nionîf ámá wî arîráf nífîrîxîniñîni

bijámani. Nioni áamá n̄yon̄i arírá wiri nioni nupeiríná gw̄n̄n̄j̄f̄ uroayírori em̄n̄r̄i b̄n̄j̄ár̄n̄i.” ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i.

S̄n̄j̄w̄f̄ sup̄ár̄iḡf̄iwaúmi nan̄j̄f̄ im̄ix̄n̄j̄f̄ n̄án̄r̄n̄i.

²⁹ O t̄n̄i wiep̄sar̄n̄j̄owa t̄n̄i an̄j̄f̄ yof̄ Jerikoȳf̄ r̄n̄n̄j̄f̄yo dán̄i war̄fná ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ ayá wí núm̄i war̄fná ³⁰ re en̄j̄n̄iḡn̄i. Áamá s̄n̄j̄w̄f̄ sup̄ár̄iḡf̄iwaú óf̄ man̄j̄pá t̄n̄i n̄j̄weaḡf̄iwaú “Jisaso r̄iman̄i p̄war̄n̄i.” r̄n̄ar̄n̄j̄aḡf̄a ar̄fá n̄w̄iri r̄f̄aiwá re ur̄iḡf̄isix̄n̄i, “Ám̄inaé, neḡf̄ m̄ix̄f̄ in̄áyf̄ Depitomi xiáwox̄n̄i wá yeawianei.” ráná ³¹ áamá obax̄f̄ Jisasomi xám̄i umeaḡf̄áyf̄ r̄f̄m̄n̄j̄f̄ t̄n̄i re ur̄iḡf̄awix̄n̄i, “Awagwí r̄f̄aiwá m̄r̄īpa épiyi.” ur̄f̄aḡf̄a aiw̄i awaú ar̄f̄kí w̄in̄i en̄j̄f̄ t̄n̄i re r̄iḡf̄isix̄n̄i, “Ám̄inaé, jox̄i neḡf̄ m̄ix̄f̄ in̄áyf̄ Depitomi xiáwox̄n̄i, wá yeawianei.” ur̄f̄aḡf̄i ³² Jisaso e éf̄ n̄r̄ónap̄imáná óf̄ e dán̄i r̄f̄aiwá re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Awagwí o pí oyeain̄r̄i rar̄n̄j̄i?” ur̄f̄aḡf̄i ³³ awaú an̄j̄w̄i e n̄b̄r̄i re ur̄iḡf̄isix̄n̄i, “Ám̄ináox̄n̄i, jox̄i yeḡf̄ s̄n̄j̄w̄f̄ oyeaoxoan̄r̄i rar̄n̄j̄wi.” ur̄f̄aḡf̄i ³⁴ Jisaso awaú nán̄i wá wun̄f̄aḡf̄i eḡf̄ s̄n̄j̄w̄f̄yo wé seáȳf̄ e wikwiáráná re eḡf̄isix̄n̄i. N̄iwaún̄i s̄n̄j̄w̄f̄ noxoari nan̄imáná núm̄i ux̄f̄d̄iḡf̄isix̄n̄i.

21

Jerusalem̄iyo n̄irémor̄fná m̄ix̄f̄ in̄áyf̄ rémoar̄iḡf̄apa rémon̄j̄f̄ n̄án̄r̄n̄i.

¹ Jerusalem̄i r̄ixa an̄j̄w̄i e imónáná d̄f̄w̄f̄ Orip̄i t̄n̄j̄f̄ e an̄j̄f̄ yof̄ Betipasi r̄n̄n̄j̄f̄pim̄i n̄irémómáná Jisaso wiep̄sar̄n̄j̄f̄ȳf̄ waúmi nurowár̄r̄fná ² re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Awagwí an̄j̄f̄ j̄f̄apim̄i nán̄i nuri doḡi x̄n̄ái xeḡf̄ miá t̄n̄i e yurár̄n̄j̄aḡf̄ n̄w̄in̄r̄íná n̄iwaún̄i níkweari n̄imeám̄i b̄f̄piyi. ³ Áamá wo s̄n̄j̄w̄f̄ nean̄r̄i ‘Awagwí pí nán̄i íkweaar̄n̄j̄i?’ earánáyf̄, re ur̄f̄piyi, ‘Ám̄ináó seáȳf̄ e éf̄ n̄n̄j̄weari n̄imeám̄i um̄in̄r̄i yearowár̄n̄j̄oi.’ uráná xiáwo apax̄f̄ mé eaiapowár̄enap̄n̄n̄j̄oi.” ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i. ⁴⁻⁵ Wf̄á rókiamoaḡf̄ wo n̄r̄r̄i r̄fwam̄n̄j̄f̄ r̄ip̄i ean̄j̄p̄i, “Saioni —Jerusalem̄i nán̄i n̄r̄iro aiw̄i d̄f̄w̄f̄ bi nán̄i Saion̄ȳf̄ rar̄iḡf̄ár̄n̄i. E n̄j̄weaḡf̄ayo re ur̄f̄poyi, ‘Ar̄fá époyi. Seḡf̄ m̄ix̄f̄ in̄áyo awayin̄n̄j̄f̄ nimón̄r̄i doḡi xwéom̄i mar̄f̄át̄, doḡi miá wom̄i aí n̄n̄j̄weámáná seȳfné t̄f̄ám̄in̄i bar̄n̄i.’ ur̄f̄poyi.” n̄r̄r̄i r̄fwam̄n̄j̄f̄ ean̄j̄p̄i x̄ixen̄i imón̄n̄i nán̄i Jisaso awaúmi e urowár̄n̄j̄n̄iḡn̄i. ⁶ Wiep̄sar̄n̄j̄f̄ awaú nuri Jisaso ur̄f̄pa e neri ⁷ doḡi miá t̄n̄i x̄n̄ái t̄n̄i níkweari n̄imeám̄i n̄b̄r̄i wiḡf̄ iyf̄á doḡi miáom̄i seáȳf̄ e níkwiar̄ro Jisaso seáȳf̄ e n̄n̄j̄weari n̄imeám̄i war̄fná ⁸ m̄ix̄f̄ in̄áyf̄yo yayf̄ wian̄ro nán̄i yar̄iḡf̄apa áamá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ ep̄f̄royf̄ nero núm̄i x̄f̄dar̄iḡf̄áyf̄ obax̄f̄ Jisaso iyf̄áyo seáȳf̄ e nosaxa opun̄r̄i wiḡf̄ iyf̄á n̄p̄ir̄ro óf̄ e íkwian̄w̄f̄ neapára uro wí wéw̄f̄ w̄f̄ n̄idoayiro íkwian̄w̄f̄ neapára uro ner̄fná ⁹ xám̄i umeaar̄iḡf̄áyf̄ t̄n̄i r̄fw̄f̄yo ux̄f̄dar̄iḡf̄áyf̄ t̄n̄i r̄f̄aiwá re nura uḡf̄awix̄n̄i, “M̄ix̄f̄ in̄áyf̄ Depitomi xiáwo rom̄i yayf̄ seáȳf̄ e dán̄i oumeaneȳf̄. Áamá Ám̄iná Gor̄ixo urowár̄enap̄n̄j̄f̄ ro —Neḡf̄ ar̄f̄owa o nán̄i wen̄n̄j̄f̄ ner̄i n̄j̄wean̄áná xwiogw̄f̄ obax̄f̄ múroaḡr̄n̄i. O Gor̄ixoyá d̄n̄j̄f̄ t̄n̄i seáȳf̄ e imón̄f̄w̄n̄iḡn̄i. Gor̄ixo seáȳf̄ émi n̄j̄wean̄om̄i yayf̄ seáȳm̄i dán̄i oumeaneȳf̄.” R̄f̄aiwá e n̄ra nuróná ox̄f̄ níkéa nuro ¹⁰ r̄ixa Jerusalem̄i rémóáná e n̄j̄weaḡf̄áyf̄ m̄r̄f̄ m̄r̄f̄ neamero re r̄n̄iḡf̄awix̄n̄i, “Áamá o go nán̄i r̄fa rar̄n̄j̄oi?” r̄n̄ar̄fná ¹¹ ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ x̄fo t̄n̄i war̄iḡf̄áyf̄ re ur̄iḡf̄awix̄n̄i, “Gariri p̄iropen̄s̄f̄yo an̄j̄f̄ yof̄ Nasaret̄ d̄n̄j̄o, Gor̄ixoyá wf̄á rókiamoar̄n̄j̄f̄ Jisaso nán̄i rar̄n̄j̄w̄in̄i.” ur̄iḡf̄awix̄n̄i.

Ámá anj ridiyowá yarigfiwámí ínimí dání b́ inarigfáyí emí míméámí enj nánirini.

¹² Jisaso anj Gorixo nání ridiyowá yarigfiwámí nípáwiri ámá anj iwámí ínimí dání b́ inarigfáyo mǎxǎdámí wiowárití ámá nǎgwí senisí ninayiro tarigfáyíyá íkwiaŋwí mímíwiárfí erí ámá inj xawiówí ridiyowá nání b́ inarigfáyí íkwiaŋwí éfí ŋweaarigfápi mímíwiárfí erí nerí ¹³ mǎxǎ re urinjigini, “Anj riwá nání ríwamíŋfí re nírínirí eániní, ‘Anj Gorixonoyáiwá ámá xwíyǎ rírímí nípǎría nániwáriní.’ nírínirí eáníŋagi aí soyǎné íwí meaarigfáyí yarigfápa axǎpǎníní nero nání anj riwá íwí meaarigfáyíyá anjíníŋfí imóniní.” urinjigini. ¹⁴ E nurirí siní anj Gorixo nání ridiyowá yarigfiwámí ínimí emearǎná síŋwí supárigfáyí wí tǎnǎ síkwí ikǎ egfáyí wí tǎnǎ o tǎŋfí e nání báná o nanj imímǎximí wíagi ¹⁵ apaxǎpǎníní imónigfá xwéowa tǎnǎ ŋwí ikaxǎ eáníŋfípi mewegfáwa tǎnǎ Jisaso emímí e éfípi síŋwí níwíníro niaíwí o nání anjwámí ínimí dání rǎiawá re nǎra waríŋagfá, “Negí mǎxǎ ináyí Depitomi xiáwo romí seáyí e oumeaneyí.” nǎra waríŋagfá arǎfá e níwiro nání wíkí dǎŋfí níwíaiwiro ¹⁶ mǎxǎ re urigfawixini, “Pǎné niaíwí joxí nání rarigfáyí arǎfá ríwíŋiní?” uríagfá Jisaso re urinjigini, “Oyí, arǎfá níwirí aiwí soyǎné xwíyǎ Gorixo nání re nírínirí eáníŋfípi, ‘Dǎŋfí joxíyáyo dání niaíwí onímíápia tǎnǎ siní amíŋfí naríŋfípia tǎnǎ yayí seáyíimí dání rímepǎrfáriní.’ nírínirí eáníŋfípi soyǎné íá níroo aí ríxa agwí xǎxení imóníagi níwíníro aí siní dǎŋfí mímóaríŋoi.” urinjigini. ¹⁷ E nurímo awamí pǎnǎ níwíáritímí nípeyearí anj apimí pǎnǎ níwíáritímí nurí anj yoǎ Betani nání nurí e sá weŋíŋiní.

Íkǎ pikǎna ramíxíŋfí nánirini.

¹⁸ Sá weŋo wǎpǎ tǎnǎ ámí Jerusaremí nání níbǎrǎná agwí wíáná ¹⁹ weníŋfí éfíyí wíníŋíŋiní. Íkǎ pikǎ wǎna ófí e jǎina roŋagi níwínirí “Sogwí bí odanímíní.” níyáiwimí nurí anjwí e dání weníŋfí éfíyí wíníŋíŋiní. Sogwí mǎwepa íwǎnǎ ináríŋagi níwínirí íkǎnami níramǎxírí re urinjigini, “Íkǎ pikǎ rǎnaxí, sogwí wíní werfámani.” uráná apaxǎ mé yíweáríŋiní. ²⁰ Apaxǎ mé yíweáríagi wíepǎsaríŋowa e níwíníro ududí níwiro yaríŋfí re wígfawixini, “Íkǎ pikǎ ana arǎre nerí apaxǎ mé yíweáríŋoi?” uríagfá ²¹ Jisaso re urinjigini, “Nioní nepa seararíŋiní, ‘Soyǎné Goríxomi dǎŋfí wíkǎfǎroo dǎŋfí biaú mímáxírípa ero “Goríxoyá dǎŋfí tǎnǎ íkǎ rǎna e epaxǎnami.” mǎyáiwípa ero nerǎnýyí, ayí xǎxení nioní yaríŋápa nimóníŋoi. Íkǎ rǎna náníní mǎraríŋiní. Dǎfí mǎŋfí apimí aí “Rǎpǎxíní nurí rawírowáyo píeroí.” uránáyí xǎxení e nimóníŋoi. ²² Pí pí nání Goríxomi rǎxíŋfí nurí dǎŋfí níkwǎrorǎnýyí, xǎxení axǎpǎ e simǎxíyíníŋiní.’ seararíŋiní.” urinjigini.

“Néní tǎŋoxí imónei.’ go ríríŋoi?” uríagfá nánirini.

²³ O ámí Jerusaremí níréromí ríxa anj Gorixo nání ridiyowá yarigfiwámí nípáwiri ámáyo uréwapíyarǎná apaxǎpǎníní imónigfá xwéowa tǎnǎ wígfí Judayí mebaówa tǎnǎ níwímearo re urigfawixini, “Joxí aríge nimónirí amípi nene anj riwámí ínimí dání yaríŋwápi pǎrfí wíáikímí yaríŋiní? ‘Joxí néní tǎŋoxí imónei.’ go ríríŋfí e yaríŋiní?” uríagfá aí ²⁴ Jisaso re urinjigini, “Nioní ení yaríŋfí bí oseaimíní. Soyǎné nioníyápi áwanj níránáyí, nioní ení ‘Apí eí.’ nírfó

náni áwanj searimfini.” nuriri²⁵ re uriniginini, “Yarinj nioniyá rípi seaimfini. Jono wayf nineameaia ujo wayf Gorixoyá dñj tñi neameainfrani? Xegf dñj tñi neameainfrani?” Yarinj e wíaná wiwanjowa re rinigfawixini, “Jono Gorixoyá dñj tñi enjini.’ uránáyf, re nearinjo, ‘Soyné pí nán arfá mwi egfárin?’ nearinjo. ²⁶ E neri aí ‘O xegf dñj tñi enjini.’ uránáyf, amá sipfá re epíroyf egfáyf, ‘Jono Gorixoyá wfá rókiamonjorani?’ yaiwiarigfáyf iwanj neamepepfrinxini.” niriniro ²⁷ Jisasomi re urigfawixini, “None majfárin. Jono dñj goyá tñi enjini?” urfagfa o re uriniginini, “Nioni eni ‘Amipi apí pfrf wiaikimf ei.’ niffo náni áwanj searimfimeini.

Ewayf ikaxf xiraxogwáowau nani urinj nanirini.

²⁸ “E neri aí ewayf xwiyfá rípi nán segf dñj arire yaiwiarinjo? Amá wo xegf niaiwf wau tñjo xámi xiráomi nuri re uriniginini, ‘Íwe, joxi negf wainf omijfyo nán nuri omijf ei.’ urfagi ²⁹ o re uriniginini, ‘Oyi, numfini.’ nurimána mujniginini. ³⁰ Xano xogwáomi nuri axfpi ‘Omijfyo nán nuri omijf ei.’ urána o re uriniginini, ‘Oweoi, numfimeini.’ nurimána rfwfyo dñj sipi ntywirf ‘Gf ápomí ‘Oweoi.’ pí nán rfa urfini?’ nyaiwimi nuri omijf enjiginini.” Jiaso ewayf xwiyfá apí nurimána ³¹ awami yarinj re winiginini, “Awaú go go xano urfpa xixeni arfá nwiwiri enjiginini?” urfagi awa “Xogwáorini.” urfagfa Jiaso re uriniginini, “Nioni nepa seararinjini. Apixf ede dani iyf oikixearigfíwa tñi amá fwf yarfagfá, takisf nán nigwf nearaparigfá tñi Gorixoyá xwioxfyo anani nipáwiro nweapfrfa aiwi soyné páwipaxf mimóninjo. ³² Ayf rípi nán seararinjini. Jono nibrf wé róninj oimónfpoynirf searéwapiyfagi aí soyné xiráo enjpa arfá mwigfawixini. Apixf iyf ede dani warigfíwa tñi takisf nán nigwf nearaparigfáwa tñi xogwáo enjpa Jonomi arfá nwiwiro saninj imónarinjagfa soyné sñwf e nwiniro aí xogwáo enjpa ami rfwfyo dñj sipi nyaiwiro ‘None pí nán arfá mwipa yarinjwini?’ nyaiwiro saninj mimónigfawixini.

Ewayf ikaxf wainf omijf sñwf uwiniarigfáyf nanirini.

³³ “Ewayf xwiyfá ami bí rípi arfá nípoyi. Amá xwfá tñj wo wainf uraxf iwfa nuriri xwfná nrori wainf xegf inigf nifrfá nán wainf sogwf xoykímf enfa nán sñjyo óf nimori wainf omijfyo áwinimi anj awí nweapfrfa nán seáyi emi nimira npeyirf néisaná amá wí umeipfrfa nán re uriniginini, ‘Wainf sogwf niáf éánáyf, bí soyné segf mearo nionf gf mearf emfa nán nioniyá omijf rípi anani sñwf nwinipfrfrani?’ nurimánj wíyo ememniri nán nuri nñjweanfáná ³⁴ wainf sogwf ríxa niáf éáná xegf omijf wiiarigfá wami re uowariniginini, ‘Soyné nuro wainf nioni nán nififápi nurápauipoyi.’ uowarfagi aí ³⁵ omijf sñwf uwiniarigfáwa xfo uowarfawami womi iwanj mépero womi pikiro womi sñj earo egfawixini. ³⁶ Omijf xiáwo ami omijf wiiarigfáyf obaxf onmiápi wami uowarfagi aí omijf sñwf uwiniarigfáwa xámijowamf wigfápa axfpi wigfawixini. ³⁷ Ami rfwfyo o xegf xewaxo nuowariri re yaiwiniginini, ‘Nigf íwomyf xwiyfá xixeni arfá wifráoi.’ yaiwifagi aí ³⁸ omijf sñwf uwiniarigfáwa xewaxo barinjagi nwiniro re rinigfawixini, ‘Xanoyá dñj tñjo nimóniri amipi meanfo iwo barini. Oyá amipi meanfwá nán

omí opíkianeyí.’ níríníro ³⁹ omí fá nixero omínjyó bʼaníríwámíní nimoairo píkigʼawixíní.” Jisaso e nurírí Judayí ámnáowa re oyaiwípoyínírí “None omínj sijnwí uwíníarínjwáonénínj imónínjagwí nání rínearíní?” oyaiwípoyínírí ewayí xwíyʼfá e nurímáná ⁴⁰ ayo yarínj re winíniginí, “Omínj xiáwo nibríná omínj sijnwí uwíníarígʼawamí pí winíníní?” urʼagí ⁴¹ awa re urígʼawixíní, “Sípí yarígʼawamíyí ení sípí nʼwikárímáná ámí ámá wa ‘Xwiogwí ayí ayo wainí sogwí niáf éáná ananí nʼdirane o nání utianʼwáríní.’ yaiwíʼawamí re urínfáríní, ‘Gí omínj rípi sijnwí nʼwinínírixíní.’ urínfáríní.” urʼagí ⁴² Jisaso re uríniginí, “Ewayí xwíyʼfá ámá Goríxo seyíné yeáyí seayímʼxemeanʼfá nání urowárenapínfo nání nírínírí eánínj rípi ení ‘Sínjá anj mʼrarígʼáwa sínjá awíaxí nání pʼfá neríná wo “Sípíríní.” níríro emí mófo nání Goríxo “Sínjá o t́níní xámí nʼtirínáyí, anj enj neánírí nanj imónínínjot.” nírírí sínjá o nímearí táná anj enj neánírí nanj imónínínjot. Goríxo e éf enjagí nání nene sijnwí nʼwinínírxíná aga imírínj mimónínjagí winínjwíní.’ E nírínírí eánínj rípi soyíné síní fá mʼropa egʼfáraní? Oweot, fá níroro aiwí dínj mʼmoarínjot. ⁴³ Ayínání gí Judayíné re seararínjíní, ‘ “Goríxo nene xío xegí xwioxíyo mʼmeámí nerí píránínj neamenjweanfáríní.” riyaiwíarínjot? Oweot! Omínj sijnwí uwíníarígʼáwa yapí arfíkí néra warígʼáyíné Goríxo xío xegí xwioxíyo nípáwiro onjweápoyínírí sijnwí seanínfámaní. Ámá xejwí wí sanínj nimóníro wé rónínj yarígʼáyí opáwípoyínírí sijnwí winínfáríní.’ seararínjíní. ⁴⁴ Xwasíwí yeáyí bimí sínjá nípíerorí nearíná yuní wárarínjpa sínjáoní ámá gíyo gíyo nípíerorí nearíná axípi xwasíwí yunínínj imíxímʼfáríní.” Jisaso xío sínjáonínj nimónírí nání e urʼagí ⁴⁵ apaxípanínj imónígʼfá xwéowa t́níní Parisiowa t́níní ewayí xwíyʼfá apí wíwanínjowa nání rínarínjagí arʼfá nʼwiro “None nání rífa raríní?” nʼyáiwiro ⁴⁶ “Omí ríxa fá oxíraneyí.” yaiwíʼfáyí oxí apíxí t́níní Jisaso nání “Goríxoyá wʼfá rókíamoarínjorʼfaní?” yaiwíarínjagí nání ámí wáyí nero wí e megʼfawixíní.

22

Ewayí ikaxí aiwá apíxí meaní náníríní.

¹ Jisaso ámí ewayí xwíyʼfá wí nuríríná re uríniginí, ² “Ámá xwíyʼfá Goríxoyá arʼfá nʼwiro sanínj nimóníro xío xegí xwioxíyo mʼmeámí nerí menjweante njwepaxí imónínjyí, ayí ewayí xwíyʼfá rípinínj imóníní. Míxí ináyí wo xewaxo apíxí omeanírí nání aiwá xwé ríyamí nʼyárímáná ³ xegí omínj wíarígʼáwamí re uowáriníniginí, ‘Ámá nioní urepeárímenjáyó “Aiwá nání b́fpoyí.” urímépoyí.’ uowáraná awa míxí ináyo urʼfpa nuro uríméagí aiwí ayí mʼbípaxí wimóníniginí. ⁴ Míxí ináyo xegí omínj wíarígʼfá ámí wamí re uowáriníniginí, ‘Ámá nioní aiwá rípi nání urepeárínjáyó re urímépoyí, “Aiwá ríxa ríyamí yáríniginí.” nuríro “Xegí burímákau oxíyí t́níní sipísípí memé nanjwí xíxegíní mʼnínírxíxa t́níní ríxa nípíkírí śfo kíkírómí nerí sínjá exáríníní. Xegí xewaxo apíxí meaní nání aiwá imíxíápí nání b́fpoyí.’ urímépoyí.’ uowáraná awa áwanj e uríméagí aiwí ⁵ urepeárímenjyí aríkwíkwí nʼwiro wigí dínj t́níní numiro re egʼfawixíní. Wo xegí aiwá omínjyó nání unjíniginí. Ámí wo xegí nígwí omínj b́ emínírí nání unjíniginí. ⁶ Wʼfá omínj wíarígʼáwamí fá nixíríro iwanj nímépero píkigʼawixíní.

7 Míxí ináyo ríxa wíki wónfagi xegí símíñí wínarígfáwami urowáraná awa nuro áma xegí omíñí wíiarígfáwami píkífáyo ení nípíkíro wagi añíyí ení ríá níyárimáná enjáná⁸ míxí ináyo xegí omíñí wíiarígfá wami re uríñínigíní, ‘Gí íwo apíxí meani nání aiwá ríxa ríyamí inárínñagí aiwí áma aiwá apí nání urepeáríñáyí míbípaxí wimóníagi nání ayí nípaxí mimónígoí. ⁹ Ayínání soyíné xwamidígíyo nuro áma óf e nímúróníríñíyo íwo apíxí meani nání aiwá imíxíá rípi nípírí bípírí nání áwaní urípoyí.’ uríagi¹⁰ omíñí wíiarígfáwa óf wíyí wíyo nuro áma nímúrónírínáyí naní aí tñí sípí aí tñí níwirímeámí níbíro añí aiwá nípírí nání imíxáríwámí dérogíawixíní. ¹¹ Aní iwámí ríxa nídéronagí míxí ináyo áma oxí apíxí aiwá nípírí nání bíáyí síñwí wínímíní nání nípáwirí weníñí éyí wíníñínigíní. Áma wo aiwá nání níbíríná aikí síñí yíníri iyíá síñí páníri nemo níbírí míñweapa enagi nívíníri¹² re uríñínigíní, ‘Ámáoxíní, joxí aiwá rípi nání níbíríná pí nání aikí síñí yíníri iyíá síñí páníri nemoxí míbípa éfíní?’ uríagi o xwíyíá bí muraríñagí¹³ míxí ináyo xegí omíñí wíiarígfáwami re uríñínigíní, ‘Soyíné omí fá níxero gwí wéyo jiro síkwíyo jiro nemáná sía yíníñí bíaríwámíní moáipoyí. Sía yíníñeyí ríníñí ayíkwí mívínípa enagi nání áma ñwí earo magí íroníro epíríáríní.’ uríñínigíní.” Jisaso ewayí xwíyíá e nuríri¹⁴ re uríñínigíní, “Goríxo áma obaxíyo nurepeáríri ‘Nioní tífámíní bípoyí.’ nuríri aiwí neyíroríná áma naní imóníñíyí áríní meanfáriní.” uríñínigíní.

Nígwí takís nání émáyo wíarígfá náníríní.

¹⁵ Parisiowa Jisaso e raríñagí aríá nívímowa nuro mekaxí níriro omí pasáníñí numero xwíyíápai ñwíráníro nání re rínígfáwixíní, “Omí yapí re uréwapíyaníwíní, ‘Takisí nání nígwí émáyí nearáparígfápi síní míní wianíréwíní?’ uraníwíní. O ‘Oweoi, síní míní mívípa époyí.’ ránáyí, émáyí omí fá níxero gwí yípíróoi. E mírípa nerí ‘Oyí, seyíné míní níwiríná apání yaríñoi.’ ránáyí, áma omí xídarígfá ámí aríá bí míví nero píní wíarípíróoi.” níriníro¹⁶ wíwaníñowayá wíepísarígfá wami tñí áma míxí ináyí Xeroto níkumíxíníri emearígfá wami tñí Jisaso níñweari uréwapíyaríñe nání urowárfagí awa nuro Jisasomí re urémeagíawixíní, “Nearéwapíyaríñoxíní, joxí nínearéwapíyíríná nepání nearéwapíyaríñoxíríní. Áma Ámínáowayá síñwíyo dání aí xwíyíá ámí xegí bí mírí axípiní raríñoxíríní. Sípí rírí naní rírí yaríñímaní. Joxí xwíyíá Goríxoyání nepání xíxení nearéwapíyaríñoxíríní.” Weyí e numearíro yaríñí re wígfáwixíní,¹⁷ “Joxí none nearei. Díxí díñí aríre símónaríní? Judayene émáyíyá míxí ináyí Sisaoyí ríníñomí takísí nání nígwí míní wíaríñwápi míní níwiríná ‘Apání yaríñwíní.’ rísímónaríní? ‘Nípíkíwíní mívíyaríñwíní.’ rísímónaríní?” uríagí aí¹⁸ Jisaso awa sípí wíkaráníro yaríñagí díñí adadí níwirí re uríñínigíní, “Naní rírí sípí rírí yarígfá royíné, pí nání iwamíó níwapíyaríñoi? ¹⁹ Émáyíyá nígwí nene takísí nání wíaríñwá wo síñwí wínímí síwá nípoyí.” uríagi awa nígwí xó urí wo nímearo síwá wíáná²⁰ o re uríñínigíní, “Nígwí romí símímaní imíxíníñí tíf tñí yóf eáníñí tíf tñí goyáríní?” uríagi²¹ awa re urígfáwixíní, “Ayí émáyí míxí ináyí Sisaoyáríní.” uríagí o re uríñínigíní, “Amípi Sisaoyá imóníñagí nívíníriná ayí Sisaomí míní wíríxíní. Goríxoyá

imóniñagá nîwînrîrná xewanîjomi mîni wîrîxîni.” nurîri áamá Gorîxo xewanîjónîñî imîxîñî enagî nânî omî dîñî owîkwîrîpoyînrî e urîfagî²² awa arîfá e nîwîro dîñî ududî nero pîni nîwiârîmî ugîfawîxîni.

“Ámá ámî wiápînrîmeapîrîfârîni.” urîñî nânîrîni.

²³ Sîfá axîyimî Judayî Sajusiyî rîniñfá wî —Sajusiowa re rarîñfáwarîni, “Ámá piyîyî ámî wiápînrîmeapîrîfámani.” E rarîñfáwa nîbîro “None enî o neararîñîpa ewayî xwîyîfá bî nurîrane majîfá owîkîxeáraneyî.” nîyaiwîro Jisasomî yarîñî nîwiróná²⁴ re urîñfawîxîni, “Nearéwapîyarîñoxîni, Moseso enîná re nîrîri rîwamîñî eanîrîni, ‘Ámá wo nîaiwîf meméá péánáyî xogwáo náo apîxîf anî nîmearî xexîrîmeáoyá nîaiwîf wiemeaîwîniñîni.’ nîrîri eanîrîni.” nurîro²⁵ ewayî xwîyîfá rîpî urîñfawîxîni, “Xîráxogwá wé wîúmî dâñîf wáu imónîñfá none tîni ñweanîwáwa re egîfawîxîni. Xîráo xámîño apîxîf nîmearî nîaiwîf meméá péáná²⁶ xogwáo xîo tîño xîráoyá apîxîf anî nîmearî aî o enî nîaiwîf meméá péáná wîfá enî ímî wo wo nîmearo aî nîaiwîf meméá penowîánáyî²⁷ í enî yoparfî rîwîfyo penîniñîni.” Ewayî xwîyîfá apî nurîmáná²⁸ Jisasomî yarîñî re wigîfawîxîni, “Ámá nîni Gorîxo mí ómómîxîmîf enîfîná wiápînrîmeááná xîráxogwá wé wîúmî dâñîf wáu imónîñfáwa apîxîf go goyá imónînrîfîfîni? Pî nânî? Ayî awa nowanî meagîfî enagî nânîrîni.” urîfagîfá aî²⁹ Jisaso re urîñîniñîni, “Soyîné xwîyîfá Gorîxoyá nîrînrî eánîñîpî tîni oyá enî eánîñîpî tîni majîfá enagîfá nânî majîmajîfá nero xenwîni rarîñoî.³⁰ Ayî rîpî nânî seararîñîni. Ámá pegîfáyîf nîwiápînrîmearóná anîñajîf yapî nero apîxîf mearo wîro epîrîfámani.³¹⁻³² E nerî aî xwîyîfá ámá pegîfáyîf wiápînrîmeapîrîfápî nânî Gorîxo re searîñîpî ‘Nionî Nwîfá Ebîrîfamoyáonî tîni Aisakoyáonî tîni Jekopoyáonî tîni awayáonîrîni.’ E nîrînrî eánîñîpîf soyîné sîni fá mîropa egîfáranî? Oweoî, fá nîroro aîwî nîjîfá mîmónîpa nero rarîñoî. Ayî rîpî nânî seararîñîni. Gorîxo ámá pegîfáyîf nânî Nwîfáomani. Ámá sîni dîñîf tîñîf nânî Nwîfáorîni.” nurîri awa dîñîf re oyaiwîpoyînrî, “Negî arîfowa pegîfá enagîfá aîwî wigîf dîñîf sîni sîñîf rimónîni?” oyaiwîpoyînrî e urîfagî³³ ámá oxîf apîxîf e epîroyîf egîfáyîf arîfá nîwîro o xwîyîfá uréwapîyarîñîpîf nânî dîñîf ududîf nîwîga ugîfawîxîni.

Nwîf ikaxîf seáyîf e imónîñîpîf nânîrîni.

³⁴ Jisaso Sajusiowa xwîyîfá nîmeámî bîápîf gwîf mîñîñîñîf wákwiagîf nânî ámî bî murarîñagîfá Parisiowa sîñwîf e nîwînrîro awanî axîmîni awî neánârîmáná³⁵ wigîf wo —O ñwîf ikaxîf eánîñîpîf mewenîyîf worîni. O Jisasomî yapîf nîwîwapîyirane majîfá owîkîxeáraneyînrî yarîñîf re wîñîniñîni,³⁶ “Nearéwapîyarîñoxîni, negî ñwîf ikaxîf eánîñîfîf nîyonî gîpîf seáyîf e imónîni?” urîfagî³⁷⁻³⁸ Jisaso re urîñîniñîni, “Ñwîf ikaxîf re nîrînrî eánîñîpîf, ‘Dîxîf Ámîná Gorîxomî dîñîf nîñwîrîrîrná dîñîf sîxîf uyîrî xwîoxîfyo dánî dîñîf wîkwîrorîf erîfîni.’ Ñwîf ikaxîf e nîrînrî eánîñîpîf seáyîf e imónîni.³⁹ Ñwîf ikaxîf ‘Jîwanîñoxîf nânî dîñîf sîpîf sînarîñîpîf ámá joxîf sîñwîf wînarîñîfîf nânî enî dîñîf sîpîf axîpîf e wîrîfîni.’ nîrînrî eánîñîpîf enî seáyîf e imónîñîpîf tîni xîxenîf imónîni.⁴⁰ Xwîyîfá Moseso tîni wîfá rókîamoagîfáwa tîni nîrîro rîwamîñîf eagîfá nîpîni ñwîf ikaxîf mîfá rîpiaúmi íkwîkwîrîf inîni.” urîñîniñîni.

“Kiraisoyi r-iniŋo niaíwí goyáorini?” ur-iní nánirini.

⁴¹ Parisiowa sɪnɪ awí eaáriniŋána Jisaso yarini bɪ nɪwirɪ ⁴² re uriniŋini, “Kiraiso, áamá aríowayá xwɪá piaxíyo dánɪ iwiaronfoyi rarigfo nánɪ segɪ dɪni arirerini? Niaíwí goyáorini yaiwiarini?” uríagi awa re urigfawixini, “Negɪ mɪxɪ ináy Depitomi xiáworini.” uríagi ⁴³ o re uriniŋini, “Kiraiso sa Depitomi xiáwo enánáy, o kwiyɪ Gorixoyá tɪni rɪwamini nearina o nánɪ arige ‘Gɪ Ámináorini.’ nɪrɪ rɪwamini re eanirini, ⁴⁴ ‘Áminá Gorixo gɪ Ámináomi re uriniŋini, ‘Joxɪ tɪni mɪxɪ imónigfáyo xopirárɪ rɪwiimfaé nánɪ gɪ wé náumɪ dánɪ ŋweaɪ.’ uriniŋini.’ nɪrɪ eanirini? ⁴⁵ Depito Kiraiso, aríowayá xwɪá piaxíyo dánɪ iwiaronfoyi rarigfo nánɪ ‘Gɪ Ámináorini.’ riniŋyɪ arige nerɪ ámi xegɪ xiáwo imónini?” nurɪ awa re oyaiwipoyinɪrɪ “Kiraiso Depitomi xiáwo imóniŋagi aiwɪ seáyɪ e múroniŋagi nánɪ Gorixomi xewaxorani?” oyaiwipoyinɪrɪ e urána ⁴⁶ áamá ayɪ nɪnɪ “Kiraiso, áamá aríowayá xwɪá piaxíyo dánɪ iwiaronfo sa Depitomi xiáworini.” nɪyawiwo nánɪ wiyɪyá nɪwiápnimeari muripaxɪ wimóniŋagi ámi iná dánɪ yarini bɪ mɪwigfawixini.

23

“Nwɪ ikaxɪ eániniŋpɪ mewegfáwa yarigfápa mepani.” ur-iní nánirini.

¹ Jisaso xwiyɪfá apɪ nurɪsána áamá oxɪ apixɪ e epɪroyɪ egfáyo tɪnɪ oyá wiepɪsariniŋowamɪ tɪnɪ nurɪ ² re uriniŋini, “Nwɪ ikaxɪ eániniŋpɪ mewegfáwa tɪnɪ Parisiowa tɪnɪ wiwaniniŋowa nánɪ re riniŋfárinɪ, ‘Nwɪ ikaxɪ Moseso nɪnearéwapɪyirɪ rɪwamini eanipɪ newaniniŋoneni áamá uréwapɪyipaxirini.’ ³ E riniŋfá enagi nánɪ nɪnɪ awa searfáyɪ nɪxɪdɪro erɪnɪ. E nerɪ áí awa nanɪ nɪrɪro aiwɪ wiwaniniŋowa píraniniŋ mɪxɪdariniŋagɪa nánɪ wigɪ yarigfápa seyɪné enɪ mepani. ⁴ Ámáyo nwɪ ikaxɪ nurɪroná sanɪ xwé ayá wininiŋ gwɪ nɪjiro sanwɪyo ikwiárarigfárinɪ. E nerɪ áí wiwaniniŋowa ‘Iwamɪfó wé renɪ ná wonɪ tɪnɪ omfeyoámɪnɪ.’ wimónariniŋmani. ⁵ Amipɪ awa yarigfápi áamá sɪnwɪ oneanipoyinɪrɪ yarigfárinɪ. Awa áamá Gorixomi píraniniŋ xɪdarigfáyɪ dɪrɪ xwiyɪfá Gorixoyá nánɪ dɪkínarigfári mɪniŋyo dɪkínɪro wigɪ iyá sírwɪyo dánɪ wayaxɪniŋ nɪyɪwára puŋyɪ yinɪro yarigfápa mé áamá sɪnwɪ oneanipoyinɪrɪ dɪrɪ xwé íá nɪwearo dɪkínɪro wayaxɪ enɪ sepiá yɪwárapiniŋ yinɪro nero emearigfárinɪ. ⁶ Awa aiwá xwé imɪxarigfɛ nánɪ nurónarani, rotú anɪyo nánɪ nurónarani, áamá sɪnwɪ oneanipoyinɪrɪ sɪnaniŋmɪnɪ nɪŋweamero yarigfáwarini. ⁷ Awí eánarigfɛrani, makerfá imɪxarigfɛrani, ‘Nearéwapɪyarinixini.’ oniripoyinɪrɪ emearigfáwarini. ⁸ Awa e nero áí segɪ searéwapɪyarinɪ ná wonirini. Seyɪné nɪyɪnéni nionɪ nɪnɪxɪdɪro nánɪ áamá axɪ imónigfáyɪné ‘Ráre, napíe riniŋfáyɪné imóniŋagi nánɪ seyɪné awa yapɪ ‘Nearéwapɪyarinixini.’ oniripoyinɪrɪ e mepani. ⁹ Segɪ ápo anɪnamɪ ŋweaŋo ná wonɪ onɪ enagi nánɪ enɪ xwɪá tɪyo dánɪ womɪ ‘Ápoxɪnɪ muripani. ¹⁰ Nɪseaméra unfo ná wonɪ Kiraiso, áamá aríowayá xwɪá piaxíyo dánɪ iwiaronfoyi rarigfo enagi nánɪ enɪ seyɪnéyá wo nánɪ ‘Nɪseaméra wariniŋorini.’ mɪrɪnɪpa époyɪ. ¹¹ Seyɪné gɪyɪné seáyɪ e seaimóniŋoyɪ segɪ inókiniŋ nɪmónirɪ omniŋ seaiwiniŋini. ¹² Áamá gɪyɪ gɪyɪné sewaniniŋyɪné seáyɪ e menfáyɪné, Gorixo xwɪámɪ

seaimixin'fáriní. Giy' giy'né 'Sipieneriní.' niyaiwin'ro inimi imón'áy'né, Gorixoxo seáy' e seamen'fáriní.

Nw' ikax' eán'ij'pi meweg'áwa nan'f ero sipí ero yarig'á nán' xwiy'á umeár'ij'f nán'riní.

¹³ “E neri aí nw' ikax' eán'ij'pi meweg'oy'né t'ni Parisioy'né t'ni, nan'f ero sipí ero yarig'oy'né aweyi! S'fá wiyi soy'né maj'fá seaór'in'fáriní. Soy'né ámá Gorixomi d'ij'f niw'ikw'iroro oyá xwiox'yo n'páwiro nweaan'ri é'fáyo nuréwap'yir'ná p'ri'p'ri'n'ij'f wiar'ij'ag'fá nán' Gorixoxo xean'ij'f r'fá t'ij'f seaikár'in'fá en'ag'f nán' d'ij'f sipí oseainí. Sewan'ij'oy'né Gorixomi d'ij'f niw'ikw'iro'ropa ero mipáwipa ero nero aí ámá ení xe opáwipoy'in'ri s'ij'w'f w'narig'fámaní. ¹⁴ [Nw' ikax' eán'ij'pi meweg'oy'né t'ni Parisioy'né t'ni aweyi! S'fá wiyi soy'né maj'fá seaór'in'fáriní. Nan'f ero sipí ero yarig'oy'né, s'wí yá'f r'f'kín'ij'y'f yap'f ámá yá' aiwá p'ri'f n'ni'f f'w'f manar'ij'pa soy'né ap'x'f an'f apian'ij'pia nán' d'ij'f sipí m'seai'f wig'f am'ip'f f'w'f nurá'p'ro an'ipá'pia wáran'ig'fáriní. Soy'né Gorixomi r'ix'ij'f nur'íroná ámá ar'fá n'ineairo wey'f oneam'époy'in'ri ámá s'ij'w'f an'ig'f'e dán'f sep'fá n'ira war'ig'oy'né'riní. Ay'inán'f soy'né xwiy'fá ámá wí meár'in'p'ri'fápa ax'p'f meár'in'p'ri'fámaní. Soy'né r'fá t'ij'f meár'in'p'ri'fá en'ag'f nán' d'ij'f sipí oseainí.] ¹⁵ Nw' ikax' meweg'oy'né t'ni Parisioy'né t'ni aweyi! S'fá wiyi soy'né maj'fá seaór'in'fáriní. Nan'f ero sipí ero yarig'oy'né, 'Ámá ná j'f'am'f nweag'f'áy'f neg'in'ij'f imón'f'ri'x'ini.' niyaiwiro raw'irawáyo xero xw'fáyo an'f uro neróná seg'f yarig'fá'p'f ayo uréwap'yarig'oy'né'riní. Ay'f soy'nén'ij'f nimón'ri'náy'f soy'né r'fá an'ij'f wear'ij'f'yo ikeaar'in'pax'f aiw'f soy'né ayo w'iwap'yar'ij'ag'f nán'f ay'f soy'né n'seamúro'ro an'pax'f r'fá an'ij'f wear'ij'f'yo ikeaar'in'pax'f imón'ij'of. Ay'inán'f Gorixoxo xean'ij'f seaikár'in'fá en'ag'f nán' d'ij'f sipí oseainí. ¹⁶ Soy'né s'ij'w'f'n'ij'f supár'ig'oy'né aweyi! S'fá wiyi soy'né maj'fá seaór'in'fáriní. S'ij'w'f'n'ij'f supár'ig'oy'né aiw'f ámá w'iy'f ó'f s'iwán'ij'f wiar'ig'oy'né, ámá wo 'E em'f'ini. An'f Gorixoxo nán'f r'idiyowá yar'ij'wá riwám'f dán'f r'irar'ij'ini.' rar'ij'ag'f niw'in'ri'ná re rar'ig'oy'né'riní, 'Anan'ri'ni. X'fo r'f'f'pa mepa ner'f'náy'f, xwiy'fá meár'in'pax'f wí m'irar'ij'ini.' rar'ig'oy'né'riní. E neri aí ámá wo 'E em'f'ini. S'f'ij'á gor'f an'f r'idiyowá yar'ij'wáiwám'f inimi wen'f'pim'f dán'f r'irar'ij'ini.' rar'ij'ag'f niw'in'ri'ná re rar'ig'oy'né'riní, 'X'fo r'f'f'pa mepa ner'f'náy'f, xwiy'fá meár'in'pax'f rar'ini.' rar'ig'oy'né'riní. ¹⁷ Maj'maj'fá ikár'in'ro s'ij'w'f'n'ij'f supár'iro eg'f'oy'né, g'm'ini'f g'p'f seáy'f e imón'ini? S'f'ij'á gor'f an'f r'idiyowá yar'ig'f'iwám'f wen'f'p'f seáy'f e rimón'ini? An'f r'idiyowá yar'ig'f'iwá seáy'f e rimón'ini? An'f r'idiyowá yar'ig'f'á n'w'fá iwám'f gor'f s'ij'áp'f sa e wen'ag'f nán'f ení n'w'fá imón'ij'ag'f nán'f an'f iwá seáy'f e imón'ini. Ay'inán'f ámá wo r'idiyowá yar'ig'f'iwám'f dán'f ráná pí nán'f 'Xwiy'fá meár'in'pax'f b'f m'irar'ij'ini.' rar'ig'f'áriní? ¹⁸ Soy'né r'ip'f ení rar'ig'oy'né'riní. Ámá giy'f giy'f aiwá peax'f tan'ro nán'f íráf noa peyini'je dán'f rar'ij'ag'f niw'in'ri'ná 'Ay'f anan'ri'ni. Xwiy'fá meár'in'pax'f b'f m'irar'ij'ini.' r'iro ámá aiwá peax'f seáy'f e ikwiár'in'ij'pim'f dán'f rar'ij'ag'f niw'in'ri'ná 'Ay'f apim'f dán'f r'f'f'p'f x'ixen'f mepa ner'f'náy'f, xwiy'fá meár'in'pax'f rar'ini.' r'iro yar'ig'oy'né'riní. ¹⁹ S'ij'w'f'n'ij'f supár'ig'oy'né ar'ige neri yap'f e uréwap'yar'ig'f'áriní? G'm'ini'f g'p'f seáy'f e imón'ini? Aiwá peax'f ikw'ikwiár'im'f yar'ig'f'á'p'f seáy'f e rimón'ini? Íráf noa peyini'ij'p'f seáy'f e rimón'ini? Íráf on'ij'p'f aiwá n'w'fá im'ixar'ij'ag'f nán'f

Íráłpı seáyı e imónıni. ²⁰ Ayınáni áamá Íráł onıñıpımı dání nırıróná aıwá seáyı e ikwiárinıñıpımı dání enı rarıñoı. ²¹ Áamá rıdıyowá yarıgıwámı dání nırıróná Gorıxo anıwámı ínımı ñweañomı dání enı rarıñoı. ²² Áamá ‘Anınamı dání rırarıñıni.’ nırıróná Gorıxo ikwıañwá éf ñweañe dání rıro xewanıño éf ñweañomı dání rıro enı yarıñoı. Ayınáni xwıyıtá soyıné ‘E dání nırırıná ananıñıni.’ rarıgıtáyı ñıpıkwını ñıpıkwını mırarıgıfoynérıni.

²³ Nwı ikaxı mewegıoyıné tını Parisıoyıné tını aweyı! Sıtá wıyı soyıné majıtá seaórinıfárinı. Sıpı ero nanı ero yarıgıoyıné dıñı sıpı oseainı. Soyıné aıwá nımıróná anıñı minı yıyıt tını af tını sıyó amıpı píranıñı fı nıroro rıxa wé wúkaú imónıñáná wo Gorıxomı mını ñıwıro aí ñwı ikaxı xwé rınıñı fıyo ‘Dıxıt áamá imónıñıyo xıxenı wııarıñıpa áamá xerıwıyo enı axıtı wıırıñıni. Áamá xerıwıyo enı ayá urımıxırıñıni. Gorıxomı dıñı wıkwırórıñıni.’ rınıñı ayo soyıné ogámı nero onımiápianı xıdarıgıtárinı. Segıt anıñı minı yarıgıtá jıapı pını mıwıarıpa ero áamáyo nanı mimıxıpa yarıgıtápi enı ero nero sıñwırıyıt, nanı imónımınıñı enıñıni. ²⁴ Soyıné sıñwınıñı supárigıoyıné aıwıt áamá wıyo ó fı sıwánıñı wıarıgıoyıné, inaiwá nınıro sıdıtıtá onımiápia wenagıt ñıwınıróná ananı emı ñımamoro aí kamerıt xwérıxa wenáná sıñwıt mıwınıt o tını gwınárearıgıoyınerıni.” nurıñı awa re oyaiwıpoyınırı “None ñwı ikaxı xwé eánıñıyo ogámı neranéná ayıt kamerıtıñı gwınárearıñwárfanı? Nwı ikaxı onımiápia eánıñıyo píranıñı ñıxıdıranéná ayıt sıdıtıtá emınıñı mamoarıñwárfanı?” oyaiwıpoyınırı e urıñınıgıtıni.

²⁵ Ámı re urıñınıgıtıni, “Nwı ikaxı mewegıoyıné tını Parisıoyıné tını aweyı! Sıtá wıyı soyıné majıtá seaórinıfárinı. Nanı ero sıpı ero yarıgıoyıné, Gorıxo xeanıñı seaıkárinıtá enagıt nánı dıñı sıpı oseainı. Soyıné kapıxıyo tını xwárfá sıxıyo tını bıarıwámı dání wayıt nıroro aí xwıoxıyómını segıt fıwıt meaarıgıtáyıt tını uyınıt yarıgıtáyıt tını magwıt enı. ²⁶ Parisı sıñwınıñı supárigıoyıné, kapıxıwámı tını xwárfá sıxıwámı tını xámı xwıoxıyómını wayıt róaná bıarıwámını enı nanı imónınıñoı. ²⁷ Nwı ikaxı mewegıoyıné tını Parisıoyıné tını aweyı! Sıtá wıyı soyıné majıtá seaórinıfárinı. Nanı ero sıpı ero yarıgıoyıné, Gorıxo xeanıñı seaıkárinıtá enagıt nánı dıñı sıpı oseainı. Soyıné áamá xwáripáyo seáyı e mıtá imıxáná sımajıyıt nanı rarıñıpánıñı imónıñoı. Ínımınıyıt áamá enıt nórówapıtı pıyanıt eaarıñıpánıñı enánát. ²⁸ Áamá wı soyıné sıñwıt ñıseanıróná ‘Wé rónıgıtáwarıni.’ seaıaiwıarıñagıtá wı segıt xwıoxıyómını nanı ero sıpı ero yarıgıtápi tını rıkıkırıtó yarıgıtápi tını magwıt enagıt sıñwıt mıseanıgıtárinı. ²⁹ Nwı ikaxı mewegıoyıné tını Parisıoyıné tını aweyı! Sıtá wıyı soyıné majıtá seaórinıfárinı. Nanı ero sıpı ero yarıgıoyıné, Gorıxo xeanıñı seaıkárinıtá enagıt nánı dıñı sıpı oseainı. Soyıné Gorıxoyá wıtá rókıamoagıtáyıtá xwárfáyo manıt e warıpánıñı sıñáyo xegıt yoıt nearo uráarıro áamá wé rónıgıtá enıná pegıtáwa xwıtá weyárinıñe enı mıtá imıxıro neróná ³⁰ re rarıgıtárinı, ‘None enıná arıtowa ñweaagıná ñıñwearane sıñwırıyıt, awa wıtá rókıamoagıtáwamı pıkıarıñá none enı nawınıt wı pıkıarıñıt enwámanı.’ rarıgıtárinı. ³¹ Sewanıñoyıñı e nırıróná xwıyıtá ñımeárinıro rėnıñı rınarıñoıt, ‘Negıt arıtowa wıtá rókıamoagıtáwamı pıkıagıtowamı xıáwonerıni.’ áwanıt éniñı rınarıñoıt. ³² Soyıné segıt

arŕowa wŕá rókiamoagŕáwami nŕpŕkiro yagŕápi nŕmúrooro xwŕyŕá wŕnŕ meárŕnŕpŕrŕ nánŕ ananŕ éŕrŕxŕnŕ. ³³ Sidŕroyŕne, weaxŕá miáoyŕné Gorŕxo xwŕyŕá nŕseamearŕrŕ rŕá anŕŕŕ wearŕŕŕyo seaikaeáráná arŕge nerŕ urakŕnŕpŕrŕárŕnŕ? Oweoŕ, wŕ nurakŕnŕpŕrŕámanŕ. ³⁴ Pŕránŕŕŕ arŕá époŕŕ. Nionŕ wŕá rókiamoarŕŕáwami tŕnŕ ámá nŕŕáwami tŕnŕ ŕwŕ ikaxŕ eánŕŕŕpŕ mewegŕáwami tŕnŕ soŕŕné tŕŕŕ e nánŕ uowárŕmŕá enagŕ aiwŕ soŕŕné awa wami pŕkiro wami íkŕáyo yekwŕroárŕro wami segŕ rotú anŕŕyo dánŕ sŕkwŕá ragŕ pŕrŕ uyŕkiro wa nuro anŕ bŕ bimŕ ŕweáŕe mŕxŕ nŕxŕda uro epŕrŕárŕnŕ. ³⁵ Ayŕ rŕpŕ nánŕ awami soŕŕné tŕŕŕ e nánŕ uowárŕmŕárŕnŕ. Soyŕné xwŕá tŕyo xwŕyŕá ámá wé rónŕŕá nŕyonŕ go go pŕkŕgŕá nánŕ rŕá meárŕnŕpŕrŕ awami soŕŕné tŕámŕnŕ uowárŕmŕárŕnŕ. Iwamŕó wé rónŕŕŕ Aiborŕomŕ pŕkŕŕe dánŕ yoparŕ wŕá rókiamoagŕ Sekaraiáomŕ —O íráŕ rŕdŕyowá yanŕro ikwŕkwŕárŕmŕ yarŕŕŕe mŕdánŕ enáná Gorŕxoyá anŕ awawá ‘ŕwŕáxŕnŕ.’ rŕnŕŕe mŕdánŕ enáná áwŕnŕmŕ e pŕkŕgŕorŕnŕ. Omŕ pŕkŕgŕe nánŕ xwŕyŕá meárŕnŕpŕrŕ ámá ayo segŕ tŕámŕnŕ uowárŕmŕárŕnŕ. ³⁶ Nepa seararŕŕŕnŕ, ‘Oxŕ apŕxŕ agwŕ rŕná ŕweagŕáŕŕné amŕpŕ nionŕ seararŕŕá rŕpŕ nŕseámeanŕárŕnŕ.’ seararŕŕŕnŕ.

Jerusaremŕ ŕweáyŕ nánŕ rŕŕŕpŕ nánŕrŕnŕ.

³⁷ Jerusaremŕ ŕweáyŕné wŕá rókiamoarŕŕáwami pŕkiro ámá Gorŕxo seyŕné tŕŕŕ e nánŕ uowárénapŕŕowami sŕŕŕá nearo pŕkiro yarŕŕŕáŕŕné, nionŕ karŕkarŕ xŕnái miá ŕwŕŕyo ínŕmŕ mŕmeámŕ yarŕŕŕpa nionŕ enŕ axŕpŕ seaimŕnŕrŕ yarŕná seyŕné mŕseaimónarŕnŕ. ³⁸ Arŕá époŕŕ. Gorŕxo yeáyŕ nŕseayŕmŕxemearŕná anŕ seyŕné ŕweaanŕrŕ egŕe rŕxa anŕpá imónŕgoŕ. ³⁹ Ayŕ rŕpŕ nánŕ seararŕŕŕnŕ. ‘Seyŕné nionŕ sŕŕwŕ mŕnanŕ néŕasáná re rŕpŕrŕŕná nánŕnŕ nanŕpŕrŕárŕnŕ, “Ámŕnáo uowárénapáná weapŕnŕomŕ yayŕ seáyŕ e oumeaneyŕ.” rŕpŕrŕŕná nánŕnŕ sŕŕwŕ nanŕpŕrŕárŕnŕ.’ seararŕŕŕŕnŕ.” urŕŕŕnŕgŕnŕ.

24

“Anŕ rŕdŕyowá yarŕŕŕwá ikwierómioanŕárŕnŕ.” urŕŕŕ nánŕrŕnŕ.

¹ Jisaso anŕ rŕdŕyowá yarŕŕŕwámŕ dánŕ nŕpeyearŕ warŕná xegŕ wiepŕsarŕŕowa anŕ Gorŕxo nánŕ e mŕrŕnŕŕŕŕŕŕ awŕaxŕ enagŕ “Jisaso pŕránŕŕŕ sŕŕwŕ owŕnŕnŕ.” nŕyaiwŕro árŕxá wŕanŕro báná ² o re urŕŕŕnŕgŕnŕ, “Soyŕné sŕŕŕá anŕ tŕyŕ nŕnŕ sŕŕwŕ rŕwŕnarŕŕoŕ? Nepa seararŕŕŕnŕ. Rŕwŕŕyo sŕŕŕá kŕkŕrónŕŕŕ rŕpŕŕŕ wo wŕomŕ seáyŕ e íkwŕárŕnŕnŕfámanŕ. Sŕŕŕá ikwŕkweyárŕnŕŕŕŕ rŕpŕ nŕnŕ ikwierómioanŕárŕnŕ.” urŕŕŕŕnŕgŕnŕ.

Xeanŕŕŕ iwamŕó wŕmeanŕápŕ nánŕ urŕŕŕ nánŕrŕnŕ.

³ E nurŕmŕ nurŕ dŕwŕ mŕŕŕ Oripŕyo nŕyŕrŕ e éŕ ŕweanŕáná wiepŕsarŕŕowa Jisaso xegŕpŕ ŕweanŕagŕ nŕwŕnŕro anŕwŕ e nŕbŕro yumŕŕ yarŕŕŕ re wigŕawŕxŕnŕ, “Joxŕ áwanŕŕ neareŕ. Sŕŕŕápŕ gŕná ikwierómioanŕárŕnŕ? Sŕŕwŕŕ ayo nŕwŕnŕrane ‘O rŕxa nŕweapŕnŕ anŕwŕ ayorŕanŕ?’ yaiwirane ‘Sŕá yoparŕŕŕ rŕxa rŕyŕrŕanŕ?’ yaiwirane yanŕwá nánŕ pí ekŕyŕŕŕyo wŕnanŕwárŕnŕ? Joxŕ neareŕ.” urŕagŕá ⁴ o áwanŕŕ nurŕrŕná re urŕŕŕnŕgŕnŕ, “Ámá wŕ yapŕ searéwapŕyŕpŕrŕxŕnŕrŕŕ dŕŕŕŕŕŕ fá nŕxŕrŕro éŕrŕxŕnŕ. ⁵ Ayŕ rŕpŕ nánŕ seararŕŕŕnŕ. Ámá obaxŕ wo wo nŕbayŕro yoŕ nionŕyá nŕrŕnŕro yapŕ re searéwapŕyanŕro epŕrŕárŕnŕ, ‘Ámá yeáyŕ seayŕmŕxemeanŕá nánŕ arŕowayá xwŕá piaŕŕyo dánŕ iwiaronŕoyŕ

rariḡto imóniḡáonirini.’ searéwapiyaniro éaná áamá oxí apixí obaxí ‘Nepaxini.’ niyaiwiro xenḡwyo xídiḡpírfáriní. ⁶ Soyíné ‘Aní nowamini míxí ikwíroarini.’ rinánáyí xwiyá imiḡí ‘Aní wimi míxí inariḡoi.’ riniméánáyí wáyí mepa éfrixini. Míxí ayí xámí niga nurí aiwí sfá yoparí Jisasoni weapimáyi sinirini. ⁷ Ámá gwí wirí niwíapíniḡmearo wíniyí tñni míxí iníro ero aní wíyí wíyo poboní eri aní wamí agwí nání ikeamóniḡo epírfáriní. ⁸ Api nípiní e imónariḡagí niwiniḡiná re yaiwífríxini, ‘Ríwéná xwé enífa nání iwamíto ríyí riyarini? Oyini.’ yaiwífríxini. Apixí niaíwí xiriminiḡi nerífná diḡí re yaiwiaríḡfápa, ‘Ríwéná riniḡí xwé niminiḡi nání iwamíto riniarini? Oyini.’ yaiwiaríḡfápa soyíné ení nioni rariḡápí imónariḡagí niwiniḡiná re yaiwífríxini, ‘Ríwéná xeaniḡí xwé neaímeanírfáni?’ yaiwífríxini. ⁹ Íná soyíné áamá wí fá niḡeaxero xeaniḡí seaikáriro seapíkiro epírfá nání áamá wíyo mání wipírfáriní. Ámá gwí rixí wirí wirími dāḡí nñni soyíné nioni níxídaríḡagífa nání sfmí tñni seapírfáriní. ¹⁰ E seaiarífná áamá obaxí nioni níxídaríḡfáyí ríwí niniḡmoro wigí wíniyí Jisasoni níxídaríḡfáyí nání áamáyo míyí uríro ayí tñni sfmí tñni iníro epírfáriní. ¹¹ Ámá wí niwíapíniḡmearo mimóní wífa rókiamoaríḡfáwa nimóniḡo áamá oxí apixí obaxíyo yapí wíwapíyipírfáriní. ¹² Ámá rikikíríto niga upírfá enagí nání áamá obaxí wíyo wá niwianirí aríra wiaríḡfápi pñni wíaríḡpírfáriní. ¹³ E nerí aí ḡiyí ḡiyí ení neániḡo nioni diḡí niniḡkwíro níxídaríḡfáyo sfá yoparíyimi nioni anani yeáyí uyimíxemeámírfáni. ¹⁴ Xwiyá yayí seainariḡí ‘Goríxo xegí xwioxíyo míméámí nerí seamenḡweanífa nání segí fwi yaríḡfápi ríwíḡmíni nímamoro nisaniḡo ḡweáfríxini.’ riniḡpí áamá nioni níxídaríḡfáyí nuro áamá gwí wirí wirí niyoní xwífa ríri nírimini ami ḡimi ḡweagífáyo wáí nurimemáná enáná sfá yoparíyi imóniḡfáriní.

Xeaniḡí rífa tñḡí wímeanírfápi nání uríḡí nánírini.

¹⁵ “Soyíné wífa rókiamoagí Daniéro níriḡi eniḡpí áamá sipí seaikáriḡo aní awawá Goríxoyá ḡwífa ikwíroniḡíwámí xórórí nerí xwirífa ikixéagí niwiniḡiná —Ámá ḡiyíné xwiyá rípi fá rófáyíné, diḡí píraníḡí moríni. ¹⁶ E niwiniḡiná Judia píropeniḡíyo ḡweagífáyí dífwíyo nání éfí yífríxini. ¹⁷ Ámá ḡiyí ḡiyí aní waiwíyo nípeyiro seáyíḡmíni ikwíroniḡíwámí niḡwearoná ‘Sipí neaikáriḡo ríxa ḡwífa imóniḡe xwirífa ikixearini.’ riniariḡagífa arífa niwirífná siní mepa éfrixini. Niwíapíniḡmémáná amípi inimi ikwíroniḡíwámí wenípi mieaniḡo nání niwepíniḡo mípáwipa sa niwepíniḡo dífwíyo nání aníni éfí yífríxini. ¹⁸ Ámá aiwá omiḡíyo yaríḡfáyí ení arífa e niwirífná ámi iyífa meaniḡo nání aní e nání mupa sa dífwíyo nání éfí yífríxini. ¹⁹ Íná apixí niaíwí agwí egííwa tñni siní niaíwí amíḡí naríḡííwa tñni aníni éfí upaxí mimóniḡagí nání aweyí! Aríge nero dífwíyo nání aníni éfí yipírfárfáni? Oweoi. ²⁰ Aníni éfí mupaxí neaimóniḡiniḡiḡi Goríxomi ríxíḡí re urífríxini, ‘Íná imiḡí mriḡpa éwiniḡini. Sabarífa ení mimóniḡpa éwiniḡini.’ urífríxini. ²¹ Ayí rípi nání searariḡini. Goríxo xwífa imixiri aníni imixiri ene dání áamá xeaniḡí nimóga bagífa aiwí sipí seaikáriḡo ḡwífa imóniḡe xwirífa ikixéáná xeaniḡí rífa tñḡí seáímeanírfáni. Xeaniḡí íná imóniḡfá rípi tñni ámi wí xixení imóniḡfá menini. ²² Goríxo

xean+ηf imón+nfá api nání ‘Anj+ni p+ni owiár+ni.’ miyaiwiár+pa neri s+ηw+ryf, áamá wíyo yeáyf uyim+xemeapax+maní. Áamá xfo eyíroár+ηf enag+ nání xean+ηf api nání ‘Anj+ni an+pá oimón+ni.’ rin+fáriní. ²³ Íná áamá wí ‘S+ηw+ w+n+poyí. Yeáyf neayim+xemeanfa nání ar+owayá xw+fá piax+yo dání iwiaron+oyí rar+ηwáo riwor+ni.’ re searánáraní, wí ‘J+íwor+ni.’ searánáraní, ar+fá m+iwipa éf+r+x+ni. ²⁴ Ayí r+pi nání searar+η+ni. Áamá wa n+wiáp+n+mearo ‘Oxí ap+xf Gor+xo eyíroár+η+yo yapí wíwap+iyapaxí rfa imón+ni?’ n+yaiwiro yapí wíwap+yan+ro nání wí ‘Kiraiso, ar+owayá xw+fá piax+yo dání iwiaron+oyí rar+g+fo, ayf nion+r+ni.’ r+ro wí ‘W+fá rókiamoar+ηáon+r+ni.’ r+ro nero em+imf xwé áamá s+ηw+ m+winar+g+fápi ero ayá r+wamón+paxí bi ero ep+f+ráriní. ²⁵ Pírán+ηf ar+fá món+f+poyí. Am+ípí r+fwená imón+n+fápi nání r+ixa áwan+f searar+ηag+ yapí seaíwap+iyip+r+ix+n+rí nání d+ηf n+moro éf+r+ix+ní. ²⁶ Nioní r+ixa píran+ηf áwan+f searfá enag+ nání áamá wí ‘Ar+fá époyí. O áamá nání d+ηf meañe j+amí ηweani.’ searána soy+fné ar+fá n+wiuro mupa éf+r+ix+ní. Wí ‘Ar+fá époyí. O an+yo ná ín+imí yum+fí ηweani.’ searána ar+fá m+iwipa éf+r+ix+ní. ²⁷ Áamá imón+ηáoní n+weap+r+fná ápiaηw+ ner+fná an+f íkw+f+rón+ηf n+m+ní w+fá ókiar+η+pa nioní ení w+fá nókia weap+m+fá enag+ nání áamá wí ‘O yum+fí e ηweani.’ searánáyf, ar+fá m+iwipa éf+r+ix+ní.” nur+rí ²⁸ awa re oyaiwípoyn+rí, “Nioní weap+m+fáé nání áamá áwan+f wí r+paxí men+ni. Áamá n+ni s+ηw+ nan+p+r+fáriní.” oyaiwípoyn+rí ewayf íkaxí r+pi ur+η+n+g+ni, “Nanw+f p+iyf weñe apurf obaxf p+enar+η+r+ni.” ur+η+n+g+ni.

Áamá imón+ηo weap+m+fápi nán+r+ni.

²⁹ Ámí re ur+η+n+g+ni, “E nerí aí xean+ηf api n+ni r+ixa n+seai-meámáná enáná apaxí mé sogwí sfá yin+rí emá w+fá món+pa eri s+ηf an+namí dání exweánowiri eri am+ípí en+f eán+ηf an+namí en+fyf úp+yin+rí eri r+ixa nemáná enáná ³⁰ nioní ek+y+η+n+ηf n+ga n+weap+rí áamá n+yoni s+ηání wimónáná áamá gwí arí arí n+ni áamá imón+ηáoní nik+f+n+imí g+f en+f eán+ηf t+ni an+f p+r+yo dání agwí t+ni weapar+ηag+ s+ηw+ n+nar+óná ηw+ eap+r+fáriní. ³¹ E yar+fná pékákí aga en+f t+ni rin+fagí nioní g+f an+fnajowa áamá oxí ap+xf Gor+xo eyíroár+η+yf xw+fá r+rí n+r+im+ni amí g+imí ηweag+fáyo wir+meap+rí urowárim+fáriní.

Ewayf íkaxf ík+fá pik+na nán+r+ni.

³² “Soy+fné ewayf íkaxf ík+fá pik+na nání rin+η+pi nání d+ηf n+moro nijfá imón+f+poyí. Ík+fá pik+na m+im+ηwí neánowimáná ámí in+g+f s+xf n+n+rí r+ixa m+ηf ináná, ‘R+ixa xwiogw+r+faní?’ yaiwiar+g+fáriní. ³³ S+ηw+ e n+win+ro yaiwiar+g+fápa nioní searar+ηáyf n+ni imónar+ηag+ n+win+r+fná re yaiwí+r+ix+ní, ‘O n+weap+ni nání r+ixa f+wí én+ηf r+rónap+ni? Oy+ni.’ yaiwí+r+ix+ní. ³⁴ Nepa searar+η+ni. Áamá r+íná ηweag+fáy+né wiy+fné s+ni m+ipé ηweañáná am+ípí nioní searar+ηápí nimón+n+fáriní. ³⁵ An+na t+ni xw+fáriní an+pá imón+n+fá enag+ aiwí xw+y+fá nion+yá wí sur+f+má imón+n+fámaní.

“Nioní weap+m+fáyi nání áamá wo nijfámani.” ur+ηf nán+r+ni.

³⁶ “Nioní ámí g+ni g+na n+weap+m+fá nán+yf áamá n+ni aiwí wo nijfá mimón+ni. An+fnajf aiwí nioní aiwí nijfá mimón+ηw+ní. Sa g+f áponí nijfáriní. ³⁷ Áamá imón+ηáoní ámí weapáná áamá Nowao t+η+íná

yagítapa axípi yaríḡagá wínimfáriní. ³⁸ Iniḡt waxt síní níróga m+wiápín+meapa enáná ayt sá Nowao sipixíyo páwinfe náníní re néra ugíawixíní. ‘Gorixo iniḡt waxt tñí xwírítá wí neaikixenáfamaní.’ nīyawiuro aiwá nro iniḡt nro néra nuro apixt nīḡwírára uro nīmeáa uro néra nútsáná ³⁹ ‘Pí pí neaímeanfárfaní?’ nīyawiú néra warfná iniḡt waxt nīmárómí unīḡníní. Ámá imóniḡáoní ámt nīweapíríná ámá maiwí axípi e néra waríḡagá wímeámfáriní. ⁴⁰ Sáf nioní weapimfáyimi ámá waú, aiwá omiḡiyo yaríḡíwaú ḡt anīnajowa wfómí nīwirimearo aí wfómí e wáripírfáriní. ⁴¹ Apixt wípaú ení pírawá yuní ikixémf yarfná wími nīwirimearo wími e wáripírfáriní. ⁴² Ayínání soyfné awíniḡt ḡwearfíní. Díxí Ámináoní bīmáfá nání soyfné majfá imóniḡagá nání dīḡt tñí ḡweáfrixíní. ⁴³ Ewayt ikaxt rīpi nání ení dīḡt mópoyt. Ámá wo, anī xiáwo ‘fwf meaarḡo sáf riyimí ríná bīnīrfenḡoi?’ nīyawiurí sīḡwírīyít, awí nīḡwearfná xe nīkwírí opáwinírí sīḡwí wínimínírí enīmaní. ⁴⁴ Ámá imóniḡáoní weapimfáyí nání ení soyfné síní majfá enḡagá nání awíniḡt ḡweáfrixíní.” urīḡnīḡníní.

Ewayt ikaxt bosíwo nániríní.

⁴⁵ Jisaso ewayt ikaxt ámt bī urimínírí nání yarīḡt re wīḡnīḡníní, “Omīḡt wīarīḡíyít wo xegf bosoyá manf arfá nīwirí dīḡt neḡwīperí nerfnáyít arīge imóníní? O re imóníní. O omīḡt rīpi nání bosíwo oimónírí xegf boso rípeanḡoríní. O xegf bosoyá omīḡt wīarīḡíyáyo umeírí aiwá yanf umeírí yarīḡoríní. ⁴⁶ Boso amí dání nībírí xegf bosíwo rípeanḡo xámi yagítapa axípi pírániḡt yaríḡagí nīwínīrfnáyít, bosíwo yayt owíníní. ⁴⁷ Nepa seararīḡníní. O pírániḡt yaríḡagí nīwínīrfnáyít, xegf omīḡt nfní ení menfá nání rípeanfáriní. ⁴⁸ E nerí aiwí bosíwí axo ‘Ḡt boso yapapíní bīnīmenḡoi.’ nīyawiurí ⁴⁹ xegf omīḡt aní wīarīḡíawamí iwanf nīméperí ámá papíkí yaríḡfá wa tñí iniḡt nro aiwá nro néra nurfná ⁵⁰ ‘Boso sáf riyimí nībīnīmenḡoi.’ nīyawiurí yarīḡíyít wiyimí, sáf xfo bīnīyimí majfá nīmónírí yarīḡíyimí boso rīxa nīrémónapírí re wínfáriní. ⁵¹ Omí mīḡt nīwákwírí ámá nanf ero sipí ero yaríḡfáyít tñí e wárinfáriní. E rfnīḡt xwé wīnarfná ḡwí earo magí írónīro epírfériní.” Jisaso ewayt xwíyítá e urīḡnīḡníní.

25

Ewayt ikaxt apixt apiyá wé wúkaú nániríní.

¹ Jisaso ewayt xwíyítá re urīḡnīḡníní, “Ámá ‘Gorixo xfo xegf xwioxíyo mīmeámf nerí oneamenḡeaní.’ yaiwífáyít apixt apiyá wé wúkaú riwánīḡt imóniḡoi. Íwa ‘Negf ámá o xegf apixt sīḡt meanímí nīwirímīaumí bīnīḡoi.’ rīnīḡagí arfá nīwīro ót e oneairīmeáronírí wīḡt ramíxí xīxegfní nīmīxárorómí nuro ót e wenīḡt nero ḡweagfíwaríní. ² Apixt wé ná wúni íwa majīmajfá ikárinḡíwaríní. Wé wfúmi dánf wíwa dīḡt píránīḡt mogfíwaríní. ³ Majīmajfá ikárinfíwa ramíxí nīmáxíríná piurf síxí mīmáxírīḡíwaríní. ⁴ Dīḡt píránīḡt mófíwa ramíxí nīmáxíríná piurf síxí ení xīxegfní máxírīḡíwaríní. ⁵ Íwa wenīḡt nerí ḡweanáná apixt sīḡt meano síní sáf óripfní yarfná íwa sá níowárf nero rīxa sá wenáná ⁶ rīxa árīwegf imónáná rfaiwá re rīnīḡnīḡníní, ‘Wenīḡt époyt. Apixt sīḡt meáwo rīxa iwo baríní. Seyfné ót e wíríménápfpoyt.’ rīnīḡagí arfá nīwīro ⁷ apixt apiyá níwaní

n̄wīáp̄n̄imearo ram̄x̄í ápiáw̄f̄ xwé owen̄r̄i f̄á n̄ik̄n̄im̄ix̄im̄áná ⁸ maj̄f̄á ik̄ár̄n̄íw̄a wiḡf̄ piur̄f̄ yeáȳf̄ ner̄i ram̄x̄í sup̄ár̄ar̄n̄j̄aḡi n̄w̄in̄ro d̄n̄j̄f̄ p̄ír̄án̄n̄j̄f̄ móf̄íw̄am̄i re ur̄iḡf̄aw̄ix̄in̄i, ‘Neḡf̄ ram̄x̄í sup̄ár̄im̄in̄r̄i yar̄n̄j̄aḡi n̄án̄i sewaȳf̄né piur̄f̄ b̄i neaiap̄poȳf̄.’ ur̄f̄aḡf̄a aiw̄i ⁹ íwa re ur̄iḡf̄aw̄ix̄in̄i, ‘Oweoi, piur̄f̄ newan̄éyá ram̄x̄í sewaȳf̄néyá t̄n̄i newan̄éyá t̄n̄i x̄ixen̄i mimón̄in̄i. Newan̄éyá en̄i sup̄ár̄in̄iḡin̄i. Sewaȳf̄né nuro seḡf̄ en̄i s̄it̄w̄á an̄j̄yo ámá piur̄f̄ b̄i yar̄iḡf̄áyo b̄i époȳf̄.’ ur̄f̄aḡf̄a ¹⁰ maj̄maj̄f̄á ik̄ár̄n̄íw̄a piur̄f̄ b̄i yan̄ro nán̄i úáná ámá ap̄x̄íf̄ s̄n̄j̄f̄ meáo n̄ib̄r̄i ap̄ȳá w̄íwa p̄ír̄án̄n̄j̄f̄ nim̄ix̄in̄r̄i wen̄n̄j̄f̄ nero n̄j̄weaḡf̄íwa o t̄n̄i ner̄imeán̄im̄i an̄j̄ aiw̄á ap̄x̄íf̄ mean̄i nán̄i im̄x̄ár̄f̄e nán̄i nuro an̄j̄yo páw̄íáná ówan̄j̄f̄ yár̄in̄n̄iḡin̄i. ¹¹ Ówan̄j̄f̄ r̄ixa n̄yár̄in̄m̄áná en̄jáná ap̄ȳá piur̄f̄ b̄i yan̄ro úf̄íwa n̄ib̄ro b̄f̄ar̄iw̄ám̄i dán̄i re ur̄iḡf̄aw̄ix̄in̄i, ‘Ám̄n̄áox̄in̄i, Ám̄n̄áox̄in̄i, newan̄é ówan̄j̄f̄ neaf̄kwiomeai.’ ur̄f̄aḡf̄a aí ¹² o re ur̄in̄n̄iḡin̄i, ‘Nion̄i nepa searar̄n̄in̄i. Nion̄i sewaȳf̄né nán̄i maj̄fon̄r̄in̄i.’ ur̄in̄n̄iḡin̄i.” J̄isaso ewaȳf̄ xw̄iȳf̄á e nur̄r̄i ¹³ re ur̄in̄n̄iḡin̄i, “S̄f̄á nion̄i weap̄im̄f̄áyi soȳf̄né maj̄f̄á en̄j̄aḡi nán̄i p̄ír̄án̄n̄j̄f̄ wen̄n̄j̄f̄ nero aw̄ín̄n̄j̄f̄ n̄j̄weáf̄r̄ix̄in̄i.

Ewaȳf̄ ikax̄f̄ om̄n̄j̄f̄ w̄iir̄iḡf̄á waū wo nán̄r̄in̄i.

¹⁴ “Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄i ‘Aw̄ín̄n̄j̄f̄ n̄j̄weáf̄r̄ix̄in̄i.’ searar̄n̄in̄i. Nion̄i ámi n̄iweap̄r̄fná ámá nion̄i n̄ix̄dar̄iḡf̄áyo wiḡf̄ niir̄iḡf̄ápi x̄ixen̄i wiim̄f̄á en̄j̄aḡi nán̄i nion̄i ámá am̄ip̄i m̄im̄úrón̄n̄j̄f̄ rón̄n̄j̄f̄ imón̄n̄in̄i. O xeḡf̄ an̄j̄f̄ w̄íyo ur̄f̄naum̄in̄r̄i ner̄fná ámá x̄in̄áiw̄án̄n̄j̄f̄ nimón̄ro om̄n̄j̄f̄ w̄iir̄iḡf̄áw̄am̄i ‘Ēn̄i.’ nur̄r̄i xeḡf̄ iȳf̄á f̄á n̄igw̄f̄ am̄ip̄i p̄ír̄án̄n̄j̄f̄ umeip̄r̄i nán̄i yan̄j̄f̄ n̄wir̄fná ¹⁵ om̄n̄j̄f̄ x̄ixen̄i epaxowa en̄j̄aḡi n̄w̄in̄r̄i wom̄i n̄igw̄f̄ K5,000 m̄in̄i wir̄i wom̄i K2,000 m̄in̄i wir̄i wom̄i K1,000 m̄in̄i wir̄i nemo an̄j̄f̄ w̄íyo ur̄f̄naum̄in̄r̄i un̄n̄iḡin̄i. ¹⁶ N̄igw̄f̄ K5,000 w̄ío apax̄f̄ mé nur̄i n̄igw̄f̄ ap̄i t̄n̄i om̄n̄j̄f̄ ner̄fná sayá nim̄ix̄r̄i ámi K5,000 b̄i sayá im̄ix̄in̄n̄iḡin̄i. ¹⁷ N̄igw̄f̄ K2,000 w̄ío en̄i n̄igw̄f̄ ap̄i t̄n̄i om̄n̄j̄f̄ ner̄fná ámi K2,000 b̄i sayá im̄ix̄in̄n̄iḡin̄i. ¹⁸ E ner̄i aí n̄igw̄f̄ K1,000 w̄ío n̄igw̄f̄ ap̄i n̄imeám̄i nur̄i m̄in̄n̄j̄w̄f̄ n̄r̄ip̄im̄áná m̄iraxwoyá n̄igw̄f̄ p̄fn̄f̄ e t̄n̄in̄iḡin̄i. ¹⁹ M̄iraxwo an̄j̄f̄ w̄íyo ur̄f̄naum̄in̄r̄i wago nem̄ésáná ámi n̄ib̄r̄i ‘Ḡf̄ n̄igw̄f̄ r̄ixa sayá nim̄ix̄a uḡf̄ár̄fan̄? S̄n̄j̄w̄f̄ ow̄in̄im̄in̄i.’ n̄iyaiw̄iri ‘Ḡf̄ om̄n̄j̄f̄ niir̄iḡf̄á n̄igw̄f̄ win̄áwa ob̄f̄poȳf̄.’ ráná ²⁰ ámá n̄igw̄f̄ K5,000 win̄o n̄igw̄f̄ x̄f̄o win̄j̄p̄i t̄n̄i n̄igw̄f̄ K5,000 x̄f̄o sayá im̄ix̄in̄j̄p̄i t̄n̄i n̄imeám̄i n̄ib̄r̄i s̄w̄á n̄iwir̄i re ur̄in̄n̄iḡin̄i, ‘M̄iraxwe, jox̄i xám̄i K5,000 niap̄in̄j̄p̄i ámi nion̄i sayá nim̄ix̄r̄fná K5,000 ámi b̄i im̄ix̄in̄á r̄ip̄i s̄n̄j̄w̄f̄ w̄inei.’ ur̄f̄aḡi ²¹ m̄iraxwo re ur̄in̄n̄iḡin̄i, ‘Ḡf̄ om̄n̄j̄f̄ niir̄iḡin̄i, jox̄i om̄n̄j̄f̄ niir̄fná an̄n̄j̄f̄ min̄f̄ nan̄j̄f̄ niir̄iḡin̄i, jox̄i aw̄iax̄f̄ éf̄r̄in̄i. Om̄n̄j̄f̄ on̄im̄iá nion̄i siap̄in̄j̄p̄i jox̄i an̄n̄j̄f̄ min̄f̄ p̄ír̄án̄n̄j̄f̄ niin̄j̄f̄ en̄j̄aḡi nán̄i ḡf̄ am̄ip̄i obax̄f̄yo mer̄f̄a nán̄i “Bos̄iwoxin̄i” n̄r̄ir̄ir̄i or̄ir̄f̄eám̄in̄i. Jox̄i n̄f̄w̄iap̄r̄i nion̄i t̄n̄i naw̄ín̄i n̄j̄w̄ear̄fná yaȳf̄ nion̄i ninar̄in̄j̄pa ax̄f̄p̄i yaȳf̄ osin̄in̄i.’ ur̄in̄n̄iḡin̄i. ²² Ámá n̄igw̄f̄ K2,000 win̄o n̄ib̄r̄i re ur̄in̄n̄iḡin̄i, ‘M̄iraxwe, jox̄i K2,000 niap̄in̄j̄p̄i nion̄i sayá nim̄ix̄r̄fná K2,000 ámi b̄i r̄ip̄i x̄r̄in̄á r̄ip̄i s̄n̄j̄w̄f̄ w̄inei.’ ur̄f̄aḡi ²³ m̄iraxwo re ur̄in̄n̄iḡin̄i, ‘Ḡf̄ om̄n̄j̄f̄ n̄in̄iir̄iḡin̄i, jox̄i om̄n̄j̄f̄ niir̄fná an̄n̄j̄f̄ min̄f̄ nan̄j̄f̄ niir̄iḡin̄i, jox̄i aw̄iax̄f̄ éf̄r̄in̄i. Om̄n̄j̄f̄ on̄im̄iá nion̄i siap̄in̄j̄p̄i jox̄i an̄n̄j̄f̄ min̄f̄ p̄ír̄án̄n̄j̄f̄ niin̄j̄f̄ en̄j̄aḡi nán̄i ḡf̄ am̄ip̄i obax̄f̄yo mer̄f̄a nán̄i “Bos̄iwoxin̄i” n̄r̄ir̄ir̄i or̄ir̄f̄eám̄in̄i. Jox̄i n̄f̄w̄iap̄r̄i nion̄i t̄n̄i naw̄ín̄i n̄j̄w̄ear̄fná yaȳf̄ nion̄i ninar̄in̄j̄pa ax̄f̄p̄i yaȳf̄ osin̄in̄i.’ ur̄in̄n̄iḡin̄i.

²⁴ Ámá nígwí K1,000 winjo n̄b̄iri re ur̄iñinigin̄i, ‘M̄iraxwe, joxi ar̄fá r̄fá wé rar̄iñox̄ir̄ini. Aiwá joxi j̄iwan̄iñox̄i iw̄fá mur̄iñe miri iw̄f m̄imó eñe miri yar̄iñoxi en̄agi n̄áni ²⁵ nioni wáȳ ner̄i nígwí K1,000 joxi niap̄iñ̄ipi n̄imeám̄i nur̄i xw̄fá weyár̄iñár̄ini. S̄iñw̄f wineñ. D̄ix̄ nígwípi rip̄ir̄ini.’ ur̄fagi aí ²⁶ m̄iraxwo re ur̄iñinigin̄i, ‘Ḡí om̄iñ̄i niar̄iñ̄i r̄fá s̄w̄fá yin̄j̄ roxin̄i, joxi sip̄ini en̄fir̄ini. Joxi “Xewan̄iño iw̄fá mur̄iñe miri iw̄f m̄imó eñe miri yar̄iñor̄ini.” n̄in̄iaiwir̄i n̄áni ²⁷ nígwí nioni siap̄iñ̄ipi pí n̄áni nígwí an̄iyo mit̄ipa en̄fir̄ini. E n̄it̄iri s̄iñw̄ir̄iȳf, nígwí api t̄fni ámi bi seáȳ e ikwiár̄in̄iñáná meám̄in̄iri éár̄ini.’ nur̄iri ²⁸ wami re ur̄iñinigin̄i, ‘Nígwí K1,000 x̄ir̄iñomi nur̄ápiro K10,000 x̄ir̄iñomi m̄ini w̄ipoyi. ²⁹ Aȳ r̄ipi n̄áni searar̄iñ̄ini. Ámá giȳf giȳf nioni win̄ápi píran̄iñ̄i m̄imepa ner̄i kikiñfá ner̄f̄náȳf api aí nur̄ápiñ̄ifár̄ini. ³⁰ Om̄iñ̄i niar̄iñ̄i s̄ipiomi f̄á n̄ixero s̄fá yin̄iñ̄i b̄iar̄iwám̄ini moaipoyi. S̄fá yin̄iñeȳf r̄fniñ̄i aȳikw̄f m̄win̄ipa en̄fá en̄agi n̄áni ámá ñw̄f earo magi íron̄i ro ep̄ir̄fer̄ini.’” Jisaso ewaȳf xw̄iȳfá e ur̄iñinigin̄i.

Ámá n̄iyoni mí om̄om̄ix̄im̄f win̄fápi n̄áni ur̄iñ̄i n̄ánir̄ini.

³¹ Ámi re ur̄iñinigin̄i, “Ámá im̄on̄iñáon̄i m̄ix̄f ináȳf nim̄on̄iri nik̄f̄n̄imáná ḡf an̄iñajowa t̄fni naw̄ini x̄ix̄f̄eán̄iñ̄i niga n̄iweap̄irane íkwian̄w̄f ámáyo mí om̄om̄ix̄im̄f em̄f̄anam̄i éf ñweááná ³² ámá gw̄f w̄ir̄f w̄ir̄i n̄fni ḡf s̄f̄m̄iman̄j̄m̄ini awi eaár̄ip̄ir̄fár̄ini. Awí eaár̄aná nioni ámá sip̄isip̄f mear̄iḡfáwa sip̄isip̄f t̄fni memé t̄fni neȳíro sip̄isip̄f m̄id̄ani memé m̄id̄ani wárar̄iḡfápa ámáyo ax̄f̄pi e neȳíro m̄id̄im̄id̄ani n̄iwár̄ir̄f̄ná ³³ sip̄isip̄f wé náúm̄ini wár̄iri memé onam̄iñúm̄ini wár̄iri em̄fár̄ini. ³⁴ E nemáná m̄ix̄f ináyoni wé náúm̄ini n̄iñweaḡfáyo re ur̄im̄fár̄ini, ‘Ámá ḡf ápo píran̄iñ̄i seaim̄ix̄f̄iȳf̄né n̄fwiap̄i ro oyá xw̄iox̄f̄yo ñweáoyi. An̄j̄ o xw̄f̄ar̄i im̄ix̄iri an̄j̄na im̄ix̄iri eñe d̄ani seȳf̄né n̄áni wé roár̄iñe n̄fwiap̄i ro ñweáoyi. ³⁵ Aȳf r̄ipi n̄áni searar̄iñ̄ini. Nioni agw̄f niar̄f̄ná seȳf̄né aiwá b̄i niapaḡfár̄ini. Iniiḡf̄ n̄áni nináná iniiḡf̄ b̄i niapaḡfár̄ini. Nioni an̄j̄ m̄id̄añoni en̄j̄aná seȳf̄né n̄inipemeám̄i waḡfár̄ini. ³⁶ Iȳfá mayon̄i en̄j̄aná b̄i n̄iparaḡfár̄ini. Sim̄ix̄f̄f yar̄f̄ná seȳf̄né n̄b̄i ro n̄imen̄weaaḡfár̄ini. Gw̄f an̄j̄yo ñwean̄j̄aná seȳf̄né xw̄iȳfá n̄iñwénapaḡfár̄ini.’ ur̄im̄fár̄ini. ³⁷ E ur̄aná ámá wé ron̄iḡfáyf̄f re n̄ir̄ip̄ir̄fár̄ini, ‘Ámin̄áox̄ini, ḡiná agw̄f n̄áni yar̄f̄ná s̄iñw̄f n̄iran̄irane aiwá siapagwár̄ini? Ḡiná iniiḡf̄f n̄áni sináná iniiḡf̄f siapagwár̄ini? ³⁸ Ḡiná joxi an̄j̄ m̄id̄añox̄f̄niñ̄i im̄on̄iñáná n̄isipemeám̄i wagwár̄ini? Ḡiná iȳfá mayoxi emear̄iñagi n̄iran̄irane iȳfá r̄iparagwár̄ini? ³⁹ Ḡiná joxi sim̄ix̄f̄f yar̄iñagi r̄imen̄weaagwár̄ini? Ḡiná gw̄f an̄j̄yo ñwean̄j̄aná xw̄iȳfá r̄iñwénapagwár̄ini?’ n̄ir̄aná ⁴⁰ m̄ix̄f̄f ináyoni re ur̄im̄fár̄ini, ‘Nepa searar̄iñ̄ini, “Seȳf̄né ámá nioni ḡf im̄on̄iḡfá t̄fyo sip̄i apiam̄i aiwi ar̄ir̄á n̄wir̄i e n̄wir̄f̄náȳf aȳf nion̄f̄niñ̄i niaḡfawix̄ini.” searar̄iñ̄ini.’ ur̄im̄fár̄ini. ⁴¹ E nur̄imáná wé onam̄iñúm̄ini n̄iñweaḡfáyo re ur̄im̄fár̄ini, ‘Gor̄ixo n̄áni ram̄ix̄in̄iḡfáyf̄f̄né p̄f̄ni n̄in̄iwár̄im̄i nuro r̄fá an̄iñ̄i wear̄iñ̄i x̄fo obo t̄fni an̄iñaj̄f̄ x̄fom̄i iw̄f wikár̄iḡfáwa t̄fni n̄áni im̄ix̄ar̄iñ̄ir̄im̄i n̄áni úpoyi. ⁴² Aȳf r̄ipi n̄áni searar̄iñ̄ini. Nioni agw̄f n̄áni yar̄f̄ná seȳf̄né aiwá b̄i m̄iniapaḡfár̄ini. Iniiḡf̄f n̄áni nináná b̄i m̄iniapaḡfár̄ini. ⁴³ An̄j̄ m̄id̄añoni en̄j̄aná n̄inipemeám̄i waḡfám̄ani. Iȳfá mayon̄i emear̄f̄ná iȳfá b̄i m̄in̄iparaḡfár̄ini. Sim̄ix̄f̄f wen̄j̄aná m̄in̄imen̄weaaḡfár̄ini. Gw̄f

anjyo nweanáná xwiyfá m+n+ñwénapagfárini.’ uráná ⁴⁴ wiwan+ñyfyf re n+ri+prfárini, ‘Ám+náoxi gíná joxi agwf nání erí ini+gí nání sin+ri anj m+idánjoxi imón+ri iyfá mayoxi erí s+m+xí werí gwí anjyo nweari yar+ñagí nene s+ñwf n+ran+rane ar+rá m+isipa yagwárini?’ n+ráná ⁴⁵ ayo re ur+imfárini, ‘Nepa searar+ñini.’ Seyfne áamá nioní gí imón+gí tfyo sipí apiamí aiwí ar+rá m+ipá nerfnáyí ayí nioní enfníñf niagfawixini.’ uráná ⁴⁶ ayí rfníñf an+ñf win+ne nání upf+rárini. E nerí aí wé rón+gíayf d+ñf n+yim+ñfpi tfgfáyf nweapf+re nání upf+rárini.” ur+ñnigini.

26

Jisaso nání mekaxí megfá nánirini.

¹ Jisaso xwiyfá apí n+pi+ní nurf+sáná xegf wiep+sar+ñowamí re ur+ñnigini, ² “Soyfne n+ñfárini. Ríxa sfá wíyaú óráná sfá Gor+xoyá anj+najo negf arfowamí m+pi+kí múronjfyi —Enjíná sfá ayi Judayo Isipiyf m+xí ináyo fá xenw+rár+ñáná Gor+xo niaíwf xám+ñf n+yoni op+kím+n+ri anj+najf oyáo urowár+ñf aiwí Judayf o ñwf ikaxf ur+ñfpi tñí x+xeni nero bisfkerfá yisf mayf úrapí nim+xíro n+n+ro sip+sipí miá n+pi+kiro ówanjyo ragf xópé yárfá enjagí nání anj+najo ayo múronj+ñigini. Ayfnáni xwiogwf o o pwéáná sip+sipí miá n+pi+kiro bisfkerfá yisf mayf úrapí nim+xíro nar+gífárini. “Sfá ayi imónáná wa áamá imón+ñáoni fá n+n+xero émáyf íkfáyo oyekwíroarf+poy+n+ri m+ní n+wi+fráo.” ur+ñnigini. ³ Iná apaxf+pán+ñf imón+gí xwéowa tñí Judayf wigf ám+náowa tñí awa ner+meán+ro anj apaxf+pán+ñf imón+gíawamí seáyí e imón+ño, xegf yof Kaiapasoyf r+n+ñoyáyo awí neán+ro ⁴ mekaxf re megfawixini, “Jisasomí pikianiyf yumfí ar+ge nerane fá x+rán+réwini?” mekaxf e n+meróná ⁵ re n+ra ugfawixini, “None ámayo m+xí ém+xamoan+gini. Aiwá sfá Gor+xo negf arfowamí m+pi+kí múronjfyi nání im+xarfná fá m+x+r+pa oyaneyí.” r+n+gíawixini.

Jisasomí wer+xí nanj bí iway+monj nánirini.

⁶ Jisaso anj Betani nweanáná anj áamá peyiyf yago Saimonoyáyo nweanáná ⁷ apíxí wí wer+xí d+ñf nanj eaar+ñf sixf wá —Sixf awá ñigwf aga xwé ronf+wárini. Awá n+meámí n+bi+ri o aiwá n+m+n+ri nweanáná í omí m+ñfyo iway+monj+ñigini. ⁸ Iway+móagí wiep+sar+ñowa s+ñwf e n+w+n+ro ímí wikf d+ñf n+wi+aiwiro re r+n+gíawixini, “Wer+xí d+ñf nanj eaar+ñf apí ñigwf xwé ronfpi pí nání xw+r+fá ik+xearini? ⁹ Wer+xí apí ñigwf nání bí nerane s+ñw+r+yf, ñigwf xwé n+mearfna áamá uyípeayfyo ar+rá n+wirane m+ní wipaxf+rini.” r+nar+ñagfá ¹⁰ Jisaso s+ñwf e n+w+n+ri re ur+ñnigini, “Í ayf nanj niar+ñagí nání pí nání ayá wí rar+ño? ¹¹ Ayf r+pi nání searar+ñini, ‘Áamá uyípeayf soyfne tñí iníná nweapf+ríá enjagí nání rfwéná aí ar+rá wipaxf+rini. E nerí aí nioní iníná soyfne tñí nweám+famani.’ searar+ñini. ¹² Í wer+xí apí nioní n+niway+morfná ayf xw+fá n+weyipf+rí nání iwamfó nim+xarini. ¹³ Nepa searar+ñini. Xw+fá r+rí n+rím+ní amí g+mí xwiyfá nioní nání yayf seainar+ñfpi wáf nemero nur+merfná apíxí rí nioní wer+xí d+ñf nanj eaar+ñf r+pi niway+mófpi nání ení repfyf wíáná ‘Jisasomí apíxí wí e iyí renj+ñigini?’ yaiwipf+rárini.” ur+ñnigini.

Judasó ñigwf meám+n+ri m+iyf ur+ñf nánirini.

14 E uráná Isikarioti dánj Judaso apaxípaníj imónigfá xwéowa tñj e nání nurí 15 re uríjínigíni, “Nioní Jisaso nání mİYf searánáyf soyfne ‘Omí pí wianfwiní.’ seaimónariní?” urfagi nígwf sirípá 30 fáyo niroaro re urígfawixíni, “Rípi siapanfwiní.” uráná 16 o e dání “Xegípi njeañáná pasá umemí nání sñjwí owí naxfdímemíni.” nİYaiwirí e enjínigíni.

Wiepísarijowa tñni aiwá Anfnajo Múronjyi nání nigfá nániríni.

17 Sfá iwamfó Judayf bisfkerfá yisf mayf úraqí nimíxíro narígfáyf iwamfóyi imónáná wiepísarijowa Jisasomí níbíro re urígfawixíni, “Ge nurane aiwá Anfnajo Neamúronjyimi nání yeaanaríjwápi joxí tñni naní imíxanírėwíni?” urfagfa 18 o wiepísarijyf waúmi re uríjínigíni, “Awagwí Jerusaremí nání nuri ámá nioní eararíjáoimí nÍwímearfná re urípiyi, ‘Yegf yearėwapíyaríjwo re ríjoi, ‘Nioní xeaníj níprí anjwí ayoríni. Gf wiepísarijowa tñni joxíyá anjyo aiwá Anfnajo negf arfowamí mípíkí wiárf Múronjyi nání nanfwiní.’ ríjoi.’ urfpiyi.” urowárfagi 19 wiepísarijowáu nuri Jisaso urfípa axípi neri sfá Anfnajo Múronjyi nání sipísipf miá wo nípkiri riyamf egfísixíni. 20 Sfápi tñni Jisaso xegf wiepísarijwf wé wúkaú síkwf wáu tñni níbíro íkwianjwíyo éf níjwearo 21 aiwá awáu nimíxíri tñpi níníroná o re uríjínigíni, “Nepa seararíjini. Soyfne woxí nioní nání mİYf nurírfíni.” urfagi 22 awa dnj rfá uxėagí wo wo re nura ugíawixíni, “Ámínáoxíni, nioní nání mírarijini. Nioní nání mírarijini.” nura úagfa 23 o re uríjínigíni, “Múyo nioní tñni axíná eagwiarígwífo mİYf nurínoríni. 24 Ámá imóníjáoimí rfwamíjwf neánírf ríníjpa xixení níprí aiwí ámá nioní nání mİYf nurírf pasá nímemo Goríxo xeaníj rfá tñj winfá enjagí nání aweyf. Xínái omí mÍxírfpa nerí sñjwiríyf, ríníjwf Goríxo winfápi winímínírf enj menjagi nání nanj imónímínírf enjrfíni.” urfagi 25 Judaso, mİYf uríno re uríjínigíni, “Nírfėwapíyaríjoxíni, ‘Aga nionímaní.’ nimónariní.” urfagi Jisaso re uríjínigíni, “Jíwaníjoxí aí nírarijini.” uríjínigíni.

“Rípi gf waráriní. Gf ragíriní.” uríj nániríni.

26 Jisaso awa sñni aiwá níníroná bisfkerfá bí nímearí apí nání Goríxomí yayf níwirí kwíkwírmf nerí wiepísarijowamí míní níwirí re uríjínigíni, “Rípi ayf gf waráriní. Nínírápiro nípoyí.” nurírf 27-28 kapíxí iniígf wainf íníjfwá nímearí Goríxomí yayf níwimáná awamí míní níwirí re uríjínigíni, “Noyfne nírfwá nípoyí. Ayf rípi nání seararíjini. Nioní ámá níní nání nípkíáná ragf nioníyá xwfáyo pwaríjagi níwínírfná re yaiwípráoí, ‘Xwíyá sñj réoáríjpi ríxa yoxáníj yípámojoi. Nene fwf yaríjwápi yokwarímf neainí nání rfá enjoi?’ yaiwípráoí. 29 E nerí aí re seararíjini, ‘Nioní re dání iniígf wainf ámí wí míní néra núísáná gf ápo xfo xegf xwioxíyo mímėamf níseairí seamenjweanfė dání ámí nioní tñni nawíní ananí nanfwaríni.’ seararíjini.” nurírf 30 sonj Goríxomí yayf umeaníro nírfmowa nípeyearo dfwf Oripipámí nání yígfawixíni.

Pitao “Nísiepisamoárimí éf umíméini.” uríj nániríni.

31 Jisaso wiepísarijowamí re uríjínigíni, “Sfá riyimí soyfne noyfne nírfwamí níniepísamoárimí upíráoi. Rfwamíjwf neánírf ewayf xwíyá soyfne nání re ríníjpi, ‘Goríxoní sipísipf xiáwomí píkioreawáraná sipísipf amí amí umínírfíni.’ ríníjpi xixení imóníni nání nioní

n+niep+isamoár+im+ éf up+ráo+.³² Nion+ n+n+ip+ikiro a+í nion+ Gor+xoyá d+ñ+y+o dán+ n+w+iap+n+meámáná Gariri p+ropen+s+y+o nán+ xám+ yim+fár+in+.” ur+fag+ a+í³³ Pita+o re ur+ñ+nig+in+,” “Ámá wa nowani n+siep+isamoár+im+ úag+fa aiw+ nion+ wí n+siep+isamoár+im+ éf um+mé+in+.” ur+fag+³⁴ Jisaso re ur+ñ+nig+in+,” “Nepa r+rar+ñ+n+.” S+á r+yim+ á+r+weg+im+ kar+fkar+ s+in+ r+aiwá m+rar+f+ná jox+ nion+ nán+ r+ip+iaú r+ip+ re nur+r+f+in+,” ‘Nion+ o nán+ maj+fár+in+.’ nur+r+f+in+.” ur+fag+³⁵ Pita+o re ur+ñ+nig+in+,” “Nion+ en+ jox+ t+ín+ n+n+ip+ikiro aiw+ ‘O nán+ nion+ maj+fár+in+.’ wí r+m+mé+in+.” nur+r+ri+ w+iep+sar+ñ+f w+fa en+ ax+fp+in+ e nura ug+fawix+in+.

Gesemani dán+ Gor+xom+ xw+y+fá ur+ñ+f nán+r+in+.

³⁶ Jisaso awa t+ín+ om+ñ+f oj+ikw+í Gesemani+y+ r+in+ñe n+rémoro re ur+ñ+nig+in+,” “Soy+né re ñweañáná nion+ dae nur+ Gor+xom+ xw+y+fá r+r+im+ wim+f+in+.” nur+r+ri+³⁷ Pitaom+ t+ín+ Sebediom+ xewaxowaúmi t+ín+ n+w+ir+meám+ nur+ d+ñ+f r+fá uxear+ñag+³⁸ awam+ re ur+ñ+nig+in+,” “Nion+ d+ñ+f r+fá n+ixear+ñag+ nán+ r+xa n+pepax+ niar+in+.” Soy+né re n+ñweámáná nion+ t+ín+ naw+in+ awí on+ñweaney+.” nur+im+³⁹ n+wár+im+ b+i on+im+iap+ nur+ s+m+man+ñ+m+in+ n+ip+kín+mear+ Gor+xom+ r+ix+ñ+f nur+r+f+ná re ur+ñ+nig+in+,” “G+í ápox+in+,” anani e epax+ en+ñány+f, xean+ñ+f nion+ nímean+y+f kap+ix+ nion+ n+m+f+n+ñ+f imón+ñ+f+wá anani n+n+ráp+r+ emi miway+mor+ré+in+? Nion+ e r+rar+ñag+ aiw+ d+ñ+f nion+yáyo m+x+f+d+ jox+yáyo x+dei+.” nur+im+⁴⁰ w+iep+sar+ñow+ wár+fe nán+ n+b+ri+ awa sá weñag+fa n+w+in+ri+ Pitaom+ re ur+ñ+nig+in+,” “Soy+né nion+ t+ín+ b+i on+im+iap+ awí n+ñwearane naw+in+ m+ñweapax+ r+seaimónar+in+? ⁴¹ Soy+né d+ñ+f re n+seaimón+r+ aiw+,” ‘Jisasom+ pí pí wímeáag+ aiw+ anani núm+ x+f+dan+f+wár+in+.’ n+seaimón+r+ aiw+ seg+ wará éf seain+n+ñ+oi+.” Éf m+iseain+pa en+ nán+ awí n+ñwearo Gor+xom+ r+ix+ñ+f re ur+f+oy+, ‘Awam+ obo yap+f owíwap+y+in+ri+ s+ñw+f m+inean+pa et.’ ur+f+oy+.” nur+im+⁴² ámi b+i nuri r+ix+ñ+f nur+r+f+ná re ur+ñ+nig+in+,” “G+í ápox+in+,” nion+ kap+ix+ xean+ñ+f nímean+ nán+ imón+ñ+f+wá m+n+pax+ imón+ñánáy+f, m+n+múropax+ en+ñány+f, jox+ simónar+ñ+f+pi oimón+in+.” nur+im+⁴³ ámi n+b+ri+ wen+ñ+f é+y+f w+n+ñ+nig+in+.” W+iep+sar+ñow+ s+ñw+f sip+ix+ip+ix+ wiar+ñag+ sá xana weñag+fa n+w+in+ri+⁴⁴ ámi awam+ p+f+n+ n+wíar+im+ b+i nur+ xám+ xanom+ r+ix+ñ+f nur+r+f+ná ur+f+pa ax+fp+ ámi nur+im+⁴⁵ n+b+ri+ w+iep+sar+ñowami re ur+ñ+nig+in+,” “Soy+né s+in+ kiki+fá nero sá riwoy+né r+wen+oi? Ar+fá reñ+oi? Ámá imón+ñáon+ íw+f yar+ig+fáy+f pasá n+n+mero fá n+ix+r+ip+r+ r+xa iy+ix+in+.” ⁴⁶ R+xa wíap+n+meápoy+. Oweaney+. S+ñw+f w+n+f+oy+. Pasá n+imeno r+xa iwo yapar+in+.” ur+ñ+nig+in+.

Jisasom+ fá x+r+ig+fá nán+r+in+.

⁴⁷ S+in+ e urar+f+ná re en+ñ+nig+in+.” Judaso —O w+iep+sar+ñ+f wor+in+.” O ámá obax+ apax+fpán+ñ+f imón+ig+fá xwéowa t+ín+ Juday+f mebáowa t+ín+ urowár+fáwa, wig+f kirá t+ín+ iwan+f t+ín+ n+m+ax+im+ Judasom+ r+f+w+y+o x+f+d+ig+fáwa o nipemax+im+ Jisaso t+ñ+f e rémónap+ñ+nig+in+.” ⁴⁸ E n+rémónap+máná óf e dán+ re ur+f+pa,” “Nion+ pasá numer+ kíy+ miaúnáná ay+ s+m+maj+ón+ñ+f seaiar+ñ+n+.” Soy+né ‘O Jisasar+fani?’ n+yaiwiro fá x+r+r+r+ix+in+.” ur+f+pa⁴⁹ Jisasom+ n+wímearf+ná an+ñ+n+ yay+ “G+í n+réwap+yar+ñox+in+” nur+r+ri+ kíy+ miaún+ñ+nig+in+.” ⁵⁰ Kíy+ miaúnáná Jisaso re ur+ñ+nig+in+,” “N+ig+ n+kum+ix+in+ri+ emear+gw+fíox+in+,” jox+ nion+ nim+n+r+ri+ bar+ñ+f+pi r+xa r+niar+ñ+n+?” uráná awa m+r+f+ n+b+iro omi

fá xirigfawixini. ⁵¹ fá xirariná Jisaso tñni rogíáwa wo xegí kirá renj nímíxeari apaxípaníñj imóníñj seáy e imóníñoyá omíñj wiariñomi mññj orómínri éyí pírí nímoyíkirí arfá mññj níwirípiari mamówaríñniginí. ⁵² Arfá mññj níwirípiari mamówarána Jisaso re uríñniginí, “Kirápá aníwámí ámi síxí ikwaseárei. Xwíyíá re ríníñjpi, ‘Ámá kirá fá nímáxíro ámá pikianiro emearígfá gíyí gíyo wíníyí ení kirá tñni pikipíríárini.’ ríníñjpi dññj rímoaríñini? ⁵³ Joxí dññj re riyaiwiaríñini, ‘O xegí xanomí yaríñj níwirínáyí, xano éf umíni nání aníñají símíñj wínarígfáwa fá míropaxí wí e bí wí e bí miaúraráf wé wúkaú síkwí waú iníñjpi murowárenapípxíriní.’ riyaiwiaríñini? ⁵⁴ Oweoi, ápo nurowárenapípxí aiwí nioní apí nání yaríñj níwirínáyí, ríwamíñj nioní nání ‘E níwiro pikipíríárini.’ nírínri eáníñjpi aríge xíxeni imóníñjoi?” E nurimáná ⁵⁵ xíomí fá xíraníro bíáyo re uríñniginí, “Soyíné ámá fíwí xauráparíñj womí fá xíraníro nání yarígfápa kirá tñni iwanj tñni fá nímáxírimí nioní fá níxíraníro ríbaríñoi? Sfá ayí ayo nioní anj rídíyowá nání míríníñwámí nññweámáná searéwapiyaríñagi aiwí soyíné wí fá níxíraníro egfámani. ⁵⁶ E nerí aí wíá rókiamoagfáwa nioní nání níróro Bíkíwíyo eagfápi xíxeni imóníñj nání soyíné e níaríñoi.” uráná wíepísaríñowa nowani omíni níwíepísamóarími éf ugíawixini.

Jisasomi xwírixí umegfá náníñini.

⁵⁷ Jisasomi fá xíríáyí omí nímera nuro Kaiapasoyá aníyo ñwí ikaxí eáníñjpi mewegfáwa tñni Judayí mebaowa tñni awí eánaríge nání nímeámí warífná ⁵⁸ Pitao “Jisasomi pí wípíríréoi?” níyáiwirí ná jfámí dání aníñaxídfí níwiéra númí nuri apaxípaníñj imóníñj seáyí e imóníñoyá anj ákíñyáo nípáwiri porisowa tñni nawíni ñweañáná ⁵⁹ apaxípaníñj imónígfá xwéowa tñni Judayí mebaowa nowani tñni omí pikipírí nání “Síñwí fíwí wínarogfá xwíyíá omí pikipaxí imóníñyí bí ouxekwí mópoyi.” níyáiwiro “Xwíyíá omí uxekwí mopaxí bí oimóníni.” níyáiwiro rayarífná ⁶⁰ ámá obaxí níbayiro omíni nuxekwí moro aiwí omí anani pikipaxí wí mimóní níyayífasáná waú níbíri ⁶¹ omí nuxekwí mori re rígfísixini, “Ámá ro re ríñoríni, ‘Nioní anj rídíyowá yarígfíwá nípnearí sfá wíyáú wíyímíni ámi mírípaxoníriní.’ ríñoríni.” rígfísixini. ⁶² E nírimáná enáná apaxípaníñj imóníñj seáyí e imóníño níwiápnímeari re uríñniginí, “‘Joxíñf xwíyíá ríxekwí moarígfáyí nání xwíyíá wí mírípaxí rísiaríni? Síni xwíyíá nírixekwí morífná rarígfípi, ayí pí nání raríñj?’ urífagi aí ⁶³ Jisaso xwíyíá bí muríñniginí. Xwíyíá bí muraríñagi apaxípaníñj imóníñj xwéo síñwí e níwínri re uríñniginí, ‘Joxí nepa Kiraisoxí, ámá yeáyí neayímíxemearífa nání aríowayá xwíá piáxfíyo dání iwiaroníoyí raríñwáoxí enánáyí, nepa níaiwí Goríxoyáoxí enánáyí, Nwíá aníñj síñj imóníño tññj e dáníñj níriñj áwanj neareí.’ urífagi ⁶⁴ Jisaso re uríñniginí, ‘Oyí, ayí ríxa joxí raríñini. E nerí aí re ríraríñini, ‘Ríwéná seyíné ámá imóníñooní Goríxo enj síxí eáníñoyá wé náúmíni ñweañagi síñwí naníro aníñnami dání agwí tñni weaparíñagi naníro epíríárini.’ ríraríñini.’ uráná ⁶⁵ Apaxípaníñj imóníñj xwéo wíkwí níwónri xewaniño xegí rapírapí yíníñú naxerí ámínáowamí re uríñniginí, “Ámá ro Goríxomí xewaxoníñini ríxa omí ríperírfí umearíni. Ámá wíni

wíni omi xwiyá uxekwímopíri bipaxí mimónini. Ai, o Gorixomi riperírí umeariná sewanijoyné ríxa ará wíoi. ⁶⁶ Soyné dñí pí yai-wiaríñoi?" uríagí awa re urígíawixini, " 'O ríípi ríxa nípikipaxírini.' neaimónarini." nurimáná ⁶⁷ omi símimanjyo reanjwí uríro wé amimá nemáná earo nerfína wa wé piará nupikákwiayiróná ⁶⁸ re urayigíawixini, "Kiraisoxini, dixí imónigíayo yeáyí uyimixemearfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronoxini, áwanj nínearíri wíá nearókiamoi. Agwí iwanj go reaarini? Iwanj go reaarini?" urayigíawixini.

Pitao "O nání nioní majfáriní." uríñí nánirini.

⁶⁹ Pitao, anj ákíñáyo íniríwámíni njweanomi apíxí omíñí wíiaríñí wí re uríñínigíni, "Joxí Gariri píropenísíyo dánj Jisaso tñí emearíñí woxírini." uríagí aiwí ⁷⁰ Pitao "Oweoi." nuríri "Jíxí raríñíyí nání nioní majfáriní." nurími nurí ⁷¹ íwí ákíñá tñí e ronáná ámi wí níbirí omi síñwí níwinírí ámá e njwíxapigíayo re uríñínigíni, "Ámá royí Nasaretí dánj Jisaso tñí emearíñíyí worini." uríagí ai ⁷² Pitao "Oweoi." nurírína "Xwíá tí tñí e dání seararíñini. Ámá o nání nioní majfáriní." nurimáná enáná ⁷³ ríwíyo onímiápi e rówapigíayí anjwí e níbéro Pitaomi re urígíawixini, "Xwíyá joxíyá Gariri píropenísíyo dánjyí rarígíápi axípi raríñagí nání joxí ayíyá woxírini." neaimónarini." uráná ⁷⁴ o sípi ikaxí nímeperi re uríñínigíni, "Xwíá tí tñí e dání re seararíñini, 'Nepa o nání nioní majfáriní.' seararíñini." uráná re eníñigíni. Karíkarí ríaiwá ríñínigíni. ⁷⁵ Karíkarí ríaiwá ráná ámi píné Jisaso uríípi "Karíkarí síní ríaiwá míríñáná joxí biaú bí ámá wíyo re uríríni, 'O nání nioní majfáriní.' uríríni." uríípi dñí níwinírí e dání nípeyearí njwí píyí wíríñínigíni.

27

Jisasomí Pairato tñí e wárigíá nánirini.

¹ Wíápi tñí apaxípaníñí imónigíá xwéowa tñí Judayí mebaowa tñí Jisasomí nípikipírí nání xwíyá numearimáná ² gwí níyiro nímeámi nuro émayí gapímaní Pairato tñí e wárigíawixini.

Judasó gwí yaímíñí nánirini.

³ Judaso, Jisasomí míyí uríro mebaowa "Jisaso xewaníño ríípi nání píkipaxí imóníñagí nání émayí opíkipoyí." raríñagí ará níwirí dñí sípi wíagí nígwí sirípa 30 míni wíápi ámi nímeámi nurí apaxípaníñí imónigíá xwéowami tñí Judayí mebaowami tñí míni wimínirí nerfína ⁴ re uríñínigíni, "Nioní ámá íwí bí méomi míyí nurírí nání sípi ikáríníñigíni." uríagí ai awa re urígíawixini, "Jíwaníñoxí éípi nání none pí nání neararíñini? Jíwaníñoxí ikíxéini." uríagí ⁵ Judaso nígwípi rídiyowá yarígíwámi e emí nímoánímo nurí xewaníño gwí yaímíñínigíni.

⁶ Judaso peyeáaná apaxípaníñí imónigíá xwéowa nígwí api nímearo re ríñigíawixini, "Nígwí rípi ámá opíkipoyínirí wíwápi enjagí nání nígwí Goríxo nání anj ríwámi tarígíápi tñí nawíní níkwierórínáyí, ayí nípikwíní meníni." níriníro ⁷ nígwí api nání xwíyá níriníwáwa nígwí api nímeámi nuro ámá mídánj imónigíayí xwíá weyipírífa nání xwíá xegí yofí Xwárfá Síxí Imíxarígíayíyápiyí ríñínípi bí egíawixini.

8 Nigwí ámá opikípoyiniri wigfápi tñni xwíá api bí éagfa nání yoí Ragípiyi wíragíárini. Agwí eni sñni e nira warinjo. ⁹ Awa e éaná xwiyá Gorixoyá wíá rókiamoagí Jeremaiao niwuriyiri ríwamíñí eañí rípi, “Awa nigwí 30 Isireriyí ‘Ámá wo xegí wo nání miyí nearána wianwárini.’ riniğfápi nimearo ¹⁰ xwíá xegí yoí Xwáría Sxí Imixarigfáyíyápiyi riniğfápi Gorixo sekaxí niriğfápi tñni xixeni bí nero mñni wigfawixini.” Xwiyá e niriñiri éaniğfápi iná xixeni e imóniğfápi.

Pairato Jisasomi yariñí wiayiní naniñini.

¹¹ Jisasomi nimeami nuro gapimani Pairato tñni e mearémóná gapimano yariñí niwiayirina re uriniğini, “Joxi mxi inayí Judayáoxiran?” uríagi Jisaso “Joxi e rariñini.” uriniğini. ¹² Apaxipaniğni imóniğfá xwéowa tñni Judayíya mebaowa tñni xwiyá obaxi omñni uxekwímoaríagfa aiwi o xwiyá xixe uripaxi nimóniri ai bi muriniğini. ¹³ Xwiyá bi murí yariğagi Pairato siğwí e niwiniñiri re uriniğini, “Xwiyá obaxi ‘Joxini rixekwímoayariğfáyo arfa mwiwipariyariñini?’ nuriri ¹⁴ Jisaso xfomi uxekwímoaríagfa bi nani ai xfo bi murí yariğagi niwiniñiri ududí wininiğini.

Pairato Jisasomi níkweari wáriminiri enipi naniñini.

¹⁵ Sfa Gorixo Judayo mipiki wiari múroniyi imóniğfá xwiogwí ayí ayo Judayí nuro wigí gwí ñweagfa wo nani émayí gapimanimi yariñí wíaná o ayo yayí owimómñiri wigí go go nani wimónariğfá wariğfáini. ¹⁶ Iná wigí ámá gwí ñweañí wo Barabasoyi riniño Judayí nñni yoí oyá niğfá imóniğfáini. ¹⁷ Ayinani ámá sipfá ayí gapimani Pairato tñni e awí éaná o re uriniğini, “Nioni go seawarimñini? Barabaso seawarimñini? Jisaso, ámá Kiraisoyi rariğfá seawarimñini?” uriniğini. ¹⁸ Ayí rípi nani e uriniğini. O niğfáini. Apaxipaniğni imóniğfá xwéowa Jisasomi sipi ñni niwiiwiro nani xfo tñni e wárfá nani o niğfáini. ¹⁹ Rípi nani eni “Jisaso seawarimñini?” uriniğini. O ikwianğwí xwirixí meariniğfáni éf ñweañá xiepi Jisaso nani xwiyá re uowárenapiğini, “Árfwiyimi ámá o nani oriğá niwiniñina ñni rfa nixéniğini. Ayinani ámá wé roniğni omi sipi wí mwiwixipani.” uowarí enagi o ámá e epíroyí egfáyo “Jisaso seawarimñini?” uriniğini. ²⁰ E uríagi aiwi wíá móniğfáni apaxipaniğni imóniğfá xwéowa tñni Judayíya mebaowa tñni ámá oxí apixí aiwá api nani epíroyí egfáyo re uriméfa enagi nani, “‘Barabasomi neawári.’ uríro ‘Jisasomi opikípoyi.’ uríro éfrixini.” uriméfa enagi nani ²¹ gapimano ámá e epíroyí egfáyo “Ámá rowauí gñini go seawarimñini?” urána ayí re urigfawixini, “Barabaso neawári.” uríagfa ²² Pairato re uriniğini, “Nioni Jisaso, ámá Kiraisoyi rariğfómi pi wimñini?” uríagi nñni re urigfawixini, “Omi ikfáyo seayí e oyekwíroarípoyi.” uríagfa ²³ o re uriniğini, “Pi nani? Pi fwi éf nani yekwíroarimñini?” uríagi aiwi ayí xwamiáni nura nuro re urigfawixini, “Omi oyekwíroarípoyi.” nira warfna ²⁴ Pairato “Gí xwiyá arfa mñni epíri enagi nani ámi bi nuriri ai nañí wí imóniğfáni. Rixa mxiñni épimixamopíroo.” niyiwiri ámá ayí re oyaiwipoyini, “O ‘Jisasomi xe oyekwíroarípoyi.’ niriñiri ai ‘Rea mñni oemñni.’ niyiwiri rfa yariñini?” oyaiwipoyiniñiri wigí siğwí anigfe dani wé wayí niriñiri re uriniğini, “Ámá ro

manj nioniyáyo dáni pikipíríméoi. Sewaninjyíné segí manjyo dáni pikipíráoí.” uríagi ²⁵ áamá nñni re urígíawixini, “Oyá ragí pí enñoi xe oneaxénini. Negí niaiwíyo eni xe oxénini.” urána ²⁶ Pairato re enñinigini. Barabaso nívariri porisowami re urñinigini, “Jisasomi síkwá ragí pírf nuyikimána íkíáyo seáyi e yekwíroáripoyi.” nuriri minni winñigini.

Porisowa Jisasomi ríperirí megíá nánirini.

²⁷ Porisowami minni wíaná awa Jisasomi nimeámi gapímanjyíyá anjyo —Anj yof Píretoriumyi rñinjyorini. Anj ayo nípáwiro porisí nowamini “Eini.” nuriro “Omi ríperirí omépeaneyi.” nñniro re egíawixini. ²⁸ Omi rapírapí xegí yíniñú nñwiriro emi moro ámi ayíá rñj wú, mixel ináyowa yínarigíáyo dánjyí wú nñmearo uyíro ²⁹ ópiyá enñinñj imóninñj wíri níkkíyímána mixel ináyí amñanñwñinñj imóninñj mñjyo dñkínarigíápa omi enj tñni mñjyo udñkiáiro xoyíwá wíyi mixel ináyowa maxírarigíápa íá umñro nemána agwírwámini xómñj nñyíkwiro ríperirí numerína re urayigíawixini, “Judayíyá mixel ináyoxini, yayí osianeyi.” nuriro ³⁰ reanjwí nñwúrayiro xoyíwáyi nurápiro mñjyo neaayiro ³¹ ríxa ríperirí numearíásána rapírapí ayíá rñj nñwiriro ámi xegú nuyírmána íkíáyo seáymi yekwíroáraniro náni níméra ugíawixini.

Jisasomi íkíáyo yekwíroárigíá nánirini.

³² Yekwíroáraniro náni anj apimi dáni níméra nuróna Jisaso ríxa enj meánj yarñjagi nñwñiro áamá wo, Sairini dánj Saimonomi sekaxí re urígíawixini, “Yoxá rípa nimeámi wuii.” nuriro ³³ ríxa dñwí mñeyoanj apíkwí xegí yof Gorígotai rñinñjipimí —Dñwí api yof mñkí áamá mñj gíxweá nánirini. Dñwí apíkwímini nñémoro ³⁴ wa Jisaso rñinñj mñwinípa oeniri marisíná yíki yarñj bñiniñgí wainíyo niwayimómána nawíni oimóniri kñrñkñrñ nimeari e nero minni wíaná iwamíto gígi éána mñnñpaxí wimóninñigini. ³⁵ Porisowa omi ríxa yoxáyo seáyi e nñyekwíroármána “Oyá rapírapí none go go meanírenñoi?” nñniro áwini e nñimána sárú nemána ³⁶ éf nñwearo Jisasomi awí nñmenwearo ³⁷ áamá nñni “O íwí api éf náni rípiñarñoi?” oyaiwípoyinñri íkíá wára nñmearo “Áamá ro Jisaso Judayíyá mixel ináyorini.” nñniro rñwamñj nearo mñj tñj e seáyi e píraugíawixini. ³⁸ Jisasomi nñyekwíroármána áamá fwi mearígfíwaúmi eni midímídáni yekwíroárigíawixini. ³⁹ Áamá óyimi bñri urí nñyayirína peayí sñjwí nñwñiro mñj kñrñkñrñ nimearo ikayíwí numearíróna ⁴⁰ re urayigíawixini, “Re rñjoxirani? Nñwanñoni anj ridíyowá yarígfíwá nñpínearí gí nñwiní sá wíyau wíyimi ámi mñrímñárini.’ rñjoxirani? Joxí nepa niaíwí Goríxoyáoxi enánáyí, jñwanñjoxi enj nñyoáarini mñi wepñnei.” rayigíawixini. ⁴¹ Apaxípáninñj imónigíá xweowa tñni ñwí ikaxí eáninñpi mewegíáwa tñni Judayíyá mebáowa tñni áamá bñri uro yayarigíáyí ríperirí umeararigíápa awa eni ríperirí numero re rígfíawixini, ⁴² “O áamáyo ‘Nioni tñámni bána yeáyí seayimíxemeámñárini.’ uragí aí xewanñjoriri aríra minípaxíriní. Íkíáyo dáni enj nñyoáarimí wepñnánáyí, ananí dñj wíkwíroanñwini. ⁴³ O Goríxomí dñj nñjwiráriní re rñnarñjorini, ‘Nioni niaíwí Goríxoyáonirini.’ rñnarñjorini. Goríxo xewaxí ro náni yayí nñwinírnáyí, ríxa éf oumínini. Aríra

winirfeninjo+niri sijnwí wínaníwini.” rigíawixini. ⁴⁴ fwwí mearígfíwaú míd+mídáni yekwíroáringííwaú eni Jisasomi ikayíwí numearírná axípiní rigíisixini.

Jisaso pení nánirini.

⁴⁵ E néra núfasaná enáná ríxa sogwí áwini e 12:00 imónaná re eniginini. Aní nímíni sía yináriniginini. Sía nýinárinísaná ríxa 3:00 p.m. imónaná ámi wía óníniginini. ⁴⁶ Ámi wía ónáná Jisaso xegí Xibíruyí píné tñi ríaiwá re riniginini, “Eri, Eri, ramí sabakítani?” urinípiyí re nírírná uriniginini, “Gí Goríxoxini, gí Goríxoxini, joxi pí nání niepísamoarinini?” ríaiwá e ráná ⁴⁷ áamá e rówapígfáyí wí Jisaso e ríagí aríá níwiro re rinígfawixini, “Wía rókiamoagí Irajiao nání ríaiwá ríá rarini?” nírínro ⁴⁸ ayí wigí wo aníni nuri íríkwí bí nímeari wegwía wá tñi ayínwí níkiroárimáná inígfí wainí niáf ení bí íríkwípmi níwayímómáná Jisaso oníniri wimíxánímíniri yaríná ⁴⁹ xegí wíniyí re urígfawixini, “E mepani. Irajiao níwepíniri aríá winírfeninjo? Aríá míwipa enírfeninjo? Sijnwí owínaneyi.” raríná ⁵⁰ Jisaso ámi ení tñi ríaiwá bí nírírná xegí dñí níyámiga uniginini. ⁵¹ Xegí dñí níyámiga úáná re eniginini. Rapírapí aní rídiyowá yarígfíwámí awawá nwía Goríxoyá nání níyimároníri epanjóárininú yoparí éde dání xegípi naxega níwepíniri wúkaú imóniri xwía poboní éáná sñá xwé áwínimí níjiga uri ⁵² áamá xwárpá noxoága úáná áamá Goríxomi dñí wíkwíroagí piyíyí wegíe dání sñí ero egíawixini. ⁵³ Piyí ayí Jisaso ríxa níwiápnímeámáná enáná nuro Jerusaremí rémóáná áamá obaxí ayo sijnwí wínígfawixini. ⁵⁴ Porisowamí seáyí e imóninjo tñi porisí xó tñi Jisasomi awí mearogíáwa tñi xwía poboní eri amípi e imóniri éagí níwínro óf níkárínro re rinígfawixini, “Áamá royí neparini. Goríxomi xewaxorini.” rinígfawixini.

⁵⁵ Apíxí obaxí “Jisasomi saní nurápa númí ouxfdaneyi.” níro Gariri píropenisíyo dání bííwa ná jfami nírómáná sijnwí wínígfíwa ríwarini. ⁵⁶ Íwa wí Magídara dñí Maríairini. Ámi wí Jemisomi tñi Josepomí tñi xínái Maríaiyí rinínirini. Ámi wí Sebediomí xewaxowaúmí xínáirini.

Jisasomi xwía weyárigíá nánirini.

⁵⁷ Ríxa sogwí nokepí tñi áamá amípi mímúroníní wo —O Arimatia dñí Josepoyí rinínorini. O eni Jisaso wiepísíníyí worini. ⁵⁸ O émayí gapímaní Pairato tñí e nání nuri Jisaso piyomí xwía weyárimíniri nání yaríní wíáná Pairato porisowamí “Xe omeaniri sijnwí wínípoyi.” uríagí ⁵⁹ Josepo nuri piyomí nímeari rapírapí apía xaiwí wenípi tñi xopíxopí nírómáná ⁶⁰ sñá óf xewaninjo nání ríxíníyimi —Ayí áamá sñí míweníyirini. Ayimí nímeámí nípáwiri nítimáná sñá piará xwé wo mímegwínarí nímera nuro sñá ófíyimi nípíroárimí uniginini. ⁶¹ Magídara dñí Maríai tñí Maríai wíí tñí ípaú sñá ófíyí mídáninje ninweámáná Jisaso piyomí e tarínagí wínígfíisixini.

Jisaso piyomí awí mearogíá nánirini.

⁶² Sía Sabarfáyo nání Judayí amípi píraníní imíxárarígfáyi óráná wíápi tñí apaxípaníní imónígfá xwéowa tñí Parisiowa tñí awa gapímaní Pairato tñí e awí neánro ⁶³ Jisaso piyo nání re urígfawixini, “Ámínáoxini, yapí neáíwapíyinjo sñí mípé níjwearíná

re rɪŋɪpi, 'Sfá wiyau wiyi óráná ámi wiápɪnɪmeámfárɪnɪ.' rɪŋɪpi nánɪ dɪŋɪ neainarɪŋagɪ nánɪ barɪŋwɪnɪ. ⁶⁴ Oyá wiepɪsarɪŋowa nɪbɪro pɪyomɪ fɔwɪ nɪmearo pɪnɪ nɪtɪmáná ámayo re urɪpɪrɪxɪnɪrɪ, 'O rɪxa wiápɪnɪmeánɪgɪnɪ.' urɪpɪrɪxɪnɪrɪ joxɪ porɪsf wamɪ sekaxɪ re urowáreɪ, 'Omɪ xwɪfá weyárɪgɛ nánɪ nuro awɪ sfá wiyau wiyimɪ mearópoyɪ.' urowáreɪ." uráná ⁶⁵ Pairato re urɪŋɪnɪgɪnɪ, "Sewanɪŋoyɪné porɪsf wa awɪ mearopɪrɪ nánɪ nɪmeámɪ nuro soyɪné fɔwɪ mɪmeapa oépyɪnɪrɪ yarɪgɪfápa wiepɪsarɪŋowa pɪyomɪ fɔwɪ meapɪrɪxɪnɪrɪ e e nurára úpoyɪ." urɪfagɪ ⁶⁶ awa nuro Jisaso xwɪfá weyárɪnɪŋe porɪsowamɪ e e nurára numáná sɪkf bɪ nɪmearo sɪmɪmajɪfó nánɪ sɪŋá pɪrónɪŋomɪ seáyɪ e ikwɪárarɪgɪfawɪxɪnɪ. Apɪ mɪwenjáná "Ámá nɪpáwɪro pɪyomɪ meáfárɪnɪ?" yaiwianɪwánɪro nánɪ e egɪfawɪxɪnɪ.

28

Jisaso ámi wiápɪnɪmeanɪf nánɪrɪnɪ.

¹ Magɪdara dánɪ Mariaɪ tɪnɪ Mariaɪ wɪfɪ tɪnɪ Sabarɪfá rɪxa wéáná Sadéyo isfáyo ípaú Jisasoyá xwárɪpáyo sɪŋwɪ wɪnanɪrɪ nánɪ nuri ² sɪnɪ mɪrémopa yarɪná re enɪnɪgɪnɪ. Pobonɪ xwé wɪ éáná anɪnájɪ Gorɪxoyá wo anɪnamɪ dánɪ nɪweapɪrɪ sɪŋá xwárɪpáyo ófɪyimɪ pɪroárɪgɪfó mɪmegwɪnárɪf néra nuri ófɪyimɪ nɪwiemoárɪmáná sɪŋáomɪ seáyɪ e éf ɲweáagɪ ³⁻⁴ porɪsf awɪ mearoarɪgɪfáwa anɪnajo ápɪanwɪ yarɪŋɪfpa wɪfá énɪŋɪf nókɪrɪ ɲweanagɪ nɪwɪnɪro xegɪ rapɪrapɪ enɪ sɪŋwɪ mɪmɪŋɪf inɪf yɪnɪŋagɪ nɪwɪnɪro óf nɪkárɪnɪro pɪyɪnɪŋɪf nɪmónɪro xwɪfámɪ píerɪnowɪgɪfawɪxɪnɪ.

⁵ Anɪnajo sɪnɪ xwárɪpá tɪŋɪf e ɲweanáná ípaú rémónapɪfagɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, "Aɪpagwɪ wáyɪf mepanɪ. Nionɪ nɪŋfárɪnɪ. Aɪpagwɪ Jisaso, pɪyomɪ íkfáyo yekwɪroárɪgɪfómɪ sɪŋwɪ wɪnanɪrɪ barɪŋɪɪ. ⁶ O re mɪwenɪnɪ. Xɪfó searɪŋɪfpa rɪxa nɪwiápɪnɪmeámɪ únɪgɪnɪ. Aɪpagwɪ xɪfómɪ tɪgɪf e nɪbɪrɪ sɪŋwɪ wɪnɪpɪyɪ." nurɪrɪ ⁷ ámi re urɪŋɪnɪgɪnɪ "Rɪxa nuri xegɪ wiepɪsarɪŋowamɪ re urémeápiyɪ, ' "O xwárɪpáyo dánɪ rɪxa nɪwiápɪnɪmeámɪ únɪgɪnɪ. Arɪfá épɪyɪ. O Garɪrɪ pɪropenɪsfɪyo nánɪ xámɪ yɪfɪmɪ soyɪné e nɪyoaro sɪŋwɪ wɪnɪpɪrɪfárɪnɪ." urémeápiyɪ.' eararɪŋɪnɪ." urɪfagɪ ⁸ ípaú anɪnɪ xwárɪpáyo pɪnɪ nɪwiárɪmɪ nurɪfáná wáyɪf íkárɪnɪrɪ yayɪf íkárɪnɪrɪ néra nuri wiepɪsarɪŋowamɪ áwanɪf urémeanɪrɪ anɪnɪ warɪná re enɪnɪgɪnɪ. ⁹ Jisaso ípaúmɪ nɪwɪmearɪ "Gɪf ámá aɪpagwɪ!" nurɪrɪ yayɪf e wɪáná ípaú anwɪ e nuri mɪŋɪf xwɪfáyo nɪkwɪrorɪ xegɪ sɪkwɪf fá nɪxɪrɪrɪná omɪ seáyɪ e umegɪsɪxɪnɪ. ¹⁰ Seáyɪ e uméáná o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, "Aɪpagwɪ wáyɪf mɪkárɪnɪpanɪ. Sa nuri gɪf ámá imónɪgɪfáwamɪ áwanɪf re urɪpɪyɪ, ' "Soyɪné Garɪrɪ pɪropenɪsfɪyo nánɪ yɪfɪrɪxɪnɪ." rɪŋoɪ.' nurɪrɪ re urɪpɪyɪ, ' "Nionɪ e sɪŋwɪ nanɪpɪrɪfárɪnɪ." rɪŋoɪ.' urɪpɪyɪ." urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Porɪsowamɪ xwapɪfá eaárɪgɪfá nánɪrɪnɪ.

¹¹ Ípaú sɪnɪ wiepɪsarɪŋowa tɪŋɪf e nánɪ warɪná re enɪnɪgɪnɪ. Porɪsf awɪ mearófáwa Jerusaremɪyo nɪrémoro apaxɪpánɪŋɪf imónɪgɪfá xwéowamɪ wa wɪnɪfápi nɪpɪnɪ nánɪ repɪyɪf wɪáná ¹² awa Judayɪfá mebáowamɪ awɪ neaárɪro xwɪyɪfá nɪmɪxɪmáná porɪsowa áwanɪf murɪpa éfɪrɪxɪnɪrɪ nɪgwɪf xwé obaxɪ mɪnɪ nɪwɪro ¹³ re urɪgɪfawɪxɪnɪ, "Ámá wɪ yarɪŋɪf seaíaná re urɪfɪrɪxɪnɪ, 'Árɪwɪyimɪ none sá wenjáná xegɪ wiepɪsɪŋowa nɪbɪro pɪyomɪ fɔwɪ nɪmeámɪ ugɪfawɪxɪnɪ.' urɪfɪrɪxɪnɪ. ¹⁴ Gapɪmanɪf Pairato

xwiyáa api rinariŋagi aríá niwirínáyí, o iwaní seaeaniŋiniri samíŋí imixaníwá enagi nání ayá síwí nísearorí díní obíbxí mímopani.” uríagíá ¹⁵ porisowa nígwí api nurápiro apaxípáníŋí imónígíá xwéowa uríapa axípi e yaríná píné api Judayí aníyo rinimeŋípi agwí síni rinimearíni.

Jisaso wiepiŋiŋowa tñi ámi erimeániŋíá nánirini.

¹⁶ Wiepiŋiŋí wé wúkaú síkwí wo awa Gariri piropeniŋíyo díwí Jisaso uráriŋípiimi nání niyoaro ¹⁷ omí niwíníroná seáyí e numero aiwí wa “Jisatoríni.” yaiwiro wa “Ámá ro nepa Jisatoríani?” yaiwiro yaríná ¹⁸ o anwí e níbirí re uriŋinígíni, “Goríxo ‘Amípi anínamí imónirí xwíarími imónirí enípi nání joxí api nípiŋí nání néní tíjoxí imóniríni.’ nírfí enagi nání ¹⁹ re searariŋíni, ‘Soyíné nuro ámá gwí ríxí wirí wirími gí wiepiŋariŋáyíniŋí niwimíxa nuróná re eríni. Yoí ápo Goríxoyápiimi dání tñi xewaxoníyápiimi dání tñi kwíyípiimi dání tñi wayí umeairo ²⁰ sekaxí nioni searíŋá nípiŋí xídípiŋí nání uréwapíyiro eríni. Rípi ení aríá époyí. Nioni aníŋí díní seakíkayómíŋíni. Síá yoparíyimi e nání aí níseakíkayóo umíŋíni.’ searariŋíni.” uriŋinígíni.

Xwiyá yáy neainaríj Mako eanjípirini.

Ríwamíj rípi “Xwiyá yáy neainípxí Mako eanjípiyi” rinijírini. O Jisaso gí wíepísaríjáoowa oimónípoyniri urípeanjowa wo mimóníjagí aiwi Jerusaremí dání xwé niwiarorí íwí síkíjjo enáná amípi Jisaso uréwapíyiri erí yaríná síjwí wínihoríni. Ríwíyo dání Banabaso t́ni Poro t́ni émayí aníyo wá urímearíná Mako ení uxídíjoríni. Xegí yoí ámi bí Joní Makoyí wírígíárini. O Jisaso ríxa nípémáná níwiápínímeámí anínamí nání nípeyimáná enáná ámi xwíogwí obaxí onímiápi nípwémáná enáná ríwamíj rípi eanjíriní. Romíyí ení “Jisaso Goríxomí xewaxoráni?” níyaiwiro díj jí owíkwrípoyniri amípi Jisaso Goríxoyá ení eáníjípimi dání enípi nání ríwamíj neáa ujírini.

Jono wayí numeaiia wago wá uríj nánirini.

¹ Xwiyá iwamí Goríxomí xewaxo Jisasi Kiraiso —O nene yeáy neayimíxemeaní nání Goríxo rípeanjorini. O nání xwiyá yáy seainípxípi rípirini. ² Eníj náo wayí níneameaiia wago síní menjáná xwiyá Goríxoyá wá rókiamoagí Aisaiaoyí rinijjo Jono ná ríwíyo bíno nání Goríxo xegí xewaxomí uríj rípi ríwamíj eanjínigíni, “Arí eí. Goríxoní gí xwiyá yaní wiowárimíáo joxí gí íwoxí xámí rímeaní nání urowárimíárini. O joxí nání óf simoiníárini. ³ O nurí áma nání díj meanje níjwearíná joxí nání ríaiwá re ríníárini, ‘Áminá ríwíyo bíno nání segí díj óf naníjníj níwimoiro njweárixini. Óf píraníj imoarígíápáníj segí díj píraníj nímoníro njweárixini.’ Gí xwiyá yaní wiowárimíáo ríaiwá e ríníárini.” Goríxo e ríjpa ⁴ Jono wayí níneameaiia wago áma nání díj meanje níremorí wá nurímerí re uragíriní, “Goríxo seyíne íwí niga warígíápi yokwarímí seaiini nání segí uyíni yarígíápi ríwímíni nímamoro nísaníro njweápoyi. E nerínáyí, wayí seameaimíni.” uraríná ⁵ áma obaxí Judayíyá aníyo dáníyí t́ni áwiní e wígí aní xwé bí xegí yoí Jerusaremí dáníyí t́ni Jono t́nj e nání nuro wígí íwí niga warígíápi nání waropá rí wíáná inígí Jodaní rapáyo wayí umeaiagíriní. ⁶ O Goríxoyá xwiyá yaní wiowárijjo aiwi seáyí e nerí weyí menagomani. Rapírapí awíaxí yínagomani. Kamerí —Ayí osíníj imóníjírini. Kamerí íá aga iyíáníj imóníj níyínímáná areríxí agwoníjníj íríjyó níyíníri emeagorini. Aiwá ení awíaxí nagomani. Xópé t́ni píkí inígí t́ni nagorini. ⁷ O Jisaso, ríwíyo bíno nání wá nemeríná wauní xwiyá re ragíriní, “Nioní ení eáníjóní aiwi ení eáníj nioníyá t́ni ríwíyo bínoyá t́ni xíxenímaní. Oyá ní múroní. Omíj wíiarígíáyí ananí wígí bosoyá síkwí sú gwí wíkweaiarígíárini. E nerí aiwi nioní símaníwíyóníj yeáyí nuríníri o aga seáyí émi ní múroníjagí nání oyá síkwí sú gwí wíkweaipaxí meníni.” nuríri ⁸ re uragíriní, “Nioní wayí níseameairíná sa inígí t́nini ígíá seaeairíní. Ríwíyo bíno wayí níseameairíná kwíyí Goríxoyápi t́ni seainíárini.” uríjnígíni.

Wayí umeaij nánirini.

9 Jono wáf uraríná Jisaso Gariri p̄ropenísíyo xegí anj Nasaretí ηwean̄e p̄n̄i n̄wiár̄im̄i nur̄i Jonom̄i wímeááná iniḡḡ Jodan̄i rapáyo wayí numeair̄i¹⁰ wen̄iḡ éyí w̄in̄iḡn̄iḡin̄i. Jisaso iniḡḡyo dán̄i n̄im̄n̄imeám̄i yar̄íná an̄ḡnam̄i dán̄i óf̄ in̄taḡi kwíyí Gor̄ixoyá xawiów̄n̄iḡḡ x̄fo nán̄i weapar̄iḡaḡi w̄n̄iḡn̄iḡin̄i.¹¹ S̄in̄i e w̄inar̄íná Gor̄ixo an̄ḡnam̄i dán̄i Jisasom̄i re urar̄iḡaḡi ar̄fá win̄iḡn̄iḡin̄i, “Gí íw̄f̄ d̄iḡí s̄ix̄f̄ r̄iyin̄áox̄i nán̄i aga yayí seáyí e ninar̄in̄i.” urar̄iḡaḡi ar̄fá n̄iwimáná en̄jáná¹² Gor̄ixoyá kwíyí Jisasom̄i r̄ixa ámá nán̄i d̄iḡí mean̄e nán̄i n̄im̄éra nur̄i¹³ o e ηwean̄áná s̄fá 40 nóra war̄fná Seteno —O im̄fóyo x̄iráon̄iḡḡ imón̄iḡaḡi nán̄i n̄ḡn̄i s̄iman̄w̄f̄yón̄iḡḡ wur̄ḡn̄iḡfor̄in̄i. O n̄ib̄ir̄i Jisaso xanoyá man̄ḡ p̄r̄f̄ owiaik̄in̄ir̄i iwam̄fó w̄iwap̄iyar̄iḡaḡi aí o f̄w̄f̄ wí mé s̄f̄n̄i t̄ḡḡ e n̄iḡwear̄fná an̄ḡnaj̄f̄ n̄iwímearo s̄im̄iḡḡ winaḡf̄ar̄in̄i.

Ámá waú waú awam̄i “N̄ix̄f̄d̄f̄poȳi.” ur̄iḡḡ nán̄ir̄in̄i.

14 R̄f̄wéná Jisaso, Jono r̄ixa gw̄f̄ ηwean̄áná, o Gariri p̄ropenísíyóm̄in̄i nur̄i xw̄iȳfá yayí win̄ipax̄í Gor̄ixo x̄fo xegí xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i p̄irán̄iḡḡ umen̄wean̄f̄ap̄i nán̄i wáf nur̄imer̄i¹⁵ rep̄iyí re wiemen̄iḡn̄iḡin̄i, “R̄ixar̄in̄i. Gor̄ixo seȳíné xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i p̄irán̄iḡḡ seamen̄wean̄f̄ap̄i s̄iḡán̄i imón̄in̄i an̄wi ayo en̄aḡi nán̄i seḡí f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄ap̄i r̄f̄w̄im̄in̄i n̄imamoro xw̄iȳfá yayí seain̄ipax̄í nion̄i searar̄iḡá r̄ipi d̄iḡí n̄ikw̄f̄roro ηweáf̄r̄ix̄in̄i.” nur̄imer̄i¹⁶ ipí xegí yoí Gariri r̄iwoḡf̄pám̄i n̄ipur̄fná ámá peyí nán̄i yar̄iḡfá waú Saimono t̄ḡn̄i xogwáo Ad̄iruo t̄ḡn̄i peyí nán̄i uben̄f̄ ip̄iyo mamówarar̄iḡaḡi n̄iw̄in̄ir̄i n̄iwímeari¹⁷ re ur̄iḡn̄iḡin̄i, “Agwiagwí om̄iḡḡ peyí nán̄i yar̄iḡf̄i r̄ipi p̄ḡn̄i n̄wiár̄im̄i n̄ix̄f̄d̄f̄piyi. Om̄iḡḡ xegí b̄i peyí meayar̄iḡf̄ipa ámá en̄i ax̄f̄p̄i e meap̄isi oeaíwap̄iyim̄in̄i.” uráná¹⁸ agwiaú re eḡf̄isix̄in̄i. R̄ixa peyí nán̄i yar̄iḡf̄ipi p̄ḡn̄i n̄wiár̄im̄i n̄úm̄i uḡf̄isix̄in̄i.¹⁹ Núm̄i war̄fná Jisaso s̄in̄i ná j̄f̄e on̄imiáp̄i nur̄fná ám̄i ámá waú, Sebediom̄i xewaxowáú Jemiso t̄ḡn̄i xogwáo Jono t̄ḡn̄i ewéyo n̄iḡweámáná eḡf̄ uben̄f̄ peyí nán̄i yar̄iḡf̄iú ar̄f̄k̄in̄iḡaḡi yad̄ir̄ip̄nar̄iḡaḡi n̄iw̄in̄ir̄i²⁰ r̄ixa “Agwiagwí en̄i n̄ix̄f̄d̄f̄piyi.” uráná agwiaú xano t̄ḡn̄i o xegí ámá n̄iḡw̄f̄ om̄iḡḡ w̄iwar̄iḡfá t̄ḡn̄i s̄in̄i ewéyo ηwean̄áná p̄ḡn̄i n̄wiár̄im̄i om̄i n̄úm̄i uḡf̄isix̄in̄i.

Im̄fó d̄iḡí x̄ixéoar̄iḡḡ wom̄i m̄ix̄f̄ umáin̄iḡḡ nán̄ir̄in̄i.

21 Jisaso wir̄imeáróf̄wa t̄ḡn̄i nur̄i anj yoí Kapaneam̄iyo n̄irémoro r̄ixa Sabarfá —S̄fá ayi Judaȳf̄ om̄iḡḡ wí mé kikiá nero xw̄iȳfá Gor̄ixoyá ar̄fá wian̄iro nán̄i awí eánar̄iḡf̄áyir̄in̄i. S̄fá ayi imónáná rotú an̄f̄yo n̄ipáwiro o ámáyo uréwap̄iyar̄fná²² ayí Gor̄ixoyá ηw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iḡḡp̄i meweḡfáwa uréwap̄iyar̄iḡf̄apa muréwap̄iyí aga Gor̄ixoyá ηw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iḡḡp̄i xiáwón̄iḡḡ rar̄iḡaḡi n̄iw̄in̄iro o uréwap̄iyar̄iḡḡp̄i nán̄i m̄iḡḡ s̄f̄ḡá n̄iweán̄iro yar̄fná²³ iná ámá im̄fó d̄iḡí x̄ixéoar̄iḡḡ wo rotú an̄f̄yo ín̄im̄i dán̄i mak̄r̄f̄w̄f̄ n̄imor̄i²⁴ xwamián̄f̄ re ur̄iḡn̄iḡin̄i, “Nasaret̄i d̄an̄ḡ Jisasoxi im̄f̄one pí neaim̄in̄ir̄i bar̄iḡin̄i? Xw̄ir̄fá neaik̄ixém̄in̄ir̄i r̄f̄a bar̄iḡin̄i?” n̄imónar̄in̄i. Nion̄i n̄ij̄f̄ar̄in̄i. Jox̄i Gor̄ixo xewaxox̄i x̄fo r̄ir̄f̄pean̄ox̄ir̄in̄i.” uráná²⁵ Jisaso m̄ix̄f̄ numáin̄ir̄i re ur̄iḡn̄iḡin̄i, “P̄ḡn̄i wiárei! D̄iḡí x̄ixéoar̄iḡḡp̄ix̄in̄i n̄iwáramóm̄i ui!” uráná²⁶ im̄fó ámáom̄i mean̄ḡ neaár̄ir̄i o sinap̄ixw̄n̄f̄ ner̄i wen̄jáná im̄fó nur̄fná mak̄r̄f̄w̄f̄ n̄imóm̄i un̄iḡin̄i.²⁷ Mak̄r̄f̄w̄f̄ n̄imóm̄i úaḡi ámá n̄ḡn̄i s̄iḡw̄f̄ e n̄iw̄in̄iro m̄iḡḡ s̄f̄ḡá n̄iweán̄iro xw̄iȳfá n̄r̄iḡa nuro re r̄in̄iḡf̄awix̄in̄i, “Xw̄iȳfá ap̄im̄i xiáwón̄iḡḡ nearéwap̄iyar̄iḡḡp̄i xegí bir̄in̄i. En̄jáná ar̄fá

wiagwámani. Aga sɪnɪ sɪŋɪ aɪ arɪ́a wiarɪŋwɪnɪ. Imfó aɪ sekaxɪ uráná arɪ́a wiarɪŋoɪ.” rɪnɪfagɪ́a ²⁸ xwɪyɪ́a Jisaso éfɪ́ nánɪ Gariri pɪropenɪsɪyo rɪxa yanɪ́ amɪ amɪ nɪwéa unɪnɪgɪnɪ.

Sɪmɪxɪ obaxɪyo nanɪ imɪmɪxɪmɪ enɪ́ nánɪrɪnɪ.

²⁹ Jisaso rotú aŋɪyo pɪnɪ nɪwiárɪmɪ nɪpeyearɪ nurɪ aŋɪ Saimonoyá tɪnɪ Adɪruoyá tɪnɪ xɪráxogwáowauyá aŋɪyo nɪpáwiro Jemiso tɪnɪ xogwáo Jono tɪnɪ enɪ nawɪnɪ páwíáná ³⁰ Saimonomɪ xɪneagwɪ wará rɪ́a pɪrɪ́ wiarɪŋagɪ́ nánɪ sá wenagɪ́ Jisasomɪ rɪxa áwanɪ́ urɪ́fagɪ́a ³¹ o í wenɪ nánɪ nurɪ wéyo ía meááná sɪmɪxɪ́ rɪxa pɪnɪ wiárɪfagɪ́ í nɪwiápɪnɪmearɪ́ rɪxa aiwá rɪ́a nɪyearɪ́ tɪnɪŋɪfɪ́ nɪmearɪ́ mɪnɪ nɪwia unɪnɪgɪnɪ.

³² Rɪxa sfá sɪsɪsɪnɪ́ imónarɪ́nɪ sogwɪ́ rɪxa wéfmɪ́ enáná ámá aŋɪ́ apɪmɪ́ dánɪ́ sɪmɪxɪ́ yarɪ́gɪ́fáyɪ́ tɪnɪ́ imfó́ dánɪ́ xɪxéroarɪ́ŋɪ́fɪ́ tɪnɪ́ nɪmeámɪ́ Jisaso tɪ́ŋɪ́ e nánɪ́ nɪbɪro ³³ rɪxa oxɪ́ apɪxɪ́ nɪaíwɪ́ aŋɪ́ apɪmɪ́ dánɪ́fɪ́ aŋɪ́ Jisaso ŋweaŋɪwámɪ́ fwɪ́ e awɪ́ eaárɪnarɪ́nɪ́ ³⁴ o ámá pí pí sɪmɪxɪ́ yarɪ́gɪ́fáyo nanɪ́ imɪxowárɪrɪ́ ámá imfó́ sayá nɪmerɪ́ xɪxéroarɪ́ŋɪ́yo enɪ́ imfó́ mɪxɪ́ umáɪnowárɪrɪ́ nerɪ́nɪ́ imfó́ o Gorɪxo xewaxo enagɪ́ nɪjɪ́fá imónɪŋagɪ́a nánɪ́ mɪxɪ́ numáɪnowárɪrɪ́nɪ́ xwɪyɪ́a wɪ́ orɪpoyɪnɪrɪ́ sɪŋwɪ́ mɪwɪnɪpa enɪnɪgɪnɪ.

Jisaso Gariri pɪropenɪsɪyo emenɪ́ nánɪrɪnɪ.

³⁵ O wɪ́a mónɪŋɪ́mɪ́ sɪnɪ́ sfá xáíwɪ́ yɪnɪŋáná nɪwiápɪnɪmearɪ́ nɪpeyeámáná ámá mɪŋweagɪ́e nánɪ nurɪ́ e Gorɪxomɪ́ xwɪyɪ́a rɪrɪ́mɪ́ nɪwɪrɪ́ ŋweaŋáná ³⁶ Saimono tɪnɪ́ nɪkumɪxɪnɪrɪ́ emearɪ́gɪ́fáwa tɪnɪ́ Jisaso sɪnɪ́ aŋɪ́yo mɪŋweaŋagɪ́ nɪwɪnɪro o nánɪ́ pɪ́fá néra nuro ³⁷ nɪwɪmearɪ́nɪ́ re urɪ́gɪ́fawɪxɪnɪ́, “Oxɪ́ apɪxɪ́ nɪaíwɪ́ nɪnɪ́ joxɪ́ nánɪ́ pɪ́fá yanɪ́ro yarɪ́ŋoɪ.” urɪ́fagɪ́a ³⁸ o re urɪ́ŋɪnɪgɪnɪ́, “E nerɪ́ aiwɪ́ aŋɪ́ wɪ́yo nionɪ́ xwɪyɪ́a ‘Gorɪxo píránɪŋɪ́ seamenweanɪ́ sɪŋánɪ́ imónɪnɪ́ aŋwɪ́ ayorɪnɪ́.’ rarɪ́ŋápɪ́ wáf ourɪ́memɪ́ nánɪ́ owaneyɪ́. Xwɪyɪ́a apɪ́ aŋɪ́ amɪ́ amɪ́ áwanɪ́ urɪ́mɪnɪrɪ́ bɪŋárɪnɪ́.” nurɪ́rɪ́ ³⁹ Gariri pɪropenɪsɪyo amɪ́ amɪ́ nemerɪ́nɪ́ wɪgɪ́ rotú aŋɪ́ iwiwámɪ́ nɪpáwɪemerɪ́ wáf urɪ́rɪ́ ámá imfó́ sayá nɪmerɪ́ xɪxéroarɪ́ŋɪ́ tɪ́ŋɪ́yo mɪxɪ́ umáɪnowárɪrɪ́ nerɪ́ e emenɪ́nɪgɪnɪ́.

Peyɪ́yɪ́ tɪ́ŋɪ́fɪ́ womɪ́ nanɪ́ imɪxɪ́ŋɪ́ nánɪrɪnɪ.

⁴⁰ Ámá peyɪ́yɪ́ —Sɪmɪxɪ́ apɪ́ ámá sɪŋwɪ́ nɪwɪnɪrɪ́nɪ́ neaxɪ́meanɪ́gɪnɪrɪ́ éfɪ́ yarɪ́gɪ́fapɪrɪnɪ́. Sɪmɪxɪ́ ayɪ́ tɪ́ŋɪ́fɪ́ wo, Jisaso emearɪ́nɪ́, omɪ́ nɪwɪmearɪ́ sɪmɪ́manɪ́mɪnɪ́ xómɪ́ŋɪ́ nɪyɪ́kwɪrɪ́ waunɪ́ rɪxɪ́ŋɪ́ nurɪ́rɪ́ re urɪ́ŋɪnɪgɪnɪ́, “Joxɪ́ nɪsɪmónɪrɪ́náyɪ́, ananɪ́ píránɪŋɪ́ nɪmɪxɪ́paxɪrɪnɪ́.” urɪ́fagɪ́ ⁴¹ o wá nɪwɪanɪrɪ́ wé feapá nɪwɪrɪ́ omɪ́ seáyɪ́ e nɪwikwíárɪrɪ́ re urɪ́ŋɪnɪgɪnɪ́, “‘Nionɪ́ joxɪ́ nanɪ́ oimónɪnɪ́.’ nɪmónarɪnɪ́. Rɪxa nanɪ́ imóneɪ́.” uráná re enɪnɪgɪnɪ́. ⁴² Peyɪ́yɪ́ rɪxa axɪ́nɪ́ yɪ́monɪnɪgɪnɪ́. ⁴³ Rɪxa apaxɪ́ mé yɪ́móagɪ́ Jisaso apaxɪ́pánɪŋɪ́ imónɪ́gɪ́fáwa tɪ́ŋɪ́ e nánɪ́ nurowárɪrɪ́nɪ́ arɪ́fá jɪyɪ́kɪ́ norɪ́ ⁴⁴ re urɪ́ŋɪnɪgɪnɪ́, “Nanɪ́ sɪmɪxɪ́fáyɪ́ nánɪ́ amɪ́nɪ́ nurɪ́ ámáyo áwanɪ́ murɪ́panɪ́.” nurɪ́rɪ́ ámá o wɪgɪ́ yarɪ́gɪ́fapɪ́ mé ámáyo xewanɪ́ŋo áwanɪ́ nura emenɪ́gɪnɪrɪ́ e nurɪ́rɪ́ ámɪ́ re urɪ́ŋɪnɪgɪnɪ́, “Amɪ́nɪ́ apaxɪ́pánɪŋɪ́ imónɪ́gɪ́fáwa tɪ́ŋɪ́ e nánɪ́ nurɪ́ womɪ́ sɪwá nɪwɪnɪrɪ́ nanɪ́wɪ́ rɪdɪ́yowá nánɪ́ negɪ́ arɪ́o Moseso enɪ́nɪ́ ŋwɪ́ ikaxɪ́ nearagɪ́fɪ́ bɪ́ rɪdɪ́yowá síarɪ́rɪ́ joxɪ́ nanɪ́ imónɪ́fɪ́fɪ́ nánɪ́ áwanɪ́ rɪrɪ́ enɪ́ mɪnɪ́ wɪrɪ́xɪnɪ́.” urɪ́fagɪ́ aiwɪ́ ⁴⁵ o Jisasomɪ́ pɪnɪ́ nɪwiárɪmɪ́ nurɪ́nɪ́ arɪ́kɪ́ áwanɪ́ rɪ́menɪ́nɪgɪnɪ́. E éagɪ́ nánɪ́ Jisaso ámá arɪ́kɪ́ upupɪ́gɪ́ nɪpɪ́rɪ́xɪnɪrɪ́ aŋɪ́ bɪ́ bɪmɪ́ nurɪ́nɪ́ sɪŋánɪ́ mɪ́rémopaxɪ́

nɪwimónɪrɪ nánɪ áamá mayɪ e ɲweaɲáná áamá amɪ amɪ dánɪ o tɪɲɪ e nánɪ bagɪárɪnɪ.

2

Enɪ sɪwímɪ enɪ womɪ naɲɪ imɪxɪɲɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso, sɪá wí rɪxa nóra nútsáná, o ámɪ aɲɪ yoɪ Kapaneamɪyo nánɪ nurɪ xegɪ aɲɪyo ínɪmɪ ɲweaɲáná áamá obaxɪ arɪá re nɪwiro “O ámɪ xegɪ aɲɪyo ɲweanɪ.” rarɪɲagɪa arɪá e nɪwiro nɪbɪro ² awí neánɪro nɪpáwiro aɲɪyo ínɪmɪ déroro aɲɪ ɪwí e enɪ pɪkwɪpɪkwɪ ínɪro yarɪná o áamá ayɪ nɪyonɪ wáf nɪwɪrɪ pɪné repɪyɪ wiarɪná ³ áamá wa enɪ nɪnɪ sɪwímɪ enɪ womɪ —O aɲɪ epaxomanɪ. Omɪ ikwɪaɲwɪyo níkwɪárɪro níkwónɪmɪ nɪbɪro aɪ ⁴ áamá aɲɪ ɪwí e pɪkwɪpɪkwɪ ínɪɲagɪa nɪwɪnɪro aɲɪyo nɪpáwiro Jisaso tɪɲɪ e tɪpaxɪ menagɪ nánɪ nɪmeámɪ nɪpeyɪro aɲɪ rɪwɪ seáyɪyo dánɪ aɲɪ sɪá bɪ Jisaso ɲweaɲe núpɪyɪro íkwɪaɲwɪ xɪfo wenɪnamɪ mɪdɪmɪdánɪ gwɪ nɪyurárɪro gwɪyo ɪá nɪxɪrɪmáná aɲɪ sɪá úpɪyɪfe dánɪ awayɪnɪ mamówáráná ⁵ Jisaso awa xɪomɪ dɪɲɪ nɪwɪkwɪroro “O negɪ áamá enɪ sɪwímɪ enomɪ ananɪ naɲɪ imɪxɪpaxɪrɪnɪ.” yaiwɪarɪɲagɪa nɪwɪnɪrɪ omɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Íwe, joxɪ ɪwɪ ikárɪnɪɲɪ rɪxa yokwarɪmɪ siarɪɲɪnɪ.” uráná ⁶ Gorɪxoyá ɲwɪ ikaxɪ éánɪɲɪpɪ mewegɪá wa Jisaso uréwapɪyarɪɲɪpɪ arɪá wɪanɪro nánɪ e nɪɲwearɪná Jisaso enɪ sɪwímɪ enomɪ e urɪɪpɪ arɪá nɪwiro ínɪmɪ dɪɲɪ re nɪmóa ugɪawɪxɪnɪ, ⁷ “Pí nánɪ rɪa urarɪnɪ? Nionɪ Gorɪxonɪnɪrɪ yokwarɪmɪ rɪwɪiarɪnɪ? Sa Gorɪxonɪ ɪwɪ yokwarɪmɪ wɪiarɪɲorɪnɪ. Áamá ro Gorɪxomɪ rɪperɪrɪ numearɪrɪ rɪa yarɪnɪ?” yaiwɪarɪná ⁸ Jisaso xegɪ kwɪyɪyo dánɪ awa ínɪmɪ dɪɲɪ e nɪmóa warɪɲagɪa nɪwɪnɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné pí nánɪ nionɪ nánɪ ínɪmɪ ‘O ɪwɪ áamá yarɪgɪápɪ yokwarɪmɪ wɪipaxomanɪ.’ nɪmóa warɪɲoɪ?” nurɪrɪ ⁹ ámɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Áamá wo ɪwɪ ikárɪnɪɲɪ nionɪ yokwarɪmɪ wɪíánáyɪ ínɪmɪ imónɪɲagɪ nánɪ áamá woxɪ sɪɲwɪ tɪnɪ sɪɲwɪ wɪnɪpaxɪ menɪnɪ. E nerɪ aɪwɪ nionɪ áamá enɪ nɪnɪ sɪwímɪ enɪ womɪ ‘Rɪxa nɪwɪápɪnɪmeárɪ dɪxɪ íkwɪaɲwɪ nɪmeámɪ uɪ.’ uránáyɪ o naɲɪ imónɪagɪ áamá nɪyɪnéni sɪɲwɪ tɪnɪ sɪɲwɪ wɪnɪpaxɪrɪnɪ.” nurɪrɪ ¹⁰ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nɪyɪnéni nionɪ nánɪ re yaiwɪpɪrɪ nánɪ, ‘Áamá imónɪɲo ananɪ áamá xwɪá tɪyo dánɪyɪ ɪwɪ ikárɪnɪápɪ ananɪ yokwarɪmɪ wɪipaxorɪnɪ.’ nɪai-wɪpɪrɪ nánɪ píránɪɲɪ sɪɲwɪ nanɪpoyɪ.” nurɪrɪ ¹¹ enɪ sɪwímɪ enomɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ re rɪrarɪɲɪnɪ, ‘Joxɪ nɪwɪápɪnɪmeárɪ dɪxɪ íkwɪaɲwɪ nɪmeámɪ aɲɪ e nánɪ uɪ.’ rɪrarɪɲɪnɪ.” uráná re enɪnɪgɪnɪ. ¹² O rɪxa naɲɪ nɪmónɪrɪ nɪwɪápɪnɪmeárɪ áamá nɪnɪ sɪɲwɪ anɪgɪfe dánɪ íkwɪaɲwɪ xwanɲwɪ níkwónɪmɪ peyeaɲɪnɪgɪnɪ. E éáná áamá ayɪ sɪrɪ nɪpɪkɪnɪro Gorɪxomɪ seáyɪ e numero re rɪgɪawɪxɪnɪ, “Nene enɪná dánɪ aɪwɪ áamá wo ro yarɪɲɪpa axɪpɪ re yarɪɲagɪ mɪwɪnagwárɪnɪ.” rɪgɪawɪxɪnɪ.

Rɪpaiomɪ “Nɪxɪdeɪ.” urɪɲɪ nánɪrɪnɪ.

¹³ Jisaso ámɪ aɲɪ e pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ nurɪ ipɪ imanɪpá tɪɲɪ e ɲweaɲáná oxɪ apɪxɪ nɪaɪwɪ nɪnɪ o tɪɲɪ e nánɪ bayarɪɲagɪa o nuréwapɪya nurɪ ¹⁴ sɪnɪ ipɪ imanɪpámɪ nɪpurɪná Arɪpɪasomɪ xewaxo Ripaio —O takɪsɪ nánɪ nɪgwɪ uráparɪɲorɪnɪ. O opɪsɪ aɲɪyo éf nɪɲwearɪ xegɪ omɪɲɪ yarɪɲagɪ nɪwɪnɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ rɪwɪyo nɪxɪdeɪ.” uráná o nɪwɪápɪnɪmeámɪ rɪwɪyo nuxɪdɪrɪ nuro ¹⁵ Ripaioyá aɲɪyo nɪpáwiro Jisaso tɪnɪ xegɪ wɪepɪsarɪɲowa tɪnɪ nɪɲwearo aɪwá nɪnɪro áamá takɪsɪ

nání nígwí uráparígá wa t́nì (Eníná Judayí ańyo takisí nání nígwí uráparígáwa takisí nání nígwí nurápirínáyí wigí meapírfá nání nígwí seáyí e bí f́wí urápagá enagí nání áamá ńnì awa nání xwiox́yo dání wikí nìwóníro ḱkímí ǹwimónrì yagfárìni.) Awa t́nì f́wí yari_gá wíníyí t́nì áamá ayí obaxí Jisasomí nìxídíro nání ayí enì nawínì Jisaso t́nì aiwá ǹnìro yaríná ¹⁶ áamá Parisiyí r̀nìnyíyí wayá áamá Goríxoyá ñwí ikaxí eánìnyípi mewegá wa Jisaso áamá takisí nání nígwí uráparígá wa t́nì f́wí yari_gá wíníyí t́nì aiwá nawínì narìnyagá ǹwínìro xegí wiepìsarìnyowami Jisaso nání re urígawixìni, “O pí nání áamá takisí nání nígwí nearáparígá awa t́nì f́wí yari_gá ayí t́nì nawínì aiwá ǹro inìgí ǹro yari_ño? O nanj r̀yarinì?” uraríná ¹⁷ Jisaso e urarìnyagá ará ǹwirì ewayí xwíyá bí nurìrì re urìnyìgìni, “Áamá sìmixí mepa neríná xwírí t́nyí e nání warìgámànì. Sìmixí t́gíyí warìgárìni. Nionì enì áamá ‘Nionì nìgípi wé rónìnyì.’ yaiwinarìgíyí nání mibìnyárìni. Áamá ‘Nionì f́wí yari_ñáonìrìni.’ yaiwinarìgíyí wigí uyíní yari_gápi yokwarímí wíáná ayí wé rónìnyí imónìpírì nání b̀nyárìni.” urìnyìgìni.

“Pí nání aiwá ñwá m̀nyweaayari_ño?” urìgá nánìrìni.

¹⁸ Jisaso t́nì xegí wiepìsarìnyowa t́nì aiwá ñwá bí m̀nyweapa yari_nyagá Jono wayí numeaiia warìnyoyá wiepìsarìnyowa t́nì áamá Parisiyí r̀nìnyowa t́nì aiwá nání ñwá ǹnywirárìnyayiróná Jonoyá wiepìsarìnyowa t́nì Parisiowayá wiepìsarìgá wa t́nì nawínì nuro Jisasomí ǹwímearo re urígawixìni, “Jonoyá neaiepìsarìnyone t́nì Parisiowayá neaiepìsarìgíone t́nì aiwá nání ñwá ñwirárìnyayirìnyìni. Pí nání joxíyá wiepìsarìnyowa aiwá ñwá m̀nyweá yari_ño?” uráná ¹⁹ Jisaso ewayí xwíyá bí nurìrì re urìnyìgìni, “Áamá apìxí sìnyí ñwirárífo sìni ñweanáná oyá nìkumìxìrìrì emearìgíáwa aiwá ñwá nìxenywirárìnyìro yari_gáranì? Oweoi, o sìni awa t́nì ñweanáná aiwá ñwá xenywirárìnyìpaxí menìni. ²⁰ E nerì aiwí o apìxí ǹmearì ǹnyweanìsáná enáná áamá wí omì aǹnìmìxáná íná aiwá ñwá ñweapíríárìni.” nurìrì xewanìño apìxí sìnyí ñwirárìnyìnyì imónìnyagi nání ewayí xwíyá e urìnyìgìni. ²¹ Ewayí xwíyá áamá bí nurìrì re urìnyìgìni, “Áamá rapìrapí enìnanj ǹyíga bagá wú axenìnyagi ǹwínìríná rapìrapí sìnyí sìni wayí m̀rónìnyí wú ǹmearo nupákiro gwí kiwearìgámànì. E yanìro éfáyí wayí róáná sìnyí upákífu ǹkìkarìrìrì enj ǹpìperíná enìnanj xwé naxega unìñoi.” nurìrì ayí wigí eníná dání “Nene e neríná wé rónìnyí nìmónìrane ǹperínáyí, ananì Goríxo t́nyí e nání peyanf́warìni.” ǹra wagfápi sìni yari_gápi t́nì oyá xwíyá sìnyí t́nì nawínì ikwieropírìxìrìrì ewayí xwíyá e urìnyìgìni. ²² Áamá axìpi oyaiwípoyìrìrì re urìnyìgìni, “Áamá inìgí wainí sìnyí ǹmearo memé wará sìxí soyí axíyo iwajfá yari_gámànì. Iwajfá yanìro éfáyí núpìyimì ǹpurì sìxí soyíwá enì r̀xa sìpì enìñoi. Wainí sìnyí memé wará sìxí sìnyíyo iwajfá yari_gárìni.” urìnyìgìni.

“Sabaríayo ñwáxìni.” rìgá nánìrìni.

²³ Jisaso t́nì wiepìsarìnyowa t́nì Sabaríayo anj nemero wití aiwá omìnyí t́nyí e óíyo ǹpuríná wiepìsarìnyowa wití siyí ǹyíraga waríná ²⁴ áamá Parisiyí r̀nìnyíyí wa omì yari_nyí re wigíawixìni, “Awa pí nání ‘Sabaríayo ñwárìni.’ r̀nìnyìpi ǹwiaíkiro wití aiwá ǹyírìro narìñoi?” urìnyìgá ²⁵⁻²⁶ Jisaso re urìnyìgìni, “Soyíné xwíyá negí m̀ixí ináyí

Depito nání eáníñpí íá níroro aiwí dñj wí mímóaríño. Eníiná Depito, ámá Abaiataoyí ríníño —O eníiná apaxípáníñj imóníñj xwé woríni. O xegí Judayí Goríxomí rídiyowá wianíro nání senfá anj pákíníñyo mewenáná, Depito tñní xegí ámá níkumíxíníñj emearígfáwa tñní aiwá meñagí nání agwí wiarfná o senfá anj pákíníñiwámí nípáwírí bisfkerfá Goríxo nání peaxí tñníñpí umeaíáná Depito níníñj xegí ámáyo ení níníñj wíñnigíni. Bisfkerfá apí apaxípáníñj imónígfáwaní ananí nípaxíríni. Apí Depito níníñj aiwí Goríxo o nání xwíyíá bí murf enáná gf wiepísaríñj rowa ení agwí wiaríñagí nání yarfná pí nání xwíyíání meararíño?” nuríñj ²⁷ re uríñnigíni, “Goríxo ámá xámí nimíxárimáná sfá wíyí kíkífá ñwearo dñj síxí yíníro epíñj nání Sabarfá tññíñj. Sabarfá xámí nítíñj ámá ríwíño Sabarfáyo mewepírfá nání imíxíñfmaní. ²⁸ Ayínání ámá imóníñáoní Sabarfá ayo aí xiáwoníñj. Nioní ‘Sabarfáyo ayf ananíríni.’ rípaxf imóníñáoníríni.” uríñnigíni.

3

Ámá wé kíñíñj ení wómí nanj imíxíñj náníríni.

¹ Jisaso ámí rotú anj wíwámí nípáwírí ámá wé kíñíñj ení wo ñweañagí níwíníñj uréwapíyarfná ² ámá Parisi wa —Awa re rarígfáríni, “Sabarfáyo omíñj nerfnáyf ayf ñwfáríni. Ámá aí Sabarfáyo nanj nimíxírfnáyf ayf ñwfáríni.” rarígfáríni. Awa Jisaso ámá wé kíñíñj ení omí Sabarfáyo nanj wímíxáná omí xwíyíá mearaníro nání síñwí níwíníro ñweañagí aiwí ³ o wé kíñíñj enómí re uríñnigíni, “Níwíápnímeámí níbírí áwíni e éf roi.” nuríñj ⁴ Parisiowamí re uríñnigíni, “Segí dñj píoi moaríño? ‘Sabarfáyo ámáyo nanj níwíirfnáyf ayf ananíríni.’ ríyáiwiaríño? ‘Sabarfáyo sípí níwíkarírfnáyf ayf ananíríni.’ ríyáiwiaríño?” nuríñj ámí re uríñnigíni, “‘Sabarfáyo símíxíño píráníñj nimíxírfnáyf ayf ananíríni.’ ríyáiwiaríño? ‘Ámá nípíkírfnáyf ayf ananíríni.’ ríyáiwiaríño?” uríñj aiwí awa xwíyíá bí murígfawíxíni. ⁵ Xwíyíá bí muraríñagí níwíníñj síñwí níwínímerfná wíkf níwóga nurí awa wé íkf enómí wá bí míwíánf dñj kíkífmí níwímóga waríñagí níwíníñj awa nání dñj sípí ení níwírí omí re uríñnigíni, “Wé fepá énapei.” uráná o wé fepá nerfná re eníñigíni. Ríxa nanj imóníñnigíni. ⁶ Ríxa nanj imóníñj Parisiowa síñwí e níwíníro níwíápnímeámí nípeyero ámá míxí ináyf Xeroto tñní níkumíxíníñj emearígfáwa tñní awí neáníro Jisasomí píkianíro nání ínímí mekaxf megíawíxíni.

Ípípámí dání ámá obaxíyo uréwapíñj náníríni.

⁷ Jisaso, Parisiowa xfo nání mekaxf mearíñagí, o xegí wiepísaríñowa tñní ámí ípíwá ríwoníñmíni úáná ámá Garírí píropenísfyo dánj obaxf omí númí nuro ámá Judía píropenísfyo dánjyf tñní ⁸ wígf anj xwé yoí Jerusaremí áwíni e míríníñpímí dánjyf tñní xwíá yoí Idumía ñweáyf tñní ámá inígf Jodaní rapáyo oríwámídání ñweáyf tñní émáyf anj biaú Saidoní tñní Taia tñní tññj e ñweáyf tñní ámá xwé obaxf ayf Jisaso yaríñpí nání arfá níwíro xfo tññj e nání bímiaríñagí ⁹⁻¹⁰ Jisaso ámá obaxf símíxíño nanj imímíxímí éf enagí nání ámá nfní símíxíyf omí amáf rónaníro nání íkwíkwíerf niga waríñagí nání xegí wiepísaríñowamí re uríñnigíni, “Ámá obaxf

amáf nín+rón+ríná nín+xoyípióa níbariñoi. Ewéyo píxemoáními nání pírániñf añwi e nítipoyi.” uríñiniginí. ¹¹ Ámá imó dñf xixéoarigáyf Jisasomi níwín+rínáyf sfmímanjfmíni nípíkinímearo waunf níwikáríniro “Niaíwí Gorixoyáoxíriní.” uraníro yaríñagáfa nání ¹² o mǎxí numáinowárírná mǎxí rǎf tñf nurírí re uríñiniginí, “Nioní Gorixomi xewaxoni enjagí nání áwanj mīrowiáropani.” uríñiniginí.

Xegí wiepísinfáwami rípeañf nánirini.

¹³ Jisaso dǎwíyo nání níyirí amá xfo xegí wimónariñowami “Soyíné ení yapípoi.” uráná awa ení xfo tñf e nání níyiro wímeááná ¹⁴⁻¹⁵ o amá wé wúkaú síkwí waú xfo tñf emepírfáfa nání imóniro xfo nání wáf nurímero amá imó xixéoaríñfíyí mǎxí umáinowáripaxí nimóniro ero epírfáfa nání rípeañiniginí. ¹⁶ Ámá wé wúkaú síkwí waú xfo rípeañowa wigí yof rowaríni. Wo Saimono —O Jisaso yof ámi bí Pitaoyí wíríñoríni. O tñf ¹⁷ ámi waú Sebediomí xewaxowáú Jemisó tñf xogwáo Jono tñf —Awaúmi Jisaso yof Boanesisowáuyí —Yof mǎkí ayí awáú akíríwíníñf imónigíwáú enjagí nánirini. Yof e wíríñowáú tñf ¹⁸ ámi wo Adíruo tñf ámi wo Piripo tñf ámi wo Batoromuo tñf ámi wo Matíyo tñf ámi wo Tomaso tñf ámi wo Arípíasomi xewaxo Jemisoyí ríníño tñf ámi wo Tadiaso tñf ámi wo Saimono —O yof ámi bí Seretoyí ríníñfíyí —Yof mǎkí ayí “Émáýf ámi oxífdowáraneyí.” rarígfáyf nánirini. E ríníño tñf ¹⁹ ámi wo yoparo Isíkariotí dǎnj Judaso —O Jisaso nání míyí rorírímenjoríni. O tñf amá wé wúkaú síkwí waú awami rípeañiniginí.

“O oboýa enj eáníñf tñf yarini.” rigífa nánirini.

²⁰ Jisaso tñf wiepísariñowa tñf ámi añf e nání nuro ñweañáná amá obaxí o tñf e awí neániro epíroyf wiaríñagáfa nání níyórfmoro aiwá mǎnípaxí wimónariñagáfa ²¹ Jisasomí xexírímeáyf amá wí xfo nání “Xewaníño ríxa majífa níkaríníri yarini.” raríñagáfa arǎf níwiro omí níwirímeámi waníro nání barífná ²² Gorixoyá ñwí ikaxí mewegífa wa añf yof Jerusaremi dání níbímáná Jisaso tñf e rémónapíáwa amáyo Jisaso nání re nura ugíawixíni, “Imó xíráóníñf imóníño Bieseuroyí ríníño —O xegí yof bí Setenoríni. O Jisasomí rǎwífmíni nírómáná xixéronjagí nání o amá imó xixéoaríñfíyo mǎxí umáinowáraríni.” nura waríñagáfa nání ²³ Jisaso awami “Níwaníñoni tñf e nání bípoi.” nurírí ewayf ikaxí bí nurírná re uríñiniginí, “Seteno xegí wíamí mǎxí umáinowáripaxí imóníni.’ ríyaiwiaríñoi?” nurírí ²⁴ ewayf xwíyǎf rípi uríñiniginí, “Amá axowa mǎxí níniro xepíxepá nírónróná enj mǎweánípa nero mǎmianjwí upírfáríni. ²⁵ Amá gwí axírí ení mǎxí níniro xepíxepá nírónróná enj mǎweánípa nero xwíamí imónípírfáríni.” nurírí “Seteno xegí wíamí mǎxí umáinowáripaxí mimóníñjagí nání rǎf neararíni?” oyaiwípoiñirí ewayf xwíyǎf apí nurímáná ²⁶ ámi re uríñiniginí, “Seteno ení xegí wíamí tñf mǎxí níniro xepíxepá nírónrónáyf wíwaníñowa enj meání níniro xopírárí iníprírfáríni.” nurírí ayí xewaníño nání dñf re oyaiwípoiñirí “Setenoyá enj eáníñfípi tñf mé omí xopírárí wimíníri rǎf yarini?” oyaiwípoiñirí nání ²⁷ ámi ewayf xwíyǎf rípi uríñiniginí, “Amá wo amá rǎf ríñf woyá iyǎf fá urápekíxémíníri nání oyá añfyo nípáwirífná amíná añf xiáwomí gwí níyirí nítmáná amípí oyá ananí urápekíxeníginí.” nurírí ²⁸ ámi re uríñiniginí, “Nioní nepa seararíni. íwí yarígfápiraní, ríperírí

inarigápirani, amípi sípí níní áamá yarigápi Gorixo anani yokwarimé seainfáriní. ²⁹ E nerí aiwí áamá Gorixoyá kwiyí nání ríperírí méfáyí Gorixo e ríapí ámí wí yokwarimé wiinfámani. Aníj e nimónirí xwiyí méarinípiríáriní.” uríjínigíni. ³⁰ Ayí rípi nání e uríjínigíni. Gorixoyá kwiyí tñí imfó mǎxí umáinowáraríjagí aiwí awa Gorixoyá kwiyí ríperírí nímearíro “Jisaso imfó dñj xǎxéronqagí nání imfó wíami mǎxí umáinowáraríni.” raríjagífa nání Jisaso xwiyífa apí uríjínigíni.

Xinái tñí xexirímeáowa tñí nániríni.

³¹ Jisaso síní aníyo nweañána xegí xinái tñí xogwáowa tñí nírémónapíro b́aríwámíní nírómáná “Jisaso ńwíapírí síjwí oneaníní.” uráná ³² áamá Jisasomí epíroyí níwiro mǎnǎ mǎnǎ níjweaxa pugífa wí re urigíawixíní, “Ai dǎxí rínái tñí rǎxímeáowa tñí b́aríwámíní nírómáná joxí nání raríjoi.” uríagífa ³³ o “Ewayí xwiyífa bí rífa neararíní?” oyaiwípoyíníri yaríj e winíjínigíni, “Áamá gíyí gí nókí tñí gí nǎxímeáowa tñíníri?” nurírí ³⁴ áamá mǎnǎ mǎnǎ níjweaxa pugíayo síjwí níwínímeríná re uríjínigíni, “Gí inókíwayíné, nǎxímeáowayíné rǎxa tǎ jweagífa ayoí. ³⁵ Áamá gíyí Gorixo ríjíyo dñj níkwíroro xǎdarígíáyí ayí gí inókíwáníj tñí gí nǎxímeáníj tñí imónígíáyíriní.” uríjínigíni.

4

Ewayí ikaxí wítí síyí wiároní nániríni.

¹ Jisaso ámí ipí Garirí imaní tñj e nání nurí nuréwapíyirí áamá xwé obaxí awí neáníro epíroyí wiaríjagífa o ewéyo nípǎxemoánírí éf níjwearí áamá níní síní ipí imaní e nweañána ² o nuréwapíyiríná xǎxewisí xwiyífa amípi obaxí nání nuréwapíyirí ³ re uríjínigíni, “Arífa époyí. Áamá wo o xegí omíjyó axípi wítí síyí níwiároa umíníri nání nurí ⁴ xwífa yuní ikíxeáriníje píráníj níwiároa nurí aiwí wí óf manípa tñí píeróáná iní níbéro mǎmeání eníjínigíni. ⁵ Ámí wí síjǎ ínímí yapíníjǎnǎ xwífa onímíapí seáyí e enǎnǎ wiárófíyí xwífa akwínfánǎ enqagí nání apaxí mé nerápmáná ⁶ sogwí níwepíníri xaíwí anarínǎ pípij tǎ wǎríjagí nání níyíweánírí yeáyí yáriníjínigíni. ⁷ Ámí wí emí pípij arǎkiáriníje wiárófíyí emí pípijyó dání nerápirí xenjwíríríjagí nání wítí síyí apí ná mǎweníjínigíni. ⁸ Ámí wí xwífa naní e wiárófíyí píráníj nerápirí xwé nerí ná níkíkíreánírínǎ wí xwé onímíapí níwerí wí xwé obaxí níwerí wí aga dñj nímorí fá míropaxí weníjínigíni.” nurírí ⁹ ámí re uríjínigíni, “Seyíné wítí síyí nání nioní ewayí xwiyífa rífa apí nání arífa ókiarí nímónípoyí.” uríjínigíni.

Enína ríníjípí tñí xǎxení ewayí ikaxí uríjíní nániríni.

¹⁰ Idáná o xegípi nweañána wíepísaríjowa wé wúkaú síkwí waú tñí áamá wí xífo tñí emearígíáyí tñí wíjípí ewayí xwiyífa xífo ríjípí nání yaríj wiaríná ¹¹ o re uríjínigíni, “Xwiyífa Gorixo seyíné xífo xegí xwioxíyo mǎmeámí nerí seamenweañáfa nání enína dání ínímí imóníjípí nioní rǎxa wífa searókiamoaríjíní. E nerí aiwí áamá nioní dñj mǎníkwíró wíj dñj tñí néra warígíayo nioní uréwapíyarínǎ mǎkípi arífa mǎnǎ ewayí xwiyífa raríjǎpíní arífa níaríjoi. ¹² Ayí rípi nání ewayí xwiyífání uraríjíní. Gorixoyá xwiyífa wífa rókiamoagí Aisaiayoí ríníjo áamá nioní dñj mǎníkwíró wíj dñj tñí néra warígíáyí nání

eníná níriri ríwamíñf re eañíniginí, ‘Ámá ayf wigf uyíníf yarígfápi ríwíminí mamóánáyf Goríxo yokwarímí wiiniginíri ewayf xwíyá arfá nírírná arfá níríro aiwí nífá mimóní ero síñwí nírínírná síñwí níríníro aiwí dñf mímó ero epfí nání ewayf xwíyání urínfáriní.’ Aisaia eníná ríwamíñf e eañfpi tñí xixení nioní xixení e yaríñiní.” uríñiginí.

Ewayf ikaxf wítf siyf wiáronf mfkfpi nánirini.

¹³ O ámí re uríñiginí, “Soyné ewayf xwíyá nioní ríapí síní majfá rimóníño? Ewayf xwíyá apí nífá mimónípa nerfnáyf, ewayf xwíyá nioní raríñá nípíní aríge nerí nífá imónípfáriní? Mfkfpi áwanf osearímíní raríñiní. ¹⁴ Ámá wítf siyf wiároaríñoýf xwíyá Goríxo nání wáf nemerí urímearíñóníñf imóníní. ¹⁵ Ámá wí wítf siyf ófpá tñí piéropí ñf nírí manaríñfíníñf imóníní. Ayf xwíyá Goríxo nání arfá wífápi Seteno ayf Goríxo nání dñf mopfrixíníri añfíní níríri pfrípfíri níríri emí míméámí yaríñfíní. ¹⁶ Ámá ámí wí wítf siyf síñá ínimí yapíníñáná seáyí e xwíá onímíapí enáná wiárofíníñf imóníní. Ayf xwíyá Goríxo nání arfá nírírná yayf níríníri nixídaníro yarfná ¹⁷ xwíyá ná ínimí pípíñíñf míváriníñf nání aníñf xídarígfámani. Xwíyá Goríxo nání xídaníro yaríñagfá nání ámá wí níríro nepa ení neáníro ríá xídaríñoíníri iwamfó nírívapíyíri xeaníñf wíkeáraná apaxí mé pfní wiárarígfáriní. ¹⁸ Ámá ámí wí wítf siyf emí pípíñf arfíáríníñe wiárofíníñf imóníní. Ayf ení xwíyá Goríxo nání arfá níríro aiwí ¹⁹ amípi xwíáyo dñf nání dñf obíbxá nímoro ‘Amípi wí nioní mímímúropa oníní.’ níríváiro amípi wí nání ‘Aríge nímeanfáriní?’ níríváia nurfnáyf wítf emí nerápirí xenjíráriníñf yapí nímóníro aiwá ná míkíkíreánaríñfí yapí imónarígfáriní. ²⁰ Ámá ámí wí wítf siyf xwíá naní imóníñe wiárofíníñf imóníní. Ayf xwíyá Goríxo nání arfá níríro dñf níkwíro píráníñf nixídnóná wítf siyf aiwá ná wí xwé onímíapí werí wí xwé obaxí werí wí aga dñf nímori fá mírópaxí werí yaríñfíníñf imóníní.” Ewayf xwíyá mfkfpi nání áwanf e uríñiginí.

Ewayf ikaxf ramíxf nánirini.

²¹ O wiepísaríño “Ámá ayo aníñf yumí winfáriní.” yáiwípfrixíníri síní ewayf xwíyá nání áwanf nurírná re uríñiginí, “ ‘Ámá ramíxf nímíxárománá síxí xwé wá nímearí upíxákwíarípfrixíní.’ ríríváiwíaríño? ‘Píñf íkwíañwíyo ínimí típfrixíní.’ ríríváiwíaríño? Oweoí, íkwíañwíyo síñáníñf e tarígfáriní.” nuríri ²² re uríñiginí, “Xwíyá eníná dání Goríxo xfo xegf xwíoxíyo míméámí nerí seameníwanfá nání ínimí imóníñfíraní, amípi pfní imóníñfíraní, nípíní síñání imóníñfáriní. ²³ Xwíyá nioní seararíñápi nání arfá ókíarf nímónípoýí.” nuríri ²⁴⁻²⁵ re uríñiginí, “Arfá nírírná dñf píráníñf nímoro arfá níríní. E nerfnáyf, Goríxoyá dñf tñí nífá nímóníro síní dñf píráníñf nímoro arfá níní nurfnáyf, oyá dñf tñí nífá ámí wíní nímóga upfáriní. E mepa nerfnáyf, pfné nioní seararíñápi ríwíminí mamoro íkf nemoro nerfnáyf, xwíyá Goríxo nánípi nífá wí imónípfámani. Xwíyá Goríxo nánípi nífá onímíapí imónígfáyf aí xewaníño ámí pfrípfíri winfáriní.” uríñiginí.

Ewayf ikaxf witf siyf xegfp erapif nanirini.

²⁶ O sini ámá e ηweagfá n̄yon̄i xwiyfá Gorixo xwioxfyo m̄meám̄ ner̄i umeηweanfá nan̄ip̄i nur̄ir̄fná ámi ewayf xwiyfá b̄i nur̄ir̄i re ur̄iη̄niḡin̄i, “Gorixo xfo xegf xwioxfyo m̄meám̄ ner̄i seameηweanfap̄i re imón̄in̄i. Ámá wo om̄iη̄fyo nan̄i nuri witf siyf n̄wiáróa núśáná ²⁷ sá wer̄i wiápn̄imeari yarfná witf siyf r̄ixa nerap̄ir̄i xwé ner̄i o ‘Arige nerap̄ir̄i r̄fa peyar̄in̄i?’ yaiwiarfná ²⁸ xegfp̄i xwífayo dán̄i n̄ipeyir̄i iw̄f niga n̄iyir̄i siyf ner̄i ná n̄ik̄ik̄ireága n̄ipeyir̄i ²⁹ yóf éáná r̄ixa mipaxf eηagi n̄iw̄in̄ir̄fná kirá n̄imeari m̄iwák̄wim̄f yar̄iη̄fr̄in̄i.” ur̄iη̄niḡin̄i. Gorixo xegf xwioxfyo m̄meám̄ ner̄i umeηweanfap̄i axfp̄i iwamfó nerfná ayf d̄iηf “Arige nerfná xwé imón̄in̄if̄ar̄in̄i?” n̄iyaiwiro aiw̄i “Xegfp̄i xwé imón̄in̄if̄ar̄in̄i.” oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i nan̄i e ur̄iη̄niḡin̄i.

Ewayf ikaxf masité siyf nanirini.

³⁰ Ámi re ur̄iη̄niḡin̄i, “Pí pí ewayf xwiyfá n̄ir̄rane Gorixo xwioxfyo m̄meám̄ ner̄i neameηweanfap̄i nan̄i ranf̄w̄in̄i? ³¹ O n̄ibir̄i neameηweanfap̄i masité aiwá siyf̄n̄iη̄f imón̄in̄i. Masité aiwá siyf nur̄ir̄fná aga on̄miápia wiároar̄iḡfa aiw̄i ³² nerap̄imáná xwé ner̄i aiwá n̄n̄i negf om̄iη̄fyo yar̄iη̄fpimi seáȳi e n̄imúr̄or̄i ren̄f sepiá wiexárar̄áná iηf n̄ibir̄i yéw̄f ín̄ir̄wám̄in̄i tar̄iη̄fr̄in̄i.” ur̄iη̄niḡin̄i. Ayf “Iwamfóyf nene on̄miáp̄i ner̄i aiw̄i r̄fwená ámá xwé obaxene Gorixo neameηweanf̄ar̄in̄i.” oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i e ur̄iη̄niḡin̄i. ³³ Xwiyfá Gorixo xwioxfyo m̄meám̄ ner̄i umeηweanfap̄i nan̄i nur̄ir̄fná ámá ayf arfá wipaxfp̄i t̄n̄i x̄ixeni ewayf xwiyfá obaxf axfp̄in̄iη̄f imón̄iη̄f nura nur̄i ³⁴ s̄iη̄án̄i áwan̄f b̄i murf ewayf xwiyfán̄i nura nur̄i aiw̄i w̄iep̄isar̄iη̄owa t̄n̄in̄i n̄iη̄wearfná ewayf xwiyfá xfo urar̄iη̄f m̄fk̄fp̄i nan̄i áwan̄f uraȳiη̄niḡin̄i.

Ipi imeamfkwf yar̄iη̄agi sam̄iη̄f im̄ixiη̄f nanirini.

³⁵ O ewayf xwiyfá nura núśáná sfap̄i t̄n̄i axíná xegf w̄iep̄isar̄iη̄owami re ur̄iη̄niḡin̄i, “Ip̄iyo j̄far̄iwám̄in̄i oxemoaneȳi.” uráná ³⁶ awa ámá obaxf e aw̄i eán̄iḡfáyo p̄n̄i n̄wiár̄im̄i ewé Jisaso éf n̄iη̄wear̄i e dán̄i p̄fné uréwap̄iyar̄iη̄pám̄i en̄i n̄ip̄ixemoán̄iro Jisaso t̄n̄i nuro ewé w̄i en̄i awa t̄n̄i warfná re eη̄niḡin̄i. ³⁷ R̄fw̄ip̄i b̄ir̄i inīiḡf en̄i imeamfkwf er̄i nerfná ewéyo m̄meám̄ yarfná ewéyo inīiḡf r̄ixa n̄ir̄oga wiápn̄imeaar̄iη̄agi n̄iw̄in̄iro ³⁸ Jisaso ewé íkwém̄iη̄fm̄in̄i íkwian̄w̄fyo sá weηom̄i saiwiár̄i n̄iw̄iro re ur̄iḡfawix̄in̄i, “Nearéwap̄iyar̄iη̄ox̄in̄i, none r̄ixa inīiḡf namian̄ir̄i yar̄iη̄wayo! Jox̄i d̄iηf n̄imori r̄iweη̄in̄i?” uráná ³⁹ o n̄wiápn̄imeari re eη̄niḡin̄i. “R̄fw̄ip̄i sam̄iη̄f oweár̄in̄i.” r̄ir̄i “Inīiḡf imeamfkwf yar̄iη̄fp̄i en̄i sam̄iη̄f oweár̄in̄i.” r̄ir̄i éáná apaxf mé r̄fw̄ip̄i sam̄iη̄f wer̄i inīiḡf en̄i sam̄iη̄f wer̄i yáráná ⁴⁰ re ur̄iη̄niḡin̄i, “Soyfné pí nan̄i wáyf seainar̄in̄i? D̄iηf m̄n̄ik̄w̄fropa nero nan̄i wáyf r̄iseainar̄in̄i?” ur̄fagi ⁴¹ awa óf nikár̄in̄iro nan̄i wigfp̄i re r̄in̄iḡfawix̄in̄i, “Pí amáor̄fan̄i? Im̄iη̄f t̄n̄i inīiḡf t̄n̄i o ráná ar̄ire amán̄iη̄f arfá n̄iw̄ir̄i sam̄iη̄f r̄fa weηoi?” r̄in̄iḡfawix̄in̄i.

5

Imfó obaxf x̄ixéroar̄iη̄om̄i m̄ixf um̄án̄iη̄f nanirini.

¹ Jisaso t̄n̄i xegf w̄iep̄isar̄iη̄owa t̄n̄i nuro ip̄i yóf Gaririyo j̄far̄iwám̄in̄i amá wigf yóf Gegesayf an̄fyo niwiék̄in̄imearo ² o r̄ixa ewéyo dán̄i

ayoáaná re enjiniḡini. Rixa áamá imó dñj xixéroarñj wo áamá xwáripáyo dání nweapiri Jisasomi nwiḡmeari ³ —O áamá xwáripáyo anñj e weagorini. Áamá wí ainxí aí tñni aí gwí mijáripaxí yagforini. ⁴ Íníná ainxí tñni gwí xaíwí wírí tñni síkwíyo tñni wéyo tñni járarñjagfa aiwi o narfkiárimí wagorini. Áamá wí enj neánro omí xayipemixipaxí yagfomani. ⁵ Xegípi anñj xwáripáyo niñwearíná ikwáwiyíná árwiyíná dfwí tñj e dání makirfwí nímóá nuri síñjá nimeari pírí nuyíkíga wagorini. ⁶ O Jisaso jfami barñjagi niwiniri mírí niweri wauní niwikáriniri ⁷⁻⁸ Jisaso manj tñni “Áamá romí imfoyné sñni dñj mixixéropani. Pñni wiárfpoyi.” urarñjagi o xwamiání niwiri “Jisasoxi pí neaiminiri barñjini?” nuri “Gorixo ñwá amipi ñyoni seáyí e múromí xewaxoxirini. Wauní siarñjagwí nání Gorixoyá síñwíyo dání ‘Rññj wí seaiapimiméini.’ nearei.” urfagfa ⁹ Jisaso yarñj “Segí yoí píriní?” wíáná imfowa re urígfawixini, “None xwé obaxí mironñjagwí nání yoí Rijoniyí —Yoí mfkí ayí mixí nání xwé obaxí gwí mónarigfá nánirini. Yoí Rijoniyí rññjwini.” nuri ¹⁰ wauní niwiro arfki “Xwá tfo dání imfone mixí mneamánowáripáni.” nuri ¹¹ odipi aga xwé obaxí bí dfwí wíyo miaúrará niniro aiwá narñjagfa niwiniro ¹² wauní rixñj re urígfawixini, “Imfone odipiyo rfwimini nírómáná dñj oxixéropoyiniri síñwí wínáná imó áamá omí dñj xixérogfapi nímixearo ámi odipiyómini xixéroáná re egfawixini. Pimanj éf roñj wí e anñni wéáyí wiárf síwá nero anññni ipiyo nipiéroro piyf egfawixini. Odipi ayí woni marfáí, 2,000 piyf egfawixini. ¹⁴ E éáná áamá odipi mearigfáyí anñni nuro odipi éfapi nání anj e ñweagfáyo áwanj nurárimí nuro omñj tñj e yarigfáyo ení áwanj nura eméáná áamá nñni “Pí rfa enj?” niyaiwiro síñwí wínaniro nuro ¹⁵ Jisaso tñj e nírémoro wenñj éfáyí wñigfawixini. Áamá imó dñj xixéroarñj xegí yarñjpa mé dñj síxí níniri aikí ñyininiri riwo éf ñweañjagi niwiniro xámí imó obaxí dñj xixérogfá nání “Nepa imó xixéroago orfani?” niyaiwiro wáyí yaríná ¹⁶ áamá Jisaso imó mixí umánowárfagi wñfáyí repiyí niwiro imó sayá meago épi nání tñni odipi éfapi nání tñni repiyí wíáná ¹⁷ Jisasomi wauní niwiro re urígfawixini, “Negí xwá re pñni nneawiárimí ui.” uráná ¹⁸ o rixa ewéyo pñxemoánimniri yaríná imó dñj xixérofo wauní nuri “Nioní ení joxí tñni wanfwí.” urarñjagi aiwi ¹⁹ Jisaso nioní tñni xe ouniri síñwí niwinipa nerí re urñjiniḡini, “Dixí anj e nání nuri dixí ámayo Ámináoni ayá niriirimixiri síapi nání áwanj nura útrixini.” urfagi ²⁰ o nuri anj Dekaporisyo api api níkwíróga unñjyo áwanj nura nemi amipi Jisaso wípi nání áwanj nura emearíná áamá nñni dñj ududí niwiniri “Arige nerí nanj éorfani?” yaiwiagfáriní.

Apixí ragí anñj pwarñj wími tñni miál penj wími tñni nanj imixñj nánirini.

²¹ Jisaso tñni xegí wiepisarñjowa tñni ámi ewéyo núfasáná ipiyo jarwámini niwiékñimearo ewéyo dání nayoaro ipi tñj anj e roñáná áamá obaxí niñro Jisaso tñj e epfroyí yaríná ²² áamá wo —O Judayfá rotú anj wíyo ámináo nimóniri menñjorini. Xegí yoí Jairasoyí rinñjorini. O niñiri Jisasomi síñwí niwiniríná oyá síkwí tñj anjwi

e mñj xwíáyo ñkwírori wauní ñwikáriniri ²³ wauní xwiýá re uriniginí, “Gí miáí ríxa anjwi ayo ñpepaxí ení. Í nanj nerí sñj uní nání joxí ñbíri wé seáyi e ikwiárei.” uríagi ²⁴ Jisaso o tñni nawíní úaná áamá nñni ñixídro ikwikwierí warfná re eniginí. ²⁵ Apíxí wí —Í xegí ragí aninj pwarfná xwiogwí wé wúkaú síkwí waú múronjirini. ²⁶ Í nanj onimixípoyniri xwirí obaxíyo ñgwí ayá wí ñroaayiri mñni ñwirí aí rñinj winarinjpi nanj bí onimiápi mé ñyipeí yarinjirini. Xegí ñgwí anipá imóninjagi aí ámi wíni mñxininj yomixarigíirini. ²⁷⁻²⁸ Í Jisaso nání arfá ñwirfná “Oyá iyáyo aí amáf ñrónirfnáyí ámi nanj emíni.” ñyawiá ñbíri áamá epíroyí egíáyo áwini e ñdakwiri ríwími dání wé íeapá nerí oyá iyfá amáf róniniginí. ²⁹ Amáf rónáná ragí aninj pwarinjpi yeáyí síkiáriniginí. Ragí yeáyí síkiáragí naineniri re yaiwiniginí, “Ríxa nanj riyini réini?” yaiwiarfná ³⁰ Jisaso ñjía nimóniri “Enj eáninj nioniyá bí ñnowárimí ipi ruñoi?” ñyawiiri ñikinimóniri re riniginí, “Gí iyáyo amáf go rónigo?” ráná ³¹ xegí wiepísarinjowa re urigíawixini, “Joxí áamá epíroyí ñsiro ikwikwierí ñsiga warfná pí nání ‘Go gí iyáyo amáf ñrónigo?’ rarinjini?” uríagi ³² apíxí e wíimi sñjwí winimniri nání sagagí emearinjagi ³³ í “Jisaso píraninj nimixíirini.” ñyawiiri wáyí nerí enj óf néra ñbíri Jisasomí agwírwáminí wauní ñwikáriniri mñj xwíáyo ñkwírori xí éipi nání wíá rókiamóníagi ³⁴ Jisaso re uriniginí, “Ineyí, jíxi dñj ñnikwírorinjipimi dání erfkiemeánini. Símixí ayá sinarinjpi ámi wí sininfá menjagi nání ámi ayá bí misini kikiá néra uí.” nuriri ³⁵ sñni ími e urarfná sñni miáí símixí weje mirémopa nerfná áamá wí rotú anj mewenoyá anj e dání ñbíro Jisaso nání re urémeagíawixini, “Nearéwapíyarinjomi sñni ayá wí murinjewapani. Dixí miáí ríxa penoi.” urarfná ³⁶ Jisaso arfá e ñwirí rotú anj mewenomi re uriniginí, “E nerí aiwi wáyí mepani. Dñjni ñnikwíróa uí.” nuriri ³⁷ áamá nñni e nurakionwirárimáná aiwi “Pitao tñni Jemiso tñni xogwáo Jono tñni awa nioni tñni xe obípoyniri sñjwí owinimni.” ñyawiiri nuro ³⁸ rotú anj mewenoyá anj e ñrémoro Jisaso yaiwininj niniri rinarinjagi arfá ñwirí wí yeyí ñra warfná wí ñwapé rarinjagi ñwiniri ³⁹ anjyo ñpáwiri re uriniginí, “Pí nání ñwí earo yeyí ríro yarinjoi? Miáí ríxa penoiniri ñwí rímiarinjoi? Í sa sá wení.” nuriri ⁴⁰ rípiá nura warfná o áamá nñni emí mímíxeámí nerí miáimí xaniyaú tñni omí kumíxinarigíá waú wo awa tñni anj awawá ikwíroninj miáí weníwámi ñpáwiro ⁴¹ Jisaso miáimí wéyo fá ñmaxiriri xegí pñné tñni “Tarita kumi.” nuriri —Ayí agapíné “Miá ríyi wiáfnímeaí.” urarinjwápi nánirini. E uraná re eniginí. ⁴² Í ríxa ñwiáfnímeari xegí xwiogwí wé wúkaú síkwí waú enjagi nání ríxa ñwiáfnímeari anj yarfná ayí sírí ñpíkiniro “Arige ámi rífa wiáfnímeanji?” ñyawiuro ududí yarfná ⁴³ Jisaso ñwí ikaxí re uriniginí, “Nioni éapi áamá wíyo áwanj murípa épiyi.” nuriri “Ími aiwá bí mñni wípiyi.” uriniginí.

6

Áamá xegí anj e dñjyí ríwí umogíá nánirini.

¹ Jisaso anj e pñni ñwiárimí úaná xegí wiepísarinjowa ñixída nuro o tñni xegí anj e ñrémoro ñjweagíasaná ² ríxa Sabarfá imóninjána

o nuri rotú anfyo nípawiri xwiyá Gorixoyá uréwapiyarfná áamá arfá wífáyí sirí nípikíniro xwioxfyo dání rfá níwóroa nuro re rínigfawixini, “Ro xwiyá apí ge rfa níjfa imónigo? Níjfa oyá pí níjápí rfa neaiwapiyarini? Emimf o yarínjpi aríge níjfa imónínjini? Oweot, re dánorini. Nenéninj imónini. ³ Áamá ro xegf omínj sa anj mīrarīnorini. Sa Mariái xewaxorini. Xegf xexirīmeáowa wigf yoí Jemiso tñi Josiso tñi Judaso tñi Saimono tñinini. Xexirīmeáíwa nene tñi eni nawini mīnjweapa reñoi? Aríge nimóniri nearéwapiyarini?” nírīga nuro “Arfá mīwipani.” nírīnīro wigf xwioxfyo dání wikf níwóga warfná ⁴ Jisaso xewanīño nání nurirfná wigf rarīgápí tñi xixeni re urīnjiginini, “Áamá anj mīdánjyí Gorixoyá wífá urókiamoarīgáyó arfá umónarīgá aí wigf e dánjyí tñi xexirīmeáyí tñi ‘Sa negf ámaorini.’ nírīnīro arfá umónarīgámani.” nuriri ⁵ e emimf mīwīwapiyipaxf enagf aí áamá símixf yarīgá wíyoní wé seáyí e níwikwiáriri nanj imīxīnjiginini. ⁶ E nerfná o ayf dīnjf mīwīkwīropa nero arfá mumónarīnjagfa nání ududf winīnjiginini.

Wiepīsarījowa wáf urīmépoyīniri uowárīnjf nánirini.

O anj apí apí ikwírónīnjf wíyí wíyoní nemerí xwiyá Gorixoyá nuréwapiya nemerfná ⁷ xegf wiepīsarījowa wé wúkaú síkwí waú awamí “Awí eánipoyí.” nuriri waú waú xixegfni upfiri nání níkumīxiri níwárirfná imfóyo mīxí umáīnowárīpíri enj síxí eánīnjf bī xixegfni enj síxí neámīxowáriri ⁸ njwí ikaxí re urīnjiginini, “Wagwí wagwí anj wíyí wíyo wáf nemero ‘Gorixoyá xwioxfyo njweanfwa anjwí ayo enagf nání seyfné uyfní néra warīgápí rfwīmīni nīmamoro nīsanīro njweáfrīxīni.’ nurirfná amīpí wí nímeámí mupani. Aiwá bīrani, árupianj wūrani, nígwí wowí bīrani, bī nímeámí mupani. Xoyfwáni eranj nurīga úpoyí. ⁹ Síkwí sú níyīnīro aiwí iyfá wúkaú mīpánipani. ¹⁰ Wagwí wagwí anj wí e níremorfná áamá wo ‘Awagwí anani níwīapīri sá wépiyí.’ earfo o tñinini sá níwémí úisixini. Síni anj e ikwírónīnjpimi nuréwapiyirfná anj axiwámīni sá wéfrīxīni.” nuriri ¹¹ re urīnjiginini, “Anj bīmí soyfné níseaipemeámí mupa ero arfá mīseaipe ero eánáyí, anj apīmí rīxa pīni níwīárīmí nurfná síkwí sú níwirīro xwí síkí yeáyí xénīnjpí pírí níwīaīkiárīmí úfrīxīni. Áamá anj apīmí njweáyí dīnjf re yaiwīpírí ‘Newanījēne ikárīnījwáyí nání awaú Gorixō nene nání xwírfa winīni nání iyf rīyárīni?’ yaiwīpírí nání xwí síkí síkwíyo xénīnjpí pírí wīaīkiárīfrīxīni.” Sekaxí e uowáráná ¹² wiepīsarījowa waú waú níkumīxīnīmí numiro wáf nura nemeróná repiyf re wigfawixini, “Seyfné uyfní néra warīgápí emí nímore nīsanīro njweáfrīxīni.” repiyf e nurīro ¹³ áamá obaxfyo imfó rfwíyo nírómáná dīnjf xixéoarīnjpí mīxí numáīnowára nuro áamá obaxf símixf wīarīnjfyo eni ranf tñi gfní níwīro nanj nímixa ugáfawixini.

Jono wayf numeaiā unjomi pīkīgá nánirini.

¹⁴ Mīxí ináyí Xerotoyí rīnīño Jisasoáyá wiepīsarījowa e néra emearfná anj níyoní “Jisaso e yarini. E yarini.” rīnarīnjagfa o arfá níwirí njweánáná áamá wí emimf Jisaso yarīnjpí nání re nírīga ugáfawixini, “Jono wayf níneameaiā wago peño ámí níwīápfnīmeārí Jisaso nímónirí nání emimf apí rfa éwapīnarini?” e nírīga warfná ¹⁵ áamá wí re nírīga ugáfawixini, “Iraijao —O xwiyá Gorixoyá wífá nearókiamoagfá

wo sɪnɪ mɪpɛ yarɪnɛ Gorɪxo nɪwirɪmeámɪ aɲɪnamɪ nánɪ peyɪɲorɪnɪ. O nɪwepɪnɪrɪ emɪmɪ apɪ rɛa yarɪnɪ?" nɪrɪga warɪnɛ ámá wɪ re nɪrɪga ugɛawɪxɪnɪ, "Gorɪxoyá xwɪyɛ́á enɪnɛ wɛ́á nearókɪamoagɛ́ánɪɲɪ́ imónɪɲɪ́ wo rɛ́ánɪ?" nɪrɪga warɪnɛ ¹⁶ mɪxɪ́ ináyɪ́ Xeroto ámá Jisaso nánɪ xwɪyɛ́á xɪxegɪnɪ nɪra warɪɲagɛ́a arɛ́a nɪwirɪ́ aɪwɪ re rayɪɲɪnɪgɪnɪ, "Jono wayɛ́ numeaiá wago, nɪonɪ sɪɲwɛ́ mɪɲɪ́ wákwiɲáo rɪxa nɪwɪáɲɪnɪmearɪ́ emɪmɪ́ apɪ yarɪnɪ." rayɪɲɪnɪgɪnɪ. ¹⁷⁻¹⁸ Pí nánɪ? Ayɛ́ rɪpɪ́ nánɪrɪnɪ. Xámɪ o xegɛ́ xexɪrɪ́meáo Piripoyɪ́ rɪnɪɲoyá apɪxɪ́ Xerodiasɪyɪ́ rɪnɪɲɪ́ nurápɪrɪ́ nɪmearɪ́ ɲweaɲáná Jono re urayɪɲɪnɪgɪnɪ, "Joxɪ́ dɪxɪ́ rɪrɪxɪ́meáo xiepɪ́ nurápɪrɪ́ nɪmearɪ́náyɪ́ 'Nɪpɪkwɪnɪ́ enárɪnɪ?' rɪsimónarɪnɪ?" urayarɪɲagɪ́ mɪxɪ́ ináyɪ́ Xeroto ámá wɪyo "Jonomɪ́ ɛ́á xépoɪɪ́." urowáráná awa nuro Jonomɪ́ ɛ́á nɪxero gwɛ́ nɪyɪro nɪmeámɪ nɪbɪro kɪrapusɛ́ aɲɪyo wáráná ¹⁹⁻²⁰ mɪxɪ́ ináyɪ́ Xeroto mɪ́ xiepɪ́ Xerodiasɪ́ Jono nánɪ sɪmɪ́ xwanɲwɛ́ níkwónɪrɪ́ arɛ́kɪ́ "Rɪxa opɪkɪpoɪɪ́." rarɪɲagɪ́ aɪ́ Xeroto "Jono ámá wé rónɪɲorɪnɪ. Ámá ɲwɛ́á Gorɪxo urowárɛnapɪɲorɛ́ánɪ?" nɪyaiwirɪ́ wáyɛ́ winarɪɲagɪ́ nánɪ xiepɪmɪ́ pɪrɪ́ nurakɪrɪ́ Jonomɪ́ kɪrapusɛ́ aɲɪyo nɪwárɪrɪ́ aɪwɪ omɪ́ e dánɪ́ éfɪ́ numɪnɪrɪ́ nɪɲweaɲɛ́nɛ́ pɪné́ Jonoyá arɛ́a wimɪnɪrɪ́ nánɪ nɪwimónɪrɪ́ "O nepa nɪrarɪnɪ." nɪyaiwirɪ́ aɪ́ apɪxɪ́ nánɪ wimónarɪɲagɪ́ nánɪ dɪɲɪ́ ududɛ́ nɪwinɪrɪ́ "Arɪ́ emɪnɪnɪ?" nɪyaiwirɪ́ nɪɲweaɲɪsáná ²¹ sɛ́a xɪnáyɪ́ xɪrɪɲɪyɪ́ imónáná Xerodiasɪ́ o aɪwá xwé rɪyamɛ́ nɪyárɪmáná ámá ámɪnɛ́ Garɪrɪ́ pɪrónɛsɪ́yo meɲweagɛ́awamɪ́ tɛ́nɪ o xegɛ́ sɪmɪɲɪ́ wɪnarɪgɛ́a xɪrɛ́ónɪɲɪ́ imónɪgɛ́awamɪ́ tɛ́nɪ o xegɛ́ gapɪmanowamɪ́ tɛ́nɪ wáɛ́ urepeárɪagɪ́ í sɪɲwɛ́ e nɪwɪnɪrɪ́ re yaiwɪɲɪnɪgɪnɪ, "Rɪxa gɛ́ oxomɪ́ yapɛ́ wɪwapɪyɪáná xewanɪɲo Jonomɪ́ nɪpɪkɪnɪɲoɪ." nɪyaiwirɪ́ Xeroto tɛ́nɪ ámáowa tɛ́nɪ rɪxa awɪ́ neánɪro aɪwá narɛ́nɛ́ í xegɛ́ xemiáɪmɪ́ re urowárɪɲɪnɪgɪnɪ, "Jɪxɪ́ ápo tɛ́ɲɪ́ e nánɪ nurí sɪmɪnɪɲɪ́ eɪ." urowáráná ²² í nɪpáwɪrɪ́ sɪmɪnɪɲɪ́ yarɛ́nɛ́ mɪxɪ́ ináyɪ́ Xeroto tɛ́nɪ ámá o tɛ́nɪ aɪwá narɪgɛ́áwa tɛ́nɪ sɪmɪnɪɲɪ́ í yarɪɲɪpɪ́ nánɪ yayɛ́ nɪwinɪrɪ́ nánɪ Xeroto ímɪ́ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, "Jɪxɪ́ pí pí nánɪ sɪmónɪpɪ́ nánɪ yarɪɲɪ́ níáná ananɪ́ siapɪmɛ́nɪnɪ." nurɪrɪ́ ²³ ámɪ́ xwɛ́a e dánɪ́ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, "Jɪxɪ́ xwɛ́a nɪonɪ́ meɲweaɲápɪ́ nánɪ 'Áwɪnɪ́ e nepayorɪ́ mɪdánɪ́ niapɛɪ.' nɪránáyɛ́ ananɪ́ nɪsiapɪmɛ́nɪnɪ." uráná ²⁴ í nɪpeyearɪ́ xɪnáyɪ́mɪ́ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, "Inóke, pí nánɪ yarɪɲɪ́ wimɪnɪrɛ́nɪnɪ?" uráná xɪnáyɪ́ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, "Jono wayɛ́ numeaiá warɪɲo nánɪ 'Sɪɲwɛ́ mɪɲɪ́ nɪwákwirɪ́ niapɛɪ.' ureɪ." uráná ²⁵ xemiáɪ́ ámɪ́ mɪrɪ́ nɪpáwɪrɪ́ mɪxɪ́ ináyomɪ́ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, "Níúnɪ́ re nɪmónarɪnɪ, 'Aɲɪnɪ́ Jono wayɛ́ numeaiá warɪɲomɪ́ sɪɲwɛ́ mɪɲɪ́ nɪwákwirɪ́ mɪɲo pɪrerɪxɪ́ wɪnamɪ́ níkwɪárɪrɪ́ nɪmeámɪ́ nɪbɪrɪ́ niapɛɪ.' nɪmónarɪnɪ." uráná ²⁶ o Jono nánɪ dɪɲɪ́ sɪpɪ́ nɪwirɪ́ aɪwɪ́ miáɪmɪ́ xwɛ́a e dánɪ́ ámá o tɛ́nɪ aɪwá narɪgɛ́áwa arɛ́a enáná urɪɲɪpɪ́ nánɪ ayá nɪwinɪrɪ́ "Oweoɪ." murɪpaxɪ́ nɪwimónɪrɪ́ re enɪnɪgɪnɪ. ²⁷ Xegɛ́ sɪmɪɲɪ́ wɪnarɪɲɪ́ womɪ́ sekaxɪ́ re urowárɪɲɪnɪgɪnɪ, "Jonomɪ́ sɪɲwɛ́ mɪɲɪ́ nɪwákwirɪ́ nɪmeámɪ́ beɪ." urowáráná o nurí kɪrapusɛ́ aɲɪyo nɪpáwɪrɪ́ e sɪɲwɛ́ mɪɲɪ́ nɪwákwirɪ́ pɪrerɪxɪ́yo níkwɪárɪrɪ́ ²⁸ nɪmeámɪ́ nɪbɪrɪ́ miáɪmɪ́ mɪnɪ́ wíáná í nurápɪmɪ́ nurí xɪnáyɪ́mɪ́ mɪnɪ́ wíáná í "Rɪxa riwo rɪpɪkɪoɪ?" yaiwɪɲɪnɪgɪnɪ. ²⁹ E éáná Jonoyá wɛpɪsarɪɲowá arɛ́a nɪwɪro náonɪ́ nɪmɛnapɪro nɪmeámɪ́ nuro xwɛ́a weyárɪgɛ́awɪxɪnɪ. Xeroto Jonomɪ́ pɪkɪɲɪ́ enagɪ́ nánɪ Jisaso rɛ́wɪyo emɪmɪ́ yarɛ́nɛ́ o re yaiwiagɛ́rɪnɪ, "Nɪonɪ́ Jono wayɛ́ numeaiá wago sɪɲwɛ́ mɪɲɪ́ wákwiɲáo nɪwɪáɲɪnɪmearɪ́ ámá Jisasoɪ́ rɪnɪɲo nɪmónɪrɪ́ emɪmɪ́ rɛ́a yarɪnɪ?" yaiwiagɛ́rɪnɪ.

Ámá 5,000 ayo aɪwá wɪɲɪ́ nánɪrɪnɪ.

30 E yaiwiaríná áamá Jisaso wáf urowáríjowa ámi nĩbĩro o tĩni nerĩmeáníro anjĩ apĩ apimĩ wa emegfápĩ nání omĩ repĩyĩ wiro xwĩyáfá amĩpĩ wa nurewapiya emegfápĩ nání repĩyĩ wiro néisáná 31 Jisaso áamá obaxĩ omĩ sĩjwĩ wĩnanĩro nání bĩrĩ uro yayarĩjagfá xfo tĩni xegfĩ wiepĩsarĩjowa tĩni aiwá mĩnĩpaxĩ wiarĩjagfĩ nání wiepĩsarĩjowamĩ re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Nonenĩ áamá dĩjĩ meanje nání nurane kikiáfá bĩ onjweaneyĩ.” nurĩrĩ 32 ewéyo nĩpĩxemoáníro wigfĩpĩ áamá dĩjĩ meanje nání waríná 33 áamá wĩ anjĩ nĩyonĩ dání wenĩjĩ éfáyf awa ewéyo pwarĩjagfá nĩwĩnĩro mĩ nómĩxĩro anjĩnĩ xwáfáyo nuro xámĩ nĩrémoro njweanjána 34 Jisaso rfwĩyo nĩrémorĩ ewéyo dání nayoarĩ áamá xwé ayá wĩ epĩroyf yárijagfá nĩwĩnĩrĩ áamá ayf sipĩsipĩ xiáwo mayĩnĩjĩ nimónĩro pĩránĩjĩ mĩjweapaxĩ imónĩjagfá nĩwĩnĩrĩ nání ayá nĩrĩmĩxĩrĩ amĩpĩ obaxĩ nání nuréwapĩya nurĩ 35 nuréwapĩya núisáná enjáná sfáptĩ tĩni xegfĩ wiepĩsarĩjowa anjwĩ e nĩbĩro re urĩgfwawixĩnĩ, “Rĩxa sfárinĩ. Re anjĩ wĩ mayf e enjagfĩ nání 36 áamá anjĩ amĩ amĩ mĩrĩnĩnjĩyo nání numĩro aiwá bĩ nero nĩpĩrĩ nání urowárapeĩ.” urfagfá aĩ 37 Jisaso re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Aiwá nĩpĩrĩ nání sewanĩjwoyfné mĩnĩ wĩpoyĩ.” urfagfĩ awa re urĩgfwawixĩnĩ, “Aiwá mĩnĩ wianĩ nání nurane bĩsfkerfá (Aiwá nfnĩ nání nĩrĩrĩná Judayf bĩsfkerfáĩ ragfárinĩ.) bĩsfkerfá nání bĩ neranéná óf inĩjĩ 200 mĩnĩ nĩwirane urápanĩréwĩnĩ?” urfagfá 38 o re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Bĩsfkerfá ararĩ tĩgfoyfnérĩnĩ? Sĩjwĩ wĩnaúpoyĩ.” uráná awa sĩjwĩ nĩwĩnaumĩ nĩbĩro “Bĩsfkerfá wé wú núnĩ enjáná peyf ná waúnĩrĩnĩ.” urfagfá 39 o awamĩ “Áamá nĩyonĩ sekaxĩ re urĩpoyĩ, ‘Aráyo miaúrarf nĩga uro éf nĩjweaxa uro époyĩ.’ urfĩpoyĩ.” urfagfĩ 40 ayf miaúrarf nĩga nurfná wĩ áamá 50 miaúrarf inĩro wĩ áamá 100 miaúrarf inĩro néra úaná 41 Jisaso re enjĩnĩgĩnĩ. Bĩsfkerfá wé wú núnĩ enjĩpĩ nĩmearĩ peyf waúnĩ enjfwáw enĩ nĩmearĩ sĩjwĩ anjĩnamĩ nanánĩrfná Gorĩxomĩ aiwápĩ nání yayf nĩwimáná kĩkwĩrĩmĩ néra nurĩ xegfĩ wiepĩsarĩjowa yanjĩ wĩpĩrĩ nání mĩnĩ nĩwĩayĩrĩ peyfwaú enĩ nororĩ mĩnĩ wĩayarfná wiepĩsarĩjowa nurápayĩro yanjĩ nĩwĩa nuro 42 áamá nfnĩ nĩnĩro agwĩ ímĩ uyĩagfĩ 43 kwĩkwĩrĩmĩ inĩjĩ e tĩápĩ nĩmeameró peyf ororómĩ inĩjĩ e tĩápĩ enĩ nĩmeameró soxf fáf wé wúkaú sĩkwĩ waúmĩ aumaúmĩ nero nfnĩ magwĩ miárgfwawixĩnĩ. 44 Áamá oxf aiwá apĩ nĩgfwáwa nfnĩ ayf áamá 5,000 nĩgfwawixĩnĩ.

Jisaso ipĩyo seáyi e nosaxa unjĩ nánĩrĩnĩ.

45-46 Jisaso, ayf aiwá nĩnĩro nemáná, o wiepĩsarĩjowamĩ re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Soyfné ewéyo nĩpĩxemoáníro ipĩyo jĩarĩwámĩnĩ anjĩ yof Betsaida nání xámĩ nĩmeápoyĩ.” nurĩrĩ awa rĩxa úaná áamá e epĩroyf egfáyo yayf nĩwĩrĩ xĩxegfĩnĩ nurowárapĩmáná Gorĩxomĩ xwĩyáfá urĩnĩ nání dfwĩyo nĩyĩrĩ nĩjweanjĩsáná 47 árfwĩyĩmĩ wiepĩsarĩjowa sĩnĩ ipĩyo áwĩnĩ e ewé nĩmeámĩ warfná xfo sĩnĩ jfē xwáfáyo nĩrómáná 48 wĩnĩjĩnĩgĩnĩ. Awa enjĩ tĩnĩ reaarĩjagfá aiwf imĩjĩ xwé sfmfmĩnĩ nĩxemĩ barĩjagfĩ nání ewé anjĩnĩ mĩyarĩjagfĩ nĩwĩnĩrĩ ipĩyo xwáfáyónĩjĩ nosaxa nurĩ rĩxa isfá yĩnĩjáná xegfĩ wiepĩsarĩjowamĩ múrómĩnĩrĩ yarfná 49-50 nowanĩ wenĩjĩ éfáyf wĩnĩgfwawixĩnĩ. O ipĩyo nosaxa warĩjagfĩ nĩwĩnĩro “Pĩyĩjĩ siwĩ wo rfa pwarĩnĩ?” nĩyaiwĩro óf nĩkárĩnĩro “Yeyf!” nĩrĩro wáf ayfkwf mĩwĩnarfná o rĩxa xwĩyáfá nurĩrĩ re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Wáf mepanĩ. Nionĩrĩnĩ. Dĩjĩ sĩxĩ nĩnĩro enjĩ neáníro njweápoyĩ. Ananĩrĩnĩ.” nurĩrĩ 51 awamĩ nĩwĩmearĩ ewéyo pĩxemoánána

re enjiginini. Iminj eni rixa pini wiaragi sijnwi e niwiniro dinj “Iminj axinani pi nani pini rfa wiariho?” dinj e nipikiniro udud nera nuro ⁵² Jisaso xami aiwa kwikwirimi yarijagi niwiniro aiwi dinj wakisi nininjipimi dani oya enj eaninj mi momxi efa nani sini o nani dinj udud nera ugawixini.

Genesaret dinj simixi tgfayo nanj imiximf enj nanirini.

⁵³ Dinj udud nera warfna rixa ipiyo jariwamini imanj e niwienimearo ⁵⁴ eweyo dani nayoaro gwf yurarfna ama wi Jisasomi rixa sijnwi mi nomixiro ⁵⁵ ananjni ama simixi wegafyi nani anj ayf ayo nani numiamoro simixiyf ikwianwyo nikwiario “Jisaso e njeani.” rine nani nimeami nibiro ⁵⁶ o anj onimi bi bimirani, anj xwe bi bimirani, ominj injerani, pwarijagi niwiniro simixiyf nimeami nibiro makerfa imixarigfe tana ama simixi giyf oya rapirapf yinijnu sirfwf mde amaf ronaniro nani waunf rixinj nuriro rapirapf sirfwfyo amaf nironirfna nini axina nanj egawixini.

7

Piaxi wearinjipi nani urinj nanirini.

¹⁻² Parisi wa tni Gorixoya njw ikaxi eaninjipi mewegfa wa tni, Jisaso sini Gariri piropenifyo njeanana, awa Jerusalem dani nibiro Jisaso ya wiesarijowa wigf Judayf xiawowa yagfapa me aiwa ninirona xami we igwfa mwirowe we piaxi weanana aiwa narijagfa niwiniro Jisaso tnf e axi e awi neanariro ³⁻⁴ — Parisiowa tni wigf Judayf nni tni nene piaxi neaaniginiri wigf xiawowa yagfapi aiwa ninirona xami piraninj we igwfa wimoarigfari. Ayf makerfayo nani nuro aiwa bi nemi anj e nani nibirona eni piaxi neaaniginiri igfa meanipa nerfna aiwa minarigfari. Xiawowa ewiapiingfayf aninj minf fa nmaxiriro nixdirro sini axipi nero kapixi tni xwarfa sixf tni suyupenixf tni ikwianwfa sa wearigfapi tni igfa eaagfapa axipf igfa eaarigfari. ⁵ Parisiowa tni Gorixoya njw ikaxi eaninjipi mewegfawa tni Jisaso tnf e axi e awi neanariro yarinj re wigawixini, “Dixf wiesarijowa pi nani negf arfowa nero nearewapiyigfapi niwiaikiro we piaxi ai tni aiwa narigfari?” uragfa ⁶ Jisaso re urinjiginini, “Enina Gorixoya xwiyfa wfa rokiamoagf Aisaiaoyf rinijo soyfne nanj riro sipi riro yarigfoyfne nani xixeni niwuriyiri rfwaminj re eanjirini, ‘Ama tiyf “Gorixomi weyo piraninj mearinwini.” niro aiwi Gorixonini dinj sixf miniyipa yarigfari. ⁷ E nero amayo amipi ama wigf dinj tni ewiapiingfapi nani nurewapiyirona yapf re nuriro “Xwiyfa tiyf Gorixo rinirini.” nuriro nani “Gorixomi seayf e mearinwini.” nirona Gorixoniyf yofni surfma rarigfari.’ Aisaiao soyfne nani xixeni e niwuriyiri rfwaminj eanjirini. ⁸ Soyfne ama ewiapiingfapi nixdirona njw ikaxi Gorixo rinjipi ikf ninemoro yariho.” nuriri ⁹ re urinjiginini, “Nwf ikaxi Gorixo rinjipi wiaikiro amipi segf arfowa ewiapiingfapi xdirro yaniro nani dinj obibaxf nimoro of imoarigfoyferini. ¹⁰ Ayf ripi nani seararinj. Enina xwiyfa Gorixo rinjipi Moseso niri rfwaminj re eanjiginini, ‘Dixf apowam tni inokiwami tni weyo merfni.’ E niri neari am ripi niri eanjiginini, ‘Ama xanomirani, xinaimirani, ikayfwf umearfayf emi pikimopoyf.’ Moseso e niri rfwaminj eanj aiwi ¹¹ soyfne

ámá wí xínáiwamírani, xanowamírani, re uraríná ‘Amípí nioni wéyo nírimeríná arírá nísirí siapípaíxí imóniñyí nání ríxa Goríxomi re urífaniginí, “Nioni nísiapímfaríní.” nurírí nání aríge joxí nísiapírí arírá simfíní? Oweoi, aipagwí nání wí meníní.’ Parisioyíné áamá wí xaniyaúmi e urariñagí síñwí n>wíníróná ‘O apání yaríní.’ níríro ¹² o xaniyaúmi pírániñí wéyo mímepa yaríñagí n>wíníro aiwí o ayaúmi xe bí arírá owínítrí síñwí wínarígíámani. ¹³ E neríná soyíné síwí aríowa érowiápínígíápi n>xíróro xwiyíá Goríxo ríñí rípi xórórí nero wiaíkiaríñoi. E yarígíápa neríná xwiyíá Goríxoyá xwé wí ení n>wiaíkiarí waríñoi.” Jisaso Parisiowamí e nurímáná ¹⁴ áamá e epíroyí egíáyo “Anwi e bípoyí.” nurírí ayí ríxa anwi e báná o “Niyínéní nífá imónípírí nání pírániñí aríá nípoyí.” nurírí ¹⁵ ewayí xwiyíá rípi uríñiginí, “Aiwá áamá nínírná gwínáreáfápi wí piáxí weaaríñímani. Pí pí xwioxíyo dání peyeaaríñípi áamáyo piáxí weaaríñítríní.” nurírí ¹⁶ re uríñiginí, “Ewayí xwiyíá nioni ríá rípi nání aríá ókiarí nímónípoyí.” nuríísáná ¹⁷ áamá e epíroyí egíáyo e n>wárími nuri aníyo nípáwiri níñwearí xegí wíepísaríñowa ewayí xwiyíá xíro urípi nání yaríñí wíáná ¹⁸ o re uríñiginí, “Soyíné ení dñí mayoyínéraní? Xwiyíá ‘Aiwá áamá nínírná gwínáreáfápi wí xíomi piáxí weaaríñímani.’ searfápi soyíné síní mfkí nání dñí mímooaríñí reñoi?” nurírí áwaní re uríñiginí, “Aiwá wí áamáyo piáxí eapaxí mímóníní. ¹⁹ Pí náníyí? Ayí aiwá gwínáreááná n>werí ír>wíyo íníñí ríwíyo íkí emoarígíá eñagí nánítríní.” nurírí —E nuríríná aiwá níní nání “Anani nípaxítríní.” ríñítríní. ²⁰ Ámí re uríñiginí, “Aga pípi áamáyo piáxí weaaríñítríní? Ayí pí pí dñí xwioxíyo dání peyeáípi, amípí sípi nání mófpi áamáyo piáxí weaaríñítríní. ²¹ Xwioxíyo dání dñí yaiwíáfipimí dání rípi rípi yarígíátríní. Íwí amípí wí nání dñí moro íwí íníro apíxí erápeníro amípí íwí mearo áamá píxíwíríó ero oxí apíxí iyí nání niga uro ²² síñwí íwí wíníro ríkíkríó ero yapí wíwapíyiro ayá bí mé aríkí niga uro sípi dñí wíaiwiro xwiyíápámí ñwirátríro m>xí kíníro majímajíá íkárítríro yarígíápi ²³ apí nípiní áamá dñíyo íními dání nímoríná piáxí weaaríñítríní.” uríñiginí.

Gírikíyí apíxí wí dñí wíkwíroní nánítríní.

²⁴ O ewayí xwiyíá mfkí apí nurími aní e dání nuri aní yoí Taia tñí e nírémori aní wíwámí nípáwiri áamá e ñweáyí “Aní ríwámí o míñweaníní.” oyaiwípoyínítrí nerí sá ñweañagí aiwí áamá wí omí síñwí n>wínímearo ²⁵ apíxí wí “Jisaso aní iwámí ñweani.” raríñagíá aríá e níwirí í xegí xemíái ímíó xíxéroaríñí eñagí nání o tñí e nání anítrí níbírí síkwí tñí e wauní n>wikárítrítrí míñí xwíáyo níkwírorí ²⁶ — Í Judayí apíxímani. Gírikíyí apíxítríní. Pínisiayí aníyo píropenísí Siríayí ríníñe dánítríní. Í Jisasomí “Gí miáími ímíó xíxéroaríñíyí m>xí umáínowárenapeí.” aríkí urayaríñagí ²⁷ o í aní mídání eñagí nání “Xámí gí Judayí saní ourápímíní.” níyaiwirí ewayí xwiyíá re uríñiginí, “Xámí niaíwí aiwá níníro agwí ími uyíní níwirínáyí ayí nanítríní. Níaiwíyíyá aiwá nurápirí síwíyo níwiríná ayí nanímani.” uráná ²⁸ í “Nepa aní mídánítríní síwínítrínítríní imóníñítríní.” níyaiwirí re uríñiginí, “Ámínáoxítríní, nepa raríñítríní. E nerí aiwí síwí re yaríñítríní. Íkwianwíyo dání niaíwí aiwá níníro yuní mamówáríápi míméání

yarɪŋrɪni.” urɪagɪ ²⁹ o “Í nepa waunɪ nɪkárɪnɪrɪ dɪŋɪ nɪkwɪroarɪni.” nɪyáiwɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Jíxɪ nanɪ nɪrɪfɪyɪ nánɪ dɪxɪ miámɪ imɔ́ xɪxéorɪŋɪpɪ rɪxa mɪxɪ umáɪnɪnɪ. Dɪxɪ anɪ ut.” urɪagɪ ³⁰ í ámɪ xegɪ anɪyo nánɪ nurɪ sɪŋwɪ wɪnɪfɪyɪ wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Xemiáɪ imɔ́ pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ úf enagɪ nánɪ píránɪŋɪ sá wenagɪ wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ.

Arɪá tɪnɪ manɪ tɪnɪ pírónɪŋɪ womɪ nanɪ imɪxɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

³¹ Jisaso ámɪ nɪwɪápɪnɪmearɪ anɪ yoɪ Taia tɪŋɪ e pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ nurɪ anɪ yoɪ Saidonɪ tɪŋɪ e áwɪnɪ e nurɪ xwɪá yoɪ Dekaporɪsɪyo nurɪná ipɪ Gaririyo nɪrémorɪ yarɪná ³² ámá wɪ ámá arɪá pírónárɪrɪ xwɪyɪá pírónárɪrɪ enɪ womɪ Jisaso tɪŋɪ e nánɪ nɪmeámɪ nɪbɪro waunɪ rɪxɪŋɪ re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “O nanɪ enɪ nánɪ wé seáyɪ e ikwɪáreɪ.” urɪagɪá ³³ Jisaso ámá awɪ eánárɪgɪe dánɪ omɪ nɪmeámɪ nurɪ egɪpɪ nerɪná Jisaso xegɪ wé oyá arɪá ófɪyo wɪxwárɪrɪ xegɪ wéyo reanɪwɪ núrɪnɪmáná oyá aɪwɪyo ikwɪárɪrɪ nemáná ³⁴ sɪŋwɪ anɪnamɪ nanɪmáná rɪmɪŋɪ nɪrɪrɪ xegɪ pɪné tɪnɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Epata.” —Wɪgɪ pɪné “Oxoatɪ.” nurɪrɪná “Epata.” rarɪgɪárɪnɪ. E uráná re enɪnɪgɪnɪ. ³⁵ Xegɪ arɪá oxoánɪrɪ aɪwɪ sanɪ wɪarɪŋɪpɪ nayɪ erɪ nerɪ xwɪyɪá píránɪŋɪ nɪra warɪná ³⁶ Jisaso ámɪ ámá awɪ eánárɪgɪfáyo nɪwɪmearɪ ŋwɪ ikaxɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ wɪápi áwanɪ murɪmepanɪ.” urɪagɪ aɪwɪ amɪ amɪ nemero arɪkɪ áwanɪ nɪra nuro ³⁷ ayá nɪrɪwamóga nuro re nɪra ugɪfawɪxɪnɪ. “Amɪpɪ o éfɪpɪyɪ aga nanɪnɪ yarɪŋrɪnɪ. Arɪá pírónarɪgɪfáyo tɪnɪ aɪwɪ sanɪ mearɪgɪfáyo tɪnɪ aɪ píránɪŋɪ imɪxáná arɪá ero xwɪyɪá rɪro yarɪgɪárɪnɪ.” nɪra ugɪfawɪxɪnɪ.

8

Ámá 4,000 ayo aɪwá wɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Iná rɪwɪfɪyo Jisaso ámá obaxɪ ámɪ o tɪŋɪ e epɪroyɪ nɪyárɪro wɪgɪ aɪwá rɪxa menagɪ nɪwɪnɪrɪ xegɪ wɪepɪsarɪŋowamɪ “Eɪnɪ.” nurɪrɪ ² re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá tɪyɪ sɪfá wɪyáú wɪyɪ nionɪ tɪnɪ re nɪŋwearóná wɪgɪ aɪwá rɪxa nowárɪgɪfá enagɪ nánɪ wá nonarɪnɪ. ³ Wɪ anɪ aɪwɪmɪ dánɪ bɪagɪfá enagɪ nánɪ nionɪ ayɪ sɪnɪ agwɪ nánɪ yarɪná nurowárɪrɪnáyɪ ‘Sɪŋwɪ xaxá nɪwɪnɪrɪ enɪ sɪrɪrɪŋwɪ nɪwɪnɪrɪ ná neága upɪrɪxɪnɪ.’ nɪyáiwɪrɪ rarɪŋɪnɪ.” urɪagɪ ⁴ xegɪ wɪepɪsarɪŋowa re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “Anɪ mɪmɪrɪnɪŋɪ re aɪwá ámá tɪyɪ xɪxenɪ nɪpɪrɪ nánɪ ge bɪ yanɪwɪnɪ?” urɪagɪá ⁵ o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Segɪ bɪsɪkerɪfá ararɪrɪnɪ?” uráná “Wé wɪúmɪ dánɪ wáú tɪŋwáonerɪnɪ.” urɪagɪá ⁶ o ámá epɪroyɪ egɪfáyo “Xwɪámɪ éf nɪŋweaxa úpoyɪ.” nurɪrɪ bɪsɪkerɪfá nɪmearɪ Gorɪxomɪ aɪwá apɪ nánɪ yayɪ nɪwɪmáná kwɪkwɪrɪmɪ nerɪ wɪepɪsarɪŋowamɪ mɪnɪ wɪáná nurápayɪro ámá ayo mɪnɪ nɪwɪa nuro ⁷ wɪgɪ peyɪ bia enagɪ Jisaso apɪa enɪ nurápirɪ Gorɪxomɪ yayɪ nɪwɪmáná re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Peyɪ rɪpɪa enɪ yanɪ nɪwɪa úpoyɪ.” urɪagɪ xɔ urɪfɪpɪ yarɪná ⁸ ámá nɪnɪ rɪxa nɪnɪro agwɪ ímɪ uyɪagɪ wɪepɪsarɪŋowa ayɪ aɪwá nɪnɪro e tɪfápiá nɪmeaayɪro soxɪ fá wé wɪúmɪ dánɪ wáúmɪ aumaúmɪ nero magwɪ miárɪgɪfawɪxɪnɪ. ⁹ Ámá 4,000 aɪwá apɪ nɪgɪfawɪxɪnɪ. Jisaso ayɪ aɪwá nɪnɪmáná enáná wɪgɪ anɪ e nánɪ nurowárɪmɪ ¹⁰ ewéyo wɪepɪsarɪŋowa tɪnɪ nɪpɪxemoánɪro nɪmeámɪ ugɪfawɪxɪnɪ. Ipɪyo orɪwámɪ dánɪ anɪ yoɪ Darɪmanuta tɪŋɪ e nɪwɪékɪnɪmearo ayoagɪfawɪxɪnɪ.

“Emɪmɪ bɪ neáɪwapɪyɪtɪ.” urɪgɪfá nánɪrɪnɪ.

yarɨŋɨ nɨwiri re urɨŋɨnigɨni, “Ámáɨ nionɨ nánɨ arɨre rarɨŋoɨ?” urɨagɨ²⁸ awa re urɨgɨawixɨni, “Wí re rarɨŋoɨ, ‘Jono wayɨ nɨneameaia wago ámɨ nɨwiápɨnɨmearɨ rɨa yarɨni?’ rarɨŋoɨ. Ámɨ wí re rarɨŋoɨ, ‘Enɨná Gorɨxoyá xwɨyɨá wɨá rókiamoagɨ mɨpé anɨnamɨ peyɨŋɨ Iraiɨaoyɨ rɨnɨŋo nɨweapɨrɨ rɨa yarɨni?’ rarɨŋoɨ. Ámɨ wí re rarɨŋoɨ, ‘Enɨná Gorɨxoyá xwɨyɨá wɨá rókiamoagɨá wo nɨwiápɨnɨmearɨ rɨa yarɨni?’ rarɨŋoɨ.” urɨagɨ²⁹ o sinɨ yarɨŋɨ nɨwirɨná re urɨŋɨnigɨni, “Ayɨ e nɨrɨro aiwi sewanɨŋoyɨné nionɨ nánɨ gorɨni rarɨŋoɨ?” urɨagɨ Pitao re urɨŋɨnigɨni, “Joxɨ Kiraisoxɨ, nene yeáyɨ neayimɨxemearɨa nánɨ arɨfowayá xwɨá piaxɨyo dánɨ iwiaronɨoxɨrɨni.” urɨagɨ³⁰ o ŋwɨ ikaxɨ re urɨŋɨnigɨni, “Soyɨné nionɨ e enɨáonɨ nánɨ áwanɨ murɨpa épyoyɨ.” urɨŋɨnigɨni.

Áwanɨ “Nionɨ nɨnɨpɨkipɨrɨfárɨni.” urɨŋɨ nánɨrɨni.

³¹ Xewanɨŋo nánɨ iwamɨó nuréwapɨyiri re urɨŋɨnigɨni, “Ámá imónɨŋáonɨ rɨnɨŋɨ xwé wí meámɨfárɨni. Negɨ mebáowa tɨnɨ apaxɨpánɨŋɨ imónɨgɨá xwéowa tɨnɨ Gorɨxoyá ŋwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpɨ mewegɨáwa tɨnɨ nionɨ rɨwɨ nɨmóáná wa nɨnɨpɨkipɨrɨfárɨni. E nerɨ aiwɨ sɨá wɨyaú wɨyi óráná ámɨ wiápɨnɨmeámɨfárɨni.” nurɨrɨ³² pɨné sɨŋánɨ e rɨmóagɨ Pitao Jisasomɨ nɨmeámɨ nurɨ yánɨmɨ nɨrómáná rɨxa mɨxɨ urɨmɨnɨrɨ nánɨ nerɨ “E wí mɨnearɨpanɨ.” urarɨfá³³ Jiaso omɨ rɨwɨ numorɨ wiepɨsarɨŋɨ wɨfamɨ sɨŋwɨ nɨwɨnɨrɨfá omɨ mɨxɨ nurɨrɨ re urɨŋɨnigɨni, “Setenoxɨnɨ, pɨnɨ nɨnɨwiárɨmɨ ui.” nɨrɨrɨ re urɨŋɨnigɨni, “Pitaoxɨ amɨpɨ nánɨ Gorɨxo wimónarɨŋɨpɨ nánɨ dɨŋɨ mɨmó ámá wimónarɨŋɨpɨ nánɨ moarɨŋɨni.” nurɨfásáná³⁴ ámá e epɨroyɨ egɨáyo “Enɨni.” nurɨrɨ xegɨ wiepɨsarɨŋowa tɨnɨ nawɨnɨ awɨ neánɨmáná enɨáná re urɨŋɨnigɨni, “Soyɨné woxɨ nionɨ yarɨŋápa emɨnɨrɨ nánɨ nionɨ tɨnɨ nurɨfáyɨ re erɨfárɨni. Dɨxɨ simónarɨŋɨpɨ wí mé rɨwɨmɨnɨ nɨmamorɨ re nɨyaiwiri ‘Jisasomɨ xɨdarɨŋagɨ nánɨ ámá wa ikɨáyo nɨnɨyekwɨroáɨro nɨnɨpɨkiróná ayɨ ananɨrɨni.’ nɨyaiwiri nɨxɨdɨrɨfárɨni.”³⁵ Ámá go go ‘Jisasomɨ nɨxɨdɨrɨfáyɨ ámá wa nɨpɨkipɨrɨxɨni.’ nɨyaiwiri nánɨ nionɨ mɨnɨxɨdɨ xegɨ wará éf nɨmenɨrɨ nerɨfá xewanɨŋo anɨŋɨnɨ ikeamónɨnɨfárɨni. E nerɨ aiwɨ ámá go go nionɨ nɨnɨxɨdɨrɨ xwɨyɨá yayɨ seainarɨŋɨpɨ nánɨ wá emearɨŋagɨ nánɨ pɨkíánáyɨ, o anɨŋɨnɨ mikeamónɨ nionɨ nɨnɨxɨdɨrɨŋɨpɨmɨ dánɨ erɨkiemeánɨnɨfárɨni.”³⁶⁻³⁷ Ámá go go nionɨ mɨnɨxɨdɨ iyɨá fá nɨgwɨ amɨpɨ emeámɨnɨrɨ nánɨnɨ néra nurɨ nɨmeátsáná xewanɨŋo anɨŋɨnɨ ikeamónáná ayɨ nanɨfranɨ? Oweoɨ! Amɨpɨ nɨnɨ xwɨá tɨyo dánɨ mɨmúropa nerɨ aiwɨ xewanɨŋo anɨŋɨ ikeamónáná amɨpɨ apɨ tɨnɨ xegɨ wará anɨŋɨ ŋweanɨa nánɨ roayɨrónɨpaxɨmanɨ.” nurɨrɨ³⁸ re urɨŋɨnigɨni, “Seyɨné nuro ámá agwɨ rɨná ŋweagɨáyɨ Gorɨxomɨ dɨŋɨ mɨwɨkwɨró fɨwɨ néra warɨgɨáyɨ tɨŋɨ e nemerɨná nionɨ nánɨ ayá seainɨrɨ pɨné nionɨ rarɨŋápɨ enɨ nánɨ ayá seainɨrɨ yarɨŋagɨ nánɨ ámáyo yumɨí nɨwirɨfáyɨ, ámá imónɨŋáonɨ nɨweapɨrɨfá ikɨnɨŋáonɨ weapɨrɨ gɨ ápo xwɨnɨfá eaarɨŋɨpa nionɨ enɨ xwɨnɨfá eanɨonɨ anɨŋajɨ wa tɨnɨ weapɨrɨ nerɨ xɨo nánɨ enɨ ayá nɨninɨrɨ ‘Go rɨanɨ?’ rɨmɨfárɨni.” urɨŋɨnigɨni.

9

¹ Ámɨ re urɨŋɨnigɨni, “Nionɨ nepa seararɨŋagɨ nánɨ píránɨŋɨ arɨá nɨpoyɨ. Ámá re rogɨá wɨyɨné sinɨ mɨpepa nerɨfá enɨ eánɨŋɨ Gorɨxo xɨo

xegí xwioxíyo mĩmeámí nerí pírániñí seamenñewaná nání imóniñípi imónariñagí sñwí wĩnĩpĩrĩfárinĩ.” urĩñinigĩni.

Jisaso níkĩnĩrĩ xegí bĩ imóniñí nánírĩnĩ.

² Rĩxa sía wé wĩúmĩ dání wo órání o Pitaomĩ tĩnĩ Jemisomĩ tĩnĩ Jonomĩ tĩnĩ nĩwirĩmeámĩ dĩwĩ xwé bimĩ nĩpeyiro wiwĩnĩ nĩñwearĩná wigí sñwí anigĩe dání re enĩñinigĩni. Jisaso wará xegí bĩ nimónĩrĩ ³ xegí rapĩrapĩ enĩ wía nókiárĩrĩ ámá wĩ wayĩ nĩrorĩná apĩá e wéĩ mĩropaxĩ apĩá xaiwĩ wearĩñinigĩni. ⁴ E yarĩná Gorĩxoyá wía rókiamoagĩ Irai-jaoyĩ rĩnĩño tĩnĩ enĩná yagĩ Moseso tĩnĩ omĩ nĩwĩmeari o tĩnĩ xwiyĩá rĩnarĩná ⁵⁻⁶ wiepĩsarĩñowa wayĩ ayĩkwĩ mĩwinĩagĩ nání Pitaó “Pioĩ urĩmĩfĩnĩ?” nĩyaiwirĩ urapĩ xwiyĩá nurĩrĩ Jisasomĩ re urĩñinigĩni, “None re nĩñwearĩná nanĩrĩnĩ. Ananĩ re ñweapaxĩrĩnĩ. Anĩ pĩpákĩ wĩkaú wĩ, joxĩ nání wiwáyĩ, Moseso nání wiwáyĩ, Irai-jaó nání wiwáyĩ omĩraneyĩ.” nurĩmáná enĩná ⁷ agwĩ bĩ ritĩ wĩáráná agwĩpimĩ dání xwiyĩá bĩ re rĩnĩñinigĩni, “O gĩ íwĩ dĩñĩ sĩxĩ yĩñáorĩnĩ. Pí pí xwiyĩá searáníyĩ arĩá wĩpoyĩ.” urání ⁸ wenĩñĩ éfáyĩ wĩnĩgĩfawixĩnĩ. Ámá wo mepa Jisasonĩ iwo ñweañagĩ wĩnĩgĩfawixĩnĩ.

Irai-jaó nání yarĩñĩ wigĩá nánírĩnĩ.

⁹ E nĩwĩnĩmáná dĩwĩ mĩñíyo dání pĩnĩ nĩwĩárĩmĩ nĩweapĩróná Jisaso ñwĩ ikaxĩ re urĩñinigĩni, “Rĩpĩ nanĩfapĩ nání ámáyo áwanĩ murĩmepa époyĩ. Ámá imóniñáonĩ rĩxa nĩperĩ xwárĩpáyo dání nĩwĩápĩnĩmeámáná enĩná íná ananĩ áwanĩ urĩmérfĩxĩnĩ.” urĩfagĩ ¹⁰ awa dĩñĩnĩ fá nĩxĩrĩro xwiyĩá “Nĩperĩ xwárĩpáyo dání wĩápĩnĩmeámĩfárinĩ.” urĩfĩpĩ nání ududĩ nero “Pí nání rĩfá nearĩñoĩ?” nĩrĩnĩro ¹¹ yarĩñĩ re wigĩfawixĩnĩ, “Pí nání ñwĩ ikaxĩ eánĩñĩpĩ mewegĩáwa re rarĩgĩfárinĩ, ‘Irai-jaó rĩxa bĩñĩmĩ enĩná rĩwĩyo ámá nene yeáyĩ neayimĩxemeanĩo arĩowayá xwĩá piaxĩyo dání iwĩaronĩfárinĩ.’ pí nání rarĩgĩfárinĩ?” urĩfagĩá ¹² o re urĩñinigĩni, “Ayĩ neparĩnĩ. Irai-jaó xámĩ nĩbĩrĩ ámá wigĩ yarĩgĩfápi rĩwĩmĩnĩ mamoro Gorĩxomĩ dĩñĩ wĩkwĩroro epĩrĩ nání xwiyĩá nurĩrĩ aiwĩ xwiyĩá Gorĩxoyá nĩrĩnĩrĩ eánĩñĩ rĩpĩ ‘Ámá imóniñomĩ rĩnĩñĩ nĩwĩayiro xwĩrĩfá wĩkĩxepĩfárinĩ.’ xwiyĩá apĩ enĩ pí nání rĩnĩnĩ?” nurĩrĩ ¹³ re urĩñinigĩni, “Ñwĩ ikaxĩ eánĩñĩpĩ mewegĩáwa e nĩrĩro aiwĩ nionĩ re seararĩñĩnĩ, ‘Irai-jaó rĩxa bĩfagĩ aiwĩ ámá rĩwamĩñĩ xĩo nání eánĩñĩpĩ omĩ arĩá mĩwĩ wigĩ dĩñĩ tĩnĩ sĩpĩ nĩwĩera ugĩfawixĩnĩ.’ seararĩñĩnĩ.” urĩñinigĩni.

Íwĩ imĩó xĩxéroarĩñĩ womĩ mĩxĩ umáñĩñĩ nánírĩnĩ.

¹⁴ Jisaso awa tĩnĩ ámĩ xegĩ wiepĩsarĩñĩ wĩámĩ wĩmeanĩro nání nĩweapĩro awa tĩe ámá epĩroyĩ enĩfagĩ nĩwĩnĩro awa ñwĩ ikaxĩ eánĩñĩpĩ mewegĩá wa tĩnĩ xwiyĩá sĩmĩ tĩnĩ rĩnarĩñagĩ nĩwĩnĩro ¹⁵ rĩxa añwĩ e bání ámá e epĩroyĩ egĩáyĩ Jisaso weaparĩñagĩ nĩwĩnĩro sĩrĩ nĩpĩkĩnĩro yayĩ wianĩro nání añĩnĩ nuro wĩmeááná ¹⁶ o yarĩñĩ re wĩñinigĩni, “Awa tĩnĩ pí nání xwiyĩá sĩmĩ tĩnĩ rĩnarĩñoĩ?” urĩfagĩ ¹⁷ ámá e epĩroyĩ egĩáyĩ wo re urĩñinigĩni, “Nearéwapĩyarĩñoixĩnĩ, gĩ íwomĩ imĩó xĩxéroarĩñagĩ nání manĩ pĩrónarĩnĩ. ¹⁸ Imĩó meanĩ eááná meákĩkwĩfáni yárinĩ manĩ sĩwĩ kĩrĩwĩnĩrĩ sĩkwĩ wé sĩwĩfá yárinĩ yárarĩñĩrĩnĩ. Nionĩ joxĩ nání nĩmeáa bĩfá aiwĩ joxĩ mĩñweañagĩ nání dĩxĩ wiepĩsarĩñowamĩ ‘Soyĩné mĩxĩ umáñĩnowárfipoyĩ.’ urĩfagĩ aiwĩ awa wĩ ananĩ mĩxĩ umáñĩnowárfapaxĩmanĩ.” urĩfagĩ ¹⁹ Jisaso

ríxa anidíngí n'wíaiwiri nání re uríngíní, “Agwí ríná ñweag'áyíné nioní t'íní nemerane emá obaxí n'seamúróagí aiwí s'íní Goríxomí d'íngí m'wíkwíroarígíá reñoí? Aríre searayim'íní?” nuríri “Íwomí n'wirímeámí b'poyí.” uríagí ²⁰ ríxa n'wirímeámí n'bíro im'fó Jisasoní s'íngwí n'wínírná re eníngíní. Meaní eáaná sinapíxwíní néra n'píérorí xw'áyo níwieága urí meák'kwíá pumírí yaríngagí ²¹ xanomí Jisaso re uríngíní, “Sa ararí en'f'íní?” uríagí re uríngíní, “S'íní onímiáo dání e néra uñ'f'íní. ²² Im'fó íwomí íníná xw'írá oik'xémíníri re yaríng'f'íní. Níxerí r'áyo ikeáaríri níxerí iníng'f'yo mamówaríri yaríng'f'íní.” nuríri “Jisaso ení yopa megíníreníngí?” níyáiwiri re uríngíní, “Joxí ‘Ananí naní im'xí'paxoníri.’ níyáiwínírnáyí wá níyaeomíx'íri arírá yeaií.” uríagí ²³ Jisaso re uríngíní, “Joxí ‘O naní mim'xí'paxoríri.’ n'niáiwiri ríníraríngíní? Jíwaníngoxí Goríxomí d'íngí wíkwíroi. Ámá g'iyí Goríxomí d'íngí íkwíró'áyí am'ípí aí ananí arírá winíngí.” uríagí ²⁴ íwomí xano apaxí mé re uríngíní, “Goríxomí d'íngí wíkwírómíníri yaríngagí nání aga píraníngí wíkwírómí nímíxeí.” uríagí ²⁵ Jisaso ámá obaxí o t'íngí e nání m'f'í bímíaríngagí n'wíníri im'fó íwomí xíxéoaríngomí m'x'í numá'nowá'íri re uríngíní, “Maní p'íroá'íri ar'f'á p'íroá'íri enjoxí íwomí p'f'íní n'wíar'ímí nurí amí b'í t'íní r'f'w'f'ímíní n'rorí m'x'íxéropantí.” uráná ²⁶ im'fó mak'í'w'í n'morí meaní nearí íwo sinapíxw'íní níyá'íri wenáná omí p'f'íní n'wíar'ímí uñíngíní. P'f'íní n'wíar'ímí úaná íwo ríxa níper'f'íníngí wenagí n'wíníro ámá obaxí “Ríxa níperí r'f'á wenjoxí?” raríngagí aiwí ²⁷ Jisaso xegí wéyo f'á nímáx'ímáná m'f'eyoááná o wiáp'f'ínímeaníngíní. ²⁸ N'wíap'f'ínímeámáná enáná Jisaso nurí an'f'yo nípáwiri ñweanáná xegí wíep'isaríngowa wíng'f'í ín'ímí yaríngí re wíng'f'awíxíní, “Pí nání im'fó íwomí xíxéróomí m'x'í umá'nowá'í'pax'í mimóní'pa éwaníngíní?” uríagí ²⁹ o re uríngíní, “Soy'f'né seg'í d'íngí t'íní im'fó t'íníngí imóníng'f'í m'x'í umá'nowá'í'pax'í meníni. Goríxomí d'íngí wíkwíroro yaríngí wíro nerónáyí, ananí oyá d'íngí t'íní m'x'í umá'nowá'í'pax'í imóní'f'ráoi.” uríngíní.

Ámí yum'í “N'íng'í'k'íp'f'ár'íní.” uríng'í nání'íní.

³⁰ Awa an'f'í ayo p'f'íní n'wíar'ímí Garíri píropen'f'íyo áwíními nur'f'ná Jisaso “Ámá nioní pwaríngagí nání níj'f'á mimóní'pa oé'poyí.” yáiwíngíní. Ayí r'ípí nání e yáiwíngíní. ³¹ Wíep'isaríngowam'íní nuréwap'íyíri re urayíngíní, “Ámá imóníng'áoní nání m'íy'f' uráná n'íng'í'k'íp'f'ár'íní. N'íp'ík'í'f'á aí sf'á wíyáú wíyí óráná xwá'í'páyo níwémáná amí n'wíap'f'ínímeám'f'ár'íní.” urayaríngagí aiwí ³² awa s'íní n'íp'ík'w'íní níj'f'á mimóní'pa nero aí mas'ísf'á níwíro nání yaríngí b'í m'wíng'f'awíxíní.

“Go gone seáyí e imónan'f'wá'f'ání?” r'íng'f'á nání'íní.

³³ Awa an'f'í yo'f' Kapaneamí níré'oro an'f'yo nípáwíro níng'wéar'f'ná Jisaso wíep'isaríngowamí yaríngí re wíngíní, “Óf' e níbíranéná pí xw'í'f'á níng'í b'f'awíxíní?” uríagí aiwí ³⁴ awa “Neg'í wox'í gox'í ámíná nímóníri neameñweanáná w'f'one s'íman'w'íyóníng'í ín'ímí yeáyí rur'f'nan'f'wá'f'íní?” níng'í b'f'á enjagí nání ayá nero xw'í'f'á b'í mur'f' k'ík'í'f'á yaríngagí ³⁵ o éf' níng'wéamáná wíep'isaríng'í wé wúkaú síkw'f' wáú awamí “Soy'f'né awí neáníro re ñwénap'poyí.” nuríri re uríngíní, “Ámá

'Nioni s+manw+yón+ñj' onur+ñayípoi.' n+yaiwir+ño re éw+ñg+ñi. Ámá n+yon+ x+náin+ñj nimón+ñr+ ar+rá wíw+ñg+ñi." nur+ñr+ ³⁶ niaíw+ miá bi n+meari áw+ñi e éf nurá+r+maná wé n+mak+ñk+yiri ám+ re ur+ñj+ñig+ñi, ³⁷ "Ámá wo nioni n+x+d+ñr+ñáy+ niaíw+ r+ñp+ñj+ñj imón+ñj+yo peay+ m+wian+ wéyo n+mer+ñáy+ apim+ñi wéyo m+meari+ñi. Nioni wéyo n+mer+ g+ápo, n+rowárenap+ñjomi eni wéyo umer+ yar+ñi." ur+ñj+ñig+ñi.

"Ay+ t+ám+ñi m+ikum+x+ñg+áy+ none t+ám+ñi imón+ñi." ur+ñj+ nán+ñi.

³⁸ Jono re ur+ñj+ñig+ñi, "Neaiepi+sari+ño+x+ñi, none ámá wo yo+ jox+ya n+ñr+ñi im+ó m+ix+ umá+n+owá+r+ñjagi n+ñw+ñr+ane o none t+ñi naw+ñi memear+ñjagi nán+ xe oen+ñi s+ñw+ w+ñan+ñi enjwámani." ur+ñj+ ³⁹ Jisaso re ur+ñj+ñig+ñi, "Ap+ e im+ñxaná p+ñr+ m+wiaik+ñp+ñi. Ámá go go yo+ nion+ya n+ñr+ñi em+ñm+ nem+ nur+ añ+ñi ikay+ñw+ n+meari+pax+ imón+ñi+men+ño+ñi. ⁴⁰ Ámá ay+ t+ám+ñi m+ikum+x+ñ+pa ner+ñáy+ ay+ none t+ñi imón+ñi. Ay+ñán+ e éfáyo bi p+ñr+ m+wiaik+ñp+ñi. ⁴¹ Ámá go go soy+ñé Kiraison+ n+ñx+d+ñro wá+ ur+ñmero yar+ñjagi+ nán+ ar+rá n+ñseair+ ini+ñg+ bi aí niwiri n+ñseaiap+ñr+ñáy+, Gor+ño e éo nán+ wí d+ñj+ ar+rá mikeamó om+ x+ñen+ ar+rá win+ñár+ñi.

ñw+ óe+poy+ñr+ñi wíwapi+yari+ñg+áy+ nán+ñi.

⁴² "E ner+ aiwi ámá go go niaíw+ r+ñp+ñi nioni d+ñj+ n+kw+roan+ño yar+ñg+ñp+ñi p+ñr+ wiaik+ñm+ñr+ñi ner+ ñw+ óe+poy+ñr+ñi wíwapi+yari+ñá Gor+ño 'O xwiy+ñá mayor+ñi.' m+ñr+ r+ñxa n+ñpémáná enjána r+ññj+ xwé win+ñár+ñi. S+ñi niaíw+ñp+ñi ñw+ nán+ m+ñwiep+ñsipa enjána ámá wa om+ íá n+ñxero s+ñjá xwé wo s+ñw+ t+ñi gw+ n+ñjár+ño raw+ñrawáyo n+ñmamówá+r+ñr+ñáy+, sipí enjagi aiwi r+ññj+ Gor+ño wim+ñr+ñi enj+ñp+ññj+ imón+ñj+ñp+ñman+ñi. ⁴³⁻⁴⁴ ñw+ nán+ wé ñeapá n+ñsin+ñr+ñáy+ n+ñwákw+ñr+ñi em+ mor+ññi. E nin+ñr+ñá r+ññj+ xwé n+ñsin+ñr+ñi aiwi wé ras+ñá enj+ t+ñi opé+ñr+ aí añ+ñnam+ nán+ n+ñpeyir+ñr+ñáy+ ay+ anan+ñr+ñi. Wé núkaúni ñeapá ner+ ñw+ meáú s+ñi ú t+ñi ner+ñá r+ñá añ+ñj+ wear+ñj+ñyóm+ñi nuri r+ñá n+ñr+ñr+ñr+ñáy+ ay+ nañ+ñmani. ⁴⁵⁻⁴⁶ 'S+ñkw+ rú t+ñi ñw+ nán+ añ+ñ oemem+ñi.' yaiwíú s+ñkw+ ú m+ñj+ n+ñwákw+ñr+ñi em+ mor+ññi. E nin+ñr+ñá r+ññj+ xwé n+ñsin+ñr+ñi aiwi s+ñkw+ ras+ñá enj+ t+ñi opé+ñr+ aí añ+ñnam+ nán+ n+ñpeyir+ñr+ñáy+ ay+ anan+ñr+ñi. S+ñkw+ 'ñw+ nán+ oum+ñi.' yaiwiar+ñj+ t+ñi enjána n+ñper+ñá Gor+ño r+ñá añ+ñj+ wear+ñj+ñyó n+ñsikeaár+ñr+ñáy+ ay+ nañ+ñmani. ⁴⁷ S+ñw+ w+ññyi t+ñi ñw+ nán+ n+ñmor+ñr+ñáy+ s+ñw+ ayi n+yori em+ mor+ññi. E nin+ñr+ñá r+ññj+ xwé n+ñsin+ñr+ñi aiwi s+ñw+ ná wiy+ñi nan+ñm+ opé+ñr+ aí añ+ñnam+ nán+ n+ñpeyir+ñr+ñáy+ ay+ anan+ñr+ñi. S+ñw+ ñw+ nán+ mó+ñyi t+ñi né+sáná n+ñper+ñá Gor+ño r+ñá añ+ñj+ wear+ñj+ñyó n+ñsikeaár+ñr+ñáy+ ay+ nañ+ñmani. ⁴⁸ R+ñá añ+ñj+ wear+ñj+ñe xweam+ñi m+ñpé añ+ñj+ n+ñsir+ñi r+ñá eni añ+ñj+ r+ñr+ñi yar+ñjer+ñi.

⁴⁹ "Sax+ aiwáyo moar+ñg+ñápa Gor+ño r+ñá eni ámá n+ññi nañ+ñ oimón+ñpoy+ñr+ñi sax+ññj+ e mon+ñár+ñi. ⁵⁰ Sax+ aiwá aw+ñi im+ñxari+ñj+ enjagi nán+ nañ+ñr+ñi. E ner+ aí xeg+ñi aw+ñi yar+ñj+ñp+ añ+ñpá ner+ aiwán+ñj+ imón+ñj+ñá ar+ñge ner+ ám+ aw+ñi en+ño+ñ? Soy+ñé sax+ññj+ nimón+ño sax+ñi aiwáyo aw+ñi im+ñxari+ñj+pa ámá n+yon+ñi pírán+ñj+ e n+ñwir+ñr+ñáy+, sewan+ñj+oy+ñé m+ñm+ñeyoán+ñpa nero pírán+ñj+ n+ñikum+x+ññi+ño néra ú+r+ñx+ñi." ur+ñj+ñig+ñi.

10

Ap+ñx+ñ em+ moar+ñg+ñá nán+ñi.

1 Jisaso n̄wíáp̄n̄imear̄i e p̄n̄i n̄wíar̄im̄i nur̄i Judia p̄ropen̄s̄fyo n̄m̄úr̄or̄i inīḡf̄ Jodan̄i rap̄áyo j̄far̄iw̄ám̄i dán̄i war̄íná ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ ep̄froȳf̄ nero o t̄ñ̄f̄ e awí eánáná xeḡf̄ yar̄iñ̄pa ám̄i ur̄ewap̄iyar̄íná 2 Parisi wa n̄wím̄earo om̄i iwam̄f̄o n̄wíwap̄iyiro re ur̄iḡfawix̄in̄i, “Wa neḡf̄ ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñ̄p̄i fá n̄r̄oro re rar̄iḡfár̄in̄i, ‘Xeḡf̄ oxo ap̄ix̄ím̄i anan̄i em̄i mopax̄f̄r̄in̄i.’ rar̄iḡfár̄in̄i. Wa ‘Em̄i mopax̄f̄man̄i.’ rar̄iḡfár̄in̄i. Jox̄iyá d̄ñ̄f̄ ar̄ige simónar̄in̄i? ‘Anan̄i em̄i mopax̄f̄r̄in̄i.’ r̄isimónar̄in̄i? ‘Ñw̄f̄ar̄in̄i.’ r̄isimónar̄in̄i?” ur̄faḡfa 3 re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Moseso en̄íná seḡf̄ seár̄fawéyo ñw̄f̄ ikax̄f̄ nur̄ir̄fn̄á píoi ur̄iñ̄in̄iḡin̄i?” ur̄faḡi 4 re ur̄iḡfawix̄in̄i, “Moseso ámá ap̄ix̄f̄ em̄i moan̄ro nán̄i anan̄i paȳf̄ re r̄in̄iñ̄p̄i ‘Nion̄i im̄i an̄iñ̄f̄ em̄i móár̄in̄i.’ r̄in̄iñ̄p̄i nearo owiowár̄f̄poȳin̄r̄i s̄ñw̄f̄ neanaḡf̄r̄in̄i.” ur̄faḡfa aiw̄i 5 Jisaso re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Soȳfn̄é seḡf̄ d̄ñ̄f̄ t̄ñ̄i n̄ix̄f̄d̄iro ar̄f̄ki seḡf̄ ap̄ix̄f̄ em̄i moan̄ro yar̄iñ̄aḡfa nán̄i Moseso ñw̄f̄ ikax̄f̄ ap̄i n̄r̄ir̄i eañ̄f̄r̄in̄i. 6 E ner̄i aiw̄i xw̄iȳf̄á r̄ip̄i n̄r̄ir̄i r̄fwam̄iñ̄f̄ eañ̄f̄r̄in̄i, ‘Gor̄ixo en̄íná xw̄f̄á im̄ix̄ir̄i añ̄f̄na im̄ix̄ir̄i ner̄fn̄á ox̄f̄ im̄ix̄ir̄i ap̄ix̄f̄ im̄ix̄ir̄i en̄f̄r̄in̄i. 7-8 Aȳínán̄i oxo xan̄iyaúmi p̄n̄i n̄wíar̄im̄áná xeḡf̄ ap̄ix̄i t̄ñ̄i n̄ikum̄ix̄in̄r̄íná ná aȳf̄ ná b̄in̄f̄n̄iñ̄f̄ im̄ónip̄s̄f̄ir̄in̄i.’ E n̄r̄in̄r̄i eán̄iñ̄f̄ en̄aḡi nán̄i x̄ixeḡin̄i im̄ónar̄iḡf̄iman̄i. Ná aȳf̄ ná b̄in̄f̄n̄iñ̄f̄ nimón̄ri emear̄iḡf̄ir̄in̄i. 9 Ayau n̄imeán̄im̄i nemer̄fn̄á Gor̄ixo ñw̄ir̄ar̄iñ̄f̄ en̄aḡi nán̄i p̄n̄i n̄wíar̄in̄im̄i mupa oépiȳi.” nur̄im̄i nur̄i 10 añ̄fyo n̄ip̄awir̄i ñweañ̄áná wiep̄sar̄iñ̄owa ám̄i o meán̄iḡf̄á nán̄i ur̄f̄f̄p̄i nán̄i yar̄iñ̄f̄ wíáná 11 o re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Ámá go go xeḡf̄ ap̄ix̄f̄ em̄i n̄imor̄i wí n̄imear̄fn̄áȳf̄, xám̄i mean̄ím̄i s̄ip̄i wikárar̄in̄i. 12 Ap̄ix̄f̄ ḡi ḡi en̄i xeḡf̄ xiagwom̄i p̄n̄i n̄wíar̄im̄i nur̄i wom̄i n̄imeán̄ir̄fn̄áȳf̄, xám̄i meán̄iñ̄om̄i s̄ip̄i wikárar̄in̄i.” ur̄iñ̄in̄iḡin̄i.

Niaíw̄f̄ on̄imiápiam̄i wé ikw̄ikwíar̄im̄f̄ en̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

13-14 Ámá wí Jisaso wiḡf̄ niaíw̄f̄ oimón̄f̄poȳin̄r̄i wé wikwíar̄in̄i n̄imeám̄i báná wiep̄sar̄iñ̄owa m̄ix̄f̄ urar̄iñ̄aḡfa Jisaso awa p̄r̄f̄ urakian̄ro yar̄iñ̄aḡfa n̄w̄in̄r̄i wik̄f̄ d̄ñ̄f̄ n̄wíaiwir̄i re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Soȳfn̄é p̄r̄f̄ murakipan̄i. Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i pírán̄iñ̄f̄ seameñ̄wean̄f̄ s̄ñán̄i nimón̄ir̄fn̄á o ámá niaíw̄f̄ t̄iȳf̄ yap̄i nion̄i d̄ñ̄f̄ n̄ikw̄f̄róf̄áyo meñ̄wean̄f̄á en̄aḡi nán̄i soȳfn̄é p̄r̄f̄ murakipan̄i. Nion̄i t̄fe nán̄i xe ob̄f̄poȳi. 15 Nion̄i nepa searar̄iñ̄in̄i. Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ niaíw̄f̄pia xan̄iyaúmi d̄ñ̄f̄ ikw̄f̄roro s̄iman̄w̄f̄yón̄iñ̄f̄ yeáȳf̄ ur̄fn̄iro yar̄iḡf̄ápán̄iñ̄f̄ Gor̄ixom̄i e mepa ner̄fn̄áȳf̄, o xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i pírán̄iñ̄f̄ seameñ̄wean̄f̄ap̄im̄i wí páwip̄r̄f̄áman̄i.” nur̄im̄áná 16 niaíw̄f̄pia wim̄i n̄imear̄i sáf̄yo n̄iñ̄w̄ir̄ar̄in̄im̄áná wé seáȳi e wikwíar̄ir̄i “Ḡf̄ ápo pírán̄iñ̄f̄ oumen̄i.” r̄ir̄i n̄wíaw̄a uñ̄in̄iḡin̄i.

Ámá am̄ip̄i m̄im̄úrón̄iñ̄f̄ wo nán̄ir̄in̄i.

17 Jisaso n̄wíáp̄n̄imeám̄i añ̄f̄ wíyo um̄in̄r̄i yar̄fn̄á ámá wo o t̄ñ̄f̄ e nán̄i m̄r̄f̄ n̄b̄ir̄i s̄m̄iman̄f̄m̄i dán̄i xóm̄iñ̄f̄ n̄iȳikwir̄i yar̄iñ̄f̄ re win̄in̄iḡin̄i, “Near̄ewap̄iyar̄iñ̄f̄ nañox̄in̄i, ar̄ige ner̄fn̄á nion̄i d̄ñ̄f̄ n̄iȳim̄iñ̄f̄ t̄ñ̄áon̄i im̄ónim̄f̄ar̄in̄i?” ur̄faḡi 18 o “Jisaso Gor̄ixor̄fan̄i?” oȳaiwin̄r̄i re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Jox̄i pí nán̄i ‘Near̄ewap̄iyar̄iñox̄in̄f̄ n̄in̄r̄fn̄á ‘Nañox̄in̄f̄ n̄r̄fn̄i? Ámá wí nan̄f̄man̄i. Sa Gor̄ixo nañor̄in̄i. 19 Jox̄i ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñ̄p̄i nán̄i r̄ixa n̄j̄f̄á im̄óniñ̄in̄i. ‘N̄wíáp̄n̄imear̄i ámá wí m̄ip̄kipa er̄fn̄i. Ámá wí t̄ñ̄i f̄w̄f̄ min̄ipa er̄fn̄i. f̄w̄f̄ m̄imeapa er̄fn̄i. Yap̄f̄ mur̄ipa er̄fn̄i. Yap̄f̄ nurep̄isir̄i f̄w̄f̄ mur̄áp̄ipa er̄fn̄i. Inókim̄i

tíni ápomí tíni wéyo meríini.’ E rininípi joxi ríxa nijá imóniníni.” uríagi²⁰ o re uriniginíni, “Nearéwapiyariníni, apí nínini síní ononí imóniníni dání pírí mívíwíakí píráníni níxída bínáriníni.” uríagi²¹ Jisaso síníwí agwí níwíníni wá níwianíni nání re uriniginíni, “Nínini níxídíni aiwí ámí bí síniníni. Joxi nurí díxí iyá ía tíni xwíá tíni amípí díxíyí nígwí nání bí nerí nígwí meáyí ámá aiwá nání ikeamóníro aikí nání ikeamóníro egfáyo mání wíríxíni. E nemoxi níbirí níxídímerínáyí, ríwéná nípémáná anínamí nání nípeyiríná amípí joxíyá aga xwé níderoníáriníni.” uríagi aiwí²² o amípí wí mímúróníno enagi nání díni sípí níwirí e mepaxí wimóníagi nání símímaní kípíní níyimi uniginíni.

²³ Símmání kípíní níyimi úagi Jisaso xegí wiepísaríníwami síníwí níwínímerí re uriniginíni, “Amípí xwé tígíyí ananí Goríxomí díni níwíkwíro o xwíoxíyo míméámí nerí umeñweaní páwipaxímaní.” nuríni²⁴ awa xílo ríípi nání ududí yaríníagi níwíníni ámí re uriniginíni, “Níaiwíyíne, ámá wí aníni miní yaníro nero aiwí ananí Goríxomí díni níwíkwíro o xwíoxíyo míméámí nerí umeñweaní páwipaxímaní. ²⁵ ‘Kamerí ení rapírapí gwí kiwearígí óyimi ananí páwipaxíni.’ ríyíwíaríní? Ámá amípí xwé tígíyí kamerí ení óyimi mípáwipa épíníni Goríxo seameñweaní nání ananí páwipaxímaní.” uríagi²⁶ awa ududí níkáríníro re urígíawíxíni, “E imóníníni ámá gíyo Goríxo yeáyí uyímíxemeaníáriní?” uríagi²⁷ Jisaso síníwí agwí níwínímáná re uriniginíni, “Ámá wí mepa epaxí nímónímáná aiwí Goríxoyá díni tíni ananíni. Amípí Goríxo mepa epaxí wí mímóníni nání oya díni tíni epaxíni.” uráná²⁸ Pítao re uriniginíni, “Aí, none negí amípí ríxa píní níwíarímí joxi ríxídímeríníni.” uríagi²⁹⁻³⁰ Jisaso re uriniginíni, “Nepa searíníni. Ámá gíyí gíyí nioní díni níwíkwíro xwíyí nioní nání yayí seainínípi wá urímero ení éyíyí xexírímeáyorání, xínáiwámírání, xegí níaiwíyíorání, xegí anífrání, xegí aiwá omínífrání, píní níwíarímí níxídímerínáyí, síní mípé xwíyí níwíwíaríná xexírímeá imóníyí xínáíwa imóníyí xegí níaiwí imóníyí xínáíwa imóníyí xegí níaiwí imóníyí xegí aní imóníyí xegí aiwá omíní imóníyí wíwaníníyí píní wíaríyí seáyí émi múróníníáriní. E nerí aí nioní níxídaríníni xeaníni ení níwímeaníáriní. Ayí ení aní ríwéná imóníyí díni níyímíní tígíyí nímóníro ñweapíáriní. ³¹ E nerí aiwí ámá ‘Xwéoníníni.’ níro xámí xámí imónarígíyí níperíná surímá yáripíáriní. Agwí ríná surímá ñweagíyí níperíná xámíníyí múropíáriní.” uriniginíni.

Ámí yumí “Níníkipíáriní.” uríní náníníni.

³² Awa óyí nuro aní yoí Jerusaremí nání níyiríná wiepísaríníwami Jisaso aríki aní apímí nání níyirí xámí umeaaríníni níwíníro ududí níniro ámá Jisasomí xídarígíyí wí ení ayá síwí uroaríníni o ámí xegí wiepísaríní wé wúkaú síkwí waú awamí ná dámíni e nímfaurí ámí xíomí wa wípíáriní nání áwaní nuríni³³ re uriniginíni, “None Jerusaremí nání níyirane rémóáná ámá imóníníni re níkeaáripíáriní. Ámá wo nioní nání míyí uráná apaxípáníni imónígí xwéowa tíni níwí ikaxí eáníníni mewegíyíwá tíni nioní xwíxí níwíwíro xwíyí níwíwíaríní ‘Sa joxíníni.’ níwíwíro níwíwíaríníni.”

urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ pɪ simɪ nánɪ nɪrarɪŋɪnɪ?” urɪagɪ sɪŋwɪ supárɪŋo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapiyarɪŋoxɪnɪ, nionɪ rɪxa sɪŋwɪ oanɪmɪnɪrɪ rɪrarɪŋɪnɪ.” urɪagɪ ⁵² o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ dɪŋɪ nɪnɪkwɪrorɪ nánɪ dɪxɪ sɪŋwɪ rɪxa nanɪ anɪnɪ. Dɪxɪ anɪ uɪ.” uráná re enɪnɪgɪnɪ. Ámɪ rɪxa sɪŋwɪ noxoarɪ nanɪrɪnáná óf e dánɪ Jisasomɪ rɪwɪyo númɪ unɪnɪgɪnɪ.

11

Jerusaremɪyo nɪrémorɪnáná mɪxɪ ináyɪ rémoarɪgɪtápa rémonɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁻² Jerusaremɪ tɪŋɪ anɪwɪ e nɪrémorɪnáná anɪ onɪmiá biaú xegɪ yoɪ rɪpiaúrɪnɪ. Betɪpasi tɪnɪ Betani tɪnɪ apiaúrɪnɪ. Anɪ apiaúyɪ dɪwɪ xegɪ yoɪ Oripipá tɪŋɪ e nɪrémoro Jisaso xegɪ wiepɪsarɪŋɪyɪ waúmɪ re uowárɪŋɪnɪgɪnɪ, “Awagwɪ anɪ dayo ikwɪrónɪŋɪpimɪ nánɪ nuri rɪxa nɪrémori dogɪ sɪpɪkɪ wo ámá wɪ sɪnɪ seáyɪ e éf mɪŋwearɪgɪto gwɪ yurárɪnɪŋagɪ sɪŋwɪ nɪwɪnɪrɪnáná níkwearɪ nɪmeámɪ bɪpiyɪ. ³ Ámá wɪ ‘Pɪ nánɪ íkweaarɪŋɪ?’ yarɪŋɪ e eaíanáyɪ, re urɪpiyɪ, ‘Yegɪ Ámɪnáo dogɪ romɪ seáyɪ e nɪxenɪwearɪ unɪ nánɪ íkweaarɪŋwɪ. Rɪxa nɪxenɪwearɪ nɪmeámɪ numáná ámɪ re wɪrénapɪnɪŋoi.’ urɪpiyɪ.” uowáráná ⁴ awaú nuri ámá wiyoyá anɪ fwi e dogɪ sɪpɪkɪ wo gwɪ nɪyurárɪnɪmáná óf e roŋagɪ nɪwɪnɪrɪ íkweaarɪnáná ⁵ ámá wɪ dae rogɪáyɪ yarɪŋɪ re wigɪawixɪnɪ, “Awagwɪ pɪ nánɪ dogɪ o íkweaarɪŋɪ?” urɪagɪ ⁶ awaú Jisaso “Re urɪpiyɪ.” urɪfɪpɪ axɪfɪ uráná ayɪ xe oíkweápiyɪnɪrɪ sɪŋwɪ wɪnɪŋagɪ ⁷ awaú dogɪ sɪpɪko Jisaso tɪŋɪ e nɪméra nɪbɪrɪ nɪwárɪmáná Jisaso seáyɪ e éf xenɪweani nánɪ wigɪ iyɪfá seáyɪ e ikwɪáráná o seáyɪ e nɪxenɪwearɪ nɪmeámɪ warɪnáná ⁸ ámá obaxɪ wɪ enɪnáná mɪxɪ ináyowamɪ yayɪ wianɪro nánɪ wigɪ iyɪfá nɪpɪrayiro óf e íkwianɪwɪ neapára warɪgɪtápa axɪfɪ wigɪ iyɪfá óf e íkwianɪwɪ neapára warɪnáná wɪ ófɪpá tɪŋɪ e írɪmɪŋɪf nánɪŋɪŋɪf íkwianɪwɪ nɪdoro óf e íkwianɪwɪ neapára warɪnáná ⁹ Jisaso áwɪnɪ e enáná xámɪ warɪgɪáyɪ tɪnɪ rɪwɪyo warɪgɪáyɪf tɪnɪ rɪfaiwá re nɪra ugɪawixɪnɪ, “Gorɪxomɪ seáyɪ e oumeaneyɪ. Ámá Ámɪnáná Gorɪxo uowárénapɪŋagɪ barɪŋɪf ro oyá dɪŋɪf tɪnɪ seáyɪ e imónɪwɪnɪgɪnɪ. ¹⁰ Arɪowa mɪxɪ ináyɪf Depitoyá xwioxɪyo ŋweaagɪtápa xwioxɪf nene ŋweanɪwá nánɪ nimóga barɪŋɪfɪpɪ Gorɪxoyá dɪŋɪf tɪnɪ seáyɪ e imónɪwɪnɪgɪnɪ. Anɪnamɪ seáyɪ e imónɪŋomɪ seáyɪ e oumeaneyɪ.” nɪra ugɪawixɪnɪ.

Íkɪfá pikɪf wɪnamɪ ramɪxɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

¹¹ Rɪxa Jerusaremɪ nɪrémoro Jisaso anɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ nɪpáwɪrɪ wáf ikwɪrónɪŋɪf e dánɪ wenɪŋɪf amɪ amɪ nemerɪ rɪxa sɪfá órarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ xegɪ wiepɪsarɪŋɪf wé wúkaú sɪkwɪ waú tɪnɪ nawɪnɪ anɪ yoɪ Betani nánɪ nuro sá wegɪfá ¹² wɪfapɪ tɪnɪ nɪwiápɪnɪmeámɪ Betani pɪnɪ nɪwiárɪmɪ nurɪnáná Jisaso agwɪ wɪagɪ ¹³ wenɪŋɪf éfɪyɪ wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Íkɪfá yoɪ pikɪyɪf rɪnɪŋɪf wɪna, ɪwɪf inɪŋɪfna jɪamɪ jɪina roŋagɪ nɪwɪnɪrɪ sogwɪ nánɪ pɪfá emɪnɪrɪ anɪwɪ e nuri wenɪŋɪf éfɪyɪf wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Ná mɪwé ɪwɪfɪnɪ inarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ xegɪ ná wearɪŋɪnáná sɪnɪ mimónɪŋagɪ nánɪ ná mɪweŋagɪ nɪwɪnɪrɪ ¹⁴ wiepɪsarɪŋowá arɪfá egɪe dánɪ íkɪfánamɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Íkɪfá rɪnaxɪnɪ, ámá wɪ sogwɪ mɪdanɪpa epɪrɪfá nánɪ ná mɪwepa sa anɪŋɪf re éɪrɪxɪnɪ.” urarɪnáná wiepɪsarɪŋowá arɪfá wigɪawixɪnɪ.

Anɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ dánɪ mɪxɪ uowárapɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

15 Jerusaremí nírémoro anj ridiyowá yarigfiwámí nípáwiro Jisaso re enjínigini. Ámá anj iwámí ínimi bí inarigfiáyo mîxîdámî wiowáriti ámá nigwí senisí ninayiro tarigfiáyíyá íkwianwí mîmîwiárf erí ámá inj xawiówí ridiyowá nání bí inarigfiáyí íkwianwí éf ñweaarigfiápi mîmîwiárf erí 16 ámá sanj amípi xwanwí níkwónimí anj iwámí áwinimí anjwí e imóniñe xemoarigfiáyo pírfí wiaíkímí wirí enjínigini. 17 E nemána iwamó nurewapiyiríná mîñj nîrorí re uríñiniginí, “Re mîrínipa rení, ‘Anj Gorixoniýáiwá nání re rípirfáriní, ‘Ámá gwí wirí wirí nñní Gorixomí xwíyíá urípirfá nání oyá anjwáriní.’ rípirfáriní.’ mîrínipa rení? E nîrínití aiwí soyíné íwí meaarigfiáyí yarigfiápa axípininj nero nání anj riwá íwí meaarigfiáyíyá anjíninj imónini.” uríñiniginí.

18 Apaxípaninj imónigfá xwéowa tñní ñwí ikaxí eáninjpi mewegfáwa tñní ámá wí “Jisaso e neararini. E neararini.” raríñagfá arfá nîwirowo ámayí o xwíyíá uréwapiyaríñyí nání ríxa dñj nîpíkíníro nñní Jisasonini xídirírixinirí wáyí nero ínimi omí pikianíro nání mekaxí níméra ugíawixini. 19 Sfá ayí ayo sfá óraríná o wíepísaríñowa tñní Jerusaremí píñí nîwiárimí nuro anj wíyo sá weagfáriní.

Pikíña yíweáríñagí wínigfá nánirini.

20 Jisaso wíepísaríñowa tñní sá wegíá wíápi tñní nîwiápinímearo Jerusaremí nání nuríná weninj éfáyí wínigfawixini. Íkíá pikíña míkí aí tñní ríxa yeáyí yárfagí nîwíníro 21 Pítao Jisaso agíná éfpi nání dñj winíagí mîñj sñjá neánití re uríñiniginí, “Ai, nearéwapiyaríñoxini, íkíá pikíña joxí agíná ramíxárfíña ríxa yíweánárinini.” uríagí 22 o “Emímí nioní éápa awa ení epaxíriní.” nîyaiwirí nání re uríñiniginí, “Soyíné ení Gorixomí dñj nîwíkwíróa úpoyí. 23 Nioní nepa seararíñini. Ámá gíyí gíyí ‘Díwí rípa nîja rawírawáyo opiéroní.’ ríñí dñj ná bñní morí xó rípi ‘Xíxeni imóniníñoi.’ yaiwirí nerfínáyí, Goríxoyá dñj tñní xíxeni eníñoi. 24 Ayínáni soyíné woxí woxí Goríxomí yaríñj nîwiríná ‘Nioní re emfáriní.’ uríro omí dñj wíkwíroro ‘Goríxoyá dñj tñní xíxeni imóninífáriní.’ yaiwirowo nerfínáyí, oyá dñj tñní xíxeni imóninífáriní. 25 Soyíné woxí woxí éf nîroro Goríxomí yaríñj nîwirínáyí, ámá wí sípi seaikárfáyí wíkf mîwónípa nero yokwarímí wíírixini. E nerfínáyí, segí ápo anjínami ñweaño sípi soyíné wímíxíápi nání ení yokwarímí seaiínfáriní. 26 E mepa nerfínáyí, anjínami ñweaño soyíné manj pírfí wiaíkigfápi nání yokwarímí seaiínfámani.” uríñiniginí.

“Néní tñjoxí imónei.” go ríñiñoi?” urígfá nánirini.

27 Ríxa Jerusaremí nírémoro Jisaso anj ridiyowá yarigfiwámí ínimi anj emearíná apaxípaninj imónigfá xwéowa tñní ñwí ikaxí eáninjpi mewegfáwa tñní Judayí mebaowa tñní omí nîwímearo 28 re urígfawixini, “Ága go rírfagí ámá anj ridiyowá yaríñwáiwá riwámí bí inarigfiáyo mîxîdámí éñiginí? Dñj goyá tñní e éñiginí?” uríagfá 29 Jisaso re uríñiniginí, “Nioní ení yaríñj bí oseaimíni. Soyíné nioniyápi áwanj níránáyí, nioní ení ‘E érixini.’ nîríño nání ananí áwanj searímíni.” nuríñí 30 re uríñiniginí, “Yaríñj nioniyá rípirini. Jono wayí nîneameaia wago anjínami ñweañoyá dñj tñní wayí nîneameaia wagfáraní. Xíoyá dñj tñní yagfáraní? Nioniyá api nání xámí áwanj nîrípoyí.” urána 31 wíwaníñowa dñj nímoro ínimi yaríñj

re niga ugʻawixini, “None ‘Jono Gorixo dɨŋɨ ukikayonagɨ yagʻrini.’ áwanɨ e nurɨranénáyɨ o re neariniŋoi, ‘Pí nani Jono searagʻpi nani mikwɨropa néra ugʻawixini?’ neariniŋoi.” niriŋiro ³² ámi inimi re riniŋawixini, “None ‘Jono xegɨ dɨŋɨ tɨni yagʻrini.’ uraniréwini? Oweoi. Áma sipáa re epʻroyɨ egʻáyɨ iwanɨ neaeapʻrixini.” niriŋiro — Judayɨ nɨni Jono nani “Gorixoyá wáa rókiamoagɨ worʻfani?” yaiwiarigʻáa enagɨ nani “Apɨ eni xixeni urɨpaxɨ mimónini.” niriŋiro áma iwanɨ neaeapʻrixini wáyɨ nero nani áwanɨ murɨ ³³ re urigʻawixini, “Oweoi, none majʻárini.” urʻagʻa Jisaso “Nioni eni ‘Joxɨ e éirixini.’ niriŋo nani áwanɨ wí nisearimiméini.” urɨŋiniginɨ.

12

Ewayɨ ikaxɨ wainɨ omɨŋɨ sɨŋwɨ uwɨniarigʻáawa naniŋini.

¹ Jisaso ewayɨ xwɨyáa wí ŋwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpi mewegʻáawami tɨni Parisiowami tɨni nurɨri re urɨŋiniginɨ, “Áma wo wainɨ uraxɨ iwáa nurɨri xwɨná nɨrorɨ wainɨ xegɨ inigɨ nɨpʻrɨfa nani wainɨ sogwɨ xoyikimɨ enfa nani sɨŋáyo óf nɨrixiri wainɨ omɨŋɨyo áwɨnɨmi anɨ awí ŋweapʻrɨfa nani seáyɨ émi nɨmɨra nɨpeyiri nétsána áma wí sɨŋwɨ uwɨnaxɨdipʻrɨfa nani re urɨŋiniginɨ, ‘Wainɨ sogwɨ niáa eánáyɨ bi soyɨné segɨ mearo nioni gɨ meari emfa nani nioniyá omɨŋɨ rɨpimi anani sɨŋwɨ nɨwɨnɨpʻrɨfáranɨ?’ nurɨmi anɨ wíyo ememɨnɨri nani nurɨ nɨŋweátsána ² wainɨ rɨxa niáa enána xegɨ omɨŋɨ wiilarigʻáa womɨ re urowárɨŋiniginɨ, ‘Joxɨ nioniyá wainɨ omɨŋɨyo nani nurɨ inigɨ wainɨ awa nioni nani nɨmɨxiri iwajʻa niaríʻapɨ nurápiyauɨ.’ urowárʻagɨ o nurɨ ³ omɨŋɨyo rémóána awa re egʻawixini. fá nɨxero wé neáfasána anɨpáomi urowárigʻawixini. ⁴ Anɨpáomi urowárʻagʻa nani omɨŋɨ xiáwo ámi xegɨ omɨŋɨ wiilarigʻáa ámi womɨ urowárána awa re egʻawixini. Omɨ xegɨ mɨŋɨyo mɨŋɨ roro sipí wikáriro wíagʻa ⁵ omɨŋɨ xiáwo ámi wo urowárána omɨ nɨpɨkiro tʻagʻa o ámi wami urowárána wíyo iwanɨni nearo wáranɨ wíyo nɨpɨkiro tɨro néfasána enána ⁶ ámi wo xegɨ xewaxo dɨŋɨ sixɨ uyɨŋo sɨni enagɨ omɨ nurowárɨrɨná re rɨŋiniginɨ, ‘Gɨ íwo enagɨ nani sipí wí mɨwimɨxɨpa nero arʻa wipʻráoi.’ nímónarɨni.’ rɨfɨ aiwɨ ⁷ xewaxo rémóána wainɨ omɨŋɨ sɨŋwɨ uwɨniarigʻáawa re riniŋawixini, ‘Íwɨ ro xanoyá dɨŋɨ tɨŋo enagɨ nani omɨŋɨ rɨpɨ tɨni negɨpi meaanɨwá nani opɨkianeyɨ.’ niriŋiro ⁸ omɨ fá nɨxero nɨpɨkiro omɨŋɨyo bʻanɨrɨwámɨni moaigʻawixini.” Jisaso ewayɨ xwɨyáa apɨ nurɨri ⁹ re urɨŋiniginɨ, “Omɨŋɨ xiáwo omɨŋɨ sɨŋwɨ uwɨniarigʻáawami pí winɨŋoi? O nɨbɨri awami xwɨrɨfa nikixeri ámi sɨŋɨ wa sɨŋwɨ uwɨnɨpʻrɨfa nani wárinɨŋoi.” nurɨri ¹⁰ re urɨŋiniginɨ, “Ewayɨ xwɨyáa Bikwɨyo eánɨŋɨ rɨpɨ eni fá mɨropa egʻáranɨ? ‘Sɨŋá anɨ mɨrarigʻáawa sɨŋá awiaxɨ nani pʻá nerɨná wo “Sipirini.” niriŋo emɨ mófo nani Gorixo “Sɨŋá o tɨni xámi nɨtirɨnáyɨ anɨ enɨ neánɨri nanɨ imóniniŋoi.” niriŋo sɨŋá o nɨmeari táná anɨ enɨ neánɨri nanɨ imónɨŋɨrɨni. ¹¹ Gorixo e éf enagɨ nani nene sɨŋwɨ nɨwɨnɨrɨná aga nanɨ imónɨŋagɨ wɨnarɨŋwárini.’ E eánɨŋɨpi soyɨné fá mɨropa egʻáranɨ?” urʻagɨ ¹² awa “None nani dɨŋɨ nɨneaiaiwiri ewayɨ xwɨyáa apɨ rɨa neararini?” nɨyawiwo rɨxa fá oxɨraneyɨnɨri éfáyɨ áma sipáa Jisasomɨ arʻa wianɨro nani o tɨŋɨ e epʻroyɨ egʻáa nani wáyɨ nero nani omɨ pɨni nɨwiárɨmi ugʻawixini.

Nigwí é máyo takisí nání wiarígíá nániríní.

¹³ Awa nuro ínīmí re rínígíawixíní, “Omí pasáníḡ nurirane yapí re uréwapíyaníwíní, ‘Nigwí nání takisí é máyí nearáparígíápi síní mīnī wianiréwíní? Mīnī mīwīpa yaniréwíní?’ uraníwíní. O ‘Oweoi, síní mīnī mīwīpa époyí.’ ránáyí, wauyowa omí fá nīxero gwí yipíráoi. E mīrīpa nerí ‘Oyí, seyíné mīnī nīwiríná apání yariḡoi.’ ránáyí, á má sípíáyí á mí aríá bí mīwí nero píní wiarípíráoi.” nīrínīro Parisi wa tīnī mīxí ináyí Xeroto tīnī nīkumixínīro emearígíá wa tīnī xwíyíá api tīnī pasáníḡ uraníro nání Jisaso tīḡ e urowáraná ¹⁴ awa omí nīwímearo weyí numearīro re urígíawixíní, “Nearéwapíyaríḡoxíní, nīnearéwapíyaríḡoxíní nepání nearéwapíyaríḡoxíríní. Á má á mīnáowayá síḡwíyo dání aí xwíyíá á mí xegí bí mīrí axípíní raríḡoxíríní. Sí pí rírí naní rírí yaríḡmaní. Xwíyíá Goríxoyání xīxení nearéwapíyaríḡíríní.” nurírí yaríḡ re wígíawixíní, “É máyíyá mīxí ináyí Sisaoyí ríníḡomí takisí nání nigwí mīnī wiaríḡwápi síní mīnī wiayaniréwíní? Píní wíáraniréwíní? ¹⁵ Sí nī ananí mīnī wianiréwíní? Mīnī mīwīpa yaniréwíní?” uríagíá aiwí o “Yapí nīréwapíyanīro rínīraríḡoi?” nīyáiwírí re uríḡnīgíní, “Soyíné pí nání yapí pasáníḡ nīwapíyaríḡoi? É máyíyá moní bí síḡwí wīnaní nīmeámí bípoyí.” nurírí ¹⁶ ríxa nīmeámí báná o re uríḡnīgíní, “Nigwí rípímí yoí goyá tīnī sí mīmaníḡ goyá tīnī ḡweaní?” uríagí awa re urígíawixíní, “É máyíyá mīxí ináyí Sisaoyá ḡweaní.” uríagíá ¹⁷ o re uríḡnīgíní, “Sisaoyá sí mīmaníḡ ḡweanḡḡ nání ayí oyáríní. Ayínání mīnī wíríxíní.” nurírí á má Goríxo xewaníḡóníḡ ímíxíḡ enḡḡ nání omí dīḡ owíkwírópoyínírí á mí re uríḡnīgíní, “Amípi Goríxoyáníḡ ímóníḡpi Goríxomí ení mīnī wíríxíní.” uráná awa ududí ayá wí winíḡnīgíní.

“Á má á mí wíápfínímeapíríríní.” uríḡ náníríní.

¹⁸ Á má Judayí wa Sajusiyí ríníḡ wa —Sajusiowa re rarígíáwa, “Á má nípémáná enánáyí wí nīwíápfínímeapaxímaní.” rarígíáwaríní. Awa nībīro Jisasomí nīwímearo ¹⁹ mīḡ nīrore re urígíawixíní, “Nearéwapíyaríḡoxíní, Moseso eníná nene nání ḡwí ikaxí bí re nīrírí ríwamíḡ eaníríní, ‘Á má wo síní nīáiwí meméá péánáyí xegí apíxí síní ḡweanánáyí péomí xexírímeáowa wo nīáiwí wíemeainí nání aní meáwíníḡíní.’ e nīrírí eaníríní.” nurímáná ²⁰ ewayí xwíyíá rípi urígíawixíní, “Xexírímeáowa wé wíúmí dání wáú enáná wo apíxí wí nīmearí nīáiwí meméá péánáyí ²¹ á mí xexírímeáowa wo anímí nīmearí o ení nīáiwí meméá péánáyí ²² xexírímeáowa á mí wo awáú egípa axípí nerí ²³ nowaní ení e néra nuro nīáiwí wí meméá nípémáná enánáyí apíxí ení peníḡnīgíní.” Ewayí xwíyíá Jisasomí e nurīro yaríḡ re wígíawixíní, “Ríwéná á má pegíá níníyí wíápfínímeááná xexírímeá wé wíúmí dání wáú awa ení nīwíápfínímearíná apíxí axímí meagíáwa enḡḡ nání apíxí go go meanḡḡ wīnaníwárfání?” yaríḡ e wíáná ²⁴ Jisaso re uríḡnīgíní, “Soyíné xwíyíá Goríxoyá Bíkwyo eáníḡpi nání nīḡfá mīmónípa ero ení síxí eáníḡ Goríxoyápi nání ení nīḡfá mīmónípa ero nero nání xwíyíá wasíwá raríḡoi. ²⁵ Pegíáyí nīwíápfínímearóná á mí meánípfíríámaní. Aní náj anínamí ḡweáwa ímóníḡfápa axípí e ḡweapíríríní. ²⁶ E nīrírí aiwí segí dīḡ ‘Pegíáyí á mí wíápfínímeapaxímaní.’ yáiwíarígíáyí nání xwíyíá bí osearímíní.”

nuriri re uriniginini, “Pegáyaí ámi niwíápinimeapíríárini. Xwíyá éjíná Moseso íkta onimíánána ría miní ápiáwí wearinagí wininípi nání Bíkwiyo nírini eáninípi siní fá mropa regfawixini? Moseso ría apimi siníwí winána xegí xiáwowa Ebiríamo tñni Aisako tñni Jekopo tñni awa pegámí enána aiwí omí Gorixo re uriniginini, ‘Nioni dixí ráwowa Ebiríamo tñni Aisako tñni Jekopo tñni awayá Nwá imóninagí.’ E uragí nání awa pegáwa aiwí wigí dñj siní siní imóninagí nání Gorixo ‘Awayá Nwáoninini.’ rípxírini. ²⁷ O áma xíomi dñj niwíkwíroro péfá aí ayí siní wigí Nwáorini. Áma xíomi dñj niwíkwíro pegá tñni siní siní nweagí tñni aiwí wigí Nwáomani. Soyíné dñj aga wasíwá moariní.” uriniginini.

“Nwí ikaxí gíminí gípi seáyi e imóninini?” urigíá nánirini.

²⁸ Nwí ikaxí eáninípi mewegíá wo nibiri Jisaso Sajusiowa tñni xwíyá ximíximí niníro rinarinagí niwiniri Jisaso ríxa píraniní urenwípearinagí aría niwirí yaríní re wininiginini, “Nwí ikaxí eániní niyoní gíminí gípi seáyi e imóninini?” yaríní e wíagi ²⁹ Jisaso re uriniginini, “Gorixoyá nwí ikaxí eániní seáyi e imóninípi rípirini, ‘Isireriyíné aría époyí. Negí Áminá Gorixo ná woní onirini. ³⁰ Gorixomi dñj sixí nuyiríná onimíápi onimíápi muyipa époyí. Dñj sixí uyiro dñj wíkwíroro ení neáníro xídíro éríxini.’ Nwí ikaxí seáyi e imóninípi apirini. ³¹ Ámi axípi nírini eániní bí rípirini, ‘Áma aní nemeríná siníwí winariníyí nání wará dixí nání dñj sipí siarinípa axípi dñj sipí wiríni.’ Ámi bí eáninípi apirini. Gorixoyá nwí ikaxí nírini eániníyí rípiáumi wí seáyi e mimóninini.” uragí ³² nwí ikaxí eáninípi mewenjo re uriniginini, “Nearéwapíyarínjoxini, neparini. Joxi xixeni miní nírini re ríni, ‘Gorixo ná woní onirini. Axípi óniní wo mimóninini. ³³ Gorixomi dñj sixí nuyiríná dñj sixí uyiro dñj wíkwíroro ení neáníro xídíro eríni. Áma aní nemeríná siníwí winariníyí nání wará dixí nání dñj sipí siarinípa axípi dñj sipí wiríni.’ Joxi xixeni e ríni. Áma Gorixo nání sipísipí bí miní noní ría níkaáríronáraní, bí niníro rídiyowá niyárirónáraní, nerínáyí naní yarigíá aiwí áma Gorixoyá nwí ikaxí apiaúmi xídarigíáyí seáyi e imóninini.” uragí ³⁴ Jisaso nwí ikaxí mewenjo dñj píraniní nímori naní e urarinagí aría niwirí re uriniginini, “Joxi dñj siní e nímóá nurínáyí nioni nání dñj niníkwírorí Gorixo xwioxíyo míméamí nerí neamenweaní nání páwípxí imóninini.” uragí ámi ríwíyo áma nñni ayá urarinagí nání wí yaríní ámi bí owimíniri mibípa egfawixini.

“Kiraiso niaíwí goyáorini?” uriní nánirini.

³⁵ O siní Judayíyá aní sipísipí rídiyowá yarigíiwámi dání nuréwapíyiríná áma e epíroyí egíayo yaríní re wininiginini, “Nwí ikaxí eáninípi mewegíáwa pí nání re rarigíárini, ‘Áma nene yeáyí neayimíxemeaní nání aríowayá xwíá piaxíyo dání niwiaroríná sa xiáwo míxí ináyí Depitoyáo imóniníárini.’ pí nání rarigíárini? ³⁶ Depito Gorixoyá kwíyí tñni nírini ríwamíní nearíná áma yeáyí neayimíxemeaní nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroní nání re nírini eanírini, ‘Gorixo gí Ámináomi re uriniginini, “Joxi wé náumini niníwéari siníwí naniri nweanáná míxí sianíro bíayo xopírání

r̄wiiim̄fár̄ini.” ur̄in̄igin̄ini.’ ³⁷ Depito r̄wam̄in̄i ap̄i n̄ir̄iri near̄fná ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo dán̄i iwiaron̄fo nán̄i ‘Ḡf Ámin̄áooȳf r̄fagi nán̄i ar̄ige ner̄i sa xeḡf xewaxo imón̄ini?’ ur̄fagi ámá e ep̄froȳf eḡfáȳf xeḡf xw̄iȳfá ar̄fá n̄wiróná yaȳf win̄in̄igin̄ini.

“Nw̄f ikax̄f meweḡfáwa yar̄iḡfápa mepani.” ur̄in̄i nán̄ir̄ini.

³⁸ O s̄ini nuréwap̄iyir̄fná re nura un̄igin̄ini, “Nw̄f ikax̄f eán̄in̄ip̄i meweḡfáwa yar̄iḡfápi mepa éfr̄ix̄ini. Awa ámá weyf̄ oneamépoȳin̄iri rap̄irap̄f sepiá n̄iyin̄im̄i an̄f emero ámá yaȳf ‘Ámin̄áoxx̄in̄f onear̄fipoȳin̄iri awí eán̄ar̄iḡfe an̄f emero ³⁹ rotú an̄fyo n̄p̄awir̄fnáran̄i, aiwá im̄x̄ar̄iḡfe n̄in̄wear̄fnáran̄i, s̄m̄f s̄m̄f e n̄wearo ⁴⁰ ap̄ix̄f an̄iwam̄i am̄ip̄i n̄fni f̄w̄f ur̄apan̄iro nán̄i ero ámá ar̄fá eḡfe dán̄i Gor̄ixom̄i xw̄iȳfá r̄ir̄im̄f n̄wir̄fná an̄in̄f n̄wia uro yar̄iḡfápi seȳfné mepa éfr̄ix̄ini. R̄fwená Gor̄ixo ámá n̄yon̄i mí ómóm̄ix̄im̄f ner̄fná awa xw̄iȳfá xwé meár̄in̄ip̄fr̄ár̄ini.” ur̄in̄igin̄ini.

Ap̄ix̄f an̄f wí nigw̄f t̄in̄ip̄i nán̄ir̄ini.

⁴¹ O s̄ini an̄f r̄id̄iyowá yar̄iḡfiwám̄i ín̄im̄i an̄f nemer̄fná nuri Gor̄ixo nán̄i n̄gw̄f tayar̄iḡfe or̄iwám̄in̄f e éf n̄in̄weámáná ámá obax̄f n̄imúroayiróná n̄gw̄f tar̄in̄aḡfá n̄win̄iri n̄gw̄f xwé t̄fḡfáȳf xwé tar̄in̄aḡfá n̄win̄if̄sáná win̄in̄igin̄ini. ⁴² Ap̄ix̄f an̄f uyípeaȳf wí om̄i n̄imúrori mon̄f r̄fá n̄in̄f biaú t̄fagi n̄win̄imáná ⁴³ xeḡf wiep̄isar̄in̄owam̄i “Ēini.” nur̄iri re ur̄in̄igin̄ini, “Nion̄i nepa searar̄in̄ini. Ap̄ix̄f an̄f am̄ip̄i maȳf r̄i Gor̄ixo nán̄i n̄gw̄f on̄imíá ná biaúni t̄f̄f aiw̄i ámá n̄ni t̄f̄fyo seáȳf e imón̄ini. ⁴⁴ Ámá n̄gw̄f xwé t̄f̄fyo ná s̄ini n̄wen̄jáná obax̄f tar̄in̄aḡfá aiw̄i ap̄ix̄f r̄iȳf maȳf en̄agi aiw̄i xeḡf n̄gw̄f aiwá nán̄i b̄f epax̄f̄p̄i n̄ni t̄in̄o.” ur̄in̄igin̄ini.

13

“An̄f r̄id̄iyowá yar̄iḡfiwá p̄ineap̄fr̄ár̄ini.” ur̄in̄i nán̄ir̄ini.

¹ Jisaso an̄f r̄id̄iyowá yar̄iḡfiwám̄i p̄ni n̄wiár̄im̄i war̄fná xeḡf wiep̄isar̄in̄owa wo re ur̄in̄igin̄ini, “Nearéwap̄iyar̄in̄ox̄in̄i, an̄f awiax̄f ikw̄irón̄iri s̄in̄á nan̄f n̄in̄weaxa ur̄i en̄f eȳf s̄in̄w̄f win̄ei.” ur̄aná ² o re ur̄in̄igin̄ini, “An̄f xwé t̄yf̄f s̄in̄w̄f r̄win̄in̄ini? R̄fwená s̄in̄á k̄ikirón̄in̄f r̄ip̄iȳf wom̄f seáȳf e ikwiár̄in̄if̄aman̄i. N̄ni n̄ikwierómioan̄fár̄ini.” nur̄im̄i uḡfawix̄in̄i.

Xean̄in̄f xám̄i wímean̄fápi nán̄i ur̄in̄i nán̄ir̄ini.

³ O d̄w̄f m̄in̄f Orip̄iȳf rin̄in̄fyo n̄in̄weari an̄f r̄id̄iyowá yar̄iḡfá p̄ni n̄wiár̄im̄i yap̄fám̄in̄i wen̄in̄f nero n̄wean̄jáná wiep̄isar̄in̄f P̄itao t̄ni Jemiso t̄ni Jono t̄ni Ad̄ruo t̄ni wiḡf̄p̄i ⁴ yar̄in̄f re wiḡfawix̄in̄i, “Jox̄f ‘S̄in̄á wom̄i seáȳf e ikwiár̄in̄if̄aman̄i. N̄ikwierónowin̄fár̄ini.’ near̄f̄p̄i giná imón̄in̄fár̄ini? S̄in̄w̄f ayo n̄win̄irane ‘R̄ixa nimón̄ini an̄f ayor̄fan̄i?’ yaiwian̄fáwá nán̄i pí ek̄iyin̄f neain̄in̄fár̄ini? Ek̄iyin̄f neain̄in̄fápi nán̄i áwan̄f nearēi.” ur̄faḡfá ⁵ o áwan̄f nur̄iri re ur̄in̄igin̄ini, “Ámá wí yap̄f searéwap̄iyaniro ep̄fr̄fá en̄agi nán̄i d̄in̄f f̄á n̄ix̄ir̄iro éfr̄ix̄in̄i. ⁶ Ámá obax̄f wo wo n̄bayiro yōf nion̄iyá n̄rin̄iro yap̄f re searéwap̄iyaniro ep̄fr̄ár̄in̄i, ‘Yeáȳf seayim̄ixemeám̄fá nán̄i ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo dán̄i iwiaron̄áon̄ir̄ini.’ searéwap̄iyaniro éáná ámá obax̄f ‘Nepax̄in̄i.’ n̄iyaiwiro xen̄w̄fyo x̄f̄d̄ip̄fr̄ár̄ini. Aȳnán̄i nion̄i

seararɨɲápi dɨɲɨ́ fá nɨxɨrɨro éfrɨxɨnɨ. ⁷ Seyɨné ‘Anɨ́ ayo mɨxɨ́ inarɨɲoɨ.’ ránáyɨ́, xwɨyɨ́fá imɨɲɨ́ ‘Anɨ́ wúmɨ́ mɨxɨ́ inarɨɲoɨ.’ rɨnɨméánáyɨ́, wáyɨ́ mepanɨ́. Mɨxɨ́ ayɨ́ xámi niga nuri aiwi sɨ́fá yoparɨ́ Jisasonɨ́ weapɨmɨ́fáyɨ́ sɨnɨrɨnɨ́. ⁸ Ámá gwɨ́ wɨrɨ́ nɨwɨápɨnɨmearo wɨnɨyɨ́́ tɨnɨ́ mɨxɨ́ inɨro ero mɨxɨ́ ináyɨ́ wɨ́ nɨwɨápɨnɨmearo wɨ́ tɨnɨ́ mɨxɨ́ inɨro ero anɨ́ wɨyɨ́ wɨyo pobonɨ́ eri anɨ́ wámi agwɨ́ nánɨ́ ikeamónɨro yarɨɲagɨ́ nɨwɨnɨrɨ́fá dɨɲɨ́ re yaiwipɨ́rɨ́fá nánɨ́ ‘Rɨ́wéná xwé enɨ́fá nánɨ́ iwamɨ́fó rɨyɨ́ rɨyarɨnɨ́?’ yaiwipɨ́rɨ́fá nánɨ́ seararɨɲɨnɨ́. Apɨ́xɨ́ nɨaiwɨ́fá nɨxɨrɨrɨ́fá dɨɲɨ́ re yaiwɨarɨgɨ́fápa ‘Rɨ́wéná rɨnɨɲɨ́́ xwé nimɨnɨrɨ́ nánɨ́ iwamɨ́fó rɨnɨarɨnɨ́?’ yaiwɨarɨgɨ́fápa soyɨ́né enɨ́ nionɨ́ rarɨɲápi nɨwɨnɨrɨ́fá re yaiwɨ́rɨ́xɨnɨ́, ‘Rɨ́wéná xeanɨɲɨ́́ xwé neaímeanfárɨ́ani?’ yaiwɨ́rɨ́xɨnɨ́. ⁹ Nionɨ́ rɨ́wɨ́mɨ́nɨ́ nɨ́mamopɨ́rɨ́xɨnɨ́rɨ́ nionɨ́ seararɨɲápi sɨ́mɨ́mɨ́nɨ́ tɨro awɨ́nɨɲɨ́ ɲwearo éfrɨxɨnɨ́. Seyɨné nionɨ́ nɨxɨ́darɨɲagɨ́fá nánɨ́ ámá wɨ́ pɨ́rɨ́ owɨiaɨ́kɨaneyɨ́nɨro fá nɨseaxero negɨ́ Judayɨ́fá opisɨ́ anɨ́yo seawárɨro rotú anɨ́ neneýáyo dánɨ́ iwanɨ́ seamépero epɨ́rɨ́fárɨnɨ́. Mɨxɨ́ ináyɨ́́ tɨnɨ́ gapɨ́manɨ́́ tɨnɨ́ ayɨ́fá sɨɲwɨ́yo dánɨ́ enɨ́ nɨseaurárɨ́mána xwɨrɨ́xɨ́ seamepɨ́rɨ́fá enɲagɨ́ aiwi nionɨ́ nánɨ́ sɨnɨ́ urɨ́rɨ́xɨnɨ́. ¹⁰ Xwɨyɨ́fá nionɨ́ nánɨ́ yayɨ́ seainarɨɲɨ́pí ámá gwɨ́ wɨrɨ́ wɨrɨ́ nɨ́nɨ́ arɨ́fá wigɨ́fámi enɲáná ámi weapɨmɨ́fárɨnɨ́. ¹¹ Ayɨ́́ fá nɨseaxero opisɨ́ anɨ́yo seawáráná ayá sɨ́wɨ́fá nɨsearorɨ́ ‘Pɨ́né arɨ́re uranɨ́rɨ́wɨnɨ́?’ mɨyɨaiwɨpa éfrɨxɨnɨ́. Íná Gorɨ́xo pí pí nánɨ́ searɨ́fɨyɨ́́ ananɨ́ kwɨyɨ́́ oyápɨmɨ́́ dánɨ́ urɨ́pɨ́rɨ́fárɨnɨ́. ¹² Xexɨ́rɨ́meá wo nɨwɨápɨnɨmearɨ́ xexɨ́rɨ́meáomɨ́ opɨ́kɨ́poyɨ́nɨrɨ́́ fá nɨxerɨ́ opisɨ́ anɨ́yo wárɨrɨ́ xanowa enɨ́ wigɨ́ nɨaiwɨ́fá opɨ́kɨ́poyɨ́nɨrɨ́́ fá nɨxero opisɨ́ anɨ́yo wárɨro nɨaiwɨ́fá enɨ́ xanɨ́yaúmɨ́ opɨ́kɨ́poyɨ́nɨrɨ́́ wárɨro epɨ́rɨ́fárɨnɨ́. ¹³ Seyɨné yó́fá nionɨ́yá nɨrɨ́ro xɨ́darɨɲagɨ́fá nánɨ́ wikɨ́ nɨseaónɨro sɨ́mɨ́́ tɨnɨ́ seaipɨ́rɨ́fárɨnɨ́. E seaipɨ́rɨ́fá enɲagɨ́ aiwi gɨ́yɨ́́ gɨ́yɨ́né enɨ́ neánɨro nionɨ́ nɨxɨ́dɨ́ro anɨ́ɲɨ́́ dɨɲɨ́ nɨkwɨ́roro nerɨ́náyɨ́́, sɨ́fá yoparɨ́́ nionɨ́́ ámɨ́ bɨ́mɨ́fáyɨ́ Gorɨ́xo ananɨ́ yeáyɨ́́ seayimɨ́xemeanɨ́fárɨnɨ́.

Ámá wo ɲwɨ́fá imónɨ́ɲe xórórɨ́ enɨ́fá nánɨ́ urɨ́ɲɨ́́ nánɨ́rɨ́nɨ́.

¹⁴ “Seyɨné ámá sipɨ́ seaikárɨɲo ɲwɨ́fá imónɨ́ɲe xórórɨ́ nerɨ́ xwɨ́rɨ́fá ikɨ́xéagɨ́́ nɨwɨnɨrɨ́́náyɨ́́ ámá Judɨ́a pɨ́ropenɨ́sɨ́yo ɲweagɨ́fáyɨ́́ dɨ́wɨ́́ tɨɲɨ́́ e nánɨ́ éfá yɨ́rɨ́xɨnɨ́. Ámá gɨ́yɨ́́ xwɨ́yɨ́́fá rɨ́pɨ́́ fá roarɨ́gɨ́fáyɨ́́ dɨɲɨ́́ píránɨɲɨ́́ mófɨ́xɨnɨ́. ¹⁵ Ámá gɨ́yɨ́́́ gɨ́yɨ́́́ anɨ́́ waiwɨ́fáyo nɨpeýɨro seáyɨ́mɨ́nɨ́ mɨ́rɨ́nɨɲɨ́wámɨ́ nɨɲwearo ‘Sɨ́pɨ́ neaikárɨɲo rɨ́xa ɲwɨ́fá imónɨ́ɲe xwɨ́rɨ́fá ikɨ́xéfrɨ́nɨ́.’ rɨ́narɨɲagɨ́fá arɨ́fá nɨwɨrɨ́náyɨ́́ nɨwɨápɨnɨ́meámáná amɨ́pɨ́́ ínɨ́mɨ́́ anɨ́́ mɨ́rɨ́nɨɲɨ́wámɨ́ wenɨ́pɨ́́ meaanɨro nánɨ́ mɨ́páwɨpa sa dɨ́wɨ́́ tɨɲɨ́́ e nánɨ́ anɨ́nɨ́ éfá yɨ́rɨ́xɨnɨ́. ¹⁶ Ámá aiwá omɨ́ɲɨ́yo yarɨ́gɨ́fáyɨ́́ enɨ́ arɨ́fá e nɨwɨrɨ́náyɨ́́ ámɨ́́ iyɨ́fá meaanɨro nánɨ́ anɨ́́ e nánɨ́ mupa sa dɨ́wɨ́́yo nánɨ́ éfá yɨ́rɨ́xɨnɨ́. ¹⁷ Íná apɨ́xɨ́́ nɨaiwɨ́fá agwɨ́́ egɨ́lwa tɨnɨ́ sɨnɨ́ nɨaiwɨ́fá amɨ́ɲɨ́́ narɨ́gɨ́lwa tɨnɨ́ anɨ́nɨ́ éfá upaxɨ́́ menɲagɨ́́ nánɨ́ aweýɨ́. Arɨ́ge anɨ́nɨ́́ dɨ́wɨ́́yo nánɨ́ éfá yɨ́pɨ́rɨ́fárɨ́ani? ¹⁸ Anɨ́nɨ́́ éfá mupaxɨ́́ neaimónɨ́nɨ́gɨ́nɨ́rɨ́ Gorɨ́xomɨ́́ rɨ́xɨɲɨ́́ re urɨ́rɨ́xɨnɨ́, ‘Íná imɨ́ɲɨ́́ mɨ́rɨ́pa éwɨ́nɨ́gɨ́nɨ́.’ urɨ́rɨ́xɨnɨ́. ¹⁹ Gorɨ́xo xwɨ́fá imɨ́xɨ́rɨ́ anɨ́fɨ́na imɨ́xɨ́rɨ́ enɨ́́ e dánɨ́́ ámá xeanɨ́ɲɨ́́ nimóga bagɨ́fá aiwi sɨ́pɨ́ seaikárɨɲo ɲwɨ́fá imónɨ́ɲe xwɨ́rɨ́fá ikɨ́xéáná xeanɨ́ɲɨ́́ rɨ́fá tɨɲɨ́́ seaikárɨ́nɨ́fárɨnɨ́. Xeanɨ́ɲɨ́́ íná imónɨ́nɨ́fápí tɨnɨ́́ ámɨ́́ wɨ́ xɨ́xenɨ́́ imónɨ́nɨ́fá menɨ́nɨ́. ²⁰ Gorɨ́xo ‘Xeanɨ́ɲɨ́́ apɨ́́ anɨ́nɨ́́ pɨ́nɨ́ owɨ́árɨnɨ́.’ mɨyɨaiwɨpa nerɨ́náyɨ́́ ámá nɨ́nɨ́ mɨ́ɲweapaxɨ́rɨ́nɨ́. Ámá xɨ́o eyɨ́roárɨ́ɲɨ́fɨ́yɨ́́ nánɨ́ dɨɲɨ́́ nɨ́morɨ́́ nánɨ́ ‘Xeanɨ́ɲɨ́́ apɨ́́ anɨ́nɨ́́ anɨ́pá oimónɨ́nɨ́.’ yaiwɨnɨ́fá enɲagɨ́́

náni apaxí mé píní wiárínfáríní. ²¹ Xeaníjé api seaímeáána áamá wí ‘Ámá yeáyí neayimixemeañá nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiarónfo jíwo ηweani.’ ránáyíraní, ‘Riwo ηweani.’ ránáyíraní, aríá mīwipa éfrixíní. ²² Wí epaxí enánáyí, áamá Goríxo eyíroáríjéyo yapí wíwapíyaníro neríná napa mimónípa nero aí ‘Aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiarónjóníriní.’ nurímáná emímí ero ayá ríwamónípaxí ímóníjépi ero epírfáríní. Wí napa mimónípa nero aí ‘Goríxoyá wíá rókiamoaríjóníriní.’ uríro emímí ero ayá ríwamónípaxípi ero epírfáríní. ²³ Amípi ríwéná ímónínfápi nání ríxa áwanjé searíagí yapí seaíwapíyipírxíníriní nání dínjé nímoro éfrixíní.

Ámá ímóníjé anjínami dání weapínfápi náníriní.

²⁴ Xeaníjé api nípíní ríxa niseaímeámáná enjáná sogwí sía yinírí emá wíá mónípa erí ²⁵ sínjé anjínami dání exweánowírí amípi enjé eáníjé anjínami enjéyí úpíyinírí nemáná enjáná ²⁶ áamá ímóníjéoní enjé neánírí agwíyo dání wíá nókia weaparíjagí nanípírfáríní. ²⁷ Nanáná anjínajé áamá Goríxo eyíroáríjé xwíá rírímí nírímíní anjé gímí ηweagíáyo wírímeaemepírí uowárímfáríní.” uríjénígíní.

Ewayí ikaxí ikíá pikí náníriní.

²⁸ E nuríríná ewayí xwíyíá rípi uríjénígíní, “Íkíá pikíyí ríníjéyí renjé sínjé neáníro mójé ináná ‘Xwiogwí ríxarífaní?’ yaiwiarígífáríní. ²⁹ Pikíyíníjé xwiogwíná nání nījéá ímónípíri yaríjépa xwíyíá nioní ekíyíjé nání searíáyí ríxa ímónaríjagí níwínírnáyí dínjé re yaiwírírxíní, ‘Jisaso ríxa níweapírí nání ríyaríní? Ríxa anjé íwí éníjé rónapíní.’ yaiwírírxíní. ³⁰ Nepa seararíjíní. Ámá gwí axí rírí síní anípá mimónípa enjáná nioní searíápi wí surímá mimónípa nerí nípíní xíxení ímónínfáríní. ³¹ Xwíá tíní anjína tíní anípá ímónínfá enjagí aiwí xwíyíá nioníyá wí surímá ímónínfámani.

Jisaso weapínfáyi nání áamá níní wo níjéá mimóníní.

³² Nioní ámí gíní gíná níweapímífa náníyí áamá níní aiwí wo níjéá mimóníní. Anjínajé aiwí nioní aiwí majfá ímóníjwíní. Sa gí áponí níjéáriní. ³³ Ayínání dínjé píráníjé nímoro ηweáfrírxíní. Nioní gíní gíná níweapímífa nání seyíné majfá ímóníjagífa nání xwayí nanírí ηweáfrírxíní.” nurírí ³⁴ re uríjénígíní, “Nioní níweapímífa náníyí réníjé ímóníní. Ámá wo anjé wímí urínímínírí nuríná xínáíwáníjé omíjé wíiarígíáwa o omí ‘Nioní úáná omíjé joxí níiaríjépi píráníjé níírxíní.’ nura uríjénígíní. E neríná womí ‘Anjé íwí e awí roaríjoxí xwayí nanírí awí rórírxíní.’ uríjé enjépi ³⁵ soyíné axípi éfrixíní. O ‘Anjé xiáwo gíní gíná bínírfeníjé?’ níyaiwirí ‘Sfápi tíní bínírfeníjé? Árfwegíyo bínírfeníjé? Karíkarí ríaiwá raríná bínírfeníjé? Wíá móníjémí bínírfeníjé?’ níyaiwíwa nurí majfá nímónírí nání ³⁶⁻³⁷ o nioní sá wejáná nímeanígínírí aníjé xwayí nanírí awí roaríjépa níyínéní ení nioní weapímífa nání píráníjé dínjé nímoro ηweáfrírxíní. Seyíné ení maiwí níkaríga waríjagífa síjwí seanímígínírí nání seararíjíní.” uríjénígíní.

14

Jisaso nání míxí megíá náníriní.

¹ Rixa sía wiyáú óráná sía eníná anjñajo Judayo múronj nání bisfkerfá yisf mayf iwamfó narigfáyi —Eníná sía ayi Judayo Isipiyf mxf ináyo fá xenjwirarínáná Gorixo naiáwf xámínj nfní opíkímíníri anjñajf oyáo urowarínj aiwí Judayf Gorixo njwf ikaxf urfípi tñní xixení nerí bisfkerfá yisf mayf úrapí nimxíro níníro sipísipf nípikiro ówanjyo ragf xópé yárfá enagf nání anjñajo ayo múronjíniginí. Ayínání xwiogwf o o pwéáná Judayf Gorixo enjpi nání dnj mwinípa eniginíri sipísipf nípikiro bisfkerfá yisf mayf úrapí nimxíro narigfáríní. Rixa sía wiyáú óráná sía anjñajo Judayo múronj nání bisfkerfá yisf mayf iwamfó narigfáyi imónínfa enáná apaxfpanínj imónigfá xwéowa tñní njwf ikaxf eánínjpi mewegfáwa tñní awa Jisasomí arige inímí fá nixíróro pikianréwiníro inímí mekaxf número ² re rínigfawixíní, “Sía ayimí ámá nfní aiwá imixaníro epíroyf egfáyimí ayf mxf épímíxamoaniginíri mípíkípa éwaniginí.” rínigfawixíní.

Apixf wí omí werixf wiwayimónj náníri.

³ Jisaso ámí anj yof Betaní nání nuri Saimono peyiyf imónagoyá anjyo níjwearí aiwá narfná apixf wí werixf dnj nanj eaarínj síxf wá —Síxf awá nígwf aga xwé ronjwáríní. Awá nimeámí níbírí fá nóxayimíxírí Jisasomí mánjyo iwayímóáná ⁴ wa wikf dnj níwíaiwiro re rínigfawixíní, “Í pí nání werixf nígwf xwé ronjpi xwírfá ikixearíní? ⁵ Nene werixf api nígwf nání bf nerí síjwiríyí, nígwf K300 seáyí e nimearane ámá uyípeayfyo arírá níwirane míní wipaxfíní.” níríníro ímí mxf urarfá ⁶ Jisaso re uríniginí, “Xe oení. Pí nání ayá wí urarínjoi? Í nanj niaríní. ⁷ Ámá uyípeayf síní seyfné tñní anínj njweapfífá enagf nání gíní gíná ‘Ayo arírá owianeyí?’ nírínfná ananí arírá wipaxfíní. E nerí aiwí nioní seyfné tñní nawíní anínj re njweámíámání. ⁸ Í ‘Arige nerfná Jisasomí arírá wimfárfání?’ níyáiwirí xwáripáyo nítipírí enagf nání anínjíní xámí gf waráyo xópé níararíní. ⁹ Nepa seararíní. Xwíá rírí nírimíní amí gímí xwíyá nioní nání yayf seainarínjpi wáf nemero nurímerfná apixf rí nioní werixf dnj nanj eaarínj rípi niwayímófpi nání ení repíyí wíáná ‘Jisasomí apixf wí e iyí renjíniginí?’ yáiwípfárfíní.” uríniginí.

Judasó míf urínj náníri.

¹⁰ Jisaso yá wiepísarínj wo, Isíkariotí dnj Judasoyí ríníjjo apaxfpanínj imónigfá xwéowamí Jisaso nání míf urímíníri nuri níwímearí ¹¹ míf uráná awa yayf nero apaxf mé re urígfawixíní, “Nígwf siapanfwní.” uráfá Judaso nuri Jisaso xegfpi njweáage awa ananí fá xírípfíre síjwf wínárimíníri omí síjwf wínaxfímenjíniginí.

Aiwá Anjñajf Múronjyi nání nigfá náníri.

¹² Bisfkerfá yisf mayf iwamfó narigfíná rixa anjñajo Judayo sía ayimí múronj nání dnj mopírí nání sipísipf miá pikiarfná xegf wiepísarínjowa Jisasomí re urígfawixíní, “Ge nurane aiwá anjñajo neamúronjyi nání rfá yeaarínjwápi joxí tñní nawíní nanípi ríyamf yáranfwní?” uráfá ¹³ o wiepísarínjyf wáumí nurowáríri re uríniginí, “Jerusaremí nání nuri anjyo áwinímí ámá wo inígf síxf nixírimí warínjagf óróf nínírónáyf númí úisixíní. ¹⁴ Númí nuri anj o páwíwámí awagwí ení nípáwírí anj xiáwomí yarínj re wíisixíní, ‘Yearéwapíyarínj re ríniginí, ‘Gf wiepísarínjowa tñní aiwá Anjñajo

Neamúronj̄yi nán̄i n̄in̄r̄fná an̄j̄ awawá ḡwám̄i dán̄i nan̄r̄éw̄in̄?” r̄fn̄igin̄i.’ uráná ¹⁵ o an̄j̄ awawá seáȳm̄i ikw̄rón̄in̄j̄wá íkwian̄w̄f̄ n̄fn̄i r̄ixa pírán̄in̄j̄ im̄ixár̄in̄in̄j̄wá síwá eain̄j̄oí. E ealáná awagw̄i e aiwá none nán̄i r̄iyam̄f̄ éisix̄in̄i.” ur̄faḡi ¹⁶ awaú n̄ipeyari an̄j̄pim̄i nán̄i nuri Jisaso ur̄fpa x̄ixeni neri aiwá An̄jnajo Múron̄j̄yi nán̄i r̄iyam̄f̄ eḡfisix̄in̄i.

¹⁷ Sf̄ap̄i t̄fn̄i Jisaso t̄fn̄i w̄iep̄sar̄in̄j̄f̄ wé wúkaú síkw̄f̄ waú t̄fn̄i awaú aiwá r̄iyam̄f̄ éf̄ie nán̄i nuro ¹⁸ an̄j̄yo n̄ipáwiro n̄in̄w̄earo aiwá n̄in̄róná Jisaso re ur̄in̄igin̄i, “Nepa searar̄in̄i. Aiwá nar̄in̄wá rone wox̄i nion̄i nán̄i m̄iȳf̄ nur̄r̄fn̄i.” ur̄faḡi ¹⁹ awa ayá sip̄i w̄iaḡi wo wo re urayiḡf̄awix̄in̄i, “Nion̄iman̄i. Nion̄iman̄i.” urayar̄fná ²⁰ o re ur̄in̄igin̄i, “Wé wúkaú síkw̄f̄ waú eḡf̄oȳfné wox̄in̄i. Soȳfné nion̄i t̄fn̄i múyo eagwianar̄in̄wáone wox̄in̄i. ²¹ Wox̄i xw̄iȳf̄á Gor̄ixoyá áamá imón̄in̄j̄áon̄i nán̄i r̄fwam̄in̄j̄f̄ n̄ir̄in̄r̄i eán̄in̄j̄p̄i t̄fn̄i x̄ixeni n̄ir̄fn̄i. Áamá imón̄in̄j̄áon̄i nán̄i m̄iȳf̄ ur̄f̄ox̄iȳf̄ sf̄á w̄iyi jox̄i maj̄f̄á rór̄fn̄f̄a en̄aḡi nán̄i aweȳi! X̄inái om̄i m̄ix̄ir̄ipa neri s̄in̄w̄ir̄iȳf̄, nan̄j̄ imón̄im̄n̄r̄i en̄j̄r̄in̄i.” ur̄in̄igin̄i.

“R̄ip̄i ḡf̄ warár̄in̄i.” ur̄in̄j̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

²² S̄in̄i aiwá n̄in̄róná o bis̄ker̄f̄á b̄i n̄imeari Gor̄ixom̄i ap̄i nán̄i yaȳf̄ n̄iwimáná kw̄ikw̄ir̄im̄f̄ neri yan̄j̄ n̄iwia nur̄fná re ur̄in̄igin̄i, “N̄ir̄áp̄oyi. R̄ip̄i ḡf̄ warár̄in̄i.” nur̄máná ²³ wain̄f̄ inīḡf̄ kap̄x̄f̄ wá n̄imeari Gor̄ixom̄i yaȳf̄ n̄iwir̄i awam̄i m̄in̄f̄ wíáná nowan̄i n̄iga war̄fná ²⁴ re ur̄in̄igin̄i, “Wain̄f̄ r̄ip̄iȳf̄ ḡf̄ raḡr̄in̄i. Nion̄i áamá n̄fn̄i nán̄i n̄ip̄ikáná raḡf̄ nion̄iyá xw̄f̄áyo pwar̄in̄aḡi n̄iw̄in̄r̄fná soȳfné re yaiwip̄r̄f̄ár̄in̄i, ‘Xw̄iȳf̄á s̄in̄j̄f̄ “Nion̄i n̄iper̄in̄j̄pim̄i dán̄i yeáȳf̄ seayim̄ixemeám̄f̄ár̄in̄i.” réoár̄in̄j̄ȳf̄ neparin̄i.’ yaiwip̄r̄f̄ár̄in̄i. ²⁵ Nepa searar̄in̄i, ‘Nion̄i inīḡf̄ wain̄f̄ ám̄i wí m̄in̄f̄ néra núsáná Gor̄ixoxoyá r̄ixa xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ neri seamen̄w̄ean̄f̄e n̄w̄ean̄áná ám̄i s̄in̄j̄f̄ n̄im̄f̄ár̄in̄i.’ searar̄in̄i.” nur̄r̄i ²⁶ son̄j̄f̄ b̄i n̄ir̄imowa n̄ipeyaro d̄f̄w̄f̄ Oripiyo nán̄i uḡf̄awix̄in̄i.

“Pitaox̄i r̄f̄w̄f̄ n̄imor̄fn̄i.” ur̄in̄j̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

²⁷ Jisaso re ur̄in̄igin̄i, “Ewaȳf̄ xw̄iȳf̄á n̄ir̄in̄r̄i eán̄in̄j̄f̄ r̄ip̄i ar̄f̄á n̄ipoyi, ‘Gor̄ixoxoyá sip̄isip̄f̄ mear̄in̄j̄om̄i p̄kioreawár̄áná sip̄isip̄f̄ n̄fn̄i w̄iw̄in̄i umiamon̄j̄oí.’ E n̄ir̄in̄r̄i eán̄in̄j̄p̄i t̄fn̄i x̄ixeni soȳfné wáȳf̄ nero nion̄in̄i niep̄samop̄r̄áoí. ²⁸ E neri aiw̄i nion̄i Gor̄ixoxoyá d̄in̄j̄f̄ t̄fn̄i n̄iw̄iápn̄imeámáná Gariri p̄iropen̄is̄f̄yo xám̄i seameám̄f̄ár̄in̄i.” ur̄faḡi aiw̄i ²⁹ Pitao re ur̄in̄igin̄i, “Áamá n̄fn̄i siep̄samop̄r̄i aiw̄i nion̄i wí e em̄iméin̄i.” ur̄faḡi ³⁰ Jisaso re ur̄in̄igin̄i, “Nepa r̄ir̄ar̄in̄i. Sf̄á r̄iyim̄f̄ kar̄kar̄f̄ s̄in̄i r̄f̄aiwá biaú m̄ir̄ipa en̄áná j̄wan̄j̄ox̄f̄ biaú b̄i re rayir̄fn̄i, ‘Jisaso t̄fn̄i n̄ikum̄ix̄in̄r̄i emear̄in̄j̄a won̄iman̄i.’ biaú b̄i rayir̄fn̄i.” ur̄faḡi aiw̄i ³¹ Pitao ar̄f̄k̄i re ur̄in̄igin̄i, “Wa nion̄i t̄fn̄i naw̄in̄i n̄ipeap̄ik̄ir̄i aiw̄i nion̄i wí ‘Jisaso nán̄i maj̄fon̄in̄i.’ r̄im̄iméin̄i.” urar̄fná w̄iep̄sar̄in̄j̄f̄ w̄f̄a eni ax̄f̄p̄i r̄iḡf̄awix̄in̄i.

Oj̄ikw̄f̄yo dán̄i Gor̄ixom̄i r̄ix̄in̄j̄f̄ ur̄in̄j̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

³² Awa oj̄ikw̄f̄i yōf̄ Gesemaniyo n̄ir̄émoro Jisaso w̄iep̄sar̄in̄j̄owam̄i re ur̄in̄igin̄i, “Nion̄i Gor̄ixom̄i yar̄in̄j̄f̄ wim̄i nán̄i yimi soȳfné re n̄w̄eápoiyi.” nur̄r̄i ³³ Pitaom̄i t̄fn̄i Jemisom̄i t̄fn̄i Jonom̄i t̄fn̄i n̄iw̄ir̄imeám̄i nur̄fná ayá síw̄f̄ nuror̄i d̄in̄j̄f̄ r̄f̄a uxear̄in̄aḡi ³⁴ re ur̄in̄igin̄i, “D̄in̄j̄f̄ r̄f̄a n̄ixear̄in̄aḡi nán̄i r̄ixa n̄ipepax̄f̄ niar̄in̄i. Soȳfné

re xwayf naniro njeapoyi.” nurimi ³⁵ jiamini e onimiami nuri mihf xwafayo nikwrori Gorixomi yarihf niwirfna imonipaxf enanayf awa minipiki wiarf onimurifoyiniri Gorixomi re urihfnigini, ³⁶ “Gf ape, joxi anani mepaxf wi mimonini. Nipkianiro yarigfa iniigf ykf yarihfnihf imonihf rihf anani emi niamorihini? Nioni yarihf nisiri aiwi gf dihf xdimiméini. Dixf dihf pi pi yaiwifaf nrixdimfni.” Gorixomi e nurimi ³⁷ nibiri wentihf éyaf winihfnigini. Awa sa wenagfa niwiniri Pitaomi re urihfnigini, “Saimonoxi sa rihwenihf? Wentihf nero onimiami mihweapaxf riseaimonarini? ³⁸ Obo nibiri yapf seaiwapiyinigin. Sihwf naniri nihwearo Gorixomi rixihf urfpoyf. Dihf tni anani Jisasomi pi pi wimeafaf xdanfwini. niyaiwiro aiwi segf wara nani ayá nrimxinro nani éf seainihjo.” nurimi ³⁹ nuri Gorixomi yarihf wifpi axfpi am niwimána ⁴⁰ am nibiri awa wigf sihwf sipixipxf winarihagf nani sa orowapihagfa niwiniri xwifaf bi murtagfa niwiniri am Gorixomi yarihf wimihiri nuri nihweanisaná ⁴¹ nibiri re urihfnigini, “Sini sa riwoyiné rihwenihf? Kikifa riharihjo? Rixarini. Ama imonihjoni pasá niana fwf yarigfawa fa nixepri rixa agwihini. ⁴² Wiapfni meapoyi. Rixa owaneyi. Pasá nino rixa iwo barini.” urihfnigini.

Jisasomi pasá umehf nanirini.

⁴³ Sini e urarfna re ehfnigini. Wiepсарihf wé wúkaú síkwf wau imonigfawa Judaso apaxpanihf imonigfa xweowami tni hwf ikaxf eanihfpi mewegfawami tni Judayf mebaowami tni miyf urana awa wigf ama iwanf tni kirá tni fa xirigfawami awi nearo Judaso tni Jisaso tihf e nani wihrenapaná awa nibiro Jisaso wiepсарihf wifam urarfna wimeagfawixini. ⁴⁴ Jisasomi niwimearoná Judaso of e nuróna re urifpa, “Nioni pasanihf numeri omi kif ni miaunirfna simmajfonihf re seaiarihini, ‘O Jisatorini.’ Omi soyné fa nixihro nimera upoyi.” Of e nuróna e urifpa ⁴⁵ rixa Jisasomi niwimearfná re ehfnigini. Anwi e nuri “Nearéwapiharihjoxini” nuriri kif miaunihfnigini. ⁴⁶ Kif miaunana omi mif nuro fa xirigfawixini. ⁴⁷ fa xirarfna ama Jisasoaf xfo tni rogfa wo kirá arerixfo weronihfpi nimixeari ama Jisasomi fa xirarigfa womi —O apaxpanihf imonihf seayi e imonihjofa xinainihf nimoniri omihf wiharini. Omi mihf oromihiri éyaf pihf nimoykiri arfa mihf niwirfpihari mamowarihfnigini. ⁴⁸ E éana Jisaso mixf bafwami re urihfnigini, “Soyné ama fwf yarigfayo fa xiranro nani mixf nimonimi warigfapa nioni eni fa nixiranro nani mixf nimonimi riharihjo? ⁴⁹ Sfa ayf ayimi ahf ridiyowaf yarigfiwami shani nimoniri searéwapiharfna soyné wi fa minixirarigfawixini. Pi nani? Ayf pne Gorixofa nioni nani nihiniri eanihfpi xixeni imonini nani yarihjo.” urarfna ⁵⁰ wiepсарihf nowani omi niwiepismoarimi ugfawixini. ⁵¹ Awa niwiepismoarimi uná naiwf sikhf Jisasomi xdarihf wo raprapf apfa wenihf xopixopf nironimi nibiri Jisaso tihf e axf e ronapaná mixf bafaf omi fa xiranro éfaf ⁵² raprapf ú nihfpiharimi aikf mayo éf uhnigini.

Arfiyimi Jisasomi xwixf umegfa nanirini.

⁵³ Míxí b'áýí Jisasomí nimeámí apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníño tññí e nání nuro e wáraná apaxípaníñí imóníñí xwéowa tññí Judáyí mebaowa tññí ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tññí awí eánaríná ⁵⁴ Pitao Jisasomí míxí b'áýí nimeáa warfná ná r'wíyo númí nurí apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníñoýá ákíñáyo nípáwiri porisowa tññí nñweámáná r'fá imónaríná ⁵⁵ apaxípaníñí imóníñí xwéowa tññí xwíríxí mearíñí nowani tññí awa ámá sñwí íwí wíñarogíá wí xwíyíá Jisasomí anani n'píkíapaxí imóníñí b'í orípoynírí nero aiwí Jisasomí píkíapaxí b'í m'raríñagí n'wíníro ñweañáná ⁵⁶ ámá obaxí omí nuxekwímoayiro aiwí axípiní m'írfí b'í b'í n'ra nuríná ⁵⁷ ámá wí éfí n'roro Jisasomíní yapí nuxekwímoro re uríñíawixíní, ⁵⁸ “Nene o re raríñagí ar'fá wíñwanigíní, ‘Nioní añí rídíyowá yaríñíá riwá, ámá wé tññí m'íñí r'fá riwá n'píneámáná s'fá wíyau wíyí óráná ámí wiwá, wé tññí m'im'ípa egíá wiwá m'íñí m'fáríní.’ raríñagí wíñwanigíní.” uraríñagí aiwí ⁵⁹ xwíyíá apí aí axípiní m'írfí b'í b'í n'ra waríñagí n'wíníro ⁶⁰ apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníño n'wíápínimeámí añwí e n'bí r'í Jisasoyá s'mí e n'rómáná yaríñí re wíñnigíní, “Ayí xwíyíá ‘Joxí r'íní.’ r'íxekwímoaríñí xwíyíá joxíyá wí ení m'í r'í paxí r'ísíaríní?” ur'fagí aiwí ⁶¹ Jisaso xwíyíá wákwipaxí aiwí k'f'k'f'mí nimónírí xwíyíá b'í muraríñagí apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníño yaríñí ámí b'í n'wírí re uríñíñigíní, “Joxí n'íawí Goríxoyáoxí, nene yeáyí neayímíxemear'fá nání ar'fowayá xw'fá piaxíyo dání iwiaronjoxíríní?” ur'fagí ⁶² Jisaso “Nioníríní.” nurírí re uríñíñigíní, “Ámá imóníñoóní Goríxo ení síxí eáníñoýá wé náúmíní ñwearí agw'fí tññí weapírí yaríñagí sñwí naní p'í r'fáríní.” ur'fagí ⁶³ apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníño wí k'f' n'wónírí n'kíní m'ónírí xegí rapír'apí naxerí xwíríxí mearíñí w'fámí re uríñíñigíní, “Sñwí íwí wíñarogíáyí r'fá p'í nání dññí wí íkwíroaníméwíní. ⁶⁴ Xewaníño Goríxomí r'íperír'f umeararíná soy'f'né r'íxa ar'fá wíoi. Dññí soy'f'néyá pí ‘Oyaneyí.’ yaiwiaríño?” uráná awa “Xwíyíá ámí b'í r'í paxí mimónígoí. Ríxa opíkípoyi.” n'í r'fásáná ⁶⁵ wa re egíawixíní. Reañwí úr'íro ír'íkwí sñwíyo r'í t'f' n'íyárímáná iwaní earo re ur'íro, “W'fá rókíamoaríño xíní, am'í p'í íñímí éfá p'í áwaní ragoxí, iwaní go reaaríní? Áwaní neareí.” ur'íro néfásáná añí rídíyowá yaríñí wá awí mearoaríñí wámí m'íní wíáná awa ení s'mímaníyo wé upíkákwiayigíawixíní.

Pitao “O nání maj'foníríní.” uríñí nání ríní.

⁶⁶ Pitao, awa añíyo íñímí Jisasomí xwíríxí mépero iwaní earo yaríná, o m'f' de ákíñáyo íñímí ñweañáná ap'íxí apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníñoýá omíñí wíiaríñí wí n'bí r'í ⁶⁷ Pitao r'fá imónaríñagí n'wínírí sñwí agw'fí n'wínáríñísáná re uríñíñigíní, “Joxí ení Nasaretí dání Jisaso tññí emearíñí woxíríní.” ur'fagí ⁶⁸ Pitao “Oweoi.” nurírí re uríñíñigíní, “Jíxí raríñí nání nioní maj'fáríní.” nurímí n'werí íwíyí tññí e éfí rojáná ⁶⁹ ap'íxí ap'íyá axí ení n'werí o e roñagí n'wínírí ámá e rówapíñí tññí e dání omí ar'íxá n'wírí re uríñíñigíní, “Ámá oyí Jisaso tññí nawíní emearíñí woríní.” ur'fagí aiwí ⁷⁰ o “Oweoi. Nionímání.” nurírí rojáná ámí r'f'wíyo ámá e rówapíñí re uríñíñigíní, “Neparíní. Joxí awa tññí emearíño xíríní. Joxí Garírí p'í ropentíyo dánjoxí enjagí nání Jisaso tññí emearíño xíríní.” ur'fagí

aíwí ⁷¹ Pitao sipí ikaxí nírírí xwítá e dání re uríñiginí, “Ámá soyíné rarígfo nání majfoníríní.” ríxa uráná re eníñiginí. ⁷² Karíkarí ríaiwá ámí bí ríagí arítá nírírí Jisaso “Sítá ríyimi karíkarí síní ríaiwá biaú mírípa enáná joxí ‘Jisaso nání nioní majfoníríní.’ biaú bí rayíríní.” uríípi nání díní níríní yapí urííyí nání ayá sipí wíagí ñwí eníñiginí.

15

Jisasomí Pairato tñí e wárígítá náníríní.

¹ Wítá móníñímí apaxípaníñí imónígítá xwéowa tñn Judayí mebaowa tñn ñwí ikaxí eáníñípí mewegítáwa tñn awa Judayí xwíríxí mearígítá nñn tñn awí neáníro xwíyítá nimíxárimáná Jisasomí gwí ñyíro nímeámí nuro émayítá gapímaní Pairatoyí ríníñomí mñn wíáná ² o Jisasomí yaríñí re wíñíniginí, “Judayítá míxí ináyoxírání?” Yaríñí e wíagí Jisaso “Ayí joxí raríñíní.” uráná ³ apaxípaníñí imónígítá xwéowa omí símí tñn uxekwímoarítá ⁴ Pairato ámí Jisasomí yaríñí re wíñíniginí, “Xwíyítá joxítá wí níríní mearí mírípaxí rísíaríní? Ayí xwíyítá ‘Joxíní.’ ríxekwímoarígítáyí onímíapí níríní míyaríño.” uríagí aíwí ⁵ Jisaso xwíyítá wákwpaxí aíwí ámí píné bí míríagí nání Pairato díní ududí níríní wíga uníñiginí.

Pairato Jisasomí níkwearí wárímínírí enípi náníríní.

⁶ Sítá Aníñajo Judayo Múroníyí imóníñáná xwíogwí ayí ayo Judayí nuro wígí gwí ñweagítá wo nání émayí gapímanomí yaríñí wíáná o ayí nioní nání yayí onípoyínírí nímíxearí uwáriagíríní. ⁷ Íná ámá wo Barabasoyí ríníño —O ámá wa tñn níríní mearí mírínóná o ámá womí píkiagí émayí omí tñn ámá xífo tñn níríní míxí egítáwamí tñn gwí yíagítá nání o íná kírapusí aníyo ñweañoríní. ⁸ O nání oxí apíxí níní aíwá apí nání awí eánígítáyí émayí gapímaní Pairatomí nuro yaríñí re wígítáwíxíní, “Xwíogwí ayí ayo negí ámá gwí ñweagítá wo neaiapagítá ámí wo neaiapíréní?” uríagítá ⁹⁻¹⁰ Pairato “Apaxípaníñí imónígítá xwéowa Jisasomí sipí díní níríní wíaiwíro nání gwí ñyíro nímeámí níríní niapáoi.” níríní re uríñíniginí, “Segí míxí ináyí Jisaso ríníño seawárimíníréní?” uríagí aíwí ¹¹ apaxípaníñí imónígítá xwéowa wítá móníñímí ámá aíwá apí nání epíroyí egítáyo re rínáríméítá nání “Jisaso pí eníño! O nání yaríñí míríní. Barabaso nání yaríñí wípoyí.” rínáríméítá eníagí nání ¹² ayí Pairatomí re uríagítáwíxíní, “Barabaso neawárii.” uríagítá Pairato re uríñíniginí, “Judayínéyá míxí ináyí uríagítomí pí emíñíní?” uríagí ¹³ ayí xíxewíámí re uríagítáwíxíní, “Íkítáyo yekwíroárei.” uríagítá ¹⁴ Pairato re uríñíniginí, “Pí íwí éfí nání e emíñíní?” uríagí aíwí awa xíxewíámí nura nuro “Íkítáyo yekwíroárei.” uríagítá ¹⁵ Pairato ayo oyapemíxímínírí nerí re eníñiginí. Barabaso nímíxearí nuwárimáná xegí porisowa Jisasomí iwaní xáiwí nímépéásáná enáná awamí re uríñíniginí, “Omí nímeámí nuro íkítáyo yekwíroáripoyí.” uríñíniginí.

Omí ríperírí umearíro íkítáyo yekwíroáriro egítá náníríní.

¹⁶ Porisowa Jisasomí nímeámí gapímanoyá aníwámí —Aní yoí ayí Píretoriumíyí ríníñiwámíríní. Aní iwámí níríní wáuyí porísí nowamíní “Eíní.” níríní “Omí ríperírí omépeaneyí.” níríníro

re egfawixini. ¹⁷ Rapirapí ayá ríñí wú mixí ináyí yinarigá wú nimearo omí nuyíro ópiyá enñíñí imóníñí wírí níkkíyimaná mixí ináyí aminañwíñíñí imóníñí mñíño dǫkínarigápa mñíño xaiwí udǫkiáro nemána ¹⁸ mixí ináyíño yayí wiarigápa riperíri nwiwo re urayigfawixini, “Judayíyá mixí ináyoxirini.” nurayirná ¹⁹ wegáfá tñí mñíño iwaní earo reañwí úriro xómíñí niyikwiwo mñí xwáfá ikwírooro nero ²⁰ ríxa riperíri numépéfasána rapirapí ayá ríñú nwiwíro amí xegú nuyíro ikáfáyo yekwíroáraníro nání níméra nuro ²¹ óf e nuríñá amá obaxí pwarigá womí xegí yoí Saimonoyí —O añí yoí Sairini dánorini. Xewaxo yoí Arekisadaorini. Xexirímeáo yoí Rupasorini. Omí porisowa fá níxero “Jisaso nání ikáfá yoxá rípa níméami wuii.” nuríro ²² Jisasomí níméra nuro dǫwí bǫ Gorígota ríñíñpimi —Yoí mǫkǫ ayí amá mñí gixweá nánirini. Dǫwí apimi níremoro ²³ amá wa Jisaso ríñíñí bǫ mǫwiniipa oeniri marisíná muríyí ríñíñí bǫ iniǫǫ wainíño niwayimori mñí wianíro yaríñagá aí o murápí “Oweoi.” urána ²⁴ porisowa omí ikáfáyo niyekwíroáraníro xegí rapirapí yaní menaníro sárúyo dání “None go meaniríeníño?” níriníro sárú egfawixini.

²⁵ Jisasomí 9:00 a.m. imónáná ríxa sogwí xaiwí anaríñá ikáfáyo niyekwíroáraníro ²⁶ amá nñí “O íwí rípi éf nání rípiǫiaríño?” oyaiwípoyiniri ikáfá wára nimearo “Judayíyá mixí ináyorini.” níro ríwamíñí e nearo ikáfáyo seáyí e nípráuro ²⁷ amá amáyá amípi íwí pikioráparigíwaú ení Jisaso tñí e mǫdímǫdání niyekwíroáraníro nání ²⁸ ríwamíñí eníñá Bíkwiyo níriniri eáníñí rípi, “O íwí yarigá tñí nawíni kumixíǫarini.” ríñíñpí xixeni imóníñíñigini.

²⁹ Amá Jisasomí mñí mñí nímúroayiro ikayíwí numearíro payí niwianíroná mñí kírǫkírǫ nimeayiro re ríǫfawixini, “Re ríñoxirani? ‘Níwaníñoni añí rídiyowá yarigíwá nípiñearí gí níwini sá wíyaú wíyimi amí mǫrímǫarini.’ ríñoxi ³⁰ ení neániri jwaníñoxi ení niyoárimí wepínei.” urayaríñá ³¹ apaxípaníñí imóníǫfá xwéowa tñí ñwí ikaxí eáníñípi mewegáfáwa tñí ení ikayíwí numearíro re ríǫfawixini, “O ení neániri amáyo arírá wiago aí xewaníño arírá minípaxirini. ³² Amá yeáyí neayimíxemeañá nání arífowayá xwáfá piaxíño dání iwiaroní ro Isíreneyá mixí ináyí ríñíñí royí ikáfáyo seáyí e dání niyoárinimi wepíñfagi síñwí níwiniñanénáyí, dñí wíkwíroaníwini.” raríñá amá Jisaso tñí e mǫdímǫdání yekwíroáraníǫfáwaú ení omí ikayíwí axípi umearigísisixini.

Jisaso pení nánirini.

³³ Ayí e néra núfasána enána ríxa 12:00 ikwawedí imónáná re eníñigini. Añí níminí sá níyinárirí sá níyináriníñísána sá tñí 3:00 dání amí wáfá ókíaná re eníñigini. ³⁴ Jisaso ríaiwá ení tñí níriní xegí Xibíruiyí pñé tñí re ríñíñigini, “Eroi, Eroi, rama sabakítani?” níriní aga pñé “Gí Goríxoxini! Gí Goríxoxini, pí nání emí nímóini?” urarigápa Xibíruiyí pñé tñí e ríagi ³⁵ amá e rówapigá wa aríá níwiwo re ríǫfawixini, “Ai! Ríxa Goríxoyá wáfá rókiamoagí mǫpé añínamí peyiño Irajao nání ríaiwá rarini.” níro ³⁶ amá wa íríkwí nímeari iníǫǫ wainí nífí yaríñpimi ǫfá nearí wegáfá wá tñí ayíñwí níróarímaná wegáfáwami nímaxímaná o bǫ níriní síñí oeniri nání seáyí emí níwimíxánirí re ríñíñigini, “Irajao omí ikáfá tñí ení oníñí

n̄yoari n̄meámi wep̄n̄ni an̄namí dání weap̄n̄r̄fen̄iŋoi?” r̄fagi³⁷ Jisaso r̄faiwá ámi b̄i en̄f̄ t̄fni n̄r̄imo d̄iŋf̄ n̄yámiga un̄n̄iḡini. ³⁸ D̄iŋf̄ n̄yámiga úaná rap̄rap̄f̄ sepiá an̄f̄ rid̄iyowá yar̄iḡiwá awawá ŋwá t̄ŋf̄m̄ni epan̄joiá n̄jũ áwini e axowár̄n̄iŋn̄iḡini.

³⁹ Porisowá seáyi e imóniŋo Jisaso n̄pear̄ná s̄m̄man̄f̄m̄ni n̄rori Jisaso péagi n̄w̄n̄r̄f̄ná d̄iŋf̄ n̄yámiga e úaḡf̄ n̄w̄n̄r̄i re r̄iŋn̄iḡini, “Ámá roȳf̄ nepar̄ni. Gor̄ixomi xewaxor̄ini.” r̄iŋn̄iḡini.

⁴⁰ Ap̄x̄f̄ w̄iwa en̄f̄ Jisaso péaná ná j̄fami n̄r̄ómáná s̄ŋw̄f̄ w̄inaroḡíwa wiḡf̄ yōf̄ r̄iwar̄ini. Mariaí —Í an̄f̄ yōf̄ Maḡidara d̄an̄j̄r̄ini. Í t̄fni ap̄x̄f̄ Mariaíȳf̄ r̄in̄iŋf̄ ámi w̄i —Í Jemiso onaxomi t̄fni Josesomi t̄fni x̄inárf̄ini. Í t̄fni ámi w̄i Saromíȳf̄ r̄in̄iŋf̄ t̄fni r̄ini. ⁴¹ Íwa Jisaso Gariri p̄ropen̄s̄yo emear̄ná númi nuro ar̄irá wiḡíwar̄ini. Ámi obax̄f̄ w̄iwa en̄f̄ o t̄fni Gariri dání Jerusaremí an̄f̄yo nání b̄iḡíwa Jisasomi p̄kiar̄f̄ná j̄fami dání s̄ŋw̄f̄ w̄in̄iḡfawix̄ini.

Jisasomi xw̄f̄a weyár̄iḡf̄a nán̄r̄ini.

⁴² R̄ixa s̄f̄ap̄f̄ t̄fni s̄f̄a ayi Sabarf̄a nání am̄ipi p̄irán̄iŋf̄ im̄ixár̄ar̄iḡf̄ayimi⁴³ Aramatia d̄an̄f̄ Josepo —O Judaȳf̄ mebá seáyi e imóniḡf̄a wor̄ini. O Gor̄ixo xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i p̄irán̄iŋf̄ umeŋwean̄f̄a nání d̄iŋf̄ n̄ik̄ikayori wen̄iŋf̄ ner̄i ŋwean̄or̄ini. O mas̄s̄f̄a m̄iw̄i d̄iŋf̄ s̄ix̄f̄ n̄in̄imi émáȳf̄ gap̄man̄f̄ Pairato t̄ŋf̄ e nání nuri éf̄ n̄r̄ómáná Jisaso p̄iyo nání “Anani omeám̄ini?” nuri yar̄iŋf̄ w̄iáná ⁴⁴ Pairato Jisaso r̄ixa r̄f̄a péniŋini r̄i “Porisowami mear̄iŋo ob̄ini.” n̄r̄i r̄i poriso r̄ixa b̄aná yar̄iŋf̄ re w̄iŋn̄iḡini, “Jisaso r̄ixa r̄ipéniŋini? Sini m̄ipepa réniŋini?” nuri ⁴⁵ poriso “O r̄ixa péniŋini.” r̄fagi Pairato ar̄f̄a e n̄wir̄i Aramatia d̄an̄f̄ Josepo Jisaso p̄iyomi xe omean̄r̄i s̄ŋw̄f̄ w̄in̄fagi⁴⁶ Josepo nuri rap̄rap̄f̄ ap̄f̄a wen̄f̄ w̄ú b̄f̄ ner̄i n̄imeám̄i n̄b̄r̄i p̄iyomi n̄yoari n̄imeám̄i n̄wep̄n̄r̄i e n̄t̄imáná wiḡf̄ yar̄iḡf̄apa xop̄ixop̄f̄ n̄r̄óa numáná xw̄ar̄ip̄áyo nání n̄imeám̄i nuri —Xw̄ar̄ip̄a ayi s̄ŋáyo óf̄ r̄ixár̄in̄iŋf̄yir̄ini. Ayimi n̄t̄imáná s̄ŋá xw̄é wo m̄imeḡw̄n̄arf̄ n̄imera n̄ipuro óf̄ man̄f̄wám̄i rit̄f̄ ner̄f̄ná éf̄ r̄ar̄ar̄in̄iŋn̄iḡini. ⁴⁷ E yar̄f̄ná Maḡidara d̄an̄f̄ Mariaí t̄fni Josesomi x̄ináf̄ Mariaíȳf̄ r̄in̄iŋf̄ t̄fni “Jisaso ge t̄p̄r̄ir̄éoi?” n̄yaiwiri s̄ŋw̄f̄ w̄inax̄f̄d̄iḡfisix̄ini.

16

Jisaso ámi wiáp̄n̄imean̄f̄ nán̄r̄ini.

¹ Sá weḡf̄ip̄au Sabarf̄a ayi r̄ixa pwéaná s̄f̄ap̄f̄ t̄fni Saromí t̄fni awí neán̄ro w̄f̄ap̄f̄ t̄fni p̄iyomi waráyo xópé wiaúwan̄iḡini r̄i íwa wer̄ix̄f̄ d̄iŋf̄ nan̄f̄ ear̄iŋf̄ b̄i b̄f̄ nero n̄t̄iro ² sá weḡíwa Sadéyo w̄f̄a móniŋóm̄i n̄wiáp̄n̄imeám̄i Jisaso xw̄f̄a weyár̄in̄iŋe nání nuro r̄ixa sogw̄f̄ xemónapar̄iŋagi n̄r̄émor̄f̄ná ³ wiwan̄iŋiwa re r̄in̄iḡfawix̄ini, “Ámá gowa s̄ŋá óf̄ man̄f̄wám̄i p̄ron̄o m̄imeḡw̄n̄arf̄ neaiip̄r̄ir̄éoi?” n̄r̄in̄ir̄f̄ná ⁴ wen̄iŋf̄ éf̄áȳf̄ w̄in̄iḡfawix̄ini. S̄ŋá aga xw̄éo aí r̄ixa m̄imeḡw̄n̄arf̄ n̄in̄r̄i óf̄yi s̄ŋáni in̄iŋagi n̄w̄n̄ro ⁵ an̄wi e n̄b̄iro óf̄yimi n̄p̄awiro wen̄iŋf̄ éf̄áȳf̄ w̄in̄iḡfawix̄ini. An̄n̄aj̄f̄ wo rap̄rap̄f̄ ap̄f̄a wen̄f̄ sepiá w̄ú n̄yín̄máná daiwo éf̄ ŋwean̄agi n̄w̄n̄ro udud̄f̄ w̄iaḡf̄a ⁶ o re ur̄iŋn̄iḡini, “Udud̄f̄ mepani. Nion̄f̄ n̄j̄f̄ar̄ini. Sewaȳné Nasaret̄i d̄an̄f̄ Jisaso, ík̄f̄áyo yek̄w̄ir̄ar̄iḡf̄om̄i s̄ŋw̄f̄ w̄inan̄ro bar̄iŋoi. Sini re m̄iwen̄ini. R̄ixa wiáp̄n̄imeám̄in̄iḡini. Om̄i t̄iḡf̄e an̄f̄a r̄i imóniŋagi

wínþpoyi. ⁷ Ríxa nuro wieþsinoxami tñni Pitaomi tñni eni áwanj re urémeáþoyi, ‘Jisaso Gariri þiropeniþfyo nání xámi seameanfáriní. Xewaninjo searínþa xfomi e sijnwí wínþírfáriní.’ urémeáþoyi.” uráná ⁸ íwa nipeyero xwárpáyo þfni nwiárimí éf nuróná enj óf ero sírf þikínro nero wáyf níkárinro nání amá wíyo áwanj murí éf ugáfawixini.

Jisaso Mariaími síjání wimóninþ nánirini.

⁹ Jisaso Sadéyo wíá móninþmí ríxa nwiáþnimeámáná nuri Magídara dánj Mariaími —Apíxí í Jisaso xámi imíó imí dínj xixéroarigfá wé wífumí dánj waú míxí umáinowárinþiní. Ími xámi síjání síwá winþagi ¹⁰ í nuri amá Jisaso tñni emeagfáwa o nání dínj sípí nwiwí nání amíxíá yarínþagfá nwiwímeari Jisaso wiáþnimeáf nání áwanj nurirí ¹¹ re urínþinigini, “O ríxa sínj enþagi síjnwí wínþini.” urfagi awa arfá nwiwiro aí dínj nwiþkwíro “Nepa nearariní.” mþyaiwigáfawixini.

Jisaso wieþsijnf waúmi wímeanþ nánirini.

¹² E nemáná enjáná xegf wieþsijnf waú Jerusaremi þfni nwiárimí anj wíyo nání warfná Jisaso xegf wóninþ nimónirí wímeaagi ¹³ awaú ení nuri wieþsijnf wíamí “Jisasomí síjnwí wínþwií.” urfagi aiwi dínj nwiþkwíro “Nepa neararínj.” mþyaiwigáfawixini.

Jisaso wieþsijnf wé wúkaú síkwf womí wímeanþ nánirini.

¹⁴ E nemáná enjáná xegf wieþsijnowa wé wúkaú síkwf wo awí neánro aiwá narfná Jisaso síjání síwá nwinirí awa síni dínj mwiþkwíró ero dínj kfkímí imónro yarínþagfá nání míxí nurirí re urínþinigini, “Amá nioní nwiáþnimeari amí sínj enþagi síjnwí nþinaními nþiro áwanj searfáyo arfá nwiwiro dínj mwiþkwíro þa pí nání yarínþoi?” nurirí ¹⁵ re urínþinigini, “Xwíá rírí nrimini amí amí nemero xwíyíá nioní nání yayf seainarínþi amá nþyoní áwanj uríméfrixiní. ¹⁶ Amá gíyí arfá niseairo nioní nání dínj nniþkwíro wáyf meáfáyo Goríxo yeáyf uyimíxemeanfáriní. E nerí aiwi amá gíyí nioní nání dínj mniþkwírófáyf xwíyíá meárinþírfáriní. ¹⁷ Amá nioní nání dínj níkwírófáyf wáf nurímerfná Goríxoyá dínþyo dání emímí ríþi epírfáriní. Gf yoþyo dání amá imíó dínj xixéroarínþyo míxí umáinowáro þné amá wíyá majfá aiwi Goríxoyá dínþyo dání wigf þnéyo dání uríro ¹⁸ sídríyo fá nítamíxínírfná sídrínþi nwiwori aiwi mþpé ero iniþgí ayáf inínþi nþinirí aiwi mþpé ero amá símíxíyo wé seáyí e níkwíaríro nanj imíxíro epírfáriní.” urínþinigini.

Jisaso anþnamí nání peyinþ nánirini.

¹⁹ E nurimí Jisaso Goríxoyá dínj tñni anþnamí nání nipeyirfná amí o tñni xixeni nimónirí nání wé náúmíni éf nweanþinigini. Éf nweanþáná ²⁰ awa nuro Jisasoyá xwíyíá amí amí nurímeróná amá “Nepa neararínþoi.” yaiwíþrí nání emímí ení Áminá Goríxoyá dínj tñni nwiwíþiþya wagfáriní.

Xwiyá yáy neainarínj Ruko eanjípirini.

Ríwamínj rípi “Xwiyá yáy neainapaxí Ruko eanjípiyi” ríninjípirini. O Jisaso wiepisagíyí womani. Judayí eni womani. Émáyí dokítá worini. O Poro tñni Sairaso tñni émáyí anjyo wáf nurímeríná wirímeároogílorini. O gí ámáyí eni amípi Jisaso uréwapíyiri eri enjipi nání píranínj níjía nimóniro dínj wíkwíróríxínirí ríwamínj rípi eanjíriní. Xewaníjo Jisaso emearíná síjwí míwíníjo enagí nání wiepisínowamí yarínj wirí bíkwí Jisaso enjipi njwíráríníjyo íá rori nemáná eanjíriní. Ríwamínj ámi bí “Wáf wurímeiarígíáwa egíárini.” ríninjípi eni nírirí eanjíriní.

1-2 Ámá obaxí amípi Jisaso xínái xíríje dání nene tñj e imónínjpi nání “Ríwamínj oeaaneyi.” níyaiwiro ámá iwamíó dání Jisasomí síjwí wíníro arfá wiro egíáyí wáf nemeríná “Jisaso e enjíriní. E enjíriní.” nura úfápi ríwamínj eágáa aiwi ³ nioní eni “Gí ámináoxi Tiopirasoxi xíxeni níjía imónirí nání ríwamínj awa xámí eagfápi nioní íá nírorí síjwí wínagíáyo yarínj níwia nuri e nemáná píranínj dínj nejwíperí ríwamínj nearí joxí nání wiowárenapímíini.’ E neríná nanjíriní.” nimónarini. ⁴ Ayí rípi nání yarínjini. Joxí íá nírorí amípi rírewapíyígífápi aga xíxeni níjía imónírta nání yarínjini.

Anjínají wo “Irisabetí Jonoyí ríníjo xíríníárini.” urínj nánirini.

⁵ Enjíná Judayí míxí ináyí Xerotoyí ríníjo menjweanjáná ámá apaxípáníj imónígíá wo, Sekaraiaoyí ríníjo njweanjíriní. O xegí ámáyí Abaijaoyáriní. O xegí ámáyí enjíná dání Goríxoyá apaxípáníj imónígíáyíriní. Sekaraiao xegí apíxí yoí Irisabetírini. Í xegí ámáyí aríto Eronoyáyíriní. Í xegí ámáyí eni apaxípáníj imónígíáyíriní. ⁶ Ayaú Goríxoyá síjwíyo dání wé rónínj eri Goríxo njwí ikaxí rírí sekaxí rírí enjío míwíai kí eri neri aí ⁷ Irisabetí rípaíwí enj enagí nání niaíwí mayíyaú e néra nuri ríxa xweyanj apianj imónígíárini. ⁸ O xegí ámáyí Abaijaí rínígíáyí Goríxo nání rídíyowá yarígíwámí rídíyowá nero wígí yarígíápa yaríná xfo tñni eni nawíní nero ⁹ wígí neríná yarígíápa “None gímíni go ‘Nwíáxíni.’ rínínjwámí páwinírífeníjo?” níyaiwiro yarígíápa e nero Sekaraiao Goríxo nání rídíyowá yarígíwámí awawá Goríxoyá tñj e “Nwíáxíni.” ríníje nípáwiri ríá awíí dínj eearínjpi nání oikeyírí rípeááná ¹⁰ oxí apíxí bfaníríwámíni rówapígíáyí Goríxomí ríxínj uraríná o awawá Goríxoyá tñj e nípáwiri Goríxo nání ríá awíí dínj earínjpi níkearíná ¹¹ wenínj éfyí wínínjínigíni. Anjínají wo ríá síjwíríá wé náúmíni peyarínjímí dání síjwí nanírí yaríje aí gínánínj níbirí rónapínagí síjwí níwínírí ¹² óf neri wáyí ikárínaríná ¹³ anjínajo re urínínigíni, “Sekaraiaoxíni, wáyí mikárínípaní. Díxí niaíwí nání yarínj wípi Goríxo ríxa arfá sini. Díxí apíxí niaíwí oxí wo ríxíríyíáná joxí yoí Jonoyí wíríríxíni. ¹⁴ Omí níxíráná joxí seáyí e nimónírí yáy yaríná oxí apíxí obaxí eni yáy epíríárini. ¹⁵ O Goríxoyá síjwíyo dání ámá áminá enj eánínónínj imóníníárini. O inígí wainí múnípa eri papíxí yarígíáyí múnípa eri enjírini. O sínj xegí xínáiyá agwíyo enjáná Goríxoyá kwíyí ukíkayoníárini. ¹⁶ O segí ámá Isíreriyo uráná obaxí arfá níwiro íwí yarígíápi ríwímíni nímamoro Goríxo

wigí Ámináomi ámi x̄dip̄r̄f̄árini. ¹⁷ Dixí íwo kwíyí Gor̄xoyápi xegí wíá rókiamoagí Iraijaomi uk̄ikayonáná enj̄ neániri yaḡp̄n̄inj̄ Jono ax̄p̄n̄inj̄ e eri riri enf̄árini. Xewaxowa t̄ni xanowa t̄ni piyíá w̄r̄n̄iro ámá uȳn̄í yariḡf̄áyí r̄w̄m̄ini n̄imamoro wé róninj̄ imóniro éf̄rixin̄ri Jono Gor̄xoyá Ámináomi xámi umeanf̄árini. Dixí Is̄reriyí e ero Gor̄xoyá Ámináomi yeáyí wur̄n̄iro ep̄r̄i nán̄i oimóniri xámi umeanf̄árini.” ur̄fagi ¹⁸ Sekaraiao an̄fnajomi re ur̄inj̄nigini, “Ar̄ige ner̄i nioni n̄ijá imónimi n̄irarin̄i? Nioni r̄ixa xweyanon̄rini. Gí ap̄ixí en̄i r̄ixa ap̄ianj̄rini.” ur̄fagi ¹⁹ an̄fnajo ám̄i nur̄iri re ur̄inj̄nigini, “Gí yoí Geb̄rieron̄rini. Gor̄xoyá s̄m̄imanj̄ e roarin̄jón̄rini. Gor̄xo nioni xwiyíá yayí seain̄paxí api áwanj̄ ur̄in̄iri n̄rowar̄enap̄iḡoi. ²⁰ Am̄ipi nioni xámi r̄r̄f̄áyí nimónirina nimónin̄f̄árini. E ner̄i aiwi xwiyíá nioni r̄r̄f̄áyí joxi ‘Nepar̄ini.’ n̄iyaiwiri d̄inj̄ m̄ikw̄roar̄injagi nán̄i joxi ám̄i xwiyíá b̄i m̄ir̄ipa imóniri manj̄ p̄r̄ón̄iri eri ei. Xám̄i nioni r̄r̄f̄áyí nimónirina iná ám̄i xwiyíá r̄r̄fa n̄aniyi.” nur̄iri s̄ini e nura war̄ina ²¹ oxí ap̄ixí Sekaraiao nán̄i weninj̄ nero wá e roḡf̄áyí ayá wí s̄f̄á ór̄injagi nán̄i ududí nero “Sekaraiao pí r̄fa yar̄ini?” n̄iyaiwiro ²² o n̄ipeyeááná xwiyíá mur̄ipaxí imóninjagi n̄win̄iro “Gor̄xoyá awawá t̄nj̄ e ner̄iná or̄inj̄ b̄i r̄fa win̄igo?” yaiwiar̄iná o “Xwiyíá ar̄ige r̄m̄f̄ini?” n̄iyaiwiri xegí manj̄ n̄ip̄r̄ón̄iri nán̄i wé árixá néra un̄inj̄nigini. ²³ Sekaraiao anj̄ Gor̄xo nán̄i rid̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄i xegí om̄inj̄ yar̄inj̄p̄i yopar̄ipi nem̄i xegí anj̄ e nán̄i yoan̄inj̄nigini.

²⁴ O anj̄ e nán̄i n̄yoar̄i xiep̄imi n̄wímeari n̄inj̄weaḡf̄isaná re en̄inj̄nigini. Irisabeti niaíwí agwí ner̄i anj̄yo in̄imi p̄f̄n̄i ḡweanáná emá wé wú múróáná ²⁵ í re r̄inj̄nigini, “Gor̄xo ayá n̄in̄rim̄ixiri d̄inj̄ n̄ik̄ikayonagi nán̄i nīni agwí en̄árini. Nīni ámáya s̄inj̄wíyo dán̄i ayá ninar̄inj̄p̄i Gor̄xo yokwar̄im̄f̄ nin̄f̄r̄ini.” r̄inj̄nigini.

Mariaími ‘Jisasoyi r̄in̄iḡo x̄ir̄r̄f̄árini.’ ur̄inj̄ n̄an̄ir̄ini.

²⁶⁻²⁷ Gor̄xo, Irisabeti niaíwí agwí ner̄i emá wé w̄f̄um̄i d̄anj̄ wo r̄ixa enáná o an̄fnaj̄ xegí yoí Geb̄rieromi ap̄ixí wí ḡweane nán̄i —Í xegí yoí Mariaíyí r̄in̄inj̄rini. Gariri p̄ropen̄s̄f̄yo anj̄ yoí Nasaret̄iyo ḡweanj̄rini. Í ḡweane nán̄i urowar̄inj̄nigini. Í ap̄ixí ap̄iyái s̄ini oxí t̄ni memear̄inj̄rini. Í ámá wo xegí yoí Josepoyi r̄in̄iḡo — O m̄ixí ináyí Depitoyá f̄wiár̄awé wor̄ini. O xegí meám̄in̄iri nán̄i yar̄inj̄rini. ²⁸ Gor̄xo an̄fnajo í t̄nj̄ e nán̄i urowar̄áná o nur̄i ími re ur̄émean̄inj̄nigini, “Ap̄ixí rixi apán̄irini. Gor̄xo d̄inj̄ sixí r̄iyiri d̄inj̄ r̄ik̄ikayori s̄ini.” ur̄fagi ²⁹ Mariaí ar̄f̄a e n̄wir̄i ududí nik̄arin̄iri d̄inj̄ re n̄ip̄k̄iga un̄inj̄nigini, “O pí nán̄i r̄fa n̄irarin̄i?” yaiwiar̄iná ³⁰ an̄fnajo re ur̄inj̄nigini, “Mariae, wáyí mepan̄i. Gor̄xo j̄ixi d̄inj̄ sixí r̄iyini. ³¹ Ar̄f̄a ei. J̄ixi niaíwí agwí ner̄i niaíwí oxí wo n̄ix̄ir̄r̄f̄ánáyí yoí Jisasoyi w̄r̄ir̄f̄árini. ³²⁻³³ O Ámináo nimóniri ámá n̄iyoni seáyí e múrón̄in̄f̄árini. Ayí o nán̄i re rip̄r̄f̄árini, ‘Niaíwí Gor̄xo anj̄ seáyí émi ḡweanoyáorini.’ rip̄r̄f̄árini. Xiáwo Depito ámá Is̄reriyí n̄ni yeáyí ur̄fnayaḡf̄apa dixí niaíwo en̄i Gor̄xoyá d̄inj̄ t̄ni e nimóniri f̄wiár̄awé Jekopoyáyo an̄inj̄ min̄i umeḡweanf̄árini. O m̄ixí ináyo yap̄i nimóniri ámá xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i numeḡwear̄iná wí n̄ipiéron̄f̄aman̄i. An̄inj̄ umeḡweanf̄árini.” ur̄fagi ³⁴ Mariaí an̄fnajomi re ur̄inj̄nigini, “Nīni s̄ini oxí wom̄i m̄imeán̄iḡayo joxi n̄ir̄f̄f̄yí ar̄ire ner̄i em̄f̄ar̄ani?” ur̄fagi

³⁵ anǎnajo ámi nurírí re uríñinigíni, “Kwíyí Goríxoyápi jíxi tǎmíni bíri ení eáníñí Goríxo seáyí émi ñweañoyápi jíxi ríkíkayorí sinǎ enagí nání niaíwí jíxi xíríoyí nání ‘Ñwǎáoríni.’ ríro ‘Niaíwí Goríxoyáoríni.’ ríro epírǎrǎni.” nurírí ³⁶ re uríñinigíni, “Arǎ éi. Dǎxí rírówáí Irisabetí ríxa apianí aí niaíwí oxí wo agwí ení. ‘Oxí ronjíríni.’ urarígí aiwí agwí ríxa agwí tǎñí enǎná emá wé wǎmí dǎñí wo imóníni. ³⁷ Amípi wí Goríxo mimíxípa epaxí wí meníni.” urǎgi ³⁸ Mariaí re uríñinigíni, “Xewaníñíni Goríxoyá xínáíníñí imóníñáíni omí dñí nǎwíkǎrorí yaríñíni. Joxí nírǎyí ananí nimíxíngíni.” uráná anǎnajo ími pǎni nǎwiárimí uníngíni.

Mariaí Goríxomi seáyí e umení nániríni.

³⁹ Mariaí, anǎnajo e nurárimí úaná, í nǎwiápíni meámí anǎni nǎyirí dǎwǎni ene Judía píropenísíyo anǎ bimí nání nuri ⁴⁰ nírémorǎná Sekarí-iaoyá anǎyo nǎpáwírí xírówáí Irisabetími yayí wíaná ⁴¹ í arǎ nǎwírǎná re eníngíni. Niaíwí agwí eno xíxoyímí wirí kwíyí Goríxoyápi xími ukíkayorí wíagí ⁴² pǎné ení tǎni nurírí re uríñinigíni, “Apíxí nǎyoní nání Goríxo jíxíni píráníñí simíxíñíríni. Dǎxí niaíwí agwí enomí ení píráníñí wimíxírí eníríni.” nurírí ⁴³ yayí numerí re uríñinigíni, “Gí Ámínáomí xínáíxi imóníríxi, aríre nerí níni tǎmíni bíni?” nurírí ⁴⁴ áwaní re uríñinigíni, “Aí, jíxi yayí níaná arǎ nísírǎná gí niaíwí agwíyo íníño yayí nerí xíxoyímí níagí nání ríraríñíni. ⁴⁵ Jíxi xwíyǎ Goríxoyá ríríñípi dñí nǎkwǎrorí ‘O nírǎyí nepa nimóníñǎríni.’ yaiwirí éf enagí nání xewaníñíxi yayí sinǎwíngíni.” uráná ⁴⁶ Mariaí re ríñinigíni, “Gí xwíoxíyo dání re yaiwiaríñíni, ‘Ámínáomí seáyí e oumemíni.’ yaiwiaríñíni. ⁴⁷ Goríxo, níni yeáyí neayimíxemeanfo nání aga yayí seáyími dání ninaríni. ⁴⁸ Níni o xegí xínáíníñí nimónírí omíñí wíaríñáíni aiwí o dñí nǎkíkayonjo enagí nání níni yayí ninaríni. Ámá agwí ríná ñweagǎyí níni seáyí e nímero rǎwíyo ñweapǎrǎyí ení seáyí e nímero nerǎná re rípǎrǎrǎni, ‘Goríxo ími píráníñí wimíxíñíríni.’ rípǎrǎrǎni. ⁴⁹ Goríxo, ení síxí eáníño saní onímíá mǎnirǎpíñoríni. Goríxo ñwǎo neríñíyo dání wé róníñoríni. ⁵⁰ Ámá gíní gíná ñweagǎyí xǎomí wáyí nǎwíro símanǎwíyóníñí ínimi wurǎnǎyo wá wíanaríñoríni. ⁵¹ O ení neánírí wíyo arǎrá wímerí wíyo xopírǎrǎ wímerí nerǎná ámá dñí íwí nání nǎkíkayorí ero weyí meníro yarígǎyí dowiakínírí ⁵² míxí ináyí seáyí émi imóníǎwami mamówáríni ámá sípípiami seáyí e wimíxírí nerí ⁵³ ámá agwíni yarígǎyí aiwá naní nǎnro agwí ími uyíni wimíxíyírí nerí ámá amípi múroníngǎyí anípa urówarípi enoríni. ⁵⁴ Amípi nígí arǎwayá símímanǎyíyo uríñíyí dñí yaikíá mímó aníñí dñí morí xegí omíñí wíaríñwaéne Isírere ne arǎrá neairí enoríni. ⁵⁵ O arǎ Ebírfamo nání dñí nímorí nání omí tǎni xegí íwíarǎwé nenení tǎni ayá aníñí nǎnearímíxa unǎrǎni.” Mariaí e nǎra uníngíni. ⁵⁶ Irisabetí tǎni nǎñweañísáná ríxa emá waú wo múróaná ámi xegí anǎ e nání uníngíni.

Jonomí xíríñí nániríni.

⁵⁷ Irisabetí ríxa niaíwí xírímíni imóníñáná niaíwí síñwí nǎwanírí oxí wo xíríñinigíni. ⁵⁸ Oxí wo xíráná í xegí úríxímeá tǎni ámá anǎ ayo dǎñíyí tǎni arǎ re wigǎwíxíni, “Irisabetími Goríxo ayá urímíxǎgi nání niaíwí wo xíríñoi.” Arǎ e nǎwíro í tǎni yayí seáyími dání yarǎná

59 rixa sía wé wúmi dánj waú wo imónáná ayí niaíwí iyí símí sító wákwaníro nibíro yof axípi xano wíríníjipi Sekaraiayí wíraníro nání yaríná ⁶⁰ xínáí “Oweoi!” nurírí re uríniginíni, “Nene ámi yof axípi Sekaraiayí wírípaxí meníní. Jonoyí owíraneyí.” uríagi ⁶¹ ayí re urígíawixíní, “Díxí oxoyá xoayowa aí wo yof ‘Jonoyí ríwíríníni? Oweoi.’” nuríro ⁶² xano aríá ení píróníjagi nání wé árixá níwiro wé tíní yaríní re wigíawixíní, “Joxí yof gípi ‘Owírímíní.’ yaiwiaríníni?” uríagíá ⁶³ Sekaraiayí pírípoxí nání árixá wíagi umealáná o ríwamíní re eaníniginí, “Xegí yof Jonoríní.” e eáagi ayí ududí nero Jonoyí wírífíyí “Pí nání ríá wírariníni?” yaiwiaríná re eníniginí. ⁶⁴ Ámi Goríxoyá díj tíní manj nexoarí xwíyíá rípaxí nimónírí Goríxomí seáyí e numeri yaríná ⁶⁵ ámá anj ayo dánjyí ududí néra nuro anj níyoní Judia píropenísí dífwí míníyo amí gímí njeagíá píné “Irisabetí niaíwí xíráná xano Sekaraiayí manj píróníjono manj exoanóí.” ríagíá aríá níwiro ⁶⁶ díj aumaúmí niníro Goríxo Jonomí díj ukíkayonagi níwíníro re rínígíawixíní, “Niaíwí o ríwéná pí pí ámá imónínífaríní?” rínígíawixíní.

Sekaraiayí wíá rókiamoaríní wo yapí ríní náníríní.

⁶⁷ Xano Sekaraiayí kwíyí Goríxoyápi ukíkayonáná o wíá rókiamorígíá wóníj nímonírí Jisaso nání re ríniginíni, ⁶⁸ “Isírereneýá Ámíná Goríxomí seáyí e oumeaneyí. O xegí ámaéne arírá neairí yeáyí neayímíxemearí níneairíná ⁶⁹ nene yeáyí neayímíxemeanífa nání enj eáníj wo iwíaronóí. O xíoyá xínáíníj nímonírí omíní wíagí Depitoyá íwíaríawé woríní. ⁷⁰ Eníná o nání Goríxoyá wíá rókiamoaqíáwa xwíyíá Goríxo ríní níwuríyíríná negí aríowamí re urígíawixíní, ⁷¹ ‘Ámá nene míxí neaiarígíáyí nání éf neamínírí wíkí tíní neaiarígíáyí nání éf neamínírí enífaríní.’ urígíawixíní. ⁷² Goríxo negí aríowamí re uríniginíni, ‘Nioní wá níseawianírí xwíyíá símímáníyo dání “Nemífaríní.” nírirí réroárínáyí símí e nítinírí níseaiimífaríní.’ nurírí ⁷³⁻⁷⁴ negí aríó íríno Ebírfamomí síjá tíj e dání re uríniginíni, ‘Míxí seaianíro yarígíáyo aiwí éf seamínímífaríní.’ uríniginíni. Míxí neaianíro yarígíáyo emí neamamóáná nene ámi wáyí wí mé amípi o nje íkaxí nearíníyí níxídrane níjwearane ⁷⁵ síni síj níjwearíná wé róníj imónírane saníj imónírane nerane píráníj xídaníwíríní.” Sekaraiayí e nírfísáná ⁷⁶ xewaxo Jono síni píomí re umearíniginíni, “Niaíwoxíní, ayí re rírípírfáríní, ‘Goríxo seáyí e njeanoyá wíá rókiamoaríníoxíríní.’ rírípírfáríní. Joxí Ámínáomí óf níwimoírí xámí umearífaríní. ⁷⁷ Joxí óf níwimoíríná xegí amáyo re urayírífaríní, ‘Seyíné íwí yarígíáyo ríwímíní nímamoro éáná Goríxo segí íwí yarígíáyo yokwarímí níseaiírí “Ananí eíní.” searínífaríní.’ urayírífaríní.” Sekaraiayí e nírirí ámi ⁷⁸⁻⁷⁹ re ríniginíni, “Goríxo wá neaomíxírí ayá neawianírí neaiarínoríní. O nene nání anjnamí dání sogwí wíá ókiaríníjíníj wíá neaókiénapínífaríní. O nene sía yíníjímí njeanwaéne ámá nípeanírí yarínwaéne óf saníjyímí neawárínífa nání nene níneaméra níneaurí wíá neaómíxíyínífaríní.” Sekaraiayí e ríniginíni.

⁸⁰ Niaíwí Jono xwé neríná xegí díj ení rixa enj neánírí díj síxí níga nuríná ámá díj meanj e níjweanísáná xegí Isíreríyo xewaníjono síjání

wimónɨnɨnigɨnɨ.

2

Jisasomi xɨrɨnɨ nánɨrɨnɨ.

¹ Jonomi rɨxa nɨxɨrɨmáná enáná Romɨyɨ mɨxɨ ináyɨ Sisa Ogasɨtasoyi rɨnɨnɨ oya nɨwɨ ikaxɨ bɨ re rɨnɨrɨnɨ, “Ámá xwɨá nɨrɨmɨnɨ nɨweagɨáyɨ wigɨ xiáwo írɨnɨwayá anɨ e nánɨ numiróná gɨ gapɨmanowami yoɨ nɨwirárɨrɨxɨnɨ.” rɨnɨrɨnɨ. ² Yoɨ nɨwirárarɨgɨáyɨ e dánɨ iwamɨó nɨwirárɨgɨárɨnɨ. Yoɨ iwamɨó nɨwirárɨgɨíná gapɨmanɨ xegɨ yoɨ Sairiniaso ínɨnɨrɨnɨ. O Siria pɨropenɨsɨyo menɨweanɨrɨnɨ. ³ E rɨnɨ enagɨ nánɨ ámá nɨnɨ gapɨmanowami yoɨ nɨwirárɨpɨrɨ nánɨ wigɨ xiáwowayá anɨ e nánɨ numiróná ⁴⁻⁵ ámá wo, xegɨ yoɨ Josepoyɨ rɨnɨnɨ —O mɨxɨ ináyɨ Depitoyá ɨwɨárɨwé worɨnɨ. O xiepɨ sɨnɨ xɨomɨ mɨmeánɨnɨ —Í xegɨ yoɨ Mariaírɨnɨ. Sɨnɨ mɨmeánɨnɨ aɨwɨ nɨiáwɨ agwɨ enɨrɨnɨ. Í tɨnɨ nawɨnɨ Gariri pɨropenɨsɨyo anɨ yoɨ Nasareti nɨweagɨe dánɨ nɨweri Judia pɨropenɨsɨyo o xegɨ xiáwo írɨnɨyá anɨ e Betɨrexemɨyɨ rɨnɨnɨ nɨrémori ⁶ e nɨnɨwearɨnɨ í nɨiáwɨ agwɨ rɨxa yóɨ nerɨ ⁷ nɨiáwɨ oxɨ xámɨ iwamɨó xɨrɨnɨ o xɨrɨnɨnigɨnɨ. Nɨxɨrɨmáná rapɨrapɨ tɨnɨ xopɨxopɨ nɨrorɨ anɨ ámá mɨdánɨ nɨbɨro wéɨrɨxɨnɨrɨ mɨrɨnɨnɨwá rɨxa nɨrérɨnagɨfá nánɨ burɨmákaú aɨwá narɨnɨ bokɨsɨ wámɨ ínɨmɨ sá wɨrárɨnɨnigɨnɨ.

⁸ Anɨ apɨ tɨnɨ e ámá wa sipɨsipɨ awɨ mearoarɨgɨfá wa árɨwɨyɨmɨ amɨyo wigɨ sipɨsipɨ ará wɨwákwinɨ yarɨnɨ awɨ mearonáná re enɨnigɨnɨ. ⁹ Anɨnájɨ Gorɨxoyá wo wigɨ sɨmɨmanɨ tɨnɨmɨ dánɨ sɨnánɨ rónɨpáná awa rogɨe mɨdɨmɨdánɨ Gorɨxoyá wɨfá ókɨmɨxáná awa óɨ nɨkárɨnɨro yarɨnɨ ¹⁰ anɨnajo re urɨnɨnigɨnɨ, “Wáyɨ mepanɨ. Xwɨyɨfá nanɨ ámá nɨnɨ dɨnɨ yayɨ winɨpaxɨ bɨ soyɨné tɨnɨ e nánɨ nɨmeámɨ barɨnɨnɨ. ¹¹ Xwɨyɨfá nionɨ nɨmeámɨ barɨnápɨ rɨpɨrɨnɨ. Agwɨ rɨnɨ anɨ mɨxɨ ináyɨ Depito xwé iwɨaronɨpɨmɨ apɨxɨ wɨ nɨiáwɨ seyɨné yeáyɨ seayimɨxemeanfó xɨrɨnɨ. O Kiraisoyɨ rarɨgɨorɨnɨ. Yeáyɨ neayimɨxemeanfá nánɨ arɨowayá xwɨfá piaxɨyo dánɨ iwɨaronɨoyɨ rarɨgɨorɨnɨ. Ámɨnáorɨnɨ. ¹² Soyɨné nuro nɨiáwɨ xɨrɨfó rapɨrapɨ nɨxopenɨmáná burɨmákaú aɨwá narɨgɨfámɨ dánɨ bokɨsɨyo sá wɨrárɨnɨnagɨ nɨwɨnɨrɨnɨ “Orɨfanɨ?” yaiwɨrɨxɨnɨ.” urɨfɨyɨ re enɨnigɨnɨ. ¹³ Anɨnájɨ áwanɨ urɨfó roɨe Gorɨxoyá sɨmɨnɨfɨ wɨnarɨgɨfá obaxɨ anɨnamɨ dánɨowa enɨ nɨrónɨpɨmáná Gorɨxomɨ seáyɨmɨ numero re rɨgɨawɨxɨnɨ, ¹⁴ “Nɨwɨfá anɨnamɨ seáyɨmɨ nɨweanɨomɨ seáyɨ e oumeaneyɨ. Ámá Gorɨxo nánɨ dɨnɨ arɨfá mikeamóagɨfá —O ayɨ nánɨ wimónarɨnɨrɨnɨ. Ayɨ Gorɨxoyá xewaxo rɨxa rémóáná dɨnɨ wɨfá wónáná awayɨnɨ nɨsanɨro nɨweáɨrɨxɨnɨ.” nɨrɨmowa ¹⁵ sipɨsipɨ awɨ mearoarɨgɨfáwamɨ pɨnɨ nɨwɨárɨmɨ anɨnamɨ nánɨ peyɨáná awa re rɨnɨgɨfawɨxɨnɨ, “Betɨrexemɨ nɨiáwɨ rémóe írɨnɨ nurane Gorɨxo áwanɨ nearɨfɨ nánɨ sɨnɨwɨ owɨnaneyɨ.” nɨrɨnɨmowa ¹⁶⁻¹⁷ anɨnɨ nuro Josepo tɨnɨ Mariaɨ tɨnɨ rɨpáú nɨweanagɨfɨ nɨwɨnɨro ámɨ wenɨnɨ éfáyɨ wɨnɨgɨfawɨxɨnɨ. Nɨiáwo burɨmákaú aɨwá narɨgɨe bokɨsɨyo riwo wɨrárɨnɨnagɨ nɨwɨnɨro pɨné anɨnajowa nɨiáwɨ o nánɨ urɨfɨpɨ nánɨ áwanɨ uráná ¹⁸ ámá pɨné sipɨsipɨ awɨ mearoarɨgɨfáwa urɨfápɨ arɨfá wɨarɨgɨfáyɨ nɨnɨ dɨnɨ ududɨ nero aɨ ¹⁹ Mariaɨ xwɨyɨfá íwo nánɨpɨ dɨnɨ aumaúmɨ ninɨrɨ dɨnɨ nɨpɨkɨga warɨnɨ ²⁰ sipɨsipɨ awɨ mearoarɨgɨfáwa ámɨ wigɨ sipɨsipɨ awɨ mearoarɨgɨe nánɨ nuróná anɨnajo urɨfɨpɨ xɨxenɨ éfɨ enagɨ wɨnɨro arɨfá wɨro nero nánɨ Gorɨxomɨ seáyɨmɨ umeroyɨ yoyɨ umeroyɨ wigɨfawɨxɨnɨ.

21 Niaíwo xínáí nixirímáná enáná ríxa s'fá wé w'úmi dánj wau wo óráná omi iy' s'fám s'fó wákwianróná yo' anj'najo eníná xínáí siní agw' mejaná "Yo' Jisasoyi w'f'f'rixini." urinj'pi w'rig'fawixini.

22 S'fá Mariaí "Njw' ikax' Moseso eníná niri' r'f'wamij' eanj'pi t'ni xixeni ner' ig'fá oeanim'ni." yaiwinj'yi imóninj'áná ayaú Jisaso Gorixoyá wo oimóniri' min' wian'ri nán' nimeámi Jerusarem' nán' nuri ²³ —Ámináoyá njw' ikax' re niri'niri eáninj'pi, "Niaíw' ox' xámi ó' imóo Gorixomi min' n'wiro 'D'xorini.' ur'f'rixini." niri'niri eáninj'pi t'ni xixeni ²⁴ í niaíw' xir'f' nán' ig'fá eánim'niri' nán' Gorixoyá njw' ikax' re rininj'pa "Nioni nán' xawiów' waúrani, agw'riw' waúrani, ridiyowá ni'f'rixini." E rininj'pa ayaú nanjw' ridiyowá yan'ri nán' nuri Jerusarem' nire'mori anj' Gorixo nán' ridiyowá yarig'fiwámi n'páwiri njw' ikax' niri'niri eáninj'pa yar'f'ná ²⁵ íná ámá Jerusarem'yo nweag'fáy' wo —O xeg' yo' Simionorini. O ámá wé róninj' imóniri' Gorixomi píraninj' ux'diri' yar'horini. Ámá ar'fowayá xw'fá piax'fyo dán' niwiaror' xeg' Isirer'yo yeáy' uyim'ixemean'fó nán' xway' nan'ri nwean'orini. Kwíy' Gorixoyápi omi uk'ikayon'orini. ²⁶ Gorixo Simionomi d'ij' nuk'ikayor'f'ná kwíy' t'ni w'fá re urókiamon'ig'ini, "Jox' sin' m'pepa enáná ámá Ámináoniyá d'ij' t'ni yeáy' seayim'ixemean'fa nán' ar'fowayá xw'fá piax'fyo dán' iwiaron'fomi s'njw' win'f'f'ar'ini." ur'ij'ig'ini. ²⁷ Simiono Gorixoyá kwíy' uk'ikayon'agi nán' anj' Gorixo nán' ridiyowá yarig'fiwámi n'páwiri Jisasomi xaniyaú njw' ikax' Gorixo rinj'pa wian'ri nán' x'f'om' nimeámi 'f'wipar'ij'ag'fi n'win'ri ²⁸ íwomi nurápir'ri fá n'maxir'máná Gorixomi seáy'im' numer' re ur'ij'ig'ini, ²⁹⁻³⁰ "Ámináox'ini, jox' niri'ninj'pa ámá nene yeáy' neayim'ixemean'fomi r'ixa s'njw' t'f' t'ni n'win'ri' nán' ayá s'f'w' min'ró anani xe pém'f'ar'ini. ³¹ Jox' rinj'pa ámá n'niyá s'njw'fyo dán' d'ix' yeáy' neayim'ixemean'fó r'ixa neaiap'f'ri'ni. ³² Ámá jox' neaiap'fó w'f'áninj' ókiarinj'pa émayo nuréwap'iyir'f'ná w'fá wóm'x'iyin'f'ar'ini. O neg' Isirer'enyá anj' re dán' xir'f' enagi nán' ámá n'ni' nene seáy'im' neamep'f'f'ar'ini." ur'f'agi ³³ íwomi xaniyaú Simiono eg' íwo nán' xw'iy'fá api rar'ij'agi ar'fá n'wiri udud' neri m'ij' s'f'f'á n'weán'ri yar'f'ná ³⁴ Simiono ayaúmi "Gorixo nanj' oeam'ix'ini." nur'ri' íwomi xínáí Mariaími re ur'ij'ig'ini, "Ar'fá ei. Íw' rom' Isirer'iy' n'ni' wí ar'fá n'wiro d'ij' w'kw'ró'f'áy' seáy' e imónip'f'f'ar'ini. Wí ar'fá m'wí nero d'ij' m'w'kw'ró' éf'áy' an'pá imónip'f'f'ar'ini. Gorixo 'Ámá n'ni' nanj' oimón'poyi.' wimón'ij'agi nán' íw' ro s'f'm'maj'fóninj' yar'ini'ij'agi nán' ámá obax' wik' n'wón'iro ikay'f'w'f' numear'iro yar'f'ná ay' in'im' dán' d'ij' wiawiar'ig'f'áy' s'f'f'án' imón'f'f'ar'ini. ³⁵ Jix' m'ij' m'ix' yarig'f'ápá t'ni r'iróag'f'áninj' íw' ro nán' ík'f'f'ini' s'pí e sin'f'ar'ini." ur'ij'ig'ini. ³⁶ Gorixoyá w'fá rókiamoar'ig'fá wí —Í Panuerom' xemiái xeg' yo' Anair'ini. Xiáwo ir'ino Asao t'ni gw'f' ax'f'ir'ini. Í r'ixa apian'ir'ini. Ox' nimeán'ri n'njwear'f'ná xwiogw'f' wé w'úmi dánj wau m'uróáná ³⁷ xiagwo r'ixa n'péáná í ap'ix' an' nimón'ri' n'njwear' xeg' xwiogw'f' n'ni' r'ixa 84 imón'ij'ir'ini. Í anj' Gorixo nán' ridiyowá yarig'fiwámi b' m'peyeá ikwáw'iyirani, ar'f'w'iyirani, aiwá njw'fá njwear' Gorixomi xw'iy'fá r'ir'im' wiri yar'ij'ir'ini. ³⁸ Í eni anj'wámi íwo fá n'xir'ri' nweag'f'ie ax'f'f'á nire'mori íwomi s'njw'f' n'win'ri'f'ná Gorixomi yay' n'wim'í nur' ámá "Gorixo g'f'f'á Jerusarem'í

ηweanwaéne gwín+ηḡ nearoayíron+ár+ani?" yaiwiarig+áyo íwí o nání áwanḡ nura unḡnig+ini.

³⁹ Xaniyaú Gorixoxo ηwí ikaxí r+ηḡpa r+ixa n+ip+ini n+yár+im+ Gariri p+ropen+is+yo egí anḡ Nasaretiy+ r+n+ηe nání iwom+ n+imeám+ n+yiri e ηweanáná ⁴⁰ iwo xwé niwiaror+ Gorixoxo omí ayá nur+im+x+r+ d+ηḡ ukikayonag+ nání enḡ eán+r+ am+ipí nání d+ηḡ enḡw+per+ enḡnig+ini.

Xaniyaú Jisaso nání p+á egí nán+r+ini.

⁴¹ Xaniyaú xwiogwí o om+ aiwá Gorixoxoyá anḡnajo xiáwowa Isip+yí anḡyo ηweanáná m+ip+kí múronḡyim+ —Sfá ayimí aiwá Pasopay+ r+n+ηḡ im+xar+ig+ár+ini. Sfá ayi nání d+ηḡ win+ini nání Jerusarem+ nání nuayiri yayarfná ⁴² Jisaso xwiogwí r+ixa wé wúkau s+kwí waú enáná sfá Gorixoxo múronḡyi r+ixa anḡwi ayo imón+ηáná xaniyaú yar+ig+ípa nání Jisaso xfo t+ni Jerusarem+ nání n+yiro ⁴³ sfá aiwá ap+ nan+ro nání n+ηweag+fasáná am+ anḡ e nání nurfná Jisaso s+n+ Jerusarem+ ηweanáná xaniyaú maj+á nimón+r+ ⁴⁴ re yaiwig+is+ix+ini, “Jisaso amá negí wí t+ni r+ixa pú+nig+ini.” n+yaiwiri warfná sfá w+yí ór+ag+ ayau egí amáyo t+ni amá egí imoar+ig+íyo t+ni p+á im+im+ neri ⁴⁵ p+á yopa n+imeg+nár+r+ amí Jerusarem+ nání n+yiri p+á néra núfisáná ⁴⁶ r+ixa sfá w+yau w+yí óráná wen+ηḡ éf+yí w+n+ig+is+ix+ini. Anḡ Gorixoxo nání rid+yowá yar+ig+iwámi in+im+ riwo ηweanag+ n+w+n+r+ o Gorixoxoyá ηwí ikaxí uréwap+yar+ig+á wam+ áw+ini e n+ηweámáná yar+ηḡ wir+ ar+á wir+ yar+ηag+ n+w+n+r+ ⁴⁷ amá Jisaso p+né ráná ar+á n+wiro ηweag+áyo n+ni aga udud+ nero re yaiwig+awix+ini, “O ar+re ner+ n+j+á nimón+r+ r+á rar+ini?” yaiwiarfná ⁴⁸ xaniyaú omí s+ηwí n+w+n+r+ udud+ n+wiri x+nái re ur+η+nig+ini, “Íwe, pí nání e yeaiwap+yar+η+ini? Yaípawi ayá sfwí yearoar+ηag+ nání jox+ nání p+á yar+ηwi.” ur+ag+í ⁴⁹ o re ur+η+nig+ini, “Pí nání aipagwí nion+ nání am+ am+ p+á emear+η+i? Xanoyá d+ηḡ t+ni xfoyá anḡ riwam+ in+im+ ηweani.’ m+yaiwiar+ηḡ renḡ?” ur+ag+í aí ⁵⁰ xw+y+á xfo ur+f+pi nání xaniyaú n+ip+kw+ini n+j+á mimón+pa neri ⁵¹ xfo t+ni naw+ini nuro wig+ anḡ Nasareti n+rémoro Jisaso xaniyaúm+ ar+á y+m+ig+ n+wiri ηweanáná x+nái am+ipí n+ni o éf nání d+ηḡ aumaúm+ inarfná ⁵² Jisaso s+n+ xwé nimóga nurfná d+ηḡ enḡw+per+ xwé imón+r+ néra warfná Gorixoxo t+ni amá n+ni t+ni en+ o nání “Amá nanḡor+ini.” n+yaiwia wag+ár+ini.

3

Jono xw+y+á wá ur+ηḡ nán+r+ini.

¹ Taibirias+ Sisao m+x+ ináy+ nimón+r+ xwiogwí wé wúkau s+kwí wú amá Rom+yo n+imenweámáná enáná Podias+ Pairato Judia p+ropen+is+yo gap+iman+ n+yoni nání x+ráón+ηḡ nimón+r+ meḡweanáná Adipas+ Xe-roto Gariri p+ropen+is+yo gap+iman+ am+náo nimón+r+ meḡweanáná xex+r+meáo Piripo Ituria p+ropen+is+yo t+ni R+rakonaitis+ p+ropen+is+yo t+ni gap+iman+ am+náo nimón+r+ meḡweanáná Raiseniaso gap+iman+ am+náo nimón+r+ Abirini p+ropen+is+yo meḡweanáná ² Anaso t+ni x+neagwo Kaiapaso t+ni apax+pán+ηḡ imón+g+iwaú seáy+ e nimón+r+ meḡweanáná Jono —O xegí xano Sekaraiar+ini. O amá d+ηḡ meaje ηweanáná Gorixoxo n+r+pear+ re ur+η+nig+ini, “Nion+yá xw+y+á r+ip+ Isirer+yo wá ur+imé+r+x+ini.” ur+ag+í ³ o iniig+ Jodani rapá t+ηḡ e wá nemer+ re ur+imeḡnig+ini, “Amáy+né fwí yar+ig+áyo rfw+m+ini n+mamoro

nisaníro yarínáyí nioní wayí seameairí Goríxo fúwí yarígááyí yokwarímí seairí eníáríní.” nurímerí ⁴ enípa Goríxoyá wáfá rókiamoagfá wo xegí yoí Aisaiaoyí ríníño eníná Jono síní menjána o nání nírírí ríwamíní re eaníniginí, “Ámá díní meanímí dání ámá wo ríaiwá re ríníáríní, ‘Ámínáo ríwíyo bíníto nání segí díní ófí naníníní wimoiro ófí píráníní imoarígáápáníní wimoiro neróná ⁵ síkwioxí imóníníyí xwáfá xewiároo dífúwí xwéraní, onímíáraní, yíparoro ófí níríríworí iníníyo naní imíxáároo ófí síná níníweari xíxoaríwí néra uníyí píráníní imíxáároo éríxíní. ⁶ E neríná ámá níní Goríxo yeáyí neayimíxemeáminírí yarínagí winípírfáríní.’ Ámá wo ríaiwá e ríníáríní.” Aisaiao eníná Jono nání e nírírí ríwamíní eaníniginí.

⁷ Jono Goríxo urínípa wáfí urímearíná oxí apíxí obaxí Jono wayí neameainíñoínírí o tíní e nání baríná o ayí nisaníro mé wayíní meaaníro yarínagfá níwinírí re urayíniginí, “Sídírí miaéyíné, ‘Ríwéná Goríxo xeaníní seikárínfá enagí nání éfí úpoyí.’ go searíagí seyíné wáyí nero Goríxo e neaikáríniginírí nioní tífámíní éfí baríño?” nurírí ⁸ re uríniginí, “Seyíné fúwí yarígáápi nepa ríwífmíní nímamorínáyí píráníní nero íkfá sogwí naní níweríná yarínípa imóníríxíní. Seyíné re mírínípa époyí, ‘Negí aríto Ebíríamoyaéne imónínagwí nání Goríxo wí xeaníní neaikárínfá meníní.’ mírínípa époyí. ‘Goríxo Ebíríamoyá fíwíarfawé nání ‘Nioní ayo xeaníní níwíríná aríge xwé obaxí imóníníáríní?’ níyáiwírí ududí winaríní.’ ríyáiwíaríño? Oweoi, Goríxo díní e yaiwípaxí meníní. Ananí síná tíyo dání Ebíríamo nání fíwíarfawé wímíxíyípaxíríní. ⁹ Goríxo ríxa rapíwé íkfá míkí tíní e nání fá xíríní. Íkfá gíní gína sogwí naní míwéagí níwiníríná nídkárirí ríá íkeaáríníáríní.” uríagí ¹⁰ ámá o tíní e epíroyí egfáyí yaríní níwíayiro re urígíawíxíní, “Nene nisanírí níníwearanéná pí yaníwáríní?” urayíagfá ¹¹ Jono re urayíniginí, “Ámá iyfá wúkaú tíní wú ámá iyfá mayomí míní wíwiníniginí. Ámá aiwá tíní ení mayomí míní wíwiníniginí.” nurírí yaríná ¹² takísí nání nígwí uráparígí wa wayí meaaníro níbíróná yaríní re wígfawíxíní, “Nearéwapíyarínínoxíní, none nisanírí níníwearanéná pí yaníwáríní?” uríagfá ¹³ o re uríniginí, “Nígwí takísí nání nínearápmérfíná nígwí gapímanowa ‘Urápíríxíní.’ searígáápi wíarí ní múroo seáyí e mínearáppaní.” nurírí yaríná ¹⁴ Porísí wa ení níbíro yaríní re wígfawíxíní, “None ení nisanírane níníwearanéná pí yaníwáríní?” uríagfá o re uríniginí, “Soyíné ámáyá nígwí urápaníro nání iwaní eamero xwíríxí mero yapí uxekwímoro mepa éríxíní. Segí nígwí omíní nero meáfápiní nímearíná ‘Ayí apáníríní.’ yaiwíríxíní. Ámá wayá nání ayá síwí míséaropaní.” nurírí yaríná ¹⁵ oxí apíxí níní “Ámá Goríxoyá díníyo dání nene yeáyí neayimíxemeanfá nání aríowayá xwáfá píaxíyo dání iwíaroníto gína imóníníáríní?” níyáiwíróná xwíyífá Jono wáfí urímearínípi arfá níwíro nání díní re nípíkíga ugíawíxíní, “Ámá Goríxoyá díní tíní yeáyí neayimíxemeanfá nání aríowayá xwáfá píaxíyo dání iwíaroníoyí raríníwáo ámá ro menírání?” yaiwíaríná ¹⁶ Jono áwaní nurírí re uríniginí, “Nioní sa inígí tíní wayí seameairíníní. Nioní ení neánírí aiwí ríwíyo bíníto nioní ní múróóníní. Nioní ámá nanóní aiwí o nioní tíní xíxéní mímónínagí nání ámá

omɨŋɨ wiariɨgɨáyɨ bosoyá síkwɨ sú gwɨ wíkweaiariɨgɨápa nioni oyá wíkweaipaxɨmani. O wayɨ nɨseameairɨná iniɨgɨ tɨni seameainɨfámani. Gorixoyá kwiyɨ tɨni seameairɨ rɨfá tɨni seameairɨ enɨfárinɨ.” nurɨri 17 Gorixoyá ámá nanɨyo yeáyɨ nuyimɨxemearɨ sipiyo anɨpá imɨxɨri enɨfá enɨgɨ náni ewayɨ xwiyɨfá ripɨ urɨŋinɨgɨni, “Ámá pokɨ tɨni witɨ aiwá eyeyírómɨ ero aiwá ná anɨyo tiro mamɨwɨ tɨni siyikɨ tɨni rɨfá ikeááriro yarɨgɨápa Gorixoyá enɨ axɨpi e emɨfánriɨ witɨ mamɨwɨ tɨni ná tɨni eyeyírómɨ inɨŋe aiwá náyɨ anɨyo tiri mamɨwɨ tɨni siyikɨ tɨni rɨfá ikeááriɨ emɨnriɨ náni xegɨ pokɨ fá nixɨriɨ roni.” urɨŋinɨgɨni. 18 E nurɨri ámá dɨŋɨ oyaiwípoyɨnriɨ xwiyɨfá wí wí enɨ obaxɨ urɨri xwiyɨfá yayɨ winɨpaxɨpi rɨwɨyo Gorixoyá urowárenapɨnɨfo náni urɨri nerɨ 19 gapɨmanɨ Xeroto fɨwɨ eri xexɨrɨmeáoyá apɨxɨ Xerodiasiyɨ rɨnɨŋɨ urápɨri yarɨŋagɨ Jono mɨxɨ nurɨri “fɨwɨ nɨni joxɨ yarɨŋɨpɨ nanɨmani. Dixɨ rɨrixɨmeáoyá apɨxi nurápɨriná ‘Nanɨ yarɨŋɨni.’ rɨsimónarɨni?” urɨfagɨ 20 Xeroto fɨwɨ nɨni apɨ neŋagɨ aí ámɨ wíni nerɨ Jonomɨ gwɨ nɨyiri kirapusɨ anɨyo ŋwirárɨŋinɨgɨni.

Jisasomɨ wayɨ umeaiŋɨ nánriɨni.

21 Jisaso, Jono sɨni gwɨ mɨŋwirárɨnɨ enáná ámáyo wayɨ numeairɨ yarɨná, Jisaso enɨ nɨbiriɨ Jono omɨ wayɨ umeaiáná Jisaso éf nɨrorɨ xano Gorixomɨ rɨxɨŋɨ urarɨná re enɨŋinɨgɨni. Anɨnamɨ dánɨ óf inɨri 22 kwiyɨ Gorixoyá xawiówɨnɨŋɨ nimónriɨ o tɨŋɨ e náni weapɨri anɨnamɨ dánɨ xwiyɨfá wí re rɨnénapɨri “Gɨ íwɨ dɨŋɨ sixɨ rɨyɨŋáoxɨni, joxɨ náni aga yayɨ ninarɨni.” rɨnénapɨri enɨŋinɨgɨni.

Jisasomɨ xiáwo írɨŋowa nánriɨni.

23 Jisaso ámáyo iwamɨfó nuréwapɨyemerɨná xegɨ xwiogwɨ 30 imónɨŋinɨgɨni. Oxɨ apɨxɨ o náni dɨŋɨ re yaiwiagɨfárinɨ, “Josepomɨ xewaxorɨni.” yaiwiagɨfárinɨ. Josepomɨ xano Xiraiorɨni. 24 Omɨ xano Matatorɨni. Omɨ xano Ripaiorɨni. Omɨ xano Merɨkaiorɨni. Omɨ xano Janaiorɨni. Omɨ xano Joseporɨni. 25 Omɨ xano Matataiasorɨni. Omɨ xano Emosorɨni. Omɨ xano Neamorɨni. Omɨ xano Esɨraiorɨni. Omɨ xano Nagaiorɨni. 26 Omɨ xano Meatorɨni. Omɨ xano Matataiasorɨni. Omɨ xano Semenorɨni. Omɨ xano Josekorɨni. Omɨ xano Jodaorɨni. 27 Omɨ xano Joananorɨni. Omɨ xano Resaorɨni. Omɨ xano Serababerorɨni. Omɨ xano Siarɨtierorɨni. Omɨ xano Neraiorɨni. 28 Omɨ xano Merɨkaiorɨni. Omɨ xano Edaiorɨni. Omɨ xano Kosamorɨni. Omɨ xano Erɨmedamorɨni. Omɨ xano Erorɨni. 29 Omɨ xano Josuaorɨni. Omɨ xano Eriesaorɨni. Omɨ xano Jorimorɨni. Omɨ xano Matatorɨni. Omɨ xano Ripaiorɨni. 30 Omɨ xano Simionorɨni. Omɨ xano Judaorɨni. Omɨ xano Joseporɨni. Omɨ xano Jonamorɨni. Omɨ xano Eraiakimorɨni. 31 Omɨ xano Meriaorɨni. Omɨ xano Menaorɨni. Omɨ xano Matataorɨni. Omɨ xano Netanorɨni. Omɨ xano Depitorɨni. 32 Omɨ xano Jesiorɨni. Omɨ xano Obetorɨni. Omɨ xano Bowasorɨni. Omɨ xano Sarɨmonorɨni. Omɨ xano Nasonorɨni. 33 Omɨ xano Aminadaporɨni. Omɨ xano Atɨminorɨni. Omɨ xano Anaiorɨni. Omɨ xano Xesɨronorɨni. Omɨ xano Peresorɨni. Omɨ xano Judaorɨni. 34 Omɨ xano Jekoporɨni. Omɨ xano Aisakorɨni. Omɨ xano Ebirɨfamorɨni. Omɨ xano Tiraorɨni. Omɨ xano Nexorɨni. 35 Omɨ xano Serakorɨni. Omɨ xano Reuorɨni. Omɨ xano Perekorɨni. Omɨ xano Ebeorɨni. Omɨ xano Seraorɨni. 36 Omɨ xano Kenanorɨni. Omɨ xano Apakɨsatorɨni. Omɨ xano Siemorɨni. Omɨ xano Nowaorɨni. Omɨ xano Remekorɨni. 37 Omɨ xano Metusaraorɨni. Omɨ xano Inokorɨni. Omɨ xano Jaretorɨni. Omɨ xano Maxararerorɨni.

Omi xano Kenanorini. ³⁸ Omi xano Inosorini. Omi xano Setorini. Omi xano Adamorini. Omi xano Gorixorini.

4

Obo iwamfo wiwapiyinj nanimini.

¹ Jisaso kwiyf Gorixoyapi omi niwimeari ukikayonjani iniigf Jodani rapayo dani peyarina kwiyf Gorixoyapi ama dinj meanje nimera warina ² sfa 40 orarina Obo “O enj neaniri xano wimonarinjipini xfdinirfeninjo?” niyaiwiri omi iwamfo niwipiyayiri yarina sfa ayo aiwa minf nera nusanana sfa 40 imonana rixa agwf wiarina ³ Obo re urinjiginini, “Joxi nepa niaiwf Gorixoyaoxi enjanayf aiwa niri nani snja tiyf, ‘Bisferfa imonei.’ urei.” urtagi ⁴ Jisaso re urinjiginini, “Oweoi, wi e emimeini. Gorixoyá Bkwíyo dani re niriniri eanini, ‘Ámá aiwá nifiri nanimini dinj nimorinayf, wi dinj niyiminj imoninjip meapaxf menini.’ rininjagi nani joxi nifipf wi emimeini.” urinjiginini. ⁵ Obo Jisaomi seayf emi nimeaa nipeyiri anj nini xwfa riri nirimini nani imoninjyoy anjini axina swa niwiri ⁶⁻⁷ re urinjiginini, “Anj nini xwfa riri nirimini nani imoninjyoy joxi swa siarinjapi ayf nioniyarinini. Nini rixa nigini imonini. ‘Ámá womi minni owimini.’ niyaiwirina anani minni wipaxrinini. Joxi nioni nani minj xwfoyoyo nikwifrori nioni seayf e nimeanayf ayf nini weyf meararigfapi api tini dixf siapimfnni.” urtagi ai ⁸ Jisaso re urinjiginini, “Bkwí Gorixoyayo re niriniri eanini, ‘Dixf Aminá Gorixomini minj xwfoyoyo ikwifrori seayf e umeri erfnni.’ rininjagi nani joxi ninarinjipf wi e emimeini.” urinjiginini. ⁹ Obo “Jisaso xegf xano Gorixo enj eaninjorfaniri iwamfo owiwapiyiniri yapf owiwapiyimini.” niyaiwiri omi anj Jerusaremoyo nani nimeaa nuri anj Gorixo nani ridiyowá yarigfiwami xegf rikwíyo ninjwirarimána re urinjiginini, “Joxi nepa niaiwf Gorixoyaoxi enjanayf, xwfami nani nimawiri xeamoi. ¹⁰ Ayf ripi nani ririninjini. Gorixoyá Bkwíyo xwiyfá ripi eni niriniri eanini, ‘Gorixo xegf anjnajf joxi nani piraninj awi njeapfiri nani re urininjoi, ‘Omi awi mearópoyf.’ urininjoi.’ niriniri eaninjagi nani nimawiri xeamoi.” nuri ¹¹ re urinjiginini, “Ripi eni niriniri eanini, ‘Joxi sikwf snjyoyo pifrf uyikieamf inrixiniri ayf fa rixiripfiri wé awia sipraoi.’ eni niriniri eaninjagi nani anani nimawiri xeamónana ‘Gorixomni xewaxorfan?’ siawimfnni.” urtagi ¹² Jisaso re urinjiginini, “Nioni re dani nipiérorinayf, joxi ninarinjipa Gorixo anjnajf nioni fa nixiripfiri nurowárenapipaxf ai ripi eni niriniri eanini, ‘Dixf Aminá Gorixoyá enj eaninjipimi iwamfo niwipiyipani.’ eaninjagi nani wi nimawiri xeamómimeini.” urinjiginini. ¹³ E urana obo iwamfo nini e niwipiyisana omi pini niwiarimni nuri idana ami wipiyipaxf imonana nani weninj nerf njeaninjiginini.

Jisaso iwamfo nemi uréwapiyemenf nanimini.

¹⁴ Jisaso kwiyf Gorixoyapi ukikayonjagi ama dinj meanje pini niwiarimni nuri ami Gariri piropenisfyo nemi pifne o nani piropenisf ayo ami ami yanf iwéni mearina ¹⁵ o anj api apimi nemi wigf rotú anjyoy uréwapiyemearina oxf apixf nini xfomi seayf e umeagfarini.

Nasareti njeayf Jisasomni ríwí umogfa nanimini.

¹⁶ Jisaso Nasaretiyo nání nuri — Aní ayo xfo sını onimía íná niñweari xwé iwiaroníyo nání nuri xegí íníná yariniña Sabaríáyo rotú aníyo nípawiri Bikwí Gorixoyá íá rómíniri nání éf nrorí ¹⁷ rixa Bikwí Gorixoyá wíá rókiamoagí Aisaiayí riniño eanípí umeaiáná o nipariri xwiyíá rípi riniñe nání pía neri niwiniñíná íá re roñiniginí, ¹⁸ “Kwiyí Gorixoyápi nioni níki kayoni. Nioni ámá uyípeayíyo xwiyíá yayí winipaxí imóniniñipi urimífa nání niriñpearí ámá íá xewwirárininiñíyo ‘Sini seyíné íá mipseaxewwiráriní. Anani úpoyí.’ urimífa nání nrirowárenapiri ámá sinwí supárigíáyo ‘Anani sinwí noxoari anípoyí.’ urimífa nání nrirowárenapiri ámá iwaní mépero xopirárí wiro egíáyo yeáyí imiximífa nání nrirowárenapiri ¹⁹ ‘Gorixo xegí ámá éf umininiyí anwí ayorini.’ urimífa nání nrirowárenapiri enjirini.” Jisaso íá e niroárimí ²⁰ Bikwí ámí nixopemixárimáná rotú aní meariniñí womi mání niwimáná éf niñweari ámá rotú aníyo ñwixapigíáyí omíni sinwí agwí niwíga waríná ²¹ o “Xfo nání rífa rarini?” oyaiwípoyiniri iwamíto nuriri re uriniñiginí, “Agwini ríwaminiñí nioni íá róapi seyíné aríá niwiríná rixa xixeni imónigo.” uráná ²² nfini o nání naniniñi nira uro xwiyíá awíiniñí yariniñí xfo ríí jíapi nání dñí niñikiga uro nero aí re riniñíawixini, “Ámá royí sa aní re dñí Josepomi xewaxorini. Aríge neriñí íá xwé api imóniniñí?” rinaríná ²³ o re uriniñiginí, “Seyíné ewayí xwiyíá rípi niniñipíráoi, ‘Joxi nepa xwiroxi enjánáyí, jiwaniñoxi píraniniñí imixinei.’ niriñipíráoi. E niniñiróná re niriñipíráoi, ‘Emimí amípi aní Kapaneamiyo enoi.’ rariniñagífa aríá winwápi ámí dñí aní re eni emimí neai.’ niriñipíráoi.” nuriri ²⁴ re uriniñiginí, “Nepa searariniñi. Wíá rókiamoariniñí wo o xegí aníyo nání nuri Gorixoyá xwiyíá uráná xegí ámá e ñweagíáyí omí mímínarigíámani. ²⁵ E neri aiwí nioni nepa searariniñagí píraniniñí aríá nípoyí. Eníná wíá rókiamoagí Irajao emearíná agwí aní píriní erí iniá meapa erí ámá nfiní aiwá nání dñwí ikeamóniro enáná Isreriñí apixí aní obaxí ñweañagífa aiwí ²⁶ Gorixo Irajao íwami wími arirá wíwiniñiginiri murowárf émayí apixí wimíni —Í Saidoni tñí e aní onimía Seraparí riniñí bimí dñirini. Ímíni arirá wíwiniñiginiri wárininiñiginí.” nuriri ²⁷ re uriniñiginí, “Eníná wíá rókiamoagí Iraisao nemiñá eni Isreriñí obaxí peyíyí tñgíáyí egífa aiwí Iraisao ayo womí naní wimíxagímani. Émayí womíni —O Siria dñí xegí yoí Nemenorini. Omíni naní wimíxiniñini.” uráná ²⁸ ámá nfiní rotú aníyo ñweagífa aríá e niwiróná xwioxíyo dání ríá ápiáwiniñí niwóroa nuro ²⁹ niwiápinimearo omí íá nixiriñiro wigí aníyo dání niñoyípióa nuro dñwí mñí wigí aní mriñiniñipimí dání mamówaraniro nání xixoyípiñi níméra yaríná ³⁰ o áwiniñimí niyékiniñimí xegí dñí tñi uniniñini.

Imíto dñí xixéroariniñí womí mñí umáiniñí nánirini.

³¹ Jisaso Gariri piropeniñíyo nemiñá aní xegí yoí Kapaneamiyo nriremori Sabaríáyo nuréwapiyiri yaríná ³² ámá ayí aríá niwiróná o xwiyíá api xiáwóniniñí rariñagí niwiniñiro mñí sñá niweániñiro yaríná re eniniñini. ³³ Ámá rotú aníyo ñweagíáyí wo —O imíto dñí xixéroariniñoriñi. O niwiápinimeari makiríwí nímori ³⁴ re uriniñiginí, “Ai! Nasaretiñí dñí Jisaxini, none pí neaiminiñi bariniñi? Xwirífa neaikixéminiñi ríbariniñi? Joxi nání nioni niñíarini. Gorixo xewaxoxi

xfo rirfpeáoxirini.” urána ³⁵ Jisaso mixf nuriri re uriniginini, “Ámi bi miripa ei. Omí pñi nwiárimí ui.” urána re eniginini. Imfo ámá omí xwirfá wí mikixé ámáyo áwinimí dání meañini neaárimí uniginini. ³⁶ Meañini neaárimí úaná ámá nñi óf nikáiriro re rinfawixini, “Xwiyfá oyá ení sxf éanini. O néní tñóniní níríná sekaxf urána imfo aí arfá niwiro éf warinoti.” nírínro yarfná ³⁷ xwiyfá o yarinipí nání piropenisf ayo amí amí yaní iwénimeniginini.

Saimonomi xineagwimi nanf imixinf nánirini.

³⁸ Jisaso nwiárimí meámí rotú añyo pñi nwiárimí nipeyari xegf wiewarinf wo Saimonoyf rinhoyá añyo nání nuri nípawiri omí xineagwí rfá pirf wiarinagf nání imí nanf owimixiniri yarinf wíagfa ³⁹ o í sá weje nání nuri nírómáná rfá pirfyo mixf urána re eniginini. Simixipí imí pñi nwiárimí úaná í ríxa añini nwiárimí meari aiwá pirf nimeari niwía uniginini.

Simixf obaxyf nanf imiximf enf nánirini.

⁴⁰ Ámá añf apimí dánfyf sogwf ríxa nipfmeáná wigf ámá simixf xixegfni yarigfáyf nimeámí Jisaso tñf e nání báná o ámá ayf ayo wé seáyf e ikwikwiárimf eri nanf imimiximf eri yarfná ⁴¹ imfo ámá ayo wíyo obaxf xixéoarinfyf ámá ayo pñi nwiárimí nuróná makirfwf nimoayiro re urayigfawixini, “Niáiwf Gorixoyáoxirini.” urayarinagfa o imfowa xfo arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronoyf rarigfo enagf nání nijfá imóninagfa nání o mixf nuriri “Ámi bi miripa époyi.” ururimf neri e néisáná ⁴² sá wejo wfá móninimí nwiárimí meámí ámá mayf e nání nuri njeañáná ámá oxf apixf nñi o nání pfá nmero omí niwímearoná “Nene pñi nneawiárimí mupani.” uranro yarinagfa aiwí ⁴³ o re uriniginini, “Gorixo re nirowárenapinini, ‘Añf ayf ayo re urimérixini, ‘Gorixo xwioxfyo mimeámí neri seamenjeañfá nání seyfné nisanro njeárixini.’ urimérixini.’ nirowárfé enagf nání añf wíyo xwiyfá yayf winipaxf imóniní api urimniri eni xe oumni.” nurimí nuri ⁴⁴ Judayfá añf api apimí rotú añf mirininfyo dání nuréwapíya uniginini.

5

Jisasoyá dñf tñf peyf obaxf ubenfy mñinif nánirini.

¹ Jisaso ipí xegf yof Genesaretipámí éf nírómáná xwiyfá Gorixoyá urarfná ámá obaxf arfá wianro nání ximiximf ninro Jisasomí ikwikwierf winarfná ² ewé bfxáú, yánpámí tfá bfxáú wenagf niwiniri peyf ápearigfáwa ewé apfxáumí dání nayoámáná wigf ubenf igfá eearinagfa niwinimí nuri ³ ewé bfbá Saimonoyápámí nixemoániri yarinf re winiginini, “Iníki tñf re pñi nwiárimí ná jfe onimiápi anani niwaniréwi?” nuriri éf ninjeámáná ewé apámí dání oxf apixf ipí manfpá tñf e rówapigfáyo nuréwapiyiri ⁴ ríxa nipi ni nurárimáná Saimonomí re uriniginini, “Ipí ná mfmí enje nání nimeámí nuri peyf fáyo mñinini nání ubenf mamówarfpiyi.” urfagi ⁵ Saimono re uriniginini, “Negf neamemearinjoxiní, sfá riyimi árfwiyimi peyf fá wí nímñirfeninjoñiní aninf miní mépearináná wfá neágoi. E neri aiwí joxi e yearfagi nání ye iwamfo mamówaranfwi.” nuriri ⁶ mamówaráná re eniginini. Ubenf ú peyf obaxfyo nimudimori

ríxa aríkinimínirí yaríṅagí nìwínirí ⁷ wigí wíwaúmi ewé bíbámi ṅweagííwaú saní oyearápípiyínirí wápiá nìwiri awaú nìbiri ubení nìmìxearo ewépíxaúmi ikwiáráná ewépíxaú ríxa ná ínìmínirí yaríṅagí ⁸ Saimoní Pitao síṅwí e nìwínirí nání Jisasoyá síkwí t́ṅí e mṅíṅ xwíáyo níkwírorí re uríṅínigíní, “Ámínáoxíní, nioní íwí yaríṅáoní enṅagí nání píní níníwíárímí uí.” nurírí ⁹ peyí aga xwé nìmearo nání o t́nì xegí ámá níkumìxínirí peyí nání yaríṅíáwa t́nì ududí níkáriníro ¹⁰ Sebediomí xewaxowáú Jemiso t́nì xogwáó Jono t́nì awaú Saimonomí níkumìxínirí peyí nání yaríṅííwaú ení ududí ikárináriná Jisaso Saimonomí re uríṅínigíní, “Joxí wáyí mikárinípaní. Agwí re dání peyí nání yaríṅípáníṅí ámá nání ení e néra uríáríní. Ámá nioní níxíḍípírífa nání wirímearíáríní.” nurímáná enjáná ¹¹ awa ewé nìmeámí nìbíro yání e dání nayoaro ewé peyí amípi e nítímí omí níxíḍa ugíawíxíní.

Ámá peyíyí t́ṅí womí naní imíxíṅí náníríní.

¹² Jisaso aní wíyo nimerí aní bimí ṅweañáná ámá wo —O peyíyí píprímíto yáriníoríní. O Jisasomí nìwíníríná oyá síkwí t́ṅí e símímaníṅí xwíáyo níkwírorí wauní re uríṅínigíní, “Ámínáoxíní, joxí naní níxímínírínáyí ananí naní níxípaxíríní.” uríagí ¹³ Jisaso wé nìmoaurí omí seáyí e níkwíárímáná re uríṅínigíní, “Nioní ‘Joxí naní oimóníní.’ nímonaríní. Ríxa naní imónei.” uráná re eníṅíní. Peyíyí apí ríxa naní imónáná ¹⁴ Jisaso “Ámá wíyo nioní símíxíáyí nání áwaní murípa eí.” nurírí ámá o Moseso eníná ṅwí ikaxí ragípi mé ámáyo xewaníṅo áwaní nura emeníṅínirí e nurírí ámí re uríṅínigíní, “Amíná apaxípáníṅí imóníṅíáwa t́ṅí e nání nurí womí síwá nìwínirí naníwí ríḍíyowá nání negí aríto Moseso eníná sekaxí nearagíyí bí ríḍíyowá síárírí joxí naní imóníyíyí nání áwaní rírí ení míní wíríxíní.” Jisaso sekaxí e uríagí aí ¹⁵ xwíyíá emímí amípi Jisaso yayíṅíyí nání yaní ríxa ná jíamí níwéa nimerí yaríná oxí apíxí obaxí omí arífa wianíro nání bíro símíxí wiaríṅíyí naní oneaimíxínirí bíro nero o t́ṅí e nípíníro níṅwearo e yayaríná ¹⁶ o íníná ámá díní meanje nání nìwayírí Goríxomí xwíyíá rírímí wiagíríní.

Ení níní síwímí ení womí naní imíxíṅí náníríní.

¹⁷ O síá wíyímí ámáyo uréwapíyaríná ámá wa Parisiyí ríníṅíyí wa t́nì Goríxoyá ṅwí ikaxí uréwapíyaríṅíyí wa t́nì —Awa Garírí píropenísíyo aní ayí ayo dání bímiro Judía píropenísíyo aní ayí ayo dání bímiro Isíreríyí aní xwé Jerusalemí dání ení bíro egíáwaríní. Awa Jisaso uréwapíyaríṅe éf níṅwearo arífa wiaríná Jisaso ámá símíxí wiaríṅíyí naní owímíxímínirí nání ení síxí eáníṅí Goríxoyápi ukíkayonáná re eníṅíní. ¹⁸ Ámá wa wigí ámá womí —O ení níní síwímí yáriníoríní. Omí íkwianṅwíyo níṅíro Jisaso naní owímíxínirí nìmeámí nìbíro “Nìmeámí nípáwirane Jisasoyá símímaníṅmíní aníwí e owíráraneyí.” níṅíro éfáyí ¹⁹ ámá obaxí aní íwí e píkwípíkwí iníṅagífa óf nání pífa nímegíníro aníwámí nìmeámí níxéga nípeyíro aní síá t́níníyíyí wí nípíneaayíro dae níṅmáná íkwianṅwí t́nì gwí níyíro ámá aníyo ínímí epíroyí egíáyo áwínímí gwírí e e nímamówára níwepíníro Jisaso símímaníṅ t́ṅíṅmíní táná ²⁰ Jisaso ení níní síwímí enoyá ámá níní xíto nání díní wíkwíroro “Jisaso ananí naní imíxípaxíríní.” wíaiwíro

yarɪŋagɪfa nɪwɪnɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámáoxɪnɪ, dɪxɪ ɪwɪ yarɪŋɪpɪ rɪxa yokwarɪmɪ sɪɪnɪ.” uráná ²¹ Gorɪxoyá ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋpɪ mewegɪáwa tɪnɪ Parisiowa tɪnɪ ikeagɪgwɪ re nɪrɪga ugɪawɪxɪnɪ, “Ámá royɪ gorɪani? Gorɪxomɪ rɪperɪrɪ numearɪrɪ yarɪŋɪ royoyɪ? Ámá ɪwɪ yarɪgɪáyɪ yokwarɪmɪ yarɪŋɪ royɪ gorɪani? E yarɪŋɪyɪ sa Gorɪxorɪnɪ.” rɪnarɪŋagɪfa ²² Jisaso xegɪ dɪŋɪ tɪnɪ adadɪ nɪwirɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ nánɪ segɪ xwioxɪyo dánɪ pí nánɪ dɪŋɪ e moarɪŋoɪ?” nurɪrɪ ²³ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wo ɪwɪ ikárɪnɪŋɪ nionɪ yokwarɪmɪ wɪánáyɪ, ínɪmɪ imónɪŋagɪ nánɪ ámá woxɪ sɪŋwɪ tɪnɪ sɪŋwɪ wɪnɪpaxɪ menɪnɪ. E nerɪ aɪwɪ nionɪ ámá enɪ nɪnɪ sɪwɪmɪ enɪ womɪ ‘Rɪxa nɪwɪápɪnɪmearɪ dɪxɪ íkwɪanɪwɪ nɪmeámɪ uɪ.’ uránáyɪ, o nanɪ imónɪfagɪ ámá nɪyɪnénɪ sɪŋwɪ tɪnɪ sɪŋwɪ wɪnɪpaxɪrɪnɪ.” nurɪrɪ ²⁴ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nɪyɪnénɪ nionɪ nánɪ re nɪaiwɪpɪrɪ, ‘Ámá imónɪŋo ananɪ ámá xwɪá tɪyo dánɪyɪ ɪwɪ ikárɪnɪfapɪ enɪ ananɪ yokwarɪmɪ wɪipaxorɪfani?’ nɪaiwɪpɪrɪ nánɪ píranɪŋɪ sɪŋwɪ nanɪpoyɪ.” nurɪrɪ enɪ sɪwɪmɪ enɪomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ re rɪrarɪŋɪnɪ, ‘Joxɪ nɪwɪápɪnɪmearɪ dɪxɪ íkwɪanɪwɪ nɪmeámɪ anɪ e nánɪ uɪ.’ rɪrarɪŋɪnɪ.” uráná re enɪnɪgɪnɪ. ²⁵ O ámá nɪnɪ sɪŋwɪ anɪgɪe dánɪ rɪxa nanɪ nɪmónɪrɪ nɪwɪápɪnɪmearɪ xegɪ íkwɪanɪwɪ sá wenɪna nɪmearɪ xwanɪwɪ níkwónɪmɪ nɪpeyearɪ Gorɪxomɪ seáyɪ e numéra xegɪ anɪ e nánɪ úáná ²⁶ oxɪ apɪxɪ nɪnɪ óf níkarɪnɪro Gorɪxomɪ seáyɪ e numero wɪgɪ xwioxɪyo dánɪ sɪrɪ nɪpɪkɪnɪro re nɪrɪga ugɪawɪxɪnɪ, “Agwɪ xegɪ bɪ éagɪ rɪyɪ wɪnɪfwɪnɪ.” rɪgɪfawɪxɪnɪ.

Ripaiomɪ “Nɪxɪdeɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

²⁷ Jisaso e dánɪ nɪpeyearɪ nurɪná ámá nɪgwɪ takɪsɪ nánɪ uráparɪŋɪ wo —O xegɪ yoɪ Ripaiorɪnɪ. Xegɪ yoɪ ámɪ bɪ Matɪyuorɪnɪ. O xegɪ opisɪ anɪyo éf ŋweanɪagɪ Jisaso sɪŋwɪ e nɪwɪnɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ nɪxɪdeɪ.” uráná ²⁸ o nɪwɪápɪnɪmearɪ xegɪ amɪpɪ nɪnɪ e pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ Jisasomɪ uxɪdɪŋɪnɪgɪnɪ. ²⁹ Jisaso nánɪ xegɪ anɪyo aɪwá xwé bɪ rɪyamɪ nerɪ ŋweanáná takɪsɪ nánɪ nɪgwɪ uráparɪgɪfa wa tɪnɪ ámá wɪnɪyɪ tɪnɪ nɪbɪro nawɪnɪ awaú tɪnɪ nɪŋweámáná aɪwá nɪnɪro yarɪná ³⁰ Parisi wa tɪnɪ Gorɪxoyá ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋpɪ mewegɪá wo tɪnɪ Jisaso nánɪ wɪepɪsarɪŋowamɪ anɪŋúmɪ ikaxɪ nurɪro re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “Soyɪné takɪsɪ nánɪ nɪgwɪ uráparɪgɪfa awa tɪnɪ ámá ɪwɪ yarɪgɪá wɪnɪyɪ tɪnɪ pí nánɪ inɪgɪ nɪro aɪwá nɪro yarɪŋoɪ?” urɪagɪfa ³¹ Jisaso ewayɪ xwɪyɪfá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá nanɪ yarɪgɪáyɪ nanɪ oneaimɪxɪnɪrɪ xwɪrɪ tɪŋɪ e nánɪ warɪgɪfárani? Oweo! Sɪmɪxɪ yarɪgɪáyɪnɪ xwɪrɪ tɪŋɪ e nánɪ warɪgɪfárɪnɪ.” Ewayɪ xwɪyɪfá apɪ nurɪrɪ ³² re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ ámá wé rónɪŋɪ imónɪgɪfáyɪ wɪgɪ yarɪgɪáyɪ rɪfwɪmɪnɪ mamoro sanɪŋɪ imónɪro oépoynɪrɪ bɪŋámánɪ. ɪwɪ yarɪgɪáyɪ rɪfwɪmɪnɪ mamoro sanɪŋɪ imónɪro oépoynɪrɪ bɪŋárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

“Wɪepɪsarɪŋowa pí nánɪ aɪwá ŋwɪfá mɪŋwɪrɪnɪf yarɪŋoɪ?” urɪgɪfá nánɪrɪnɪ.

³³ Ámá wa Jisasomɪ re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “Jono wɪepɪsarɪŋowa ínɪná aɪwá ŋwɪfá ŋwɪrɪrɪnɪro Gorɪxomɪ rɪxɪŋɪ urɪro yayarɪgɪfárɪnɪ. Parisiowayá wɪepɪsarɪŋowa enɪ axɪpɪ yarɪgɪfárɪnɪ. E nero aɪwɪ joxɪ wɪepɪsarɪŋɪyɪ aɪwá ŋwɪfá bɪ mɪŋwɪrɪrɪnɪ ínɪná aɪwá nɪro inɪgɪ nɪro yarɪgɪfárɪnɪ.” urɪagɪfa ³⁴ Jisaso “Nionɪ gɪ wɪepɪsarɪŋáowa tɪnɪ ŋweanáná awa aɪwá ŋwɪfá ŋweapaxɪmanɪ.” urɪmɪnɪrɪ nánɪ ewayɪ xwɪyɪfá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ,

“Ámá wo apixí meám+niri aiwá imixííyí áamá aiwá apí nípíri nání b́fáyí apixí meáo sini ayí t́ni ηweañáná aiwá ηẃfá ηwirárinariǵfáraní? Oweoi! ³⁵ E neri aiwí apixí meáo síá obaxí wí nórimáná enáná áamá wí omí wanínimixáná íná áamá ayí d́nǵ śpí wiaríηagí nání aiwá ηẃfá ηwirárinipírfáriní.” uríη+nigíní. ³⁶ X́fo rapírapí śηjúnǵ imóníηagí nání ewayí xwíýfá ámí rípi uríη+nigíní, “Ámá wo xegí rapírapí urú axeníηagí ńwíniríná ṕróminiri nání xegí śηjú nímearí naxerí ṕroaríηíraní? Oweoi! Śηjú naxeríná xwírǵá ikixeníηoi. Śηjú ení naxerí ṕróánáyí urú yapí x́ixeni axípi imónínimeníηoi.” nuríri awa wigí eníná dání “Nene e neríná wé róníηǵ nímónírane niperínáyí ananí Goríxo t́nǵ e nání peyanf́wáriní.” nira wagf́apí śni yarígf́apí t́ni xwíýfá śnǵ t́ni nawíní ikwieropírxíniri ewayí xwíýfá e uríη+nigíní. ³⁷ Ámí axí rípi re uríη+nigíní, “Ámá wo re yaríηf́mani. Memé wará síxí uríyo iniǵf́ wainí śnǵ iwajf́fá yaríηf́mani. E nerínáyí, memé wará síxí awá núpíyiniri wainí apí purí memé wará síxíwá xwírǵá ikixéniri eníηoi. ³⁸ Iniǵf́ wainí śnǵyí memé wará síxí śnǵyó iwajf́fá yarígf́áriní.” uríη+nigíní. ³⁹ X́fo yaríηf́pi nání ámí ewayí xwíýfá rípi uríη+nigíní, “Ámá ǵiyí iniǵf́ wainí píríyí nínimáná śni śnǵyí nání wimónaríηíriní? Oweoi, śni śnǵyí nání ḿwimóní ‘Píríyí apániríní.’ rarígf́áriní.” uríη+nigíní.

6

Sabarf́ayo “Nẃfáriní.” ríníηf́pi yaríηǵ wigf́fá nániríní.

¹ Jisaso xegí wiepísaríηowa t́ni Sabarf́fá wíyimi wítí omíηyó áwínimi óf́yo nuróná wítí siyí yáníηǵ śnǵ yíyírímí nemáná mamíwí nání wé t́ni xwíyíxwíyí ńroro nígápanǵ warf́ná ² Parisi wa re urígf́awixíní, “Soyíné sabarf́fayo ‘Nẃfáriní.’ ríníηf́yo pí nání aiwá nímíaga waríηoi?” uríagf́a ³ Jisaso re uríη+nigíní, “Míxí ínáyí Depito eníná eníyí śni f́a ḿroaríηǵ reηoi? Oweoi, f́a ńroro aiwí śni nǵf́fá mímóníηoi. O t́ni áamá x́fo t́ni emearígf́áyí t́ni agwí ńwiríná ⁴ senf́a anǵ Goríxo nání peaxí tayarígf́iwámi o nípáwiri ‘Nẃfáriní.’ ríníηf́yí, bisf́kerf́fá Goríxo nání peaxí tayarígf́áyí nímearí níniri xegí áamá níkumíxíniri emearígf́fayo ḿni winíη+nigíní. Bisf́kerf́fá peaxí tayarígf́fá apí sa apaxípáníηǵ imónígf́áwani ananí nípaxíriní.” nuríri “Depito e yaríná Goríxo míxí wí murípa enǵ enagí nání ǵ wiepísaríηáowami pí nání míxí uraríηoi?” urímíniri nání e nuríri ⁵ “ ‘Sabarf́fayo ayí anániríní.’ rípaxoríaní?” oyaiwípoyíniri re uríη+nigíní, “Ámá imóníηáoní Sabarf́fayo xiáwoniríní.” uríη+nigíní.

Wé ḱrínǵ enǵ womí nanǵ imíxíηǵ nániríní.

⁶ O Sabarf́fá ámí wíyimi rotú anǵyó nípáwiri uréwapíyaríná áamá wo —O xegí wé náú ḱrínǵ enoríní. O ení e ηweañáná ⁷ Goríxoyá ηwí ikaxí eáníηf́pi mewegf́fá wa t́ni Isíreriyíyá Parisiyí ríníηf́yí wa t́ni Jisaso áamá wé ḱrínǵ enomi nanǵ imíxáná none xwíýfá oumeaaraneyíníro omí xwayí ńwíníro ηweañagf́a aí ⁸ Jisaso awa x́fomí “Xwíýfá oumeaaraneyí.” nýaiwíro ηweañagf́a nání d́nǵ adadí ńwirí áamá wé ḱrínǵ enomi re uríη+nigíní, “Níwíapf́nimeámí níbiri ámáyo áwíní e rónapeí.” uríagí o ńwíapf́nimeámí níbiri áwíní e róná ⁹ Jisaso áamá e awí eánígf́fayo re uríη+nigíní, “Nioní yaríηǵ bí

oseaim+ní. ‘Sabaríáyo naní nìwirínáyí, ayí ananíríní.’ riyaiwiaríño? ‘Sípí nìwirínáyí, ayí ananíríní.’ riyaiwiaríño? ‘Sabaríáyo áamá naní oimónípoynírí naní nimíxírínáyí, ayí ananíríní.’ riyaiwiaríño? ‘Ámáyo xwíríá níxíxérínáyí, ayí ananíríní.’ riyaiwiaríño?” nurírí¹⁰ áamá e éf ñweagíá nìyoní síñwí nìwínimemáná wé kíriní enomí re uríníniginí, “Díxí wé írú pímíxei.” uríagí o e éáná re eníniginí. Xegí wé naní imóníniginí. ¹¹ Xegí wé naní imóníagí Parisiowa síñwí e nìwíníro wígí xwioxíyo dání ríáníní nìwóroa úagí nuro wígípi jíamí dání re rínígíawixíní, “None Jisasomí pí wipaxíríní?” rínígíawixíní.

Xfo nání wáf wurímeipíríáwamí rípeañí náníríní.

¹² Íná Jisaso xano Goríxomí xwíyíá rírímí wimínírí dífí mñíyo nìpeyírí sfá ayimí Goríxomí xwíyíá nura nurí ¹³ ríxa wíání wónáná “Wiepísarínáyí obípoyi.” nírírí ayo wé wúkaú síkwí waúmíní nírípeari “Nígí wáf nurímeipírífoyínéríní.” uríníniginí. Áamá wé wúkaú síkwí waú rípeañowa wígí yoí rowaríní. ¹⁴ Saimono, omí Jisaso yoí ámí bí Pitaoyí wírínoríní. O tñí omí xogwáo Adíruo tñí Jemiso tñí Jono tñí Piripo tñí Batoromuo tñí ¹⁵ Matíyuo tñí Tomaso tñí Arípíasomí xewaxo Jemiso tñí Saimono tñí —O xegí yoí bí Seretoyí rínínoríní. O tñí ¹⁶ Jemisomí xewaxo Judaso tñí Isíkariotí dání Judaso tñí —O Jisaso nání míyí urínoríní. O tñíríní.

Ámáyo uréwapíyírí naní imíxírí ení náníríní.

¹⁷ Jisaso áamá xfo rípeáowa tñí dífí mñíyo dání nìwero ayoxí naní e rówapáná oxí apíxí obaxí íníná xfomí xídarígíáyí tñí áamá obaxí Judia píropenísíyo dáníyí tñí wígí aní xwé bí Jerusaremi dáníyí tñí áamá émayí aní biaú Taiayi rínínípi tñí Saidoníyí rínínípi tñí —Aní apiaú rawírawá imaní tñí anwí e ikwírónínípiáúríní. Aní apiaúmí dáníyí tñí ¹⁸ ayí Jisasomí aríá wianíro bímiro negí simíxíyí naní oneaimíxínírí bímiro oxí apíxí imífo díní xíxérorí xíxeaníní wirí egíáyí bímiro éáná o imífo míxí umánírí áamá nìyoní naní nimíxa urí yaríná ¹⁹ oxí apíxí nñí oyá ení síxí eánínípi áamá nìyoní píráníní imíxarínagí nìwíníro ayí ení nìbíro omí wé amáí rónaníro egíawixíní.

“Yayí seainírí díní sípí seairí éwíniginí.” uríní náníríní.

²⁰ Jisaso xegí wiepísaríníyo síñwí nìwíga nurí re uríníniginí, “Seyíné amípi nání dífí ikeamónarígíáyíné Goríxo xfo xegí xwioxíyo míméamí nerí seameníwaníe páwipíríá nání yayí seáyímí dání oseainíní. ²¹ Aiwá nání agwí ríná dífí ikeamónarígíáyíné ananí aiwá níro agwí ímí seayírí epíríá nání yayí seáyímí dání oseainíní. Agwí seyíné díní sípí nìseairí ñwí oéáírí aiwí ríwéná Goríxo píráníní seameníwaníe nípáwiro nínwearínáyí rípiá rípiíríá nání yayí seáyímí dání oseainíní. ²² Seyíné áamá imónínáoní nìxídarígíáyíné enagí nání áamá wa símí tñí seairí xegí wúmi nání míxí seaxí dowáíro ikayíwí nìsearíro segí yoí xwíraimímí searíro seaíáná xwíríá mímónípaní. ²³ Áamá wí sípí e seaikárarínagíá nìwínírínáyí, re yayíwíríxíní, ‘Nene sípí neaikárarígíápa wígí xiáwowa ení Goríxoyá wíá rókiamoagíáwamí sípí wikáragíáfaní?’ nìyáiwiro seyíné idáná anínamí nìpeyíróná Goríxo naní wí seaipíníá enagí nání nímawírí nìxeamorí yayí seáyímí dání néra úfíríxíní. ²⁴ E nerí aiwí seyíné amípi wí mímúronípa egíáyíné

anigwini aweyi! Sía wiyi seyíne majíá seaóriníáriní. Agwi ríná amípí yayí seainípaí imóninípi ríxa nímearo sírí muní nínwearo aiwí ríwéná ríniní meapíríá enagí nání díní sípí seaíwinígini. ²⁵ Anigwi íníná aiwá níro agwí ímí seayiri yarígíáyíne, aweyi! Sía wiyi seyíne majíá seaóriníáriní. Ríwéná Goríxoyá xwioxíyo mípáwí agwíná epíríá nání díní sípí seaíwinígini. Anigwi yayí ero ríptá ríro yarígíáyíne, aweyi! Sía wiyi seyíne majíá seaóriníáriní. Ríwéná Goríxo á máyo pírániní umenweaníe mípáwípa neríná díní sípí níseairí íwí eapíríá enagí nání díní sípí seaíwinígini. ²⁶ Seyíne á má níní seáyími seameararígíáyíne, aweyi! Sía wiyi seyíne majíá seaóriníáriní. Eníná segí seáwowa mimóní wíá rókiamoagíáwamí seáyími umearagíápa agwí seyíne ení seáyími seameararíná díní re níyaiwiro, 'Nene ení á má Goríxoyá mimónípa enagwí nání oyá xwioxíyo páwianíwámani.' níyaiwiro díní sípí seaíwinígini.

"Símí tñí seaiarígíáyí nání wá oseainí." uríní náníriní.

²⁷ "E níriní aiwí seyíne aríá níarígíáyíne re éríxiní. Á má seyíne wíktí seaónígíáyo nání seaimóníriní á má símí tñí seaiarígíáyo naní wímíxíro ²⁸ á má ikayíwí tñí níramíxírí seararígíáyo Goríxo pírániní owímíxíníriní ero á má xwíraimímí seararígíáyí naní oimónípoyníriní Goríxomí yaríní wíro éríxiní. ²⁹ Á má wo marípiníwíyo mídání reááná á mí mídání ení ananí xe reáwinígini. Á má wo díxí iyíá nírirápirínáyí, xe onírápiníriní díxí soríá ení 'Xe onírápiní.' yaiwíríxiní. ³⁰ Á má gíyí gíyí yaríní síánáyí, ananí míní wírí gíyí gíyí rírápíáyo ímí tñí 'Á mí niapípoyní.' murípa erí éríxiní. ³¹ 'Á má e oníipoyní.' yaiwíarínípa joxí ení e wííríxiní. ³² Joxí re níyaiwirínáyí, 'Á má nioní nání wimónaríníyí nání nínimónaríní.' níyaiwirínáyí, á má gíyí seáyími rímepíríáriní? Oweoi! Á má íwí néra warígíáyí aí á má wíwaníníyí nání wimónaríníyí nání wimónaríníriní. Ayínání seyíne nání wimónaríníyí nání níseaimónírináyí, weyí á má wí seamearípiríámani. ³³ Seyíne á má naní seaimíxarígíáyoní naní níwímíxírínáyí, weyíyí á má gíyí seamearípiríáriní? Oweoi! íwí néra warígíáyí aí á má naní wíarígíáyo xíxení naní wíarígíáriní. Ayínání á má seyíne naní seaimíxarígíáyoní naní níwímíxírínáyí, weyíyí á má wí seamearípiríámani. ³⁴ Seyíne woxí 'O idáná á mí xíxení niapípaxíriní.' yaiwíaríníyoní míní níwirínáyí, weyíyí á má gíyí seamearípiríáriní? Oweoi! Á má íwí yarígíáyí aí wígtí wíamí 'Idáná á mí xíxení neiapípaxíriní.' yaiwíarígíáyo míní wíarígíáriní. Ayínání woxí 'O idáná á mí xíxení niapípaxíriní.' yaiwíaríníyo míní níwirínáyí, weyíyí á má seamearípiríámani. ³⁵ Á má seyíne símí tñí seaiarígíáyí nání seaimóníriní naní wímíxíro amípí wí míní níwiríná 'Xíoyá ení oniapíní.' míyaiwípa éríxiní. E nerónáyí, níaiwí Níwíá seáyí émí nweanoyá níimóníro oyá naní wí meapíríáriní. Seyíne xíoyá níaiwí enagí nání á má xíomí yayí míwíáyo tñí sípíní yarígíáyo tñí wá wíanarínípa éríxiní. ³⁶ Segí ápo á máyo ayá nírimíxírí yarínípa seyíne ayá nírimíxíro éríxiní.

Ewayí ikaxí síyikwí nání uríní náníriní.

mírariñóniñí imóniñoi. Iniá xwé neáísáná iniigí waxí nîweríná anjwámî nîmiákwiří pîneámînrî éfyí o píránîñí mîrîñí enagî nánî wîñwí wí mimeañîñigîñî. ⁴⁹ E nerî aiwî áamá gîyí gîyí nionî searíapî aríá nîniro aí xîxenî axíþî mepa yarîgíáyí áamá rónîñí imóniño. O anjî nîmîrîríná sîñá piárá yapîñîje dánî sîñá nîkîkîróa yapîñî nánî xwíá bî mîmî úrapî xwíáyoni seáyi e nîta nîpurî mîrîrîfyí iniigí waxí nîweapîrî miákwiáná anjîñî iniigíyo nîþîneamioari anîpá imónárîñîñigîñî.” nurîrî “Nene enî Jisaso nearíþî nîwîaîkiríná anjwá yapî Gorîxo anîpá neaimîxîñíárîñî?” oyaiwîpoyîñîrî nánî ewayí xwíyíá apî urîñîñigîñî.

7

Porisí woyá omîñí wîiarîñomi nanjî imîxîñí nánîrîñî.

¹ Jisaso, oxí apîxí aríá wiaríná xwíyíá apî nîþîñî nurárîmána anjî wíyo xegí yoí Kapaneamîyo nánî nurî ñweañáná ² wauyí porisí áminá imóniñí woyá áamá xînáínîñí nimónîrî omîñí wîiarîño —O porisí áminá imóniño ðîñí sixí wîñorîñî. O simîxí nerî rîxa nîpémîñîrî yaríná ³ “Jisaso nîbîrî anjî apimî ñweani.” rînarîñagíá aríá e nîwirî Judayí áminá wa Jisasomî owirîmeápoynîrî re uowárîñîñigîñî, “Soyíné nuro gí inókínîñí omîñí niiarîñí ro nánî yarîñí re nîwîipoyî, ‘Joxî ananî nîbîrî oyá xînáínîñí nimónîrî omîñí wîiarîño rîxa nîpépaxí yarîñagî nánî píránîñí wimîxîréñî?’ yarîñí e nîwîipoyî.” uowáráná ⁴ awa nuro Jisasomî nîwîmearo wauní rîxîñí re urîgíawixîñî, “O émayí wo enagî aiwî píránîñí neaiarîño enagî nánî joxî nîbîrî oyá xînáínîñí omîñí wîiarîñomi píránîñí wimîxîyîñî. ⁵ O Judayene ðîñí nîneañwirárîrî negí rotú anjî jíayí mîranî nánî neaiapîñorîñî.” uríagíá ⁶ Jisaso awa tîñî nuro porisí áminá imóniñoayá anjî tîñí e anjwî e rémóáná porisí áminá imóniño xegí áamá nîkumîxîñîrî emearîgíá wamî re uowárîñîñigîñî, “Jisasomî nîwîmeari Porisí áminá imóniño re nearowárîñoi urípoynî, ‘Ámináoxîñî, nionî sîñî upupígí siaríná nanjîmanî. Nionî áamá nanjoni sîñagwîñî. Joxî nioniyá anjîyo wí fwiapîpaxímanî. ⁷ Xámî nîwanîñoni ‘Áamá nanjoni menîñî.’ nîyaiwinîrî nánî joxî sirîmeámîñîrî mîbîárîñî. Ayîñánî ðîxí roñe dánî pîné ráná gí omîñí niiarîño ámî nanjî imónîñîñoi. ⁸ Nionî áamá ‘Omîñí ayí ayí ei.’ nîrarîgíowamî íñîmî wurínîñîñî. Nionî enî porisí wa íñîmî nurîñîñoi. Gí porisí womî ‘Joxî anjî uî.’ uráná sa warîñîrîñî. Womî ‘Bei.’ uráná sa xîxenî barîñîrîñî. Gí inókínîñí omîñí niiarîñí womî ‘E ei.’ uráná xîxenî yarîñîrîñî.’ Jisasomî e urípoynî.” uowáráná ⁹ awa nuro Jisaso tîñî óf e órórí ninîro e uráná Jisaso ududí nîwirî nîkîñîmónîrî oxí apîxí epíroyí nero númî uxíðîgíáyo re urîñîñigîñî, “Wauyí porisí áminá imóniño ðîñí nîñîkwírorî yarîñîpa ñîgí Isîrerîyíné aí woxí nionî ðîñí xîxenî mîñîkwíroarîñîñî.” uráná ¹⁰ xwíyíá uowárénapíáwa ámî wigí anjî e nánî nuro xegí omîñí wîiarîño rîxa ámî nanjî riwo ñweañagí wîñîgíawixîñî.

Íwí sîkîñí pîyí womî “Wíápîñîmeai.” urîñí nánîrîñî.

¹¹ Jisaso wauyí porisoyá omîñí wîiarîñomi píránîñí nimîxîrî rîxa sía wí óráná o anjî bimî yoí Nenîyî rîñîñîyo nánî nurî xegí wiepîsarîñowa enî o tîñî nuro áamá oxí apîxí obaxí nawínî nuro ¹² anjî apimî ákîñá fwi

e rémoanïro yaríná Jisaso weninǵ éyǵ wïnïnigini. Ámá piyǵ wo — O sïnǵ íwǵ sikiñorini. Xexirǵmeáo wo mayorini. Xinái apixǵ anirini. Omǵ xinái tǵni oxǵ apixǵ e dánǵ obaxǵ tǵni xwǵá weyanïro anǵ apimi dánǵ nǵmeámǵ řwiaparǵagǵa Jisaso sijnwǵ e nǵwïniri¹³ piyomǵ xináimi wá nǵwianiri re uriniginini, “Nwǵ eaarǵiyǵ pǵni wiárei.” nuriri¹⁴ anwi e nibiri ikwianwi piyo wenǵnamǵ íá nǵxiriri ámá nǵmeámi warǵíáyǵ sa e rówapǵjáná o piyomǵ re uriniginini, “ ‘Íwǵ sikiñǵ roxinǵ, rixa wiápǵnimeai.’ rǵrarǵini.” uráná re enǵniginini.¹⁵ Piyo niwiápǵnimeari éf nǵñweari iwamǵó pǵné raríná Jisaso ámi xinái tǵñǵ e uwáriaríná¹⁶ ámá nǵni wáyǵ nikárinïro Gorixomǵ seáyǵ e numeróná re rǵǵawixini, “Gorixoyá wǵá rókiamoarǵǵ seáyǵ e imóninǵ wo riwo rǵneauowárenapiyino? Gorixoxo Isirerene nánǵ dǵñǵ nǵmori arǵrá neainǵfa nánǵ riwo rǵneauowárenapiyino?” niriro e yaríná¹⁷ Jisaso e éfǵi nánǵ xwǵyǵá Judayǵ anǵ niyonǵ yanǵ niwéa nuri mǵdǵmǵdánǵ eni rǵnǵmenǵniginini.

Jono xegǵ wiepǵsarǵñowa waúmi Jisaso tǵñǵ e nánǵ uowárinǵ nánirini.

¹⁸ Jono xegǵ wiepǵsarǵñowa Jisaso éf apǵ nǵpǵni nánǵ áwanǵ uráná¹⁹ o xegǵ wiepǵsarǵñǵ waúmi “Eǵni.” nuriri Áminá Jisaso tǵñǵ e nánǵ re uowárinǵniginini, “Nuri yarǵñǵ re wǵpiyi, ‘Joxǵ nánǵ Jono ‘Nǵbǵnǵfárinǵ.’ neararǵñoxirani? Wo ámi rǵwǵyo bǵnǵo nánǵ sǵni xwayǵ naniri ñweanǵwáranǵ?’ Nuri yarǵñǵ e wǵpiyi.” uowáragǵ²⁰ awaú nuri Jisasomǵ re urémeagǵisixini, “Jono wayǵ nǵneameaia warǵño joxǵ tǵe nánǵ re yearowárinǵoi, ‘Omǵ yarǵñǵ re wǵpiyi, ‘Joxǵ Jono ‘Rǵwǵyo nǵbǵnǵfárinǵ.’ neararǵñoxirani? Wo rǵwǵyo bǵnǵo nánǵ sǵni xwayǵ naniri ñweanǵwáranǵ?’ yarǵñǵ e wǵpiyi.’ yearowárinǵoi.” uráná²¹ axíná Jisaso ámá sǵmǵxǵ xǵxegǵini yarǵǵáyo nanǵ imǵxiri sijnwǵ supárigǵá obaxǵyo sijnwǵ anǵpǵri nánǵ wirǵ imǵó amáyo xǵxéoarǵñǵyo mǵxǵ umáiniri neri²² awaúmi re uriniginini, “Awagwǵ nuri amǵpǵi nǵni nionǵ re yaríná sijnwǵ naniri arǵá niri éfǵiyǵ nánǵ Jonomǵ áwanǵ urǵpiyi, ‘Sijnwǵ supárigǵáyǵ ámi sijnwǵ anïro sǵkwǵ íkǵ egǵáyǵ ámi anǵ ero peyǵyǵ tǵǵáyǵ wigǵ wará nanǵ inïro arǵá pǵrónǵigáyǵ ámi arǵá ero ámá péfáyǵ ámi wiápǵnimearo ámá sipǵyo xwǵyǵá yayǵ winǵpaxǵpǵ arǵá wiro yarǵño.’ urǵpiyi.” nuriri²³ re uriniginini, “Rǵpǵ enǵ urǵpiyi, ‘Yeáyǵ neayimǵxemeanǵfa nánǵ arǵowayá xwǵá piaxǵyo dánǵ iwiaronǵo e enǵfárinǵ. E enǵfárinǵ.’ yaiwiarǵǵápǵ tǵni xǵxenǵ mepa yarǵñagǵ sijnwǵ nǵnaniri aiwǵ nóreámioari dǵñǵ mǵnikwǵropa neri ‘Ayǵ omani.’ mǵyaiwipanǵ. Ámá e yarǵǵá gǵyǵ gǵyǵ Gorixoyá dǵñǵ tǵni yayǵ winǵpaxǵyǵrinǵ. Jonomǵ e urǵpiyi.” uriniginini.

Jisaso Jono nánǵ urǵñǵ nánirini.

²⁴ Jisaso, Jonoyá wiepǵsarǵñowa rixa úaná, o ámá e epǵroyǵ egǵáyo Jono nánǵ re uriniginini, “Xámǵ seyǵné Jonomǵ sijnwǵ winanïro nánǵ ámá dǵñǵ meanǵe nánǵ nuróná pí ámá sijnwǵ winarǵǵawixini? Ámá enǵ meanǵinǵ imǵñǵ yaríná wakwǵñwǵ winwǵ nimearǵñinǵ imóninǵ womǵ sijnwǵ winanïro rǵwarǵǵawixini? Oweoi!²⁵ Aga pí ámá sijnwǵ winanïro warǵǵawixini? Ámá rapǵrapǵ yarapayǵ enǵ wú yǵinǵñǵ womǵ winanïro ámá dǵñǵ meanǵe nánǵ rǵwarǵǵawixini? Oweoi! Ámá rapǵrapǵ yarapayǵ nanǵni nǵyǵinïro ñweagǵáyǵ mǵxǵ ináyǵyá anǵyo ñweaarǵǵfárinǵ. Ámá dǵñǵ meanǵe ñweaarǵǵámáni.²⁶ Aga pí ámá

sɪŋwɛ wɪnanɪro warɪgɛawɪxɪnɪ? Gorɪxoyá wɛ́á rókiamoarɪŋɛ womɪ sɪŋwɛ wɪnanɪro rɪwarɪgɛawɪxɪnɪ? Oyi, wɛ́á rókiamoarɪŋɛ womɪ sɪŋwɛ wɪnanɪro ugɛ́á aiwɪ Jono ámá yeáyɛ seayimɪxemeanɛá nánɪ xwɛ́á piaxɛ́yo dánɪ iwɪaronɛ́o nánɪ wáɛ urɪmemɪnɪrɪ nánɪ urowárɛnapɪŋɛ enɔgɛ́ nánɪ o Gorɪxoyá wɛ́á rókiamoarɪgɛ́á nɪyoni xɪxenɛ́ imónɪŋomɛ́. Seáyɛ e múronɔrɪnɪ. ²⁷ Jono nánɪ Bikwɛ́ Gorɪxoyáyo rɛ́wamɪŋɛ re nɪrɪnɪrɪ eánɪnɪ, ‘Gorɪxo xegɛ́ xewaxomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ gɛ́ xwɪyɛ́á yanɛ́ wɪowárɪmɛ́áo joxɪ xámɪ nɪrɪmearɪ ámá nɪsanɪrɪ epɛ́rɪ nánɪ ófɪnɪŋɛ́ nɪsimoia unɛ́a nánɪ urowárɪmɛ́árɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.’ Rɛ́wamɪŋɛ e nɪrɪnɪrɪ eánɪnɪ.” nurɪrɪ ²⁸ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ seararɪŋɪnɪ. Jono ámá yeáyɛ seayimɪxemeanɛá nánɪ arɛ́owayá xwɛ́á piaxɛ́yo dánɪ iwɪaronɛ́o nánɪ ófɪnɪŋɛ́ imonɔ enɔgɛ́ nánɪ ámá nɪnɪ aiwɪ wo Jonomɪ seáyɛ e imónɪnɪ nánɪ xɪrɪgɛ́ámanɪ. E nerɪ aiwɪ ámá gɪyɛ́ gɪyɛ́ nionɪ nɪxɛ́dɪro Gorɪxoyá xwioxɛ́yo páwɪro yarɪgɛ́áyɛ́ xwɪyɛ́á nionɪ nánɪ wáɛ nurɪmeɪpɛ́rɪpɪ xwɪyɛ́á Jono wáɛ rɪmenɛ́pɪmɪ seáyɛ e imónɪŋagɪ nánɪ ámá ayɛ́ onɛ́pɪ aiwɪ Jonomɪ enɪ seáyɛ e imónɪŋoɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. ²⁹ Ámá nɪnɪ tɛ́nɪ takɪsɛ́ nánɪ nɪgwɛ́ nearáparɪgɛ́áyɛ́ tɛ́nɪ Jono wáɛ urɪmearɪŋagɪ arɛ́á nɪwɪro nɪsanɪro Jono wayɛ́ umeaiarɛ́ná rɪpɪ urɪgɛ́ánɪŋɛ́ imónɪnɪ, “Gorɪxoxɪ wé rónɪŋoxɪ ófɪ nene uyɛ́nɪfɪnɪ yarɪŋwaéne nánɪ imófpɪ xɪxenɛ́ neamoífrɪnɪ.” urɪgɛ́ánɪŋɛ́ imónɪnɪ. ³⁰ E nerɪ aiwɪ Parisiowa tɛ́nɪ ŋwɛ́ ikaxɛ́ eánɪŋpɪ mewegɛ́áwa tɛ́nɪ Jono wayɛ́ oneameainɪrɪ sɪŋwɛ́ mɪwɪnɪpa neróná amɪpɪ Gorɪxo ‘Awa oépoɪ.’ yaiwɪfɪpɪmɪ rɛ́wɛ́ umogɛ́awɪxɪnɪ. ³¹ Jisaso ámɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ewayɛ́ xwɪyɛ́á pípɪ nɪrɪrɪ ámá agwɪ rɪná ŋweagɛ́áyɛ́né ámá wo wo Gorɪxo seyɛ́né nánɪ urowárarɪŋagɪ aiwɪ seyɛ́né mɪseaimónarɪŋɪyɛ́né nánɪ ‘Ayɛ́nɪŋɛ́ imónɪnɪ.’ rɪmɛ́nɪnɪ? Seyɛ́né pɪnɪŋɛ́ imónɪŋoɪ?” nurɪrɪ ³² re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Seyɛ́né nɪaiwɛ́ rɪpɪánɪŋɛ́ imónɪŋoɪ. Nɪaiwɛ́ bia makerɛ́á tɛ́ŋɛ́ e nɪfá neróná nɪaiwɛ́ bɛ́bɪamɪ rɛ́aiwá re urarɪŋoɪ, ‘Nepiane webɛ́fɪ rarɪŋagwɪ aí sepiayɛ́né sɪmɪnɪŋɛ́ mɪyarɪŋoɪ. Nepiane ŋwapé rarɪŋagwɪ aí sepiayɛ́né ámɪxɛ́á bɪ mɪyarɪŋoɪ.’ rɪnarɪgɛ́ápiánɪŋɛ́ imónɪŋoɪ. ³³ Seyɛ́né re egɛ́ápɪ nánɪ ewayɛ́ xwɪyɛ́á apɪ seararɪŋɪnɪ. Seyɛ́né Jono wayɛ́ nɪneameaia warɪŋo nɪbɪrɛ́ná aiwá nanɛ́ mɪnɪpa erɪ inɪgɛ́ wainɛ́ mɪnɪpa erɪ yarɪŋagɪ sɪŋwɛ́ nɪwɪnɪro nánɪ ‘Ámá royɛ́ imfó xɪxéroarɪŋorɛ́ani?’ rarɪgɛ́árɪnɪ. ³⁴ Seyɛ́né ámá imónɪŋáonɪ enɪ nɪbɪrɛ́ná aiwá nɪrɪ inɪgɛ́ nɪrɪ yarɪŋagɪ nɪnanɪro nánɪ re rarɪgɛ́árɪnɪ, ‘O aiwá enɛ́ nerɪ narɪŋorɪnɪ. Inɪgɛ́ wainɛ́ enɪ narɪŋorɪnɪ. Ámá takɪsɛ́ nánɪ nɪgwɛ́ nearáparɪgɛ́áwa tɛ́nɪ ámá fɛ́wɛ́ yarɪgɛ́á wɪnɪyɛ́ tɛ́nɪ nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪŋorɪnɪ.’ rarɪgɛ́árɪnɪ. ³⁵ E nerɪ aiwɪ oxɛ́ apɪxɛ́ wɪnɪ wɪnɪ dɪŋɛ́ píranɪŋɛ́ neŋwɪpero Jono tɛ́nɪ nionɪ tɛ́nɪ nánɪ ‘Awaú nanɛ́ yarɪŋɪ.’ yaiwɪarɪgɛ́árɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Íwɛ́ inarɪŋɛ́ wɪmɪ yokwarɪmɛ́ wɪiŋɛ́ nánɪrɪnɪ.

³⁶ Ámá Parisi wo Jisasomɪ yarɪŋɛ́ re wɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ ananɪ nionɪ tɛ́nɪ gɛ́ anɛ́yo aiwá nanɪrɛ́wɪ?” urɛ́fagɪ Jisaso oyá anɛ́yo nɪpáwɪrɪ aiwá nanɪrɪ nánɪ wigɛ́ yarɪgɛ́ápa xwápɪyɪ nɪkɪrómáná nawɪnɪ aiwá narɛ́ná re enɪnɪgɪnɪ. ³⁷ Apɪxɛ́ fɛ́wɛ́ inarɪŋɛ́ wɪ, anɛ́ apɪmɪ ŋweanɛ́ “Jisaso Parisioyá anɛ́yo nɪŋwearɪ aiwá narɪnɪ.” rɪnarɪŋagɛ́ arɛ́á e nɪwɪrɪ sɪŋá tɛ́nɪ sɪxɛ́ imɪxɪnɪŋɛ́ wá inɪgɛ́ dɪŋɛ́ nanɛ́ eaarɪŋɛ́ bɪ ínɪŋwá nɪmeámá anɛ́ iwámɪ nɪpáwɪrɪ ³⁸ Jisaso sɪkwɛ́ tɛ́ŋɛ́ e rɛ́wɛ́ rɪwámɪnɪ éfɪ nɪrómáná ŋwɛ́ nearɛ́ná xegɛ́ sɪŋwɪrɪxɛ́ Jisasoyá sɪkwɛ́ sosɛ́áyo nɪyori í xegɛ́ dɛ́á sepiá

t́n̄n̄i kw̄ikw̄ír̄im̄f̄ neri s̄ikw̄íyo kíȳf̄ n̄im̄iaún̄r̄i iniiḡf̄ d̄iṅf̄ nan̄f̄ eaar̄iṅf̄p̄i niwaȳimómáná ḡf̄n̄ií n̄w̄ir̄i e yar̄f̄ná ³⁹ Parisio, Jisasom̄i imán̄f̄ ikax̄f̄ ur̄fo ap̄ix̄f̄ í e wiar̄iṅaḡi n̄w̄in̄r̄i ín̄m̄i re r̄in̄iṅn̄iḡin̄i, “Ámá ro nepa Gor̄ixoyá w̄f̄á rókiamoar̄iṅo en̄ánáȳf̄, ap̄ix̄f̄ f̄á wiap̄iyim̄ixar̄iṅj̄ nán̄i x̄ixen̄i nijf̄á re imón̄ipaxor̄in̄i, ‘Í ap̄ix̄f̄ f̄w̄f̄ inar̄iṅj̄ w̄ir̄in̄i.’ yai-wipaxor̄in̄i.” Parisio ín̄m̄i dán̄i e yaiwinar̄f̄ná ⁴⁰ Jisaso o xwiox̄f̄yo dán̄i e yaiwiar̄iṅaḡi adad̄f̄ n̄w̄ir̄i re ur̄iṅn̄iḡin̄i, “Saimone, xwiȳf̄á b̄i or̄ir̄im̄in̄i.” ur̄faḡi o re ur̄iṅn̄iḡin̄i, “Near̄ewap̄iyar̄iṅox̄in̄i, anan̄i n̄irei.” ur̄faḡi ⁴¹ Jisaso ewaȳf̄ xwiȳf̄á r̄ip̄f̄ ur̄iṅn̄iḡin̄i, “Ámá wom̄i ámá waú n̄ib̄r̄i n̄igw̄f̄ ur̄áp̄iḡf̄isix̄in̄i. W̄fo K500.00 ur̄áp̄r̄i w̄fo K50.00 ur̄áp̄r̄i neri n̄iṅweaḡf̄isáná ⁴² awaú ámi x̄f̄om̄i m̄iw̄ipa en̄áná o n̄waúm̄in̄i ayá nur̄im̄ix̄ir̄i n̄igw̄f̄ m̄in̄i wiṅf̄p̄i nán̄i d̄iṅf̄ peá n̄imor̄i kikíf̄á en̄iṅn̄iḡin̄i. Aȳnán̄i awaú go go n̄igw̄f̄ m̄in̄i wiṅo nán̄i xwap̄f̄ wimón̄in̄iṅoi?” ur̄faḡi ⁴³ Saimono re ur̄iṅn̄iḡin̄i, “ ‘N̄igw̄f̄ K500.00 ur̄áp̄iṅo, o xwap̄f̄ wimón̄in̄iṅoi.’ n̄imónar̄in̄i.” ur̄faḡi Jisaso re ur̄iṅn̄iḡin̄i, “Jox̄i d̄iṅf̄ x̄ixen̄i neṅw̄iper̄i rar̄iṅin̄i.” nur̄ir̄i ⁴⁴ ap̄ix̄í t̄f̄ám̄in̄i n̄ik̄in̄imón̄imáná Saimonom̄i re ur̄iṅn̄iḡin̄i, “Ap̄ix̄f̄ r̄i n̄ion̄i niar̄iṅf̄ r̄i s̄iṅw̄f̄ w̄nēi. N̄ion̄i d̄ix̄f̄ an̄f̄yo f̄wiapánáȳf̄ jox̄i neḡf̄ yar̄iṅwápa m̄iniú iniiḡf̄ b̄i s̄ikw̄f̄ sos̄f̄á iḡf̄á eán̄im̄in̄ir̄i nán̄i m̄iniap̄f̄in̄i. E neri aiw̄i ap̄ix̄f̄ r̄iȳf̄ ḡf̄ s̄ikw̄f̄ sos̄f̄áyo s̄iṅw̄ir̄ix̄f̄ t̄f̄n̄i iḡf̄á n̄ineari xeḡf̄ d̄f̄á sepiá en̄j̄ t̄f̄n̄i n̄ikw̄f̄r̄iṅoi. ⁴⁵ Jox̄i ámá xwiȳf̄á báná neḡf̄ yar̄iṅwápi kíȳf̄ m̄in̄im̄iaún̄f̄in̄i. E neri aí í n̄ion̄i n̄f̄wiap̄ir̄i ṅweááiná dán̄i s̄ikw̄f̄ sos̄f̄áyo kíȳf̄ n̄in̄im̄iaúga war̄in̄i. ⁴⁶ Jox̄i neḡf̄ yar̄iṅwápa yaȳf̄ m̄in̄ipa neri ran̄f̄ b̄i m̄iṅf̄yo m̄iniwaȳimóm̄in̄i. E neri aiw̄i ap̄ix̄f̄ r̄iȳf̄ s̄ikw̄f̄ sos̄f̄áyo iniiḡf̄ d̄iṅf̄ nan̄f̄ eaar̄iṅf̄ b̄i n̄niwaȳimómáná ḡf̄n̄ií niṅoi. ⁴⁷ Aȳnán̄i n̄ion̄i re rar̄iṅin̄i. Í f̄w̄f̄ xwap̄f̄ yaḡf̄i aiw̄i n̄ion̄i r̄ixa yokwar̄im̄f̄ wiíá en̄aḡi nán̄i í n̄ion̄i nán̄i xwap̄f̄ n̄iwimón̄ir̄i nán̄i nan̄f̄ e niar̄in̄i. Ámá f̄w̄f̄ xwap̄f̄ mé b̄i on̄im̄iáp̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ n̄ion̄i yokwar̄im̄f̄ wiíáná aȳf̄ n̄ion̄i nán̄i en̄i on̄im̄iáp̄f̄ wimónar̄iṅf̄r̄in̄i.” Saimonom̄i e nur̄ir̄i ⁴⁸ ap̄ix̄im̄i re ur̄iṅn̄iḡin̄i, “N̄ion̄i d̄ix̄f̄ f̄w̄f̄ yar̄iṅf̄ȳf̄ r̄ixa yokwar̄im̄f̄ siúar̄in̄i.” ur̄áná ⁴⁹ ámá x̄fo t̄f̄n̄i naw̄in̄i n̄iṅwearo aiw̄á nar̄iḡf̄áȳf̄ re r̄in̄iḡf̄awix̄in̄i, “Ámá roȳf̄ ‘f̄w̄f̄ yar̄iṅf̄ȳf̄ yokwar̄im̄f̄ wiipaxon̄ir̄in̄i.’ n̄iyaiwir̄i r̄fa rar̄in̄i?” n̄ir̄in̄iro e yar̄f̄ná ⁵⁰ Jisaso ap̄ix̄im̄i re ur̄iṅn̄iḡin̄i, “Jíx̄f̄ d̄iṅf̄ n̄ikw̄f̄roar̄iṅaḡi nán̄i Gor̄ix̄o yeáȳf̄ r̄iyim̄ixemeá̄f̄r̄in̄i. R̄ixa kikíf̄á néra ui.” ur̄iṅn̄iḡin̄i.

8

Ap̄ix̄f̄ Jisasom̄i m̄ir̄an̄f̄ wiḡf̄íwa nán̄ir̄in̄i.

¹ Jisaso Saimono t̄f̄n̄i aiw̄á n̄in̄ir̄i n̄iṅwean̄sáná r̄ixa s̄f̄á wí óráná o an̄j̄ wíȳf̄ wíyo xwiȳf̄á yaȳf̄ win̄ipax̄f̄ Gor̄ix̄o xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ neri p̄ir̄án̄iṅf̄ umen̄wean̄fa nán̄i wáf̄ nur̄imer̄i re ur̄imen̄iṅn̄iḡin̄i, “Seȳf̄né f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ r̄f̄w̄f̄m̄in̄i n̄imamoro n̄isan̄iro ṅweá̄f̄r̄ix̄in̄i.” ur̄imear̄f̄ná x̄fo xeḡf̄ wiep̄sar̄iṅf̄ wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waú o t̄f̄n̄i naw̄in̄i nemero ² ap̄ix̄f̄ wíwa en̄i o t̄f̄n̄i naw̄in̄i nemero —Wíwa sim̄ix̄f̄ t̄ḡf̄íwam̄f̄ Jisaso nan̄f̄ im̄ix̄ir̄i wíwa im̄f̄ó d̄iṅf̄ x̄ixéroar̄iṅf̄ t̄ḡf̄íwam̄f̄ m̄ix̄f̄ umáin̄ir̄i wiar̄iṅiwa wiḡf̄ yōf̄ r̄iwar̄in̄i. Wí Mariaír̄in̄i. An̄j̄ yōf̄ Maḡidara dán̄j̄ en̄aḡi nán̄i im̄i yōf̄ Maḡidara dán̄j̄ Mariaíȳf̄ w̄r̄in̄iṅir̄in̄i. Í Jisaso im̄f̄ó wé w̄f̄úm̄i dán̄j̄

waú dɪŋɔ́ xixéaroariŋɔ́ mɪxɔ́ umá+nowáriŋɪrɪni. ³ Apixɔ́ ámi wí Xusao — O mɪxɔ́ ináyɔ́ Xerotoyá bosɔ́wɔ́ worɪni. Omɔ́ xiepí í xegɔ́ yof Joanaírɪni. Ámɔ́ wí Sasanaírɪni. Íwa tɛni ámi wíwa eni wigɔ́ nɪgwɔ́ tɛni aiwá bɔ́ imɔ́mɔ́ ero Jisasomɔ́ tɛni xegɔ́ wiepɪsarɪŋowami tɛni míraŋɔ́ nɔ́wiyairo númi wagíárɪni.

Ewayɔ́ ikaxɔ́ witɔ́ siyɔ́ wiáronɔ́f nánɪrɪni.

⁴ Oxɔ́ apixɔ́ obaxɔ́ aŋɔ́ ayɔ́ ayo dánɔ́ Jisaso tɛŋɔ́ e nánɔ́ nɔ́bɪmiro awí eánarɔ́ná o ewayɔ́ xwɪyɔ́fá rɪpɔ́ urɪŋɪnɪgɪni, ⁵ “Ámá wo o xegɔ́ omɔ́ŋɔ́yo witɔ́ siyɔ́ nɔ́wiároa umɔ́nɪrɔ́ nánɔ́ nurɔ́ rɪxa xwɔ́fá yunɔ́ ikixeárɪnɪŋe pírániŋɔ́ nɔ́wiárorɔ́ aɔ́ wí ófyo píeróyɔ́f ámá wí ófyo nɔ́purɔ́fá xwɪrɪŋwɔ́ osaxɔ́ro inɔ́f nɔ́bɪrɔ́ mɔ́máŋɔ́ eri enɪnɪgɪni. ⁶ Ámɔ́ wí sɪŋá inɔ́mɔ́ yapɔ́nɪŋáná xwɔ́fá seáyɔ́ e onɔ́miápi enɔ́fyo píeróyɔ́f apaxɔ́ mé neráprɪrɔ́ nɔ́yapɪrɔ́ aiwɔ́ inɪgɔ́f mɪrúnɪŋagɔ́f nánɔ́ apaxɔ́ mé yɔ́weárɪnɪgɪni. ⁷ Ámɔ́ wí emɔ́ pɪpɪŋɔ́f arɔ́kiárɪnɪŋe wiáronɔ́fɔ́f emɔ́ pɪpɪŋɔ́fyo dánɔ́ nawínɔ́ nerápmáná emɔ́ xenɔ́wirárɪŋagɔ́f nánɔ́ witɔ́f ayɔ́ urɔ́f enɪnɪgɪni. ⁸ Ámɔ́ wí xwɔ́fá nanɔ́fyo wiáronɔ́fɔ́f neráprɪrɔ́ nɔ́yapɪrɔ́ ná nɔ́werɔ́fá aga dɪŋɔ́f nɔ́mori fá mɔ́ropaxɔ́f wenɪnɪgɪni.” Ewayɔ́ xwɪyɔ́fá e nurɔ́rɔ́fá re urayɪnɪnɪgɪni, “Ará tɔ́gɔ́fáyɔ́né ewayɔ́ xwɪyɔ́fá rarɪŋá rɪpɔ́f nánɔ́ aráfá ókiarɔ́f nɔ́mónɔ́poyɔ́f.” urayɪnɪnɪgɪni.

“Rɔ́pɔ́f nánɔ́f ewayɔ́ xwɪyɔ́fá seararɪŋɪni.” urɪŋɔ́f nánɪrɪni.

⁹ Xegɔ́ wiepɪsarɪŋowa ewayɔ́ xwɪyɔ́fá apɔ́ mɔ́kɔ́pɔ́f nánɔ́ yarɪŋɔ́f wíáná ¹⁰ o re urɪŋɪnɪgɪni, “Xwɪyɔ́fá enɪná dánɔ́ ‘Gorɔ́xo xwioxɔ́fyo mɔ́meámɔ́f nerɔ́ seamenɔ́weanɔ́fárɪni.’ nɪrɔ́rɔ́f inɔ́mɔ́ imónɔ́ŋɔ́pɔ́f nionɔ́f wɔ́fá searókiamoarɪŋɔ́f. E nerɔ́f aiwɔ́f ámá nionɔ́f dɪŋɔ́f mɔ́nɔ́kɔ́wɔ́fó wigɔ́f dɪŋɔ́f tɛni néra warɔ́gɔ́fáyɔ́f nionɔ́f ewayɔ́f xwɪyɔ́fá nuréwapɔ́yirɔ́fá wɔ́fá rókiamoagɔ́f Aisaiayɔ́f rɪnɪŋo nɪrɔ́rɔ́f rɔ́wamɪŋɔ́f eanɔ́pa sɪŋwɔ́f nanɔ́ro aráfá niro nero aiwɔ́f mɔ́kɔ́pɔ́f nánɔ́f nɪjɔ́fá imónɔ́pɔ́fɔ́rɔ́xɔ́nɔ́rɔ́f ewayɔ́f xwɪyɔ́fánɔ́f uréwapɔ́yarɪŋɔ́f.

Witɔ́f siyɔ́f wiáronɔ́f mɔ́kɔ́pɔ́f nánɔ́f áwanɔ́f urɪŋɔ́f nánɪrɪni.

¹¹ “Ewayɔ́ xwɪyɔ́fá mɔ́kɔ́pɔ́f rɪpɪrɪni. Witɔ́f siyɔ́f nánɔ́f rɪnɔ́ŋɔ́pɔ́f ayɔ́f xwɪyɔ́fá Gorɔ́xoyánɪŋɔ́f imónɔ́f. ¹² Ámá wí siyɔ́f óf manɔ́pámɔ́f píeróyɔ́fɔ́nɪŋɔ́f imónɔ́f. Ayɔ́f xwɪyɔ́fá Gorɔ́xoyáf aráfá nɔ́wiro aiwɔ́f axíná obo nɔ́bɪrɔ́f ayɔ́f xwɪyɔ́fá oyápi dɪŋɔ́f móáná o yeáyɔ́f uyimɔ́xemeanɔ́gɪnɔ́rɔ́f mɔ́rɔ́rakɔ́f nɔ́wirɔ́f xwɪyɔ́fá oyáf wigɔ́f xwioxɔ́fyo dánɔ́f emɔ́f mɔ́meámɔ́f yárarɪŋɔ́fɔ́rɪni. ¹³ Ámá wí witɔ́f siyɔ́f sɪŋá inɔ́mɔ́ yapɔ́nɪŋáná seáyɔ́f e xwɔ́fá onɔ́miápi enáná wiáronɔ́fɔ́fɔ́nɪŋɔ́f imónɔ́f. Ayɔ́f xwɪyɔ́fá Gorɔ́xoyáf aráfá nɔ́wiróná yayɔ́f nɔ́winɔ́rɔ́f xɔ́danɔ́ro yarɔ́fá xwɪyɔ́fá ná inɔ́mɔ́ pɪpɪŋɔ́fɔ́nɪŋɔ́f mɔ́wárɪŋagɔ́f nánɔ́f anɪŋɔ́f xɔ́darɔ́gɔ́fámani. Xwɪyɔ́fá oyápi xɔ́danɔ́ro yarɪŋagɔ́fá nánɔ́f ámá wí nɔ́bɔ́ro nepa enɔ́f neánɔ́ro rɔ́fá xɔ́darɔ́ŋoɔ́nɔ́rɔ́f iwamɔ́fó wíwapɔ́yíáná pɔ́fɔ́f wiárarɔ́gɔ́fárɪni. ¹⁴ Ámá wí witɔ́f siyɔ́f emɔ́f pɪpɪŋɔ́f arɔ́kiárɪnɪŋe wiáronɔ́fɔ́fɔ́nɪŋɔ́f imónɔ́f. Ayɔ́f eni xwɪyɔ́fá Gorɔ́xoyáf aráfá nɔ́wiro aiwɔ́f wigɔ́f yarɔ́gɔ́fápa sɪnɔ́f nɔ́xɔ́dɔ́róná amɔ́pɔ́f xwɔ́fáyo dánɔ́f nánɔ́f dɪŋɔ́f obɔ́baxɔ́f moro ‘Amɔ́pɔ́f wí nionɔ́f mɔ́nɔ́múropa onɪni.’ yaiwiro amɔ́pɔ́f wí nánɔ́f nɔ́wimónɔ́ro ‘Arɔ́ge meámɔ́fárɔ́fani?’ yaiwiro néra nurɔ́náyɔ́f witɔ́f emɔ́f neráprɔ́f xenɔ́wirárɪŋɔ́f yapɔ́f nimónɔ́ro aiwá ná nɔ́yínɔ́f aiwɔ́f wí yóf yarɔ́ŋɔ́fmani. ¹⁵ Ámá wí siyɔ́f xwɔ́fá nanɔ́f imónɔ́fŋe wiáronɔ́fɔ́fɔ́nɪŋɔ́f imónɔ́f. Ayɔ́f xwɪyɔ́fá Gorɔ́xoyáf nánɔ́f aráfá nɔ́wiro dɪŋɔ́f sɔ́pɔ́f wí mɔ́maxɔ́rɪŋagɔ́fá nánɔ́f mɔ́wáramó anɪŋɔ́f dɪŋɔ́f nɔ́kwɔ́roro xaíwɔ́f fá nɔ́xɔ́rɔ́ro nerɔ́fá aiwá

ná wearinǵp̄n̄inǵ imónarigfárini.” Wiep̄sar̄in̄owami ewayf̄ xwiýf̄á m̄k̄p̄i nán̄i áwanǵ e ur̄in̄igin̄i.

Ewayf̄ ikaxf̄ uyf̄w̄f̄ nán̄i ur̄in̄if̄ nán̄ir̄ini.

¹⁶ Awa “Jisaso áamá ayo an̄inǵ yumf̄i winf̄árini.” yaiwip̄r̄ix̄in̄ir̄i ámi ewayf̄ xwiýf̄á r̄ipi ur̄in̄igin̄i, “Áamá wo re yar̄inǵmani. Xegf̄ ram̄x̄f̄ n̄im̄ixáror̄i six̄f̄ xwé wá n̄mear̄i up̄ikákwiárar̄inǵmani. N̄im̄ixáror̄i xegf̄ sá ikwiaṅw̄yo in̄im̄i éxwiroárar̄inǵmani. N̄im̄ixárómáná áamá ḡiyf̄ ḡiyf̄ n̄f̄wiap̄r̄in̄á anan̄i s̄in̄w̄f̄ win̄ip̄r̄i nán̄i aiwá ikwiaṅw̄yo seáyf̄ e tar̄in̄ir̄ini.” nur̄ir̄i ¹⁷ re ur̄in̄igin̄i, “Am̄ip̄i n̄f̄ni in̄im̄i imóninǵ aiw̄f̄ w̄f̄á okiáná n̄f̄ni s̄in̄án̄i imónáná áamá n̄f̄ni “Tf̄ ayf̄r̄an̄i?” yaiwip̄r̄f̄árini. ¹⁸ Ayin̄ani seȳné p̄né arf̄á n̄inirónáyf̄ arf̄á píran̄inǵ nirf̄ini. Áamá ḡiyf̄ ḡiyf̄ nion̄i xwiýf̄á rar̄fná arf̄á niro d̄inǵ n̄ikw̄roro nero nijf̄á b̄i nimónir̄fnáyf̄ Gor̄ixo ámi w̄i m̄n̄i win̄in̄o. Ḡiyf̄ ḡiyf̄ arf̄á m̄n̄ipa ero d̄inǵ m̄n̄ikw̄ropa ero ner̄fnáyf̄ ‘Nijf̄á r̄ipi imónin̄in̄i.’ yaiwinar̄igf̄áp̄i aí Gor̄ixo ap̄i aí ámi nuráp̄in̄in̄o.” ur̄in̄igin̄i.

Jisasomi x̄inái t̄f̄ni xogwáowa t̄f̄ni nán̄ir̄ini.

¹⁹ Jisasomi x̄inái t̄f̄ni xogwáowa t̄f̄ni o t̄f̄n̄i e nán̄i n̄ibiro áamá xwé obaxf̄ om̄i ep̄f̄royf̄ wiár̄in̄agf̄a epówa m̄p̄áwipaxf̄ en̄agf̄ ²⁰ áamá w̄i áwanǵ re ur̄igf̄awix̄ini, “D̄ix̄f̄ r̄fnái t̄f̄ni r̄igwáowa t̄f̄ni s̄in̄w̄f̄ ranan̄iro nán̄i b̄f̄am̄i b̄ir̄ayf̄ roṅo.” ur̄f̄agf̄a aí ²¹ o re ur̄in̄igin̄i, “Áamá re ṅw̄ixap̄igf̄á t̄iyf̄, xwiýf̄á Gor̄ixoyá arf̄á wiro x̄ixen̄i ero yar̄igf̄áyf̄, ayf̄ ḡf̄ inókíwán̄inǵ n̄ir̄ix̄f̄meáowán̄inǵ imónin̄in̄o.” ur̄in̄igin̄i.

Ip̄i imeam̄kw̄f̄ yar̄in̄agf̄ sam̄inǵ im̄ix̄inǵ nán̄ir̄ini.

²² Iná s̄f̄á w̄iyimi Jisaso t̄f̄ni xegf̄ wiep̄sar̄in̄owama t̄f̄ni ewéyo n̄ip̄xemoán̄iro o re ur̄in̄igin̄i, “Ip̄iyo j̄far̄wám̄ini dán̄i oxemoaneȳi.” nur̄ir̄i n̄imeám̄i nuro ²³ ip̄iyo n̄imeám̄i war̄fná Jisaso r̄ixa sá winf̄agf̄ sá wen̄áná re en̄igin̄i. R̄f̄wip̄i xwé w̄i n̄weap̄r̄i ip̄iyo n̄ixem̄i nur̄i ewéyo in̄igf̄ m̄meám̄i yar̄fná awa r̄ixa in̄igf̄ namipaxf̄ yar̄in̄agf̄ nainen̄im̄i ²⁴ nuro saiwiáf̄ n̄wimáná re ur̄igf̄awix̄ini, “Neamemear̄in̄oxini, neamemear̄in̄oxini, r̄ixa in̄igf̄ namian̄i aṅw̄i ayor̄ini.” uráná Jisaso n̄wiáp̄in̄mear̄i im̄inǵ yar̄inǵp̄imi t̄f̄ni in̄igf̄ reakf̄kw̄f̄i yapar̄inǵp̄imi t̄f̄ni m̄ix̄f̄ nur̄ir̄i “P̄f̄ni wiárei.” uráná re en̄igin̄i. P̄f̄ni n̄wiár̄fná im̄inǵ mé ner̄i in̄igf̄ sam̄inǵ weár̄ir̄i en̄igin̄i. ²⁵ R̄ixa im̄inǵ mé ner̄i in̄igf̄ sam̄inǵ weár̄ir̄i éaná o wiep̄sar̄in̄owami re ur̄in̄igin̄i, “Soȳné d̄inǵ m̄n̄ikw̄ropa pí nán̄i yar̄in̄o?” ur̄f̄agf̄i awa wáyf̄ ero ududf̄ ero nero re r̄in̄igf̄awix̄ini, “Áamá royf̄ im̄inǵ t̄f̄ni in̄igf̄ t̄f̄ni sekaxf̄ uráná ámán̄inǵ arf̄á w̄if̄ royf̄ gor̄f̄ani?” r̄in̄igf̄awix̄ini.

Imf̄o m̄ix̄f̄ umáfnáná od̄ip̄i in̄igf̄ nam̄inǵ nán̄ir̄ini.

²⁶ Awa ewépá n̄imeáa nuro ip̄i Gaririyo j̄far̄wám̄ini aṅf̄ b̄i xegf̄ yoǵ Gegesaȳi r̄in̄in̄p̄i t̄f̄n̄i e niwiék̄n̄imearo ²⁷ Jisaso nayoar̄i r̄ixa xw̄f̄áyo éf̄ roṅáná áamá aṅf̄ ap̄im̄i dán̄i wo —Om̄i imf̄o w̄i x̄ixéoar̄in̄or̄ini. En̄iná dán̄i iyaxf̄ aikf̄ m̄iyín̄f̄ néra ur̄i aṅf̄ w̄iyo m̄in̄weapa eri áamá xwár̄ipá t̄f̄n̄i en̄i ṅwear̄i yar̄in̄or̄ini. ²⁸ O Jisasomi s̄in̄w̄f̄ n̄w̄in̄ir̄fná xwamián̄i n̄ir̄ir̄i Jisasomi agw̄f̄ r̄iwám̄ini n̄ip̄k̄in̄imear̄i imf̄ t̄f̄ni re ur̄in̄igin̄i, “Jisasoxi, niaiw̄f̄ Nw̄f̄á seáyf̄ ém̄i ṅweaṅoyáoxi, pí neaim̄in̄ir̄i bar̄in̄in̄i? Nion̄i waun̄f̄ re r̄ir̄ar̄in̄i, ‘Xeain̄if̄ w̄i m̄ineaikár̄ipant̄.’ r̄ir̄ar̄in̄i.” nur̄ir̄i ²⁹ Jisaso sekaxf̄ “Imf̄oȳné áamá rom̄i p̄f̄ni n̄wiár̄im̄i úpoȳi.” ur̄f̄f̄ en̄agf̄

náni Jisasomi e nuriri —O imfo inina dñj xixeroarinj enagi nani xegf ama omi fa nixero gwf wiri tñni ainixf ikasfa ininj wiri tñni njiro awi menweanagfa aiwi gwf jifapi narfkiarimi imfo ama dñj meane nani say nimera wayarñorini. ³⁰ Omi Jisaso yarinj re winiginini, “Segf yof pixini?” urfagi imfowa xwe obaxf mironinagfa nani re urigfawixini, “Negf yof Rijoniyi —Yof mfkf ayf mixf nani xwe obaxf gwf monarigfa nanirini. Yof e rininjwini.” nuriro ³¹ waunf rixinj re urayigfawixini, “Joxi none mixf nineamainowaririna siririkf yoparf bi mimoninjyfi tñj e Gorixo xeaninj neaikarinfe nani mixf mineamainowaripani.” nuriro ³² odipi xwe obaxf dfwyo wiaroarininagfa nwiniro waunf re urigfawixini, “Imfone odipiyi rfwmini oxixeropoyinri sñjwf neanirireini?” urfagfa o xe oepoyinri sñjwf winana ³³ imfowa ama omi pñni nwiarimi nuro ami odipiyi xixeronana re eniginini. Odipi ayf imegf anjni omifayf sapipanjimi swa nera ipiyi npawiro piyf egfawixini. ³⁴ Ama odipi awi mearoarigfayf wigf odipi e eagfa nwiniro wigf anj apimi nani ef nuro ama e nweagfayo awanj uriro ama ominjyio yarigfayo awanj urimero wiana ³⁵ ama ayf “Pi rfa eno?” niyaiwiro sñjwf winaniro nani nbiro Jisaso tñj e nremoro weninj efayf winigfawixini. Ama imfo xixeroarinj riwo aikf yinri dñj sixf yinri nemana Jisaso ya sikwf tñj e ef nweanagf nwiniro wayf nero yarina ³⁶ ama Jisaso imfo mixf umainowarifagi sñjwf winifayf Jisaso imfo saya mearijomi piraninj wimixf nani repiyf nwiwirona ³⁷ ama ayf nñni anj Gegesa danjyfi tñni ama anj apimi midimidani nweagfayf tñni wayf xwe nikarinro nani Jisasomi waunf re urigfawixini, “Nene pñni nneawiariimi ouni.’ neaimonarini.” urfagfa o ami eweyo nixemoanri uminri yarina ³⁸ ama imfo mixf umainfo waunf rixinj “Nioni tñni owaiyi.’ nimonarini.” urarinjagi ai Jisaso xegf anj e nani nurowariri re uriniginini, ³⁹ “Dixf anj e nani nuri Gorixo siifpi nani dixf amayo repiyf nwiwiri nweari ui.” urfagi o Jisasomi pñni nwiarimi nuri anj apimi ntipimni Jisaso wiifpi nani repiyf wiemeniginini.

Apixf ragf aninj pwarinj wimi nanj imixiri miái penj wimi nanj imixiri enj nanirini.

⁴⁰ Jisaso ami ipiyi jfarwamini iwiekinimeaanana ama obaxf e epfroyf ero o nani xwayf nanri nwearo egfayf omi yayf nwiwiro yarina re eniginini. ⁴¹⁻⁴² Ama aminana wigf rotu anj wiwa menweanj wo —O xegf yof Jairasorini. Miái na wimini xanorini. O nbiri Jisaso ya sikwf tñj e nipkinimeari xfo xegf miái —I xwiogwf we wukaú sikwf waú imoninjirini. I rixa niteminri yarinjagi nani xano Jisasomi waunf rixinj re uriniginini, “Gf miáimi nanj imixiri nioni tñni gf anjyio nani nwanirewii?” urfagi o “Ananirini.” nuriri awau of e warina ama e epfroyf egfayf nuxfdiro Jisasomi ikwikwierf warina ⁴³ apixf wi —I xegf ragf aninj pwarina xwiogwf we wukaú sikwf waú muronjirini. Ama obaxf nanj imixanro niyayirinj ai nanj wi mimoninjirini. ⁴⁴ I “Jisaso ya iyfayoni amaf nironirinafayf, ami nanj imonimfni.” niyaiwia nixdri rfwimi dani oya iyfa sirfwyo amaf ronana re eniginini. Ragf aninj pwarinjpi yeayf sikiariniginini. ⁴⁵ Yeayf sikiarana Jisaso re riniginini, “Amáf go nironigo?” rragf ama nñni “Oweoi, nionimani. Nionimani.” nira warina xegf wiepsarinj wo Pitaoyf rininjo re

urijinigini, “Neamemearijoxini, áamá epíroyí nísiro ikwíkwierí nisiga waríjotí.” uríagí aiwí ⁴⁶ Jisaso re rijinigini, “Nepa áamá wo amáf nírónigoi. Nígí ení eánijí bí níníwárimí áamá womí naní imíxíagí nainenírí nání raríjini.” ríagí ⁴⁷ apíxí í yumí mepaxí wimóníagí nítwínírí óf néra anjwí e nítbírí oyá símímanjíríwámíni nítíkinímeari oxí apíxí níní síjwíyo dání wá re rókiamónijinigini, “Níini gí ragí anijí pwaríjagí nání Jisasomí amáf róníini. Omí amáf níróníríná ríxa naní imóníini.” uríagí ⁴⁸ o re urijinigini, “Miaé, jíxí díní níníkwírorí nání naní imóníini. Ámí ayá mísiniipa nerí kíkífá néra ui.” nurírí ⁴⁹ síní ímí e uraríná áamá wo rotú aní meñweañoyá aní e dání nítbírí omí re urijinigini, “Uréwapíyaríjomí síní ayá wí muríñweapaní. Díxí miái ríxa pénijigini.” uríagí ⁵⁰ Jisaso arfá e nítwirí re urijinigini, “Díxí miái péf aiwí wáyí mepaní. Nioní díní nítkwíróánáyí, í amí naní imóníni.” nurími nurí ⁵¹ aníyo nítáwiríná áamá wí nawíni opáwianeyínírí síjwí mítwínípa nerí sa xegí wiepísaríjítí Pitao tñí Jono tñí Jemiso tñí miáimí xínái tñí xano tñí ayí tñíni nítáwiro ⁵² áamá níní jwí earo amíxífá mero yaríjagífa nání Jisaso re urijinigini, “Nwí eaarígífá pñí wíarípoyí. Níperi mítweníni. Sa sá wení.” uráná ⁵³ ayí “Í ríxa píyíxíni.” níyaiwiro nání rípfá uríagífa aí ⁵⁴ o íyá wépámí fá nítmaxírímáná ímí tñí “Míá ríxíni, wíapñímeai.” uráná re eníjigini. ⁵⁵ Miái amí díní síxí wínáná apaxí mé wíapñímeañijinigini. Ríxa wíapñímeááná Jisaso xaníyaúmi “Aiwá bí umeaípíyí.” uríagí ⁵⁶ ayaú ududí ikáríníagí Jisaso jwí ikaxí re urijinigini, “Aípagwí nioní éapí nání áamá wíyo áwanjí murípaní.” uríjigini.

9

Wiepísaríjítíyo ení síxí wéamíxowárírí sekaxí urírí ení náníríní.

¹⁻² Jisaso xegí wiepísaríjítí wé wúkaú síkwí wá awamí “Awí eánípoyí.” nurírí awá símíxí xíxegíni naní imíxípfírí nání ero imfó níní míxí umáinowáripírí nání ero epírfa nání kwíyí bí nítwirí ení síxí eánijí bí nítweamíxowárírí re uowáríjínigini, “Soyíné aní ayí ayo nemero Goríxo xwioxíyo mítmeámí nerí seameñweañfa nání wáf urímero símíxí yarígífáyo naní imíxímero éfíríxíni.” nuowáríríná ³ re urijinigini, “Amí amí wagwí wagwí nuro urínípfírí nání segí amípfí bí nítmeámí mupaní. Erañírání, íá árupíanjírání, aiwáraní, nítgwíraní, iyífá wúkaúrání, nítmeámí mupaní. ⁴ Wáf nemeríná aní bímí nítremórínáyí aní iwamfó nuro páwífáyo wéfíríxíni. Ríxa áamá aní apímí jweagífáyo nuréwapíyimáná aní axiwámíni nítjweagífísáná ‘Ámí aní bímí nání owaiyí.’ níyaiwirínáyí aní axiwámí dání pñí nítwíarímí úfíríxíni. ⁵ Wáf nurímerínáyí aní bímí nítremóríná áamá e jweagífáyí ‘Negí aní tíyo fwiapípoyí.’ mítsearípa éánáyí, áamá ayí díní ‘Newaníjene ikáríníjwáyí nání awaú nene nání amí mítbípa epísi nání iyí ríyáríí?’ yaiwípírí nání síkwíyo xwífá síkí xéníjípí pírí wíaikímí níyárímí úfíríxíni.” Sekaxí e nuríísáná enáná ⁶ awa omí pñí nítwíarímí nuro aní bí bímí nání numíro xwíyífá naní yayí wínpaxípfí wáf urímero símíxí egífáyo naní imíxíro néra ugíawíxíni.

Xeroto Jisaso nání ayá síwí uroñí náníríní.

⁷ Gapi maná Xeroto Jisasoyá wiep̄sar̄ijowa yar̄iḡápi n̄ip̄ini n̄áni ar̄fá n̄wir̄i udud̄f̄ n̄win̄irī ηwean̄áná ámá wí em̄im̄f̄ ap̄i yar̄ijaḡfá n̄áni re n̄ira uḡfawix̄ini, “Jono xw̄ar̄ip̄áyo dáni r̄ixa n̄wiáp̄in̄imearī r̄fá yar̄ini?” n̄ira war̄fná ⁸ ámá ám̄i wí re n̄ira uḡfawix̄ini, “Gor̄ixoyá w̄fá rókiamoaḡf̄ Irajaoyī r̄in̄ijo, mp̄é an̄fnam̄i peyījo r̄ixa sīján̄i nimón̄irī r̄fá yar̄ini?” n̄ira war̄fná ámá ám̄i wí re n̄ira uḡfawix̄ini, “En̄jáná Gor̄ixoyá w̄fá rókiamoaḡf̄ wo r̄ixa n̄wiáp̄in̄imearī r̄fá yar̄ini?” n̄ira war̄ijaḡfá n̄áni ⁹ Xeroto udud̄f̄ n̄win̄irī re r̄in̄iniḡini, “Nīwan̄ijonī ráná Jonomī sījw̄f̄ m̄ij̄f̄ wákwiḡfawix̄ini. E ner̄i aiw̄i ámá nionī ar̄fá e wiar̄in̄á roȳf̄ gor̄fan̄i?” n̄irīrī Jisasomī sījw̄f̄ ow̄in̄im̄in̄irī yaȳin̄iniḡini.

Ámá 5,000 apimī aiwá m̄inī wīj̄f̄ n̄án̄irīni.

¹⁰ O xeḡf̄ wáf̄ wur̄imearīḡf̄áwa ám̄i x̄fo t̄in̄j̄ e n̄áni n̄bīro wiḡf̄ néra uḡf̄ápi n̄áni rep̄iȳf̄ n̄wimáná en̄jáná o awa t̄in̄inī ner̄imeán̄iro ámá n̄in̄i p̄in̄i n̄wiár̄im̄i nuro wiḡf̄pī an̄j̄ wíyo xeḡf̄ yōf̄ Bet̄saidayo n̄áni war̄fná ¹¹ ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ obax̄f̄ Jisaso t̄in̄i wiep̄sar̄ijowa t̄in̄i an̄j̄ apimī n̄áni pwar̄ijaḡfá n̄win̄iro númī nuro om̄i wímeáná o yaȳf̄ n̄wirī xw̄iȳf̄á “Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i seamer̄ηwean̄f̄a n̄áni seȳfné n̄isan̄iro éfr̄ix̄ini.” ur̄ewapīyirī sīm̄ix̄f̄ eḡf̄áyo nan̄j̄ im̄im̄ix̄im̄f̄ erī yar̄fná ¹² wiep̄sar̄ij̄f̄ wé wúkaú sīkw̄f̄ waú sogw̄f̄ nokepá imónáná Jisasomī n̄bīro re ur̄iḡfawix̄ini, “Ámá on̄f̄ wówī re m̄ij̄wean̄aḡfá n̄áni ámá ep̄froȳf̄ eḡfá t̄iȳf̄ aiwá n̄iro sá wero ep̄f̄rī n̄áni om̄ij̄f̄ an̄j̄ am̄i am̄i m̄ir̄in̄imēj̄f̄yo n̄áni uro an̄j̄ ap̄i ap̄i ikw̄ir̄on̄ij̄f̄yo n̄áni uro oépoīf̄.” ur̄faḡfá aí ¹³⁻¹⁴ o re ur̄in̄iniḡini, “Aiwá n̄ip̄f̄rī sewan̄ijoȳfné m̄inī wípoīf̄.” ur̄fagī re ur̄iḡfawix̄ini, “Neḡf̄ aiwá xwé men̄inī. Bis̄ker̄fá wé wú en̄jáná peȳf̄ waún̄irīni.” nur̄iro ámá ox̄f̄ 5,000 e ηwean̄aḡfá n̄áni re ur̄iḡfawix̄ini, “None nurane aiwá bī mepa ner̄fnáȳf̄, ar̄ige m̄inī wian̄f̄win̄i?” ur̄faḡfá o re ur̄in̄iniḡini, “Ámá t̄f̄yo re ur̄ípoīf̄, ‘Seȳfné ámá 50 50 max̄ir̄in̄f̄ wí e wí e n̄ij̄weaxa úpoīf̄.’ ur̄ípoīf̄.” ur̄fagī ¹⁵ awa ax̄f̄pī e ur̄áná ámá n̄in̄i 50 50 max̄ir̄in̄f̄ wí e wí e n̄ij̄weaxa nuro ηwean̄áná ¹⁶ Jisaso bis̄ker̄fá wé wú t̄in̄i peȳf̄ awaú t̄in̄i an̄fnam̄i wen̄ij̄f̄ n̄iyán̄ir̄fná aiwá ap̄i n̄áni Gor̄ixom̄i yaȳf̄ n̄wirī kw̄ikw̄ir̄im̄f̄ ner̄i xeḡf̄ wiep̄sar̄ijowa yan̄j̄ n̄wiaūp̄f̄rī m̄in̄i n̄wia war̄fná ¹⁷ ámá n̄in̄i n̄in̄iro agw̄f̄ im̄i uȳiáná aiwá n̄in̄iro e t̄f̄apia wiep̄sar̄ijowa n̄imeamero sox̄f̄ f̄á wé wúkaú sīkw̄f̄ waú apimī aumaúm̄f̄ yar̄iḡfawix̄ini.

Pitao “Jox̄i Kiraisox̄irīni.” ur̄ij̄f̄ n̄án̄irīni.

¹⁸ Sf̄á wíyo Jisaso xeḡf̄pī n̄ij̄wearī Gor̄ixom̄i xw̄iȳf̄á r̄ir̄im̄f̄ n̄wirī xeḡf̄ wiep̄sar̄ijowa x̄fo t̄in̄i ηwean̄áná o yar̄in̄j̄f̄ re wīj̄in̄iḡini, “Ámá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄in̄i nionī n̄áni gor̄in̄i rar̄ij̄o?” ur̄fagī ¹⁹ awa re ur̄iḡfawix̄ini, “Wí jox̄i n̄áni ‘Jono waȳf̄ n̄ineameaia ūjor̄in̄i.’ rar̄ij̄o. Ám̄i wí ‘Gor̄ixoyá w̄fá rókiamoaḡf̄ Irajaoirīni.’ rar̄ij̄o. Ám̄i wí ‘En̄jáná Gor̄ixoyá w̄fá rókiamoaḡf̄ wo r̄ixa wiáp̄in̄imeáf̄r̄in̄i.’ rar̄ij̄o.” ur̄faḡfá ²⁰ o re ur̄in̄iniḡini, “Aȳf̄ e n̄irīro aiw̄i sewan̄ijoȳfné nionī n̄áni gor̄in̄i rar̄ij̄o?” ur̄fagī Pitao re ur̄in̄iniḡini, “Jox̄i Kiraisoȳf̄ r̄in̄ijox̄i, ámá Is̄irerene yeáȳf̄ neayim̄ixemear̄f̄a n̄áni neḡf̄ ar̄fowayá xw̄fá piax̄f̄yo dáni iwiaron̄f̄oȳf̄ r̄in̄ijox̄ir̄in̄i.” ur̄in̄iniḡini.

Jisaso áwan̄j̄ “N̄in̄ip̄īkip̄f̄f̄ar̄ini.” ur̄ij̄f̄ n̄án̄irīni.

21 Pitaŋ e urfagi aí o ŋwí ikaxí nuriri arfá jiyikí nori re uriniginí, “Aga bí onimiápi áamá wíyo muripaní. 22 Áamá imóninǵaŋoní xeaninǵ obaxí nikáripíríríní. Negí Judayí mebaowa tǵnǵ apaxípáninǵ imónigfá xwéowa tǵnǵ ŋwí ikaxí eáninǵpí mewegfáwa tǵnǵ nioní rfwí nímóáná wa nǵpíkípiríríní. E neri aiwí sfá wíyaú wíyi óráná ámi wiápnímeámíáríní.” uriniginí. 23 Xwíyáfá rǵpí ení nowamǵnǵ urayiniginí, “Áamá goxí goxí ‘Jisasomí ouxfdmǵnǵ.’ nǵyáiwírínáyí, re éirǵxǵnǵ. Amǵpí ‘Nioní nǵgǵpí nání oemǵnǵ.’ yáiwíyí dǵnǵ peá nǵmori re yáiwírǵxǵnǵ, ‘Nioní Jisasomí xǵdarǵnǵ nání áamá wí xeaninǵ niri nǵpíkiri nǵniri aí ayí ananǵrǵnǵ.’ nǵyáiwiri nioní nǵxǵdǵrǵxǵnǵ. 24 Áamá goxí goxí nioní Jisasomí dǵnǵ nǵwǵkwǵrorǵ xǵdarǵnǵ nání nǵpíkípirǵrǵxǵnǵrǵ xewanǵjoxí éf nǵmenǵrǵnáyí dǵnǵ nǵyǵmǵnǵ imóninǵ anǵnǵ ŋwearfá nání mearfámaní. E neri aiwí áamá goxí goxí éf mǵmenǵpa neri ‘Nioní Jisasomí dǵnǵ nǵwǵkwǵrorǵ xǵdarǵnǵ nání nǵnǵpíkíronáyí, ayí ananǵrǵnǵ.’ yáiwiarǵnǵ goxí goxí dǵnǵ nǵyǵmǵnǵ imóninǵ anǵnǵ ŋwearfá nání mearfáriní. 25 Áamá wo nioní mǵnǵxǵdǵ iyfá fá nǵgwí amǵpí emeámǵnǵrǵ nánǵnǵ néra nurí nǵmeáfsáná xewanǵjoxí anǵnǵnǵ ikeamónáná oyá amǵpí anǵnǵ nǵxǵrǵrǵ ŋwearfáraní? Oweoi!” nuriri 26 re uriniginí, “Áamá nioní nání ayá sinǵrǵ xwíyáfá nioní rarǵnǵpí nání ayá sinǵrǵ neri nání mǵnǵxǵdǵpa yarǵnǵ goxí goxí áamá imóninǵaŋoní ámi nǵwearfǵrǵnǵ ikǵnǵnǵaŋoní wearǵrǵ wfá nioníyá tǵnǵ gǵ ápoyá tǵnǵ anǵnǵajowayá tǵnǵ nǵpǵróa wearǵrǵ emfáoní ení joxí nání ayá nǵniri re rǵrǵmǵfáriní, ‘Oweoi, nioníyáoxǵmaní.’ rǵrǵmǵfáriní. 27 E neri aiwí wíyǵné re rogfá tiyǵné sǵnǵ mǵpepa egfámí enǵáná Gorǵxoxwíoxfyo mǵmeámí neri seamenǵwearfápi wíyǵné sǵnǵwí wǵnǵpíríríní.” uriniginí.

Jisaso níknǵnǵrǵ xegf bí imóninǵ nánǵrǵnǵ.

28 E nurǵfsáná rǵxa sfá wé wǵúmǵ dánǵ waú wo óráná o Gorǵxomǵ xwíyáfá rǵrǵmǵ wǵnǵ Pitaomǵ tǵnǵ Jonomǵ tǵnǵ Jemisomǵ tǵnǵ nǵwirǵmeámí dǵfwí xwé bimí nání nǵyiro 29 o Gorǵxomǵ xwíyáfá urarǵnǵ re enǵniginí. Xegf sǵmǵmarǵnǵ xegf bí írǵrǵ rapǵrapǵ yǵnǵjú ení apfá werǵ ápianǵwǵnǵnǵ xwǵnǵfá earǵ neri enǵáná re enǵniginí. 30 Áamá pǵné o tǵnǵ nawǵnǵ xwíyáfá rarǵgǵíwaúyí —Awaú Gorǵxoyá wfá rókiamoaǵgǵíwaú Moseso tǵnǵ Irajiao tǵnǵrǵnǵ. 31 Awaú ikǵnǵgǵíwaú éf nǵrónapǵri Jisaso tǵnǵ o xwfá tǵyo pǵnǵ nǵwiárǵmǵ ámi anǵnǵnamǵ nání nǵpeyǵrǵnǵá Jerusaremǵyo perǵ áamá nǵyonǵ nání wiiri enǵápi nání xwíyáfá rǵnarǵnǵ 32 Pitaŋ tǵnǵ nǵkumǵxǵnǵrǵ emearǵgǵíwaú tǵnǵ xámǵ sá winarǵnǵagǵí sá wegǵáwa, sainǵfowa nǵwiápnǵnǵmearo wenǵnǵ éfáyí wǵnǵgǵíawǵxǵnǵ. Jisaso ikǵnǵnǵjoxí roǵnǵagǵí nǵwǵnǵro áamá nawǵnǵ rogǵíwaú ení nǵwǵnǵro 33 awaú Jisasomǵ rǵxa pǵnǵ nǵwiárǵmǵ wanǵri yarǵnǵagǵí nǵwǵnǵro Pitaŋ dǵnǵ nǵpíkǵwǵnǵ mǵmó “Píoi urǵmǵfǵnǵ?” nǵrǵnǵrǵ Jisasomǵ úrapí xwíyáfá re uriniginí, “Neamemearǵjoxǵnǵ, none re nǵŋwearfǵnǵ nanǵrǵnǵ. Anǵ pǵpákí wíkaú wí, joxí nání wíwáyí, Moseso nání wíwáyí, Irajiao nání wíwáyí os-eamǵrǵyaneyí.” nurǵrǵ 34 sǵnǵ e urarǵnǵ agwǵ wí nǵyapǵri awamǵ rǵtǵ wǵmǵnǵrǵ yarǵnǵagǵí nǵwǵnǵro wáyí yarǵnǵ 35 agwǵ apimǵ dání xwíyáfá bí re rǵnǵnǵniginí, “Gǵ nǵiaíwǵ royoí, nǵwanǵnǵonǵ rǵpeanǵáomǵ arfá wǵpoyí.” ráná 36 wenǵnǵ éfáyí wǵnǵgǵíawǵxǵnǵ. Jisaso xegf xewǵnǵ roǵnǵagǵí nǵwǵnǵro

xwiyá marí wiwanijowa sñjwí wñfápi nání íná áamá wíyo áwanj murípa egíawixíni.

Íwí imfó dñj xixéoarñj womi nanj imixñj nánirñi.

³⁷ Sá e wegíáwa wíápi tñni n-wiápn-meámí d-wíyo weapána oxí apíxí obaxí epíroyí egíáyí o tñni órórf niníro ³⁸ áamá apí epíroyí egíápimi dání wo n-wiápn-meári r-aiwá re urñjñigíni, “Nearéwapíyarñjoxíni, gí íwomi sñjwí owñnñrñi nání wauní rixñj r-rarñjñi. O gí niaíwí ná wonirñi. ³⁹ Imfó xixéorána o makírfwí n-morí rixa meanj nearí móána sinapíxwífní iwénirí meáfkwiá erí yarína omí xwiríxwiríá níxerí rixa ayápní mewínarñjagí n-wñnrína pñni wiárarñjñi. ⁴⁰ Dixí wiepísarñjowamí wauní rixñj ‘Imfó gí íwomi xixéoarñjyí m-xí umánowárípoyi.’ uríá enjagí aiwí awa wí e epaxí meníni.” uríagí ⁴¹ Jisaso re rñjñigíni, “Áamá agwí tñyíné ñweagíáyíné, nioní dñj mñnkwrópa ero xejwñni moro yarígíáyíné, ‘Jisaso íiná reníni nene tñni nñjwearane arírá neainfárñi.’ r-yaiwiarñjoi?” n-rirí xanomí re urñjñigíni, “Dixí íwo anjwí re nimeámí bei.” uríagí ⁴² íwomi sñni nimeámí barína ímfó meanj eáána sñrñjwí néra píeróagí aí Jisaso ímfómí m-xí numánowárímáná niaíwomí nanj n-wimíxirí ámi xanomí mñni wñjñigíni. ⁴³ Mñni wíána áamá nñni Goríxoyá enj eánñj Jisaso éfpí nání ududí nero “Ayíkwíraní?” yaiwigíawixíni.

Ámi áwanj “Nñipíkipírárñi.” urñj nánirñi.

Áamá nñni Jisaso yarñjpi nání ududí yarína o wiepísarñjowamí re urñjñigíni, ⁴⁴ “Píránñj aríá nípoyí. Nioní aríá enjyo searémoarñjñi. Anjñamí dánj áamá imónñjóní áamá wíyo mñyí nuríprírárñi.” uríagí aiwí ⁴⁵ awa xwiyá apí Goríxoyá dñj tñni ínmí imónñjagí nání píránñj nñjía mimónípa nero m-íkpí nání yarñj wianí eáyí wáyí n-wiro nání masísá wigíawixíni.

“None go go seáyí e imónñfenñjoi?” rñjgíá nánirñi.

⁴⁶ Wiepísarñjowa xímíxmí niníro “None go go seáyí e imónñfenñjoi?” rñnarína ⁴⁷ Jisaso wigí xwioxíyo adadí n-wirí awa e yaiwiarñjagí n-wñnrí nání niaíwí bí n-mearí xfo tñj e éf nuráríri ⁴⁸ awamí re urñjñigíni, “Áamá woxí goxí goxí nioní nñnxídíri nání niaíwí rípimí peayí m-wianí wéyo n-merínáyí apimíni m-mearñjñi. Nioní ení wéyo n-merí gí ápo n-rowárénapñjomí ení wéyo umerí yarñjñi. Soyíné woxí ‘Nioní awamí ínmí n-wurñnrí sanj ourápmñni.’ yaiwinarñjoi oyí seáyí e imónñjorñni.” urñjñigíni.

“Áamá midáni m-író segí tñmñni imónñgíáyírñi.” urñj nánirñi.

⁴⁹ Wiepísarñj Jono re urñjñigíni, “Neamemearñjoxíni, none áamá wo yoí joxiyá n-rirí ímfó m-xí umánowárarñjagí sñjwí n-wñnrína o none m-neaxídípa nerí yarñjagí nání mepa oení urñjwanigíni.” uríagí aí ⁵⁰ Jisaso re urñjñigíni, “Áamá oríwamí dání m-író segí tñmñni imónñjorñni. Ayínáni e mepa oení pí nání uríagíawixíni?” urñjñigíni.

“Omí míranj m-wípa oyaneyí.” rígíáyí nánirñi.

⁵¹ Rixa Goríxo Jisasomí anjñamí nání wiríménapñni anjwí e imónñjáná Jisaso dñj “Nioní Jerusaremíyo nání oumíni.” níkwírómí

nuríná ⁵² xwiyá yañt wiowáríí wí xfomi xámi umeapírí nání urowáraná awa nuro añt áamá wigí yof Samariayí —Ayí Isireriyí tñní xepixepá rónigíáyíriní. Ayíyá añt bimí nírémoro Jisaso ríwíyo bñní nání amípí píraníñt imíxaníro éáyí ⁵³ áamá añt apimí ñweáyí Jisaso Jerusaremí nání umíníri yaríñagí níwíníro “Mírañt bí owianeyí.” míwimóní yaríñagí ⁵⁴ xegí wiepísaríñt Jemiso tñní Jono tñní e níwíníri Jisasomí re urígísisixíní, “Ámináoxíní, yawawí ‘Goríxo añnamí dání ríá nímamówárenapírí áamá tíyo ríá níní nání ananí ourípiyí.’ rísimónaríní?” uríagí aí ⁵⁵ o níkinímóníri awaúmi míxí “E mírípaní.” nurímí ⁵⁶ añt ámí bimí nání ugíawixíní.

Áamá “Oríxídimíní.” urígíyá náníriní.

⁵⁷ Óíyo waríná áamá wo Jisasomí re uríñínigíní, “Amí gímí joxí úfímí nioní ení númí ríxídimemfáriní.” uríagí ⁵⁸ o áamá royí ení neáníri níxínírfeníñoiníri re uríñínigíní, “Síwí sayí xegí sirírikí sá wenífa nání tñíriní. Iní ení xegí yéwí tñíriní. E nerí aiwí áamá imóníñáoníyá sá wémífa nání añt wí meníní.” uríñínigíní. ⁵⁹ Ámí womí re uríñínigíní, “Joxí níxídei.” uríagí o re uríñínigíní, “Xámi xe nurí gí ápo péaná xwíá oweyáriníri síñwí naníriréiní?” uríagí aí ⁶⁰ o re uríñínigíní, “Áamá nioní dñí míníkwíropa yarígíáyí ayí ení áamá píyíníñt imóníñagífa nání wigí áamá péaná xwíá oweyárinípoyíníri síñwí wínírixíní. E nerí aí joxí xwíyá Goríxo xegí xwioxíyo mímeámí nerí umenweanífa nánípi amí amí wáf urímérixíní.” uríñínigíní. ⁶¹ Ámí áamá wo níbírí re uríñínigíní, “Ámináoxíní, nioní ríxídimemfíní. E nerí aiwí xámi xegí áamáyo nurí yayí owiemeníri síñwí nanei.” uríagí aí ⁶² Jisaso ewayí xwíyá rípi uríñínigíní, “Áamá omíñt mearíñt wo níkinímóníri ríwímí dání síñwí anáná xfo omíñt mearíñt xixení waríñmani.” nuríri re uríñínigíní, “Joxí ení dñí níxíkwírorí níxídfísáná ámí níkinímóníri amípí joxí pñní wíaríyí meámíníri nání dñí nímorí neríñáyí, omíñt Goríxo nání píraníñt míwiipa erí oyá xwioxíyo páwípaxí mepa erí imóníñní.” uríñínigíní.

10

Áamá 72 nírfpearí yaxwí urowárapíñt náníriní.

¹ Jisaso e nurímáná áamá ámí wíyo 72 nírfpearí añt xfo unífa ayí ayó nání waúní waúní xámi umeapírí nání nurowárapírí ² re uríñínigíní, “Áamá nioní xwíyá yañt seiapowáríyí, ayí aiwá yof pírfpírf níníri mínípxáñt imóníní. E nerí aiwí áamá seyíne aiwá apí mípíri nání obaxí mimóníño. Ayínání Goríxo áamá wíní ení aiwá mípírfíníñt nímoníro xwíyá yayí wínípxápi yañt wiowárpírí nání yaríñt wípoyí.” nuríri ³ re uríñínigíní, “Soyíne óf nioní searíayo úpoyí. Áamá wí síwí sayí sipísipí roanarígíápáníñt seapírfé nání searowáraríñní.” nuríri ⁴ re uríñínigíní, “Nuróná nígwí wowí bíraní, íá árupianí wúraní, síkwí súraní, nímeámí mupaní. Óf e áamáyo níwínírná yayí níníro e éf míñweapaní. ⁵ Añt wíwámí nípáwirírná yayí níwírí xámi re urírixíní, ‘Seyíne Goríxoyá dñí tñní níwayíróñíro onjeápoiyí.’ neaimónaríní.’ urírixíní. ⁶ Anjíwámí xiáwo saníño imóníñagí níwínírná xwíyá yayí níwirírná e uríapí mídídí mikíxepaní. Añt xiáwo saníño mimóníñagí

nɪwɪnɪrɪnɪnɪ yayɪ apɪ mɪdɪdɪ wɪkɪxɛrɪxɪnɪ. ⁷ Anɪ giwɪ giwámɪ nɪpáwɪro nɪɲwearɪnɪnɪ aɪwá tɪnɪ inɪgɪ tɪnɪ seaiapɪápɪ ananɪ nɪnɪro ɲweáɪrɪxɪnɪ. Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Ámá nɪgwɪ omɪɲɪ nerɪnɪnɪ nɪgwɪ meaarɪgɪápa soyɪné wáf nemero nionɪ omɪɲɪ nɪniirɪnɪnɪ inɪgɪ tɪnɪ aɪwá tɪnɪ seaiapɪáyɪ nɪgwɪnɪɲɪ wayɪá nɪpɪrɪfárɪnɪ.” nurɪrɪ xegɪ wiepɪsarɪɲowa aɪwá oneaiapɪpoyɪnɪrɪ anɪ wiwá wiwámɪ emepɪrɪxɪnɪrɪ ámɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Anɪ wiwámɪ nɪpáwɪro ɲweáɪwámɪ dánɪ anɪ axɪpɪmɪ ámɪ wiwámɪ ɲweanɪro nánɪ mupa éfɪrɪxɪnɪ. ⁸ Anɪ gɪpɪ gɪpɪmɪ nɪrémorɪnɪnɪ aɪwá míranɪ seaianɪro ‘Anɪyo nánɪ eɪnɪ.’ nɪsearɪmɪ úfáyo númɪ nuro pí pí aɪwá seaiapɪápɪ sa ananɪ nɪfɪrɪxɪnɪ. ⁹ Anɪ apɪmɪ sɪmɪxɪ yarɪgɪfáyo nanɪ wimɪxɪro ‘Gorɪxo xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ píránɪɲɪ seamenɲweanɪfá anɲwɪ ayo enɲagɪ nánɪ nɪsanɪro ɲweáɪrɪxɪnɪ.’ urɪro éfɪrɪxɪnɪ. ¹⁰ E nerɪ aɪwɪ anɪ gɪpɪ gɪpɪmɪ nɪrémorɪnɪnɪ ayɪ nɪseairɪmeámɪ wigɪ anɪyo nánɪ mɪseaupá éáná nuro óf anɪ apɪmɪ nánɪ inɪɲɪyɪmɪ dánɪ re urɪfɪrɪxɪnɪ, ¹¹ ‘Seyɪné dɪɲɪ re mopɪrɪ nánɪ, “Gorɪxo xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ píránɪɲɪ neamenɲweámɪnɪrɪ éf aɪwɪ nene apɪ nánɪ mɪneaimónarɪɲagɪ nánɪ xɪo xeanɪɲɪ neaiapɪnɪfárɪfanɪ?” yaiwɪpɪrɪ nánɪ xwɪfá sɪkɪ segɪ anɪ rɪpɪmɪ dánɪ aɪ negɪ sɪkwɪyo xénɪɲɪpɪ pɪrɪ wɪaɪkɪmɪ seasiarɪɲwɪnɪ.’ urɪfɪrɪxɪnɪ.” nurɪrɪ ¹² re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ aga nepa seararɪɲnɪ. Gorɪxo ámá nɪyonɪ mí ómómɪxɪmɪ enɪfáymɪ ámá anɪ Sodomɪ ɲweaagɪfáyo —Enɪnɪ Sodomɪ ɲweaagɪfáyo rɪfánɪ nɪkɪrɪo warɪɲagɪfá Gorɪxo anɪnamɪ dánɪ rɪfá mamówáráná nɪyonɪ rɪfá nɪɲɪnɪgɪnɪ. Sɪfá ayɪmɪ ayo Gorɪxo xeanɪɲɪ xwé nɪwirɪ aɪwɪ ámá soyɪné arɪfá mɪseai xé oúpoyɪnɪrɪ sɪɲwɪ seanɪfáyo Gorɪxo xeanɪɲɪ nɪwirɪnɪnɪ Sodomɪ ɲweaagɪfáyo rɪnɪɲɪ winɪnɪfápɪ tɪnɪ xɪxenɪ winɪnɪfámani. Seáyɪ e múronɪfárɪnɪ.

Anɪ bɪ bɪmɪ ɲweáyɪ xɪfómɪ dɪɲɪ mɪwɪkwɪroarɪɲagɪfá uréwapɪyɪɲɪf nánɪrɪnɪ.

¹³ “Isɪrerɪyɪné ‘Gorɪxo nene nánɪ aga wimónarɪnɪ.’ yaiwɪnarɪɲagɪfá aɪ xeanɪɲɪf o seaikárɪnɪfápɪ ayɪkwɪ meɲagɪ nánɪ dɪɲɪ sɪpɪ oseainɪ. Isɪrerɪyɪné anɪ yoɪ Korasinɪyɪ rɪnɪɲɪfyo ɲweagɪfáyɪné tɪnɪ anɪ yoɪ Betɪsaida ɲweagɪfáyɪné tɪnɪ aweyɪ! Sɪfá wɪyɪ seyɪné majɪfá seaórinɪfárɪnɪ. Émáyo anɪ yoɪ Taiayɪ rɪnɪɲɪfyo ɲweáyɪ tɪnɪ Saidonɪyɪ rɪnɪɲɪfyo ɲweáyɪ tɪnɪ emɪmɪ nionɪ seaɪwapɪyɪɲápɪ sɪɲwɪf nɪwɪnɪro sɪɲwɪrɪyɪf, ayɪ enɪnɪ nɪsanɪro iyɪfá írɪkwɪf wú pánɪro rɪfá uráwɪyo iwíeánɪro yanɪrɪ egɪfárɪnɪ. ¹⁴ Gorɪxo ámá nɪyonɪ xeanɪɲɪf winɪfáymɪ xeanɪɲɪf Taia ɲweáyo tɪnɪ Saidonɪ ɲweáyo tɪnɪ winɪfápɪ tɪnɪ seyɪné seaikárɪnɪfápɪ tɪnɪ axɪpɪ imónɪnɪfámani. Seyɪné seaikárɪnɪfápɪ seáyɪ e múronɪfárɪnɪ. ¹⁵ Isɪrerɪyɪné, Kapaneamɪ ɲweáyɪné ‘Gorɪxo anɪnamɪ nánɪ nɪneameámɪ neayɪnɪfárɪnɪ.’ nɪyaiwɪro seáyɪ e rɪyarɪɲoɪ? Rɪfá anɪɲɪf wearɪɲɪfyo nɪseamamówárɪnɪfárɪnɪ.” nurɪrɪ ¹⁶ wiepɪsarɪɲɪfyo ámɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Ámá gɪyɪf gɪyɪf soyɪné wáf urɪmearɪnɪnɪ arɪfá seaɪfáyo nionɪ enɪ arɪfá niarɪɲoɪ. Gɪyɪf gɪyɪf arɪfá mɪseai pa éfáyo nionɪ enɪ arɪfá mɪniarɪɲoɪ. Nionɪ arɪfá mɪnɪpa éfáyo Gorɪxo, nɪrowárénarɪɲomɪ enɪ arɪfá mɪwiarɪɲoɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

Ámá 72 imónɪgɪfáwa ámɪ Jisasomɪ wímeagɪfá nánɪrɪnɪ.

¹⁷ Ámá 72 urowárarɪɲɪyɪf ámɪ dɪɲɪf yayɪ nɪyaiwɪa nɪbɪro Jisasomɪ nɪwímearo re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “Ámɪnáoɪnɪ, ámá imɪfó dɪɲɪf xɪxéroarɪɲɪfyo aɪ none yoɪ joxɪyá nɪrɪrane mɪxɪf umáɪnowáráná ananɪ arɪfá nɪneaimɪ

éf warinjoí.” urtagfa 18 o re uriniginí, “Soyné imóyo mixf umánowáraná nioní Seteno —O imóyo xiráoniní imóninoriní. O ápianwíniní aninamí dání piérónaparinagí wininjaniginí. 19 Arfá nípoyí. Nioní ení síxí eániní seaiapowáriná enagí nání soyné weaxfá tñí wáré tñí ananí xórórí ero Seteno, fwí oépoyiní seaiwapiyarinomí ananí xórórí wiro epaxírini. E yaríná wí xwírfá seaikixenáfamaní. 20 E niseariri aiwí imfó xixéroariníyoy mixf umánowáraná arfá niseairo éf warigfá enagí nání seáyí e nimóniro yayf mepani. Sa ripí nánini yayf époyí. Aninamí ikwí amá wé róniníyí nání nwarárininínamí segf yof ení nwarárininagí nání yayf époyí.” uriniginí.

Gorixomí seáyí e umení nánirini.

21 Kwíyí Gorixoyápi ukikayonagí nání axíná yayf seáyimí dání nerí Gorixomí re uriniginí, “Gf ápoxini, xwíá imixiri anina imixiri enoxini, wiepisarinowa yarigfá api nání amá seáyí e nimóniro ‘Nioní nigípi dñí ríxa nijfá imónináoní nání go níwapiyiní?’ rínfáyo joxí yumí wirí amá ‘Nioní niaíwoniní nimóniri majfá imónináoní nání ananí níwapiyí.’ rínfáyo joxí wfá rókiamorí yarinoxí enagí nání seáyí e rímeariní. Ape, joxí ‘E oemini.’ simónarinagí nání rarinini.” nuriri 22 re riniginí, “Gf ápo amípi xwíá rírímí nírímíní yanfwá nání fániní niepfxiniasinirini. Amá wo Gorixomí xewaxo nání xixeni nijfá mimónini. Gf áponí xixeni nijfá imónini. Amá wo ápo nání ení nijfá mimónini. Xewaxonini nijfáriní. Amá ‘Xewaxoní gf ápo nání wfá orókiamómí.’ yaiwífáyí, ayí ení gf ápo nání nijfá imóniní.” níriri 23 níkinimóniri xegí wiepisarinowa wigípi nweanagí sñwí níwiniri awamini re uriniginí, “Amípi nioní eri xwíyá riri yarínápi soyné sñwí nanayíápi nání Gorixoyá dñí tñí yayf seáyí e dání seainipaxírini. 24 Gorixoyá wfá rókiamoagfá obaxíyí tñí mixf ináyíyí tñí amípi soyné sñwí nanarigfápi ‘Sñwí owinaneyí.’ níriro aiwí wí sñwí níwinipa ero amípi soyné arfá niarigfápi ‘Arfá owianeyí.’ níriro aiwí wí arfá níwipa ero yagfáriní. Ayínáni soyné yayf seáyimí dání seainipaxírini.” uriniginí.

Ewayf ikaxf Samariayf wo xerwí womí wá wianiní nánirini.

25 Amá nwf ikaxf eáninípi mewegfá wo “Jisaso ení eáninorfaní? Iwamfó owiwapiyimíni.” níyaiwiri níwiápinimeari re uriniginí, “Nearéwapiyarinnoxini, nioní arire nerí dñí níyimíní tñáoní imónimfáriní?” urtagí 26 Jisaso re uriniginí, “Nwf ikaxf eáninípi arire nírini eánini? Joxí fá níroríná arire rininagí roarinirini?” urtagí 27 o re uriniginí, “Re nírini eánini, ‘Joxí díxí Áminá Gorixomí dñí síxí nuyiri neríná díxí xwioxí o nání yayf osininiri eri ení síxí eániní tñí xdíri dñí tñí píraniní wíkwírorí érixini. Jíwaninoxí dñí sípi inarinípa amá joxí tñí nweagfáyí nání ení axípi sínwíniginí.’ nírini eánini.” urtagí 28 Jisaso re uriniginí, “Joxí xixeni rarinini. E nerínáyí dñí níyimíní tñnoxí nimóniri aniní nwearfáriní.” urtagí 29 nwf ikaxf eáninípi mewenjo amá níni xewaninjo nání re oyaiwípoyiniri “O nwf ikaxf eáninípi tñí xixeni amá xfo tñí nweagfáyí nání dñí sípi níwirí arirá wiarinorfaní?” oyaiwípoyiniri amí yaríní re winiginí, “Amá nioní tñí nawíni nweanwáyí gíyírfani? Amá gíyí nání níwaninoní dñí sípi inarinípa

dɪŋɔ́ sɪpí axɪpí e ninɪŋoɪ?” Yarɪŋɔ́ e wíáná ³⁰ Jisaso ewayɪ xwɪyɪfá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wo aŋɔ́ yoɔ́ Jerusaremɪyɪ pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ aŋɔ́ yoɔ́ Jerikoyɪ rɪnɪŋɔ́yo nánɪ wearɪná re enɪnɪgɪnɪ. Ámá ámáyá amɪpí fɔwí oxaurápaneyɪnɪro yarɪgɪfá wa omɪ fá nɪxero xegɪ rapɪrapɪ wirɪro iwanɔ́ mépero rɪxa napénɪmearɪná pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ ugɪawɪxɪnɪ. Rɪxa numáná enɪná ³¹ apaxɪpánɪŋɔ́ imónɪŋɔ́ wo enɪ óf axɪyimɪ nɪwerɪná wenɪŋɔ́ éfɪyɪ wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Iwanɔ́ mépéfo daiwo wenɔgɪ nɪwɪnɪrɪ arɪrá bɪ mɪwí orɪwámɪ dánɪ múroŋɪnɪgɪnɪ. ³² Ámɪ Judayɪ wigɪ yoɔ́ Ripaiyɪ rɪnɪgɪfáyɪ wo —Ripaiyɪ Gorɪxo nánɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ arɪrá wɪarɪgɪfáyɪrɪnɪ. Ripaiyɪ rɪnɪgɪfá wo iwanɔ́ mépéfo weŋe nɪrémorɪ nɪwɪnɪrɪ aɪwɪ o enɪ orɪwámɪ dánɪ múroŋɪnɪgɪnɪ. ³³ E nerɪ aɪwɪ ámá Samariayɪ wo —Samariayɪ tɪnɪ Judayɪ tɪnɪ enɪná dánɪ xepɪxepá rónagɪfárɪnɪ. Samario enɪ aŋɔ́ wíyo nánɪ nurɪná wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Ámá iwanɔ́ nearɪ tɔfo riwo wenɔgɪ nɪwɪnɪrɪ omɪ wa nɪwɪanɪrɪ ³⁴ aŋwɪ e nurɪ inɪgɪf wainɪf bɪ tɪnɪ ranɪf bɪ tɪnɪ iwanɔ́ weáfáyo gɪnɪf wirɪ wɪfá utɪrɪ nemáná nɪmɪfeyoarɪ xegɪ dogɪyo seáyɪ e nɪŋwɪrárɪrɪ nɪmeámɪ aŋɔ́ ámá amɪ amɪ dánɪ nɪbɪrɪ wéfrɪxɪnɪrɪ mɪrɪnɪŋɔ́ wɪwámɪ nánɪ nurɪ e mewenɔ ³⁵ wɪfápɪ tɪnɪ íkwɪ wɪnɪxáú nɪroarɪ anɪwámɪ mearɪŋomɪ nɪwirɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Ámá romɪ nɪgwɪ rɪnamɪ dánɪ píránɪŋɔ́ méfrɪxɪnɪ. Rɪna anɪpá imónáná o nánɪ joxɪ dɪxɪf nɪgwɪ xwɪrɪfá ikɪxéánáyɪ ámɪ nionɪ nɪbɪrɪná nionɪyá xɪxenɪ mɪnɪ siapɪmɪfárɪnɪ.’ urɪŋɪnɪgɪnɪ.” Jisaso ewayɪ xwɪyɪfá apɪ nurɪmáná ³⁶ ŋwɪf ikaxɪf eánɪŋɔ́pɪ mewenɔmɪ yarɪŋɔ́ re wɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ dɪŋɔ́ arɪre yaiwɪarɪŋɪnɪ? Iwanɔ́ nearɪ tɔomɪ ámá waú wo nɪwɪnɪro aɪ awa go o tɪnɪ ŋweagɪfá wónɪŋɔ́ nɪmónɪrɪ arɪrá wɪŋɪnɪgɪnɪ?” uráná ³⁷ ŋwɪf ikaxɪf eánɪŋɔ́pɪ mewenɔmɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá nɪwɪnɪrɪná wa nɪwɪanɪrɪ nanɔ́ wɪŋo o tɪnɪ ŋweagɪfá wónɪŋɔ́ imónɪŋɪnɪgɪnɪ.’ nɪmónarɪnɪ.” urɪfagɪ Jisaso “Joxɪ enɪ nurɪ axɪpɪ e néra úrɪxɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Mataɪ tɪnɪ xɪnapɪ Mariaɪ tɪnɪ nánɪrɪnɪ.

³⁸ Jisaso wɪepɪsarɪŋɔ́yɪf tɪnɪ ófɔyo nuróná aŋɔ́ bɪmɪ rémóáná apɪxɪf wɪ Mataɪyɪ rɪnɪŋɪ aɪwá míranɔ́f wɪnɪ xegɪ aŋɔ́yo nánɪ nɪwirɪmeámɪ nurɪ ŋweanáná ³⁹ í xegɪ xexɪrɪmeái Mariaɪyɪ rɪnɪŋɪ nɪbɪrɪ Jisasoyá sɪkwɪf tɪŋɔ́ e nɪŋweámáná oyá pɪné arɪfá wɪarɪná ⁴⁰ Mataɪ aɪwá rɪyamɪ emɪnɪrɪ yarɪná upupɪgɪf wɪnarɪŋagɪ nɪbɪrɪ Jisasomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámɪnáoɪnɪ, níɪnɪ aɪwá rɪyamɪf yarɪná gɪ nɪrɪxɪfmeái pɪnɪ nɪnɪwɪárɪmɪ nɪbɪrɪ ‘Ayɪ ananɪrɪnɪ.’ rɪyaiwɪarɪŋɪnɪ? Í sanɔ́ nɪrápɪnɪ nánɪ uowárenapeɪ.” urɪfagɪ ⁴¹ Ámɪnáo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Mataɪxɪ, Mataɪxɪ, jíxɪ dɪŋɔ́ obɪbaxɪf morɪ amɪpí obaxɪf nánɪ ayá sɔwɪf rɪrorɪ yarɪŋɪnɪ. ⁴² E nerɪ aɪ jíxɪ anɪŋɔ́ mɪnɪf epaxɪf imónɪŋɔ́yɪf obaxɪmanɪ. Aga ná bɪnɪrɪnɪ. Mariaɪ apɪ nánɪ dɪŋɔ́ neyɪrorɪ arɪfá niarɪnɪ. Í dɪŋɔ́ eyɪroarɪŋɔ́pɪ mɪdɪdɪf mɪwɪkɪxepa nerɪ jíxɪ nɪrɪfɔpɪ bɪ urɪmɪmémɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

11

Ayɪ Gorɪxomɪ nurɪrɪná rɪpaxɪpɪ nánɪ uréwapɪyɪŋɔ́f nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso wɪ e nurɪ rɪxa Gorɪxomɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪf nɪwɪmáná enɪná xegɪ wɪepɪsarɪŋɔ́yɪf wo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámɪnáoɪnɪ, Jono wayɪ nɪneameaia wago xegɪ wɪepɪsarɪŋowamɪ Gorɪxomɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪf wɪpɪrɪf nánɪ uréwapɪyɪŋɔ́pa joxɪ enɪ e nearéwapɪyɪf.” urɪfagɪ ² o awamɪ re

urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gorɪxomɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪ nɪwɪrɪná re urɪfɪrɪxɪnɪ, ‘Ápoxɪnɪ, “Ámá nɪnɪ joxɪnɪ ŋwɪfáoxɪ eŋagɪ nánɪ wéyo rɪméfɪrɪxɪnɪ.” neaimónarɪnɪ. “Joxɪ xwɪoxɪyo mɪmeámɪ nerɪ neameŋwearɪfáɪ sɪŋwɪnɪ imónɪfwɪnɪgɪnɪ.” neaimónarɪnɪ. ³ Nene aiwá sɪfá ayɪ ayimɪ nanɪfwá nánɪ neaiayɪfɪrɪxɪnɪ. ⁴ Ámá nene fɪwɪ neaɪfáyo yokwarɪmɪ wɪagwɪ nánɪ joxɪ nene fɪwɪ yarɪŋwáyɪ yokwarɪmɪ neaɪɪrɪxɪnɪ. Ámá wɪ eŋɪ eánɪgɪfáyɪfɪrɪfanɪrɪ iwamɪfó owɪwapɪyɪpoyɪnɪrɪ sɪŋwɪ mɪneanɪpa éfɪrɪxɪnɪ.’ Gorɪxomɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪ nɪwɪrɪná e urɪfɪrɪxɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁵⁻⁷ E nurɪmáná ewayɪ xwɪyɪfá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné woxɪ dɪxɪf ámá aŋɪ wɪ e dánɪf wo áriwegɪyo sɪmeáná aiwá meŋagɪ nánɪ joxɪ ámá nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪgɪfáyɪ womɪ nurɪ aiwá nánɪ rɪxɪŋɪf nurɪrɪná re urɪfɪnɪ, ‘Gɪf ámá aŋɪf wɪ e dánɪf wo aŋɪf wɪyo nánɪ únɪfo rɪxa áriwegɪf rɪná nɪmeáagɪ omɪ aiwá bɪ mɪnɪ wimɪ nánɪ meŋagɪ nánɪ joxɪ tɪe nánɪ rɪxɪŋɪf barɪŋɪnɪ. Aiwá biaú bɪ nɪnɪmeairɪrénɪ?’ uráná aŋɪyo ínɪmɪ dánɪ, sá weŋɪmɪ dánɪ re rɪrɪnɪŋoɪ, ‘Aiwá nánɪ ayá wɪ mɪnɪrɪŋweapanɪ. Aŋɪf ówanɪf nɪyárɪmáná nɪaɪwɪpia tɪnɪ ikwɪaŋwɪyo rɪxa sá weŋwɪnɪ. Nionɪ wɪ nɪwiápɪnɪmeari aiwá rɪmeaipaxɪf menɪnɪ.’ rɪrɪnɪŋoɪ. ⁸ Nionɪ re seararɪŋɪnɪ, ‘Aŋɪ xiáwo aiwá nánɪ rɪxɪŋɪf bɪfo xegɪf nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪŋɪf wo aiwɪ nɪwiápɪnɪmeari xɪfo rɪxɪŋɪf urarɪŋɪyɪf umeaipaxɪfmanɪ. E nerɪ aiwɪ arɪkɪ rɪxɪŋɪf urayarɪná nɪwiápɪnɪmeari xɪfo wimónarɪŋɪfɪ nɪpɪnɪ mɪnɪ winɪgɪnɪ.’ seararɪŋɪnɪ. ⁹ Ayɪnánɪ nionɪ re seararɪŋɪnɪ, ‘Soyɪné Gorɪxomɪ amɪpɪ wɪ nánɪ yarɪŋɪf wɪáná o ananɪ mɪnɪ seaiapɪnɪfárɪnɪ. Rɪxɪŋɪf nurɪrɪná amɪpɪ wɪ o tɪŋɪf e nánɪ pɪfá nerɪnánɪŋɪf ananɪ meapɪrɪfárɪnɪ. Rɪxɪŋɪf nurɪrɪná wáf e nɪrómáná wakwɪf óránánɪŋɪf o ananɪ arɪfá nɪsɪrɪf aŋɪf ówanɪŋɪŋɪf rɪkwiinɪgɪnɪ.’ seararɪŋɪnɪ. ¹⁰ Ayɪf rɪpɪ nánɪ seararɪŋɪnɪ. Ámá nɪnɪ Gorɪxomɪ rɪxɪŋɪf urayarɪnáyɪf ayɪf ananɪ wɪ meapɪrɪfárɪnɪ. Ámá gɪyɪf amɪpɪ wɪ nánɪ pɪfá nerɪná ananɪ meapɪrɪfárɪnɪ. Gɪyɪf wáf e dánɪf wakwɪf óráná o ananɪ aŋɪf ówanɪf wɪkwiinɪfárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

¹¹ Ewayɪf xwɪyɪfá ámɪ bɪ rɪpɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ápoyɪné woxɪ dɪxɪf íwo nɪbɪrɪf peyɪf nánɪ rɪxɪŋɪf rɪránáyɪf, weaxɪfá nɪmeari wɪrɪrénɪ? Oweoɪ, wɪ e wɪrɪméɪnɪ. ¹² Inɪf kɪmɪŋɪf nánɪ enɪ rɪxɪŋɪf rɪránáyɪf, wáre nɪmeari wɪrɪrénɪ? Oweoɪ, e enɪ nɪmeari wɪrɪméɪnɪ. ¹³ Soyɪné fɪwɪ néra warɪgɪfoyɪné aiwɪf segɪf nɪaɪwɪf rɪxɪŋɪf searánáyɪf, ananɪ amɪpɪ awɪaxɪyɪf anɪpá mɪnɪ wɪarɪgɪfoyɪnéɪnɪ. E nerɪ aɪf segɪf ápo aŋɪnamɪ ŋweaŋo aŋɪpaxɪrɪnɪ. ‘Omɪf gɪyɪf gɪyɪf rɪxɪŋɪf uránáyɪf, kwɪyɪf oyáɪpɪ aɪf ananɪ mɪnɪ winɪfárɪnɪ.’ seararɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

“O eŋɪf eánɪŋɪf oboyá tɪnɪ yarɪnɪ.” rɪgɪfá nánɪrɪnɪ.

¹⁴ Jisaso, imɪfó maŋɪf pɪrónɪŋɪf womɪ —O ámá womɪf dɪŋɪf xɪxéroarɪŋagɪf nánɪf ámáo enɪf maŋɪf pɪrónɪŋorɪnɪ. Imɪfomɪf mɪxɪf umáɪnowáráná imɪfo éf úáná ámá maŋɪf pɪrónɪŋo ámɪf pɪné rɪŋɪnɪgɪnɪ. Ámɪf pɪné rarɪŋagɪf ¹⁵ ámá e epɪfroyɪf egɪfáyɪf sɪŋwɪf e nɪwɪnɪro ududɪf nero aɪf ¹⁶ ámá wɪf re rɪgɪfawɪxɪnɪ, “O imɪfó mɪxɪf numáɪnowárɪrɪná imɪfó xɪráónɪŋɪf imónɪŋo —O xegɪf yoɪf bɪ Bieseuroyɪf rɪnɪŋorɪnɪ. Oborɪnɪ. O eŋɪf weámɪxowárɪfagɪf nánɪf eŋɪf eánɪŋɪf oyá tɪnɪf umáɪnowárarɪŋɪfɪnɪ.” rarɪná ámá ámɪf wɪf “Jisaso eŋɪf eánɪŋorɪfanɪ? Iwamɪfó owɪwapɪyaneyɪf.” nɪrɪnɪro nɪbɪro re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “Aŋɪnamɪf dánɪf emɪmɪf bɪ iwamɪfó neaɪwapɪyɪfɪf.” urɪfagɪfá aiwɪf ¹⁷ o wɪgɪf yáɪwɪgɪfá nánɪf adadɪf nɪwɪrɪf ewayɪf xwɪyɪfá re

urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá gwɪ axɪrí xepɪxepá nɪrónɪro mɪxɪ nɪnɪrónáyɪ, ayɪ aŋɪ mɪwɪárekɪxɪnɪpaxɪrɪnɪ. Ámá xɪráxogwáowa enɪ xepɪxepá nɪrónɪro mɪxɪ nɪnɪrɪnáyɪ, ayɪ enɪ aŋɪ mɪwɪárekɪxɪnɪpɪrɪfárɪnɪ. ¹⁸ Ayɪnánɪ Seteno tɪnɪ xegɪ ímɪfó axɪyɪ tɪnɪ xepɪxepá nɪrónɪro mɪxɪ nɪnɪrónáyɪ, arɪge nero enɪ neánɪrɪ ropɪráoi? Oweoi! E nerɪ aiwɪ seyɪné ‘Enɪ eánɪɟɪ Biese-buroyá tɪnɪ ímɪfó mɪxɪ umáɪnowárarɪŋɪnɪ.’ nɪrarɪŋoɪ. ¹⁹ Nionɪ nepa Biese-buroyá enɪ eánɪɟɪ tɪnɪ ímɪfó mɪxɪ numáɪnowárarɪrɪ sɪŋwɪrɪyɪ, segɪ ámá enɪ eánɪɟɪ goyá tɪnɪ mɪxɪ umáɪnowárarɪgɪfárɪnɪ? Segɪ ámá ímɪfó mɪxɪ umáɪnowárarɪgɪfáwa sɪfá yoparɪyimi nɪwɪápɪnɪmearo yarɪŋɪ re seaɪpɪrɪfárɪnɪ, ‘Nene ámá wo ímɪfó mɪxɪ umáɪnowárarɪŋagɪ nɪwɪnɪrane “Enɪ eánɪɟɪ Gorɪxoyá tɪnɪ e yarɪnɪ.” rɪnarɪŋwá enagɪ nánɪ seyɪné pí nánɪ Jisaso axɪpɪ yarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪnáyá xwɪyɪfá nɪmearɪro “Enɪ eánɪɟɪ oboyá tɪnɪ yarɪŋɪnɪ.” urɪgɪfawɪxɪnɪ?’ Yarɪŋɪ e seaɪpɪrɪfárɪnɪ. ²⁰ Nionɪ enɪ eánɪɟɪ Gorɪxoyá tɪnɪ ímɪfó mɪxɪ umáɪnowárarɪŋagɪ aí seyɪné ‘Gorɪxo xɪfó xegɪ xwɪoxɪyo mɪmeámɪ nerɪ neameŋweanɪfápɪ rɪxa rimónɪnɪ?’ mɪyɪaiwɪarɪŋoɪ. ‘Ámá yeáyɪ neayimɪxemeanɪfá nánɪ urowárɪnapɪnɪfó, arɪfowayá xwɪfá piaxɪyo dánɪ iwɪaronɪfoyɪ rarɪŋwáo rɪxa nene tɪnɪ rimónɪŋwɪnɪ?’ mɪyɪaiwɪarɪŋoɪ.” nurɪrɪ ²¹ ewayɪ xwɪyɪfá ámɪ bɪ rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá enɪ rɪŋɪ wo éwaikɪ oxá nayɪrɪ nɪtɪrɪ awɪ meŋweanɪnáyá ámá wo xegɪ aŋɪyo nɪpáwɪrɪ amɪpɪ wɪ fɪwɪ meapaxɪ menɪnɪ. ²² E nerɪ aí ámá enɪ rɪŋomɪ nɪmúrorɪ omɪ seáyɪ e ímónɪŋɪ wo nɪbɪrɪ mɪxɪ wimɪnɪrɪ nerɪnáyá xopɪrárɪ nɪwɪrɪ amɪpɪ nɪnɪ mɪxɪ nánɪ maxɪrɪŋɪyɪ nurápɪmáná amɪpɪ oyá nɪnɪ enɪ rɪxa nurápɪrɪ yanɪ nɪwɪa warɪŋɪrɪnɪ.” Jisaso enɪ eánɪɟɪ xɪfóyá oboyápimi múroŋagɪ nánɪ ewayɪ xwɪyɪfá e urɪŋɪnɪgɪnɪ.

²³ Ámá wɪ ámáyɪ nɪnɪ Jisasomɪ dɪŋɪ wɪkwɪroro xɪdɪro epɪrɪxɪnɪrɪ pɪrɪf rakiámɪ wianɪro yarɪgɪfáyɪ nánɪ ewayɪ xwɪyɪfá ámɪ bɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá nionɪ tɪfámɪnɪ mimónɪgɪfáyɪ, ayɪ nionɪ tɪnɪ mɪxɪ ímónɪŋwáyɪrɪnɪ. Ámá nionɪ tɪnɪ sipɪsipɪ awɪ meaárɪpa yarɪgɪfáyɪ, ayɪ sipɪsipɪ xɪdɪxɪdowárɪ yarɪgɪfáyɪrɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Ewayɪ ikaxɪ ímɪfó xegɪ wɪnɪyo wɪrɪmeanɪfá nánɪrɪnɪ.

²⁴ Ámá ayɪ “Nene Jono nearáná sanɪŋɪ onɪmɪápɪ nerane aiwɪ ímɪfó xɪxéroarɪŋɪ rónɪŋɪ ímónanɪgɪnɪ.” oyaiwɪpoyɪnɪrɪ ámɪ xɪxewisɪ ikaxɪ bɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ímɪfó xɪxéroarɪŋɪyɪ mɪxɪ umáɪnowáráná ámá womɪ pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ nurɪfá inɪgɪfá mayɪmɪ ge ge sá onɪweámɪnɪrɪ nemerɪ pɪfá nɪmegɪnɪméisáná re yaiwɪárɪŋɪrɪnɪ, ‘Gɪfá ámɪ aŋɪ axɪ pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ bɪŋɪgé nánɪ oumɪnɪ.’ nɪyɪaiwimɪ ²⁵ nurɪ aŋɪ rɪxa sɪfá peárɪnɪrɪ píránɪŋɪ ímɪxárɪnɪrɪ yárɪnɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ sɪnɪ anɪfá ímónɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ nánɪ ²⁶ ámɪ nurɪ ímɪfó wé wɪfúmɪ dánɪ waú fɪwɪ neróná xɪfómɪ seáyɪ e múroro egɪfáyo nɪwɪrɪmeámɪ nuro axomɪ nɪxɪxéroro e ŋweaarɪgɪfárɪnɪ. Xámɪ sipɪ ímónago aí ínáyɪ aga sipɪ ikeamónɪŋɪrɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Yayɪ wɪnɪpaxɪfá nánɪ urɪŋɪfá nánɪrɪnɪ.

²⁷ Xwɪyɪfá apɪ urarɪfá apɪxɪfá wɪ ámá e epɪfroyɪfá egɪfáyo dánɪ rɪfaiwá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Apɪxɪfá joxɪ nɪrɪxɪrɪrɪ amɪŋɪfá siapɪŋɪfá Gorɪxoyá dɪŋɪfá tɪnɪ yayɪfá wɪnɪpaxɪrɪnɪ.” urɪfagɪ aí ²⁸ o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “E wɪ nɪyɪaiwɪrɪ mɪrɪpanɪ. Ámá gɪyɪfá gɪyɪfá xwɪyɪfá Gorɪxoyá arɪfá wɪro axɪpɪ ero yarɪgɪfáyɪfá ámá ayɪnɪ Gorɪxoyá dɪŋɪfá tɪnɪ yayɪfá wɪnɪpaxɪrɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Ekɪyɪŋɪfá bɪ nánɪ rɪxɪŋɪfá urɪgɪfá nánɪrɪnɪ.

29 Ámá obaxí Jisaso t́n̄j e ep̄roȳ eñáná s̄n̄i w̄n̄i w̄n̄i ep̄roȳ yar̄n̄aḡa o re ur̄n̄n̄iḡn̄i, “Is̄rer̄ȳn̄é, agw̄i n̄weaḡáȳn̄é f̄w̄ néra nuro ar̄k̄i yar̄ḡáȳn̄é, em̄m̄f̄ nán̄i seaimónar̄n̄aḡi aiw̄i nion̄i em̄m̄f̄ w̄i m̄seaiwap̄iȳpa ner̄i aiw̄i ná bin̄i Gor̄xoyá w̄f̄á rókiamoaḡi Jonao yaḡp̄n̄i seaiwap̄iȳim̄f̄ár̄n̄i. 30 En̄j̄n̄á Gor̄xoyá w̄f̄á rókiamoaḡi Jonaoȳ r̄n̄n̄jo —O s̄f̄á w̄yaú w̄yi p̄ȳn̄n̄j̄f̄ nimón̄r̄i peȳf̄ agw̄ȳo weagor̄n̄i. O ámá an̄j̄ yōf̄ Ninipaȳi r̄n̄n̄j̄ȳo n̄weaḡáȳo Gor̄xoyá s̄m̄m̄maj̄ón̄n̄j̄f̄ w̄īn̄j̄pa ámá imón̄n̄j̄áon̄i ámá agw̄i n̄weaḡáȳn̄é Gor̄xoyá s̄m̄m̄maj̄ón̄n̄j̄f̄ seain̄n̄i. 31 Gor̄xo ámá n̄ȳon̄i m̄i ómóm̄x̄im̄f̄ en̄f̄áȳim̄i ap̄ix̄f̄ en̄j̄n̄á Sibaȳf̄ an̄j̄ȳo men̄weaḡi —Í m̄ix̄f̄ in̄áȳf̄ Soromono n̄j̄f̄á seáȳi e nimón̄r̄i r̄r̄im̄f̄ yar̄f̄n̄á ar̄f̄á wim̄n̄r̄i nán̄i an̄j̄ aga ná j̄f̄am̄i dán̄i b̄n̄j̄r̄n̄i. Í ámá won̄i Soromonom̄i seáȳi e imón̄n̄j̄áon̄i re éf̄ n̄rómáná searar̄n̄aḡi aiw̄i seȳf̄n̄é ar̄f̄á m̄n̄iar̄n̄aḡa nán̄i í s̄f̄á ayim̄i n̄wiáp̄n̄imear̄i xw̄ȳf̄á seameár̄n̄f̄ár̄n̄i. 32 Ámá en̄j̄n̄á an̄j̄ yōf̄ Ninipaȳi r̄n̄n̄j̄ȳo n̄weaḡáȳf̄ —Aȳf̄ Gor̄xoyá w̄f̄á rókiamoaḡi Jonao Gor̄xoyá xw̄ȳf̄á wáf̄ ur̄m̄éáná aȳf̄ wiḡf̄ f̄w̄f̄ eḡf̄ap̄i r̄f̄w̄m̄n̄i n̄imamoro n̄isan̄ro n̄weaḡáȳf̄r̄n̄i. Aȳf̄ ámá wo Jonaom̄i seáȳi e imón̄n̄j̄áon̄i re éf̄ n̄rómáná searar̄n̄aḡi aiw̄i seȳf̄n̄é ar̄f̄á m̄n̄iar̄n̄aḡa nán̄i ámá aȳf̄ s̄f̄á Gor̄xo ámá n̄ȳon̄i m̄i ómóm̄x̄im̄f̄ en̄f̄áȳim̄i n̄wiáp̄n̄imearo xw̄ȳf̄á seameár̄p̄r̄f̄ár̄n̄i.” ur̄n̄n̄iḡn̄i.

Ewaȳf̄ ikax̄f̄ ram̄ix̄f̄ nán̄i ur̄n̄j̄f̄ nán̄r̄n̄i.

33 O xw̄ȳf̄á Gor̄xoyá ram̄ix̄n̄n̄j̄f̄ imón̄n̄j̄áon̄i nán̄i re r̄n̄n̄iḡn̄i, “Ámá wo ram̄ix̄f̄ n̄m̄ixárómáná an̄j̄ sakw̄im̄an̄j̄ȳo tar̄n̄j̄man̄i. Six̄f̄ wá n̄imear̄i up̄kákwiárar̄n̄j̄man̄i. N̄m̄ixárómáná ámá f̄wiap̄f̄á ḡȳf̄ ḡȳf̄ w̄f̄á ón̄n̄aḡi s̄n̄j̄w̄f̄ w̄n̄p̄r̄i nán̄i íkwian̄w̄ȳo seáȳi e ikwiárar̄n̄j̄r̄n̄i.” nur̄r̄i 34 re ur̄n̄n̄iḡn̄i, “Seḡf̄ s̄n̄j̄w̄f̄ en̄i uȳf̄w̄n̄n̄j̄f̄ imón̄n̄i. Seḡf̄ s̄n̄j̄w̄f̄ t̄n̄i pírán̄n̄j̄f̄ nan̄ro wé rón̄n̄j̄f̄ nerónáȳf̄, d̄n̄j̄f̄ nan̄j̄n̄i aumaúm̄f̄ nin̄ro seḡf̄ xw̄iox̄ȳo w̄f̄án̄n̄j̄f̄ ókím̄ix̄n̄ar̄n̄j̄o. E ner̄i aiw̄i seḡf̄ s̄n̄j̄w̄f̄ t̄n̄i f̄w̄f̄ nán̄i nan̄róná seḡf̄ xw̄iox̄ȳo s̄f̄án̄n̄j̄f̄ yim̄ix̄n̄ar̄n̄j̄o. 35 D̄n̄j̄f̄ nan̄j̄n̄i aumaúm̄f̄ nin̄ro seḡf̄ xw̄iox̄f̄ w̄f̄án̄n̄j̄f̄ seaók̄iar̄n̄j̄p̄ sup̄k̄in̄n̄iḡn̄r̄i d̄n̄j̄f̄ t̄n̄i éf̄rix̄n̄i. 36 Seḡf̄ xw̄iox̄ȳo s̄f̄á w̄i m̄ȳin̄f̄ w̄f̄án̄i nókiár̄r̄f̄n̄á uȳf̄w̄f̄ w̄f̄á seaók̄iar̄n̄j̄p̄án̄n̄j̄f̄ seḡf̄ xw̄iox̄f̄ n̄n̄i w̄f̄á seaók̄iar̄n̄f̄ár̄n̄i.” ur̄n̄n̄iḡn̄i.

Parisiowam̄i xw̄ȳf̄á umeár̄n̄j̄f̄ nán̄r̄n̄i.

37 E nur̄f̄ísáná eñáná Parisi wo “Ḡf̄ an̄j̄ȳo aiwá onaiȳi.” nur̄r̄i n̄ipemeám̄i úáná Jisaso nur̄i aiwá n̄p̄r̄e éf̄ n̄weañáná 38 Parisio Jisaso xám̄i wé piax̄n̄n̄j̄f̄ ean̄j̄f̄ nán̄i wiḡf̄ yar̄ḡápa wé in̄iḡȳo igw̄f̄á m̄w̄iró aiwá n̄p̄r̄e éf̄ n̄weañaḡi n̄w̄n̄r̄i udud̄f̄ yar̄f̄n̄á 39 Jisaso re ur̄n̄n̄iḡn̄i, “Parisioȳn̄é f̄w̄f̄ mearo r̄f̄á k̄r̄oro yan̄ro moar̄iḡf̄ap̄i seḡf̄ xw̄iox̄ȳo s̄n̄i magw̄f̄ eñáná kap̄ix̄f̄ t̄n̄i p̄rer̄ix̄f̄ t̄n̄i iḡf̄á near̄n̄án̄n̄j̄f̄ kíȳf̄ b̄f̄ar̄iwám̄i dán̄n̄i kw̄r̄r̄nar̄iḡf̄oȳf̄n̄éx̄n̄i. 40 Maj̄maj̄f̄á ikár̄n̄ar̄iḡf̄oȳf̄n̄é ‘B̄f̄ar̄iwám̄n̄i im̄ixar̄n̄jo in̄r̄iwám̄n̄i mim̄ix̄n̄j̄r̄n̄i.’ r̄iyaiwiar̄n̄j̄o? 41 Am̄ip̄i soȳf̄n̄é f̄á x̄r̄iḡf̄ap̄i ámá uȳipeaȳȳo ayá nur̄im̄ix̄ro ar̄r̄á n̄wiwo m̄n̄i w̄íanáȳf̄, soȳf̄n̄é iḡf̄á neán̄rón̄n̄j̄f̄ imón̄p̄r̄f̄ár̄n̄i. 42 Parisioȳn̄é aweȳi! S̄f̄á w̄yi soȳf̄n̄é maj̄f̄á seaór̄n̄f̄ár̄n̄i. Gor̄xo xean̄n̄j̄f̄ r̄f̄á t̄n̄j̄f̄ seaikár̄n̄f̄á eñaḡf̄ nán̄i d̄n̄j̄f̄ s̄ip̄i seain̄n̄i. Soȳf̄n̄é aiwá n̄miróná an̄n̄j̄f̄ min̄f̄ yiȳf̄ t̄n̄i af̄ t̄n̄i siyó am̄ip̄i pírán̄n̄j̄f̄ f̄á n̄r̄oro r̄ixa wé wúkaú imónáná wo

Gorixomi mɪnɪ nɪwiro aɪ ʔmʔyo wʔ rʔnɪŋɪ wiarɪgɪʔyɪ pɪnɪ wiʔriro Gorixomi dɪŋɪ sɪxɪ muyipa ero yarɪgɪʔoyɪnʔxɪnɪ. Soyɪnʔ ʔaiwʔ onɪmiʔpia aɪ sɛgɪ anɪŋɪ minɪ yarɪgɪʔa jɪʔpɪ pɪnɪ mɪwiʔripa ero ʔmʔyo nanɪ mɪmɪxɪpa yarɪgɪʔpɪ enɪ ero nerɪ sɪŋwɪrɪyɪ, nanɪ imʔnɪmɪnɪrɪ ɛŋɪrɪnɪ. ⁴³ Parisioyɪnʔ ʔweyɪ! Sɪʔa wɪyɪ soyɪnʔ majɪʔa seaʔrɪnɪʔarɪnɪ. Soyɪnʔ rotu ʔŋɪʔyo ʔmʔa sɪŋwɪ ʔneanɪpoyɪnɪrɪ sɪmɪ sɪmɪ ɛ ŋwearo makerɪʔayo ʔwi ʔanarɪgɪʔe ʔmʔa yayɪ ʔʔmɪnʔoxɪnɪ.ʔ ʔneanɪpoyɪnɪrɪ emero ʔʔyaneyɪ.ʔ seaimʔnarɪŋagɪ nʔnɪ Gorixoxe anɪŋɪ seaikʔarɪnɪʔarɪnɪ.ʔ urɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁴⁴ ʔmʔa nɪnɪ Parisiowami nɪwɪnɪrɪnʔa ʔNanɪowarɪnɪ.ʔ yayɪwiarɪŋagɪʔa nɪwɪnɪrɪ ʔwa wigɪ ɪwɪ yarɪgɪʔpɪ ʔmʔa pɪyɪ xwʔarɪpʔayo ɪnɪmɪ wɛŋɪ yapɪ imʔnɪŋagɪ nʔnɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ʔʔweyɪ! Sɪʔa wɪyɪ soyɪnʔ majɪʔa seaʔrɪnɪʔarɪnɪ. Soyɪnʔ ʔmʔa pɪyɪ tigɪʔe xwɪʔa emadɪrʔnɪŋʔanʔa ʔmʔa ʔʔmʔa pɪyɪ tigɪʔerɪanɪ?ʔ mɪyɪawɪ maiwɪ pwarɪgɪʔɛnɪŋɪ imʔnɪgɪʔoyɪnʔɛrɪnɪ.ʔ urʔnʔa ⁴⁵ ŋwɪ ikaxɪ ʔanɪŋɪpɪ mewegɪʔa wo nɪwiʔpɪnɪmearɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ʔNearʔewapɪyarɪŋoxɪnɪ, Parisiowami e nurɪrɪnʔa none enɪ ikayɪwɪ neameararɪŋɪnɪ.ʔ urɪʔagɪ aɪ ⁴⁶ Jisaso ŋwɪ ikaxɪ ʔanɪŋɪpɪ mewegɪʔawa ʔmʔayo anɪŋɪ minɪ sekaxɪ ʔE ʔɛrɪxɪnɪ. E ʔɛrɪxɪnɪ.ʔ nurɪro aɪ wiwanɪŋowa wɪ mɪyarɪgɪʔa ɛŋagɪ nʔnɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ʔŋwɪ ikaxɪ ʔanɪŋɪpɪ mewegɪʔoyɪnʔ ʔnɪ ʔweyɪ! Sɪʔa wɪyɪ soyɪnʔ majɪʔa seaʔrɪnɪʔarɪnɪ. Soyɪnʔ ʔmʔayo sanɪ xwʔe ayʔa wɪ nɪwikwiʔarɪro aɪ sewanɪŋoyɪnʔ sanɪ xwʔe apɪ iwamɪʔo mɪmɪʔeyoarɪgɪʔoyɪnʔ ɛŋagɪ nʔnɪ Gorixoxe anɪŋɪ seaikʔarɪnɪʔarɪnɪ. ⁴⁷ Soyɪnʔ Gorixoxʔa wɪʔa rʔkɪamoagɪʔawami sɛgɪ arɪowa pɪkiʔarɪgɪʔayo xwʔarɪpʔayo anɪŋɪ minɪ mʔa imɪxarɪgɪʔoyɪnʔxɪnɪ. ⁴⁸ Soyɪnʔ e nerɪŋɪpɪmɪ dʔnɪ ʔmʔayo ʔwanɪŋ rʔnɪŋɪ urarɪŋoɪ, ʔNegɪ arɪowa Gorixoxʔa wɪʔa rʔkɪamoagɪʔawami nɪpɪkiʔarɪrʔnʔa ʔpanɪ yagɪʔa ɛŋagɪ nʔnɪ wigɪ xwʔarɪpʔayo mʔa imɪxarɪŋwɪnɪ.ʔ ʔnɪŋɪ urarɪŋagɪʔa nʔnɪ Gorixoxe anɪŋɪ seaikʔarɪnɪʔarɪnɪ. ⁴⁹ Ayɪnʔnɪ Gorixoxe dɪŋɪ nɛŋwɪpɛrɪ soyɪnʔ nʔnɪ xɪxɛnɪ re rɪŋɪnɪgɪnɪ, ʔNionɪ wɪʔa rʔkɪamoarɪgɪʔa wami tɪnɪ xwɪyɪʔa wʔ urɪmearɪgɪʔa wami tɪnɪ urowʔarʔnʔa ayɪ wɪyo pɪpɪkɪmɪ ero wɪyo mɪxɪ xɪdowʔarɪro ɛpɪrɪʔarɪnɪ. ⁵⁰ Wɪʔa rʔkɪamoagɪʔa nɪyonɪ nionɪ ʔŋɪna imɪxɪrɪ xwɪʔa imɪxɪrɪ ɛŋɪnʔa e ɛŋaʔe dʔnɪ nɪpɪkɪa bɪʔagɪʔa nʔnɪ ʔmʔa agwɪ ŋweagɪʔayɪnʔ nionɪ ɛŋɪ seameʔmʔarɪnɪ. ⁵¹ Aiborɪomɪ xʔmɪ xɪrʔao Keno pɪkɪŋe dʔnɪ nɪpɪkɪa nɪbɪʔasʔnʔa yoparɪ nionɪyʔa wɪʔa rʔkɪamoagɪ Sekaraiʔomɪ pɪkɪgɪʔawɪxɪnɪ. Omɪ nionɪ nʔnɪ ikwɪʔŋwɪ rɪdɪyowʔa yanɪro ikwɪkwɪʔarɪmɪ yarɪgɪʔe mɪdʔnɪ ɛŋʔnʔa gɪ ʔŋɪ ʔwawʔa ʔŋwɪʔarɪnɪ.ʔ rɪnɪŋe mɪdʔnɪ ɛŋʔnʔa ʔwɪnɪmɪ e pɪkɪgɪʔorɪnɪ. Omɪ pɪkɪgɪʔe nʔnɪ oxɪ ʔpɪxɪ agwɪ ŋweagɪʔa tɪyɪnʔe nionɪ ɛŋɪ seameʔmʔarɪnɪ.ʔ Gorixoxe e rɪŋɪrɪnɪ.ʔ urɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁵² ŋwɪ ikaxɪ ʔanɪŋɪpɪ mewegɪʔawa ʔmʔayo Gorixoxe ʔʔɛpoyɪ.ʔ wimʔnʔarɪŋpɪ mɪmɪwɪʔakɪ wiarɪŋagɪʔa nʔnɪ xɪxewɪsɪ ikaxɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ʔŋwɪ ikaxɪ ʔanɪŋɪpɪ mewegɪʔoyɪnʔ ʔweyɪ! Soyɪnʔ amɪpɪ Gorixoxe ʔʔmʔayo ʔwɪwʔapɪyɪpoyɪ.ʔ wimʔnʔarɪŋpɪ mɪwɪwʔapɪyɪpa yarɪŋagɪʔa nʔnɪ sɪʔa wɪyɪ soyɪnʔ majɪʔa seaʔrɪnɪʔarɪnɪ. Soyɪnʔ kɪ ʔŋɪ nɪjɪʔa nʔnɪ mɪrɪnɪŋɪwʔa nʔnɪ ɪʔa nɪxɪrɪrɪro aɪ sewanɪŋoyɪnʔ ʔnɪ nɪkwɪro mɪpʔawɪpa ero ʔmʔa nɪpʔawɪanɪrɪ ʔɛʔayo soyɪnʔ pɪrɪ mʔkɪmɪ wɪro yarɪgɪʔarɪnɪ.ʔ e nurɪʔsʔnʔa ⁵³ ʔnɪ e pɪnɪ nɪwiʔarɪmɪ nurɪ emearɪnʔa re ɛgɪʔawɪxɪnɪ. ŋwɪ ikaxɪ ʔanɪŋɪpɪ mewegɪʔawa tɪnɪ Parisiowa tɪnɪ wigɪ xwɪoxɪʔyo dʔnɪ rɪʔa ʔpɪʔawɪnɪŋɪ nɪwerɪ omɪ sɪmɪ tɪnɪ urɪro amɪpɪ obaxɪ wɪ nʔnɪ yarɪŋɪ wɪayɪro nerʔnʔa ⁵⁴ ʔʔ xwɪyɪʔa sɪpɪ ŋwɪ ikaxɪ ʔanɪŋɪ xɪxɛnɪ mɪmʔnɪŋɪ bɪ rʔnʔa xwɪrɪxɪ ʔoumeaneyɪ.ʔ nɪrɪnɪro arɪʔa wɪaxɪdɪgɪʔawɪxɪnɪ.

12

“Nanǎ ero sipí ero mepani.” urinǎ nánirini.

¹ Ámá oxí apixí obaxí ayá wí epíroyí nǎyáriróná xokirípi inaríná Jisaso xegí wiepísarínjowa Parisiowa seáyi e nimóniro sipí yayiro nanǎ yayiro yarigíapa awa ení e epírinxiniri awami xámi re urinǎniginí, “Soyíné bisíkerfá yisí (Bisíkerfá siní sijnǎ enáná yisí onimíapí tǎa aiwi nímíni ikwianǎwí eapínárarinǎn.) Soyíné bisíkerfá yisí Parisiowayá nání wáyí nero emépoyí. Wigí nanǎ ero sipí ero yarigíapí nání seararinǎn.” nuriri ² awa sipí ero nanǎ ero mepa oépoyiniri re urinǎniginí, “Amípi agwí iními imóninǎyí rǎwéná sijnání imóninǎrini. Amípi iními nimóniri yokwarimí inǎnǎyí rǎwéná ámá níní nǎjǎ imónipírǎrini. ³ Pí pí xwiyǎ árwiyimi yumí ikaxí rínǎyí ení ámá níní ikwáwiyíná arǎ wipírǎrini. Pí pí xwiyǎ anǎ náyo iními dání ikeagígwí rínǎyí rǎwéná anǎ seáyíyo nǎjweámáná áwanǎ rowiáropírǎrini.” urinǎniginí.

Wáyí wipaxo nánirini.

⁴ O re urinǎniginí, “Gí níkuminxiniri emearigíoyíné, nioní re seararinǎn, ‘Segí waráyini seapíkiarigíáwa nání wáyí mepani. Dǎnǎ ení seaxekwapaxí menǎgí nání ayí nání wáyí mepani.’ seararinǎn. ⁵ Ámá wáyí wipaxo nání nioní áwanǎ osearimíni. Ayí Gorixorini. O ámáyo nǎpíkímáná xewanínjo dǎnǎ ení níseaxekwapiri rǎa anǎnǎ wearinǎyí sealkeaaripaxí enǎgí nání wáyí omíni wírinxini. Oyi, o nání aga wáyí wírinxini.” urinǎniginí. ⁶ Ámá ayí dǎnǎ “Gorixo ámaéne nání anǎpaxí dǎnǎ moarinǎrini.” oyaiwípoyiniri re urinǎniginí, “Ámá makerǎyáyo nání nurí inǎ sirǎkwá wé wú núni bí neríná nígwí rǎa nǎjǎpia biaú tǎnǎ bí yarigíarini. Inǎ apia aga onimíapia nání aiwi Gorixo wí dǎnǎ peá nímori arǎa ikeamoarinǎmani. ⁷ Seyíné nání ení Gorixo wí arǎa ikeamoarinǎmani. Segí mǎnǎyíyo dǎa aí arari wenǎyí nání o nǎjǎrini. Gorixoyá sijnwíyo dání seyíné inǎ onimíapia tǎnǎ xixení mimóninǎgífa nání wáyí bí mepani.” nuriri ⁸ re urinǎniginí, “Nioní re seararinǎn, ‘Ámá go go ámáyá sijnwíyo dání ananí ‘Jisasomi xǎdarinǎonirini.’ urarinǎo nání ámá imóninǎoní níweapiríná o nání ení Gorixoyá anǎnǎjǎyá sijnwíyo dání ‘Gí ámaorini.’ rímǎrini. ⁹ E nerí aiwi go go ámá nání wáyí nerí sijnwíyo dání ‘Jisasomi muxǎdarinǎonirini.’ urarinǎo nání nioní ení Gorixoyá anǎnǎjǎyá sijnwíyo dání ‘Gí ámaomani.’ rímǎrini.’ seararinǎn.” nuriri ¹⁰ re urinǎniginí, “Ámá go go ámá imóninǎoní yarínǎpí nání xwiyǎ sipí nínímeariri aiwi ananí Gorixo yokwarimí wiipaxirini. E nerí aiwi go go Gorixoyá kwíyí yarínǎpí nání ‘Enǎ eáninǎ Setenoyá tǎnǎ yarini.’ níriri ríperirí numearirínáyí, Gorixo ananí yokwarimí wiipaxí meníni.” nuriri ¹¹⁻¹² re urinǎniginí, “Ámá wí fá níseaxero rotú anǎyorani, gapímanowa tǎnǎ erani, áminá neamenǎweagíáwa tǎnǎ erani, nímeámí níseaurónáyí, ‘Arǎge xwiyǎ wákwínanǎwini?’ mǎyaiwipa nero ayá sǎwí mǎsearopa érirxini. Ayí rípi nánirini. Sa axiná Gorixoyá kwíyípi xwiyǎ soyíné urípirípi seaiwapíyini enǎgí nání wáyí mepa érirxini.” urinǎniginí.

Ewayí ikaxí amípi mímúroninǎ wo nánirini.

13 Ámá e ep̄roȳf eḡáȳf wo Jisasom̄i re ur̄iñ̄iniḡini, “Nearéwap̄iyar̄iñox̄ini, am̄ip̄i ápo n̄iper̄fná n̄it̄imi pé̄p̄i ḡf ráro xeḡp̄i ikw̄fnarobar̄iñaḡi nán̄i ‘D̄ix̄f r̄igwáo t̄fni p̄irán̄iñ̄f yan̄f men̄fpiyi.’ urei.” ur̄ifaḡi aí ¹⁴ o re ur̄iñ̄iniḡini, “Ámáox̄ini, ámáyo xw̄ir̄ix̄f méw̄in̄iḡin̄iri go n̄ir̄ípeáfr̄ini? Go awagw̄iyá am̄ip̄i yan̄f oeamein̄iri n̄ir̄ípeáaḡi nán̄i n̄ir̄ar̄iñ̄ini?” om̄i e nur̄imáná ¹⁵ ámá n̄iyoni re ur̄iñ̄iniḡini, “Seḡf iȳfá fá am̄ip̄i d̄iñ̄f n̄iyim̄iñ̄f imón̄iñ̄fpi seaiap̄ipax̄f men̄ini. Xwé ayá wí t̄ñoxi aiw̄f wí d̄iñ̄f n̄iyim̄iñ̄f imón̄iñ̄fpi siap̄ipax̄f men̄ini. Ayinán̄t am̄ip̄i nan̄f s̄iñw̄f f̄w̄f n̄iw̄in̄ir̄fná ‘Nion̄i meapax̄r̄ini.’ yaiwiar̄iḡfápi n̄ip̄ini eni nán̄i wáȳf oseain̄ini. Seȳfné iȳfá fá am̄ip̄i nán̄ini d̄iñ̄f ikw̄frop̄f̄r̄ix̄in̄iri searar̄iñ̄ini.” nur̄iri ¹⁶ ewaȳf xw̄iȳfá r̄ip̄i ur̄iñ̄iniḡini, “Ámá am̄ip̄i m̄imúrón̄iñ̄f woyá om̄iñ̄fyo wit̄f aiwá xwé p̄r̄ip̄r̄f in̄iñaḡi n̄iw̄in̄iri ¹⁷ d̄iñ̄f neȳrori re yaiwiñ̄iniḡini, ‘Ari em̄in̄iréini? Aiwá p̄r̄ip̄r̄f in̄iñ̄f t̄f tim̄i nán̄i ḡf an̄f apán̄i men̄ini.’ n̄iyaiwir̄i ¹⁸ re rin̄iñ̄iniḡini, ‘Re oem̄ini. An̄f aiwá nán̄i m̄ir̄in̄iñ̄f̄yf em̄i p̄ip̄nam̄f n̄iyár̄imáná am̄i aga xwé wiw̄f wiwá n̄im̄ira numáná ḡf wit̄f aiwá n̄fni t̄fni am̄ip̄i nion̄iyá t̄fni an̄f iwiwám̄i n̄ita úim̄iḡini. ¹⁹ E n̄iyár̄imáná niñwan̄iñ̄oni re r̄im̄iḡini, “Ḡf am̄ip̄i n̄fni r̄ixa déroni. Aiwá xwiogw̄f fá ropax̄f nán̄i m̄iwen̄ini. Anani kikīfá ñweari aiwá n̄iri iniñ̄ḡf n̄iri neri yaȳf éim̄iḡini.” r̄im̄iḡini.’ rin̄ifaḡi aí ²⁰ Gor̄ixo om̄i re ur̄iñ̄iniḡini, ‘Maj̄imaj̄fá ikár̄inar̄iñ̄f rox̄ini, sfá r̄iyim̄ini joxi r̄ixa n̄iper̄f̄ini. N̄ipéáná d̄ix̄f am̄ip̄i p̄irán̄iñ̄f t̄iñ̄fpi go mean̄fár̄ini?’ ur̄iñ̄iniḡini.” Ayo e nur̄iri ²¹ re ur̄iñ̄iniḡini, “Ewaȳf xw̄iȳfá ap̄i ámá Gor̄ixo nán̄i d̄iñ̄f m̄imopa nero ‘Am̄ip̄i xewan̄iñ̄oni ñḡf w̄ini w̄ini n̄imeaaayiri ot̄im̄ini.’ yaiwiar̄iḡfáȳf nán̄ir̄ini. Ámá e yar̄iḡfáȳf am̄ip̄i wí m̄imúrón̄iñaḡi aiw̄i Gor̄ixoyá s̄iñw̄fyo dán̄i uȳipeaȳf imónar̄iḡfáȳr̄ini.” ur̄iñ̄iniḡini.

Aiwá t̄fni aik̄f t̄fni nán̄i udud̄f winar̄iñ̄f nán̄i uréwap̄iyiñ̄f nán̄ir̄ini.

²² O xeḡf wiep̄isar̄iñ̄fyo re ur̄iñ̄iniḡini, “Ámá e yar̄iḡfáȳf am̄ip̄i wí m̄imúrón̄aḡi aiw̄i Gor̄ixoyá s̄iñw̄fyo dán̄i uȳipeaȳf imónar̄iḡfáȳf enaḡi nán̄i re searar̄iñ̄ini, ‘“Ariñe p̄irán̄iñ̄f ñwean̄iréw̄ini?” n̄ir̄iro aiwá n̄ip̄r̄i nán̄i udud̄f mepa ero waráyo aik̄f ȳin̄ip̄r̄i nán̄i udud̄f mepa ero éfr̄ix̄ini.’ searar̄iñ̄ini. ²³ Aȳf r̄ip̄i nán̄ir̄ini. Seḡf wárá j̄faȳf aik̄fyo múrón̄ini. D̄iñ̄f j̄faȳf eni aiwáyo múrón̄ini. ²⁴ Soȳfné am̄i iñ̄f áw̄f nán̄i d̄iñ̄f mor̄f̄ini. Iñ̄f awa aiwá om̄iñ̄f nero mianar̄iḡfámani. Wiḡf aiwá n̄imimi nuro an̄fyo t̄ip̄r̄fáȳf eni an̄f wí m̄im̄ir̄in̄ini. E neri aí Gor̄ixon̄i m̄ini wiar̄iñ̄ir̄ini. Soȳfné d̄iñ̄f re r̄iyaiwiar̄iñ̄oi, ‘Iñ̄fyo m̄imúrón̄iñagw̄i nán̄i Gor̄ixo none nán̄i eni aiwá neaim̄ix̄iyipaxoman̄i.’ r̄iyaiwiar̄iñ̄oi? Oweoi, d̄iñ̄f e wí m̄imopa époȳi. ²⁵ Ámá ‘Sepiá am̄i b̄i oimón̄im̄ini.’ n̄iyaiwir̄i udud̄f éo sepiá am̄i b̄i imónar̄iñ̄fran̄i? Oweoi! ²⁶ Soȳfné eni ap̄i aí wí mepax̄f ner̄fnáȳf aik̄f t̄fni aiwá t̄fni nán̄i pí nán̄i udud̄f yar̄iñ̄oi? ²⁷ Soȳfné adowaȳf nán̄i d̄iñ̄f mor̄f̄ini. N̄iyap̄ir̄fná xeḡf iȳfá óf eari aik̄f yiri yar̄iñ̄fman̄i. E neri aiw̄i en̄iná neḡf m̄ix̄f ináȳf Soromono okiȳfá nin̄iri meár̄in̄iño ner̄fnáȳf adowaȳf yap̄i awiax̄f e imónaḡfman̄i. ²⁸ Gor̄ixo adowaȳf t̄fni aráyo —Ará agw̄i en̄fyo anani n̄iyaro sfá w̄iyim̄i r̄fá ikeaar̄ip̄r̄fáȳr̄ini.” ur̄iñ̄iniḡini. Awa “Gor̄ixo ará nán̄i ayá sfw̄f muroar̄in̄ini.” oyaiw̄ipoȳin̄iri e nur̄iri re ur̄iñ̄iniḡini, “Gor̄ixo adowaȳf t̄fni aráyo okiȳfán̄iñ̄f yar̄iñaḡi nán̄i soȳfné eni an̄f̄pax̄f aik̄f e seaȳir̄in̄fár̄ini. ²⁹ Ayinán̄t soȳfné iniñ̄ḡf t̄fni aiwá t̄fni nán̄t ‘Pí

naniréwini?’ niriro ududí nera mupa éfrixini. ³⁰ Gorixomi mixfdípa yariǵáyí apí nání aníñf miní nero meañero yariǵárini. E nerí aí segí ápo Gorixo soyiné apí nípini aiwáraní, aikfrani seainaríñagí nání nífárini. ³¹ Apí meañero nání mepa ero Gorixo xfo xegí xwioxíyo míméamí nerí seameñweañé páwipíri nání amípí xfo wimónaríñpí ero nerínáyí, Gorixo anani apí nípini niseainfárini.” uríñnigíni.

“E e nerínáyí, amípí naní wí aññnamí awíníñf eaáraríñoi.” uríñf nániríni.

³² Awa xwáa tío nñweañfá wigí amípí xwé meñagí nání wáyí epírixinirí re uríñnigíni, “Seyiné sipísipí miaúrará iníǵáyí yapí imóníǵáyíné, segí ápo Gorixo xwioxíyo míméamí nerí seameñweañé páwírixinirí wimónaríñagí nání wáyí mepa éfrixini. ³³ Segí iyfá ía amípí nígwí nání bí nero nígwí meáfáyí ámá uyípeayí imóníǵáyo arírá wianíro nání mñn wírixini. E nerínáyí, amípí aññnamí ayá rímixaríǵfáñíñf taríñoi. Aññnamí amípí wí anípá imónaríñfmani. fwí yariǵáyí wí páwipaxí mimónini. Ípíkwíyí ení wí amípí xwírfá ikíxepaxí mimónini. Ayínání xwáa tío amípí wíní wíní níméaayirí mítípa nerí ámáyo ayá nurímixirí arírá níwirínáyí, aññnámñn aníñf wené awíníñf eaáraríñoi. ³⁴ Segí amípí naní ayá rímixaríǵfáñí xwáa tío wenánáyí, ayí xwáa tío nání dññf mopírfárini. Aññnamí wenánáyí, Gorixo tññf e nání mopírfárini.” uríñnigíni.

Ewayí ikaxí omíñf wíiaríǵfá naníñf nániríni.

³⁵⁻³⁶ O gí wiepísaríñáyí wé níróniro ñweáfrixinirí ewayí xwíyíá re uríñnigíni, “Ámá xínáiwáníñf nimóni ro omíñf wíiaríǵfáwa wigí boso nání ‘Aiwá apíxí meánini nání imíxaríǵfáñí gíná pñn níwíarímí bñnirífeníñoi?’ níyawi ro rapírapí íríníyo kíkíyíníǵfú níkíro ro nípímoáníro areríxí níyíníro uyíwí nímíxáro ro o nírémorí wáf e dání wakwí óráná apaxí mé ówaní fkwianeyíniro xwayí nanirí ñweaaríǵfápa seyiné ení e éfrixini. ³⁷ Boso nírémorí omíñf wíiaríǵfáwa sá mñwé wé níróniro ñweañagí níwínirínáyí, awa yayí winípaxíriní. ‘Boso omíñf wíiaríǵfáwa wé níróniro ñweañagí níwínirí xewaníño rapírapí níkírorí areríxí níyínirí ‘Aiwá naríǵé éf ñweápoýí.’ nurírí aiwá mñn níwía uníñoi.’ seararíñni. ³⁸ O áriwegíyorani, isfáyorani, nírémorí xegí omíñf wíiaríǵfáwa síní wé níróniro ñweañagí níwínirínáyí, awa yayí winípaxíriní.” uríñnigíni. ³⁹ Ewayí xwíyíá ámí bñ nurírí re uríñnigíni, “Rípí ení nání dññf mópoýí. Aní iwámí xiáwo fwí meaní bñno nání ‘Sfá ríyímí bñníñoi.’ níyawírí síñwíríyí, awí nñweañí fwí meano opáwínirí síñwí mñwínípa emínirí eníriní.” nurírí ⁴⁰ re uríñnigíni, “Seyiné ení wé níróniro ñweañfíni. Sfá ámá imóníñáoní nání ‘O níweapíñmeníñoi.’ yaiwífáyímí níweapímífárini.” uríñnigíni.

Ewayí ikaxí bosíwo nániríni.

⁴¹ Pítao re uríñnigíni, “Ámínáoxini, ewayí xwíyíá apí raríñpí nearéwapíyaríñoneni nání ríraríñni? Ámá níyoní ení nání ríraríñni?” urfagí ⁴² Jisaso ámí ewayí ikaxí urímínirí nání yaríñf re winíñnigíni, “Omíñf wíiaríñf wo xegí bosoyá xwíyíá arfá níwirí dññf nenwíperí nerínáyí aríge imónini? O re imónini. O omíñf rípí nání bosíwo oimónirí xegí boso rípeañorini. O xegí bosoyá

omɨŋɨ wiiariɨɨ́áyo umeiri aiwá yanɨ umeiri yariɨɨorɨni. ⁴³ Boso ami dáni nɨbiri xegɨ bosɨwo xámi yagɨpa sɨni axɨpɨ píranɨɨŋɨ yariɨɨagi nɨwɨnɨrɨnáná bosɨwo yayɨ winɨpaxɨrɨni. ⁴⁴ Nepa searariɨɨni. O píranɨɨŋɨ yariɨɨagi nɨwɨnɨrɨnáná xegɨ omɨŋɨ nɨni eni onɨmeiniɨ rɨpeanfárinɨ. ⁴⁵ E neri aiwɨ bosɨwɨ axo ‘Gɨ boso yapapɨni bɨnɨmenɨɨoɨ.’ nɨyaiwiri omɨŋɨ wiiariɨɨ́áwamɨ tɨni omɨŋɨ wiiariɨɨ́áwamɨ tɨni iwanɨ nɨméperi aiwá nɨri iniɨɨɨ́ nɨri nemáná papɨkɨ nerɨnáyɨ ⁴⁶ ‘Boso nɨbɨnɨmenɨɨoɨ.’ nɨyaiwiri yariɨɨŋɨyimi sɨá xɨo bɨnɨyimi majɨá nimónɨri yariɨɨŋɨyimi boso rɨxa nɨrémónapɨri re enɨfárinɨ. Bosɨwomɨ miɨŋɨ nɨwákwiɨi áamá arɨkɨ yariɨɨɨ́áyɨ tɨni wárinɨfárinɨ. ⁴⁷ Bosɨwɨ go go xegɨ boso wimónariɨɨŋɨpɨ nánɨ niɨŋɨ nimónɨri aiwɨ píranɨɨŋɨ mimɨxɨpa neri wé nɨrónɨri miɨɨweapa nerɨnáyɨ boso nɨbiriɨnáná iwanɨ rɨpɨ rɨpɨ eámeámɨ eaayinɨfárinɨ. ⁴⁸ E neri aiwɨ bosɨwɨ go go xegɨ boso wimónariɨɨŋɨpɨ nánɨ niɨŋɨ mimónɨpa neri sipí o iwanɨ eapaxɨ bɨ mimɨxɨrɨnáyɨ, boso nɨbiriɨnáná iwanɨ onɨmiápi weaanɨfárinɨ. Áamá nɨni amɨpí xwé wí wífáyɨ rɨwéná ayɨ eni xwé urápiɨrɨfárinɨ. Gorɨxo eni áamá gomɨ xegɨ omɨŋɨ wiini urɨɨŋɨyɨ nánɨ rɨwéná yariɨŋɨ re winɨfárinɨ, ‘Omɨŋɨ nioni siapiɨŋɨyɨ xɨxeni enɨfranɨ?’ urɨnɨfárinɨ.” Jisaso xegɨ wiewɨsarɨŋɨyɨ xɨo miɨɨweaɨnáná úrapɨ néra upɨrɨxɨnɨri dɨŋɨ mófɨxɨnɨri ewayɨ xwɨyɨfá apɨ urɨɨŋɨniɨni.

“Áamá xepɨxepá rónɨpɨrɨfá nánɨ bɨɨáonɨriɨni.” urɨŋɨ nánɨriɨni.

⁴⁹ O re rɨɨŋɨniɨni, “Nioni áamá xwɨfá tɨyo ɨweagɨ́áyo xeanɨŋɨ Gorɨxoyá rɨfánɨŋɨ wikeaárɨmɨfá nánɨ bɨɨáonɨriɨni. ‘Xeanɨŋɨ apɨ ápiáwɨnɨŋɨ rɨxa wémɨnɨri neri sɨɨwiriɨyɨ, ayɨ nanɨrɨni.’ nimónariɨni. ⁵⁰ E neri aiwɨ xeanɨŋɨ áamá iniɨɨɨ́ waxɨ márómɨnɨrɨnɨŋɨ yariɨŋɨpɨ nioni númeanɨfárinɨ. Sɨni miɨnimeapa enagi nánɨ dɨŋɨ rɨfá nɨxearɨni.” Jisaso xɨomɨ pikipɨrɨfá enagi nánɨ e nurɨri ⁵¹ re urɨɨŋɨniɨni, “Nioni nánɨ ‘O áamá nɨyoni piyɨfá wɨrimɨfánɨri bɨɨorɨni.’ rɨniawiariɨɨoɨ? Oweoɨ! Áamá nioni dɨŋɨ nɨnɨkwɨroro yariɨɨɨ́áyɨ tɨni uyɨni yariɨɨɨ́áyɨ tɨni xepɨxepá rónɨfɨrɨxɨnɨri bɨɨáonɨriɨni. ⁵² Ríná dánɨ ná rɨwɨyo eni anɨ ná wiwámi dánɨ áamá wé wú axɨyɨ imónɨɨagi aiwɨ xwɨyɨfá nioniyápiɨmi dánɨ xepɨxepá nɨrónɨro mɨdánɨ wáú imónɨɨáná mɨdánɨ wáú wo imónɨnɨfárinɨ. ⁵³ Xano tɨni xewaxo tɨni xepɨxepá rónɨri xɨnái tɨni xemíá tɨni xepɨxepá rónɨri xɨfái tɨni xewaxomɨ xiepi tɨni xepɨxepá rónɨri néra upɨrɨfárinɨ.” urɨɨŋɨniɨni.

Sɨmɨmajɨónɨŋɨ imónɨŋɨpɨ nánɨ urɨŋɨ nánɨriɨni.

⁵⁴ O áamá oxɨ apɨxɨ e epɨroyɨ egɨ́áyo re urɨɨŋɨniɨni, “Seyɨné sogwɨ wearɨŋɨmɨ dánɨ agwɨ yapariɨagi nɨwɨnɨrɨnáná ‘Rɨxa iniá yapariɨni.’ rariɨfápa nepa eaariɨrɨni. ⁵⁵ Imɨŋɨ damɨ dánɨ eni barɨɨagi nɨwɨnɨrɨnáná ‘Agwɨ ríná rɨfá sɨnɨɨɨoɨ.’ rariɨfápa nepa rɨfá sínariɨrɨni. ⁵⁶ Nanɨ rɨro sipí rɨro yariɨɨɨ́áoyɨné, agwɨ tɨri imɨŋɨ erɨ yariɨɨagi nɨwɨnɨrɨnáná ananɨ ‘E imónɨɨɨoɨ.’ xɨxeni rariɨfá aiwɨ amɨpí nioni sɨmɨmajɨónɨŋɨ imɨxariɨápi sɨɨwɨ nɨnanɨro ‘Ayɨ Gorɨxo rɨpɨ nánɨ sɨwá rɨfá neaiariɨni?’ mɨyaiwariɨɨɨ́áyɨnɨxɨni.

Ewayɨ ikaxɨ áamá xwɨyɨfá rɨmearɨno nánɨriɨni.

⁵⁷ “Sewanɨɨoyɨné amɨpí sipí imónɨŋɨyɨ nanɨnɨ eyeyírómɨ erɨniɨni.” nurɨri ⁵⁸ ewayɨ xwɨyɨfá rɨpɨ urɨɨŋɨniɨni, “Áamá wo omɨ xwɨyɨfá omeariɨmɨnɨri joxɨ tɨni xwɨrɨxɨ yanɨri sirɨmeááná sɨni óf e nurɨná o tɨni xwɨyɨfá nimɨxɨnɨri omɨ píranɨŋɨ piyɨfá wɨrɨrɨnɨ. E mɨwipa nerɨnáyɨ, o xwɨrɨxɨ mearɨɨo tɨŋɨ e nánɨ fá nɨrɨxémi nuri xwɨrɨxɨ nɨriméísána

enáná xwíríxí meariño joxí íá níríxírí porisí womi mání wíáná o gwí aníyo ríñwiráríñoi. ⁵⁹ Joxí nígwí yoparípi niroarí niroayíronírnáyí, gwí aníyo dání nipeyearíni. ‘E mepa nerínáyí, aníñí e ñwearíáríni.’ seararíñini.” Jisaso ayí “Xwíríxí meariño Goríxoríaní?” yaiwiro sía o ámá nıyonı mí ómómıxımı eníáyı sını mimómıñáná “Nene dıñı nıyaıkirorane omı dıñı owıkwıroaneyı.” yaiwiro oépoynırı ewayı xwıyíá e urıñnıgını.

13

“Nısanıro mepa nerónáyı, nıkeamónıpıríárını.” urıñı nánırını.

¹ Jisaso ámá e epıroyı egíayo sını uréwapıyaríná ámá wı nıwıápınımearo áwanı re urıgıawıxını, “Émáyı gapımanı Pairato porisı wamı uowáráná awa anı Gorıxo nánı rıdıyowá yarıgıwámı nuro ámá Gariri pıropenısıyo dánı wı rıdıyowá yaríná pıpıkımı egıawıxını.” urıagıa ² o re urıñnıgını, “Seıñé ‘Gariri dánı ayı rıkrıkrıó nera nuróná ámá nıyonı múronıgıá enagı nánı e pıkrıgıawıxını.’ rıyaiwıarıñoı? ³ ‘Oweoı, seıñé fıwı yarıgıáyı rıwıfımını nımamoro mısanıpa nerínáyı, seıñé enı axıpi éniñı anınıpıríárını.’ seararıñini. ⁴ Ámá 18 ayı anı rıpıñwá wıwá ipı xegı yoı Siroamıyı rıñıñwá tıñı e nıpıneamıoarı ámá apımı pıkıñıyı nánı seıñé re rıyaiwıarıñoı, ‘Ámá ayı rıkrıkrıó nera nuro ámá Jerusaremi ñweagıá wınıyı nıyonı seáyı e múronıgıá enagı nánı anı iwá nıpıerorı pıkıñıgını.’ rıyaiwıarıñoı? ⁵ Oweoı, seıñé fıwı yarıgıáyı rıwıfımını nımamoro mısanıpa nerínáyı, seıñé enı axıpi éniñı anınıpıríárını.” Ámá e epıroyı egıáyı “Xıxenı e neaımeanıárını.” oyaiwıpoynırı e urıñnıgını.

Ewayı ikaxı íká pikına nánırını.

⁶ E nurıríná ewayı xwıyíá rıpi urıñnıgını, “Ámá wo xegı wainı uraxı omıñıyo íká pikı fıwı nurárımáná rıwéná sogwı dımınırı nıbayırı aı pıá megıñayıñıgını. ⁷ Pıá nımegıñayırı nánı xegı omıñı ayı wıarıñomı re urıñnıgını, ‘Íká rına xwiogwı wáu womı nıonı sogwı nánı nıbırı pıá megıñayıárını. Ná mıwearıñına ikwapıñı meaarını. Emı rómoáreı.’ uráná ⁸ o re urıñnıgını, ‘Ámınáoıxını, ámı xwiogwı ro xe opwenı. Ná wenı nánı pıpıñıyo ará nıyárımáná xwıá pıyı wıarómını. ⁹ Xwiogwı wıomı ná wéagı nıwınırínáyı, ayı nanırını. Ná mıwenagı nıwınıríná nırorı emı móırıxını.’ urıñnıgını.” Jisaso ámá ayı “Nene íká pikı ananıñı imónıñagwı nánı rıa neararını?” oyaiwıpoynırı ewayı ikaxı e urıñnıgını.

Anıñı rıkwınıñımi nanı imıxıñı nánırını.

¹⁰ Jisaso sabaríá wıyımı rotú anıyo nıñweámáná ámáyo uréwapıyaríná re enıñıgını. ¹¹ Apıxı wı —Í imıó dıñı xıxéroarıñagı nánı anıñı sımıxı nerı nırıkwınırı emearíná xwiogwı wé wúkaú sıkwı wú enáná ámı wıúmı dánı wáu wo múroñırını. Éı ropaxı wıarıñımanı. ¹² Í e ñweañagı Jisaso nıwınıríná “Eını.” nurırı re urıñnıgını, “Ineyı, sımıxı sıarıñıpı rıxa pını rıwıarıñoı.” nurırı ¹³ wé seáyı e ikwıaráná re enıñıgını. Í éı pıránıñı nırorı Gorıxomı yayı seáyı e umenıñıgını. ¹⁴ E éáná rotú anı meñweaño Jisaso Sabaríáyo apıxımı nanı wımıxıagı

náni wikí dñj n̄wiaiwirí áamá e epíroyí egíáyo re ur̄ññiḡññi, “Sfá wé w̄úm̄i d̄añj w̄yi om̄ñj n̄áni imónñi. Sfá ayo Jisaso nanj seaim̄x̄ññá n̄áni bir̄ññi. Sabar̄áyo m̄ib̄ipa er̄ññi.” ur̄íaḡi aiw̄i ¹⁵ om̄i Jisaso m̄ix̄ññi nur̄ññi re ur̄ññiḡññi, “Nanj er̄i sip̄i er̄i yar̄iḡfoȳñé, Sabar̄áyo aí bur̄m̄ákau t̄ññi doḡi t̄ññi wiḡf an̄fyo n̄p̄awir̄i níkw̄eám̄i in̄iḡf on̄ññi in̄iḡf t̄ññi e n̄áni n̄im̄era mupa yar̄iḡfárani?” Ayí Sabar̄áyo wiḡf bur̄m̄ákau n̄áni d̄ñj n̄imoro aí áamá n̄áni d̄ñj m̄imoar̄ñaḡfa n̄áni e nur̄ññi re ur̄ññiḡññi, ¹⁶ “Ap̄ix̄ññi r̄i Eb̄ir̄famoyá f̄wiár̄fawéȳf w̄ir̄ññi. Seteno s̄im̄ix̄ññi ap̄i n̄wir̄i gw̄ñññj j̄ár̄ñññá x̄wiogw̄f 18 múron̄ññi. ‘Ím̄i Sabar̄áyo gw̄ñññj n̄wik̄wear̄i nanj n̄wim̄ix̄r̄ññá n̄p̄ik̄w̄ññi m̄iyar̄ññi.’ r̄ññiaw̄ir̄ññi?” urar̄ññi ¹⁷ om̄i wikí d̄ñj w̄iaiw̄íáwa ayá win̄ññiḡññi. Ayá winar̄ññá áamá ox̄ññi ap̄ix̄ññi e epíroyí egíáȳf am̄ip̄i ayá r̄wamón̄pax̄ññi Jisaso yar̄ñññi n̄áni yayí seáym̄i d̄ññi n̄era uḡfawix̄ññi.

Ewayí ikaxí masité siyí n̄an̄ññi.

¹⁸ O áamá obaxí d̄ñj m̄iw̄ikw̄fropa yar̄ñaḡfa n̄w̄ñññi re raḡñññi, “Nion̄i ewayí x̄w̄iȳfá b̄i p̄ip̄i n̄ññi Gor̄ixo x̄wiox̄fyo m̄imeám̄i ner̄i seameñwean̄f̄ap̄i ‘R̄ip̄ñññj imónñi.’ r̄m̄ñññi?” nur̄ññi ¹⁹ re ur̄ññiḡññi, “Ap̄i masité siȳñññj — Masité aiwá xeḡf siȳf aga on̄ññiár̄ññi. Ap̄i masité siȳñññj imónñi. Áamá wo masité siȳf n̄imear̄i xeḡf om̄ññfyo moár̄aná ner̄ap̄ññi ík̄fá n̄imón̄ññi peȳáná ñññi n̄b̄ññi ap̄ax̄fyo yéw̄f t̄ññiḡññi.” ur̄ññiḡññi. Áamá “Agw̄i Jisason̄i áamá obaxí d̄ñj m̄iw̄ikw̄fropa yar̄ñaḡfa aiw̄i idáná obaxí d̄ñj w̄ikw̄frop̄ññi.” oyaiw̄ipoyñññi Jisaso e uraḡñññi.

Ewayí ikaxí yisí n̄an̄ññi.

²⁰ Ewayí x̄w̄iȳfá ax̄ññi ám̄i b̄i re ur̄ññiḡññi, “Ar̄ige n̄ññi Gor̄ixo x̄wiox̄fyo m̄imeám̄i ner̄i seameñwean̄f̄ap̄i ‘R̄ip̄ñññj imónñi.’ r̄m̄ñññi?” nur̄ññi ²¹ re ur̄ññiḡññi, “Ap̄i yis̄ñññj — Yis̄ññi bis̄fker̄fá s̄ññi s̄ññj en̄aná b̄i on̄ññiár̄ññi in̄ññi t̄áná yar̄ññi n̄p̄ññi íkwian̄w̄f eap̄inar̄ñññi. Gor̄ixo x̄wiox̄fyo m̄imeám̄i ner̄i seameñwean̄f̄ap̄i yis̄ñññj imónñi. Ap̄ix̄ññi w̄i bis̄fker̄fá s̄ññi s̄ññj d̄ññi r̄am̄ix̄ññi x̄wé w̄ám̄i s̄ix̄ññi in̄ññiár̄ññi yis̄ññi b̄i n̄imear̄i in̄ññi t̄áná n̄ññi íkwian̄w̄f eap̄inar̄ñññi.” uraḡñññi.

Ewayí ikaxí óf on̄iḡȳikw̄i n̄an̄ññi.

²² O Jerusarem̄i n̄áni nur̄ññi an̄ññi ap̄i ap̄imi nur̄ewap̄iya war̄ññi ²³ áamá wo re ur̄ññiḡññi, “Ám̄in̄áox̄ññi, sfá Gor̄ixo áamá n̄yoni mí om̄óm̄ix̄ññi en̄f̄aȳimi o áamá wom̄ññi nenen̄i yeáȳf neayim̄x̄m̄ean̄fárani?” ur̄íaḡi o áamá ayo re ur̄ññiḡññi, ²⁴ “Gor̄ixom̄i d̄ñj m̄iw̄ikw̄frop̄ññi x̄dar̄iḡf̄ap̄i óf on̄iḡȳikw̄ñññi in̄ññi. Óf ayimi p̄awip̄ññi n̄áni an̄ññi min̄f éf̄ññi. Áamá obaxí anan̄i op̄awianeyñññi ner̄ññi yopa meḡññiár̄ññi.” nur̄ññi ²⁵ ewayí ikaxí re ur̄ññiḡññi, “An̄ññi xiáwo n̄wiár̄ññi n̄imear̄i an̄ññi ówan̄ññi yár̄aná seȳññi n̄b̄ññi wá f̄b̄ar̄wám̄ññi n̄ññiár̄ññi wakw̄f nór̄ññi ‘Ám̄in̄áox̄ññi, an̄ññi ówan̄ññi neaf̄kwien̄ap̄ei.’ ur̄aná re sear̄ññiár̄ññi, ‘Nion̄i maj̄fár̄ññi. An̄ññi ḡññi d̄aññiár̄ññi?’ sear̄ññiár̄ññi ²⁶ re ur̄ññiár̄ññi éf̄aȳf ‘Jox̄ññi neḡf an̄ññi wáññi n̄ññiár̄ññi nene t̄ññi naw̄ññi aiwá t̄ññi in̄iḡf t̄ññi n̄ññiár̄ññi near̄ewap̄iȳññi.’ ur̄ññiár̄ññi éf̄aȳf ²⁷ an̄ññi xiáwo re sear̄ññiár̄ññi, ‘An̄ññi ḡññi d̄aññiár̄ññi? Nion̄i maj̄fár̄ññi.’ sear̄ññiár̄ññi. ‘f̄w̄f yar̄iḡf̄aȳññi nion̄i p̄ññi n̄ññiár̄ññi éf̄ upoȳññi.’ sear̄ññiár̄ññi.” nur̄ññi Gor̄ixo an̄ññi xiáwón̄ññi imón̄ññi n̄áni e nur̄ññi ²⁸ re ur̄ññiḡññi,

“Seyíné re winípíríárini. Segí seáwowa Ebiríamo t́ni Aisako t́ni Jakopo t́ni awa Gorixoyá xwíyíá ẃá rókiamoagíáwa t́ni x́oyá xwioxíyo nípáwiro ηweanagífa ńwiníro Gorixo ‘Segípi b́aníríwámíni ηweápoyi.’ searíagi ńwiníróná seyíné maní magí níróníro ηwí piyí ẃrínípíríárini. ²⁹ Émáyi oxí apíxí sogwí weaparíηmí dáníyí weapíro sogwí wearíηmí dáníyí yapíro mid́mid́dáníyí ení biro nero Gorixoyá xwioxíyo nípáwiro aiwá naríηagífa síηwí winípíríárini.” nurírí ³⁰ xewaníηo ámí ńweapíríná nání re uríηnigíni, “Émáyi xámí surímá imónígíyí xámí xámí imónípíríárini. Xámí xámí imónígíyíné surímá epíríárini.” uríηnigíni.

Jerusaremiyo imónínfápi nání áwaní uríηí nánírini.

³¹ Jisaso xwíyíá apí nuríísaná enáná Parisi wa re urémeagíawixini, “Gapímaní Xeroto rípikini nání wimónaríηagi nání re ṕni ńwiarimí ui.” uríagí ³² o re uríηnigíni, “Soyíné nuro Xeroto, śwí sayíníηí íwí yaríηomí áwaní re urémeápoyi, ‘Jisaso re rarini urémeápoyi, “Nioní śá áríní wíyo imító d́íηí xixéroaríηíyí míxí umáinowáríri símíxíyí píraníηí imímíximí erí nemáná omíηí (Omíηí ayí xewaníηo ámá ńyoní nání upeínfá nánírini.) Omíηí Gorixo o éwinígíníri ńrowáreapíηípi yárimíárini.” rarini.’ urémeápoyi.” nurowáríri ³³ ámá e epíroyí egíáyo xewaníηo nání re uríηnigíni, “Nioní Xeroto nání wáyí ḿninaríηagi aiwí nioní ríxa úimígini. Nioní śá áríní wíyo nuri Jerusaremi rémómíárini. Seyíné ‘Ẃá rókiamoarígíá womí amí amí nípíkíríná ayí nanímaní. Jerusaremi nípíkírínáyí ayí ananírini.’ yaiwiaríηagífa nání waríηini.” nurírí ³⁴ re uríηnigíni, “Jerusaremi ηweáyíné, ẃá rókiamoarígíáwami píkiro ámá Gorixo seyíné nání searowáríayo síηá t́ni nearo píkiro yarígíáyíné, karíkarí xegí miá negírí xwioxíyo míméámí yaríηípa nioní íníná axípi e sealiyimíníri éagi aí seyíné ḿseaimónarínini. ³⁵ Arfá époyi. Aní Gorixo yeáyí niseayimíxemearíná seyíné ηweanírí egíe ríxa anípá imónigoí. Nioní síηwí ḿnanípa néra nuro ríxa ‘Ámínáo urowáraná weapínífo oyá d́íηí t́ni yayí winípaxorini.’ níríróná ámí síηwí nanípíríárini.” uríηnigíni.

14

Síkwí ḿnekwidonomi naní imíxíηí nánírini.

¹ Sabará wíyimi Parisiowa wigí áminá wo Jisasomi “Yawawi nurai nioníyá aníyo aiwá onaiyi.” uríagi Jisaso nípáwirí ηweanáná awa omí síηwí winaxídíηáná ² ámá wo —O xegí síkwí aníηí ḿnekwidóaríηorini. O Jisaso yá śmímaní t́nínimíni ηweanagí Jisaso e ńwinírí ³ ηwí ikaxí eáníηípi mewegíáwami t́ni Parisiowami t́ni xwíyíá b́i nuríríná yaríηí re winíηigíni, “Sabaráyo soyíné ámá símíxí egíáyí naní nimíxírínáyí, ‘Ayí ananírini.’ ríyaiwiaríηoi? ‘Nwíáxiní.’ ríyaiwiaríηoi?” uríagi aí ⁴ awa ṕné marí wimóníηagífa Jisaso síkwí ḿnekwidonomi wé seáyí e ńwikwíaríri f́á ńxíríri naní ńwimíxírí xegí aní e nání nurowárímáná ⁵ awami re uríηnigíni, “Soyíné woxí díxí íworaní, burímákaúrání, Sabará ayo aiwí ḿnínwí iníígí ríwoníyo piéróáná apaxí mé mímíxearíηfrání?” uríagi ⁶ Gorixoyá ηwí ikaxí eáníηípimi Sabaráyo ámayo arírá ńwiríná nání ŕwamiηí meáníηagi nání awa xwíyíá b́i murípaxí wimóníηnigíni.

“Símí símí e ηweanīro mimónīpa éfrīxīnī.” urīñf nánīrīnī.

⁷ Jisaso awa tñnī aiwá nīnīrī nīηwearīná áamá aiwá nánī urepeáríáyí xámī símí símí e oηweaaneyīnīrī nīwīapīro wenīñf éagífa Jisaso síñwí e nīwīnīrī rīxa nñnī nīwīapīro aiwá narīná o ewayí xwīyífa rīpī urīñnīgīnī, ⁸ “Woxī woxī apīxí meánīnī nánī aiwá imīxíápī nánī rīrepeáráná joxī nurī símí símí imónīñe mīñweapa éfrīxīnī. Áamá urepeárífa wo joxī seáyī e rīmúroño enī nībīrīnáyí, ⁹ áamá aiwá apī nánī earepeárífo joxī ηweanē nībīrī re rīnīñoi, ‘Joxī ηweanīf re o ηweanīñoi.’ rīráná joxī ayá néra nurī iwīyífa jífamī ηwearífarīnī. ‘Iwīyífa jífamī ηweat.’ rīrīpīrīxīnīrī símí símí imónīñe mīñweapa éfrīxīnī. ¹⁰ Rīrepeáráná joxī nurī iwīyífa jīe ηwearífnī. Rīrepeárífo joxī iwīmī ηweanīgī nīranīrī re rīrīnīgīnī, ‘Gí nīkumīxīnīrī emearīgíwífoxīnī, joxī nurī áwīnī dae ηweat.’ rīráná áamá oxí apīxí awí neánīro joxī tñnī aiwá narīgíáyíyá síñwíyo dánī joxī ámīnáoxīnīñf imónīrīfnī.” Ewayí xwīyífa apī nurīrī ¹¹ re urīñnīgīnī, “Áamá go go xewanīño weyí menífo ríwéná Gorīxo wīmīxáná ayá nerī xwīrífá nīmóga unfárīnī. Go go weyí mīmení wauní ikárīnīfo omī Gorīxo weyí umenífarīnī.” urīñnīgīnī.

“Aiwá nánī nurepeárīrīfná re éfrīxīnī.” urīñf nánīrīnī.

¹²⁻¹⁴ Ámī xwīyífa rīpī aiwá apī nánī urepeáríomī re urīñnīgīnī, “Áamá nánī aiwá rīyamí nerífnáyí díxí nīkumīxīnīrī emearīgíáyífranī, rīrīxímeáowaranī, díxí áamá axí joxīyáyífranī, áamá anī axí e dánī amīpī mīmúronīgíáyífranī, ayí ríwéná joxī enī aiwá nánī rīrepeáráná ayíyá enī joxīyá nīgíápa axípī nīmīgīnīrī ayo murepeárīpa éfrīxīnī. Aiwá rīyamí nerífná áamá uyīpeayíyo tñnī áamá wará minīñyō tñnī síkwí ikí egíáyo tñnī síñwí supárīgíáyo tñnī nurepeárīrīfnáyí, áamá e imónīgíáyí joxī wí rīyamí nerī siapīpaxí menīgī nánī ríwéná áamá wé rónīgíá wīápīnīmeááná Gorīxo mī ómómīximí nerífná xewanīño joxīyá nánī siapīnífá enīgī nánī yayí seáyīmī dánī osīnīnī.” urīñnīgīnī.

Ewayí ikaxí aiwá apīxí meanī urepeárīñfīpī nánīrīnī.

¹⁵ Áamá wo awa tñnī nīηwearo aiwá narīgífo Jisaso e urarīñgī arífa nīwīrī nīwīápīnīmearī omī re urīñnīgīnī, “Áamá Gorīxoyá xwīoxíyo nīpáwīrī nīηwearī aiwá nīpīrífá gīyí gīyí ananī oyá díñf tñnī yayí wīnīpaxíyīrīnī.” uríagī aí ¹⁶ o ewayí ikaxí re urīñnīgīnī, “Áamá wo áamá obaxí nurepeárīmáná aiwá xwé rīyamí nerī ¹⁷ rīxa rīyamí nīyárífsáná áamá xegí xīnálnīñf nīmónīrī omīñf wīiarīñomī ‘Áamá nionī urepeárīmenīáyo “Bípoyī. Aiwá rīxa rīyamí inárīnī.” urīmeí.’ wáf uowáríagī aí ¹⁸ áamá nñnī áxenwaríññf nīga nuro ‘Aiwá apī nánī banīméwīnī. Banīméwīnī.’ nurīróná áamá xámī nurī wáf wímeáo re urīñnīgīnī, ‘Gí xwífa bī bī éáonī nurī síñwí wīnīmī enīgī nánī aiwá nánī bīpaxí menīnī. Xe xegí kíkífa ounīrī síñwí nanet.’ uráná ¹⁹ omīñf wīiarīño nurī áamá ámī womī wáf wímeááná o enī re urīñnīgīnī, ‘Burīmákau omīñf enífa nánī wé wúkau bī éáonī nurī wáu wáu maxīrīnī nīkumīxára nurī iwamífo emī enīgī nánī aiwá nánī bīpaxí menīnī. Xe xegí kíkífa ounīrī síñwí nanet.’ uráná ²⁰ o áamá ámī womī wáf wímeááná o enī re urīñnīgīnī, ‘Apīxí síñf meááonī enīgī nánī bīpaxímanī.’ uráná ²¹ omīñf wīiarīño nurī xegí boso, aiwá rīyamí nīyárīrī ηweanōmī áwanīf urémeááná wíkí nónīrī xegí omīñf wīiarīñomī re urīñnīgīnī, ‘Anīnī nurī anī rīpī rīpīmī ófyo nemerī

ámá uyípeayíyo t́nı́ wará minı́ı́yo t́nı́ sıkwı́ ikı́ egı́áyo t́nı́ sıııwı́ supárigı́áyo t́nı́ nıonı́yá anı́ re nánı́ nıwırı́meamemı́ bei.’ urowárı́agı́²² o nurí xı́o urı́ı́pa nememı́ nıbı́rı́ re urı́ı́nı́gı́nı́, ‘Bosoxı́nı́, nıonı́ joxı́ nı́rı́ı́pa néagı́ aıwı́ ikwı́anı́wı́ wı́ sı́nı́ anı́pá imónı́nı́.’ urı́agı́²³ bosı́o re urı́ı́nı́gı́nı́, ‘Aıwá rı́pı́ nánı́ gı́ anı́ magwı́ epı́rı́ nurı́ omı́ı́ı́ ófı́ amı́ amı́ inı́ı́yo nemerı́ ámá omı́ı́ı́ yarı́gı́áyo mı́xeaameı́.’ urowárı́agı́²⁴ o nurí xı́xenı́ éáná bosı́o ámá aıwá nánı́ awı́ eánı́gı́áyo re urı́ı́nı́gı́nı́, ‘Nıonı́ “Ámá xámı́ aıwá nánı́ urepeárı́menı́yáı́ aıwá wı́ aıwı́ mepı́rı́méoı́.” seararı́ı́nı́.’ urı́ı́nı́gı́nı́.” Jı́saso Judayı́ “Nene ámá xámı́ aıwá nánı́ urepeárı́méoı́ı́nı́ı́ı́ imónı́ı́agwı́ nánı́ rı́ı́a neararı́nı́.” oyaiwı́poyı́nı́rı́ ewayı́ xwı́yı́á apı́ urı́ı́nı́gı́nı́.

“Wiepı́sarı́ı́ı́ oyáonı́ oımónı́mı́nı́.” moarı́ná urı́ı́nı́ nánı́rı́nı́.

²⁵ Ámá oxı́ apı́xı́ epı́ı́royı́ egı́áı́yo o t́nı́ óı́yo nuróná o nı́kı́nı́mónı́rı́ re urı́ı́nı́gı́nı́, ²⁶ “Ámá go go nıonı́ t́ámı́nı́ nıbı́rı́ ‘Wiepı́sarı́ı́ı́ oyáonı́ oımónı́mı́nı́.’ nıwımónı́rı́náyı́, Jı́sasonı́ dı́ı́ı́ sı́xı́ nıyı́ı́ı́pı́ o xegı́ xanomı́ uyı́ı́ı́pı́rı́nı́, xı́námı́ uyı́ı́ı́pı́rı́nı́, xı́epı́mı́ uyı́ı́ı́pı́rı́nı́, xegı́ nıaiwı́ı́yo uyı́ı́ı́pı́rı́nı́, xexı́rı́meáyo uyı́ı́ı́pı́rı́nı́, seáyı́ e mı́múropa nerı́náyı́ o gı́ wiepı́sarı́ı́ı́ı́yo wo imónı́paxı́ menı́nı́. Go go Jı́sasonı́ nánı́ dı́ı́ı́ sı́pı́ wıarı́ı́ı́pı́ xewanı́ı́o dı́ı́ı́ sı́pı́ yaiwınarı́ı́ı́pı́mı́ seáyı́ e mı́múropa nerı́náyı́ o gı́ wiepı́sarı́ı́ı́ı́yo wo imónı́paxı́ menı́nı́. ²⁷ Ámá go go nıonı́ nı́nı́xı́dı́rı́ná ‘Nıonı́ Jı́sasonı́ xı́darı́ı́agı́ nánı́ ámá wı́ xeanı́ı́ı́ nı́kárı́rı́ aıwı́ anı́ı́ı́ xı́dı́mı́fárı́nı́.’ mı́yaiwı́pa nerı́náyı́ o gı́ wiepı́sarı́ı́ı́ı́yo wo imónı́paxı́mı́nı́.” nurı́rı́ ²⁸ ewayı́ ikaxı́ re urı́ı́nı́gı́nı́, “Seyı́né woxı́ anı́ sepiá wıwá nı́mı́ra opeyımı́nı́rı́ná xámı́ éfı́ nı́ı́weámáná anı́ iwá mı́rı́rı́ nánı́ dı́ı́ı́ neı́ı́wı́perı́ ‘Nı́gwı́ ararı́rı́anı́?’ nı́yaiwı́rı́ ‘Nı́gwı́ nıonı́yá ananı́ anı́ı́wá t́nı́ xı́xenı́rı́anı́?’ yaiwınarı́ı́ı́rı́nı́. ²⁹ ‘Nı́gwı́ ararı́rı́anı́?’ nı́rı́rı́ meı́ı́ropa nerı́ rı́xa sı́ı́ı́á nı́kı́kırı́o nı́peyırı́ná nı́gwı́ anı́pá imónı́ı́agı́ nánı́ anı́ mı́ramı́xwı́nı́ nı́yárı́mı́ úáná ámá anı́ iwámı́ nı́wı́nı́rı́ná joxı́ nánı́ rı́perı́rı́ nı́yayı́ro ³⁰ re rı́pı́rı́fárı́nı́, ‘Ámá ro anı́ iwá mı́rı́mı́nı́rı́ éfı́ aıwı́ nı́wánı́ mı́rı́paxı́ mı́wımónı́agı́ nı́mı́ramı́xwı́nı́rı́mı́ unı́rı́nı́.’ rı́pı́rı́fárı́nı́.” nurı́rı́ Jı́saso ámá nıonı́ nı́xı́darı́gı́áı́yo anı́ mı́ramı́xwı́nı́ nerónı́ı́ı́ nıonı́ pı́nı́ nı́nı́wı́arı́mı́ upı́rı́xı́nı́rı́ e urı́ı́nı́gı́nı́. ³¹ Ewayı́ xwı́yı́á axı́pı́ ámı́ bı́ re urı́ı́nı́gı́nı́, “Mı́xı́ ináyı́ wo xegı́ sı́mı́ı́ı́ wı́narı́gı́áı́yo ámá nı́nı́ 10,000 imónı́ı́áná mı́xı́ ináyı́ jı́amı́ dájı́oyá sı́mı́ı́ı́ wı́narı́gı́áı́yo ámá 20,000 imónı́ı́agı́ nánı́ o xámı́ éfı́ nı́ı́wearı́ dı́ı́ı́ nı́yayı́kırı́rı́ ‘Mı́xı́ nı́nı́rı́ná ananı́ xopı́rı́rı́ wımı́nı́rı́nı́? Enı́ mı́wı́nı́pa emı́nı́rı́nı́?’ yaiwını́ı́ı́o. ³² Rı́xa ‘Mı́xı́ ináyo xopı́rı́rı́ nı́nı́ı́o.’ nı́yaiwı́rı́náyı́ wı́o sı́nı́ ná jı́amı́ ı́weanáná xegı́ ámá wı́yo re urowárı́nı́ı́o, ‘Nuro omı́ re urémeápoyı́, “Negı́ mı́xı́ ináyo re rarı́nı́ urémeápoyı́, ‘None soyı́né t́nı́ mı́xı́ xı́xe seı́paxı́ menı́nı́. Pı́ pı́ nearı́ı́ı́ nı́yanı́wárı́nı́ rarı́nı́.’” urémeápoyı́.’ urowárı́nı́ı́o.” Jı́saso ewayı́ xwı́yı́á e nurı́rı́ ³³ “Seyı́né woxı́ dı́xı́ ı́yı́á fı́a amı́pı́ nánı́ dı́ı́ı́ yaıkı́á mı́mı́pa nerı́náyı́ ayı́ gı́ seı́pı́sarı́ı́ı́oxı́ imónı́rı́méoı́nı́.” nurı́rı́ ³⁴ re urı́ı́nı́gı́nı́, “Ayı́nánı́ saxı́ awı́ı́ yarı́ı́ı́ aıwı́ awı́ı́ yarı́ı́ı́pı́ anı́pá nerı́ aıwánı́ı́ı́ imónı́ı́áná ámı́ arı́ge éáná awı́ı́ enı́ı́oı́? Oweoı́. ³⁵ Sıkı́ amı́pı́ omı́ı́ı́yo aıwá xwé oenrı́rı́ wı́ároarı́gı́a anı́ saxı́ awı́ı́ anı́pá imónáná aıwá urı́ enı́gı́nı́rı́ omı́ı́ı́yo wı́ároı́paxı́ menı́nı́. Anı́ı́nı́ emı́

moarigfáriní. Ámá gíyfné arfá tígíáyfné arfá ókiarí nímónípoiyí.” Jisaso xegí wiepíсарíñyí saxíññyí imóníñagí nání e uríññigíñí.

15

Ewayí ikaxí sipísipí anfá imóníño nániríní.

¹ Ámá takisí nání ñígwí uráparigfá —Ayí émáyí gapímanowami wipírfa nání wigí Judayo ñígwí ñíwurápiyiróná wigí meapírfa nání ení ámí bí íwí uráparigfáyíriní. Ayí tñní íwí yarigfá wínyí tñní Jisasomí xwíyfá arfá wianíro nání añwí e baríñagfá ² Parisiowa tñní ñwí ikaxí eáníñpí mewegfáwa tñní síñwí e ñíwíníro mepí “Íyí tñnaríñotí.” ñíríníro wigípi re ríñigfawixíñí, “Ámá o íwí yarigfáyo ñímímíníri aiwá nawíní ení narigfáriní.” ríñaríñá ³ Jisaso ewayí xwíyfá rípi uríññigíñí, ⁴ “Soyfné ámá woxí sipísipí 100 tññoxi wo anfá imónánáyí, amí eañyo dání sipísipí 99 wínyí e ñíwárímoxi nurí anfá imóníto nání páfá néra núísáná ríxa wíñímearfáriní. ⁵ Ñíwíñímearfáñá ñímearí yayí tñní xwanwí níkwónímí nurí ⁶ añ e ñírémoríñá díxí níkwómíxíñí emearigfáyo tñní ámá añ axí e ñweagfáyo tñní rfaiwá re urímerfáriní, ‘Gí sipísipí anfá imóníto ríxa páfá nerí meáagí nání nioní tñní nawíní yayí oyaneyí.’ urírfáriní.” Jisaso ámá íwí yarigfá o táfámíñí barigfáyí sipísipí anfá imóníto yapí imóníñagfá nání ewayí xwíyfá apí nuríri ⁷ re uríññigíñí, “Nioní re seararíñíñí, ‘Ámá sipísipí nání páfá nerí ñímearí nání yayí éfpa añíñajowa ámá íwí yaríñí wo ñísaníri yaríñagí ñíwíñíróñá yayí nero aí ámá 99 “Ríxa wé róníñwaéneríñí. Nene saníñí imónípaxí meníñí.” yaiwíñarígfáyí nání añíñajowa yayí yarígfámani.’ seararíñíñí.” uríññigíñí.

Ewayí ikaxí ñígwí anfá imóníño nániríní.

⁸ Ámí ewayí xwíyfá axípi bí rípi uríññigíñí, “Apíxí wí ñígwí wé wúkaú tñní ñígwí wo ñímíáperíñáyí uyíwí ñímíxároárímáná píraníñí páfá nerí añí síyí ñíperí wíñímeaníñigíñí. ⁹ Ñíwíñímearfáñá xegí imáníñí yarígfíwami tñní añí axí e ñweagfáyo tñní rfaiwá re uríññigíñí, ‘Ñígwí níñí miápéao ríxa meáagí nání níñí tñní nawíní yayí oyaneyí.’ uríññigíñí.” Jisaso ámá íwí yarigfá o táfámíñí barigfáyí ñígwí miápéí yapí imóníñagfá nání ewayí xwíyfá apí nuríri ¹⁰ re uríññigíñí, “Nioní re seararíñíñí, ‘Ñígwí apíxí ñímíáperi páfá nerí ámí meáo náníñíñí yayí éfpa Goríxoyá añíñajowa ámá íwí yaríñí wo ñísaníri yaríñagí ñíwíñíríñá yayí e yarígfáriní.’ seararíñíñí.” uríññigíñí.

Ewayí ikaxí ñiaíwí aníñíño nániríní.

¹¹ E nurímáná ámí ewayí xwíyfá re uríññigíñí, “Ámá wo xegí ñiaíwí oxí waú tñño ¹² —Xogwáo xanomí ñíwíápiñímearí re uríññigíñí, ‘Ápe, joxí ñípéáná “Amípi omí wíñímíñí.” yaiwíaríñpí ríxa ñiapei.’ uríagi xano ‘Amípi ríwéná yaní ñímerí nioní wíñímíñí.’ yaiwíaríñyí ríxa awaúmí yaní numeírí míñí ñíwímáná eñáná ¹³ ríxa sáfá áríñí óráná xogwáo o xegíñí awí eámeámí nerí ñímeámí añí wímí ná jíamí nání nurí añí ayo ñíñwearíñá uyíñí nerí xegí ñígwí amípi xano wíñyí xwírxwírfá ikíxeríñigíñí. ¹⁴ Xegí ñígwí xwírxwírfá níxíxerí ámayo ñíwíememáná eñáná re eñíñigíñí. Ámá añí ayo dáníyí aiwá nání díwí níkeamóníro yaríñá o ríxa uyípeayo imóníñí eñagí nání o ení aiwá nání

díwí nikeamónirí nání ¹⁵ nuri áamá aní ayo dání womi nigwí omíní nání ríxíní uríagí o omíní Judayí níní xwíríá winaríní nání re uríní nígíní, ‘Gí omíníyo nání nuri gí odípiyo aiwá níwíí.’ uríagí ¹⁶ o nuri omíní e nerí ná ríxa agwí ení míwínárfagí aiwá píá odípi naríní nípaxí wimóníagí aiwí áamá wí omí aiwá bí mání míwígíawixíní. ¹⁷ E enáná o ámí díní fá nixírírí re yaiwíní nígíní, ‘Gí ápoyá omíní wíiarígíáyí níní aiwá apání nípírí nání múróníagí aiwí nioní re níjwearí aiwá agwí nání nípémínírí ríyaríní? ¹⁸ Nioní níwíápíní meámi nuri gí ápomí re urémeá mígíní, ‘Ápe, nioní íwí Goríxomí wíkarírí joxí síkarírí éanígíní. ¹⁹ Nioní naní mimóníagí nání síní díxí ríwaxoní imónípaxí meníní. Joxí ‘Gí omíní níiaríníoxíní imóníoxíní.’ nírei.” Ápomí e urémeá mígíní.’ níyaiwírí ²⁰ níwíápíní meámi xano tíní e nání nuri nuri ríxa anwí e báná xano xegí xewaxo jíiwo baríníagí níwínírí wá níwianírí mírí nuri nímakíkiyírí kíyí miaúnáná ²¹ xewaxo re uríní nígíní, ‘Ápoxíní, nioní Goríxomí íwí wíkarírí joxí síkarírí enáríní. Nioní áamá naní mimóníagí nání síní díxí ríwaxoní imónípaxí meníní.’ uríagí aiwí ²² xano omíní wíiarígíáyo ríaiwá re uríní nígíní, ‘Soyíné rapírípí imíní mimóníní aníní nímeámi níbírí uyírípoi. Omí okiyíá numeríná wé ramaxí wá wéyo uyíríríro síkwí sú uyíríro époi. ²³ E nemáná burímákau sípíkí ikwaní imónaríní nímeámi níbírí píkiyí. Nene nínrane íwo nání yayí oyaneyí. ²⁴ Nígí íwí ro penóní imóníní amíní wíápíní meaní. “Aníní nígíní.” yaiwiagwá ro ámí neaímeáagí nání yayí yaní aiwá oimíxaneyí.’ uríagí awa o urípa nero ríxa aiwá ríyamí nero yayí seáymí dání néra waríná re eníní. ²⁵ Xewaxo xámíní omíníyo yaríní dání níbírí ríxa aní tíní e anwí e dání wentí éyí wíní nígíní. Soní ríro símíní ero yaríníagí níwínírí ²⁶ omíní wíiarígíá womí ríaiwá nurírí o ríxa anwí e báná re uríní nígíní, ‘Ayí pí nání nerí raríní?’ uráná ²⁷ o re uríní nígíní, ‘Díxí rígwáo ríxa rémónaríní. O ríní wí mímeá naní emeago díxí ápomí wímeáagí nání o burímákau sípíkí ikwaní imónaríní píkiní.’ uráná ²⁸ o wíkwí nónírí mípáwipaxí níwimónírí wá e ronáná xano nípeyearí píyíyí xwíyíá uríagí aiwí ²⁹ xanomí míxí nurírí re uríní nígíní, ‘Nioní rínáíní nímónírí omíní síiaríná xwiogwí obaxí ní múroaríná sekaxí amípí joxí nírfíyí nání nioní wí míríwíaikíní. E nerí aí nioní gí níkwímínírí emearíní tíní yayí yaní nání memé miá aí wo míníapíní. ³⁰ Nioní míníapípa nerí aiwí díxí ríwaxo, apíxí iyí ede dání oikíxearígíwá tíní nemeríná díxí nígwí xwé nowaríní nání burímákau sípíkí ikwaní imónaríní apání upíkíní.’ uráná ³¹ xano re uríní nígíní, ‘Gí íwoxíní, “Nioníyáyí wí ámí o nírápíní. Joxí íníná nioní tíní níjwearíní amípí áponíyáyí níní díxíní. ³² E nerí aí díxí rígwáo penóní imóníní amíní wíápíní meaní. “Aníní nígíní.” yaiwiagwá ámí neaímeáagí nání “Yayí mepa oyaneyí.” rísimónaríní? Oweoi, xe yayí oyaneyí.’ uríní nígíní.” Jisaso Parisiowa “None xíríxogwáowá xíríóní imóníagwí nání ríá neararíní?” oyaiwípoi nání ewayí xwíyíá apí uríní nígíní.

16

Ewayí ikaxí bosíwí díní émí saímí moño náníríní.

¹ O ewayf xwiyfá rípi eni xegf wiep̄sar̄iṅowami nur̄ri re ur̄iṅin̄iḡini, “Ámá am̄pí n̄ni m̄imúróniṅf wo o xegf bos̄wo n̄ni ámá wí n̄b̄iro áwan̄f re ur̄iḡawix̄in̄i, ‘D̄ix̄f bos̄wo d̄ix̄f iyfá fá am̄pí xw̄r̄fá ik̄ixear̄in̄i.’ ur̄faḡfá ² o bos̄wo n̄ni ‘Ob̄in̄i.’ nur̄ri o r̄ixa b̄aná re ur̄iṅin̄iḡini, ‘Pí éaḡf n̄ni jox̄f n̄ni xw̄iyfá wí rar̄iṅaḡfá w̄ianiḡin̄i? Am̄pí nioniyá jox̄f n̄ni-meir̄fná ar̄ige n̄ni-meia war̄iṅin̄i? Am̄pí nioniyá p̄ni n̄ni-wiár̄im̄ ur̄i n̄ni n̄ni fá n̄ror̄i b̄ikw̄fyo n̄ṅw̄r̄ár̄iri niap̄ei. Jox̄f s̄ini ḡf bos̄w̄f nimón̄ri ṅwear̄iméini.’ ur̄faḡf ³ bos̄wo nur̄i re yaiwiṅin̄iḡini, ‘Nion̄i bos̄w̄f roar̄iṅáyf bos̄o “Jox̄f kiki fá ui.” n̄ránáyf ar̄i em̄fár̄fani? Bos̄w̄f nimón̄ri yar̄iṅáoni xw̄fá n̄mir̄fná en̄f meánf em̄fár̄fani? R̄ix̄iṅf nura nur̄fná ayá nin̄n̄fár̄fani?’ n̄iyaiwiri ⁴ re yaiwiṅin̄iḡini, ‘Ai, pí pí éim̄iḡin̄ri r̄ixa n̄j̄fá imón̄iṅin̄i. Gf bos̄o “Jox̄f kiki fá ui.” n̄ránáyf ámá nion̄i wiḡf an̄ṅyo n̄ni anani n̄im̄im̄in̄ip̄ri n̄ni pí pí éim̄iḡin̄ri r̄ixa n̄j̄fá imón̄iṅin̄i.’ n̄iyaiwiri ⁵ ámá o xegf bos̄o ṅigw̄f wayá r̄fwená niap̄f̄rixiṅin̄ri wiṅfyo ‘B̄ipoyf.’ nur̄ri awa r̄ixa b̄aná x̄ami b̄fomi re ur̄iṅin̄iḡini, ‘Gf bos̄o pí siap̄iṅf n̄ni r̄fwená r̄ir̄ap̄in̄fár̄in̄i?’ ur̄faḡf ⁶ re ur̄iṅin̄iḡini, ‘Wer̄ix̄f six̄f ín̄iṅf d̄iram̄ix̄f 100 niap̄iṅf n̄ni x̄ixeni ax̄pi n̄r̄ap̄in̄fár̄in̄i.’ ur̄faḡf bos̄wo re ur̄iṅin̄iḡini, ‘D̄ix̄f b̄ikw̄f ṅigw̄f n̄ni ṅw̄r̄ár̄ar̄iṅnam̄i n̄mear̄i éi n̄ṅweámáná wer̄ix̄f six̄f ín̄iṅf d̄iram̄ix̄f 100 n̄ni eán̄ṅe n̄ikw̄r̄iri 50 ṅw̄r̄árei.’ nur̄r̄fná x̄fo eni bosoyá b̄ikw̄fyo ax̄pi d̄iram̄ix̄f 100 n̄ni eán̄iṅp̄i n̄ikw̄r̄iri ámi 50 ṅw̄r̄ár̄iṅin̄iḡini. ⁷ Ámá ámi wo b̄aná bos̄wo yar̄iṅf re wiṅin̄iḡini, ‘Gf bos̄o jox̄f siap̄iṅf ar̄ar̄ir̄in̄i?’ ur̄faḡf o re ur̄iṅin̄iḡini, ‘O w̄itf fá 1000 nion̄i niap̄iṅf n̄ni x̄ixeni ax̄pi n̄r̄ap̄in̄fár̄in̄i.’ ur̄faḡf bos̄wo re ur̄iṅin̄iḡini, ‘D̄ix̄f b̄ikw̄fyo w̄itf fá 1000 n̄ni ṅw̄r̄ár̄in̄iṅe n̄ikw̄r̄iri w̄itf fá 800 ṅw̄r̄árei.’ nur̄r̄fná bosoyá b̄ikw̄fyo eni n̄ikw̄r̄iri ax̄pi n̄ṅw̄r̄ár̄iri wom̄i wom̄i n̄ni e néra uṅin̄iḡini. ⁸ Bos̄o xegf yapf w̄iwap̄iyar̄iṅf bos̄wo n̄ni ‘O “Nion̄i on̄im̄im̄in̄ip̄oyi.” n̄iyaiwiri e éf̄r̄in̄i.’ rar̄iṅaḡfá ar̄fá e n̄w̄iri o n̄ni ‘D̄iṅf émi saim̄f moṅor̄in̄i.’ n̄iyaiwiri seáyf e umen̄in̄iḡini.” Jisaso ewayf xw̄iyfá ap̄i nur̄ri wiep̄sar̄iṅfyo ámi b̄i r̄ip̄i ur̄iṅin̄iḡini, “Ámá agw̄f r̄fná am̄pí xw̄fá t̄fyo wen̄ip̄i n̄ni d̄iṅf n̄ikw̄r̄oro yar̄iḡfáyf wiḡf w̄in̄yf t̄fni nin̄r̄óná d̄iṅf émi saim̄f n̄imoro nero n̄ni ámá nion̄i d̄iṅf n̄in̄ikw̄r̄oro yar̄iḡfáyo seáyf e imón̄iṅoi. ⁹ Aȳn̄ani re sear̄ar̄iṅin̄i, ‘ṅigw̄ip̄i ámá wí ap̄i t̄fni sip̄i im̄ixar̄iḡfá aiw̄f soȳfné uȳipeayf wí negf n̄ikum̄ix̄in̄ri emear̄iṅw̄áyf̄in̄iṅf imón̄ip̄ri n̄ni ṅigw̄ip̄i t̄fni ar̄ir̄á w̄ir̄ix̄in̄i. E ner̄fnáyf r̄fwená sfá yopar̄f̄yim̄i ṅigw̄f n̄ni r̄ixa an̄pá imón̄aná Gor̄ixo soȳfné xegf an̄f ín̄iná ṅweap̄r̄fá n̄ni en̄ṅyo páwip̄r̄fá n̄ni seam̄im̄in̄fár̄in̄i.’ sear̄ar̄iṅin̄i. ¹⁰ Ámá om̄iṅf on̄imiápia ner̄fná p̄ir̄an̄iṅf d̄iṅf n̄ikw̄r̄oro x̄ixeni yar̄iḡfá ḡiyf ḡiyf xwé eni x̄ixeni yar̄iḡfár̄in̄i. Ámá om̄iṅf on̄imiápia ner̄fná d̄iṅf n̄ikw̄r̄oro mé ámayá s̄iṅw̄fyo dán̄i n̄wiep̄siro om̄iṅf yar̄iḡfá ḡiyf ḡiyf om̄iṅf xwé n̄ni aí ax̄pi yar̄iḡfár̄in̄i. ¹¹ Aȳn̄ani ṅigw̄f ámá wí n̄mearo ayf t̄fni sip̄i im̄ixar̄iḡfáyf soȳfné ṅigw̄f ayf aí t̄fni ámayo m̄ini m̄iwipa ero ar̄ir̄á m̄iwipa ero ner̄fnáyf ‘Gor̄ixo anani xegf am̄pí nan̄f an̄ṅnam̄i wen̄f̄yf none p̄ir̄an̄iṅf umeian̄fwá n̄ni neaiap̄in̄fár̄in̄i.’ r̄iyaiwiar̄iṅoi? Oweoi. ¹² Soȳfné am̄pí ámá woyáyf s̄iṅw̄f muw̄inax̄d̄ipa ner̄fnáyf om̄iṅf soȳfnéyap̄i mep̄r̄fáyf go seaiap̄in̄fár̄in̄i? Oweoi. ¹³ Ámá wo ámá wauyá x̄in̄áin̄iṅf nimón̄ri om̄iṅf wiipax̄f men̄in̄i. E ner̄fnáyf w̄fomi

dijé sixé nuyiri wómi dijé peá nìmori neri wómi píraníjé ayá tñni nìxádirí wómi peayí nìwianírí eníjoi. Soyíné nígwíyíyá omíjé wíiaríjé nìmóníro 'Nígwí wí mìnímúropa oeni.' nìyáiwírí náyí, Goríxoyá omíjé wíiaríjé woxíjé imónipaxé meníni." uríjé nígíni.

Jisaso xwíyíyá uríjé wí náníríni.

¹⁴ Jisaso xegí wíepísaríjowami e uraríná Parisiowa —Awa nígwí nání xwapí wimónaríjowaríni. Awa aríá e nìwiróná damí dání ríperírí umeararíjagá ¹⁵ Jisaso e nìwínírí re uríjé nígíni, "Soyíné ámáyá síjwíyó dání 'Wé róníjwáoneríni.' níríro yapí nìwíepísiro rarígíoyíné aí Goríxo amípí segí xwíoxíyó íníní imóníjé nípíní níjé imóníni. Amípí nání ámá 'Rípi ayá tñjé imóníni.' ríápiyí Goríxoyá síjwíyó dání xwíríá wíaríjé imóníni. ¹⁶ Goríxo Ebíríamo xíomí dijé nìwíkwírorí píraníjé xídaríjagí nání re uríjé nígíni, 'Díxí searíawé ámá obaxí nímóga úfáyí gí ayá tñjé nímóga upíríaríni.' uríjé enagí nání Moseso tñni wíá rókíamoagíáwa tñni apí nání Bíkíyó níro eagíaríni. Seyíné píné apí nìsearíwápiya bigíaríni. E neri aiwí Jonó wayí níneameaia unjé níremóríná xwíyíyá yayí seainíjé re searayíjé nígíni, 'Seyíné Goríxoyá xwíoxíyó páwípírí nání fíwí yarígíápí ríwímíní nímamoro nísaníro njweáíríxíni.' searayíjé nígíni. Ámá níní anjé ayómíní enjé tñni óf nímóga páwianíro yaríjoi. ¹⁷ E neri aiwí amípí níní Moseso tñni wíá rókíamoagíáwa tñni Goríxoyá Bíkíyó eagíápí bí onímíápí aí surímá imóníníámani. Awa níro eagíapa xíxeni imóníníaríni. Anjéna tñni xwíá rírí tñni ananí anípá nímónírí aiwí Bíkíwí Goríxoyá njwí ikaxí eáníjé anípá imónípaxé meníni. ¹⁸ Go go xegí xiepi xámí meanjímí emí nìmori ámí wíní nímearí náyí ayí fíwí inaríjé. Go go apíxí ámá wo nímearí emí monjímí nímearí náyí ayí ení fíwí inaríjé." uríjé nígíni.

Rasaraso tñni amípí mímúróniño tñni náníríni.

¹⁹ Jisaso ámá ayo re uríjé nígíni, "Ámá wo amípí mímúróniño — O nígwí xwé tígíáwa rapírapí awíaxíni yínarígíápa íníná rapírapí ayíá ríjé níyínírí sfá ayí ayo aiwá nanjé ní nírí aníjé sírí muní njweanáná ²⁰ ámá wa wígí ámá wo xegí yofí Rasarasoyí ríníño — O uyípeayí imóníjé uraní xegí wí pípírímífo enjoríni. Omí níméámí níbíro amípí mímúrónijoyá ákíjé fíwí e wírírígíforíni. ²¹ Amípí mímúróniño íkwíanjwíyó éf níjwéari aiwá nínírí yunípiá píeróyí uraní tñjé 'Míméání oemíni.' nìyáiwírí yaríná sfwí wí níbayíro xegí uraníyó aíwí meayígíawíxíni. ²² Uyípeayo ríxa nípéagí anjé nájé Goríxoyáyí oyá dijé nímeámí níyíro Ebíríamo tñjé e wírígíawíxíni. Amípí mímúróniño ení péagí omí ení xwíá níwéarímáná enjé ²³ o ríá aníjé wéaríjé dání ríníjé xaíwí inaríná síjwí anaúyí wíníjé nígíni. Ebíríamo ná jfami njweanáná Rasaraso xífo tífámíní kínímónénaríjagí nìwínírí ²⁴ ríaiwá re uríjé nígíni, 'Arífo Ebíríame, ríá tíf míméníjwí ayíkwí mìníraríni. Rasarasomí re uowárénapé, "Wé sfmíjé iníjé igíá neámáná aíwí imíjé uríni nání wíkwíaríni." uowárénapé.' uríagí aí ²⁵ Ebíríamo re uríjé nígíni, 'Arífoe, joxí síni síjoxí níjwéaríná amípí nanjé ní searí Rasarasomí sípíní wímearí yagíríni. E neri aiwí agwí o sa kíkíá yaríná joxí ríníjé nání níwéarí njweanjéni. ²⁶ Rípi ení píjé earírí segí tífámíní eadírorí negí tífámíní

eadírori enagi nání seyíné wí nene tíámíni mixelónapípxáííni. Nene eni wí seyíné tíámíni mixelónapípxáííni.’ uríagi ²⁷ ríá xáiwí weánariño re uríinigíni, ‘Nioni tíámíni Rasarasomi re nání uowárenapípxáí mepa enánáyí, wauní ríxíñí re orírímíni, “Gí ápoyá anííni uowárei.” orírímíni. ²⁸ Gí níríxímeáowa wé bí nípíni imónígíáwa nioni ríniñí meeariñá rími dání bipíríxíni Rarasaso xwíyíá nijíá wino uowárei.’ uríagi aiwi ²⁹ Ebírífamo re uríinigíni, ‘Awa ríwamíñí Moseso níríri eaní tñni wíá rókiamoagíáwa níríro eagíá tñni anani íá níroro nijíá imónípxáííni. Xwíyíá apí ríniñípimi anani aríá wíríxíni.’ uríagi aí ³⁰ ríá xáiwí weánariño re uríinigíni, ‘Aríto Ebírífame, xwíyíá apimi aríá umónípxáí menagi nání rírariñíni. Ámá píyí wo níwiápíni meari nijíá wíánáyí, anani aríá níwiro nísaníro ñweapaxáííni.’ uríagi aí ³¹ o re uríinigíni, ‘Xwíyíá Moseso níríri eanípí tñni wíá rókiamoagíáwa níríro eagíápí tñni aríá mumónípa nerónáyí, ámá píyí wo níwiápíni meari nijíá wimíniñí yaríñagi aí ayí aríá wí wípxáí meníni.’ uríinigíni.” Jisaso xwíyíá apí e uríinigíni.

17

Íwí oépoyíniñí wíwapiyarígíáyí nání uríñí náníniñí.

¹ O xegí wíepísariñowami re uríinigíni, “Ámá wí wí íwí oépoyíniñí iwamíto níwíwapiyipíríá aiwi ámá e wíwapiyííáyí aweyí! Síá wíyí ayí majíá wóríniáríni. Ayí xeaníñí ríá tññí wímeaníá enagi nání dññí sípí wíwíniñíni. ² Ayí niaíwí rípiami nioni dññí níkwíroaníro yarígíápiami pírfí wiaíkianíro nero íwí oépoyíniñí wíwapiyaríni Góríxo ‘Ayí xwíyíá mayííni.’ mírfí ríxa nípémáná enáná ríniñí xwé winíáríni. Sñni niaíwípiami íwí nání míwíepísipa enáná ámá wa ayo íá níxero síñá xwé wo síñwí tñni gwí níjáríro rawírawáyo nímamówáííniáyí, sípí enagi aiwi ríniñí Góríxo wimíniñí enífpíniñí imóníñímani. ³ Ayínání píraníñí éfííxíni.

Íwí sífpí yokwarímí níwíiríni epaxípi náníniñí.

“Joxi ámá wo, Góríxomi níxídíri nání ríríxímeá imóníño íwí síánáyí míxí uríííxíni. O ríxa dññí neyírori nísaníri neríniáyí íwí sífpí yokwarímí níwíiri ‘Ananíniñí.’ uríííxíni. ⁴ O íwí nísiri píaxí weánariñagi nání níbíri ‘Ríxa dññí neyírori íwí ámi wíní simíámani.’ rírémeáaná joxi yokwarímí níwíiri ‘Ananíniñí.’ uríííxíni. Síá axíyími o sípí axípi wé wíúmi dññí waú rírémeaayíánáyí, joxi eni yokwarímí wíayíííxíni.” uríagi ⁵ wáí wurímeiarígíáwa Ámíniáomi re urígíawíxíni, “Joxi dññí ríkwíroaríñwáyí ámi bí dññí ríkwíroani nání neaii.” uríagi ⁶ Jisaso re uríinigíni, “Soyíné níjíáríni. Masíté aiwá siyí negí omíñíyo íwí uraríñwáyí aga onímiápi nerí aiwi segí dññí nioni nání níkwíroarígíáyí ayíniñí neríniáyí, ‘Íkíá xé roxíni níyoámíga rawírawáyo e dání roí.’ uránáyí anani aríániñí seainíáríni. Amípí ‘Nioni epaxímani.’ yaiwíarígíá aí anani epírfíáríni.

Ewayí ikaxí omíñí wíiarígíáyí náníniñí.

⁷ “E nerí aí soyíné woxí díxí ríniániñí nímoníri omíñí síariñí wo xwíá nímirí yuní íkíkémí yaríñe dáníraní, sípí sípí píraníñí nímera waríñe dáníraní, píni níwíarími níbíri rémonapána joxi ‘Ayá tñni aníni níwíapíri níñweari aiwá nei.’ uríííni? Oweoi, o sa díxí ríniániñí

omĩñf siiarĩño enagĩ nání ⁸ xámĩ re urĩrĩñĩ, ‘Amíná aiwá rńá nńĩyearchĩ dĩxĩ rapĩrapĩ nĩkĩkĩyĩnĩmáná aiwá nĩxerĩ niapáná nionĩ inĩgĩ nĩrĩ aiwá nĩrĩ nemáná enáná joxĩ rńwĩyo nĩrĩñĩ.’ urĩrĩñĩ. ⁹ O joxĩ sekaxĩ urĩrĩpĩ tńĩ xĩxenĩ sińáná omĩ weyĩ umerĩréñĩ? Oweoi, dĩxĩ omĩñf siiarĩño enagĩ nání yayĩ wirĩméñĩ.” Jisaso ewayĩ xwĩyĩfá apĩ nurĩrĩ ¹⁰ re urĩñĩnĩgĩñĩ, “Gĩ seaiẽpĩsarĩñĩáoyĩné enĩ sekaxĩ amĩpĩ nionĩ searĩfáyĩ xĩxenĩ nerĩnáyĩ seáyĩ e mimónĩpa nero re rĩrĩrĩxĩñĩ, ‘None xĩnáníwanenĩñĩ nimónĩrane oyá omĩñf wĩiarĩñwáononĩrĩñĩ. Omĩñf negĩñĩ nearĩfĩyĩñĩ enwárĩñĩ.’ rĩrĩrĩxĩñĩ.” urĩñĩnĩgĩñĩ.

Peyĩyĩ tĩgĩfá wé wúkaú nanĩ imixĩñf nánĩrĩñĩ.

¹¹ Jisaso Jerusaremi nání nurĩ Gariri pĩropenĩsĩ tńĩ Samaria pĩropenĩsĩ tńĩ mĩdĩmĩdánĩ enáná o áwĩnimanĩ nĩpurĩná ¹² anĩ bimi rémóáná ámá wé wúkaú peyĩyĩ tĩgĩfáwa ná jĩfami nĩrómáná ¹³ rńaiwá re urĩgĩfawixĩñĩ, “Jisasoxĩ, negĩ neameamearĩñoxĩñĩ, none nání wá orunĩñĩ.” urĩfagĩ ¹⁴ o sĩñwĩ nĩwĩnĩrĩná re urĩñĩnĩgĩñĩ, “Soyĩné nuro apaxĩpánĩñf imónĩgĩfawami sĩwá winaúpoyĩ.” urĩfagĩ awa sĩnĩ óf e warĩná re enĩnĩgĩñĩ. Wigĩ wará nanĩ imónĩñĩnĩgĩñĩ. ¹⁵ Nanĩ imónáná awa wo wenĩñf inĩfĩyĩf wĩnĩñĩnĩgĩñĩ. Xegĩ wará nanĩ imónĩñagĩ nĩwĩnĩrĩ nĩkĩnĩmónĩmĩ nurĩ Gorĩxomĩ yayĩ numerĩná rńaiwánĩñf nĩra nurĩ ¹⁶ Jisasoyá sĩkwĩ tĩñf e nĩpĩkĩnĩmearĩ omĩ yayĩ winĩnĩgĩñĩ. Ámá oyĩ Samariayĩ worĩñĩ. ¹⁷ O yayĩ wĩarĩná Jisaso ámá e rówapĩgĩfáyo re urĩñĩnĩgĩñĩ, “Ámá wé wúkaú nanĩ imónĩfawixĩñĩ. Wńa gĩmĩnĩrĩñĩ? ¹⁸ Pĩ nání ámá anĩ mĩdánĩ ronĩ Gorĩxomĩ yayĩ umemĩnĩrĩ bĩñoĩ? Wńa Judayowa ámĩ mĩbĩpa pĩ nání éoi?” nurĩrĩ ¹⁹ Samariaomĩ re uowárĩñĩnĩgĩñĩ, “Nĩwĩápĩñĩmeámĩ uĩ. Joxĩ dĩñf nĩnĩkwĩrorĩñĩpĩmĩ dání erĩkiemeánĩñĩ.” uowárĩñĩnĩgĩñĩ.

“Gĩná Gorĩxo xwioxĩyo mĩmeámĩ nerĩ neameñweanĩfáñĩ?” urĩgĩfá nánĩrĩñĩ.

²⁰ Parisiowa “Gorĩxoyá dĩñf tńĩ ámá nene yeáyf neayimĩxemeanĩfa nání gĩná arńowayá xwńá piaxĩyo dání iwĩaronĩfáñĩ?” nĩyawiwo Jisasomĩ yarĩñf re wigĩfawixĩñĩ, “Gorĩxo xwioxĩyo mĩmeámĩ nerĩ neameñweanĩfápi gĩná imónĩnĩfáñĩ?” Yarĩñf e wĩagĩfa nání o re urĩñĩnĩgĩñĩ, “Sĩmĩmajĩfónĩñf seainarĩná sĩñwĩ nĩwĩnĩro re rĩpĩrĩfámanĩ, ‘Gorĩxo xwioxĩyo mĩmeámĩ nerĩ neameñweanĩfápi rĩxa rĩyĩrĩñĩ.’ rĩpĩrĩfámanĩ.” nurĩrĩ ²¹ “Ámá Gorĩxoyá dĩñf tńĩ yeáyf neayimĩxemeanĩfa nání arńowayá xwńá piaxĩyo dání iwĩaronĩfayĩ rarĩñwáo negĩ tńĩ áwĩnĩmĩ re riwo rĩronĩ?” oyaiwĩpoyĩñĩrĩ re urĩñĩnĩgĩñĩ, “Wĩ re rĩpĩrĩfámanĩ, ‘Sĩñwĩ wĩnĩfopoyĩ. Rĩyĩrĩñĩ. Sĩñwĩ wĩnĩfopoyĩ. Jĩyĩrĩñĩ.’ rĩpĩrĩfámanĩ. Ayĩ rĩpĩ nání seararĩñĩ. Gorĩxo xwioxĩyo mĩmeámĩ nerĩ seameñweáwĩnĩgĩñĩrĩ yarĩño rĩxa seyĩné tńĩ áwĩnĩmĩ re ronĩ enagĩ nání rarĩñĩ.” nurĩrĩ ²² xegĩ wiepĩsarĩñowami re urĩñĩnĩgĩñĩ, “Rńwéná soyĩné ‘Sńá ámá imónĩño ámĩ sĩñánĩ nimónĩrĩ emenĩfáyi anĩñĩ oimónĩñĩ.’ yaiwĩpĩrĩfá aiwĩ anĩñĩ imónĩfagĩ sĩñwĩ wĩnĩpĩrĩfámanĩ. ²³ Ámá wĩ nionĩ nání ‘Sĩñwĩ wĩnĩfopoyĩ. Jĩwĩworĩñĩ. Sĩñwĩ wĩnĩfopoyĩ. Riworĩñĩ.’ searĩnáyf, nipa neararĩñoñĩrĩ nĩmĩ muxĩdĩpa éfĩrĩxĩñĩ. ²⁴ Apĩanwĩ nerĩná wńa anĩfĩ ikwĩrónĩñf nĩmĩnĩ ókĩarĩñĩpa ámá imónĩñáonĩ nĩweapĩrĩná ámá nĩñĩyá sĩñwĩyo dání sĩñánĩ imónĩmĩfá enagĩ nání nĩmĩ mupa éfĩrĩxĩñĩ. ²⁵ Xámĩ ámá agwĩ rĩná ñweagĩfáyf rńwĩ nĩmóáná nionĩ rĩñĩñf xwé

wí meámfárini. ²⁶ Ámá enjíná Nowao t́nj́ íná néra wagt́apa ámá imóninjáoni weapimniri yarfná axtpi epírfáriní. ²⁷ Ayf 'Gorixo iniigf waxf t́ni xwirfá wí neaikxenfámani.' niyaiwiro o nání dnj́ peá nímoro aiwá nro iniigf nro néra nuro apíxí nijnwirára uro nimeága uro yarfná Nowao ríxa spíxíyo ínmi páwíaná re enjiginí. Iniigf waxf xwé niroga niwiápnimeari oxí apíxí nfní iniigf namigfawixini. ²⁸ Nowao t́nj́ íná dání ná rfwíyo Roto t́nj́ íná ení Sodomí njweagfáyf axtpi e yagfáriní. Ayf ení Gorixo nání dnj́ peá nímoro aiwá niga uro iniigf niga uro nero amípi bí b́f niga uro omínj́ néra uro anj́ nímira uro yarfná re enjiginí. ²⁹ Sfá Roto Sodomí pfní niwiárimí éf úfymí Gorixoyá dnj́ t́ni rfá t́ni sfnj́ t́ni anjnamí dání npiérori ámá anj́ apimí njweagfáyf nfní rfá nijniginí. ³⁰ Rfwená ení ámá axtpi e néra nuro 'Gorixomí xewaxo niweapinfámani.' niyaiwia warfná ámá imóninjáoni sfjání imónimfáriní. ³¹ Sfá ayimí ámá anj́ pákfkf nímiriga peyiníyo seáyi eniwámi njweagfá gíyf gíyf niwepinro 'Nigf iyfá f́a anj́ xwfá enjfwámi wenjyf nimeámi éf oumíni.' niyaiwiro mípáwipa éfríxini. Aiwá omínj́yo yarigfá gíyf gíyf ení wigf amípi meaanro nání amí anj́ t́nj́ e nání mupa éfríxini. ³² Rotomí xiepi nání dnj́ oseainí. Í xegf iyfá f́a amípi nání dnj́ spí wíagi níknímóniri wenj́ éfyf re enjiginí. Niperi sfnj́ imóninjiginí. ³³ Ámá xegf amípi dnj́ t́nj́pí nánini dnj́ móf go go o dnj́ niyimínj́ imóninj́ aninj́ njweanfa nánipi síxí íninfámani. Ámá xegf amípi dnj́ t́nj́pí nání aí 'Pí enjot!' yaiwíf go go o dnj́ niyimínj́ imóninj́pí aninj́ njweanfa nání síxí íninfáriní. ³⁴ Sfá ámá imóninjáoni weapimfáyimí ámá waú anj́ íkwianíyo sá wenáná Gorixoyá anfnajowa wfo, Gorixomí dnj́ wíkwíroaríjomí niwirimearo wfo dnj́ níwíkwíroaríjomí e wáripírfáriní. ³⁵ Ayimí apíxí wípaú ení pírawá yunf íkixémf yarfná wfími niwirimearo wfími e wáripírfáriní. ³⁶ [Ámá waú ení omínj́yo yarfná wfómí niwirimearo wfómí wáripírfáriní.] Jisaso e urfagi ³⁷ xegf wiepísaríjowa re urígfawixini, "Ámináoxini, joxi neararínipi gimí imóninfáriní?" urfagfa Jisaso "O weapinfé nání ámá áwanf wí nearipaxf menini. Ámá nfní sfnjwí t́ni winíprfáriní." oyaiwípoyniri ewayf xwiyfá re uríjiginí, "Píyf wenje apurf obaxf pénaríj́riní." uríjiginí.

18

Ewayf ikaxf apíxí aní t́ni xwiríxí mearíjo t́ni nánirini.

¹ Jisaso xegf wiepísaríjowa Gorixomí xwiyfá rírimf niwirfná aninj́ winfagi pfní wiárpírxiniri ewayf xwiyfá bí nuriri ² re uríjiginí, "Anj́ bimí opisf anj́yo dání xwiríxí eyeyírómf yarínj́ wo —O Gorixo nání wáyf mepa erí ámá nfníyo dnj́ spí míwipa erí yaríjorini. ³ Omí apíxí aní wí —Í ení anj́ apimí dánirini. Í íníná o t́nj́ e nání níbayiri re urayíjiginí, 'Ámá níni pfné nímeararígfáyf joxi t́ni nírorai sanj́ nínírápírfáriní xwiríxí bí oyaiyi.' urayíagi aí ⁴ o 'Sanj́ muráppa oemíni.' niyaiwia núsáná rfwéná í nání ríxa aninj́ winfagi re yaiwiníjiginí, 'Nioní Gorixo nání wáyf mé nerí ámáyo dnj́ spí míwiaríjóni aiwí ⁵ apíxí aní í aninj́ nímoyaríjagf nioní í aninj́ miní bayarfná aninj́ níníjiginiri ími oumearómíni.' yaiwiníjiginí." ⁶ Jisaso ewayf xwiyfá

e nuriri re uriniginini, “Ámá xwiri xí eyeyíromí yariñí sipío enjpi nání dñj mópoyi. ⁷ O ámá sipío aiwí apixí aní íníná bayariñagí nání sanj urápiniginini. Gorixo ámá óniñj wí mimóniñagí aí re riyaiwiarinjoí, ‘Gorixo ámá xfo xegíni eyíronjyí omí áríwiyirani, ikwáwiyirani, “Joxi sanj nearápei.” urayináyí o kiki fía néra núísáná ná ríwíyo dání sanj urápiniginini.’ riyaiwiarinjoí? ⁸ Oweo! ‘Anjini sanj urápinífarini.’ seararinini. E nerí aiwí ámá imóniñáoni níweapírná ámá sinti dñj níníkwíroro yariñagí sñwí wínimífaríani? Ríxa píní níníwíarimí waríñagí wínimífaríani? Ayínáni píraninñj dñj mópoyi.” uriniginini.

Ewayí ikaxí Parisio tñni takisí nání nigwí uráparinjo tñni nánirini.

⁹ O ewayí xwiyí rípi eni wani dñj níkwíroníro “None wé róninwáonerini.” yaiwiro ámá wíyo peayí níwianíro “Sipíowarini.” yaiwiro yariñgáyo nuriríná re uriniginini, ¹⁰ “Ámá waú —Wfo Parisiorini. Wfo takisí nání nigwí nearáparinjorini. Awaú Gorixomí xwiyí rírímí wianiri nání anj Gorixo nání nanjwí ridiyowá yariñgíwámí nání axíná nuri ¹¹ Parisio xegípi anjwí e nírómáná xegí dñj tñni ínimí dání re rírímí winiginini, ‘Gorixoxini, nioní ámá wa yapí sipióni menagí nání yayí osimíni. Wa yapí ámáyo íwí urápariñáonimani. Wa yapí ríki kírífo yariñáonimani. Wa yapí apixí tñni íwí inariñáonimani. Takisí nání nigwí nearáparinñj dao yapí mimóninini. Ayínáni yayí osimíni. ¹² Sabarí ayí ayo sía wíyaúmi aiwá njwá njwirárinariñáonirini. Amípi nioní meááyí eni yanj nímeri wé wúkaú enáná wo joxi nání tarináonirini.’ Parisio Gorixomí e uraríná ¹³ takisí nání nigwí uráparinjo ná jfamini e nírómáná piaxí weánariñagí nání sñwí nímífeoyarí anjnamí maní ayá fía níxirínimáná Gorixomí rírímí re winiginini, ‘Gorixoxini, nioní íwí yariñáonirini. Wá níwianeí.’ uriniginini.” Jisaso ewayí xwiyí e nuriri ¹⁴ re uriniginini, “Ámá o Gorixoyá sñwíyo dání wé róninñj nimónimí xegí anj e nání úagí aiwí wfo wé róninñj mimóniniginini. Ámá go go xewaninjo seáyí e menfoyí Gorixo xwíamí imíxínífarini. Go go ‘Sipiónirini.’ níyaiwirí ínimi imónioyí Gorixo seáyí e umenífarini.” uriniginini.

Niaíwí onimíapiami wé ikwíkwíarimí enj nánirini.

¹⁵ Wiepísarínjowa ámá wí wigí niaíwípiami Jisaso wé owikwíarínirí nímeámí barinñagí níwíníro “Nímeámí míbpani.” uraníro yariñagí Jisaso sñwí e níwínirí ¹⁶ niaíwípiami ríaiwá “Bípoyí.” nuriri wiepísarínjowami re uriniginini, “Ámá niaíwí onimíapia xaniyaúmi dñj níwíkwíroro yariñgápa Gorixomí dñj wíkwírófáyí o xwioxíyo nímeámí nerí píraninñj umenjweanfá enagí nání niaíwí rípia xe obípoyínirí sñwí wínípoyi. Pírí míwíai kipa époyi. ¹⁷ ‘Ámá go go niaíwí onimíapiáninñj mimónipa erí Gorixomí yeáyí murínipa erí nerínáyí, oyá xwioxíyo wí nípáwiro njweapírfámani.’ seararinini.” uriniginini.

Amípi mímúroninñj wo yariñj winjpi nánirini.

¹⁸ Judayí ámíná wo níwímearí yariñj re winiginini, “Nearéwapíyariñj nanjoxini, nioní pí neríná dñj níyímínñj tñjóni aninñj íníná njweámífa nání imónimífarini?” yariñj e wíagí ¹⁹ Jisaso ámá o “Xfo eni nanj enagí nání Gorixo tñni xixeni imóninjoríani?” oyaiwinirí re uriniginini, “Joxi pí nání ‘Nanjoxiní nírarinini? Ámá níyoní nání

Gorixoni nanj imónini. ²⁰ Nwá ikaxí eáninji pi joxi nijfáriní. ‘Apixí tñní fwí minipani. Nwíápinimeari áamá mipikipani. fwí mmeapani. Áamá wo nání xwíyá níyimároniri yapí muripani. Riniyaúmi wéyo merfiní.’ Nwá ikaxí e eáninji pi joxi nijfáriní.” uríagi ²¹ yarínj wío re uríniginí, “Nioni sñní niaíwí imóninjacé dání nipiñi níméra biñáriní.” uríagi ²² Jisaso aríá e níwiri re uríniginí, “Nwá ikaxí api píraninji níméra nibiri aí bi sñní menfirini. Dixí iyá fá amipi nñní nígwí nání bí nemáná áamá uyípeayíyo mñní nñwía nurfnáyí, anñnamí amipi ayá tñnj tñjoxi imónirfáriní. E nemáná nibiri nioni nixdírxini.” uríagi aí ²³ o aríá e níwiríná amipi xwé wí mímúroninjo enagi nání aga xwioxíyo dání dñj ríá nuxeri xwírfá nimóniri kipiñj níyiri ronagi ²⁴ Jisaso e níwiniri re ríniginí, “Áamá amipi mímúronigfáyí nene Gorixomi nuxdírane oyá xwioxíyo páwiani nání aninji miní oyaneyiniri nero aiwí nípáwipaxí mimóninjo. ²⁵ Kamerí enj rapirapí gwí kiwearigfá óf ayíkwínimi páwipaxí mimónini. Áamá amipi mímúronigfáyí kamerí enj óyimi mípáwipa yarínjyí yapí Gorixoyá xwioxíyo nípáwiro nweapaxí mimóninjo.” ríagi ²⁶ áamá e níjweámáná aríá wigfáyí —Judayí nñní “Amipi mímúronigfáyí Gorixoyá dñj tñní amipi mearinjacfá nání Gorixo yayí winarini.” yaiwiagfáyirini. Áamá e níjweámáná aríá wigfáyí ududí winíagi omi re urígawixini, “Joxi nearípi nepa enánayí, Gorixo áamá giyo yeáyí uyimixemeanfáriní?” uríagfá aiwí ²⁷ o re uríniginí, “Amipi áamá nepaxí imóninjiyí Gorixo anani e nepaxirini. Gorixo anani áamá yeáyí uyimixemeapaxirini.” uríagi ²⁸ Pitao re uríniginí, “Aí, áamá o xegí amipi pñní mñwiáripa neri rixdípaxí mñwimónarinjagi aiwí none negí anj tñní amipi nñní pñní nñwiárimí joxi númí rixdírnwini.” uríagi ²⁹⁻³⁰ Jisaso awami re uríniginí, “Gíyí gíyí nioni dñj nñnkwrero winíyí eni Gorixoyá xwioxíyo páwirixini wá rimepíri nání wigí anñrani, xiepímirani, xexírímeáowamirani, xaniyaúmirani, wigí niaíwíyorani, pñní nñwiárimí nñnixdírnáyí, anfá imóniprfámani. Agwí ríná Gorixo ayí pñní nñwiárimí úfá axípi winí mñní nñwimáná áamá nñní mí ómómíximí éiná ayí dñj aninji íníná nweaprfá nání eni winfáriní.” uríniginí.

Ámi áwanj “Nñnipikiprfáriní.” urínj nánirini.

³¹ O xegí wiepísarínj wé wékaú síkwí waú awami jfamini e nimeáa numáná re uríniginí, “Jerusaremí nání warinwini. E rémóaná amipi Gorixoyá xwíyá wfá rókiamoagfáwa áamá imóninjoní nání nñriro eagfápi xixeni nímeanfáriní. ³² Negí Judayí míyí nñriroáná émáyí wa fá nñnñxero ikayfwí nñmeariro iwanj nímépero reanwí nñriro ³³ síkwí ragí pírfí nuyíkiro nñnimáná nñpikiprfáriní. E neri aiwí ríxa síá wíyáú wíyi óráná ámi nñwiápinimeámfáriní.” áwanj píraninji e uríagi aiwí ³⁴ xwíyá api awami ínñmñnínj imóninjagi nání nijfá wí mimónipa nero xó ríyí “Ayí nání ríá neararini?” míyaiwigfawixini.

Sñjwí supárinj womi nanj imixínj nánirini.

³⁵ O anj xegí yoí Jeriko ríninji tñnj e rímine rémoaríná áamá sñjwí supárinj wo óf manjpa tñní níjweámáná áamá e pwarigfáyo aiwá nání rixínj nuríná ³⁶ aríá wíyí winíniginí. Oxí apixí obaxí íkwíkwierí pwarinjacfá aríá níwiri yarínj re winíniginí, “Pí nání

yarinjo?" urfagi ³⁷ áamá wí áwanj re urigfawixini, "Nasareti dánj Jisaso pwarinagj yarinjo." urfagía ³⁸ o rfaiwá re riniginini, "Jisasoxi, mixí ináy Depitomi xiáwoxiní, joxi wá n>wianei." rarinagj ³⁹ áamá Jisasomi xámí umeagfáy o rfaiwá e rarinagj arfá níwiro mixí nuriro "Pfní wiárei." urfagía aiwí rfaiwá enj tñní ámí wíní winí níriri re riniginini, "Jisasoxi, Depitomi xiáwoxiní, joxi wá n>wianei." urarinagj ⁴⁰ Jisaso e nírónapimáná sekaxí re uriginiginini, "Omí n>wirimeámí bfpoyí." urfagi áamá wí ríxa n>wirimeámí anjwí e báná ⁴¹ Jisaso yarinj re winiginini, "Nioní pí oniníri nírarinini?" urfagi re uriginiginini, "Ámináoxiní, nioní ámí sijnwí oanímíniri rírarinini." urfagi ⁴² Jisaso re uriginiginini, "Dixí sijnwí ananí oxoarfiní. Dijní nínikwírorinjipimí dání eríkiemeánirfiní." uráná ⁴³ re eniginini. Xegí sijnwí noxoari sijnwí aniginiginini. Sijnwí naníri Jisasomi nuxdíri Gorixomi seáyí e umearfná áamá nfní o e éagí n>winíro ayí ení Gorixomi seáyí e megfawixiní.

19

Sakiaso enjpi nánirini.

¹ Jisaso ríxa Jeriko nírémori anj apimí áwinímí pwarfná ² áamá wo Sakiasoyí rininjo —O áamá takisí nání nígwí uráparigfáyo xiráowaninj imónigfá woriní. Amípi wí mímúroninjoriní. ³ O "Áamá Jisasoyí rininjo gorfaní?" niyaiwiri sijnwí winímíniri nerí aiwí ripfwo enagj nání oxí apixí uyimároarinagfá o yopa nímeginímí ⁴ ayo xámí numearí anjní nuri "Jisaso óf riyimí puninjo." niyaiwiri omí sijnwí winímíniri nání íkfá womí nipeyirí weninj nerí rojáná ⁵ Jisaso nibíri e nírónapimáná sijnwí anáníyí Sakiasomi n>winíri re uriginiginini, "Sakiase, anjní wepínei. Sfá riyi joxi tñní njeámíni. Dixí anj e nání owaiyí." urfagi ⁶ o anjní n>wepíniri yayí tñní n>wirimeámí xegí anj e nání nimeáa uniginini. ⁷ Xegí anj e nání n>wirimeámí úagí áamá nfní sijnwí e n>winíro wikí dnj n>wiaiwiwo re rinigfawixiní, "Áamá fwf yarinj o tñní njeámíniri nání pí nání unjo?" rínarfná ⁸ Sakiaso éf nírómáná Jisasomi re uriginiginini, "Ámináoxiní, nígí iyfá fá amípi nfní bí biaú kíkírí nepayómáná bí áamá uyípeayí imónigfáyo mñní wimfáriní. Áamá gíyí gíyo nioní yapí n>wíwapíyirí nígwí fwf urápinjáyo wigí fwf urápinjáyí tñní nioniyá wí tñní seáyí e níkwíariri mñní wimfáriní." urfagi ⁹ Jisaso re uriginiginini, "Agwí áamá ro arfo Ebirfamo Gorixomi dnj n>wikwírorí yagípa axípi nerí nisaníri éagí nání Gorixo ríxa yokwarimí n>wiiri yeáyí uyimíxemeanjo. ¹⁰ Ayí rípi nánirini. Áamá imóninjoní áamá fwf néra nuro aninj ikeamónaníro yarinigfáyo nání pfa nerí yeáyí uyimíxemeámíniri bináonirini." riniginini.

Ewayí ikaxí ominj wiirigfá wé wúkaú nánirini.

¹¹ Áamá ayí xwíyí fá api arfá níwiro Jerusaremí Jisaso warinje nání ríxa anjwí e imóninagj n>winíro dnj re nímóá ugíawixiní, "Gorixo nene xwioxfyo míméámí nerí neamejwaní ríxa nimóninjo. Jisaso Jerusaremí nírémorfná émayo mixí nuxdíowarimáná mixí ináyí nimóniri xwioxfyo míméámí nerí neamejwaninjo." Dijní e nímóá warfná Jisaso "O negí mixí ináyí apaxí mé nimónimeninjo." oyaiwípoyniri ewayí xwíyí fá bí nuriri ¹² re uriginiginini, "Áamá áminá

wo m̄x̄f̄ ináyf̄ imónauri ámi n̄b̄ir̄i xegf̄ amáyo menjwear̄i emf̄án̄r̄i anj̄ ná j̄am̄f̄ imón̄h̄m̄i um̄n̄r̄i nerf̄ná ¹³ xegf̄ x̄n̄áiwán̄h̄f̄ nimón̄ro om̄h̄f̄ wiar̄ḡf̄a wé wúkaú awam̄ ‘Ēin̄.’ nur̄r̄i n̄gw̄f̄ gorf̄ amá an̄h̄f̄ min̄f̄ om̄h̄f̄ emá waú wo nero meaar̄ḡfo won̄f̄ won̄f̄ n̄w̄ia nur̄i re ur̄h̄n̄iḡn̄i, ‘N̄gw̄f̄ nion̄f̄ seaiapar̄h̄a r̄ip̄i sayá im̄x̄p̄f̄r̄a n̄n̄i bis̄nis̄f̄ nim̄ixa war̄f̄ná seaimeá̄m̄iḡn̄i.’ nur̄m̄i úáná ¹⁴ amá anj̄ e x̄fo t̄n̄i h̄weaḡf̄áyf̄ wigf̄ x̄wiox̄f̄yo dán̄i wikf̄ d̄h̄f̄ n̄w̄iawiro wigf̄ amá w̄iyo re uowár̄iḡf̄awix̄n̄i, ‘M̄x̄f̄ ináyf̄ im̄m̄x̄m̄f̄ yar̄h̄jom̄i nuro “O nene neamenjwear̄f̄a n̄n̄i m̄ineaimónar̄n̄i.” ur̄f̄poȳf̄.’ uowár̄aḡf̄a awa nuro m̄x̄f̄ ináyf̄ im̄m̄x̄m̄f̄ yar̄h̄jom̄i e ur̄f̄aḡf̄a aiwi ¹⁵ o am̄n̄á b̄f̄om̄i m̄x̄f̄ ináyf̄ nim̄x̄r̄i xegf̄ anj̄ e n̄n̄i uowár̄h̄n̄iḡn̄i. O r̄ixa m̄x̄f̄ ináyf̄ nimón̄r̄i anj̄ e n̄r̄émor̄f̄ná awa bis̄nis̄f̄ nim̄x̄r̄f̄ná n̄gw̄f̄ sayá r̄f̄a im̄x̄f̄awix̄n̄r̄i s̄h̄j̄w̄f̄ ow̄n̄im̄n̄r̄i re r̄h̄n̄iḡn̄i, ‘Ḡf̄ om̄h̄f̄ niar̄ḡf̄a n̄gw̄f̄ win̄áwa ob̄f̄poȳf̄.’ ráná ¹⁶ wo n̄b̄ir̄i re ur̄h̄n̄iḡn̄i, ‘Negf̄ neamenjwear̄ox̄n̄i, n̄gw̄f̄ gorf̄ jox̄i niap̄h̄jo t̄n̄i bis̄nis̄f̄ nim̄ixa nur̄f̄ná r̄ixa wé wúkaú sayá im̄x̄h̄ár̄n̄i.’ ur̄f̄aḡi ¹⁷ o re ur̄h̄n̄iḡn̄i, ‘Ḡf̄ om̄h̄f̄ niar̄h̄f̄ nājox̄n̄i, ayf̄ awiaw̄r̄n̄i. Jox̄i n̄gw̄f̄ nion̄f̄ siap̄h̄áo t̄n̄i nion̄f̄ r̄r̄h̄ápa x̄ixen̄f̄ enj̄f̄ n̄n̄i gap̄man̄f̄ nimón̄r̄i anj̄f̄ wé biaúmi menjwear̄r̄ix̄n̄i.’ ur̄h̄n̄iḡn̄i. ¹⁸ Am̄i wo n̄b̄ir̄i re ur̄h̄n̄iḡn̄i, ‘Negf̄ neamenjwear̄ox̄n̄i, n̄gw̄f̄ gorf̄ jox̄i niap̄h̄jo t̄n̄i bis̄nis̄f̄ nim̄ixa nur̄f̄ná r̄ixa wé wú sayá im̄x̄h̄ár̄n̄i.’ ur̄f̄aḡi ¹⁹ m̄x̄f̄ ináyo re ur̄h̄n̄iḡn̄i, ‘Jox̄i en̄f̄ gap̄man̄f̄ nimón̄r̄i anj̄f̄ wé bim̄i menjwear̄r̄ix̄n̄i.’ ur̄h̄n̄iḡn̄i. ²⁰ Am̄i wo n̄b̄ir̄i re ur̄h̄n̄iḡn̄i, ‘Negf̄ neamenjwear̄ox̄n̄i, n̄gw̄f̄ jox̄i niap̄h̄jo nion̄f̄ ír̄kw̄f̄yo wowf̄ ner̄f̄ t̄h̄áo s̄n̄i riwor̄n̄i. ²¹ Jox̄i xean̄h̄f̄ rar̄h̄jox̄i en̄aḡi n̄n̄i wáyf̄ nin̄f̄aḡi “N̄gw̄f̄ ro x̄wir̄f̄a ik̄x̄éánáyf̄, iwanj̄f̄ nean̄f̄ár̄fan̄f̄?” n̄ȳaiwir̄f̄ bis̄nis̄f̄ wí mim̄x̄h̄ár̄n̄i. Jox̄i am̄ip̄i amá wa t̄f̄áyf̄ d̄x̄f̄ mear̄i aiwá amá wa iw̄f̄a ur̄f̄áyf̄ d̄x̄f̄ mir̄f̄ yar̄h̄jox̄i en̄aḡi n̄n̄i r̄r̄ar̄h̄n̄i.’ ur̄f̄aḡi ²² o re ur̄h̄n̄iḡn̄i, ‘Om̄h̄f̄ niar̄h̄f̄ sum̄i rox̄n̄i, j̄wan̄h̄jox̄i n̄r̄f̄f̄yo dán̄i x̄w̄iȳf̄a r̄imear̄m̄f̄n̄i. Nion̄f̄ xean̄h̄f̄ rar̄h̄áo n̄i am̄ip̄i amá wa t̄f̄áyf̄ n̄ḡf̄ mear̄i aiwá wa iw̄f̄a ur̄f̄áyf̄ n̄ḡf̄ mir̄f̄ yar̄h̄áo n̄i en̄aḡi n̄n̄i jox̄i n̄j̄f̄a imón̄h̄aḡi n̄n̄i ²³ pí n̄n̄i n̄gw̄f̄ nion̄f̄ siap̄h̄áo n̄gw̄f̄ anj̄f̄yo min̄t̄ipa enj̄r̄n̄i. E n̄it̄r̄i s̄h̄j̄wir̄iȳf̄, n̄gw̄f̄ o t̄n̄i am̄i b̄i seáyf̄ e ik̄wiár̄n̄h̄áná meám̄n̄r̄i éár̄n̄i.’ nur̄r̄i ²⁴ amá anj̄w̄ e roḡf̄áyo re ur̄h̄n̄iḡn̄i, ‘Amá rom̄i n̄gw̄f̄ ro nur̄áp̄ro n̄gw̄f̄ wé wúkaú t̄h̄jom̄i min̄f̄ w̄ipoȳf̄.’ ur̄f̄aḡi ²⁵ awa re ur̄iḡf̄awix̄n̄i, ‘Ai, negf̄ neamenjwear̄ox̄n̄i, o r̄ixa wé wúkaú t̄h̄jor̄n̄i. Pí n̄n̄i am̄i wo wir̄f̄n̄i?’ ur̄f̄aḡf̄a ²⁶ o re ur̄h̄n̄iḡn̄i, ‘Nion̄f̄ re searar̄h̄n̄i, “Amá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ nion̄f̄ win̄áp̄i p̄ír̄án̄h̄f̄ n̄mero x̄wé nim̄x̄r̄f̄náyf̄ am̄i w̄in̄i meap̄r̄f̄ár̄n̄i. Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ nion̄f̄ win̄áp̄i m̄mepa ner̄f̄ k̄ik̄f̄a ner̄f̄náyf̄ ap̄i aí am̄i nur̄áp̄m̄f̄ár̄n̄i.” searar̄h̄n̄i. ²⁷ E ner̄f̄ aiw̄i nion̄f̄ t̄n̄i m̄x̄f̄ imónar̄h̄wáyf̄ “O negf̄ m̄x̄f̄ ináyf̄ nimón̄r̄i neamenjwear̄n̄i n̄n̄i m̄ineaimónar̄n̄i.” yaiw̄if̄áyo n̄wir̄imeám̄i n̄b̄iro ḡf̄ s̄h̄j̄w̄f̄ an̄h̄aé dán̄i p̄ik̄ipoȳf̄.’ ur̄h̄n̄iḡn̄i.” ²⁸ Jisaso ewayf̄ x̄w̄iȳf̄a ap̄i nur̄ár̄m̄i Jerusarem̄i n̄n̄i n̄yir̄f̄ná x̄ám̄i umean̄h̄n̄iḡn̄i.

Jerusarem̄iyo n̄r̄émor̄f̄ná m̄x̄f̄ ináyf̄ rémoar̄iḡf̄ápa rémon̄f̄ n̄án̄r̄n̄i.

²⁹ Jisaso anj̄ on̄m̄iá biaú —Anj̄ apiaú d̄f̄w̄f̄ Orip̄i r̄n̄h̄j̄p̄im̄f̄ dán̄i anj̄w̄ e imón̄n̄i. Apiaú yof̄ Bet̄pasi r̄n̄h̄j̄p̄i t̄n̄i Betani r̄n̄h̄j̄p̄i t̄n̄i t̄h̄f̄ e anj̄w̄ e n̄r̄émor̄f̄ná wiep̄sar̄h̄j̄f̄f̄ waúmi re uowár̄h̄n̄iḡn̄i,

20

“Joxi néné tñjoxi imónei.’ go rirñjoi?” urigfá nánirini.

¹ Sía Jisaso anj Gorixo nán ridiyowá yarigfiwámi nipáwiri á máyo xwiyfá yayf winipaxf imónñjipi uréwapiyarñj wiyimi apaxfpánñj imónigfá xwéowa tñni ñwí ikaxf éanñjipi mewegfáwa tñni Judayf mebaowa tñni omi nñwímearo ² re urigfawixini, “‘Joxi néné tñjoxi imónei.’ go rirfagi joxi á má anj riwámi makerfá nimxiro nanjw ridiyowá nání bñ yarigfáyo mñxfámf éinignini?” urfagfá ³ o re urñjñignini, “Nioní ení yarñj bñ oseaimñni. Soyfné áwanj nñránáyf, nioní yarñj niarigfápi nání ení ananí áwanj searimfñni.” nurñri ⁴ yarñj re winñignini, “Jono wayf nñeameaia uño Njwá anñnamí ñweanjo urfagi rfa enñignini? Xegf dñj tñni rfa enñignini?” urfagi ⁵ wiwanñjowa yarñj ninñro re rññigfawixini, “None ‘Gorixoyá dñj tñni enñignini.’ uráná re nearññjoi, ‘Soyfné pí nání o rñjpi nání arfá nñwiro dñj mñkwíropa egfárñni?’ nearñni enjagf nání wí e uripaxf menñni.” nñrññro ⁶ ám re rññigfawixini, “E nerí aí none ‘Jono xegf dñj tñni wáf nurñmerí wayf nñseameaia uñfñni.’ uránáyf á má nñni ‘Jono Gorixoyá dñj tñni wáf rókiamonj worñni.’ nñyaiwiro nání sñjá nñnearo neapikpñrixini. Api ení wí muripa oyaneyi.” nñrññro ⁷ Jisasomi re urigfawixini, “None majfárñni. Gorixoyá dñj tñni yagfñani? Xegf dñj tñni yagfñani?” urfagfá ⁸ o re urñjñignini, “Soyfné Jono nání dñj yaiwiarigfápi nání áwanj mññirfagfá nání nioní ení ‘Joxi e éirixini.’ nñrñjoi nání áwanj wí searimiméñni.” urñjñignini.

Ewayf ikaxf wainf omñj uwñnaxfdiarigfáwa nánirini.

⁹ O ewayf xwiyfá ripi urñjñignini, “Á má wo wainf uraxf omñj bñ iwfá nura núśáná á má wami re urñjñignini, ‘Gf omñj ripi píránñj sñjw nuwñnaxfdífrñini.’ nurñmi anj wimi urññmññrñ nání nurí emá obaxf nñjweanjsáná ¹⁰ rñxa wainf sogwí yóf éaná xegf omñj wiiarigfá wo xfo xegf wí ourápuinññrñ urowárñgí aiwí omñj sñjw uwñnaxfdiarigfáwa omí fá nñxero iwanj nñmépero anfomi wárigfawixini. ¹¹ Omñj xiáwo ámi xegf omñj wiiarigfá womí urowáráná omñj sñjw uwñnaxfdiarigfáwa omí ení iwanj nñmépero o ayá owinññrñ rñperññ numero anfomi wárigfawixini. ¹² Omñj xiáwo ámi omñj wiiarigfá womí urowáráná omí mñj nñro bñarñwámñni moaigfawixini. ¹³ Omñj xiáwo awa íníná xegf omñj wiiarigfáwami iwanññi nñmépero anfowami urowárarññgí nání re yaiwinñignini, ‘Nioní arñre emññréñni? Gf íwí dñj sñxí uyiñáomí ourowárñmñni. ‘Omí xñxení arfá wipñfárñni.’ nñmónarñni.’ nñyaiwiri urowárñgí aí ¹⁴ awa xegf xewaxo barññgí sñjw nñwññro re rññigfawixini, ‘Xanoyá dñj meanfo jñiwo barñni. Omñj amñpiyñ negf imónñfá nání omí opñkianeyi.’ nñrññro ¹⁵ omí fá nñxero bñarñwámñni nñmoaimáná pñkigfawixini.” Jisaso ewayf xwiyfá e nurñri yarñj re winñignini, “Omñj xiáwo xewaxomí pñkiagfá nání awami pí winfárñni?” Yarñj e nñwiri ¹⁶ re urñjñignini, “Omñj xiáwo nñbñri omñj sñjw uwñnaxfdiarigfáwami pñpñkímñ nñyárñmáná omñj ámi wa sñjw onñwñnaxfdípoyññrñ mñni winfárñni.” urfagi á má e rówapigfá arfá e nñwiro “Jisaso ‘Judayfné omñj sñjw uwñnaxfdiarigfáyf yapí imónñjoi.’ rfa neararñni?” nñyaiwiro re rññigfawixini, “‘Oweoi! Wí e enfámanti.’ neaimónarñni.” urfagfá aí ¹⁷ o sñjw agwí nñwññrñ

re uriniginini, “Seyíne ‘Wí e epaxí menini.’ yaiwiarinagfa aí pí nání Bìkwíyo ewayí xwíyí fá rípi eníná nírōro eagfawixini, ‘Síná aní mírariǵí fáwa síná awiaxí wo nání pí fá neríná wo “Sípíxini.” nírōro emí mófo Goríxo “Awiaxorini.” níriri nímearí aní xfo mírariníwámí iwamíó nítíwayírorí míriniǵí rini.’ xwíyí fá wí fá rókíamoǵí fáwa e nírōro eagfápi pí nání rinini? Seyíne díní rímoarínjo? ¹⁸ Síxí botoríxí sínáyo nípiérorí pí rí míyeámí inarínípa áamá gíyí gíyo sínáyo nípiérorí xáiwí nearínáyí axípi imónipírí fá rini. Xwasíwí yeáyí bimi síná nípiérorí nearíná yuní wárarínípa sínáyo áamá gíyí gíyo nípiérorí nearíná axípi xwasíwí yuníníni imíxímí fá rini.” Jisaso xfo sínáóniní nímoniri nání e uriniginini.

Nígwí takisí nání é máyo wiayíǵí fá nánirini.

¹⁹ Nwí ikaxí eáninípi mewegí fáwa tñni apaxípaniní imónigí fá xwéowa tñni awa “Jisaso ewayí xwíyí fá nínearí fáwá “Soyíne omíní xíawomí xewaxo pí kífániní imóniní.” rí fá neararini?” níyaiwiro axíná “Ríxa fá oxíraneyí.” níyaiwiro aiwí oxí apíxí e epíroyí egíáyí nání wáyí níwiro fá míxírípa nero ²⁰ síníwí níwínaxí dá nemo áamá wa yapí níwíwapíyíro síníwí níwínaróa oúpoyiniri nurowá rōro re uríǵíawixini, “Soyíne áamá nanoyínéniní nímoníro yapí níwíwapíya nuríná pasániní ní méra úpoyí. Xwíyí fá omí ananí gwí yipaxí wí ránáyí, ríxa omí fá xepírí nání gapímanomí áwaní uraní nání re urípoyí, ‘Takisí nání nígwí é máyí nearáparíǵí fápi síní mñni wianiréwini? Mñni mñwipa yaniréwini?’ urípoyí. O ‘Oweoi, síní mñni mñwipa époyí.’ ránáyí é máyí omí fá níxero gwí yipíráoi.” urowá ríǵí fá ²¹ awa nuro Jisasomí níwímearo pasániní ní méra nuríná weyí re umearíǵíawixini, “Nearéwapíyarínjoxini, joxí xwíyí fá níriri nínearéwapíyíríná náyoní nearéwapíyarínjoxí enagí nání nene níjírini. Áamá gíyí gíyí sí méaǵí fá aí símímaní síníwí níwínirí síníwí nání wáyí mé xwíyí fá Goríxoyá nepání urarínípi nearéwapíyarínjoxirini.” nuríro ²² yaríní re wíǵíawixini, “Díní joxíyá píoi yaiwiarinini? ‘Nene é máyí míxí ináyí Sisaomí takisí nání nígwí mñni níwíayíranéná apání wiarinini.’ rísimónariní? ‘Nípi kwini míyarínjwini.’ rísimónariní?” uríǵí fá aiwí ²³ Jisaso yapí wíwapíyaníro yaríǵí fápi nání díní adadí níwirí níjí fá nímoniri nání re uriniginini, ²⁴ “É máyí fá moní bí síwá nípoyí.” nuriri ríxa síwá wíáná yaríní re winiginini, “Nígwí rí pimi yoi goyá eániri símímaní goyá níwírariniri inini?” uríǵí fá awa “É máyí míxí ináyí Sisaoyá eánini.” uríǵí fá ²⁵ o re uriniginini, “Nígwí rí pimi símímaní Sisaoyá níwírariníǵí fápi nání xewanínjomí mñni wíríxini. Amípi nñni oyá imóniníyí ení xewanínjomí wíríxini. E nerí aí amípi Goríxoyá imóniníyí xíomí wíríxini.” Jisaso Goríxo áamá xewanínjóniní imíxíniní enagí nání omí díní owíkwírípoyiniri e uríǵí fá ²⁶ awa yapí níwíwapíyíro pasániní e umé fá aí á máyá síníwíyo dání Jisaso xwíyí fá meárínipaxí wí mírariníǵí fá arí fá níwiro áamá nñni ení Jisaso pí rániní e reníwípearíníǵí fá arí fá níwiro nání ududí nero xwíyí fá bí muríǵíawixini.

“Á má ámi wiápíní meapírí fá rini.” uríní fá nánirini.

²⁷ Á má Judayí wa, Sajusiyí rininí wa —Sajusiowa re raríǵíawariní, “Á má nípémáná enánáyí wí níwíápíní meapírí fá rini.” raríǵíawariní.

²⁸ Awa ní biro Jisasomí yaríní wianíro nání re uríǵíawixini,

“Nearéwapiyariñoxini, eniná Moseso ñwí ikaxí nĩnearĩrĩná nene nání nĩrĩrĩ rfwamĩñĩ re eañrĩrĩnĩ, ‘Ámá go go apĩxĩ nĩmearĩ niaíwĩ memea péanáyĩ ámĩ xexĩrĩmeáo apĩxĩ anĩmĩ nĩmearĩ penjoyá niaíwĩ wo wiemeaíwĩnĩgĩnĩ.’ Moseso e nĩrĩrĩ eañrĩrĩnĩ.” nurĩro ²⁹ ewayĩ xwiytá rĩpĩ urĩgĩawixĩnĩ, “Xĩrãxogwá wé wfũmĩ dãnĩ wáũ egfãwa xĩráo apĩxĩ wĩ nĩmearĩ niaíwĩ memea péaná ³⁰ xogwáo wo anĩmĩ nĩmearĩ niaíwĩ memea péaná ³¹ ámĩ wo nĩmearĩ niaíwĩ memea péaná wé wfũmĩ dãnĩ wáũ imónĩgĩfãwa nowanĩ o o ímĩ nĩmeaayiro aiwĩ niaíwĩ wĩ memea nowanĩ rĩxa péaná ³² apĩxĩ enĩ xĩrãxogwá nowamĩnĩ nĩmeánĩrĩ nĩpemĩxãrĩmáná xĩ enĩ penĩnĩgĩnĩ.” Ewayĩ xwiytá Jisasomĩ e nurĩmáná ³³ omĩ majtá wikĩxeáranĩro nání yarĩñĩ re wigfawixĩnĩ, “Gorĩxo ámá nĩyonĩ mí ómómĩxĩmĩ winfã nání pegfã nĩnĩ nĩwiãpĩnĩmearĩná í xĩrãxogwá wé wfũmĩ dãnĩ wáũ nowanĩ meagfĩ enagĩ nání goyáĩ imónĩnĩfãrĩfãnĩ?” urĩfãgĩ ³⁴ Jisaso re urĩñĩnĩgĩnĩ, “Rĩná ámá apĩxĩ ñwirãrĩro mearo inarĩgĩfãrĩnĩ. ³⁵ E nerĩ aĩ rfwéná Gorĩxo meñweañáná ámá oyá sñwĩyo dãnĩ ananĩ nĩwiãpĩnĩmearo ñweapĩrfãyĩ apĩxĩ ñwirãrĩnĩro meánĩro inĩpĩrfãmãnĩ. ³⁶ Íná ámĩ bĩ nĩpepaxĩ imónĩpĩrfãmãnĩ. Ayf rĩpĩ nánírĩnĩ. Anĩnajowa yarĩgĩfãpa nero ñweapĩrfãrĩnĩ. Gorĩxoyá dñĩyo dãnĩ xwãrĩpãyo dãnĩ wiãpĩnĩmeapĩrfã enagĩ nání ayf Gorĩxoyá niaíwĩ nimónĩro anĩñĩ ínĩná ñweapĩrfãrĩnĩ. ³⁷ Soyfne dñĩ ‘Pegfãyĩ wĩ nĩwiãpĩnĩmeapaxĩ menĩnĩ.’ yaiwiarĩñagfã aiwĩ ananĩ nĩwiãpĩnĩmeapĩrfãrĩnĩ. Xwiytá eniná Moseso ikfã onĩmiãnána iwĩ rfã mĩnĩ ápiãwĩ wearĩñagĩ wĩnĩñĩpĩ nání rfwamĩñĩ nearĩná Gorĩxo xewanĩño nání urĩnĩñĩpĩ re nĩrĩrĩ eañrĩrĩnĩ, ‘Gorĩxonĩ dĩxĩ ráwowa Ebirfãmo tĩnĩ Aisako tĩnĩ Jekopo tĩnĩ awayá Nwĩáonĩrĩnĩ.’ Moseso rfwamĩñĩ e nearĩná xiãwowa rĩxa pegfã aiwĩ o rfwamĩñĩ e nĩrĩrĩ eañrĩrĩnĩ. ³⁸ Gorĩxo omĩ e nurĩrĩná omĩ xiãwowa rĩxa pegfãmĩ aiwĩ Gorĩxoyá sñwĩyo dãnĩ wigf dñĩ sĩnĩ sñĩ enagĩ nání e rĩpaxĩrĩnĩ. Gorĩxo ámá pegfãyĩ nání Nwĩáomãnĩ. Sñĩ egfãyĩ nání Nwĩáorĩnĩ. Oyá sñwĩyo dãnĩ ámá nĩnĩ wĩ pegfã aiwĩ, wigf dñĩ sĩnĩ sñĩ enagĩ nání nĩnĩ sñĩ sñĩrĩnĩ.” urarĩná ³⁹⁻⁴⁰ ñwĩ ikaxĩ eãnĩñĩpĩ mewegfãwa ámĩ dñĩ sixĩ mĩnĩpa nero yarĩñĩ ámĩ wĩnĩ bĩ mĩwĩ re urĩgĩfawixĩnĩ, “Nearéwapiyariñoxini, joxĩ wigf yarĩñĩ sífãpĩ nání nurĩrĩná aga nanĩ urarĩñĩnĩ.” urĩgĩfawixĩnĩ.

“Kiraiso niaíwĩ goyáoranĩ?” urĩñĩ nánírĩnĩ.

⁴¹ Jisaso re urĩñĩnĩgĩnĩ, “Ámá pí nání re rarĩgĩfãrĩnĩ, ‘Ámá nene yeáyĩ neayimĩxemeanfã nání arfowayá xwfã piãxĩyo dãnĩ iwiaronfã sa mĩxĩ ináyĩ Depitoyá xiãwo imónĩnĩfãrĩnĩ.’ pí nání rarĩgĩfãrĩnĩ? ⁴²⁻⁴³ Bĩkwĩ Samiyĩ rĩnĩñĩyo Depito xewanĩño ámá arfowayá xwfã piãxĩyo dãnĩ iwiaronfã nání nĩrĩrĩ rfwamĩñĩ rĩpĩ eañrĩrĩnĩ, ‘Gorĩxo gĩ Ámĩnáomĩ re urĩñĩnĩgĩnĩ, ‘Joxĩ wé náúmĩnĩ éf nĩñwearĩ joxĩ tĩnĩ mĩxĩ infãyo xopĩrãrf rĩwiimfãé nání xwayf nanĩrĩ ñweãrĩrĩxĩnĩ.’ Gorĩxo gĩ Ámĩnáomĩ e urĩñĩnĩgĩnĩ.’ Depito rfwamĩñĩ apĩ nearĩná ⁴⁴ xegf xiãwo nání ‘Gf Ámĩnáorĩnĩ.’ nĩrĩrĩ nání arĩge xegf xiãwo imónĩnĩ?” Jisaso ámá nĩnĩ “Ámá yeáyĩ neayimĩxemeanfã nání arfowayá xwfã piãxĩyo dãnĩ iwiaronfãoyf rarĩñwáo ananĩ Depitomĩ seáyĩ e nimónĩrĩ nepa Gorĩxoyá xewaxorfãnĩ?” oyaiwĩpoyĩnĩrĩ e urĩñĩnĩgĩnĩ.

“Ñwĩ ikaxĩ eãnĩñĩpĩ mewegfãwa yarĩgĩfãpa mepãnĩ.” urĩñĩ nánírĩnĩ.

⁴⁵ Ámá níní o e rarínagí arfá wiarfíná xegí wiep̄sarínjowami re uríniginí, ⁴⁶ “Nwí ikaxí eánínj̄p̄i mewegíáwa yarígíápa mepa éfr̄ix̄ini. Awa ámá weyí oneamépaȳin̄r̄i rap̄irap̄í sepián̄i n̄iyin̄im̄i an̄j̄ emero ámá makerfá im̄ixarígíe dán̄i ‘Ámináox̄ini.’ onearf̄paȳin̄r̄i emero rotú an̄j̄yo n̄p̄áwirónárani, aiwá im̄ixarígíe n̄r̄emorónárani, ‘Ámá n̄iyíyá s̄m̄í s̄m̄í e on̄weaneyi.’ n̄iyaiwiro ero ⁴⁷ s̄wí yá f̄kín̄ín̄j̄yí yap̄i ámáyá aiwá p̄r̄f̄ n̄n̄i f̄wí manarígíápa ap̄ix̄í aníwayá am̄p̄í f̄wí urápan̄ro nán̄i ero ámáyá s̄nj̄wíyo dán̄i Gor̄ixomi xwíyá r̄ir̄im̄f̄ n̄wiróná an̄j̄f̄ min̄f̄ n̄ra uro yarígíápa soyíné en̄i ax̄ip̄i mepa éfr̄ix̄ini. R̄f̄wéná Gor̄ixo ámá n̄iyoni mí ómóm̄ix̄im̄f̄ yarfíná awa xwíyá xwé meár̄in̄p̄r̄f̄ár̄ini.” uríniginí.

21

Ap̄ix̄í an̄f̄ wí nigwí waúni t̄inj̄f̄ nán̄ir̄ini.

¹ O s̄in̄i an̄j̄ Gor̄ixo nán̄i r̄id̄iyowá yarígíiwám̄i ín̄im̄i nuréwap̄iya n̄emerf̄ná s̄nj̄wí an̄f̄yíf̄ w̄n̄ín̄iginí. Am̄p̄í m̄m̄úrón̄iḡf̄áyíf̄ nigwí Gor̄ixo nán̄i tayarígíe tarínagfá n̄iw̄in̄r̄i ² ap̄ix̄í an̄f̄ uyipeayí imón̄inj̄f̄ wí en̄i nigwí r̄fá in̄inj̄f̄ waú n̄imeáa n̄ib̄ir̄i t̄fagi n̄iw̄in̄r̄i ³ xegí wiep̄sarínj̄yo re uríniginí, “Nion̄i nepa searar̄inj̄ni, ‘Ap̄ix̄í an̄f̄ uyipeayí imón̄inj̄f̄ r̄i Gor̄ixo nán̄i nigwí on̄im̄iá s̄ip̄ip̄kw̄i n̄it̄ir̄i aiwí Gor̄ixoyá s̄nj̄wíyo dán̄i am̄p̄í m̄m̄úrón̄iḡf̄áyíf̄ t̄fáyo seáyí e imón̄igoí. ⁴ Am̄p̄í m̄m̄úrón̄iḡf̄áyíf̄ wigíf̄ nigwí xwé ayo dán̄i b̄i n̄m̄earo n̄it̄iro aiwí ap̄ix̄í an̄f̄ r̄iyíf̄ xegí aiwá nán̄i b̄f̄ yan̄pax̄í ówi t̄fagi nán̄i iyá seáyí e imón̄igoí.’ searar̄inj̄ni.” uríniginí.

“R̄id̄iyowá yarígíiwá p̄ineap̄r̄f̄ár̄ini.” ur̄inj̄f̄ nán̄ir̄ini.

⁵ Xegí wiep̄sarínj̄f̄ wa an̄j̄ Gor̄ixo nán̄i r̄id̄iyowá yarígíiwá nán̄i re rigfawix̄ini, “An̄j̄ riwá n̄im̄ir̄r̄fná s̄nj̄á awiax̄í n̄ik̄ik̄ir̄óa nuro an̄j̄ riwá im̄ir̄inj̄f̄ mimón̄ipa oen̄r̄i am̄p̄í nan̄j̄ ámá Gor̄ixo nán̄i wigfáyíf̄ n̄m̄earo okiyfá egfár̄ini.” rarínagfá ⁶ Jisaso arfá e n̄wir̄i re uríniginí, “Am̄p̄í nan̄j̄ soyíné s̄nj̄wí w̄n̄ar̄iḡfá r̄ip̄i r̄f̄wéná ámá wa an̄j̄ riwá n̄p̄inearf̄ná s̄nj̄á n̄ik̄ik̄ir̄ón̄iga un̄j̄ r̄ip̄i n̄p̄ineayiro em̄i m̄meám̄f̄ éaná s̄nj̄á wo wom̄i s̄in̄i seáyí e ikwiar̄in̄f̄ámani.” urfagi ⁷ awa yarínj̄f̄ re wigfawix̄ini, “Nearéwap̄iyar̄inj̄ox̄ini, jox̄i nearar̄inj̄f̄ ap̄i ḡiná imón̄in̄f̄ár̄ini? Pí s̄m̄im̄aj̄f̄ón̄inj̄f̄ neaináná ‘R̄ixa nimón̄in̄i ayor̄f̄ani?’ yaiwian̄f̄wár̄ini?” urfagfá ⁸ o re uríniginí, “Ámá wa yapí seaiwap̄iyip̄r̄ix̄in̄r̄i d̄inj̄f̄ p̄ir̄án̄inj̄f̄ morf̄ini. Obax̄í n̄ib̄iro ḡf̄ yof̄ n̄ir̄in̄iro re r̄p̄r̄f̄ár̄ini, ‘Nion̄i on̄ir̄in̄i. R̄ixa ínár̄in̄i.’ searána arfá n̄iwiro núm̄i mux̄f̄d̄ipani. ⁹ Soyíné ‘An̄j̄ wíyo m̄ix̄f̄ inar̄inj̄oi.’ rarínagfá arfá wiro ‘Ámá n̄ipán̄i m̄ix̄f̄ ikw̄n̄arobar̄inj̄oi.’ rarínagfá arfá wiro nerf̄ná wáyí mikár̄in̄ipani. Ap̄i xámi imón̄in̄f̄ár̄ini. E en̄agi aiwí ap̄i r̄ixa nimón̄imáná en̄áná soyíné ‘S̄fá yopar̄iyi, o weap̄in̄f̄áyi r̄ixa nimón̄in̄inj̄oi.’ m̄iyaiwipa éfr̄ix̄ini.” nur̄ir̄i ¹⁰ ámi re uríniginí, “Ámá gwí ax̄ír̄i n̄wiáp̄n̄m̄earo ámá xenwíf̄ wí t̄n̄i m̄ix̄f̄ in̄iro m̄ix̄f̄ ináyíf̄ woyá woyáyíf̄ t̄n̄i m̄ix̄f̄ in̄iro ¹¹ pobon̄f̄ xwé néra ur̄i an̄j̄ n̄iyoni aiwá nán̄i d̄f̄wí ikeamón̄iro an̄j̄ wí e wí e s̄imiár̄f̄ wímeari an̄j̄ p̄ir̄f̄yo dán̄i xegí b̄i nimón̄in̄i ek̄iyin̄j̄f̄ ináná ámá wáyíf̄ ikár̄in̄p̄r̄f̄i nán̄i imón̄in̄i enf̄ár̄ini. ¹² Ayí e enfá imón̄inj̄aḡi aiwí s̄in̄i mimón̄ipa en̄áná fá n̄iseaxero xean̄inj̄f̄ seaikár̄ip̄r̄f̄ár̄ini. E n̄iseairf̄ná xw̄ir̄ix̄í seamep̄r̄i nán̄i awí

eánarígte nisearowáiro gwí anjyo niseanwiráiro nioní nixídaríhagá nání xwiyá seamearípírí nání mîxí ináyíyá sîhwá tîhí e nání tîní gapimáníyíyá sîhwá tîhí e nání tîní niseameámi seaupíríáríni. ¹³ E seaipíríyá enagí aí ananíríni. Ayí rîpí náníríni. Xwiríxí seamearíná nioní nání áwanjí urípírí imónípíríáríni. ¹⁴⁻¹⁵ Xwiríxí seamearíná nioní dîhí niseaikayorí nijfá niseaiapírí xwiyá urípírí nání imónípírí seaimîxímíyá enagí nání soyíné xwiríxí seamepíríyí wí pírfí seawiaákipaxí meníni. Ayínání soyíné sîní fá miseaxírípa enánáyí, dîhí re móríxíni, ‘Ananíríni. Xwiyá pírfí wiaikímíní nání menwípepa oemíni. Sa Goríxoyá dîhíyó dání uríimígíni.’ yaiwíríxíni. ¹⁶ Segí sénáíwaraní, sénowaraní, séríxímeáowaraní, nawíní mînígíyírání, níkumíxíní emearígíyírání, mîyí seauráná segíyí wíamí píkipíríáríni. ¹⁷ Soyíné nioní nixídaríhagá nání ámá nîní wíkfí niseaóníro sîmfí tîní seaipíríyá aiwí ¹⁸ Goríxo yeáyí seayimîxemeanfá enagí nání soyíné anípá wí imónípíríámání. Segí dífá wí aí anípá imóníníámání. ¹⁹ Soyíné ení neáníro nioní aníhí nîníxídíronáyí, segí dîhípí eríkiemeánípíríáríni.

“Jerusaremi xwiríyá ikîxepíríáríni.” uríhí náníríni.

²⁰ “E nerí aí mîxí nimeámi bífáyí aní Jerusaremi rîpimí awí mudí móagá nîwíníroná ‘Ríxa aní rîpí xwiríyá ikîxepírí anwí ayoríani?’ yaiwíríxíni. ²¹ E nîwíníroná ámá Judia píropenísíyó ñweagíyí dífwí mîhíyó nání éfí yiro ámá Jerusaremi apimí ñweagíyí pífní nîwíárímí uro ámá apimí bîaríwámíní omíhíyó amí amí yarígíyí aní apimí amí mîrémopa ero éríxíni. ²² Ayí rîpí náníríni. Ináyí Goríxo xeaníhí ríá tîhí seaikárínfá apíríni. Iná amípí nîní nání Bîkwíyó níríní eáníhípí xîxení imóníníáríni. ²³ Iná xeaníhí ríá tîhí xwíá tîyó seaímeanfá enagí nání apíxí niaíwí agwí egííwa tîní sîní niaíwí amíhí wiarígííwa tîní éfí anífní mupaxí imóníhagí nání aweyí! Goríxo ámá tîyó wíkfí nîwóní xeaníhí wíkararíná ²⁴ mîxí nimeáa bífáyí Jerusaremi ñweáyo kirá tîní pípíkímí ero íwí meaaníro nání nípíkíomearo wígfí aní ayí ayo nání nimeámi umiro epíríáríni. E nemáná émayí nîbîro Jerusaremi dáníyíné seáyí e niseaimóníro xwiráimímí niseaikíxéa nuro Goríxo ‘Yoparfí e imóníwínígíni.’ yaiwíáríhí imóníháná ríxa re imóníníáríni.

Ámá imóníhó nîweapírífná náníríni.

²⁵ “Sogwí tîní emá tîní sîhí tîní ekíyíníhí ináná ámá xwíá tîyó nîyoní gwí ararí ñweagíyí ayá sîwí nurorí dîhí ríá uxenáríni. Rawírawá ení xwé ayá wí nîróga nîwíápínímeáísaná nîjírí moaríhagí nîwíníroná ududí winíníáríni. ²⁶ Sîhí sogwí amípí aní pírfíyó eníyí anífní mîxénapíagí nîwíníroná ‘Xwíá tîyó ñweanwaéne pí neaimíní ríá yaríni?’ nîyaiwíro wáyí níkaríníroná eaníramoro wepíríáríni. ²⁷ E neróná sîhwá re nanípíríáríni. Ámá imóníhóní níknímáná ení neání agwí tîní nawíní weaparíhagí nanípíríáríni. ²⁸ E nerí aí soyíné sogwí emá amípí ekíyíní inaríhagí nîwínífná ‘Gwíníhí nearoayíroní anwí ayoríani?’ nîyaiwíro píraníhí éfí nîrómáná nioní nání weníhí nîyání róríxíni.” uríhínígíni.

Ewayí ikaxí íkíá píkná náníríni.

29 O awami ewayí xwiyáá bi re uriniginini, “Íkíá pikí tñni íkíá nñni eni yariniipi nani dñi mópoyi. 30 Íkíá mñi inariniagi niwiniironá ‘Ríxa xwiogwífrani?’ yaiwiarigíápa 31 siní amipi ekinyiniñi eni axipi inariniagi niwiniironá ‘Gorixo nene xwioxíyo mímeamí neri neamejweani ríxa anwi ayorani?’ yaiwífrixini. 32 Nioni nepa searariniñi, ‘Ámá agwí ríná ñweagíáyí sini mipepa enána amipi nñni nioni Jerusaremí nani searíapi xixeni nimóniníarini.’ searariniñi. 33 Anína tñni xwíá rírí tñni anani anipá nimóniri aiwi xwiyáá nioniyá wí surímá imóniníamani.

“Awiniñi ñweáfrixini.” urini naniñi.

34 “Mírxí maiwí nípúísaná mírogwí ríxa íá niwiárimixiríná nipiérori nearíná yariniipa soyíne eni segí waráyo naniñi niyaiwiniro aiwá xwé niro inigí wainí xwé niro yaníro nani yarínáyí sía nioni weapimí ayi axipi e seáimeaniginiri dñi tñni ñweáfrixini. 35 Sía nioni weapimí nani imóníayi ámá xwíá rírí niriñi ñweagíayo niwimóniníarini. 36 Soyíne íníná awiniñi niñwearóná Gorixomi yarini re wífrixini, ‘None amipi neaímeááná ení neáni rane múrorane ámá imóniniyá símmanimíni éf rorane yaníwá nani ení bi síxí nealmíxe.’ urífrixini.” uriniginini.

37 Ikwáwiyíná aní ridíyowá yarigíiwámi dani ámayo nuréwapiya núísaná síapi tñni nipeyari d’wí mñi Oripiyi riniñipimi sá wéminiri nani yagíini. 38 O sía ayí ayo e yaríná ámá nñni wíá móniniñi niwiápinimearo omi aní ridíyowá yarigíiwámi dani aríá wianíro nani bayagíarini.

22

Jisaso nani mekaxí megíá naniñi.

1 Sía Judayí bisíkeríá yisí mayí úrapí nimixiro narigíayi, sía Aníñajo Wiárfí Neamúroagoi riniñiyi —Eníná sía ayi Judayo Isipiyí mixí ináyo íá xenwírariñáná Gorixo niaiwí oxí xaminiñi nñni opikimiriñi aníñají oyáo urowariniñi aiwi Judayí Gorixo ñwí ikaxí uriniipi bisíkeríá yisí mayí úrapí nimixiro niniro sipisipi nipiikiro ówaníyo ragí xópé yárfá enagi nani aníñajo ayo múroniginini. Ayínani xwiogwí o o pwéáná sía ayi nani dñi mopíri nani sipisipi nipiikiro bisíkeríá yisí mayí úrapí nimixiro narigíarini. Ríxa sía ayi anwi e imónaná 2 apaxpániñi imónigíá xwéowa tñni ñwí ikaxí eániñipi mewegíáwa tñni oxí apíxí nñni nani wáyí nero nani “Jisasomi aríre yumí inimí pikianíwini?” nira waríná 3 Isikarioti dñi Judaso —O Jisasoya wípi sariniñi wé wúkaú síkwí waú imónigíáyí worini. Omi Seteno ríwíminí niri dñi uxíxéroáná 4 o nuri apaxpániñi imónigíá xwéowa tñni Judayíyá porisowa tñni xwiyáá niriñariro Judaso re uriniginini, “Soyíne omi íá xiripíri nani nioni aríre neri pasániñi umemíarini?” uráná 5 awa yayí niwiniro re urigíawixini, “Joxi e neaíáná ñgwí siapaníwariñi.” uríagíá 6 Judaso “Ananiñi.” nuriñi nuri ámá oxí apíxí epíroyí m’wípa enána omi pasá umeminiñi nani weniniñi wiaxídiniñi.

Aiwá Aníñajo Múroagí nani imixigíí naniñi.

7 Jisaso, sía bisíkeríá yisí mayí úrapí nimixiro iwamíto ñigíayi —Ayí sía Aníñajo mipiki Wiárfí Múroní nani sipisipi miá nipiikiro

narig'áyirini. S'á ayi imónáná ⁸ o Pitaomi t'ni Jonomi t'ni re uriniginini, "Awagwí none aiwá an'ínajo en'íná neamúroag'í nání nani nání nuri neaimix'ípiyi." ur'agi ⁹ awaú re urig'ísixini, "Joxí 'Awaú ge nuri píranin'í oimix'ípiyi.' simónarinini?" ur'ag'í ¹⁰ o re uriniginini, "Awagwí an'í e n'remor'íná ini'g'í six'í max'irin'í wo t'ni órórí nin'íná númí nuri an'í o páwíwámí awagwí eni n'páwiri ¹¹ aniwámí xiáwomi re ur'ísixini, 'Yearéwap'iyar'ijo re r'ijo, "Nioní g'í seaiep'isar'ínáoy'né t'ni aiwá An'ínají Wiárí Neamúroag'íyi nání an'í awawá ikw'íronin'í g'wámí dání nan'fw'ini?" Jisaso e r'ijo.' nur'iri ¹² o an'í awawá seáyi émi ikw'íronin'í xwé wámí aiwá narig'áyí aiwá yeaan'p'ri m'ímiaur'w'í yar'inin'fwámí s'wá eaiáná e aiwá r'á neayeáisixini." urowáraná ¹³ awaú nuri Jisaso ur'ípi xixeni n'w'iga nuri aiwá An'ínajo Wiárí Múroag'íyi nání imix'íg'ísixini.

"R'ipi g'í waráriní." ur'ín'í nánir'ini.

¹⁴ R'ixa aiwá n'p'ri b'íná Jisaso t'ni wá wurimeiarig'áwa t'ni aiwá nan'iro nání naw'ini n'jwearo ¹⁵ o re uriniginini, "Nioní s'ini r'ínin'í m'ínimeapa ner'íná 'G'í seaiep'isar'ínáoy'né t'ni xámí aiwá An'ínají Neamúroag'í nání r'ipi onim'ini.' aga n'nimón'ag'í b'ár'ini. ¹⁶ Ayí r'ipi nání seararin'ini. 'Aiwá r'ipi ámí b'í b'í nioní t'ni xw'á t'yo dání nan'wámani. Gor'ixo xwiox'yo m'imeám'í nerí seamen'wean'íe dání aiwá r'ipi nání m'k'ípi xixeni imónin'fáriní. Íná dání nioní ámí n'wep'ri nioní t'ni naw'ini nan'wáriní.' seararin'ini." nur'iri ¹⁷ kap'ix'í wá n'imeari Gor'ixomi yay'í n'wimáná re uriniginini, "Kap'ix'í r'iwá yan'í nin'iro n'ga úpoyí. ¹⁸ 'Ini'g'í wain'í ámí b'í xw'á t'yo dání n'm'fámani. R'ixa Gor'ixo soy'né xwiox'yo m'imeám'í nerí píranin'í seamen'wean'íe dání ini'g'í wain'í ámí íná n'm'fáriní.' seararin'ini." nur'iri ¹⁹ bis'ker'fá b'í n'imeari Gor'ixomi yay'í n'wimáná n'kw'ir'iri yan'í n'wia nuri re uriniginini, "Nioniyá wará t'iy'í soy'né ar'irá seaim'fa nání rid'iyowá ner'ínin'í imónini. R'wéná nioní nání d'in'í seain'nfá nání nioní éapa bis'ker'fá kw'ir'iri seaiap'ri éapa ax'ípi é'f'ix'ini." nurimáná ²⁰ awa r'ixa aiwá n'nimáná en'áná bis'ker'fá n'imear'íná é'pa kap'ix'í ini'g'í wain'í r'iwon'í wá n'imeari re uriniginini, "Gor'ixo xw'iy'fá s'in'í b'í réoár'in'ípi nání nioní n'per'fná g'í rag'í p'úy'í ini'g'í wain'í six'í r'wánin'í imónini. ²¹ E nerí aiwí ar'fá n'poyí. Ámá nioní nání m'iy'í nur'ino nioní t'ni n'jwearane aiwá nar'jw'ini. ²² Ámá imónin'jóni Gor'ixo r'in'í j'fayo ax'ípi n'in'p'ikiro aiwí ámá nioní nání m'ix'yo m'iy'í nur'inomí Gor'ixo xeanin'í xwé win'fá en'agi nání awey'í!" ur'agi ²³ wiep'isar'ínowa yar'in'í re niga ug'awix'ini, "None go go e winí nání r'á rar'ini?" n'ra ug'awix'ini.

"None g'áminí go seáyi e imónir'fen'ijo?" rin'ig'fá nánir'ini.

²⁴ Wiep'isar'ínowa xw'iy'fá r'ipi eni n'riro s'm'í t'ni re rin'ig'awix'ini, "None wo go go seáyi e neaimón'ri en'áná wone s'iman'jw'ýonin'í wur'nan'wárfani?" n'ri'ga war'fná ²⁵ Jisaso re uriniginini, "Émá'y'fá m'ix'í iná'y'fá amá'y'fá s'jw'í e dání seáyi e nimón'iro wá eni b'í mé sekax'ni nur'iro aiwí wiwan'jowa nání re r'nar'ig'fáriní, 'S'wí niaíw'í n'ni nioní t'fáminí imónig'áy'í ar'irá wiar'in'jónir'ini.' r'nar'ig'fáriní. ²⁶ Soy'né eni awa yar'ig'fápa ax'ípi e mepan'í. Seg'í rárónin'í imón'oy'f' ségwáonin'í imón'fw'iginí. Seg'í bosónin'í imón'oy'f' sénáin'í om'in'í seai'ar'in'ónin'í imón'fw'iginí. ²⁷ D'in'í píranin'í mópoyí. Nene

píoi rariŋwárini? Ámá kikiá níŋweámáná aiwá nariŋo seáyí e imóniŋoríani? Aiwá ríá nuyeari yaní wiaríŋo seáyí e imóniŋoríani? ‘Ayí kikiá níŋweámáná aiwá nariŋo seáyí e imóniŋoríani.’ rariŋwárini. Nioni e imóniŋaoni aiwí soyíné tñi níŋwearína anani segí okíníniŋí nimóniri arírá seaiariŋaoniri. ²⁸ Soyíné wa iwamíó níwapiyaniro yarína nioni tñi éf nírooro píni níniwíarimi úfámani. ²⁹ Ayínáni gí ápo ‘Joxi míxí ináyí nimóniri ámá ayo meŋweáirixini.’ níriŋípa ³⁰ nioni eni re searariŋini, ‘Nioni ríxa míxí ináyí nimóniri meŋwearína soyíné nioni tñi nawíni aiwá nímfáé aiwá níro iniŋí níro nero negí Isireriyí gwí wirí wirí wé wúkaú síkwí waú eŋíyo xíráowayíneniŋí nimóniŋo meŋweapíríarini.’ searariŋini.” uríŋinigini.

“Pitaoxi ríwí nímoríni.” uríŋí nánirini.

³¹ O re uríŋinigini, “Saimonoxini, Saimonoxini, Seteno soyíné náni Goríxomi sfmí tñi re urarini, ‘Ámá wítí aiwá síkí tñíyí neyírorína yarígíapa nioni Jisaso wiepísaríŋí awa eŋí ríá eániŋoniri iwamíó owíwapiyimíni.’ Obo Goríxomi e urarini. ³² E nerí aiwí díŋí soyínéyá níkwíroarígípi samíŋí mepa oeniri Goríxomi rixíŋí seauríyanigini. Saimonoxini, ríwéná joxi ámi díŋí nímorí níkinimóniri nioni tñíamini níbirína ámá nioni níxídaríŋagíá náni díxí rírixímeáowa simónarígíayo eŋí síxí eámíxírixini.” uríŋí ³³ Pitao re uríŋinigini, “Ámináoxini, gwí ríyíferani, rípi kíferani, níwawini yeapíríarini.” uríŋí ³⁴ o re uríŋinigini, “Pitaoxi, síá ríyimi karíkarí síni ríaiwá míriŋa eŋína xwíyíá biaú bí nioni náni re urayíríni, ‘Jisaso náni nioni majíarini.’ urayíríni.” uríŋinigini.

Nígwí tñi íá tñi kirá tñi nánirini.

³⁵ O awami re uríŋinigini, “Nioni xámi ‘Xwíyíá wá emépoi.’ nísearowárirína ‘Nígwí wowí tñi árupianí wú tñi síkwí sú ámi bí tñi nímaxírími memepa époi.’ searowárfagí aiwí soyíné amípi wí náni díwí níkeamóniŋo remegíawixini?” uríŋí awa “Oweo, amípi wí náni díwí míkeamóniŋwanigini.” uríŋí ³⁶ o re uríŋinigini, “E nerí aiwí agwí soyíné goxi goxi nígwí wowí tñíoxi nímaxírími úi. Árupianí eŋíányí eni nímaxírími úi. Goxi goxi kirá míxí náni eŋíyí mayoxi eŋíányí díxí iyíá nípíriri bí érixini. ³⁷ Ayí rípi náni searariŋini. Bíkwíyo nioni náni re níriniri eáni, ‘Ríá kíroarígíayo mépearígíapa omi eni níkumíxiro axípi mépepíríarini.’ níriniri eáni. Amípi nioni náni níriniri eániŋípi xixeni nimóniníŋoi.” uríŋí ³⁸ awa re uríŋíawixini, “Ámináoxini, none míxí náni míŋí bíxaú ríxa rípxaúri.” uríŋí ³⁹ o “Xwíyíá ríxa apánirini.” uríŋinigini.

Díwí Oripíyo dáni Goríxomi xwíyíá rírimí wíŋí nánirini.

³⁹ E nírinimi aŋíyo nípeyeari xegí yaríŋípa díwí míŋí Oripíyí ríniŋípiimi náni yarína xegí wiepísaríŋowa eni númi níyiro ⁴⁰ ríxa níremorína awami re uríŋinigini, “Seteno iwamíó míseaiwapíyipa oeniri náni Goríxomi rixíŋí urípoi.” nírimí ⁴¹ ámá síŋá anani íwaní mopaxí imóniŋe numáná xwíyíyo xómíŋí níyíkwímáná Goríxomi xwíyíá rírimí níwirí ⁴² re uríŋinigini, “Ápe, joxi nísimónirínyí xeaníŋí nioni nímeanípi kapíxí nioni nímfíniŋí imóniŋíwá anani emi níwíarímopaxírini. E nerí aiwí nioni nímonariŋípi mé díxí díŋí tñi

xixenî ananî imónîwîningîni.” urarîná ⁴³ anînajî wo sîjânî nîwimónîri enî sixî weámîxîningîni. ⁴⁴ E éaná Jisaso rîniñî agwî esîjwîniñî wîmeáagi Gorîxomî xwîyîá enî tîni nurîrîná xegî okîñî nîpwerîná ragîniñî nîpurî xwîyîo niyóîsáná ⁴⁵ Gorîxomî xwîyîá rîrîmî wiarîje dánî éî niwîearómî nurî xegî wiepîsarîjowa tîñî e wenîñî éyî wîniñîningîni. Dîñî sipî wiarîjagi nânî enî samîñî nîwóroa nuro sá órówapîjagîa nîwîniñî ⁴⁶ re urîñîningîni, “Pî nânî soyîné sá wenî? Seteno iwamîó mîseáiwîyîpa oenîrî nânî nîwîápîniñîmearo Gorîxomî rîxîñî urîpoyî.” urîñîningîni.

Jisasomî íá xegîá nânîrîni.

⁴⁷ Sîni e urarîná re enîningîni. Ámá wî îkwîkwierî bîmiarîná ámá Judasoyî rîniñîo —O wiepîsarîñî wé wúkaú síkwî waú imónîgîá worîni. O ámáyo nîpemeámî nîyapîrî Jisasomî kíyî miaúnîmîniñî nânî anwî e báná ⁴⁸ Jisaso re urîñîningîni, “Judase, ámá imónîñáonî pasá nîniñîmerî kíyî nîmiaúnîmîniñî rîbarîñîni?” uráná ⁴⁹ Jisaso tîni rogîáwa omî rîxa íá xîranîro yarîjagîa nîwîniñîro re urîgîawîxîni, “Ámînáoxîni, ‘Awamî mîñî orópoyî.’ rîsimónarîni?” nurîro ⁵⁰ wo re enîningîni. Apaxîpánîñî imónîñî seáyi e imónîjoyá xînáinîñî nimónîri omîñî wiarîjomî mîñî rómîniñî éyî pîrî nîmoyîkirî arîá wé náúmî dánî mîñî wirîpieañîningîni. ⁵¹ Arîá mîñî wirîpieáagi Jisaso “Pîni wiarîpoyî. E mepanî.” nurîrî ámá arîá mîñî wirîpieáomî wé seáyi e nikwîarîrî nanî imîxîningîni. ⁵² Omî nanî nimîximáná apaxîpánîñî imónîgîá xwéowa tîni porîsî anî rîdiyowá yarîgîiwámî awî mearoarîgîáwa tîni Judayî mebáowa tîni awa xîomî íá xîranîro bîáyo re urîñîningîni, “Soyîné mîñî tîni iwanî tîni íá maxîrîgîáyi ámá íwî xauráparîgîáyo íá xîranîro yarîgîápa nianîro rîbarîñî? ⁵³ Nionî sîá ayî ayo anî sipîsipî rîdiyowá yarîgîiwámî ñweañáná soyîné íá wî mîniñîrîrîgîawîxîni. E nerî aiwî árîwîyîná obo emearîná soyîné íá nîxîranîro nânî rîseaimónîgoi?” urîñîningîni.

Pitao “O nânî majîarîni.” urîñî nânîrîni.

⁵⁴ Jisaso e urîagi aí awa omî íá nîxero nîméra nuro apaxîpánîñî imónîñî seáyi e imónîjoyá anî e mearémóáná Pitao awamî rîwîyo yaxîdî néra nurî ⁵⁵ ámá wî ákîñáyo anîrîwámî dánî rîá nîkearo ñweañagîa nîwîniñî o enî nîpáwirî nîwîmearî e éî ñweañáná ⁵⁶ apîxî omîñî wiarîñî wî rîá wîá óniñáná Pitaomî sîmîmanî sîñwî nîwîniñî sîñwî agwî nîwîga nîpeyîrî ámá e ñwîxapîgîáyo re urîñîningîni, “Ámá ro enî Jisaso tîni emearîñî worîni.” urîagi aí ⁵⁷ Pitao “Oweoi.” nurîrî re urîñîningîni, “Ine, jíxî rarîñîo nânî nionî majîárîni.” nurîrî ⁵⁸ nîñweámáná enîáná ámî wo omî sîñwî nîwîniñî re urîñîningîni, “Joxî enî ámá Jisasoyáowa woxîniñî imónarîni.” urîagi aí Pitao “Royî, nionî xenjwonîrîni.” nurîrî ⁵⁹ nîñweañîsáná enîáná ámá ámî wo ámáyo arîkî “Ámá ro enî Garîri pîropenîsîyo dánî enî nîpî nîpî nepa Jisaso tîni emearîñîorîni.” urayarîná ⁶⁰ Pitao re urîñîningîni, “Royî, joxî rarîñîyî nionî majîárîni.” sîni e urarîná re enîningîni. Karîkarî wo rîxa rîaiwá rîñîningîni. ⁶¹ Karîkarî rîaiwá ráná Jisaso nîkîniñîmónîrî Pitaomî sîñwî wînána o Jisaso pîné xámî re urîñî “Karîkarî sîni rîaiwá mîrî enîáná joxî biaú bî ayo ‘Jisaso nânî nionî majîárîni.’ urayîrîni.”

uríþþi nání dñŋf winŋagi ⁶² nĩpeyeari ákiñá b̄ariwámĩ dání ñwŋf piyŋf w̄rĩnññigĩni.

Iwanŋf mépero xw̄irixŋf mépero egŋá nánir̄ini.

⁶³ Ámá Jisasomĩ fá x̄ir̄ir̄igŋáyŋf ikayŋwŋf numear̄iro iwanŋf nĩméper̄fná ⁶⁴ xegŋf s̄ñwŋfyo wŋá n̄it̄ár̄imáná iwanŋf nearo re nura ugŋawix̄ini, “Wŋá nearókiamoar̄iñox̄ini, iwanŋf go r̄fa reaar̄ini? Jox̄i wŋá rókiamoar̄iñox̄i en̄agi nání r̄ixa áwanŋf nearei.” nur̄iro ⁶⁵ ikayŋwŋf numear̄iróná ayá wĩ nur̄fasáná ⁶⁶ r̄ixa wŋá ónáná Judayŋf meabáowa xw̄irixŋf im̄ixar̄igŋáyŋf, ayŋf apaxŋpánñŋf imónñgŋá xwéowa t̄ñni ñwŋf ikaxŋf eánñŋf̄pi mewegŋáwa t̄ñni awĩ eánáná Jisasomĩ awa t̄fám̄ini nĩméra n̄ib̄iro wárŋagŋa ⁶⁷ awa re ur̄igŋawix̄ini, “Jox̄i yeáyŋf neayim̄ixemeanŋa nání ar̄fowayá xwŋá piax̄fyo dání iwiaron̄oȳ rariñwáox̄i en̄ánáyŋf, áwanŋf nearei.” ur̄agŋa aiwŋf o re ur̄ññigĩni, “Nionĩ n̄searŋagŋf aiwŋf soyŋné ‘Nepar̄ini.’ n̄iyaiwiro ar̄fá n̄ip̄r̄iméoi. ⁶⁸ Nionĩ enĩ yar̄ñŋf b̄i seañánáyŋf, soyŋné áwanŋf wĩ n̄r̄ip̄r̄iméoi. ⁶⁹ E nerĩ aiwŋf re searar̄ññini, ‘Ámá imónñjáonĩ Gor̄ixo, enŋf sixŋf eánñoyá wé náum̄ini ñweám̄i nání an̄wi ayor̄ini. Íníná o t̄ñni n̄ñwear̄i óññŋf imónñm̄fár̄ini.’ searar̄ññini.” ur̄agŋf ⁷⁰ nowani re ur̄igŋawix̄ini, “Jox̄i n̄iaiwŋf Gor̄ixoyáox̄irani?” ur̄agŋa o “Soyŋné apĩ n̄irar̄ññoi.” ur̄agŋf ⁷¹ awa re r̄ññigŋawix̄ini, “None xewanñño xw̄iyŋá meár̄ññpax̄f̄pi rariñagi ar̄fá wíwáyŋf nání s̄ñwŋf w̄inarogŋá ám̄i wĩ n̄ib̄iro xw̄iyŋá mear̄ipaxŋf mimónñni.” r̄ññigŋawix̄ini.

23

Omĩ Pairato t̄ññf e wár̄igŋá nánir̄ini.

¹ E n̄r̄ññiro nowani n̄wiáp̄ññimearo Jisasomĩ gap̄imanŋf Pairato t̄ññf e nání n̄méra nuro ² n̄r̄émómáná Jisaso nání n̄xekw̄imoro Pairatomĩ re ur̄igŋawix̄ini, “O yapŋf n̄neaiwapiya nuri Judayene yar̄ññwáyŋf n̄neawiaikiri ‘Émayŋyá m̄ixŋf ináyŋf Sisaomĩ ñigwŋf takisŋf nání m̄ñni m̄wipani.’ n̄near̄iri xewanñño nání re rariñni, ‘Nionĩ ámá yeáyŋf seayim̄ixemeámŋa nání ar̄fowayá xwŋá piax̄fyo dání iwiaron̄jáonĩ, m̄ixŋf ináyŋf imónñjáon̄r̄ññni.’ rariñagi ar̄fá wíwár̄ini.” ur̄agŋa ³ Pairato Jisasomĩ yar̄ññf n̄wia nur̄fná yar̄ññf re wñññigĩni, “Jox̄i Judayŋyá m̄ixŋf ináyŋf imónññox̄irani?” ur̄agŋf o “Jox̄i dixŋf r̄ixa apĩ n̄rariññini.” ur̄agŋf ⁴ Pairato apaxŋpánññf imónñgŋá xwéowami t̄ñni ámá e ep̄froyŋf egŋáyo t̄ñni re ur̄ññigĩni, “Xw̄iyŋá mear̄ipaxŋf imónññf b̄i nání p̄fá meḡnar̄ññini.” ur̄agŋf aiwŋf ⁵ awa ar̄kĩ re urayigŋawix̄ini, “Jisaso Judia p̄ropen̄isŋf re amĩ amĩ nemer̄i ámá n̄ñni re oyaiw̄ipoȳññiri, ‘O negŋf m̄ixŋf ináyŋf imónáná émayo m̄ixŋf x̄fdowáranŋwár̄ini.’ oyaiw̄ipoȳññiri nuréwap̄iya war̄ññor̄ini. Gariri p̄ropen̄isŋfyo dání nera b̄ññyŋf re enĩ aí nearéwap̄iyar̄ini.” ur̄agŋa ⁶ Pairato ar̄fá e n̄wir̄i awami yar̄ññf re wñññigĩni, “O Gariri p̄ropen̄isŋfyo dán̄orani?” ur̄agŋf ⁷ awa re ur̄igŋawix̄ini, “Oyĩ, Jisaso p̄ropen̄isŋf gap̄imanŋf Xeroto meñweañfyo dán̄orini.” ur̄agŋa Xeroto enĩ íná Jerusaremĩ ñweañagi nání Pairato o t̄ññf e nání wiowár̄ññigĩni.

Omĩ Xeroto t̄ññf e nání wiowár̄igŋá nánir̄ini.

⁸ Judayowa Jisasomĩ gap̄imanŋf Xeroto t̄ññf e nání n̄méra úáná o en̄íná dání am̄ipi Jisaso yar̄ññyŋf nání ar̄fá n̄wir̄i “Omĩ s̄ñwŋf ow̄ññim̄ini.” n̄iyaiwia bagŋf nání omĩ s̄ñwŋf n̄w̄ññir̄fná yayŋf n̄win̄iri “Jisaso em̄im̄f

bí oníwapiyini.” nìyaiwirí ⁹ yaríñf obaxí nìwiayaríñagí aiwí xíoyá bí muríñiniginí. Murípa yaríñá ¹⁰ apaxípáníñf imónígfá xwéowa t́nì ñwí ikaxí eáníñpí mewegíáwa t́nì xwíyá ríá t́ñf xekwímóagá ¹¹ Xeroto t́nì xegí porisowa t́nì uyíñf mero ikayíwí mearíro nemáná rapírapí awíaxí wú míxí ináyowa yínarígfá imóníñf wú nuyíríro ámí Pairato t́ñf e nání wiowaríñiniginí. ¹² Xeroto t́nì Pairato t́nì xámí xepíxepá rónagííwau śá ayimí nawíní imónígfísixíni.

“O pí éagí íkíáyo yekwíroárimíñí?” uríñf náníñí.

¹³ Jisasomí ámí Pairato t́ñf e nání níméra úaná Pairato “Apaxípáníñf imónígfá xwéowa t́nì Judayí mebaóowa t́nì ámá ńnì t́nì obípoi.” níríñí ¹⁴ awa ámí báná re uríñiniginí, “Soyíné xámí ámá ro níméámí níbírí re níríawixíni, ‘O ámá ńnì “Émáyo míxí xídwáranéwáñíni.” oyaiwípoiñíñí níséaréwapíya emearíñoríni.’ níríá aiwí soyíné xwíyá umearígfápi nání nioní segí sñwí aníge dání yaríñf wiayíagí aiwí omí xwíyá mearípaxí wí mimóníñiniginí. ¹⁵ Xeroto ení ṕfá nìwirí aí omí xwíyá mearípaxí bí mimónípa enagí nání ámí none t́ñf e nání seapowarénapíñíni. Aríá époi. None omí píkiáni nání uyíñí ení bí aga mimóníni. ¹⁶ Ayíñání ‘Nioní yaríñápi nání ríñearíñoi?’ oyaiwiníñí sa iwaníñí níméperi wárimíñí.” uráná ¹⁷ Judayí xwiogwí ayí ayo aiwá Aníñajo Múroagí nání narígfáyimí “Émáyí gapímano negí ámá gwí ñweañf wo oneawáñíni.” nìyaiwíro nání ¹⁸⁻¹⁹ ámá e epíroyí egíá nawíní ńnì xíxewíámí re urígfawixíni, “Jisasomí nípíkírí Barabasomí —O Jerusaremí ñweagíáyí wa t́nì nìwiápíñímearo ‘Émáyo míxí oxídwáraneyí.’ níríro míxí nìwiróná ámá píkiagíá omí émáyí íá nìxero gwí aníyo ñwirárígfóríni. “Omí neawáñíni.” uráná ²⁰ Pairato “Jisasomí owárimíni.” nìyaiwirí ámá ayo ámí bí uríagí aiwí ²¹ ayí ríñmíñf t́nì re urayígfawixíni, “Íkíáyo yekwíroárei. Íkíáyo yekwíroárei.” urayaríñá ²² Pairato ríxa biaú uríí aiwí ámí bí re uríñiniginí, “Pí nání? O pí íwí éf nání íkíáyo yekwíroárimíñí? Xwíyá omí nímearíñí píkipaxí wí imóníñagí míwíñíméáñíni. Ayíñání iwaníñí níméperi wárimíñí.” uríagí aí ²³ ámá ayí Pairato omí íkíáyo oyekwíroáñíñí aríki ámí wíñí símí t́nì nuyayíróná ṕné Pairatoyá xórórí wígfawixíni. ²⁴ Ṕné oyá xórórí wíagíá nání re uríñiniginí, “Segí seaimónaríñpí xe oimóníni.” nuríñí ²⁵ ámá ńnì wiwaníñíyí “Neawáñíni.” uríó —O Jerusaremí ñweagíáyí wa t́nì nìwiápíñímearí “Émáyo míxí oxídwáraneyí.” níríro míxí nìwiróná ámá píkiagíá omí émáyí íá nìxero gwí aníyo ñwirárígfóríni. O nání ayí “Neawáñíni.” uríomí Pairato nìwáñíñí Jisaso nání wígfí dñf yaiwííáyo nìxídíñí porisowa íkíáyo yekwíroáñíñí nání ḿnì wíñiniginí.

Jisasomí yekwíroárigíá náníñí.

²⁶ Ḿnì wíáná porisowa omí níméra nuríñá Jisasomí iwaníñí mépeayííá enagí nání ríxa ení meánípa nerí ná neága waríñagí nìwíñíro ámá wo Saimonoyí ríñíñjo —O aní xegí yoí Sairini dáníñíni. O maiwí amíyo dání Jerusaremí nání baríñomí óf e órórí niníro “O íkíá yoxáípa níkwónímí Jisasomí oxídíni.” nìyaiwíro omí íkíá yoxáípa saníyíyo nìwikwíaríro níméra waríñá ²⁷ ámá oxí apíxí obaxí íkwíkwierí ríwíñíñí nuro apíxí obaxí wíwa ení ríwíyo númí nuróná ñwapé t́nì ámíxíá nìwíaxída waríñagíá ²⁸ Jisaso nìkínímóníñí re uríñiniginí,

“Jerusaremi dánj apixí riwayíné nioní ñwí mìnímieapa époyí. Se-waníñwayíné nání mieainíro segí niaíwíyo miearo éfrixíní. ²⁹ Ayí rípi nání seararíní. Ríwéná xeaníj ríá tñj seáimeaníá enjagí nání apixí niaíwí tígííwa wigí niaíwí nání aga dñj sipí winíá enjagí nání áamá re ríprífaríní, ‘Apixí oxí rogííwa tñj síní apíyá niaíwí mixelígííwa tñj apixí síní niaíwí aminíj mìní mívípa yarígííwa tñj íwa yayí owiníní.’ ríprífaríní. ³⁰ Xeaníj apí aga xaiwí seáimeaníá enjagí nání áamá dñwí mñjyo ‘Nípiérorí neakwarímoí.’ uríro dñwí mñj onímíapia wímí ení ‘Seáyí e rítí neaití.’ uríro epírfaríní. ³¹ Wé róníñáoní íkíá síñíníj imóníñáoní aí xeaníj níkaríáyí nání seyíné íwí yarígííyo dání íkíá kíriníñj imónígíáyíné anípaxí seakárínífaríní.” uríñínigíní. ³² Áamá ríkíkíríó yarígííwaú ení Jisaso tñj nawíní píkiaríro nání níkumíxíro nímera nuro ³³ ríxa yoí áamá Mñj Gíxweáí ríníñe níremoro omí íkíáyo níyekwíroárimáná mídímídání ríkíkíríó yarígííwaú ení yekwíroáraríná ³⁴ Jisaso Goríxomí re uríñínigíní, “Ápe, nioní niarígíá tíyí awa majíá nímonímáná niaríñagíá nání joxí yokwarímí wíí.” uraríná porisowa Jisasoyá rapírapí goní goní meámíníréíní sárú nero yaní inaríñagíá ³⁵ áamá númí báyí e nírówapíro síñwí níwíníro Judayí ámináowa ení aí ríperírí número re rígfawixíní, “O áamá wíyo arírá wiagoríní. O nepa áamá aríowayá xwíá píaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáó enánáyí, Goríxo nírfpearí nene yeáyí neayímíxemeaníá nání uowárenapíníoyí raríñwáó enánáyí, xewaníño arírá oiníní.” níra waríná ³⁶ porisowa ení ikayíwí numearíroná inígí wainí mixelí yaríñfí mìní wianíro nání anjí e níbíro ³⁷ re urayígfawixíní, “Joxí Judayíyá mixelí ináyoxí enánáyí, jíwaníñoxí éf mìníneí.” urígfawixíní. ³⁸ “Áamá royí mixelí ináyí Judayíyáoríní.” níróro íkíá wáráyo rífwamíñj e neámáná oyá yoxáíyo xwápiyí seáyí émi píraugíawixíní.

³⁹ Ríkíkíríó yarígííwaú, Jisasomí mídímídání íkíáyo yekwíroárfíwaú wíó Jisasomí ikayíwí nuríri re uríñínigíní, “Joxí nepa áamá yeáyí neayímíxemearíá nání aríowayá xwíá píaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáóoxíraní? Jíwaníñoxí éf mìníníri yawawí ení yeamíníri eí.” uríagí aí ⁴⁰ wíó “E murípaní.” nuríri mixelí re uríñínigíní, “Ríníñj o mearíñfí joxí axípi nímearí aiwí Goríxo nání wáyí mísinaríníraní? ⁴¹ Yawawí yeapíkíáná ayí ananíní. Íwí yarígwííyo dání xíxeni yeapíkíaríñoí. Áamá royí íwí bí méagí aiwí píkiaríñoí.” nuríri ⁴² Jisasomí re uríñínigíní, “Joxí ríxa mixelí ináyí nímoníri nímeníwearíná nioní nání dñj móríxíní.” uríagí ⁴³ Jisaso re uríñínigíní, “Nepa ríraríñíní. Agwí nioní tñj aníñamí ñweaníwíí.” uríñínigíní.

Jisaso penj náníriní.

⁴⁴ Ríxa sogwí áwíní e ñweanáná re eníñínigíní. Sogwí nísfkwírí aní níminí sía xaiwí níyinára nurí ríxa 3:00 p.m. imónáná sogwí ámi noxárorí aníñínigíní. ⁴⁵ Sogwí síkwíaríñáná rapírapí sepiá aní sipísipí rídíyowá yarígííwá ñwíá tñjímíní epaníñoáriníñj áwíní e naxínowáríri wúkaú epaníñoáriníñínigíní.

⁴⁶ Jisaso ríaiwá re ríñínigíní, “Ápoxíní, gí dñj oríñwírírímíní.” nurímí dñj yáníñínigíní. ⁴⁷ Jisaso dñj yáníagí porisowamí seáyí e imóníño amípí ayí e éagí síñwí e níwíníri Goríxomí yayí numerí re ríñínigíní, “Áamá ro nepa wé róníño, sipí wí mímixípa

enomi aí pikíwini.” ríñiniginí. ⁴⁸ Ámá oxí apíxí níní Porisowa Jisasomi yekwíroárarfná sñwí wínaníro bímífáyí sogwí sfkwiáriri ámí oxárorí nerí Jisaso perí éagi níwiniro ayá íá níxirínimí wigí aní e nání umigíawixini. ⁴⁹ Ámá Jisasoyá xegí imóniníyí tñí apíxí Gariri píropenisíyo dání o tñí nawini bígííwa tñí ná jámí onímiápi nírómáná omí píkiarfná amípí apí e éagi sñwí wíngíawixini.

Jisasomí xwíá weyárigíá nánirini.

⁵⁰⁻⁵¹ Ámá wo xegí yoí Josepoyí riniño —O Judia píropenisíyo aní xegí yoí Arimatia dánorini. O Judayíyá xwíríxí mearígíá mebáyí worini. O wé róniño enagi nání xegí wíá Jisasomí píkiaríro nání mekaxí nímero yarígíápi nání “Apánirini.” mívimóniníorini. “Goríxo xwioxíyo nímeámí nerí neamenñeantápi gíní gíná imóniníárfani?” níyaiwiro weníñí nerí ñeañorini. ⁵² O émayí gapímaní Pairato tñí e nání nuri Jisaso píyomí xwíá weyáriminirí nání yaríñí níwirí Pairato “Oyí.” uríagi nuri ⁵³ Jisaso píkiíomí nímeámí níwepínirí xwíá e dání rapírapí apíá wenípi tñí xopíxopí nírorí sñáyo ámá óf ríxígíáyimí —Ayí ámá siní mítáíyirini. Ayimí tímínirí nání nímeámí nuri ínimí tñiniginí. ⁵⁴ Sabaríá nání amípí pírániñí nímxíro tarígíáyimí nítirí aiwí Sabaríá náyi ríxa anwí e enáná tñiniginí. ⁵⁵ Apíxí Gariri píropenisíyo dání númí bííwa “Jisasomí aríge ríá tarini?” níyaiwiro sñwí wínaníro númí nuro sñá óyimi sñwí níwíníróná xíomí taríná ení sñwí níwínimí ⁵⁶ wigí aní e nání nuro Sadéyo Jisasoyá wará xópé éwaníginirí íkíá díá dñí naní eaaríñí bí tñí gíní bí tñí pírániñí nímxíro níro sá wegííwa Sabaríáyo ñwí ikaxí eáníñípi raríñípa kíkíá ñweagíawixini.

24

Jisaso ámí wiápínimeañí nánirini.

¹ Sadéyo aga wíá móniníimí íwa íkíá díá tñí gíní tñí xámí pírániñí imíxárigíápi nímeámí nuro ² ríxa Jisaso xwíá weyáriníje níremoro sñá xwáripáyo maní e éf ráráriníño mímegwínárí nímega nuri yání e wenagi níwiniro ³ óyimi nípáwiro aí Áminá Jisaso míwenagi níwiniro ⁴ “Píyo geráni?” níyaiwiro ududí niníro ronáná re eniniginí. Ámá waú egí rapírapí xwíníá eagííwaú sfmímaní e rónapígísisixini. Sfmímaní e rónapáná ⁵ apíxíwa wáyí níkaríníro sfmímaní xwíáyo íkwíróáná awaú re urígísisixini, “Síní úo nání ámá xwíá weyárarígíe pí nání pífá yaríño? ⁶ Siní re mívénini. Ríxa wiápínimeániniginí. O siní seyíné tñí Gariri píropenisíyo nemeríná searíñípi nání dñí mópoyí. ⁷ Re searíñirini, ‘Negí Judayí ámá imóniníáoní míyí níwíníróná ámá íwí yarígíáyí íá nínxero íkíáyo níyekwíroáripírfá enagi aí ámí sía wíyaú wíyi ríxa nórimáná enáná wiápínimeámíáriní.’ ríñirini.” uríagi ⁸ íwa Jisaso xwíyíá eníná uríñí apí nání dñí níwínirí ⁹ xwáripáyo píní níwíárimí nuro wíepísaríñí wé wúkaú síkwí wo awamí íwa wíníapí nání repíyí níwiro ámá Jisasoyá xegí imóniníyí ení níyoní repíyí wigíawixini. ¹⁰ Apíxí repíyí wíarígííwa Magídara dání Mariaí tñí Joanaí tñí Jemisomí xínáí Mariaí tñí ámí wíwa tñinirini. Íwa wáí wurímeiarígíáwamí wigí wíníapí nání áwaní uríagíá aí ¹¹ “Íwa wigí xwíyíá íkíá íwíyo dáníñíñí raríño.” níyaiwiro “Nepaxini.” níyaiwipa nero aí ¹² Pitao

níwíápínímeari anjíní nuri xwáripáyo níremómáná nípkwíníri ínímí weníhí éyí wíníhínigíní. Rapírapí Jisasomí xopíxopí róníhúní wí e wenagí níwíníri ámí xegí anj e nání nuríná e enagí wíníhí nání ududí néra unjínigíní.

Wiepísinj wáú Emeasí nání waríná wímeahí náníriní.

¹³ Jisasoyá xegí ámá imóníhíyí wáú sfá axíyímíní anj Emeasíyí ríníhípímí nání nuri —Anj apí Jerusaremí dání ná jfámíne onímíápiríní. ¹¹ kiromita imóníheríní. ¹⁴ Awaú ófyo nuri Jerusaremíyo amípi Jisasomí wíhípi nání repíyí niga nuri ¹⁵ xwíyífá níriga waríná Jisaso xewaního anjwí e níbírí níwímeari awaú tñní nawíní nuro ¹⁶ awaú Jisasomí síhíwí níwíníri aiwí omí mí mómíxí yaríná ¹⁷ Jisaso yaríhí re winjínigíní, “Awagwí anj nuríná xwíyífá níriga waríhípi pí éf nání níriga waríhí?” uráná awaú éf nírómáná símímanj kípíhí níyiri ¹⁸ wífo, Kiriopasoyí ríního re uríhínigíní, “Ámá nñní Jerusaremí urínantíro úfáyo sa joxíní e imóníhípi nání majfáraní?” urfagí ¹⁹ o yaríhí re winjínigíní, “Jerusaremíyo pí imóníhínigíní?” urfagí awaú re uríhísisixíní, “Nasaretí dánhí Jisaso nání rínaríhíwí. O Goríxoyá síhíwíyo dání ámá nñnyá síhíwíyo dání ení wíá rókiamoaríhí enj eáníhí wo nímóníri emímí erí xwíyífá píráníhí urímerí yarího nání rínaríhíwí. ²⁰ Omí apaxípáníhí imóníhífá xwéowa tñní negí ámíná neamenhíweagífáwa tñní xwíríxí número omí íkíá seáyíyo oyekwíroárfípoyníri émányo mñní wíoi. ²¹ Xámí nene dñhí re kíkayówaríní, ‘Goríxo nene émányíyá gwí hweahíweéníhí imóníhíweéne neaíkweanfá nání urowárenapíníto ámá orfaní?’ Dñhí e kíkayówaríní. Xwíyífá apí aí ámí bí rípiríní. Omí ríxa nípíkímáná enáná sfá wíyáú wíyí oráná ²² agwí sfá ríyímí nenehá apíxíwa ayá nearemóoi. Íwa wíá móníhífmí ámá xwáripá tñhí e nání nuro aí ²³ píyí tfo míwenagí níwíníro nene hweahíweé nání níbíro re nearáoí, ‘Newané xwáripáyo dání oríhí níwíníranéná anjínají wáú nírónapíri “O síhí unjoi.” nearfíi.’ nearfagí ²⁴ negí ámá wa ámá píyo tfe nání nuro apíxíwa nearfápi síní axípi e imóníhíagí níwíníro aiwí píyomí síhíwí bí míwínáoí.” Jisasomí repíyí e wíagí ²⁵ Jisaso re uríhínigíní, “Awagwí majímají yaríhíwagwíríní. Amípi wíá rókiamogífáwa níro ríwamíhí eagífápi arfá níwírí aiwí anjíní ‘Neparíní.’ níyáiwírí dñhí míkíwíropa yaríhíwagwíríní. ²⁶ Awagwí ámá yeáyí seayímíxemeanfá nání arfowayá xwífá píaxíyo dání iwíaronfóyí raríhíto nání re ríyáiwíaríhí, ‘O ríníhí bí míméá ananí míxí ináyí nímóníri níkíhímí Goríxo táfámíni hweapaxíriní.’ ríyáiwíaríhí? Oweoi, xámí ríníhí nímeámáná ríwíyo níkíhípaxíriní.” nuríri ²⁷ ríwamíhí Goríxoyáyo amípi xfo nání níriníri eáníhípi Moseso eaje dání repíyí píráníhí níwíera urí amípi wíá rókiamogífáwa ríwíyo eagíe dání ení repíyí píráníhí níwíera urí enjínigíní. ²⁸ Anj awaú waríhíe ríxa anjwí e níremoríná Jisaso awaú “O wíarfí nímúrorí uníhoi.” oyáiwípiyíníri wíwapíyaríná ²⁹ awaú urakíonwíráníri nání re uríhísisixíní, “Joxí míyeamúropaní. Sogwí ríxa wéf enagí nání sfá róríníhoi. Yawawí tñní sá re owaneyí.” urfagí awaú tñní sá wémíníri nání nawíní anjyo nípáwíro ³⁰ níhíweagífasáná ríxa aíwá naníro neríná Jisaso bískerfápi nímeari Goríxomí yáyí níwímáná níkwíríri mñní wíarfí ³¹ awaú ríxa síhíwí mí wómíxípaxí nímóníri omí síhíwí mí wómíxáná re enjínigíní.

O awaú sɨɨwɨf anɨgɨle dánɨ anɨnɨɨnɨgɨnɨ. ³² O anɨnɨfagɨ nɨwɨnɨri re rɨnɨgɨsɨxɨnɨ, “O tɨnɨ ófyo nɨbɨranená o xwɨyɨfá Gorɨxoyá rɨwamɨɨɨf eánɨɨɨɨɨf píránɨɨɨf repɨyɨf nɨyealéra barɨná yegɨ xwɨoxɨfyo dánɨ rɨxa dɨɨɨf nɨfá yeáɨrɨnɨ.” nɨrɨnɨrɨ ³³ axɨná Jerusaremɨ nánɨ nɨwɨápɨnɨmeámɨ nuri wɨepɨsarɨɨɨf wé wúkaú sɨkwɨf wo egɨfawamɨ tɨnɨ áamá awa tɨnɨ nawɨnɨ ɨweagɨfáyo tɨnɨ nɨwɨmearɨ ³⁴ ayɨ “Ámɨnáo rɨxa wɨápɨnɨmeáɨnɨgɨnɨ. Saimonomɨ sɨɨɨnɨ wimónɨnɨgɨnɨ.” rɨnarɨɨɨɨɨf arɨfá nɨwɨrɨ ³⁵ amɨpɨf ófyo néra úɨɨɨf nánɨ áwanɨf nuri re urɨgɨsɨxɨnɨ, “O rɨxa bɨsɨkerɨfá kwɨrarɨná yawawɨ rɨxa sɨɨwɨf mí wómɨxɨfɨsɨxɨnɨ.” urɨgɨsɨxɨnɨ.

Wɨepɨsɨɨɨfyo áwɨnɨ e éf rónapɨɨɨf nánɨrɨnɨ.

³⁶ Sɨnɨ Jisaso nánɨ áwanɨf e urarɨná re enɨnɨgɨnɨ. Xewanɨɨo áamá nɨyonɨ áwɨnɨmɨ dánɨ sɨɨɨnɨ rónapɨɨɨnɨgɨnɨ. ³⁷ Sɨɨɨnɨ rónapáná ayɨ sɨrɨf nɨpɨkɨnɨro wáyɨf nɨkárɨnɨro “Pɨyɨɨɨf sɨwɨf womɨ sɨɨwɨf rɨfá wɨnɨɨwɨnɨ?” yaiwɨarɨná ³⁸ o re urɨɨnɨgɨnɨ, “Seyɨnéf óf nɨkárɨnɨro ‘Jisasorɨfánɨ?’ mɨyáiwɨf dɨɨɨf obɨbaxɨf pí nánɨ nɨmóá warɨɨoɨ? ³⁹ ‘Ayɨ Jisasorɨfánɨ?’ yaiwɨpɨrɨf sɨkwɨfyo tɨnɨ wéyo tɨnɨ sɨɨwɨf nanɨpoyɨ. ‘Gɨf wɨf tɨnɨ enɨf tɨnɨ enɨ rɨ renɨ?’ yaiwɨpɨrɨf wé seáyɨf e nɨkwɨárɨpoyɨ. Pɨyɨɨɨf sɨwɨf gɨf wɨf tɨnɨ enɨf tɨnɨ tɨɨɨránɨ?” nurɨrɨ ⁴⁰ xegɨf wé tɨnɨ sɨkwɨf tɨnɨ sɨwá wɨagɨ ⁴¹ ayɨ yayɨf seáyɨmɨf dánɨ winanɨro nero aí sɨnɨ “Aga Jisasorɨfánɨ?” mɨyáiwɨf ududɨf nɨwɨga warɨná o ayɨ “Pɨyɨɨɨf sɨwɨmanɨ. O aɨwá narɨnɨ.” oyaiwɨpoyɨnɨrɨ re urɨɨnɨgɨnɨ, “Nɨonɨ nɨmɨf nánɨ aɨwá bɨ menɨránɨ?” urɨfagɨ ⁴² ayɨ peyɨf pɨrɨf bɨ umealáná ⁴³ o nurápɨrɨf wɨgɨf sɨɨwɨf anɨgɨe dánɨ nɨɨnɨgɨnɨ.

⁴⁴ O re urɨɨnɨgɨnɨ, “Xámɨ nɨonɨ sɨnɨ seyɨnéf tɨnɨ nɨmerɨná xwɨyɨfá rɨpɨf searɨɨnɨgɨnɨ, ‘Rɨwamɨɨɨf amɨpɨf nɨonɨ nánɨ Moseso ɨwɨf ikaxɨf nɨrɨrɨf eanɨpɨf tɨnɨ wɨfá rókɨamoagɨfáwa nɨrɨro eagɨfápɨf tɨnɨ Bɨkwɨf Samɨyo nɨrɨnɨrɨf eánɨɨɨɨf tɨnɨ wɨf surɨf má mé aga xɨxenɨf nɨmónɨnɨfárɨnɨ.’ searɨɨnɨgɨnɨ.” nurɨrɨf ⁴⁵ awa rɨwamɨɨɨf xɨfo nánɨ Bɨkwɨf Gorɨxoyáyo eánɨɨɨɨf pɨ nɨjɨfá oimónɨpoyɨnɨrɨf wɨgɨf dɨɨɨf jɨfayo nanɨf nɨwɨmɨxɨrɨf ⁴⁶ re urɨɨnɨgɨnɨ, “Enɨná dánɨ Bɨkwɨfyo rɨwamɨɨɨf re nɨrɨnɨrɨf eánɨnɨ, ‘Áamá yeáyɨf seayɨmɨxɨmearɨfá nánɨ arɨfowayá xwɨfá pɨaxɨfyo dánɨ iwɨaronɨfo rɨnɨɨɨf nɨmearɨf nɨperɨf aɨwɨf sɨfá wɨyáú wɨyɨf óráná ámɨ xwárɨpáyo dánɨ wɨápɨnɨmearɨfárɨnɨ.’ nɨrɨnɨrɨf eánɨnɨ. ⁴⁷ Rɨpɨf enɨf nɨrɨnɨrɨf eánɨnɨ, ‘Áamá omɨf dɨɨɨf nɨwɨkwɨrorɨɨɨfɨpɨmɨf dánɨ xegɨf imónɨɨɨfɨf xwɨyɨfá rɨpɨf wáf wurɨmeɨpɨrɨfárɨnɨ, ‘Segɨf ɨwɨf yarɨgɨfáyɨf rɨwɨmɨnɨf nɨmamorosánɨf imónánáyɨf, Gorɨxo yokwarɨmɨf seaiɨnɨɨoɨ.’ Jerusaremɨf dánɨ anɨf nɨmɨnɨf wáf e wurɨmeɨpɨrɨfárɨnɨ.’ nɨrɨnɨrɨf eánɨnɨ. ⁴⁸ Seyɨnéf amɨpɨf nɨonɨf nánɨf wɨnɨfá rɨpɨf nánɨf áwanɨf urɨmɨfɨrɨxɨnɨ. ⁴⁹ Arɨfá époyɨf. Gɨf ápo enɨnáf segɨf seáowowayáf sɨmɨmanɨf e dánɨf ‘Nɨonɨf segɨf seárɨfawéyo gɨf kwɨyɨfɨf wɨmɨfárɨnɨ.’ urɨɨɨfɨf seyɨnéf seáɨmearɨfáf nánɨf nɨonɨf rɨxa seaiapowárɨmɨfɨnɨ. Seyɨnéf Gorɨxoyáf kwɨyɨf émɨf dánɨf sɨnɨf enɨf mɨseaeámɨxɨpa nerɨnáf anɨf rɨpɨmɨf pɨnɨf nɨwɨárɨmɨf amɨf amɨf mupanɨ. E nerɨf aíf rɨxa enɨf seaeámɨxánáf nɨonɨf nánɨf amɨf amɨf wáf urɨmɨfɨrɨxɨnɨ.’ urɨɨnɨgɨnɨ.

Anɨɨnamɨf nánɨf peyɨɨf nánɨrɨnɨ.

⁵⁰ O Jerusaremɨf dánɨf ayo nɨwɨrɨmeámɨf nurɨf anɨf xegɨf yof Betaniyɨf rɨnɨɨfɨpɨmɨf nɨrémómánáf xegɨf wé seáyɨf e nɨmɨxɨrɨf ayɨf Gorɨxoyáf dɨɨɨf tɨnɨf píránɨɨɨf onɨweápoyɨnɨrɨf amɨpɨf yarɨɨf nɨwɨrɨf ⁵¹ sɨnɨf nɨwɨarɨnáf Gorɨxo omɨf nɨmɨnɨpɨmɨf rɨxa anɨɨnamɨf nánɨf peyɨɨnɨgɨnɨ. ⁵² Rɨxa anɨɨnamɨf

náni peyíagí ayí e síjwí níwíními ámi Jerusaremi náni nuro seáyími seáyími nimóga nuróná ⁵³íníná aḡí rídíyowá yaríḡíwámí nípáwiayiro Goríxomí seáyí e umeagíáríní.

Xwiyfá yayf neainaríj Jono eanjpirini.

Rfwamíj rípi “Xwiyfá yayf neainapaxf Jono eanjpiyí” riníjpirini. O Jisaso wiepí sagowa worini. Xewaníjo nání nriri nearíná yumí “Wiepí saríj Jisaso díj síxí uyíjoi” nriri eanjorini. O Jisaso ríxa nípémáná níwiápí meámi aní nani nípeyimáná enáná ámi xwiogwí aga obaxí nípwémáná enáná rfwamíj rípi eanjrini. Ámá “Goríxo aríre imóníjoríani?” yaiwiaríná Jisaso riri eri enjípimi dání níjía imóníj ríxini nriri eanjrini. “Óf Goríxo táfamíníj iníjyi Jisasaríani?” níyaiwiro díj níwíkwíroríjípimi dání díj níyimíj imóníjpi tígíyíf eni imóníj ríxini nriri eanjrini.

Xwiyfáoyi riníjo ámá imóníjpi nánirini.

¹ Iwamfó xwá riri sini menjána Xwiyfáoyi riníjo iná jweanjrini. O Goríxo tñi nawini níjweari o tñi xixeni imóníj rini. ² Aga iwamfó dání Goríxo tñi jweagílorini. ³ O Goríxo neríjípimi dání amípi imóníj nípini imóníj rini. Pí pí imóníjpi wí xegípi mimóní xfo neríjípimi dání imóníj rini. ⁴ O díj ámá amípi síj imónína nání tíjorini. Díj o tíjpi, ayf ámáyo Goríxo imóníjpi nání wáf wókinfa nánirini. ⁵ Wáf api sfá yiná ríje wáf ónaríná sfápi wí sfá uyimíxíjmani.

⁶ Ámá wo —O wayf neameainf Jonoyi riníjorini. Goríxoyá xwiyfá yanf wiowá ríjorini. Omí Goríxo urowá rénápána ⁷ o ámá nñi wáf api nání arfá níwiro díj íkwíropíri nání áwanf urimíniri nání bíjínigini. ⁸ O ámáyo wáf wókiaríjomaní. Sa wáf wókiaríjo nání áwanf nearimíniri bíjorini.

⁹ Aga nepa wáf wókiaríjo, ayf rorini. Xwáf tfo nání níbiríná Goríxo imóníjpi nání díj mopíri nání wáf wókímíxíjorini. ¹⁰ O xwáf tfo jweanjána xwáfári tñi amípi tñi xfo neríjípimi dání imóníj aiwi oxí apíxí mí mímímíxíjáfawixini. ¹¹ O ámá xegí Judayf tíj e nání úagí aiwi mumímíxíjáfawixini. ¹² E nerí aiwi ámá omí numímíro díj wíkwírófáyí niaíwí Goríxoyá oimóníjpoi nriri síjwí wíj rini. ¹³ Ayf niaíwí ámá emearígfá yapí imónígfámani. Apíxí xírarígfá yapí imónígfámani. Ámáya díjfo dání eni imónígfámani. Sa Goríxoyá díjfo dání xegí niaíwíyí imónígfá rini.

¹⁴ Xwiyfáoyi riníjo aga ámá nímoníri xwáf tfo nene tñi jweanjána nene seáyí e o imóníjpi aga xegí bí imóníjagi wíjwanigini. O, Goríxoyá síjíníj émiaoríjo xfo tñi xixeni seáyí e imóníjagi wíjwanigini. Ámaéne wá ayá wí neawianaríjagi wíjwanigini. Goríxo imóníjpi nepa xixeni síwá neainaríjagi eni wíjwanigini. ¹⁵ O nání wayf neameainf Jono áwanf nriríná wáf re ríjínigini, “O nioní re ríjórini, ‘Rfwíyo bínfó nioní sini menjána o xámi jweanjagi nání nioní seáyí e nímoníni.’ ríjórini.” ríjínigini. ¹⁶ Ayf rípi nání “Ámaéne wá ayá wí neawianaríjagi wíjwane Goríxo imóníjpi nepa xixeni síwá neainaríjagi wíjwane enjanigini.” raríjini. O wá níneawianírná bí onímíjpi níneawianí xwapí ayá wí níneawianíri arírá ámi ámi neainí rini. ¹⁷ Ayf rípi nánirini. Moseso Goríxoyá

Gorixoyápi anjnamí dání xawiówí yapi niweapiri omi xenweáagi wininjaniginí.” nineariri ³³ re neariniginíni, “Xámí nioní ení áamá nibiri yeáyí neayimixemeanfwiniginiri xwayí naniri nweanwáomí mí míwómixípa neri aiwí inigí tñí wayí numeaiá ouniri nrowárenapinjo re niriniginíni, ‘Ámá joxí kwíyí niweapiri wímeáagi winirfo nání dñfí re yaiwíríxini, ‘Ámáyo wayí numeairíná kwíyí tñí numeairi síxí umímonfo, ayí orfaní?’ yaiwíríxini.’ niriniginíni. ³⁴ Gorixo nirinipí tñí xixeni niwaninoní omí síjwí nwiniri nání nímeanpí nání mfkoni ‘O niaíwí Gorixoyáorini.’ searariníni.” neariniginíni.

Wiepsarínf wau wau awamí niwirímeáa unj nánirini.

³⁵ Wayí neameainj Jono, sá weño wápi tñí xegí wiepsarínf wau tñí nawini éf nroríná ³⁶ wenínf éfyí wininiginíni. Jisaso anj warinagí nwiniri re riniginíni, “Sipísipí miá ridiyowá nání Gorixo neaiapinjo iworini.” ríagi ³⁷ wiepsarínnowá Jono e ríagi arfá niwiri Jisasomí númí waríná ³⁸ o níkinimóniri wininiginíni. Awáú númí barinagí nwiniri re uriniginíni, “Pí yaniri númí nbariniji?” uríagi awáú re urigísixini, “Rabai —Negí agapíne níríná ‘Nearéwapiyarinoxirini.’ rarínwápirini. Rabai, joxí anj giwámí wearínirini?” uríagi ³⁹ o re uriniginíni, “Awagwí nibiri síjwí winipiyi.” uríagi awáú tñí nuro anj xfo wearinwá síjwí nwiniri ríxa sfápí tñí 4:00 p.m. imóninagí nání sfá ayi o tñí e sá wegíawixini. ⁴⁰ Wayí neameainj Jono Jisaso nání ríagi arfá niwiri númí úfiwáú wfo Adíruorini. O Saimoní Pitaomí xexirímeáorini. ⁴¹ O xámí nuri xexirímeáo Saimono nání pía neri re urémeaniginíni, “Yawawi áamá negí Xibiruyí píné tñí Mesaiayí rarínwáo —O áamá yeáyí uyimixemeanfa nání arfowayá xwá piaxíyo dání iwiaronfoyi rarígorini. Kiraisoyí ení rininorini. Omí ríxa síjwí winimeáwi.” nurimí ⁴² niwirímeámí Jisaso tñfí e nání nuri wímeáaná Jisaso omí síjwí agwí nwiniri re uriniginíni, “Joxí Jonomí xewaxoxi Saimonoxirini. Riná dání yof Sipasoxí —Yof api Girikíyí píné níríná Pitaoyí rarígfápirini. (Yof mfkápi síjwá rinini.) Yof Sipasoxi riripíráot.” uriniginíni.

Piripo tñí Nataniero tñí nánirini.

⁴³⁻⁴⁴ Jisaso, sá weño wápi tñí Gariri píropenifyo nání uminiri neríná áamá womí —O Piripoyí rininorini. Anj yof Betísaida dánorini. Anj api ayí Adíruo tñí Pitao tñí ení anj apimí dánowáurini. Jisaso Piripoyí rininomí niwímeari “Joxí níxídei.” uríagi ⁴⁵ Piripo nuri xegí áamá womí —O xegí yof Nataneroyí rininorini. Omí niwímeari re uriniginíni, “Ámá Moseso eníná níriri ríwamínf earí wá rókiamoagíwá nírro ríwamínf earo egfo ríxa síjwí winimeáwini. O Nasaretí dánfí Josepomí xewaxo Jisatorini.” uríagi ⁴⁶ Nataniero áamá Gorixo Isíreríyo yeáyí uyimixemeanfa nání urowárenapínfo nání re uriniginíni, “Joxí re ríyaiwiarinini, ‘Nasaretí dání nene ayá síwí nearopaxí imónínf bí imónipaxíriní.’ ríyaiwiarinini?” uríagi Piripo re uriniginíni, “Joxí nibiri síjwí wínet.” nurimí nuri Jisaso tñfí e baríná ⁴⁷ o Nataniero barinagí nwiniri o nání re riniginíni, “Isíreríyí wo áamáyo yafí bí míwíwapiyarínjo iworini.” ríagi ⁴⁸ Nataniero ududfí nwiniri re uriniginíni, “Aríge neri joxí nioní nání níjfa imóninini?” uríagi Jisaso re uriniginíni, “Piripo síni ríaiwá mirirípa éfmí joxí íkfa

pikfnami ikwapinŷyo nweanáná sŷjwí ranfaniginí.” urfagi ⁴⁹ Nataniero re urinigininí, “Nearéwapiyariŷoxiní, joxí niaíwí Gorixoyáoxirini. Isirerene negí mîxí ináyoxiní.” urfagi ⁵⁰ Jisaso re urinigininí, “Nioní ‘Joxí íkíá pikfnami ikwapinŷyo nweanáná sŷjwí ranfaniginí.’ rîrfagi nání joxí ‘Gorixomi xewaxorfaní?’ nîniaiwirí dŷŷí rînikwíroariní? Nioní apimí seáyí e imóninŷí bî yarinagi sŷjwí nanirfáriní.” nuriri ⁵¹ omí re urinigininí, “Aga nepa seararininí. Anfnami dání óf ináná Gorixoyá anfnají áamá imóninŷáoni tŷŷí e nání yirí weapiri yarinagífa sŷjwí winipirfáriní.” urinigininí.

2

Aga iniigí iniigí wainí oimóniri imixinŷí nánirini.

¹ Sfá wiyau pwéaná Gariri pîropenisŷyo anŷí bî xegí yoí Kenaí rîninŷipimí áamá wo apîxí mearinagi nání aiwá apí nimîxîro yarfíná Jisasomí xináí anŷí ayo nweanáná ² omí tŷŷí xegí wiepsarinŷowami tŷŷí urepearfá enagi nání awa ení nîbîro nweanáná re enigininí. ³ Áamá aiwá apí nání awí eánŷíyí iniigí wainí nŷŷí nowáraná Jisasomí xináí re urinigininí, “Íwe, wainí nŷŷí rîxa nowááoí. Bî sŷŷí mîweniní.” urfagi ⁴ Jisaso re urinigininí, “Ineyí, jîxí nioní pí oeniri nîrarinini? Nioniyá enŷí eáninŷí sŷŷání imóninŷíyí rínamani.” urfagi ⁵ xináí áamá aiwá nîxero yanŷí wiarigfáwami re urinigininí, “O pí pí searŷŷíyí xîxení xfdpoyí.” urfagi ⁶ Jisaso sŷŷá tŷŷí xwárfá sîxí imîxininŷí wé wíúmí dání wo — Apí wání wání iwajfá nerfíná 100 ritá iwajfá epaxpîriní. Judayí wigí yarigfápi tŷŷí xîxení nerfíná Gorixoyá sŷŷwíyo dání amípi wé rónigfá imónanîro igwífa wîmoarigfápa yaniri yarigfápirini. Jisaso sîxí wé wíúmí dání wo apí wenagi niwiniri ⁷ áamá aiwá yanŷí wiarigfáwami re urinigininí, “Iniigí niwiro iwajfá nerfíná magwí époyí.” urfagi awa aga iniigí iwajfá neróná magwí imimí yáraná ⁸ o awami re urinigininí, “Xwárfá sîxí tŷŷíyo dání niwiro nîmeámi nuro seáyí wiarigfóyiné seáyí e seaimóninŷomi mîni wípoyí.” urfagi awa nîmeámi nuro mîni wíaná ⁹ seáyí wiarigfáwami bosí umiearinŷo aga iniigí rîxa wainí imónifpi gŷgí nerí —O awa iwífe nání majfá nerí aiwí aiwá yanŷí wiarigfáwa nŷŷífarini. O gŷgí nerí apîxí mearinŷomi “Eini.” nuriri ¹⁰ re urinigininí, “Áamá nŷŷí iniigí wainí yanŷí nîwia nuróná re yarigfáriní. Xámi awiaxípi yanŷí nîwia núsáná áamá wainí apí rîxa nînimáná enjáná nanŷí onîmiápi imóninŷipi yanŷí nîwia warigfáriní. E yarigfá enagi aiwí joxí e méini. Joxí xámi wainí nanŷí imóninŷipi yanŷí nîneaiapiri aiwí wainí aga awiaxípi yómîŷí nîmerí agwiní neiaparinini.” urinigininí. ¹¹ Jisaso Gariri pîropenisŷyo anŷí Kenayo nînwearfíná emimí apí iwamfó nîwîwapiyirinŷipimí dání enŷí eáninŷí xfo imóninŷipi sîwá winarfíná xegí wiepsarinŷowa sŷŷwí nîwinîro dŷŷí wîkwírogfawixiní.

¹² E nemo anŷí xegí yoí Kapaneami rîninŷipimí nání nîwerí xegí xináí tŷŷí xexirfmeáowa tŷŷí xegí wiepsarinŷowa tŷŷí ení nawíní nîwero e sfá árfíní wí wegíawixiní.

Jisaso anŷí rîdiyowá yarigfáwami nîpáwiri enŷípi nánirini.

¹³ Jisaso sfá Anfnajo Neamúroagoí rîninŷíyí anŷí e imóninŷáná Jerusaremí nání nîyoari ¹⁴ anŷí rîdiyowá yarigfáwami ákinŷáyo nîpáwiri weninŷí éŷyí wininigininí. Nîgwí nání wa burimákau bî ero sipisipi

bí ero xawiówí bí ero yarínagá nîwinîri nîgwí senís wiarígtáwa ení éf nîjwearo yarínagá nîwinîri re enînigîni. ¹⁵ Sámí nîmearí síkwá nîyírearíná sipísipí tîni burímákau tîni mîxí xîdowárîrî xiáwowami ení mîxí xîdowárîrî nîgwí senís yarígtáwayá nîgwípi nîmearí emí noyaxîmorî wigí íkwianwí ení mîwiárorî nemána ¹⁶ xawiówí bî yarígtáwami mîxí re urîjînigîni, “Nîmeámî úpoyî. Anî gí ápoyá riwá makerfá anjwánîjî pí nánî imîxarîjî?” urfagi ¹⁷ xegí wiepîsarîjowa Bîkwíyo rîwamîjî re nîrîrîrî eánîjîpî nánî dîjî winîjînigîni, “Ápoxîniyá anjwámî pírániîjî éfîrîxîniîrî sîmí nîxeadîpénîrîjîpîmî dání mîyíóyo uríkwînarîjîni.’ nîmónarîni.” nîrîrîrî eánîjîpî nánî dîjî winîjînigîni. ¹⁸ Judayí ámînáowa Jisaso éfî sîjwí nîwinîro mîxí re urígtáwixîni, “Nene ‘E epaxorîani?’ siaiwianî nánî emîmî bî rîxa rîneaiwapiyarîjîni?” urfagá ¹⁹ Jisaso re urîjînigîni, “Soyîné anî riwá pîneápoiyî. E nerînáyí, nionî ámî sfá wîyaú wîyimi mîrîmîfárîni.” urfagi ²⁰ Judayí ámînáowa re urígtáwixîni, “None anî riwá mîraríná xwiogwí 46 neamúroñiwárîni. Joxî ananî sfá wîyaú wîyimi mîrîpaxoxîranî?” urfagá aiwî ²¹ o e nurîrîná ewayí ikaxí xewanîjî nánî nîrîrî re urîjînigîni. ²² Ayînánî rîwéná Jisaso Gorîxoyá dîjîyo dání piyí weje dání nîwiápîni meámáná enáná wiepîsarîjowa ewayí ikaxí xîo anjwá nánî urîniîjîpî nánî dîjî nîwinîri “Bîkwíyo xîo nánî nîrîrîrî eánîjîpî tîni xwîyíá xîo rîniîjîpî tîni neparîni.” nîyaiwiro dîjî wikwîrogtáwixîni.

Jisaso ámá nîni xwioxíyo dání yaiwiarígtápi nánî nijfá imónîjî nánîrîni.

²³ Sfá Anîñajo Neamúroagoî rîniîjîyi nánî aiwá imîxarígtíná Jisaso sîni Jerusaremî nîjwearíná emîmî yarínagá ámá obaxí e ñweagíáyí sîjwí nîwinîro omî dîjî nîwikwîroro apaxí mé “Orfani?” yaiwiarîjagá aiwî ²⁴ xewanîjî nepaxîjî nîmónîrî sîjânî “Onîrîni.” nîrîrî áwanî mîrowiáronînigîni. O ámá nîni yarígtápi nánî nijfá imónîjî enagî nánî áwanî mîrowiáronînigîni. ²⁵ Ámá wigí yaiwiarígtápi xwioxíyo adadî nîwirî nijfá imónîjî enagî nánî wí ámá nîbîro apî nánî áwanî urîpaxomanî.

3

Jisaso tîni Nikodimaso tîni xwîyíá rînigí nánîrîni.

¹ Ámá wo —O xegí yoí Nikodimasoyî rîniîjîrîni. Gwí mónígtá yoí Parisiyî rîniîjîyí worîni. Axo Judayí mebá worîni. ² O sfá wîyimi árîwîyimi nuri Jisasomî nîwîmearî re urîjînigîni, “Rabai, ‘Joxî nearéwapîyarîjî Gorîxo rîrowárénapijîoxî imónîjîni.’ neaimónarîni. Gorîxo dîjî mukîkayonáná ámá wo emîmî joxî yarîjîpî epaxí mîmónîjagî nánî rarîjîni.” urfagi ³ Jisaso re urîjînigîni, “Aga nepa rîrarîjîni. Ámá gîyí gîyí seáyiîmî dání mewepa nerînáyí, Gorîxoyá xwioxíyo wí ñweapîrfá menîni.” urfagi ⁴ Nikodimaso re urîjînigîni, “Ámá go go rîxa xwé niwiarómáná arîge nerî ámî eweanîjî? ‘Ámî xînáiyá agwíyo páwíáná omî ámî sîjî xînáí xîrîpaxîrîni.’ nîrîrî rîniîrîrîjîni?” urfagi ⁵ Jisaso re urîjînigîni, “Aga nepa rîrarîjîni. Ámá iniîgtîyo dání ewearî Gorîxoyá kwîyíyo dání ewearî nepa nerînáyí, wí Gorîxoyá xwioxíyo nîpáwîrî ñweapaxí

menini. ⁶ Xaniyaumi dani xirarigfapi, ayf warapinirini. Kwiyfo dani imonaripipi, ayf dñf sñf imonaripirini. ⁷ Nioni re rirfapi nani, 'Joxi "Gorixoya xwioxfo ñweaimigini." nisimónirina wí seayimi dani ewearfipi nímúropaxímaní.' rirfapi nani ududf misinipani. ⁸ Imñf yaripipi nani dñf moi. Imñf xegf wimónarimaní yarina joxi iwí rarñagi arfa nñwirí aiwí gimi dani bñpirani, gimi nani úfpirani, joxi ñifá imonaripimaní. Nifá mimónipa nerí aiwí 'Imñf menini.' ripaxímaní. Kwiyf ení axípi imónini. Ámá sñf ewearina sñwí winipaxf mimónñagi aiwí 'Sñf meweáfyrini.' ripaxf menini." urfagi ⁹ Nikodimaso re urññiginí, "Joxi ñrararipipi arige nerí imónipaxirini?" urfagi ¹⁰ Jisaso re urññiginí, "Joxi áminá negf Isirerene nearéwapiyarñf woxi enagi aí nioni rirarñapi nani majfá rimónñini? ¹¹ Aga nepa rirarñini. None ñifá imónñwayf nani rirane sñwí winñwayf nani áwanf rirane yarñagwí aiwí pñné none rarñwayf soyiné aríkwfkwí yarñoi. ¹² Amípi xwíá ririmi imónñyf nani áwanf searána soyiné 'Neparini.' ñiyaiwiro dñf míkwrópa yarñagfa nani amípi anñnamí imónñipi áwanf ñisearirnáyf, arige nero 'Neparini.' ñiyaiwiro dñf ikwírópfráoi? ¹³ Ámá imónñjo —O anñnamí dani weapñorini. O ámá ñyoní aiwí oni anñnamí nani yñorini. ¹⁴ Enina negf arfowa ámá dñf meañe nemeróná ámá weaxfá sidñf óyf sñf upíra nani Moseso ainxf tñf weaxfaniñf nimixirí ikfáyo ññwirárimáná seayí e mfeyoápi sñwí nñwinirñipimi dani sñf ugíawixini. Ainxf weaxfaniñf imixiniñfpi ññwiráriro mfeyoagfapa ámá imónñomi axípi numfeyoapírfarini. ¹⁵ Ámá omí dñf wíkwírófá gíyf gíyf dñf ñiyimñf tífáyf imónpírfá nani omí numfeyoapírfarini. ¹⁶ Ayf rípi nánirini. Gorixo ámá ñyoní dñf sixf xwapf ayá wí nuyirí nani xegf niaíwí sñññf émiaonjo nene nani wírenapññiginí. Ámá xewaxomí dñf wíkwírófá gíyf gíyf manñipa nero dñf ñiyimñf imónñipi tífáyf imónpírfá nani wírenapññiginí. ¹⁷ Ayf rípi éwinññirí Gorixo xegf xewaxomí xwíá ririmi nani uowárenapññiginí. O ámáyo xwíyfá umeárfwinññirí muowárenapññiginí. Yeáyf uyimíxemeanfwinññirí uowárenapññiginí. ¹⁸ Xewaxomí dñf wíkwírófá gíyf gíyf Gorixo xwíyfá umeáripaxf mimónñjo. E nerí aiwí xewaxomí dñf mñwíkwírófá gíyf gíyf Gorixoyá sñññf émiaonjomí dñf mñwíkwíroarigfá enagi nani ríxa xwíyfá umeáripaxf imónñjo. ¹⁹ Sa mífkí tñyo dani Gorixo 'Xwíyfá tññoxini.' urirí 'Xwíyfá mayoxini.' urirí enfáriní. O xwíárimí ñweagfáyf e éfrixiniñf wimónaripipi wñaniñf wókiagi aiwí ámá wígf yarigfapi sipini imónñf enagi nani wfá ókiñfpi nani mñwimónipa nerí sfá yinñfpi nani wimónaripirini. ²⁰ Ayf rípi nani ámá sipini yarigfáyf nñf wfá ókiñfpi nani aga mñwimóní sfá yinñfpi nani wimónaripirini. Wígf yarigfapi wfá ókimixinanññirí wfá ókiñe nani barigfámaní. ²¹ E nerí aiwí ámá yadimñf yarigfá gíyf gíyf Gorixo wimónaripipi oeminiñf arfa nñwirí yaripipi sññani oimónirí wfá ókiñe nani anani barigfáriní." urññiginí.

Wayf umeañf Jono Jisaso nani rñfpi nánirini.

²² E nemána Jisaso tñf wiepñsarññowa tñf Judia pñropenífyo nani nuro wí e awa tñf nawini ñññwearoná ámáyo wayf numeaiia warfna

23 wayí neameainí Jono aní yoí Inoniyí ríniníþimi —Aní api Serimi dání anwí eríni. Jono aní apimi nínwearína e iniígf obaxí wearíne enagí nání o ení ámá bímíarígfáyo wayí numeaiá warína 24 —Íná Jono síní gwí aníyo mínwíráríniníní. 25 Íná Jono xfo xegí wieþsarínjowa re egíawixíni. Níwiápínimearo wigí Judayí wo tñí xwíyíá níníníróna Goríxoyá sñwíyo dání naní imónaníro nání iniígfíyo ígfá eánarígfáþi nání xwíyíá xímíxímí niníro 26 e nemowa wayí neameainí Jono tñí e nání nuro re urígfawixíni, “Nearéwapíyarínjoxíni, ámá joxí tñí iniígfí Jodaní rapáyo jfaríwámíní njeagíío —O joxí áwaní nearínjoríní. O re yaríní. Ámáyo wayí numeaiá waríní. E yarína oxí apíxí niaíwí níní o tñí e nání warínjoi.” uríagíá 27 wayí neameainí Jono re urínínigíní, “Ámá wigí díníyo dání seáyí e imónarígfámani. Anínamí njeanjo ‘Ámá o e nerí seáyí e oimóníní.’ míyaiwípa nerínáyí, wí e nerí seáyí e imóníþaxímani. 28 Xámí nioní áwaní re seararínjagí aríá nigíáríní, ‘Nioní Kiraisoní, ámá yeáyí seayímíxemeaníá nání aríowayá xwíá þíaxíyo dání iwiaroníoyí rarígonímani. Omí xámí umeáwínígníri nírowárénapínjoríní.’ seararínjagí ríxa aríá nigíáríní.” nurírí 29 ewayí xwíyíá bí ríþí urínínigíní, “Apíxí nwríríoyí ayí apíxí oyáríní. Apí wáí wiínjoyáímani. E nerí aiwí o damí dání éf nírorí apíxí meáo yayí yarínjagí aríá níwirína xfo ení yayí seáyímí dání yaríníriní. Ayínání díní nífá níníníri bí onímíáþí míninaríníní. 30 Nioní ríxa yíwí nimóga warína xewaníno níwiarorí aga nepa néra nunínjoi.” nurírí 31 ámí re urínínigíní, “Ámá eramí dáño ámá níyoní seáyí e wimónínjoríní. Ámá xwíá rírímí dáñoní aga ámá imónírí amíþí xwíá tío dání nání rírí yarínáoníriní. E neríní aiwí anínamí dáño aga níyoní seáyí e wimóníní. 32 Xewaníno anínamí dání sñwí wínírí aríá wirí eníyí nání ámáyo áwaní nura warínjagí aiwí wí o áwaní raríníþí mumímínarínjoi. 33 E seararínjagí aiwí ámá áwaní o raríníþí aríá níwirí ‘Neparíní.’ yaiwífá gíyí gíyí réníní rarínjoi, ‘Neparíní. Goríxo xfo raríníþí tñí xíxení yarínjoríní.’ rarínjoi. 34 Ayí ríþí náníríní. Ámá Goríxo uowárénapínjomi xewanínoyá kwíyí ayíkwí míwíní enagí nání xíoyá xwíyíá níra warínjoríní. 35 Xano xewaxomí díní síxí nuyírí amíþí níní fáníní wieþxíniasíníriní. 36 Ámá xewaxomí díní wíkwíroarígfá gíyí gíyí díní níyímíní imóníníþí tífíáyíriní. E nerí aiwí xewaxomí arikwíkwí wíarígfáyo díní níyímíní imóníníþí wímeaníá meníní. Wíkí Goríxo ámá ayo wónaríníþí aníní wíkwímoníáríní.” urínínigíní.

4

Jisaso tñí Samariayí apíxí wí tñí xwíyíá rínígfí náníríní.

1-3 Parisiowa aríá re wigíawixíni, “Jisaso wieþsaríníyí imíxírí wayí umeairí yarína oyáyí wayí umeaiaríní Jonoyá wieþsaríníyo ríxa wíarí múroarínjoi.” aríá e wíagíá aiwí Jisaso xewaníno ámáyo wayí umeaiarínjagí maríáí, sa xegí wieþsarínjowa wayí umeaiarínjagíá nání Parisiowa aríá e wigíawixíni. Ámíná Jisaso Parisiowa aríá e wífá enagí nání níjfá nimónírí amí Garírí þíropenísfyo nání umínírí nání Judía þíropenísfyo þfíní níwíarímí nurí 4 “Aga Samariayí aní tñíjimaní oumíní.” níyaiwímo imaní nurína 5 Samariayí aní bí xegí yoí Saikaí ríníníþí —Aní api xwíá eníná Jekopo xewaxo Josepomí

wiñipi tñji e aŋwi erini. ⁶ Míniñwí Jekopo iniigí iwinífa nání rípiñíwá erini. Aní api tfe nírémómáná sogwí áwini e ñweañáná aní éf nání ení samini úwéagi iniigí nání míniñwí rípiñíwá tñji e sá niñwéari ⁷⁻⁸ wíepísariñowa aiwá bfi yaniro nání aní apimi nání ríxa numáná enáná Samariayí apixí wí iniigí iwimíniñi baríñagi niwiniñi re uríñiniñini, “Iniigí iwíipi bi onimíni.” uríagi ⁹ í re uríñiniñini, “Arige simóníagi joxi ‘Iniigí bi niapei.’ niñaríñini? Joxi Judayí woxíriñini. Niini Samariayí apixí wíni enagi nání ríraríñini.” —Judayí Samariayí tñni wí kumíxíñarigífa menagi nání í e uríagi ¹⁰ Jisaso re uríñiniñini, “Jíxi Goríxo ámáyo anífi wiaríñipi nání niñífa imóniñi nioni ‘Iniigí bi niapei.’ rírfáoni nání niñífa imóniñi nerí siñwíriyí, jíxi yaríñi níáná nioni iniigí dñji siñi siweapaxí imóniñi bi siapiñiniñi éarini.” uríagi ¹¹ í re uríñiniñini, “Ámíniáoxini, iniigí ayí ná mfmí ríwoni. Iniigí iwiri nání eni mímáxiñagi nání iniigí iwiri mimóniñini. Ayínáni joxi iniigí dñji siñi eweapaxí imóniñipi ge iwiriñini? ¹² Joxi ‘Negí arífo Jekopomi —O míniñwí ríwá niñipiñi iniigí xewaníño niñi xewaxowa niñi ro xegí sipísipi burímákau amípi niñi enoriñi. Omi anani wiarí múroníñiniñi.’ ríyáiwiniñini?” uríagi ¹³ Jisaso re uríñiniñini, “Ámá iniigí ríwami nífa gíyí gíyí níni ámi iniigí nání winayiníarini. ¹⁴ E nerí aiwi ámá iniigí nioni wíapi nífa gíyí gíyí ámi iniigí nání winayinífa menini. Ayí rípi náníriñini. Iniigí nioni míni wíapi ámá xwioxíyo iniigí simíñi meaaríñe dání úrúrimí yaríñipániñi nimóniñi dñji niyímiñi imóniñipi íniña ñweapírfá nání wimíxíñíarini.” uríagi ¹⁵ apixí re uríñiniñini, “Ámíniáoxini, niini ámi gwíni yeáy mniñi pa oeniñi iniigí joxi raríñipi niapei. Iniigí iwimíniñi mibiña emífa nání eni niapei.” uríagi ¹⁶ o re uríñiniñini, “Jíxi nuri díxi oxomi niwiri meami re nání bfiyí.” uríagi ¹⁷ apixí re uríñiniñini, “Oxí mayiniñini.” uríagi Jisaso re uríñiniñini, “Jíxi ‘Oxí mayiniñini.’ niñaríñipi xiñeni niñaríñini. ¹⁸ Ayí rípi náníriñini. Jíxi oxí wé bi niñini rímeagíxiñini. Jíxi ámá agwí meániño díxi oxo menagi nání xiñeni nipa niñaríñini.” uríagi ¹⁹ apixí re uríñiniñini, “Ámíniáoxini, ‘Joxi e niñaríñagi nání wífa rókiamoarigífa woxíriñani?’ nimónariñini.” nuriñi ²⁰ re uríñiniñini, “Eníni negí arífowa Goríxomi yaríñi wiro yayí wiro yaniro nání díwí rípimi nání bagíarini. E nerí aiwi Judayíne re rarigíarini, ‘Wí e marífi, sa Jerusaremí dáníni yayí niwiriñá ayí apáni yaríño.’ rarigíarini.” uríagi ²¹ Jisaso re uríñiniñini, “Ineyi, píraníñi arífa niñi. Sfá wíyí díwí rípimi dánírani, Jerusaremí dánírani, ápo Goríxomi yayí mniwipiñi nání parímoniñini. ²² Seyíne yayí wiarigífo arigéniñi imóniñipi nání majífa imóniño. E nerí aiwi yayí wiaríñwá arigéniñi imóniñipi nání Judayene niñíarini. Ayí rípi náníriñini. Goríxo ámáyo yeáy uyimíxemeaminiñi yaríñipi gwí Judayene imóniñwárimí dání yaríñi enagi nání o, yayí wiaríñwá nene niñíarini. ²³ E niñiriñi aiwi sfá ámá e nero yayí nírixiñiniñi wimónariñipi tñni xiñeni wiarigíyí ápo Goríxomi xegí kwíyíyo dání yayí wiro xiñeni xfo imóniñipi nání dñji niñi mo yayí wiro wipiñiñi ríxa aŋwi e nerí ríxa parímoniño. Ayí rípi náníriñini. Ámá xfo nání e nero yarigíyí nioni gí yayí niarigíyí imóniñiñiniñi wimónariñi enagi nání raríñini. ²⁴ Goríxo kwíyíni enoriñini. Ayínáni omi yayí wiarigíyí xegí bi epaxímani. Sa kwíyíyo dání yayí wiro xiñeni xfo imóniñipi nání nipa dñji niñi mo yayí wiro

epaxírini.” uríagi ²⁵ apíxi re uriniginini, “Mesaiáo —Ámá Gorixo yeáy neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxíyo dáni iwiaronfoyi rariñwáorini. O ámá nimóniri bínfápi nání níni nifárinini. O nibiríná amípi nfni áwanj nearinfárinini.” uríagi ²⁶ Jisaso re uriniginini, “Oyi, jíxi tñi xwíyfa rinarigwí ronirini.” uriniginini. ²⁷ E uraríná xegí wiepísaríjowa, anj ífapimi nání úfawa ámi nibiro weníj éfáy wínigfawixini. Apíxi wí tñi xwíyfa rinaríjagi níwiniro ududí nero aiwi wo níwiápínimeari xwíyfa bí re muriniginini, “Joxi pí urápmíniri urarínini? Pí nání í tñi xwíyfa rinaríjini?” murípa éaná ²⁸ apíxi xwárfá síxi e nítmí anj ífapimi nání nuri ámayo re uriniginini, ²⁹ “Ámá níni eníná dáni néra bínápi nípiní nání áwanj níraríjomi nurane síjwí owinaneyi. O Kiraiso, ámá yeáy neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxíyo dáni iwiaronfoyi raríjwáo mentraní?” urémeáaná ³⁰ ayf anjípimi pñi níwiárimí Jisasomí síjwí wíne nání ugáfawixini.

³¹ Wiepísaríjowa apíxi ámayo wirimeámíniri úaná “Nearéwapíyaríjoxini, aiwá bí nei.” uraríjagfa aí ³² o re uriniginini, “Aiwá ními nání soyfne majfápi tñáonirini.” uríagi ³³ wiepísaríjowa nepa aiwá nání neararíniri re rínigfawixini, “None ífamí úaná ámá wo nibiri aiwá níni nání míni rfa wíjoi?” rinaríná ³⁴ Jisaso re uriniginini, “Nioni nírowarénapíjwo e éwíniginiri wimónarínipi eri xfo ‘Joxi e érixini.’ nírinípi xixeni yáiri nerínáy, ayf gí aiwáníj imónini. ³⁵ Seyfne éwayf xwíyfa rípi mirípa yarígfárinini, ‘Emá wáu wáu sínirini. Ríxa múróána aiwá mianfwaríni.’ mirípa yarígfáranini? Seyfne e níriro aiwi nioni re seararínini, ‘Níwiápínimearo omíjfo míni míni weníj emiamópoyi. Aiwá ríxa yof neri mipaxí imónini. ³⁶ Agwi aiwá miaríj go go omíj neríná xegí éfpi nání nígwí nímeari ayf díj níymíní imónipírfá nání ríxa yarini. Aiwá íwfa uraríjwo tñi miaríjwo tñi nawíni níwauní yayf epísi nání e yarini. ³⁷ Xwíyfa seyfne re rarígfápi, ‘Wo íwfa uríri wo mirí yarígfárinini.’ rarígfápi, ayf nioni rírfápi tñi xixeni rínini. ³⁸ Nioni gí seaiepísaríjaoyfne, aiwá soyfne íwfa murígfápi mípíri nání searowáríjaríni. Soyfne aiwá wa íwfa urígfápi nímiróná awa aníj míni egfápi miaríjoi.’ uriniginini.

³⁹ Samariayf, anj ífapimi dáníyí apíxi áwanj re uríagi “Ámáo níni eníná dáni néra bínápi nípiní nání áwanj nírijoí.” uríj enagi nání obaxí o nání díj níwíkwírooro nání ⁴⁰ nibiro níwímearoná nene tñi onweaneyiníro yaríj wíagfa o sfá wíyau e weníjiginini. ⁴¹ Ámá obaxí wíni wíni eni xwíyfa o raríjpi arfa níwiro nání díj níwíkwírooro ⁴² apíximí re nura ugáfawixini, “Jíxi nearfípi arfa níwirane nánini omí díj níwíkwíroaríjwini. Newaníjene eni o xwíyfa raríjagi arfa níwirane ríxa níjfa nimóniri re yaiwíaríjwini, ‘Ámá níyoní yeáy uyimixemeámániri bíjoránini?’ yaiwíaríjwini.” urígfawixini.

Gapímanf woyá níáiwomí nanf imíxíj níniníni.

⁴³ Sfá wíyau wení anj apimi pñi níwiárimí Gariri píropenífyo nání uníjiginini. ⁴⁴ Jisaso xewaníjwo re ríjwo enagi nání, “Wfá rókiamoaríj gomí ámá xegí anj e dáníyí wé íkwianwíyo unwírarígfáranini? Oweoi.” ríjwo enagi nání ámi Gariri píropenífyo nání uníjiginini. ⁴⁵ Ayínáni Gariri píropenífyo rémóána Gariri nweáyf eni aiwá sfá Anínajwo

Múroagíyi nánì Jerusaremíyo nánì nìyiro nìḡwearóná amípí x̄fo yarìḡpí wìnìgíá enagí nánì wìgí anḡyo rémóáná umímìnìgíawìxìnì.

⁴⁶ Jisaso Gariri p̄ropenìs̄fyo anḡ Kenat rìnìḡe —E xámì aga inìgíá aí wainí imìxìḡ erìnì. E nìrémorì ḡweanáná gapìmaná wo xegí íwo sìmìxí neri anḡ yof Kapaneamíyo ḡweanáná ⁴⁷ xano ará re wìḡnìḡìnì, “Jisaso Judia p̄ropenìs̄fyo p̄nì nìwìárìmì nìbìrì Gariri p̄ropenìs̄f t̄yómìnì rémónapìḡoi.” rarìḡagíá ará e nìwirì Jisaso t̄ḡḡ e nánì nìyapìrì xegí niaíwo rìxa nìpémìnìrì anḡwì ayo enagí nánì o nìweapìrì gí íwomì nanḡ oimìxìnìrì yarìḡ wíagí ⁴⁸ Jisaso re urìḡnìḡìnì, “Seyíné nionì emímí mepa erì amípí ayá rìwamónìpaxí mepa erì yarìḡagí nìnanìrìnáyí, wí d̄ḡḡ nìkwíropìrìméoì.” uríagí ⁴⁹ gapìmano re urìḡnìḡìnì, “Ámìnáoxìnì, gí íwo penìḡìnìrì joxì anḡnì weapeì.” uríagí ⁵⁰ Jisaso re urìḡnìḡìnì, “Dìxí anḡ uì. Dìxí íwo s̄ḡḡ unìḡoi.” uríagí o xwìyíá Jisaso uríḡpì “Neparìnì.” nìyaiwirì d̄ḡḡ nìkwírorì xegí anḡ e nánì nurì nurì ⁵¹ óf e sá weḡo wíápì t̄nì sìnì ófyo waríná xegí xìnáíwánìḡ nìmónìro omìḡ wíarìḡíáwa óf e óróf nìnìro re urìḡfawìxìnì, “Dìxí íwo rìxa s̄ḡḡ únìḡìnì.” uríagíá ⁵² o yarìḡ re wìḡnìḡìnì, “Gíná nanḡ imónànìḡìnì?” uríagí awa re urìḡfawìxìnì, “Agíná 1:00 p.m. imónáná wará ríá p̄rì p̄nì wíarìḡìnì.” uríagíá ⁵³ xano re yaiwìḡnìḡìnì, “Agíná Jisaso ‘Dìxí íwo s̄ḡḡ unìḡoi.’ nìrìíná sìmìxí p̄nì wíarìfárìanì?” nìyaiwirì x̄fomì d̄ḡḡ nìwìkwírorì xegí íwíaxé enì d̄ḡḡ wìkwírogíawìxìnì. ⁵⁴ Jisaso Judia p̄ropenìs̄fyo p̄nì nìwìárìmì amì Gariri p̄ropenìs̄fyo nemeríná emímí amì b̄ì apì enḡnìḡìnì.

5

Sìkwí ikí enḡ womì nanḡ imìxìḡ nánìrìnì.

¹ Jisaso e nemo nìḡweanìsáná Judayí wìgí yarìḡíápa Gorìxo nánì d̄ḡḡ moanìro aiwá Jerusaremíyo imìxaríná o e nánì nìyoarì nìrémómáná ²—Jerusaremíyo ákìḡá íwì wìyì Sípìsípìyì rìnìḡíyì t̄ḡḡ e ipì wá Xibìrìyí p̄né t̄nì xegí yof Betesaidat rìnìḡíwá e rìwonḡwárìnì. Mìd̄mìd̄anì r̄f̄wìyì nánì anḡ wíámíó wé wú m̄rìnìḡerìnì. ³ Anḡ wíámíó wé b̄ì apì m̄rìnìḡe ámá sìmìxí yarìḡíáyí t̄nì s̄ḡḡwí supárìḡíáyí t̄nì sìkwí ikí egíáyí t̄nì sìkwí wé k̄rìḡḡ egíáyí t̄nì ayí obaxí e nìḡwearo [inìḡí yaromí éf̄pì s̄ḡḡwí owìnaneyìnìrì ḡweaarìḡíerìnì. ⁴ Wainí wainá anḡnáj Gorìxoyá wo nìwerì ipíwámì yaromí méáná ámá sìmìxí t̄ḡíáyí go go xámì páwíáná xegí wará nanḡ imónarìḡ enagí nánì ḡweaarìḡíerìnì.] ⁵ Jisaso e nìrémorì ámá e ḡweaarìḡíáyí wo —O xegí sìmìxíḡpì yaríná xwìogwí 38 múroḡorìnì. ⁶ O e weḡagí s̄ḡḡwí nìwìnìrì “Sìmìxí enìná dánì néra b̄ìḡorfanì?” nìyaiwirì nìḡíá e nìmónìrì nánì re urìḡnìḡìnì, “Joxì ‘Nanḡ oimónìmìnì.’ rìsimónarìnì?” uríagí ⁷ sìmìxo re urìḡnìḡìnì, “Ámá roxìnì, ipíwá yaromí éáná ámá ipíyo nìnìmearì nìwárìp̄rìrì nánì mayonìrìnì. Nìwanìḡonì nìwíáp̄nìmeámì nurì páwìmìnìrì yaríná ámá wa xámì páwìarìḡíarìnì.” uríagí ⁸ Jisaso re urìḡnìḡìnì, “Nìwíáp̄nìmearì d̄ìxí íkwianḡwí nìxoperì nìmeámì uì.” uráná re enḡnìḡìnì. ⁹ Nanḡ nìmónìrì xegí íkwianḡwí nìmeámì anḡ enḡnìḡìnì.

Síá ayì Sabarfá ayimìrìnì. ¹⁰ Ayínánì Judayí ámìnáowa nanḡ imóníomì re urìḡfawìxìnì, “Sabarfáyimì enagí nánì d̄ìxí íkwianḡwí xe

nimeámi ouniri sijnwí ranipaxí mimóniñwini. Nwfarini.” urfagfa aí ¹¹ o re uriniñigini, “Ámá nioni nanj nimixfo, o ‘Dixí ikwianwí nimeámi ui.’ nifragi nimeámi warini.” urfagi ¹² awa yariñf re wigfawixini, “‘Dixí ikwianwí nimeámi ui.’ go ririno?” yariñf e wíagfa aí ¹³ ámá o xfomó nanj wimixfo nán niñfá mimónipa nerí nání áwanj uripaxí mimóniñigini. Ayf rípi nánirini. Jisaso ámá e epfroyf egfayo áwinimi dakwíagf nánirini.

¹⁴ E nemána enána Jisaso ámá o añf ridiyowá yariñfíwami roñagi niwiniri re uriniñigini, “Arfa ni. Simixí joxi yariñfpi rixa nanj imóniñigini. ‘Xami sípimi ámi bi wíarf móróniñfpi sinigini nani fwí ámi mepa érixini.’ rirariñini.” urána ¹⁵ o nurí Judayf ámináowami Jisaso nani re uriniñigini, “Nanj nimixfo, ayf orini.” urfagi nani ¹⁶ Jisaso Sabarfayo omi nanj wimixfí enagi nani awa “Ririxini wíkaríwanigini.” niyaiwiro iwamfo e wianiro egfawixini. ¹⁷ E wianiro éagfa aiwí Jisaso re uriniñigini, “Amipi gf ápo bi pñi mwiarf anijf miní néra biñfpi nioni eni axípi e nerí ámayo aríra wiarini.” urfagi nani ¹⁸ Judayf ámináowa rixa mekaxí nimeró “Omi pikíwanigini.” rinigfawixini. O “Sabarfayo nwfáriní.” riniñfpi niwialkiri éyí nánini marfái, xewanino Gorixo nani “Gf áporini.” nírini áyí réninj ríyí, “Nioni Gorixo tñi xixeni imóniñini.” éniñf ríyí nani eni e rinigfawixini.

“Ápo amipi fanijf niepíxñiasijfiri.” urinj nánirini.

¹⁹ Ayinani Jisaso niwiápnimeari “Xamijoni bi osearimini.” nuriri xewanino nani re uriniñigini, “Aga nepa searariñini. Xewaxo xegf diñfyo dáni amipi wí epaxí menini. Xano yariñfipimi sijnwí niwiniri apini yariñfiri. Pí pí xano yariñfpi xewaxo eni axípi e yariñfiri. ²⁰ Ayf rípi nani searariñini. Xano xewaxomi diñf sixí nuyiri amipi xfo yariñfpi síwá wiarini. Soyfne ududf epírfá nani emimí xewaxo agwi yariñfipimi seáyí e imóniñf bi éwiniginiñi wiepísiníariní. ²¹ Xano ámá piyíyo ámi sijnf nimixiri diñf sixí umímoariñfpa xewaxo eni xfo xegf diñfyo dání ámá xfo wimónariñfyo anani diñf sixí umímoariñfiri. ²² Rípi eni xano ámá womi xwiýfá umearariñfmaní. Xewaxo ámá niyoní xwiýfá mearíwiniginiñi winj enagi nani oni xwiýfá mearariñfiri. ²³ Ámá nini xanomí wé ikwianwíyo unwiráragífa xewaxomi eni axípi e érixiniñi ámá niyoní xwiýfá mearíwiniginiñi miní winfiri. Ámá xewaxomi wé ikwianwíyo munwiráripa yariñfíyí xano, uowárenapiñomi eni wé ikwianwíyo munwiráragífarini.” nuriri ²⁴ re uriniñigini, “Aga nepa searariñini. Ámá xwiýfá nioni rariñapi arfa niro nioni nirowárenapiñomi diñf wíkwíro éfá gíyí gíyí rixa diñf niyimijf imóniñfpi tífáyirini. Wí xwiýfá meárinipírfá nani mimónino. Sini óf pearigíyíminí mwarino. Diñf niyimijf imóniñf ininá ñweapírfáyíminí warino.” nuriri ²⁵ re uriniñigini, “Aga nepa searariñini. Sfá ámá piyíñiñf imónigíyí manj Gorixomi xewaxoyá arfa niwiro xídiñfíyí rixa anwi e nerí rixa parimono. Ámá arfa niwiro xixeni éfáyf diñf niyimijf imóniñfpi ininá ñweapírfá nani meapírao. ²⁶ Ayf rípi nánirini. Xano diñf niyimijf imóniñfpi mfkí tño nimóniri ámá xfo wimónariñfyo wiariniñfpa xewaxo eni diñf

n̄iyim̄iñj̄ imóniñj̄p̄i m̄k̄k̄ t̄ñjo oimóniri winj̄r̄ini. ²⁷ Rip̄i eni xewaxo ámá imóniñjo en̄aḡi n̄áni anani ámá n̄iyoni mí ómóm̄ix̄im̄f̄ win̄fa n̄áni eni imónif̄win̄iḡiniñri f̄ániñj̄f̄ w̄iepf̄x̄fn̄iasin̄j̄r̄ini. ²⁸ Nioni searf̄ápi n̄áni d̄iñj̄f̄ udud̄f̄ m̄seain̄pani. Aȳf̄ r̄ip̄i n̄áni searar̄iñj̄ni. Sf̄á ámá xw̄ar̄ip̄ayo weḡf̄a n̄ñiȳf̄ xewaxoyá mañj̄ ráná ar̄f̄a n̄wirowi wiápf̄n̄imeap̄f̄f̄áȳi añwi e nimóga bar̄iñaḡi n̄áni searar̄iñj̄ni. ²⁹ Ar̄f̄a n̄wirowi xw̄ar̄ip̄ayo dán̄i n̄wiápf̄n̄imearóná nañj̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ d̄iñj̄f̄ n̄iyim̄iñj̄f̄ imóniñj̄p̄i ín̄iná p̄írán̄iñj̄f̄ ñweap̄f̄r̄f̄a n̄áni mearo sip̄i yar̄iḡf̄áȳf̄ xw̄iȳf̄á meár̄niñro ep̄f̄r̄f̄ar̄ini. ³⁰ Niñwan̄iñj̄oni ḡf̄ d̄iñj̄yo dán̄i am̄ip̄i w̄i epax̄f̄ mimóniñj̄ni. Ápom̄i ar̄f̄a wiar̄iñj̄ápi t̄ñni x̄ixeni ámáyo xw̄iȳf̄á umearar̄iñj̄ar̄ini. Nioni ḡf̄ nimónar̄iñj̄p̄i m̄ix̄f̄d̄ipa ner̄i n̄irowár̄enap̄iñjo wimónar̄iñj̄p̄i n̄ix̄f̄d̄iri n̄áni ámáyo xw̄iȳf̄á numear̄r̄f̄n̄á x̄ixeni ayo umearar̄iñj̄ar̄ini.” ur̄iñj̄niḡini.

Jisaso n̄áni áwanj̄f̄ r̄iḡf̄á n̄aniñri.

³¹ Ámi re ur̄iñj̄niḡini, “Soȳf̄né d̄iñj̄f̄ re niawiariñaḡf̄a aiwi, ‘Xewan̄iñjo n̄áni áwanj̄f̄ nearáná “Nepar̄ini.” w̄iawipax̄f̄ men̄ini.’ niawiariñaḡf̄a aiwi ³² ámi wo nioni n̄áni áwanj̄f̄ searar̄iñj̄r̄ini. Nioni n̄áni n̄isear̄r̄f̄n̄á ‘Aȳf̄ nepar̄ini.’ yaiwipax̄f̄r̄ini.” nur̄iri ³³ re ur̄iñj̄niḡini, “Xám̄i seḡf̄ wam̄i waȳf̄ neameain̄j̄ Jono t̄ñj̄m̄n̄ urowáráná o nioni n̄áni áwanj̄f̄ n̄isear̄r̄f̄n̄á nepax̄iñj̄f̄ imóniñj̄p̄i t̄ñni x̄ixeni sear̄iñj̄niḡini. ³⁴ Soȳf̄né re r̄iseaimónar̄ini, ‘Xewan̄iñjo n̄áni áwanj̄f̄ r̄inar̄iñj̄p̄i aga ámá w̄i rar̄iḡf̄ápi d̄áni sop̄iñj̄f̄ onon̄iri rar̄ini.’ r̄iseaimónar̄ini? Oweoi, seȳf̄né Gor̄ixo yeáȳf̄ seayim̄ix̄emean̄fa n̄áni waȳf̄ neameain̄j̄f̄ Jono nioni n̄áni sear̄iñj̄p̄i m̄iñj̄f̄ n̄irori searar̄iñj̄ni. ³⁵ O uȳf̄w̄i ápiáw̄f̄ wear̄iñj̄p̄án̄iñj̄f̄ ner̄i ámáyo w̄f̄á ókím̄ix̄ar̄f̄n̄á soȳf̄né xeḡf̄ xw̄iȳf̄á uȳf̄w̄i w̄f̄án̄iñj̄f̄ imóniñj̄náná waȳf̄ ax̄inán̄i eḡf̄awix̄ini. ³⁶ O nioni n̄áni áwanj̄f̄ n̄isear̄f̄aḡi aiw̄i nioni n̄áni áwanj̄f̄iñj̄f̄ sear̄ipax̄f̄ imóniñj̄f̄ b̄i om̄i seaȳf̄ e wimónini. Em̄im̄f̄ am̄ip̄i ḡf̄ ápo e epax̄f̄ imónif̄win̄iḡiniñri niap̄iñj̄p̄i n̄áni rar̄iñj̄ni. Nioni em̄im̄f̄ n̄iseair̄f̄n̄á ap̄i nioni n̄áni áwanj̄f̄ réniñj̄f̄ searar̄iñj̄r̄ini, ‘Xeḡf̄ xano urowár̄enap̄iñj̄or̄ini.’ éniñj̄f̄ searar̄iñj̄r̄ini. ³⁷ Ḡf̄ ápo, nioni n̄irowár̄enap̄iñjo eni nioni n̄áni r̄ixa áwanj̄f̄ sear̄iñj̄r̄ini. Om̄i soȳf̄né ar̄f̄a b̄i w̄irowi x̄fo imóniñj̄p̄i s̄iñw̄f̄ b̄i win̄ro meḡf̄ar̄ini. ³⁸ Xw̄iȳf̄á x̄fo sear̄iñj̄f̄ȳf̄ seḡf̄ xw̄iox̄f̄yo m̄iwen̄ini. Aȳin̄áni ámá o n̄irowár̄enap̄iñj̄oni d̄iñj̄f̄ m̄in̄ikw̄f̄roñoi. ³⁹ Soȳf̄né d̄iñj̄f̄ n̄iyim̄iñj̄f̄ imóniñj̄p̄i meáwan̄iḡiniñro Gor̄ixoyá B̄ikw̄f̄yo f̄a roro par̄iñro yar̄iḡf̄ar̄ini. R̄f̄wam̄iñj̄f̄ ayo n̄riñiri eániñj̄p̄i nioni n̄áni áwanj̄f̄ r̄in̄iñaḡi aí ⁴⁰ soȳf̄né d̄iñj̄f̄ n̄iyim̄iñj̄f̄ imóniñj̄p̄i t̄ḡf̄áȳf̄ imóniñj̄p̄f̄f̄a n̄áni nioni t̄f̄ám̄ini m̄ib̄ipax̄f̄ seaimónar̄ini.” nur̄iri ⁴¹ re ur̄iñj̄niḡini, “Nioni ámá weyf̄f̄ n̄im̄éfr̄ix̄iniñri b̄iñj̄áoni men̄aḡi aiwi ⁴² nioni soȳf̄né n̄áni n̄ij̄f̄ar̄ini. Soȳf̄né Gor̄ixomi d̄iñj̄f̄ s̄ix̄f̄ uyariñj̄f̄oȳf̄némani. ⁴³ Nioni ḡf̄ d̄iñj̄yo dán̄i b̄iñj̄áonimani. Ḡf̄ ápo n̄in̄ir̄f̄pear̄i n̄irowár̄enap̄iñj̄oni aiw̄i soȳf̄né m̄in̄im̄im̄inar̄iñj̄oi. Ámá wo x̄fo xeḡf̄ d̄iñj̄yo dán̄i bánáȳf̄, anani numim̄iniñpaxoȳf̄néni. ⁴⁴ Soȳf̄né ámá weyf̄f̄ oneam̄époyn̄iriñri ero Gor̄ixo —Oni ñw̄f̄a imóniñj̄or̄ini. O weyf̄f̄ oneamen̄iriñri x̄fo wimónar̄iñj̄p̄i m̄ix̄f̄d̄ipa ero yar̄iḡf̄oȳf̄né, soȳf̄né s̄in̄f̄ e neróná ar̄ige nero d̄iñj̄f̄ n̄ikw̄f̄rop̄f̄raoi? Oweoi!” nur̄iri ⁴⁵ re ur̄iñj̄niḡini, “Nioni n̄áni re m̄in̄iawipa époyn̄i, ‘Xanoyá s̄iñw̄f̄yo dán̄i nene xw̄iȳf̄á neaxekw̄f̄mon̄f̄ar̄ini.’ m̄in̄iawipa époyn̄i. Ámá seȳf̄né seaxekw̄f̄mon̄fo, aȳf̄ Mosesor̄ini. Soȳf̄né om̄i d̄iñj̄f̄ n̄iwikw̄f̄m̄óa nuro re

yaiwiarigfárini, ‘O arirá neainfárini.’ yaiwiarigfárini. ⁴⁶ Amipí Moseso níriri eanfpí dñf níkwírooro síñwíríyí, nioní nání níriri eanfpí enagí nání nioní ení dñf níkwíroaníro egfárini. ⁴⁷ E nerí aí xfo níriri eanfpí nání dñf míkwrópa yarigfoyné, soyfné aríge nero xwíyá nioníyápi ení dñf íkwíropfráfó? Oweoi wí e epaxf meníni.” uríñnigíni.

6

Jisaso oxí 5,000 awí eánigfáyo aiwá mñni wiñf nánirini.

¹ Jisaso e nurárimo nemésáná ipí Gariri ríññf wámi —Ipí awá xegí yoí ámi bí Taibiriasiyí ríññf wámi. Awámi jfaríwámi dání nání nuri ñweañáná ² áamá obaxf emímí xfo símíxí yarigfáyo wiaríñfpi síñwí níviga nuro nání epíroyf nero omí númí uxídarfná ³⁻⁴ sfá Judayí aiwá Anñnajo Neamúroagoí ríññf yí nání imíxíprí ríxa anñ e imónñáná Jisaso dífwíyo nání níviri xegí wiepísaríñowa tñni e éf nññwearo ⁵⁻⁶ Jisaso síñwí aníyí wíñññnigíni. Áamá aga ayá wí epíroyf nero xfo táfáminí bímiaríñagfa nívíní xfo enípi nání nífá nimóníri aiwí re yaiwiññnigíni, “Gf wiepísaríñá Piripo nepa ení neáníri dñf ríxa níkwíroní? Iwamfó owíwapíyímíni.” nívaiwirí re uríññnigíni, “Áamá tíví aiwá nípíri nání ge bí nerí wianíwíni?” uríagí ⁷ Piripo re uríññnigíni, “None aiwá of iníñf 200 tñni bí nerane yanf níviranénáyí, áamá re epíroyf egfáyí aga obaxf imóníñagfa nání woní woní bí onímíapí aí meapaxf imóníñmeníñoi.” uríagí ⁸ wiepísaríñf yí wo —O Saimoní Pitaomí xogwáo Adíruoyí ríññoríni. O re uríññnigíni, ⁹ “Íwí woyá bisfkerfá pírawá barí tñni imíxíññf wé wú tñni peyf orá biaú tñni neñagí aiwí áamá obaxf epíroyf egfá tño yanf wipaxf rimóníni? Oweoi!” uríagí ¹⁰ Jisaso ará xwapf ene nání wiepísaríñowamí re uríññnigíni, “Áamá nñni éf onñweápoyníri urípoyí.” uríagí wiepísaríñowa Jisaso uríípa éáná oxí nñni éf ñweañáná fá rófáyí 5,000 imóníññnigíni. ¹¹ Jisaso áamá nñni éf ñweáagfa nívíní bisfkerfá pírawá barí tñni imíxíññfpi nímearí Goríxomí yayí nívimáná áamá e éf ñweagfáyo yanf nímearí nívía unñnigíni. Pefy orápiáú ení nímearí axfpi nerfná wigí onaneyíñro wimónaríñfpi tñni xíxení nívía unñnigíni. ¹² Ríxa apání nññro agwf ímí uyíagí nívíníri wiepísaríñowamí re uríññnigíni, “Wí xwírfá míkíxepa oépoyníri nññro táfápi awí eamépoyní.” uríagí ¹³ awa bisfkerfá pírawá barí tñni imíxíññf wé wú apí ámány nññro táfápi awí neamero soxf fá xwé wé wúkaú síkwí waúmí aumaúmf nero magwf miarígfawixíni. ¹⁴ Ámány emímí Jisaso wíwapíyípi síñwí nívíníro nání re ríññfawixíni, “Neparíni. Wí fá rókiamoaríñf xwí fá tño bíñfo oríni.” ríñaríñagfa ¹⁵ Jisaso xfomí míxí ináyí imíxíprí nání mívimónaríñagí aí ayí “fá nuxerane míxí ináyo oimíxaneyí.” yaiwiaríñagfa dñf adadf níviri nífá nimóníri nání ayo e nívárími xegípi dífwí mññfyo nání yíññnigíni.

Jisaso ipí Gaririyo xwíññwí nosaxa unñf nánirini.

¹⁶ Sfápi tñni xegí wiepísaríñowa ipí imanf e nání níviero ¹⁷ ewéyo nípíxemoaníro Kapaneamí nání oríwámi dání xemoaníro nání níméámí nuro ríxa sfá yínñáná Jisaso awamí síni mívíméáfími enáná re enñnigíni. ¹⁸ Ríwípi xwé erí ipí imeamíkwí erí yarfná ¹⁹ wiepísaríñowa ewéyo nívreaa nuro síni ipíyo áwíni e kiromita wé

wúraní, wé wíúmi dání woraní, núfasaná weníñf éfáyf wínigfawixíni. Jisaso ewé tfámíni ipíyo xwíríñwí nosaxa baríñagí wínigfawixíni. Síñwí e níwíníro éfí yaríñagífa aí ²⁰ o re uríñínigíni, “Ananíre. Nioníríni. Wáyf mepaní.” uríagí ²¹ awa omí ríxa “Re xemónapeí.” uraníro yaríná re eníñigíni. Ríxa ipíyo jfáríwámíni aní wígf dñf níyaiwíro waríge iwíékíni meagfawixíni.

Ámáyf Jisaso nání páfá egfá náníríni.

²² Ámá oríwámí dání bisfkerfá nfe sá wegíáyf wíapí tñí níwiápíñimearo re yaiwígíawixíni, “Agíná ewé ámí wí re míwé ná bání wenagí wíníwanigíni. Nene síñwí wíníñáná Jisaso xegí wiepísaríñowa tñí ewépámí mípíxemoánaríñagífa níwínírane wiepísaríñowaní nípíxemoáníro waríñagífa wínówáríwanigíni.” yaiwíaríná ²³ ewé wí aní yof Taibiriasí dání bisfkerfá Ámínáo xegí xanomí yayí níwírí wíagí nfe nání báná ²⁴ ámá e epíroyf egfáyf Jisaso síni wígf tfe míñweañagí wíníro wiepísaríñowa ení míñweañagífa wíníro nerí nání ewé bfáyo nípíxemoáníro Jisaso nání Kapaneamíyo páfá yaníro ugíawixíni.

“Nioní aiwá aníñamí dáníñíñf imóníñáoníríni.” uríñf náníríni.

²⁵ Ayf ipíyo jfáríwámíni Jisaso Kapaneamíyo ñweañáná níwímearo re urígíawixíni, “Nearéwapíyaríñoxíni, joxí re nání gíná bfoxiñí?” uríagífa ²⁶ Jisaso re uríñínigíni, “Aga nepa seararíñíni. Seyfne emímí nioní seaiwapíyíapí síñwí níwíníroná síwáníñf níseairí seaiwapíyímíni rí éapí nání níjía nímoníro nání nioní nání páfá ríyaríñoí? Oweoi, seyfne bisfkerfá níwíníroná agwí ímí seayíf enagí nání nioní nání páfá yaríñoí.” nuríri ²⁷ ewayf xwíyífa re uríñínigíni, “Aiwá píyí pénaríñfpi meaaníro nání mepa nero aiwá níwíníñfipímí dání dñf níyímíñf imónípaxípi meaaníro nání éfríxiñí. Aiwá apí ámá imóníñáoní ananí seaiapípaxíríni. Ápo Goríxo ‘Mímíwíároaríñorfaní?’ níniawírí xfo e éwínígíni rí nírfpeañoní aiwá apí ananí seaiapípaxíríni.” uríagí ²⁸ ayf re urígíawixíni, “Nene pí neríná Goríxo ámá e oépoyíni rí wimónaríñfpi yaníwíní?” uríagífa ²⁹ Jisaso re uríñínigíni, “Seyfne rípi neróná Goríxo wimónaríñfpi yaríñoí. Ámá xfo nírowárénaríñoní dñf níwíníkwírorónáyí, xfo wimónaríñfpi yaríñoí.” uríagí ³⁰ ayf re urígíawixíni, “Nene síñwí níwínírane dñf ríkwíroaní nání pí emímí neaiwapíyíríni? Joxí aga píyí erfíni? ³¹ Bíkíyí xwíyífa re níwíníni eáníñfpa, ‘O aiwá nípírí nání aníñamí dání wíñínigíni.’ níwíníni eáníñfpa negí aríowa ámá dñf meañe nemeróná aiwá manáí ríñíñfpi —Aiwá apí Goríxoyá dñfíyo dání xegípi weagípiríni. Aríowa ámá dñf meañe nemeróná aiwá apí nagíaríni.” uríagífa ³² Jisaso re uríñínigíni, “Nioní aga nepa seararíñíni. Aiwá eníná aníñamí dání seaiapíño, ayf Mosesománi. Agwí ení aga aiwá nepaxíñfpi aníñamí dání seaiaparíño, ayf gí áporíni. ³³ Aiwá nepaxíñfpi ápo Goríxo seaiaparíñfpi, ayf aiwá aníñamí dání níweapírí ámá xwífa tíyo ñweagífa dñf níyímíñf tégíáyf imónípírífa nání síxí umíroaríñoríni.” uríagí ³⁴ ayf re urígíawixíni, “Ámínáoxíni, aiwá joxí neararíñfpi íníná neaiapíríxiñí.” uríagífa ³⁵ Jisaso re uríñínigíni, “Aiwá nepaxíñfpi dñf níyímíñf imónípírífapí, ayf nioníríni. Ámá nioní tfámíni bfá gíyí gíyí ámí agwí wípaxí meníni. Nioní dñf níkwírófá gíyí gíyí ámí ínígf nání bí gwíni yeáyf wípaxí mimóníni.

³⁶ E niseariri aiwi nioni re searfanigini, 'Seyíne emimí nioni enápi sñwí nñaniro aiwi "Orfaní?" nñiaiwiro dñj mñikwíroarñjo.' searfanigini. ³⁷ E nerí aí ámá ápo 'Dixíriní.' nñiriri niapñiyí nñni xixení dñj nñikwíroaro nioni tñámni bñpñfáriní. Nioni tñámni bñáy mñxí wí umáñimñámni. ³⁸ Nioní anñnamí dání nñweapírná nioni gñ nimónariñpi emñaniri weapiñáonimani. Nioni nñrowárenapiño wimónariñpi emñaniri nñweapiri nání ámá xíoyá dñj tñni nioni tñámni bñáy mñxí wí umáñimñámni. ³⁹ Nioni nñrowárenapiño e éwñigñniri wimónariñpi, ayí rñpirini. Nioni ámá xío niapñiyí wíyo mñyorñripa eri sñá yoparñyi imónaná ámí wiápnimeapñrñ nání dñj sñxí umímori emñá nání wimónariñriní. ⁴⁰ 'Gí ápo e éwñigñniri wimónariñpi, ayí rñpirini.' searariñni. O ámá xewaxoni sñwí nñaniro dñj nñkwírófá gñyí gñyí dñj nñyimñjpi tñgñáy imónipñrñ nání wimóniri nioni sñá yoparñyimi ayí ámí wiápnimeapñrñ nání dñj sñxí umímómñá nání wimóniri yarññriní." urññnigini.

⁴¹ Judayí xewanñjo re rññpi nání, "Aiwá anñnamí dání weapiñpi, ayí nionirini." rññpi nání anññmñ nñrñiro o nání ⁴² re rññgñawixini, "Jisaso ro Josepomí xewaxo menñraní? Xañyaú nání nene majñaraní? O arñge nerí 'Anñnamí dání wepññáonirini.' rñá rarini?" rñnarññagñá ⁴³ Jisaso re urññnigini, "Pí nání anññmñ nñrñiro rñnarññoi? ⁴⁴ Ámá wo aí xewanñjoyá dññyo dání nioni tñámni bñpaxí menini. Ápo, nñrowárenapiño xe o tñámni ouniri dñj ukikayonñnání nioni tñámni bñpaxñriní. Ayí sñá yoparñyimi wiápnimeapñrñ nání nioni dñj sñxí umímómñáriní. ⁴⁵ Rñwamñj wñá rókiamogñáwa eagñáyo re rññni, 'Gorixó ámá nñyoni wíwapiññáriní.' rññni. Ayñnání ámá ápo wíwapiññá arñá wigñá gñyí gñyí nñni nioni tñámni barñgñáriní. ⁴⁶ Gorixó wíwapiññj aiwi ayí wí Gorixomí sñwí wññgñá nání mñrarññni. Ná woní Gorixó tññ e dání bññáoní ápomí sñwí wñññáriní. ⁴⁷ Aga nepa searariñni. Nioni dñj nñkwírófá gñyí gñyí dñj nñyimñj iníná ñweapñrñ nání tñgñáyriní. ⁴⁸ Aiwá nññññpimi dání dñj nñyimñj imónipaxñpi, ayí nionirini. ⁴⁹ Enñná segí seáñfawéyí ámá dñj meañe nemonóná aiwá maná rñññpi nñiro aiwi nññweagñásaná pegñawixini. ⁵⁰ Aiwá anñnamí dání weapiñ rñpi xegí bixini. Ámá nññññyí, nñpepñrñámni. ⁵¹ Aiwá dñj nñyimñj imónipñri nání anñnamí dání weapiñpi, ayí nionirini. Ámá gñyí gñyí aiwá rñpi nññññyí, anññ iníná ñweapñrñáriní. Aiwá ámá xwñá rññimi ñweagñá nñni dñj nñyimñj tñgñáyí nimóniro iníná ñweapñrñ nání mñni wimñápi, ayí gñ warápnini." urññnigini.

⁵² Judayí wigñpi xwñyñá ximñximí nñiro re rñnarññagñá, "Ámá ro arñge nerí xíoyá wará nanñwá nání neaiapññáñani?" rñnarññagñá ⁵³ Jisaso re urññnigini, "Aga nepa searariñni. Seyíne ámá imónñáoniyá warápi mññpa ero ragñpi mññpa ero nerónáyí, dñj nñyimñj imónñpi tñgñáyíne menini. ⁵⁴ Gí wará nñro gñ ragñ nñro éfá gñyí gñyí dñj nñyimñj imónñpi tñgñáyí enagñá nání sñá yoparñyimi owiápnimeapoyññri dñj sñxí umímómñáriní. ⁵⁵ Gí wará rñpi aiwá nepaxññ imónñri gñ ragñpi iniñgñ nepaxññ imónñri enagñi nání searariñni. ⁵⁶ Ámá gñ wará nñri ragñ nñri éf go go nioni tñni nñkumñxññrai nawíni imónñwi. Nioni ení xío tñni nñkumñxññrai nawíni imónñwi. ⁵⁷ Ápo, dñj nñyimñjpi mñkñ tñño

n̄irowárénap̄iñr̄ini. Ápo e en̄j en̄agi n̄áni n̄ioni en̄i d̄iñj̄ n̄iȳim̄iñj̄p̄i m̄f̄k̄f̄ t̄ñj̄áon̄i im̄ón̄iñj̄ini. Aȳin̄áni go go n̄ib̄ir̄i n̄ioni n̄in̄in̄ir̄fn̄áȳf̄, n̄ioni en̄i d̄iñj̄ m̄f̄k̄f̄ t̄ñj̄áon̄i en̄agi n̄áni x̄fo en̄i d̄iñj̄ n̄iȳim̄iñj̄ íñiná ñweanf̄a n̄áni t̄ñj̄ wo im̄ón̄in̄f̄ár̄ini. ⁵⁸ Aiwá an̄ñnam̄i d̄áni weap̄iñj̄ r̄ip̄i n̄áni searar̄iñj̄ini. Rip̄i aiwá en̄j̄ná neḡf̄ ar̄f̄owa n̄in̄iro n̄iñweaḡf̄asáná peḡf̄áp̄i yap̄i mimón̄ini. Go go aiwá r̄ip̄i n̄in̄ir̄fn̄áȳf̄, d̄iñj̄ íñiná ñweanf̄a n̄áni t̄ñj̄ wo im̄ón̄in̄f̄ár̄ini.” ur̄iñj̄in̄iḡini. ⁵⁹ Jisaso rotú an̄j̄ Kapaneam̄iyo m̄ir̄in̄iñiwám̄i d̄áni nuréwap̄iȳir̄fn̄a e nura ur̄iñj̄in̄iḡini.

Xwiȳf̄a d̄iñj̄ ikw̄f̄róáná d̄iñj̄ n̄iȳim̄iñj̄ im̄ón̄ipax̄f̄p̄i ur̄iñj̄ n̄án̄ir̄ini.

⁶⁰ Aȳin̄áni xeḡf̄ wiep̄isar̄iñj̄ȳf̄ obax̄f̄ am̄ip̄i o nuréwap̄iȳir̄fn̄a nura úf̄p̄i ar̄f̄a n̄iwiróná re r̄iḡf̄awix̄ini, “Xwiȳf̄a o rar̄iñj̄p̄i udud̄f̄ in̄iñj̄p̄i rar̄ini. Ámá go x̄ixen̄i ar̄f̄a win̄ir̄fen̄iñj̄o?” rar̄iñaḡf̄a aiwi ⁶¹ Jisaso xeḡf̄ wiep̄isar̄iñj̄ȳf̄ obax̄f̄ o r̄ífp̄i n̄áni an̄iñúm̄f̄ ir̄inar̄iñaḡf̄a n̄ij̄f̄a nimón̄ir̄i re ur̄iñj̄in̄iḡini, “Xwiȳf̄a udud̄f̄ seain̄ipax̄f̄ searf̄áp̄imi d̄áni róreám̄ioar̄iñj̄o? N̄ion̄i p̄fn̄i n̄in̄iwiár̄im̄i up̄r̄i r̄iseaimónar̄ini? ⁶² Seȳfn̄é ámá im̄ón̄iñj̄on̄i xewan̄iñj̄on̄i weap̄iñj̄e n̄áni ám̄i peyar̄iñaḡi n̄inan̄ir̄fn̄áȳf̄, pí wip̄r̄i seaimón̄in̄f̄ár̄f̄ani? S̄in̄i p̄fn̄i n̄in̄iwiár̄im̄i up̄r̄i n̄áni seaimón̄in̄f̄ár̄f̄ani?” nur̄ir̄i ⁶³ re ur̄iñj̄in̄iḡini, “D̄iñj̄ n̄iȳim̄iñj̄ íñiná ñweap̄r̄f̄a n̄áni wiar̄iñj̄p̄i, aȳf̄ kw̄iȳf̄ Gor̄ixoȳáp̄ir̄ini. Ámá ȳf̄ wiḡf̄ en̄j̄ eán̄iḡf̄a t̄fn̄i wí e im̄ón̄ipax̄f̄ men̄ini. Xwiȳf̄a n̄ioni searf̄áp̄i ámá d̄iñj̄ n̄ikw̄f̄ror̄iñj̄p̄imi d̄iñj̄ íñiná ñweap̄r̄f̄a n̄áni kw̄iȳf̄ ewear̄iñj̄p̄ir̄ini. ⁶⁴ E ner̄i aí wiȳfn̄é xwiȳf̄a n̄ion̄iȳa s̄in̄i d̄iñj̄ m̄in̄ikw̄f̄roar̄iñj̄o.” ur̄iñj̄in̄iḡini. Jisaso iwam̄f̄o d̄áni ámá x̄f̄om̄i d̄iñj̄ m̄iw̄kw̄f̄róf̄áȳf̄ n̄áni n̄ij̄f̄a im̄ón̄ir̄i x̄fo n̄áni m̄iȳf̄ ur̄in̄fo n̄áni en̄i n̄ij̄f̄a im̄ón̄ir̄i en̄j̄o en̄agi n̄áni e nur̄ir̄i ⁶⁵ re ur̄iñj̄in̄iḡini, “Wiȳfn̄é d̄iñj̄ m̄in̄ikw̄f̄roar̄iñaḡf̄a n̄áni re searf̄an̄iḡini, ‘Ápo ámá go go n̄ioni t̄ñj̄ e xe oun̄ir̄i s̄iñw̄f̄ m̄iw̄in̄ipa ner̄fn̄áȳf̄, o n̄ion̄i t̄f̄ám̄ini wí b̄ipax̄f̄ men̄ini.’ searf̄an̄iḡini.” ur̄iñj̄in̄iḡini.

⁶⁶ Xwiȳf̄a ap̄i nura úf̄ en̄agi n̄áni xeḡf̄ wiep̄isar̄iñj̄ȳf̄ obax̄f̄ om̄i p̄fn̄i n̄iwiár̄im̄i nuro ám̄i o t̄fn̄i naw̄ini b̄i an̄j̄ memeḡf̄awix̄ini. ⁶⁷ Aȳin̄áni Jisaso xeḡf̄ wiep̄isar̄iñj̄f̄ wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waú awam̄i re ur̄iñj̄in̄iḡini, “Soȳfn̄é en̄i ‘R̄ixa p̄fn̄i n̄iwiár̄im̄i owaneyi.’ r̄iseaimónar̄ini?” ur̄f̄aḡi ⁶⁸ Saimon̄i Pitao re ur̄iñj̄in̄iḡini, “Ám̄in̄áox̄ini, none go t̄f̄ám̄ini wan̄f̄w̄ini? Xwiȳf̄a d̄iñj̄ n̄iȳim̄iñj̄f̄ t̄ñj̄wáone im̄ón̄ani n̄áni im̄ón̄iñj̄p̄i jox̄ini t̄ñj̄ox̄ir̄ini. ⁶⁹ None r̄ixa d̄iñj̄ n̄ir̄ikw̄f̄ror̄ane n̄ij̄f̄a re im̄ón̄iñw̄ini, ‘Jox̄i s̄iȳikw̄f̄ m̄in̄iñj̄f̄ Gor̄ixo r̄ir̄f̄peañox̄ir̄f̄ani? Yeáȳf̄ neayim̄ixemean̄f̄a n̄áni ar̄f̄owayá xw̄f̄a piax̄f̄yo d̄áni iwiaron̄f̄oȳi rar̄iñwá, aȳf̄ jox̄ir̄ini.’ n̄iȳaiwirane n̄ij̄f̄a im̄ón̄iñw̄ini.” ur̄f̄aḡi ⁷⁰ Jisaso re ur̄iñj̄in̄iḡini, “N̄ion̄i ámá wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waú soȳfn̄é m̄isearf̄ipeapa reñan̄iḡini? E ner̄i aí wox̄i obox̄in̄iñj̄f̄ im̄ón̄iñj̄ini.” ur̄iñj̄in̄iḡini. ⁷¹ Is̄ikariot̄ d̄anj̄f̄ Saimon̄om̄i xewaxo Judaso —O wiep̄isar̄iñj̄f̄ wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waú awa wor̄ini. O x̄fo n̄áni m̄iȳf̄ ur̄in̄fo en̄agi n̄áni e ur̄iñj̄in̄iḡini.

7

Jisasom̄i xogwáowa x̄f̄om̄i d̄iñj̄ m̄iw̄kw̄f̄róḡf̄a n̄án̄ir̄ini.

¹ Jisaso e n̄iȳar̄imo néisáná Judaȳf̄ ám̄in̄áowa x̄f̄om̄i p̄ikian̄iro n̄áni mekax̄f̄ mear̄iñaḡf̄a n̄ij̄f̄a nimón̄ir̄i n̄áni “Judia p̄iropen̄is̄f̄yo oemem̄ini.” m̄iwimón̄f̄ Gariri p̄iropen̄is̄f̄yo an̄j̄ emear̄fn̄a ² aiwá Judaȳf̄ an̄j̄ pák̄f̄ pák̄f̄ in̄iñj̄yo n̄iñwear̄fn̄a im̄ixayar̄iḡf̄áp̄i —Aiwá ap̄i,

ayí enjá ná fwiárafawé Moseso tñi nemeróná senfá anfyo niñweaxa wagfápi nání dñj winñi nání xwiogwí ayí ayo Judayí wigf anfyí pñi niñwiárimí nuro sfá wé wfúmí dñj waú wo anj pákí pákí inñfyo niñwearo aiwá imixarigfápirñi. Aiwá api rixa anwí e imónñjáná³ xogwáowa re urigfawixñi, “Dixí wiepísarñj winfyí ení emimf amipí joxi yariñpi síñwí winpíri nání anj re pñi niñwiárimí Judia píropenisfyo nání ui. ⁴ Ayí ripí nání rirariñwini. Ámá wo ámá nñi xfo nání niñfá oimónfpoyñiri niñwimónirfnáyí, xegf yariñpi inimi yariñfmani. Emimf joxi yariñpi nepa nerfnáyí, jiwaniñoxi nuri ámá niyfyá síñwfyo dñi síwá winrñni.” urigfawixñi. ⁵ Awa xegf xogwáowa aí dñj miñwkwfropa nero nání e urigfawixñi. ⁶ Jisaso re urññigñi, “Soyfné uprñina anani gñi gñi uprfa nání imónñjagi aiwí nioní umfáina síni mimónñi. ⁷ Ayí ripí nání searariññi. Ámá xwfa tfyo dñj nñnyf soyfné tñi sfmí tñi inipaxf mimónñjo. E nerí aiwí nioní wigf yariñfapi nání ‘Sipirñi.’ nurri waroparf wiarariñjagi nání sfmí tñi niarñjo. ⁸ Segfpi aiwá nene xwiogwí o omí imixayariñwápi nání yoápoi. Nioní gf umfáina síni mimónñjagi nání wí umiméñi.” ⁹ nurárimí Gariri píropenisfyo ñweaññigñi.

Jisaso aiwá anj pákí pákí inñfyo niñwearoná imixarigfápi nání yoañf nánirñi.

¹⁰ Jisaso, xexirfmeáowa rixa aiwá api nání yoáfami enjána xfo ení amáyá síñwfyo dñi miyoá yumí inimi niyiri Jerusalemí niñremori ñweañjáná ¹¹ Judayí aiwá imixarigfe xfo nání pfa néra nuro “O gerñi?” niñriga nuro ¹² ámá e epfroyf egfáyf ikeagigwí ayá wí niñriga nuro wí “Ámá nañorñi.” riro wí “Oweoi, nañomani. Ámá niyoni dñj nukñimixiri xewfmi nipemeami warñorñi.” riro nero aiwí ¹³ Judayí amínáowa nání wáyf nero nání ámá wí o nání ámá sfmímanj e dñi niñrignifawixñi.

¹⁴ Jisaso sfá aiwá imixarigfáyf rixa áwini e imónñjáná anj ridiyowá yarigfiwami nání nurí niñpawiri amáyo uréwapiyarfná ¹⁵ Judayí amínáowa dñj ududf niñwinro re rigfawixñi, “Aríre nerí niñfá o rariñpi niñmónri rfa rariñ? Sikurfá meñoyo.” rariñjagfa ¹⁶ Jisaso re urññigñi, “Xwfyá nioní searéwapiyariñapi nioní gfpi mani. Nioní niñrowárenapiñoyapiñi. ¹⁷ ‘O wimónariñpi oemñi.’ wimónariñj giyf giyf nioní searéwapiyariñapi nání niñfá niñmónri re yaiwipaxrñi, ‘Gorixoyá dñjfyo dñi rfa nearéwapiyariñi? Xfo xegf dñjfyo dñi rfa nearéwapiyariñi?’ niñaiwiri niñfá imónipaxrñi. ¹⁸ Ámá go go xfo xegf dñjfyo dñi niñrfnáyf, ámá weyf onimépoyniri yariñrñi. E nerí aí ámá nñi ámá xfomi urowárenapiñomi weyf oumépoyniri yariñjo, o aga nepaxñorñi. Yadiññj yariñorñi. ¹⁹ Enjána Moseso ñwf ikaxí niñrñiri eániñpi miñseaiapi reññigñi? E nerí aí soyfné nioní niñpikianro yariñjo?” urfagi ²⁰ ámá e epfroyf egfáyf re urigfawixñi, “Imfó xixeroariñj roxñi, ámá giyf ripikianro yariñjagfa rariññi?” urfagfa ²¹ Jisaso re urññigñi, “Nioní emimf ná bñi éagi seyfné síni ududf ikarñarñjo. ²² Moseso ñwf ikaxí ‘Segf niaíwfyo niñximáná sfá wé wfúmí dñj waú wo múroáná sfá ayimí iyf sfmí sfó wákwifrxñi.’ rñrñi. E niñsearri aiwí ayí Moseso marfát, negf arfowa síwí api érowiápiñigfárini. Ayináni seyfné segf niaíwfyf ñwf ikaxí riniñpi

nixádirinjipimi dáni nanj oimónipoyiniri Sabar fáyo aiwi iyí símá sfo wákwiarigáriní. ²³ Seyíné ‘Nanj nerane njw ikaxí Moseso niri eanjpi pírí m+wiaíkpa oyaneyi.’ niyaiwiro Sabar fáyo eni iyí símá sfo wákwiarigáriní. Seyíné e yarigá enagí nání pí nání nioní áamá womi Sabar fáyo nanj wim+xápi nání wikí nónarinjoi? ²⁴ Sijnwá tñini niwinaxádiro mirípa époyí. Xfo yarinjagípi eni mí nómixiríná rírirxiní.” urinjiginí.

Jisaso nání “Kiraisoríani? Woríani?” rinigá nánirini.

²⁵ Áamá Jerusaremi njweagfáyí wí re nira ugáfawixini, “Áamá ro áamá nipiikianiro egfo meniraní? ²⁶ Sijnwá winípoyí. Áamá nini arfá egfe sijnáni nrori rarinjagí aí mebá neamenjweagfáwa omi xwiyá bí murarinjoi. Awa ‘Áamá ro Kiraiso, áamá yeáyí neayim+xemeanfa nání arfowayá xwá piaxíyo dání iwiaronfoyi rarinjwáo, ayí orfani?’ miyaiwipa riyarinjoi? ²⁷ E nerí aí ‘Áamá o Kiraiso, áamá arfowayá xwá piaxíyo dání iwiaronfoyi rarinjwáorfani?’ wiaiwpaxí menini. Ayí rípi nánirini. Nene xinái xfomi xiríje nání nijfá imóninjwini. E nerí aiwi Kiraiso, áamá Goríxo yeáyí neayim+xemeanfa nání uowárenapinfo imónináníyí áamá wo ‘E dájorini.’ rípxí menini. Ayínání ‘O Kiraisoríani?’ wiaiwpaxí mimóninjwini.” rarinjagí ²⁸ Jisaso anj rídiyowá yarigíwámí dání nuréwapíyiríná enj tñini niri re urinjiginí, “Seyíné nepa nioní nání nijfá ero ‘O e dájorini.’ rípxí imóniro yarigáfánerani? Nioní gí dñj tñini bíjámáni. Nepaxinjí imóninjo —O soyíné majforini. O nioní nrowárenapinjirini. ²⁹ O tñj e dání bíjáoni enagí nání o nioní nijfáriní. O nioní nrowárenapinjirini.” uríagí nání ³⁰ omi fá xiraníro nero aiwi fá xirípxíná sñini mimóninjagí nání fá bí m+xirigáfawixini. ³¹ E nerí aí áamá e epíroyí egfáyí obaxí wí dñj niwíkwírore re nira ugáfawixini, “Kiraiso, áamá yeáyí neayim+xemeanfa nání arfowayá xwá piaxíyo dání iwiaronfoyi rarinjwáo nimóniríná emímí áamá ro yarinjipimi nímúrori enfáraní? Oweoi.” rigáfawixini.

Jisasomi fá oxirípoyiniri uowárigá nánirini.

³² Parisiowa áamá e epíroyí egfáyí Jisaso nání ikeagígwí e rarinjagí arfá niwiro nání awa tñini apaxípaninjí imónigá xwéowa tñini dñj axípi nixiríro Jisasomi fá oxirípoyiniri rídiyowá yarigíwámí awí mearoarigá wami uowáragí awa nuro o uréwapíyaríje rémóagí ³³ Jisaso re urinjiginí, “Seyíné tñini re bí onímiápi ninjweámoni gí nrowárenapinjo tfe nání umíáriní. ³⁴ Ríxa úaná seyíné nioní nání pía nniro aiwi wí sijnwá nanípríámáni. Seyíné nioní njweámífé upaxí wí mimóninjo.” uríagí ³⁵ Judayí ámináowa re rinigáfawixini, “O gími nání uminiri ririni? Aga gími nání úaná nene o nání pía megínaníwáriní? Negí ámayí Gírikíyí anjío njweagfámi nání nuri émayo uréwapíyimíániri ríá nearariní? ³⁶ Xwiyá o re rípi, ‘Seyíné nioní nání pía nniro aiwi wí sijnwá nanípríámáni. Seyíné nioní njweámífé upaxí wí mimóninjo.’ rípi pí niyaiwiri ríá rinjoi?” rinigáfawixini.

Inigí oyá tñj nání urinjí nánirini.

³⁷ Sfá aiwá apí imíxarígááyí yoparíyi —Ayi seáyí e imóníñíyiríní. Sfá ayi imóníñáná Jisaso éf nírórí ení tñí re ríñínigíní, “Ámá iniígí nání gwíñí yeáyí wíí gíyí gíyí nioní táfámíní níbíro iniígí onípoiyí. ³⁸ Nioní díní níkwrófá gíyí gíyí Bíkwríyo níríní eáníñí rípi tñí xíxeni imónípráoi, ‘Wígí xwioxíyo ná ínímí dání iniígí díní níyímíñí imíxaríñípi oyfá tñí pwenfáriní.’ níríní eáníñípi tñí xíxeni imónípráoi.” uríñínigíní. ³⁹ Jisaso e níríní kwíyí Goríxoyá xíomí díní wíkwrófááyí meapírfápí nání e uríñínigíní. Íná Jisaso síní anínamí nípeyirí míkínípa éiná enagí nání Goríxo síní xegí kwíyípi ámáyo sixí mumímopa yagínáriní.

Jisaso nání díní xíxegíní tñí nepayoro rígfá náníriní.

⁴⁰ Ámá e epíroyí egfááyí o e raríñagí arfá níwiro wí re nira ugáfawixíní, “Aga neparíní. Ámá ro wfá rókiamoagí nene xwayí nanírí ñweañwáoríní.” nira warfáná ⁴¹ wí re nira ugáfawixíní, “ ‘Ámá ro Goríxo yeáyí neayímíxemeanfá nání arfowayá xwfá piaxíyo dání iwíaronfoyí raríñwáo, Kiraisoríní.’ neaimónaríní.” nira warfáná wí re nira ugáfawixíní, “Garirí píropenístíyo díní wo Kiraiso, ámá arfowayá xwfá piaxíyo dání iwíaronfoyí raríñwáo imónípxáfrání? Oweoi, e díní wo ámá arfowayá xwfá piaxíyo dání iwíaronfoyí raríñwáo imónípxá meníní. ⁴² Bíkwríyo re mírínípa rení, ‘Kiraíso, arfowayá xwfá piaxíyo dání iwíaronfoyí raríñwáo negí arfo Depitoyá fwiáfawé wo imónínfáriní. Aní Betírexemi —Eníná Depito xegí ñweaageríní. Omí e dání xírínfáriní.’ mírínípa rení?” nira nuro nání ⁴³ ámá e epíroyí egfááyí o nání díní xíxegíní tñí nepayoro níríní ⁴⁴ wí “Ríxa fá oxíraneyí.” níwimónírí aiwí omí fá bí míxírígáfawixíní.

Judayí mebaowa Jisasomí díní míwíkwírogfá náníriní.

⁴⁵ Ridíyowá yarígíwámí awí mearoarígfáwa ámí nuro apaxípáníñí imónígá xwéowamí tñí Parisiowamí tñí wímeááná awa re urígáfawixíní, “Pí nání omí fá míxírí anípáoyíné baríñoi?” uríagfá ⁴⁶ awí mearoarígfáwa re urígáfawixíní, “Eníná aiwí ámá o nearéwapíyaríñípa wo mínearéwapíyagíriní.” uríagfá ⁴⁷ Parisiowa ikayíwí nuríro re urígáfawixíní, “Soyíné ení ríxa díní níseakínímíxírí xenwámí níseaipemeámí mupa reñoi?” nuríro ⁴⁸ re urígáfawixíní, “Seamenñwéañwáone woraní, Parisione woraní, omí díní bí wíkwrófrání? Oweoi! ⁴⁹ E nerí aí ámá epíroyí egfá jfáyí ñwí ikaxí níríní eáníñípi nání píráníñí níjfé mimónípa nero nání Goríxoyá síñwíyo dání aníñíprfá nání ramíxáriníñíyíriní.” uríagfá ⁵⁰ Nikodimaso —O ení Parisi woríní. Xámí arfíwíyímí nurí Jisasomí níwímeari yaríñí wíñoríní. O níwíapínímeari re uríñínigíní, ⁵¹ “Negí ñwí ikaxí níríní eáníñíyo bí rípi ríríníní, ‘Ámá womí xfo rínaríñípi arfá míwípa erí o yaríñípi píráníñí níjfé mimónípa erí nemáná ananí xwíyíá umeárípxáfrání.’ ríríníní?” uríagí ⁵² awa ikayíwí re urígáfawixíní, “Joxí ení Garirí díní iwoxírífaní? Bíkwríyo píráníñí fá rorí pfá merí nerfányí, joxí re níyaiwirí níjfé imónírfíní, ‘Wfá rókiamoaríñí wo Gariríyo dání imónaríñímaní.’ níyaiwirí níjfé imónírfíní.” urígáfawixíní.

Apíxí fwi iníñí wími xwíríxí umeagfá náníriní.

53 Ámá nńni wigf anj xixegfńiyo umiagfa aiwi

8

1 Jisaso dńwf xegf yoř Oripiyo nńni nuri 2 sá weŋo wfa mńnińmńi amń nńwiapńniameamń nńbiri anj ridiyowá yarigfiwámń nńpawiri amá nńni xfo tfamńni barńŋagfa nńni o ef nińweamáná urėwapiyarfná re enjńigini. 3 Nwf ikaxf eanńŋipi mewegfáwa tńni Parisiowa tńni awa apixf amá wí fwf inarńŋagf wńniameáfá wimi nńmėra nńbıro áwini e ef nurárarimáná 4 omń re urigfawixini, “Nearėwapiyarńŋoxini, apixf rı fwf inarńŋagf wńniameáfirini. 5 Apixf rinńŋf imńnińŋyf nńni nwf ikaxf Moseso nńriri eanńpimi dáni re rinini, ‘Sńŋá tńni iwanj nearo pikirixini.’ rinńŋagf aí joxi pıo rirfni?” urigfawixini. 6 Rfwėná o Moseso rńŋipi nńwiaikiri xegf bń rıfpiimi dáni xwiyfá uxekwńmoaneyńiro iwamfo nńwiwapiyiro e urfagfa aiwi o ipfpa ef nińweamáná xwfáyo webfa tńni rfwamńŋf neari 7 awa arki amń amń yarńŋf wiayarńŋagfa o amń ef nńrori re urńŋińigini, “Soyńė woxi goxi fwf bi mńyarńŋoxi xami imń sńŋá eai.” nuri 8 amń ipfpa ef nińweari xwfáyo rfwamńŋf eaarfná re enjńigini. 9 Awa Jisaso e urfagf arfa nńwirowi woni woni Jisaso tńŋf e pńni nńwiarimń nuróná amńnáowa xami numearo nńni rixa núána apixini xegf xewini Jisasoyá sfmń e ef rońŋagf nńwini 10 amń ef nńrori imń re urńŋińigini, “Iney, amáyf gimińirini? Ayf wo xwiyfá mńrimearfrani?” urfagf 11 í re urńŋińigini, “Amńnáoxini, wo xwiyfá mńrimearfrani.” urfagf Jisaso re urńŋińigini, “Nioni eni xwiyfá wı rimearfmėini. Dixf anj uı. Re dáni amń fwf bi mńińpa érixińi.” urńŋińigini.

“Nioni amá nńni uyfwńńŋf imńnińŋonirini.” urńŋf nńnińni.

12 Jisaso amń re urńŋińigini, “Nioni amá xwfá tńyo ŋweagfa niyonı uyfwf wfanıńf wókimińarńŋonirini. Amá nioni nińdńfáyf sfá yinńfmńni anj emepřřfa menini. Wfa dńŋf niyimńŋf tfgfáyf imixipaxf imńnińŋipi wókimińińarini.” urfagf nńni 13 Parisiowa re urigfawixini, “Joxi e rıfpi jıwanńŋoxi simeanj mńkoxfńŋf nimńnińi áwanj rńnarńŋagf nńni ‘Neparini.’ niyaiwirane arfa seaianimėwini.” urfagfa 14 Jisaso re urńŋińigini, “Nioni aí nińwanńŋoni nńni áwanj rńnarńŋapi, ayf neparini. Ayf rıpi nńni seararıńŋini. Ge dáni rfa bńŋaniginińi gimi nńni umfárfanirı imńnińŋipi nńni nińfá nimńnińi nńni seararıńŋini. E nerı aí soyńė nioni bńŋaė nńnińani, nioni umfáė nńnińani, majfa nimńnińi nńni nńrarńŋo. 15 Soyńė amá xwfá tńyo dńŋyf yarigfápa sńŋwf tńnińi nńwinańdńro rarńŋagfa aí nioni amá womń aí sńŋwf tńnińi nńwinańdńri xwiyfá numeararıńŋini. 16 Nioni xwiyfá numearirı sńŋwirıyf, nioni gf dńŋf tńni mepa nerı ápo, nirowarėnapıńoyá dńŋyo dáni nerı nńni nepa xixeni imńnińŋipi tńni umearıpaxřřini. 17 Segf nwf ikaxf eanńŋıyo aí re nńrińiri eanini, ‘Amá waú xwiyfá áwanj nńrińina axřřini nńrińinańyf, xwiyfá api nepa imńnińi.’ nńrińiri eanini. 18 ‘Nioni nińwanńŋoni nńni áwanj searirıńi ápo, nirowarėnapıńo eni nioni nńni áwanj searirı yarńŋagf nńni soyńė nioni seararıńŋapi nńni ‘Neparini.’ yaiwipaxřřini.’ urfagf 19 awa re urigfawixini, “Dixf ápo ge ŋweanı?” urfagfa o re urńŋińigini, “Soyńė nioni nńni nińfá mimńnińpa ero gf ápo nńni nińfá mimńnińpa ero yarńŋo. Soyńė nioni nńni nińfá nimńnińi sńŋwirıyf, gf ápo nńni eni nińfá imńnińińi éfarińi.”

urijinigini. ²⁰ Anj ridiyowá yarigfiwám Gorixo nání nigwí tarigfá tñj e dání nuréwapiyiríná xwiyfá apí urarñagí aiwi omí fá xiripfiríná siní mimónñagí nání fá bi mixirigfawixini.

“Nioni umfaé nání soyfne wí upaxf menini.” urijf nánirini.

²¹ O ámi re urijinigini, “Nioni pñi niseawiármi úaná soyfne nioni nání pfa nñiro aí segf fwí yarigfápi siní yokwarimí minijnána pepfirfáriní. Nioni umfaé soyfne bñpaxf wí mimónñojí.” urfagi ²² Judayf ámináowa re nñra ugíawixini, “O ‘Nioni umfaé soyfne bñpaxf mimónñojí.’ rñagi nání xewanñjo pikínimñirini nání mñnearipa riñarini?” nñra warfná ²³ o re urijinigini, “Nioni eramí dñjonirini. Soyfne bñramí dñjojñérini. Soyfne xwfá tñyo dñjojñérini. Nioni xwfá tñyo dñjonimani.” ²⁴ Ayináni re searfñi, ‘Segf fwí yarigfápi siní yokwarimí minijnána pepfirfáriní.’ searfñi. Ayf rñpi seararñini. Soyfne dñjñ nñnikwñro ‘Ayf orini.’ miniaiwipa nerónáyf, segf fwí yarigfápi siní yokwarimí minijnána pepfirfáriní.” urarñagí ²⁵ awa re urigfawixini, “Goxirini?” urfagfá Jisaso re urijinigini, “Nioni iwamfó dání searagáoni onirini. ²⁶ Soyfne yarigfápi nání xwiyfá searimearimi nání xwiyfá xwapf xirññáonirini. Soyfne arfá miniarñagfá aiwi nioní nñrowárénapñjo nepaxñjorini. Amipi omí arfá winápi ámá nñni arfá egfe dání rarñjarini.” urfagi aiwi ²⁷ ayf majfá nimónñro “Ápo Gorixo nání rfa neararini?” miyaiwiarñagfá nání ²⁸ Jisaso re urijinigini, “Soyfne ámá imónññáoni íkfáyo nñyekwñroáripñri seáyí e nñimfeyoarfná nñjfá ‘Ayf orini.’ imónñfirfáriní. Nioni gf dñjñ tñni amipi bi yarñjmani. Ápo nñréwapiyinñpini rarñjarini. ²⁹ Ínina nioní nñrowárénapñjo yayf winipaxfñpini yarñjagí nání nioní pñi nñniwiárimi minú siní dñjñ nñnikayoni.” urijinigini. ³⁰ Xwiyfá apí urarfná ámá obaxf dñjñ wñkwñrogfawixini.

Ámá áxenwarf inigfáyf nání urijf nánirini.

³¹ Jisaso Judayf omí dñjñ wñkwñrófáyo re urijinigini, “Seyfne gf xwiyfá rarñjapi dñjñ fá nñxirñónáyf, nioniyá gf seaiepsarññ nepaxññfñné imónñnojí. ³² Xwiyfá nepaxññf imónññpí nání nñjfá nimónñro e nemána xwiyfá apí dñjñ fá nñxirñññpimi dání áxenwarf minigfáyfne imónñfirfáriní.” urfagi ³³ wa re urigfawixini, “Negf arfo Ebñrfamoyá fwiárfawenerini. Enina dání ámá wayá xñnáiwanénññf nimónñrane omññf mñwiiagwaéne, joxi arñge nerí ‘Áxenwarf minigfáyfne imónñfirfáriní.’ neararñini?” urfagfá ³⁴ Jisaso re urijinigini, “Aga nepa seararñini. Ámá fwí yarññf go go fwí xfo yarññpiyá xñnáiñññf nimónñri áxenwarf winí. ³⁵ Ámá xñnáiwanññf nimónñro omññf wiarigfáyf anññf anñwami xiáwo tñni ñweaarñgífamaní. E nerí aí xewaxo ínina anññf e ñweaarññrini.” nurirí ámá e rówapigfáyf re oyaiwípoyinñri, “‘Seyfne xñnáiwayfñénññf nimónñro omññf wiarigfáyfne yapi imónñnojí.’ rfa neararini?” oyaiwípoyinñri ewayf xwiyfá apí nurirí ³⁶ re urijinigini, “Ayináni xewaxoni xñnáiwayfñénññf nimónñro omññf wiarigfáyfne áxenwarf seainññpi anipá seaimñiyíáná aga áxenwarf minigfáyfñññf imónñfirfáriní.” nurirí ³⁷ re urijinigini, “Nioni nñjfáriní. Seyfne arfo Ebñrfamoyá fwiárfawéyñérini. E nimónñro aí seyfne gf xwiyfápi segf xwioxfyo aumaúmí miníf enjagí nání nioní nñpñkianñro nání yarñjojí. ³⁸ Nioni

ápo tñni nñjwearfná sñjwí wñnñjápí nání rarñjárñni. Seyñé eni amípi segí ápo rarñjagí arfá wigfápi yarígfárñni.” urñjñiginí.

“Segí ápo oborñni.” urñjñánñrñni.

³⁹ Awa re urígfawixñni, “Negí arfo Ebrífamorñni.” urfagfa Jisaso re urñjñiginí, “Nepa Ebrífamoyá fwiárfawéyñé enánáyí, xfo yagfapa epaxírñni. ⁴⁰ E nerí aí nioní xwíyá nepání Goríxomi arfá winápi seararñjóni nññpíkianíro yarñjoi. Soyñé nianíro yarígfápa arfo Ebrífamo wí e menñiginí. ⁴¹ Ayínání re searfñni, ‘Segí ápo yarñjipi yarñjoi.’ searfñni.” urfagi ayí re urígfawixñni, “Negí inókiwa fwi nññro neaxírígfámani. Negí ápo imónñjo ná woní Goríxorñni.” urfagfa ⁴² Jisaso re urñjñiginí, “Nioní gí dñj tñni bñjámáni. Goríxo nñrowárénapfagi o tñj e pñni nñwiárimí bñjá enagi nání Goríxo nepa segí ápo enánáyí, soyñé nioní dñj síxí nñyipaxírñni. ⁴³ Soyñé nioní xwíyá rarfná arfá nero aí pí nání nñjfa mimónñpa yarñjoi? Ayí rípi nánñrñni. ‘Xwíyá arfá owianeyí.’ mñseaimónarñjagí nání nñjfa mimónñpa yarñjoi. ⁴⁴ Soyñé niaíwí segí ápo oboyáoyñé enagfa nání xfo wimónarñjfa niaíwíyñé eni ‘Axípi oyaneyí.’ seaimónarñjñrñni. O eníná dání amáyo pikíxwíró yagorñni. Nepa bí mñrñpaxí imónñjo enagi nání pí pí xwíyá nñrñfná yapñni rarñjorñni. O yapí rarñjo imónñrñ amá yapí rarígfá nñyíyá xanónñj imónñrñ enagi nání gñni gñná yapí nñrñfná sa mñkí xfo imónñjñpi tñni xixení rarñjñrñni. ⁴⁵ E nerí aí nioní nepaxñj imónñjñpñni seararñjagí nání ‘Neparñni.’ nñyaiwiro dñj mñnikwíroarñjoi. ⁴⁶ Soyñé goxí fwi nání xwíyá nñmeárñpaxírñni? Oweoi, wí xwíyá nñmeárñpaxímani. E nerí aí nioní nepání seararfná pí nání ‘Neparñni.’ nñyaiwiro dñj mñnikwíroarñjoi? ⁴⁷ Amá Goríxoyáyí xwíyá xfoyápi arfá wiarígfárñni. Soyñé Goríxoyáoyñé mimónñjagfa nání xwíyá oyápi arfá mñniarñjoi.” urñjñiginí.

“Arfo Ebrífamo sñni menáná nioní ñweaagárñni.” urñjñánñrñni.

⁴⁸ Judayí amñnáowa omí ikayfwi re urígfawixñni, “None joxí re nñrñrñranéná, ‘Amá sipí roxiyí Samariayí woxírñni. Imfó xixéoarñj roxñni.’ nñrñrñranéná xixení mñrñrñpa réwñni?” urfagfa ⁴⁹ Jisaso re urñjñiginí, “Nioní imfó dñj mñnixixéoarñni. Gí ápomi wé íkwianñwíyo ñjwírárarñjagí aí soyñé wé íkwianñwíyo mñññwírárarñjoi. ⁵⁰ Nioní gí dñj tñni seáyí e imónñmñánñrñ mñyarñjagí aiwí wo nioní nání ‘Seáyí e oimónñni.’ niaíwíoyí soyñé tñni nioní tñni neapayonfo ñweani. ⁵¹ Aga nepa seararñjñni. Amá gíyí gíyí xwíyá nioniyápi nñxídirfnáyí, wí nñpepírfámani.” urfagi ⁵² Judayí amñnáowa re urígfawixñni, “Joxí e rarñjagí nání ríxa nñjfa re imónñjwñni, ‘Joxí imfó xixéoarñj woxñni.’ nñjfa e imónñjwñni. Arfo Ebrífamo tñni wí rókiamoagfáwa tñni pegfárñni. E éagfa aí joxí re rarñjñni, ‘Amá gíyí gíyí xwíyá nioniyápi nñxídirfnáyí, wí nñpepírfámani.’ rarñjñni. ⁵³ ‘Joxí negí arfo Ebrífamo peñomi seáyí e mñwimónñjoxírñni.’ neaimónarñni. Wí rókiamoagfáwa eni pegfárñni. Joxí gonñrñni yaiwinarññni?” urfagfa ⁵⁴ Jisaso re urñjñiginí, “Nñwanñjoni seáyí e nñmñeyoánñrñnáyí, surfma imónñrñpaxírñni. Seáyí e nñmñeyoarñjo, ayí gí áporñni. O nání soyñé ‘Negí Nwíáorñni.’ rarígfárñni. ⁵⁵ E nññro aí xfo nání nepa nñjfa mimónñjoi. E nerñj aiwí nioní nñjfarñni. ‘O nioní nñjfarñni.’ nñrñrñnáyí, nioní soyñénñj yapí rarñjóni imónñpaxírñni. E nerí aí o

nioní nepa níjǎ nimóniri náni xwíyǎ oyápi xǎdaríjaríni. ⁵⁶ Segí aró Ebírǎmo sǎ nioniyáyi náni ‘Síjwǎ winímǎrǎfani?’ níyáiwiri náni yayí winíjínigini. Oyi, o síjwǎ nínaniri yayí seáyimi dáni winíjínigini.” urǎgi ⁵⁷ Judayí ámnáowa re urǎgǎwixini, “Joxi sini xweyanoxi menjíyí ‘Aró Ebírǎmomi síjwǎ winagáonirini.’ riraríjini?” urǎgǎ ⁵⁸ Jisaso re uríjínigini, “Aga nepa seararíjini. Aró Ebírǎmo sini menjána nioní xámi njweagáriní.” urǎgi ⁵⁹ awa “ ‘Goríxo tǎni xixeni imóníjorǎni?’ oniaiwípoyiniri rǎ neararíni?” níyáiwiro omi síjǎ eaníro náni síjǎ meágǎ aiwí xewaníjo re eníjínigini. Yumí nimóniri anǎ rǎdiyowá yarǎgǎwámi dáni peyeañjínigini.

9

Síjwǎ supárijǎ womi nanǎ imíxíjǎ nániríni.

¹ E nemo nípurǎná weníjǎ éyí winíjínigini. Ámá wo xínái xíríje dáni síjwǎ supárijǎ néra unjo njweañgǎ winána ² xegí wiepǎsaríjowa eni síjwǎ níwiníro yaríjǎ re wigǎwixini, “Nearéwapíyaríjoxini, íwǎ go enípimi dáni xínái síjwǎ supárijǎ ro xíríjírini? Xǎo éagǎ nánirani, xaníyáú éagǎ nánirani?” yaríjǎ e wíagǎ ³ Jisaso re uríjínigini, “Ámá ro íwǎ éagǎ marǎí, xaníyáú eni íwǎ éagǎ marǎí, sa omi dáni emímǎ Goríxoyá síwáníjǎ iníntǎ náni e enjo xíríjírini. ⁴ Agwí sini ikwáwíyíná imóníjáná emímǎ nírowárénapijo ‘E éwínigini.’ yaiwiaríjǎpí éwaníjini. Árfwíyíná ámá wo emímǎ mepaxí imóníjáná ríxa anǎ e enagǎ nání raríjini.” uríjínigini. Díjǎ re oyaiwípoyiniri, “Xǎomi píkiána árfwíyíníjǎ imóníjárini.” oyaiwípoyiniri e nuríri ⁵ ámi re uríjínigini, “Nioní xwǎ tǎyo níjwearǎná ámá níntíyí náni wǎ wókímíxíjini.” nurírími ⁶ xwǎyo reanjwǎ núrímáná xwǎ tǎni reanjwǎ tǎni yiyí nídirí ámáoyá síjwǎyo xópe níwimáná ⁷ re uríjínigini, “Joxi nurí ipí Siroamíyí ríníjǎwámi náni —Yoí mǎkǎ ayí mewáriníjǎ nánirini. E ríníjǎwámi náni nurí símímanǎyo wayí rónei.” urowárǎgi o nurí símímanǎyo wayí nírónímáná re eníjínigini. Ríxa síjwǎ aníjo bíjínigini. ⁸ Ríxa síjwǎ aníjo baríjagǎ ámá anǎ xǎo tǎnjǎ e njweagǎyí síjwǎ e níwiníro síjwǎ supárijǎ enagǎ nání éf níjweámáná aiwá náni ríxíjǎ urago baríjagǎ síjwǎ níwiníro re níra ugǎwixini, “Ámá royí e níjweámáná aiwá náni ríxíjǎ neararíjo menirani?” níra warǎná ⁹ wí re níra ugǎwixini, “Ayí oríni.” níra warǎná wí “Oweoi, ayí o yapí imóníjǎyí woríni.” níra warǎná xewaníjo arǎkǎ re uríjínigini, “Nioní onírini.” uraríjagǎ ¹⁰ ayí re urǎgǎwixini, “Joxi aríge nerí díxǎ síjwǎ oxoáini?” urǎgǎ ¹¹ o re uríjínigini, “Ámá Jisaso yí rarígo xwǎ bimi reanjwǎ núriri yiyí nídirí gǎ síjwǎyo xópe nínimáná re níríjo, ‘Joxi ipí Siroamíwámi náni nurí wayí rónei.’ nírágǎ nioní nurí wayí nírónírǎná re éini. Síjwǎ noxoari aníni.” urǎgi ¹² ayí re urǎgǎwixini, “Ámá o ge njweani?” urǎgǎ o “Nioní majǎrini.” urǎgi ¹³⁻¹⁴ ámá ayí sǎ Jisaso xwǎpimi reanjwǎ núriri yiyí nídirí omi síjwǎ nanǎ wímíxíjǎyí Sabarǎyí enagǎ nání ámá xámi síjwǎ supáragomi Parísíowa tǎnjǎ e náni nímera nuro waráná ¹⁵ Parísíowa eni omí yaríjǎ re wigǎwixini, “Joxi aríge nerí síjwǎ oxoóriní?” urǎgǎ o re uríjínigini, “O xwíríjwǎ bí tǎni gǎ síjwǎyo xópe níáná nioní nurí wayí nírónírǎná síjwǎ oxoáini.” urǎgi ¹⁶ Parísíyí wǎ re níra ugǎwixini, “Ámá o Sabarǎ náni njwǎ ikaxí

r+n+ñ+pimi xopirár+ n+yayiri nán+ Gorixo tñj+ e dání b+ñjoman+.” n+ra warfná wfa re n+ra ug+fawix+ni, “Ámá fw+ yar+ñj+yf wo enánáy+, arige ner+ em+m+ o yar+ñj+p+n+ñj+ imón+ñj+p+ epax+r+ni?” n+ra nuróná dñj+ x+xeğ+n+ tñn+ nepayoro nán+ ¹⁷ ámi sñw+ supáragom+ re ur+g+fawix+ni, “O d+x+ sñw+ roxaó+ enag+ nán+ pí amáox+ni rar+ñj+ni?” ur+agfa o re ur+ñ+nig+n+, “O Gorixoyá wfa rókiamoar+ñj+ wo men+ran+?” ur+ñ+nig+n+.

¹⁸ O xeg+ sñw+ oxoá+y+ nán+ píran+ñj+ áwanj+ urar+ñag+ aiw+ xám+ sñw+ supáragom+ aiw+ Juday+ ámináowa arfá m+wipa nero re yaiwig+fawix+ni, “Nepa sñw+ supárago ámi sñw+ man+ñor+ni.” n+yaiwiro “Ámá sñw+ oxoáoyá xan+yau ob+piy+.” n+r+ro ayaú r+xa báná ¹⁹ yar+ñj+ n+wiróná re ur+g+fawix+ni, “Niaiw+ ayagwiyáoran+? Ayagw+ re r+rar+ñj+, ‘X+nái n+x+r+rfná sñw+ supár+ño x+r+ñ+r+ni.’ r+rar+ñj+? E x+r+ñj+ enánáy+, arige ner+ agw+ sñw+ noxoar+ anar+ni?” ur+agfa ²⁰ xan+yau re ur+g+fisix+ni, “Ay+ yeg+ iwo enag+ nán+ yayawi nijfár+ni. X+nái n+x+r+rfná sñw+ supár+ñj+ enj+y+ nán+ en+ yayawi nijfár+ni. ²¹ E ner+ aí agw+ o sñw+ oxoá+y+ nán+ yayawi majfár+ni. Sñw+ supár+ñj+yf woxoáo nán+ en+ yayawi majfár+ni. Xewan+ñom+ yar+ñj+ wípoy+. Sin+ onoman+. Xewan+ño nán+ áwanj+ osear+ni.” ur+g+fisix+ni. ²² Xan+yau Juday+ ámináowa nán+ wáy+ win+ag+ nán+ e ur+g+fisix+ni. Ay+ r+p+ nán+r+ni. Juday+ ámináowa re r+nár+g+á enag+ nán+, “Ámá giy+ giy+ Jisaso nán+ waropár+ nero “O Kiraiso, amá yeáy+ neayim+xemeaná nán+ arfowayá xwfa piaxfyo dání yiwaronfoy+ rar+ñj+wáor+ni.” neaimónar+ni.’ ránáy+, rotú anjyo dání yo+ em+ kw+r+moan+fwár+ni.” ²³ r+nár+g+á enag+ nán+ xan+yau re ur+g+fisix+ni, “Onoman+. Xewan+ñom+ yar+ñj+ wípoy+.” ur+agfi ²⁴ Parisiowa ámi “Sñw+ supárago ob+ni.” n+r+ro o r+xa báná re ur+g+fawix+ni, “Jox+ Gorixom+ni seáy+ e num+eyoar+ waropár+ inei. Ámá ‘Nañ+ nim+x+ñjo+.’ rar+ño fw+ yar+ñj+yf wo enag+ nán+ none nijfár+ni. Ay+nán+ waropár+ inei.” ur+agfa ²⁵ o re ur+ñ+nig+n+, “O fw+ yar+ñj+oran+? Nanjoran+? Nion+ majfár+ni. E ner+ aí r+p+ nán+ nion+ nijfár+ni. Xám+ sñw+ supáragón+ aiw+ agw+ o nífpim+ dání sñw+ noxoar+ an+ñj+ni.” ur+ag+ ²⁶ awa re ur+g+fawix+ni, “O pí sí+r+ni? Arige ner+ d+x+ sñw+ roxaó+r+ni?” ur+agfa ²⁷ o re ur+ñ+nig+n+, “Nion+ r+xa áwanj+ sear+ag+ aí arfá m+niar+ñjo+. Arige n+yaiwiro ‘Ám+ arfá osianey+.’ n+rar+ñjo+? Soyfné en+ r+xa xeg+ wiep+sar+ñj+yf+n+ñj+ imónan+ro m+r+pa r+yar+ñjo+?” ur+ag+ ²⁸ awa ikayfw+ numear+ro re ur+g+fawix+ni, “Xewan+ñox+ni xeg+ wiep+sar+ñj+yf wox+r+ni. None neaiep+sag+ Mosesoyáoner+ni. ²⁹ None Mosesom+ xwi+yá Gorixo ur+ñj+p+ nán+ nijfá imón+ñj+w+ni. E ner+ aí amá oy+ e dñjor+fan+r+ni none majfár+ni.” ur+agfa ³⁰ amá o re ur+ñ+nig+n+, “Soyfné rar+g+á+p+ udud+ nin+pax+ rar+ñjo+. Soyfné o b+ñe dání majfá enagfa aiw+ o g+ sñw+ noxaó+r+ni. ³¹ Ámá fw+ yar+g+áy+ Gorixom+ r+x+ñj+ uráná arfá m+wipa yar+ñj+ enag+ nán+ nene nijfár+ni. E ner+ aí amá go go Gorixom+ wéyo numer+ xfo wimónar+ñj+p+ n+x+d+r+náy+, Gorixo amáom+ arfá n+wir+ xfo r+x+ñj+ urar+ñj+p+ nán+ arfá wipax+r+ni. ³² Aga enjána dání aí nene arfá wí re m+wijnwár+ni, ‘Ámá wo n+wiáp+n+mear+ x+nái x+r+ñe dání sñw+ supár+ñj+ wom+ sñw+ oxoá+nig+n+.’ rar+ñagfa arfá m+wijnwár+ni.” nur+r+ ³³ re ur+ñ+nig+n+, “Ámá o Gorixo tñj+ e dání m+b+pa ner+ sñw+r+yf, xfo yar+ñj+p+ bi epax+ imón+m+n+r+ éfman+.” ur+ag+ ³⁴ awa mix+ re ur+g+fawix+ni, “fw+ nin+r+ñj+pimi dání

rîxîrîñoxîni, joxî none rînearéwapîyarîñîni?” nurîmáná xegî yoî emî kwîrîmogîawîxîni.

Sîñwî supárîñîñîñî imónîgîáyî nánîrîni.

³⁵ Jisaso “Ámá sîñwî supárágoyá yoî kwîrîmóoi.” rarîñagîa arîá e nîwirî o nánî pîá nemerî nîwîmeámáná re urîñîñîgîni, “Joxî ámá imónîñomî dîñî rîwîkwîronîni?” urîfagî ³⁶ o re urîñîñîgîni, “Ámînáoxîni, ámá imónîñjo gorîni. Nionî dîñî wîkwîrómî nánî áwanî nîrei.” urîfagî ³⁷ Jisaso re urîñîñîgîni, “Omî joxî rîxa sîñwî wîñîñîrîni.” nurîrî sîñánî re urîñîñîgîni, “Joxî tîni rînarîgwî roni, ayî onîrîni.” urîfagî ³⁸ o re urîñîñîgîni, “Ámînáoxîni, nionî rîxa dîñî rîkwîronîni.” nurîmî xîo tîñî e xómîñî nîyîkwîrî yayî wîñîñîgîni.

³⁹ Jisaso re rîñîñîgîni, “Ámá nîyonî epayómîa nánî xwîá tîyo nánî bîñárîni. Ámá sîñwî supárîgîáyîñîñî imónîñîyî sîñwî anîpîrî imónîro sîñwî anîgîáyîñîñî imónîñîyî sîñwî supárîpîrî imónîro epîrîa nánî bîñáonîrîni.” rîfagî ⁴⁰ Parisi xîo tîni añwî e rówapîgîáwa re urîgîawîxîni, “None nánî enî ‘Sîñwî supárîgîoyîñérîni.’ rîneararîñîni?” urîfagîa ⁴¹ Jisaso re urîñîñîgîni, “Soyîné sîñwî supárîgîoyîné sîñwîrîyî, rîwî nîmoarîgîápi nánî xwîyîá meárîñîpaxîmanî. E nerî aí soyîné ‘Sîñwî anîñwáonerîni.’ nîrîro nánî rîwî nîmoarîgîápi nánî xwîyîá meárîñîpîrîfárîni.

10

Ewayî ikaxî sipîsipî awî mearoarîñjo nánîrîni.

¹ “Aga nepa seararîñîni. Go go sipîsipî xwîná íwîyo mîpáwîpa nerî wî e dánî ogámî nerî nîpîxemoánîrînáyî, íwî mearîñî wo imónîni. íwî xauráparîñî wo enî imónîni. ² E nerî aí xwîná íwîyo páwîarîñjo, ayî sipîsipî xiáworîni. Awî mearoarîñjorîni. ³ O xwîná rónîñe nánî báná íwî e íníná awî roñjo ówanî wîkwîáná xiáwo xegî sipîsipî nánî yoî ráná xiáwoyá manî arîá nîwirî uxîdáná nîméra nîpeyearî ⁴ rîxa xîoyá nîni bîarîwámîni enáná o xámî umearîná sipîsipîyî xiáwoyá manî umîñînarîñî enagî nánî númî warîgîárîni. ⁵ Xewî womî wî númî uxîdîpîrîméoî. Manî ámá xewî woyá umîñînarîñagî nîwîñîro nánî númî muxîdîpa nero éf upîráoi.” urîñîñîgîni. ⁶ Jisaso ewayî xwîyîá api urîfagî aiwî xîo api nánî nîjîá oimónîpoyîñîrî uréwapîyimîñîrî yarîñîpî nánî nîjîá mimónîgîawîxîni.

“Sipîsipî píránîñî awî mearoarîñáonî nionîrîni.” urîñî nánîrîni.

⁷ O ayî nîjîá mimónîpa yarîñagîa nánî ámî ewayî xwîyîá re urîñîñîgîni, “Aga nepa seararîñîni. Nionî sipîsipî xwîná íwîñîñî imónîñáonîrîni. ⁸ Nionî sîni mîbîpa enáná bîgîá gîyî gîyî íwî mearîgîáyîñîñî imónîñjoî. íwî xauráparîgîáyîñîñî enî imónîñjoî. E nerî aí sipîsipîyî wigî manî arîá mîwigîárîni. ⁹ Nionî nîwanîñonî íwîñîñî imónîñáonîrîni. Gîyî gîyî nionîyáyómîni íwîapáná yeáyî uyimîxemeámîárîni. Ará wîwákwîni epîrîa nánî íwîapîro peyearo nero epîrîfárîni. ¹⁰ íwî mearîñjo sipîsipîyo pípi wimîñîrî barîñîmanî. íwî xaurápirî pípîkímî erî xwîrîá ikîxerî wimîñîrî barîñagî aiwî xewanîñonî rîpî wimîñîrî bîñárîni. Ewáránîñî éfîrîxîñîrî dîñî nîyîmîñî imónîñîpî sîxî umímómîñîrî bîñáonîrîni. ¹¹ Sipîsipî nánî píránîñî awî mearoarîñáonî, ayî nionîrîni. Sipîsipî nánî awî píránîñî

mearoar+ñáon+ sip+sip+ arirá wim+n+r+ ner+fná ‘Nion+ n+pi+kiáná ay+ anan+r+ni.’ yaiwiar+ñár+ni. ¹² N+gw+ meám+n+r+ awí mearoar+ñ+ wo — O sip+sip+ xiáwo nimón+r+ píran+ñ+ awí mearoar+ño mar+á+í, o sfwí say+ sip+sip+ roan+m+n+r+ bar+ñag+ n+win+r+fná sip+sip+ p+ni n+wiár+m+ éf úáná sfwí say+ r+róm+ er+ x+í+í+x+í+dowár+ er+ yar+ñ+r+ni. ¹³ O sa n+gw+ nán+ meám+n+r+ yar+ño en+ag+ nán+ sip+sip+ nán+ nepa d+ñ+ moar+ñ+mani.” nur+r+ ¹⁴⁻¹⁵ re ur+ñ+nig+ni, “Sip+sip+ píran+ñ+ awí mearoar+ñáon+, ay+ nion+r+ni. Ápo t+ni nion+ t+ni x+xe mí óm+x+nar+g+w+ípa nion+ t+ni sip+sip+ nion+yáy+ t+ni en+ x+xe mí óm+x+nar+ñ+wár+ni. ‘Nion+ g+ sip+sip+ imón+ñ+yo arirá wim+n+r+ nán+ nupeir+fná ay+ anan+r+ni.’ yaiwiar+ñáon+r+ni.” nur+r+ ¹⁶ re ur+ñ+nig+ni, “Nion+ sip+sip+ ám+ wí — Sip+sip+ xw+fná t+yo dán+ imón+ñ+y+ mar+á+í, ám+ wí en+ t+ñáon+r+ni. Ay+ wí an+ñ+ e xe ñweá+r+ix+n+r+ s+ñw+ w+n+ipax+ mimón+ñ+ni. Ayo en+ win+y+ t+ñ+ e awí neaár+í+m+ig+ni. Ay+ g+ man+ ar+á+ n+niro xw+fná t+yo dán+y+ t+ni nawín+ imón+ro awí mearoar+ñ+ ná won+ axon+ t+ñ+ imón+ro epír+ár+ni. ¹⁷ Ám+ s+ñ+ nimón+r+ wiáp+ni+meám+fa nán+ sip+sip+y+ arirá wim+n+r+ ner+fná ‘Nion+ n+per+fná ay+ anan+r+ni.’ yaiwiar+ñag+ nán+ ápo d+ñ+ s+ix+ ni+y+ni. ¹⁸ Nion+ ámá xe on+pi+ki+poy+n+r+ s+ñw+ m+win+pa ner+fnáy+, wí n+n+pi+kipax+mani. Xe on+pi+ki+poy+n+r+ s+ñw+ w+nar+ñáy+ g+y+ mar+á+í, ni+wan+ñon+r+ni. Peri ám+ wiáp+ni+mear+ em+fa nán+ en+ s+ix+ eán+ñ+p+ t+ñáon+r+ni. G+ ápo o e éw+n+ig+n+r+ sekax+ n+r+ñ+ éag+ nán+ ap+ e epaxon+r+ni.” ur+ñ+nig+ni.

¹⁹ Juday+ ám+náowa Jisaso e rar+ñag+ ar+á+ n+wiro nán+ d+ñ+ x+ixeg+ni t+ni nepayoro b+ b+ n+r+n+róná ²⁰ w+fa obaxowa re n+ra ug+awix+ni “Im+fo d+ñ+ ux+éeroar+ñag+ nán+ xóxw+ ner+ rar+ni. Pí nán+ ar+á wiar+ño?” n+ra war+fná ²¹ w+fa re n+ra ug+awix+ni, “Xw+y+fa o rar+ñ+p+ im+fo x+ixeroar+ñ+ wo yap+ m+r+nar+ni. ‘Ámá im+fo d+ñ+ x+ixeroar+ñ+y+ ámá s+ñw+ supár+g+áyo s+ñw+ woxoapax+ imón+ño.’ r+seaimónar+ni? Oweo+.” n+ra ug+awix+ni.

Jisasom+ r+fw+ umog+fa nán+r+ni.

²² Sfá Juday+ en+íná émáy+ wa an+ r+di+yowá yar+g+fiwám+ xóror+ nero xw+r+fa ik+ixeg+fa en+ag+ nán+ ám+ píran+ñ+ im+xarag+áp+ sfá ap+ nán+ d+ñ+ win+ni nán+ awí neán+ro yay+ yayar+g+áp+ imón+ñáná ²³ —Ay+ iniá ear+ im+ñ+ r+r+ yar+ñ+ínár+ni. Íná Jisaso an+ r+di+yowá yar+g+fiwám+ n+ipáwir+ an+ wiám+fo wig+ en+ínan+ m+ix+ ináy+ Soromono nán+ r+n+ñ+pim+ emear+fná ²⁴ Juday+ ám+náowa n+wímearo m+n+ m+n+ xap+ixap+ numero re ur+g+awix+ni, “Gíná j+wan+ñox+ nán+ xe n+ñ+fa oimón+poy+n+r+ near+r+ár+ni? An+ñ+ yum+í near+áran+? Jox+ Kiraisox+, ámá yeáy+ neayim+ixemear+fa nán+ ar+owayá xw+fa piax+y+o dán+ iwiaron+oy+ rar+ñwáox+ en+ánáy+, s+ñán+ áwan+ near+nei.” ur+g+fa ²⁵ Jisaso awam+ re ur+ñ+nig+ni, “Nion+ r+ixa áwan+ sear+g+ aiw+ soy+né ‘Nepa nearar+ni.’ n+yaiwiro d+ñ+ m+n+kw+roar+ño+. Em+m+ g+ ápo e éw+n+ig+n+r+ n+r+ñ+ nion+ yar+ñáp+ s+ñán+ áwan+ ay+ or+n+ñ+ñ+ searar+ñag+ aí ²⁶ soy+né g+ sip+sip+y+nén+ñ+ mimón+pa ner+ nán+ nion+ d+ñ+ m+n+kw+roar+ño+. ²⁷ Sip+sip+ nion+yáy+ g+ man+ ar+á+ n+niro n+ix+dar+g+ár+ni. Nion+ ayo mí n+wóm+x+r+ ²⁸ d+ñ+ an+ñ+ íniná ñweap+rfá nán+ m+n+ wiar+ñag+ nán+ wí an+ñ+p+rfá men+ni. Sip+sip+ nion+yáy+ n+n+wéu+ t+ni fá x+r+ñag+ nán+ ámá g+y+ n+ráp+p+rfár+ni? ²⁹ G+ ápo sip+sip+y+ niap+ñ+r+ni. O ámá

n̄iyon̄i seáȳi e wimón̄iñaḡi nán̄i nion̄iyá ḡí imón̄iñȳȳf̄ ápo n̄in̄iwé́f̄ t̄f̄ni en̄i f̄á x̄ir̄iñaḡi nán̄i ámá ḡiȳf̄ uráp̄ip̄r̄f̄ár̄in̄i? ³⁰ Nion̄i t̄f̄ni ápo t̄f̄ni axowawir̄in̄i.” ur̄f̄aḡi ³¹ Judaȳf̄ ámináowa xám̄i yan̄iro eḡf̄ápa s̄ñá t̄f̄ni Jisasom̄i op̄ikianeȳin̄iro meariñaḡf̄a ³² Jisaso re ur̄iñ̄iniḡin̄i, “Nion̄i em̄im̄f̄ ápo e éwin̄igin̄ir̄i n̄ir̄iñ̄ip̄i obax̄í seaíwap̄iyár̄in̄i. Ḡim̄in̄i ḡipi seaíwap̄iyár̄ip̄i nán̄i s̄ñá t̄f̄ni n̄ip̄ikian̄iro yar̄iñ̄oj̄i?” ur̄f̄aḡi ³³ Judaȳf̄ ámináowa re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Am̄ip̄i nan̄j̄ jox̄i yar̄iñ̄ip̄i wí nan̄i s̄ñá t̄f̄ni r̄ip̄ikian̄ir̄i m̄iyar̄iñ̄w̄in̄i. Jox̄i aga ámáox̄i en̄aḡi aiw̄i N̄w̄f̄áon̄ir̄in̄in̄iñ̄j̄f̄ n̄ir̄in̄ir̄iñ̄ip̄im̄i dán̄i Gor̄ixom̄i r̄iper̄ir̄f̄ umearar̄iñaḡi nán̄i r̄ip̄ikian̄ir̄i yar̄iñ̄w̄in̄i.” ur̄f̄aḡf̄a ³⁴ Jisaso x̄f̄om̄i wik̄f̄ wónar̄iḡf̄áp̄i p̄iȳf̄á owépoyn̄ir̄i re ur̄iñ̄iniḡin̄i, “Seḡf̄ ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñ̄ip̄im̄i Gor̄ixox̄o re r̄iñ̄ip̄i n̄ir̄in̄ir̄i meán̄ipa ren̄i, ‘N̄w̄f̄áon̄i re r̄iñ̄aniḡin̄i, ‘Seȳf̄né en̄i ñw̄f̄áéȳf̄né imón̄iñ̄oj̄i.’ r̄iñ̄aniḡin̄i.’ n̄ir̄in̄ir̄i meán̄ipa ren̄i? ³⁵ Soȳf̄né nij̄f̄ár̄in̄i. Xw̄iȳf̄á Bikw̄f̄yo eán̄iñ̄ip̄i wí sur̄ímá r̄in̄ipax̄f̄ mimón̄in̄i. Aȳinán̄i Gor̄ixox̄o seḡf̄ ar̄f̄owam̄i ‘Seȳf̄né en̄i ñw̄f̄áéȳf̄né imón̄iñ̄oj̄i.’ ur̄iñ̄j̄f̄ en̄aḡi nán̄i ³⁶ soȳf̄né pí nán̄i ápo n̄in̄ir̄f̄pear̄i xw̄f̄á t̄f̄yo n̄irowár̄enap̄iñ̄on̄i re sear̄aná, ‘Nion̄i Gor̄ixom̄i xewaxon̄ir̄in̄i.’ sear̄aná pí nán̄i m̄ix̄f̄ n̄in̄ir̄iro ‘Jox̄i Gor̄ixom̄i r̄iper̄ir̄f̄ umear̄iñ̄in̄i.’ n̄ir̄ar̄iñ̄oj̄i? ³⁷ Nion̄i em̄im̄f̄ ḡí ápo e éwin̄igin̄ir̄i n̄ir̄iñ̄ip̄i mepa ner̄f̄náȳf̄, ñ̄ñ̄j̄f̄ n̄in̄ikw̄f̄roero ‘Nepa or̄in̄i.’ m̄in̄iaiw̄ipa éf̄rix̄in̄i. ³⁸ E n̄isear̄ir̄i aiw̄i nion̄i em̄im̄f̄ ápo e éwin̄igin̄ir̄i n̄ir̄iñ̄ip̄i nepa ner̄f̄náȳf̄, soȳf̄né xw̄iȳf̄á nion̄i sear̄ar̄iñ̄ap̄i ar̄f̄á n̄in̄iro ñ̄ñ̄j̄f̄ m̄in̄ikw̄f̄ropa nero aí em̄im̄f̄ nion̄i yar̄iñ̄aḡi s̄ñ̄w̄f̄ n̄inan̄iro nán̄i ñ̄ñ̄j̄f̄ n̄in̄ikw̄f̄roero ‘Aȳf̄ or̄in̄i.’ n̄iaiw̄if̄rix̄in̄i. ‘Ápo t̄f̄ni naw̄in̄i imón̄iḡf̄l̄waur̄in̄i. Axowaur̄in̄i.’ n̄in̄iaiw̄iro nij̄f̄á imón̄ip̄f̄r̄i nán̄i em̄im̄f̄ nion̄i yar̄iñ̄ap̄i ñ̄ñ̄j̄f̄ íkw̄f̄rópoȳi.” ur̄f̄aḡi ³⁹ xám̄i yan̄iro eḡf̄ápa om̄i f̄á ox̄ir̄aneȳin̄iro yar̄f̄ná anan̄i éf̄ múron̄iñ̄iḡin̄i.

⁴⁰ Jisaso ámi nur̄i in̄iñ̄iḡf̄ Jodan̄i rapáyo n̄ixer̄i Jono xám̄i ámaȳo waȳf̄ umeain̄je nán̄i nur̄i e ñ̄weañ̄aná ⁴¹ ámá obax̄f̄ x̄fo t̄ñ̄j̄f̄ e nán̄i n̄ib̄iro re r̄in̄ayiḡf̄awix̄in̄i, “Waȳf̄ neameain̄j̄f̄ Jono em̄im̄f̄ wí mepa ner̄i aiw̄i am̄ip̄i ámá ro nán̄i r̄iñ̄ȳf̄f̄ r̄ix̄a x̄ixen̄i imón̄in̄i.” n̄ir̄in̄ayir̄oná ⁴² ámi obax̄f̄ wí ñ̄ñ̄j̄f̄ w̄ikw̄f̄roḡf̄awix̄in̄i.

11

Rasaraso pen̄j̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹⁻² Ámá wo, Betani ñ̄ñ̄j̄f̄f̄ Rasarasoȳi r̄in̄iñ̄o s̄im̄ix̄f̄ yar̄f̄ná —An̄j̄f̄ aȳf̄ x̄fo xeḡf̄ xex̄ir̄f̄meáip̄aú Mariaí t̄f̄ni x̄inap̄i Mataí t̄f̄ni ípaúyá an̄j̄f̄ en̄i er̄in̄i. Mariaí aȳf̄ ap̄ix̄f̄ r̄f̄w̄f̄yo Ámináoyá s̄ikw̄f̄yo wer̄ix̄f̄ n̄iw̄iwaȳimómáná ñ̄ñ̄j̄f̄f̄ t̄f̄ni kw̄f̄r̄iñ̄ir̄in̄i. Ím̄i xex̄ir̄f̄meáo Rasaraso s̄im̄ix̄f̄ wiar̄iñ̄aḡi nán̄i ³ x̄inap̄ix̄an̄iñ̄ip̄aú Jisaso t̄ñ̄j̄f̄ e nán̄i xw̄iȳf̄á re uowár̄iḡf̄isix̄in̄i, “Ámináox̄in̄i, ar̄f̄á ei. Ámá jox̄i ñ̄ñ̄j̄f̄f̄ s̄ix̄f̄ uyar̄iñ̄oȳf̄ s̄im̄ix̄f̄ yar̄in̄i.” uowár̄f̄aḡif̄i aí ⁴ Jisaso ar̄f̄á e n̄iwir̄f̄ná re r̄iñ̄iniḡin̄i, “S̄im̄ix̄f̄ o yar̄iñ̄ip̄i n̄ipen̄i nán̄iman̄i. Ámáȳf̄ en̄j̄f̄ s̄ix̄f̄ eán̄iñ̄j̄f̄ Gor̄ixoyá s̄ñ̄w̄f̄ w̄inan̄ir̄i ero Gor̄ixom̄i xewaxon̄i yaȳf̄ seáȳi e dán̄i n̄imean̄ir̄i ero ep̄f̄r̄f̄a nán̄i s̄im̄ix̄f̄ ap̄i w̄imeañ̄ir̄in̄i.” ur̄iñ̄iniḡin̄i. ⁵ Jisaso Mataim̄i t̄f̄ni x̄in̄an̄iñ̄im̄i t̄f̄ni ípaúm̄i xex̄ir̄f̄meáo Rasarasom̄i t̄f̄ni ayo ñ̄ñ̄j̄f̄f̄ s̄ix̄f̄ n̄uyir̄i aiw̄i ⁶ “Rasaraso s̄im̄ix̄f̄ yar̄in̄i.” ur̄f̄aḡf̄a ar̄f̄á n̄iwir̄f̄ná ámi s̄f̄á w̄iyáú x̄fo ñ̄weañ̄je ñ̄weañ̄iñ̄iḡin̄i. ⁷ E n̄iñ̄weañ̄isáná xeḡf̄ wiep̄sar̄iñ̄owam̄i re ur̄iñ̄iniḡin̄i, “Ám̄i Judia p̄iropen̄is̄f̄yo nán̄i owaneȳi.” ur̄f̄aḡi

8 wiep̄sar̄iḡowa re ur̄iḡawix̄ini, “Nearéwap̄yar̄iḡox̄ini, aȳ x̄ami s̄iḡá t̄ni r̄ip̄kian̄ri eḡte n̄ani ámi num̄in̄ri r̄inearar̄iḡini?” ur̄faḡa x̄to ikwáw̄iyin̄iḡ imóniḡaḡi n̄ani 9 ewaȳ x̄wiȳfá re ur̄iḡin̄iḡini, “Sogw̄ f̄wiap̄fe d̄ani wée n̄ani awá wé wúkaú s̄ikw̄i wau t̄ḡir̄ini. Ámá ikwáw̄iyin̄a an̄j ner̄fn̄a ná eánariḡf̄aman̄i. Xw̄fá t̄yo w̄fá ókiḡaḡi n̄ani s̄iḡw̄ píran̄iḡi n̄w̄inax̄f̄a nuro n̄ani ná eánariḡf̄aman̄i. 10 E ner̄i aí amá ár̄w̄iyim̄i an̄j ner̄fn̄a ná eánariḡf̄ar̄ini. S̄iḡw̄i n̄w̄iḡa up̄r̄i w̄fá mókiḡaḡi n̄ani ná eánariḡf̄ar̄ini.” nur̄ri aȳ re oyaiw̄ipoȳin̄ri “Gor̄ixo wimónariḡf̄ipi n̄ix̄d̄ir̄fn̄a aȳ ikwáw̄iyin̄a an̄j nemer̄fn̄aniḡi r̄fa imónin̄i?” oyaiw̄ipoȳin̄ri 11 e nur̄imán̄a awami re ur̄iḡin̄iḡini, “Neḡi n̄ikum̄ix̄in̄ri emear̄iḡwá Rasaraso s̄im̄ix̄i ner̄i sá wen̄i. E ner̄i aí nion̄i saiwiár̄i wim̄in̄ri war̄iḡini.” ur̄faḡi 12 wiep̄sar̄iḡowa re ur̄iḡawix̄ini, “Ámin̄áox̄ini, sa s̄ani n̄wer̄fn̄a anani nan̄j imónin̄iḡoi.” nur̄iro 13 awa “Rasaraso sa sá weḡaḡi n̄ani r̄fa nearar̄ini?” n̄iyaiwiro e ur̄faḡa aí Rasaraso r̄ixa péf̄ n̄ani in̄im̄i nur̄ri n̄ani 14 am̄i n̄ip̄kw̄in̄i s̄iḡán̄i áwan̄j re ur̄iḡin̄iḡini, “Rasaraso r̄ixa p̄ȳr̄ini. 15 E ner̄i aí soȳfné s̄iḡw̄i w̄in̄ip̄r̄f̄ipi n̄ani yaȳi ninar̄ini. O s̄im̄ix̄i yar̄fn̄a nion̄i x̄to t̄ni m̄iḡweáa eḡaḡi n̄ani soȳfné nion̄i em̄f̄api s̄iḡw̄i n̄inan̄irón̄a d̄iḡi n̄ikw̄írop̄r̄i n̄ani yaȳi ninar̄ini. O t̄ḡi e n̄ani owaneȳi.” ur̄faḡi 16 Tomaso —O xeḡi yōf̄ am̄i bi Didimasoȳi rar̄iḡor̄ini. O x̄to t̄ni wiep̄sar̄iḡi w̄fami re ur̄iḡin̄iḡini, “O t̄ni nawin̄i pean̄wá n̄ani none en̄i owaneȳi.” ur̄iḡin̄iḡini.

17 Jisaso Rasarasoȳa an̄j t̄ḡi e n̄ani an̄wi e n̄bir̄fn̄a ar̄fá re w̄iḡin̄iḡini, “O r̄ixa n̄iper̄i x̄w̄ar̄ipáyo t̄iḡf̄ami eḡán̄a s̄fá w̄iyaū w̄yaū p̄wéfr̄ini.” ar̄fá e w̄iḡin̄iḡini. 18 An̄j Rasarasoȳa Betaniȳi r̄in̄iḡe Jerusarem̄i d̄ani āiwim̄iman̄i. Sa kiromita wau wo imóniḡer̄ini. 19 Aȳfn̄ani Judia p̄iropen̄is̄yo d̄an̄j obax̄i w̄i xexir̄imeáo Rasaraso péf̄ n̄ani Mataim̄i t̄ni Mariaim̄i t̄ni ípaum̄i ogan̄j wian̄iro n̄ani n̄ib̄iro ípaú t̄ni ḡwean̄án̄a 20 Matai “Jisaso bar̄ini.” r̄inar̄iḡaḡf̄a ar̄fá n̄wir̄i óf̄ e wir̄im̄iaum̄in̄ri nur̄i x̄inan̄iḡi Mariai s̄ini an̄yo ḡwean̄án̄a 21 í Jisasom̄i re ur̄émean̄iḡin̄i, “Ámin̄áox̄ini, jox̄i re n̄iḡwear̄i s̄iḡw̄ir̄iȳf̄, ḡi n̄ir̄ix̄imeáo n̄ipém̄in̄ri eḡiman̄i. 22 E ner̄i aí niun̄i re n̄ip̄mónar̄ini, ‘Gor̄ixom̄i pí pí n̄ani yar̄iḡi w̄iȳf̄ agw̄i aí anani x̄xen̄i siin̄iḡoi.’ n̄ip̄mónar̄ini.” ur̄faḡi 23 Jisaso re ur̄iḡin̄iḡini, “D̄ix̄i r̄ir̄ix̄imeáo am̄i n̄wiáp̄fn̄imean̄iḡoi.” ur̄faḡi 24 Matai re ur̄iḡin̄iḡini, “O s̄fá yopar̄ȳi amá n̄ni n̄wiáp̄fn̄imearón̄a o en̄i wiáp̄fn̄imean̄f̄api n̄ani niun̄i n̄ij̄f̄ar̄ini.” ur̄faḡi 25 Jisaso re ur̄iḡin̄iḡini, “Ámá p̄ȳf̄ eḡf̄aȳf̄ am̄i n̄wiáp̄fn̄imearo s̄iḡi ep̄r̄i n̄ani d̄iḡi s̄ix̄i um̄imoar̄iḡaȳf̄, aȳf̄ nion̄in̄i. Nion̄i d̄iḡi n̄ikw̄íróf̄a ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ n̄ipero aí am̄i s̄iḡi up̄r̄f̄ar̄ini. 26 Ámá s̄iḡi nero d̄iḡi n̄ikw̄íróf̄a ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ w̄i an̄n̄ip̄r̄f̄a men̄ini. Jix̄i d̄iḡi n̄in̄ikw̄íror̄i ‘O nepa r̄fa n̄irar̄ini?’ r̄in̄iaiw̄iar̄iḡini?” ur̄faḡi 27 í re ur̄iḡin̄iḡini, “Oȳi, Ámin̄áox̄ini, niun̄i jox̄i d̄iḡi n̄ir̄ikw̄íror̄i re siaiw̄iar̄iḡini, ‘Kiraisox̄i, n̄iaiw̄i Gor̄ixoȳáox̄ir̄f̄ani? Eḡin̄a d̄ani re r̄iḡf̄ox̄ir̄f̄ani, ‘Ar̄f̄owayá x̄w̄fá piax̄f̄yo d̄ani amá wo yeáȳf̄ neayim̄ix̄emean̄f̄a n̄ani iwiaron̄f̄ar̄ini.’ r̄iḡf̄ox̄ir̄f̄ani?’ siaiw̄iar̄iḡini.” ur̄iḡin̄iḡini.

28 E nur̄im̄i nur̄i x̄inan̄iḡi Mariaim̄i “Ēini.” nur̄ri yum̄í re ur̄iḡin̄iḡini, “Nearéwap̄yar̄iḡo n̄irémónap̄r̄i jix̄i n̄ani ‘Ob̄ini.’ rar̄ini.” ur̄faḡi 29 í ar̄fá e n̄wir̄fn̄a an̄j n̄wiáp̄fn̄imeam̄i Jisaso t̄ḡi e n̄ani un̄iḡin̄iḡini. 30 Jisaso s̄ini an̄j e m̄irémónap̄f̄i s̄ini Matai t̄ni órór̄f̄

iníle ηweañaná ³¹ Judayí aníyo Mariaí tñni nawíni nñweámáná oganjí wiarigíáyí í aníni nñwiápñimeámi peyeáagi nñwiniro xexirímeáoyá xwáripáyo ámixá eminiñi nání wariniñi númi úagíá ³² Mariaí Jisaso roñe nñremori nñwiniñná xfoyá síkwí tññí e nñpíkinimeari re urññinigini, “Ámináoxini, joxi re nñweari sññwiriyí, gí nñrixímeáo péminiñi enímani.” urfagi ³³ Jisaso í ámixá yarññagí nñwiniñi Judayí í tñni barigíáyí eni ámixá yarññagí nñwiniñi wá nñwuniri xwioxíyo dáni dññí ríá uxearññagi ³⁴ re urññinigini, “Seyíné omi ge tigíawixini?” urfagi re urigíawixini, “Ámináoxini, nibiri sññwí wñnei.” urfagi ³⁵ Jisaso eni ηwí earññinigini. ³⁶ Nwí eáagi Judayí sññwí e nñwiniro re rigíawixini, “Omi aga dññí síxí uyiño enagi nání ríá eearini?” raríñá ³⁷ wí re rigíawixini, “Ámá royí sññwí supáññomi sññwí mñwoxoapa eníñrani? Rasaraso sñni sññí eními nibiri sññwiriyí, piyí mepa oeniñi sññí imiximiniñi mepa epaxíñani?” rigíawixini.

Jisaso Rasaraso piyomi sññí imixiniñi náníñi.

³⁸ Jisaso ámi wá bi nñwuniríñá oyá xwáripá —Awá sññá óyi enagi nání sññá wo píroáññiñwáñini. Awá tññí e nñremori ³⁹ re rññinigini, “Sññá ro rññómopoyi.” uraná peñomi xexirímeái Mataí re urññinigini, “Ámináoxini, nene omi tññwaé dáni stá wiyáú wiyáú ríxa óññí enagi nání ríxa piyaní neaeaññoi.” urfagi ⁴⁰ Jisaso re urññinigini, “Nioni re mññirípa réaññini, ‘Jixi dññí nñnikwíroróñáyí, ení eániñí Goríxoyápi sññwí wññiríñi.’ mññirípa réaññini?” urfagi ⁴¹ wa sññá emi rññómóáná Jisaso aníñami sññwí nanániñi re rññinigini, “Ápoxini, Rasaraso nání ríxññí wuríyíápi aríá níagi nání yayí siarññini. ⁴² Nioni ríxññí ríránáyí, joxi íníná aríá niarññagi nání nioni nññíá aiwi oxí apixí re rogíá tññí dññí nñnikwíroro ‘Goríxo urowáññaniñani?’ oniaiwípoyniniñi rññirññini.” nññimáná re enññinigini. ⁴³ Ení tñni nññiri ríaiwá re rññinigini, “Rasarase, íwiapeti.” ráná ⁴⁴ re enññinigini. Peño íwiapññinigini. Peño íwiapáná írikwí wí wéyo tñni síkwíyo tñni xopíxopí róniri rapírapí wú tñni mññíyo xopíxopí róniri enagi nání Jisaso re urññinigini, “Xopíxopí róniniñíyí íkwíkwéámí nñwiwo wáññipoyi.” urññinigini.

Judayí ámináowa “Jisasomi opíñianeyi.” rññarigíá náníñi.

⁴⁵ Judayí obaxí wí Mariaí tññí e nání bíáyí Jisaso e eáagi nñwiniro omi dññí wíkwíroágíá aiwi ⁴⁶ wí Parisiowa tññí e nání nuro Jisaso éñpi nání áwaní uríagíá nání ⁴⁷ Apaxípániñí imónigíá xwéowa tñni Parisiowa tñni Jisaso nání xwiýá imixaniro nání Judayí mebaowami awí neaáriro re nññiga ugíawixini, “Ámá oyí emimí ayá wí yarññagi nání aríre yaníwáñini?” nññara nuríñá ⁴⁸ re rññigíawixini, “None o xegí yarññipi xe aníñí néra ouniri sññwí nñwiniñaríñáyí, ámá nñni omi dññí nñwíkwíroro neróná Romi dññíyo —Ámá Romiyí rññigíáyí Judayí símanñwíyóniñí ínñmi wuríññigíáyíñini. ‘Ámá ayo mññí oxí dowáññeyi.’ raríñá ayí nññiro negí aní rídiyowá yarññwáiwá pññnamí ero negí ámáyo eni xwiríá ikixero epíññiniñi nání arí yaníwáñani?” rññaríñá ⁴⁹ wigíyí wo, Kaiapasoyí rññiño —O xwiogwí omi dání apaxípániñí imónigíáwami seáyí e wimóniñoriñi. O nñwiápññimeari mññí nuríñi re urññinigini, “Soyíné aga nññíá bi mimónigíoyíñerini. ⁵⁰ Rññi nání

eni dñj̄f̄ neɲwiperō m̄imoar̄iɲōi, ‘Neḡ́ á má n̄ñi pep̄́r̄ix̄iñiñi aȳ́ r̄ñiñj̄f̄ meañr̄i éf̄áp̄i nán̄i á má ná won̄i r̄ñiñj̄f̄ ap̄i n̄imear̄i n̄iper̄fnáȳf̄, neḡ́ dñj̄f̄yo dán̄i nan̄j̄r̄iñi.’ m̄imoar̄iɲōi.” ur̄iñj̄niḡiñi. ⁵¹ O r̄iñj̄p̄i xeḡ́ dñj̄f̄yo dán̄i m̄ir̄iñj̄niḡiñi. O xwiogw̄f̄ om̄i dán̄i apax̄fp̄án̄j̄f̄ imón̄iḡf̄awam̄i seáȳf̄ e wimón̄iɲō enj̄agi nán̄i w̄f̄á n̄r̄ókiamor̄i r̄én̄j̄f̄ r̄iñj̄niḡiñi, “Jisaso neḡ́f̄ Judayo ar̄ir̄á n̄w̄ir̄fná upein̄iɲōi. ⁵² Neḡ́f̄ Judaȳf̄ nán̄iñi mar̄f̄ái, Gor̄ixoyá n̄iaíw̄f̄ imón̄iḡf̄á am̄i ḡm̄i ɲweaḡf̄áȳf̄ eni á má ax̄ȳf̄ñiñj̄f̄ imón̄ip̄r̄f̄a nán̄i upein̄iɲōi.” éñiñj̄f̄ r̄f̄aḡi nán̄i ⁵³ s̄f̄á ayim̄i dán̄i x̄f̄om̄i p̄ikian̄tro nán̄i mekax̄f̄ n̄ra uḡf̄awix̄iñi.

⁵⁴ Jisaso x̄f̄om̄i p̄ikian̄tro mekax̄f̄ n̄ra war̄iɲaḡf̄a nán̄i Judaȳf̄ t̄ñj̄f̄ e ámi s̄iɲán̄iɲe memepa ner̄i á má dñj̄f̄ meañj̄f̄ t̄ñj̄f̄m̄iñi om̄iñj̄f̄ t̄ñj̄f̄ e nán̄i nur̄i añj̄f̄ on̄f̄miá b̄i Ip̄iremiȳf̄ r̄ñiñj̄p̄im̄i xeḡ́f̄ w̄iep̄sar̄iɲow̄a t̄ñi naw̄íni ɲweañáná ⁵⁵ s̄f̄á An̄j̄ñajo Neam̄úroagoi r̄ñiñj̄f̄yi añw̄f̄ e imón̄iɲaḡi nán̄i á má obax̄f̄ s̄f̄á ayi s̄ini mimón̄iɲa enj̄áná Judaȳf̄ wiḡf̄ yar̄iḡf̄apa Gor̄ix̄o oneam̄im̄iñiñi iḡf̄á eánan̄tro nán̄i wiḡf̄ om̄iñj̄f̄ t̄ñj̄f̄m̄iñi p̄ñiñi n̄wiár̄im̄i Jerusarem̄iyo nán̄i nuro ⁵⁶ e dán̄i Jisaso nán̄i p̄f̄á nemero añj̄f̄ r̄d̄iyowá yar̄iḡf̄iwayá ák̄iñáyo ín̄iñi w̄ám̄iñi éf̄ n̄romeróná re n̄r̄iɲga uḡf̄awix̄iñi, “ ‘O aiwá r̄ip̄i nán̄i w̄i m̄ib̄iɲa epax̄r̄iñi.’ riseaimón̄ar̄iñi?” n̄r̄iɲga uḡf̄awix̄iñi. ⁵⁷ Apax̄fp̄án̄j̄f̄ imón̄iḡf̄á xwéowa t̄ñi Parisiowa t̄ñi Jisasom̄i f̄á ox̄iraneȳñiñiñi re r̄ñiñj̄f̄aḡi enj̄agi nán̄i “Jisaso ge ge ɲweañaḡi á má go go n̄w̄iñiñiñiñi n̄biñi awañj̄f̄ near̄f̄r̄ix̄iñi.” r̄ñiñj̄f̄aḡi enj̄agi nán̄i e n̄r̄iɲga uḡf̄awix̄iñi.

12

Mariaí wer̄ix̄f̄ nan̄j̄f̄ b̄i Jisasom̄i s̄ikw̄f̄yo iwaȳimōñj̄f̄ nán̄iñi.

¹ Jisaso s̄f̄á An̄j̄ñajo Neam̄úroagoi r̄ñiñj̄f̄yi imón̄iñf̄a nán̄i s̄f̄á wé w̄f̄úmi dán̄j̄f̄ wo s̄ini enj̄áná o añj̄f̄ Betaniȳf̄ r̄ñiñj̄e Rasaraso, ámi s̄iñj̄f̄ im̄ix̄iɲō ɲweañj̄p̄im̄i nán̄i nur̄i ɲweañáná ² á má añj̄f̄ apim̄i dán̄j̄f̄ w̄i aiwá Jisaso nán̄i r̄f̄á n̄iyearo Mataí aiwá n̄ixeriñi yan̄j̄f̄ n̄w̄ia war̄fná Rasaraso á má Jisaso t̄ñiñi aiwá nar̄iḡf̄áȳf̄ t̄ñiñi naw̄íni n̄iñweámáná aiwá nar̄fná re en̄j̄niḡiñi. ³ Mariaí wer̄ix̄f̄ awiáx̄f̄ n̄igw̄f̄ xwé ron̄j̄f̄ wá —S̄ix̄f̄ w̄f̄x̄au enj̄áná xeḡ́f̄ san̄j̄f̄ kiro wo imón̄ipax̄f̄wár̄iñi. Awá n̄imear̄i Jisasom̄i s̄ikw̄f̄ sos̄f̄áyo niwaȳimómáná xeḡ́f̄ d̄f̄á t̄ñiñi kw̄ikw̄r̄im̄f̄ yar̄fná xeḡ́f̄ sinad̄iñj̄f̄ á má añiwám̄i ɲweaḡf̄áȳyo n̄iyon̄i weaár̄f̄aḡi aí ⁴ Is̄ikarioti dán̄j̄f̄ Judaso — O w̄iep̄sar̄iɲow̄a eni wor̄iñi. Jisaso nán̄i m̄iȳf̄ wur̄im̄f̄án̄iñi imón̄iɲō, aȳ́f̄ or̄iñi. O n̄wiáp̄ñiñimear̄i re r̄iñj̄niḡiñi, ⁵ “P̄i nán̄i wer̄ix̄f̄ dñj̄f̄ nan̄j̄f̄ eaar̄iñj̄f̄ awá á máyo K300.00 nán̄i b̄f̄ nerane n̄igw̄f̄ meáwáp̄i á má uȳípeaȳf̄yo ar̄ir̄á wian̄i nán̄i m̄iñi m̄iñi w̄iɲa r̄éw̄iñi?” r̄iñj̄niḡiñi. ⁶ O uȳípeaȳf̄yo dñj̄f̄ sip̄iñi n̄w̄ir̄i nán̄i e mur̄f̄f̄ w̄f̄ mear̄iñor̄iñi. Aȳñaniñi n̄igw̄f̄ wow̄f̄ȳf̄ o f̄á n̄ix̄r̄iñiñi nán̄i n̄igw̄f̄ wa t̄f̄áp̄i b̄i w̄f̄ mear̄iñō enj̄agi nán̄i e r̄f̄aḡi ⁷ Jisaso re r̄iñj̄niḡiñi, “Í niar̄iñj̄p̄i xe ow̄iñiñi s̄iñw̄f̄ w̄iñf̄poȳi. S̄f̄á nion̄i n̄it̄ip̄r̄f̄áyim̄i e nán̄i xe ox̄ir̄iñi. ⁸ Á má uȳípeaȳf̄ s̄ini seȳñé t̄ñiñi an̄iñj̄f̄ ɲweap̄r̄f̄á enj̄agi nán̄i ayo ḡiñi ḡiñá ‘Ar̄ir̄á owianeȳf̄.’ n̄iseaimón̄r̄f̄náȳf̄, anan̄i ar̄ir̄á w̄ipax̄r̄iñi. E ner̄i aiw̄i nion̄i seȳñé t̄ñiñi naw̄íni an̄iñj̄f̄ re ɲweám̄f̄a meñaḡi nán̄i searar̄iñiñi.” ur̄iñj̄niḡiñi.

Apax̄fp̄án̄j̄f̄ imón̄iḡf̄á xwéowa “Rasarasom̄i eni p̄ik̄iwaniḡiñi.” r̄ñiñj̄f̄á nán̄iñi.

⁹ Judaȳf̄ obax̄f̄ “Jisaso añj̄f̄ apim̄i ɲweani.” r̄ñiñj̄f̄aḡi ar̄f̄á n̄w̄iwo Jisasom̄iñi s̄iñw̄f̄ w̄iñan̄tro mar̄f̄ái, Rasaraso, s̄iñj̄f̄ im̄ix̄iɲom̄i

eni wínaníro bíagíá aiwí ¹⁰ Apaxípaníñí imónígíá xwéowa xwíyíá nimíxíro “Rasarasomi ení píkíwanígíni.” rínígíawixíni. ¹¹ Jisaso Rasaraso píyomi síñí imíxíñí enagi nání Judayí obaxí wígí ámínáowa t́ámíni ṕni níwíarímí nuro Jisasomi d́ñí wíkwróaríñagíá síñwí níwíníro nání e níriníro mekaxí megíawixíni.

Jisaso Jerusaremíyo nírémoríná míxí ináyí rémoarígíápa rémoní náníríní.

¹² Ámá obaxí aiwá sfá Aníñajo Neamúroagoí ríníñyí nání imíxarígíápi nání Jerusaremíyo epíroyí egíáyí sá wegíá wíápi t́ni aríá re wígíawixíni, “Jisaso Jerusaremíyo re nání baríni.” aríá e níwiro ¹³ írimíñí eaarígíáyí wí nídoro o t́ni óf e órórí inaníro nání nímeámí nuróná apí re níra ugíawixíni, “Goríxomi seáyí e oumeaneyí. Ámá Goríxo uowárenapíñí royí oya d́ñí t́ni seáyí e oimóníni. O míxí ináyí Isírerene negoríni.” O t́ni óf e órórí inaníro apí e níra waríná ¹⁴⁻¹⁵ Jisaso Bíkwríyo re nírinírí eáníñpí t́ni xíxení eníñigíni, “Saioni —Jerusaremí nání d́wí yoí bí Saioníríní. Apimí ñweáyíné síñwí wínípoyí. Segí míxí ináyo dogí sípíkíyo níñweámáná iwo baríñagi nání amípí wí nání wáyí mepaní.” nírinírí eáníñpí t́ni xíxení o dogí sípíkí wo nímeári seáyí e níxenwearí nímeámí bíñíñigíni. E éagi aiwí ¹⁶ axínáyí wiepísaríñowa x́o yaríñpí nání “Ayí nání ríá yaríni?” míyáiwí majíá néra núfásáná Jisaso ríxa níkínírí níwíápínímeámí anínamí nání nípeyimáná enáná x́o nání e nírinírí eáníñpí nání d́ñí wínírí ámá ayí x́omi seáyí e numero wígíápi nání ení d́ñí wínírí egíawixíni.

¹⁷ Ámá Jisaso Rasaraso xwáripáyo wenjáná “fwiapeí.” nurírí síñí imíxaríná x́o t́ni e níñwearo síñwí wínarogíáyí o épi nání repíyí níwíera emearíñagíá nání ¹⁸ ámá epíroyí egíáyí emímí x́o ení apí nání repíyí néra waríñagíá aríá wíá enagi nání o t́ni óf e órórí inaníro nání ugíawixíni.

¹⁹ Ayínání Parisiowa re rínígíawixíni, “Síñwí wínípoyí. Ámá obaxí t́ni baríñagíá nání none o nání rínáríwápi aríge yaníwíni? Síñwí wínípoyí. Oxí apíxí sfwí niaíwí níní omí ríxa númí baríñoi.” rínígíawixíni.

Émáyí wí Jisasomi síñwí wínaníro egíá náníríní.

²⁰ Ámá sfá aiwá apí imíxarígíápi Góríxomi seáyí e umeaníro nání úfáyí wí ámá Gíríkíyí ríníñyítríní. ²¹ Ayí Píripomi —O wiepísaríñowa wo aní Betísaida ríníñí Gariri píropenísíyo ikwíróníñpímí dánoríni. Ayí omí níwímeáro ríxíñí re urígíawixíni, “Rároxíni, ‘Jisasomi síñwí owínaneyí.’ neaimónaríni.” uríagíá ²² Píripo nurí xexírfímeáo Adíruomi áwaní nurímí awáu nurí Jisasomi áwaní uríagíá ²³ Jisaso ámá ayo re uríníñigíni, “Ámá imóníñáoní seáyí e nímonírí ikínímíá nání ríxa aní ayoríní.” nurínírí ²⁴ ewayí xwíyíá bí x́o peníápi nání re uríñíñigíni, “Aga nepa seararíñíni. Wítí síyí wo urí nerí xwíáyo mípíéropa nerínáyí, xegípi ropaxíríní. Urí nerí xwíáyo nípiérorínáyí, ná obaxí wepaxíríní. ²⁵ Ámá xewaníño náníní ayá rímíxíní go go anínímíxínífaríní. Ámá xewaníño náníní ayá mírímíxíní ámá wíyo nání ení ayá urímíxíní go go manínímíxíní d́ñí níyímíñí imóníñpí

tíño imóninárini. ²⁶ Ámá ‘Jisaso wimónarinjipi éimiginí.’ yaiwiarinjí go go nioní nixídfwiniginí. Nioní amí gími ñweáámí ‘Jisaso wimónarinjipi éimiginí.’ yaiwí go go xfo ení e ñweanárini. Ámá nioní e éirixiniri nimónarinjipi yarinjí gomi gomi ápo wé ikwiañwíyo unñwírarínárini.

Jisaso xfomi pikipírúpi nání urinjí nánirini.

²⁷ “Agwí ríná ríxa dínj ríá nixearinjagi ápomi píoi urimíni? ‘Ápoxini, xeaninjí nioní nímeanípi “Míwímeapa oeni.” osimónini.’ urimíniréini? Oweoi, ríná apí onímeaniri nání bñjá enjagi nání wí e urimíméini. ²⁸ ‘Ápoxini, díxí yof seáyí e imixiri enj síxí eáninjí joxiyápi ámayo síwá wirí éirixiní.’ rírarinjini.” ráná re enjiginí. Anjnamí dání xwiyá bí re rínénarinjiginí, “Nioní emimí joxi níwíwapiyirinjipimí dání gí yof ríxa seáyí e nimixiri gí enj síxí eáninjípi síwá níwirí aiwí amí bí tñní síwá wimíni.” rínénarinjiginí. ²⁹ Xwiyá e rínénaríngi ámá e epíroyí nero rówapígíyá arfá e níwiro nání wí “Sa akírúwí rarini.” raríná wí “Anjñají wo xfomi urinjo.” raríná ³⁰ Jisaso ayí e rínaríngaga arfá níwirí re urinjiginí, “Manj apá nioní nání mírínénarínjo. Seyné dínj mopíri nání rínénarínjo. ³¹ Goríxo ámá xwíá tñyo dánjyo xwiyá umeáriní ríxa añwi ayorini. Xwíá rírímí meñweño —O oborini. Omí xopírárí winí ení añwi ayorini. ³² Níwaninjoni xwíamí dánj seáyí e nímfeyoááná nioniyá dínjyo dánj ámá nñní nioní tñámíni bípírúfáriní.” nuríri ³³ xewaninjomi íkfáyo níyekwíroáriní penfápi nání dínj omópoyiniri e urfagi ³⁴ ámá e epíroyí egfáyí re urígíawixini, “Negí ñwí ikaxí eáninjíyo dání ‘Kiraiso, ámá yeáyí neayimíxemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáo, aninjí íníná ñweanárini.’ ríninjagi arfá winjwá enjagi nání joxí aríge nerí ‘Ámá imóninjomi nípíkiro íkfáyo níñwírúriro seáyí e umfeyoapírúfáriní.’ neararinjini? Ámá imóninjoyí gorini?” urfagí ³⁵ Jisaso xewaninjó wáninjí enjagi nání ewayí xwiyá bí nuríri re urinjiginí, “Wíápi sfá áríní wíyo seyné tñj e ónininjoi. Sfá seaóriniginiri siní wíá óninjáná añj époyí. Ámá sfá yinínimí yarígíyá ‘Amí iyí ríwarinjini?’ míyaiwiarígíá enjagi nání seararinjini. ³⁶ Wíápi siní seyné tñní níñwearí seaónjáná wíápiyá niaíwíyínéninjí wimónipírúfá nání wíápipimí dínj wíkwírópoyí.” urinjiginí.

O xwiyá apí nurárimí pñní níwíárimí nurí pñní ñweañjiginí.

Judayí obaxí Jisasomi dínj míwíkwírógíá nánirini.

³⁷ Judayí Jisaso wigí síñwí tñj e dání emimí ayá wí wíwapíyíagi aí siní dínj míwíkwíró nero “Ayí orfani?” míyaiwigíawixini. ³⁸ Ayí rípi nání e egíawixini. Xwiyá wíá rókiamoagí Aisaiayí ríninjó xegí Judayí nání nírirí enj rípi, “Ámináoxini, negí repíyí wiaríñwápi gíyí ‘Neparini.’ níyaiwiro dínj neákwírógíáriní? Oweoi. Ámináoxiniyá enj síxí eáninjípi gíyo síwá wíáná mí nómixiro níjía imónígíáriní? Oweoi.” nírirí enjipi xixeni imónínfa nání Judayí Jisasomi dínj míwíkwírógíawixini. ³⁹⁻⁴⁰ Xwiyá amí bí Aisaiáo nírirí enj rípi, “Ámá ayí píraninjí síñwí wíniro dínj píraninjí moro neróná saninjí nimóniro wigí fwi yarígíápi emí nímamoro amí Goríxo tñámíni upírúxiniri síñwí upírorí dínj síñáninjí wimixiri enjirini.” Aisaiáo e nírirí enjipi xixeni imónínfa nání Judayí Jisasomi dínj míwíkwírópaxí

imónigfárini. ⁴¹ Aisaiáo oriná nîwînîrîná Gorixo uowárenapîno níkînrîrî ñweañagî nîwînîrî nânî o nânî e rîñîrîni. ⁴² Judayî nîni Jisasomi dîñî mîwîkwîroarîñagîa aiwi Judayî áminá obaxî wí aî omî dîñî nîwîkwîroáo aiwî Parisiowa negî rotú anjyo dánî yof emî neakwîrîmopîrîxinîrî wáyî nero nânî waropárî ninîro “Jisasomi xîdarîñáonîrîni.” mîrîñigfawixîni. ⁴³ Weyî Gorixo umearîñîpî nânî mîwimónîpa nerî weyî ámá umearîñîpî nânî nîwimónîrî nânî waropárî ninîro “Jisasomi xîdarîñáonîrîni.” mîrîñigfawixîni.

“Nioni rarîñápmi dánî ámá nîni epayónîpîrîfárîni.” urîñî nânîrîni.

⁴⁴ Jisaso enî tîni rîaiwá nîrîrî re rîñîñigîni, “Nioni dîñî nîkwîroarîñîgîa gîyî gîyî nionîni dîñî mîniñkwîroarîñîoi. Nîrowárenapîñomi enî dîñî wîkwîroarîñîoi. ⁴⁵ Nioni sîñwî nanarîñîgîa gîyî gîyî nîrowárenapîñomi enî sîñwî wînarîñîoi. ⁴⁶ Ámá nioni dîñî nîkwîrófáyî anîñî sîá yinîñe mîñweapa éfîrxînrî xwîfá tîyo wîánîñî wókîmîxîmînrî bîñárîni. ⁴⁷ Nioni ámá xwîfá tîyo ñweagîfáyo xwîyîfá umearîmînrî mîbî ámá nîyonî yeáyî uyimîxemeámîfânîrî bîñárîni. Ayînânî ámá xwîyîfá nionî rarîñápmî arfá nîiro aî mîniñîdîfá gîyî gîyo nionî wí xwîyîfá umearîñámani. ⁴⁸ Ámá nioni rîwî nînimoro xwîyîfá nionî rarîñápmî peayî nîwianîro éfáyî wonî wonî xwîyîfá meárîñîpaxîpî rîxa wenî. Xwîyîfá nionî uráná arfá mîñigîfáyo dánî sîá yoparîyimî xwîyîfá meárîñîpaxî enagî nânî rarîñîni. ⁴⁹ Nioni gî dîñîfáyo dánî wí mîrî ápo, xewanîño nîrowárenapîño amîpî nionî urîmîfápmî nânî sekaxî nîrîñî enagî nânî gî dîñîfáyo dánî rarîñámani. ⁵⁰ Ápo sekaxî rîñîpîmî ámá dîñî nîkwîrorîñîpîmî dánî dîñî nîyîmîñî tîgîfá anîñî íníná ñweapîrîfá nânî imónîpaxî enagî nânî nionî nîñîfárîni. Ayînânî amîpî nionî seararîñápmî, ápo nîrîñîpîni seararîñárîni.” urîñîñigîni.

13

Jisaso wiepîsarîñowamî síkwî sosfáyo igîfá weañî nânîrîni.

¹ Aiwá sîá Anîñajo Neamúroagoî rîñîñîyî nânî sîni mimîxîpa enáná Jisaso xwîfá tîyo pîni nîwiárîmî xano tîe nânî yini anjwî ayo enagî nânî o nîñîfárîni. Ámá xfo xegî imónîgîfáyo dîñî sîxî nuya nîbîsáná xfo pene nânî aî nuya unîñigîni. ² Sîfápmî tîni xfo tîni wiepîsarîñowamî tîni aiwá apî nanîro nânî awî neánîmáná Obo re enîñigîni. Saimonomî xewaxo Isîkariotî dâñî Judaso nuri Jisaso nânî mîyî ourînrî dîñî nîwîkwîrómáná enáná ³ Jisaso xegî xano amîpî nîni fânîñî wiepîxîniasiñî enagî nânî nîñîfá imónîrî Gorixo tîámîni bîñîpî nânî nîñîfá imónîrî ámî xfo tîámîni unîfápmî nânî enî nîñîfá imónîrî nerî nânî ⁴ aiwá narîñîgîe dánî nîwiápmîmearî xegî rapîrapî e pânîñîyî nîpîrárîmáná roarîxî wú nîmearî írîñîfáyo nîkîkîyînimáná ⁵ iniñîgî pîrerîxî wînamî niwayîmori wiepîsarîñowamî síkwî sosfáyo igîfá nîweáa nuri roarîxî kîkîyîniñú tîni nîkwîra nuri ⁶ rîxa Saimonî Pitaomî wimînrî yarîná re urîñîñigîni, “Ámînáoxîni, joxî gî síkwîfáyo igîfá neámînrî rîyarîñîni?” urîfagî ⁷ Jisaso re urîñîñigîni, “Nioni simîpî nânî agwî joxî majîfá nimónîrî aiwî rîwéná ‘E níwapîyimînrî rîa enîñigîni?’ nîyaiwirî nîñîfá imónîrîfárîni.” urîfagî ⁸ Pitaó re urîñîñigîni, “Ná rîwîfáyo aiwî joxî gî síkwîfáyo wí igîfá nearfá menîni.” urîfagî Jisaso re urîñîñigîni, “Nioni díxî síkwîfáyo igîfá mîreapa nerîfáyo, joxî nionî

tíni nawíni kum+xini+paxí mimóni+ni.” uríagi ⁹ Saimoni Pitao re uríni+ni+ni, “Ámináoxini, síkwíyoni ígá míneapani. Gí wéyo tíni míni+yo tíni aí ígá neat.” uríagi ¹⁰ Jisaso re uríni+ni+ni, “Ígá eáni+ni go go kíyí bí meñagi nání sa síkwíyoni ígá eáni+paxí imóni+ni. Soyíne kíyí bí meñagi aiwí noyíne ní maríá.” uríni+ni+ni. ¹¹ Xífo nání míyí wuríno nání níjía nímoní+ni nání “Noyíne ní kíyí mayoyíne maní.” uríni+ni+ni.

¹² Ríxa síkwíyo ígá níweáa nú+sána xegí rapírapí nímeari níyini+ni aiwá naríge ámi éf níñweari re uríni+ni+ni, “Nioni seaípi nání dñí ‘Ayí nání ría neaiari+ni?’ rímoní? ¹³ Soyíne ‘Nearéwapíyaríñoxíni níriro ‘Ámináoxíni níriro yaríge+ni. E imóni+ni eñagi nání e níni+ni róna xixeni níri+ni. ¹⁴ Nioni Ámináoni imóni+ni searéwapíyaríñoni imóni+ni eñagi aiwí segí síkwí sosíáyo ígá seaeáini. Ayíxani soyíne ení segí síkwíyo xixe ígá eáni+ni. ¹⁵ Nioni ríxa síñwepígeí seaíwapíyíagi nání nioni seaípa soyíne ení axípi e niga úri+ni. ¹⁶ Aga nepa searari+ni. Ámá xínáini+ni nímoní+ni omíni wíari+ni go xegí bosomi seáyi e wimónari+ni? Xwíyí yañí wíowáriño ení urowáriñomi seáyi e wimónari+ni?” nurí+ni ¹⁷ re uríni+ni+ni, “Soyíne nioni síñwepígeí seaíwapíyíagi apí nání níjía nímoníro xixeni nerínyí, yayí seainí+paxí seaímeaní+ni. ¹⁸ Nioni noyíne ní nání mísearari+ni. Searípeari+ni soyíne imóni+ni apí nání nioni níjía aiwí Bíkíyo re níri+ni eáni+ni rípi, ‘Ámá nioni tíni aiwá nawíni narígwílo nioni xopírari ními+ni síkwí ní míeyoari sosíá neaní+ni.’ níri+ni eáni+ni xixeni imóni+ni wíni+ni noyíne ní searípeaní+ni. ¹⁹ Soyíne amípi ríwíyo imóni+ni imónari+ni níwini+ni róna ‘Ayí oríani?’ níaiwí+ni nání agwí re dání amípi síni mimóni+ni émi áwaní searari+ni. ²⁰ Aga nepa searari+ni. Ámá nioni urowári+ni umími+ni ní ríá gíyí gíyí nioni ení ní mími+ni rí+ni. Nioni ní mími+ni ní rí+ni ní rowári+ni omí ení umími+ni rí+ni.” uríni+ni+ni.

“Míyí nuríno Judasoríni.” íni+ni uríni+ni nání+ni.

²¹ Jisaso e nurí+sána dñí ría uxéagi síñáni áwaní nurí+ni re uríni+ni+ni, “Aga nepa searari+ni. Soyíne woxí míyí nurí+ni+ni.” uríagi ²² xegí wíepí+ni ríowa o rífo nání majía eñagi nání kí+kí mí nímoníro síñwí nainega nuróna ²³ wíepí+ni ríowa wo —O Jisaso xífo dñí síxí uyiñoríni. O xífo tíni e añwi e éf ñweañagi nání ²⁴ Saimoni Pitao omí sími+ni majífo níwiri+ni róna réni+ni uríni+ni+ni, “Joxí yaríni níwiri ámá xífo rífo nání áwaní rei.” Éni+ni uríagi ²⁵ wíepí+ni ríowa xífo tíni+ni ní kí+ni mínaumaná yaríni re wíni+ni+ni ‘Ámináoxíni, joxí rífo, ayí goríni?’ uríagi ²⁶ Jisaso re uríni+ni+ni, “Aiwá+ni míyo neagwiri wimo, ayí oríni.” nurí+ni ámá aiwá+ni míyo neagwiri Iskarioti dñí Saimonomí xewaxo Judasomí míni wíni+ni+ni. ²⁷ Míni wíana Seteno Judasomí dñí xíxeróagi Jisaso re uríni+ni+ni, “Joxí erípi añíni ei.” uríagi ²⁸ xífo tíni aiwá naríge+ni o Judaso e oeni+ni urí+ni nání majía nero ²⁹ wí dñí re yaiwí+ni, “Judaso nígwí wowí xiriño eñagi nání re ría urí+ni, ‘Aiwá Aní+ni Neamúroagi rípi nání naní+ni joxí bí neaií.’ ría urí+ni? ‘Uyí+ni arí+ni wími+ni nání amípi bí míni wí.’ ría urí+ni?’ yaiwí+ni ³⁰ Judaso, míyo neagwiri wí+ni nurápanímo arí+ni+ni peyáni+ni.

Jisaso ηwí ikaxí sñjǫpi urñjǫ nánirini.

³¹ O rixa peyeáaná Jisaso re rñjñnigini, “Ámá imónñjáonñ rixa seáyñ e imónñtagñ ámáýñ sñjwǫ nanñpǫrñ rixa rínárñni. Nionñ e éagñ nñnanñrñná Gorñxoyá enñ sñxǫ eánñjǫpñ nánñ enñ nñjǫá imónñpǫráoi. ³² Nionñ e nimónñrñjǫpimñ dánñ Gorñxoyá enñ eánñjǫ sñjñánñ nimónñrñnáýñ, nionñ enñ seáyñ e nñnimñxǫrñ nñniinñjoi. ³³ Gǫ nñaiwoýñné, sññ soyñné tǫnñ bñ onñmiápnñ ηweámññni. Soyñné nionñ nánñ pǫá nñpǫrǫá enjagñ aiwñ negñ Judayo re urñjápá, ‘Nionñ umǫáé soyñné enñ wí upaxñ menñni.’ urñjápá agwñ soyñné enñ axǫpñ seararñjñni.” nurñrñ ³⁴ re urñjñnigini, “Nionñ ηwǫ ikaxǫ sñjǫ bñ osearñmñni. Nionñ dñjǫ sñxǫ seayarñjápá soyñné enñ axǫpñ xǫxe dñjǫ sñxǫ yinñrñxñni. ³⁵ Sewanñjoiýñné dñjǫ sñxǫ xǫxe nñyinñrñnáýñ, ámá sñjwǫ nñseanñro re seaiawipǫrǫárñni, ‘Oyá wiewñsñjowarñanñ?’ seaiawipǫrǫárñni.” urñjñnigini.

“Pitaoxini, joxi rǫwǫ nñmorǫñni.” urñjǫ nánirini.

³⁶ Saimonñ Pitaos re urñjñnigini, “Ámñnáoxñni, joxñ gñmñ umñnñrñ nánñ neararñjñni?” urǫagñ Jisaso re urñjñnigini, “Agwñ nionñ ume agwñ joxñ wí mñnñxǫdñpaxǫ enjagñ aí rǫwéná joxñ ananñ nñxǫdñrǫárñni.” urǫagñ ³⁷ Pitaos re urñjñnigini, “Ámñnáoxñni, pí nánñ ‘Agwñ joxñ mñnñxǫdñpaxǫrñni.’ nñrarñjñni? Joxñ éf rñmñnñmñnñrñ nánñ yarñná nionñ nñpñkirñnáýñ, ananñrñni.” urǫagñ ³⁸ Jisaso re urñjñnigini, “Joxñ nepa nionñ éf nñmñnñrñ nánñ rñpñkipaxoxñranñ? Aga nepa rñrarñjñni, ‘Karǫkarǫ sñññ rǫaiwá mñrñpa enjáná joxñ biaú bñ nionñ nánñ ‘O nánñ nionñ majǫárñni.’ rñrǫñni.’ rñrarñjñni.” urñjñnigini.

14

“Gorñxo tñjǫ e nánñ óýñññjǫ imónññjáonñrñni.” urñjǫ nánirini.

¹ Wiewñsarñjǫyo “Soyñné dñjǫ rǫá mñseaxepañ.” nurñrñ re urñjñnigini, “Gorñxomñ dñjǫ wñkǫroro nionñ enñ dñjǫ nñkwǫroro éfñrñxñni. ² Anñ gǫ ápoyáyo awawá obaxǫ ikwǫrónñni. Nionñ soyñné nánñ anñ wé searoárñmǫá enjagñ nánñ anñ awawá ayǫ mñkwǫrónñpa nerñ sñjwñrñýñ, ananñ áwanñ searñmñnñrñ enjárñni. ³ Nionñ nuri anñ wé nñsearoárñmñ ámñ nñbñrñ soyñné enñ nionñ ηweámñǫáé nionñ tǫnñ nawínñ ηweapǫrǫá nánñ nñseairñménapñmñ umǫárñni. ⁴ Óf nionñ anñ apimñ nánñ umǫáyñ nánñ soyñné nñjǫárñni.” urǫagñ ⁵ Tomaso re urñjñnigini, “Ámñnáoxñni, joxñ urǫe nánñ none majǫá nerane nánñ arñge óf urǫáyñ nánñ nñjǫá imónññjwñni?” urǫagñ ⁶ Jisaso re urñjñnigini, “Ámá ‘Gorñxo tñjǫ e nánñ úñmñgñni.’ wimónñarñjǫyo nánñ nññwanñjoi óýñññjǫ imónññjáonñrñni. Amñpñ Gorñxo nánñ nepa imónññjǫpñ ámá ayo sñwá wirñ dñjǫ nñyñmññjǫ imónññjǫpñ sñxǫ umñmori yarññjáonñrñni. Ámá wo óf wñyimñ dánñ ápo tñjǫ e nánñ wñmeapaxñmanñ. Nionñni óf ápo tǫe nánñýñññjǫ imónññjáonñrñni. ⁷ Soyñné nionñ nánñ ‘Orǫanñ?’ nññaiwiro píránññjǫ nñjǫá nimónñro sñjwñrñýñ, gǫ ápo nánñ enñ píránññjǫ nñjǫá imónñanñro egǫárñni. E nñsearñrñ aiwñ agwñ ríná dánñ soyñné o nánñ nñjǫá nimónñro sñjwǫ wñññgǫárñni.” urǫagñ ⁸ Piripos re urñjñnigini, “Ámñnáoxñni, joxñ ápo sñwá neaiáná ‘Ayǫ apánñrñni.’ neaimónñarñni.” urǫagñ ⁹ Jisaso re urñjñnigini, “Piripe, nionñ soyñné tǫnñ enñíná dánñ emenǫá aiwñ joxñ nionñ nánñ sñññ píránññjǫ nñjǫá mñmónñpa renñni? Ámá nionñ sñjwǫ nanǫá gñýñ

gıyƒ ápomı enı wınfáyƒ enagı nánı joxı pí nánı ‘Ápo enı sıwá neaiı.’ nırarıñını? ¹⁰ Ápo xewaxonı tını nawını imónırai xewaxonı ápo tını nawını imónırai enagwıfı nánı joxı sıni ‘O xano tını axowaúrƒanı?’ nınıaiwırı dıñƒ mınıkwıroarıñƒ reñını? Xwıyƒá nıonı seararıñápı gıƒ dıñƒyo dánı seararıñámanı. Amıpı nıonı yarıñápı enı ápo, nıonı tını nawını imónıgwıfoyá dıñƒyo dánı yarıñárını. ¹¹ Xwıyƒá nıonı re searƒápı, ‘Ápo nıonı tını nawını imónırai nıonı ápo tını nawını imónırai enıwıı.’ searƒápı nánı ‘Neparını.’ nıyaiwıro dıñƒ nıkwırópoyı. ‘E oyaneyı.’ mıseaimónıpa nerıfáyƒ, emımı amıpı nıonı nıseaiwapıya barına soıfne sıñwı wınıgıfápı nánını ‘Neparını.’ nıyaiwıro dıñƒ nıkwırópoyı. ¹² Aga nepa seararıñını. Nıonı dıñƒ nıkwıroarıgıfá gıyƒ gıyƒ amıpı nıonı seaiwapıyarıñápı enı epırfárını. Oyı, nıonı ápo tıe umıfá enagı nánı amıpı nıonı seaiwapıyarıñápımı wıarfı seáyı e imónıñıpı aı epırfárını. ¹³ Xewaxonı enı eanıñƒ ápoyá ámáyo sıwá nıwirıñıpımı dánı ‘Ápo seáyı e imónıñorƒanı?’ wıaiwıfırxınırı soıfne pí pí nánı ápomı rıxıñƒ nurıfına xegı xewaxonımı dánı nurırı rıxıñƒ uránáyƒ, nıonı ananı xıxenı nıseaiımıfárını. ¹⁴ Amıpı ápomı rıxıñƒ nurıfına nıonımı dánı nurırı rıxıñƒ urfápı nıonı ananı nıseaiımıfárını.

“Nıonı Kwıyƒ Gorıxoyápı uowárımıfárını.” urıñƒ nánırını.

¹⁵ “Soıfne nıonı dıñƒ sıxı nınıyırınáyƒ, nıonı sekaxı searıñápı xıxenı xıdıpırfárını. ¹⁶ Nıonı ápomı rıxıñƒ urána arırá seaıpaxı imónıñıfı ámı wo soıfne tını nawını anıñƒ ínına ñweáwınıgıñırı segı fıámını uowárenapınıfárını. ¹⁷ Kwıyƒ xfo nánı nepa imónıñıpını seaiwapıyarıñıpı nánı rarıñını. Ámá xfomı dıñƒ mıwıkwıroarıgıfáyƒ kwıyƒ xfoıapımı mı nıwómıxıro nıjıfá mımónıpaxı enagı nánı arırá wımınırı enıfápı umımınıpaxı menını. E nerı aı kwıyıpı rıxa soıfne tını nawını imónıñagı nánı apı nánı nıjıfá imónıñoı. Idána soıfne enı nıseaimıarı xwıoxıyo seanıweanfárını. ¹⁸ Nıonı wımıáoıfneıñıfı segıfı nıseawárımı umıfamanı. Ámı soıfne tıñƒ e nánı bımfárını. ¹⁹ Ámá nıonı dıñƒ mınıkwıroarıgıfáyƒ sıñwı mınanıpa epıfı nánı anıwı ayorını. E nerı aı soıfne ámı sıñwı nanıpırfárını. Nıonı ámı sıñƒ emıfa enagı nánı soıfne enı sıñƒ epırfárını. ²⁰ Sfá soıfne nıonı ámı sıñƒ eána nanıpırfáyımı re nıyaiwıro nıjıfá imónıpırfárını, ‘O xano tını imónırı enána none xfo tını imónırane xfo none tını imónırı enagwı nánı xfo tını axonerını.’ nıyaiwıro nıjıfá imónıpırfárını. ²¹ Ámá go go gı sekaxı rarıñápı fı nıxırırı nıxıdırınáyƒ, nıonı dıñƒ sıxı nıyarıñorını. Nıonı dıñƒ sıxı nıyarıñıfı gomı gomı gıfı ápo dıñƒ sıxı uyırı nıonı uyırı nerı nıwanıñonı nánı yumıfı bı mıwı xıxenı sıwá wınımıfárını.” urıfagı ²² Judaso —Isıkarıotı dıñƒ Judaso marfátı, wıepısarıñowa Judasoıf rınıñƒ worını. O re urıñıñıgını, “Ámınáoıñı, pí eágı nánı ámá nını xwıfá fıyo ñweagıfáyo sıwá mıwınıpa nerı newanıñonenı sıwá neanıfıfárını?” urıfagı ²³ Jıasao re urıñıñıgını, “Ámá go go nıonı dıñƒ sıxı nınıyırınáyƒ, xwıyƒá nıonı rarıñápı xıdınıfárını. Omı gıfı ápo dıñƒ sıxı nuyırı yawawı o fıámını nıbıraı o tını nawını anıñƒ ñweanfıwárını. ²⁴ Ámá nıonı dıñƒ sıxı mınıyarıgıfáyƒ nıonı rarıñápı xıdarıgıfámanı. Xwıyƒá nıonı seararına soıfne arfá nıarıgıfápı, ayıfı nıonı gıfı dıñƒ tını rarıñápımanı. Ápo nırowárenapıñoyá dıñƒ tını rarıñápıfıfını.” nurırı ²⁵ re urıñıñıgını, “Nıonı sıni soıfne tını nıñıweanfına amıpı apı nánı

searfiini. ²⁶ E neri ai ríwéná arirá seainfo —O kwíyí Gorixoyápirini. Xfo amá nioni níxídarigíayo nání urowárenapínfápirini. Apí amípi níni nání seaiwapíyíáná nioni níseara waríjá nípini nání díńf seainfáriní. ²⁷ Nioni soyfne píni níseawiárimí nuri aiwi soyfne nioniyá díńf tíni níwayiróniro ŋweapírfáriní. Nioniyá díńf tíni níwayiróniro ŋweapírfápi nání nírirífná amá xwíá tíyo dánf wigf díńf tíni yarigíápi nání mírarińini. Nioniyá díńf tíni aga níwayiróniro ŋweapírfá nání imónipírfáriní. Ayínání díńf ríá níseaxeri wáyí bi minípa éríxini. ²⁸ Xwíyíá nioni searfá rípi, ‘Nioni píni níseawiárimí nuri ámi seyíne tíńf e nání bímfáriní.’ searfápi soyfne ríxa arfá níof. Nioni ápo tíńf e nání umí enagí nání soyfne nepa díńf síxí níniyirínáyí, yayí seáyimi dání seainmíniri éríni. Ápo seáyí e ní múronjo enagi nání rarińini. ²⁹ Soyfne nioni searfápi xixeni imónfagi níwinírfná díńf níkwíroro ‘Ayí o nearíńpírfani?’ yaiwiro oépyiniri síni mimónípa éfmi seararińini.” nuriri ³⁰ re uríńinigini, “Xwíá tíyo menweanjo — O oborini. O ríxa baríńagi nání nioni soyfne tíni níńweari ámi ayá wí searimiméini. O nioni ení míneáníjo enagi aiwi ³¹ amá xwíá tíyo dánfíyí níni re níaiwíríxiniiri, ‘O xanomí díńf síxí uyíńorfani?’ níaiwíríxiniiri ápo sekaxí nírińfpi tíni xixeni oemini.” nuriri re uríńinigini, “Re dání níwiápnimeámí ríxa owaneyi.” uríńinigini.

15

“Wainí uraxí nepaxíńf imóníńpíńíńf imóníńáoniriini.” uríńf nániriini.

¹ Jisaso ewayí xwíyíá nuriri re uríńinigini, “Wainí uraxí nepaxíńf imóníńfpi, ayí nioniriini. Wainí omíńf xiáwo gí áporini. ² Wireńf nionimi dání neániri ná míwéfyí níni ápo emí wixímoarińfiriini. Wireńf ná wearíńfyí níni xwiogwí wíomí ná xwé wéwiníginiiri o emí wíwákwimí níyárimáná mfá imíxáraríńfiriini. ³ Xwíyíá nioni seararińapimi dání soyfne ríxa mfánińf iníjo. ⁴ Soyfne uraxí wireńf eánińfpa axípi nioni neánírfíxini. E nerfínáyí, nioni wireńfnińf axípi soyfne seaeánimfáriní. Wainí míkomí wireńf meániipa nerfínáyí, ná míwepaxí imóníńfpa soyfne ení nioni wireńfnińf míneániipa nerfínáyí, ná wepaxí menini. ⁵ Nioni uraxí wainí míkfíńíńf imóníńáoniriini. Soyfne uraxí wainí wireńfnińf imónígíoyfnerini. Amá nioni wireńfnińf neánińf go go nioni xíoyá míkfí imóníńáoní enagi nání ná xwénińf wearíńfiriini. Ayí rípi nániriini. Soyfne nioni píni níniwíárimí nurfínáyí, amípi wí epaxí menini. ⁶ Wireńf emí mófyí yeáyí yáraríńfpa amá nioni wireńfnińf míneániipa éf gomí gomí emí móáná yeáyí yáraríńfiriini. Wireńf axípini e eníyí awí neaárirí ríá ikeáaráná ríá nowáraríńfiriini.” nuriri ⁷ re uríńinigini, “Soyfne nioni wireńfnińf neániri xwíyíá nioniyápi xídiri nerfínáyí, soyfne pí pí seaimónarińfyí nání ápomí ríxíńf uráná anani seaiinírfáriní. ⁸ Soyfne e nero ná xwénińf neríńfipimi dání ení síxí eánińf gí ápoyápi ámáyo síwá wíáná ‘O seáyí e imóníńorfani?’ wíaiwípfárfáriní. Soyfne e neríńfipimi dání ení ‘Xegí wiepísiníyí wírífaní?’ wípimóninírfáriní. ⁹ Ápo díńf síxí níyíńfpa nioni ení díńf síxí seayíńf. Ayínání nioni díńf síxí seayíńf aníńf neayiwíńfiriini éríxini. ¹⁰ Soyfne nioni sekaxí searfáyo xixeni níxídíronáyí, nioni gí ápo sekaxí nírińfpi píránińf xídaríńagi nání díńf

sıxı nıyarıñıpa nionı enı axıpi anıñı soyıne dıñı sıxı seayımfarını. ¹¹ Dıñı nıfá bı onımıápi seairı yayı bı onımıápi seainrı oenrı nanı mıseararıñını. Dıñı nıfá nınırı yayı nınarıñıpa soyıne enı dıñı nıfá ayá wı seairı yayı seainrı oenrı seararıñını. ¹² Sekaxı nionı rarıñapı rıpirını. Nionı dıñı sıxı seayarıñıpa soyıne enı axıpi xıxe dıñı sıxı yınırıxını. ¹³ Ámá wo xegı ámáyo dıñı sıxı nuyırına arıra wımınrı nanı upeıpi dıñı sıxı uyarığfapı bı tını xıxenı mimónını. Aga seayı e múrónını. ¹⁴ Soyıne nionı sekaxı seararıñapı xıxenı axıpi nerónáyı, gı amáyıne imónıñoi. ¹⁵ Xınáıwánıñı nimónıro omıñı wııarığfáyı wıgı boso ‘E emfanrı nanı rfa neararıñı?’ mıyayıwı majfá imónarığfá eñagı nanı sını ‘Inókiwayınenıñı imónığfoynéyı searımıméını. Amıpi ápo nırarına arfá wıñá nıpını áwanı nısearırı nanı ‘Gı amáoyıneýı seararıñını. ¹⁶ Soyıne nionı fá nıyamıxığfamanı. Ayı nionı soyıne nuro amáyo nuréwapıyırıñıpımı dánı aıwá nıymınıñı wéfrıxınrı fá yıyamıxımı nıseairı searıpearıñını. Ayınanı pí pí nánı ápomı rıxıñı nurırına nionımı dánı nurrı uránáyı, ananı xıxenı seaiınfarını. ¹⁷ Sekaxı nionı rarıñapı rıpirını. Aga xıxe dıñı sıxı yınırıxını.

“Gı seaıepısarıñığoyıne eñagı nanı amá sımı tını seaıpfrıfırını.” urıñı nánırını.

¹⁸ “Ámá xwıfá fıyo eñıpi nánını moarığfáyı soyıne sımı tını seairıñığfá nıwınrıfına dıñı re mófrıxını, ‘None sını sımı tını mıneıpa nerına xámı Jıasomı wığfaranı?’ mófrıxını. ¹⁹ Soyıne amá xwıfá fıyo wenıpi nánını moarığfáyı tını nawını nimónırı sıñwırıyı, soyıne wıgıyı imónanrı éfá eñagı nanı dıñı sıxı seayıpaxrıñını. E nerı aı soyıne amá xwıfá fıyo wenıpi nánını moarığfáyı tını nawını mimónıpa ero ayı tını axıpi mimónıpa éfrıxınrı fá yıyamıxımı seairı eñá eñagı nanı ayı sımı tını seairıñoi. ²⁰ Ewayı xwıyfá nionı searfá rıpi, ‘Ámá xınáınıñı nimónırı omıñı wııarıñı go go xegı bosomı seayı e wımónarıñımanı.’ searfapı nánı dıñı mófrıxını. Nionı xeanıñı nınıkáırónáyı, soyıne enı xeanıñı seakáırıpfrıfırını. Xwıyfá nionıyapı arfá nınıro nınıxđırónáyı, soyıneyapı enı arfá nıseairo seaxđıpfrıfırını. ²¹ E nerı aı nionı nırowárenapıño nánı nıjfá pıranıñı mimónıpa nero nanı soyıne nionı nınıxđıro ‘Jıasoyáonerını.’ rarıñığfá nanı xeanıñı rıpi nıpını seakáırıpfrıfırını.” nurrı ²² re urıñınıgını, “Nionı nıbırı xwıyfá murıpa nerı sıñwırıyı, wıgı fıwı nero nionı rfwı nımófapı nánı xwıyfá meárınıpaxı imónanrı éfamanı. Nionı rıxa bıñá eñagı nanı ayı re wı rıpaxı menını, ‘Negı eñwápı nerına fıwı mıyarıñwınrı eñwárinı.’ rıpaxı menını. ²³ Ámá nionı sımı tını nıarığfáyı gı ápomı enı sımı tını wıarıñoi. ²⁴ Nionı emımı amıpi amá eñına dánı aıwı mıwıwapıyıgıfá bı mıwıwapıyıpa nerı sıñwırıyı, wıgı fıwı nero nionı rfwı nımófapı nánı xwıyfá meárınıpaxı menını. E nerı aıwı nionı emımı wıwapıyıñapı sıñwı nınanıro aı nionı tını gı ápo tını enı nıwawını sımı tını yeairıñoi. ²⁵ Rfıwamıñı nionı nanı wıgı ñwı ikaxı eánıñıyo dánı eánıñı rıpi, ‘Mfkı meñagı aıwı sımı tını nığfırını.’ nırını eánıñı xıxenı imónını nanı nıarıñoi.” urıñınıgını.

²⁶ Ámı re urıñınıgını, “Arıra seaino —O Gorıxoyá kwıyıpırını. Apı nionı ápo fıñı e dánı soyıne fıñı e nánı urowárenapımfarını. Apı kwıyı Gorıxoyapı xfo fıñı e dánı nıbırı xfo nanı nıpa imónıñıpını seaiwapıyarıñıpi nanı rarıñını. Apı nıbırına nionı nanı áwanı

searínfárini. ²⁷ Soyfné nioni ámáyo iwamfó nuréwapiya unjáe dání nioni tñni emeagfoyfné enagi nání seaímeanj mfkoyfné eni ámáyo nioni nání áwanj uriprfárini.

16

¹ Soyfné axínáni dñj nñnikwfroro nemána óreámioapfrixiniri api nipini seararini. ² Ayf re seaiprfárini. Rotú anjyo dání segf yoí emi nseakwfrimoro aiwi rfwená xe nimóniríná amá seapikíáyf Gorixo wimónariniñpini yariniñwini seapikiprfárini. ³ Ápo nání nijfá píraninj mimónipa ero nioni nání eni axfp e mimónipa ero nero nání api seaiprfárini. ⁴ Xwiyfá nioni searfápi, ayf rípi nání searfini. Xeaninj api rixa nimónarfna nioni niseara úap nání dñj moprfá nání searfini. Api nání iwamfó soyfné tñni emenjawé dání áwanj mīseariniñagini. Sini soyfné tñni nemer nání áwanj mīseariniñagini.

Kwiyfpi enfápi nání urinj nánirini.

⁵ “Rixa nirowárenapiño tñj e nání warinagj aí soyfné woxi ‘Joxi gimí nání urfíni?’ minrarini. ⁶ Nioni ‘Rixa numfíni.’ searfagi nání soyfné íkfininj sipi seaiarini. ⁷ E nerí aí aga nepa seararini, ‘Nioni soyfné tñni aninj re ninwearfna arirá nseaipaxf aiwi pñni nseawiárimi nurfna arirá aga seáy e imóninjpi seaipaxrini.’ seararini. Ayf rípi nánirini. Nioni pñni nseawiárimi mupa nerfnáyf, arirá seainfomi —Kwiyfpi nání rarini. Omí murowárenapi epaxrini. Nioni nurfnáyf, omí soyfné tfámni urowárenapmfá enagi nání rarini. ⁸ Kwiyfpi nñbirfná amá xwfá tfyo dánjyf re yaiwírfixiniri, ‘Nene “fwfpi, ayf apifáni?” moarinwápi tñni “Wé róninjpi, ayf apifáni?” moarinwápi tñni “Gorixo amáyo xwiyfá numeárffná e winfárini?” moarinwápi tñni apiaú api xenwñni moarinwárfani?’ yaiwírfixiniri wíwapiyinfárini. ⁹ Ayf nioni dñj minikwfrópa yariniñwina nání kwiyfpi ‘fwfpi, ayf apifáni?’ oyaiwipoyiniri wíwapiyiri ¹⁰ nioni ápo tñj e nání yíáná o nñnimimnámáná soyfné sini sñjwf amí wí minanfá enagi nání kwiyfpi ‘Wé róninjpi, ayf apifáni?’ ení oyaiwipoyiniri wíwapiyiri ¹¹ Gorixo obo, amá xwfá tfyo menweanpomi rixa xwiyfá umeárinj enagi nání kwiyfpi ‘Gorixo xwiyfá numeárffná e winfárini.’ ení oyaiwipoyiniri wíwapiyiri enfárini.” uriniñigini.

¹² Ámi re uriniñigini, “Nioni xwiyfá xwapf ámi bi tñni ‘Osearimini.’ nimónariniñagj aiwi agwf soyfné arfá nipaxf mimónino. ¹³ E nerí aiwi kwiyf amípi nepaxinj imóninjpi nání rariniñpini nñbirfná Gorixo nání nepáni imóninjpi nñni seaíwapiyinfárini. Api xegf dñj tñni wí mīsearipa nerí apomini arfá wiariniñpini rfná enagi nání amípi Gorixo nání imóninjpi xixeni searéwapiyinfárini. Amípi rfwfyo imóninfápi nání ení wfá searókiamonfárini. ¹⁴ Kwiyfpi xwiyfá nioni rariniñpini wfá nīsearókiamori nioni nání nīseariri nání nioni seáy e nimixinfárini. ¹⁵ Ápo nioni fáninj niepfxfniasinj enagi nání amípi nñni oyá imóninjpi nioniýarini. Ayfnáni nioni re searfini, ‘Kwiyfpi nioni rariniñpini arfá nñniri wfá searókiamonfárini.’ searfini.” uriniñigini.

“Íkfininj sipi nīseáifsná yayf seaininfárini.” urinj nánirini.

¹⁶ Jisaso ámi re uriniñigini, “Nioni bi onímiápi soyfné tñni ninjweámáná enjáná sñjwf naniprfiméoi. Soyfné segfpi ámi bi

onimiápi niŋweámáná siŋwí nanipíríárini.” uríagí ¹⁷ wiepísaríŋyí wa re rínigíawixini, “O pí enípi nání ríá re áwaní neararini, ‘Nioni bí onimiápi niŋweámáná enáná siŋwí nanipíríméoi. Soyíné segípi ámi bí onimiápi niŋweámáná siŋwí nanipíríárini.’ Rípi ení ‘Ápo tńí e umínri rariŋini.’ searíŋipi pí enípi nání ríá neararini?” niriñiro ¹⁸ re rínigíawixini, “ ‘Bí onimiápiyí rariŋyí pí nání ríá neararini? None xíó rariŋipi nání nijíá mimóniŋwini.” rinaríŋagí ¹⁹ Jisaso awa yaríŋí owianeyiníro wimónariŋagí nání nijíá nimóniri nání re uriŋiniginí, “Nioni ‘Bí onimiápi niŋweámáná enáná siŋwí nanipíríméoi. Segípi ámi bí onimiápi niŋweámáná siŋwí nanipíríárini.’ searípi nání yaríŋí niníro ririnaríŋoi? ²⁰ Aga nepa searariŋini. Soyíné ámixíá nero ŋwí piyí wíriniþírí aiwi ámá xwíá tío dáníŋyí —Ayí Goríxo tńi xepíxepá rónigíáyirini. Ayí yayí seáyimi dání wininiŋoi. Ríná soyíné íkíniŋí sipí niseairí aiwi ríwéná dńí nífá seainífarini.” nuriri ²¹ ewayí xwíyíá bí rípi uriŋiniginí, “Apíxiwa niaíwí níxiriríná yaríŋípi nání dńí mópoyí. Apíxi niaíwí siŋwí wanaríná ‘Riniŋí niniñiri niaíwí xiriñi nání ríxa rínaríani?’ niyairiri nání íkíniŋí sipí wiaríŋirini. E neri aí ríwéná niaíwí ríxa níxiriñmána niaíwí xíró nání dńí nífá winariŋagí nání riniŋí winípi nání aríá ikeamoaríŋirini. ²² Soyíné ení axípiñiŋí seaimónini. Agwí soyíné íkíniŋí sipí niseairí aiwi nioni ámi siŋwí seanána xwioxíyo dńí nífá seainífarini. Yayí api ámá wí amípi wí niseaikáriro aí píri searakipaxí mimóniŋipi nání rariŋini. ²³ Dńí yayí seainíe dání nioni ámi amípi bí nání yaríŋí nipíríámani. Aga nepa searariŋini. Ápomi amípi bí nání rixiŋí nuriríná nioniñi dání uránáyí, anani niseaiapiñíarini. ²⁴ Ínina dání ápomi nioniñi dání rixiŋí murípa néra níbfásaná aí dńí nífá seainífaripi bí onimiápi miseainípa éwiniŋiniri omi anani rixiŋí uríriñini. Rixiŋí uráná seaiapiñíarini.” uriŋiniginí.

*“Nioni ámá Goríxo tńi xepíxepá rónigíáyo ríxa xopíríarí winíarini.”
uriŋí naniñini.*

²⁵ Ámi re uriŋiniginí, “Xwíyíá nioni niseara úapi ewayí xwíyíá tńi niseairí aiwi ríwéná ewayí xwíyíá tńi ámi bí miseairí ápo nání siŋáni áwaní searimíáiná nimónífarini. ²⁶ Íná Goríxomi rixiŋí nuriríná nioniñi dání urípiñíarini. Sewaniŋoyíné rixiŋí uráná anani aríá seainíe enagí nání ‘Íná nioni soyíné nání ápomi rixiŋí seauriyimíarini.’ misearariŋini. ²⁷ Xewaniŋo dńí sixí niseayiri nání aríá seainíarini. Soyíné nioni dńí sixí niyiro ‘Ápo tńí e dání biŋoríani?’ niaiwiro yaríŋagí nání xewaniŋo dńí sixí niseayiri nání aríá seainíarini.” nuriri ²⁸ re uriŋiniginí, “Eníá nioni ápo tńi ŋweaagáoni aí o tńí e dání píni níwiárimi xwíá tío nání biŋarini. Re niŋweanísána xwíá tío píni níwiárimi ámi o tńí e nání umíni.” uríagí ²⁹ xegí wiepísaríŋowa re urígíawixini, “Ayí apirini. Agwí joxí ewayí xwíyíá tńi mínearariŋini. Ríxa siŋáni áwaní nearariŋini. ³⁰ Agwí none dńí re nísiawirane nijíá imóniŋwini, ‘Amípi níni nání nijíforíani? Ámá yaríŋí míwipa éfmi aiwi wíŋí xwioxíyo ‘Yariŋí api owimíni.’ yaiwiaríŋípi nání nijíá imóniŋoríani?’ nísiawirane nijíá imóniŋwini. Ayínani dńí re nísiawirane dńí ríkwíroariŋwini, ‘Joxí Goríxo tńí e dání biŋoxirini.’ ríkwíroariŋwini.” uríagí ³¹ Jisaso re uriŋiniginí,

“Agwi soyíné dñj rini kwíroarñoi? ³² Soyíné xídxídwóarí seaíaná nioní nígípi pñní nñiwíarimí segí añmí nání xixegíni umipíríná ríxa añwi e neri ríxa imónini. Soyíné nioní pñní nñiwíarimí núagfa aí ápo dñj níkkayonagí nání nioní nígípi ñweapaxímaní. ³³ Soyíné ayá síwí mîsearó ‘O tñní ikárinñjwáonerfani?’ ñiyaiwiníro kikiá éríxínñí xwíyá nioní ñiseara bíápí searfáriní. Soyíné xwíá tño ñweañáná ámá Goríxo tñní xepíxepá rónígíyí xeanñj seaikáripíríá enagí aiwi nioní ayo ríxa xopírárí wíá enagí nání dñj síxí níníro ñweáírxíní.” urññigíní.

17

Wiepísarñño nání ríxñj wuriññipi nániríní.

¹ Jisaso xwíyá apí nura núísáná aññamí nání síñwí nanánñí re rññigíní, “Ápoxíní, nimónini nání ríxa rínárini. Díxí riwaxoni enj síxí eánñj joxiyápi ámáyo síwá wimí nání joxí ‘O ámá ñyoní seáyí e imónñorfaní?’ oniaiwípoyinñí níírxíní. ² Ámá joxiyá dñño dání nioní níxídarígíyáyo dñj ñiyimñj imónñjpi síxí umímopaxo imónfwinñgínñí ‘Ámá fñní nání néní tñjoxí imónei.’ nññj enagí nání rírarññí. ³ Ámá rípiñí nerññipimí dání dñj ñiyimñj imónñjpi tígíyí imónarígíaríní. Joxí nání ‘Ñwíá imónñjo, ayí Goríxoríní. Ámí wo mññweaníní.’ dñj rímoro Jisasi Kiraisoní, joxí ñírowárenapññoni nání ‘Nepa ayí oríní.’ dñj ñímoro yarígíyí, ayí dñj ñiyimñjpi imónarígíaríní. ⁴ Joxí o e éwinñgínñí nññjpi xixeni ñipñí ñiyárfíná enj síxí eánñj joxiyápi ñíwíwapíyirññipimí dání seáyí e joxí imónñjpi ámá xwíá tño dánño síwánñj wíaríní. ⁵ Ápoxíní nioní e éá enagí nání xámi xwíá rírí síñí mímónípa enñmí joxí tñní ññwearíná níknñí ñweaagápi ‘Ámí nioní tñní ññwearíná nioní tñní nawíní seáyí e nimónñí axípi oikññí.’ osimónini.” nurñí ⁶ re urññigíní, “Ámá xwíá tño dánj joxiyá dñj tñní nioní níxídarígíyí joxí imónñjpi nání xixeni ññjá oimónfpyinñí wíwapíyínárini. Ayí ámá díxíyí nioní ñiapññyí nání rírarññí. Díxí xwíyá nioní nññjpi píráññj níxída ñbíro ⁷ ríxa ññjá re imónñjo, ‘Amípi joxí fánñj ñiepíxñiasñj nioní nññí yarñjapi ñipñí joxí ñiapññríní.’ Ññjá e imónñjo. ⁸ Xwíyá joxí nññjpi xewanññoni ríxa urfá enagí nání ññjá e imónñjo. Xwíyá nioniyápi arfá ñññróná dñj ñññkwíroro xixeni re ñññaiwiro ññjá imónñjo, ‘Goríxo tñmíní bññoríní.’ ñññaiwiro ‘Goríxo urowárenapññorfaní?’ ñññaiwíarñjo.” nurñí ⁹ re urññigíní, “Ámá xwíá tño dánj ápoxí tñní xepíxepá rónígíyáyo arírá owinñí yarñj mîsiarññí. Ámá joxiyá dñj tñní dñj níkwíroarígíyí díxí imónñjagí nání yarñj siarññí. ¹⁰ Amípi ámá aí nioniyáyí ayí joxiyá imónñí. Amípi ámá aí joxiyáyí ení ayí nioniyá imónñí. Ayí dñj ñññkwírorññjpi dání ámáyo rénñj urarñjo, ‘Seáyí e imónñjo, ayí oríní.’ urarñjo. ¹¹ Nioní joxí tñmíní bññí enagí nání xwíáyo re bí tñní síñí ñweámíméñí. E neri aí ámá rowa síñí xwíá tño re ñweapíríá enagí nání ápoxíní, —Joxí síyikwí mínñj imónñjoxiríní. Joxí díxí enj eánñjpi —Enj eánñj joxí neámíxowárññjpi nání rarññí. Apí tñní píráññj uméírxíní. Yawawi nawíní imónñgwíípa ayí ení axípi nawíní imónñpíríá nání píráññj uméírxínñí rírarññí. ¹² Nioní

awa tñni emearfná enj sîxî eáníñj joxi neámîxowárîñjîpî tñni niméra nîbîrî awínîñj numearóa barfná awa wo mîyorîrîñîpa nemáná aiwî Bîkwîyo dánî rîwamîñj eáníñjîpî xîxenî imónîñî nánî awa wonîñî xewanîño nerîñjîpîmî dánî yorîrîñîmîñîñî yarîñî. ¹³ Agwî nionî joxî tññî e nánî bîmîñîñî. E nerî aî dññî nífá nionî ninarîñîpa awa enî bî onîmiápi mîwinî xwé wîwîñîgîñîñî sîñî xwífá tîyo nîñwearfná nionî nîra warîñjâpi rîrarîñîñî.” nurîñî ¹⁴ re urîñîñîgîñîñî, “Nionî ámá ápoxî dññî rîkwîroarîñîyo xwîyîfá joxîyâpi urîñî enagî nánî ámá xwífá tîyo dâññîyîf ayo sîmîf tññî wiarîñjî. Nionî xwífá tîyo dâññîñî mimónîpa enjâpa awa enî xwífá tîyo dâññîñîñjî mimónîñjagîfá nánî sîmîf tññî wiarîñjî. ¹⁵ Awamî joxî xwífá tîyo dánî owîrîmeanîrî mîrîrarîñîñî. Sîpî wikárarîño xwîrîfá mîwikîxepa enîfá nánî joxî píráñîñjî méwîñîgîñîñî rîrarîñîñî. ¹⁶ Nionî xwífá tîyo dâññîñî mimónîpa enjâpa awa enî xwífá tîyo dâññîñîñjî mimónîpa enjagîfá nánî ámá xwífá tîyo dâññîyîf tññî axîyîf mimónîñjî. ¹⁷ Xwîyîfá joxîyâpi aga nepánî imónîñjagî nánî ámá rowa joxî simónarîñjîpî nánî xîxenî kumîxîñîpîrî nánî xwîyîfá apî nuréwapîyîrîñjîpîmî dánî píráñîñjî imîxîrîxîñîñî. ¹⁸ Joxî xwífáyo nánî úwîñîgîñîñîñî nîrowárénapîñjîpa xamîñjîñî enî awamî urowárîñjârîñî. ¹⁹ Joxî ámáyîf nánî wîwîñîgîñîñîñî nîrowárénapîñjîpî tññî xîxenî nîwanîñjîñî owîimîñîñî nánî okumîxîñîmîñî. Ámá rowa enî joxî e éfrîxîñîñî simónarîñjîpî nánî okumîxîñîpoyîñîñî nánî joxî wîwîñîgîñîñîñî nîrowárénapîñjîpî tññî xîxenî owîimîñîñî.” nurîñî ²⁰ re urîñîñîgîñîñî, “Nionî awa nánîñî rîxîñjî mîrîrarîñîñî. Awa uréwapîyîfá dññî nîkwîrófáyîf nánî enî ápoxîñî rîrarîñîñî. ²¹ Ayîf nññî axîyîñîñjî imónîpîrîfá nánî yarîñjî siarîñîñî. ‘Ápoxî nionî tññî imónîñî nionî joxî tññî imónîñî egwîpa ayîf enî yawawi tññî nawínî oimónîpoyî.’ nimónarîñî. Ámá nññî dññî nîñîkwîróro ‘Gorîxo urowárénapîfagî weapîñjîrîfani?’ nîaiwîrîxîñîñî ‘Ámá tîyîf axîyîñîñjî oimónîpoyî.’ nimónarîñî. ²² Enjî sîxî eáníñjî joxî neámîxowárîñjîpî awa enî yawawi axowawi imónîgîwîpa axowánîñjî oimónîpoyîñîñî nánî weámîxowárîñjârîñî. ²³ Awa aga xîxenî axowánîñjî oimónîpoyîñîñî nionî awa tññî nawínî imónîñî joxî nionî tññî nawínî imónîñî enjwîñî. Ámá nññî re nîyaiwîro nîjîfá imónîpîrîfá nánî e imónîñjwîñî, ‘Gorîxo omî urowárénapîñjîrîñî. Omî dññî sîxî uyîñjîpa awamî enî dññî sîxî uyîñî.’ nîyaiwîro nîjîfá imónîpîrîfá nánî e imónîñjwîñî.” nurîñî ²⁴ re urîñîñîgîñîñî, “Ápoxîñî, ámá joxîyâ dññî tññî nîxîdarîgîfá rowa nionî xámî joxî tññî nîñwearfná nîkîñîñîñî ñweaagápa ámî nîkîñîñîñî ñweañáná sîñjwî nanîpîrîfá nánî nionî ñweámîfáé awa enî nionî tññî ñweáfrîxîñîñîñî nánî nimónarîñî. Ápoxîñîyâ dññî tññî nîkîñîñîñî ñweaagápi nánî rîrarîñîñî. Ayîf rîpî nánîñîñî. Xwífá rîrî sîñî mimónîñjáná dññî sîxî nîyîñjoxî enagî nánî rarîñîñî. ²⁵ Ápoxîñî, joxî wé rónîñjoxîrîñî. Joxî nánî ámá xwífá tîyo dâññîyîf nîjîfá xîxenî mimónîpa enjagîfá aiwî nionî joxî nánî nîjîfá xîxenî imónîñîñî. Rowa enî joxî nánî ‘O omî urowárénapîñjîrîfani?’ nîsîaiwîro nîjîfá imónîñjî. ²⁶ Joxî imónîñjîpî nánî awamî rîxa nîwîwapîyîrî wífá urókiamonjârîñî. Dññî joxî sîxî nîyarîñjîpa awa enî wîñîyo axîpî uyîpîrîfá nánî ámî bî tññî wîwapîyîmîñîñî. Nionî enî awa tññî nawínî imónîmîfá nánî ámî bî tññî wîwapîyîmîñîñî.” urîñîñîgîñîñî.

18

Jisasomi fá xirigfá nánirini.

¹ Gorixomi rixinj e nurárimo xegí wiep̄sarinjowa t̄ni nuro írrenj xegí yoí Kidironiyi rininj̄pám̄ nixemoro ominj̄ oj̄kwí b̄ oriwám̄ dán̄ ininj̄p̄ t̄e rémogfawixini. ² Judaso, Jisasó nán̄ miȳ urino eni Jisasó t̄ni xegí wiep̄sarinjowa t̄ni íníná e awí éanayarigfá enaḡi nán̄ ominj̄ oj̄kwí ap̄i nán̄ nijfárini. ³ O émáȳ porisí wam̄ awí eari anj̄ ridiyowá yarigfíwám̄ awí mearoarigfáwam̄ eni Parisiowa t̄ni apax̄páninj̄ imónigfá xwéowa t̄nj̄ e dán̄ awí eari nemáná awa ramixí t̄ni uyf̄wí t̄ni mixínáp̄i t̄ni nixirimáná oj̄kwíipimi nán̄ nuro rémóaná ⁴ Jisasó x̄om̄ wikár̄p̄r̄p̄i n̄p̄ni nán̄ rixa nijfá nimón̄ri nán̄ anj̄wí e nuri re urinj̄nigini, “Soyné go nán̄ p̄fá yarinj̄oi?” urfaḡi ⁵ awa re urigfawixini, “Nasareti dán̄ Jisasó nán̄ p̄fá yarinj̄wini.” urfagfá Judaso x̄o nán̄ pasáninj̄ umearinj̄o awa t̄ni rojáná Jisasó “Ayí nion̄rini.” urinj̄nigini. ⁶ “Ayí nion̄rini.” uráná awa re egfawixini. Óf nero r̄fw̄m̄inan̄j̄ úfáȳ xw̄fáyo p̄kín̄imeagfawixini. ⁷ Xw̄fáyo p̄kín̄imeágfá o ámi re urinj̄nigini, “Go nán̄ p̄fá yarinj̄oi?” urfaḡi awa “Nasareti dán̄ Jisasó nán̄ p̄fá yarinj̄wini.” urfagfá ⁸ Jisasó “‘Ayí nion̄rini.’ rixa searfanigini. Ayínán̄ nion̄ nán̄ p̄fá n̄nirínáȳ, áamá rowaȳ xe oúpoȳn̄ri s̄nj̄wí w̄n̄poyi.” urinj̄nigini. ⁹ Xám̄ Gorixom̄ re urf̄p̄i, “Áamá joxiyá d̄nj̄ t̄ni x̄d̄f̄r̄ix̄n̄ri niap̄nj̄yf̄ wom̄ m̄wior̄r̄nj̄rini.” urf̄p̄i x̄xen̄i imón̄ni nán̄ e urinj̄nigini. ¹⁰ E urarf̄ná Saimon̄ Pitao kirá bá n̄m̄xeari re en̄nigini. M̄r̄f̄ nuri apax̄páninj̄ imónigfáwam̄ seáȳ e wimóninj̄oyá ominj̄ wiarijom̄ —O xegí yoí Marikasoȳ rininj̄orini. Om̄i m̄nj̄ róm̄n̄ri éyf̄ p̄r̄f̄ noyf̄kiri arfá m̄nj̄ wir̄pieanj̄nigini. ¹¹ P̄r̄f̄ noyf̄kiri arfá m̄nj̄ wir̄pieaaḡi Jisasó Pitaom̄ mixí re urinj̄nigini, “Kirápá xegí anj̄yo ámi up̄ro. Xeaninj̄ kap̄ix̄n̄inj̄ ápo o on̄n̄ri niapar̄nj̄p̄i ‘M̄n̄pa oeni.’ risimónarini?” urinj̄nigini.

Jisasomi Anaso t̄nj̄ e nán̄ n̄m̄era nuro wárigfá nánirini.

¹² Émáȳ porisowa t̄ni wigí seáȳ e wimóninj̄o t̄ni Judaȳ anj̄ ridiyowá yarigfíwám̄ awí mearoarigfáwa t̄ni Jisasom̄ fá n̄xero gwí n̄jiro ¹³ xám̄ Anaso t̄nj̄ e nán̄ n̄m̄era ugfawixini. Anasom̄ x̄ineagwo Kaiapasorini. Xwiogwí om̄i o apax̄páninj̄ imónigfáwa seáȳ e wimóninj̄orini. ¹⁴ Xám̄ xegí Judayo re urinj̄o, ayí orini, “Negí áamá n̄ni pep̄r̄ix̄n̄ri ayí r̄n̄inj̄ meaan̄ri éf̄ap̄i nán̄ áamá ná won̄ r̄n̄inj̄ ap̄i n̄meari n̄perfnáȳ, anan̄rini. n̄imónarini.” urinj̄orini.

Pitao “Oyá niep̄sarinj̄ won̄mani.” r̄nj̄f̄ nánirini.

¹⁵ Om̄i x̄ineagwo, Anasoȳ rininj̄o t̄nj̄ e nán̄ Jisasom̄ n̄m̄era warf̄ná Saimon̄ Pitao t̄ni wiep̄sarinj̄yf̄ ámi wo t̄ni awaú Jisasom̄ r̄fw̄yo n̄x̄f̄da nuri apax̄páninj̄ imónigfáwam̄ seáȳ e wimóninj̄oyá anj̄ t̄nj̄ e n̄rémómáná wiep̄sarinj̄ w̄om̄ apax̄páninj̄ imónigfáwam̄ seáȳ e wimóninj̄o s̄m̄man̄j̄ oyá nijfá enaḡi nán̄ o Jisasó t̄ni anj̄ ák̄nj̄ayo ín̄m̄i n̄p̄awiri ¹⁶ Pitao sin̄i b̄ar̄iwám̄ni f̄wí e roñaḡi nán̄ nuri ap̄x̄f̄ ák̄nj̄á f̄wiyimi awí roar̄nj̄im̄i Pitao nán̄ nurimo n̄peyeari n̄wir̄meám̄i f̄wiaparfná ¹⁷ ap̄x̄f̄ ák̄nj̄á f̄wiyimi awí roar̄nj̄i Pitaom̄ re urinj̄nigini, “Jox̄i eni áamá royá wiep̄sarinj̄ wox̄i men̄ran̄i?” urfaḡi o “Nion̄mani.” nurim̄i n̄p̄awiri ¹⁸ x̄ináwáninj̄ nimón̄ro ominj̄ yarigfáȳ t̄ni anj̄

ridiyowá yarigfiwámí awí mearoarigfáwa tñni e nírówapíro imiñf rariñagí nání ríá nikaámáná ríá imónarfná Pitao ení ríá oimónimñirí añwi e nurí awa tñni nawíni nírori ríá imónariñagíni.

Anaso Jisasomí yaríñf nñwia uñf nánirñni.

¹⁹ Apaxfpániñf imónigfáwamí seáyí e wimóniño Jisasoyá wiepísaríñfí nání yaríñf wirí xwiyfá amáyo uréwapiyaríñfpi nání yaríñf wirí éagi ²⁰ Jisaso re uríñinigiñi, “Nioni amá niyoní sijnániñe dání uréwapiyaríñaríni. Nioni gíni gíná nuréwapiyirfná rotú añyo dánirani, añf ridiyowá yarigfiwámí dánirani, sa negí Judayf awí eánarigfe dání uréwapiyaríñá enagi nání ²¹ joxí pí nání nioni yaríñf niaríñiñi. Nioni xwiyfá urarfná arfá niarigfáyo yaríñf wií. Pí pí uraríñapí nání ayf ananí nñfáríni.” uráná ²² añf ridiyowá yarigfiwámí awí mearoarigfáyf wo añwi e éf nírómáná Jisasomí wé tñni nupíkákwirí re uríñinigiñi, “Apaxfpániñf imónigfáwamí seáyí e wimóniñomi e nurírfná ‘Apáni uraríñiñi.’ rísimónaríni?” urfagi ²³ Jisaso re uríñinigiñi, “Nioni xerwñni níríri sipíni rarfnáyf, xerwf ríapí nání áwanf neareí. Nioni nanf rarfnáyf, pí nání iwanf nearíñiñi?” urfagi ²⁴ Anaso Jisaso sní gwí jiníñáná apaxfpániñf imónigfáwamí seáyí e wimóniñf amí wo, Kaiapasoyí ríniño tññf e nání wiowaríñinigiñi.

Pitao “Oyá niepísaríñf wonimani.” amí uríñf nánirñni.

²⁵ Saimoní Pitao ríá ikearíniñe éf nírómáná ríá imónarfná e rówapigfáyf wí re urigfawixíni, “Joxí ení xegí wiepísaríñfí woñ meníraní?” urfagfa aí o “Oweoi.” nuríri “Nioni ení wonimani.” urfagi ²⁶ Apaxfpániñf imónigfáwamí seáyí e wimóniñoyá xínáiwániñf nimóníro omíñf wiirigfáyf wo —O Pitao arfá mññf wirípieañomi xerírfmeá woríni. O ení Pitaomí re uríñinigiñi, “Nioni ojíkwríyo Jisaso tñni nawíni roñagí sññwí ranfáoxí meníraní?” urfagi ²⁷ Pitao amí “Oweoi.” uráná re eníñigíni. Karfkarf ríaiwá ríñinigiñi.

Jisasomí Pairato tññf e nání wiowarigfá nánirñni.

²⁸ Wfá móniñmí Kaiapaso tññf e dání émáyf gapímanowayá añiwámí nání Jisasomí níméra nuro aiwi Judayf amínáowa none nípawiríñfipimí dání xwirfá ikíxenáná aiwá Añínajo Neamúroagoí ríniñfyi nání mññpaxf imónanigíñirí mípawí yaríñagfa ²⁹ gapímanf pírimíá imóniño —O émáyf wo xegí yoí Pairatoyí ríniñoríni. O awa tññf e nání nñwiapíri re uríñinigiñi, “Omí pí xwiyfá nání xwiyfá mearaníro níméamí baríño?” urfagi ³⁰ awa re urigfawixíni, “Amá ro fwí miyaríño enánáyf, joxí tfe nání níméamí baníri éwamaní.” urfagfa ³¹ Pairato re uríñinigiñi, “Sewaníñoyné níméamí nuro segí ñwí ikaxf rariñfpi tñni xixeni xwiyfá umearípoí.” urfagi Judayowa re urigfawixíni, “Émáoyfne fwí yarigfáyo opíkípoíñirí sññwí neanarigfámaní.” urigfawixíni. ³² Xwiyfá Jisaso xamí re uríñfpi, “Nioni nññpíkírfná e nñniro nñpíkírfáríni.” uríñfpi xixeni imóniñi nání Judayowa Pairatomí xwiyfá e urigfawixíni. ³³ Pairato amí gapímanowa wigf añf iwámí nípawímáná “Jisaso obíni.” níríri re uríñinigiñi, “Joxí mñxf ináyf Judayfáoxíraní?” urfagi ³⁴ Jisaso re uríñinigiñi, “Díxf dññf tñni ríñiraríñiñf? Wa rírfagfa ríñiraríñiñf?” urfagi ³⁵ Pairato re uríñinigiñi, “Nioni díxf Judayf woníraní? Díxf gwí axíri imónigfáyf tñni apaxfpániñf imónigfá xwéowa tñni joxí nírímeamí nñbíro nioni

tñj re riwáraoi. Joxi pí éagi nimeámi ribáoi?” urfagi ³⁶ Jisaso re uriniginini, “Ámá mixí ináy nimóniro xwítá tño menweaarigíáy yapí mimóninini. Nioni xwítá tño dánjyí mixí ináy imónwiniginiri minirpeagítá enagi nání xwítá tño menweaarigíáyininj mimóninini. Mixí ináy xwítá tño dánj woni nimóniri sinjwiyí, gí Judayowa fá minxiripa oépoyiniri gí siminj ninarigíáyí mixí niwipaxfrini. E niririri aí mixí ináy nioni imóninjápi xwítá tño dánjmani.” urfagi ³⁷ Pairato re uriniginini, “Ayínání ‘Joxi mixí ináy woxirini.’ nimónarinini.” urfagi Jisaso re uriniginini, “ ‘Mixí ináyoxirini.’ joxi xixeni ninarinini. Nioni nepaxinj imóninjápi ámáyo áwanj uríimiginiri gí ókí nixiriri xwítá tño nání biri enjárinini. Ámá nepaxinj imóninjápi xidarigítá gíyí gíyí nñni nioni arfá niarigíárinini.” urfagi ³⁸ Pairato re uriniginini, “Nepaxinj imóninjápi pírinini?” uriniginini.

Pairato “Anani yekwiroárfpoyi.” rinj nánirini.

E nurimo Judayí nñni tñj e nání nipeyari re uriniginini, “O xwiyítá meárinipaxí bi rarinjagi arfá miwíini. ³⁹ E neri aí xwiogwí ayí ayo sfá Anjñajo Neamúroagoi rarigíáyí nání aiwá imixarfná ámá gwí nweanj wo seawárianjárnini. ‘Judayeneyá mixí ináy imóninjo oneawárinini.’ riseaimónarinini?” urfagi ⁴⁰ ayí xwamiání niwiéra nuro “Omí mneawáripáni. Barabasomí —O ámáyo amípi pikioráparinj worini. Omí neawárii.” nura ugíawixini.

19

¹ Ayí Pairatomí e urarinjagíta nání porisowa Jisasomí nimeámi nuro síkwíta nearo ragí pfrí nuyikiárimáná ² ópiyá enñininj imóninj wíri níkiyíimáná mixí ináy amínanjwininj imóninj minjyó dñkinarigítápa minjyó udñkiáriro rapirapí ayítá rinj mixí ináy yínanigítá wú nimearo omí uyíro niyárimáná ³ xfo tñj e anjwi e uro “Ámináoxini, Judayíyá mixí ináyoxirini.” urwo wé upikákwiro niyayimáná enjáná ⁴ Pairato ámi nipeyari re uriniginini, “Arfá nípoyi. ‘Xwiyítá meárinipaxí bi mirarinjagi arfá niwirí nimeámi ríwiaparinini?’ oniaiwípoyiniri nimeámi íwiaparinini.” nuriri ⁵ Jisaso, ópiyá enñininj imóninj rí udñkiáriro rapirapí ayítá rinj uyíro éfo íwiapáná Pairato ámá e awí neaárimáná rogíáyo re uriniginini, “Ámá royoí. Sinjwí winífpoyi.” urfagi ⁶ Apaxípaninj imónigítá xwéowa tñni anj rídiyowá yarigíiwámi awí mearoarigítáwa tñni omí sinjwí niwiniróná xwamiání niwiro “Íkítáyo yekwiroárfpoyi. Íkítáyo yekwiroárfpoyi.” urfagíta Pairato re uriniginini, “Nioni o xwiyítá meárinipaxí bi mirarinjagi arfá niwirí nání sewaninjyófné nimeáa nuro yekwiroárfpoyi.” urfagi ⁷ Judayowa re urigíawixini, “O nání negí njwí ikaxí eáninjyó dání bi rinini. Ayo dání ‘Xe sinj ouni.’ rípací mimónini. O ‘Niaíwí Gorixoyáonirini.’ rininj enagi nání xe sinj ouniri sinjwí winipaxí menini. Xe pikoi.” urfagíta ⁸ Pairato xwiyítá api arfá niwiríná wáyí ámi bi tñni niwiniri ⁹ ámi gapímanowayá anjwámi nípawiri Jisasomí yarinj re winiginini, “Joxi gími dánjoxirini?” urfagi aí Jisaso xwiyítá bi muriniginini. ¹⁰ Xwiyítá bi murarinjagi niwiniri nání re uriniginini, “Joxi xwiyítá bi minirí riyarinini? ‘O íkítáyo niyekwiroáriní níkweawáriní mepa epaxorini.’ riniaiwiarinini? Gí dñj tñni niríyekwiroáriní níryekwiroáripaxíriní. Niríwárinírná

niriwáripaxírini.” urfagi ¹¹ Jisaso re uriniginini, “Erami ηweaηo api xe oimóniri sijnwá miranipa neri sijnwiryí, joxiyá dñj tñi wí e rípxá imónimiri éfmani. Ayinani sipi joxi nirípá xwé neri aiwi nioni joxi tfe nani niwiowárfoyápi aga seáyi e imónini.” urfagi ¹² Pairato arfá e niwiri nani omi wárimiri éfyf Judayf xwamiáni niwiyiro re urigfawixini, “Joxi áamá romi níkweari niwárirínáyf, émányéyá mǐxǐ ináyf Sisao tñi níkwixiniri emearinjf woxi mimóninini. Áamá go go xewanηo nani ‘Mǐxǐ ináyonirini.’ nirinirínáyf, Sisaomi mamówarimiri yarinjf enagf nani rarinjini.” urarinjagfa ¹³ Pairato xwiyfá api arfá e niwiri nani Jisasomi ni-meámi wáf e ni-peyari sñj tñi wáf imixinije —Ayf Xibiruyf pñé tñi Gabatai rininjerini. E íkwianwá xwirixǐ numeríná éf ηweaarigfánami éf ninjweari ¹⁴ —Sfá ayi Judayf Anfnajo Múronfyi nani aiwá imixárarigfáyirini. Ayimi sogwf rixa áwinimi ηweámiri enána Pairato re uriniginini, “Sijnwá winfpoyi. Segf mǐxǐ ináyo riworini.” urfagi ¹⁵ Judayf xwamiáni re wigfawixini “Xe ni-meáa xe ni-meáa oúpoyf. Ni-meáa nuro íkfáyo yekwíroárfpoyi.” urarinjagfa Pairato re uriniginini, “Segf mǐxǐ ináyo ‘Íkfáyo oyekwíroárinini.’ riseaimónarinini?” urfagi apaxfpáninjf imónigfá xwéowa re urigfawixini, “Negf mǐxǐ ináyf ámi wo menini. Émányéyá mǐxǐ ináyf Sisao eni negorini.” urfagfa ¹⁶ Pairato Jisasomi oyekwíroárfpoyiniri porisowami tñi wiowáriniginini.

Jisasomi yekwíroárigfá nánirini.

¹⁷ Jisasomi anj apimi dani niméra nuróna xewanηo íkfá yoxáfpá xwanwá níkwónimi nurí wí e xwfá yof bi Mñj Gixweát rinije —Xibiruyf pñé Gorigotaí rininjerini. E nirémoro ¹⁸ e Jisasomi yekwíroárigfawixini. Niyekwíroáriróna Jisaso áwini e enána áamá wau eni midimidani yekwíroárigfawixini.

¹⁹ Pairato rfwaminjf bi re niriri neari yoxáfpami seáyi e pfrauniginini, “Nasareti dñj Jisaso, Judayf mǐxǐ ináyorini.” rfwaminjf e neari pfrauagf ²⁰ Jisasomi yekwíroárfte anj apimi ná jfami mimóninagf nani Judayf obaxi nipuróna rfwaminjfpí —Api nearfna Xibiruyf pñé tñi eari Romiyf pñé tñi eari Girikiyf pñé tñi eari enjpirini. Api fá roarinjagfa nani ²¹ Apaxfpáninjf imónigfá seáyi e imónigfáwa Pairatomí re urigfawixini, “Joxi rfwaminjf re niriri meapani, ‘Judayf mǐxǐ ináyorini.’ niriri meapani. Sa re niriri eai, ‘Xewanηo “Judayf mǐxǐ ináyonirini.” rininjerini.’ niriri eai.” urfagfa ai ²² Pairato re uriniginini, “Nioni eáapi xe oeánini.” uriniginini.

²³ Porisowa Jisasomi rixa niyekwíroárimáná rapírapf amípi o yinijfpí yanf número biaú biaú nitiro nowani xixeni nimearo ai xegf sorfá gwí bi mikiwéninju —Ú nimixiríná axúni imixárigfúrini. ²⁴ Ú nani re rinigfawixini, “None maxepa oyaneyi. Áwini e nitimáná go go meanirfeninoniri sárú oyaneyi.” rinigfawixini. Bikwíyo xwiyfá niriniri eáninjf rípi, “Rapírapf nioni seáyi e yinarináyf yanf ninro gf sorfá meapf rí nani go go meanirfeninoniri sárú egfawixini.” ²⁵ Niriniri eáninjfpí xixeni imónini nani porisowa e egfawixini.

Jisasomi xinái tñi xinisímái tñi Kriopasomi xiepi Mariai tñi Magídara dñj Mariai tñi iwa íkfá yoxá Jisasomi yekwíroárininjfpami anjwi e rojáná ²⁶ Jisaso xegf xinái e rojagf niwiniri wiepísarinjf xfo dñj

sixí uyiño eni anwi e roñagí n̄w̄in̄iri x̄inái mi re ur̄in̄in̄iḡini, “Ineyi, dixí iwo iwor̄ini.” n̄ir̄imáná ²⁷ wiep̄sar̄in̄om̄i re ur̄in̄in̄iḡini, “Dixí r̄inái iȳir̄ini.” ur̄tagí wiep̄sar̄in̄o s̄fá ayimi d̄áni xegí an̄fyo n̄áni p̄ir̄an̄in̄j̄f̄ numéra un̄in̄iḡini.

Jisaso pen̄f̄ n̄an̄ir̄ini.

²⁸ E nurár̄imo nijfá re nimón̄ir̄iná “Xano e éw̄in̄iḡin̄iri n̄ir̄in̄j̄p̄i r̄ixa n̄ip̄ini yár̄ini.” nijfá e nimón̄ir̄iná Bikw̄fyo x̄fo n̄áni n̄ir̄in̄iri eán̄in̄j̄f̄ n̄ip̄ini x̄ixeni oimón̄ir̄i re r̄in̄in̄iḡini, “Iniiḡf̄ n̄áni ninar̄ini.” ráná ²⁹ sixí wainí m̄ixí yar̄in̄j̄p̄i magw̄f̄ in̄in̄j̄f̄ wá weñagí n̄áni wa ír̄ikw̄f̄ b̄i n̄imearo iniiḡf̄ wainí apimi iḡfá neámáná xisop̄f̄ȳf̄ r̄in̄in̄j̄f̄ wegwf̄án̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄wám̄i nik̄roár̄imáná xegí man̄j̄ t̄in̄j̄ e wim̄ix̄f̄aḡi. ³⁰ Jisaso wainí m̄ixí yar̄in̄j̄p̄i n̄in̄imáná “R̄ixa p̄ixw̄in̄igōf̄.” n̄ir̄iri m̄in̄j̄f̄ war̄f̄ nin̄iri d̄in̄j̄f̄ n̄iyám̄iga un̄in̄iḡini.

Porisowa Jisasom̄i miw̄fyo aȳin̄w̄f̄ ik̄iroḡfá n̄an̄ir̄ini.

³¹ S̄fá Jisasom̄i yekw̄roár̄iḡf̄f̄ayi —Ayí an̄fn̄ajo Judayo múron̄j̄f̄ n̄áni aiwá am̄ip̄i p̄ir̄an̄in̄j̄f̄ nim̄ix̄iro tar̄iḡf̄ayir̄ini. Ayí r̄ixa s̄fá ór̄aná Sabarfá aga seáyi e imón̄in̄j̄f̄yi nimón̄ini en̄agí n̄áni porisowa Jisasom̄i t̄ini awaúmi t̄ini awí meñweañáná sabarfá imón̄in̄iḡin̄iri Judayf̄ ámin̄áowa nuro Pairatom̄i re ur̄iḡf̄awix̄ini, “Apaxí mé d̄in̄j̄f̄ s̄im̄igw̄fá n̄iyin̄iri opépoyin̄iri s̄ikw̄fyo en̄j̄ p̄r̄f̄ jeápoyi. N̄ipéaná wiḡf̄ warápi oyoaneyin̄iri en̄j̄ p̄r̄f̄ jeápoyi.” ur̄f̄aḡf̄a ³² porisowa nuro m̄id̄m̄id̄áni yekw̄roár̄iḡf̄iwaúmi s̄ikw̄fyo p̄r̄f̄ n̄jearo aí ³³ Jisaso yekw̄roár̄in̄in̄je wen̄in̄j̄f̄ éf̄f̄ȳf̄f̄ w̄in̄iḡf̄awix̄ini. O r̄ixa n̄ipéagí n̄w̄in̄iro n̄áni xegí s̄ikw̄f̄ p̄r̄f̄ m̄jearo nero aí ³⁴ porisf̄ wo wákwr̄ixá t̄ini aȳin̄w̄f̄ ik̄iróaná axíná iniiḡf̄f̄ t̄ini raḡf̄ t̄ini f̄wiap̄in̄iḡini. ³⁵ Ámá Porisowa e yar̄iná s̄in̄w̄f̄ w̄inaron̄áon̄i áwan̄j̄ n̄ir̄ir̄iná x̄ixeni aga nepa r̄in̄j̄arin̄i. Nioni rar̄in̄j̄ap̄i nijfá x̄ixeni e nimón̄iri n̄áni seȳiné “Nepar̄ini.” yaiwiro d̄in̄j̄f̄ ikw̄r̄oro éf̄r̄ix̄in̄iri áwan̄j̄ sear̄in̄in̄i. ³⁶ Bikw̄fyo re n̄ir̄in̄iri eán̄in̄j̄f̄p̄i x̄ixeni imón̄ini n̄áni porisowa om̄i e wiḡf̄awix̄ini, “Xegí en̄j̄ b̄i p̄r̄f̄ jeap̄r̄f̄aman̄i.” ³⁷ Bikw̄fyo ámi b̄i re n̄ir̄in̄iri eán̄in̄j̄f̄p̄i, “Aȳin̄w̄f̄ ik̄iroár̄iḡf̄om̄i s̄in̄w̄f̄ w̄in̄ip̄r̄f̄arin̄i.” r̄in̄in̄j̄f̄p̄i eni x̄ixeni e imón̄in̄iḡini.

Jisasom̄i xw̄f̄fyo weyár̄iḡfá n̄an̄ir̄ini.

³⁸ E n̄iyár̄imáná en̄áná ámá wo —O Arimatia d̄an̄j̄f̄ Josepoyi r̄in̄in̄j̄or̄ini. O Jisaso yá wiep̄sar̄in̄j̄f̄f̄ wo aí Judayf̄ ámin̄áowam̄i wáyf̄ n̄w̄iri n̄áni in̄im̄i x̄idar̄in̄or̄ini. O Pairato t̄in̄j̄f̄ e n̄áni nur̄i “Jisaso p̄fyo omeám̄ini.” uráná Pairato xe omean̄iri s̄in̄w̄f̄ w̄in̄f̄aḡi o nur̄i p̄fyom̄i xw̄fá weyár̄im̄in̄iri n̄áni n̄imeám̄i úaná ³⁹ ámá ámi wo —Xegí yof̄ Nikodimasoyi r̄in̄in̄j̄or̄ini. O x̄ami ár̄fw̄iyim̄i Jisaso t̄ini xw̄f̄f̄f̄ r̄in̄iḡf̄lor̄ini. O eni n̄ibir̄i ik̄fá d̄fá biaú —B̄i mur̄f̄ȳf̄f̄ r̄in̄in̄j̄p̄i t̄ini b̄i earos̄f̄ȳf̄f̄ r̄in̄in̄j̄p̄i t̄ini apiaúr̄ini. Apiaú x̄ami naw̄in̄i nífá meḡf̄apiaú xegí san̄j̄ 30 kiro imón̄in̄j̄p̄ir̄ini. Ap̄i t̄ini p̄fyom̄i xópé oem̄in̄iri n̄imeám̄i n̄ibir̄i ⁴⁰ awaú p̄fyom̄i n̄imeari Judayf̄ wiḡf̄ ámá p̄f̄ȳf̄f̄ n̄it̄ir̄iná yar̄iḡf̄apa rapirap̄fyo r̄fgw̄ir̄fgw̄f̄ n̄iror̄iná ik̄fá d̄fá d̄in̄j̄f̄ nan̄j̄ ear̄in̄j̄p̄i t̄ini xópé n̄iyár̄imáná ⁴¹ n̄imeám̄i om̄in̄j̄f̄ an̄wi e in̄in̄j̄pim̄i n̄áni —Om̄in̄j̄f̄ ap̄i Jisasom̄i yekw̄roár̄f̄e d̄áni an̄wi e en̄j̄p̄ir̄ini. S̄in̄j̄f̄ of̄ s̄ini ámá m̄itar̄iḡf̄f̄ayi t̄in̄j̄p̄ir̄ini. Om̄in̄j̄f̄ apimi n̄áni n̄imeáa nuri ⁴² s̄fá ayi Sabarfá

náni Judayí amípi pírániñí nimixiro tarigáyi imóniñagi náni sñá ó awi e inñiyimi nani nimeami nuri e tigfisixini.

20

Jisaso wiápñimeañí nánirini.

¹ Sadéyo wáa móniñimi sñi sá yinñaná Magidara dñí Mariaí sñá óyimi Jisaso weñe nani nuri wenñí éfyí winñinigiñi. Sñá xwé óyimi éf rárariniño sñi mipróni rixa wí e wenagi niwinimi ² aññi nuri Saimoni Pitaomi tñi wiepñiñí wfo, xfo dñí sixí uyiñomi tñi niwimeari re urñinigiñi, “Ámináomi rixa nexwearo gñi rfa tñawixini? Newané majfáñi.” urfagi ³ Pitao tñi wiepñiñí wfo tñi añí e pñi niwiárimi xwáripáyo nani nuri ⁴ añaññi nuri wfo Pitaomi ni múrori xwáripáyo xami niremori ⁵ nifkwiniñi inimi wenñí yañífyí winñinigiñi. Rapirapí Jisasomi xopixopí róniñuni wenagi niwiniri aiwi inimi mipáwi wenñí yaríñá ⁶ Saimoni Pitao eni rfwíyo nibri bñarwámiñi éf nírómáná wenñí mé xwáripáyo inimi nipáwiri wenñí éfyí winñinigiñi. Rapirapí xopixopí róniñuni wenagi niwiniri ⁷ rapirapí mñíyo xopixopí rogílu wíu tñi nawini mñwé xegí wí e nifkroniri wenagi winaríñá ⁸ wiepñiñí wfo, xami xwáripáyo rémoó eni nipáwiri rapirapí e imóniñagi niwiniri “Neparini.” niyairiri dñí wikwironinigiñi. ⁹ Iná awaú Bifkwíyo Jisaso ami xwáripáyo dani niwiápñimeañipi nani niriñiri eaññipi nani sñi pírániñí dñí mímopa neri majfá neri nani ¹⁰ ami egí añí e nani ugfisixini.

Magidara dñí Mariaí Jisasomi sñiwí winñí nánirini.

¹¹ Mariaí xwáripá tñí e awi e nírómáná ñwí neari e neríñá xwáripáyo inimi nifkwiniñi wenñí yañífyí winñinigiñi. ¹² Jisaso tigfe aññají waú rapirapí apíá wenñí niyiniñaná wfo mñí tigfámñi ñweari wfo síkwí tigfámñi ñweari enagí wináná ¹³ awaú Mariaími re urigfisixini, “Ineyi, jíxi pí nani ñwí eaññini?” urfagi í re urñinigiñi, “Gí Ámináo nexweari tfe nani niñi majfá enagi nani ñwí eaññini.” nurimáná ¹⁴ nifkñimóniri wenñí éfyí winñinigiñi. Jisaso daiwo roñagi niwiniri aiwi mí mñwómixñinigiñi. ¹⁵ Mí mñwómixfagi Jisaso re urñinigiñi, “Ineyi, pí nani jíxi ñwí eaññini? Go nani pía yarñini?” urfagi Mariaí omñí xiáwo nñariniñi re urñinigiñi, “Ápoxini, joxi piyomi nimeami nuri wí e tñíra oenwiriñí áwaní nrei. Niñi nuri nimeari nimeami umñini.” urfagi ¹⁶ Jisaso “Mariañini!” urfagi í nifkñimóniri Xibruyí pñé tñi Rabonaiyi — Apí “Nearéwapñiyarñoxini.” nñiríñá rarigfáñiriñi. E urfagi ¹⁷ Jisaso re urñinigiñi, “Nioni sñi gí apo tfe nani mñeyiá enagi nani jíxi ía mñixepani. Jíxi nuri áma nioni gí nñixímeá imónigfáyo re urei, ‘O re riñoi, “Nioni gí apo Gorixo tfe nani peyarñini. O seyñé eni segí apo Gorixorini.” riñoi.’ urémeai.” urfagi ¹⁸ Magidara dñí Mariaí nuri xegí wiepñiñíyo áwaní re urémeañinigiñi, “Niñi Ámináomi rixa sñiwí winñini. Xfo nñípi, ayí apñini. Ayí apñini.” nura unñinigiñi.

Xegí wiepñiñíyo xfomi sñiwí winñí nánirini.

¹⁹ Sadéyo sá axíyimi sñipi tñi wiepñiñíyo Judayí amináowa nani wáyí nero nani añí wigí ñweagñiwámi ówaní xaiwí niyáñimáná ñweañaná re enñinigiñi. Jisaso awamí áwini e nñronapñi re urñinigiñi,

“Gorixoyá dñj tñni nıwayırónıro oñweápoıı.’ nimónarıni.” nurımáná re enjıniginı. ²⁰ Wé nirı ogıúkaú sıwá wirı miwı wákwirıxá tñni ikırogıáyı sıwá wirı éagı wiepısinjowa Jıaso ámi sıñj enagı sıñwı nıwınıro nánı dñj nífá winarıná ²¹ ámi re urıñıniginı, “‘Soyfne Gorıxoyá dñj tñni nıwayırónıro oñweápoıı.’ nimónarıni. Ápo nionı xwıfá tıyo nırowárenapıñıpa nionı enı soyfne searowárarıñını.” nurımáná ²² awamı pıramı imımı nıwiowárıri re urıñıniginı, “Kwıfı Gorıxoyápi numımınıro apı tñni nawını eméfrıxını. ²³ Soyfne ámá fıwı yarıgıápı yokwarımı nerfnáyı, ayı Gorıxo enı yokwarımı wiıarıni. Soyfne yokwarımı mıwiıpa nerfnáyı, ayı Gorıxo enı yokwarımı mıwiıarıni.” urıñıniginı.

Tomaso Jıasomı sıñwı wınıñf nánırını.

²⁴ Wiepısinjowa wo, Tomaso —O wiepısinjı wé wúkaú sıkwı waú imónıgıfáwa worını. Xegı yoıf ámi bı Didımasorını. O mıñweañána wıfa Jıaso wiwanıñowamını wımeáf enagı nánı ²⁵ Tomasomı re urıgıawıxını, “None Ámınáomı rıxa sıñwı wınıfwinı.” urıfagıa aí o re urıñıniginı, “Nionı wéyo nirı ogıfáyaú mıwınıpa erı nirı ogıfáyaúmı wé mıwıxımopa erı miwı wákwirıxá tñni ikırogıáyımi gı wé mıwıxımopa erı nerfnáyı, dñj wı ‘Nepa orını.’ nıyaiwirı wıkwırómıméini.” urıñıniginı. ²⁶ Sıfá wé wıfımı dñj waú wo nórımáná enáná ámi xegı wiepısinjowa anıyo inımı ñweañána Tomaso enı wıfa tñni nerımeánıro ñweañána Jıaso anı ówanı nıyárınıñagı aiwı awamı áwını e nırónapımáná re urıñıniginı, “‘Gorıxoyá dñj tñni nıwayırónıro oñweápoıı.’ nimónarıni.” nurımáná ²⁷ Tomasomı re urıñıniginı, “Dıxı wé sımı re nınımıxénapıri gı wéyo sıñwı naneı. Dıxı wé re nınımıxénapıri gı miwıyo nıwıxımoı. Sını dñj mınıkwıró mepanı. Aga dñj nıkwıróı.” urıfagı ²⁸ Tomaso re urıñıniginı, “Joxı gı Ámınáoırıni. Gı Nwıfáoırıni.” urıfagı ²⁹ Jıaso re urıñıniginı, “Joxı sıñwı nınanıri nánı rıxa ‘Neparını.’ nıyaiwirı dñj rınıkwıróını? Ámá nionı sıñwı mınanıpa nero aí ‘Neparını.’ nıyaiwıro dñj nıkwıróıfıyı yayı winıñıfırıni.” urıñıniginı.

“Bıkwı rıpi ámáy dñj wıkwırórıxınırı eánını.” urıñıf nánırını.

³⁰ Jıaso emımı ámi ayá wı wiepısarıñowa sıñwı anıgıe dánı enı aí apı nánı bıkwı rıpımı rıwamıñı bı meánını. ³¹ E nerı aí seyfne Jıasomı dñj wıkwıróro “O Kiraiso, ámá yeáyı neayımıxemeanıfa nánı Gorıxoyá dñj tñni arıowayá xwıfá piaxıyo dánı iwiaronıoyı rarıñwáorıanı?” wıaiwıro “Gorıxoyá xewaxorıanı?” wıaiwıro éfrıxınırı rıwamıñı rıpi nırınırı eánını. Omı dñj nıwıkwırórıñıpımı dánı dñj nıyımıñıf imónıñıpı tıgıfıyıf imónıfrıxınırı nırınırı eánını.

21

Wiepısinjı wé wıfımı dñj waú ámi Jıasomı sıñwı wınıgıfá nánırını.

¹ Jıaso e néısáná xegı wiepısinjowamı ipı Taıbirıasıyı rınıñıfwá —Xegı yoıf bı Garıriyı rınıñıfwárıni. Awá rıwone ámi sıñanı sıwá nıwınırıná rıpi enjıniginı. ² Saimonı Pitao tñni Tomaso, Didımasoyı rınıño tñni Garıri pıropenısıyo anı yoıf Kena dñj Natanıro tñni Sebedıomı xewaxowá tñni wiepısinjı ámi waú tñni awa nerımeánıro nawını nıñwearóná ³ Saimonı Pitao re urıñıniginı, “Nionı ubenı ipıyo

mamówárími umííni.” uríagí awa re urígfawixíni, “None ení joxí t́ni waníwíni.” nuríro nípeyearo ewéyo nípxemoániro śfá ayimí áríwiyimí peyí nání néra nuro aiwí śmí egíawixíni.

⁴ Ríxa sogwí xemónapímíníri yaríni t́ni Jisaso níbírí ipí imanípá t́ni roñagí aiwí xegí wiepísinjowa omí mí ḿwómíxí éagfa ⁵ Jisaso re uríñinigíni, “Niaiwíyíné, segí ubení mamówárarígíayo peyí ía ḿmínípa reñoi?” uráná awa “Oweoi.” uríagí ⁶ o re uríñinigíni, “Ubení ewé námíni mamówáráná peyí bí ḿníníñoi.” uríagí o ríípi t́ni xixeni yaríná re ejíinigíni. Peyí xwé obaxí ayá wí ḿnífagí nání ḿmíxeapaxí wimóníñinigíni. ⁷ Ḿmíxeapaxí wimónífagí wiepísinjí Jisaso d́ni śxí uyiño Pitaomí re uríñinigíni, “E nearíto negí Ámínáoríni.” uríagí Saimoní Pitaó aríá e níwirí Jisasomí xámí owímeámíníri xegí rapírapí seáyí e yínaríni —Ú níwirírímáná yaríni. Ú nímearí níyínímáná ipíyo nímwírí xeamoníñinigíni. ⁸ Ipíyo nímwírí xeamóagí aí wiepísinjí ẃfa ipí imanípá t́ni e añwi e sa 100 mita imóníñagí nání ewépámí peyí ubení magwí ḿníníni ú t́ni nímxéáa níbíró ⁹ imanípámí níwiékínímearo weníni éfáyí ẃnífawixíni. Ríá níkéánímáná peyí bí ríkwamíniyo werí bisíkerfá bí ení werí enagí wínaríná ¹⁰ Jisaso re uríñinigíni, “Peyí soyínéyá ubeníyo ḿnífípi bí nímeámí yapípoi.” uríagí ¹¹ Saimoní Pitaó ewéyo nípxemoániro ubení peyí magwí ḿníníni imanípá t́fe nání nímxéáa bíñinigíni. Peyí xwéríxani 153 ḿníníni agí aiwí ubení ú wí maríkiníni agí ẃníníñinigíni.

¹² Jisaso re uríñinigíni, “Soyíné añwi e níbíró aiwá nípoi.” uríagí xegí wiepísinjowa omí ríxa mí níwómíxíro “Negí Ámínáoríni.” níwíawíro nání wo yaríni “Goxíríni?” wípaxí mímónípa yaríná ¹³ Jisaso ríá wearíne añwi e nurí bisíkerfá nímearí yaní níwía nurí peyí ení axípi e níwía uníinigíni. ¹⁴ Jisaso xwárípáyo dání níwíapínímeámáná wiepísinjowamí xámí biaú śwá níwínímáná ámí śwá winíni bí apíríni.

Pitaomí “Nioníyáyo píraníni uméiríxíni.” uríni náníni.

¹⁵ Ríxa aiwá nínimí Jisaso níwíapínímearí Saimoní Pitaomí re uríñinigíni, “Jonomí xewaxo Saimonoxíni, joxí d́ni śxí níniyíríná d́ni śxí ámá rowa níyígfápipimí wíarí nímúrórí ríníyíni?” uríagí o re uríñinigíni, “Oyí, Ámínáoxíni, nioní d́ni śxí rísínápi nání joxí níjíríni.” uríagí o re uríñinigíni, “Sípísipí miá nímerfíná aiwá wiarígfápa joxí ámá nioní t́fámíni bífáyo axípi nerí píraníni uréwapíyíríxíni.” uríñinigíni. ¹⁶ Jisaso ámí bí nuríri re uríñinigíni, “Jonomí xewaxo Saimonoxíni, joxí d́ni śxí ríníyíni? Ḿníníni reñíni?” uríagí o “Oyí, Ámínáoxíni, nioní d́ni śxí rísínápi nání joxí níjíríni.” uríagí Jisaso “Ámá sípísipí awí mearoarígfápa joxí axípi nerí ámá nioní gí imóníniyo píraníni uméiríxíni.” uríñinigíni. ¹⁷ Jisaso ámí bí nuríri re uríñinigíni, “Jonomí xewaxo Saimonoxíni, joxí d́ni śxí ríníyíni? Ḿníníni reñíni?” uríagí Pitaó Jisaso ríxa biaú bí “Joxí d́ni śxí ríníyíni?” uríípi nání d́ni sípi níwíníri re uríñinigíni, “Ámínáoxíni, amípi níni nání joxí níjíoxíríni. Nioní d́ni śxí ríyínápi nání ení níjíoxíríni.” uríagí Jisaso re uríñinigíni, “Sípísipí aiwá wiarígfápa joxí ení ámá nioní níxídarígfáyo axípi nerí

píráninjá uréwapiyíríxini. ¹⁸ Aga nepa rírarinjini. Joxi sini íwí síkínj neríná jíwaníjoxi areríxí niyíní dírí simóníímní wagírini. E nerí aí joxí ríxa xweyanj neríná dírí wé wúkaú wimíxáná amá wí gwí níríjro joxí ‘Mupa oemini.’ yaiwiarínjímíni níméáa rupírírini.” uríniginí. ¹⁹ Wiepísinjowa re oyaiwípoyíní, “Pitao peníápi nání rfa neararini? O e nerí níperínjípimí dání seáyí e Goríxo imónínjípí nání síwá neainfáríani? Oyi.” oyaiwípoyíní e uríniginí. E nurimáná re uríniginí, “Joxi níxídei.” uríniginí.

Jisaso wiepísinj xfo dínj síxí uyíno nání rínjípí náníriní.

²⁰ Pitao níknímóníni wiepísinj Jisaso dínj síxí uyíno —O xamí neríméánímáná aiwápi níníróná Jisaso táfamíni níknímónaurí yarínj re winjorini, “Amínáoxini, míyí ruríno gorini?” urínjorini. O awaúmi númi barínjagí níwíníni ²¹ Jisasomí re uríniginí, “Amínáoxini, amá romí ení pí wípíríríani?” uríagí ²² Jisaso re uríniginí, “O nioní amí anjnamí dání weapímfáíná nání xe nweáwínígíní nínimónírínáyí, ayí dínj joxíyá menjagí nání pí nání nírarínjini? Jíwaníjoxini sa níxídei.” uríniginí.

²³ Ayínáni amá Goríxoyá imónígfáyí rípi rínímegfárini, “Wiepísinj o wí nípenfámani.” rínímegfá aiwí Jisaso “Joxí níperfámani.” wí murí rípiní uríniginí, “O nioní amí weapímfáíná nání xe nweáwínígíní nínimónírínáyí, ayí dínj joxíyá menjagí nání pí nání nírarínjini?” uríniginí. ²⁴ O Jisaso wiepísarínj Pitaomí e urínjorini. O amípi apí nání áwanj níriní ríwamínj eanjorini. Nene o nání níjfa re imóníjwíni, “O áwanj rínjípí nepáni rínini.” níjfa e imóníjwíni.

²⁵ Amípi Jisaso enj amí obaxí ayá wí ení enjagí aiwí nioní re nimónarini, “O enjpi nípiní nání bíkwíyo ríwamínj píránínj nearínáyí, xwíá tíyo bíkwí apí déropaxírini.” nimónarini.

Wáf wurimeiarigfáwa egfápi nánirini.

Rfwmahj rípi, “Wáf wurimeiarigfáwa egfápiyi” rinijhpi Ruko níriri eanjpírini. O Jisasoyá wiepísagíyí womani. Judayí eni womani. Émáyi dokítá worini. Poro tñni Sairaso tñni émáyi anjyo wáf nurimerfná wirimeárogiórini. O Tiopiraso amípi wáf wurimeiarigfáwa Jisaso ríxa anjnamí nání nipeyimáná enáná egfápi nání nijfá oimóniri rfwmahj rípi eanjpírini. Rfwmahj nearfná Tiopiraso re oyaiwiniri eanjnigini, “Iwamó ámá Jisasoyá sýikí imónigfáyí sa Jerusaremí dání nimóniróná ayí Judayíni imónagfá aiwi Gorixo xfoyá kwíyípi síxí umímóáná anj apimí wáf nura neméfasáná e dání wáf nura numiro Samariayí anjyo nura neméfasáná ámi nuro émáyi anjyo eni nura neméfasáná enáná émáyi obaxí eni Jisasoyá sýikí nimóga nuróná ayá wí nimóga nuro Judayo múrogfawixini.” oyaiwiniri rfwmahj neari rípi eni oyaiwiniri, “Pitaomi tñni Poromi tñni eni Gorixo nurípearí enj síxí weámíxíjowaurfaní?” oyaiwiniri emímí amípi Jisaso enjpa Pitao xámí néra unjpi nání níriri eari ámi rfwíyo Poro néra unjpi nání níriri eari enjnigini.

¹⁻² Tiopirasoxini, rfwmahj nioní xámí níriri eanjpí, ayí Jisaso iwamó erí wíwapíyiri enjpi tñj e dání sfá xegí wáf wurimeiarigfáwami —Awa xfo rípearjowarini. Awami Gorixoyá kwíyíyo dání sekaxí nurimáná xfo anjnamí nání peyinjyi tñj e nání níriri eanjpírini. ³ O rñnjí nimeari niperi níwíápínimeámáná sfá 40 nóra warfná awa “O ámi sínj rífa njweani?” oyaiwípyiniri ámi ámi síwá winayiri Gorixo ámá xfoyáyí xwioxíyo mímeámí nerí umenjweanfápi nání uréwapíyiri nerfná awa síni ududí mé “Ayí orfaní?” níyaiwiro níwípimónimáná enáná re enjnigini. ⁴ Awami awí neaárimáná sekaxí re urijnigini, “Ápo ‘Niseaiapímfarini.’ searhípi —Api, ayí nioní searáná soyfné arfá niarigfápirini. Api síni míseámeapa enáná anj Jerusaremí tfoyó dání níwárimí mupa nero api nání weníhí nero njweáfríxini. ⁵ Ayí rípi nánirini. Jono wayí niseameairfná iníngí tñni seameainj aiwi síni sfá obaxí mórípa enáná Gorixo xfoyá kwíyí tñni wayí seameainfarini.” urijnigini.

Jisaso anjnamí peyinj nánirini.

⁶ Awa ríxa awí neánimáná omí yaríhí re wigfawixini, “Ámináoxini, eníná negí wa míxí ináyí nimóniro negí neárfawéyo umenjweagfápa ríná dání joxí eni axípi míxí ináyí nimóniri Isírerene xwioxíyo mímeámí níneairí neamenjwearfaní?” Yaríhí e wíagfa ⁷ o re urijnigini, “Sfá seyfné yaríhí niarigfápi nání parímonfáyi —Ayi ápo Gorixo xfo xegí néní tñjo nimóniríhípimí dání níriri tagfíyirini. Ayi nání seyfné nijfá imóníprí mimóníhagi nání áwanj searímiméini. ⁸ E nerí aiwi rípi nání nijfá imóníprí nání áwanj searímíini. Kwíyí oyápi níseámeari enj síxí seaímíxáná soyfné nioní seaímeanjá míkoyfné nimóniro ámá Jerusaremí njweagfáyo áwanj urímero ámá Judia píropenisfyo tñni Samaria píropenisfyo tñni amí amí njweagfáyo urímero ámá xwífa yoparí íkwírónihími njweagfáyo aí urímero éfríxini.” ⁹ E nurárimáná awa síni síjwí wínarfná o Gorixoyá dhíj

tíni nípeyiri wigí síjwí anigfe dání agwí bimi aíníjínigíni. ¹⁰ Nípeyiri agwí bimi aínáná awa síni anínamí síjwí anáníjáná re eníjínigíni. Ámá rapírapí apíá wení yínigííwaú awa tíjé e nírónapírí ¹¹ re urígíísixíni, “Gariri píropenísíyo dánjójné, pí nání re éf nírómáná anínamí weníjé yáníjoi? Ámá o, Jisasoyí ríníjoi seyíné tfe dání Goríxoyá díní tíni anínamí nání ríxa nípeyiri aí soyíné síjwí wínaríná peyíípa ámi axípi wépiníníáríni.” urígíísixíni.

Ámá womí Judaso nání wayíá urípeagíá náníríni.

¹² Awa dífwí Oripíyí ríníjípímí —Apí Jerusaremí dání anjwí e eníjíríni. Sabaríáyo Judayí ná jíamí mupa nero aí Jerusaremí dání dífwí míjé apí tíjé e nání ananí wagíápiríni. Apímí píní níwíárímí nuro ¹³ ríxa Jerusaremí nírémore aní pákíktí seáyí émi míríníjwámí —Iwá awa sá wearígííwáríni. Iwámí nání waiwíyo nípeyiro páwigíawíxíni. Awa wigí yoí rowaríni. Pitao tíni Jono tíni Jemiso tíni Adíruo tíni Piripo tíni Tomaso tíni Batoromuo tíni Matíyuo tíni Arípíasomí xewaxo Jemiso tíni Saimoní Sereto tíni Jemisomí xewaxo Judaso tíni awaríni. ¹⁴ Ámá awa díní ná bíní tígfáwa nímoníro ámá wí ámi tíyí ení apíxí wíwa tíni Jisasomí xínáí Mariaí tíni Jisasomí xexírímeáowa tíni ení awa tíni nawíní awí neánayiro aníjé míní Goríxomí xwíyíá rírímí wíayaríná ¹⁵ sfá wíyí ámá awí eáníyí níni ámá 120 enáná Pitao áwínímí éf nírómáná re uríjínigíni, ¹⁶ “Gí níríxímeáyíné, eníiná míxí ináyí Depito kwíyí Goríxoyápímí dání Judaso nání —O ámá ‘Jisasomí íá oxíraneyí.’ yaiwíáyo o tíjé e nání nípeameámí unjoríni. O nání nírírí Bíkíwíyo eanjípi suríímá imónípaxí mímoníjagí nání amípi Judaso enípi ayínání xíxentí imóníjíríni. ¹⁷ O none tíni nemerane yaníwá nání urípeanjé enjagí nání o ení nearípeanjéyí woríni. ¹⁸ (O sípí wíkaríjípímí dání nígwí meanípi tíni xwíá bí bí nemáná e dání ná neáníríná xegí agwíyo áwínímí naríkinírí agwí amípi nípíní míxeánowíjínigíni. ¹⁹ Jerusaremí njweagíyí níni o e iníí nání aríá níwiro nání wigí píné tíni xwíá apí yoí Akerídamayí —Yoí míktí ayí ámá níperí ragí xwíáyo puní náníríni. Yoí e wírígíáríni.) ²⁰ “Xwíyíá rípi Bíkíwí Samíyí ríníjíyo nírínrí eáníjagí nání Judaso xífo enípi enííríni, ‘Aní oyá yíwí imóníwínigíni. Ámá wí e míjweapa éfírixíni.’ Xwíyíá apí suríímá imónípaxí mímoníjagí nání amípi Judaso enípi xíxentí imóníjíríni. Xwíyíá ámi bí rípi Bíkíwí axíyo ení nírínrí eáníni, ‘O e nímonírí éwínigínrí rípeanjípi ámá wo xe nímonírí éwínigíni.’ eáníjagí nání ²¹⁻²² noneyá wo anípá imóníjáná ‘Ayí ananíríni.’ rípaxí meníni. Ayínání ámá none Jisaso tíni emearíná íníná nawíní wagwáyí wo none tíni nawíní Jisaso wíápnímeanípi nání áwaní uraníwá nání aga orípeaneyí. Ámá iwamíó Jono wayí níneameaia wage dání Jisaso xegí xanoyá díní tíni anínamí nání peyíne nání o tíni emeagwáyí wo nání raríjíní.” Pitao e uríagí ²³ ayí ámá waú nání —Wífo Josepí Basabasoyí ríníjoríni. Oyá yoí ámi bí Jasítasoríni. Wífo Mataiasoríni. Awaú nání re ríníjawíxíni, “Ámá rowaú ananí womí Judaso nání wayíá rípeapaxowauríni.” níríniro ²⁴ Goríxomí yaríjé níwiro re urígíawíxíni, “Ámínáoxíni, joxí ámá níni wigí xwíoxíyo sípí tíni naní tíni nání imóníjípí níjfoxí enjagí nání ámá awaú gímíni go joxí simóníagí rípeáo síwá neaí. ²⁵ Jisaso awa

wáf nurimeír+xin+ri nearípeáagi aí Judaso xfo ‘An+ñj apí oimón+m+ni.’ m+wiwimóní p+ni n+wiáir+ri xegí ‘Oum+ni.’ wimónar+ñj+m+ni r+xa úf enjagi nání joxí o nání wayíá oimón+ri sñj rípeáo síwá neaii.” Yar+ñj e n+wiwimáná ²⁶ Judayí wigí yarigfápa neróná “Rowaú g+m+ni go xixení ayo imón+ri+fen+ñjot?” n+yaiwiro sárún+ñj nero Mataiasomí wáf wurimeiarigfá wé wúkaú síkwí wo awa tñní axípi imón+ni nání sñjomí kum+xárigfawix+ni.

2

Kwíy+pi Gor+xomí dñj wíkwíroarigfáyo wímean+pi nánir+ni.

¹ Sfá Pedikosiyí rarigfáyi —Sfá ayi Judayí aiwá om+ñj sñj+yo dání mífápi Gor+xomí yayí wian+ro nání n+meéa n+bi+ro peaxí tarigfáyir+ni. Sfá ayi imón+ñjáná amá Jisasomí dñj wíkwíroarigfáyi anj wíwá axiwámí awí eán+ñjáná re en+ñig+ni. ² An+ñnamí dání r+f+w+pi xwén+ñj íwí nira weapí+yí anj ayí ñweagíwámí niwám+ni árfó inár+ni+ñj+ni. ³ Árfó inár+ni+ñjáná sñjwí w+n+fáyi w+n+g+fawix+ni. Rfá ápiáw+ñj imón+ñj bí aíp+najwí néra nurí wom+ni wom+ni nñjweaxa úagi xixe sñjwí ainen+g+fawix+ni. ⁴ Sñjwí e ainenar+nná re en+ñig+ni. Ayo n+yoni Gor+xo kwíyí xíoyápi ayá wí síxí umímon+ñig+ni. Síxí umímóáná kwíy+pi wim+xí+pi tñní xixení nero p+né xegí wí wíni+yí m+ri+paxí imón+g+fáyi aí anani r+paxí nimón+ro nira ugíawix+ni.

⁵ Judayí wí —Ayí anj xwíá r+ri nírim+ni amí g+mí ikwíróni+ñj+yo x+ri+g+fáy+r+ni. Gor+xomí píran+ñj oxídaney+ni+ro an+ñj miní yarigfáy+r+ni. Ayí n+bi+mimáná Jerusaremí ur+ñ+g+fíná r+f+w+pi xwén+ñj íwí nira weap+ñj+pi inár+ni. ⁶ Íwí nira weapáná amá xwé ayá wí epíroyí nero Jisasomí xídarigfáyi wigí aga p+né xixegí+ni tñní nira war+ñagfá arfá n+wiwo nání ududí nero ⁷ ayá n+ri+wamón+ro dñj sñj n+weán+ro re r+n+g+fawix+ni, “Amá aga p+né xixegí+ni tñní rarigfá rowa nowani Gariri p+ropen+si+yo dñj men+raní? ⁸ Nowani e dñjowa enjagi aiwí arige nero negí aga p+né oníná dání arfá n+wia unjwá xixegí+ni tñní nearar+nná arfá n+wia war+ñjw+ni? ⁹ Nene wiene Patiyí r+n+ñjwaéne wiene Midiyí r+n+ñjwaéne wiene Iramiyí r+n+ñjwaéne wiene Mesopotemia dñjene wiene Judia dñjene wiene Kapadosa dñjene wiene Podasi dñjene wiene Esia dñjene ¹⁰ wiene Pírigia dñjene wiene Pabiria dñjene wiene Isipí dñjene wiene Sairini tñj+m+ni Ribia p+ropen+si+yo dñjene wiene Romí dñjene nene n+bi+rane re ur+ñ+ñjwaéne —Wiene aga nepa Judayener+ni. Wiene Judayí yarigfápi n+xí+d+irane nání nawíni imón+ñjwaéner+ni. ¹¹ Amí wiene Kírítí dñjene wiene Arebia dñjener+ni. E e dñjene aiwí n+nene+ni wine wine awa amípi Gor+xo eníná enj neán+ri yagí+yí nání n+near+ri+nná negí aga p+né xixegí+ni+yo dání rar+ñagfá arfá wiar+ñjw+ni.” E n+ri+ga nuróná ¹² ududí néra nuro ududí níkar+ni+ro nání wí re n+ri+ga ugíawix+ni, “Pí neámeaní nání rfa yar+ñjot?” n+ri+ga war+ñagfá aiwí ¹³ wí r+per+ri+ri n+wiwo re nira ugíawix+ni, “Awa wainí sñj+pi xwé n+n+máná papí+kí nero nání rar+ñjot.” nira ugíawix+ni.

Pitao Jisaso nání xwíyíá ur+ñj nánir+ni.

¹⁴ E nira war+nná Pitao Jisasoyá wiep+isagí wé wúkaú síkwí wo imón+g+fá wfa tñní éf nírómáná enj tñní repí+yí nerí re ur+ñ+ñig+ni, “Gí

Judia píropenistíyo dánjyíné tñni áamá ami ami dání nĩbíro Jerusaremi urĩnigfáyíné tñni nionĩ repiyí seiarĩná píranĩjĩ arfá ókiarĩ nĩmónĩro none neaĩmeáĩpĩ nání nĩjĩá imónĩpoyĩ. ¹⁵ Ayĩ rĩpĩ nání seararĩjĩnĩ. Agwĩ sĩnĩ 9:00 a.m. áamá wainĩ xwapĩ mĩnĩpa yarĩgĩĩná imónĩjagĩ nání soyĩné áamá nionĩ tñni re rogfá rowa nání yaiwiarĩgĩfápĩ nepa papĩkĩ nero mĩrarĩjĩ. ¹⁶ Awa yarĩgĩfápĩ, ayĩ enĩná wfá rókiamoagĩ Joeroyĩ rĩnĩjĩ nĩrĩrĩ eaagĩ rĩpĩ, ayĩ apĩrĩnĩ, ¹⁷ ‘Gorĩxo re rarĩnĩ, “Sfá yoparĩyĩ tñjĩná kwĩyĩ nionĩyápĩ tñni áamá nĩnĩ wĩyĩ wĩyonĩ ayá wĩ sĩxĩ umímóáná segĩ niaĩwĩ oxĩ tñni apĩxĩ tñni xwĩyĩfá nionĩyápĩ wfá urókiamoaro segĩ íwĩ sĩkĩjĩyĩ íkwĩkwĩ yáĩro segĩ xweyanĩyĩ orĩjá wĩnĩro epĩrfárinĩ. ¹⁸ Íná áamá wĩyá xĩnáiwanĩjĩ nĩmónĩro omĩjĩ wĩiarĩgĩá oxowamĩ tñni apĩxiwamĩ tñni ayo aĩ gĩ kwĩyĩpĩ tñni sĩxĩ umímóáná xwĩyĩfá nionĩ nání wfá rókiamopĩrfárinĩ. ¹⁹ Nionĩyá dĩjĩ tñni anĩ pĩrĩyo dánĩ ayá rĩwamónĩpaxĩ imónĩjĩyĩ inĩrĩ xwĩfá rĩrĩmĩ dánĩ ekĩyĩjĩyĩ inĩrĩ nerĩná re enfárinĩ. Xwĩfárimĩ ragĩ purĩ rfá werĩ sĩjwĩrfá awĩmĩjĩnĩjĩ imónĩjĩ tĩrĩ yarĩná ²⁰ anĩ pĩrĩyo sogwĩ sfá yinĩrĩ emá ragĩ rĩjĩ imónĩrĩ enfárinĩ. E nemáná enjána sfá Ámĩnáoĩnĩ áamá nĩyonĩ mí ómómĩximĩ wimfá nání seáyĩ e imónĩjĩyĩ parĩmonĩfárinĩ. ²¹ Ayĩ sĩnĩ mĩparĩmopa enjána áamá dĩjĩ nĩnĩkwĩro ‘Ámĩnáoĩnĩ, yeáyĩ neayimĩxemeat.’ nĩrfá nĩyonĩ yeáyĩ uyimĩxemeámĩfárinĩ.” Gorĩxo e rarĩnĩ.’ wfá rókiamoagĩ Joero e nĩrĩrĩ eaagĩpĩ áamá rowa yarĩná seyĩné axĩpĩ xĩxenĩ wĩnarĩjĩ. ²² “Gĩ Isĩrerĩyĩné, xwĩyĩfá nionĩ searĩmĩ rĩpĩ enĩ arfá nĩpoyĩ. Nasareti dánĩ Jisaso nání rarĩjĩnĩ. O Gorĩxoyá dĩjĩ tñni emĩmĩ tñni ayá rĩwamónĩpaxĩ imónĩjĩpĩ tñni amĩpĩ bĩ áamá mepaxĩ imónĩjĩpĩ tñni néra unĩpĩmĩ dánĩ Gorĩxo sĩwá rénĩjĩ neainĩrĩnĩ, ‘O nionĩ nĩrĩpĩearĩ uowárenapĩjáorĩnĩ.’ sĩwá énĩjĩ neainĩrĩnĩ. O seyĩné tñni nĩjwearĩná néra unĩ apĩ nĩpĩnĩ nání seyĩné nĩjĩá imónĩjĩ. ²³ Enjána Gorĩxo xewanĩjĩ ‘Apĩ nerĩjĩpĩmĩ dánĩ áamáyo yeáyĩ uyimĩxemeámĩgĩnĩ.’ nĩyaiwĩarĩrĩ ipĩmoarĩjĩpĩ tñni xĩxenĩ segĩ manĩjĩ dánĩ omĩ áamá Gorĩxo nání dĩjĩ wĩ mĩmoarĩgĩfáyĩ yoxáfpámĩ enĩ noro nĩyekwĩroarĩro pĩkĩgĩfawixĩnĩ. ²⁴ Omĩ pĩkĩgĩfá aiwĩ pĩyĩpĩ omĩ anĩjĩ gwĩnĩjĩ yinĩpaxĩ menjagĩ nání Gorĩxo nĩkwearĩjĩpĩmĩ dánĩ sĩjĩ wimĩxáná ámĩ wĩápĩnĩmeanĩnĩgĩnĩ. ²⁵ Mĩxĩ ináyĩ Depito o nání nĩrĩrĩ rĩwamĩjĩ re eaagĩpĩ nionĩ seararĩjĩpĩ tñni xĩxenĩrĩnĩ, ‘Ámĩnáo nionĩ jwearĩjĩ ámĩnĩnĩ nĩwamĩjĩ wĩnarĩjĩnĩ. O nionĩ tñjĩ e anjwĩ e nĩjwearĩjĩ nání óf bĩ emfámanĩ. ²⁶ Ayĩnání gĩ xwĩoxĩyo dánĩ dĩjĩ nĩfá nĩnĩnĩrĩ yayĩ xwĩyĩfá nĩ rarĩjĩnĩ. Apĩnĩ marfáá, gĩ wará urĩ epaxĩ rĩrĩ “Nĩrĩnĩ nĩyĩmĩjĩ imónĩmĩfá nání nĩmĩximĩfáranĩ? Oyĩ, e nĩmĩximĩfárinĩ.” nĩyaiwirĩ dĩjĩ nĩsĩkwĩmorĩ jwearĩnĩ. ²⁷ Ayĩ rĩpĩ nánĩrĩnĩ. Joxĩ dĩjĩ nionĩyá pĩyĩjĩ siwĩ tfámĩnĩ, Xedisĩyĩ rĩnĩjĩ tfámĩnĩ nĩnĩwárimĩ onunĩrĩ mĩnĩ erĩ áamá joxĩ anĩjĩ minĩ rĩxĩdarĩjáoĩnĩ xwárpáyo dánĩ pĩyĩ oenĩrĩ sĩjwĩ mĩnanĩ erĩ erfá nání dĩjĩ nĩsĩkwĩmorĩ jwearĩnĩ. ²⁸ Óf dĩjĩ nĩyĩmĩjĩ imónĩjĩpĩ ínĩná jwearĩfá nányĩ joxĩ rĩxa sĩwá nĩjĩrĩnĩ. Joxĩ dĩjĩ nĩnĩkĩkayorĩná nionĩ tñni nĩjwearĩjĩoxĩnĩjĩ imónĩjagĩ nání dĩjĩ nĩfá bĩ onĩmiápĩ mĩnĩnĩ aga xwé nĩnĩnĩjĩ. Depito e ragĩrĩnĩ. ²⁹ Gĩ áamáyĩné ‘Negĩ arfó Depito nání xwĩyĩfá bĩ osearenjwĩpémĩnĩ.’ nĩmónarĩnĩ. O nĩpéagĩ xwĩfá weyárgfó xwárpá sĩnĩ jfē rĩpĩnĩnĩ. ³⁰ Ayĩnání enjána o wfá rókiamoarĩjĩ wo imónĩjagĩ nání re nĩyaiwirĩ ‘Gorĩxo sĩjĩyo dánĩ “Dĩxĩ rárfawéyĩ wo mĩxĩ ináyĩ nĩmónĩrĩ joxĩ menjwearĩjĩpĩ

axípi menjweanfárini.” nriñonirfani?” niyaiwiri nání ³¹ ná rfwíyo imóniníápí nání nijfá nimóniri Kiraiso, arfowayá xwáfá piaxíyo dání iwiaronfoyi rariñwáo xwáripáyo dání wiápinimeanfápi nání riñírini. Xwíyáfá o riñírípí Joxí gí dñí píyíñí siwí tfáminí niniwárimí onuniri mání erí xwáripáyo dání piyí oeniri sñjwí minaní erí erfárini.’ riñírípí, ayí xfo nání mirí Kiraiso nání riñírini. ³² Ámá Jisasoyí riniño Gorixoyá dñí tñni xwáripáyo dání wiápinimeanfápi nenení neaímeaní mfkonerini. ³³ Ayínání o Gorixoyá dñí tñni xfo tfáminí nipeyiri seáyí e o imóniníápí tñni xixeni nimóniri wé náúmíni niñjweámáná xano xfoyá kwíyí ‘Nioní ámáyo wimfárini.’ ráriñírípí wíagí o ení nene kwíyípi síxí neaímóagí nání seyíné ududí seainaríñí rípi arfá neairo sñjwí neanero yaríño. ³⁴ Ayí rípi nání seararíñini. Ámá añnamí nání peyiño, ayí Depitomani. Xewaníño re riñírini, ‘Áminá Gorixo gí Ámináomi re uríñinigini, “Joxí gí wé náúmíni ñjweaí. ³⁵ Joxí mǎxí sianíro bífáyo xopírará ríwiimfáé nání sñjwí naniri ñjweárixini.” omí Gorixo e uríñírini.’ Depito xewaníño e riñí enjagí nání ‘Añnamí nání peyiño, ayí omani.’ yaiwipaxírini. ³⁶ Ayínání gí Isireriyí nñni aga nijfá rípi xixeni oimónípoi. Jisaso, seyíné íkfáyo yekwíroarígfo, o ayí añnamí nání peyiñorini. Gorixo o ámináo oimóniri wimíxiri ámá yeáyí neayimíxemeaní nání arfowayá xwáfá piaxíyo dání iwiaronfoyi rariñwáo oimóniri wimíxiri enírini.” Pitao e uríñinigini.

³⁷ Pitao e urarfána ayí arfá níwiro íkíniñí sípí níwiri nání Pitaomí tñni wáf wurimeiarigfá wíami tñni re urígíawixini, “Niríxímeáoyíné, nene arí yaníwini?” uríagfá ³⁸ Pitao re uríñinigini, “Segí fwi yarígíayí rfwímíni nímamoro ámá nñni ‘Jisasi Kiraisomí dñí rfa wíkwíroaríño?’ seaiaiwípi nání wayí meápoi. E éaná Gorixo segí fwi yarígíayí yokwarimí níseaiiri xfoyá kwíyípi níseaiapíniño. ³⁹ Ayí rípi nánirini. Kwíyí eníiná dání Gorixo ‘Ámáyo waínini nání uowárenapímfárini.’ ráriñírípí, ayí re roñwáoneni nání riñímani. Seyíné tñni segí niaíwí tñni ámá ná jfami añí gími ñjweagfáyo —Ámá Gorixo xfoyá oimónípoiñiri wéyo fá umírinfá gíyí gíyo —Ayo níyoní nání Gorixo e riñí enjagí nání rariñini.” uríñinigini.

⁴⁰ O xwíyáfá ámi ayá wí tñni woákíki níwiri ení ríremíxí níwia nuri re urayíñinigini, “Xeaníñí ámá uyínií yarígíá tíyo wímeanfápi nene ení neaímeaníñiri wáyí níseainiri Gorixo yeáyí oneayimíxemeaniri kiniómónírixini.” urayíñinigini. ⁴¹ Ayínání ámá Pitao rariñírípí nání dñí níkwíroro “Ayí nepaxini.” wíaiwííayí wayí nímearo nání sfá ayimí Jisasomí xídarígíayí tñni ámá sñjí ámi 3,000 kumíxinárigíawixini. ⁴² Sñjí kumíxinárfáyí aníñí miní rípi néra ugíawixini. Wáf wurimeiarigfáwa uréwapíyarfná arfá wiayiro xíxe arírá inayiro Jisaso penípi nání dñí wimóní nání aiwá nawíni nayiro Gorixomí xwíyáfá rírimí wiayiro néra wagfárini.

Jisasomí uxídarígíayí egíápi nánirini.

⁴³ Wáf wurimeiarigfáwa Gorixoyá dñí tñni emimí ayá wí ero ayá ríwamónipaxí imóniníápí ayá wí ero yaríñagfá nání ámá nñni wáyí nero “Pí oépoiñiri rfa neaíwapíyaríño?” niyaiwiro e yarfná ⁴⁴ Jisasomí dñí wíkwíroarígíayí nñni níkumíxiníro nawíni nemero amípí wígfí imóniníápí aí tñni ríxa nawíni níxíriro ⁴⁵ wígfí wo amípí bí nání dfwí

ikeamónfagi nîwînrîfná wigf xwáfarani, amîpirani, nigwí nánî bî nero dîwf ikeamónfomî arîrá nîwiro e nera wagfârîni. ⁴⁶ Sáf ayf ayo nawîni nemeróná anj rîdiyowá yarîgfiwámî awî neányiro wigf wînyí tîni aiwá nînyiróná aiwá nînrî nînrî ninîro wikf tîni bî onîmiápt minî aga yayf seáymî dání ninîro ⁴⁷ Gorîxomî yayf seáyî e numero e yarîná ámá nîni yayf nîwînrî “Ayf nanj inarîño.” yaiwiagfârîni. E yarîná Áminá Gorîxo sáf ayf ayo ámá xîfomî dînj wîkwíróagfa nánî yeáyf uyimîxemeaarînyf xámî dînj wîkwírogfá wînyí tîni nawîni kumîxagfârîni.

3

Pitao síkwf íkf enjf womî nanj imîxînjf nánîrîni.

¹ Sáf wîyimi 3:00 p.m. Judayf Gorîxomî xwîyfá rîrîmî wiarîgíná Pitao tîni Jono tîni e yanîri nánî anj rîdiyowá yarîgfiwámî nánî yarîná ² ámá wo —O sîni xînáiyá agwíyo dání síkwf íkf enjîni. Sáf ayf ayo xegf ámayf omî íkwiaqwíyo nîtmáná nîmeámî nuro anj rîdiyowá yarîgfiwámî fwi Awiaxoî rîniñyîmî ñwirarayigfîrîni. Ámá anj rîdiyowá yarîgfiwámî páwiarîgfiyáyo nigwí nánî rîxînjf ourînrî óf ayimî ñwirarayigfîrîni. ³ O Pitao tîni Jono tîni anj rîdiyowá yarîgfiwámî páwianîri yarîñagfî nîwînrî awaúmi nigwí nánî rîxînjf urarîná ⁴ Pitao tîni Jono tîni omî sîñwf agwí nîwînrî Pitao re urîñîgîni, “Joxî sîñwf yeaneî.” urîagi ⁵ o “Nîgwí bî niapanîri rarîñî.” nîyaiwîri sîñwf wînénapfagi aí ⁶ Pitao re urîñîgîni, “Nionî nigwí sîrîpârani, gorîrani, mayonî aiwî nionî xîrîñáptî bî osiapîmîni. Enj sîxf eánînjf Nasaretî dânjf Jisasî Kiraisoyáyo dání joxî ananî nanj imónîpaxf enagi nánî ‘Nîwiáptîmearî anj et.’ rîrarîñîni.” nurîri ⁷ xegf wé náúmîni fá nîxîrîrî mîeyoááná sîni mé re enjîgîni. Xegf síkwf sosápiáu tîni xómîñpiáu tîni rîxa sîwfá nîyîri re enjîgîni. ⁸ Enj tîni nîwiáptîmearî píranînjf éf nîrómáná iwamîfó anj nerî awaú tîni nawîni anj rîdiyowá yarîgfiwámî nîpáwîri nîmawîri nîmawîri nîxeamóa nemerîfná Gorîxomî yayf seáymî dání nîméra uñîgîni. ⁹ Ámá nîni o anj emerî Gorîxomî yayf seáymî dání umerî yarîñagfî sîñwf nîwînrî ¹⁰ omî rîxa mí nîwómîxîro “Ámá anj fwi Awiaxoî rîniñyîmî nîñwearî nigwí nánî rîxînjf neararîño ayf ro orîni.” nîyaiwîro nánî “Arîge nerî nanj rîa imónîño?” nîyaiwîro ududf bî onîmiápt mé o imónîfptî nánî dînjf nîyága ugíawîxîni.

Pitao anj rîdiyowá yarîgfiwámî dání urînjf nánîrîni.

¹¹ Omî nanj wimîxîfagi nánî Pitaomî tîni Jonomî tîni nîmakfîyîri anj wiámîfó Soromonoyá rîniñpîmî roñáná ámá nîni mîrf nîbîmîro ududf íkârînarîná ¹² Pitao ámayf e yarîñagfa nîwînrî nánî nîwiáptîmearî re urîñîgîni, “Gf Isîrerîyîné, pí nánî ududf ayá wî nikârînrîro sîñwf agwí yeanarîño? ‘Egf enj sîxf eánînyîyo dánírani, sîwf wé rónînjf yarîgîpîmî dánírani, omî nanj wimîxîfagi anj yarîni.’ rîyeaiaiwîarîño? Oweoî! ¹³ Ñwfá negf arîowa Ebîrfamo tîni Aisako tîni Jekopo tîni awayáomî xewaxo Jisasó ámi seáyî e oimónîri wimîxarîni. O seyîné émayf opîkîpoyînrî wiowáraná Pairato ‘Jisasó fwf bî méf enagi nánî gwí nîwîkwearî owârîmîni.’ wimónfagi aí seyîné Pairatoyá sîñwfíyo dání rîwf umogfîrîni. ¹⁴ Ámá aga wé

róniñorini. Siyikwí bi mınıñorini. Omı seyíne rıwı numero áma pikıxwıró yarıñı wo nanı ‘Neawáriı.’ urıgıawıxını. ¹⁵ Seyíne dıñı nıyımıñı mıkı ikinıpi xiáwomı nıpıkiro tıagıa aiwi Gorıxoyá dıñıyo dani xwarıpáyo dani nıwiápnımearı neámeanı mıkone wawırını. ¹⁶ Jıasomı yawawi dıñı wıkwıroarıgwıpımı dani áma sıkwı ikı enı ro —O seyíne sıñwı winıro nıjıá imónıro egıorını. O apımı dani rıxa sıkwı sıwıá yıñoi. Oyi, yawawi Jıasomı dıñı nıwıkwırorai éwı enagı nanı áma ro segı sıñwıyo dani rıxa nanı nimónrı sıxı kwıyınıñı onjoi. ¹⁷ Ai nırxımeáyıne, nionı nıjıárını. ‘Seyíne Jıasomı rıwı numoroná majıá nero “Gorıxo uowárenapıñorıanı?” mıyaiwı wıarına segı ámıná seameñweagıáyı enı axıpi wıgıárını.’ nimónarını. ¹⁸ E nerı aiwi xwıyıá enına Gorıxo xegı wıá rókıamoagıáwayá manıyo dani áma nene yeáyı neayımıxemeanı nanı xwıá piaxıyo dani iwıaronıoyı rarıñwáo nanı re ragıpi, ‘O rınıñı nımearı penıárını.’ ragıpi, apı seyíne wıkarıgıápımı dani xıxenı imónıñrıni. ¹⁹⁻²⁰ Ayınanı Gorıxo seyíne segı fıwı egıápı yokwarımı oneaiınrı nanı dıñı sıpı nısearı rıwımını nımamoro xıo tıámını kinımónıpoyı. Gorıxo ámı Jıasomı —O arıowayı xwıá piaxıyo dani iwıaronıoyı rarıñwáo, nene yeáyı neayımıxemeanı nanı urıpeañorını. Omı nene nanı ámı neawáriénayırı dıñı sıxı neamımori enıayı parımówınıgınırı nanı segı fıwı egıápı rıwımını nımamoro xıo tıámını kinımónıpoyı. ²¹ O xegı dıñı tını ámı wainı wainá weapıpaxı menını. Gorıxo amıpı sıñı bi imıxınıáyı nanı —Ayi enına dani xegı wıá rókıamoagıáwayá manıyo dani ragıyırını. Ayi nanı sıni anınamı wenıñı nerı ñweanı. ²² Moseso o nanı nırırná re ragı enagı nanı rarıñını, ‘Arırá seainı nanı Ámıná Gorıxoyá dıñı tını segı imónıñıyı wo wıá rókıamoarıñı nionınıñı nimónrı iwıaronıárını. Amıpı o searıfı nını seyíne arıá nıwıro xıxenı érıxını. ²³ Áma wıá rókıamoarıñı imónıomı arıá mıwıfıáyı sıni wıgı Isırerı wınıyı tını nawını nıkumıxınıro ñweapırıxınırı Gorıxo áma ayı ayo nıyonı emı pıpıkımı enıárını.’ Moseso e ragı enagı nanı rarıñını. ²⁴ Gorıxoyá wıá rókıamoagıá nowanı, Samueroyı rınıño wurıyıñe dani oyá rıwıyo dani nıwuriya bıgıáwa enı amıpı Jıasosı sıá nene ñweañwá rına enıpi nanı ragıá enagı nanı segı fıwı yarıgıápı rıwımını mamópoyı. ²⁵ Xwıyıá Gorıxoyá wıá rókıamoagıáwa nıwuriya bagıápı tını xwıyıá Gorıxo xewanıño negı arıowamı nurırná Arıo Ebrıámomı sımımanıyo dani ‘Dıxı iyı axıpámı dani áma gwı wıfı wırı nını xwıá tıyo ñweagıáyo pıranıñı wımıxımıárını.’ réroaragıpi tını apıáu, ayı seyíne nanı rınıñagı nanı rarıñını. ²⁶ Gorıxo xegı waxewomı nurıpearı nuowárenapırná nıyınénı pıranıñı seaimıxınıápımı dani segı uyınıfı yarıgıápı pını nıwıarımı kıkıfı érıxınırı nurıpearı xamı seyíne tıñı e nanı uowárenapıñı enagı nanı rarıñını.” urıñınıgını.

4

Pitaomı tını Jonomı tını gwıyigıá nánrıni.

¹⁻² Awaú áma ayo sıni urarına apaxıpánıñı imónıgıá wa tını anı rıdıyowá yarıgııwámı awı mearoarıgıáyo seáyı e imónıño tını Sajısiowa tını awa nıbıro awáu nuréwapıyırı ‘Jıasosı wıápnımeanı nanı áma nını enı wıápnımeapıfıárını.” urarıñagıfı arıá wıáá enagı nanı wıgı xwıoxıyo dani dıñı rıá ápiáwınıñı nıwóroa nuro ³ íá

nixiriro rixa sá enagi nani wíaríná xwirixí uméwanigínirí gwí anjyo njwirarigfawixini. ⁴ E éagfa aiwi Pitaó uraríná arfá wíáyí obaxí wí Jisasomí dñj wíkwírogfawixini. Sáfá ayi dñj wíkwírófáyí amá xami dñj wíkwírogfáyí tñi nkumixinimáná oxí nñni 5,000 imóniniginini.

Pitaomí tñi Jonomí tñi xwirixí umegfá nánirini.

⁵ Sá wegíáwa wáfá tñi Judayí wigí umerjweagfáwa tñi ámináowa tñi njwí ikaxí eáninjiپی mewegíáwa tñi Jerusaremíyo awí neániróná ⁶ apaxípaninji imónigfáyo seáyí e wimóninjo —O Anasoyí rñinjinini. O tñi oyá amá axígwíowa Kaiapaso tñi Jono tñi Arekisadao tñi agwíowa ení awí eánfáwa tñi awí neániro njweanáná ⁷ Pitaomí tñi Jonomí tñi gwí anjyo dáni nñmeámí nñbiro awí eánigfáyo áwini e éf uraríná yarini re wigíawixini, “Sikwí ikí enjomi píraninji níwimixiríná arige wíirini? Pí enj eáninjiپیمí dániraní, yof goyápiمی dániraní, neríná awagwí éfipi éfirini?” urfagfa ⁸ Pitaó kwíyí Gorixoyáپی ayá wí sáxí wíninagi nani níwiápnimeari re uriniginini, “Isirerene neamerjweagfóyiné tñi negí ámináoyiné tñi ⁹ yawawi sikwí ikí enj romí nanj imixwíپی arige neri nanj imixírífanirí agwí njjáfá imónaniro nani yarini yeaiarinagi nani ¹⁰ api nani soyiné njjáfá xixeni imónipfirí nani áwanj bí osearimini. Amá nanj imónifí re éf ronj ro yawawi Nasaretí dñj Jisasi Kiraisomí dáni —Omí Isirerene rfwí umóáná ikfáyo yekwíroárfagfa aiwi Gorixo amí sinj wimixfagi nani wiápnimearjinini. Omí dáni amá ro nanj imónifirini. ¹¹ ‘O gorfaní?’ mñyiwipa époyí. Bikwíyo nñrinirí eáninjiپی tñi xixeni sfñj anj mñrarigfóyiné ‘Sipíorini.’ nñriri emí mogfo Gorixo nñmeari anj xfo mñrarinjamí iwamfo nñtwayirorí enjo, ayí ná woni onirini. ¹² Amá nene yeáyí neayimixemeapaxí imóninji amí wo menini. Gorixo amá nene yeáyí neayimixemeapaxí imóninjo nani nñneariríná amá nñni xwífá rñi nñrimini njweagfáyo aiwi yof amí wo nani nñriri nearinjaní. Ayí ná woni onirini.” uriniginini.

¹³ Xwirixí umerigfáwa Pitaó tñi Jono tñi masifá bí mñwí rarinagi níwíniróná awaú sikurfá megíwaú aga kinixowaú enagi nani njjáfá nimóniro nani ududí nero “Awaú arige neri njjáfá awaú rarigfipi imónigfirífaní?” nñyiwiróná rixa sinjwí mí níwómixiro re yaiwigfawixini, “Awaú Jisaso tñi emegíwaúrífaní?” nñyaiwiro ¹⁴ amá sikwí ikí enj nanj imónfo awaú tñi nawini ronagi nani amí xwíyáfá bí murípa xí imónigfawixini. ¹⁵ E neri aiwi awaúmi sekaxí “Awagwí xwirixí eamearinjwá re pñni níwiárimí bñaríwámíni bí njweápiyí.” nurimáná wigfipi xwíyáfá nimixiro ¹⁶ re rñnigfawixini, “None awaúmi pí wianfwini? Amá oxí apixí nñni Jerusaremí re njweagfáyí emimf seáyí e imóninji éfipi nani rixa njjáfá imóninjo. Ayinani none wí ‘Awaú méfirini.’ urípa xí mimóninagi aiwi ¹⁷ xwíyáfá awaú rarigfipi amí siní bí tñi nñriga nuro amá nñni rñnimepñrixinirí awaúmi ikwairirí níwirane ‘Awagwí amí arfki bí tñi amá Jisasoyí rñnino nani muréwapiyipa eri xwíyáfá murípa eri épiyí.’ ouraneyí.” nñriniro ¹⁸ “Awaú amí obípiyí.” nñrimáná njwí ikaxí re urigfawixini, “Awagwí amí arfki bí tñi Jisaso nani muréwapiyipa eri xwíyáfá murípa eri épiyí.” urfagfa aiwi ¹⁹ Pitaó tñi Jono tñi re urigfisixini, “Gfmíni gñpi Gorixoyá sinjwíyo dáni xixeni rfa imónini? Yawawi Gorixo yearinjiپی níxídráí neríná ‘Awaú Gorixoyá sinjwíyo dání nanj yarini.’ riseaimónarini? O yearinjiپی

mé soyíné yeararigfápi níxídirai nerfíná ‘Awaú Gorixoyá síñwíyo dání nanj yaríñi.’ ríseaimónaríni? Sewaníñoyíné dñj nímoró rípoyi.²⁰ Ayí rípi nání raríñwií. Yawawi wíñigwíípi tñní arfá wígwíípi tñní wí pñní níwíarírí mírípaxí meñagí nání raríñwií.” urfagí²¹ awa iwanj mépepaxí imóníñpi nání pfa nímegíñiro nání ámí ikwairírí bí tñní níwia núfasáná ámá nñní awaú éfípi nání Gorixomí yayí seáyimi umearíñagfa nání awaúmi sa wárigfawixíni.²² Ámá emímí neri nanj imíxíio, o xegí xwiogwí ríxa 40 nímúrorí ámínáo eñagí nání ámá nñní Gorixomí yayí seáyimi numéra ugíawixíni.

Gorixomí xwíyfa rírímí wígfá nániríni.

²³ Xwíríxí umearigfáwa awaúmi wáraná awaú egí níkumíxíñiro yarigfáyí tñj e nání nuri apaxípáníñj imónigfá xwéowa tñní wígfá Judayí ámínáowa tñní urfá nípíni nání repíyí níwia úagí²⁴ ayí arfá e níwimáná dñj ná bíni tígíyí nímóníro Gorixomí xwíyfa rírímí níwíro re urígfawixíni, “Ámínáoxíni, joxí anjña tñní xwíarí tñní rawírawá tñní imíxírí amípi nñní ayo níyoní yaríñpi imíxírí eñoxíríni.”²⁵ Xwíyfa joxíyá rípi díxí kwíyípmí dání negí arfo Depito —O díxí rínáíníñj nímónírí omíñj síagoríni. O nírí Bíkíwíyo ríwamíñj re eanjíríni, ‘Émáí pí nání míxí rfa ápiáwí níweríñíñj imónigfawixíni? Pí nání wígfá surfámá imónínfápi nání ípímoárígfawixíni?’²⁶ Ámíná Gorixomí tñní ámá xfoya dñj tñní xiáwowayá xwfa píaxíyo dání níwiarorí yeáyí uyimíxemeáwínigíñírí urípeañomí tñní awaúmi míxí ináyí xwfa tfoyo dánj tñní ámáyo umenweagfáwa tñní míxí wianíro nání míxí épmíxamoro xopírárí wianíro nání awí neáníro egíawixíni.’ Depito díxí kwíyípi tñní e nírí eanjíríni.²⁷ Apí tñní xíxeni anj rípmí dání míxí ináyí Xeroto tñní gapímaní Podiasí Pairato tñní émáí amí wa tñní negí Isíreríyí tñní díxí riwaxo Jisasomí —O díxí rínáíníñj nímónírí síaríñoríni. Síyíkwí bí múníñoríni. Omí xopírárí wianíro nání awí eánigfawixíni.²⁸ E neri aiwí joxí majfá imóníñpi yaníro nání awí reánigfawixíni? Oweoi, sa Gorixoxí eñíná eñj neáníríná pí pí e éfríxíñírí ípímoáríagfápi yaníro nání awí eánigfawixíni.²⁹⁻³⁰ Ámínáoxíni, agwí joxí awa ikwairírí níneairo nearfápmí dñj kíkyoi. Nene díxí rínáíwanéníñj nímónírane síaríñwaéne díxí eñj eaníñíyo dání símíxí tígíyó píraníñj wímíxírane díxí riwaxo Jisaso, síyíkwí múníñomí dání emímí bí tñní ayá ríwamónípaxí bí tñní wíwapíyirane nerfíná ayá ígíí mé xwíyfa joxíyá xíxeni uranfáwa nání eñj síxí bí neaeámíxe.”³¹ Gorixomí xwíyfa e níwimáná eñáná re eñíñigíni. Anj ayí awí neáníro ñweagfíwá sírí nuga uníñigíni. Sírf nuga warfíná kwíyí Gorixoyápi ayá wí síxí wíníñíñigíni. Ayá wí síxí wíníñáná xwíyfa Gorixoyápi ayá bí mé xíxeni nuréwapíya ugíawixíni.

Jisasoyá síyíkí imónigfáyí xíxe nínowíayí inígfá nániríni.

³² Ámá Jisasomí dñj níwíkwíroro axípi imónigfáyí dñj xíxegíni bí bí mímó axfápi níwímóa nuróná re yayagfáriní. Wígfíyí wo xegí amípi bí eñáná “Ayí aga nígíñíríni. Negí imóníñíyí womí arírá níwíríná apí wípaxí meníni.” yaiwiagfámani. “Wone wone negí amípi, ayí níneneniyáníñj imóníní.” yaiwiagfáriní.³³ E nero wáí wurimeiarigfáwa eñj síxí eáníñj Gorixó imóníñpi ámáyo síwá níwíríná Jisaso xwáripáyo dání níwíápíñímeámí emearíñagí síñwí

winarogfápi nání repiyí wiayaríná Gorixó naní ayá wí nîwikára unîinigîni. ³⁴ Ayí rîpî nánîrîni. Wigíyí wí amîpî bî nánî anîñfî dîwí nîkeamóga warîñagífa sîñwí mîwîniþa yagíárîni. Xwíá tîni aní tîni surímá enîpî tîgíáyí nîgwí nánî bî nero nîgwí xéíapî nîmeámî nîbîro ³⁵ wáf wurimeiarigfáwamî mîni wíáná awa wigí wí dîwí ikeamónarigfáyo wîpaxîpî tîni xixenî yaní nîwia wagfárîni. ³⁶ E néra nuróná wigí wo Josepoyî rîniño —O Judayí aiwí xiáweyí Ripaiyí enagî nánî sîyîkí Ripaiyí worîni. Þîrîñwí Saipîrasî dání xîrîñorîni. Wáf wurimeiarigfáwa yoí sîñfî bî Banabaso —Yoí mîkí ayí ení rîrémîxí yarîño enagî nánîrîni. Yoí e wîrigíorîni. ³⁷ O ení xwíá surímá bî tîñorîni. Apî bî nemáná nîgwí xéípî nîmeámî nîbîrî wáf wurimeiarigfáwa negí uyípeayíyo yaní owîpoyînrî mîni winîinigîni.

5

Ananiaso tîni Sapairáí tîni xiapíxiagwí ayaú nánîrîni.

¹ Ámá wo xegí yoí Ananiasoyî rîniño tîni xiepí xegí yoí Sapairáiyî rîniñî tîni egí xwíá surímá bî ámáyo nîgwí nánî bî neri ² xiagwo xiepí nîjîfá imónîñáná nîgwí xéíî bî xegí yumí nîtimáná bî wáf wurimeiarigfáwa “Nîgwí xéíî nîpîni apî neaiaparîni.” oyaiwîpoyînrî nîmeámî nurî mîni wíagî aiwí ³ Pitao re urîñîinigîni, “Ananiasoxîni, Obo xîo wimónarîñîpî oenîrî dîñfî rîxîxéróoxîni, pí nánî kwíyí Gorîxoyáþimî yapí wîwapîyimînrî xwíá bî neríná nîgwí xéípî bî dîxí pîni nîtimáná bîni neaiaparîniñî? ⁴ Sîni bî mepa neríná dîxí mimónîñîþîranî? Xwíá apî bî neríná nîgwí xéípî dîxí dîñfî tîni pí pí ‘Oemîni.’ nîsimónîrîná ananî mepaxîþîranî? E nimónîrî aí joxî pí nánî dîñfî íni mî nîkwîrónîmáná ‘Wáf wurimeiarigfáwamî yapí owîwapîyimîni.’ yaiwîinigîni? Yapí joxî neaiwapîyimînrî éíþî, ayí ámáone marfáí, Gorîxomî wîwapîyimînrî éîinigîni.” urîagî ⁵ Ananiaso xwíyífá apî arfá nîwimáná re enîinigîni. Xwíáyo nîpiérorî dîñfî nîyámîga unîinigîni. Dîñfî nîyámîga úáná ámá o éíþî nánî arfá wífáyí nîni wáyí nîkárîga ugíawîxîni. ⁶ O dîñfî nîyámîga nurî þiyí wenagî íwí sîkîñowa nîwiápîni mearo rapîrapí tîni wowí nero nîmeámî nuro xwíá weyárigfawîxîni.

⁷ Ananiasomî xiepí xegí wí e sepiá bî onîmiápî nîñweañsáná xegí xiagwomî winîþpî nánî sîni mají nîmónîrîná Pitao tîñfî e nánî nîbîrî páwíáná ⁸ o re urîñîinigîni, “Nîgwí xwíá bî neríná xéíþî nîpîniþî, ayí rîpî apîranî? Jíxi nîreî.” urîagî “Ayí rîpî apîrîni.” uráná ⁹ Pitao re urîñîinigîni, “Ayagwí pí nánî ‘Kwíyí Ámînáoyáþî ení eánîñîþîrîfanîrî yapí nîwîwapîyirai iwamíó owîwapîyaiyi.’ rînfîsîxîni? Ámá dîxí ragwo xwíá weyárfáwa rîxa íwí e riwa rónapîño. Jíxi ení xwíá rîweyárfîrî nîmeámî rupíraói.” uráná re enîinigîni. ¹⁰ Í ení Pitaoyá sîkwí tîñfî e nîpiérorî dîñfî nîyámîga unîinigîni. Dîñfî nîyámîga úagî íwí sîkîñowa nîwiapîro í þiyí wenagî nîwîniþro nîmeámî nîpeyearo xegí oxo xwíá weyárfé mîdánîñfî e xwíá weyárigfawîxîni. ¹¹ E éáná Jisasoyá sîyîkí imónîgíáyí nîni tîni ayaúmi wîmeáfîpî nánî arfá wífá gíyí gíyí tîni wáyí nîkárîga wagfárîni.

Wáf wurimeiarigfáwa emîmí xîxegîni ayá wí egfá nánîrîni.

12 Wáf wurimeiarigfáwa áamá wigf táfáminí mimónigfáyf tfe nemeřná emimf tñní ayá řiwamónipaxf imóniñf tñní nera nuro axfpi nawíni nimóniro anř řidiyowá yarigfiwámí iními awí neánřfná anř wiámřó Soromonoyář řiniñřpimí awí neánřro yayiagfa aiwi 13 Jisasomř dññf mřwkwřroarigfáyf wáyf nero nánř “Awa tñní awí bř oéanneyi.” mřyaiwipa yagfářini. E nero aí awa nánř xwiyfá nřřróná “Ámá nařowarini.” ragfářini. 14 Ámá ámi ayá wí ayá wí Ámináomř dññf wkwřrófáyf oxř tñní apřřf tñní iníná sfá ayf ayo wí tñní wí tñní kumřxinayigfářini. 15 Ámá emimf wáf wurimeiarigfáwa nera warigfápř sñřwř niwiniro nánř “Negř ámá simřxfyo Pitaoyá onapámigř enř aí wiáná nařř imónipřáoř.” nřyaiwiro wigf ámá simřxf yarigfáyf nřmeámř nuro óř e Pitao nřpurfná onapámigř inřpaxřminí ikwiarñřwřyo wřrřragfářini. 16 Ámá Jerusaremi tññf e anř mřni mřni ikwřróniñřyo řweagfáyf enř wigf ámá simřxf xřxegřni tğfáyf tñní imřó xřxeroñřyf tñní nřmeámř wáf wurimeiarigfáwa tññf e nánř břmiáná píraniñf imřmřximř wíagfářini.

Wáf wurimeiarigfáwami xeaniñf wigfá nánřini.

17 Apaxřpániñf imónigfáyo seáyř e wimóniño tñni xegř nřkumřxinřřř emearigfáwa tñni —Awa xegř gwř mónigfáwa Sajusiyř řinigfáwarini. Awa tñni wáf wurimeiarigfáwami řipř dññf bř onřmiápř mřwiaiwiř aga řipř dññf xwé ayá wí nřwiaiwiro nánř nřwiápřñimearo re egfawixini. 18 Awami řá nřxero gwř anřřyo řwirářřgřawixini. 19 Gwř anřřyo řwirářřagřfa aiwi ářřwřyimř Ámináoyá anřnajiř wo nřweapřř gwř anřřyo ówanř nřkwiriř awami nřmřxeámř nřwíapřř re uriññigini, 20 “Soyřné nuro anř řidiyowá yarigfiwámí éř nřrómáná ámá e rówapigfáyo xwiyfá ámá dññf nřyimñf imónipřř nánř řiniñf nřpřni nánř uréwapřyipyoyi.” urřagi 21 arřá nřwimowa nuro wřá nóga wariñf tñni anř řidiyowá yarigfiwámí nřpáwiro ámá éř rówapigfáyo uréwapřyarfná apaxřpániñf imónigfáyo seáyř e wimóniño tñni xegř nřkumřxinřřř emearigfáwa tñni awí neánřmáná negř Isireřyf mebá parřmenř imónigřá nowanř tñni xwiyfá oimřxaneyiniro nánř “Eini.” nurřro řixá awí neánřimáná anř řidiyowá yarigfiwámí awí mearoarigřá wa wáf wurimeiarigfáwami wirřmiaupřř nánř gwř anřřyo nánř uowárřagřfa aiwi 22 gwř anřřyo nřřémorfná awa nánř přá nřmeginiro ámi Judayř mebáowa awí eániğe nánř nřbřro repřyf nřwiro 23 re urigřawixini, “Gwř anřřyo nřřémómáná ówanř řiniř xaiwř yářiniřř awí mearoarigfáwa řwi tññf e awí roro eřagřfa nřwiniřrane aí ówanř nřkwirane nřpáwirane řiřwř wniřwáyř řiniř iními řweanagřfa mřwiniřwini.” urřagřfa 24 anř řidiyowá yarigfiwámí awí mearoarigfáyo seáyř e wimóniño tñni apaxřpá imónigřá xwéowa tñni arřá e nřwiróná ududř ayá wí nero re řinigřawixini, “Agwř piř imónimniřř nánř řřa yariñř?” řinarfná re eññigini. 25 Ámá wo nřřémónapřř áwanř re uriññigini, “Ai, ámá agřná soyřné gwř anřřyo řwirářřgřáwa anř řidiyowá yarigfiwámí éř nřrómáná ámáyo uréwapřyarĩñoř.” uráná 26 anř řidiyowá yarigfiwámí awí mearoarigfáwa tñni wigf seáyř e wurřniğřó tñni awami ámi řá xřřpřř nánř nuro aí awa uréwapřyarfná arřá wiarigfáyř řñřá neaeapřřixiniřř wáyř nřwiro nánř awami řá nřxero nřmęra nřbřróná uyřniř wí mřmépegřawixini.

Wáí wurimeiarigfáwa Judayí mebaowami masistá m'wí urigfá nánirini.

²⁷ Wáí wurimeiarigfáwami nimeáa nibiro Judayí mebaowa awí eánigfe éf uraráná apaxípaniní imónigfáyo seáyi e wimóninjo xwiyfá numearirfná ²⁸ re uriniginini, “None arfá jiyikí niseaorane sekaxí ‘Segí uréwapiyarigfó nání siní muréwapiyipa époyi.’ searíagwi aí soyfne aríki o nání nuréwapiyiróná segí uréwapiyarigfápi ríxa Jerusaremi tfoyo niyoní íá menárinigoí. None xenwone nání re oneaiawipoyiniri, ‘Awa omí nipikiro nání reá roánigfáwaríani?’ oneaiawipoyiniri uréwapiyarigfóyfnérini.” urfagi aí ²⁹ Pitao tfini wáí wurimeiarigfá wfa tfini re urigfawixiní, “Ámá neararigfápi marfái, Gorixo neararigfápi pírf wiaikipaxí mimóninjiní. Ayínání soyfne arfá jiyikí nneaeori nearigfápi wiaikiarinyiní. ³⁰ Ayí rípi nánirini. Jisasomí soyfne nipikiróná yoxáyo yekwíroarigfá aiwí Nwáfá negí arfowa eníná dání nixfda bagfóyá dñfyo dání o ámi wiápinimeanfirini. ³¹ O ayí Gorixo gí wé náumini oninjeaniri seáyi e niwimixirfná ‘Xiáwowayá xwíá piáxfyo dání iwiaroní wo imóniri m'xí ináyí wo imóniri éwiniginí.’ niyaiwiri wimixinfirini. Isirerene negí íwí yarínwápi rfwfmíni mamorane yokwarímfí neaipaxí imónirane yanfwa nání o ríxa e nimóniri xanoyá wé náumini njeaní. ³² None seararínwá api sínwí niwinirane nání mfkonerini. Kwíyípi ení ‘Api nepariní.’ oyaiwipoyiniri neaiwapiyarínfirini. Nonení marfái, ámá Gorixomí maní pírf m'wíwíakí arfá wíá gíyí gíyo ení xegí kwíyípi ríxa m'ni winfirini.” urigfawixiní.

³³ Xwirixí mearigfáwa xwiyfá e rarínagfá arfá niwiro wikí rfa ápiáwfniní niwero opikianeyiníro wimóniniginini. ³⁴ Opikianeyiníro wimónarfná ámá wo —O xegí yoí Gamerieroyí rininjiní. O Parisi worini. Nwí ikaxí eáninípi uréwapiyaríní worini. Nuréwapiyirfná nanfní nejniperi rarínjo enagi nání ámá nfní wé ikwianwfyóniní nwrárigfóriní. O xwiyfá urini nání awí eánigfe éf nírómáná sekaxí re uriniginini, “Ámá rowami bí onímiápi bíamí wárfpoyi.” nuriri ríxa bíamí wáfná ³⁵ re uriniginini, “Gí Isireroyfne xwiyfá bí osearimini. ‘Ámá rowami owianeyí.’ yaiwiarigfápi siní mepa neróná xámi dñf píraniní mópoyi. ³⁶ Ayí rípi nání seararíniní. Eníná onímiápi ámá Tiudasoyí rininjo enípi nání dñf mópoyi. O xewaninjo nání re rininiginini, ‘Áminá seáyi e imóninjá wonirini.’ niriniri yarfná ámá 400 xwiyfá o rinípi arfá niwiro nání gwí numóniro yarfná émáyi omí pikíaná xegí gwí mónigfáwa wíwini éf umigfawixiní. Éf umíagfá nání o oemini enípi surfma yaríniginini. ³⁷ E nemáná enáná ámá ámi wo —Gariri píropenifyo dání Judasoyí rininjo nání raríniní. O gapímanfyí ámá nfní yoí nwrárigfáfná niwiápinimeari xegí dñfyo dání ámá wí o tfini gwí numóniro ‘Émáyo m'xí oxífdowáraneyí.’ niriro yarfná omí anfnimixíagfá omí arfá wigfáyi ení wíwini éf umiamogfawixiní. ³⁸ Ayínání ámá rowa yaníro yarigfápi pírf m'wíwíakípa nero wé íá umixeánípoi. Ámá rowa Gorixoyá dñfyo dání marfái, wigí dñfyo dání nipimoáríro nerfnáyí, wa awamí xopírará wipírfá enagi nání xe érfixiniri sínwí winípoi. ³⁹ E nerí aí awa wigí dñfyo dání marfái, Gorixoyá dñfyo dání nerfnáyí, soyfne xopírará wí wipaxí

menini. E owianeyinro nerínáyí, Gorixo tñni mixíniní iníagfá sñwí aineniprírínini.” uriniginini.

Wáí wurimeiarigfáwami rñiní wíagfá aí yayí egfá náninini.

⁴⁰ Xwirixí umearigfáwa Gameriero “E époyi.” uríípi arfá nñwiro nixídiro nání wami “Wáí wurimeiarigfáwami nñwirimeami fwiapípoi.” nurimána ríxa níméra fwiapána síkwí ragí prí uyíkímí nero ñwí ikaxí re urigfawixini, “Jisaso nání sñni bí muréwapiyipa éfrixini.” nuriro wárigfawixini. ⁴¹ Wáraná awa xwirixí umearigfáwa tñni e dání nipeyero nuróná re nñyaiwiro nání, “Gorixo Jisasomí xídarinwáone ayá neaimoariní neaikárfápi xixeni meapaxowarfaniri xe fá xero iwaní mépero éfrixiniri sñwí neanfiráni?” nñyaiwiro nání yayí néra nuro ⁴² íníná sfá ayí ayo aní rídiyowá yarigfíwami dániraní, áamá aní wiwá wiwami dániraní, arfí uréwapiyiro wáí urimero neróná “Áamá Gorixo yeáyí neayimixemeanfa nání urowárenapiño, arfowayá xwí piaxíyo dání iwiaronfóyí rarinwáo, ayí Jisasorini.” urigfawixini.

6

Seáyí wipírfá nání áamá wé wíúmí dání waú rípeagfá náninini.

¹ Iná Jisasomí xídarigfáyí ámí wí tñni sayá nimóga nuróná wigí Judayí émayí tñnimini xirigfáyí wí nñwiápnímearo Judayí aní ná tñni e xirigfáyo aninúmí ikaxí re urigfawixini, “Negí yarinwápa sfá ayí ayo aiwá yaní nñwia nuróná negí apíxí aníwami soyiné pí nání múroariní?” aninúmí ikaxí e nura warfáná ² Jisasoyá wiepisagí wé wúkaú síkwí waú imónigfáwa nñwiápnímearo áamá Jisasomí xídarigfá síyikí imónigfá nñyoni “Eini.” nuriro re urigfawixini, “None aiwáni yaní seaiapaní nání xwíyá Gorixoyá searéwapiyarinwápi pñni nñwiárfáná ‘Ayí naní menini.’ neaimónariní. ³ Ayínáni negí nñrixímeáyíne, negí áamá naníni yarigfápi nání fá roárininowa nánini yeyimá nearo wé wíúmí dání waú nání nearáná none aiwá yaní nñseaiapa emepírfá nání rípeaanfwiní. Áamá kwíyí Gorixoyápi ayá wí síxí wíniri dñni émfí saímí moro egfáwa nání rarinwini. ⁴ Awa aiwá apí yaní mearfáná noneyí ripini mimáyo nñtinirane aniní miní yaníwarini. Gorixomí rixiní urirane áamá xwíyá oyápi nání xixeni nñjía oimónipoyiniri uréwapiyirane yaníwarini.” uríagfá ⁵ áamá Jisasoyá síyikí imónigfá nñni “Apáninini.” nñyaiwiro áamá wé wíúmí dání waú rowami eyírogfawixini. Wo Sítipenoyí rñiníño —O Jisasomí ení neániri dñni wíkwírorí kwíyípi ayá wí síxí wíniri enorini. Ámí wo Piriporini. Ámí wo Pírokorasorini. Ámí wo Naikenaorini. Ámí wo Taimonorini. Ámí wo Pamenasorini. Ámí wo Nikoraso —O émayí aní yoí Adiokí dání wo aiwí eníná dání síwí xegí imónigfáyí yarigfápi pñni nñwiárimo Judayí yarigfápiní yarínorini. ⁶ Áamá awami neyíroro wáí wurimeiarigfáwa tñni e nání nñmeámí úaná wáí wurimeiarigfáwa awa nání Gorixomí rixiní nurimána ení neánro píraniní éfrixiniri wigí wé seáyí e wíkwíarigfawixini.

⁷ Xwíyá Gorixoyápi sñni nñriaga nemeáná áamá Jerusaremí ñweagfá Jisasomí xídarigfáyí ámí wíni ayá wí sayá nimóga nuro apaxípaniní imónigfá obaxí ení arfá nñwiro dñni nñwíkwírómáná xixeni egfawixini.

Sítipenomi fá xirigfá nánirini.

⁸ Sítipeno, Gorixo xfomi wá ayá wí wianiri ení sixí weámixiri ení enagi o áamá síḡwí anigfe dání emimí seáyí e imóninḡpí tñí ayá riwamónipaxí imóninḡpí tñí nwiwapiya warfná ⁹ Judayíyá rotú aní áamá Áxenwarí Minigfáí riniḡyó awí eánarigfá wa —Wa aní yoí Sairini dánjowariní. Wa aní yoí Arekisadria dánjowariní. Awa tñí wigí Judayí winíyí —Wa Sirisia piropenisíyo dánjowariní. Wa Esia piropenisíyo dánjowariní. Awa tñí nwiwápinimearo Sítipeno tñí xwíyí fá ximiximí niníro mixí niriniróná ¹⁰ kwíyí Gorixoyápi sixí wininḡ enagi nání o dñí émf saimí nímori píraninḡ renḡwipwearinagi nání wí xopíraráf nwiwírí muripaxí imónigfawixini. ¹¹ Xopíraráf nwiwírí muripaxí nimóníro nání wigí wíamí yumí iními re urigfawixini, “Omi nuxekwímoro re rípoi, ‘O negí arfo Mosesomi riperiríninḡ umeri Gorixomi umeri yarinagi arfá wíwáriní.’ rípoi.” nurárimí nuro ¹² omí wikí nwiwóníro fá oxirípoiiníri áamá sipíyó tñí ámináowami tñí ḡwí ikaxí eáninḡpí mewegfawami tñí símirírí xwíyí fá nura nmero éaná ayí wikí wónfagi nibíro omí fá níxero nímeámí nuro Judayí mebaowa awí eánigfe wárigfawixini. ¹³ E nemáná áamá omí yapí ouxekwímopoyiníri uráfíyí éf nírore re urigfawixini, “O negí aní ḡwí fá riwá nání sipí riri negí ḡwí ikaxí eáninḡpí nání ení sipí riri arfí yarínorini. ¹⁴ Ripí rarinagi arfá wíwá enagi nání rarinḡwini, ‘Nasaretí dání Jisaso aní riwá nipineari síwí nene xídaníwá nání Moseso nérowiápiníri nearagípi xwí fá iwení nání ámi síḡí bí érowiápiníníriní.’ rarinagi arfá wíwá enagi nání rarinḡwini.” urarfá ¹⁵ mebaowa xwirixí umearigfe ḡweagfáwa nowani omí síḡwí agwí nwiwóniróná xegí símímanḡ aní najowayá símímanḡinḡ xwíní fá eaarinagi winigfawixini.

7*Sítipeno xwirixí umearigfawami ririmí winí nánirini.*

¹ Apaxípaninḡ imónigfáyo seáyí e wimóninḡo Sítipenomi yarínḡ re wininḡini, “Xwíyí fá joxí ríxekwímoarigfápi neparaní?” uráfí ² o re urinḡinḡini, “Nigí nriximeáyíné tñí ápoyíné tñí xwíyí fá bí searími nání arfá nípoi. Eníná negí arfo Ebríamo aní yoí Xaraníyo nání mú síní xwí fá Mesopotemia rininḡpimi ḡweanáná ḡwí fá anínamí aninḡ seáyí e nimóniri ḡweanḡo xfo tñí e níronapiri ³ re urinḡinḡini, ‘Joxí xwí fá díxí rináí rixirḡe tñí díxí riríxímeáyó tñí pñí nwiwárimí xwí fá nioni síwá símfáé nání úríxini.’ uráfí ⁴ Karídiayí aníyo xfo ḡweanḡe pñí nwiwárimí nuri Xaraníyo níremori nurínírná xano e nípémáná enáná Gorixoyá dñíyo dání nḡweaxa nibíri xwí fá agwí seyíné ḡweagfápimi ḡweagfáriní. ⁵ Apimi ḡweagfí aiwí Gorixo xwí fá api onímia bíkwí nání aí ‘Aga joxí díxíriní.’ nuríri mwiagfí enagi nání o síní síḡí nḡweari nemeárná ‘Xwí fá rípi nioni gírini.’ wí rípaxí imónagímani. E nerí aí o síní niaíwí meméá enáná Gorixo símímanḡíyo dání re urinḡinḡini, ‘Joxí tñí díxí ráríawé tñí segí imóniní fá nání seaiapímíriní.’ nuríri aiwí ⁶ rípininḡ ení urinḡinḡini, ‘Díxí ráríawé nuro áamá aní mídáníyí nimóníro émayí aní wíyo ḡweanáná omínḡ rí fá tñí nwiwó numépero yarfná xwiogwí 400 múroníriní. ⁷ Díxí ráríawéyo áamá gwí axírimí omínḡ rí fá tñí wípríyó xaminíyo nioni rí fá umearáná díxí ráríawéyí

e nɪŋweagfasáná e pɪnɪ nɪwɪárɪmɪ nɪbɪro xwǎ́a rɪpɪmɪ dání Gorɪxonɪ yayɪ nɪnɪmero seáyɪ e nɪmepɪrǎ́árɪnɪ.’ Negɪ arǎ́omɪ xwɪyǎ́a e nurɪmáná ⁸ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Nɪonɪ “E seaiimǎ́árɪnɪ.” réroárǎ́pɪ nánɪ dɪŋǎ́ morǎ́a nánɪ sɪmɪmajǎ́o rɪpɪ éríxɪnɪ.’ urǎ́agɪ Ebɪrǎ́amo xewaxo Aisakomɪ nemearǎ́nǎ́ rɪxa sǎ́a wé wúúmɪ dǎ́ŋǎ́ wáú wo nórɪmáná enǎ́nǎ́ iyǎ́ sɪmǎ́ sǎ́o wákwiŋɪnɪgɪnɪ. Aisako e dání Jekopomɪ nemearɪ iyǎ́ sɪmǎ́ sǎ́o wákwiŋɪnɪgɪnɪ. Jekopo e dání negɪ arǎ́o írɪŋowa wé wúkaú sɪkwǎ́ wáú awamɪ nemearǎ́nǎ́ enɪ iyǎ́ sɪmǎ́ sǎ́o wákwiŋɪnɪgɪnɪ. ⁹ Arǎ́o írɪŋǎ́ awa Josepomɪ sɪpɪ dɪŋǎ́ nɪwɪaiwiro ‘Isipɪyǎ́ anǎ́yɪo xɪnǎ́ínɪŋǎ́ nɪmónɪrɪ omɪŋǎ́ nɪwɪírǎ́nǎ́, ananɪrɪnɪ.’ nɪwɪaiwiro nɪgwǎ́ xeanɪro nánɪ bǎ́ egǎ́awɪxɪnɪ. Omɪ e sɪpɪ wɪagǎ́a aɪ sɪnɪ Gorɪxo anɪŋǎ́ dɪŋǎ́ nukɪkayorɪ ¹⁰ Isipɪyǎ́ xeanɪŋǎ́ wɪkárɪgǎ́e dání éf numínɪrǎ́nǎ́ oyǎ́ dɪŋǎ́ tǎ́nɪ Isipɪyǎ́ mɪxǎ́ ináyǎ́ Peroyɪ rɪnɪŋoyǎ́ sɪŋwǎ́ tǎ́ŋǎ́ e dání Josepo dɪŋǎ́ nɪfǎ́ wɪnɪpaxǎ́ rɪrɪ píránɪŋǎ́ nenɪwɪperɪ rɪrɪ yarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ nánɪ gapɪmanǎ́ ámɪnáo oimónɪrɪ Isipɪyǎ́ anǎ́ nɪyoni tǎ́nɪ xǎ́oyǎ́ anǎ́ tǎ́nɪ menɪweanǎ́a nánɪ rǎ́peanɪnɪgɪnɪ. ¹¹ Josepo gapɪmanǎ́ nɪmónɪrɪ menɪweanǎ́nǎ́ Isipɪyǎ́ anǎ́yɪo tǎ́nɪ Kenanɪyǎ́ anǎ́yɪo tǎ́nɪ aɪwǎ́ nánɪ dǎ́wǎ́ nɪkeamónɪro sɪyɪkǎ́ eánɪgǎ́awɪxɪnɪ. Negɪ arǎ́owa enɪ aɪwǎ́ nánɪ pǎ́a nerónǎ́ bɪ mɪmanɪpaxǎ́ nɪmónɪro aɪwɪ ¹² arǎ́o Jekopo xwɪyǎ́a ‘Isipɪyǎ́ anǎ́yɪo aɪwǎ́ wenɪ.’ rɪnarɪŋagɪ arǎ́a nɪwɪrɪ nánɪ negɪ arǎ́o írɪŋowa iwamǎ́o nuro meapǎ́rǎ́a nánɪ uowárɪŋɪnɪgɪnɪ. ¹³ Ámɪ rǎ́wǎ́yɪo aɪwǎ́ bǎ́ yanɪro úánǎ́ Josepo xewanɪŋɪo nánɪ áwanǎ́ nurɪrɪ ‘Segǎ́ sérɪxǎ́meáonɪrɪnɪ.’ urǎ́agɪ Isipɪyǎ́ mɪxǎ́ ináyǎ́ Peroyɪ rɪnɪŋo Josepomɪ xanɪmɪrówa tǎ́nɪ xexɪrǎ́meáyǎ́ tǎ́nɪ nánɪ nɪjǎ́a imónɪŋɪnɪgɪnɪ. ¹⁴ Josepo gǎ́ ápɪmɪrówa weapǎ́rɪxɪnɪrɪ xwɪyǎ́a yanǎ́ wɪowárǎ́agɪ epówa o tǎ́ŋǎ́ e nánɪ nɪwerónǎ́ oxǎ́ apɪxǎ́ nɪaɪwǎ́ nɪnɪ ayǎ́ ámǎ́ 75 nɪwero ¹⁵ Bɪkwǎ́yɪo nɪrɪnɪrɪ eánɪŋǎ́pa Jekopo Isipɪyǎ́ anǎ́yɪo nánɪ nɪwerɪ e dání nɪpémánǎ́ enǎ́nǎ́ negɪ arǎ́o írɪŋowa enɪ e dání pegǎ́awɪxɪnɪ. ¹⁶ Pɪyǎ́ awamɪ xwǎ́a weyáranɪro nánɪ nɪmeámɪ Kenanɪyǎ́ anǎ́yɪo Sekemɪyɪ rɪnɪŋe nánɪ nɪmeámɪ nɪyɪro sǎ́ŋǎ́ óf arǎ́o Ebɪrǎ́amo Xamomɪ ǎ́wɪárǎ́awéyo nɪgwǎ́ nɪwɪrɪ bǎ́ enǎ́yɪmɪ tɪgǎ́awɪxɪnɪ.

¹⁷ Rɪxa Gorɪxo arǎ́o Ebɪrǎ́amomɪ sɪmɪmanǎ́yɪo dání ‘Dɪxǎ́ rǎ́rǎ́awéyo e nɪwɪimǎ́árɪnɪ.’ urɪŋǎ́pɪ parɪmonǎ́ayɪ rɪxa anɪwɪ e imónarǎ́nǎ́ negɪ arǎ́owa Isipɪyǎ́ anǎ́yɪo dání sayǎ́ nɪmóga warǎ́nǎ́ re enɪnɪgɪnɪ. ¹⁸ Ámǎ́ arǎ́o Josepo enǎ́pɪ nánɪ majǎ́a imónɪŋǎ́ wo mɪxǎ́ ináyǎ́ nɪmónɪrɪ Isipɪyǎ́ anǎ́yɪo nɪmenɪwearǎ́nǎ́ ¹⁹ negɪ arǎ́owamɪ nepaxɪŋǎ́ pákɪnɪ nɪmónɪrɪ wɪwapɪyɪrɪ wɪgǎ́ nɪaɪwǎ́ sɪŋǎ́ xɪrǎ́áyǎ́ yǎ́wǎ́ tɪmearɪgǎ́pɪmɪ dání pɪyǎ́ oenɪrɪ sɪpɪ wɪkárɪrɪ enorɪnɪ. ²⁰ O ayo e wɪkárarǎ́nǎ́ nɪaɪwǎ́ wo — O negɪ arǎ́o Mosesoyɪ rɪnɪŋorɪnɪ. Gorɪxoyǎ́ sɪŋwǎ́yɪo dání nɪaɪwǎ́ awɪaxorɪnɪ. Omɪ xɪnǎ́ nɪxɪrɪrɪ xanɪyaú egǎ́ anǎ́yɪo emǎ́ wáú wo nɪmenɪweagǎ́fɪsánǎ́ ²¹ Pero urarɪŋǎ́pa nerɪ pɪyǎ́ oenɪrɪ nánɪ wɪ e xegǎ́pɪ wǎ́rǎ́rǎ́nǎ́ xǎ́omɪ xegǎ́ xemíáɪ iwo wɪ e wǎ́rǎ́rɪnɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ nɪmearɪ píránɪŋǎ́ nɪmerǎ́nǎ́ xegǎ́ xewaxónɪŋǎ́ nɪméra unɪnɪgɪnɪ. ²² Ayɪnánɪ negɪ arǎ́o Moseso Isipɪyǎ́ anǎ́yɪo sɪkurǎ́a yagǎ́pɪ xǎ́o enɪ sɪkurǎ́a néɪsánǎ́ Isipɪyǎ́yǎ́ nɪjǎ́a imónagǎ́pɪ xɪxenɪ nɪpɪnɪ nɪjǎ́a nɪmónɪrɪ xwɪyǎ́a rɪrɪ omɪŋǎ́ erɪ enǎ́a nánɪ dɪŋǎ́ sɪxǎ́ nɪga wɪápɪnɪmeanɪnɪgɪnɪ. ²³ E nerɪ aɪ xegǎ́ xwɪogwǎ́ nɪnɪ rɪxa 40 imónánǎ́ re wimónɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Gǎ́ nɪrǎ́xǎ́meá Isɪrerɪyo bɪ nurɪ sɪŋwǎ́ owɪnɪmɪnɪ.’ nɪwimónɪrɪ nánɪ nurɪ ²⁴ wenɪŋǎ́ éyǎ́ wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Isipɪyǎ́ wo xɪfo xegǎ́ xexɪrǎ́meáyǎ́ womɪ sɪpɪ nɪwɪkárɪrɪ iwanǎ́ mépearɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪ ‘Gǎ́

nirixmeáomi ourakiowárimini.’ niyaiwiri Isipiyomi xómi eni iwanj bí oeaminiri éyí pýí nípikiri tñiniginí. ²⁵ Pýí nípikiri nítiríná gí nirixmeáyí re naiwipíráoiniri éyí, ‘O yarinjipimi dání Gorixo gwfninj nweanwaéne neaikweawáriminiri nání rfa yarini?’ naiwipíráoiniri éyí xewanjo yaiwípa axípi e m’wíaiwigfawixiní. ²⁶ Sá wenjo wíapi tñi xegí Isireriyí tñj e nání nuri waú m’xí inarinjagi n’winiri pýfá ow’riminiri nání re uriniginí, ‘Ámá axí rowagwí, pí nání axowagwíni iwanj xáiwí eánarinji?’ urfagi ²⁷ w’ómi xáiwí neari xopírará wiminiri éo arfo Mosesomi n’xoyípiowárirí re uriniginí, ‘Go simixfagi joxi neamenjweanjaxi imóniri xwiyfá píraninj yeaimixipaxoxi imóniri neri yarinjini?’ ²⁸ Joxi agíná Isipiyomi píkinjpa nioni eni nípikiminiri riyarinjini?’ urfagi ²⁹ arfo Moseso arfá e n’wimo éf nuri anj m’dánj wo nimóniri Midianiyí anjyo ninjweari ap’xí nimeámáná naiwí waú nemeari ninjweanjsáná ³⁰ rixa xwiogwí 40 múróáná amá dñj meanje d’wí Sainai tñjminí emearíná re eniginí. Íkfá enj tñj wínáina rfá ná miní ápiáwíní wearinje dání anjnáj wo sinjani wimóniniginí. ³¹ Arfo Moseso íkfá ana rfá ná miní ápiáwíní wearinjagi n’winiríná xfo w’inarinjpi nání ududí neri ‘Píraninj sñwí owinimíni.’ niyaiwiri anjwi e waríná Ámináo re uriniginí, ³² ‘Nioni Nw’fá dixí arfowa Ebirfamo tñi Aisako tñi Jekopo tñi awa n’xídag’onirini.’ urfagi arfo Moseso sirí nípikíniri óf níkariniri nání ‘Ámi sñwí bí tñi owinimíni.’ m’wimónipa yarinjagi aiwi ³³ Ámináo re uriniginí, ‘Xw’fá joxi roje njw’fá imóninje enjagi nání dixí síkwí sú yoárei. ³⁴ Isipiyí anjyo dání gí amáyo umépean’ro wikárarigfápi sñwí winiri amípi n’ni wikárarigfápi nání “Yeyi!” rarinjagfa arfá wiri enjóni yeáyí wimiximiginiri nání weparinjiní. Ayínání joxi wíap’nímeai. Nioni “Isipiyí anjyo nání orirowáraumini.” nimónariní.’ uriniginí. ³⁵ Sitipeno e nuri amí re uriniginí, ‘Ámá o —O xami re urigfioriní, ‘Go simixfagi joxi neamenjweanjaxi imóniri xwiyfá píraninj yeaimixipaxoxi imóniri neri yarinjini?’ urigfioriní. O anjnáj íkfá on’miánáina tñj e dání sinjani wimóniní enj síxí weámixáná arfowami yeáyí uyimixemeari umenjweari éwiniginiri uowárinjo, ayí axo negí arfo Mosesorini. ³⁶ Negí arfowami Isipiyí anjyo dání nipemeámí unjorini. Anj ayo dání nipemeámí uminiri neríná ayá r’wamónipaxí bí tñi emímí bí tñi n’wíwapiya uri ipí ayfá rinj r’wonj tñj e dání wíwapiyiri amá dñj meanje nemeróná xwiogwí 40 múroaríná wíwapiyiri enjorini. ³⁷ Ripi eni negí arfo Isirerowami urinjo axorini, ‘Segfí wo w’fá rókiamoarinj nionfinj imóninfa nání Gorixo rípeanfáriní.’ urinjo, ayí axorini. ³⁸ Negí arfowéyí amá dñj meanje awí neán’ro njweanjaná d’wí minj Sainaiyí rininjipimi niyiri rojáná anjnáj Gorixoyáo xwiyfá uragorini. O seyíné njfá imónipírfá nání eni xwiyfá Gorixoyá anjpa mimóní aninj íníná rinipaxí imóninjpi anjnajo rarinjagi arfá n’wirí r’waminj neari winiginí. ³⁹ E neri aí negí arfowéyí ‘Mosesomi awayini arfá owianeyí.’ m’wimóní nero r’w’fá numero amípi Isipiyí anjyo wenjpi nání ayá sipí n’wirí nání ‘Ámi e nání mupaxenerfaní?’ niyaiwin’ro ⁴⁰ arfo Mosesomi xogwáo Eronomi re urigfawixiní, ‘Joxi njw’fá bí nene negí x’fdanfá nání neaim’xei. Nene re dání api xwanjwí

níkwónimí nuranéná apí xámi neameaní nání neaimíxei. Ayí rípi nání ríraríḡwíní. Ámá Moseso ro, nene Isipíyí aníyo dání níneaipemeámí bíḡo dífwí rípimí peyíáná pí wímeáagí ámi ríxa míweaparíníni? Nene majfáríní.’ nurárimáná ⁴¹ sḡḡ gorí bí awí neaáḡro apí t́ní burímákáú miá xopaikígí nimíxíro nanjwí bí burímákáú miápi nání rídíyowá yaníro nání nímeámí níḡro wigí wé t́ní imíxíápi nání yayí seáyimí dání néra ugíawixíní. ⁴² Ayínání Goríxo ríwí numorí emá t́ní sogwí t́ní sḡḡ t́ní nání xe dḡḡ níkwíróa úfrixíní wáḡḡnigíní. Wáragí ayí wá rókiamoagífáwa Bíkwiyo Goríxo nání níwuriyíro eagí rípi t́ní xixeni egíawixíní, ‘Isíreríyíné, ámá dḡḡ meḡe nenero xwiogwí 40 múroaríná nanjwí nípiḡkiro rídíyowá wiagí, ayí Goríxoníraní? Oweoí, nionímaní. ⁴³ Isipíyí aníyo ṕníní níwíarímí nuróná senfá aní ḡwá xegí yoí Morokiyí rínḡḡpiyá t́ní ḡwá sḡḡnḡḡ imíxínḡḡ Repaníyí rínḡḡpí t́ní —Nḡwá apiaú sewanḡḡyíné x́daníro nání imíxíḡfápiáúriní. Apiaú nímeámí ugí enḡḡ nání nioníyá dḡḡ t́ní míxí wa níḡro xwírfá níseaikíxero seapíkíomeáfáyo níwirímeámí nuro aní xegí yoí Babironí t́ḡḡ e oríwámí dání wáḡpírfáríní.’ Wá rókiamoagífáwa Goríxo nání e níwuriyíro ríwamíḡḡ eagípi t́ní negí aríowéyí xixeni egíawixíní. ⁴⁴ Negí aríowa ámá dḡḡ meḡe neneróná senfá aní —Senfá aní iwá Goríxo Mosesomí ‘Ámá nimíxíróná e éfrixíní. E éfrixíní.’ uríḡ ní míxíróná iwá sḡḡwí níwínaxída úfrixíní síwá wirí éáná imíxagíwáriní. Iwá Goríxo nání nepaxíḡḡ imónḡḡpí síwá wiagíwá ení nímeámí emeagíáriní. ⁴⁵ Ámá dḡḡ meḡe nímeámí emeagífáwa pegíámí dání ámí wigí níaiwíyí xamíḡḡyí Josuao t́ní senfá aníwá nímeáro émá ḡwí wírfí negí xwíá rípimí ḡweaagífáyo Goríxo míxí x́dowáḡḡe dání wiwanḡḡyí nurápiro senfá aní Goríxomí seáyí e umepírfíwá nímeámí níḡro nípákíróná ayí negí míxí ináyí Depito t́ḡḡ e nání nípákía bagíáriní. ⁴⁶ Depito nání Goríxo yayí winíagí x́omí Depito ríxḡḡ re uríḡḡnigíní, ‘Nḡwá ḡí arío Jekopo ríx́dagoxi, aní joxí ḡwearfá nání wiwá onímíriyíní sḡḡwí nanei.’ uríḡḡ aí ⁴⁷ aní iwá Depito xamíḡḡo mumíriyínḡḡnigíní. Umíriyíḡḡo, ayí xewaxo Soromonoríní. ⁴⁸ E nerí aí Goríxo, seáyí émí imónḡḡo aní ámá mírariḡfáyo ḡweaaríḡḡmani. O nání wá rókiamoagí wo xwíyíá níḡḡ ríwamíḡḡ re eanḡḡríní, ⁴⁹ ‘Ámínáo re ríḡḡo, “Anḡna ḡí éfí ḡweámífa nání íkwíḡḡwínaríní. Xwíárimí ḡí síkwí íkwíárimífa náníḡḡníní. Nioní seáyí e seaimónḡḡáoní enḡḡ nání pí aní nímíriyípiárfáoi? Wí e nioní sá ḡweámífae ḡíyí eríní? ⁵⁰ Re ríníaiwiaríḡḡo, ‘Xwíárfí t́ní anḡna t́ní xewaníḡḡo mímíxípa enḡḡríní?’ ríníaiwiaríḡḡo?” Ámínáo e ríḡḡo.’ Wá rókiamoagí wo e níḡḡríní eanḡḡríní.” Sítipeno e nurímáná ⁵¹ re uríḡḡnigíní, “Míḡ síwá níyíro ámá Goríxomí muxídariḡfáyí yaríḡfápa aríkwíkwí néra uro arfá míwí ero yaríḡfóyíné íníná kwíyí Goríxoyápi síwá seainímíní yaríná mírírákí inaríḡfáriní. Segí aríowa néra bagífápa axípi e yaríḡfóyínériní. ⁵² Wá rókiamoagífáyo negí aríowa xeaníḡḡ míwikaríḡfá wo rimóníni? Oweoí. Eníná ‘Goríxoyá wé róníḡḡo bínfáriní.’ xwíyíá yaní e níwíro áwaní uragíawamí negí aríowa nípiḡkía bagífa aiwí ríná soyíné awa eníná dání ragíomí ríwí número míyí nuríro nání píḡḡfóyínériní. ⁵³ Goríxoyá ḡwí ikaxí rínḡḡpí aníḡḡajowa Mosesomí uríḡfápipimí dání t́ḡḡfáyíné imónḡḡagífa aí nepa mímáyo níḡḡro míx́daríḡfóyínériní.” Sítipeno e uríḡḡnigíní.

Sítipenomi sǵǵá nearo pikigfá nánirini.

⁵⁴ Xwirixí umeaniro nání awí eánigfáwa Sítipeno e rarinqagi arfá nǵwiróná wikí rfá ápiáwǵnǵǵí nǵwero nání makirǵwǵ nǵmoró yarinqagfá aiwí ⁵⁵ Sítipeno Gorixoyá kwíyǵpǵ ayá wí sixǵ umímoǵo enagǵ nání anǵnamí sǵǵwǵ agwǵ anánǵǵǵí wǵnǵnǵnigǵini. Wfá Gorixo tǵǵǵ e dání pírónaparinqagi sǵǵwǵ wǵnǵrǵ Jisaso oyá wé náúmǵnǵ éf ronagǵ wǵnǵrǵ nerǵ ⁵⁶ re urǵnǵnigǵini, “Ai, nionǵ rǵxa anǵna oxoánǵrǵ enagǵ wǵnǵrǵ ámá imónǵno Gorixoyá wé náúmǵnǵ éf ronagǵ wǵnǵrǵ enǵnǵ.” uráná re egfawixǵnǵ. ⁵⁷ Arfá nǵpírónoiro xwamiánǵ neróná omǵ fá xǵranǵro nání axíná mǵrǵ nǵpumirow ⁵⁸ fá nǵxero xǵxoyǵpǵ nǵméra nuro rǵxa anǵ apimǵ ákǵǵáyo bǵarǵwámǵ dání sǵǵá tǵnǵ eanǵro yarǵgǵáwa wigǵ iyfá nǵpírayiro ámá wo, Soroyǵ rǵnǵno oneameinǵro xǵoyá síkwǵ tǵǵǵ e nǵtayimáná ⁵⁹ Sítipenomi sǵǵá tǵnǵ neáa ugǵawixǵnǵ. Sǵǵá tǵnǵ neáa warǵná o rfaiwá re rǵnǵnigǵini, “Ámǵná Jisasoxǵnǵ, gǵ dǵǵǵpǵ orǵwǵrǵrǵmǵnǵ.” nǵrǵmǵ ⁶⁰ xómǵǵǵ nǵyǵkwirǵ ámǵ enǵ tǵnǵ rfaiwá nǵrǵrǵná re rǵnǵnigǵini, “Ámǵnáoxǵnǵ, ‘Omǵ sípǵ wikǵrǵpǵ nání yokwarǵmǵ wiimǵámanǵ.’ mǵyaiwipa ei.” nurǵrǵmǵ penǵnigǵini.

8

¹ Soro xegǵ ámáowa Sítipenomi pǵkiarǵná dǵǵǵ sípǵ bǵ mǵwǵ “Apání yarǵǵoi.” yaiwǵnǵnigǵini.

Soro ámá Jisasoyá síyǵkǵ imónǵgǵáyo xeanǵǵǵ wikǵrǵǵǵ nánirini.

Sfá ayimǵ dání ámá Jisasoyá síyǵkǵ imónǵgǵá Jerusaremǵ nweagǵáyo xeanǵǵǵ rfá tǵǵǵ wikǵrǵrǵná ayǵ nǵnǵ éf numiamoróná wí Judia píropenisǵyo amǵ amǵ nwearo wí Samaria píropenisǵyo amǵ amǵ nwearo nero aiwǵ wáf wurimeiarigfáwa Jerusaremǵ dání éf mugǵawixǵnǵ. ² Ámá Gorixomǵ píránǵǵǵ xǵdanǵro nání anǵǵǵ minǵ yarǵgǵá wí Sítipeno píyomǵ nǵmeámǵ nuro xwǵá nǵweyǵrǵmáná ámǵxǵá nǵmero enǵ tǵnǵ nǵwǵ mieáagǵá aí ³ Soro re enǵnigǵini. Ámá Jisasoyá síyǵkǵ imónǵgǵáyo paimǵmǵ nǵwia nuri anǵ wiwá wiwámǵ nǵpáwiri pǵfá nemerǵ oxǵranǵ, apǵxǵranǵ, fá nǵxerǵ níropémǵ nuri gwǵ anǵyo nǵwǵrǵra unǵnigǵini.

Samaria píropenisǵyo xwǵyǵá yayǵ neainarǵǵpǵ nání wáf urǵmegǵá nánirini.

⁴ Ámá amǵ amǵ xǵdǵxǵdowǵrǵ éfáǵ éf numiamoróná xwǵyǵá Jisaso nání wáf nurǵmero ⁵ wigǵ wo, Piripoyǵ rǵnǵno anǵ yof Samaria rǵnǵǵpimǵ nǵrémorǵ ámá Gorixo yeáǵ neayimǵxemeanǵa nání uowárenapǵno nání wáf urarǵná ⁶ ámá ayá wí o tǵǵǵ e epǵroyǵ nero o nura unǵpǵ arfá wiro emǵmǵ o néra unǵpǵ sǵǵwǵ wǵnǵro neróná dǵǵǵ nawǵnǵ nímónǵmáná arfá ókiarǵ mónǵgǵawixǵnǵ. ⁷ Ayǵ rǵpǵ nánǵrǵnǵ. O yarǵǵpimǵ dání imǵfó dǵǵǵ xǵxéroarǵgǵáǵf ámá ayo pǵnǵ nǵwiáǵmǵ nuróná xwamiánǵ nǵyǵrǵmǵ uro enǵ síwǵmǵ egfáǵf nanǵ imónǵro síkwǵ ikǵ egfáǵf nanǵ imónǵro yarǵnagǵá nǵwǵnǵro nání omǵ arfá ókiarǵ numónǵro ⁸ anǵ apimǵ dání yayǵ seáǵmǵ dání néra ugǵawixǵnǵ.

⁹ Ámá wo —O xegǵ yof Saimonorǵnǵ. Anǵ apimǵ dání xegǵ ikayǵwǵ tǵnǵ ayáǵ mǵkǵ níkirǵ xegǵ yarǵǵpǵ yarǵná ámá Samaria píropenisǵyo nweagǵáǵf ududǵ wiagǵorǵnǵ. O e nerǵ nání “Nionǵ seáǵ e mimónǵǵáonǵrǵfani?” rǵnagorǵnǵ. ¹⁰ Ámá seáǵ e nímónǵrǵ

menjweagfáyíraní, ínìmì wurínigfáyíraní, anj apimí dánj nínì omí arfá ókiarí numóníro re ragfóríní, “Enj sixí eáníj Gorixoyá rarijwápí xfo imóníjípí, ayí axípí o imóníní.” ragfóríní. ¹¹ Ayá mfkí nikirínjyó dání xegí nera waríjípí yaríná ududí níkaríníro nání arfá ókiarí numóníro e ragfóríní. ¹² O nání ámá anj apimí dánjyí sínì e yaiwiaríná Piripo xwíyíá Gorixo xwioxíyo míméámí nerí umenjweanfa nání ríníj yáyí neainaríjípí nání wáf urírí Jisasi Kiraiso nání wáf urírí yaríjagí arfá níwiróná dínj wíkwírogfawixíní. Dínj wíkwírófáyí oxíraní, apíxíraní, wayí meagfawixíní. ¹³ Saimono ení aí xwíyíá Piripo níra unjípí nání “Neparíní.” níyaiwirí dínj níwíkwírorí wayí meanjínigíní. E nemáná Piripomí wí píní míwíarí aníj síjwí níwínaxídímerí Piripo emímí tñí ayá ríwamónípaxí seáyí e imóníjípí tñí yaríjagí níwínírná ámí ámí ududí níkaríga unjínigíní.

¹⁴ Wáí wurimeiarigfáwa wíj Jerusaremí njweagfámí dání arfá re níwíro nání, “Samariayí xwíyíá Gorixoyá ríxa arfá níwíro umímínáó.” arfá e níwíro nání wíj waú Pitaomí tñí Jonomí tñí urowáríagfa ¹⁵ awaú níwerí kwíyí Gorixoyápi Samariayo ení wíméaní nání Gorixomí ríxíj urígfísixíní. ¹⁶ Ayí rípí náníríní. Ámá ayí Jisasomí dínj níwíkwíroro nání wayí nímearo aiwí kwíyípi síní míwaínígfáyírní. Sínní míwaíní enjagí nání awaú Gorixomí ríxíj nurímáná ¹⁷ o omí wé seáyí e ikwíkwíarímí éáná kwíyípi ayo aíníjínigíní.

¹⁸ Saimono wáf wurimeiarigfíwaú wé seáyí e wíkwíararígíipimí dání Gorixo xegí kwíyípi ayo míní wíaríjagí níwínírí nígwí bí níroari awaúmí míní wímínírí nerí ¹⁹ re uríjínigíní, “Awagwí yarígfípa nioní ení ámá gíyí gíyí níyoní wé wíkwíaráná kwíyí Gorixoyápi aíníní nání enj sixí eáníj awagwí imónígfípi nioní ení bí neámíxípiyí.” uríagí aí ²⁰ Pítao re uríjínigíní, “Joxí enj sixí eáníj imónígwí Gorixo anípá yeaiaríj rípí ‘Nígwí tñí bí epaxoníríní.’ yaiwíaríjagí nání joxí díxí nígwí aí tñí aníníríxíní. ²¹ Dínj joxíyá ‘Awaú yarígfípa oemíní.’ yaiwíaríjípí Gorixoyá síjwíyo dání aga nanj wí mimóníjagí nání joxí yawawí tñí nawíní níkumíxínírí yawawí yarígwípi epaxí mimóníjíní. ²² Ayínání sípí joxí emínírí éf rípí ríwífmíní nímamorí jíwaníjoxí díxí dínjyó dání ‘E oemíní.’ yaiwípi nání ‘Gorixo ananí yokwarímí rfa níinírífeníj?’ níyaiwirí ríxíj ureí. ²³ Joxí yawawí sípí dínj yeaiaríjagí ayá wí dínj sixí ríyíjagí síjwí níranírí íwí joxí yaríjípimí dání gwíníj yaríníjagí síjwí níranírí nání raríjíní.” uríagí ²⁴ Saimono re uríjínigíní, “Awagwí nírarígfípi wí mímímeapa oenírí nání aíwaníjowagwí Ámínáomí yaríj níwípiyí.” uríjínigíní.

²⁵ E nemowaú egí síjwí tñí Jisaso emearíná wínígfípi nání urírí xwíyíá Ámínáó nání urírí níyárimí anj e píní níwíarímí Jerusaremí nání nuríná Samariayí anj obaxí wíyo xwíyíá yáyí neainaríjípí wáf nura múrogfísixíní.

Piripo ámá Itiopia dánj womí uréwapíyíj náníríní.

²⁶ Piripomí anjáj Ámínáoyá wo nurírí re uríjínigíní, “Joxí níwíápíníméámí óf Jerusaremí dání anj Gasayí ríníjípimí nání iníjyí —Óf ayí ámá dínj meanje iníjyíríní. Ayí tñj e nání ut.” uríagí ²⁷ o níwíápíníméámí nurí óyí tñj e nírémoríná weníj éyí wíníjínigíní. Gapímaní Itiopia dánj wo —O Itiopiayí anjyó

menweanjí Kadesiyí ríniníyá amípi ayá tññ ímóninñ nípini mewenjo, ayí orini. O Jerusalemé dání Gorixomí yayí seáyimí numemo barinagí wininiginini. ²⁸ O ámi xegí aní e nání nurí ná karí osí íropearinípimi éf nínweamáná xwíyá Gorixoyá wáf rókiamoagí Aisaiao níriri eanjípi fá níróa warinagí ²⁹ kwíyí Gorixoyápi Piripomí re uriniginini, “Joxí nuri osí íropearinípimi nweanomi wimeat.” urfagi ³⁰ Piripo aníni mírí nuri anwi e dání arfá wíyí wininiginini. O wáf rókiamoagí Aisaiao níriri eanjípi fá níróa warinagí arfá níriri re uriniginini, “Joxí fá roarinípi míkípi nání ríxa nínfá nimónimáná ríroarinini?” urfagi ³¹ o re uriniginini, “Ámá wo mániepísipa nerfnáyí, aríge neri míkípi nání nioní nigípi nínfá ímónimíni?” níriri re uriniginini, “Joxí nixemónapíri nioní tñni onweaaiyi.” uriniginini. ³² Xwíyá Bíkwyó eániní o fá roarinagí arfá winípi, ayí rípirini, “Sipísipí nípikianíro nání niméra warigfápa omí ení axípi niméra ugíawixini. Sipísipí miáyo fá wíwákwimí yarfná ogení bí mírarinípa o ení axípi maní bí míoámoniginini. ³³ Ayá imími wíkararfná ámá wo nurakiri ‘fwí bí menorini.’ muriniginini. Nípkíáná xwíyá tñyo bí tñni mñweanjí nání xegí ámá ímónigfáyo wíwaniníyí wíkarigfápi nání go áwaní urinífarani?” xwíyá o fá roarinagí wímeanípi ayí apirini. ³⁴ Itiopia dání gapimano Piripomí yaríní níriri re uriniginini, “Wáf rókiamoago níriri eanjí apí xewaníjo nání níriri eanjíraní? Ámá wo nání níriri eanjíraní? Joxí ananí áwaní níriréni?” urfagi ³⁵ Piripo xwíyá Bíkwyó eániní ámáo fá rópimi dání iwamfó nuréwapíya nuri Jisaso nání repíyí wininiginini.

³⁶ Awaú siní nerimeáni mí óf ayimí nuri iníigf wú weariní e nírémori Itiopia dání gapimano re uriniginini, “Sñwí wínei. Iníigf e wearini. Nioní ‘Wayí omeáni.’ nínimónirfnáyí, pí nírakionwírariníyí nání wayí mímepa epaxí ímónimíni?” urfagi ³⁷ [Piripo re uriniginini, “Joxí dññ bí bí mamó Jisasomíni dññ níríkwírorfnáyí, ananí wayí meapaxí ímóniríni.” urfagi o re uriniginini, “‘Jisasi Kiraiso Gorixomí xewaxorini.’ níriri nání dññ wíkwíronini.” níriri] ³⁸ osí íropearinípimi omíní mearinomi “Re íkwíroárei.” níriri Piripo tñni Itiopia dání tñni nayoari iníigfyo nání níriri níriri e dání Piripo ámá omí wayí umeainiginini. ³⁹ Wayí numeairí awaú iníigfyo dání nímíni meáni peyarfná re eniginini. Kwíyí Ámínáoyápi Piripomí aníni ménapiniginini. Aníni ménapáná Itiopia dání gapimano Piripomí ámi sñwí bí míriri neri aiwí óf xegí wariníyimi nurfná yayí néra uniginini. ⁴⁰ Piripo weniní éyí wininiginini. “Aní xegí yoí Asídoti ríá rémóni?” níriri e dání nurfná aní óf e apí apí íkwíroníyíyo xwíyá yayí neainarínípi wáf nura nímúrorí aní yoí Sisaria ríniníyípi mímémoniginini.

9

Soro Jisasomí dññ wíkwíroníyí nánirini.

¹ Soro siní ámá Jisasomí xídarigfáyí pñni wíarírxiníni éf nírémori re níriri nernerfná, “Jisasomí aníní nuxídíronáyí, míyíó rárariníníyóniní uríkwínáná pípkímí wíaníwáriníni.” níriri nernerfná apaxípaníní ímónigfáyo seáyí e wímóníjo tññ e nání nuri ² omí re uriniginini, “Nioní aní yoí Damastikasi nání nuri Judayene negí rotú aníyo awí

eánigfáyí oxfrani, apixfrani, giyí giyí óf Jisaso táfamini ininjyimi xídarinagfa nwinirfina fá nixiriri gwí njiri Jerusaremi re nani nimeami bima fá nani joxi payí bi Judayenya rotú anj wiwámi mewegfáwa nani niri rífwamijf neari niapowáreí.” nuriri o payí neari mni wiowaráná ³ Soro payí nurápiri nimeami nuri nuri nuri rixa Damasikasi tíf e anwi e rémóaná re enjinigini. Anjnamí dani wáf nókiénapirfina omí wáf wókiárinjinigini. ⁴ Wáf wókiáraná o xwáfayo píkínimeáaná re enjinigini. Anjnamí dani xwiyfá re rinénapinjinigini, “Soroxini, Soroxini, joxi pí nani nioni rikikifó nikárarinini?” urfagi ⁵ Soro re urinjinigini, “Ámináoxini, joxi goxirini?” urfagi “Nioni Jisasoni joxi rikikifó nikárarinonirini.” urinjinigini. ⁶ E nuriri re urinjinigini, “E nerí aí joxi nwiápinimeami anj api ikwíroninjipimi nani nuri e njewaná ámá wo joxi aga nerípi nani áwanj ririnjoí.” uraríná ⁷ Soro tfini warigfáyí e nirowapimáná xwiyfá bi miripaxí nimóniro xwiyfá rinénaparinjipi arfá nwiwo aiwi ámá womi síjwí mwinigfawixini. ⁸ Soro xwáfayo píkínimeáé dani nwiápinimeari xegí síjwí noxoari naniri aiwi amípi wí síjwí winipaxí mimóninagí nani omí wéyo fá nmaxiriro níméra nuro Damasikasi nímoro ⁹ ninjwearfina o siní síjwí mwinipaxí nerí iniigí niri aiwá niri mepa yaríná sfá wiyáú wiyi órinjinigini.

¹⁰ Ámá Damasikasi njewaníyí wo —O xegí yoí Ananiasorini. Jisasoni uxídarinjí worini. Omí Ámináo orinjá nupápiri “Ananaiase!” uráná o “Ámináoxini, nioni njewanini.” urfagi ¹¹ Ámináo re urinjinigini, “Joxi nwiápinimeami óf Awiaxoi rininjyimi nani nuri anj Judasoyáiwami dani ámá anj xegí yoí Tasasi dánj Soroyí rininjo nani yarinjí wií. ‘O re rinjewaní?’ Yarinjí e wií. Ai agwí o nioni xwiyfá ririmí niarinagí nani rarinjini. ¹² O orinjá nwinirfina re winífrini. Ámá wo, Ananiasoyí rininjo nwiápiri xfo ámi síjwí anini nani wé seáyí e wikwiárfagi winífrí enjagi nani eni rarinjini.” urfagi aí ¹³ re urinjinigini, “Ámináoxini, ámá obaxí ámá joxi ninarinjo nani xwiyfá rarinagfa arfá wináriní. O ámá joxiyá imónigfáyo Jerusaremi dani sípi wikárinjipi nani arfá wináriní. ¹⁴ Apaxípaninjí imónigfá xwéowa payí nearo wiowárenapfagfa nani ámá joxi xwiyfá ririmí nisirfina yoí Jisasoyí rarigfáyo gwí yipaxí nimónimi binorini.” urfagi aí ¹⁵ Ámináo re urinjinigini, “O gí inókíninjí ominjí niarinjo imóniri yoí nioniyápi nani émayo tfini wigí mxií ináyíyo tfini dixí Isireriyó tfini wáf uriri enfá nani rixa rípeanjó enjagi nani joxi anani o tfiní e nani ui. ¹⁶ O nioni nani wáf urimearíná rininjí wímeanfápi nani xaminjoni njífa nwirí wíwapiyimfáriní.” urfagi ¹⁷ Ananiaso arfá e nwiwimi nuri anjwami nipáwiri wé seáyí e nwikwiárimáná re urinjinigini, “Jisasoni dinj nwiákwírorai nani gí nrixímeá imóninjí Soroxini, Áminá Jisaso, óf joxi barinjyimi síjwí simóninjo joxi ámi síjwí aniri kwíyí oyápi síxí rímimori eni nani nirowárenapfagi barinini.” uráná axíná re enjinigini. ¹⁸ Síjwíyo yfáninjí imóninjí upárinjipi rixeámioanjinigini. Rixeámioáaná o ámi piráninjí síjwí naniri nani nwiápinimeari wayí nimeamáná ¹⁹ aiwá niniri enj síxí eáninjigini.

Soro Damasikasiyo ninjwearfina uréwapiyinjí nanirini.

Soro áamá Jisasomi xfdarigfá Damaskasiyo ηweagfáyf tñni sfá wí nñjwearfná kikiá bî mé re enñinigini. ²⁰ Apaxf mé xegf Judayfya rotú anj wí e wí e mirinñfyo nípawiemeri Jisaso nání “Ayf Gorixomi xewaxorini.” urimeñinigini. ²¹ E urimearfná xfo rariñagf arfá wiarigfáyf nñni anñf ududf nwinro re nríga ugíawixini, “Jerusaremi dání áamá Gorixomi xwiyfá ririmi nñwirfná yof Jisasoyf rariñagfyo rikikiffo nñwikarimi bñjo, ayf ro menirani? Áamá re dññf axípi yarigfáyo eni gwí nñyiri nñmeámi nurí apaxfpánñf imónigfá xwéowa tññf e wáriminñri bñjo, ayf ro menirani?” nríga warfná ²² Soro wáf nurimeri píranññf nñrenwipéa nurfná xegf Judayo ududf winf nurekariri “Áamá Gorixoyeáyf neayimixemeanfa nání uowárenapñjo, ayf Jisasorini.” urarfná ayf o e urarññfpi xopirarf wipaxf bî mimónigfawixini.

Judayf Soromi mekaxf umegfá nánirini.

²³ Sfá ayá wí ríxa nñmúrómáná enáná xegf Judayf Soromi pikianiro nání awí neánro mekaxf méagfa aiwi ²⁴ Soro ayf xfo nání mekaxf méfápi nání arfá wíagi nání ayf o éf uminñri nání peyeáána opikianeyinro anj awí nñpimini ákñyáyo midmidáni fwí ge ge inñje ikwáwiyimñrání, árfwiyimñrání, iníná anñf awí nróa pwarñagfá aiwi ²⁵ xegf uréwapñyarññfyo re egíawixini. Ríxa sfá yinñjáná Soromi soxf fá xwé wúmi nñmiárímáná gwí nñjimáná ákñyáyo seáyf émi dání awayini nñmamówára wepfnána o xwfá mfde dání nñroámñimeámi unñinigini.

Soro ámi Jerusaremi nání unñf nánirini.

²⁶ Soro ríxa Jerusaremi nání nurí e nñrémómáná xewanñjo áamá Jisasomi xfdarigfáyf tñni gwiaumf oinñminñri yarfná ayf “O eni nene tñni Jisasomi xfdarñwáyf womaní.” nñyaiwiro wáyf nñwiéra warñagfá aiwi ²⁷ Banabaso omi sanf nurápiri wáf wurimeiarigfáwa tññf e nání nñwirimeámi nurí Soro of e nurí Ámináomi sñjwí winñri o tñni xwiyfá rinñri enñpi nání repiyf wiri o Damaskasi nñjweari Jisaso nání wáf nurirfná ayá igigf mé urarññfpi nání repiyf wiri enñinigini. ²⁸ E eníná dání Soro Jisasomi dññf wíkwíroarigfáyf tñni gwiaumf ninro ananñ Jerusaremi anj nñpimini nemerfná ayá igigf mé Áminá Jisaso nání nuréwapñya nurí yarfná ²⁹ Judayf émayf tfámñni xirigfáyf nñwiápnñmearo re egíawixini. O tñni xwiyfá ximiximf ninro mñxf nñrinñasáná ríxa “Omí píyo dání pikianiréwiní?” nñrinñro e yanñro yarñagfá aiwi ³⁰ Jisasomi dññf nñwíkwírooro nání xegf xextrímeá imónigfáyf omi owikáraneyinñro rñnarigfápi nání nñjfa nímónímáná omi nñmeámi anj yof Sisaria nání nñwero e dání anj Tasasi tññfmi nání uowáraugíawixini.

³¹ Ayináni áamá Jisasoyá sñyikf imónigfá Judia píropenisfyo ηweagfáyfráni, Gariri píropenisfyo ηweagfáyfráni, Samaria píropenisfyo ηweagfáyfráni, nñni nñyopñyarñri nñjwearo dññf sfkfkf nomixíga nuróná Ámináo nání wáyf wiro kwíyf Gorixoyápi arírá wiri yarfná áamá sññf wíni wíni nñkumixíga ugíawixini.

Pitao Iniasomi nanñ imixññf nánirini.

³² Pitao anj apñ apñ ikwíróññfyo nemerfná anj yof Ridayf rinññfipimi nání nñweri nñrémori áamá Gorixoyá imónigfá e ηweagfáyf tñni nñjwearfná ³³ áamá wo —Xegf yof Iniasoyf rinñjorini. Xegf enñ nñni

síwímí eño enagí nání íkwianwíyo wenáná xwiogwí wé wúmi dánj waú wo múroñoríni. O íkwianwíyo wenagí Pitao síñwí níwíníri³⁴ re uríñinigíni, “Iniase, Jisasi Kiraiso píraníñj simíxíagí nání níwiápíni-meari díxí íkwianwí kíroáreí.” uráná re enjínigíni. O axíná wiápíni-meariñinigíni.³⁵ Níwiápíni-meari emearíñagí ámá anj apí Ridayi riníñjípimi dánjyí tñni ámá ayoxí Saroniyi riníñjípimi ñweagfáyí tñni omí síñwí e níwíníro nání níkinímóníro Ámínáo tífamíni dñj wíkwírogfawixíni.

Pitao uráná Tabitaí wiápíni-meari nániríni.

³⁶ Anj yoí Jopayi riníñjyó apíxí Jisasomi xídaríñj wí —Í xegí yoí Tabitaíríni. Girikíyí píné tñni Dokasíríni. Í kikiáfá bí mé aníñj miní ámá uyípeayí imónigfáyo nání ayá níwianíri nání sanj nurápa waríñiríni.³⁷ Í Pitao síní Ridayo ñweañáná simíxí níwerí penjínigíni. Péagi píyími píraníñj ígfá nearo anj awawá íkwíróñíñjyó seáyí émi nítimáná³⁸ “Pitao anj yoí Ridayo ñweani.” rinaríñagía arfá níwiro Jopa anj apimi dání anjwí e enagí nání Jisasomi xídaríñjyó wígf waúmi urowáráná awaú nuri wauní ríxíñj re urígfisixíni, “Joxi nene tñj e nání bei. Síní mepaní.” urfagí³⁹ Pitao níwiápíni-meami awaú tñni níbiro anj e rémóáná ayí anj awawá seáyí émi íkwíróñíñjwámi nání nípeameami nípeyiro apíxí aní imónigfíwa xfo roñe anjwí e éf nírómáná ñwí nearo rapírapí aikí amípi nñni í síní wíyí tñni níñwearfna imíxagípi síwá níwia warfna⁴⁰ Pitao ayo “Wáfmi nání peyeápoyí.” nurowárímáná xómíñj níyíkwiri Goríxomi yaríñj níwimáná apíxí píyí wenímíni níkinímóníri re uríñinigíni, “Tabitaixi, wiápíni-meai.” uráná re enjínigíni. Í ríxa síñwí noxoari Pitao ñweañagí níwíníri sá wíraríniñe dání níwiápíni-meari éf ñweañjínigíni.⁴¹ Níwiápíni-meari éf ñweááná Pitao ímí wéyo fá níxírimáná nímfeyoari ámá Goríxoyá imónigfáyo tñni apíxí aníwami tñni ení rfaiwá nuríri ríxa fwiapána í ámí síñj úagí nání ayo mñni winjínigíni.⁴² Pitao e éfpi nání ámá anj Jopayi riníñe nímfíni ñweagfáyí arfá níwiáríróná obaxí wí Ámínáomi dñj níwíkwíróa ugíawixíni.⁴³ O sfá ayá wí Jopa níwerfna ámá wo tñni —O xegí yoí Saimonoyi riníñoríni. Burímákau wará enj erí yeáyí imíxíri yaríñoríni. O tñni ñweaagíri.

10

Anjñají wo Koniriasomi síñáni urónapiñj nániríni.

¹ Anj yoí Sisariayi riníñjípimi ámá wo —O xegí yoí Koniriasoyi riníñoríni. Émáyí porisí símíñj níwíníro axe gwí mónigfá Itariyi riníñjyó seáyí e imóníñjyí woríni.² “Goríxomi píraníñj ouxfídmíni.” níyaiwiri aníñj miní yaríñoríni. O tñni ámá xegí anjyó ñweagfáyí tñni Goríxo nání wáyí níwíníro nání Judayí uyípeayíyo sanj urápayiri nígwí mñni wiayiri yaríñoríni. Íníná Goríxomi xwíyí rírímí wiayaríñoríni.³ O sfá wíyimi 3:00 p.m. imóníñáná oríñá wíñarínná anjñají Goríxoyá wo níwímeari re uríñinigíni, “Koniriasoxíni!” urfagí⁴ o síñwí agwí níwínáríñísána sírí nípíkíníri re uríñinigíni, “Ámínáoxíni, píriñi?” urfagí anjñajo re uríñinigíni, “Goríxo xwíyí fájoxi rírímí wiayaríñjpi arfá sírí uyípeayíyo sanj nurápirfna mñni wiayaríñjpi síñwí raníri nerí nání yayí winaríñagí nání nírowárenapíñjot.⁵⁻⁶ Agwí joxi ámá wo

Saimonoyí ríninjomí —O xegí yoŋ bí Pitaoríní. O áamá burímákáú wará enj éri yeáyí imíxírí yarínj Saimonoyí ríninjoyá anj rawírawá imanjá pá tñní míríninjwámí njeaní. Omí wirímiaupírí nání Jopa nání áamá wamí urowárei.”⁷ Anjínajo e nurímí úaná Koniriaso xegí anjwámí omínj wíarígáyí waúmí “Eíní.” nurírí símínj wínarínj xío tñní anínj miní emearínj womí ení —O “Goríxomí píránínj ouxfídmíní.” niyaiwirí anínj miní yarínjoríní. Omí ení “Eíní.” nurírí awamí⁸ amípí nñní anjínajo uríípi nání repíyí níwimáná Jopa nání uowárínjinigíní.

Pitao ikwákwá níyárírí wínínjípí náníríní.

⁹ Sá wegíáwa wáfápi tñní níwíápínímeámí nuro nuro síní óf e nuróná Jopa tñj e anjwí e rémoanro yaríná Pitao ikwawedí imónínjáná Goríxomí xwíyíá rírímí wimínírí nání anj xío wearínjwámí waíwíyo níxéga nípeyírí anj ríwí seáyíyo ikwíróniñe dání e yaríná¹⁰ agwí wíagi “Aiwá onímíní.” níwimónírí aí ayí aiwá síní ríyamí yaríná ikwákwá níyárírí¹¹ wenínj yáníyí wínínjinigíní. Anjínámí dání óf nínímáná rapírapí xwé wúnínj imónínj bí mídání biaú mídání biaú fá níxírímáná xwíáyo nání awayíní nímamówára wepíninarínjagi níwínírí¹² ríxa xwíáyo ikwíárínáná wenínj éyí wínínjinigíní. Nanjwí xwé xíxegíní tñní amípí agwí tñní napéa warínjípí tñní ínj xíxegíní tñní iwáfípímí wenjagi wínaríná re enjínigíní.¹³ Xwíyíá bí nírinénapírí re urínjinigíní, “Pitaoxíní, níwíápínímearí nanjwí apí nípíkírí nei.” uríagi aí¹⁴ Pitao re urínjinigíní, “Ámínáoxíní, aga oweot. Nanjwí Judayene njwí ikaxí eánínjípímí dání ‘Njwáríní.’ rínínjípí, ayá nínínírí piaxí neánípaxí imónínjípí síní míníáoní enjagi nání joxí nííípi wí emíméíní.” uríagi¹⁵ xwíyíá ámi bí re rínénapínjinigíní, “Goríxoní ríxa ‘Njwá mimóníní.’ ráríípi nání síní dínj re míyaiwipani, ‘Nínínínáyí, síní ayá nínínírí piaxí neánípaxí imónínjípírání?’ míyaiwipani.” rínénapínjinigíní.¹⁶ Pitao sínjwí wínírí arfá wirí éfípi axípi biaú bí níwínayimáná enjáná re enjínigíní. Iwáfípi apaxí mé nípeyírí anjínámí aínínjinigíní.

¹⁷ Pitao ikwákwá níyárírí wínínjípí nání “Pí nání rífa wíníníní?” níyaiwirí ududí ayá wí níkáriga waríná re enjínigíní. Áamá Koniriaso xío tñj e nání wáf uowáfáwa anj wíyo Saimonoyá anj nání yarínj níwíera níbímáná ríxa ákínj íwí e nírónapíro¹⁸ rífaíwá re rígfawixíní, “Áamá Saimono ámi yoŋ bí Pitaoyí rínínjo re rínjeaní?” rífaíwá e raríná¹⁹ Pitao ikwákwá níyárírí mfkípi nání “Pí nání rífa wíníníní?” níyaiwirí dínj e píkinaríná Goríxoyá kwíyípi omí re urínjinigíní, “Arfá níí. Áamá waú wo joxí símeaníro nání páfá siarínjoí.²⁰ Wigí dínjyo dání marfái, níwanínjoni awa joxí siríménapírí uowárénapáfá enjagi nání joxí níwíápínímeámí níwepínírí dínj obíboxí ‘Pí nání rífa yaríníní?’ mímó ananí awa tñní níkumíxínírí nawíní úpoyí.” uríagi²¹ Pitao awa rogíe nání níwepínírí re urínjinigíní, “Arfá nípoyí. Áamá soyíné páfá yarígó, ayí nioní nání yarínjoí. Soyíné pí nání bíoyínéríní?” uríagi²² awa re urígfawixíní, “Koniriaso —O porísí 100 imónígíáyo seáyí e wimónínjoríní. Áamá wé rónínjo nímónírí Goríxomí wáyí wíarínjoríní. Díxí Judayí nñní ‘O áamá nanjoríní.’ rarígoríní. Omí anjínají wo re urénapínjinigíní, ‘Joxí xwíyíá o rínínfápí arfá wirífa nání omí wirímiaupírí nání díxí wamí uowárei.’ urénapínj nání bíwáoneríní.” uríagífa²³ Pitao “Ananí níwíapíro nioní tñní sá oweaneyí.” urínjinigíní.

Pitao Koniriasoyá anjwámi nání unj nánirini.

Sá weŋo wáfapí tñni nwiápnimeari awa tñni nuróná áamá Jopa dánj Jisasomi dñj nwiápnimeari nání xexirímea imónigfáwa tñni nawini nuro ²⁴ ófmi sfá wiyi wegfáwa nwiápnimeami warfána Koniriaso xegí xexirímeayí tñni xegí nkumixinri emearigfáyí tñni awí neaárimáná wenñj nerí ŋweañána Pitao anj apimi Sisariayí rññjipimi nrémori ²⁵ anj Koniriasoyáiwámi páwimñiri éfyí o Pitao tñni nerimeánirfána oyá síkwí tñj e nřpkñimeari mñj xwífayo ikwíronjñigini. ²⁶ E éagí aiwi Pitao omi árřwí numeari re urññigini, “Joxi nwiápnimeari éř roi. Nioni eni sa áamá wonirini.” nuriri ²⁷ o tñni xwiyfá nrññiri nerimeánimi nřpáwirfána áamá obaxí awí neániro ŋweañagfá nwiññiri ²⁸ re urññigini, “Judayene re rñnarñwápi nání émayíne xamñjfyíne eni nřfá imónño, ‘Nene émayí tñni gwiaumí ninřranénarani, xwiyfá nñwearanénarani, apimi dání negí ŋwí ikaxí rñnarñwápi wiaikiarñwini.’ E rñnarñwápi nání xamñjfyíne nřfá imónño. E nerí aí Gorixó nioni re oyaiwinri oriñá nřpárññigini, ‘Émayí aí wo tñni gwiaumí minřpaxí mimónni.’ E oyaiwinri oriñá nřpárñj enagí nání ‘Émayí tñni gwiaumí ninřfána piaxí eániřpaxřni.’ wí sñni řipaxonimani. ²⁹ Gorixó sfá éññj ní enagí nání áamá rowa nioni nrimeániro báná nioni urakimñiri wí murí sa arfá nwiwiri númi bññigini. Ayinání yarñj bñ oseaimni. Pí nání nrimeáonřni?” urřagí ³⁰ Koniriaso re urññigini, “Nioni aginá ayimñi sfápi tñni xixeni reyáiná 3:00 p.m. imónñána anj riwámi dání Gorixomi xwiyfá rññimí wiarfána re enñigini. Áamá rapřrapí xwñfá eaarñj yññj wo nrónapri ³¹ re nrññigini, ‘Koniriasoxni, joxi Gorixomi yarñj wiarñjpi arfá siri joxi áamá uyipeayfyo arřá wiyarñjpi sñwí ranri nerí nání yayí winarñjagí nání nrówarénapño. ³² Agwí joxi áamá wo Saimonoyi rñññomi —O xegí yoř bñ Pitaorini. O áamá burímákau wará enj eri yeayí imixiri yarñj Saimonoyi rñññoyá anj rawřrawá imanřpá tñni nrññiwámi ŋweani. Omi wirímiaupřri nání Jopa nání dñxí wami uowárei.’ nrřfagí ³³ nioni sñni mé anñni áamá wa joxi sirimeapřri nání uowáraná joxi nanj nerí awa tñni bñni. Agwí nene Ámináo ‘Xwiyfá ayo urřriřni.’ rññjpi nřpini arfá wianřrane nání Gorixoyá sñwí anñe dání awí neánarřrane ŋweañwini.” urññigini.

Pitao anj Koniriasoyáiwámi dání uréwapñjñi nánirini.

³⁴ Pitao manj nřyoámore re urññigini, “Xami nioni Gorixó yarñjpi nání majfá nerí aiwi agwí rřxa nřfá imónñini. O wí sfmí sfmí e nřmeri animí yarřaññj epaxomani. ³⁵ Omi wáyí wiro wé rónñj imónñjpi ero yarřgí giyí giyí gwí wřř wřřimi dánj imónigfáyí aiwi xřo třámñi báná anani yayfni nwiwiri umimñarñřni. ³⁶ Xwiyfá Gorixó Isirerene yanj neaiapñj řpi nání seyíne rřxa nřřfáni. Jisasi Kiraisomi — O Ámináo nimónri áamá nřyoní seayí e wimónñorini. Omi dñj wřkwřroarñwápi dání Gorixó tñni přfá wřřniřpaxí imónñwini. ³⁷ Jono xami wayí xegí umeañpi nání wáf nememána enána Gariri dání iwamfó nimóga bñri Judia přopenřfyo ami ami imónmeri enřpi nání xamñjfyíne nřřfáni. ³⁸ Nasareti dánj Jisaso nání rarññni. Omi Gorixó nrřpearí xegí kwiyřpi wiri enj sřxí weámixri éána o Gorixó dñj ukřkoyagí nání nemeřfána ámayo nanñni nwiwiri áamá obo dñj nrñxeroni řipi wřkárarñfyo nřyoní nanj imiximēñpi nání

seyfne ríxa nijfáriní. ³⁹ Amípi o negf Judayf anfyo eri negf anf xwé Jerusalemípmi dání eri enfpí wone síñwí wínarónwáone riwoneríni. Omí nípikironá yoxáfyo yekwíroárfagfa aí ⁴⁰ sfá wíyau wíyi nórímáná enjáná Goríxoyá dñfyo dání níwíápfnímearií amá síñwí anigfe dání marfái, síñání wimóníñigíni. ⁴¹ Gf amá Judayf nfní síñwí anigfe dání marfái, amá Goríxo enjáná dání síñwí wínarórfírxíníri neaeyíronone —None o xwárfpáyo dání níwíápfnímeámáná enjáná o tñní iníigf nírane aiwá nírané enwáoneríni. Noneyá síñwí aníñwáé dání síñání níneaimóníri ⁴² sekaxf re nearíñínigíni, ‘Soyfne nioní nání amáyo wáf urímero “Ámá síñf ñweagfáyo tñní ríxa pegfáyo tñní níyoní áwíní e níñweámáná wigf yarigfápi eyeyíromf enfa nání Goríxo rípeano, ayf oríni.” Áwanf e urímero éfírxíní.’ ⁴³ E nearíño nání wáf nearókiamoagfá nfní re nearagfóríni, ‘Ámá omí dñf wíkwírófáyf nfní xfo wíñfípmi dání Goríxo ananí yokwarímí wíaríñfíri.’ nearagfóríni.” uríñínigíni.

Émáyo Kwíyf Goríxoyápi wáiníñf náníriñí.

⁴⁴ Pítao xwíyfá apí síni nura warfná re eníñigíni. Ámá xwíyfá o raríñfípi arfá wíarígfáyo níyoní kwíyf Goríxoyápi wáiníñínigíni. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kwíyf Goríxoyápi wáináná Judayf Jisasomí dñf wíkwíroarígfá Pítao tñní bfáyf weníñf éfáyf wíñígfawíxíni. Xwíyfá arfá wíarígfá tíyf ríxa pfné xíxegfíni ayf majfá imónígfáyf ríro Goríxomí seáyí e umero yaríñagfá níwíníro nání re yaiwígfawíxíni, “Goríxo xegf kwíyf émáyo sípíí mífí nene xwé ayá wí neaiapíñfpa ayo ení anfá axípi rfa wíaríni?” níyaiwíro ududf níkárfga warfná Pítao re uríñínigíni, ⁴⁷ “Ámá kwíyf Goríxoyápi wáiníí tíyf iníigf tñní wayf meapaxf mímóníñojí.” go ríñíñojí? Oweot, kwíyfpi nene neaainíñfpa axípi wáiníí enagí nání amá wo e rípxaf mímóníni.” nuríri ⁴⁸ sekaxf re uríñínigíni, “Ámá tfy Jisasi Kíraisomí dñf wíkwíroaríñagfá nání wayf umeaipoyí.” uráná ayf “‘Joxí nene tñní sfá amí wíni re onweaneyí.’ neaimónaríni.” urígfawíxíni.

11

Pítao Koníriasoyá aníwámí enfpí Jerusalemí dání áwanf uríñf náníriñí.

¹ Wáf wurimeiarígfáwa tñní amá Jisasomí dñf níwíkwíróro nání xexírfmeáníñf imónígfá Judía píropenísfyo wí e wí e ñweagfáyf tñní xwíyfá rípi ríñaríñagí arfá níwíro “Émáyf ení Goríxoyá xwíyfápi arfá níwíro dñf wíkwírórfárfíni.” ríñaríñagí arfá níwíro ñweanáná ² Pítao Jerusalemí nání níyírí rémóáná xegf Judayf wí —Ayf Jisasomí dñf níwíkwíróro aiwí re rarígfáyfíriñí, “Émáyf Jisasomí dñf níwíkwíróroná iyf símf sfo níwákwiníro nene imóníñwápa nímoníróná, ayf ananíriñí.” rarígfáyfíriñí. Ayf wí Pítaomí mífí nuríro ³ re urígfawíxíni, “Joxí pí nání negf yaríñwápi ogámí nerí émáyf, iyf símf sfo mífwákwinípa egfáyf tñní gwíaumf níniñí nawíni aiwá níñínigíni?” urfagfá aí ⁴ Pítao xámí imónífe dání repíyf níwíera nurí nurenwípéa nurfná re uríñínigíni, ⁵ “Nioní anf yof Jopayo níñwearí Goríxomí xwíyfá ríriímí níwírfná íkwíkwí níyárfíri oríñá nípáraná weníñf yánfáyf wíñíñanigíni. Rapírapf xwé wúníñf imóníñf bí mífání biaú mífání biaú níxírfmáná aníñnamí dání awayíni

nimamówáriga weaparigagi nîwînrî nionî tînjî e ikwiárînénapáná⁶ rapîrapî iwáf inîjúmî pírániñjî sîñwî owînmînrî ínîmî sîñwî agwî wînfáyî wîñjanigîni. Nanwî ámá iwî mearigfáyî tîni sayî tîni agwî tîni níropéa warîñjîyî tîni inî wînrî wînrî wînrî wînrî⁷ anînamî dánî xwîyáfá re rînénapîagi arfá wîñjanigîni, 'Pitaoxîni, nîwiápnîmeari narwî apî nîpîkiri nei.' nîrfagi arfá nîwirî aí⁸ nionî re urîñjanigîni, 'Ámináo xîni, amîpî "Nwáfá rîni." rîniñjîpî, nînrîfná piaxî eánîpaxî imónîñjîpî sîni iwamfó gîgî bî méáonîrîni. Aga wî nîmîméni.' urfagi aí⁹ xwîyáfá anînamî dánî rînénapîfîpî ámî bî nîrînénapîrî re nîrénapîñjîni, 'Gorîxonî rîxa "Nwáfá mimónîni." rárfápi nánî joxî sîni dînjî re mîyawiapanî, "Nînrîfnáyî, sîni ayá nîninîrî piaxî neánîpaxî imónîni." mîyawiapanî.' Xwîyáfá e nînrînénapîmáná¹⁰ xwîyáfá apî axîpî biaú bî nînrînénapîmáná írîwáfîpî ámî anînamî nánî mîxeánénapîñjîni. ¹¹ Mîxeánénapáná axíná re enîñjîni. Ámá waú wo —Awa Sisaria dánî nionî tînjî e nánî uowáfáwarîni. Awa anî none wearîñwáiwámî rémónapîgîfawixîni. ¹² Rémonápáná kwîyî Gorîxoyápi re nîrîñjîni, 'Joxî awa tîni ananî uî. Awa tîni nawîni nuróná dînjî kîkîmî nimóga nuri "Pî nánî ámá rowa tîni warîñjîni?" mîyawiapanî.' nîrfagi nionî tîni ámá Jisasomî dînjî nîwîkwîróro nánî nîrîxîméá imónîgîfá wé wîúmi dánî wo rowa tîni nurane ámá nionî nánî uowarénapîoyá anîwámî páwíáná¹³ o xegî anîyo anînajî wo sîñjîni nîwimónîrî urîñjîpî nánî repîyî nîneairî re nearîñjîni, 'Anîñajo re nîrîñjîni, "Dîxî ámá wa Saimonomî —Oyá yoí bî Pitaorîni. Omî wirîmiaupîrî Jopa nánî uowárei." nînrîrî¹⁴ re nîrîñjîni, "Xwîyáfá o nîbirî rîrîñjîpî joxî tîni ámá joxîyá anîwámî wearîgîfáyî tîni arfá wîpîrfápi dîni Gorîxo yeáyî seayimîxemeanfá rîni." Anîñajo e nîrîñjîni.' nearfagi¹⁵ nionî xwîyáfá iwamfó uréwapîyaríná re enîñjîni. Kwîyî Gorîxoyápi nene xámî nîneaimearíná neaainîñjîpa ayo enî axîpî wáinîñjîni. ¹⁶ Axîpî wáinîfagi nîwînrî xwîyáfá Ámináo nearagi rîpî nánî dînjî nîrónîñjîni, 'Jono iniigî tîni wayî seameaiagi aiwî Gorîxo seyíné xegî kwîyîpî tîni wayî seameainfá rîni.' rîñjîpî nánî dînjî nîrónîñjîni. ¹⁷ Gorîxo nene Áminá Jisasi Kiraisomî dînjî nîwîkwîrómáná enáná xegî kwîyîpî anfá neaiapîñjîpa ámá ayo enî axîpî wíagi nánî 'Nionî Gorîxo xegî dînjîyo dánî yarîñjîpî pîrfî urakîpaxorîni.' rîseaimónarîni?" urfagi¹⁸ awa xwîyáfá Pitao urfîpî pírániñjî arfá nîwîro omî ámî xwîyáfá bî murî Gorîxomî seáyî e numeróná re rîgîfawixîni, "Gorîxoyá dînjî tîni émáyî enî wigî fáfá yarîgîfápi rîwîmîni nîmamoro dînjî nîyîmîñjî imónîñjîpî meapaxî imónîñjîni." rîgîfawixîni.

Adioki ñweáyî wî Jisasomî dînjî wîkwîróáná imónîñjîpî nánîrîni.

¹⁹ Xámî Sîtipenomî nîpîkiróná Jisasomî dînjî wîkwîroarîgîfáyo xeanîñjî nîwîkârîro xîdîxîdowárî éagîa émáyî anîmîni numiamoróná wî xwáfá rawîrawápámî enîpî xegî yoí Pinisia ñwearo wî píriñwî Saipîrasî rîniñjîyimî ñwearo wî anî bî xegî yoí Adioki ñwearo neróná xwîyáfá Gorîxoyápi émáyo muréwapîyî wigî Judayonî nuréwapîya nuro aí²⁰ wigî wa píriñwî xegî yoí Saipîrasî dánî xîrîgîfáyî tîni anî yoí Sairini dánî xîrîgîfáyî tîni Adioki nîrémero wáf nurîmeróná émáyo enî xwîyáfá Áminá Jisaso nánî yayî wîñpaxîpî nura emegîfawixîni. ²¹ E

yarfná Áminá Gorixo dñf ukikayori enj sixf weámixri yariñagf nání áamá obaxf wigf ñwáfá nání yariñgáf arfá nikeamoro Ámináo tfámni níkinimóniro dñf wíkwfrogfawixini.

²² Ámá Jerusaremí dání Jisasoyá siyikf imónigfáyf xwiyfá rípi rinarinagfa arfá níwiro “Adiokiyo émáyf obaxf Jisasomí dñf wíkwfroaríñoi.” rinarinagfa arfá níwiro nání Banabasomí Adioki nání uowárágfa ²³ o nuri añf apimí nrémorí wññiniginí. Gorixo émáyo wá níwianrí ayo wimixaríñpí níwñríná dñf nífá níwinrí enj ríremíxf níwirí re uríñiniginí, “Gorixomí wí rfwf mumó aníñf miní ayá tñf xdfírixini.” uríñiniginí. ²⁴ O áamá nanf yariño imónirí Gorixoyá kwíyfpí ayá wí sixf wñrí Jisasomí dñf ayá wí wíkwfrorí yariño enagf nání e uríñiniginí. Ámá obaxf Ámináomí dñf wíkwfrofáyf axíníñf nimóniro níkumíxíga warinagfa ²⁵ Banabaso Soro nání pfá emínrí añf yoí Tasasí nání nuri ²⁶ apimí ñweañagf níwñrí níwirimeámí bfiwáu nawíní Adiokiyo níñwearíná áamá e dñf Jisasoyá siyikf imónigfáyf tñf awí neányiro obaxf wíyo nuréwapíya nuríná xwiogwf wo awáúmí e múroniniginí. Adiokiyo e íná dání áamá wí áamá Jisasí Kiraisomí uxídarigfáyf nání yoí Kirisítenyí iwamfó wírigfáriní.

²⁷ Íná wáf rókiamoarigfá wa Jerusaremí pñf níwiárimí Adioki nání níweapíro ²⁸ wigf wo Agabasoyí rññño éf nírorí Gorixoyá kwíyfo dání wáf nurókiamorí re uríñiniginí, “Aiwá nání xwáfá tfyo ñyoní aga dfwf ayá wí ikeamónanfwaríni.” E uríñpí Romíyf míf ináyf Kírodiasoyí rññño menweañáná dfwf apí ikeamónagfa nání ²⁹ Jisasomí xídarigfáyf woní woní xíxegfni níwipaxf imóníñpa wigf dñf re yaiwigfawixini, “Negf nírxímeá Judia píropenisfo ñweagfáyo arírá wianfwá nání nígwí apí apí nítrane wiowáfwaniginí.” níyaiwiro ³⁰ xixení e nero nígwí awí eáfapí Banabaso tñf Soro tñf awáu nímeámí nuri Jisasoyá siyikf imónigfá Jerusaremí ñweagfáyo wipenweagfáwamí miní wípísfí nání wiowáfawixini.

12

Míxf ináyf Xeroto Jemisomí píkírí Pitaomí gwí uyirí enj nániríni.

¹ Íná Judayf míf ináyf Xeroto Jisasoyá siyikf imónigfáyf wíyo ríkiríró wíkaríni nání fáf níxírí ² porisf wamí uráná kirá tñf Jonomí xíráo Jemisomí píkgfawixini. ³ Jemisomí píkiagfa nání Judayf yayf yarinagfa níwñrí Xeroto sípí ámí bí nerí re eníñiginí. Pitaomí ení fáf xíríñiginí. Sfá Pitaomí fáf xíríñíyí tñíná Judayf Gorixo eníná múronpí nání dñf moprí nání bisfkerfá yisf mayf úrapí nimíxíro narígná omí Xeroto fáf xíríñiginí. ⁴ Omí fáf níxírímáná re yaiwíñiniginí, “Sfá Anfnajo Neamúroagoí rñññf rípi ríxa pweáná omí gwí añfo dání nímxearí áamá nñf síñwf anígte dání xwírxí numerí píkiímiginí.” níyaiwirí gwí añfo níñwiráriná porisf awí eánigfá biaú biaú xíxegfni wáu wáu awí mearoayiprí nání wáriniginí. ⁵ E wáraná Pitaomí gwí añfo awí mearoarinagfa aí Jisasoyá siyikf imónigfáyf Gorixo omí arírá owiníñrí aníñf miní arfá rfá wé yariñf níwiéra ugáfawixini.

Anfnajf wo Pitaomí gwí añfo dání míxeañf nániríni.

Mixí ináyí Xeroto penj nánirini.

²⁰ Xeroto áamá Taia ηweáyo tñni Saidoni ηweáyo tñni wikí bi onimíapí mīwóní ayá wí wónariηagi wigí wí awí neánarimáná o ηweaηe nání nībīro xámí Xerotoyá gapimaní seáyí e imónigfá wo tñni —O xegí yoí Bīrasitasorini. O tñni xámí Xeroto wikí wónariηapí nání xwiyfá nimixiro re urigfawixini, “Joxi Xeroto wikí neaónariηapí nání omí xwiyfá nīneauriyiri piyfá neawírii. Áamá dīxí mīxí ináyomi sīmarηwiyóniηí wurinigfáyo aiwá bí yariηwáone eηagi nání rīrariηwini.” uráná o re uriniginini, “Soyfne tñni nawíni nīrorane seauriyimfáriní.” urfagi awa weniní nero ηweaηáná ²¹ sfá Xeroto xwiyfá imixinfá nání rāriniηyi parimóáná o mīxí ináyowa yīnariηapí okiyfá ninimáná xegí siá íkwianwí seáyí e imixiniηnami niηweari xwiyfá rīrimí wiaríná ²² áamá awí eánigfáyí rfaiwá nīriro re rayigfawixini, “Xwiyfá apí áamá woyá mīrinarinini. Apí anfnami dání ηwfá imóniηí woyániηí rinarini.” rayaríná re eniginini. ²³ Ayí urarigfápí nání xewaniηo pírí nīrakiniri “Gorixomini seáyí e numeri rīpoyí.” muripa éagi nání Gorixoyá anfnají wo rfiniηí wíáná agwí ayiηwí noríná piyf omoniiginini.

²⁴ E neri ai xwiyfá Ámináoyá surfmá mimóní siní nīriηa nuri nání áamá obaxí nīkumixīga ugíawixini.

²⁵ Banabaso tñni Soro tñni awaúmi niηwí rīpí negí nīrixīmeá imónigfá Jerusaremi ηweagfáyo mīni wīisixiniri wiowarigfápí rīxa niyárimáná Joni Makomi nīwirimeámi Jerusaremi pñni nīwiárimí ámi Adiokí nání yigfawixini.

13

Banabasomi tñni Soromi tñni wáí urimepīsfí nání nīrīpearo urowarigfá nánirini.

¹ Jisasoyá siyikí imónigfá Adiokiyo ηweáyí wigí wa wíá rókiamoarigfá imóniro wa urēwapiyarigfá imóniro egfáwa rowariní. Wo Banabasorini. Ámi wo Simiono xegí yoí bi Naijeroyí wīrigforini. Ámi wo Sairini dání Rusiasorini. Ámi wo Maneyeno —O gapimaní Xeroto tñni nemeríná xwé iwiaronorini. Ámi wo Sororini. ² Ayí awí neániro Ámináomi yayí nīwiro aiwá ηwfá ηweaηáná kwíyf Gorixoyápí re uriniginini, “Banabaso tñni Soro tñni nioni awaú e éisixiniri wéyo fá umírariηapí xixeni emepīsfí nání nurīpearo urowarīpoyí.” uráná ³ ayí aiwá ηwfá ηwearo Gorixomi xwiyfá rīrimí wiro néfasáná awaúmi wé seáyí e nīwikwiárimáná urowarigfawixini.

Banabaso tñni Soro tñni pīriηwí Saipīrasipimi dání wáí urimegí nánirini.

⁴ Awaúmi kwíyf Gorixoyápí urowarīfagi nīweri aní yoí Serusia riniηipimi dání sipixí womi nīpīxemoániri niηweámáná pīriηwí Saipīrasí riniηiyimi nání nuri ⁵ sipixi aní yoí Saramisiyi riniηipimi iwiékiniēmeááná awaú sipixīyo dání nayoari Judayíya rotú aní wí e wí e mīriniηíyo dání Gorixoyá xwiyfápí wáí nurīmeríná Joni Mako eni saní nuráimeri ⁶ rīxa pīriηwí mīwí midáni dání midáni nání wáí nura neméfisáná aní yoí Peposiyi riniηipimi nīrémoro wīnigfawixini. Áamá ayá mīkfí ikiní wo —O Judayí worini. Mimóní wíá rókiamoarini

worini. Xegf yoŋ Ba-Jisasoyi wírígforini. ⁷ O tñni p̄ropenisf apimi dani p̄rimiao —O xegf yoŋ Sejas̄ Porasorini. Dñf neyirori aumaumf inñorini. O tñni ñikumixiniri ñweagf̄forini. O anf apimi ñweanagf̄ Banabaso tñni Soro tñni sñw̄f e ñw̄winiri wáf urimearfn̄a p̄rimiao xw̄ȳfá Gorixoxo nani wáf rarigf̄ipi arfá owiminiri awaumi “Eini.” ur̄agf̄ ai ⁸ ayáf m̄kf̄ ikinjo —Ḡirikȳf wigf̄ p̄né tñni Erimiasoyi rinñorini. O p̄rimiao Jisasomi dñf m̄w̄kw̄fropa oeniri awaumi xegf̄ dñfyo dani p̄rf̄ rakiminiri éagf̄ aiwi ⁹ Soro —O xegf̄ yoŋ bi Poroyi ur̄igf̄orini. O kw̄ȳf Gorixoyápi ayá wí s̄x̄f w̄inñagf̄ nani ayáf m̄kf̄ ikinjomi r̄ixa sñw̄f agw̄f ñw̄winariri ¹⁰ m̄x̄f re ur̄inñigini, “Oboyá niaiw̄inñf̄ imónñf̄ roxini, áamá wé rónñf̄ yarigfá ḡȳf ḡȳo p̄rf̄ urakiminiri yarñoxirini. Arfki yapf̄ wiwap̄yiri f̄w̄f ur̄ap̄iri nera warñoxirini. Ámináo nani nepaxñf̄ rinñf̄pi joxi anñf̄ minf̄ yapfn̄ imor̄réni?” nuriri ¹¹ re ur̄inñigini, “Agwi nioni re r̄irarñini, ‘Ámináo r̄ixa dñf̄ rik̄ikayogf̄ nani joxi sñw̄f ñsup̄ariri sfá obaxf̄ w̄yo sogw̄f sñw̄f w̄inr̄f̄aman.’ r̄irarñini.” uráná re enñigini. Agw̄f w̄ánñf̄ úrariri sfá uyin̄ariri éagf̄ nani “Áamá go go wéyo fá ññixiriri óf̄ siwá ñinr̄fenñjo?” ñȳaiwiri áamá nani p̄fá emenñigini. ¹² E éagf̄ p̄rimiao sñw̄f ñw̄winiri Jisasomi dñf̄ w̄kw̄fronñigini. E ner̄i Ámináo nani ur̄ewap̄yarigf̄ipi nani ududf̄ ñw̄wiga unñigini.

Banabaso tñni Soro tñni Pisidia p̄ropenisf̄yo nani nuri Adiok̄ȳo wáf urimegf̄f̄ naniini.

¹³ Poro tñni ñikumixiniri emearigf̄iwaú tñni Peposi p̄ni ñwiarimi nuro s̄p̄ix̄f̄ womi ñp̄xemoán̄ro ññweámáná nuro Pabiria p̄ropenisf̄yo anf̄ xegf̄ yoŋ Pega rinñf̄pimi iwiék̄ñimeááná nayoaro e dani Joni Mako awaumi p̄ni ñwiarimi ámi xegf̄ ax̄f̄ Jerusarem̄ nani úagf̄ aiwi ¹⁴ Poro tñni Banabaso tñni awaú Pega ñm̄urori Pisidia p̄ropenisf̄yo anf̄ xegf̄ yoŋ Adiok̄ȳi rinñf̄pimi ñr̄émori Sabarf̄ayo Judayf̄yá rotú anf̄yo ñp̄awiri éf̄ ñweanáná ¹⁵ ñw̄f ikaxf̄ eánñf̄pimi bi fá roro wáf rókiamoagf̄awa eagf̄apimi bi fá roro ñȳarimáná rotú anf̄ iwám̄i mewegf̄awa áamá womi awaú éf̄ ñweagf̄ie nani nurowar̄ro re ur̄igf̄awixini, “Re urei, ‘Negf̄ ñr̄ix̄f̄meá imónñiḡiwaagw̄i, awagw̄i xw̄ȳfá enf̄ r̄ir̄émix̄f̄ neaipaxf̄ bi enánáyf̄, anani near̄ipi.’ urei.” urowaráná o nuri awaumi ax̄f̄pi e uráná ¹⁶ Poro ñwiap̄in̄meari wé ówanf̄ nuyimáná re ur̄inñigini, “Gf̄ Is̄irer̄iȳné tñni émáyf̄ Gorixomi wáyf̄ ñw̄iwo nani nene tñni naw̄ini awi neán̄rane Gorixomi yayf̄ wiar̄ñwáȳné tñni arfá nípoyi. ¹⁷ Ñw̄fá Is̄irer̄eneyá ar̄owéyf̄ ux̄f̄dagf̄o, o en̄iná negf̄ ar̄owam̄i neyirori ayf̄ anf̄ m̄dán̄ȳf̄ nimón̄ro Is̄ip̄ȳf̄ anf̄yo ñweanáná oyá dñf̄ tñni sayá nimóga numáná enáná o enf̄ s̄x̄f̄ neán̄ri emim̄ ñwiwap̄ya unñpimi dani anf̄ ayo dani ñwir̄imeám̄i bññigini. ¹⁸ Ñwir̄imeám̄i báná ayf̄ áamá dñf̄ meañe nemeróná xwiogw̄f̄ 40 pwearfn̄a o ayá nur̄imix̄iri wé fá num̄xeán̄f̄sáná ¹⁹ Kenan̄ȳf̄ anf̄yo áamá gw̄f̄ wir̄f̄ wir̄i wé w̄úm̄i dánf̄ waú apimi xw̄r̄fá ñik̄ixer̄i xw̄fá wigf̄ ñweagf̄ap̄i nur̄ap̄iri negf̄ ar̄owam̄i min̄i winñigini. Ap̄i ñp̄ini yarfn̄a xwiogw̄f̄ 450 pwenñigini. ²⁰ Gorixoxo e ñw̄w̄if̄sáná oyá dñf̄ tñni áamá wa an̄wá nimón̄ayiro wáf rókiamoagf̄ Samueroyi rinñjo tññina nani ñmenñeága ñb̄f̄asáná ²¹ negf̄ ar̄owam̄i Gorixomi re ur̄igf̄awixini, ‘M̄ix̄f̄ in̄áyf̄ neameñwean̄i nani neaimón̄arini.’ uráná o Kisomi xewaxo, Soromi

—O xiáwo írriŋo Bejimanoyáorini. Omí mǎxǎ ináyǎ nánǎ urǎpeááná o numeŋwearǎná xwiogwǎ ámi 40 pweŋiniginǎ. ²² Gorixo omí surǎmá nimǎxiri ámi Depito xamiŋo mǎxǎ ináyǎ nimóniri umeŋweaniri imǎxriŋo nánǎ woákǎkǎ nerǎ re neariŋiniginǎ, ‘Jesiomi xewaxo Depito ámá nioni dŋŋǎ uŋwirǎrǎpaxǎ wo imóniŋagǎ winiŋáorini. Nioni nimónariŋǎ nǎpini xixeni enforini.’ neariŋiniginǎ. ²³ O ‘Depitoyá fwiǎrǎfawéyǎ wo Isireriyo yeáyǎ uyimǎxemeaná nánǎ oimǎximini.’ niyaiwiri negǎ arǎowami sǎmǎmanǎyo dánǎ urǎŋǎpa xixeni nerǎ ámá Jisasoǎ riniŋo imǎxiŋirini. ²⁴ O sǎni ámáyo piaumǎmǎ mǎwinináná Jono xámǎ Isireriyo niyoni wáf nemeri ‘Segǎ fwiǎ yarǎgǎpǎ rǎwǎmǎni mamóáná wayǎ seameaimfǎni.’ nurimerǎ ²⁵ rǎxa Gorixo e éwiniginiri wimǎxiŋiŋǎpǎ yoparǎpǎ urǎmǎfǎniri nerǎná re rayiŋirini, ‘Seyǎné nioni nánǎ “Gorini.” yaiwiarǎŋo? Seyǎné wenǎŋǎ nerǎ niŋweagǎonimanǎ. E nerǎ aí arǎfá nípoyǎ. Ámá nioniyá rǎwǎyo bǎnfo nioni aga seáyǎ e ni múroŋo eŋagǎ nánǎ xegǎ sǎkwǎ sú gwǎ wǎkweaipaxǎ mimóniŋini.’ rayiŋirini.

²⁶ Gǎ nǎrǎxǎmeá imónigǎfǎyǎné, Ebǎrǎfamoýá fwiǎrǎfawéyǎné tǎni émá Gorixomi wáyǎ niwiro nánǎ ayǎ tǎni re awí eánigǎfǎyǎné tǎni rǎpǎ osearǎmǎni. Xwiýfá ámáyo yeáyǎ uyimǎxemeapaxo nánǎpǎ nǎneneni arǎfá wiani nánǎ Gorixo rǎxa urowárenapǎŋirini. ²⁷ Ámá Jerusaremǎ ŋweagǎfǎyǎ tǎni wigǎ mebá nimóniro umeŋweagǎfáwa tǎni omí ayǎ orǎniri mí mǎwómǎxǎpa ero eŋíná dánǎ wǎfá rókiamoagǎfáwa o nánǎ nǎriri rǎwamiŋǎ eagǎfǎpǎ —Apǎ Sabarǎfá ayǎ ayo dánǎ fǎ roarǎgǎfǎpǎrini. Apǎ mǎkǎ nánǎ dŋŋǎ mǎmó surǎmá fǎ nǎroro nánǎ ‘Ayǎ o nánǎ rǎfá rǎnini?’ mǎyaiwipa ero néfásáná wǎfá rókiamoagǎfá awa nǎriro eagǎfǎpǎ tǎni xixeni omí wikǎrǎgǎwixini. Wǎfá rókiamoagǎfá awa nǎriro eagǎfǎpǎ tǎni xixeni niwikǎrǎroná ‘Sǎpǎoxirini.’ nuriro xwiýfá umeárigǎfawixini. ²⁸ E nemowa ni meámǎ nuro omí xwiýfá numeariri pǎkipaxǎ imóniŋǎ bǎ nánǎ pǎfá ni meginiri aiwi gapǎmanǎ Pairatomi ‘Pǎkoǎ.’ urǎgǎfawixini. ²⁹ Omí nǎpǎkironá wǎfá rókiamoagǎfáwa o nánǎ nǎriro eagǎfá nǎpini xixeni niwimáná eŋáná wa yoxǎfǎpǎmi dánǎ niyoámǎ niwepǎnro xwǎrǎpáyo weýǎrǎfagǎfá aiwi re eŋiniginǎ. ³⁰ Gorixoyá dŋŋǎ tǎni xwǎrǎpáyo dánǎ omí wiǎpǎnimeanǎiniginǎ. ³¹ Niwiǎpǎnimeámáná sǎfá ayá wí ámá Gariri piropenǎsǎyo dánǎ o tǎni nawíni Jerusaremǎ nánǎ bigǎfáyo sǎŋánǎ wimónayǎŋiniginǎ. Ayǎnánǎ sǎŋánǎ wimónayǎŋiýǎ negǎ Isireriýǎ imóniŋǎyo áwanǎ urǎmepǎri nánǎ imónigǎfǎyǎrini. ³²⁻³³ Yawawi eni xwiýfá yayǎ seainǎpaxǎ rǎpǎ searanǎrai niyaiwimi bariŋwiǎ. Gorixo negǎ arǎowami sǎmǎmanǎyo dánǎ nurǎrǎná ‘Ni seaiimǎfǎrini.’ urǎŋǎpǎ Jisaso xǎoyá dŋŋǎ tǎni wiǎpǎnimeanǎpimi dánǎ awayá fwiǎrǎfawene rǎxa xixeni apǎ, xǎfo urǎŋǎpǎ neaiiŋirini. Xwiýfá Bǎkwǎ Samǎyo sonǎ biaúyǎ riniŋǎpimi nǎrini eánǎŋǎ rǎpǎ, ‘Joxǎ Gorixoniyá iwoxirini. Agwi nioni simǎxáná imónfoxirini.’ Xwiýfá e nǎrini eánǎŋǎpǎ eni xixeni imóniŋirini. ³⁴ Nene dŋŋǎ re yaiwianǎwá nánǎ ‘O Gorixoyá dŋŋǎ tǎni wiǎpǎnimeáýǎfǎ nánǎ ámi nǎperǎ wí piýǎ epaxǎ menini.’ yaiwianǎwá nánǎ Bǎkwǎyo nǎrini eánǎŋǎpa Gorixo re urǎŋǎrini, ‘Depitomi sǎmǎmanǎyo dánǎ nurǎrǎná “Ayá nǎriri mǎxiri pǎrǎniŋǎ siimǎfǎrini.” urǎŋǎpǎ joxǎ eni axǎpǎ ni siimǎfǎrini.’ urǎŋǎrini. ³⁵ Ayǎnánǎ o nánǎ Bǎkwǎ Samǎyo sonǎ ámi bimǎ Depito re rǎŋǎrini, ‘Gorixoxǎ ámá e wiúwiniginiri urǎŋǎpǎ anǎŋǎ minǎ xǎdarǎŋo joxǎ xwǎrǎpáyo dánǎ xe piýǎ oeniri

sɪŋwí wɪnɪrɪfá menɪnɪ.’ rɪŋfɪrɪnɪ. ³⁶ Depito imónɪŋfɪpɪ nánɪ nene nɪjɪfárɪnɪ. O Gorɪxo e éwɪnɪgɪnɪrɪ wimónarɪŋfɪpɪ néra núɪsáná péáná negí arfowa xwífá weyárɪnɪŋfɪyo weyáráná pɪyɪf enɪnɪgɪnɪ. ³⁷ E nerɪ aɪ ámá Gorɪxoyá dɪŋfɪ tɪnɪ wɪáɪfɪnɪmeaŋo wɪ pɪyɪf meŋɪnɪgɪnɪ. ³⁸ Ayɪnánɪ gɪf nɪrɪxɪmeá imónɪgɪfáyɪfɪné, yawawɪ seararɪgwɪfɪpɪ nánɪ xɪxenɪ nɪjɪfá re imónɪpoyɪ. Jisasɪ enɪfɪpɪmɪ dánɪ Gorɪxo negí fɪwɪf yarɪŋwáɪpɪ yokwarɪmɪf neaiipaxɪrɪnɪ. ³⁹ fɪwɪf yarɪŋwá ɪwɪf ikaxɪf Moseso nɪrɪrɪ eanɪfɪpɪ xɪdarɪŋwáɪpɪmɪ dánɪ yokwarɪmɪf neaiipaxɪf mimónɪŋfɪpɪ Jisasomɪ dɪŋfɪ wɪkwɪrówá gene gene xegɪf xewaxo neaiɪŋfɪpɪmɪ dánɪ ananɪ yokwarɪmɪf neaiɪrɪ gwɪnɪŋfɪ neajɪnɪŋfɪpɪ neaɪkweawárɪrɪ epaxɪrɪnɪ. ⁴⁰⁻⁴¹ Ayɪnánɪ wɪfá rókiamoagɪfáwa nɪrɪro eagɪfá rɪpɪ xɪxenɪ seaimónɪnɪgɪnɪrɪ wáyɪf nɪseainɪrɪ dɪŋfɪ mófɪrɪxɪnɪ, ‘Gorɪxo rɪŋfɪpɪmɪ ikayɪwɪf umeaarɪgɪfáyɪfɪné, xámɪ sɪŋwɪf nɪwɪnɪro ududɪf nemáná anɪnɪfɪrɪxɪnɪ. Ayɪf rɪpɪf nánɪ seararɪŋɪnɪ. Nionɪ seyɪfɪné tɪŋɪná yarɪŋáɪpɪ ámá wa áwanɪf searfagɪfá aɪwɪf seyɪfɪné agwɪf aɪf ná rɪfwɪfyo aɪf bɪ “Neparɪnɪ.” yaiwɪpɪrɪfá menɪnɪ.’ xwɪyɪfá apɪf wɪfá rókiamoagɪfáwa nɪrɪro eagɪfáɪpɪ xɪxenɪ seaimónɪnɪgɪnɪrɪ wáyɪf nɪseainɪrɪ dɪŋfɪ mófɪrɪxɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

⁴² Poro tɪnɪ Banabasɪ tɪnɪ e nura numowáwɪ peyearɪná ámá arɪfá wɪfáyɪf rɪxɪŋfɪf re urayɪgɪfawɪxɪnɪ, “Awagwɪf ámɪf Sabarfáf wɪfomɪf dánɪf xwɪyɪfá agwɪf neararɪgɪfɪpɪf axɪpɪf ananɪf nearéwapɪyɪpɪsɪfɪranɪf?” urayɪgɪfawɪxɪnɪ. ⁴³ E nemáná rɪxa rotúf anɪf tɪŋfɪf e pɪnɪf nɪwɪárɪmɪf amɪf amɪf numiamoróná Judayɪf obaxɪf wɪf tɪnɪf émáyɪf Gorɪxomɪf wáyɪf nɪwɪro nánɪf Judayɪnɪŋfɪf imónɪgɪfáyɪf wɪf tɪnɪf Poromɪf tɪnɪf Banabasomɪf tɪnɪf númɪf warɪŋagɪfá awawɪf ámɪf nura nurínáf enɪf rɪrémɪxɪf nɪwɪrɪf re urɪgɪfɪsɪxɪnɪ, “Seyɪfɪné Gorɪxo wá nɪneawɪanɪrɪf neaiɪŋfɪpɪf fáf nɪxɪrɪro ɪweáfɪrɪxɪnɪ.” urɪgɪfɪsɪxɪnɪ.

⁴⁴ Sabarfáf wo rɪxa parɪmóánáf ámáf anɪf apɪmɪf ɪweáyɪf náɪpɪf xwɪyɪfáf Gorɪxoyáɪpɪf arɪfáf wɪanɪro nánɪf awɪf eánɪgɪfáf aɪf ⁴⁵ ámáf ayáf wɪf awawɪf rarɪgɪfɪpɪf arɪfáf wɪanɪro nánɪf epɪroyɪf yarɪŋagɪfáf Judayɪf sɪŋwɪf e nɪwɪnɪro sɪpɪf dɪŋfɪf bɪf onɪmɪáɪpɪf mɪwɪaɪwɪf ayáf wɪf nɪwɪaɪwɪro nánɪf Poro uréwapɪyarɪŋfɪpɪf pɪrɪpɪrɪf ero ikayɪwɪf umearɪro egɪfawɪxɪnɪ. ⁴⁶ E yarɪŋagɪfáf aɪf Poro tɪnɪf Banabasɪ tɪnɪf ayáf ɪgɪgɪf bɪf mɪwɪnɪf re urɪgɪfɪsɪxɪnɪ, “Yawawɪf aga xwɪyɪfáf rɪpɪf yegɪf Judayɪfɪné nɪseamúroraɪf émáyo xámɪf urɪpaxɪf meŋagɪf nánɪf seyɪfɪné xámɪf seararɪŋwɪf. E nerɪf aɪf xwɪyɪfáf rɪpɪf arɪfáf mɪyeáf aɪf rɪkwɪkwɪf nerónáf seyɪfɪné áwanɪf rénɪŋfɪf nɪyearɪro yarɪŋoɪf, ‘Dɪŋfɪf nɪyɪmɪnɪŋfɪf imónɪŋfɪpɪf meapaxɪf imónɪgɪfáyɪf tɪnɪf xɪxenɪf mimónɪŋwɪnɪ.’ Áwanɪf énɪŋfɪf nɪyearɪro yarɪŋagɪfáf nánɪf agwɪf yawawɪf seyɪfɪné pɪnɪf nɪseawɪárɪmɪf émáyo uréwapɪyanɪraɪf warɪŋwɪf. ⁴⁷ Ayɪf rɪpɪf nánɪrɪnɪ. Ámɪnáo sekaxɪf nearɪŋfɪf rɪpɪf ɪwɪf ikaxɪf eánɪŋfɪyo re eánɪnɪ, ‘Gorɪxonɪf joxɪf émáyo uyɪfwɪnɪŋfɪf wɪfáf wókɪmɪxɪrɪfáf nánɪf rɪŋwɪrárɪfárɪnɪ. Joxɪf nionɪf nánɪf urɪrɪfáɪpɪmɪf dánɪf ámáf xwɪfáf nɪrɪmɪnɪf gɪmɪf ɪweagɪfáyo yeáyɪf uyɪmɪxemeámɪfáf nánɪf e oimónɪrɪf rɪrowárɪfárɪnɪ.’ Gorɪxo e nɪnearɪrɪnáf yawawɪf nánɪf enɪnɪŋfɪf rɪŋfɪf enagɪf nánɪf émáyo uranɪraɪf warɪŋwɪf.” urɪgɪfɪsɪxɪnɪ. ⁴⁸ E urarɪŋagɪfɪf émáyɪf arɪfáf nɪwɪrónáf dɪŋfɪf nɪfáf nɪwɪnɪrɪf xwɪyɪfáf Ámɪnáoɪpɪf nanɪf e rɪnarɪŋagɪf nánɪf re rɪnɪgɪfawɪxɪnɪ, “Apɪf seáyɪf e imónɪnɪ.” nɪrɪnɪro ámáf Gorɪxo dɪŋfɪf eyɪróárɪŋfɪf dɪŋfɪf wɪkwɪrogɪfawɪxɪnɪ.

⁴⁹ Xwɪyɪfáf Ámɪnáoɪpɪf anɪf apɪf tɪŋfɪf e nɪmɪnɪf rɪnárɪmearfánáf ⁵⁰ Judayɪf re egɪfawɪxɪnɪ. Apɪxɪf seáyɪf e imónɪgɪfáf ayɪf tɪnɪf rotúf ɪweaarɪgɪfɪwámɪf

tñni anj apimi seáy e nimóniro menweagfáwami tñni sfmírír wíagfa ayf Poromi tñni Banabasomi tñni sipí n>wikáríro wigf tññ e dán m>ixf xfdowárigfawixini. ⁵¹ Wigf tññ e dán m>ixf xfdowárigfáwa awau “Nene sipini wikárarinwaenerfani?” oyaiwinfpoyinri egf síkwíyo xwfa síkf xéninfpí pfrf wiaikimf n>yárimf anj yof Aikoniamiyf r>ninfpimí nání ugfsixini. ⁵² E neri aí anj apimi dán Jisasomi dññ n>wikwíro uxfdarigfáyf yayf bi onimiápi m>winfp yayf seáyimf dán niga uro kwíyf Gor>xoyápi ayá wí síxf wíninfpimí dán enj neága uro nera wagfáriní.

14

Poro tñni Banabaso tñni Aikoniamí dání egfí nánirini.

¹ Awau xámí egfípa Aikoniamíyo n>remómáná Judayfya rotú anjyo n>ipawiri nuririná píráninfp renw>pearinfpagfí nání amá xwé ayá wí, Judayf tñni Grikíyf tñni amá gwí apiau dññ w>ikw>frogfawixini. ² E neri aiwi Judayf arfá n>wiwo dññ m>wikw>fropa éfáyf Grikíyf amá Jisasomi dññ w>ikw>froarigfáyo sfmf tñni owípoyninri sfmírír n>wiwo yarinpogfa nání ³ awau e ayá wí n>inwearíná “Amá tiyf wí m>ixf n>yeaipaxf aí Ámináo ananí yeameninpi.” n>yaiwiri ayá igigf bi m>winfp sa n>ra ugfsixini. E yaríná Ámináo “Awau neararigfípi nepa rfa neararinpi?” owipimónfpoyinri gf dññyo dán xe nuriri emimf tñni ayá r>wamónfpaxf imóninfpí tñni owíwap>yípiyinri enj síxf n>weámixa un>iniginí. ⁴ E neri aí amá anj apimi n>weagfáyf dññ bi biaú n>xiríro wí Judayf, dññ m>wikw>froarigfáyf tñni kum>xiníro wí wáf wurimeiarigfíwau tñni kum>xiníro neróná re en>iniginí. ⁵ Grikíyf wí tñni Judayf wí wigf seáy e nimóniro umenweagfáyf tñni ayf n>wiápnímearo “Awáumf sipí n>wikárrane sfñá tñni op>kianeyí.” n>iriniro yaríná ⁶ e owianeyinriro yarigfápi nání awau n>ifá nimóniri nání Raikonia p>ropenisfyo anj sfmf biaú xegf yof Risitirapimí tñni Debipimí tñni nání éf uri anj m>idim>dáni ikw>fóninfpiamí ení nání éf uri neri ⁷ anj ayo dán xwíyfá yayf neainarinfpí wáf urimegfsixini.

Poro tñni Banabaso tñni Risitirapimí dání egfípi nánirini.

⁸ Awau anj yof Risitirai r>ninfpimí emearíná amá e dánj wo — O xínái agwíyo dán síkwf ikf enj x>rinporini. Xegf síkwíyo enj bi meáninpagf nání o bi onimiápi irú n>ip>m>xiri anj yagomani. O éf n>inwearí ⁹ Poro urarinfpí arfá wiaríná re en>iniginí. Poro sinwí agwí n>wínárríná winíyf win>iniginí. Xegf síkwí sipí enjyf nanj wim>xiní nání Jisasomi dññ w>ikw>froarinpogf n>winri ¹⁰ ímf tñni n>iriri “N>wiápnímeari díxf síkwí tñni píráninfp éf roí.” uráná re en>iniginí. Úrapí éf n>iroamori anj en>iniginí. ¹¹ Poroyá manfyo dání éf n>iroamori anj yarinpogf amá e epfroyf egfáyf sinwí api n>winíro xwíyfá n>imfeyoaro n>iróná wigf Raikoníayf p>né tñni re rigfawixini, “Negf n>wfá anfnamí n>weagfáwa ríxa amá nimóniro nene tññ e nání riwau weapíi.” n>iríro ¹² “Banabaso, o negf n>wfáo Susoyf w>rininporini.” ríro Poro xwíyfá yanj umeaiarino enagf nání “O negf n>wfáo Xemisoyf w>rininporini.” ríro neróná ¹³ Susoyf w>rininpo — O nání anj rid>yowá yarigfíwá anj apimi ákinjáo b>ar>wámí dání umir>yininporini. Oyá apaxipáninfp imónino urfá iwí yeyf ininfp bi n>imaxirimi burímákau oxí wo tñni n>iméra nibiri ákinjá fwí e éf n>irómáná amá e epfroyf egfáyf

tfní “Awaú nání rídiyowá owianeyí.” níwimóníro e wianíro yarfná ¹⁴ wáf wurimeiarigfíwaú, Banabaso tfní Poro tfní ayf “Awaú nání e owianeyí.” rinaríjagfa arfá níwiri re egfísixíní. Ayf “Nene wianírí yaríjwápí awaú aga níwimónaríní.” oyaiwípoynírí egf íyá naxeri ámá epíroyf egfe áwínímí anjfní nuri xwíyá ímí tfní níra nuri ¹⁵ re urígfísixíní, “Ámá tíyfné, pí nání e yeaianíro yaríjwá? Yawawi ení seyfné imónígfápa ámáwawiríní. Yawawi sa rípi nání yaríjwíí. Seyfné segf íjwáfpi níxífdíroná surfímá yarígfápi pfní níwiárimí Goríxomí — Njwáf nepa díj tñj ayf oríní. O anjfná imíxírí xwáf imíxírí rawírawá imíxírí neri amípi nfní ayo yaríjfpí imíxíjoríní. Omí seyfné xfdíprí nání yawawi xwíyá yayf seainípaxf rípi wáf seararíjwíí. ¹⁶ Ámá gwí wírí wírí nfní aga eníná dání níjweaxa bigfáyf Goríxo wígf síwíyo xe oxífdípoynírí níwíga níbírí aiwí ¹⁷ xewaníjwó imóníjfpí nání yumfí míseainf xegf nanj níseaiiríjfpímí dání síwáníj níseaiga bíjfríní. Segf omíjfní ná wearíjfná wenfa nání oyá díj tfní iniá eaénarí aiwá pfríprí inírí yarfná seyfné níníro yayf níga warígfáríní. Ayfnání o e níseaiiríjfpímí dání xewaníjwó imóníjfpí nání síwáníj níseaiga bíjfríní.” ¹⁸ Xwíyá e nurírí aiwí ámá ayf arfíki “Awagwí nání xe rídiyowá oépoynírí síjwáf neanípiyí.” uraríjagfa awaú aníjfní miní pfrí urakianírí néfísáná enáná ayf kíkíá egfawíxíní.

Poromí sfhá nearo tígfá náníríní.

¹⁹ Judayf wí Adiokí dání bíro Aikoniamí dání bíro nero ámá obaxf e íjweagfáyo díjfní ukínímíxáná “Poromí sípi e owikáraneyí.” wimónaríjfpí níxífdíro re egfawíxíní. Omí sfhá tfní nearo “Ríxa píyírání?” níyaiwíro anjfní apímí dání níropémí nípeyearo e wáfagfa aí ²⁰ ámá Jisasomí díjfní níwíkwírooro xfdarígfáyf píyo wenje mídímídní rówapáná re eníjnígní. O ámí wíápnímeaníjnígní. Ámí níwíápnímearfí anjfní apímí nání nuri sá wenj wáfpi tfní Banabaso tfní anjfní yof Debí ríníjfpímí nání nuri ²¹ anjfní apímí dání xwíyá yayf neainaríjfpí wáf nurímerfná ámá obaxf Jisasomí díjfní níwíkwírooro ouxfdípoynírí níwimíxárimí ámí Rísítira nání nuri e ení nurára múrorí Aikoniamí e ení nurára múrorí Adiokí e ení nurára múrorí neríná ²² awaú xámí nura púáná Jisasomí uxídgfáyf enjfní neáníro omí pfní níwíárfí aníjfní miní xfdíprífa nání enjfní rírémxí níwíera nuri re urígfísixíní, “Xeaníjfní ayá wí níneaímeáa numáná enáná Goríxoyá xwíoxíyo páwianíwáríní.” nurírí ²³ ámá wa Jisasoyá síyikf imónígfáyo wípenjweapírfáwa anjfní apí apímí níwúrípeaária níwerí xámí aiwá íjwáf íjwírínírí Goríxomí xwíyá rírímí wíri néfísáná Ámínáo, wígf díjfní wíkwíroarígfó píráníjfní oumenínírí wéyo níwímí ugfísixíní.

Poro tfní Banabaso tfní ámí egf axfíní ugfí náníríní.

²⁴ E nemowáú Pisidia píropenísfíyo áwínímí nípurí Pabiria píropenísfíyo níréromí ²⁵ anjfní yof Pega ríníjfpímí xwíyá Goríxoyáfpí nurára ní múrorí anjfní yof Ateria ríníjfpímí nání níwerí ²⁶ e dání sípíxf wómí nípíxemoánírí níjweámáná nuri Adiokíyo nání nuri —E ayf awaú ríxa eméfpí wáf emearfná Goríxo wá wianíápmí dání éfísixínírí omí wéyo níwíro wáfígeríní. E nání nuri ²⁷ nírérománá Jisasoyá síyikf imónígfáyo awí neaárfí amípi awaú nemeríná Goríxo enjfní nání repíyí níwíera nuri Goríxo émáyf níkinímóníro díjfní oníkwírfípoynírí

ówanjíníj wíkwííjípí nání repíyí níwiri ²⁸ e nemowáú Jisasomí uxfdarígá ańj apimí ńweáyí tńńí nawíní sáá ayá wí e ńweagfísixíní.

15

Émá Jisasomí xfdarígááyí nání xwíyá imíxigfá nániríní.

¹ Ámá wa Judia píropenísíyo dání níweapíro Adiokí nírémómáná ámá Jisasomí dńj níwíkwíroro nání wígí xexírímeá imónígáyo nuréwapíyiro re urígáawixíní, “Seyíné Judayene tńńí xíxeni imónípíri nání negí arfo Moseso rńjípí iyí símí sfo míwákwinípa nerónáyí, Goríxo yeáyí seayimíxemeapaxí meníní.” uraríńagfá ² Poro tńńí Banabaso tńńí xwíyá símí tńńí xímíxímí níníro xwíyá ayá wí níríga níwíápńńímearo néfasáná ámá e dńj Jisasoyá síyíkí imónígááyí re rńńígáawixíní, “Poro tńńí Banabaso tńńí negí wa tńńí Jerusaremí nání nuro wáí wurimeiarigfáwa tńńí ámá e dńj Jisasoyá síyíkí imónígááo wípenweagfáwa tńńí nerimeánímáná ‘Iyí símí sfo wákwinípoyí.’ neararígá rípí nání xwíyá nímíxíróná, ayí nanjíríní.” níríníro ³ urowáraúáná awa xwíá Pinisiayí rńńńjípimí tńńí Samaria píropenísíyo tńńí nípuríná ańj apí apimí Jisasomí dńj níwíkwíroro nání xexírímeá imónígá wíyoní wíyoní émáyí Goríxo tńmíní kńńímónígáípí nání e e áwanj nura ní múroróná yayí níwímóo ugáfawixíní.

⁴ E nemowa ríxa Jerusaremí nírémoro ańj e dńj Jisasoyá síyíkí imónígááyí tńńí wígí wípenweagfáwa tńńí wáí wurimeiarigfáwa tńńí yayí wiemeááná Poro tńńí Banabaso tńńí awaú émáyí tńj e emearfńá Goríxo egí wéyo dání néra ńj nípíní nání repíyí wiarfńá re eníńigíní. ⁵ Parisi imónígá Jisasomí dńj wíkwíroarígá wa níwíápńńímearo re rígfáawixíní, “Émá Jisasomí dńj wíkwíroarígááyí negí iyí símí sfo wákwinaríńwápí mepa epaxí wí mimóníní. Ayí ńwí ikaxí negí arfo Moseso eanípimí míxídípa nerfńá, ‘Ayí ananíríní.’ urípaxí mimóníní. Ayo nuréwapíyirane ‘Apimí anńj mńńí xfdífríxíní.’ urfwanígíní.” rígfáawixíní. ⁶ Ayínání wáí wurimeiarigfáwa tńńí Jisasoyá síyíkí imónígááo wípenweagfáwa tńńí apí nání xwíyá imíxaníro nání awí neáníro ⁷ ríxa xwíyá ayá wí rírowiágí níńfasáná enáná Pitao níwíápńńímearí re urńjńigíní, “Gí níríxímeá imónígóyíné, xámí dání émáyí xwíyá yayí neainarńjípí arfá wíro dńj wíkwíroro epírfá nání soyfńeyá wo iwamfo wáí urfwinígínírí Goríxo eyíronjo, ayí nioní enagí nání soyfńé níjfaríní. ⁸ Nioní ayo wáí urimeááná Goríxo — O ámáyá xwioxíyo imónńjípí nńńí nání níjfa imónńjoríní. O xegí kwíyípí nene neaiapńjpa axípí mńńí níwírńjípimí dání síwá renńj neainfńíní. Émáyí ení dńj níńkwíroróná, ayí ananíríní. Síwá énńj neainfńíní. ⁹ Judayene xegí bí neairí émáyo xegí bí wiirí enfmaní. Nene neainńjpa axípí ayí ení dńj wíkwíroarńjagfá níwínírí yokwarímí wińfńíní. ¹⁰ Ayínání soyfńé Goríxo wíkí oneaónírí pí nání yarńjoi? ńwí ikaxí Moseso eanípimí dání sanj negí arfowa ananí nímeáńí upaxí mimónńjípí — Apí, ayí ńwí ikaxí negí arfowa oxfdaneyńíroná níxídípaxí mimónńjípíríní. Apí pí nání émá Jisasomí dńj wíkwíroarígááo wíkwíaraníro yarńjoi? Soyfńé Goríxo ayo níwíkwíarńjípí wíkwíaraníro nerńjípimí dání Goríxo nene wíkí oneaónírí yarńjoi. ¹¹ Nene dńj wí re mímó, ‘ńwí ikaxí eánńjípí

ηweagfáyfné, wiyfné Sirisia p̄ropenıs̄fyo ηweagfáyfnér̄n̄i. Seyfné nán̄i payf r̄ip̄i near̄i wiowár̄enapar̄ηw̄n̄i. Seyfné n̄iyfnéni yayf oseain̄ini. ²⁴ None r̄ixa arfá re wíwár̄n̄i, ‘Negf̄yf wí none “Soyfné nuro e ur̄f̄poyi.” mur̄fwám̄i ayf seyfné t̄fe nán̄i n̄ib̄iro searéwap̄iyarfná d̄ñf̄ r̄fá seaxer̄i d̄ñf̄ sim̄igw̄fá seayin̄r̄i en̄f̄r̄n̄i.’ arfá e wíwá en̄aḡi nán̄i ²⁵⁻²⁶ none r̄ixa d̄ñf̄ ná b̄n̄i t̄fn̄i nimón̄imáná ‘Ayf r̄ip̄i neranéná nan̄f̄r̄n̄i.’ neaimón̄f̄r̄n̄i, ‘Ámá negf̄ wam̄i n̄r̄f̄pearane Banabasom̄i t̄fn̄i Sorom̄i t̄fn̄i —Awaú nene d̄ñf̄ s̄ixf̄ uyiηwáwaur̄n̄i. Negf̄ Ám̄íná Jisas̄i Kiraiso nán̄i wáf nur̄imerfná yoƒ mayf̄ nimón̄r̄i ur̄imegf̄iwaúr̄n̄i. Awaúmi t̄fn̄i negf̄ wam̄i t̄fn̄i seyfné t̄ñf̄ e nán̄i nurowár̄enap̄r̄fná, ayf nan̄f̄r̄n̄i.’ neaimón̄f̄r̄n̄i. ²⁷ Ayfnán̄i r̄fwam̄ñf̄ re eaar̄ñwáp̄i Judaso t̄fn̄i Sairaso t̄fn̄i awaú man̄f̄ t̄fn̄i en̄i anan̄i áwan̄f̄ searf̄isix̄n̄r̄i urowár̄ar̄ñw̄n̄i. ²⁸ None xw̄iyfá nim̄ix̄ranéná kw̄iyf̄ Gor̄ixoyáyo dán̄i re r̄n̄f̄waniḡn̄i, ‘Nw̄f̄ ikaxf̄ ayá wí san̄ññf̄ imón̄ñf̄p̄i m̄iwikw̄iar̄ipan̄i.’ r̄n̄f̄waniḡn̄i. Nw̄f̄ ikaxf̄ émáyfné aga p̄fn̄i m̄iwiár̄ipaxf̄ imón̄ñf̄p̄i, ayf r̄ip̄n̄r̄n̄i. ²⁹ Ámá wigf̄ mimónf̄ ηw̄fá imón̄ñf̄p̄i nán̄i r̄id̄iyowá yar̄igf̄ap̄i m̄n̄ñpa éf̄r̄ix̄n̄i. Rakiw̄f̄ m̄n̄ñpa éf̄r̄ix̄n̄i. Nan̄w̄f̄ gw̄f̄ siηw̄f̄yo x̄iráná ragf̄ s̄n̄i en̄aḡi nán̄i m̄n̄ñpa éf̄r̄ix̄n̄i. Ap̄ix̄f̄ n̄imearóná sew̄n̄i m̄imeán̄pa éf̄r̄ix̄n̄i. Seyfné nene r̄fwá ap̄n̄i e nerónáyf̄, ayf apán̄i yar̄ñoi. Negf̄ xw̄iyfá ap̄r̄n̄i.”

E n̄r̄iro payf̄ eagf̄awix̄n̄i. ³⁰ E nemowa m̄n̄i wiowáráná awa payf̄ n̄imeám̄i Adioki nán̄i n̄wero n̄r̄émómáná ámá e dán̄f̄ Jisasoyá s̄yikf̄ imón̄igf̄áyo awí near̄imáná payf̄ m̄n̄i wíagf̄a ³¹ ayf̄ f̄á n̄roróná xw̄iyfá en̄f̄ r̄r̄ém̄ix̄f̄ n̄wiro eán̄ñaḡi nán̄i d̄ñf̄ n̄ifá win̄ññiḡn̄i. ³² D̄ñf̄ n̄ifá winarfná Judaso t̄fn̄i Sairaso t̄fn̄i awaú en̄i wáf rókiamoar̄igf̄íwau en̄aḡi nán̄i wigf̄ xex̄r̄f̄meá imón̄igf̄áyo xw̄iyfá ayá wí b̄i t̄fn̄i en̄f̄ r̄r̄ém̄ix̄f̄ n̄wiri en̄f̄ s̄ixf̄ n̄iwim̄ix̄r̄i egf̄isix̄n̄i. ³³ E nemowau sfá wí e n̄ñweagf̄isáná en̄áná awaúmi ám̄i wigf̄ urowár̄igf̄áwa t̄ñf̄ e nán̄i nurowár̄iro yayf̄ wiowár̄agf̄a nán̄i xex̄r̄f̄meá imón̄igf̄á e ηweagf̄áyo p̄fn̄i n̄wiár̄m̄i kikiáfá n̄era ugf̄isix̄n̄i. ³⁴ [Jerusarem̄i nán̄i nuri aiw̄i Sairaso “Adiok̄iyo ám̄i b̄i t̄fn̄i n̄ñwearfná, nan̄f̄ em̄f̄n̄i.” yaiw̄ññiḡn̄i.] ³⁵ Awaú e éagf̄i aí Poro t̄fn̄i Banabaso t̄fn̄i Adiok̄iyo n̄ñweari ámá obaxf̄ wí t̄fn̄i nawín̄i xw̄iyfá Ám̄ináoyap̄i wáf ur̄imeri uréwap̄iyiri egf̄isix̄n̄i.

Poro t̄fn̄i Banabaso t̄fn̄i ewáramón̄igf̄i nán̄r̄n̄i.

³⁶ E nemowau r̄ixa sfá wí múróáná Poro Banabasom̄i re ur̄ññiḡn̄i, “Yawawi ám̄i nurai an̄f̄ ap̄i apim̄i xw̄iyfá Ám̄ináoyap̄i wáf nur̄imerainá ámá Jisasom̄i d̄ñf̄ n̄iw̄kw̄r̄oro nán̄i yegf̄ n̄r̄ix̄f̄meá imón̄igf̄áyf̄ ar̄ige r̄fá ηweañoin̄r̄i siηw̄f̄ ow̄n̄imeaiȳi.” ur̄f̄aḡi ³⁷ Banabaso “Ayf̄ anan̄r̄n̄i.” n̄iyaiwiri “Jon̄i Mako en̄i yawawi t̄fn̄i nawín̄i owaneyi.” wimón̄f̄aḡi aiw̄i ³⁸ Poro ar̄k̄i re urar̄ñaḡi nán̄i, “Xám̄i wáf ur̄imean̄rane nuranéná s̄n̄i nápi oyaneȳn̄r̄i nán̄i mú Pabiria p̄ropenıs̄fyo dán̄i p̄fn̄i n̄yeawiar̄m̄i uño ám̄i yawawi t̄fn̄i nawín̄i n̄wir̄imeám̄i mupa oyaiȳi.” urar̄ñaḡi nán̄i ³⁹ m̄ix̄f̄ n̄r̄inowieán̄isáná apim̄i dán̄i newáramón̄r̄i Banabaso Jon̄i Makom̄i n̄wir̄imeám̄i nur̄i s̄p̄ix̄f̄ wom̄i n̄p̄xemoán̄r̄i n̄ñweari p̄r̄ñw̄f̄ Saip̄r̄as̄iȳf̄ r̄n̄ññipimi nán̄i ugf̄isix̄n̄i. ⁴⁰ E nán̄i úagf̄i aí Poro Sairasom̄i n̄imear̄i xex̄r̄f̄meá

imónigfáyf awaú wáf emearfná Ámínáo wá n>wianiri uméwíniginiri omi wéyo m>ni wíaná e dáni p>ni n>wiárim> nuri ⁴¹ Siria p>ropenisfyo t>ni Sirisia p>ropenisfyo t>ni áwin> e nuri an> ap> apimi n>remómáná ámá Jisasoyá s>yikf imónigfá wiyf wíyo nurewap>ya nuríná en> s>x>wim>x>igfisix>ni.

16

Poro Timotiom> n>wir>imeám> un> n>án>ri>ni.

¹ Poro an> Debiyi r>ni>n>fpimi n>remori ámi nuri Risitira> r>ni>n>fpimi n>remorfná w>ni>n>inigin>. Ámá Jisasomi x>darigfáyf wo —O xegf yo> Timotior>ni. X>naí Jisasomi d>ni>w>kw>roar>n> w>ri>ni. Í Juday> enaq> a> omi xano G>rik>y>ri>ni. ² Ámá Risitira n>weáyf t>ni Aikoniami n>weáyf t>ni Jisasomi d>ni>w>kw>roro n>ni>x>x>x>ir>f>meá imónigfáyf Timotio n>ni “Ámá nan> wor>ni.” rar>gor>ni. ³ O n>ni Poro “Yawawi t>ni>naw>ni oemeaney>.” n>wimón>ri>ni n>ni> omi n>meary> iy> s>mf s>ó w>kw>in>nigin>. Ay> rip> n>ni e en>nigin>. Juday> ar>w>am>d>ni>n>weagfáyf n>ni> o xegf xano G>rik>y> enaq> n>ni>x>o iy> s>mf s>ó m>w>kw>in>n>fp> n>ni>n>ij>f> e imónigfá enaq> n>ni> Poro neg> Judayo wáf ur>meary> omi ar>f> m>w>ipa ep>ri>x>in>ri> iy> s>mf s>ó w>kw>in>nigin>ni.

⁴ An> ap> apimi nurára n>m>uroróná x>w>y>f> wáf wurimeiarigfáwa t>ni> Jerusarem>y>o Jisasoyá s>yikf imónigfáyo w>pen>weagfáwa t>ni> awa x>w>y>f> nim>x>iróná r>ni>ar>igf> rip>, “Neg> n>w> ikax> e>ni>n>fp>rim>ni> émá Jisasomi d>ni>w>kw>roro n>ni> neg> n>ri>x>f>meá imónigfáyf ogám> mepax> imón>ni. Apim>ni> n>x>d>iróná ap>ni>ri>ni.” e r>ni>ar>igf>ap> n>ni> áwan> nurára m>uroar>n>ag>f> n>ni> ⁵ an> ap> apimi ámá Jisasoyá s>yikf imónigfáyf d>ni>w>kw>roar>igf>ap> en> ne>ni>ro xa>w>f> f> n>x>ir>ro n>ni> s>f> ay> ayo ámá ámi w> Jisasomi d>ni>w>kw>roro w>ni>y> t>ni> kum>x>in>agf>ar>ni>ni.

Poro T>rowas>y>o n>n>weary>fn> or>n>á w>ni>n>fp>ni> n>án>ri>ni.

⁶ E nemowa p>ropenis>f> biaú P>irigia t>ni> Garesia t>ni> r>ni>n>fp>iaú t>n>im>ni> war>fn> kw>y>f> Gor>xoy>ap> xe Esia p>ropenisfyo n>ni> nuro ámá e n>weagf>áyo x>w>y>f> yay> win>pax>f> wáf ur>m>é>ri>x>in>ri>ni> s>n>w>f> m>w>in> urakiow>ar>n>inigin>. ⁷ Awa ámi w>im>ni> n>ni> n>ik>ni>món>ro nuro r>ixa Maisia p>ropenisfyo n>remómáná Bitinia p>ropenisfyo n>ni> owaney>ni>ri> yar>fn> ámi kw>y>f> Jisasoy>ap> xe oúpoy>ni>ri>ni> s>n>w>f> m>w>in> urakiow>ar>n>inigin>. ⁸ Awa Maisia p>ropenisfyo n>m>uroro an> T>rowas>y> r>ni>n>fpimi> n>ni> n>wero ⁹ n>remómáná s>f> ayimi> ar>w>y>im> Poro s>á wen>án> or>n>á w>ni>fy> w>ni>n>inigin>. Ámá Masedonia p>ropenisfyo dán> wo éf> n>ror> waun> r>x>n> “Jox> Masedonia re n>ni> n>ib>ri> ar>rá neali>.” urar>n>ag> or>n>á e n>w>in>ri> n>ni> ¹⁰ none (r>w>am>n>fp> rip> ean>oni> t>ni>) re yaiw>n>wanigin>, “Gor>xo r>ixa ámá ayo e dán> wáf our>m>époy>ni>ri>ni> s>w>á n>neair> or>n>á r>f> neap>ar>ar>ni>?” n>yaiwirane Masedonia t>f>am>ni> n>ni> p>yo wan>réw>ni>ri>ni> p>f>á neran>én>á s>p>x> wo e n>ni> um>ni>ri> yar>n>ag> w>ni>n>wanigin>ni.

Ridia> n>ik>ni>món>ri> Jisasomi d>ni>w>kw>ron>ni> n>án>ri>ni.

¹¹ E nemone s>p>x>om> n>p>x>emo>án>irane n>n>weary>ne an> T>rowas>y> r>ni>n>fpimi> dán> p>ni> n>wi>árim> nurane p>ri>n>w>f> Samot>res>y> r>ni>n>fpimi> t>n> e n>ni> n>meám> nurane n>m>urorane s>á wen>w>áone

wfápi tñi anj Niaporisiyi riniñipimi tñj e nani nimeami nurane wiarf nimirómána ¹² e dani anj Piripaiyi riniñipimi —Anj Masedonia piropenisíyo ikwíronñj seayi e imónñjyí, ayí bi Piripairini. Romiyí nibiro anj apimi dani anj nimiriro ñweagfápirini. Apimi none nireómána sfá obaxí wí e niñwearane ¹³ Sabarfáyo “Iniñgí wearñj tñj e áamá Gorixomi xwiyfá ririmí wiarigferini.” niyaiwirane anj apimi nani ákñjá fwíyo niñpeyearane iniñgí e wearñj ú tñj e nani niwerane éf niñweámána apixí e awí neániro ñweagfiwami xwiyfá yayí neainarñjpi urarfná ¹⁴ apixí wí —Í xegí yoí Ridiairini. Anj Taiatairai riniñipimi daniñini. Í rapirapí ayfá rñj niñgwí xwé roñpi niñgwí xeni nani bí yarñjñini. Judayí mimónñj ai Gorixomi wáyí niñwiri nani yayí wiarñj wíñini. Í xwiyfá Poro rarñjpi arfá niñwiri Gorixo í xwiyfá api dñj ikwíropaxí oimóniri xwioxíyo píranñj wimixána í “Poro neararñjpi neparini.” niyaiwiri Jisasomi dñj wíkwíronñjñini. ¹⁵ Jisasomi dñj niñwíkwírori ríxa wayí niñmeari áamá xegí anjwami í tñni nawíni ñweagfáyí eni wayí niñmearo e nemána í re nearñjñini, “Soyñé re niñiaiwirónáyí, ‘Neparini. Ámináomi dñj wíkwíróf wíñini.’ niñiaiwirónáyí, gí anjwami nani nibiro anani sá wepíreoi?” Anñj miní e nearayiañj nani í tñni unñwanigini.

Poromi tñni Sairasomi tñni gwí anjyo ñwírñjgíá naniñini.

¹⁶ E nemone sfá wíyi Gorixomi xwiyfá ririmí wiarigfe nani warfná apixí wí —Í áamá wiyá xináinñj nimóniri omñj wiarñjñini. Imfó xixéroarñjipimi dani áamá siní majfá imónigfápi áwanñj urékweaarñjñini. Áamá imi xiáwowánñj imónigfáwa í áamáyo áwanñj urékweaarñjipimi dani niñgwí xwé urápayarigfirini. Í none tñni ófyimi óróf niníranéna ¹⁷ í Poro tñni none númi niñeaxdíri arfki rfaiwá re nira neaxdíñjñini, “Áamá rowa Nwífa wíyo niñmúrori aga seayi émi imónñjomí xináiwánñj nimóniro omñj wiarigfáwarini. Óf Nwífa e imónñjo nene yeayí neayimixemeanfa nani inñjyi nani wáf neararigfáwarini.” nira neaxdíñjñini. ¹⁸ Ámi ámi sfá ayá wíyo axípi e niñeaxdífná e rayarñjagí nani Poro ríxa anñj bi onimiápi mñwinípa yarñjagí nani niñkñnimóniri imfó imi xixéroarñjipimi mñxí re urñjñini, “Jisasi Kiraisoyá enj eánñjyo dani sekaxí re rírarñjñini, ‘Apixí rimi pñni niñwiárimí ui.’ rírarñjñini.” urána re enñjñini. Siní mé imfó api imi pñni niñwiárimí unñjñini. ¹⁹ Imi pñni niñwiárimí úána xanowánñj imónigfáwa re niyaiwiwo, “Óf apixí rí áwanñj rékweaarñjipimi dani niñgwí meayarñjwáyi ríxa anípa imónigoí. Ámi bi siní meapaxí mimónini.” niyaiwiwo Poromi tñni Sairasomi tñni fá niñxero makerfá imixarigfe nani níropémi nuro gapímanowa sñjwí anigfe dani xwírxí oumeaneyniñro niñmeami nuro ²⁰ awa tñj e niñwáriro re uxekwímogfawixini, “Áamá Judayí rowaúyí áamá negí anj rípiñni ñweagfáyo nearakiowáripaxí yarñjagí nani nene píranñj mññweapaxí neaimónarini. ²¹ Síwí nene Romiyene imónñjagwí nani gapímanfyínyá sñjwíyo dani anani fá xirirane xdírane epaxí wí mimónñjpi áamá rowaú wáf neararñjñini.” urána re enñjñini. ²² Áamá e epíroyí egfáyí eni niñwiápnimearo awaúmi mñxí wianiro yarfná gapímanowa egí iyfá nupíro porisí

wami sekaxí re urigfawixini, “Soxí mépépoi.” uríagfá ²³ iwaní rípi rípi nímepeayimáná nímera nuro gwí aníyo níwáiróná gwí aníyo awí mearoaríjomi re urigfawixini, “Joxí awaúmi éfí mupaxí imóníjé ñwíráraríjwápi níñwírárímáná píraníjé awí mearórixini.” ²⁴ Sekaxí e uráná awaúmi gwí aníyo nímeámi nípáwiri awawá ná ínimi íkwíróniñjípimi nání nímeámi nípáwiri e níñwírárírná re eníñigini. Egí síkwí íkífá wára wínamí níwíxímori wára wína tñi níwakíríwíarímáná rokímí yáriníñigini. ²⁵ E wíkaríagfá aí ríxa áriwegí imóníjána Poro tñi Sairaso tñi Goríxomi xwíyífá rírímí wiri yayí umeaníri nání soní ríri yaríñagí ámá gwí aníyo ñweagfáyí arfá wíarfná re eníñigini. ²⁶ Poboní xwífá aí tñi yaiwíamí méáná gwí aníwá nímirírná síjé piará xwíamí eapíñíjyí ríwómínimíníri nerfná re eníñigini. Gwí aní ówaní nñi íkwínowiri senfá ámáyo yáriníjyí nñi íkweánowiri eníñigini. ²⁷ Gwí aníwámi awí mearoaríño sá weñe dání níwíápínimeari weníñí éfyí wíñíñigini. Gwí aní ówaní íkwínowíjagí níwíñíri “Gwí ñweagfá nñiyí ríxa éfí úfawixini.” níyáiwiri ámá ayí éfí úfá nání gapímanowa nioní nípíkípríxiniñí xegí kirá nímxearí ríxa píkinímíníri éfyí ²⁸ Poro ení tñi ríaiwá nuríri re uríñigini, “Jíwaníjoxí mípíkínípaní. Gwí ñweañwáone nínonení síní riwone ñweañwíni.” uríagí ²⁹ o awí mearoarígfá wíamí “Uyíwí nímixáromeaénapípoi.” nura mírí nípáwiri wáyí wíñagí ení ófí níkaríga Poro tñi Sairaso tñi tégíe nípíkínímearí ³⁰ awaúmi nímxéamí nípeyearí bíaríwámíni nírómáná re uríñigini, “Ápogawí Goríxo yeáyí níyímíxemeani nání pí emíñí?” uríagí ³¹ awaú re urígfísixini, “Ámíná Jisasomí dñí wíkwíróáná Goríxo yeáyí níyímíxemeari ámá díxí aníwámi joxí tñi ñweagfáyo ení yeáyí uyímíxemeañjoi.” urígfísixini. ³² E nuríri omí tñi ámá xegí aníwámi ñweagfá níyoní tñi xwíyífá Ámínáo nánípi rírímí wíáná ³³ síní áriwegí imóníjagí aiwí o awaúmi “Eñi.” nuríri iwaní mépéfáyo ígfá níweámáná re eníñigini. Wayí mearí ámá xegí aníwámi ñweagfáyí ení wayí mearo nemáná enjáná ³⁴ o awaúmi xegí aníwámi nímeáa nípáwiri aiwá níxerí mñi níwírná xfo tñi ámá xegí aníwámi ínimi ñweagfáyí tñi “Ríxa Goríxomí dñí wíkwírówaénerfani?” níyáiwiro nání yayí seáyími dání néra ugíawixini.

³⁵ Gapímanowa wíápi tñi níwíápínimearo porisí wami awí mearoaríño tñí e nání xwíyífá yaní re wíowárfawixini, “Omí ‘Ámá awaúmi wárei.’ urípoi.” wíowárfagfá awa nuro uráná ³⁶ o xwíyífá apí Poromí áwaní nuríri re uríñigini, “Gapímanowa nioní nání xwíyífá yaní re wíowárenapáo, ‘Awaúmi owáriní.’ wíowárenapíagfá nání awagwí ananí níwíapíri kíkífá néra úpiyi.” uríagí aí ³⁷ Poro re uríñigini, “Yawawí Romíyíwawí imóníjagwí aí míkí wí meñagí aí gapímanowa, xwíríxí níyeamero ámá obaxí síjwí anígíe dání iwaní yeamépero gwí aníyo yeañwíráñro egífáwa ínimi níyeamíxearo yeawáraníro ríraríñoi? Oweoi, aga wí e yeaipaxí mimónini. Wíwaníñowa níbíro ‘fíwíapípiyi.’ yearáná peyeañwíni.” uríagí ³⁸ porisowa xwíyífá Poro urípi ámi nímeáa nuro gapímanowami repíyí níwiro “Awaú Romíyí wáurini.” uríagfá awa arfá níwíróná wáyí níkaríñro ³⁹ nuro awaúmi píyípiyí nuríro gwí aníyo dání nímxearo níwáiróná arfíki wauní ríxíñí re urayigfawixini, “Awagwí aní rípimi píni

n+neawiárim+ nurfná ‘Ayf nanf+rini.’ neaimónarini.” urayar+ñagfa
 40 awaú gwf añfo dán+ n+peyeari añf ap+xá Ridiaíy+ r+n+ñiyáiwámi
 nán+ nuri n+páwiri áma Jisasom+ ðñf n+wikwíroro nán+ egf xexirfmeá
 imónigfáyf tñ+ e nawíni nerfmeánro xwíyá ámi b+ tñ+ enf r+rém+xá
 n+wiárim+ ugfawixini.

17

*Tesaronaika ñweáyf Porom+ tñ+ Sairasom+ tñ+ iwanf weanro egfá
 nán+rini.*

¹ E nemowa e dán+ nuro añf biaú Abiporisi tñ+ Aporonia tñ+
 r+n+ñfpiáumi n+múroa nuro añf Tesaronaika+ r+n+ñfpim+ —Añf apimi
 Judayf wigf rotú añf wiwá m+r+n+ñfpim+rini. Apim+ n+rémómáná ² Poro
 xegf ínina yar+ñpa e eni axfp+ nerf Sabarfá wíyáú wíyim+ Judayf wigf
 rotú añfo awí neánro ñweañáná n+wímeari B+kwf Gor+xoyáyo dán+
 nurenwípéa nurfná ³ ayf re oyaiwípoy+n+r+ urayin+ñigini, “B+kwíyo
 dán+ ap+ ap+ n+rini+r+ eán+ñagf nán+ áma yeáyf neayim+xemeanfa nán+
 Gor+xoyá ðñf tñ+ arfowayá xwíá piaxfyo dán+ iwiaronfoyf rar+ñwáomi
 wa pikíáná r+n+ñf o n+mear+ xwár+páyo dán+ wiápn+meanfp+ apimi
 wí n+múropaxf mimónini.” oyaiwípoy+n+r+ m+kfp+ nán+ uréwap+yiri
 m+ñf niróa uri nerfná re urayin+ñigini, “Áma Jisaso+y+ r+n+ñf ro, nioni
 wáf searar+ñáo, o ayf áma yeáyf neayim+xemeanfa nán+ arfowayá
 xwíá piaxfyo dán+ iwiaronfoyf rar+ñwáorini.” urayin+ñigini. ⁴ E
 nur+r+ñfpim+ dán+ Judayf wíyo ðñf uk+n+m+xfagf ayf ðñf “Neparini.”
 n+wip+món+r+ nán+ Jisasom+ ðñf n+wikwíroro Poro tñ+ Sairaso
 tñ+ nawíni n+kum+xinro G+rik+yf Gor+xom+ wáyf n+wiro nán+ yayf
 umearigfáyf obaxf tñ+ añf apimi seáy+ e nimónro merñweagfáwayá
 ap+xá wíwa tñ+ eni ðñf n+wikwíroro nán+ awaúmi n+kum+xinayiro
 yarfná ⁵ Judayf Jisasom+ ðñf m+w+kwf+rófáwa awaúmi sipí ðñf
 n+wiawiro nán+ n+wiápn+mearo re egfawixini. Makerfá im+xarigfe
 dán+ áma sipiyf wa Porom+ tñ+ Sairasom+ tñ+ wikf n+wónro m+xá
 wip+r+ nán+ sfm+ráxwíró n+wiemero ayf ríxa íkwikwierf niga uro
 wikf n+wóga uro yar+ñagfa n+winiro n+wirfmeám+ añf apimi áwini+m+
 n+puróná m+xñ+ nép+m+xamóa n+puro Poro tñ+ Sairaso tñ+ añf
 Jesonoyáiwámi rfa ñweañiniro e nán+ nuro awaúmi áma negf añf
 r+pim+ ñweagfáyfyá s+ñwf anigfe dán+ xw+r+xá oumeaney+nro añf
 iwámi p+r+ íkwieám+ néra n+páwiro ⁶ awaú nán+ pfa n+meg+nro nán+
 Jesonom+ tñ+ Jisasom+ ðñf n+wikwíroro nán+ xexirfmeá imónigfá
 wami tñ+ fá n+xero añf apim+ ðñf gap+manowa tñf e nán+ níropém+
 nuróná rfaiwá re n+ra ugfawixini, “Áma añf xwíá n+m+ni ikwíron+ñfyo
 ñweagfáyf wigf yarigfápi mé pñ+ owiárfpoy+n+r+ sipini urekárarigfáwa
 ríxa nene eni n+nearekárro yar+ñoi. ⁷ Awa Jesono numímin+r+ xegf
 añiwámi nán+ n+pemeám+ uñowarini. Awa ñwf ikaxf negf m+xá ináyf
 Sisao r+ñfp+ n+wiaikiro xegf b+ néra nuro re rarigfáwarini, ‘Segf m+xá
 ináyf Sisao, ayf surfmá m+xá ináyorini. Wo om+ seáy+ e wimóniño xegf
 yo+ Jisatorini.’ rarigfáwarini.” rfaiwá e n+ra nuro ⁸ áma e epfroyf
 egfáyf tñ+ añf apim+ ðñf gap+manowa tñ+ ayf rfaiwá e rar+ñagfa
 arfá n+wiro sfm+ nírónro wikf n+wóga n+wiápn+mearo ⁹ gap+manowa
 xw+r+xá numéfasáná Jesonowa ámi axfp+ b+ mepa oéppoy+n+r+ n+gwf b+
 nurápiro wárigfawixini.

Poro tñni Sairaso tñni Beriayo egípi nánirini.

¹⁰ Sfá ayimi árwiyimi Jisasomi dñj ntwikwíro nani xexirímeá imónigfáy Poromi tñni Sairasomi tñni fá xiripríxiniri ríxa anj Beriá rñnjípimi nani éf uowáríagfa awau nuri anj apimi niremoriná Judayfá rotú anj e mñrñnjiwami nipawiri xwiyfá yayf neinarñjipi wáf urigfísixini. ¹¹ Judayf Beriá nweáyf —Ayf Judayf Tesaronaika nweagfáyf yapí mimónñjoi. Dñj píranñj eyíroarigfáyf enagí nani seáyf e wimónñjoi. Ayf smf nixeadípeniro “Xwiyfá Poro neararñjipi arfá owianeyi.” ntwimóniro sfá ayf ayo re nyaiwiro, “O neararñjipi, ayf Bkwíyo nñrñni eánñjipi tñni nepa xixeni rfa imónini?” nyaiwiro Bkwípi fá nróa uro pfa níméra uro neróná ¹² obaxf wí Jisasomi dñj wkwíro Grikíy anj apimi dñj seáyf e imónigfáyf wí oxf tñni apixf tñni eni dñj wkwíro yarfná re enñigini. ¹³ Judayf Tesaronaika nweagfáyf xwiyfá rípi, “Beriayo eni Poro xwiyfá Goríxoyá wáf urarini.” rñnarñjagi arfá nñwiro re egfawixini. Anj apimi nani nuro áma e dñjyf Poromi mñx owípoyñni smfráxwíró wieméaná áma obaxf ríxa epfroyf nero wikf nñwóga wiápnimeagfawixini. ¹⁴ Áma obaxf ríxa epfroyf nero wikf nñwóga wiápnimeaarñjagfa Jisasomi dñj ntwikwíro nani xexíxexirímeá imónigfáyf sñwí e nñwñiro re egfawixini. Apaxf mé Poromi rawrawá tñj e nani éf uowáríagfawixini. Porom rawrawá tñj e nani éf nuowaríro Sairaso tñni Timotio tñni sñni e nweañaná ¹⁵ áma Porom éf nímíga úfáyf omi sfá obaxfyo níméra núfasaná anj Atenisiyi rñnjípimi nñremoro e dani wáraúaná o ámi sekaxf re uowarñjñigini, “Sairaso tñni Timotio tñni nioni tñj e nani bñpaxf imónñjánáyf, anjni bñsixini.” uowaráná omi e nñwármí ugfawixini.

Poro Atenisi dani wáf urñj nánirini.

¹⁶ Poro Atenisi dani awau nani wenñj neri nñwearná anj apimi mimónñjwáf imónñjyf —Ayf xopaikí xixegñni áma imixigfáyfñni. Ayf aga ayá wí ami amí nñmñni éf nurárara unñjagi nñwñni nani smf nírónimí nemeriná ¹⁷ Judayfá rotú anjyo nipawiyayf ayf tñni éma Goríxo nani dñj moarigfáyf tñni xwiyfá rñniro sfá ayf ayo makerfá imixarigfe nani nuayiri áma o eméiná e rówapigfáyf tñni xwiyfá rñniro néra nurfná ¹⁸ ámayo uréwapiyarigfá Epikurianiyi rñnigfá wa tñni Sítokiyi rñnigfá wa tñni Poro tñni ximiximí xwiyfá rñnigfawixini. O wáf nurfná Jisaso nani urñni áma xwárpáyo dani wiápnimeaprfá nani urñni yarñjagi nani wa peayf nñwianiro re rñgawixini, “Áma xwiyfá rñrowiarf emearñj ro pí xwiyfá nearmñni rfa rarini?” rñro wa “O anñnamí dñj nñwáf imónigfá áma anj mñdñjyfá nani nearmñni rfa rarini?” rñro nero ¹⁹⁻²¹ omi nñwirímeami nuro —Áma Atenisi dñjyf tñni áma anj mñdñj anj apimi urñnigfáyf tñni kíkíá bñ mé anñj minf pí pí xwiyfá sñj rññpi arfá wiro áwanf urñro yaniro nani yarigfáyfñni. Ayf omi nñwirímeami nuro Ariopagasiyi rñnjípami dani xwiyfá réwapñarigfe nani nñwirímeami nuro re urigfawixini, “Xwiyfá sñj joxi wáf neararñjipi nene píranñj arfá nñsirane nñjfa imónani nani áwanf nearei. Ayf rípi nani rñrarñjwini. Xwiyfá joxiyá nñearná nene sñni arfá mñwiarñjwáp rarñjagi nani xwiyfá mñkípi nani nñjfa imónani nani rñrarñjwini.” urfagfa ²² Poro Ariopagasi tñj e dani éf nñromána re urññigini, “Atenisi dñjyfné,

segf ɲwáf imóniɲfpi nimeróná awayini ayá tɲni wéyo umeariɲagfa sɲɲwáf seanɲini. ²³ Ayf rɲpɲ nánɲ seararɲini. Xámi nioni anɲ rɲpimi nemerɲ segf ɲwáf éf nurárára unɲiɲyo —Ayo seyɲné yarɲɲf nɲwiro seáyi e umearigfáyorini. Ayo píranɲɲf sɲɲwáf mí nómɲxa nurfná winfanigini. Éf urárarinɲɲf bimi rfwamɲɲf rɲpɲ ‘Nwáfá nene majfáó nánirini.’ eánɲagɲ winfanigini. Ayinánɲ ɲwáfá seyfné majfá nimóniro aiwi yarɲɲf nɲwiro seáyi e umearigfo nánɲ áwanɲf bɲ osearimini. ²⁴ Nwáfá xwáfá rɲrɲ nɲrɲimɲni imixirɲf amɲpɲf nɲni arɲmɲ enɲɲyɲf imixirɲf enɲo, o anɲnamɲ tɲni xwáfárimɲ tɲni Ámináo seáyi e wimóniɲo enɲagɲ nánɲ dɲɲf re yaiwipaxɲf mimónini, ‘O anɲ nanɲwáf rɲdiɲyowá yanfáwá nánɲ negf wé tɲni mɲrarɲɲwáyo ɲweaarɲɲfɲrini.’ dɲɲf e yaiwipaxɲf wɲ mimónini. ²⁵ Xewanɲo áamá nɲyoni wigf dɲɲfpi sɲxɲf umúmorɲ sɲɲɲf nimóniro anɲ upaxɲf imónipfɲrɲf nánɲ wimixirɲf amɲpɲf nɲni áamá nɲpɲrɲf nánirani, yɲnɲpɲrɲf nánirani, wimixiyirɲf yarɲɲo enɲagɲ nánɲ rɲpɲf enɲf yaiwipaxɲf mimónini, ‘O amɲpɲf wɲ nánɲ dɲfwáf ikeamónarɲagɲf nánɲ negf wé tɲni arɲrɲá wipaxorini.’ Dɲɲf apɲf enɲf yaiwipaxɲf wɲ mimónini. ²⁶ Nwáfá o xewanɲo re nɲyairɲf, ‘Áamá gwáf arɲf arɲf e e ɲweapfɲfárini. Gwáf arɲf arɲf xɲfáíwa xɲrɲpɲfɲfná iná iná imóninɲfárini.’ nɲyairɲf anɲɲfnɲf neyiroárɲmáná áamá ná wonɲ imixɲɲfɲpimi dánɲf áamá gwáf wɲrɲf wɲrɲf nɲni nimóga bɲɲwárini. ²⁷ Áamá gwáf arɲf arɲf nɲni xewanɲo nánɲ pɲfá néra nuro ámɲrɲnɲɲf neróná sɲɲwáf wɲnɲimeapfɲfá nánɲ xfo enɲf apɲf e enɲfɲrini. E nerɲf aí o nene xɲxegfɲnɲf ɲweanɲwá gene gene tɲɲf e dánɲf ná jfamɲ mɲneaimónini. ²⁸ Ayf rɲpɲf nánɲ seararɲini. Segf sorixowa aí re rigfápi, ‘Nene enɲf Nwáfáó neaemeañenerini.’ rigfápi tɲni xɲxenɲf nene enɲf eánɲɲf oyáyo dánɲf imónirane ɲwearane anɲf emerane yarɲɲwini. ²⁹ Nene Nwáfá o neaemeañene imóniɲagwɲf nánɲ dɲɲf re mɲyairɲwipa oyaneyɲf, ‘Nepa Nwáfá imóniɲo imóniɲfpi, ayf ámaéne dɲɲf nimorane wé tɲni xopaikigf imóniɲɲf ɲwáfá sɲɲáyo dánɲf imixarɲɲwápɲrani, sɲɲá gorɲyo dánɲf imixarɲɲwápɲrani, sɲɲá sirɲpáyo dánɲf imixarɲɲwápɲrani, sa apɲnɲɲf rfa imónini?’ mɲyairɲwipa oyaneyɲf. ³⁰ Ayinánɲ Nwáfá o —O Gorɲxorini. O áamá xámi o nánɲ majfá nero wigf ɲwáfápi nɲméra bigfápi nánɲ peá nɲmori kikiɲfá nɲwia nɲbɲrɲf aiwi agwɲf áamá amɲf gɲmɲf ɲweagfá nɲyoni re neararini, ‘Segf fɲwáf yarɲɲgápi nánɲ rfwfmɲnɲf nɲmamoro sanɲɲf nimóniro ɲweápoyɲf.’ neararini. ³¹ Ayf rɲpɲf nánɲ e neararini. O sfá wɲyimi áamá xwáfá rɲrɲf nɲrɲimɲni ɲweanɲwáyo xwɲyɲfá píranɲɲf nɲneamearɲfná wonɲ wonɲ negf yarɲɲwápɲf nánɲ yarɲɲɲf imimɲf neainfá nánɲ rɲxa ráriɲɲrini. Nene xwɲyɲfá neamearɲfnó enɲf rɲxa rɲpeárɲɲrini. Nene ‘Rɲpeárɲo, ayf orfanɲ?’ yaiwianfáwá nánɲ o péo ámɲf sɲɲf nerɲf owiápnɲmeanɲrɲf enɲf sɲxɲf weámixáná wiápnɲmeanɲrini.” Poro e uráná re enɲnigini. ³² Áamá e awɲf eánɲgáyf Poro xwɲyɲfá “Xwárɲpáyo dánɲf wiápnɲmeanɲrini.” rɲagɲf arɲfá nɲwiróná wɲ rɲperɲrɲf wigfawixini. Wɲf “Xwɲyɲfá joxɲf neararɲfpi rfwéná ámɲf bɲf tɲni arɲfá sianfáwárini.” urɲgɲfawixini. ³³ E uráná Poro réwapɲnarɲgɲf dánɲf pɲnɲf nɲwiárɲmɲf úagɲf aí ³⁴ áamá wɲf —Oxɲf wo xegf yof Daionisiasoyɲf rɲnɲorini. O Ariopagasi dánɲf réwapɲnarɲgɲfáyf worini. Apɲxɲf wɲf xegf yof Damarisiyɲf rɲnɲɲirini. Áamá ámɲf wɲf enɲf nawɲnɲrini. Ayf omɲf nɲkumixɲnɲro númɲf nuro Jisasomɲf dɲɲf wɲkwɲrogfawixini.

Poro Korinþyo niḡwearfná enḡpí nánirini.

¹ Poro e nemi Atenisi pfní nwiárimí anḡ yoḡ Koriní rinḡpimi nání nuri e ² nírémómáná áamá Judayí wo —Xegí yoḡ Akwiraoyí rinḡjorini. Xinái Podasi pḡropenisíyo dání xirḡjorini. Xiepi xegí yoḡ Pirsirairini. Romiyí mǐxí ináyí Kirodiaso Judayí anḡ apimi ḡweagfá nḡyoní sekaxí re urinḡ enḡgí nání “Romí anḡ rḡpimi dání pfní nḡweawírimí úríxini.” urinḡ enḡgí nání ayaú Itari pḡropenisíyo pfní nwiárimí Koriní nání sinḡ bigíyaúrini. Ayaúmi Poro nwiárimí ³ niḡwí omḡḡ o yarḡḡpí ayaú ení yarigí enḡgí nání ayaú tḡnḡ nawini niḡwearo senfá anḡ pákipírfá nání imimiximí nero niḡwearoná ⁴ Poro Sabarfá ayí ayo Judayíyá rotú anḡyo nání nuri ayí tḡnḡ Grikiyí tḡnḡ ení re owipimóniri, “Xwiyfá Gorixoyápmi dání Jisaso nání neararḡḡpí neparini.” owipimóniri ayí tḡnḡ nawini rotú anḡyo dání xwiyfá ximiximí niniro rinayigfawixini.

⁵ E néra nurfná Sairaso tḡnḡ Timotio tḡnḡ Masedonia pḡropenisíyo dání nibiri Poromi wimeáaná o xegí niḡwí omḡḡ yarḡḡpí pfní nwiárimáná Sabarfáyoni marfái, sfá ayí ayo Judayí tḡḡ e nání nuayiri píranḡḡ uréwapiyimiri nerfná woákí re wiayinḡḡni, “Áamá yeáyí neayimixemeanfa nání arḡowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarḡḡwáo, ayí Jisaroni.” ⁶ E urayarfná ayí ríxa xixewiámí nuriro ikayíwí uráná Poro xegí iyfá nḡpíriri sikí xénḡḡpí pírfí wiaikimí yarḡḡḡḡni. Pírfí wiaikimí niyariri re urḡḡḡḡni, “Seyné anfnánáyí sewanḡḡḡḡné rfá meárinfáyo dání anfnḡpírfárfárfá. Seyné arfá mḡniarḡḡḡḡfá nání nioni wí nixímeapaxímani. Agwi nioni seyné pfní nḡseawírimí ríxa émáyo wáf urimniri riwoni warḡḡni.” urḡḡḡḡḡḡni. ⁷ E nurárimo pfní nwiárimí nuri anḡ áamá woyá —O xegí yoḡ Titiasi Jasitasoyí rinḡjorini. Gorixo nání wáyí nwiiri nání yayí umearḡḡ worini. Xegí anḡ Judayíyá rotú anḡyo dání oriwámí dání mḡrinḡjorini. Oyá aniwámí nání nuri e dání xwiyfá urarfná re enḡḡḡḡni. ⁸ Judayí wo —Xegí yoḡ Kirisipasorini. Judayíyá rotú anḡyo awí eánarḡḡfáyo seáyí e umenḡweanḡorini. O tḡnḡ áamá o xegí aniwámí wearḡḡfáyí tḡnḡ Poro urarḡḡḡpí arfá nwiwo Jisasomí dḡḡ nwiwkíwíroro émáyí Koriní ḡweagfáyí obaxí ení arfá nwiwo dḡḡ wíkwíroro wayí mearo yarfná ⁹ sfá wiyimi Ámínáo re enḡḡḡḡni. Poromi oriḡná nupárfá re urḡḡḡḡḡni, “Joxí wáyí mḡsinḡpa oení. Xwiyfá nioni nání joxí nura warḡḡḡpí pfní mwiárfí sinḡ anḡḡ nura úríxini. ¹⁰ Ayí rḡpí nání rḡrarḡḡni. Nioni joxí dḡḡ ríkiḡkayonḡḡi nání áamá mǐxí sífápmi dání wí rḡnḡḡ sinḡfnámani. Áamá anḡ rḡpimi nioni dḡḡ nḡnikwírfárfá nání niḡí imónḡḡḡfí obaxí enḡḡi nání rḡrarḡḡni.” urfáḡi nání ¹¹ o anḡ apimi niḡwearí Gorixo nání nuréwapíya warfná emá 18 múronḡḡḡni.

¹² Judayí Korinþyo ḡweagfáyí, Romiyí wo xegí yoḡ Gario pḡrimíáo nimóniri Grikiyí pḡropenisí e menḡweanáná, Judayí dḡḡ axípi tḡnḡni nimóniro nwiárfánmearo Poromi xwiyfá oumeáraneyniro wáf pírimíá Gario xwírxí umearḡḡe nání nimeámí nuro ¹³ Poromi nuxekwímorore urḡḡfawixini, “Áamá ro áamá Gorixomí yayí numeróná ḡwí ikaxí rinḡḡḡpimi nwiákiro xegí bí nero éríxini dḡḡ xenwímaní ukimixarḡḡorini.” urfáḡfá aí ¹⁴ Poro ríxa manḡ exoámiri yarfná pírimíá Gario Judayí ayo re urḡḡḡḡḡni, “Poro íwí éf sinwírfí, ríkiḡkíró éf sinwírfí, nioni re yaiwimniri éárfá,

‘Ámá rowa uxekwímoarigfápi arfá nîwirfná, ayf ananîrîni.’ yai-wimînrî éárîni. ¹⁵ Soyîné uxekwímoarigfápi, ayf xwîyáfá tîni yoí tîni segí nwí ikaxf éáníjîpimi dání rîníjîpi nání o tîni mîxf rînarîjagfa nání segípi xwîyáfá nimîxîro eyîrópoyî. Nionî ‘Xwîyáfá api oseaeýiromîni.’ mînimónarîni.” nurîrî ¹⁶ xwîrîxf umearîje dání mîxfdámi wiowáraparfná ámá wí re egfawixîni. ¹⁷ Judayf wigf rotú anîyo awí éanarigfáyo seáyf e umeîjweaîjomî —O xegf yoí Sotenisorîni. Omî fá nîxero pírimíá Gario xwîrîxf umearîje mîdáníje iwanîf mépearîjagfa aí o dîjîf sípí wí mîwí kikiáf enîjîgîni.

Poró ámi Siria píropenisíyo nání nurî Adiokiyo rémoîf nánírîni.

¹⁸ Poró síni sfá ayá wí e nîjweaîsáná ámá e dánîf Jisasomî dîjîf nîwîkwîroro nání xexîrîmeá imónigfáyo yayf nîwiárîmo Siria píropenisíyo nání úimîgînrî sípîxf womî nîpîxemoánîrî Pîrisiráf tîni Akwirao tîni enî nawîni nîpîxemoánîrî o tîni nuro Poró Gorîxomî dánîf nîwîkwîrorî nání nwíáf jweaîjîpi nání anî xegf yoí Segîria rîníjîpimi dání dfá nîrónîrî ¹⁹ rîxa anî Epesasi rîníjîpimi nîrémoro Poró ayaúmi anî apimi nîwárîmi Judayfá rotú anî e mîrîníjîwámî nání nurî nîpáwîrî ayf tîni xwîyáfá nîrînrîro ²⁰ ayf “Joxî síni bî tîni nîjweámoxî úîrîxîni.’ neaimónarîni.” urîagfa aiwî o “Ananîrîni.” mîwimónî ²¹ yayf nîwiárîmi nurfná re urîjîgîni, “Gorîxo nîwimónîrîfnáyf, nionî ananî ámi re seaíménapîmîfárîni.” nurárîmi nurî sípîxfáyo nîpîxemoánîrî Epesasi pîni nîwiárîmi nurî nurî nurî ²² sípîxo rîxa anî Sisaria rîníjîpimi iwiékîni meááná Poró nayoámîni meámî Jerusaremî nání nîyîrî Jisasoyá síyikî imónigfáyo yayf nîwiára nîmúoairî anî yoí Adiokiyo nîrémorî ²³ e sfá wí nîjweaîsáná pîni nîwiárîmi nurî xwíáf yoí Garesia rînrî Pîrigia rînrî enje —Ayf xfo xámî wáf urîmenjerîni. E nîpurfná ámá Jisasomî dîjîf wîkwîroarigfáyo xwîyáfá ámi bî tîni nurîrî enî síxf nîweámîxára múroîjîgîni.

Aporoso Epesasiyo tîni Korîniyo tîni dání uréwapîyîjîf nánírîni.

²⁴⁻²⁵ Judayf wo —Xegf yoí Aporosorîni. Anî yoí Arekîsadîria dání xîrîjîf worîni. Xwîyáfá nîrîrîfná neîwîperi émî saímîf rarîjorîni. Bîkwî Gorîxoyáyo nîrînrî éáníjîpi nîpîni aumaúmîf inîjorîni. Óf Ámînáomî xfdîpaxfîyî nání píráníjîf uréwapîyîgfo enagi nání ámayo Jisaso nání urîrî píráníjîf uréwapîyîrî nerfná sfmîf nîxeadfpenîrî uréwapîyarîjorîni. E nerî aí wayf Jono umeaiagfîpi nánínî nîjîfá imónîjorîni. O Epesasiyo nîrémorî ²⁶ Judayfá rotú anîyo iwamfó nîpáwîrî ayá igîgîf mé xwîyáfá Gorîxo nání urarîjagîf aí Pîrisiráf tîni Akwirao tîni o apîni nání rarîjagîf arfá nîwirfná omî nîwirîmeámî nurî óf Gorîxomî xfdîpaxfîyî nání bî, o síni majfá enîjîpi nání áwanîf nurîrî ámi bî tîni píráníjîf uréwapîyîgîsîxîni.

²⁷ Aporoso “Nionî Gîrikîyf píropenisíyo nání úimîgîni.” wimónáná ámá Epesasi dánîf Jisasomî dîjîf nîwîkwîroro nání xexîrîmeá imónigfáyf omî dîjîf síxf numúowárîro payf bî nearo Gîrikîyf píropenisíyo jweagfá Jisasomî dîjîf wîkwîroarigfáyf nání rfwamîjîf re eagfawixîni, “Ámá ro seaímeááná yayf tîni nîpemeámî úîrîxîni.” Rfwamîjîf e nearo wiowáraná o nurî e nîrémómáná ámá Gorîxo wá wianarîjagîf nání Jisasomî dîjîf wîkwîroarigfáyo xegf nuréwapîyîrîjîpimi dání arîrá nîwirfná arîrá bî onîmiápi

míwíñinígíni. ²⁸ Ayí rípi nániríni. O áamá obaxí síñwí anígíe dání Judayí xeníwí nímoro rarígíáyí tñní xímíxímí niníro níríníróná o Bíkíwí Goríxoyáyo dání míñí nírori “Áamá yeáyí neayimíxemeanífa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáo, ayí Jisasoríni.” nuríríná xwíyá mímúropaxí imóníñpí nurírí xórórí bí onímíápi míwíñinígíni.

19

Poró ámí Epesasiyo nírémorí e dání ení nániríni.

¹ Poró, Aporoso síni aní yoí Koriníyi ríníñpími ñweañána, o dífwíni eními áwíními nípumána ámi aní yoí Epesasiyo nírémorí Jisasomí xídarígíá wíyo níwímearí ² yaríñí re wíñinígíni, “Soyíné Jisasomí dñí wíkwíróaná kwíyí Goríxoyápi seaimeañoyínérani?” uríagí awa re urígíawixíni, “Xwíyá re ríníñpí, ‘Goríxoyá kwíyí bí ñweantí.’ ríníñpí aí rínaríñagí síni aríá bí míwíñwáoneríni.” uríagí ³ o re uríñinígíni, “Wayí nímearóná pí wayí meagíoyínéríni?” uríagí awa “Wayí Jono umeaiagípi axípi meañwáoneríni.” uríagí ⁴ o re uríñinígíni, “Wayí Jono umeaiagípi, ayí áamá re oyaiwípoyíníri umeaiagípi ríni, ‘Áamá ayí wígí íwí yarígíápi ríwímíni mamóáyíríani?’ oyaiwípoyíníri umeaiagípi ríni. O áamáyo wayí api numeairíná re uragíríni, ‘Áamá nioníyá ríwíyo bíníomi dñí wíkwíróríxíni.’ O e urago, ayí Jisaso nání uragíríni.” uríagí ⁵ awa Poró e urípi aríá níwiro wayí áamá Ámíná Jisasomí dñí níwíkwíróríná mearígíápi meagíawixíni. ⁶ Wayí api meáána Poró wé seáyí e wíkwíráná re eníñinígíni. Kwíyí Goríxoyápi áamá awamí waíníñinígíni. Kwíyípi waínána awa xwíyá míkí api apimí dání ananí ríro wíá rókiamoarígíáníñí ríro egíawixíni. ⁷ Áamá e egíáwa nowaní wé wúkaú síkwí waú awaríni.

⁸ Poró aní apimí níñwearí Judayíyá rotú aníyo nípáwirí ayá bí mé xwíyá nura nurí áamá ayí re owípímónírí, “Ayí áamá Goríxo xíó xegí xwíoxíyo mímeámí nerí umeñweañápi nání áamá ro neararíñpí, ayí neparíni.” owípímónírí nureñwípéa nurí ñweañána emá waú wo ríxa nímúrómáná enána ⁹ Judayí wí dñí wakísí niníro Poró raríñpí pírfí níwíakíro áamá obaxí epíroyí egíá síñwí anígíe dání óí Goríxo tñí e nání iníñyí nání Jisasomí xídarígíáyí nání ikayíwí rarína o ayo píni níwíárími nurí áamá Jisasomí dñí níwíkwíróro nání wíepísaríñ wíñíñ imónígíáyo níwírímeámí xío tñí nawíní nuro sfá ayí ayo aní xwíyá réwapíñarígíá Tiranasoáyíwámí dání nureñwípéa uñinígíni. ¹⁰ O e yaríñagí nání áamá Judayírani, Gíríkíyírani, Esia píropenísiyo ñweagíáyí níní Poroyá maníyo dání xwíyá Ámínáo nánípi aríá wíaríná xwíogwí waú múroñinígíni.

Sípaomí xewaxowa imíó míxí ounáínowáraneyíniro egíá nániríni.

¹¹ Poró Goríxoyá dñí tñí emími xegí bí áamá síñwí míwíñarígíá imóníñpí yaríñagí nání ¹² iríkíwírani, roaríxírani, o kwírínaríñpí áamá nurápmí nuro áamá símíxí yarígíáyí tñí e nání nímeámí úána símíxí ayí píni wíáríri áamá imíó dñí xíxéroaríñyí tñí e nání nímeámí úána imíó píni níwíárími urí yagíríni. ¹³ Judayí aní wí e wí e nemero “Imíó míxí umáínípxoneríni.” rínarígíáyí wí re yagíáríni. “Imíó áamá romí xíxéroaríñyí míxí umáínínowáraneyí.”

n̄yawiwo iwamfó yoŋ Jisasoyáyo dání m̄x̄f umánowáran̄iro neróná imfóyo re nura wagfár̄in̄i, “Nion̄i yoŋ Poro wáf nearar̄in̄jo, Jisasoyi r̄in̄in̄jom̄i dání r̄irar̄in̄jaḡi nání áamá x̄ixéoar̄in̄ḡi romi p̄n̄i n̄wiár̄im̄i uí.” nura nuro nemerf̄ná ¹⁴ Judayf̄yá apax̄pán̄in̄ḡi imón̄in̄ḡi xwé wo —Xegf̄ yoŋ Sipaoyi r̄in̄in̄jor̄in̄i. Om̄i xewaxowa wé wáfum̄i dán̄ḡi waú imón̄igf̄áwa eni ax̄f̄pi e yan̄iro yarf̄ná ¹⁵ imfó awa urar̄igfó re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Nion̄i anan̄i Jisasom̄i mí óm̄ix̄ir̄i Poro nán̄i n̄ijf̄á imón̄ir̄i en̄jaḡi aiwi soyf̄né goyf̄nér̄in̄i?” uráná re en̄in̄iḡin̄i. ¹⁶ Áamá imfó d̄in̄ḡi x̄ixéoar̄in̄jo n̄imawir̄i n̄ixeamomer̄i awam̄i xop̄ir̄ár̄f wíáná r̄in̄in̄ḡi xaiw̄f win̄fagf̄a an̄ḡi iwám̄i dán̄i éf nuróná aikf̄ ur̄r̄fáwa uḡfawix̄in̄i. ¹⁷ An̄ḡi iwám̄i dán̄i éf nuróná aikf̄ ur̄r̄fáwa úf̄áyf nán̄i áamá Judayf̄ran̄i, Ḡirikiyf̄ran̄i, Epesasi ḡweagf̄áyf n̄f̄n̄i arf̄á n̄wiár̄iro nán̄i wáyf nikár̄in̄iro Ám̄iná Jisasoyá yoŋ n̄r̄iróná seáȳi e numero ¹⁸ Jisasom̄i d̄in̄ḡi wikf̄róf̄áyf obax̄f wí n̄bayiro wigf̄ yar̄igf̄ápi waropár̄f wiwo wáf urókiamón̄iro n̄yayiro ¹⁹ wigf̄ȳf obax̄f wí ayáf x̄ixegf̄n̄i yar̄igf̄áyf wigf̄ ikayf̄w̄f s̄in̄w̄f w̄nax̄f̄d̄wan̄iḡin̄ir̄i b̄ikw̄fyo ḡwir̄ar̄in̄in̄ḡi n̄imeám̄i n̄ib̄iro áamá n̄n̄iyá s̄in̄w̄fyo dán̄i rf̄á n̄ikeaár̄imáná n̄igw̄f b̄ikw̄f rf̄á ikeaar̄f̄ápi b̄f neróná tar̄igf̄ápi f̄á n̄roróná n̄f̄n̄i K50,000 imón̄im̄n̄ir̄i éaḡi w̄n̄igf̄awix̄in̄i. ²⁰ Ap̄i n̄p̄in̄i nimóga warf̄ná xw̄iyf̄á Ám̄ináo nán̄ip̄i surf̄má mimón̄f wí e wí e s̄in̄i xwé n̄r̄iga emear̄in̄jaḡi nán̄i áamá ám̄i ám̄i ayá wí kum̄ix̄in̄ayigf̄awix̄in̄i.

Epesasi ḡweagf̄áyf s̄im̄imiákw̄f nero egf̄á nán̄ir̄in̄i.

²¹ Ap̄i r̄ixa nimón̄imáná en̄jáná Poro Gor̄ixoyá kw̄iyf̄pim̄i dán̄i re yayiwin̄in̄iḡin̄i, “Nion̄i nuri Masedonia p̄ropen̄isf̄yo áw̄in̄im̄i ur̄i Ḡirikiyf̄ an̄ḡiyo áw̄in̄im̄i ur̄i n̄yár̄imon̄i Jerusalem̄i nán̄i úm̄iḡin̄i.” E n̄yawiwr̄f̄ná re r̄in̄in̄iḡin̄i, “Nion̄i r̄ixa Jerusalem̄iyo nán̄i nuri n̄r̄émor̄fnáyf e dán̄i wí e nán̄i xám̄i mupax̄f nimón̄ir̄i nuri an̄ḡi Rom̄iyi r̄in̄in̄ḡipim̄i s̄in̄w̄f win̄f̄im̄iḡin̄i.” n̄ir̄ir̄i ²² áamá xf̄om̄i seáyf̄ w̄liar̄igf̄iwaúm̄i —Eḡf yoŋ Timotiomi t̄f̄n̄i Erasitasom̄i t̄f̄n̄i awaúm̄i Masedonia p̄ropen̄isf̄yo nán̄i nuowár̄ir̄i aí o s̄in̄i ám̄i b̄i t̄f̄n̄i Esia p̄ropen̄isf̄yo ḡwean̄jáná ²³ áamá wí n̄wiáp̄n̄im̄earo óf Gor̄ixom̄i x̄idar̄igf̄áyf nán̄i m̄x̄f n̄r̄in̄owieán̄r̄f̄ná s̄im̄imiákw̄f on̄imiápi megf̄awix̄in̄i. ²⁴ E egf̄íná áamá wo —Xegf̄ yoŋ Demit̄riasor̄in̄i. O xegf̄ n̄igw̄f om̄in̄ḡi nerf̄ná am̄ip̄i s̄in̄á sir̄ipá t̄f̄n̄i im̄ixar̄igf̄ápi yar̄in̄ḡiyf̄ wor̄in̄i. Esia p̄ropen̄isf̄yo ḡweáyf wigf̄ ḡw̄fá xwépi —Ap̄i xegf̄ yoŋ Atemis̄iyi r̄in̄in̄ḡip̄r̄in̄i. Ap̄i wigf̄ an̄ḡi r̄id̄iyowá yar̄igf̄iwám̄i éf ur̄ár̄ar̄in̄ḡip̄in̄ḡi imón̄in̄ḡip̄i sir̄ipá t̄f̄n̄i wigf̄ ḡw̄fá on̄imiá bia anan̄i n̄imeám̄i nuro wigf̄ an̄ḡi x̄ixegf̄n̄iyo tip̄r̄fá nán̄i im̄ixar̄igf̄áyf wor̄in̄i. Áamá om̄in̄ḡi x̄fo yar̄in̄ḡipa ax̄f̄pi neróná n̄igw̄f on̄imiá mear̄igf̄áman̄i. ²⁵ O áamá om̄in̄ḡi x̄fo yar̄in̄ḡipa ax̄f̄pi yar̄igf̄áwam̄i t̄f̄n̄i áamá om̄in̄ḡi xegf̄ b̄i on̄imiápi yar̄igf̄áwam̄i t̄f̄n̄i awí neaar̄ir̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Gf̄ ám̄áoym̄é, soyf̄né n̄ijf̄ár̄in̄i. Om̄in̄ḡi none yar̄in̄ḡwá r̄ipi nán̄in̄i n̄igw̄f wí m̄ineamúoar̄in̄in̄i. ²⁶ Áamá Poroyi r̄in̄in̄jo negf̄ an̄ḡi Epesasiyon̄i marf̄ái, negf̄ Esia p̄ropen̄isf̄yo n̄im̄in̄i eni yar̄in̄ḡipim̄i soyf̄né s̄in̄w̄f w̄n̄iro arf̄á wiwo yar̄igf̄ár̄in̄i. O áamá wigf̄ ḡw̄fá f̄á x̄irar̄igf̄á imón̄in̄ḡip̄i r̄f̄w̄f oum̄opoyin̄ir̄i nerf̄ná re urar̄in̄jor̄in̄i, ‘ḡw̄fá áamá wé t̄f̄n̄i im̄ixar̄igf̄ápi nepax̄in̄ḡi mimón̄in̄i. Mimón̄f ḡw̄fár̄in̄i.’ E urar̄in̄jaḡi nán̄i áamá obax̄f arf̄á n̄wiwo ḡw̄fá nene im̄ixar̄in̄ḡwápi r̄ixa r̄f̄w̄f umogf̄ár̄in̄i. ²⁷ None o

rariñpí xe oriniri sñwí n̄winiṛanénáyí, n̄igwí omiñí none nerane n̄igwí m̄ineamúroarñpí peayí wianipaxí imónin̄fápin̄i marfáí, r̄ipí ení imónin̄fárin̄i. An̄í r̄idiyowá yarñjwáiwá, negí ñwá Atemisiyí r̄inñpí nán̄i m̄ir̄in̄ñiwá nán̄i ení peayí n̄wianiro ‘Sipir̄ini.’ r̄ipaxí imónir̄i ñwá ap̄ixí imóniñí í, áamá Esia p̄ropenisí t̄yo ñweagfá n̄n̄i t̄n̄i xwá n̄im̄ini ñweagfáyí t̄n̄i yayí umearigfí ení surf̄má nimónir̄i xwá iweri en̄fárin̄i.” urfagi ²⁸ awa arfá n̄wiróná wikí b̄i ayikwí m̄iwónfagi en̄í t̄n̄i r̄faiwá re n̄ira uḡfawix̄ini, “Epesasi ñweañwaéneyá ñwá Atemisipí, ayí seáyí e imóniñp̄ir̄ini.” n̄ira nuro ²⁹ an̄í n̄ipim̄in̄i r̄faiwá r̄irowiámí n̄iga nurf̄ná áamá n̄n̄i re eḡfawix̄ini. Wáf áamá awí eánarigf̄e nán̄i nawin̄i xwamiání n̄era m̄r̄í nuro áamá Masedonia p̄ropenis̄íyo dán̄í Poro t̄n̄i emearigf̄iwaú —Eḡí yoí rowaúm̄i Gaiasoyí r̄in̄ñomi t̄n̄i Arisitakasoyí r̄in̄ñomi t̄n̄ir̄ini. —Awaúm̄i f̄a n̄ixero nírop̄emi úaná ³⁰ Poro áamá wikí t̄n̄i awí eánarigf̄e p̄iyá xwiyá b̄i our̄im̄in̄r̄i yarf̄ná áamá Jisasomi x̄f̄darigf̄áyí xe oun̄r̄i sñwí m̄iwinarf̄ná ³¹ gap̄imaní Esia p̄ropenisí ayo umen̄weagfá wa —Awa Poro t̄n̄i n̄ikum̄ix̄in̄iro emearigf̄awarin̄i. Awa xwiyá Poro nán̄i nurowar̄iróná re urayigf̄awix̄ini, “Arf̄kí áamá awí eánigf̄e nán̄i mupan̄i.” urarf̄ná ³² áamá awí eánigf̄e dán̄i xwamiání nero wa wigí b̄i nán̄i r̄iro wa wigí b̄i nán̄i r̄iro neróná arikikí nin̄iro nán̄i áamá náp̄í arfá kwikw̄kwikw̄ nero “Ayí r̄ipi nán̄i awí eán̄fwaénerf̄ani?” m̄iyaiwipa nero ³³ wa Judayí wigí wo Arekisadaoyí r̄in̄ñjo xwiyá r̄ir̄im̄í oneaiin̄r̄i wáráná áamá e ep̄royí egf̄áyí wí “Ayí o nán̄i awí eán̄fwaénerf̄ani?” yaiwiarf̄ná o re oyaiwipoyin̄r̄i, “Judayí r̄fá ap̄í neamearigf̄ámani.” oyaiwipoyin̄r̄i xwiyá our̄im̄in̄r̄i nán̄i wé ówan̄í uyim̄in̄r̄i éfyí re egf̄awix̄ini. ³⁴ Awa o Judayí wo en̄agi sñwí mí n̄iwóm̄ix̄iro nán̄i nawin̄i axin̄á n̄rayiro ayá wí r̄faiwá re nura uḡfawix̄ini, “Epesasi ñweañwaéneyá ñwá Atemisipí, ayí seáyí e imónin̄i.” An̄iñí min̄í e n̄ira nuro n̄ira nuro ³⁵ gap̄imanowayá payí weaiar̄iño n̄ib̄ir̄í áamá ep̄royí egf̄áyo p̄r̄í wiaikm̄í n̄iyár̄imáná re ur̄in̄ñiḡini, “Episasi ñweagf̄oyf̄né, áamá wo s̄in̄i majfá re rimónin̄i, ‘Episasi ñweagf̄áyí an̄í r̄idiyowá yarigf̄iwá wigí ñwá xwé Atemisiyí r̄in̄ñpí nán̄i m̄ir̄in̄ñiwá t̄n̄i ñwá ap̄í an̄nam̄i dán̄i piérónap̄iñpí t̄n̄i men̄weagf̄áyir̄ini.’ Áamá wo s̄in̄i majfá e rimónin̄i? Oweoi. ³⁶ Nion̄i searfá ap̄í áamá wo ‘Ayí nepamani.’ r̄ipaxí mimóniñagi nán̄i soyf̄né n̄iyopiýára oseain̄i. Úrapí mikár̄in̄ipa époyí. ³⁷ Ayí r̄ipi nán̄i searar̄in̄i. Áamá soyf̄né f̄a n̄ixem̄i b̄fá rowaú negí an̄í r̄idiyowá yarñjwáiwám̄i dán̄i am̄ipí b̄i f̄wí m̄imeapa eri negí ñwá imóniñí nán̄i ikayf̄wí aí b̄i m̄ir̄ipa eri éfiwaúr̄ini. ³⁸ Xwir̄ixí nán̄i mimónipa nerí gap̄imanowa xwir̄ixí arfá wian̄iro nán̄i m̄iñweapa reñoi? Ayin̄áni Demit̄riaso t̄n̄i omiñí axip̄í yarigf̄áwa o t̄n̄i nawin̄i kum̄ix̄in̄igf̄áwa t̄n̄i áamá wom̄i xwiyá oumearan̄iro nerónáyí, xwiyá umeararigf̄e nán̄i r̄ixa nuro e dán̄i x̄ixe oxekw̄mon̄ipoyí. ³⁹ Soyf̄né xwiyá s̄in̄i wí t̄fgf̄áyf̄né en̄ánáyí, xwiyá nán̄i sf̄a awí eánar̄iñwáiná dán̄i r̄f̄r̄ix̄ini. ⁴⁰ Ayí r̄ipi nán̄i searar̄in̄i. Agwi none éwap̄in̄f̄wá r̄ipi m̄fk̄í mayí en̄agi nán̄i gap̄imanowa ‘Píyo dán̄i awí neán̄iro r̄irowiámí nin̄iro s̄im̄imiákw̄ éoi?’ nearáná ‘Xwiyá anani ur̄ipaxí imónan̄f̄wini.’ r̄iseaimónar̄in̄i? Oweoi, r̄ixa gap̄imanowa xwiyá neamear̄ipaxí imóniñwini.” ⁴¹ Gap̄imanowayá payí weaiar̄iño e nurf̄ísaná áamá e awí eánigf̄áyo xixegf̄ini urowar̄ap̄iñigf̄ini.

20

Poró ámi Masedonia Píropenisíyo emerí Gírikíyí aníyo emerí ení nániríní.

¹ Ámá xwíyíá rírowiámí niníro símímíákwí yarígfá píní níwíáíro kíkíá yaríná Poró ámá Jisasomí xídarígfáyo xífo tñí e nání “Eíní.” nurírí ríxa báná ení rírémíxí níwírí yayí níwíáírimí Masedonia píropenisíyo nání úimígínírí e dání píní níwíáírimí ² nuri píropenisí apimí áwínímí nípuríná ámá e ñweagfá Jisasomí dñí wíkwírogfáyo ení rírémíxí ayá wí níwíera nípurí Gírikíyí aníyo nírémorí ³ e ñweañáná emá waú wo ríxa ní múrómáná enáná ríxa Siria píropenisíyo nání úimígínírí sípíxí womí píxemoánímínírí éyí Judayí wí o nání mekaxí rínaríñagfá nání ámi dñí re yaiwíníñigíní, “Ámi Masedonia píropenisíyo nioní bíñáímaní ouníní.” níyáiwírí imaní nuri ⁴ ámá rowa ení o tñí nawíní ugíawíxíní. Wo Beria dñí Pírosomí xewaxo Sopataoríní. Ámi waú Tesaronaika dñí Arisítakaso tñí Sekadaso tñí awaúríní. Ámi wo Debi dñí Gaiasoríní. Ámi wo Timotioríní. Ámi waú Esia píropenisíyo dñí Tikikaso tñí Tíropimaso tñí awaúríní. ⁵ Awa nioní tñí Poromí tñí xámí níyeamearo Tírowasí dání yawawi nání weníñí nero ñweañáná ⁶ Judayí Goríxo múroñíyí nání dñí mopírí nání sfá bísfkerfá yísí mayí ní mímíxíro narígfáyí ríxa pwéáná yawawi Píripai e dání píní níwíáírimí nurai sípíxí womí ní píxemoánírí níñwearai sfá ríxa wé wú yeamúróáná awamí Tírowasíyo níwímearai e ñweañáná sfá wé wíúmí dñí waú neamúroñínigíní.

Yutikaso píyomí Poró síñí imíxíñí nániríní.

⁷ Sadéyo nene aiwá nírane rosapá imíxírane yaní nání awí neáníranéná Poró ámá e dñí awí eánfáyo xwíyíá nuríríná “Wíáríná ríxa aní úimígíní.” níyáiwírí nání xwíyíá aníñí míní xwíá nímirí níra nuri ríxa áríwegí imónáná ⁸ aní awawá seáyí e ikwíróñíñí nene awí neánímáná xwíyíá arfá wiaríñwáwámí ramíxí obaxí mímíxároáríníñagí aí ⁹ íwí síkíñí wo —O xegí yoí Yutikasoríní. O pípíwíyo níñweámáná Poró aníñí míní xwíyíá xwíá nímirí nura waríná arfá níwírí sá nífasí níyayíísáná ríxa sá dñí mamó níweárírí re eníñigíní. Pákífkí wíxáú wá ikwíróñíñí seáyí e enjowámí dání pírimioaníñigíní. Pírimioááná ámá níwepíníro nímearíná xwíámí píyí wenagí meáagfá aiwí ¹⁰ Poró níwepínírí íwí síkíñomí seáyí e nupíkákwinírí ní mímíkwíyínímáná re uríñíñigíní, “Seýné dñí sípí mímíseaipaní. Ámi síñí eníñoi.” nurímí ¹¹ ámi nípeyírí ayí tñí nawíní aiwá níkwírírí ní nímáná ayí tñí xwíyíá ní ríga núfasáná ríxa wíá nóga waríñí tñí Poró píní níwíáírimí úagí ¹² ayí íwí síkíñí o ámi síñí éagí nímeámí wígfí aní e nání nuro dñí wíá bí onímíápi níwóníñínigíní.

Poró Tírowasíyo píní níwíáírimí Mairitasíyo nání uní nániríní.

¹³ Poró “Awa aní Asosíyí ríníñípímí nání sípíxíyo waríná nioní xwífáyo úimígíní.” níyáiwírí none sípíxí womí ní píxemoánírane Asosíyo nání nurane xífo nání weníñí nerí ñweaníwá nání óf neaimoíf enagí nání none omí xámí numearane sípíxomí ní píxemoánírane Asosí nání nurane nírémorane ñweañáná ¹⁴ Poró ríxa xwífáyo níbírí aní apimí neaiméááná o tñí nerímeánímí sípíxíyo nurane aní Mitiríní ríníñípímí nírémorane ¹⁵⁻¹⁶ e dání píní níwíáírimí nurane sípíxomí

sá wenwáone pírɨɨwáf Kaiosɨyɨ rɨnɨɨpimi orɨwámi dánɨ nɨmúrorane ámi sá wenwáone pírɨɨwáf Semosɨyɨ rɨnɨɨpimi nɨrémorane Poro nioni Esia pɨropenisɨyo nɨrémori nɨɨwearɨná sɨfá ayá wí nɨmuronɨɨɨnɨrɨ re yaiwiárɨɨnɨɨɨnɨ, “None anɨnɨ nuranénáyɨ, sɨfá Judayeneyá Pedikosɨyɨ rɨnɨɨɨyɨ sɨnɨ mɨpwéɨmɨ enáná Jerusaremɨ rémoanɨwárɨani? Ayɨnánɨ Epesasɨ múrómɨɨɨnɨ.” yaiwiárɨɨɨ enagɨ nánɨ none Epesasɨ mi-wiéékɨnɨmeá nɨmúrorane ámi sɨpɨxomi sá wenwáone anɨ Mairitasɨyɨ rɨnɨɨpimi rémoɨwanɨɨnɨ.

Poro Jisasoyá sɨyɨkɨ ímónɨgɨfá Epesasɨ ɨweáyo wipenweagɨfáwami urɨɨɨfá nánɨrɨnɨ.

17 Poro Mairitasɨyo nɨrémómáná e dánɨ ámá Jisasoya sɨyɨkɨ ímónɨgɨfá Epesasɨyo ɨweagɨfáyo wipenweagɨfáwa nánɨ re urowárɨɨnɨɨɨnɨ, “Awa obɨpoyɨ.” nurowárɨɨrɨ 18 awa rɨxa o tɨɨɨf e nánɨ báná re urɨɨɨnɨɨɨnɨ, “Sɨfá nioni segɨ Esia pɨropenisɨf tɨyo iwamɨfó rémoɨɨyimi dánɨ pɨnɨ nɨseawiárɨmɨ unáyɨ nánɨ seyɨné tɨnɨ nawɨnɨ nɨɨwearɨná pí pí enáɨpɨ nánɨ soyɨné nɨɨfárɨnɨ. 19 Seyɨné tɨnɨ nɨɨwearɨná Ámɨnáoyá xɨnánɨnɨɨɨɨf nɨmónɨrɨ o nánɨ wáf nɨwurimeirɨ nɨsearɨrɨná seáyɨ e mɨmónɨpa nerɨ ínɨmɨ nɨseaimónɨrɨ enárɨnɨ. Seyɨné nánɨ dɨɨɨf sɨpɨ niarɨɨagɨ nánɨ waɨnɨf waɨná ɨwáf nɨseaeaaɨyɨrɨ enárɨnɨ. Judayɨf nioni nánɨ mekaxɨ nɨrɨnarɨɨagɨfá nánɨ xeanɨɨɨf obaxɨ nɨmeanɨf aiwɨ 20 nioni wé fá mɨmɨxeánɨf xwɨyɨfá seyɨné arɨfá nɨwiro nɨxɨfɨdɨróná nanɨf seaimɨxɨpaxɨpɨ wí yumɨfí mɨseai nerɨ ámá obaxɨ sɨɨwáf anɨgɨf e dánɨrani, anɨf xɨxegɨyo ínɨmɨ dánɨrani, nɨsearéwapɨyɨrɨ enárɨnɨ. 21 E nerɨná Judayɨnérani, Grikiyɨnérani, ayá nɨsearemori re searayɨɨárɨnɨ, ‘Segɨ fɨwɨf yarɨgɨfápɨ rɨfɨwɨmɨnɨ nɨmamoro Gorɨxo tɨfámɨnɨ nɨkɨnɨmónɨrɨná negɨ Ámɨná Jisasi Kiraisomɨ dɨɨɨf wɨkwɨrópoyɨ.’ searayɨɨárɨnɨ.

22 Arɨfá nɨpoyɨ. Agwɨ kwɨyɨf Gorɨxoyáɨpɨ o Jerusaremɨ nánɨ úwɨnɨɨɨɨnɨrɨ nɨkɨkayonagɨ nánɨ anɨf apimi rémóáná pí pí nɨmeanɨfápɨ nioni majɨfá aiwɨ, sa e nánɨ warɨɨnɨ. 23 E rémóáná pí pí nɨmeanɨfápɨ nioni majɨfá enagɨ aiwɨ anɨf apɨ apimi múroarɨná Gorɨxoyá kwɨyɨfápɨ ayá re nɨremoarɨɨfɨnɨ, ‘E rémóáná gwɨf rɨyiro xeanɨɨf seaikárɨro epɨrɨfárɨnɨ.’ 24 Ayá e nɨremoarɨɨagɨ aiwɨ, nioni dɨɨɨf mɨɨwɨrárɨnɨɨnɨ. Ayɨnánɨ mɨɨf yɨwáf nírɨmɨ e nánɨ anani warɨɨnɨ. Sɨɨf umɨfá nánɨ ‘Ayɨf seáyɨ e ímónɨɨfɨrɨfani?’ mɨyaiwɨf, pí pí nikárɨpɨrɨfá aí gɨf xámi néra bɨɨɨpá sɨnɨ axɨpɨ néra nurɨ rɨpɨnɨ nerɨnáyɨ, ‘Ayɨf seáyɨ e ímónɨɨfɨrɨfani?’ nɨmónarɨnɨ. Ámɨná Jisaso re nɨyaiwirɨ sekaxɨ nɨrɨɨfɨpɨ, ‘O Gorɨxo ámáyo wá wianɨɨf enagɨ nánɨ xwɨyɨfá yayɨf winɨpaxɨpɨ wáf nɨrɨmeíwɨnɨɨɨnɨ.’ nɨyaiwirɨ sekaxɨ nɨrɨɨfɨpɨ yoparɨfɨpɨ nɨpɨnɨ wáf nurárɨmerɨfá ‘Ayɨf seáyɨ e ímónɨɨfɨrɨfani?’ nɨmónarɨnɨ.

25 Arɨfá nɨpoyɨ. Nioni seyɨné tɨɨɨfɨmɨ nimerɨ xwɨyɨfá ámá Gorɨxomɨ dɨɨɨf wɨkwɨroarɨgɨfáyo xegɨf xwioxɨyo mɨmeámɨf nerɨf umenweanɨfápɨ nánɨ wáf searɨmearɨɨɨfáɨné, nɨyɨfɨnénɨf ámɨf gɨf sɨmɨmanɨf bɨf sɨɨwáf nanɨpɨrɨfá menɨfɨpɨ nánɨ nioni nɨɨfárɨnɨ. 26-27 Ayɨnánɨ ayá re searemori nɨɨɨnɨ, ‘Enɨnáná dánɨ Gorɨxo “Re éimɨɨɨnɨ.” yaiwiárɨɨɨfɨpɨ nánɨ nioni áwanɨf nɨsearɨrɨná wé fá mɨmɨxeánɨf nɨpɨnɨ xɨxenɨ searárɨɨfá enagɨ nánɨ ámá nɨyɨfá wo anɨnáná “Poro rɨfá nɨmeárɨɨoɨ.” rɨpaxɨf ímónɨnɨfá menɨnɨ.’ searayɨɨnɨ. 28 Ámá Jisasoyá ímónɨgɨfá sewanɨɨoyɨfá umenweagɨfápimi rɨkɨkɨrɨfó wiarɨgɨfoyɨné ímónɨpɨrɨxɨnɨrɨfá wáyɨf seainɨfɨnɨɨnɨ. Ámá

Gorixoyá siyilkí imónigá niyoni —Ayí nání yoxáfpámi dání nupeiríná xewaniño gwíniní roayíroáriníyíriní. Ayo niyoni numenwearíná Gorixoyá kwíyípi sípísipí awí mearoarigápa axípi awí umearófríxiníri seaimxáriníoyíné xixeni píráriní umenwearíxiní. ²⁹ Ayí rípi nání seararíniní. Nioni ríxa píní niseawiárimí úaná ámá sáwí sayí sípísipí roarigápániní nimónimí seyíné t́ámíni ńb́iro ámá soyíné umenwearigáyo xe naní oépoyiníri síñwí ḿiwíní xwírífa seaikíxeayipírfáriní. ³⁰ Ayí rípi nání ení seararíniní. Segíyí wa ení níwiápinímearo re níyaiwiro yapí wíwapíyipírxiní, ‘Jisasomi x́darigáyí wigí wíníyo píní níwiárimí nioníní oníx́d́f́oyí.’ níyaiwiro yapí wíwapíyipírxiní. ³¹ Ayínání nioni seyíné t́níní nínwearí xwiogwí waú wo nímuóaríná woxíní woxíní nání d́níní sípí niseairí ñwí t́níní ení rírémíxí searínápi b́i píní ḿiwiárf́ aníní miní yayínápi nání ŕwífmíní ḿimamó síñwí t́níní aníní miní éfríxiní. ³² Agwí nioni Gorixó seamenfa nání xegí wéyo seawáriní soyíné xwíyífa o ámá niyoni wá níwianíri enípi nání d́níní wíkwíropíri seawáriní yaríniní. Xwíyífa apí ananí śḱḱḱ seomíxíri amípi naní Gorixó ámá nioni ǵ imóniníyo wímíginíri imóninípi meapaxíyíné seaimxíri epaxí imóniní. ³³ Nioni seyíné t́níní nínwearíná segí woyá śñá goríraní, śñá siríparaní, rapírapíraní, wí síñwí f́wí ḿiwíniníjaríní. ³⁴ Nioni seyíné t́níní nínwearíná enápi sewaníníoyíné níj́f́ariní. Amípi wí ḿisearápí ‘Pí yíníri pí nírí emífní?’ níyaiwirí nerfná wé ǵ rúmí dání nígwí omíní nerí nígwí nímeari b́i nerfná nioni ǵ b́i erí ámá nioni t́níní ñweaarigáyo ení b́i wiiri enáriní. ³⁵ Amípi ńníní nioni enápi nerfná ríxa re seaíwapíyiníjaríní. Ámá sípíyí seáyí nerí ḿinípxí imóniníyo aríra wíríxiní. Xwíyífa Ámíná Jisaso ríní rípi, ‘Yayí ḿiní wiaríño winarínípi yayí uráparíño winarínípipimí seáyí e imóniní.’ xwíyífa apí ení ŕwífmíní ḿimamó d́níní mófríxiní.” uríníniginí.

³⁶ Poro xwíyífa apí nípiní nurárimí xómíní níyíkíwiri awa t́níní Gorixómi xwíyífa rírímí níwiro ³⁷⁻³⁸ awa xwíyífa Poro “Ǵ śḿmaní ámi b́i síñwí nanípf́f́amaní.” urí enagí nání d́níní sípí níwirí ñwí nearo omí nímakf́kíyayiro kíyí nímiaúnayiro x́f́omí nímeáa nuro sípíxí t́níní e wárígf́awixíní.

21

Poro ámi sípíxíyo nípxemoáníri urí náníriní.

¹ E nemone awamí píní níwiárimí ámi sípíxíyo nuranéná níyakía mú iríní píríñwí yoí Kosíyí rínínípipimí nírémorane sá wenjwáone nurane píríñwí Rosíyí rínínípipimí nírémorane e dání nurane aní yoí Patará rínínípipimí níwiékínímearene ² e nayoarane sípíxí ámi wo Pinisia píropenísíyo nání umíníri yarínagí níwínírane omí nípxemoánírane níñweámáná nímeámí nurane nurane ³ píríñwí yoí Saipírasíyí rínínípi wé onamínúmíní enáná nímuórorane nurane nurane xwíyífa re rínáríní enagí nání, “Aní yoí Taiayí rínínípipimí sípíxí royá saní e t́waníginí.” rínáríní enagí nání none Siria píropenísíyo aní apimí níwiékínímeámáná ⁴ e nayoarane ámá Jisasómi x́darigáyí nání pf́a nemerane ayí t́níní śf́a wé ẃúmí d́níní waú ñweanáná ayí kwíyí Goríxoyáyo dání Poroimí re urayígf́awixíní, “Joxí Jerusaremitíyo nání wí nuri xwíríñwí mosaxípaní.” nurayiro ⁵ śf́a none ayí t́níní

ηweaani imóniηíyí níní ríxa óráná aní apimi píní níwiárimí nurane ayí tñní wigí apíxí tñní wigí niaíwí tñní níneameámí nuro rawírawá imaní e dání xómíηí nīyíkwirane Goríxomí xwíyíá rírímí nīwimáná yayí ninowárimí ⁶ none sípíxomí pīxemoánáná ayí wigí aní e nání ugíawixíní.

Agabaso Poromí ikwairírí wíηípi náníríní.

⁷ E nemone Taia píní níwiárimí nurane aní yoí Toremesíyí ríníηípimí nírémómáná nayoarane ámá Jisasomí dñí nīwíkwíroro nání negí níríxímeá imónígíáyó yayí nīwirane ayí tñní sá ayí sá wenwáone ⁸⁻⁹ wíápi tñní e dání píní níwiárimí nurane aní Sisariayí ríníηípimí nírémómáná nayoarane aní xwíyíá yayí winípaxí wáf uraríηí Piripoyí ríníηo —O eníná wáf wurimeiarigfáwami seáyí wíríxínírí wé wíúmí dání wáu rípeáníηowa woríní. O xegí xemiáíwa —Íwa Goríxo nání wáf rókiamoarigííwaríní. Apíyá wípaú wípaú íwa tñnoríní. ¹⁰ Oyá aníyo nípáwirane o tñní sá wí ηweanáná wáf rókiamoaríηí wo —Xegí yoí Agabasoríní. O Judia píropenísíyo píní níwiárimí níweapírí ¹¹ none níneáimearí oríηá ikaxí nínearírí re eníηiginí. Poroyá areríxí nurápirí xegí wéyo tñní síkwíyo tñní nījárínírí re ríηíniginí, “Kwíyí Goríxoyápi ríηípi rípiríní, ‘Areríxí rírí xiáwomí Judayí Jerusaremí dání axípi re gwí nuyiro émáyo mīnī wípiríáríní.’ Kwíyí Goríxoyápi ríηípi apíríní.” nearíagí ¹² none aríá e níwiranéná none tñní ámá e ηweáyí tñní Poromí wauní ríxíηí re urayíηwaniginí, “Joxí Jerusaremí nání mīyipani.” uríagwí aí ¹³ Poro re nearíηíniginí, “Seyíné pí nání ηwíní ηwíní nearo íkíníηí sípí nípaxí níkararíηo? Awa nioní gwí nījáránáyí, ‘Ayí ananíríní.’ nīyaiwírí náníní e nání mīwaríηíní. Ámíná Jisasomí xídaríηagí nání nīpíkíanáyí, ‘Ayí ananíríní.’ nīyaiwírí nání ení waríηíní.” nearíagí ¹⁴ none omí urakípaxí mímóníagí nīwínírane omí xwíyíá ámí bí murí re ríníηwaniginí, “Ámínáo ‘Omí wímeáwíníginí.’ yaiwiaríηípi xe wímeáwíníginí.” ríníηwaniginí.

Poro Jerusaremíyo níremorí Jisasoyá síyikí imónígíáyó umenweagíáwami repíyí wíηí náníríní.

¹⁵ E nemone sá ayí ríxa neamúróáná none yúrárí nemáná rawírawá píní níwiárimí Jerusaremíyo nání nīyirane ¹⁶ Sisaria dání ámá none píní níwiárimí yaríηwáe dání Jisasomí xídaríηíáyí wa tñní nīyirane awa none aní Nesonoyá —O Saipírasí píríηwípmí dání woríní. Eníná dání Jisasomí dñí nīwíkwíroro xídagí woríní. “Oyá aníyo sá owépoí.” nīyaiwíro nání níneapímeámí níneayíro e neawárigíawixíní.

¹⁷ E nemone ríxa Jerusaremí nání nīyirane e rémóáná ámá Jisasomí dñí nīwíkwíroro nání negí níríxímeá imónígíáyí yayí níneairo níneamímíníagí ¹⁸ sá wenwáone wíápi tñní Poro tñní none níwiápinímeámí Jemiso tñí e nání nurane Jisasomí dñí wíkwíroaríηíáyó wípenweagíáwa ení Jemiso tñní awí eáníηáná ¹⁹ Poro ríxa yayí nīwimáná xíó émáyí tñímmíní wáf nurímerífná Goríxo xíoyá wéyo dání wiemení bí bí nání repíyí nīwíera úagí ²⁰ awa aríá níwíroná Goríxomí seáyí e numero re uríηíawixíní, “Gwíáoxíní, negí Judayí sípí ayá xwé wí Jisasomí dñí wíkwíronagí joxí ríxa nījía imóníηíní. Ayí níní negí ηwí ikaxí eníná dání nírínírí eáníηípimí

xídaníro nání símí xeadípénaríjoi. ²¹ Ayo áamá wí joxí nání re urígíawixíní, ‘Poró émáyíyá aníyo nemerfná negí Judayí émáyí táfámíní nweagfáyo re uréwapíyaríní,’ “Nwí ikaxí negí arfo Moseso nírírí eanípímí píní wiáíro síwí negí arfowa érowiápnígíapímí míxídípa ero nero segí niaíwí iyí símí sfó míwákwiá éfrixíní.” Áamá ayo Poró e uréwapíyaríní. ²² E urígíá enagí nání arí yanfíní? Negí Judayí Jisasomí xídarígíá aní rípímí táfámíní nweagfáyo ananí joxí bífípi nání ríxa arfá níwípírí enagí nání ²³ xwíyíá none ríraní rípi axípi éfrixíní. Negí áamá nwfá nweagfá wáu wáu nweanói. ²⁴ Joxí awa tñní níkumíxíníro nene xwíraimímí neainarínípi anípá imónínfa nání yarínwápi awa tñní nawíní nero ámí naní imónítrixíní. E nerfná wáu wáu awa wígí dfa níroníro xwíraimímí winarínípi anípá imóníro nanwf Goríxo nání rídiyowá wíiro epífa nání bífí wíítrixíní. Joxí none rírarínwápi axípi e nerfná áamá nfní re yaiwípíráoi, ‘Poró nání neararígíápi mfkí mayíriní. O ení negí nwf íkaxí eánínípmí níxídíri píraníní yarínjoríní.’ yaiwípíráoi. ²⁵ E nísearírane aí eníná xwíyíá nímixíranéná ‘Émá Jisasomí díní wíkwíroarígíáyí negí nwf íkaxí eáníní nípíní xídfírxínítrí uraníréwíní?’ nírxíranéná re rínárínwanígíní, ‘Nwí ikaxí rípiáú rípiáú píní wiáripaxí mímoníní.’ nírxírané payí re nearí wárínwanígíní, ‘Nanwf áamá wí mímoní nwfá imóníní nání rídiyowá éfápi mínípa éfrixíní. Rakiwí ení mínípa éfrixíní. Nanwf sínwíyo gwí xíráná ragí síní enagí nání mínípa éfrixíní. Apíxí nímearoná sewíní mímeánípa éfrixíní.’ Apíáú apíáú nání nearí wíowárínwanígíní.” urfagfa ²⁶ Poró sá weño wfápi tñní áamá nwfá nweagfá wáu wáu awamí níwirímeámí nurí xwíraimímí winarínípi anípá imóníwínígínítrí yarígíápa xfo tñní nawíní wígí yarígíápa nemáná o aní rídiyowá yarígíwámí nípáwírí apaxípáníní imónígíáyo áwaní re urínínígíní, “Sfá áamá awa xwíraimímí winarínípi anípá imónínfa nání yarígíápi nípíní néfasáná Goríxo nání xíxegíní woní woní rídiyowá wípírfáyi sfá ayímítríní.” urínínígíní.

Judayí Poromí aní rídiyowá yarígíwámí dání míxí wígíá nánítríní.

²⁷ E nemo sfá wé wfúmí dání wáu awa xwíraimímí winarínípi anípá imónínfa nání yarígíápi ríxa yoparípi anjwí e imónímínítrí yarfná Esia píropenísfíyo dání Judayí wí Poró aní rídiyowá yarígíwámí nweanagí níwíníro re egíawixíní. Áamá e epíroyí egíáyo símírírí níwiemero omí fá níxero ²⁸ rfáiwá re rígfawixíní, “Negí Isíreryífné ríxa símíní neainípoi. Áamá re roní royí áamá xwfá nímíní nweagfáyo nuréwapíyemerí áamá negí gwí axí imónínwárí nání uréwapíyírí negí nwf íkaxí eánínípi nání uréwapíyírí negí aní rídiyowá yarínwá ríwá nání uréwapíyírí nerfná apí nípíní nání ‘Sípíríní.’ urarínjoríní. Sa apíníní marfáí, áamá Gíríkíyí wí aní rídiyowá yarínwá ríwámí nípemeámí níwíapítrínípmí dání nwfá imóníní re ríxa xórorí enítríní.” nírxíro ²⁹ —Xámí áamá Esia píropenísfíyo dání Tíropímasoyí ríníno Poró tñní aní apímí nawíní emearínagí wíníá enagí nání xenjwí re mogíawixíní, “Poró omí rídiyowá yarínwáiwámí ínímí nípemeámí fíwápnítríní.” xenjwí nímoró nání rfáiwá ení tñní nírxíroná e nírxíro ³⁰ áamá aní apímí nweagfá nfní símímíákwí e yarígíápi arfá níwíro

mírí nìbimiro Poromí fá nìxero rìdìyowá yarìgfíwámí dání níropémí peyeááná apaxí mé ówaní níní nìyára ugáfawixìní.

Romíyí porisowa Poromí urápígfá nániríní.

³¹ E nemowa Poromí nìpìkianìro nání yaríná áamá wí porisowámí seáyí e imónìjòmí xwíyífá re urémeagfawixìní, “Jerusaremí nweáyí níní sìmímiákwí inaríní.” urémeáagfá ³² o ananíní xegí porisí wamí tñní awamí seáyí e wimónìgfáwamí tñní nìwirìmeámí Poromí pìkianìro yarìgfé nání wéáná ayí porisowa tñní wigí seáyí e wimónìjò tñní weaparìjagfá nìwìniro ámí Poromí iwaní meá pñní wiárigfawixìní. ³³ Pñní wiárfagfá porisowamí seáyí e wimónìjò anwí e nìbìrì Poromí fá nìxerì xegí porisí wamí re urìjìnìgìní, “Gwí senfá wírfkau tñní yípoi.” nurìrì ayo yarìjì re wiarìjagìní, “Áamá ro gorìní? O pí éfrìní?” ³⁴ Yarìjì e wiarìjagì aiwí áamá e epíroyí egfáyí xwamiání nìrìro wí xegí bì nání rìro wí xegí bì nání rìro nero arikíyí yarìjagfá o arfá kwíkwíkwíkwí nìwirì nání o yarìjì wiarìjìpí e dání nìjìfá pìránìjì imónìpaxí menjagì nìwìni rì re urìjìnìgìní, “Porisoneyá aniwámí nání nìmeámí ùpoi.” urfagì ³⁵⁻³⁶ omí nìméra waríná rìxa áamá e epíroyí egfáyí númí nuro ríaiwá ímí tñní “Rurápapìkiarìjò?” nìrìga waríná awa rìxa aní iwámí sñjá wáiwí tñjì e nìrémoríná áamá Poromí pìkianìro yarìgfáyí porisowamí urápapìkianìro yarìjagfá nání omí seáyí e nìmèyoaro nìxìrìmì peyìgfawixìní.

Poro Judayí xíomí umeararìgfápi owákwímìnrì urìjìpì nániríní.

³⁷ Porisowa rìxa wigí aniwámí nìmeáa páwianìro yaríná awamí seáyí e wimónìjòmí Poro re urìjìnìgìní, “Nioní xwíyífá bì ananì rìrìmìnrèrèní?” urfagì o re urìjìnìgìní, “Aí, joxí Gírikíyí pñné ananì rarìjìní. ³⁸ Ayínání re nìmónaríní, ‘Joxí áamá Isipíyí xámí re rìjò, “Émáyo mìxí xídfíwanìgìní.” nìrìrì áamá 4,000 gwí mónìgfá, Irìkiarìgfáì rìnrìjowamí nìwirìmeámí áamá dñjì meanje nání ujo, ayí joxìmaní.’ nìmónaríní.” urfagì ³⁹ Poro re urìjìnìgìní, “Áamá joxí rarìjò, ayí nionìmaní. Nioní aní onìmiá yoí mìrìnrìjì bimí dánonìmaní. Sirisia pìropenìsìyo aní Tasasìyì rìnrìjìpimí dánjì Judayí wonìrìní. Wauní rìxìjì bì orìrìmìní. Áamá tìyo xwíyífá ourìnrì ananì sñjwí nanìrìrèrèní?” nurìrì ⁴⁰ o rìxa ananì xe ourìnrì sñjwí wìnaná Poro sñjá wáiwíyo e nìrómáná áamá ayí xwíyífá mìrìpa oépoiyrì wé ówaní nuyìrì rìxa ñjìjìfá imónáráná wigí Xibìruyí pñné tñní nurìrì re urìjìnìgìní,

22

¹ “Rárowayíné, ápowayíné, xwíyífá áamá wí nìxekwímoarìgfápi wákwínìmìnrì searáná ananì arfá nìpìrìréo?” urfagì ² arfá wífáyí Poro nurìrìná wigí Xibìruyí pñné tñní rarìjagì arfá nìwìro erówárí aí bì mé aga ñjìjìfá imónárfagfá Poro ámí re urìjìnìgìní, ³ “Nioní Judayí wonìrìní. Sirisia pìropenìsìyo aní yoí Tasasìyì rìnrìjìpimí gí nókí nìxìrìjònrì aí aní rìpimí dání xwé iwianónarìní. Negí nearéwapìyagí Gamerìero nìnrèwapìyìrìfá ñwí ikaxí eánìjìpì negí arfowa neiapìgfápi nání aga xìxenì pìránìjì nìréwapìyìjì enagì nání agwí seyíné Gorìxomí oxídaneyìnrì sìmí nìxeadpénìro yarìgfápa nionì ení axìpì e imónìjònrìní. ⁴ Ayínání enjìná nioní áamá Óí ‘Gorìxo tífámìnrì imónìjò.’ rìnrìjìyìmì dñjì wìkwíroarìgfá anìnrìmìxìmìnrì

náni xeaniḡḡ níwiri oxfyorani, apixfyorani, gwí níyiri gwí aḡḡyo wáragáonirini. ⁵ Negí apaxfpániḡḡ imóniḡḡ xwéo tḡḡ negí ámi ná meba imónigfáwa tḡḡ eni ‘O nepa e yagorini.’ searipaxí imóniḡḡ. Awa negí Judayí aḡḡ yof Damasiyasiyí riniḡḡpimi ḡḡweagfáyí nani payí nearo niapowarána nioni áma e ḡḡweagfá of axfylimí xfdarigfáyí eni aḡḡ rḡḡpimi dani rḡḡniḡḡ meáfrixiniri ayo fá níxeri gwí níyimána ámi re nani nímeámi bḡḡmfa nani aḡḡ rḡḡpimi pḡḡni níwiárimí nuri Damasiyasiyo nani unḡḡanigini.

Poró “Apí yaríná Gorixo níkinimixiḡḡrini.” urḡḡḡ nánirini.

⁶ “E nemoni nuri nuri Damasiyasi tḡḡḡ aḡḡwí e rémómínirí neri rixa ikwawedí enána re enḡḡanigini. Aḡḡḡnami dani wáf siḡḡwí mimiḡḡ inḡḡ xwé bi nókiárénapḡḡnigini. ⁷ Wáf apí nókiárénapána nioni xwáfayo nípfkínimeari arfá wíáyí xwíyáfá bi re nírinénapfagi wiḡḡanigini, ‘Soroxini, Soroxini, pí nani xeaniḡḡ níkarariḡḡni?’ nírinénapfagi ⁸ re urḡḡanigini, ‘Ámináoxini, joxi goxirini?’ urfagi o ‘Nioni Nasareti dánḡḡ Jisasoni joxi xeaniḡḡ níkarariḡḡonirini.’ nírfagi ⁹ —Áma nioni tḡḡni warigfáwa wáf nókiárénapfḡḡ pírániḡḡ siḡḡwí níwinaxfḡḡro aiwi o tḡḡni xwíyáfá rinarigwḡfíomí arfá nípfkwini míwigfawixini. ¹⁰ ‘Joxi xeaniḡḡ níkarariḡḡonirini.’ nírfagi re urḡḡanigini, ‘Ámináoxini, nioni pí oeniri nírarini?’ urfagi Ámináo re nírinḡḡnigini, ‘Joxi níwiápḡḡnímeámi Damasiyasi jḡḡpimi nani nuri e rémóána áma wo nísimeari e éwinḡḡiniri rirḡḡpeañḡḡ nani áwanḡḡ ririniḡḡ.’ nírfagi ¹¹ nioni wáf apí siḡḡwíyo nírfḡḡrori sini siḡḡwí mimiḡḡ níniniri siḡḡwí manḡḡpaxí niariḡḡagi nani áma nioni tḡḡni warigfáwa wéyo árfwí nínimaxiriro Damasiyasiyo nani níniméra nuro e nírémoni ḡḡweañána ¹² áma wo, xegí yof Ananiasoyí riniḡḡ —Judayí aḡḡ apimi ḡḡweagfáyí nḡḡni ‘Áma awíaxí worini.’ rinaḡḡorini. Negí ḡḡwí ikaxí riniḡḡpí bi múroagomani. Anḡḡḡ miní nípini xixeni axípi xfdagorini. ¹³ O níbirí nioni tḡḡḡ aḡḡwí e nírómáná re nírinḡḡnigini, ‘Gí nírxímeáo imóniḡḡ Soroxini, díxí siḡḡwí ámi anei.’ níráná re enḡḡanigini. Gí siḡḡwí ámi naniri omi siḡḡwí winḡḡanigini. ¹⁴ Omí siḡḡwí winána o re nírinḡḡnigini, ‘Nwáfá negí arfowa xfdagfo joxi e éwinḡḡiniri wimónariḡḡpí nani níjfa eri Wé Róniḡḡomi eni siḡḡwí winiri xfoya manḡḡyo dani xwíyáfá raríná arfá wiri oeniri rirḡḡpeañirini. ¹⁵ Áma níyoní xfo nani áwanḡḡ nuriríná jḡḡwanḡḡoxi wáf nírókiáriríná siḡḡwí winiri arfá wiri éfḡḡ nani repíyí wirfa nani rirḡḡpeañirini. ¹⁶ Ayínani joxi pí nani sini yómiḡḡ yariniḡḡ? Rixa níwiápḡḡnímeari wayí meai. Joxi Ámináomi rixiḡḡ urirḡḡpimi dani díxí fwi yariniḡḡpí yokwarimí nísiiri wayí pírániḡḡniḡḡ rironiḡḡ.’ nírfagi nioni axípi e enḡḡanigini.

“Gorixo Poroni émayí tḡḡḡmimi nírowáriḡḡnigini.” urḡḡḡ nánirini.

¹⁷ “E nemoni ámi Jerusaremi nani níbirí aḡḡ rídiyowá yariniḡḡwá riwámi dani xómiḡḡ níyikwiri Ámináomi xwíyáfá ririmi níwiríná íkwíkwí níyárirí wenḡḡḡ éáyí ¹⁸ Ámináo re nírariniḡḡ winḡḡanigini, ‘Joxi siḡḡwí naniri arfá níri enḡḡpí nani aḡḡ rḡḡpimi dani urána arfá mísiapa epírf enḡḡagi nani joxi sini mepani. Aḡḡḡni aḡḡ rḡḡpimi pḡḡni níwiárimí ui.’ nírfagi ¹⁹ nioni re urḡḡanigini, ‘Ámináoxini, nioni éwapḡḡnagápi áma re ḡḡweáyí nḡḡni níjfa imóniḡḡ. Áma joxi nani díḡḡ ríkwíroarigfáyo

ínimi pípíwí enagi aí seáyi e xwá nanjíninjí eáninjí roxini, Gorixo joxi eni wé nrupíkákwininjoi! Joxi negí njwí ikaxí nřinřiri eáninjípa xwřixí nřimemřiri e éf nřjwearřná njwí ikaxí apimí ogámí neri ‘Omi wé upíkákwiłoyi.’ urřřpi nání ‘Ayí apání yarřini.’ řsimónarini?’ urřagi aí ⁴ ámá e rówapřgřáyí mřixí re urřgřawixini, ‘Joxi anani apaxřpáninjí imóninjí xwéomi ikayřwí urarřjoxirani?’ urřagřa ⁵ Poro re urřinjiginí, ‘Nřřixímeáoyřné, ‘Apaxřpáninjí imóninjí xwé worřani?’ mřiyaiwí neri řřini. Xwřyřá Bikwřyo re nřinřiri eáninjagi náni, ‘Joxi segí seáyi e nimóniri seamenjweagřá wo náni xwřyřá řřpi bi mřřřpani.’ nřinřiri eáninjagi náni o seáyi e imóninjřpi náni nřjřá nimóniri řnjwřřyř, wí e řimřiri éámani.’ nurřř aí ⁶ mebáowa wa Sajusi imóniri wa Parisi imóniri enagřa nřwřiri gř Parisi rowa gwř onřmónřřoyřini enř řřni re urřinjiginí, ‘Nřřixímeáoyřné, nioni Parisi wonřřni. Parisi imónřří wřyaúyá xewaxonřřni. Nioni ‘Ámá pegřáyí ámi nřwiářřni meapřřřřřni.’ nřyairi dñj křkayonjagi náni xwřřixí nřmearřřonřřni.’ urarřná ⁷ Parisiowa řřni Sajusiowa řřni wiwřni mřixí nřřnowieánřro dñj bi biaú nřřřřro yanř epayónřgřawixini. ⁸ Ayř řřpi nánřřni. Sajusiř re rarřgřáyřřni, ‘Ámá pegřáyí ámi wiářřni meapaxř menřni. Anřnajř wí menřni. Kwřyř eni menřni.’ rarřgřáyřřni. E neri aí Parisiř ‘Nřřini anani imónřřaxí imónřni.’ rarřgřáyřřni. Apimi dáni dñj bi biaú nřřřřro yanř nepayónřro ⁹ xřxewiámí nřřnowieága nuro njwí ikaxí eáninjřřimí mewegřá Parisiowayá wa nřwiářřni mearo Sajusiowa řřni xřmřřmř nřřro nřřřóná re urřgřawixini, ‘Ámá ro řwř bi éo mimónnjagi wřni njwřni. Anřnajř worani, kwřyř břřani, omí xwřyřá uránáyř, ayř pi enřjoi?’ nurřro ¹⁰ xřxewiámí ayá wí nřřnowieága wiářřni mearřná porisí seáyi e imóninjř Poromi mřdřmřdřni mřmřxeawiámí nřřřóná omí dřdřyimř nero pikipřřřřřni xegř porisowami sekaxř re uowárainjiginí, ‘Soyřné nřwepřřro enř neánřro ayo Poromi nurářro negř porisí anř riwámi náni nřmeámi yapřřoyi.’ uowáraiáná awa xřxenř o urřřpa e egřawixini.

¹¹ Poro řřá ámi řřxa wřyimí árřwřyimí sá wenřáná Ámináo miwřřdřni nurónapřři re urřinjiginí, ‘Joxi dñj řřixí řnei. Jerusaremi řřyo dáni xwřřixí řřmearřná joxi nioni náni ‘Sřnjwř e wřniřri arřá e wiri enřřřni.’ urarřnjřpa émayřyá anř xwé Romřyo eni axřř urřřá enagi náni dñj řřixí řnei.’ urřinjiginí.

Judayř Poro náni mekaxř megřá nánřřni.

¹² Wřřřpi řřni Judayř wí Poro náni mekaxř nřmerróná awá njwřá nřnjwřřřřřro řřjá womř dani re řřnjřřawixini, ‘None iniřř mřniřpa erane aiwá mřniřpa erane nęra nurane Poromi pķkiwáé dani ámi nřřaxí imónanřwřřni.’ nřřřro ¹³ —Ámá mekaxř nřmero ‘Sřjá romi dani rarřnjwřni.’ řřgřáwa ámá 40 wiářř múrogřáwarini. ¹⁴ E nemowa apaxřpáninjí imónřgřá xwéowa řřni Judayř ámřnáowa řřni řřgře náni nuro yumř re urřgřawixini, ‘None awá njwřá nřnjwřřřřřne řřjá womř dani re řřnřwřřni, ‘Poromi řřni mřřřřřpa neranęná aiwá bi aiwř mřmepaxř imónnjwřni.’ Sřjá womř dani e řřnřřwá enagi náni ¹⁵ soyřné řřni mebáowa řřni ámi xwřřixí nřwiro yarřnj wiayanřónnj nimónřro porisř seáyi e wimónnjomi wář re urepeářřoyi, ‘Joxi none Poromi ámi píráninjř yarřnj wiani náni nřmeámi weapei.’ urřřoyi.

None omi n̄p̄ikiani n̄áni yumí áyá eánan̄w̄ini. Poromi n̄meáa n̄weap̄iri s̄ini ān̄w̄i e m̄ib̄ipa ēn̄ána n̄p̄ikian̄w̄ar̄ini.” ur̄iḡawix̄ini.

¹⁶ Poromi xex̄ir̄meáiyá n̄iaíwo “Awa yumí áyá eánarīn̄oi.” r̄inar̄īn̄aḡfa ar̄fá n̄wir̄i porisowayá ān̄iw̄am̄i n̄áni nur̄i n̄p̄awiri Poromi áwan̄j̄ ur̄fagi ¹⁷ o poris̄i womi “Ēini.” nur̄iri re ur̄īn̄iḡini, “Íw̄i s̄ik̄īn̄j̄ ro d̄ix̄i poris̄i seáȳi e simón̄īn̄omi xw̄iȳfá wí áwan̄j̄ ur̄ini n̄áni o t̄īn̄j̄ e n̄áni nipemeám̄i ui.” ur̄fagi ¹⁸ o íw̄i s̄ik̄īn̄omi nipemeám̄i poris̄i seáȳi e wimón̄īn̄o t̄īn̄j̄ e n̄áni nur̄i re ur̄īn̄iḡini, “Poro, gw̄ī n̄weān̄o ‘Ēini.’ n̄in̄irī re n̄irīn̄oi, ‘Íw̄i s̄ik̄īn̄j̄ ro xw̄iȳfá wí d̄ix̄i seáȳi e simón̄īn̄omi ur̄ini n̄áni o t̄īn̄j̄ e n̄áni nipemeám̄i ui.’ n̄ir̄fagi nipemeám̄i bar̄īn̄ini.” ur̄fagi ¹⁹ poris̄īyo seáȳi e wimón̄īn̄o omi wéyo fá n̄ix̄irī n̄imeám̄i aiḡf̄ wí e n̄áni nur̄i aiḡf̄p̄i n̄īn̄weámáná yar̄īn̄j̄ re wīn̄iḡini, “Xw̄iȳfá jox̄i áwan̄j̄ n̄irīr̄ip̄i pí xw̄iȳfár̄ini?” ur̄fagi ²⁰ o re ur̄īn̄iḡini, “Judaȳf̄ xw̄iȳfá ná b̄ini s̄im̄f̄ e n̄ita nuróná re r̄in̄fawix̄ini, ‘Poromi ámi m̄k̄k̄p̄i n̄áni yar̄īn̄j̄ b̄i wian̄f̄n̄īn̄j̄ nimón̄īrane poris̄īyo seáȳi e wimón̄īn̄omi yap̄f̄ re ur̄ewap̄iȳiwan̄iḡini, “W̄fár̄iná jox̄i Poromi mebáowane xw̄ir̄ix̄i ámi b̄i umean̄f̄wá n̄áni n̄imeám̄i weap̄f̄rīx̄ini.” ur̄fwan̄iḡini.’ r̄in̄fawix̄ini. ²¹ Ámá 40 wiár̄f̄ múroḡfáwa awá n̄w̄fá n̄īn̄wir̄ar̄inīro s̄īn̄á womi d̄áni re r̄in̄fawix̄ini, ‘Omi p̄kīwaé n̄áni aiwá m̄n̄ipa erane inīiḡf̄ m̄n̄ipa erane éwan̄iḡini.’ n̄irīn̄ro omi p̄kian̄ro n̄áni r̄ixa yumí áyá neán̄ro n̄weān̄aḡfa n̄áni awa nurowár̄enap̄iro yar̄īn̄j̄ s̄iáná ar̄fá m̄iwipani. Awa jox̄i r̄ixa re ur̄aná, ‘W̄fár̄iná nioni Poromi soȳiné t̄īn̄j̄ e n̄áni anani n̄imeám̄i weap̄im̄fár̄ini.’ ur̄aná n̄áni x̄ixeni n̄irīn̄arīro wen̄īn̄j̄ nero n̄weān̄oi.” ur̄fagi ²² poris̄ī seáȳi e imón̄īn̄o íw̄i s̄ik̄īn̄omi ar̄fá j̄iyik̄f̄ nori re uowár̄īn̄iḡini, “Xw̄iȳfá jox̄i rep̄iȳf̄ n̄inirī áwan̄j̄ n̄irīr̄ip̄i n̄áni ámá womi aí ‘Nioni omi e ur̄f̄ini.’ mur̄ipani.” uowár̄īn̄iḡini.

Poromi P̄irimiá Piriso t̄īn̄j̄ e n̄áni wiowiár̄īn̄j̄ n̄an̄ir̄ini.

²³ Poris̄ī seáȳi e imón̄īn̄o xeḡf̄ poris̄ī áminá imón̄iḡf̄áȳf̄ waúmi “Ēini.” nur̄irī re ur̄īn̄iḡini, “Awagw̄i poris̄ī éf̄ t̄ini m̄ix̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ 200 apimi ‘Nik̄f̄n̄irī n̄weápoiȳ.’ ur̄iri os̄f̄yo n̄īn̄weámáná m̄ix̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ 70 apimi ‘Nik̄f̄n̄irī n̄weápoiȳ.’ ur̄iri wákw̄ir̄ixá t̄ini m̄ix̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ 200 apimi ‘Nik̄f̄n̄irī n̄weápoiȳ.’ ur̄iri nemáná r̄ixa ár̄f̄w̄iyimi 9:00 p.m. imónáná ān̄j̄f̄ yōf̄ Sisariaȳf̄ r̄in̄īn̄j̄pimi n̄áni up̄f̄rī n̄áni awí eaár̄f̄piȳi. ²⁴ Os̄f̄ wí enī Poro seáȳi e éf̄ n̄īn̄weámáná unī n̄áni n̄imeari omi éf̄ numíga nuro p̄irimiá Piriso t̄īn̄j̄ e wár̄ipoyi.” nur̄irī ²⁵ paȳf̄ re r̄in̄īn̄j̄f̄ w̄in̄án̄īn̄j̄f̄ r̄f̄wam̄īn̄j̄f̄ ean̄īn̄iḡini,

²⁶ “Nionī Kirodias̄ī Risiasonī paȳf̄ r̄ina p̄irimiá Pirisox̄i t̄īn̄j̄ e n̄áni near̄ī w̄f̄renap̄arīn̄ini. Neḡf̄ áminá seáȳi e imón̄īn̄ox̄i nionī yaȳf̄ b̄i osimīni. ²⁷ Judaȳf̄ ámá romī fá n̄ix̄irīro r̄ixa n̄p̄ikian̄ro yar̄īn̄aḡfa nionī ar̄fá ‘Rom̄iȳf̄ wor̄ini.’ n̄wir̄fná ḡf̄ s̄im̄īn̄j̄f̄ n̄inar̄iḡf̄áȳf̄ t̄ini m̄ir̄f̄ nurane omi éf̄ um̄in̄īn̄wan̄iḡini. ²⁸ Nionī omī uxekw̄moar̄iḡf̄ap̄i m̄k̄k̄p̄i n̄áni n̄ij̄f̄fá imón̄imī n̄áni wiḡf̄ Judaȳf̄ mebáowa xw̄iȳfá im̄ixar̄iḡf̄e n̄áni n̄imeám̄i nur̄i aiwī ²⁹ omī xw̄iȳfá nuxekw̄moróná none p̄kipax̄f̄ b̄i ur̄īro gw̄f̄ yipax̄f̄ b̄i ur̄īro m̄yar̄īn̄aḡfa n̄w̄in̄irī xw̄iȳfá wiḡf̄ n̄w̄i ikax̄f̄ eán̄īn̄pimī d̄áni wiwan̄īn̄j̄ȳf̄ m̄ix̄f̄ r̄inar̄iḡf̄ap̄i n̄an̄inī uxekw̄moar̄īn̄aḡfa w̄in̄īn̄an̄iḡini. ³⁰ Ámá wo n̄ib̄irī áwan̄j̄ re n̄iráná, ‘Judaȳf̄ Poromi p̄kian̄ro n̄áni yumí mekax̄f̄ mear̄īn̄oi.’ n̄iráná nionī

sini mé omi joxi tñj e nani niwiowarénapiri áamá omi uxekwímoarigfáyo sekaxí re urfanigini, ‘Nuro pírimiáoyá sñwí anije dani uxekwímórixini.’ urfanigini. Ayí xwiyfá ríxa apirini.”

³¹ Porisowa wigí seayi e wimónijo sekaxí urfípa axípi nero árfwiyimi Poromi níméra nuro anj yof Adipatirisiyi rinñjipimi nírémoro ³² ríxa wfá ónáná porisí síkwí tñni warigfáwa xe osfyo niñweámáná mífí yarigfáwa Poromi anani re dani níméra oúpoyiniri pñni niwíarimi ámi wigí porisí aniwámi nani úagfa ³³ awa níméra nuro ríxa Sisariayo nírémoro pírimiáo tñj e nani nuro payí mñni niwiro Poromi eni xfo tñj e niwáiróná “Ayí rorini.” urfagfa ³⁴ pírimiáo payína nurápiri ríxa fá nrómáná “Ro áamá nioni umenweañáyo dñj worfani? Mi dánorfani?” niyaiwiri Poromi yarñj re wiñiniginí, “Píropenisí giyo dánoxirini?” urfagi Poro “Sirisia píropenisfyo dánonirini.” urfagi ³⁵ o re urñiniginí, “Ananirini. Áamá joxi ríxekwímoarigfáyí rémónapáná díxí xwiríxí arfá simfáriní.” nuríri wami sekaxí re urñiniginí, “Omi gapímaní anj mífí ináyí Xeroto míragiwámi niñwiráiroro menweápoi.” urñiniginí.

24

Piriso Poroyá xwiríxí arfá wiñj nánirini.

¹ Ríxa sfá wé wú óráná apaxípanñj imónñj xwéo, Ananiaso tñni Judayí mebá imónigfáyí wa tñni áamá womi —O xwiríxí neróná xwiyfá wuríyarñj worini. O xegí yof Tetarasorini. Omi niwirimeámi Sisaria nani niwero pírimiáomi niwímearo xwiyfá Poromi xwiríxí umeaníro nánipi urfagi ² Poromi “Eini.” nuríro o ríxa báná Tetaraso Poromi nuxekwímorfná pírimiáomi re urñiniginí, “Negí áminá awiaxí seayi e imónñj Pírisoxini, joxi neamenweañagi nani nene mífí bí miní kikiání ñweañáná xwiogwí ríxa obaxí pwéiniginí. Joxi diñj píranñj neñwiperi ni neamenwearfná amípi enjíná dani nípíkwini mimónñjpi diñj joxiyá tñni gwí axíri imónñjwaéne neaeyíroiariñagi nani agwí ríxa nanj nimóga warñjwini. ³ Negí anj gimi gimi api nípini e neaiarño, ayí joxini enagi nani nene niñfáriní. Ayínani yayí tñni rírarñjwini. ⁴ E nerí aiwí nioni ayá wí áxémá siaráná anñj sinñiniginiri joxi neaiñjpi nani ayá wí rírimiméini. Sa wauní ríxñj rípiní orírimini, ‘Joxi ayá nínearimíxiri pñé bí onírfpoyiniri sñwí neanei.’ orírimini. ⁵ Áamá Poroyí rinñj royí sfwí arfkiónñj neaikárarñjorini. Negí Judayí xwfá niyoní ñweagfáyo mífí épímíxamoarñjorini. Negí áamá arfowa níneaíwapiya bigfápi arfá níkeamoro yof sñj Nasaretene niriníro kumíxinayífápi, ayí o mfkí ikinirini. ⁶ Negí anj rídiyowá yarñjwáiwá aí xórórí eminiri yarñjagi niwiniñranéná fá xirñjwaniginí. [Negí ñwí ikaxí eanñjpi rinñjpa xwiríxí umeaneyinirane fá xirfagwí aiwí ⁷ porisí seayi e imónñj Rísiasoyí rinño mífí nimónimi níbirí enj neániri omi xfo nínearápiweri ⁸ sekaxí re nearñiniginí, ‘Áamá romi xwiríxí umeaniri éfáyíne pírimiáo sñwí tñj e dani umérixini.’ nearowáfagi nani barñjwini.] Ayínani amípi none rírarñjwápi nani xewaniñoxí yarñj níwia nurñjipimi dani anani none uxekwímoarñjwápi nani xixení niñfá imónirfni.” Tetaraso e nuríri

9 Judayowa eni Poromi nuxekwámoro p̄rimiaómi re urigfawixini, “Amipí Poro nani rirípp̄i neparini.” urigfawixini.

10 P̄rimiaó Poro rixa xwiyfá oriniri n̄ik̄inimóniri s̄ijwí wináná Poro re urin̄iginini, “Joxi áamá gwí rirími n̄imejweari xwirixí n̄imeámi bayífáyo ará n̄wiéra wariná xwiogwí obaxí rimúroᵋoxi enagi nani nion̄i n̄ijfárin̄i. Ayinani joxiyá s̄ijwíyo dán̄i xwiyfá wákwini nani n̄iriríná ‘Ayí ananirini.’ n̄iyaiwiri yayí ninarini. 11 Áamá rowa re riripaxirini, ‘O Gorixomi yayí wiminiri nani Jerusaremyo rémoᵋe dán̄i sfá ayá wí marfá, wé wúkaú síkwí waún̄i wórf̄iniginini.’ riripaxirini. 12 Nion̄i an̄i ridiyowá yarigfiwami dán̄irani, rotú an̄iyo dán̄irani, an̄i apimi wí e dán̄irani, wa t̄ini xwiyfá m̄ixí rinarin̄aḡi s̄ijwí n̄inan̄iro m̄ixí ép̄im̄ixamoarin̄aḡi n̄inan̄iro megfawixini. 13 Agwi n̄ixekwámoin̄igfá ren̄ip̄iyí p̄rimiaóxi ‘Nepaxini.’ yaiwiri nani eni m̄k̄í bi síwá sipaxí mimóniᵋo. 14 E neri aí awa rirí r̄ip̄ini, ayí neparini. Nion̄i Nwá negí aríowa x̄idagfomi nux̄diríná Óf Gorixomi x̄darigfáiyi r̄in̄in̄iyimi dán̄i x̄darin̄árin̄i. Áamá óf ayimi x̄darigfáiyí nani awa re rarigfárin̄i, ‘Negí aríowa n̄ineaiwap̄iya bigfápi ará n̄ikeamoro p̄ni wiarigfárin̄i.’ rarin̄agfá aí nion̄i s̄ini amipí negí ᵋwí ikaxí Moseso n̄iriri en̄ip̄i t̄ini x̄ixeni imón̄in̄ipimi d̄in̄i w̄ikw̄rori amipí wá rókiamoagfáwa n̄iro eagfápi d̄in̄i w̄ikw̄rori en̄ini. 15 ‘Áamá pegfáiyí n̄ini wé rón̄igfáyrani, uyín̄i egfáyrani, n̄ini ámi n̄iwiápin̄imeap̄irfárin̄i.’ n̄iyaiwiri Gorixomi d̄in̄i uk̄ikayon̄ini. Wiwan̄in̄owa eni ax̄ipi e n̄iyaiwiro d̄in̄i uk̄ikayon̄o. 16 Nion̄i d̄in̄i e n̄iyaiwiri nuk̄ikayori nani Gorixoyá s̄ijwíyo dán̄irani, ámayá s̄ijwíyo dán̄irani, pí pí neríná ayá sipí m̄in̄ipa oen̄iri an̄in̄i miní wé n̄irón̄iri oem̄in̄iri yar̄in̄árin̄i. 17 Wí e emeagáoni xwiogwí wí rixa n̄imúróf̄ini ámi ḡi an̄i e nani n̄ibir̄i nígwí bi ḡi áamá gwí ax̄iri imón̄igfáiyí uypeayíyo m̄ini wir̄i Gorixó nani ridiyowá n̄iwiri éim̄igin̄iri n̄imeámi n̄ibir̄i 18 rixa xwiraim̄im̄i nin̄in̄ip̄i an̄ipá éwin̄igin̄iri yar̄in̄wápi n̄iyárimáná an̄i ridiyowá yar̄in̄wáiwámi n̄ipáwiri e éim̄igin̄iri b̄in̄ápi yaríná ayí s̄ijwí nan̄imeagfawixini. S̄ijwí nan̄imeááná nion̄i áamá ayá wí t̄ini ep̄iroyí neri sim̄imiákwí mé aga kikiá yar̄in̄aḡi aí Judayí Esia p̄ropen̄is̄iyo d̄in̄i wí 19 — Ayí nion̄i nani xwiyfá bi t̄igfáiyí en̄ánáyí, n̄ib̄iro joxiyá s̄ijwí t̄in̄i re dán̄i n̄in̄ixekwámoro s̄ijwiri yí, nan̄i imón̄im̄in̄iri érin̄i. 20 Ayí joxi t̄in̄i re m̄ib̄ipa éagfá nani nion̄i Jerusaremyo mebáowa awí eán̄igfē dán̄i xwirixí n̄in̄imeróná xwirixí nápi s̄ijwí win̄igfápi nani re rogfá rowa wiwan̄in̄owa áwan̄i ‘Ná r̄ip̄ini.’ orir̄ipoyi. 21 Mepa oen̄wiriyí, awa Jerusaremyo dán̄i xwirixí n̄imearíná xwiyfá nion̄i im̄i t̄ini re ur̄in̄á r̄ip̄ini ‘Nion̄i ‘Áamá pegfáiyí ámi wiápin̄imeap̄irfárin̄i.’ n̄iyaiwiri k̄ikayon̄aḡi nani agwi soyíné xwirixí n̄imearin̄o.’ ur̄in̄á ap̄ini nani joxiyá s̄ijwí t̄in̄i e dán̄i n̄ixekwámopaxirini.’ 22 Poro e ur̄aḡi aí p̄rimiaó Piriso áamá Óf Gorixó T̄ám̄iniyi r̄in̄in̄iyimi x̄darigfáiyí nani bi n̄ijfá imón̄if̄i en̄aḡi nani sfá xwirixí p̄irán̄in̄i wim̄ix̄in̄fáiyi nani ná j̄e n̄ita nur̄i re ur̄in̄iginini, “Porisí seáyi e imón̄iᵋo, Risiaso weapáná segí xwirixí p̄irán̄in̄i seaim̄ix̄iyim̄fárin̄i.” nur̄iri 23 porisí Poromi awí mearoarin̄omi re ur̄in̄iginini, “Joxi om̄i awí n̄imearori aiwi gw̄ini miyáripa érixini. Xe erir̄fó eméwin̄iginini. Xegí n̄ikum̄ix̄in̄iri emearigfáiyí om̄i ar̄irá wian̄iro bánáyí, p̄r̄i murakipani.” ur̄in̄iginini.

Piriso tñi xiepi Dirusirai tñi Poromi arfá wigfi nánirini.

²⁴ Sfá wí rixa nórimáná enjáná Piriso tñi xiepi Dirusirai —Í Judayf apixf wirini. Í tñi ipáu Poromi awí mearogfe niremori “Ámá wa omí nimeámi obipoyi.” nuriri Poro rixa nibiri “Kiraisi Jisasomi dñf niwikwroróná, ayf apirini.” repiyf niwiéra warinagf arfá wiaríná ²⁵ o “Wé rónñf nerfná, ayf apirini.” uriri “Nipfreániri nerfná, ayf apirini.” uriri “Gorixo amá niyoní mí ómómiximí nerfná, ayf apirini.” uriri yarfná Piriso rixa wáyf winfagf re uriniginí, “Joxí amí awí rimearoarigfe nání ut. Ríwéná nioní amí ananí arfá simfá nání ninimónirfná ‘Eini.’ ririmfáriní.” nurárimí ²⁶ niñwearfná Poro nigwf bi oniapiniri dñf e nukikayori wainf wainá re yayagfiri. “Ámá wa Poromi niwirimeámi obipoyi.” nuriri Poro báná o tñi xwiyfá rinayagfirini. ²⁷ E yayarfná xwiogwf waú rixa pwéáná amá sñf wo, xegf yof Posiasi Pesitasoyf rinñjo pñimiáo nimóniri Piriso imónñfpi urápáná Piriso re eniginí. Judayf nioní nání yayf owinpoyiniri wíwapiyiminiri nání Poro xe gwf onjweaniri wáriniginí.

25

Poro Romiyf mixf ináyo xwirixf píranñf nimixiyiwñiginiri urinñf nánirini.

¹ Pesitaso, pñimiá sñf imónñjo pñopenisf o meñweanfyo niremómáná rixa sfá wiyáu wiyi óráná anf Sisaria rinñfipimi pñi niwiárimí Jerusaremí nání niyiri rémóáná ² apaxfpánñf imónigfá xwéowa tñi Judayf wigf seáyf e wimónigfáwa tñi omí niwimearo Poro nání áwanf nuriróná nuxekwmoayiro awayini rixñf re urigfawixini, ³ “Poromi negf neaimónarñfpi wianí nání ananí ‘Oyi!’ neariréini? ‘Poromi Jerusaremí tñf re nání wa nimeámi yapfirixini.’ neaimónarini.” nuriro ayf inimi “Óf e áyá neánirane pikíwaniginí.” niyaiwiro e urfagfa aiwi ⁴ Pesitaso re uriniginí, “Poro siní Sisaria gwf ñweaní. Niwanñjoní e nání umfá nání anñwí e imónini. ⁵ Ayinání segf Judayfné seáyf e seaimónigfáwa nioní tñi nawini úwaniginí. Amá o íwf seaikárñjo enjánáyf, ananí xwiyfá umearipfirini.” uriniginí.

⁶ Pñimiá Pesitaso e nurinirfná sfá wé wúkauraní, wé wúmi dñf waú woraní, siní mimúronjáná Jerusaremí pñni niwiárimí Sisaria nání niwerí e niremori sá weño wfápi tñi siá ikwianwf xwirixf mearigfánami éf niñweámáná sekaxf re uowáriniginí, “Poromi niwirimeámi bípoyi.” uowáraná ⁷ wa nuro Poromi nimeámi báná Judayf Jerusaremí dání weapfáyf Poromi midimidání nírówapmáná xwiyfá miwákwini paxf imónñf ayá wí nuxekwmoayiro aiwi Pñimiáo “Neparini.” yaiwini nání mfkf bi síwá wipaxf mimónipa egfawixini. ⁸ E yarfná Poro xwiyfá owákwini miniri nuriri re uriniginí, “Nioní negf Judayf ñwf ikaxf eánñfpi bi pñf miwiaikí eri ridiyowá yarigfiwami eni xóróf bi mé eri Romiyf mixf ináyf Sisaomí eni spí bi miwikárf eri enáriní.” urfagf ai ⁹ pñimiá Pesitaso Judayf xfo nání yayf owinpoyiniri Poromi re uriniginí, “Nioní dixf xwirixf Jerusaremí dání arfá siri xwiyfá awa rixekwmoarigfápi eyeyírómf eri emfá nání ‘E nání ananí oumíni.’ risimónarini?” urfagf ai ¹⁰ Poro re uriniginí, “Siá ikwianwf xwirixf mearigfá Sisaoyá manfyo dání imixárinñf rinami dání xwirixf ninimepaxf imónñje rixa re ronñni. Ayf wí e dání

xwír+xí ananí nimepaxí mimónini. Joxí nijfáriní. Nioní gí Judayo fwf bî mîwikárinjaniginí. ¹¹ fwf erí sipí imóniní nîpîkipaxípi bî erí enjáoni enjánáyí, ‘Mînipîkipani.’ ripaxonímaní. E nerí aí awa xwír+xí nîmearigfápi mîkí mayí imóninánáyí, áamá wo awa omí wigí dînjí tîni owípoyiníriní mîni nîwipaxí mimónini. Ayínání yarínjî re osimíní, ‘Mîxí ináyí Sisao xewaniño nigí xwír+xí arfá níwiniginí.’ nimónariní.” urfagi ¹² pîrimíá Pesitaso xegí gapímaní yarínjî wiemeanfa nání ínîmî wurínigfá wa tîni xwíyá nîrinímáná re uríniginí, “Joxí ‘Sisao arfá níwiniginí.’ rífyí nání o tînjî e nání rîrowáraníwáriní.” uríniginí.

Poró nání Pesitaso Agîripaomí áwaní urínjî nániriní.

¹³ Rîxa sfá wí órímî enjáná Judayá mîxí ináyí wo —O xegí yoí Agîripaoyí rinîjoríní. O tîni xexírmeái Benaisí tîni ípaú pîrimíá sînjî Pesitasomí yayí owiayiníriní Sisaria nání nîbîri e nerí ¹⁴ sfá obaxí e ñweanáná pîrimíá Pesitaso xwír+xí Poroyá nání mîxí ináyí Agîripaomí áwaní nuríri re uríniginí, “Ámá wo, Pîroso gwí ñwírárago ñweaní. ¹⁵ Nioní Jerusaremíyo nání nurí urínináná apaxípanínjî imónigfá xwéowa tîni Judayá wigí mebaowa tîni omí xwíyá nuxekwímoro re nîrigfawixíní, ‘Joxí omí “Nepa sipí ayíkwí mîwikárinjoxíriní.” nuríri negí neaimónarinípi wianí nání neaiapeí.’ nîrfagfá aí ¹⁶ nioní awamí re uríniginí, ‘Romíyene re yarínwámaní. Ámá xfomí uxekwímoarigfáyí tîni siní nawíní axí e awí neánîro omí xwíyá ayí uxekwímoarigfápi nání wákwínîmîriní siní mîrîpa enjáná amíná ámá wigí wimónarinípi xe owípoyiníriní wiarínwámaní.’ uríniginí. ¹⁷ Ayínání awa re nání nîweapîro awí eánáná nioní siní mé wfápi tîni xwír+xí nání siá íkwianjwínami éf nîjweámáná wamí re uríniginí, ‘Ámá omí nîwirímeámí bîpoyí.’ urfagi ¹⁸ omí nîmeámí báná uxekwímoarigfáwa éf nîroro nuxekwímoroná fwf mîwákwínîpaxí imóniní nioní ‘Apí nání uxekwímopíriníreo?’ yaiwinápi nání muxekwímó nero ¹⁹ sa wigí ñwíá imóninípi nîmépero ‘Apí nerfíná apí nerfíná, ayí ananíriní.’ rinárigfápi nání mîxí rinîro ámá piyí wo Jisasoyí rinîño —O nání Poró ‘Sini sînjî ñweaní.’ rarîjoríní. O nání mîxí rinîro egfawixíní. ²⁰ E yarínagfá nîwîriní nioní re yaiwiniginí, ‘Xwír+xí nápi nijfá imónimí nání aríge nerí pírániní yarínjî wiayimíníriní?’ nîyáiwírí dînjí ududí ninárinagí nání omí re uríniginí, ‘Nioní dîxí xwír+xí Jerusaremí dání arfá sirí xwíyá awa rîxekwímoarigfápi eyeyíromí erí emfa nání “E nání ananí oyimíní.” rîsimónariní?’ urfagi aí ²¹ Poró yarínjî re niniginí, ‘ “Mîxí ináyí Sisao xewaniño gí xwír+xí arfá ninfa nání fá nîxíriní onîmenjweaní.” nimónariní.’ nîrfagi porisí wamí sekaxí re uríniginí, ‘Nioní Sisao tînjî e nání wiowárimfáe nání awí mearótriní.’ uríniginí.” Pîrimíá Pesitaso e urfagi ²² Agîripao re uríniginí, “ ‘Nioní ení ámá omí arfá bî owimíní.’ nimónariní.” urfagi “Wfáriná joxí ení ananí arfá wirfáriní.” uríniginí.

Agîripao tîni Benaisí tîni Poromí arfá wigí nániriní.

²³ Sá wegíá wfápi tîni Agîripao tîni Benaisí tîni ípaú okiyá ninísisáná wá nimónîga wigí aní xwé awí eánarígíwámí nîpáwírí porisíyo seáyí e wimónigfáwa tîni ámá aní apimí seáyí e nimóniní menjweagfáwa tîni ení nawíní nîpáwíro éf ñweanáná pîrimíá Pesitaso wamí sekaxí

nuriri Poromi rixa niwirimeami baná ²⁴ re uriniginini, “Mixa inayf Agripaoxi tñni amá nñni yawawi tñni re awi eanigfáyfné tñni xwiyfá bi osearimñni.” nuriri re uriniginini, “Amá ro nani Judayf nñni nioni anj rípimi nweanánarani, Jerusaremí nani uánarani, gí arfá enjaé dani ími tñni ‘Xe sinjf ouni.’ mñeaimónarini.’ nrayarigfá romi sñjwí winfpoyf. ²⁵ Omi yarinjf niwia nurí aiwí fwí o enjfi nani pikipaxf imóninjf bi nani pfa megínariganiginini. Xewaninjo ‘Sisao xwirixf nioniyá arfá níwiniginini.’ nifagí nani nioni omi Sisao tñj e nani wiowárimfa nani rixa rárinjarini. ²⁶ E neri aí xwiyfá negf mixf inayf amíná Sisao nani ‘Poro e enjirini. E enjirini.’ niri payf neari wiowárimfa nani pñni pfa nimeginiri nani nioni omi amá niyfneni yarinjf wiayiro mixf inayf Agripaoxi anj paxf wiayiri mfkf iperi efrfipimi dani o xwiyfá nioni anani payf eapaxf bi searini nani omi seyfné tñj re nani ‘Eini.’ urfini. ²⁷ Ayf rípi nani rini. ‘Gwí nweanf wo xfomi uxekwímoarigfápi nani rfwaminjf meá sa niwiowárirfnáyf, ayf xaxáninjf neri emfñni.’ nimónarini.” uriniginini.

26

¹ Agripao Poromi re uriniginini, “Joxi dixf eni anani rei.” urifagi Poro wé nimómáná xwiyfá wákwínimñiri nani re riniginini, ²⁻³ “Mixa inayf Agripaoxiñni, joxi siwí Judayene yarinhwápi nñni nijfá eri nene ‘Api nerfnáyf, Gorixomi píraninjf xfdarinhwini.’ niriñirane dñj xixegfni moarwápi nani nijfá eri enjini. Api nipiñni aga nijfá xixení imóninjoxi enjagi nani nioni joxi arfá enje dani amipi Judayf nixekwímoarigfápi nani niwákwínimñiri rimi nani aga yayf ninarini. Ayinani wauní rixinjf rípi oririmini, ‘Gí xwiyfá niwákwínimñiri rarinjápi joxi arfá ninirfná aninjf mñsinipa oeni.’ nimónarini.

⁴ Nioni enjina sñni onimiáná dani agwí re nani nera biñápi nani Judayf nñni nijfárinini. Oniná dani gí gwí axíri imónigfáyf tñni niñweari Jerusaremí dani xwé iwiaronjarini. ⁵ Enjina dani nioni Parisiyf —Judayf Gorixomi oxfdaneyiniro neróna dñj xixegfni bi bi moarigfápipimi dani gwí nimóga ugfa ayf ayo niyoni Parisiyf rinigfáyf nwfá xewwirárinigfápi winiyfáyayo seáyi e múroni. Ayf Gorixomi nixfdaróna yarigfápa nioni eni nixfda biñápi nani Judayf nñni nijfárinini. Amá ayf ‘Awanj oraneyi.’ niwimónirfnáyf, ‘Nepa Poro e yagorini.’ niri paxfirini. ⁶ Agwi nioni Gorixo negf arfowami nuriri sfmímanjyo tñinjfi nani ‘Neparini.’ niyaiwiri dñj ukikayonagi nani ayf xwiyfá nimeararinjoi. ⁷ Negf Judayf gwí wirí wirí wé wúkaú síkwí waú eni ikwáwiyimñirani, árfwiyimñirani, ínina Gorixomi yayf umero xfdiro neróna re niyaiwiwo nani, ‘Nene Gorixo negf arfowami nuriri sfmímanjyo tñinjfi imónani nani éwaniginini.’ niyaiwiwo nani dñj axípi ukikayonoi. Mixf inayoxini, axí api nani nioni dñj ukikayonagi nani nigf Judayf xwiyfá nixekwímoarinjoi. ⁸ Gorixoyá dñj tñni pegfáyf wiáfnimearigfápi nani seyfné pí nani ‘Wí “Neparini.” yaiwipaxf mimónini.’ yaiwarigfárinini?

⁹ Enjina niwaninjoni eni re yaiwiagaónirini, ‘Yof Nasareti dñj Jisasoni dñj wíkwíroarigfáyf xe oépoyniri sñjwí winipaxf mimónini. Xwirfá oikixémñiri nani ayá wí nerfná, ayf nanj yariniñni.’ yaiwiagaónirini. ¹⁰ E niyaiwirinjyio dani Jerusaremíyo rípi yagarini.

nání Gorixoyá dñf tñí arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfómi rññf wímeanfárñí.” nñro ámi rñpí ragfárñí, “Xewanñjo xwárípayo dání wiápnímeanfá enagí nání o iwamfó xwíyíá wíánñf imónñf Gorixo ámayo yeáy uyimíxemeanfápní nání Judayo tñí émáyo tñí wáf urñfárñí.” ragfápní ríxa axípní e imónñfñí.” seararññí.” urññigñí.

²⁴ Poro xwíyíá wákwinímññí nání e nura warfána pñrimíáo Pesitaso ímf tñí re urññigñí, “Poroxñí, joxí xaxá nerí rarññí. Díxí nñfá xwé imónñfñí xaxá rímeañí.” urfagí aí ²⁵ Poro re urññigñí, “Ámíná seáyí e imónñf Pesitasoxñí, nioní xaxá nerí mñrarññí. Nepaxñf imónñfñí seararññí. Dñf sñxí nñyínmána seararññí. ²⁶ Ayf rñpí nánñí. Míxí ináyf ro amípní nioní seararñápní nání nñfá imónñfagí nání dñf sññá neañarñí. Apí, ayf íñmí pñf mímónñf enagí nání ‘Omí wiárf mímúropaxí imónñí.’ nímónarñfagí nání omí nñtamíxwññí murí nñpní repíyí nñwiéra warññí.” Pesitasomí e nurímána ²⁷ re urññigñí, “Míxí ináyf Agñripaoxñí, ‘Wíá rókiamoagfáwa nñro eaagfápní nepa rññí.’ rñyainññí? Joxí dñf e yainñoxí enagí nání nioní nñfárñí.” urfagí ²⁸ Agñripao Poromí re urññigñí, “Axínání ná bññí nññírnána ‘O Jisasomí dñf wíkwíropaxorñí.’ rññaiwiarññí?” urfagí ²⁹ Poro re urññigñí, “Nioní ‘Gorixomí rñxñf bí oseaurymñí.’ nímónarñí. Joxí nánñí marfái, ámá sñá rñymí arfá nñarígfá nññí nioní ná bññí searánarñí, anñf miní searánarñí, nioní Jisasomí dñf wíkwíroarñápa nñyínéní ení axípní nñwíkwíroro nioní imónñfápa axípní oimónfopoyññí nímónarñí. Nioní gwí nñyigfá rñpí seyñné ení axípní oseayípoyññí mñseararññí.” urññigñí.

³⁰ Míxí ináyo tñí pñrimíáo tñí Benaisí tñí nñwiápnímearo ámá ayf tñí nawíní éf ñweagfáyf ení nñwiápnímearo ³¹ wiwññí wí e éf nñrómáná re rññgfawixñí, “Ámá o ananí nñpíkípní nánñí, gwí ñwñrárípní nánñí, íwf bí menññí.” nññíro ³² Agñripao pñrimíá Pesitasomí re urññigñí, “Ámá o ‘Míxí ináyf Sisao xwñrñxí nioníyá nñyíroiwññí.’ mññpa nerí sññwñyí, ayf ananí kíkífá wññpaxññí.” urññigñí.

27

Poromí Romíyí anñyo nání sñpíxíyo wíowárígfá nánñí.

¹ Ríxa none nání re rárññáná, “Romíyí anñyo Itariyí rñññfpmí nání sñpíxíyo owíowáraneyí.” rárññáná porísf 100 bímí seáyí e wímónñf wo —O sñmñf wíñarígfá Sisaoyá rñññfñí worññí. O xegí yoí Juriasoyí rññññí. O Poromí tñí gwí ñweagfá wamí tñí nñméra ounñí wíowárána ² Adñramítiamí dññyíyá sñpíxí wo Esia pñropenísf tñf rññwámñí umññí yarñfagí nñwññrane ámá wo xegí yoí Arísñtakaso —O Masedonia pñropenísfyo anñf yoí Tesaronaika dññññí. O tñí nawíní nñpíxemoánñrane nññwearfána xwíápnímí pññí nñwiárñmí nurane ³ sñpíxomí sá wenwáone wíápní tññí anñf yoí Saidoníyí rñññfpmí nñwíékññmearane ayoáána Juriaso Poromí ayá nurímíxñí nání xegí nñkumíxññí emearígfáyf mñññf owípoyññí ayf tññf e nání xe ounñí sññwí wññññí. ⁴ Ámí sñpíxomí nñpíxemoánñrane anñf apímí pññí nñwiárñmí nuranéná imññf sñmíññí nññaxemí barñfagí nání nñyákí

nurane nání pírínwí Saipirasíyí rínínjípímí oríwámí dání níméámí nurane ⁵ imanjípámí nuranéná Sirisia píropenisíyo t́nín Pabiria píropenisíyo t́nín nímúróa nurane Risia píropenisíyo anj́ yoí Mairai rínínjípímí níwíékínímearane nayoámáná ⁶ porisí 100 bimí seáyí e wimónínjo Arekisadírria dánj́fýyá sípíxí wo Itari píropenisíyo umínírí yarínagí níwínírí níméámí nínéaurí o t́nín sípíxomí nípíxemoánírane ⁷ anj́ apímí ṕnín níwíárímí nurane sípíxo awayíní awayíní warínagí nání śfá ayá wí nóróa nurane ŕfá meakíroarínagía níwínírane anínj́ míní nerínjípímí dání anj́ yoí Naidasíyí rínínjípímí t́nj́ e anj́wí e níréómáná imínj́ śmímíní nínéaxemí barínagí nání níyakía nurane xẃfá símíní imónínj́ Sarímoniyí rínínjípímí nímúrorane pírínwí yoí Kírítíyí rínínjípímí oríwámí dání níyakírane ⁸ sípíxí omínj́ mearígífáwa ŕfá níméakírooro sa anínj́ míní nerínjípímí dání Kírítí t́nj́ imanjípámí níxída nípurane wí e “Rawírawá símíní ríwónj́ Nanj́ Imónínj́oí” rínínje —E anj́ Rasia rínínjípímí dání anj́wí eríní. E rémonwanígíní.

⁹ Śfá ayá wí ríxa nórímáná enáná Judayí íwí yarígífápi Goríxo yokwarímí wiínj́ nání dínj́ mopírí nání aiwá nj́fá nj́wírárínarígíáyí ení ríxa múrófímí enáná xwiogẃf nání rawírawá samínj́ míwearínj́ná enagí nání Poro aŕfá j́yíkí norí ¹⁰ re urínínígíní, “Ámáoyíné, ǵf dínj́ re nímónaríní, ‘Agwí none re ṕnín níwíárímí ámí sípíxomí níméámí nuranénáyí, xwíŕfá ikíxénípaxíríní.’ nímónaríní. ‘Sanj́ níméámí warínwápi t́nín sípíxo t́nín anínínfá nání marfái, none ení anínánfáwáríní.’ nímónaríní.” urfagí aí ¹¹ porisí 100 bimí seáyí e wimónínjo sípíxomí omínj́ mearínjo t́nín sípíxomí xiáwo t́nín awaú rarígífápi nání dínj́ nífá wíagí nání omí Poro yopa murígínínj́nígíní. ¹² Ayí ipí símíní ríwónj́ sípíxo nj́weanjípímí xwiogẃf nání rawírawá síwífá yíáná sípíxí píránínj́ wépace mímónínjagí nání ámá ná sípíxíyo nj́weagífápi re rínárígíawixíní, “Ananí e epaxí enánáyí, re dání ṕnín níwíárímí sípíxomí níméámí nurane ipí símíní ríwónj́ yoí Pinikasíyí rínínj́fámí —Símíní ríwónj́ awá pírínwí Kírítípímí axí ríwámíní ríwónj́wáríní. Xẃfá mídání mídání wíápínímeanj́ enagí nání e rawírawá wínj́f mé enjeríní. Sogẃ wearínj́fímí dání ríwónapínj́wáríní. Awámí nírémorane rawírawá síwífá yaríná awámí nj́weáwanígíní.” rínárígíawixíní.

Ríwípi xwé éáná rawírawá imeamfkwf enj́ náníríní.

¹³ Imínj́ rawírawá t́nj́ ríwámí dání sípíxomí Pinikasi t́nj́ e awayíní níxemí upaxípi barínagí níwíníróná “Símíní ríwónj́ none ráríwáwámí nání ananí sípíxomí níméámí upaxíríní.” níyaiwiro ainíxí gwíyo dání mamówárínínj́ ípeanj́pí nímíxearo sípíxomí níméámí nuróná pírínwí Kírítí imanjípá t́nj́ e anj́wí e dání níxída nípuro ¹⁴ síní ná j́famíní e munínj́ná re enínígíní. Ríwípi íkífá j́jímí epaxí bí —Imínj́ apí yoí Míwímíní Barínj́píyí rínínj́píríní. Apí t́nj́fímí dání níweapírí ¹⁵ sípíxomí xéj́weááná sípíxí śmímí imínj́ barínj́fímíní mémopaxí enagí nání negí wanírí yarínj́wáé nání ṕnín níwíárírane “Imínj́ xe níméra oneauní.” níyaiwirane e yaríná ¹⁶ none pírínwí yoí Kodayí rínínjípímí oríwámí dání nípuríná imínj́ bí onímíápí yimáronáná ewé sípíxomí dánj́ níropémí warínwápi anínj́ míní nerínjípímí dání nímíxeáa níbírane sípíxo t́nj́ e enáná ¹⁷ sípíxomí ikwíarínírane nání nímíxeáa níyapírane níkwíárímáná sípíxí xwéo orónowínígínírí sámi t́nín gegí

sipixí miwí midimídání nixemi nibíro gwí nija nipwémáná sipixo ení tñí nixemi nuri xwíá ipí seáyí e ríwojáná ínīmí anjwí e imóninípimi — Apí yof Sairitasiyí ríninípí Apíríka dání anjwí eríní. Apimi sipixo aníní nuríná síxí úroniginí wáyí winfagí sipixo awayíní ounírí ainíxí gwí yuráríniní ípearínípí nímamówaríro níropémi nuróná imíní xe nínexemi oneaunírí wíninjaniginí.

¹⁸ Sipixomi sá wejwáone wáfípi tñí sipixo wiápínimeari eámori néra warinagí awa sipixo nayí oenírí saní wí emí míméamí nero ¹⁹ sá wejwáone wáfípi tñí sipixí omíní mearigfáwa wiwaninowa sipixomi saní uníní íkwearí njwiráríri yarigfáyí bí emí míméamí egfawixíní. ²⁰ Ríwípí símí tñí aníní sipixomi xenweaaríná sfá obaxí ayá wí órfagí aí siní tñí sogwí tñí bí anarínagí sínjwí mívínípa nerane nání “Ámíní ríwarínwíní?” níyaiwirane sínjwí mívínaxídfípa nerane nání díní “Wí e níwiékínimearane sínjí wanfwaríní.” níyaiwia warínwápí díní peá nímónírane “Ríxa nanfnanfwaríní.” níyaiwia nurane ²¹ awa sfá ayá wí neamúoaríná níméamíwiároniginí ayá sfwí uoarínagí nání aiwá míní néra numáná enjáná Poro níwiápínimeari ámáyo áwíní e nírómáná re uríniginí, “Ámáoyíné, nioní searínápimi arfá níniro nínxídfíro pírinjwí Kírítíyo píní níwiárimí sipixo níméamí mupa nero sínjwíríyí, segí amípí xwíríá ikíxénírí anípá imónírí éfpíyí wí e emínírí éfmaní. ²² E seararínagí aiwí sipixí ro xwíríá níxénírí aí ámáone wí anfnanfwa menagí nání díní peá mímóní síní díní síxí oseainíní. ²³ Ayí rípi nání seararíníní. Sfá ríyímíní árfwíyimi Goríxo — Nioní ámá oyáyí imóníná woníní. Oyá anínají wo nioní tñí e nírónapírí ²⁴ re níriniginí, ‘Poroxíní, joxí Romíyí aníyo ananí níremorí míxí ináyí Sisao xwíríxí rímeníe símímaní e urorfáriní. Ayínání síní wáyí mísínípaní. Arfá ní. Goríxo joxí tñí ámá sipixí romí njweagfáyí tñí níyínéní xe sínjí oúpoyínírí yaiwí enagí nání woxí aí inígí namipaxímaní.’ ²⁵ Anínajo e nírfí enagí nání soyíné díní síxí oseainíní. Ámáoyíné, nioní Goríxomi díní re wíkwíroníní, ‘Nioní nírfípi xíxeni nímoníninjo.’ níwíkwírorí nání e seararíníní. ²⁶ E nerí aí imíní síní nínexemi waríná pírinjwí bímí síxí úroanfwaríní.” uríniginí.

²⁷ None ríwípí rawírawá Edríayí ríninífwámí sipixomi nínexemi waríná ríxa sfá wé wúkaú síkwí wáú wáú imóníyíyímí áríwegí imónáná sipixí omíní mearigfáwa “Xwíá bí tñí e ríxa anjwí erfání?” níyaiwiro ²⁸ gwí e e kíkwíríá nearíga punírí tñí iwamfó neróná “Xwíá síní ná mímíraní? Sa mímí onímíápirání?” yaiwíarígarí nímearo nímamówaríro iwamfó sínjwí níwínaxídfíroná xwíá síní ná mímí enagí nání 40 mita imónínagí níwíníro ámí bí tñí núfásáná ámí bí nímamówaríro xwíá tñí e ríxa 30 mita enagí níwíníro ²⁹ sipixí imíní nixemi nuríná wí e sínjáyo síxí úroniginí sipixí ámí bí tñí nixemi mupa oenírí íkwémíníyo dání ainíxí ípearíní wíríkaú wíríkaú nímamówarímáná wí aníní oónínírí wígí ikayíwí níra ugíawixíní.

³⁰ Sipixí omíní mearigfáwa sipixomi píní níwiárimí éf owaneyíníro ámáyo yapí níwíwapíyíro “Sipixí símíyo dání ení ainíxí ípearíní bí mamówaránírí yarínwíní.” níró ewépa rawírawáyo íkwíarínáná apámí nípíxemoánírí éf owaneyíníro ríxa mamówararíná ³¹ Poro porísí 100 bímí seáyí e wímónínómi tñí xegí porisowamí tñí re uríniginí, “Ámá sipixí omíní mearigfá rowa sipixí romí none tñí

mihweapa nerínáyí, soyíné sɨɨ́ nuro xwʼá tɨɨ́ e rémopíríméoi.” uráná ³² porisowa mʼrɨ́ nɨwɨ́pɨ́nɨmearo ewépa gwʼ nɨyimáná awayinɨ́ mamówárarigfári mɨɨ́ nɨwákwirowarawáyo mamówárarigfawixinɨ́.

³³ Wáí ónɨne nánɨ Poro enɨ́ rɨrémɨ́xɨ́ nɨwɨ́a nurɨ́ re urayɨ́ɨnigɨ́nɨ́, “None rɨwɨ́pɨ́ rɨpɨ́ nánɨ ayá sɨwɨ́ nearoarɨɨagɨ́ nánɨ aiwá mɨnɨ́ mɨmɨwɨ́aíkɨ́ nɨnɨrane yarɨ́ná sá obaxɨ́ rɨxa nóra nurɨ́ agwɨ́ rɨxa wé wúkaú sɨkwɨ́ waú waú imónɨɨɨɨyirɨ́nɨ. ³⁴ Ayɨ́nánɨ nionɨ́ enɨ́ rɨrémɨ́xɨ́ nɨseairɨ́ ‘Aiwá bɨ́ nɨmearo nɨpoyɨ́.’ seararɨɨɨnɨ́. Sewanɨɨɨɨyɨ́né aiwá nɨnɨro oerɨ́kiemeánɨ́poyɨ́nɨ́rɨ́ seararɨɨɨnɨ́. Woxɨ́ aí bɨ́ manɨ́nɨ́pa epɨ́rɨ́ enɨɨagɨ́ nánɨ seararɨɨɨnɨ́.” nurɨ́máná ³⁵ bisɨ́kerfá bɨ́ nɨmearɨ́ wigɨ́ sɨɨwɨ́ anigfɨ́e dánɨ́ aiwá apɨ́ nánɨ Gorɨ́xomɨ́ yayɨ́ numemáná nɨkwɨ́rɨ́rɨ́ rɨxa narɨ́ná ³⁶ ámá nɨnɨ́ enɨ́ rɨxa dɨɨɨ́ wá bɨ́ wónɨ́tagɨ́ aiwá bɨ́ nɨmearo nɨnɨro ³⁷ —Ámá sɨpɨ́xoyɨ́ ɨweanɨwáene ayɨ́ 276 enerɨ́nɨ́. ³⁸ Nene rɨxa apánɨ́ nɨnɨ́máná sɨpɨ́xo nayɨ́ oenɨ́rɨ́ witɨ́ aiwá mɨnɨ́wápɨ́ rawarawáyo emɨ́ mɨmeámɨ́ egfawixinɨ́.

Sɨpɨ́xo sɨ́xɨ́ núrɨ́rɨ́ orónowɨ́nɨɨɨ́ nánɨrɨ́nɨ́.

³⁹ Rɨxa wáí ónáná árɨ́wɨ́yɨ́mɨ́ “Xwʼá bɨ́ anɨwɨ́ erɨ́nɨ́.” yaiwɨ́fápɨ́ sɨɨwɨ́ nɨwɨ́nɨ́róná mí mómɨ́xɨ́pa nero aí sɨmɨ́nɨ́ rɨwonɨ́ bɨ́ inɨ́kɨ́nɨ́ wɨ́arɨɨagɨ́ nɨwɨ́nɨ́ro e epaxɨ́ enánáyɨ́, sɨpɨ́xo nɨmeáa nɨyirane e oi-wiékɨ́nɨ́meaneyɨ́nɨ́rɨ́ éfáyɨ́ ⁴⁰ wa gwʼ ainɨ́xɨ́ ípeaarɨɨɨɨɨɨ́ mamówárɨ́nɨɨ́pɨ́ rawarawáyo ípeanɨ́ amɨ́ xe oépeanɨ́rɨ́ nɨ́kwɨ́awára pwarɨ́ná wa imɨ́nɨ́pɨ́ sɨmɨ́nɨ́ rɨwonɨ́pɨ́mɨ́ nánɨ nɨ́xemɨ́ oneaunɨ́rɨ́ sɨpɨ́xoyá rapɨ́rapɨ́ nemɨ́méa nɨpeyɨ́ro soná enɨ́ nɨ́kwɨ́aro inɨ́kɨ́nɨ́ wɨ́arɨɨɨ́ nánɨ omɨ́nɨ́ nɨ́méra wanɨ́ro yarɨ́ɨɨagfá aí re enɨ́nigɨ́nɨ́. ⁴¹ Sɨpɨ́xo xwʼá ínɨ́mɨ́ enáná rawarawá akwɨ́nɨ́áná rɨwonɨ́ sɨ́xɨ́ núrɨ́rɨ́ sɨ́mɨ́ xwʼáyo xáiwɨ́ noranɨ́járɨ́nɨ́rɨ́ nánɨ wɨ́wɨ́ bɨ́ mɨpaxɨ́ imónɨ́ɨ́náná rawarawá sɨpɨ́xɨ́ íkwémɨ́nɨ́yoyɨ́ miákwiayíáná sɨpɨ́xo rɨxa orónowɨ́arɨɨɨɨɨɨ́ wɨ́nɨ́gɨ́fawixinɨ́. ⁴² Sɨpɨ́xo rɨxa orónowɨ́arɨɨɨɨɨɨ́ nɨwɨ́nɨ́ro porisowa xámɨ́ re rɨnárɨ́gɨ́ enɨɨagɨ́ nánɨ “Sɨpɨ́xo sɨpɨ́ éánáyɨ́, ámá gwʼ ɨweagfá none awɨ́ mearoarɨɨɨwáowa inɨ́bé neáa éf upɨ́rɨ́xɨ́nɨ́rɨ́ pɨ́pɨ́kímɨ́ éwanɨ́gɨ́nɨ́.” rɨnɨ́gɨ́fápa “Rɨxa opɨ́kianeyɨ́.” rɨnarɨɨɨagfá aiwɨ́ ⁴³ porisowamɨ́ seáyɨ́ e wimónɨ́ɨɨ “Poromɨ́ nɨ́méra nurɨ́ Romɨ́yɨ́ anɨ́yoyɨ́ xɨ́xenɨ́ rémówanɨ́gɨ́nɨ́.” nɨ́yáiwɨ́rɨ́ nánɨ awa wianɨ́ro yarɨ́gɨ́fápɨ́ pɨ́rɨ́ nurakɨ́rɨ́ sekaxɨ́ re nearɨɨɨnɨ́gɨ́nɨ́, “Ámá inɨ́bé warɨ́gɨ́fáyɨ́né rɨxa nɨ́mawɨ́rɨ́ nɨ́xɨ́amoro inɨ́bé neáa nuro imanɨ́ e iwíékɨ́nɨ́meápoyɨ́. ⁴⁴ Inɨ́bé mɨ́warɨ́gɨ́fáyɨ́né íkɨ́ wáráranɨ́, sɨpɨ́xo ororómɨ́ inɨ́pɨ́ranɨ́, fá nɨ́xɨ́rɨ́máná nɨkwɨ́arɨ́ga nuro imanɨ́ e iwíékɨ́nɨ́meápoyɨ́.” nearɨ́tagɨ́ nene axɨ́pɨ́ e nerane nánɨ wo aí inɨ́gɨ́ mɨ́namɨ́ nɨ́nenenɨ́ imanɨ́ e iwíékɨ́nɨ́meanɨ́wanɨ́gɨ́nɨ́.

28

Poromɨ́ Morɨ́tayo ɨweanɨ́náná wimónɨ́ɨɨpɨ́ nánɨrɨ́nɨ́.

¹ Nene wo manɨ́nɨ́ nɨ́nenenɨ́ imanɨ́ e nɨ́wíékɨ́nɨ́meámáná ámá e dánɨ́yɨ́ “Pɨ́rɨ́ɨwɨ́ rɨ́yɨ́ xegɨ́ yoyɨ́ Morɨ́tá rɨ́nɨ́ɨyirɨ́nɨ́.” rarɨɨɨagfá arfá nɨ́wirane roɨ́náná ² ayɨ́ none neaiapanɨ́ro nánɨ ayá tɨ́nɨ́ nero inɨ́a anɨ́ɨ́ sɨyamfó erɨ́ imɨ́nɨ́ rɨ́rɨ́ yarɨ́ɨɨagɨ́ nánɨ rfá nɨ́keámáná nɨ́nenenɨ́ nɨ́neaipemeámɨ́ nuro rfá tɨ́ɨ́ e neawárɨ́agfá aí ³ Poro rfá kɨ́rɨ́nɨ́ bia awɨ́ nearɨ́ sarfáwá nerɨ́ nɨ́meáa nɨ́bɨ́rɨ́ rfá íkeaárarɨ́nɨ́ re enɨ́nigɨ́nɨ́. Weaxfá wo rfá usínɨ́tagɨ́ nɨ́rémɨ́meámɨ́ nɨ́wɨ́apɨ́rɨ́ Poroyá wéyoyɨ́ sidɨ́nɨ́ norɨ́ rɨ́rɨ́wɨ́ɨnɨ́gɨ́nɨ́. ⁴ Rɨ́rɨ́wɨ́agɨ́ wé éf mɨ́xeááná sidɨ́ro sɨ́nɨ́ yekwɨ́ronɨ́agɨ́

ámá pírɨɨwáf ayimɨ dájɨfɨ sɨɨwáf e nɨwɨnɨro wɨwɨnɨ re rɨnɨgɨfawɨxɨnɨ, “Ámá ro rawɨrawáyo mɨnamío aí ámá pɨkɨxwɨrío enɨf worɨfanɨ? Ayɨnánɨ ɨwáf aɨɨnamɨ dájɨf imónɨgɨfáyɨ ‘Xe sɨɨɨ mupa oenɨ.’ yaiwɨarɨgɨfápimɨ dánɨ weaxɨfá sidɨɨɨf rɨfá onɨoɨ?” rɨnɨfagɨfá aɨwɨ ⁵ Poro weaxɨfáomɨ wɨwɨfá nɨrorɨf rɨfá nɨkaárɨmáná rɨnɨɨɨf bɨkwɨ onɨmíápɨ aí mɨwɨnɨɨɨnɨgɨnɨ. ⁶ Rɨnɨɨɨf bɨkwɨ onɨmíápɨ aí mɨwɨnɨfagɨfá aɨwɨf ámá ayɨf “O xegɨf wé rɨxa nɨmɨnɨnɨɨoɨ.” yaiwɨro “Rɨxa nɨpíerorɨf pɨyɨf nenɨɨoɨ.” yaiwɨro nero nánɨ sɨɨwáf nɨwɨnɨro nɨɨwearo ayá wɨf sɨɨwáf nɨwɨnɨro nɨɨweagɨfasáná “Sɨpí apɨ wímeanɨɨoɨ.” yaiwɨarɨgɨfápɨ mɨwɨmeáagɨfá nɨwɨnɨróná ámɨ dɨɨɨf sɨɨɨf bɨ nɨmoro re nɨrɨga ugɨfawɨxɨnɨ, “Ámá ro ɨwáf aɨɨnamɨ dájɨf imónɨɨɨfɨf worɨfanɨ?” nɨrɨga ugɨfawɨxɨnɨ.

⁷ None iwiékɨnɨmeáwaé ámá pírɨɨwáf apimɨf ámá nɨyonɨf seáyɨf e nɨmónɨrɨf meɨweanɨoyá omɨɨɨf bɨ ɨnɨɨɨf erɨnɨf. O xegɨf yoɨf Pabɨriasoyɨf rɨnɨɨɨorɨnɨf. O yayɨf nɨneairɨf nɨneaipemeámɨf nurɨf nonef sɨfá wɨyaúf wɨyɨf o tɨnɨf nɨɨwearane mɨraɨɨf neairɨfná ⁸ Pabɨriasomɨf xano rɨfá pírɨf wɨayɨrɨf agwɨf xoxɨf urorɨf wɨarɨɨagɨfá nánɨf “O sɨmɨxɨf wenɨf.” rarɨɨagɨfá Poro arɨfá e nɨwɨrɨf o weɨe nánɨf nurɨf nɨpáwɨrɨf Gorɨxomɨf yarɨɨɨf nɨwɨmáná wé seáyɨf e nɨwɨkwɨárɨrɨf nanɨf imɨxɨɨɨnɨgɨnɨf. ⁹ Nanɨf nɨmɨxɨmáná enɨáná ámá pírɨɨwáf apimɨf ɨweagɨfáf sɨmɨxɨf yarɨgɨfáyɨf nɨnɨf Poro omɨf nanɨf imɨxɨfɨpɨf nánɨf arɨfá nɨwɨro o tɨɨɨf e nánɨf bayarɨfná nanɨf imɨmɨxɨmɨf enɨnɨgɨnɨf. ¹⁰ E yarɨfná ámá ayɨf wéyo nɨneamero aɨwá amɨpɨf nanɨf bɨ nɨneaiapa nuro nonef rɨxa pírɨɨwáf apimɨf pɨnɨf nɨwɨárɨmɨf wanɨrɨf yarɨfnáf óf e sɨpɨxɨfyo nuranénáf aɨwá nanɨf wá nánɨf anɨpá bɨ neaiapowárɨgɨfawɨxɨnɨf.

Poro Romɨyo rémonɨf nánɨrɨnɨf.

¹¹ None pírɨɨwáf apimɨf emáf wáuf wo ɨweanɨwáonef sɨpɨxɨf Arekɨsadirɨf rɨfá dájɨf wo —Rawɨrawáf xwɨogwɨf nánɨf sɨwáfáf yɨɨagɨfáf nánɨf pírɨɨwáf apimɨf e nɨɨweanɨsánáf umɨnɨrɨf yarɨɨɨorɨnɨf. O sɨpɨxɨf sɨmɨf ɨkayɨf wáf tɨnɨf imɨxɨnɨɨɨfɨpɨf ámáf ayáf wáunɨɨf sɨpɨxomɨf sɨmɨf e imɨxɨnɨɨɨorɨnɨf. Sɨpɨxomɨf nɨpɨxemoánɨrane pírɨɨwáf apimɨf pɨnɨf nɨwɨárɨmɨf nurane ¹² aɨɨf yoɨf Sairakusɨyɨf rɨnɨɨɨfɨpimɨf niwíékɨnɨfmearanef sɨfáf wɨyaúf wɨyɨf e weɨwáonef ¹³ ámɨf sɨpɨxomɨf nɨpɨxemoánɨrane nɨyakɨfáf nurane aɨɨf yoɨf Rɨɨiamɨyɨf rɨnɨɨɨfɨpimɨf nɨrémoranef e sáf weɨwáonef wáfapɨf tɨnɨf imɨɨf rawɨrawáf tɨɨɨf mɨf dánɨf yaparɨɨagɨfáf nɨwɨnɨranef sɨpɨxomɨf nɨmeámɨf nurane omɨf sáf weɨwáonef wáfapɨf tɨnɨf sɨmɨnɨf rɨwɨɨf yoɨf Putioraɨyɨf rɨnɨɨf wámɨf nɨrémoranef nayoámáná ¹⁴ re yaiwɨɨwanɨgɨnɨf, “Ámáf Jɨsaomɨf dɨɨɨf nɨwɨkwɨroro nánɨf nɨrɨxɨfmeáf imónɨgɨfáyɨf aɨɨf rɨpimɨf re wɨf rɨfá ɨweanɨoɨ?” nɨyaiwɨranef pɨfáf nerane wɨf tɨnɨf rɨxa nerɨmeánɨranef ayɨf “Sɨfáf wéf wáfúmɨf dájɨf wáuf nenef tɨnɨf ananɨf re ɨweapaxɨranɨf?” nearɨfagɨfáf ayɨf tɨnɨf wɨnɨyɨf nearɨfápa e ɨweanɨwanɨgɨnɨf. Apɨf apɨf néraf nɨbɨfwasánáf Romɨf aɨɨf tɨɨf e rémonɨwanɨgɨnɨf. ¹⁵ Romɨyo ɨweagɨfáf nɨrɨxɨfmeáf imónɨgɨfáyɨf wɨf nonef nánɨf “Awaf ófɨyɨmɨf barɨɨoɨ.” rɨnarɨɨagɨfáf arɨfáf nɨwɨrof óf e owɨrɨmeaneyɨnɨrof nɨbɨrónáf wɨf aɨɨf Apɨasɨf tɨɨf e makerɨfáf imɨxarɨgɨfáf awɨf roro wɨf Ámáf Aɨɨf Mɨdájɨf Nɨbɨrof Sáf Wearɨgɨfíwáf Wíkáf Wɨwáyɨf rɨnɨɨɨfɨpɨf tɨɨf e awɨf roro egɨfáyo Poro sɨɨwáf nɨwɨnɨrɨfnáf Gorɨxomɨf yayɨf numerɨf dɨɨf sɨxɨf ɨnɨɨnɨgɨnɨf.

¹⁶ None rɨxa Romɨf náyo rémóánáf gapɨmanowaf Poromɨf gwɨf aɨɨfyo mɨɨwɨrárɨf aɨɨf wɨwámɨf xegɨfɨf ɨweanɨánáf porɨsɨf awɨf mearoarɨɨo xe awɨf omearonɨrɨf sɨɨwáf wɨnɨgɨfawɨxɨnɨf.

Poro Romiyo dání wáf uriní nánirini.

¹⁷ Poro sía wíyaú wíyi ríxa nórána “Judayf áminá imónigfá Romiyo re ηweagfáyf obípoi.” níriri awa ríxa o tñf e awí eánána re uriniginí, “Gf Judayné, nioní negf Judayo xwirfá wikíxémniri wí mepa eri síwf enína dání negf arfowa érowiápnigfápi pírí wiaikímniri wí mepa eri éagf aiwi Jerusalemiyo dání gwf niyigfoni negf Judayf Romiyo mñi níwigfáriní. ¹⁸ Romiyo mñi níwíagfá ayf xwiríxí nñimero yarínf níniayironá íwf nioní nñipkipaxf bí menáoni imóniηagf nñanñro nání ríxa Poromí kikiáf owáraneyniri éagfá aiwi ¹⁹ negf Judayf pírí wiaikímí nero ‘Wáripaxomaní.’ rigfawixini. E raríηagfá nioní síηwf e níwiní ‘Go arfá eñe dání ráná xe kikiáf ouní nímíxipírífáfaní?’ níyaiwiri nání re uriniginí, ‘Romiyf mñxí ináyf Sisao gf xwiríxí arfá níwiniginí.’ uriniginí. Nioní negf Judayf nání xwíyá bí uxekwímómfa nání mñraríní. ²⁰ E nigfá api nání áwanf searímñiri nání ‘Awamí síηwf níwiní xwíyá urímí nání obípoi.’ rfaniginí. Ámá Isirerene yeáyf neayimíxemeanfa nání dñf ukíkayoarinwáomí nioní dñf ukíkayonagf nání gwf ainíxí rírí niyinini.” uriniginí. ²¹ E urfagf awa re urigfawixini, “Judia píropenísiyo dání joxí nání payf bí mñnearínáraní. Negf wo e dání ení nñbirí repíyí nñeairínáraní, áwanf nñnearínáraní, joxí nání sípi bí mñnearíní. ²² E nerí aí ‘Dñf joxí yaiwiarínf rípi, ‘Goríxomí píranínf xfdarigfáyf api api nerínfímí dání píranínf xfdarigfáriní.’ yaiwiarínfpi arfá osianeyí.’ neaimónariní. Ayf none rípi nání arfá níwirane níjfa imóniηagwi nání rñrarínwini. Ámá Óf Goríxo tfámñi iníñiyí rñnínfímí níxífdiro gwf mónigfáyf nání ámá amí amí ηweagfáyf ‘Ayf nanf mñyaríñoi.’ rñnarigfá nání none níjfarini.” urigfawixini.

²³ Judayf áminá awa “Sía ayimí Poro xwíyá nearínfa nání awí eáníwaniginí.” nñrínáñro sía ayi ríxa imónána obaxí anf xfo ηweanwámí nání báná wífa móníñmí dání síapi tñní nání Goríxo ámayf xegf xwioxíyo mñmeámí nerí umenñweanfápi nání áwanf nurírná repíyí níwiéra urí nioní Jisasomí dñf wíkwíroarinápa ayf ení owíkwírfóyiniñí o nání nurewapíyiríná ηwf ikaxí Moseso nñríní eanípímí dání tñní wífa rókiamoagfáwa nñro eagfápmí dání tñní mññf níróa urí nerí nura waríná ²⁴ wa xfo urarínfpi arfá níwiro “Neparini.” wípímónfagf aiwi wa arfá níwiro dñf mñkwírogfawixini. ²⁵⁻²⁷ Awa e nero Poro urarínfpi nání dñf bí biaú nñmoro nání xwíyá ná bñní rñnárípaxf mímónf yaríná Poro xwíyá yoparf rípi uráná omí pñní níwiárímí ugíawixini, “Kwíyf Goríxoyápi wífa rókiamoagf Aisaiayí rñnínomí ‘Joxí ámá ayo nurí e urírxini.’ uráná o nurí negf arfowéyo aga xixení re uríní. ‘“Seyné arfá néra nuro aí níjfa wí imónírfámaní. Síηwf naga nuro aí dñf ‘Ayf apírfaní?’ wí mopírfámaní.” ’ urírxini. Ayf rípi nánirini. Wigf dñf tñní néra warigfáyf mññf síñánínf imonagfá nání rñraríní. Wigf síηwf mñsupáripa ero arfá mñpírónípa ero nero síηwíryf, wigf síηwf tñní síηwf aníro arfá ero dñf píranínf neyíro moro wigf íwf yarigfáyf ríwfmñní mamoro eánáyf, Goríxoní píranínf wímíxípaxíriní.’ Aisaiyo Goríxo nání e níwuríyiríná negf arfowéyo imónagfápi tñní aga xixení nñríní wuríñfí. ²⁸ Ayínání seyné ago níjfa re imónípoi, ‘Goríxo xfo nene yeáyf neayimíxemeámñniri enípi nání wáf urarigfáwa

ríxa é máyo ourí poyínírí nání uowá rí níríní. Ayí aríá wípíríríní' yaiwípoyí." ²⁹ [Poro e uráná Judayí mǎxímǎxeawíámí niga nuro omí píní nǎwíárímí ugíawixíní.]

³⁰⁻³¹ Poro e aní xfo bǎ eniwámí nǎwǎrǎí á má xǎomí xwǎyǎá onwǎanǎyínírí bǎáyo yayí nǎwimorí xwǎyǎá Gorǎxo á máyí xegí xwioxǎyo mǎmeámí nerí umǎwǎnǎpǎ nání wǎf nurrí inímí bǎ mimóní Ámíná Jisasi Kiraiso nání urǎwǎpǎyaríná á má wí pírí urakianǎro mǎpa egíawixíní. E yaríná xwǎogwǎ wáú múronǎnigíní.

Payí Poro Romíyo ηweáyí nání eañinaríni.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí aní yoí Romíyo ηweagíáyí nání Poro níriri eañinaríni. Aní api, Itari píropenisíyo ikwíróniñípi aní ami ami ikwíróniñíyo seáyí e imónini. E Romíyí mixel ináyí Sisaoyí riniño ηweagípi rini.

Payí rina Poro Koriniyo niηweámána apixel Pibíyí riniñimi neari wiowaríñinarini. Sini Romíyo bi memé eními neari wiowaríñinarini. Ayí niñá nimóniro re oyaiwípoyiniri níriri eañinigini, “Ámá níni íwí yarígíáyí imóniño. Wigí íwí neríñipimi dání Gorixo tñi xepixepá róniño. Nwí ikaxí Moseso níriri eañipi nixídiríñipimi dání ámá wé róniñí wí imónipaxímani. Sa Gorixomi xewaxo Jisasomi dñí níwíkwíroríñipimi dání oya síñwíyo dání wé róniñí imóniro ámi o tñi nawíni imóniro epaxíriní.” oyaiwípoyiniri níriri eañinigini.

¹ Poroni payí rina neari mónaparíñini. Nioni Kiraisi Jisasoyá xinániníñí nimóniri yaríña wonirini. Gorixo wá nurimeiaríñí wo imóníwiniñiniri wéyo ía numiriri oya xwíyíá yayí neainaríñipi nurimeíwiniñiniri nírípearí niñonirini. ² Xwíyíá api o enína xegí wíá rókiamoagíáwa nírro ríwamíñí ηwíá riniñiño eagíapimi dání níneari símf e tñiñipirini. ³ Xwíyíá yayí neainaríñí api xegí xewaxo nání riniñipirini. O aga ámá nimóniríná imóniñipi nání dñí nímoranéna re yaiwiaríñwarini, “Mixel ináyí Depitoyá iyí axípa imóniñíyí woríani?” yaiwiaríñwarini. ⁴ Kwíyí xegí bi o imóniñipi nání dñí nímoranéna re yaiwiaríñwarini, “Gorixo ení síxí eániñí xó imóniñipi ayá wí síwá neairi xwáripáyo dání owiápinímeaniri ámi síñí wimíxiri neríñipimi dání réníñí nearíñífrani, ‘Gí niwaxorini.’ nearíñífrani?” yaiwiaríñwarini. O Jisasi Kiraiso negí Ámínáo nání rariñini. ⁵ Omi dáníni Gorixo wá nínawianiri xegí wá wurimeiarígíáwa oimónípoyniri nearípeañirini. None wá wurimeiaríná émayí xixegíni níni wí wí dñí “Xwíyíá api neparini.” yaiwiro sini píri níwialí aríá yímiñí wiro érixiniri nearípeañirini. Kiraisomi e wíírixiniri nearípeañirini. ⁶ Seyíne ení ayí wiyínerini. Jisasi Kiraiso xóyá imónipíri nání wéyo ía seaumíñí wiyínerini. ⁷ Aní Romíyo ηweagíáyíne —Ámá Gorixo dñí síxí seayiri nioniyá oimónípoyniri wéyo ía seaumíri eníyínerini. Seyíne nání nioni payí rina neari mónaparíñini. “Negí ápo Gorixo tñi Ámíná Jisasi Kiraiso tñi awaú wá seawianiri seyíne níwayíroniro ηweapíri nání seaiiri éisixini.” nimónariní.

“*Romíyíne síñwí seanímiñini.*” uríñí nánirini.

⁸ Payí rina nearína xámi rípi osearimíni. Aní nimíni xwíyíá rípi ía menáraríñagí nání gí Gorixomi yayí wiaríñini, “Romíyo ηweagíá Jisasomi xídarígíáyí píraníñí dñí wíkwíroaríño.” Xwíyíá api aní nimíni ía menáraríñagí nání seyíne níyínení nání yayí wiaríñini. Jiaso neaiñipimi dání seyíne e yaríñagí nání Gorixomi yayí wiaríñini. ⁹ Xewaníño —O e éwiniñiniri níríñipi aníñí miní níwíiríná xwíyíá xegí xewaxo nání yayí neainaríñipi wá urimíni nání yaríñáorini. Xewaníño nioni xómi rixíñí nuriríná sá bi mñweá ínina seyíne

náni yarîñî seawiariñápi nání ananí sopîñî opaxîrîni. ¹⁰ Omî rîxîñî nurîrîná seyîné tîñî e nání mîbîpaxî imónayîná enagî aiwî agwî ananí oyá dîñî tîni bîpaxî imónîmîgîniñîrî anîpaxî yarîñî wiarîñárinî. ¹¹ Ayî rîpi nánîrîni. Nionî seyîné tîñî e nîseaîmearî searêwapîyarîná seyîné kwîyîpîmî dání ámî bî tîni yóî imónîro sfkîkî ámî bî tîni nomîxîga upîrî nání nionî aga nîbîrî sîñwî seanîmî nání nimónarîni. ¹² Nionî seyîné nîseaîmearîná nionîni enî sîxî seaîmîxîmî nání marfáî, seyîné enî Jisasomî dîñî nîwîkwîroro pîráníñî xîdarîñagîa seanîrî nionî enî dîñî nîwîkwîrorî pîráníñî xîdarîñagî nanîro nerîñîpîmî dání xîxe enî sîxî ímîxînanî nání rarîñîni.

¹³ Gî nîrîxîmeáyîné, seyîné rîpi nání majfá epîrîxîniñî nání áwanî osearîmîni. Ayá wî seyîné tîñî e nání bîmîgîniñîrî nerî aî amîpî bî pîrî nîrakiayîagî nání seyîné bî sîni sîñwî mîseanîñárinî. “Nionî émá amî gîmî ñweagîáyî tîñî e nemiñî wáî urarîná wî arfá nîniro Jisasomî dîñî wîkwîrogîápa segî wî enî nionî urarîná axîpi wîkwîrórîxîniñî segî tîámîni bîmîgîni.” nimónarîni. ¹⁴ Nionî ámá nîyonî kîniñî imónîgîáyoranî, wauyî imónîgîáyoranî, dîñî émî saîmî mogîáyoranî, majfá imónîgîáyoranî, ámá ayo nîyonî xwîyîfá yayî neainarîñîpi urîmîfá nání yoxáñîñî inárinîñîni. ¹⁵ Ayînanî nionî ámá Romî ñweagîáyîné enî xwîyîfá yayî seainîpaxîpi wáî searîmîfá nání sîmî dîpénarîñîni.

“Xwîyîfá yayî neainarîñîpîmî dání Gorîxo yeáyî neayîmîxemeaarîñîrîni.” urîñî nánîrîni.

¹⁶ Xwîyîfá yayî neainarîñîpîmî dání Gorîxo dîñî wîkwîrófáyo nîyonî —Xámî Judayo yeáyî uyîmîxemearî émáyo enî yeáyî uyîmîxemearî epaxî enagî nání xwîyîfá apî nání nionî ayá bî mé ananí wáî rîmearîñárinî. ¹⁷ Ayînanî nene “Gorîxo arîge nerî ámá ámî wé rónîñî xfo imónîñîpi wîmîxîniñárinî?” nîyaiwirane ududî neainîpaxîmanî. Ayî rîpi nánîrîni. Xwîyîfá yayî neainarîñîpîmî dání Gorîxo wáî rénîñî neaókîmîxárîñîrîni. Ámá Jisasomî iwamfó dání dîñî nîwîkwîróa numáná ámî xegî bî mé sa anîñî wîkwîroarîgîfáyî, ayî wé rónîgîfáyî wîmîxarîñîrîni. Bîkwîyo dání re nîrîniñî eánîñîpi, “Ámá Gorîxonî dîñî nîkwîróagîa nání ‘Wé rónîgîárîni.’ rárinîyî dîñî nîyîmîñî tîgîfáyî imónîpîrîfárinî.” nîrîniñî eánîñîpi nionî seararîñápi tîni xîxenî imónîñagî nání seararîñîni.

Ámá Gorîxomî rîwî umogîfá nánîrîni.

¹⁸ Gorîxo ámá wé rónîñî xfo wîmónarîñîpi mé rikîkîrîfó yarîgîfáyî —Ayî wigî rikîkîrîfó yarîgîfápi neróná Gorîxo nání nijfá imónîpaxî imónîñîpi rîwîmîni mamoarîgîfáyrîni. Ámá ayî nání Gorîxo anînamî dání wîkî wónîfagî nání pîrî umamonîpi rîxa sîñánî piaumîmî inîni. ¹⁹ Ayî rîpi nání rarîñîni. Gorîxo ámá xfo nání re yaiwîpaxîpi, “O imónîñîpi, ayî apî rîa imónîni?” yaiwîpaxîpi yumfî mîwîmónî sîñánî imónîni. Gorîxo xewanîño imónîñîpi nání sîwá winîñî enagî nání rarîñîni. ²⁰ Xewanîño imónîñîpi —Apî sîñwî tîni sîñwî winîpaxî mîmónîñagî aî enîná anîna imîxîrî xwîfári imîxîrî ene dání ámá apîmî sîñwî nîwîniñîrîná “Xfo imónîñîpi, ayî apîrîfáni?” yaiwîpaxîrîni. “Enî amîpî apî imîxîño eánîñîpi ná rîwîyo aî wî samîñî wenfámanî.” yaiwirî “Xfo imîxîñîpîmî xegî bî nîwîmónîrî nání aga seáyî e rîa wîmónîni?” yaiwirî epaxîrîni. Ayînanî ámá Gorîxomî wî yapî re urêwapîyipaxî

menîni. “Nionî joxî imónîñpî nánî majfá nimónîri nánî nîpîkwîni mimónîñ enáonîriñî.” urîpaxî menîni. ²¹ Enîná áamá ayî sîni xîxenî “Gorîxo apî rfa imónîni?” nîyaiwiro aiwi re egfawixîni. O Nwáfao enagî nánî wé íkwianwíyo tîpaxîpa mîtpa ero amîpî xfo imîxîñpî nánî yayî mîwîpa ero wigî dîñfî nîmorfná majmajfá ikárîniro dîñfî xenwîni nîmóá núfasáná dîñfî rfa xeyánîgfáyî imónîro egfawixîni. ²² “Dîñfî émfî saímî moñwaénerîni.” nîriro aiwi majmajfá ikárîniñgfáyî nimónîro ²³ Nwáfá mîpé anîñfî imónîñomî mumímîniñ rfwî numero mimónî ñwáfá bî íá oxîraneyîniro ámarani, inîfrani, odîpîrani, nanwî onîmiápiarani, xopaikîgfî bî nimîxîro “Negî ñwáfá imónîñpî, ayî rîpîriñî.” rîgfawixîni.

Ámá Gorîxomî rfwî numorfná egfápi nánîriñî.

²⁴ Gorîxo áamá e majmajfá nikárîniro yarîñagfá nîwîniñfná wigî feapá winarîñpîmî dání sipî imónîñpîmî xe oikîripeánîpoyîniñî sîñwî wîniñîñîni. Sîñwî e wîniñagî wiwanîñyîfî piaxî eámîxîniñgfawixîni. ²⁵ Ayî rîpî nánî Gorîxo e enîriñî. Áamá ayî nepa imónîñfî Gorîxo nánîpî rfwî umoro yapî imónîñpî íá xîriro nemáná amîpî nîni imîxîñomî —O anîñfî minî yayî umepaxorîni. “Áamá nîni e éfrixiñî.” nimónarîñorîni. Omî yayî numero íá mîxîrî xfo imîxîñpîmîni íá xîriro wéyo umero yarîñagfá nánî Gorîxo e enîriñî. ²⁶ Ayînánî Gorîxo wigî feapá winarîñpîmî dání piaxî weánîpaxî imónîñpî xe oikîripeánîpoyîniñî sîñwî wîniñagî apîxiwa oxî nîmeánîfná xîriñîrixiñîri imónîñpî pîni nîwiáriro apîxî wî tîni nîpîkwîni mimónîñpî nîga ugfawixîni. ²⁷ Oxowa enî apîxî nîmearo xîriñîrixiñîri imónîñpî pîni nîwiáriro “Oxî wfa tîni fwwî oinaneyî.” nîyaiwiro aga sîmfî nîxeadîpénîróná oxî wfa wfa tîni fwwî nîniro piaxî weánîpaxî imónîñpî inîgfawixîni. Ayînánî “Wigî néra ugfápi tîni xîxenî pîri Gorîxo umamonîpî rîxa wîmeanîriñî.” rarîñîni.

²⁸ Áamá “Gorîxo apî imónîñorfanî?” nîwîaiwiro sîmfî e mîtiñîpa yarîñagfá nánî o wigî “Sîpî e e oyaneyî.” yaiwiarîgfápi nánî xe mîñfî nîga úfrixiñîri sîñwî wîniñîñîni. Sîñwî e wîniñfî enagî nánî ayî amîpî nîpîkwîni mimónîñfî áamá mepaxî imónîñpî néra nuro re yarîgfáriñî. ²⁹ Nîpîkwîni mimónîñfî nîni nánî mîñfî inîro rîkîkîrfo epaxî imónîñfî nîni nánî mîñfî inîro anîmfî yaríá epaxî imónîñfî nîni nánî mîñfî inîro “Áamá wî rfa omeárîniñpoyî.” yaiwiarîgfápi nánî mîñfî inîro yarîgfáriñî. Apîni yarîgfámani. Rîpî enî ayá wî yarîgfáriñî. Sîñwî fwwî wîniro “Amîpî apî nionî meapaxîriñî.” bî onîmiápi mîyaiwî ayá wî yaiwiro nîwiápiñîmearo áamá pîkiro sîmfîrâxwîró ero yapî wîwapîyîro áamá wî nánî nurîfná sipî owîmeanîri urîro únúnîñfî wikáriro mîmayfo wiro ³⁰ xwîyáfai uñwîrârîro Gorîxo nánî sîmfî tîni ero áamáyo xîxewíámî rîniro mîxî kîniro mîxî meakîniro sipî imónîñfî áamá sîni nîjfa mimónîgfápi éwapîniro xînáixaneyo manî wiaikiro yarîgfáriñî. ³¹ Rîpî enî yarîgfáriñî. Majfá ikárîniro dîñfî uñwîrârîpaxî mimónîpa ero wíyo dîñfî sipî mîwîpa ero wá mîwianîpa ero yarîgfáriñî. ³² E yarîgfáyî Gorîxo re rârîñpî nánî nîjfa nimónîro aiwi, “Áamá sipî apî yarîgfáyî wî sîñfî upaxîmanî. Pepaxîriñî.” rârîñpî nánî nîjfa nimónîro aiwi sipî apî imónîñpîmî nîxîda nuro apîni mé sipî seáyi e imónîñfî rîpî enî nero fwwî apî néra warîgfáyo weyî ayá wî meararîgfáriñî.

2

“Gorixo ámá n̄iyoni mí ómóm̄ixim̄í ner̄íná wiḡí eḡfápi t̄ín̄i xixeni wiin̄fárin̄i.” ur̄iñ̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ Ayin̄án̄i ámá w̄iyo xw̄iyf̄á umeaar̄iḡf̄á wiȳfn̄éni wiȳfn̄éni b̄i os-ear̄im̄in̄i. Sf̄á yoparf̄yim̄i Gorixo ámá n̄iyoni mí ómóm̄ixim̄í yar̄íná “Ayf̄ nán̄i f̄w̄f̄ ap̄i en̄j̄ar̄in̄i.” ur̄ipax̄f̄ imón̄iñ̄p̄i t̄fḡf̄áȳfn̄émani. Ayf̄ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Ámá f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄ápi nán̄i xw̄iyf̄á umeaar̄iḡf̄áȳfn̄é, seȳfn̄é en̄i f̄w̄f̄ ax̄fp̄i yar̄iḡf̄áȳfn̄é en̄j̄aḡi nán̄i w̄in̄iyo xw̄iyf̄á numear̄iróná sewan̄iñ̄f̄ȳfn̄é en̄fn̄iñ̄f̄ mear̄inar̄iḡf̄á en̄j̄aḡi nán̄i Gorixo mí ómóm̄ixim̄í seaiar̄íná xw̄iyf̄á b̄i ur̄ipax̄f̄ imón̄ip̄r̄f̄ámani. ² R̄ip̄i n̄iyaiwir̄i n̄ij̄f̄á imón̄iñ̄w̄in̄i, “Ámá sip̄í e yar̄iḡf̄áyo Gorixo xw̄iyf̄á numear̄ir̄i p̄r̄f̄ numamor̄fn̄á xen̄w̄fn̄i b̄i mé xixeni ayo r̄f̄a wiar̄in̄i?” yaiwin̄w̄in̄i. ³ F̄w̄f̄ ax̄fp̄i nero aí seḡf̄ w̄in̄iyf̄ f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄ápi nán̄i xw̄iyf̄á umeaar̄iḡf̄áȳfn̄é, w̄in̄iyo numear̄iróná seḡf̄ ax̄fp̄i eḡf̄ápi nán̄i p̄iof̄ yaiwinar̄iñ̄o? “Xw̄iyf̄á Gorixo neamear̄in̄f̄ápip̄im̄i anan̄i múropaxener̄in̄i.” r̄iyaiwinar̄iñ̄o? ⁴ Gorixo seḡf̄ f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄ápi r̄f̄w̄fm̄in̄i omamópoȳn̄ir̄i wá n̄iseawian̄r̄i seaiñ̄p̄i nán̄i maj̄f̄á nimón̄iróná r̄ip̄i en̄i r̄iseaimónar̄in̄i, “O wá ayá w̄i neawian̄r̄i p̄r̄f̄ apax̄f̄ mé m̄ineamamó eri ok̄in̄imón̄ipoȳn̄ir̄i xwap̄f̄ ayá w̄i xwayf̄ nan̄r̄i ñwear̄i yar̄iñ̄p̄i peayf̄ wian̄pax̄f̄ imón̄iñ̄p̄i yar̄in̄i.” r̄iseaimónar̄in̄i? ⁵ Oweo, seȳfn̄é d̄iñ̄f̄ wak̄isf̄ nin̄iróná seḡf̄ f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄ápi r̄f̄w̄fm̄in̄i m̄imamoar̄iḡf̄áyo dán̄i sf̄á Gorixo sip̄í ámá yar̄iḡf̄ápi nán̄i wik̄f̄ r̄f̄á ápiáw̄fn̄iñ̄f̄ n̄iwer̄i p̄r̄f̄ umamonf̄áyi nán̄i x̄fo p̄r̄f̄ seamamonf̄ápi w̄in̄i w̄in̄i ikwikwar̄im̄fn̄iñ̄f̄ yárar̄iñ̄o. ⁶ B̄ikw̄f̄yo re n̄ir̄in̄r̄i eán̄iñ̄p̄a, “Gorixo ámáyo p̄r̄f̄ numamor̄fn̄á won̄i won̄i x̄ixeḡfn̄i wiḡf̄ néra uḡf̄ápi t̄ín̄i xixeni p̄r̄f̄ umamonf̄árin̄i.” n̄ir̄in̄r̄i eán̄iñ̄p̄a en̄f̄árin̄i. ⁷ Ámá Gorixo yayf̄ neamer̄i seáyi e neaim̄ix̄r̄i neḡf̄ wará ur̄f̄ mepax̄f̄ neaim̄ix̄r̄i d̄iñ̄f̄ n̄iyim̄iñ̄f̄ t̄ñ̄waéne neaim̄ix̄r̄i éw̄in̄iḡn̄ir̄i epax̄fp̄i t̄ín̄i xixeni nero p̄fn̄i m̄wiár̄f̄ an̄iñ̄f̄ min̄f̄ yar̄iḡf̄áyo o p̄r̄f̄ numamor̄fn̄á d̄iñ̄f̄ n̄iyim̄iñ̄f̄ t̄fḡf̄áȳf̄ imón̄ip̄r̄i nán̄i wim̄ix̄in̄f̄árin̄i. ⁸ E ner̄i aí ámá wiwan̄iñ̄ȳf̄ nán̄in̄i d̄iñ̄f̄ n̄imón̄iro xw̄iyf̄á nepax̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄p̄i ar̄ikw̄f̄kw̄f̄ n̄iwiro n̄ip̄ikw̄in̄i mimón̄iñ̄p̄im̄i x̄f̄dar̄iḡf̄áyo p̄r̄f̄ numamor̄fn̄á xeḡf̄ wik̄f̄ r̄f̄á ápiáw̄fn̄iñ̄f̄ wear̄iñ̄p̄im̄i dán̄i p̄r̄f̄ umamonf̄árin̄i.

⁹ Ámá sip̄í yar̄iḡf̄á ayf̄ ayo xean̄iñ̄f̄ m̄imen̄iñ̄w̄f̄ ayikw̄f̄ mir̄ipax̄f̄ imón̄iñ̄p̄i w̄imeanf̄árin̄i. Judayf̄ e yar̄iḡf̄áyo an̄ipax̄f̄ n̄iwimeari aí émáyf̄ e yar̄iḡf̄áyo en̄i w̄imeanf̄árin̄i. ¹⁰ Ap̄i e n̄iwiri aí ámá nan̄f̄ yar̄iḡf̄á ayf̄ ayo seáyi e umer̄i wé ikwan̄j̄w̄f̄yo ñw̄irár̄r̄i n̄iwaȳirón̄iro ñwear̄r̄i nán̄i wiiri en̄f̄árin̄i. Judayf̄ e yar̄iḡf̄áyo an̄ipax̄f̄ e n̄iwiiri aí émáyo en̄i wiin̄f̄árin̄i. ¹¹ Gorixo ámáyo p̄r̄f̄ numamor̄fn̄á sf̄m̄f̄ sf̄m̄f̄ e n̄imer̄i p̄r̄f̄ umamonf̄ámani. Sa ámá wiḡf̄ eḡf̄ápi t̄ín̄i xixeni p̄r̄f̄ umamonf̄á en̄j̄aḡi nán̄i rar̄iñ̄in̄i. ¹² Ámá Gorixoyá ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñ̄p̄i mayf̄ nimón̄iro f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ an̄fn̄ip̄r̄i nán̄i xw̄iyf̄á numear̄ir̄fn̄á ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñ̄p̄im̄i dán̄i numear̄ir̄i “Jox̄i xw̄iyf̄á e eán̄iñ̄f̄ ap̄i n̄iwiak̄iri en̄f̄r̄fn̄i?” nur̄ir̄i umear̄in̄f̄ámani. E ner̄i aí ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñ̄p̄i t̄fḡf̄á f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áyo o ap̄im̄i dán̄i xw̄iyf̄á nur̄ir̄i umear̄in̄f̄árin̄i. ¹³ Ayf̄ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Ámá x̄foya ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñ̄p̄im̄i nepa m̄ix̄f̄d̄f̄ sur̄ímá ar̄f̄á wiár̄f̄áyf̄ nán̄i Gorixo d̄iñ̄f̄ re yaiwin̄f̄ámani, “N̄ion̄iyá s̄iñ̄w̄f̄yo dán̄i wé rón̄iñ̄f̄ imón̄iḡf̄áȳr̄fn̄i?” yaiwin̄f̄ámani. Ámá ar̄f̄á n̄iwimáná xixeni

xîdarîgîáyîf nánîni “Wé rónîñîf imónîgîáyîrîni.” rárînfárîni. ¹⁴ Émáýîf — Ayî ñwîf ikaxîf eánîñîpî mayîf imónîgîáyîrîni. Ayî wigîf dîñîf tîni ñwîf ikaxîf eánîñîpî rîniñîpa nerónáýîf, ñwîf ikaxîf eánîñîpî mayîf imónîñagîfa aiwi wigîf dîñîyo dánî re yaiwiarîgîfárîni, “Mepaxîf imónîrîf ananî nepaxîf imónîrîf enîpî, ayî apîrîfanî?” yaiwiarîgîfárîni. ¹⁵ Ayî pí pí neróná wigîf dîñîyo dánî “Nionî e nerîná sipî rîfa yarîñîni?” yaiwinîro “E nerîná nanîf rîfa yarîñîni?” yaiwinîro yarîgîfápî síwá rénîñîf inarîgîfárîni. Ñwîf ikaxîf Bîkwîyo eánîñîpa negî xwioxîyo enî axîpî énîñîf reánîni? Síwá énîñîf inarîgîfárîni. ¹⁶ Xwîyîfá yayîf neainarîñîf nionî rarîñîpî rîniñîpa sífá Gorîxo xegîf xewaxo Jisasomî dánî ámá wigîf egîfápîrani, dîñîf ínîmî ñkwîroarîgîfápîranî aî, píró winîfáyi imónáná ámá ñiyonî wigîf egîfápî tîni xîxenî pírf umamonîfárîni.

“Judayîf ñwîf ikaxîf eánîñîpîmî dîñîf ñwîkwîroro aî wiaîkiarîgîfárîni.” urîñîf nánîrîni.

¹⁷ E nerî aî wiyîné “Nene Judayîf wîrîniñwaénerîni.” rînarîgîfáyîné re yarîgîfárîni. Ñwîf ikaxîf Moseso eanîpîmîf dîñîf ñwîkwîroróná “Negîf apîmî xîdarîñwápîmî dánî Gorîxo yeáyîf neayimîxemeanîfárîni.” rîro seáyîf e ñîmenîro “Ámá Gorîxoyá ayá tîñwaéne imónîñwîni.” rîro yarîgîfárîni. ¹⁸ Seáyîf e ñîmenîro “Gorîxo ámá e éfîrxîniñîf wimónarîñîpî tîni xîxenî rîxa ñîjîfá imónîñwîni.” rîro “Ñwîf ikaxîf eánîñîpîmî dánî nearéwapîyîgîfene enagîf nánî nanîf imónîñîpîmî síñwîf mí nómîxîrane ‘Apî nanîf imónîñîpîrîni.’ rîpaxenerîni.” rîro yarîgîfárîni. ¹⁹ “Ámá síñwîf supárîgîfáyo nene síñwîf tîñwaéne ananî ñîpemeámî upaxenerîni.” yaiwinarîgîfápa seyîné dîñîf re ñiyaiwinîro dîñîf síñá eánîro, “Émáyo uréwapîyîpaxîf imónîgîfáyîf ámá wîmanî. Ayî nenenîrîni.” ñiyaiwinîro dîñîf síñá eánîro “Émáýîf Gorîxo nánî majîfá nero sífá yinîñîmîñîñîf emearîgîfáyo wîfá wókîmîxîpaxîf imónîgîfáyîf ámá wîmanî. Ayî nenenîrîni.” yaiwinîro yarîgîfárîni. ²⁰ “Ámá dîñîf mamó nerî arîkî yarîgîfáyo ayîyumîf wîpaxîf imónîgîfáyîf, ayî nenerîni.” yaiwinîro “Ámá síñîf ñiaíwîf dîñîf mogîfáyo uréwapîyîpaxîf imónîgîfáyîf, ayî nenerîni.” yaiwinîro “Ñwîf ikaxîf eánîñîpîf tîñwaéne enagwîf nánî mîkîf amîpîf nánî ñîjîfá imónîrane nepaxîñîf imónîñîpîni rîrane yarîñwaénerîni.” yaiwinîro yarîgîfárîni. ²¹ Seyîné e e ñiyaiwîga warîgîfápîf nepa ñîmónîrîfáýîf, ámá wîyo uréwapîyarîgîfáyîné píf nánîf sewanîñîyîné mîréwapîñîf yarîgîfárîni? Ámáyo “Íwîf mîmeapanî.” nurîro aîf seyîné enîf íwîf mîmeá yarîgîfáyîfneranî? ²² “Meánîgîfáyîf, íwîf minîpanî.” nurîro aîf seyîné enîf íwîf minîf yarîgîfáyîfneranî? “Ámá xopaikîgîf ñîmîxîro ‘Negîf ñwîfápîf, ayîf rîpîrîni.’ rarîgîfápîf nánîf xwîrîfá neainarîni.” ñîrîro aîf seyîné anîf ñwîfá xopaikîgîf nánîf mîrîniñîfyo ñîpáwîro íwîf mîmeapa yarîgîfárîni? ²³ Weyîf ñîmenîro “Ñwîf ikaxîf eánîñîpîf tîñwaéne mimónîpa reñwîni?” rarîgîfáyîf, apîmîf ñîwiaîkîrîfá píf nánîf “Ayîf Gorîxomîf ayá mîwîmó wé íkwîañwîyo uñwîrárarîñwîni.” yaiwiarîgîfárîni? ²⁴ Judayîf né “Gorîxomîf xîdarîñwîni.” ñîrîro aîf sipîf apîf apîf yarîgîfáyîf né enagîf nánîf Bîkwîyo xîxenîf rîpîf ñîrîniñîf eánîni, “Sipîf seyîné yarîgîfápîmîf dánîf émáýîf Gorîxomîf ikayîwîf umearîgîfárîni.” E ñîrîniñîf eánîñîpîf seyînéf nánîf xîxenîf rîniñîf.

“Ámá iyí sîmî sîó wákwinarigfápimi dánî Gorîxoyá imónarigfámani.” urîñî nánîrîni.

²⁵ Judayîné ñwí ikaxí eánîñpimi xîxeni nîxîdîrónáyí, segí sîwí “Ámá o Gorîxoyá imónîñî worfani?” yaiwîpîrî nánî iyí sîmî sîó wákwinarigfápî nanî seaiipaxí aí ñwí ikaxí eánîñpimi nîwiaikîrînáyí, iyí sîmî sîó nîwákwinîro aí nanî seaiipaxí mimónî nerî mîwákwinîgíáyí yapî imónîñoi. ²⁶ Ámá iyí sîmî sîó mîwákwinîgíáyí ñwí ikaxí eánîñpî xîxeni nîxîdîrónáyí, iyí sîmî sîó mîwákwinîgíá aí Gorîxo “Ayí ámá nionîyáyîrîni.” yaiwîarîñagî nánî wákwinîgíáyîñîñî imónîñoi. ²⁷ Judayîné ñwí ikaxí eánîñpî tîgíáyîné imónîro iyí sîmî sîó wákwinîro egíáyîné aí apimi wîaikîánáyí, émáyí —Ayí iyí sîmî sîó mîwákwinarigfáyîrîni. Ayí mîwákwinîgíá aí ñwí ikaxí eánîñpî tîñî xîxeni yarîgíápimi dánî seyîné xwîyíá seaxekwîmopaxí mimónîpa epîrîfáranî? Oyi, xwîyíá seaxekwîmopaxí epîrîfáranî. ²⁸ Ayí rîpî nánî seararîñîni. Segí waráyo igí wegíá bimî dánî ámá Gorîxoyá imónarigfámani. Wákwinarîñî ámá Gorîxoyá wimîxîpaxí imónîñpî enî iyí sîmî seyîné sîó wákwinarigfápîmani. ²⁹ Oweoi, ámá nepa Gorîxoyá imónîgíáyí wigí xwioxíyo ínîmî dánî e imónarigfáranî. Wákwinarîñî ámá xfoyá wimîxîpaxí imónîñpî, ayí wigí dîñîyo dánî imónarigfáranî. Ñwí ikaxí eánîñpî xîdarîgíápimi dánî marfáí, kwíyí Gorîxoyápmi dánî ámá oyá imónarigfáranî. Ámá e imónîgíáyo wînyí seáyi e umepîrîfámani. Gorîxonî umenîfáranî.

3

“Judayí xwîyíá Gorîxoyá eánîñpî tîgíáyîrîni.” urîñî nánîrîni.

¹ Ámá iyí sîmî sîó wákwinarigfápimi dánî Gorîxoyá imónîpaxí menagî nánî píyo dánî Judayene émáyo múronñwîni? Negí wákwinarîñwápimi dánî aga pí nanî neaiiarîñîrîni? ² Ai, nene Judayene enagwi nánî amîpî nanî bî bî obaxí neaîmeanîrîni. Nanî bî bî obaxíyí xîránî imónîñpî, ayí rîpîrîni. Gorîxo xwîyíá xfoyápmi Judayí nîxîdîro mewéfrîxîñîrî neaiapîñîrîni. ³ Judayí dîñî nîwîkwîrîro xwîyíá apimi xaiwí fá mîxîrîpa egíá enagî nánî píoi rîpaxîrîni? “‘Ayí dîñî nîwîkwîrîro xaiwí fá mîxîrîpa egíá nánî Gorîxo “Nanî e nîseaiimîfáranî.” urárîñpî arfá ikeamonîfáranî. Xîxeni e enîfámani.’ rîpaxîrîni.” rîseaimónarîni? ⁴ Aga oweoi! Ámá nîñî yapí rarîgíá imónîñagíá aí Gorîxo nánî wí e rîpaxí menîni. Nepánî nîrîrî xegí rarîñpî tîñî xîxeni yárarîñorîni. Bîkwíyo dánî axîpî re rîñîni, “Ámá ‘Gorîxoxî íwî nene enwápmi nánî xwîyíá neameárarîñpî xîxeni neameárarîñîni.’ rîrîpîrîfáranî. Joxî xwîyíá rîmeáranîro yarîná xopîrárí wirîfáranî.” rîñîñagî nánî re yaiwîñwîni, “Gorîxo rarîñpî tîñî xîxeni yárarîñorîfani?” yaiwîñwîni. Ayînánî “O xegí Judayo ‘E nîseaiimîfáranî.’ urárîñpî wí arfá ikeamonîfámani.” seararîñîni.

⁵ E nerî aí Judayene Gorîxomî manî nîwiaikîrane sîpî enwápimi dánî o nearîñpî tîñî xfo xîxeni píranîñî xîdarîñpî sîñánî piaumîmî nîñîrînáyí, píoi rîpaxîrîni? Ámá wí nene nîwiaikîrane sîpî yarîñagwî sîñwí nîneanîrîñîyo dánî “Neparîni. Ámá wîmanî. Sa Gorîxonî xfo rîñpî tîñî xîxeni yárarîñorîni.” yaiwîarîñagíá nánî nene re rîpaxîranî, “Gorîxo Judayene wikí nîneaónîrî pírfî nîneamamorîná nîpîkwîni

míyarínini.” rípxáraní? “Ámá díní nípíkwíni mamó rarígápa nímori ríra raríní?” nímónariní. ⁶ Oweoi, wí e rípxá meníni. “Judayene sípí enwápi nání Goríxo pírf níneamamoríná nípíkwíni míyarínini.” rípxá enánáyí, o aríge nerí ámá niyoní ení pírf umamopaxí imóníni? O ámá niyoní ení pírf umamopaxo enagi nání wí e rípxá meníni. ⁷ Ámá wo re nírínigíni, “Ámá wí nioní Goríxomi maníyo níwíakírí sípí yarínagí síjwí nínaníro re yaiwípíráoi, ‘Ámáyo xfo xegí urarínípi símf e nítíníri xíxeni xídarínjo, ayí ámá wímani. Sa Goríxoríní? E níyaiwíro omí yayí numerínáyí, pí nání o nioní íwí éápí nání xwíyí nínimeáríri pírf nímamopaxíriní? Sípí nioní éápími dání ámá Goríxo yarínípi nání díní naní nímoro yarínagí nání nioní aríge pírf nímamopaxíriní?” Ámá wo e nírínigíni. ⁸ Ámá o e nírínípi nepa enánáyí, ámá wí nioní yapí níníxekwímoro repíyí “Poro e nira warínoríní.” rarígápa axípi re oraneyí, “Naní imónínípi síjání imíxaní nání ne sípí néra owaneyí.” oraneyí. E nísearíri aí ámá e rarígáyí xíxeni xwíyí meárínípi ríáriní.

“Ámá wé róníní imónígíyí wí meníni.” uríní náníriní.

⁹ Ayínání píoi raníréwíni? “Judayene seáyí e imóníní bí neaímeaní enagi nání émáyo seáyí e wimóníníwíni.” raníréwíni? Wí e raníméwíni. Ayí rípi náníriní. Nioní xámí níríní “Ámá níneneni Judayeneraní, Gírikíyeneraní, negí íwí yarínwápi neaíkwarípeaárínini.” ríxa ráríá enagi nání wí e rípxá meníni. ¹⁰ Bíkíyí dání rípi rípi nira uníníyí nioní searínípi sopíní noníni. Bíkíyí wí e rípi níríníri eáníni, “Ámá wí aga wé rónígí mimóníní. Wo aí e mimóníni. ¹¹ Ámá wí níníá nímóníro ‘Aríge nerí Goríxomi ínímí wurínímíníréni?’ yaiwíarígíámani. ¹² Níní omí ríwí umóagí nání oyá síjwíyí dání ríxa sípí imóníní. Wí wé róníní imónínípi yarígíámani. Wo aí e míyaríníriní.” níríníri eáníni. ¹³ Ámí wí e rípi ení níríníri eáníni, “Wígí maníyo dání rarígápi xwáripá oxoámioanáná píyaní eaarínípiní imóníni. Yapí owíwapiyaneyíníro ayá wí nira warígíáriní. Weaxíá sídíní noríná ámá píkiarínípa wígí xwíyí níríní axípi yaríníriní.” ení níríníri eáníni. ¹⁴ Ámí wí e rípi ení níríníri eáníni, “Xwíyí ámáyo ikayíwí umearíro ramíxíro yarígápi wígí maníyo magwí rároní.” ení níríníri eáníni. ¹⁵ Ámí wí e “Ayí ámá opíkianeyíníri aga símf xeadípenarígíáriní. ¹⁶ Ayí nemerígíe aga uyíní níwíkaríásaná ríxa ‘Yeyí!’ raríná píní níwíarímí warígíáriní. ¹⁷ Óf ámá níwayíróniro njeapíri nání imóníníyími wí warígíámani.” ení níríníri eáníni. ¹⁸ Ámí wí e “Ayí ‘Goríxo seáyí e imóníníoríani?’ níyaiwíro wí wáyí wíarígíámani.” ení níríníri eáníni. Apí apí nira uníníyí nioní searínípi tíní xíxéníriní.

¹⁹ Nene níníá re imóníníwíni. Ámá nímíni njeagíyí Goríxomí xwíyí maní nexoámoro murípxá imóníro oyá síjwíyí dání xwíyí meárínípxá imóníro epírá nání pí pí níví ikaxí eánínípi dání rínípi Judayene, apími xídíríxíníri nearepearínene neararíní. ²⁰ Ayí rípi náníriní. Ámá wí “Nwí ikaxí eánínípi píráníní oxídímíni.” níyaiwíro éfáyí apí tíní xíxeni mé wíwaníníyí “Nioní níwíakírí íwí éáoníráni?” níyaiwíriní níníá e imónarígíáriní. Ayínání ámá níví ikaxí eánínípi níxídírípi dání wí Goríxoyá síjwí tíní e dání wé rónígíyí imónípi ríá meníni.

“Ámá Jisasomi dñj wíkwírófáy wé róniñoj.” urñj nánirini.

²¹ E nerí aí agwí ríná óf Goríxo xíoyá sñwí tñj e dání ámá wé róniñj oimónipoyinirí wimixárinñyi xewanñjo ríxa síwá neainñirini. Nwí ikaxí Moseso eníná níriri eañjpi tñi xwíyá wíá rókiamoagfáwa nírro eagfápi tñi apiaú óf agwí ríná Goríxo ámá wé róniñj oimónipoyinirí wimixárinñyi nání níriri sopñj norí aiwí wé róniñj apí ámá wíwanñjyí ñwí ikaxí eánñjipimi nixfdñjñjipimi dání imónipaxípi maní. Xegí bí imóniñjpirini. ²²⁻²³ Ayí rípi seararñjini. Goríxo ámá go go Jisasi Kiraisomi dñj wíkwíroarñjagi nñwíniríná “Gí wé róniñj worini.” rárarñjirini. Ayí rípi nánirini. Ámá nñenení fwí nerane Goríxo seáyí e imóniñj apí éfrixinirí imóniñjpi mé písí weárñjwá enagwí nání o Judayo xegí bí wiiri émáyo xegí bí wiiri nerí yeáyí uyimixemeanfámaní. Dñj wíkwírófá gíyí gíyí nñni nání o “Dñj wíkwíroarígfáyí, ayí gí wé rónigfáyífrini.” rárarñjirini. ²⁴ Goríxo wíniyí ení xixe bí onípoyinirí mñeaií wá nñeawianirí Kiraisí Jisaso nñeapeiríná nearoayíronñjipimi dání “Gí wé rónigfáyífrini.” rárarñjirini. ²⁵⁻²⁶ O ámá “Jisaso nene anñnanigñirini nání wayfá neapeinñrani?” nñyaiwiro dñj wíkwíroarígfápi dání wigí fwí yarígfápi yokwarimí wíimigñirini omí ámáyá sñwí aníge dání rídiyowánñj wíarñjirini. E neríná “Níwanñjoni wé róniñj imóniñjpi tñi xixeni yarñjarini.” éññj níriri síwá neainñirini. Ayí rípi nání rarñjini. Eníná dání Goríxo kikiñññj nerí “Ámá fwí éfápi nání axiná rírf oumamómñi.” mñyaiwí sa nímúroa núísáná agwí ríná ámá nñni “Neparini. Goríxo wé róniñj imóniñjpi tñi xixeni yarñjorini.” yaiwipírfá nání xewaxomí e wíarñjirini. Ayínáni Jisasomi dñj wíkwírófá gíyí gíyí nání anani “Wé rónigfáyífrini.” rípxorini.

²⁷ Ayínáni ámá go “Nwí ikaxí Moseso níriri eañjipimi xfdarñjápimi dání wé róniñj imóniñjñonirini.” níriri mñxí meakññpaxí imónini? Oweoi, ñwí ikaxí eánñjpi xfdarígfápi dání marfái, sa Jisasomi dñj wíkwíroarígfápi dání wé rónigfáyí imónarígfá enagí nání ámá e rípxí imónigfáyí wí menini. ²⁸ Ayínáni re neaimónarñjirini, “Goríxo ‘Ámá ayí wé rónigfáyífrini.’ níríríná wigí ñwí ikaxí eánñjpi xfdarígfápi dání rárarñjimaní. Jisasomi dñj wíkwíroarígfápi dánini e rárarñjirini.” E nñeaimónirí uréwapiyarñjwáriní. ²⁹ “Goríxo Judayoni yeáyí uyimixemeanfa nání imóniñjorini.” rñyaiwiarñjoi? “Émáyo ení yeáyí uyimixemeanfa nání mimóniñjorini.” rñyaiwiarñjoi? Oweoi, émáyo nání ení imóniñjorini. ³⁰ O ná woní imóniñj enagí nání “Ámá ayí gí wé rónigfáyífrini.” nírírfná bí bí yarñjagfa nñwínirñjipimi dání e rárinñfámaní. Iyí símí sfó wákwinígfáyífrani, sfó mñwákwinígfáyífrani, sa Jisasomi dñj wíkwíroarñjagfa nñwínirñjipimi dánini “Wé róniñj imónigfáyífrini.” rárinñfáriní. ³¹ Nene re nírñranénáyí, “Ámá Jisasomi dñj wíkwíroarígfápi dánini Goríxo ‘Ayí wé rónigfáyífrini.’ rárarñjirini.” nírñranénáyí, “Nwí ikaxí eánñjpi xwíá oiwenñirini yarñjwini.” rñseaimónarini? Aga oweoi! E nírñranénáyí, nepa ñwí ikaxí eánñjipimi sfkíkfí nomixirí yarñjwini.

4

“Ebírfamo Goríxomi dñj wíkwíróagi nání ‘Wé róniñjorini.’ rárñjirini.” urñj

1 Negî arfo írîŋo, Ebirfamo —O nene yapi imónîŋorîni. O xegî eŋîpi nání diŋî nîmorane “Gorîxo apimî dání ‘Ámá wé rónîgîáyîrîni.’ rárarîŋîrfani?” nîrîranená píoi ranfwinî? ²⁻³ Arfo Ebirfamo xe-wanîŋo eŋî neánîrî eŋîpimî dání Gorîxo “Gî wé rónîŋorîni.” nîrârîrî sîŋwirîyî, xewanîŋo ananî mîxî meakîniŋîpaxîrîni. E nerî aí Bîkwîyo dání píoi nîrîniŋî eánîni? “Ebirfamo ‘Gorîxo nêpa nîrarîni.’ nîyairî diŋî wîkwîróagî nání o nání Gorîxo “Wé rónîŋorîni.’ yai-wiárîŋîrîni.” nîrîniŋî eánîŋagî nání Gorîxoyá sîŋwî tîŋî e dání mîxî meakîniŋîpaxî wî mimónîni. ⁴ Nene nijá rîpi imónîŋwápi nání diŋî omoaneyî. Ámá wo o xegî nîgwî omîŋî éŋîpi nání nîgwî wíaná, “Anîpá wîŋîrîni.” yaiwiarîŋwámanî. “Xegî omîŋî éŋîpi nání xîxenî wîŋîrîni.” yaiwiarîŋwárinî. ⁵ Nîgwî omîŋî yarîŋwápi nání diŋî e nîyairîrane aí ámá Gorîxo “Wé rónîgîáyîrîni.” rárarîŋîyî nání diŋî nîmoránená “Ayî wigî egîápi tîni xîxenî rîa wiarîni?” wî yaiwipaxîmanî. Ámá nionî gî eŋî neánîrî yarîŋápimî dání Gorîxo “Wé rónîŋorîni.” orîniŋî mé sa omî —O ámá íwî yarîgîáyî xîomî diŋî wîkwîróagîa nîwîniŋîná ananî “Wé rónîgîáyîrîni.” rárarîŋorîni. Omî diŋî nîwîkwîrorînáyî, o “Ayî diŋî nîkwîroarîŋagîa nání gî wé rónîgîáyîrîni.” yaiwiárarîŋîrîni. ⁶ Nionî seararîŋápi tîni xîxenî eŋîná mîxî ináyî Depito yayî ámá nîwanîŋonî eŋî neánîrî píranîŋî oemîniŋî yarîgîápimî dání marfáa, yayî diŋî wîkwîroarîgîápimî dání Gorîxo “Gî wé rónîgîáyîrîni.” rárîŋagî nání winarîŋîpi nání xwîyá bî enî nîrîrî re rîŋîrîni, ⁷ “Ámá wigî rîkîkîrîfó yarîgîápi Gorîxo yokwarîmî wiîŋî gîyî gîyî yayî owinîni. Ámá wigî íwî egîápi Gorîxo rîxa yokwarîmî wîlagî nání ámî rîwéná xwîyá mîmeárîniŋîpîrfá imónîgîa gîyî gîyî yayî owinîni. ⁸ Ámá wigî íwî egîápi nání Ámînáo rîxa diŋî peá nîmorî nání ámî ‘Sîpî e eŋorîni?’ mîwîaiwîpa enfáyî yayî owinîni.” Depito e rîŋîrîni. ⁹ “Yayî ámá Gorîxo ‘Wé rónîgîáyînérinî.’ urárîŋîpimî dání winîpaxî imónîŋîpi, ayî ámá iyî sîmî sfó wákwinîgîáyîni nánîrîni.” rîseaimónarîni? Sfó mîwákwinîgîáyî nání enî menîrîni? Bîkwîyo xwîyá re nîrîniŋî eánîŋîpi, “Gorîxomî Ebirfamo diŋî wîkwîróagî nání ‘Gî wé rónîŋî worîni.’ yaiwiárîŋîrîni.” nîrîniŋî eánîŋîpi nene mîŋî iroarîŋwá eŋagî nání re nîmónarîni, “Yayî apî sfó mîwákwinîgîáyî nání enîrîni.” nîmónarîni. ¹⁰ Ebirfamo arîge eŋáná Gorîxo “Wé rónîŋorîni.” rárîŋîrîni? Iyî sîmî rîxa sfó wákwinîŋîmîrîni, sîni sfó mîwákwinîŋîmîrîni? Rîxa sfó wákwinîŋáná marfáa, sîni sfó mîwákwinîŋáná rárîŋîrîni. ¹¹ Ayî rîwîyonî Gorîxo sekaxî re urîŋîniŋîni, “Iŋî wenîŋî nainenîrîná ‘Nionî Gorîxoyá wonîrfani?’ yai-wîrîa nání iyî sîmî sfó wákwinîni.” urîŋagî o diŋî sîni sfó mîwákwinîŋáná wîkwîróagî nání “Gorîxo ‘Wé rónîŋorîni.’ rárîŋonîrfani?” yaiwinî nání iŋî apî eŋîrîni. Ayînánî Ebirfamo ámá iyî sîmî sfó mîwákwinîgîa aí Gorîxomî diŋî wîkwîróagîa nání “Wé rónîgîáyîrîni.” rárarîŋîpi nání iwamfó épeŋo eŋagî nání wigî xiáwo írîŋónîŋî imónîni. ¹² Sfó wákwinîgîáyî nání enî wigî xiáwo írîŋónîŋî imónîni. Diŋî mîwîkwîró sfónî wákwinîgîáyî marfáa, ámá sfó nîwákwinîro aí Ebirfamo sfó mîwákwinîŋáná Gorîxomî diŋî wîkwîroŋîpa axîpi wîkwîroarîgîáyî nání enî wigî xiáwo írîŋónîŋî imónîni.

“Ebirfamo diŋî wîkwîroarîŋîpimî dání Gorîxo sîmîmanîyo dání

wiri nene nání “Wé rónigfáyíriní.” rínfa nání xfoyá dñj tñni xwáripáyó dání wiápínimeari enjo, ayí Jisaso dñj wíkwfroarínjwáorini.

5

“Gorixo áamá xfo tñni nawíni imónfrixiniri Kiraiso enjípimi dání piyá neawfínjíní.” urínj nánirini.

¹ Ayínáni Gorixo nene Jisasomi dñj wíkwfroarínjagwi sñjwí níneaniri “Wé rónigfáyíriní.” rárarínj enjagi nání re rípxáriní, “Nene negf Áminá Jisasi Kiraiso neaiinjípimi dání ríxa Gorixo tñni nawíni piyá wfínjwíni.” rípxáriní. ² Jisasomi dñj wíkwfroarínjwápimi dání Gorixo xfo áamáyo wá níwianiri wiarínjpi nání xe níjfa imóniro api wímeáfíyí imóniro oépoiiniri sñjwí neanínjenerini. E imónínjwaéne seáy e Gorixo imónínjpi síwá neaiwínigíniri dñj wíkwfmoarínjwápi nání dñj nífá neainarini. ³ Api nánini dñj nífá neainarínjmaní. Xeanínj nene neaimearínjpi nání eni dñj nífá neainarínjriní. Ayí rípi nánirini. Xeanínj neaimearínjpi, ayí xaiwí neaimixini nání rfa neaimeariniri dñj nífá neainarínjriní. ⁴ Nene pí pí neaimearínjpi xaiwí níneaimíxa úaná Gorixoyá sñjwíyo dání mímíwiáro yarínjwaéne imónarínjwáriní. Mímíwiáro yarínjwaéne imónínjagwi naineníranená “Seáy e Gorixo imónínjpi síwá neainínfárfani?” níyaiwirane dñj ikwímoarínjwáriní. ⁵ Dñj e níkwímoranéná rípaíwínj wí meanfáwamaní. Ayí rípi nánirini. Gorixo xegf kwíyí síxí neaimímonjípimi dání xewanínjo síwá réninj neainínj enjagi nání, “Nioní seyfné nání aga wá nonarínjonirini.” Síwá éninj neainínj enjagi nání dñj níkwímoranéná wí rípaíwínj meanfáwamaní. Dñj “E neaimanfárfani?” níyaiwirane wíkwímoarínjwápi xixeni neaimanfárfini.

⁶ Ayí rípi nání “Dñj wíkwímoarínjwápi nání rípaíwínj meanfáwamaní.” seararínjini. Xámi Gorixomi ríwí umoagwaéne enj ófnj nerane xewanínjene yeáy yimíxemeánanirane nání wí mimónínjáná Gorixo xe oeniri wimónínjíná áamá Kiraiso yeáy neayimíxemeánanirini nání neapeinirini. ⁷ Áamá wé rónínj wo nání arírá wíwíngíniri anani pepaxf imónigfáyí obaxfani? Oweoi, aga wíni wína áríní wa áamá nanj wo nání arírá wíwíngíniri mñj winípxaf imónarigfáriní. ⁸ E nerínj aiwi nene ríxa áamá wé rónínj nímonímáná enjáná marfáí, nene siní uyfní wiaríná Kiraiso neapeinjípimi dání Gorixo nene nání dñj sípí neainjpi nání neaiwapíyínjriní. ⁹ Ayínáni re níyaiwirane aiwi, “Jisaso níperfná xegf ragf púpí igfánj neaeámóaná nene nání Gorixo ‘Wé rónigfáyíriní.’ rárínjriní.” níyaiwirane aiwi rípi anjpxaf yaiwínjwíni, “Rfwená Gorixo áamáyo pírf numamorfná Kiraiso enjípimi dání yeáy neayimíxemeanfárfini.” yaiwínjwíni. ¹⁰ Ayí rípi seararínjini. Nene Gorixo tñni xepíxepá rónínjáná xewanínjo xegf xewaxo penjípimi dání xfo tfáminí bípxaf oimónípoiiniri piyá neawfínj enjagi nání rípi anjpxaf yaiwínjwíni, “Gorixo áamáyo pírf numamorfná ríxa piyá neawfínjene xewaxo níwiápínimeari sñj imónínjípimi dání yeáy neayimíxemeanfárfini.” yaiwínjwíni. ¹¹ Api nánini dñj nífá neainarínjmaní. Nene negf Áminá Jisasi Kiraiso —O nene Gorixo tñni nawíni imónanfáwá nání piyá neawfínjorini. O dñj

sipí n+neairíná neaiinjipi nání d+ijí n+imoranéná “Xano Gorixo eni ap+ninjí imón+ijor+faní?” n+yaiwirane yayí seáy+mí dání yar+ijwár+ni.

“Adamo enjipimí dání áamá xwiyá meár+ingá nimón+iro aí Jisaso enjipimí dání wé rón+igá imón+igár+ni.” ur+ijí nán+ri+ni.

¹² Ayínání áamá wo manj wiaikinjipimí dání xwá t+yo ijweagfáyí n+ni f+wí epírfa nání épenj+ri+ni. Áamá o f+wí ner+injipimí dání penj enagí nání áamá n+ni eni wigí f+wí ner+injipimí dání pear+igfápí xímeanj+ri+ni. ¹³ Njwí ikaxí eáninjipi s+ni menjáná áamá f+wí néra wagfá aiwi njwí ikaxí “Apí mepaní. Apí mepaní.” r+ni+nj+ b+ s+ni menj enagí nání Gorixo wiwaninj+yí ayá udun+paxí enj+pi íkwí w+namí n+ijw+rára pweagf+maní. ¹⁴ E ner+injí aiwi nene njfá re imón+ijw+ni. Áamá Adamo t+ijí e dání n+ijweaxa n+bi+ro Moseso t+ijí e nání ijweagfáyí n+ni n+ipéa wagfár+ni. Áamá n+ni Adamo —O áamá r+f+w+yo b+ni+o neaiinj+pi nání d+ijí moaní nání ári+xán+ijí neaiinjor+ni. Áamá n+ni o wiaikinj+pa m+wiaik+pa nero aí n+ni n+ipéa wagfár+ni.

¹⁵ E nerí aí Gorixo wá n+neawian+ri an+pa neaiinjipimí dání imón+ijwápí, ayí Adamo enjipimí dání imón+ijwápí t+ni x+xení men+ni. Ayí r+pi nání searar+ij+ni. Áamá o wiaikinjipimí dání áamá obaxí pegfá aiwi r+pi nání an+paxí yaiwi+jw+ni, “Gorixo áamáyo wá wian+ri áamá, Jisasi Kiraisoyí r+ni+jo ayá nur+m+x+ri enjipimí dání wiiri enj+pi Adamo enjipimí seáyí e n+múrorí áamá obaxí ayá wiyo wímeanj+ri+ni.” yaiwi+jw+ni. ¹⁶ R+pi nání eni d+ijí n+imoranéná “Gorixo wá n+neawian+ri neaiinjipimí dání imón+ijwápí, ayí Adamo enjipimí dání imón+ijwápí t+ni x+xení men+ni.” yaiwian+f+w+ni. Adamo wiaikinjí ná bim+ni dání áamá xwiyá meár+ingá+yí imón+igár+ni. E ner+injí aiwi Gorixo áamá ayá wí wiaikiar+ijagfa n+w+ni+máná ayí eni x+xení on+ipoy+ni+ri m+yaiwí wá n+wian+ri wiinjipimí dání áamá obaxí wé rón+ijagfái rár+ni+nj+yí imón+igár+ni. ¹⁷ Nioní searfápí, ayí r+pi searar+ij+ni. Áamá wo Gorixomi manj+yo wiaikinjipimí dání áamá n+ni pear+igfá aiwi r+pi imónan+f+wápí an+paxí imón+ni. Nene Gorixo wá ayá wí n+neawian+ri win+yí eni wigí on+ipoy+ni+ri mé an+pa “Wé rón+igfáy+nér+ni.” nearár+ni+jene Jisasi Kiraiso neaiinjipimí dání d+ijí n+yim+inj+pi t+ijwaéne imón+irane x+o t+ni nawíni seáyí e imón+irane yan+f+wár+ni. ¹⁸ Ayínání nene d+ijí r+pi moan+ig+ni, “Áamá ná woní wiaikinjipimí dání áamá n+ni xwiyá meár+ni+paxí imón+igfáyí imón+igfápa áamá ná woní n+peri wé rón+ij enjipimí dání áamá n+ni ‘Xwiyá may+y+ri+ni.’ r+nár+paxí imón+igfáyí imón+iro d+ijí n+yim+inj+pi t+igfáyí imón+paxí imón+iro egfár+ni.” moan+ig+ni. ¹⁹ Ayí r+pi searar+ij+ni. Áamá wo Gorixo “E éri+x+ni.” ur+inj+pi wiaikinjipimí dání áamá obaxí f+wí yar+igfáyí imón+igfápa áamá ná woní Gorixo “E éri+x+ni.” ur+inj+pi arfá n+wírí x+xení x+f+d+inj+pi dání áamá obaxí “Wé rón+ij imón+igfáy+nér+ni.” urár+ni+nj+yí imón+ip+r+fár+ni.

²⁰ Áamá re oyaiwípoy+ni+ri, “Aí, b+ on+miáp+ m+wiaikiar+ijw+ni. Aga ayá wí wiaikiar+ijw+ni.” oyaiwípoy+ni+ri Gorixo Mosesomi njwí ikaxí n+ri+ri eáninjipi wéyo fá um+ri+r+ri+ni. E nerí aí x+o áamá ayá wí n+wiaikía ugfápi t+ni x+xení wá n+wiaiga mú wiárfí n+múrorí n+wiaiga unj+ri+ni. ²¹ Áamá n+ni wigí f+wí ner+injipimí dání pear+igfápa n+ni eni Gorixo wá n+wian+ri “Wé rón+ij imón+igfáy+ri+ni.” rárar+inj+pi dání d+ijí n+yim+inj+pi —Apí negí Ám+iná Jisasi Kiraiso enjipimí dání neái+meaar+inj+pi+ri+ni. Apí t+igfáyí

imónipírfa nání wigí n̄wialkia ugíápi t̄ni xixeni wá n̄wiaga mú wiárf n̄múrori n̄wiaga uñr̄ini.

6

“Kiraiso t̄ni nawíni ikáriniñwaéne x̄fo t̄ni perane wiáp̄niñmearane enjwaéneniñf̄imóniñwini.” ur̄iñf̄n̄n̄r̄ini.

¹ Gorixoxo íwf̄ amá ayá wí n̄wialkia warigíápi t̄ni xixeni wá n̄wiaga úimiḡin̄ri yar̄iñaḡi n̄ni píot̄ raníwini? “Gorixoxo am̄i b̄i t̄ni wá oneawian̄in̄ri am̄i íwf̄ b̄i t̄ni néra owaneyi.’ oraneyi.” r̄iseaimónarin̄i? ² Oweoi, aga wí e m̄rīpa oyaneyi. Sin̄i íwf̄ mepa oépaȳin̄ri r̄ixa piȳf̄niñf̄imóniñwaéne ar̄ige nerane íwf̄ néra waníwini? ³ Rip̄i n̄ni seȳné sin̄i maj̄f̄a rimóniñot̄? Nene Kiraisi Jisaso t̄ni ikáriniñwaéne imónan̄i n̄ni waȳf̄ n̄mearanénáȳf̄, nene eni x̄fo pen̄f̄pan̄iñf̄iperane x̄fo t̄ni nawíni ikárinan̄i n̄ni waȳf̄ meanwárini. ⁴ Ayin̄ani neḡf̄ waȳf̄ meanwáp̄imi dán̄i Kiraiso t̄ni nawíni nikárin̄in̄a x̄fo n̄iperi xwíayo weyáriniñf̄pan̄iñf̄ nene eni n̄iperane xwíá neaweyáriniñeneniñf̄imóniñwaniḡini. Kiraiso n̄ipémáná xanoyá en̄f̄ eániñf̄imóniñf̄ip̄i t̄ni am̄i s̄iñf̄ ner̄i wiáp̄niñmeanf̄pa nene eni x̄ami íwf̄ n̄ni d̄iñf̄ s̄ix̄f̄ uyagwápi p̄f̄ni n̄wiárirane s̄iñf̄im̄riñf̄imimóniñf̄ip̄i ox̄iraneȳin̄ri waȳf̄ n̄mearanéná xwíá neaweyáriniñeneniñf̄imóniñwaniḡini. ⁵ Nene x̄fo t̄ni nawíni nikárin̄irane n̄ni x̄fo pen̄f̄pa nene eni pen̄waéneniñf̄imóniñagwi n̄ni rip̄i eni an̄ipax̄f̄imónini. X̄fo wiáp̄niñmeanf̄pa nene eni ax̄f̄pi wiáp̄niñmeanf̄wárini. ⁶ Nene nij̄f̄a re imóniñagwi n̄ni e ripax̄f̄r̄ini. Íwf̄ n̄ni sin̄i áxenwar̄f̄ min̄īpa yaníwá n̄ni x̄ami d̄iñf̄ s̄ix̄f̄ uyagwápi sin̄i muyipa éf̄rix̄in̄ri nene Jisaso t̄ni nikárin̄ri n̄ni x̄om̄i yoxáfp̄ami n̄iyekw̄iroár̄in̄a x̄ami íwf̄ n̄ni d̄iñf̄ s̄ix̄f̄ uyagwápi eni yoxáfp̄am̄iñf̄ yekw̄iróniñin̄iḡini. ⁷ Ayí amá r̄ixa péf̄áȳf̄ sin̄i íwf̄ n̄ni áxenwar̄f̄ min̄i gw̄f̄niñf̄wikweawár̄f̄a en̄aḡi n̄ni rar̄iñini. ⁸ Kiraiso péaná nene en̄f̄niñf̄penwá en̄aḡi n̄ni d̄iñf̄ n̄wikw̄irorane rip̄i eni yaiwiñwini, “O t̄ni nawíni d̄iñf̄ n̄iyim̄iñf̄imóniñf̄ip̄i t̄ñwaéne imónan̄f̄wárini.” yaiwiñwini. ⁹ Ayí nij̄f̄a rip̄i imóniñagwi n̄ni e yaiwiñwini. Kiraiso n̄ipémáná xwár̄ip̄ayo dán̄i n̄wiáp̄niñmeari n̄ni am̄i b̄i peníam̄ani. Piȳf̄ amá pearigíápi sin̄i ar̄f̄a wiax̄f̄d̄in̄f̄a n̄ni mimónini. ¹⁰ Ayí rip̄i n̄n̄r̄ini. O n̄iper̄in̄a ná win̄ani íwf̄ amá yarigíápi n̄ni pen̄niñiḡini. E ner̄i aí r̄ixa n̄wiáp̄niñmeari s̄iñf̄imónin̄ri n̄iñwear̄in̄a Gorixoxom̄i wé ikwian̄w̄f̄yo ouñw̄ir̄ar̄im̄in̄ri n̄ni ñweani. ¹¹ Ayin̄ani seȳné eni “Nene r̄ixa pen̄waéneniñf̄imóniñwaéne íwf̄ n̄ni sin̄i áxenwar̄f̄ min̄f̄ enjwaéner̄ani?” yaiwin̄iro “Kiris̄i Jisaso t̄ni nawíni ikáriniñwáp̄imi dán̄i Gorixoxom̄i wé ikwian̄w̄f̄yo uñw̄ir̄aran̄i n̄ni s̄iñf̄imóniñwaéner̄ani?” yaiwin̄iro éf̄rix̄ini.

¹² Ayin̄ani “Neḡf̄ wará n̄iperax̄f̄imóniñf̄r̄i íwf̄ n̄ni m̄iñf̄inar̄iñwáp̄i sin̄i yan̄i n̄ni áxenwar̄f̄ xe n̄neaiga ouni.” miyaiwipani. ¹³ Seḡf̄ s̄ikw̄ir̄ani, wéran̄i, íwf̄ n̄ni íeap̄a seaináná “Ayí ap̄i n̄ni r̄fa imónini?” n̄iyaiwimáná “Ap̄i t̄ni xe íwf̄ oemini.” n̄iyaiwiri s̄ipi mepani. Amá n̄ipémáná am̄i s̄iñf̄niñf̄imónigíáȳf̄né, sewaniñf̄ȳf̄né an̄iñf̄ Gorixoxoyá oimónaneȳin̄ro m̄ni win̄f̄poyi. Seḡf̄ wéran̄i, s̄ikw̄ir̄ani, ap̄i t̄ni Gorixoxo n̄ni wé róniñf̄imóniñf̄ip̄ini oyaneȳin̄ro eni om̄i m̄in̄iñf̄ win̄f̄poyi. ¹⁴ Seȳné Gorixoxoyá s̄iñw̄f̄yo dán̄i amá wé róniñf̄imónipírfa n̄ni ñwí

ikaxí níríniri eáninípi fá miseaxenwiráriní Gorixo ayá nisearímixiri arírá seaiarínagí nání fwí nání feapá seainarínípmi aríá wiaxídpírífa nání mimónipa éfríxini.

“Wé róninípi yaní nání áxenwarí ininíwaénerini.” uríní nánirini.

15 Ayínáni píoi raniréwiní? “Nwí ikaxí níríniri eáninípi míneaxenwiráriní ríxa Gorixo ayá nínearímixiri arírá neaiarínagí nání ananí fwí néra owaneyi.” raniréwiní? Oweoi, aga wí e rípxí menini. 16 Seyíné bikírainí warígáwa yarígápi nání re mýaiwipa reñoi, “Míraxwí o nimení nání oyá xínáiníní nímóniri omíní owiiminí. nýaiwiri e nímónirínáyí, o pí pí uríipimi aríá wiaxídnífa nání xegí xínáiníní imóninorini.” mýaiwipa reñoi? Bikírainí warígáwa yarígápa seyíné eni axípi imóninói. “Fwí nání feapá neainarínípi yaní nání rimóninwiní?” nýaiwiro apini fá nixirónáyí, xínáwayínéniní nímóniro api néra núfasána aníníprífarini. E mepa nero “Gorixo wimónarínípi yaní nání rimóninwiní?” nýaiwiro fá nixirónáyí, xínáwayínéniní nímóniro xixeni aríá ymígí néra núfasána wé róniní imóníprífarini. 17-18 E niseariri aiwi seyíné xámi fwí yaníro nání xínáwayínéniní nímóniro áxenwarí niníro aiwi agwí siní e mýariníoi. Ríxa xwíyá searéwapíyaríná aríá níwiro xirígápi xixeni oxídaneyiníro yarínói. Seyíné fwí nání feapá seainaríní áxenwarí niníro gwíniní seayinagípi ríxa seaikweawáriní enagí nání wé róniní imóninípi epírífa nání apimi xínáwayínéniní imónigífarini. Ayínáni Gorixomi yayí wiarinini. 19 Ámaéne xwíyá aríá níwiranéna aníní “Ayí api nání rífa rarini?” mýaiwí yaríníwaéne enagí nání nioní dní re yaiwinini, “Xegí rininípi tñi nírínína apaxí mé níjía mimónipa epaxí enagí nání sa ámaéne yarínwápi tñi níkumixiri ourimini.” nýaiwiri seararínini. Xámi seyíné segí wé nánirani, síkwí nánirani, “Ayí api tñi fwí nání rífa imóninini?” nýaiwiro xe api tñi nípkwiní mimóninípi ero rífa kíroo oyaneyiniri neróna ríkikírío ámi bí tñi bí tñi yagípa agwí riná re éfríxini. Segí wé nánirani, síkwí nánirani, “Ayí api tñi wé róniní imóninípi emi nání rífa imóninini?” nýaiwiro api yaní nání áxenwarí oinaneyiníro éfríxini. E nerínípmi dání síyikwí mínigíáyíné imónífríxini. 20 Ayí rípi nání seararínini. Xámi seyíné fwí yaníro nání xínáwayínéniní nímóniro áxenwarí niníroná wé róniní imóninípi nání éfríxiniri míseaxenwirárininí. 21 Segí fwí xámi yagípi nání “Pini yagwáfaní?” nýaiwiro ayá seainarínípi pí naní seaiinagíriní? Áma apimi dání sa aníníprífa enagí nání naní bí seaiinagímaní. 22 E nerí aí seyíné fwí epírífa nání feapá seainagípmi dání ríxa gwíniní seaikweawáriníyíné nímónimáná Gorixo wimónarínípi epírífa nání xínáwayínéniní nímóniro yarínagífa nání naní rípi seaiinini. Síyikwí bí mínigíáyíné seaimixiri dní nýimínípi tígíáyíné imóníprí seaimixiri yarini. 23 Ayí rípi seararínini. Áma nígwí omíní neróna wigí éfápi nání nígwí mearígápa áma fwí éfápmi dání aníníprífarini. E nerí aiwi Gorixo xixe nání miniapí anípa neaiaparínípi —Api dní nýimíní imóniníprini. Api negí Ámíná Jisasí Kiraisó tñi nawini ikáriníwaéne neaiaparínini.

7

“Pejwaénénijf imónijwaéne jwáf ikaxf eánijfpí sini fánijf mîneaxejwírárini.” urijf nánirini.

¹ Gf nír+xímeáyíné, áamá mípé sini sijnf nijwearíná jwáf ikaxf rinijfpimi xfdíprífa nání uxejwírárinijfpí nání sini majfá rimónijoi? Jwáf ikaxf rinijfpí nání nijfá imónigfáyíné enagí nání raríjini.

² Ewayf ikaxf rípí nání dñj nímoranéná nioní seararíjapí ananí dñj mopaxíriní. Apíxf oxí nímeániríná jwáf ikaxf “Oxí nímeániríná o tñní anijf kumíxinírfíni.” rinijfpimi dání oxo sini jweañáná o tñní nawíni jweañáfa nání fánijf xejwírárini. E nerí aí oxo níperfnáyí, jwáf ikaxf ímí xegf oxo nání fánijf xejwírárinijfpimi ríxa rakiowárini.

³ Ayínáni iyá oxo mípé sini sijnf jweañáná omí pñní níwiárimí nurí womí meánáná “Áamá o oyá apíxírini.” ríprífarini. E nerí aí iyá oxo péánáyí, jwáf ikaxf o nání fánijf xejwírárinijfpimi ríxa rakiowáríní enagí nání í nurí womí meánagí aí “Áamá o oyá apíxírini.” ríprífámani.

⁴ Ayínáni gf nír+xímeáyíné, áamá pegfáyí pí pí jwáf ikaxf rinijfpí sini fánijf míxejwírárinigfápa seyíné ení Kiraiso tñní nawíni ikárinigfáyíné, xfo penjfpimi dání ríxa pegfá enagí nání sini jwáf ikaxf eánijfpimi dání wé rónijf oimónaneyiníro xfdíprífa nání fánijf míseaxejwírárini. Seyíné ení áamá wo tñní —O nípémáná ámí sijnf nerí wiápríni meanorini. Seyíné ení áamá o tñní nawíni níkumíxiníro Goríxo nání neróná íkíá sogwí nañf wearíjína yapí imónírxiníri jwáf ikaxf níriníri eánijfpí sini fánijf míseaxejwírárini. ⁵ Ayf rípí nánirini. Nene sini Jisasomí dñj míwíkwíró áamá wigf dñjyo níxídiróná yarigfápa neranéná íwí nání íeapá neainaríjfpí jwáf ikaxf eánijfpimi dání síwánijf neapiomeaagíriní. E yagf enagí nání anínaníwá nání íkíá sogwí sípí wearíjína yapí yagwárini. ⁶ E nerí aí ríxa pejwaénénijf nímonírane nání jwáf ikaxf eánijf xámí fánijf neaxejwírárinijfpimi dání gwíniñf neaikweawárinijenerini. Ayínáni agwí nene Goríxomí nuxfdíranéná xámí jwáf ikaxf ríwamíñf eagfápimíni sijnwáf níwínoxídrane yagwápimí mé ámí sijnf bí, xfoyá kwíyí neaiwapíyaríjfpimí níxídrí yaríjwini.

“Jwáf ikaxf níriníri eánijfpí íwí nání síwá neapiomeaaríjfirini.” urijf nánirini.

⁷ Ayínáni píoi raniréwini? “Jwáf ikaxf eánijfpí sípíriní.” raniréwini? Oweoi, wí e rípacf menini. Níwaníjoni jwáf ikaxf eánijfpí fá míropa nerí sijnwíríyí, aríge nerí “E nerífná ayf íwí rífa yaríjini?” yaiwimíni enáriní? Jwáf ikaxf “Amípí wayá sijnwáf íwí míwiniípa erfíni.” rinijfpí meánípa nerí sijnwíríyí, nioní aríge apí nání nijfá nímoníri “Sijnwáf íwí níwiniírná ayf íwí rífa yaríjini?” yaiwimíni enáriní?

⁸ Íwí nání íeapá ninaríjfpí jwáf ikaxf “Sijnwáf íwí míwiniípa erfíni.” rinijfpimi dání ananí amípí xíxegíni sijnwáf íwí owíniiníri nání síwá nípiomeañíriní. Sijnwáf íwí wíniímífa nání apí apí síwánijf nípiomeaagí apí e enáriní. Jwáf ikaxf “E mepaní. E mepaní.” rinijfpí mírinípa nerí sijnwíríyí, íwí nání íeapá neainaríjfpí síwá wí míneapiomeapaxf imónimíni ení menagí nání seararíjini. ⁹ Eníiná nioní jwáf ikaxf eánijfpí nání majfá nímonírná “Ananí nañoníriní.” níyaiwiníri maíwí jweaagáriní. Íná íwí nání íeapá ninaríjfpí níniíméamí sánijf

tîni “Apî nanî rîa rîni?” yaiwiarînapî tîni apiaú mixîniî inarîni. Apî nîniîpî fwi nânî feapá ninarînpî nânî gwîniî nîjârînarîni. ²⁴ Ai, nionî e imónîjâonî enagî nânî íkîniî sipî nimîxârîni. Wará anîniîmîfa nânî imónîjîrî tîjâonî fwi nânî feapá ninarînpî gwîniî jârîniîpî go níkwewarîpaxî imónîni? ²⁵ Ai, negî Áminá Jisais Kiraiso neaiîpîmî dâni Gorîxo neaikweawarîpaxî imónîjagî nânî omî yayî owianeyî. Ayînanî nionî nîra úapî, ayî rîpî seararîni, “Nionî gî dîjî tîni ‘Nwî ikaxî Gorîxo rînpî oxîdîmîni.’ nînimónîrî aiwî fwi nânî feapá ninarînpî nânî gwîniî jârîniîpîmî —Apî nîpîkwîni mimónîjî gî xwioxîyo nîniîpîrîni. Apîmî xîdarîjârîni.” seararîni.

8

“Gorîxo wimónarînpîmî xîdanîwá nânî oyá kwîypî neaiapîrîni.” urîjî nânîrîni.

¹ Ayînanî Kiraisî Jisais tîni ikârîniîwaéne omî dîjî wîkwîróaná “Wé rónîgîfîrîni.” rîniîpî tîni xîxenî nimónîrane nânî sîniî xwîyîfá bî neamearîpaxî mimónîjwîni. ² Gorîxoyá kwîypî —Apî Kiraisî Jisais tîni ikârîniîwaéne dîjî nîyîmîjî tîjwaéne imónîni nânî neaimîxarînpîrîni. Apî dîjî neaxîxéroarînpîmî dâni fwi nânî feapá neainarîjî nene neaanîniîmixarînpî neaikweawarînpî enagî nânî “Sîniî xwîyîfá neamearîpaxî mimónîjwîni.” seararîni. ³ Nwî ikaxî eánîpî tîni xîxenî oxîdaneyîniîrîná nîpîkwîni mimónîjî xwioxîyo neainîpîmî dâni enî mîneaeánarîjagî nânî nene mepaxî imónîjwâpî, ayî Gorîxo neaiîrîni. Xegî xewaxo —O wará fwi nânî feapá neainarîjene inîjwâpa axîpî inîjorîni. O negî fwi yarîjwâpî yokwarîmî neaiîni nânî Gorîxo rîdîyowánîjî oenîrî nîwîrênarîrîná feapá neainarînpî nânî gwîniî neajârînpîmî xwîyîfá umeárîjîrîni. ⁴ Agwî nene nîpîkwîni mimónîjî negî xwioxîyo neainîpîmî nîxîdîrînpîmî dâni marfá, xegî kwîypî e éfîxîniî e éfîxîniîrî sîwá neaiarînpîmî nîxîdîrînpîmî dâni jwî ikaxî Gorîxo xîo rînpî tîni xîxenî xîdanî nânî feapá nânî gwîniî neajârînpîmî xwîyîfá umeárîjîrîni.

⁵ Ámá nîpîkwîni mimónîjî wigî xwioxîyo inînpîmî xîdarîgîfîyî apîniî sîmî e tînarîgîfîrîni. Ámá Gorîxoyá kwîypî sîwá wiarînpîmî xîdarîgîfîyî enî apî sîmî e tînarîgîfîrîni. ⁶ Ámá nîpîkwîni mimónîjî wigî xwioxîyo inînpî sîmî e tînarîgîfîyî nanîniîpîrîfa aiwî ámá Gorîxoyá kwîypî sîwá wiarînpî sîmî e tînarîgîfîyî dîjî nîyîmîjî tîgîfîyî imónîro nîwayîrónîro jwearo epîrîfîrîni. ⁷ Ayî rîpî nânîrîni. Ámá nîpîkwîni mimónîjî xwioxîyo inînpî sîmî e nîtîniî yarîgîfîyî “Nwî ikaxî Gorîxoyâpî xîdîpaxenerîani?” mîyaiwî nero nânî omî sîmî tîni nîwîro yarîgîfîyîrîni. E yarîgîfîyî jwî ikaxî Gorîxoyá wî epaxî mimónîgîfîyîrîni. ⁸ Nîpîkwîni mimónîjî xwioxîyo inînpî yanî nânî imónîgîfîyî Gorîxo yayî winîfa nânî enî wî epaxî menîni.

⁹ Nîpîkwîni mimónîjî xwioxîyo inînpîmî xîdarîgîfîyî e imónîro aí seyîné axîpî gwîniî mîseajârîni Gorîxoyá kwîypî apî éfîxîniîrî apî éfîxîniîrî sîwá seaiarînpîmî xîdarîgîfîyînerîni. Kwîyî Gorîxoyá nepa segî xwioxîyo searonányî, e imónîgîfîyînerîni. Ámá go gomî Kiraisoyá kwîypî mîronányî, ayî oyáo mimónîjagî nânî seararîni. ¹⁰ Kiraiso

xegí kwíyíþimí dání segí xwioxíyo searonánáyí, íwí egíáþi nání segí wará nípeþírfá nání ríxa imóniþagí aí Goríxo “Wé rónigfáyírfíni.” ríxa ráriþí enagí nání segí dñíþi ríxa nıyımıþı imónıni. ¹¹ Kwíyí Gorıxoyáþı —Aþı Jısaıo xwáıþıyo dánı wıáþıniþımeanıþırfıni. Aþı segí xwioxıyo searonánáyı, Kiraisı Jısaıo, þıyı éáná ámi sıþı wımıxıþıo seyíné enı segı waráþı —Aþı urı epaxı imónıþırfırfıni. Segı waráþı xegı kwıyı seyíné searonıþımi dánı sıþı seaimıxıniþırfıni.

“Kwıyı Gorıxoyáþı xfıyá nıáıwı imónanı nánı neaimıxıþırfıni.” urıþı nánırfıni.

¹² Ayınánı gı nırxıfımeáyıné, rıþı osearımıni, “Gorıxo nanı bı rıxa e neaıırı bı sıni neaıırı enıfá enagı nánı nene nıþıkwını mimónıþı negı xwioxıyo inıþıþımi xfdanı nánı sıni fánıþı mıneaxerıwırfırfıni rıxa xegı kwıyıþı sıwá neainarıþıþımi xfdanı nánı fánıþı neaxerıwırfırfıni.” osearımıni. ¹³ Ayı rıþı nánı seararıþıni. Seyíné nıþıkwını mimónıþı inıþıþımi nıxıdırónáyı, nanıniþırfırfıni. E nerı aı Gorıxoyá kwıyıþı seaiwıþıyarıþıþımi nıxıdırıþıyo dánı íwı nánı feapá seainarıþıþı þıkımoarıgıþáþanıþı nerınýı, dñı nıyımıþı tıgıfáyıné imónıþırfırfıni. ¹⁴ Ámá Gorıxoyá kwıyıþı xe nıneaipemeámi úwınıgınirı xıxenı xıdarıgıfáyı, ayı Gorıxoyá nıáıwıniþı imónıþıoı. ¹⁵ Ayı rıþı nánırfıni. Kwıyı Gorıxo sıxı seamımonıþı, ayı ámi xfomı wáyı owıþıyınırı gwı omıþı yarıgıfáyınenıþı imónıþırfı nánı seaimıxıþımanı. Oweoı, kwıyı o neaiarıþıþı nıáıwı xfıyá þıaxı mearıþı wınıþı oımónıþıyınırı seaimıxıþırfıni. E neaimıxıþıþımi dánı Gorıxomı “Áþıni, Raráoxıni.” urarıþıwárfıni. ¹⁶ Nene negı dñı nımorane “Nıáıwı Gorıxoyaénerıanı?” nıyayıwınıranená oyá kwıyı xamıþıþı sopıþı neawarıþırfıni. ¹⁷ Nene nıáıwı Gorıxoyaéne enagwı nánı o mıni neaiarımıfánırı tıþıþı meanıwárfıni. Aþı nımearanená Kiraiso tını nawını meanıwárfıni. Rfıniþı o meanıþı agwı rına nene enı xe oneámeáwınýı, rfıwéná o tını neaiarımıfánırı tıþıþı nımearanená o tını nawını nıkfıniırane seáyı e imónanıwárfıni.

“Rfıwéná Gorıxo tını nıþıwearane seáyı e imónanıwárfıni.” urıþı nánırfıni.

¹⁸ Nıonı anınamı dánı seáyı e imónıþı nene neámeanıþı nánı dñı nımorına dñı re yayıwıarıþırfıni, “Aþı aga seáyı e imónıþı enagı nánı rfıniþı agwı rına nımearıþıþı, ayı sıþıþıarıanı?” nıyayıwıri þıaimıþı wıarıþırfıni. ¹⁹ Amıþı Gorıxo xwıfá fıyo nımıxırı tıþı íkfáranı, nanıwıranı, ámáranı, nıþıni xegı nıáıwı imónıgıfáyı þıaumıþı wınıfáþı nánı sımı nıxeadıþıniıro wenıþı nero þıweanıoı. ²⁰⁻²¹ Ayı rıþı nánı e nerı þıweanıoı. Amıþı o imıxıþıþı Adamo íwı épeáná urı néra úwınıgınirı ramıxıþıfı anıþı mıramıxarıniþı erı seáyı e imónıþı nıáıwı Gorıxoyaéne gwıniþı neaıkwıawáraná imónanıwáþı tını axıþı imónırı éwınıgınirı ramıxarıþırfıni. Amıþı xfo imıxıþıþı xegıþı ramıxarıniþımanı. Rfıwéná ámi þırániþı imıxıfımıgınirı Gorıxo ramıxarıþırfıni. ²² Nene nıþıfárfıni. Aþıxı nıáıwı xırımınirı nánı “yeyı” rıri rfıniþı wınırı yarıþıþı amıþı nını Gorıxo imıxıþıfı enı ámi mıramıxarıniþı imónımıfánırı nánı axıþıniþı “yeyı” rıri rfıniþı wınırı yarıþırfıni. ²³ “Yeyı” rıri rfıniþı wınırı yarıþıþı, ayı aþıni marfáı, ámaéne Gorıxoyá kwıyıþı —Aþı amıþı ná rfıwıyo neaiarımıfánırı nıwákwınıniþı neaiarıþıþırfıni. Aþı tıþıwaéne enı Gorıxo negı waráþı

sɪŋf inani nani nearoayirori xfo xegf piaxf neamenti nani neaimixiri enfná nani “yeyi” niriirane xwayf nanirane ɲweaɲwini. ²⁴ Gorixo yeáyf neayimixemeaagf nani amipi nanf xfo neaiinfápi nani dɪŋf niwikwfmori ɲweaɲwini. E nerf ai amipi nene dɪŋf niwikwfmóa warɪŋwápi rixa nɪneaimeari sɪŋwiriyf, sɪni apf oneaimeariri dɪŋf wikwfmopaxf menini. Ámá dɪŋf wikwfmoarigfápi rixa wímeááná sɪni apf nani dɪŋf niwikwfmopa yarɪŋagfa nanf rarɪŋini. ²⁵ E nerf ai nene “Gorixo seáyf e imónɪŋf apf neaimixinfáriní.” yai-wiarɪŋwápi sɪni mɪneaiméapa enjáná dɪŋf niwikwfmoranénáyf, smf nixeadfpénirane gini gíná neaimearifenɪɲoɪniri anɪŋf minf xwayf nanir ɲweaarɪŋwáriní.

²⁶ Negf dɪŋf wikwfmoarɪŋwápimi dani dɪŋf sixf inarɪŋwápa Gorixoyá kwíyfpf eni omi dɪŋf owikwfmroaneyiniri nerfná enf meánɪŋwaéne arirá neaiarɪŋfirini. Omi rixɪŋf nuriranéná “Apf urɪpaxfirani?” mɪyawi majfá yarɪŋagwf ai kwíyf xamɪŋfpf xwíyfa tɪni murɪpaxf imónɪŋf ararixf niriirfná apaxfpánɪŋf nimóniri neaurɪyarɪŋfirini. ²⁷ Neaurɪyarfná Gorixo —O anani ámáyá xwioxfyo adadf niwiri pí pí dɪŋf moarigfápi nani nɪjfa imónarɪŋorini. O xegf kwíyfpf xfoyá ámaéne nani nɪneaurɪyirfná gf ámáyf e imónfirixiniri wimónarɪŋfpini neaurɪyarɪŋagf nani pí pí urarɪŋfpf nani anani nɪjfa imónini. ²⁸ Nene nɪjfa re imónɪŋwini. Amipi nfnf Gorixomi dɪŋf sixf uyarigfáyo wímeaarɪŋfpf nanf imónɪŋfpirani, sipf imónɪŋfpirani, oyá dɪŋf tɪni nanf wimixinfá nani wímeaarɪŋfirini. Ámá xfoyá imónfirixiniri yai-wiaragfpf tɪni xixenti imónfirixiniri wéyo fá umirɪŋfyo e wiarɪŋfirini. ²⁹ Ayf rɪpf nánirini. Ámá amipi nfnf sɪni mimónɪŋáná xfo yeáyf uyimixemeanfá nani xámf nɪjfa imónɪŋfyf xewaxo imónɪŋfpa ayf eni axfpf nimónirfná Kiraiso xiráonɪŋf imóniri xogweá obaxɪnɪŋf tɪŋo imóniri enfá nani repearɪŋfirini. ³⁰ Repearɪŋfyo apini niwiri pɪni mɪwiárf ámá xfoyá imónfirixiniri wéyo fá umirɪŋfirini. Wéyo fá umirɪŋfyo apini niwiri pɪni mɪwiárf “Gf íwo upeinfpimi dani dɪŋf wikwfmroarɪŋagfa nani wé rónɪŋf imónigfáyfirini.” rarɪŋfirini. E rarɪŋfyo apini niwiri pɪni mɪwiárf seáyf e xfo imónɪŋfpa ayf eni axfpf imónɪŋfifa nani wimixɪŋfirini.

“Dɪŋf sipf Gorixo nene nani neaiarɪŋfpf wí pfrf rakipaxf mimónini.” urɪŋf nánirini.

³¹ Gorixo apf apf e neaiɪŋf enagf nani píof raniréwini? O nene tɪni nawíni imónɪŋagwf nani go smf tɪni neaipaxf imónini? Oweoi, wí e mimónini. ³² O xegf xewaxomi kíyf mɪmiaúnf nene nani xe opikpoyiniri urowárenapɪŋf enagf nani nene re mɪyawiwpaxf reɲwini, “O ayf eni xixe onɪpoyiniri mɪyawi xfoyá xewaxo anɪpá wfrenapfagf nani amipi xfomi piránɪŋf xfdɪpaxf imónanf nani imónɪŋfpf eni anani neiapinfáriní.” mɪyawiwpaxf reɲwini? ³³ Gorixo fá yiyamiximf neaiɲene go xwíyfa neaxekwfmopaxf imónini? Oweoi, wí e mimónini. Nene nani “Wé rónɪŋf imónigfáyfirini.” rarɪŋo, sa Gorixo enagf nani ³⁴ ámá go negf fwf enwápi nani xwíyfa neamearɪpaxf imónini? Oweoi, ayf rɪpf nani wí e mimónini. Jisasi Kiraiso —O nene nani peɲorini. Apini mé áni niwiáfpnimearí xano tɪni xixenti nimóniri xegf wé náúmni ɲweaɲorini. E nɪŋwearfná apaxfpánɪŋf nimóniri rixɪŋf neaurɪyarɪŋorini. O apaxfpánɪŋf nimóniri rixɪŋf neaurɪyarɪŋagf nani

ámá xwiyá neameáripaxí wo meníni. ³⁵ Kiraiso nene nání dñj sîpî nîwirî neaiñjîpî pí pîrf rakipaxí imónîni? Xeanîjî neaímeáánáranî, rîmewá nîneairînáranî, ámá wî xwîraimîmî neaikîxéánáranî, aiwá nání dîwî níkeamónîranénáranî, íkwauyîxî nimónîranénáranî, ámá wî mîyîfó rárfáyo nene nurîkwînrîfnáranî, kirá tîni rîrómfî neaiarfînáranî, apî nîpîni nîneámeari aiwî Kiraiso dñjî sîpî nîwirî neaiñjîpî wî pîrf rakipaxí mimónîni. ³⁶ Nionî seararîñápi Bîkwîyo nîrînrî eánîjî rîpî tîni xîxenî imónîni, “Nene Gorîxoxîniyaéne imónîñagwî nání íníná pîpîkîmî neaianîro yarîgîfárinî. ‘Najwî nîpîkianîwá nání rîa imónîni?’ nîyaiwîro pîkiarfîgîfápa neaiapîkiarfîgîfárinî.” Nîrînrî eánîjî apî nionî seararîñápi tîni xîxenî imónîni. ³⁷ Apî nîpîni neámeaarîñagi aiwî negî dñjî sixî neayîñomî dánî xopîrârîñjî nîwiranéná mîgî nîwimîxîrane xopîrârî wiarîñwárinî. ³⁸ Nionî rîpî aga nîpîmónîni, “Nene nîperîfnáranî, sîni xwîa tîyo nîñwearîfnáranî, añînajîranî, imîfóranî, amîpî agwî ríná imónîñjîpîranî, amîpî rîwéná imónîñápiaranî, añî pîrfîyo dánî eñî eánîjî imónîgîfáyrîni, ³⁹ añînajî tîñîmîni imónîñjîpîranî, xwánajî tîñîmîni imónîñjîpîranî, ai amîpî nîni Gorîxo imîxîñjîyî wî dñjî sîpî o nene nání neaiarîñjîpî —Apî Ámíná Jisasî Kiraiso neaiñjîpîmî dánî sîwá neaiñjîpîrîni. Apî wî pîrf rakipaxí menîni.” nîpîmónîni.

9

“Gî Judayî obaxî Jisasomî rîwî umogîá eñagi nání gî dñjî rîa nîxearîni.” urîñî nánîrîni.

¹ Nionî Kiraiso tîni ikárîniñáonî eñagi nání agwî nionî searîmîpî nepa searîmîfîni. Gorîxoyá kwîyîpî neaiwapiyarîñjîpîmî nîxîdîrîfná dñjî nîyaikirorî “Ayî ananîrîani? Sîpîrîani?” nîyaiwirî pikînarîñápi nionî yapî mîseararîñagi nání sopîñjî nîwarîni. ² “Gî Isîrerîyî Jisasomî rîwî numero ‘Yeáyî neayimîxemeanîfa nání uowárénapîno, ayî omani.’ yaiwiarîñagîfa nání íníná nionî dñjî rîa nîxerî íkîniñjî nuyimînrî erî niarîni.” seararîñjîni. ³ Gorîxo Poronî sîni Kiraiso tîni nawîni mikárîniþa oenîrî peá nîniþmorî emî nîmoarîñjîpîmî dánî nionî gî nîrîxîmeáyî —Ayî gî ámá gwî axîrî imónîgîfáyrî nání rarîñjîni. Ayî Kiraisomî dñjî wîkwîropîrî nání arîrá wîpaxî eñánáyî, “Xe peá onîmoni.” nimónîpaxîrîni. ⁴ Ayî gî Isîrerîyî nání rarîñjîni. Gorîxo xegî piaxî menî wîmîxîñjîyîrîni. Moseso tîni ámá dñjî meanî e nemerîná Gorîxoyá apákîkî inarîñjîpî sîñwî wînagîfáyrîrîni. Gorîxo “E nîseaiimîfárinî.” réroarîñjîpî arîá wiagîfáyrîrîni. Njwî ikaxî Moseso eañjîpî meagîfáyrîrîni. Omî yayî wianîro nání epaxî imónîñjîpî nání nîjîfá imónîgîfáyrîrîni. Sîmîmanîyîo dánî Gorîxo “E nîseaiimîfárinî.” urîñjîyîrîni. ⁵ Xiáwo írîñjî xámî imónîgîfáwa, ayî ayîyárinî. Ayîyá xiáwîyo dánî yeáyî neayimîxemeanîfa nání imónîñjo ámá imónîñjîrîni. Amîpî nîyonî seáyî e wîmónîñjo, ayî orîni. O Gorîxo, anîñjî íníná nene yayî umepaxî imónîñjîrîni. “E éwanîgîni.” nimónarîni.

Ámá Gorîxo ía yamîxárinîyî nání urîñjîpî nánîrîni.

⁶ Gî Judayî nápi Jisasomî rîwî umogîá eñagi aí “Xwîyá Gorîxo ayo ‘E nîseaiimîfárinî.’ urîñjîpî pîsfî weárinî.” rîpaxîmanî. Ayî rîpî nánîrîni. Negî arîo Jekopoyá fwiárfawéyî nîni omî dánî nemeága nuro nání Isîrerîyî aiwî wî Gorîxoyá mimónîñagîfa nání nîni nepa

Isireriyí imónigfámani. ⁷ Ebirfamoyá fwiárfawéyí nfní ení xfoyá enagí aí nfní Gorixoyá niaíwfníj ímónigfámani. Oweoi, enjíná Gorixo Ebirfamomí re uríjíniginí, “Dixí ráríawé nepaxíj ímónigfáyí segí niaíwí wamí dání marfái, Aisakomí dáníní nemeága upfírfáriní.” uríjíniginí. ⁸ Ayí ripí nání seararíjíní. Gorixo niaíwí Ebirfamo emeanjyí nfní nání “Ayí niaíwí nepaxíj ímónigfáyírfani?” niyaiwí sa niaíwí xfo Ebirfamomí sfmímanjyó dání xwíyá uríjípimí dání emeanjyí nání “Ayí nepaxíj ímónigfáyírfani?” niyaiwirí ríjíríní. ⁹ Ebirfamomí sfmímanjyó dání re uríjí enagí nání, “Xwiogwí wóomí rínáníj ímónáná Seraí niaíwí wo ríxa xiríjáná ámí bímfáriní.” uríjí enagí nání raríjíní. ¹⁰ “Gorixo apíni enj enagí nání seararíjíní.” marfái, Rebekaí áamá ná woní, negí arfo Aisakoyá niaíwí ayáf agwí enáná enjípimí dání ení axípi síwá réníj neaiaríní. Áamá nepa xfoyá imónigfáyí áamá emeánarígífpimí dání imónarígífámani. ¹¹ Niaíwí ayáf Iso tñí Jekopo tñí síní mixelí agwíyó neríná síní nanj bí eri sípí bí eri mepa enáná Gorixo áamá xfo yaríjípí nání re oyaiwípoyíní, “O áamá nioniyá oimónífpoyíní fái niyamíxárfírnáyí, wíwaníjyí wígfí nanj epírfápiraní, sípí epírfápiraní, apí nání dñj nímorí fái yamíxárfímaní. Sa xewaníjo e emfáníri enjwípeáragípi nání dñj nímorí ámayó fái yamíxárfíriní.” Dñj e oyaiwípoyíní ¹² Rebekaí re uríjíniginí, “Xiráo xogwáomí ínímí wurífnírfáriní.” uríjíniginí. ¹³ Bíkwyó dání re ríjínípi, “Gorixoní xogwá Jekopo nání nínimóníri aí xiráo Iso nání mímimónaríní.” ríjínípi nioní “Gorixo xfo wimónaríjípíní yáraríjíní.” seararíjápí tñí xixení ríníní.

¹⁴ Ayínání píoi raniréwíní? “Gorixo ámayó fái niyamíxárfírná enjpi nípikwíní menjíriní.” raniréwíní? Oweoi, wí e rípxí mímimóníní. ¹⁵ Ayí ripí náníriní. Moseso Gorixomí ríxíj uráná Bíkwyó níníní eáníjpa Gorixo re uríjíniginí, “Áamá nioní wá owianímínírná ananí wá wianímífní. Áamá nioní ayá urímíxímínírná ananí ayá urímíxímífní.” ¹⁶ Gorixo e uríjí enagí nání ayí áamá wígfí dñj tñí “E oimónaneyí.” yaiwíaríjagífa nání fái yamíxárfírníjyí ímónarígífámani. E i oimónaneyíníro aníj miní yaríjagífa nání fái yamíxárfírníjyí ímónarígífámani. Sa Gorixo wá wianaríjípimí dání fái yamíxárfírníjyí ímónarígífáriní. ¹⁷ Bíkwyó dání Moseso tñjíná Gorixo Isipíyí mixelí ináyomí re uríjí enagí nání nene ananí dñj axípi mopaxíriní, “Nioní xopírárfí síapimí dání enj eáníj nioniyá síjání píaumímí íníri yof nioniyá xwífa nírimíní yaní níwéa urí éwínígíníri nioniyá dñj tñí joxí mixelí ináyí nímimóníri menjweaxoxíriní.” ¹⁸ Gorixo e uríjí enagí nání nene re niyaiwirane níjfa ímóníjwíní, “Áamá ‘Wá owianímíní.’ wimóníjyó wá wianaríjíní. Áamá ‘Dñj wakísf oínífpoyíní owimíxímíní.’ wimóníjyó dñj wakísf ínípíri nání wimíxárfíriní.” niyaiwirane níjfa ímóníjwíní.

“*Gorixo nípikwíní míyaríníní.*’ rípxí mímimóníní.” uríjínáníriní.

¹⁹ Seyíné re nírpíráoi, “Joxí neararíjípí nepa enánáyí, Gorixo pí nání áamá wígfí sípí egfápi nání síní ayairírfí wiaríjíní? O ‘Áamá xe apí apí oimónífpoyí.’ yaiwíaríjípí áamá go pírfí urakípxí ímimóní? Oweoi, wí e mímimóníjagí nání raríjwíní.” E nírná ²⁰ re searímífní, “Seyíné pí ámayíné nímimónáná Gorixomí xixewíámí wiaríjoi? ‘Xwárfá

sixí xwáá t́ni imixífwá imixaríjomi “Niíwáni imóníjapi pí nání e nimixíni?” uríniñoi.’ riseaimónaríni? ²¹ ‘Xwááá sixí imixaríño xwáá axí xéfpimi dání xwááá sixí wíxaú nimixíríná wíwá ayí aiwá ríá nání imixírí wíwá ráf sixí yiníntá nání imixírí epaxí mimóníni.’ riseaimónaríni?” searímíni. ²² Gorixo “Ámá íwí egíápi nání wikí nóniñpí owíwapiyimíni.” wimóníni “Pírí umamómi nání gí ení eáníñpí síwá owíwapiyimíni.” wimóníni nerí aí ámá xwááá sixí xwíríá ikixeníwínigíníni ipímoáríniñyíniñí imónígíayo apaxí mé pírí mumamó kikiíá nerí sa síñwí níwíga waríñagí nání ámá go xixewiámí níwirí “Joxí nípkwíni míyaríni.” urípaxí imóníni? ²³ O ámá xwááá sixí wá wianíimígíníni ipímoáríniñyíniñí imónígíayo —Ayí ení seáyí e xó imóníñpí bí imóníríxíníni enína dání ipímoáríniñyíniñí. Ayo wá wianaríná ámá níni síñwí níwíníro re yaiwíríxíníni, “Seáyí e Gorixo imóníñpí, ayí xegí bí imóníñí apíríani?” yaiwíríxíníni wíniyo apaxí mé pírí mumamó kikiíá néra uñíríni. ²⁴ Ámá xwááá sixí wá wianíimígíníni ipímoáríniñyíniñí imónígíayí, ayí neneníni. Nioniyá oimónípoiñíni wéyo íá neaumíríñeneríni. Gí Judayí wíenentí íá neaumíríñímani. Émá wíyo ení íá umíríñíríni. ²⁵ Nioní “Gorixo émayí ení nioniyáyí oimónípoiñíni wéyo íá umíríñíríni.” seararíñapi enína xwíyá wá rókiamoagí Xoseao Bíkwíyo níriñí eaní rípi t́ni xixeni ríniñí, “Ámá Gorixoniyá mimónígíayí nání ‘Gí ámáríni.’ rírí ámá dñí sixí muyipa enáyí nání ‘Gí dñí sixí uyiñáyíríni.’ rírí emíáríni. ²⁶ Aní nioní ‘Ámá nígyínémani.’ uríñapi nání re rípiñíríni, ‘Niaíwí Nwá dñí níyímiñí t́ñoayíríni.’ rípiñíríni.” Xoseao e níriñí eaníríni. ²⁷ Enína wá rókiamoagí Aisaiaoyí ríniño Isíreriyyá íwiáríawéyí nání níriñí re ríñíríni, “Isíreriyyá íwiáríawéyí ámá obaxí iníki rawírawápami eníyí imóníñpa imóníñagí aiwí Gorixo árínípiñí yeáyí uyimíxemeaníáríni. ²⁸ Ámíná Gorixo ‘Xwáá t́yo ñweagíayo pírí umamóimígíníni.’ ríñpí níyáríni síni mé pírí umamóáríniñí enagí nání raríniñí.” Aisaiao e níriñí eaníríni. ²⁹ “Gorixo xegí Judayo wá níwianípa neríñáyí, wí yeáyí uyimíxemeaníyí imónípaxí meníni.” oyaiwípoiñíni nání Aisaiao ámi rípi ení ríñíríni, “Ámínáo —O aníñají níni símiñí wínarígíoríni. O Isírere negí ámá bí xe onweápoiñíni síñwí míneanípa nerí síñwíríyí, ámá aní Sodomíyí ríniñípiñí ñweáyí t́ni Gomorayí ríniñípiñí ñweáyí t́ni níni aníá imónagíápa nene ení imónanírí enwáríni.” níriñí eaníríni.

“Judayí xeríwí xídariíá enagí nání wé rónígíayí mimónígíáríni.” uríñí náníríni.

³⁰ Ayínání nene píoi raníréwíni? Sa rípi raníwíni. Émayí wí “Gorixo ámá nání ‘Gí wé rónígíayíríni.’ níráríná ayí apimí dání ráraríñíríni?” níyaiwíro “Wé róníñwáyí” oimónaneyíniñíro aníñí míni mepa nero aí api t́ni xixeni imónígíawixíni. Wé róníñí Gorixo ámá Jisasomi dñí wíkwíroaríñagí níwíníniñí ráraríñípi api t́ni xixeni imónígíawixíni. ³¹ E imóníñagí aí Isíreriyyí ñwí ikaxí ríniñípiñí níxídíniñípiñí dání wé róníñí oimónaneyíniñíro aníñí míni neróná wé róníñí ñwí ikaxí eáníñíyo ríniñípiñí t́ni xixeni mimónígíawixíni. ³² Ayí pí nání api t́ni xixeni mimónígíawixíni? Ayí Jisasomi dñí níwíkwíroríñípiñí dání oimónaneyíniñíro mé wígi dñí t́ni ñwí ikaxí

ríninjí rípimi níxǵdírane oimónaneyíníro yarínjagíá nání wé róninjí apí tǵní xixeni mimónigǵawixíní. Ayí Jisasomí —Judayí Jisasomí nípǵkíro aí “Gorixomí xewaxomí wǵj píkipaxenemání. Ayínání o Gorixomí xewaxomání.” raríǵǵá enjagí nání o sǵná ámá níkirípeaánírí ná eánarigǵóninjí imónínjoríní. Omí níkirípeaáníro náninjí eánigǵawixíní. ³³ Bǵkwíyo dání apí nání xixeni re nírinírí eáníní, “Arǵá époyí. Gorixoní dǵwǵ Saioniyí ríninjípimi —Apí Jerusaremíyo ríníní. Apimí ámá níkirípeaánírí ná eáníro sǵmirírǵ wirí epǵrǵá nání sǵná wo e tǵíní. E nerí aí omí dǵnjí wǵkwǵróǵáyí xǵo rínjǵpí tǵní xixeni wiínǵá enjagí nání ayá wí epǵrǵámani.” Bǵkwíyo dání xixeni e nírinírí eáníní.

10

“Judayí nápi Kiraisomí dǵnjí mǵwǵkwǵróǵá enjagí nání Gorixo yeáyí uyimíxemeánǵmaní.” urínjǵ náníníní.

¹ Gǵ nírixǵmeáyǵné, Gorixo gǵ Isíreriyo yeáyí uyimíxemeáwǵnigínírí íkǵnínjǵ sǵpí niarínjagí nání omí rǵxínjǵ anínjǵ miní wuríyarínjáríní. ² E nerí aí ayí yeáyí mǵyimíxemeánínjoi. Nioní ayí yaríǵǵápi nání píránínjǵ dǵnjí íá níxírírí nání áwanǵ rarínjíní. Ayí Gorixomí oxǵdaneyíníro sǵmǵ níxeadǵpéníro nero aí píránínjǵ dǵnjí nenǵwípémáná mǵyarínjoi. ³ Ayí rǵpí nání seararínjíní. Ayí “Ámá e yaríǵǵápipimi dání Gorixo ‘Wé rónigǵáyǵnériní.’ urarárínjǵrǵání?” níyaiwirǵná xenǵwǵ yaiwiaríǵǵáriní. Xenǵwǵ dǵnjí re níyaiwiro, “Negí píránínjǵ yarínjwápipimi dání Gorixo ‘Wé rónigǵáyǵnériní.’ nearínǵáriní.” níyaiwiro apíní níxǵdíro nání Gorixomí yeáyí sǵmanǵwǵyónínjǵ mǵwurǵnǵpa ero “Apí neróná wé rónigǵáyǵné imónípǵrǵáriní.” rárínínjǵpipimi mǵxǵdípa ero egǵá enjagí nání seararínjíní. ⁴ Gǵ Judayí dǵnjí re moaríǵǵápi, “Nǵwǵ íkaxǵ rínínjǵpipimi níxǵdírinjǵyo dání wé rónínjwaéne imónánǵwáriní.” Dǵnjí e moaríǵǵápipimi Kiraiso pírǵ wiaíkimonǵríní. E enjǵ enjagí nání omí dǵnjí wǵkwǵróǵá gǵyǵ gǵyǵ nání Gorixo “Wé rónigǵáyǵríní.” rárínǵáriní. ⁵ Moseso ámá wé rónigǵá imónípǵrǵá nání njwǵ íkaxǵ eánínjǵpipimi xǵdaríǵǵáyí nání nírinírí rǵwamínjǵ nearǵná rénínjǵ rínjǵríní, “Ámá wé rónigǵá imónípǵrǵá nání njwǵ íkaxǵ eánínjǵ rǵpí nípíní yaríǵǵáyí xixeni e nerínjǵpipimi dání dǵnjí níyǵmínjǵ tǵǵá imónípǵrǵáriní.” ⁶ Wé rónínjǵ ámá njwǵ íkaxǵ eánínjǵpipimi xǵdaríǵǵápipimi dání imónínjǵpǵ nání Moseso e rínjǵ enjagí aiwí dǵnjí wǵkwǵrówápipimi dání “Ámá wé rónigǵáyǵríní.” rárínínjene Kiraiso yeáyí neayimíxemeánǵa nání rǵxa níweapírí nípémáná ámí wiápǵnǵmeanǵ enjagí nání Bǵkwíyo dání nírinírí eánínjǵpa re rarínjwáriní, “Re mǵyaiwinǵpaní, ‘Anǵnamí nání gene peyanǵwáǵání?’ mǵyaiwinǵpaní. Ayí xwíyǵá ‘Apimí dání Gorixo ámáyo yeáyí uyimíxemeánǵáriní.’ rínínjǵpí arǵá wianǵwá nání Kiraisomí anǵnamí dání gene nípeyirane nípemeámí weapanǵwá nání rarínjíní. ⁷ Rǵpí ení mǵyaiwinǵpaní, ‘Sírírǵkǵ sǵrǵwǵ mayí imónínjǵmí nání gene weanǵwáǵání?’ mǵyaiwinǵpaní. Ayí Kiraisomí amí dání gene níwepǵnǵirane nípemeámí yapanǵwá nání rarínjíní.” ⁸ Bǵkwíyo xwíyǵá Gorixoyápi nání píoǵ ríníní? Rǵpí re ríníní, “Xwíyǵá apí ná jǵamí mimóníní. Anǵwí e segǵ sǵmǵmanǵ tǵnjǵ e imónínjagí nání apí ananí xwíyǵá ríro dǵnjí moro epaxǵ imóníní.” Bǵkwíyo e ríníní. Xwíyǵá ámá Jisasomí dǵnjí wǵkwǵróǵrǵxínírí none wáǵ rarínjwápi nání rarínjíní. ⁹ Xwíyǵá apí, ayí rǵpíríní. Ámáǵné ayá mé Jisaso nání

“Ámináorini.” niriiri woákíki eri “O Gorixoyá dñj tñi xwáripáyo dání wiápñimeañrini.” niyaiwiri dñj wíkwírori nerínáyí, Gorixo yeáy seayimixemeanfáriní. ¹⁰ Ayí rípi searariñini, “Gorixo áamá wo Jisasoni dñj wíkwíroaríñagí niwíniríná ‘Wé róniñorini.’ ráriiri manfyo dání woákíki yariñagí niwíniríná yeáy uyimixemeari yariñrini.” searariñini. ¹¹ Nioni searariñápi Jisaso nání Bíkwíyo dání re niriñiri eániñipi tñi xixeni searariñini, “Áamá omi dñj niwíkwírorínáyí, xfo ríñipi tñi xixeni wiínfá enagí nání ayá wí winínfa menini.” niriñiri eániñipi tñi xixeni rariñini. ¹² Ayí rípi nánirini. Áminá dñj nineneni wíkwíroaríñwáo —O áamá arirá neaíwiniñini yariñf wiarigfá niyoni wá bi onimiápi mñwianí ayá wí wianariñorini. O ná woni enagí nání Judayo xegí bi wiiri émáyo xegí bi wiiri yariñfmaní. ¹³ Bíkwíyo re niriñiri eániñipi rípi “Giyí gíyí Ámináo yeáy oniyimixemeanri yariñf wífáyo yeáy uyimixemeanfáriní.” niriñiri eániñipi nioni searariñápi tñi xixeni axípi riniñagí nání searariñini. ¹⁴ Áamá wo gí Judayí nání re níránáyí, “Kiraisoni dñj mñwíkwírogfá enagí nání arige nero yeáy oneayimixemeanri yariñf wipfáoi? O nání arfá mñwigfáy enagí nání arige nero dñj wíkwíropfáoi? Áamá wo o nání wáf muríñf enagí nání arige nero arfá wipfáoi? ¹⁵ Gorixo áamá wa wáf uripfá nání murowáriñf enagí nání arige nero wáf uripfáoi?” Áamá wo Poroni rariñápi pñr nírakimíñiri nání e níránáyí, re urimíñi, “Bíkwíyo dání ‘Áamá xwíyá yayí winipaxí imóniñipi wáf urimearigfáy nurémeañfá ayí awiaxíñini.’ niriñiri eániñagí nání wáf uripfá nání Gorixo ríxa murowáripa reñniñini? ¹⁶ Wáf ourimépoyniri urowáfagí aí Judayí nñi xwíyá yayí winipaxípi píráníñf xixeni arfá niwiro mñxfdígfawixini. Wfá rókiamoagí Aisaiao Bíkwíyo re niriñiri eañrini, ‘Ámináoxini, none áwanf urariñwápi gíyí arfá nñeairi dñj íkwíroariñoi? Oweoi, wí e miyaríñoi.’ Niriñiri eañf api nioni searariñápi tñi xixeni imóniñagí nání rariñini. ¹⁷ Ayínáni nene niñfá rípi imóniñwini. Áamá xwíyá Kiraiso nání arfá niwiríñfyo dání dñj wíkwíroarigfáriní. Áamá wí xwíyá api wáf urarigfápi dání arfá wiarigfáriní.” urimíñi. ¹⁸ Áamá wo “Xwíyá Kiraiso nání wáf rariñfápi Judayí nepa arfá rífa wígfawixini?” níránáyí, re urimíñi, “Aga ríxa arfá wígfawixini. Bíkwíyo dání re niriñiri eániñi, ‘Áamá xwíyá ríri nírímíni ñweagfáy wígf manf ríxa arfá wígfawixini. Áamá añf nímíni ñweagfáy wígf xwíyápi ríxa arfá wígfawixini.’ niriñiri eániñagí nání ‘Judayí ríxa arfá wígfawixini.’ rariñini.” urimíñi. ¹⁹ Ámi áamá wo “Xwíyá wáf uragfápi nání Judayí majfá imónagfáñani?” níránáyí, re urimíñi, “Oweoi, émáyí aí niñfá imóniñánáyí, ‘Judayí niñfá mimónagfáriní.’ rípxí menini.” urimíñi. Moseso Gorixo nání re niwuriñiri eañf enagí nání rariñini, “Judayíné Gorixoní áamá xejwí wíyo píráníñf meariñagí sñwí nñaniríná sipí dñj waiwipfáriní. Áamá seyíne ‘Majfá imónigfáyíñini.’ waiwiarigfáyo píráníñf meariñagí sñwí nñaniríná wíkwí wónipfáriní.” Moseso e niwuriñiri eañf enagí nání rariñini. ²⁰ Judayí “Gorixo émáyo marfái, nenení neamimíñifáriní.” yaiwiaríñagfá aí wfá rókiamoagí Aisaiao ení xwíyá Gorixo nání niwuriñiríná ayá igí mé nerí re

níwuriyiri eanírini, “Ámá omi ge dání winímeaniréwiniri miyarigfáyí Gorixoní ríxa síjwí nanímeagfáyíriní. Ámá Gorixoní nání yarińf mípípa egfáyo níwanítoni xámí piaumímí winíjaríní.” Émáyf nání Aisaiao e nírirí ríwamíńf nearí aiwí ²¹ gí Isíreríyf nání Goríxo ríńf rípí ríwamíńf eanírini, “Ayí Goríxoní tífámíni obípoyníri aníńf miní wé awiá níwíaxídíríná ná mé ámá maní níwíaikiri ríwí síwífá yiri yarińf wé awiá wíaxídíńaríní.” nírirí eanírini.

11

“Isíreríyf áríní bimi Goríxo wá wíanaríńf rípí wímeaaríní.” uríńf náníríní.

¹ Ayínání “Goríxo xegí Isíreríyo ríxa aníńfíní ríwí umoníríní.” rímíniréiní? Oweoí, wí e rípaxí meníní. Nioní ení Isíreríyf woníríní. Ebírámoyá íwíaríawéyf woníríní. Síyikí Bejímano tńní imóníńá woníríní. Nioní e imóníńáoní aí Goríxo wí ríwí mínímoní enagí nání “ ‘Isírerí níyoní ríxa aníńfíní ríwí umoníríní.’ rípaxí meníní.” seararíńfíní. ² O xegí ámáyo —Ayí amípí síni mimóníńáná fá yíyamíxímí eníyfíní. Ayo wí ríwí umonímaní. Wfá rókíamoagí Irajiao nání Bíkíwíyo nírinírí eáníńf rípí síni majfá rimóníńo? O Goríxo ayo ení xíxe ríwí umówinígínírí xegí Isíreríyf nání aníńúmí ikaxí nuríríná re uríńfínígíní, ³ “Ámínáoxíní, díxí wfá rókíamoarígífawamí nowamíní píkiro joxí nání rídíyowá epírífa nání íraf oníńfíyf rípínamí ero éfá enagí nání joxí díńf ríkíwíroná yoparoní ńweaníní. Nioní ení nípíkianíro nání ríxa pífá níaríńo.” urfagí aí ⁴ Goríxo pío uríńfínígíní? “Joxíní marfáí, ámá níni nioníyá imóníńfíyf 7,000 imóníní. Ayí wayá ńwífá xopaíkígf imóníńf Bíaríyí ríníńfípímí xómíńf níyíkíwíro yayí mumearígíyfíní.” uríńfínígíní. ⁵ Ayínání eníńá e imóníńf rípa agwí ríná ení axí rípí áríní wí Goríxo xegí wá wíanaríńf rípí tńní xíxeni neríná fá neayamíxíńf áríní wíene ńweanwíní. ⁶ Goríxo ámáyo fá nuyamíxíríná xegí wá níwíanaríńf rípímí dání fá uyamíxíńf enagí nání “Ámaéne naní bí yaríńagwí níneanírí nání fá neayamíxíńfíní.” yaiwípaxí meníní. Ámá naní yaríńagfá nání fá nuyamíxírí síńwíríyf, wá wíanaríńf rípí mimóní, mimóní wá wíanaríńf rípí imónímínírí eníriní. ⁷ Ayínání pío rípaxíríní? Isíreríyf wé róníńf apí oimónaneyíníro aníńf miní yarińf rípí mimónípa egfá aiwí ámá Goríxo xegí díńf tńní fá uyamíxíńfíńf xíxeni imónígíaríní. Wíníyf Goríxoyá díńfíyo dání wígf díńf ríxa wakísí inígíaríní. ⁸ Nioní seararíńf rípí tńní xíxeni Bíkíwíyo dání re nírinírí eáníńf rípa, “Ayí díńf píraníńf nímore ‘Goríxo apí neaíwapíyímínírí rífa yaríní?’ míyaiwí éfíríxínírí káká síńwí anírí aríkíwíkwí arfá wírí díńf xaxá merí epírí wímíxíńf enagí nání apí e néra níbífásáná agwí ríná ení síni yaríńo.” Bíkíwíyo dání e nírinírí eáníńf rípa agwí ríná xíxeni díńf wakísí inaríńo. ⁹ Depito ení re ríńfíní, “Ayí ‘Níwayíronírí ńweanwíní.’ níyaiwíro maiwí ńweanáná aiwá yayí yaníro nání nímíxíro narígíapí díńf Goríxoxíníyá tńní xe sípogwíńf imónírí míréníńf imónírí éwínígíní. Xe níkírípeaánírí ná eánarígíapíńf imónírí rífa meaarínarígíapíńf imónírí éwínígíní. ¹⁰ Goríxoxí yaríńf rípí nání síńwí anopasfínírí nání joxíyá díńf tńní síńwí xe sfá uyínírí joxí yaríńf rípí nání majfá nero íkárínarígíapí xe

anîjî aiwá fá xwénîjî nîmearîkwîniîmî emero éfrîxîniî.” Depito e rîjîpa gî Judayî nápi xîxenî apî nero dîjî wakîsî inarîjoi.

“Judayî manî wiaîkigî fá enagî nânî Gorîxo émáýîné yeáyî seayîmîxemeaarîniî.” urîjî nânîrîniî.

¹¹ Ayî nânî ámá wo yarîjî re níánáyî, “Judayî Jisasomî dîjî mîwîkwîropa nero nikîrîpeaânîrî ná neánîrî nîjî neróná anîjî axîpi e imónarîwanîgîniî egîáranî?” Yarîjî e níánáyî, re urîmîniî, “Aga oweoi, ayî wiaîkigî fá enagî nânî Gorîxo émáyo yeáyî uyîmîxemeaarîniî. Judayî o émáyo nanî wîiarîjagî sîjwî nîwîniîróná sipî dîjî nîwîaiwîro Jisasomî dîjî owîkwîrópoyîniî nânî e yarîniî.” urîmîniî. ¹² Ayî manî wiaîkigî fá enagî nânî agwî rîná Gorîxo ámá xwî fá tíyo jweagî fá wînyo nanî ayá wî nîwîiriî aiwî Judayî Gorîxo fá uyamîxîjî nîni rîxa Jisasomî dîjî nîwîkwîrorînáyî, émáyo enî nanî xwapî ayá wî wîinîárîniî. Judayî nikîrîpeaânîrî ná eánîgî fá enagî nânî Gorîxo émáyo nanî ayá wî nîwîiriî aiwî Isîrerî Gorîxo fá uyamîxîjîyî nîni Jisasomî dîjî nîwîkwîrorînáyî, émáyo nîwîiriîná xámî nanî wîijîpa mé ámî seáyî e imónîjîpiî wîinîárîniî.

¹³⁻¹⁴ Agwî Romîyo jweagî fá émáýîné xwîyî fá bî osearîmîniî. Gorîxo émáyo wáf ourîniîrî nîrowárènapîjoniî enagî nânî nioni e nerîná ripî enî yarîjîrîniî. Gî ámá gwî axîrî imónîgîyî “Gorîxo émáyo nanî rîa wîiarîniî?” nîyîwîro sipî dîjî wîaiwîarîgîápîmî dánî wierîkiemeáîmîgîniîrî xîo émáyo ourîniîrî nîrowárènapîjîpî yarîjîrîniî. E nerîná “Gorîxo e éwîniîgîniîrî nîrowárènapîjîpî seáyî e imónîjîpîrîfîniî?” nîyîwîrî yayî tîni nêra warîjîrîniî. ¹⁵ Ayî ripî searîjîniî, “Gorîxo Isîrerîyo rîwî umonîpîmî dánî ámá xwî fá tíyo jweagî fá wînyî tîni xîo nawîniî pîyî fá wîrîniîgîyî imónîjagî fá nânî Isîrerîyo ámî numîmîniîrîná ayî rîxa xwârîpáyo dánî wîápîniîmeáýîniîjî imónîpîrîfîrîniî. ¹⁶ Bisîkerî fá iwamîó nimîxîrîná xámî bî onîmiápiî nîxerî ‘Rîpiî, ayî Gorîxo nânîpîrîniî.’ nîyîwîrî táná nápi nîpîniî Gorîxoyânîjî imónarîjîpa Judayî fwiârîawéwa Gorîxoyá imónîgî fá enagî nânî rîwîyo imónîgîyî enî axîpi oýá imónîpîrîfîrîniî. Íkî fá pîpîjî wîrî ‘Gorîxo nânîrîrîniî.’ nîyîwîrî nîtirînáyî, reñî enî oýá imónîjîpa Judayîyá xiáwo írîjîyî Gorîxoyá imónîgî fá enagî nânî rîwîyo imónîgîyî enî axîpi oýá imónîpîrîfîrîniî.” searîjîniî. ¹⁷ E nerî aí ewayî xwîyî fá ripî osearîmîniî, “Gorîxo xegî Judayo rîwî numorîná íkîá oripî reñîniîjî bî nóreariî émáýîné —Seyîné reñî oripî ámá îwî fá urarîgî fá marîái, oripî xegîpiî yaparîjîpîmî dánîniîjî reñî eánîgîyînéniî. Seyîné Gorîxo nîmearî wînyî reñî eánîgîe seanwîrîrîfî enagî nânî seyîné oripî pîpîjîpîmî dánî iniîgî nîniîrîná Judayîyá xiáwo írîjîyo Gorîxo nanî wîagîpîmî dánî iniîgîniîjî nîniîrî reñî wînyî tîni pîránîjî reñî onarîgîfîrîniî. ¹⁸ E nerî aiwî Judayo Gorîxo rîwî numorîná reñîniîjî óreanjîyî nânî wârîxayîné mimónîpa époyî. Wârîxane oimónaneyîniîrónáyî, xámî pîránîjî dîjî nîyîaikîrorî re mófrîxîniî, ‘Reñene pîpîjî nânî iniîgî ímîxarîjwámaniî. Pîpîjîyî —Ayî Judayîyá xiáwo írîjîyîrîniî. Ayî nene nânî iniîgî ímîxarîjîrîniî.’ mófrîxîniî.” osearîmîniî.

¹⁹ Émá Jisasomî dîjî wîkwîroarîgîyîné re nîránáyî, “Nene neanjîrîrîmîniîrî nânî ayo óreanjîrîniî.” nîránáyî, ²⁰ re searîmîniî, “Seyîné ananî rarîjoi. Ayî Jisasomî dîjî mîwîkwîroarîjagî fá

nâni ôreanîrîni. E nerî aî seyîné enî píyo dâni marîái, sa dîñî wîkwîroarîgîápimî dâni ôreae seanwîrârîñîyîné imónîgîáyîné enagî nâni wá mimónîpa ero wáyî ero éfrîxîni.” searîmîni. ²¹ Gorîxo “Renî íkîá bimî dâni nôreari ñwirârîñî marîái, íkîá ná apâmî dâni eánîñîpî xe oeanîni.” mîyaiwî ôreanî enagî nâni émáyîné enî “Xe oeanîni.” mîyaiwî axîpi neaôreanîgîniñî “Wáyî éfrîxîni.” searîñîni. ²² Ayînâni Gorîxo ámáyo wá nîwianîrîfná wirî wikî tîni nîwirîfná wirî yarîñîpî nâni dîñî mórîxîni. Jisasomî dîñî mîwîkwîropa nerîñîpimî dâni nikîrîpeaánîrî nânîñî eánîgîáyo Gorîxo wikî tîni nîwirî aiwî émáyîné wá seawianarîni. Seyîné dîñî wîkwîroarîgîápimî dâni anîñî wá seawianîpaxî imónîñánáyî, ayî ananî wá nîseawiaga unîárîni. E mepa nerîfnáyî, seyîné enî seawákwîmo nânîyi. ²³ Renî ôreamonîñîñî imónîgîáyî enî dîñî mîwîkwîró yarîgîápi rîxa emî nîmoro dîñî wîkwîróánáyî, Gorîxo wigî ôreanî dâni ámi ñwirârîñîrîni. Gorîxo ananî ámi ñwirârîpaxî enagî nânî rarîñîni. ²⁴ Émáyîné Gorîxo íkîá orîpî xegîpî yaparîñînamî dâni nôreari áma aiwá omîñî nerîfná mepa yarîgîápa nerî ámáyánami seanwîrârîñî enagî nânî xegî anamî dâni ôreanîpî anîpaxî ámi wigî axînamî ñwirârîpaxî imónîñagî nânî searîñîni.

“Gorîxo ámi Isîrerîyo yeáyî uyimîxemeanîrîni.” urîñî nânîrîni.

²⁵ Gî nîrîxîmeáyîné, seyîné “Nene dîñî émî saímî monîwaénerîni.” nîyaiwîniñî “Gorîxo xegî Judayo anîñîni emî monîrîni.” yai-wîpîrîxîniñî xwîyîá yumîlî imónîñî rîpî nânî majîá oimónîpoyîniñî mînimónarîni. Xwîyîá yumîlî imónîñîpî, ayî rîpîrîni. Émá Gorîxo fá uyamîxîñîyî nîni xîo tîámîni bîpîrîe nânî Isîrerîyî nápi dîñî wakîsî nîga upîrîrîni. ²⁶ E néra numáná enîáná Gorîxo Isîrerî nîyonî yeáyî uyimîxemeanîrîni. Nionî searîñîpî Bîkwîyo dâni xwîyîá nîrîniñî eánîñî rîpiaú sopîñî nîwarîni, “Éfî neamîniñîo dîwî Saionî —Dîwî Saionîyi rîniñîpî Judayîyá anî e nânî rîniñîpîrîni. Éfî neamîniñîo dîwî Saionî ñweanîwaéneyáo nimónîrî Jekopoyá fîwiárîawene uyîniñî yarîñîwápi emî neawiaíkîmonîrîni.” nîrîniñî eánîrî ²⁷ ámi wî e “Gorîxonî wigî fîwî egîápi yokwarîmî nîwiirîfná ‘Rîpî nîwiimîrîni.’ réroárîmîni.” nîrîniñî eánîrî enîpiaú nionî searîñîpî tîni xîxenîrîni. ²⁸ Judayî xwîyîá yayî neainîpaxî imónîñîpî rîwîfî numoro nânî Gorîxomî sîmî tîni wiarîgîáyî imónîñagîfa nânî Gorîxo émáyîné nanî seaiiarîni. E nerî aî Gorîxo wigî xiáwo írîñîyo fá uyamîxîñî enagî nânî xîoyá dîñî sîxî uyîñîyî imónîñîo. ²⁹ Gorîxo wá nîwianîrîfná anîpá nîwirî nionîyá oimónîpoyîniñî wéyo fá numîrîrîfná ámi yarâpîmîó mîwiarîño enagî nânî rarîñîni. ³⁰ Émáyîné enîáná Gorîxomî wiaíkîagîfa aiwî agwî rîná Judayî xamîñîyî wiaíkîarîñagîfa nânî Gorîxo seyîné ayá searîmîxarîni. ³¹ Judayî Gorîxo émáyîné ayá searîmîxarîñagî nîwîniñîfná sipî dîñî nîseaiawîrî ámi xîo tîámîni kîniñîmónáná xamîñîyo enî ayá urîmîxîñîfa nânî émáyîné wiaíkîagîfápa ayî enî axîpî nero xîomî wiaíkîarîñîo. ³² Gorîxo áma nîyonî Judayorani, émáyorani, ayá urîmîxîñîmîgîniñî “Áma nîni gî manî nîwiaíkîarîgîáyîrîni.” nîrârîrî gwîñîñî yârîñîrîni.

“Gorîxo dîñî émî saímî monî enagî nânî yayî uméwanîgîni.” urîñî nânîrîni.

³³ Gorixo dñj émf saímf mori nijfá imóniri enjpi aga seáyi e imónijagí nání nioní mñj sñjá weánipaxíriní. Nene ámaéne dñj o “E éimigini.” nýaiwirí monjpi nání anñj miní yarñj niga nurane aí “E rfa mont?” yaiwipaxene menini. Nene dñj o nímori yarñjpi nání anñj miní “Arige nímori rfa yarñj?” nýaiwirane aí mfkípi nání xixeni dñj mopaxene menini. ³⁴ Nioní seararñjápí Bkwíyo dání re nírñirí eánñjpi tñí xixenirini, “Ámináo dñj moarñjpi nání áma wí nijfá rimónijoi? Oweoi. Omí áma wí píranñj dñj ureñwípegfáraní? Oweoi. ³⁵ Áma gíyí wínyí xámí wífápí nání xfo wipaxí imónijorini? Oweoi.” nírñirí eánñjpi nioní seararñjápí tñí xixeni imónini. ³⁶ Amípi nñí oyá dñj tñí imóniri xegí imónijpa oyá dñj tñí sní imóniri o nánini imóniri enjagí nání rarñjini. Nene íníná omí seáyi e numéra úwanigini. “E éwanigini.” nimónarini.

12

“Ridíyowá Gorixo wimónarñjpi iníwanigini.” urñj nánirini.

¹ Ayínáni gí nírñirímeáyíné, Gorixo wá neawianayarñjagí nání enj rirémixí bí osearimíni. Nañwí noní Gorixo nání ridíyowá yárarigfápa sewanñjyíné ení o nání ridíyowá sñj síyikwí múnñj xfo wimónarñjpiññj oimónaneyiniróná “Negí dñjyo oxídaneyi.” mýaiwí “Oyá dñjyoní oxídaneyi.” nýaiwiro xamñjyíné mñí winírxini. E neróná Gorixomi yayí umeaníro nání epaxípi tñí xixeni yarñjoi. ² Gorixomi mñxídarigfáyí yarigfápa axípi mé “E éríxini.” wimónarñjpi nání nijfá imónipíri nání segí dñj xámí moagfápi xe sñj bí oneaimíxñirí sñjwí wñírxini. Xe dñj sñj bí oneaimíxñirí xfo wimónarñjpi —Apí awíaxí imóniri oyá sñjwíyo dání apání imóniri wé rónñj imóniri enjpirini. Apí nání ananí nijfá imónipaxíriní. ³ Nioní Gorixo wá nñwianirí niñjipimí dání nýínéní woxini woxini rípi osearimíni, “É imónijáonirfani?” nýaiwinirífná dñj imónijpi nání nímúrori ‘Seáyi e imónijáonirfani?’ mýaiwinípaní. ‘É imónijáonirfani?’ nýaiwinirífná dñj wíkwíroarigfá woxini woxini Gorixo e epaxo e epaxo oimónirí simíxñjpi nání dñj nímori dñj nepa imónijpi tñí xixeni ‘É imónijáonirfani?’ yaiwiniríni.” osearimíni. ⁴ Negí wará ná wirími dání wérani, síkwíraní, bí bí inñjwini. Bí bí inñjwápi tñí axípiní yarñjwamaní. Xixegíni yarñjwáriní. ⁵ E imónijpa axípi Kiraiso tñí ikárñjwaéne ení re imónijwini. Obaxene aiwí omí dñj wíkwíroarñjagwi nání nñnenení axípi wará ná bimí dání síkwí wé ayí imónijpánñj nimóniri íkwíronñjwini. ⁶ Nñnenení wá neawianñjpi tñí xixeni nñeairífná xixegíni e epaxí e epaxí oimónipoyñirí neaimíxñj enjagí nání xixegíni epaxí imónijwápi tñí xixeni oyaneyí. Gorixo xwíyá xfoyápi wíá urókiamóríxñirí neaimíxánáyí, negí dñj wíkwíroarñjwápi tñí xixeni e éwanigini. ⁷ Negí wínyo arírá wíríxñirí neaimíxánáraní, wínyo wíwapíyíríxñirí neaimíxánáraní, ⁸ enj rirémixí wíríxñirí neaimíxánáraní, xixeni e éwanigini. Negí wínyo negí amípi nñnowíayí inírxñirí neaimíxánáyí, sípí mñwí éwanigini. Negí wínyo oumenjwéapoyñirí neaimíxánáyí símf nñxadípenírane éwanigini. Negí wínyo wá wianírxñirí neaimíxánáyí, kípiñj mýí yayí tñí éwanigini.

“Kiraiso tñni ikárinigítáyíné api api néra úríxini.” uriní nánirini.

⁹ Segí wíniyo dñí sípí níríwíríná mimóní míríwíwápiyipa éríxini. Sípí imóninípi ríwímíni nímamori naní imóninípi fá xíríríxini. ¹⁰ Xexíxexírímeáyí ayá rírímíxí niníro píraniní menarígápa iníríxini. Negí wíniyo wéyo umeaneyiníro símí xeadípéníríxini. ¹¹ Ríwí síwíá míyí níríkwínirí éríxini. Ámínáomí níríxíróná xóyá kwíyípi e nííríxini rí seaimíxarinípi sijnwíríniní wíaxídfíríxini. ¹² Ámínáo seainípi nání dñí ikwímoarígápi dání dñí ní fá seainíwínigini. Xeaniní seaiméáná xwámámí wíríxini. Íníná Goríxomí ríxini urayíríxini. ¹³ Ámá Goríxoyá imónigítáyí wí dñí ikeamónariní gápa níríwíríná segí bí mání wíríxini. Ámá aní mídání wí seaiméáná segí aníyo nání nípemeámi úríxini. ¹⁴ Ámá rímewá seaiarígáyo Goríxo naní wíwínigínirí ríxini uríríxini. Ayo uramíxwínigínirí ríxini murí naní imíxwínigínirí ríxini uríríxini. ¹⁵ Ámá yayí yariní gápa níríwíniróná ayí tñni nawíní yayí ero nñwí eeariní gápa níríwíniróná ayí tñni nawíní nñwí earo éríxini. ¹⁶ Segí wíniyo nání “Wó síporini. Wó nanorini.” míyaiwipani. Ná bíni axípi ní móríxini. “Seáyí e imóniní waénerfani?” míyaiwinípa nero ámá yunígítáyí tñni ananí gwiaumí niníro eméríxini. “Nene dñí émi saimí moní waénerfani?” míyaiwinípa éríxini. ¹⁷ Sípí seaikáraná seyíné ení xíxe sípí míríwíkarípani. Ámá nñni “Api neríná xixeni rí fá yariní?” yaiwiarígápi nání dñí nímoro éríxini. ¹⁸ Dñí míríxímíni níkwímorí mepa éríxini. Ananí nepaxí enánáyí, ámá nñni tñni píyí fá níríwíríníro nñwéáríxini. ¹⁹ Gí dñí síxí seayiní gápa, ríkíkíríó seaikáráyo seyíné ení “Pírí oumamoaneyi.” míyaiwiro mé Goríxo wíki rí fá ápiáwíniní wóninípi xe ayo wímeáwínigínirí sijnwí wíníríxini. Bíkwíyo dání rípi nírínirí eániní gápa nání searariníni, “Ríkíkíríó yariní gápa nání “Goríxoní pí rí umamóimígini.” nímonariní. Ríkíkíríó seaikáráyíné maríái, níwaniníoni pí rí numamori ríniní wímífarini. Ámínáo e rínirini.” Bíkwíyo dání e nírínirí eániní gápa nání “Sewaniníyíné ‘Pírí oumamoaneyi.’ míyaiwiro xíxe míríwípa éríxini.” searariníni. ²⁰ E mepa nero Bíkwíyo dání re nírínirí eániní gápa éríxini, “Joxí tñni símí tñni inarígítáyí agwí wiariní gápa níríwíríná aiwá mání wíríni. Gwíní yeáyí wiariní gápa níríwíríná iní gápa níwirí wíríni. E níríwíríná wí gápa sípí seaiarígápi nání ayá wímoríni.” Bíkwíyo dání e nírínirí eániní gápa éríxini. ²¹ Ríkíkíríó seaikáráyo xíxe sípí níwíronáyí, ayí seyíné xopíríríniní seaiariní. Sewaniníyíné pí rí oumamoaneyiní nerónáyí, sewaniníyíné samíniní imíxínariní. Seyíné e mepa nero naní níríwírónáyí, xopíríríniní wiariní. Ayínáni sa apíni éríxini.

13

“Gapímaníyo símaníwíyóniní yeáyí wuríníwanigini.” uriní nánirini.

¹ Ámá ayí ayí gapímaníyo símaníwíyóniní yeáyí wuríníríxini. Gapímaní wí nímoniróná wí gápa dñíyo dání imónarígámani. Goríxoyá dñíyo dání imónarígáriní. O xe oimónípoi nírí sijnwí wínaniníyíni gapímaníyí imónarígápa ení gápa nání rarínini. ² Ayínáni gapímaníyo ámá gíyí wíakianíro nerínáyí, ayí Goríxo “E oimónípoi.” yaiwínípi ení pí rí rakianíro yariní. Ámá e éfáyí rí fá meááriníro yariní. ³ Ayí

rîpî nânî seararîñî. Gorîxo gapîmanî nimónîro seamenweagîáyî nanî yarîgîáyo enî óf wimîxîfîrîxîñîrî wimîxîñîmanî. Sîpî yarîgîáyo enî óf wimîxîfîrîxîñîrî wimîxîñîrî. “Neamenweagîáyî nanî wayî mepa oemîñî.” nîseaimónîrînáyî, nanîñî erîñî. E yarîñagîfa sîñyî nîseanîrînáyî, yayî seamepîrîfîrîñî. ⁴ Seamenweagîáyî Gorîxo seyîné nanî seaiîfîrîxîñîrî wimîxîñî enagî nanî seararîñî. E nerî aiwî seyîné sîpî nerînáyî, enî óf erîñî. Gapîmanîyî kikiîá éwanîgîñîrî iwanî fá rîxîrîñoi? Oweoi, Gorîxo sîpî néra warîgîáyî re oyaiwîpoyîñîrî, “O nene nanî wikî wónîñagî nanî gapîmanîyî pîrî e rîfa neamamoarîñoi?” oyaiwîpoyîñîrî seamenweagîáyî sîpî yarîgîáyo pîrî umamófîrîxîñîrî wimîxîñî enagî nanî seararîñî. ⁵ Ayînanî nene ayo sîmanwîyónîñî yeáyî wurîñîwanîgîñî. “Pîrî mîneamamopa epîrîfa nânîñî sîmanwîyónîñî yeáyî wurîñîwanîgîñî.” marîái, “Nene wonî wonî negî yarîñwápî nanî nîyaiwinîrîná ‘Ayo sîmanwîyónîñî nîwurîñîrîná, apânî yarîñwîñî.’ yaiwianîwá nanî enî sîmanwîyónîñî yeáyî wurîñîwanîgîñî.” seararîñî. ⁶ “Apânî rîfa yarîñwîñî?” yaiwianîwá nanî enî gapîmanîyo nîgwî takisî nanî mîñî wiarîñwârîñî. Gorîxo neamenweafîrîxîñîrî wimîxîñowa píránîñî neamenweaano nanî anîñî mîñî yarîñagîfa nanî seararîñî. ⁷ Seamenweagîá gîyo pí pí mîñî wîpaxî imónîñîpî ananî mîñî wîfîrîxîñî. Takisî nanî pí pí nîgwî wîpîrîfa nanî imónîgîáyo sa ananî mîñî wîfîrîxîñî. Sîmanwîyónîñî yeáyî wurîñîpîrîfa nanî imónîgîáyo e wurîñîfîrîxîñî. Wé ikwianwîyo umepîrîfa nanî imónîgîáyo e uméfîrîxîñî.

“Wîñîyo dîñî sîpî nîwirîná ñwî ikaxî rîñîñîpî tîñî xîxenî yarîñoi.” urîñî nânîrîñî.

⁸ Seyîné íwî éfápimî dánî “Nîgwî neaiapeî.” searîpaxîyîné mimónîpa éfîrîxîñî. Apî mimónî “Dîñî sîpî neaiî.” searîpaxîpîñî imónîfîrîxîñî. Pí nanî marîái, ámá wo wîyo dîñî sîpî nîwirîná ñwî ikaxî eánîñîpî tîñî xîxenî yarîñî enagî nanî rarîñîñî. ⁹ Bîkwîyo dánî rîpî rîpî rîñîñîyî, “Meanîgîáyîné wî tîñî íwî mîñîpanî. Nîwiápîñîmearî ámá mîpîkîpanî. íwî mîmeapanî. Amîpî wayî nanî sîñyî íwî mîwîñîpanî.” apî apî rîñîñîyî tîñî sekaxî ámî bî enî rîñîñî enánáyî, nîñî nawîñî nîkwîrorîná sekaxî ná bimîñî, Jisaso “Jîwanîñoxî nanî dîñî sîpî inarîñîpa ámá wîyo nanî dîñî sîpî wîfîrîxîñî.” rîñîpîmî ñkwîkwîrî inîñagî nanî seararîñî. ¹⁰ Ámá wo womî nepa dîñî sîpî nîwirîná sîpî bî wiarîñîmanî. Ayînanî “Ámá wigî wîñîyo dîñî sîpî nîwirînáyî, ñwî ikaxî rîñîñîyî tîñî xîxenî yarîñoi.” seararîñîñî.

“Jisaso weapîñîyî anwî e enagî nanî píránîñî éwanîgîñî.” urîñî nânîrîñî.

¹¹ Rîpî enî osearîmîñî. Agwî rîná nene ñweanwáíná nanî seyîné nîjîá imónîñoi. Sîá Kiraiso nîweapîrî yeáyî neayimîxemeanîyî nene dîñî iwamîfó wîkwîróáná ná jîamî imónîñîpa sîñî e mimónîñagî nanî sá wegîáyîné wiápîñîmeapaxîná rîxa rînárîñî. ¹² Sîá nîyîga núsáná rîxa wîá nókîa warîñîpa sîá nene xwîá tîyo ñweanîwá nanî imónîñîyî rîxa nóra warîñî. Kiraiso weapîñîfa nanî anwî e imónîñagî nanî ámá aikî nîrîrîñî tarîgîpa amîpî sîpî áfîwîyîná yarîgîfápî pîñî wiarîrane ámá mîxîfî nanî ikînarîgîfápî amîpî nanî ikwáwîyîná yarîgîfápî fá xîrîrane oyaneyî. ¹³ Ámá ikwáwîyîná píránîñî yarîgîfápî neranéná papîkî

erane uyínié erane mepa éwanígini. Ámá wí t́nié íwí inírane iyí ede dání onarígíápi monípa éwanígini. Xeaníjé rínímerane sípí d́njé yaiwinírane mepa éwanígini. ¹⁴ E mepa nerane negí Ámíná Jisasí Kiraiso wimónaríjépi aikíníjé níyínírane íwí nání íeapá neainaríjépi yaní nání wí d́njé mímopa éwanígini.

14

“Sérixímeáyo xwíyíá numearíro ‘Sípí yaríjoi.’ murípani.” uríjé nániríni.

¹ Ámá Jisasomí d́njé níwíkwírorífná wigí d́njé samíjé níwero ududí níwiníro “Apí nerínáyí, Goríxo negí yaríjwápi nání yayí enírífeníjoi?” yaiwinarígíáyo seyíné ananí umímínípoysi. Ayí t́nié xwíyíá xímíxímí iníprí nání umímíníprí nání mísseararíjini. Nañíni nero umímíníprí nání seararíjini. ² Ámá Jisasomí d́njé níwíkwírorífná wigí d́njé ení neáníro wí ududí mímwinípa nero “Apí nerínáyí, Goríxoyá síjwíyo dání ananí yaríjwíni.” yaiwinarígíáyí pí pí reaxí winíjépi ananí narígíárini. Ámá Jisasomí d́njé níwíkwírorífná wigí d́njé samíjé wearígíáyí nañwí míní aiwáni narígíárini. ³ Ámá “Pí pí reaxí winíjépi ananí nípaxíriní.” níyaiwiro narígíáyí ámá “Nañwí nínípaxímaní.” níyaiwiro mínarígíáyo peayí mímwinípa oépoysi. Ámá nañwí mínarígíáyí ení pí pí reaxí winíjépi ananí narígíáyo xwíyíá numearíro “Nípíkwíni mýyaríjoi.” murípa oépoysi. Ayo Goríxo ríxa umímíníjé enagí nání raríjini. ⁴ Pí pí ananí narígíáyo xwíyíá numearíro “Nípíkwíni mýyaríjoi.” urarígíá gíyíné ámá woyá xínáiwáníjé nímóníro omíjé wíarígíáyo xwíyíá numearíranénáyí, “Apáni yaríjwíni.” ríseaimónaríni? Oweoi, xwíyíá numearífná “Sípí yaríjoi.” uríri numímíníri “Ananí yaríjoi.” uríri epaxo ná woní wigí bosíworíni. Ayí nañwí nínírínáraní, mímípa nerínáraní, wigí bosíwo —O Ámíná Goríxoríni. Oyá d́njé t́nié xíomi d́njé níwíkwíróa upaxí enagí nání o ananí umímíníníárini.

⁵ Ámá wí “Síá ayi wí t́nié xíxeni mímóníni. Goríxoyá síjwíyo dání ayá t́nyí ríá imóníni?” yaiwiarígíárini. Wí “Síá wíyí seáyí e mímóní níni Goríxomi yayí umeaníwá nání apáni ríá imóníni?” yaiwiarígíárini. Ámá ayí ayí “Síá wíyí seáyí e imóníjírani? Níni axípi imóníjírani?” níyaiwirífná “Nioní e rýyaiwiaríjini?” níyaiwirí ipímóníírxíni. ⁶ Ámá “Síá ayi seáyí e imóníjýiríani?” níyaiwiro xídarígíáyí Ámínáo nene yaríjwápi nání yayí owiníníri nání e yarígíárini. Ámá pí pí reaxí winíjépi narígíáyí ení Ámínáo nene yaríjwápi nání yayí owiníníri nání narígíárini. Ayí ananí níníróná wigí narígíápi nání Ámínáomí yayí wíarígíá enagí nání raríjini. Ámá nañwí mínarígíáyí ení Ámínáo nene yaríjwápi nání yayí owiníníri nání “Apí mímípa oyaneyí.” níyaiwiro xídarígíárini. Ayí ení wigí narígíápi nání Goríxomi yayí wíarígíárini. ⁷ Ayí rípi seararíjini. Negíyí wo xíomíni yayí winíni nání síjé jweapaxímaní. Xíomíni yayí winíni nání “Opémíni.” yaiwipaxímaní. ⁸ Nene síni síjé níjwearífná ayí Ámínáo nene yaríjwápi nání yayí owiníníri yaríjwáriní. Pí pí nerífná Ámínáo yayí owiníníri yaríjwáriní. Níperífná ení yayí owiníníri pearíjwáriní.

n̄iyaiwiro xaiwí fá xiríírxini. ²⁰ Aiwá segíyí wí “N̄wárini.” yai-wiarigíápi n̄in̄ir̄iñpimí dání Gorixó em̄in̄ir̄i yar̄iñpí m̄ip̄ineamóniñ oyaneyí. Pí pí ámá narigíápi Gorixoyá s̄iñwíyo dání anan̄i n̄ipaxí imóniñagí aí ámá b̄i n̄in̄ir̄i wíyo óreámioan̄ir̄i wim̄ixáná ayí sipí yar̄ini. ²¹ Nan̄wí n̄in̄ir̄ínaran̄i, iniñgí wainí n̄in̄ir̄ínaran̄i, pí pí ner̄fná apimí dání segí sér̄ixímeá óreámioapaxí imóniñpí mepa nerónáyí, ayí nan̄í yar̄iñoi. ²² Seyíné woxini woxini Gorixó s̄iñwí ran̄iñe dání “Iniñgí wainí t̄fni nan̄wí t̄fni nání em̄fápi nání e ipi r̄iyaiwiñini?” n̄iyaiwiro ip̄imóníírxini. Ámá iniñgí wainí t̄fni nan̄wí t̄fni nání d̄iñí n̄iyaikirómáná “E ner̄fná ayí anan̄ir̄ini.” yaiwinarigíápiní x̄ídarigíáyí wigí d̄iñpí “Nioní sipíni yar̄iñini.” m̄iyaiwin̄ipa yar̄iñagíá nání yayí winar̄iñr̄ini. ²³ E ner̄i aiwí ámá wigí d̄iñí t̄fni “Nioní apí n̄in̄ir̄fná Gorixoyá s̄iñwíyo dání n̄ip̄ikw̄in̄i mimóniñáná r̄fa nar̄iñini?” yai-winarigíápi n̄iwiaik̄in̄ir̄i ner̄fnáyí, wigí d̄iñíyo dání “Sipí r̄fa yar̄iñini?” yaiwinarigíáriní. Ayí “E ner̄fná apán̄ir̄ini.” yaiwinarigíápi t̄fni x̄ixen̄i mé n̄iwiaik̄in̄ir̄i nání wigí d̄iñpimí dání “Nioní sipíni yar̄iñini.” yaiwinarigíá en̄agí nání rar̄iñini. “Gorixoyá s̄iñwíyo dání ayí e anan̄i epaxener̄ini.” m̄iyaiwiní en̄pí ar̄íki ner̄fnáyí, ayí f̄wí yar̄iñoi.

15

“Negí neaimónar̄iñpim̄ini m̄ix̄ídn̄í w̄in̄iyí wimónar̄iñpim̄ini en̄i x̄ídn̄íwan̄iḡini.” ur̄iñí nánir̄ini.

¹ Nene Jisasomí d̄iñí n̄iwikw̄íroranéná d̄iñí en̄í eán̄iñí t̄ñwaéne negí neaimónar̄iñpí nánin̄i m̄ix̄ídn̄í re yaiwiwan̄iḡini, “Ámá Jisasomí d̄iñí n̄iwikw̄íroro aí wigí d̄iñí sam̄iñí wegíáyí am̄ipí Gorixoyá s̄iñwíyo dání anan̄i epaxí imóniñpí nání ududí nero ‘Nepa e epaxímaní.’ n̄iyaiwiro x̄ídarigíáyírfani?” n̄iwiaiwimáná n̄iyun̄irane éwan̄iḡini. ² E neranéná nene d̄iñí sam̄iñí wegíáyó nan̄í wiiar̄iñwápimí dání sík̄k̄í oom̄ixaneyin̄ir̄i wigí yayí win̄ipaxí imóniñpimí x̄ídn̄íwan̄iḡini. ³ Ayí r̄ipi nání searar̄iñini. Kiraiso aí xegí wimónar̄iñpim̄ini m̄ix̄ídn̄í x̄ío Gorixomí ur̄iñpí nání B̄ikw̄íyo re n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñpa, “Ámá joxí ikayíwí r̄imeararigíápi ayí nioní en̄i n̄ir̄árini.” B̄ikw̄íyo dání apí n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñpa Gorixó wimónar̄iñpim̄ini x̄ídn̄í en̄agí nání re searar̄iñini, “Negí neaimónar̄iñpimí m̄ix̄ídn̄í d̄iñí sam̄iñí wegíáyí wimónar̄iñpimí x̄ídn̄íwan̄iḡini.” searar̄iñini. ⁴ Xw̄iyíá en̄líná B̄ikw̄íyo n̄ir̄ir̄i eagíá ḡiyí ḡiyí nene fá n̄iroranéná éwap̄n̄íwan̄iḡin̄ir̄i eagíáriní. fá n̄iroranéná an̄iñí miní x̄ídn̄ipaxí imónirane d̄iñí síxí ín̄irane en̄wápimí dání d̄iñí Gorixó neaiin̄fápi nání ikw̄ímoír̄ixin̄ir̄i eagíáriní. ⁵ “Gorixó —O ámá d̄iñí síxí ín̄iro x̄íomí an̄iñí miní x̄ídn̄i ro ep̄ir̄i nání anan̄i wim̄ixar̄iñor̄ini. O seyíné ‘Kiraisí Jisaso en̄ípa nerane ox̄ídaneyí.’ n̄iyaiwiróná d̄iñí ax̄ípin̄i x̄ir̄iro nawíní nimónimáná pírán̄iñí ñwearo éfr̄ixin̄ir̄i seaim̄ix̄íw̄in̄iḡini.” nimónar̄ini. ⁶ “Seyíné d̄iñí ax̄ípin̄i t̄fgíáyíné nimóniro nání man̄í ná b̄ámí dán̄iñí n̄ir̄iro omí —O negí Áminá Jisaso Kiraisomí xanor̄in̄i. Omí seáyí e uméfr̄ixin̄ir̄i e seaim̄ix̄íw̄in̄iḡini.” searar̄iñini.

“Kiraiso ‘Émayo en̄i yeáyí uyim̄ixemeáim̄iḡini.’ yaiwiñpí t̄fni x̄ixen̄i e en̄írin̄i.” ur̄iñí nánir̄ini.

our+mem+ni.” m+nimón+ “Maj+á imón+g+á+mi our+mem+ni.” n+yaiwiri e enj+ri+ni. “Á+ma wo s+ñ+á an+í nán+í xám+í t+way+iron+ño om+r+m+ni.” m+nimón+ñ+ enjagi nán+í e enj+ri+ni. ²¹ “Maj+á imón+g+á+mi our+mem+ni.” n+nimón+r+ enj+pi B+ikw+ño re n+r+r+ni eán+ñ+pi t+ni x+xen+ imón+ni, “Á+ma o nán+í s+ni mur+eán+ñ+y+ s+ñw+ w+n+p+r+f+ar+ni. O nán+í xw+y+á ar+á m+w+ig+áy+ n+ñ+á imón+p+r+f+ar+ni.” E n+r+r+ni eán+ñ+pi t+ni nion+ enj+pi t+ni x+xen+ imón+ni.

“S+pen+í nán+í nur+fná Rom+ño iman+í seamúró+m+ar+ni.” ur+ñ+í nán+r+ni.

²² Ay+nán+í sey+né t+ám+ni ob+m+n+r+ni xwap+í ayá wí n+nimón+r+í a+í e enj+pi áxenwar+í n+niga war+ñagi nán+í wí n+b+pax+í nimón+ñ+man+í. ²³ E ner+í a+í nion+í t+á r+m+ni wí e s+ni ur+mepax+í mimón+pa er+í xwiogw+í obax+í n+múroar+fná en+í á+mi á+mi “Rom+y+í t+ám+ni ú+m+g+ni.” nimónayiri enj+ enjagi nán+í ²⁴ nion+í “S+pen+í p+ropen+s+ño nán+í nur+fná sey+né en+í s+ñw+í n+seaga seamúró+m+g+ni.” nimónar+ni. “Sey+né t+ni xw+y+á n+seañwaxa seamúroar+fná g+í d+ñ+í b+í yay+í onin+n+r+í ó+í e nán+í aiwá b+í niapowár+f+r+x+ni.” nimónar+ni. ²⁵ “E é+m+g+ni.” n+nimón+r+í a+í an+gwi+í á+ma Gor+xoyá imón+g+á Jerusarem+í ñweag+áyo ar+írá wim+n+r+í e nán+í war+ñ+ni. ²⁶ Á+ma Gor+xoyá imón+g+á Masedonia p+ropen+s+ño t+ni G+riki+í p+ropen+s+ño t+ni ñweag+á+y+í, ay+í á+ma Gor+xoyá Jerusarem+ño ñweag+á d+f+w+í ikeamónar+g+áyo ar+írá wíwan+g+n+r+í raúroar+n+g+á enjagi nán+í nion+í n+g+w+í ap+í n+meám+í e nán+í war+ñ+ni. ²⁷ Wiwan+ñ+y+í wig+í d+ñ+í t+ni yay+í nero “E éwan+g+ni.” r+n+g+awix+ni. E ner+í a+í “É+máy+í ayo ar+írá m+wipax+í imón+g+á+y+r+ni.” r+seaimónar+ni? Oweo+, Juday+í Jisasom+í d+ñ+í w+kw+rog+áyo dán+í é+máy+í xw+y+á yay+í neainar+ñ+pi ar+á n+wiro d+ñ+í n+w+kw+r+r+fná kw+y+í t+g+á+y+í nimón+iro nán+í wíwan+ñ+y+í en+í ayo wig+í am+pi b+í t+ni ar+írá wipax+í enjagi nán+í rar+ñ+ni. ²⁸ Ay+nán+í wig+í raúroar+n+g+á+pi n+meáa nur+í m+n+í n+wiri+í “E n+r+émor+fná é+m+g+ni.” nimónar+ñ+pi n+p+ni n+yár+mon+í S+pen+í p+ropen+s+ño nán+í nur+fná sey+né t+ñ+iman+í seamúró+m+ar+ni. ²⁹ Nion+í re n+yaiwiri+í n+ñ+á imón+ñ+ni, “Sey+né t+ñ+m+ni n+b+ri+í sea+meááná Kiraiso nan+í n+neaiir+fná b+í on+miáp+í m+neaiin+í ayá wí neaiin+ar+ni.” n+yaiwiri+í n+ñ+á imón+ñ+ni.

³⁰ G+í n+r+x+meáy+né, an+gwi+í enj+í r+rém+x+í b+í r+pi oseaim+ni. Sey+né neg+í Á+mná Jisasi Kiraiso nán+í d+ñ+í moro neg+í n+r+x+meá nán+í d+ñ+í s+pi wian+f+wá nán+í kw+y+ípim+í dán+í imón+ñwáp+í nán+í d+ñ+í moro nero Poron+í t+ni naw+ni gw+í n+món+iro nion+í nán+í an+ñ+í min+í Gor+xom+í r+x+ñ+í nur+yí+r+x+ni. ³¹⁻³² Nion+í Gor+xo n+wimón+r+ñ+pi+í dán+í sey+né t+ám+ni yay+í t+ni n+b+ri+í sey+né t+ni xw+y+á n+ñwear+ñ+pi+í dán+í d+ñ+í s+x+í in+im+á nán+í r+x+ñ+í re nur+yí+r+x+ni, “Judia p+ropen+s+ño ñweag+á xw+y+á yay+í neainar+ñ+pi ar+á m+wí wia+kiar+g+á+y+í om+í wí+ápim+í dán+í é+í umínei.” nur+yí+r+x+ni. Nion+í Jerusarem+í n+r+émor+fná en+í á+ma Gor+xoyá e ñweag+á+y+í ar+írá nion+í wim+á+pi nán+í yay+í win+fwin+g+n+r+í Gor+xom+í r+x+ñ+í nur+yí+r+x+ni.

³³ Gor+xo —O anan+í á+ma n+way+rón+iro ñweap+r+í nán+í wim+xar+ñor+ni. O sey+né d+ñ+í seak+kayów+n+g+ni. “Ap+í e éw+n+g+ni.” nimónar+ni.

16

Yayf Poro wiowárinjépi nánirini.

¹ Nioní negf níríxímeái Pibiyí rininjí —Í Jisasoyá siyikf imónigfá Segiria nweagfáyo sanj wurfnaroarinjé wírini. “Í apíxí awiaxí wírini.” seararinjini. ² Í seyíné tfámíni nibíríná seyíné “Í ení Ámínáo tñi ikárininjé wíríani?” niyaiwiro umímínírxíni. E nerfná úrapí míví ámá Goríxoyá imónigfá wigf wíníyo umímínípxáf imóninjépa axípi numímíníro pí pí nání ikeamónfagí nívíníroná arírá wíríxíni. Ayf rípi nánirini. Í ámá ayá wíyo arírá wirí nioní ení arírá nirí yarínjé enagi nání rarínjini.

³ Pírísiraímí tñi xiagwo Akwiraomí tñi “Poro yayf eaiwárenapínoí.” urípoi. Ayaú nioní Kiraisí Jisasomí níxídíri yarínjápí nání gwí nímónigfíyaúrini. ⁴ Nioní éf nínímíníri nání yoí mayf nímóníri egfíyaú enagi nání Goríxomí yayf wiarínjírini. Nioníni marfái, émá Jisasoyá siyikf imónigfá nímíni nweagfáyf ení ayaú nání yayf wiarígíárini. ⁵ Jisasoyá siyikf imónigfá xíomí yayf wianíro nání anjé ayaúyáiwámí awí eánarígfáyo ení “Poro yayf seaiwárenapínoí.” urípoi.

Epinitasomí —O gí dínjé síxí uyiñáorini. Esia píropenísfyo ámá nñi síní enáná xámí Kiraisomí dínjé wíkwíronjo, ayf oríni. Omí ení “Poro yayf siowárenapínoí.” urípoi.

⁶ Mariaímí —Í seyíné arírá oseaimíníri aninjé miní enjírini. Ímí ení “Yayf siowárenapínoí.” urípoi.

⁷ Adíronikasomí tñi Juniasomí tñi awaúmi ení “Yayf eaiwárenapínoí.” urípoi. Awaú nioní tñi axígwíonerini. Awaú nioní tñi nawíní gwí anjéyo nweanwáwaúrini. Nioní síní Kiraisomí dínjé mívíkwíronjáná awaú xámí o tñi ikárinígííwaú imónigfírini. Wáf wurímeiarígfá seáyí e imónigfáyf waúrini.

⁸ Abírietasomí —O Ámínáoyá wo nioní dínjé síxí uyiñáorini. Omí ení “Yayf siowárenapínoí.” urípoi.

⁹ Ebanomí —O Kiraisomí níxídíri yarínjwápí nání gwí nímóninjéyf woríni. Omí tñi gí dínjé síxí uyiñáo, Sítekisomí tñi awaúmi ení “Yayf Eaiwárenapínoí.” urípoi.

¹⁰ Aperisomí —O Kiraisomí níxídíriná mímíwiárorí píraninjé xídarínjagí wínarínjwá woríni. Omí ení “Yayf siowárenapínoí.” urípoi.

Arisítoburasoyá anjwámí wearígfáyo ení “Yayf seaiwárenapínoí.” urípoi.

¹¹ Yegf axowawí Xerodionomí ení “Yayf siowárenapínoí.” urípoi.

Nasisasoyá imónigfáyo —Ayf Ámínáoyá wí imónigfáyfíriní. Ayo ení “Yayf seaiwárenapínoí.” urípoi.

¹² Tíraipinaímí tñi Tíraiposaímí tñi —Ípaú Ámínáomí níxídíriná ámá wí ení oxídfípoyíníri ríwí nírkwíníri aninjé miní yarígípaúrini. Ípaúmi ení “Yayf eaiwárenapínoí.” urípoi.

Gí dínjé síxí uyiñáo, Pesisomí —O Ámínáomí níxídíriná wíníyf ení dínjé owíkwírfípoyíníri aninjé miní yarínjorini. Omí “Yayf siowárenapínoí.” urípoi.

13 Rupasomí —O Ámináomí nixídíríná mowíá xídaríñomaní. Omí “Yayí siowárénapiñoi.” nuríróná xináimí —Í omí xinái gí inókíníñí imóníñíríní. Ímí ení e urípoyí.

14 Asigíritasomí tñní Pírigonomí tñní Xemisomí tñní Patírobasomí tñní Xemasomí tñní negí níríxímeá awa tñní ñweagfáyo ení “Yayí seiawárénapiñoi.” urípoyí.

15 Pírorogasomí tñní xiepí Juriaímí tñní Neriasomí tñní xinapímí tñní Oribasomí tñní amá Goríxoyá imónígíá ayí tñní ñweagfáyo ení “Yayí seiawárénapiñoi.” urípoyí.

16 Jisasoyá siyikí imónígíáyíné yayí niníróná yayí ófí eáneníírixíní. Jisasoyá siyikí imónígíá ñweagfá apí apí nípíní yayí seiawárénapiñoi.

“Ámá xepíxepá orónaneyíníro seiawapíyarígíáyí síñwí wíñaxídíírixíní.” uríñfí náníríní.

17 Gí níríxímeáyíné, eñfí rírémíxí bí rípi oseaimíní. Seyíné amá míxí orínfípoyínírí seaiepisíro óreámioápoynírí seiawapíyíro yarígíáyo —Ayí none seiawapíyíñwápi nívíaikiro xegí bí seiawapíyaníro yarígíáyíríní. Ayo síñwí wíñaxídípoyní. Síñwí nívíñaxídíróná ayí tñní gwíaumí minípa époyí. 18 Ayí rípi nání seararíñíní. Ámá e yarígíáyí nepa Áminá Kiraisoyá xináíwáníñfí nimóníro omíñfí wíiarígíáyímaní. Reaxí wíñaríñfípi náníní dñfí nímoro yarígíáyíríní. Ayí dñyimání ikaxí nuríro weyfí umeararígíápipí dání amá maíwí “E neaíwapiyaníro rífa yaríñoi?” mívíaiwí egíáyo yapí wíwapíyarígíáríní. 19 “Romí ñweáyí xwíyífá yayí neainaríñfípi ríwí mumó píráníñfí xídaríñoi.” ríníñfípi aní nímíní yaní iwénímenfí enagí nání nioní seyíné nání yayí nínaríní. E nerí aí amá nioní seararíñáyí yapí seiawapíyípíríxínírí seyíné nanfí imóníñfípi nání dñfí émí saímí moro sípí imóníñfípi nání majíá ero oimónípoynírí nimónaríñagí nání raríñíní. 20 Nioní seararíñápí seyíné xíxeni neríñáyí, Goríxo —O ananí amá nívíwayíróníro ñweapírífa nání wímíxaríñoríní. O síñí mé obomí xopírírí nívíwimáná seyínéyá suyímanfíyo wárínfáríní.

“Áminá Jisaso wá seawíanfíwínígní.” nimónaríní.

“Ámá tíyí yayí seiawárénapáoi.” uríñfí náníríní.

21 Timotio —O Kiraisomí nixídírí yaríñápí nání gwí nímóníñfí woríní. O yayí seiawárénapiñoi. Nioní tñní axígwíwo, Rusiaso tñní Jesono tñní Sosipatao tñní ení yayí seiawárénapáoi. 22 Tetiasomí —Nioní Poro áwanfí níraríná payí rína eaaríñáoníríní. Nioní ení Ámináoyáyíné yayí seiawárénapíñí. 23 Gaiaso —O Poroní xegí aníyo ñweañáná píráníñfí nímearíñoríní. Jisasoyá siyikí imónígíá aní rípipímí ñweagfáyí xegí aníyo awí eáníprí nání umímínaríñoríní. O ení yayí seiawárénapiñoi. Erasitaso —O aní rípipímí dánfí gapímanfíyíyá nígwí menweañoríní. O tñní xogwáo Kwotasó tñní awaú ení yayí seiawárénapíñí. 24 [Áminá Jisaso Kiraiso seyíné nívíyínéní wá seawíanfíwínígní. “E imóníwínígní.” nimónaríní.]

“Goríxomí seáyímí uméwanígní.” uríñfí náníríní.

25-26 Seyíné xwíyífá yayí neainaríñfípi —Xwíyífá apí Jisaso Kiraiso nání nioní wáfí uraríñápí tñní xíxeníríní. Apí eníná dání ínímí

yumí imóniñpírini. Ínmi yumí nimóga bagí aiwi agwi ríná ríxa wíá wókímixiniñpírini. Émá nímíni ñweagfáyí wí arfá ñiwiro dñí owíkwírópoyiní Goríxo —O anñí noní ñweañorini. O eníná dání “E imóníwiniñgini.” ráñípa wíá rókiamoagfáwa eagfápi wáf urimearíñwápimi dání émá nímíni ñweagfáyí tñí e ríxa sñáni áwaní rínáñiniñpírini. Xwíyíá api xaiwí íá oxírópoyiní seaimixipaxo, ayí Goríxorini. ²⁷ Dñí émí saímí morí ñwíá imónirí eno, ayí onirini. Omi Jisasí Kiraiso neaiñpí nání dñí ñimoriñpimi dání yayí seáyí émi oumeaneyí. “E éwaníñgini.” nimónarini.

Payf Poro Koriníyo ñweáyf nání xámi eañnaríni.

Payf rina Jisasoyá siyikíyí aní yoí Koriníyo ñweagfáyí nání Poro xámi níriri eañnaríni. Aní apí Gírikíyí pìropenisíyo xwé bí imóníñfírini. Poro émayí aníyo wáf nurímeríná aní apimí ení nírémorí (Wáf wurímeiarígfá 18:1-17) xwiogwí wo nñwearí nuréwapíyiri ámi wo síní eñáná áwini e dání wí e nání nurí nñwearíná arfá re wiññigini, “Jisasoyá siyikí imónígfá Koriníyo ñweáyí nípikwini miyaríño.” rinaríñagfá arfá nìwirí payf ayf Poromí yaríñf owianeyiníro nearí wiowáríñfípi ení nímearí nání payf rina nearí wiowáríññigini. Ayf Jisasomí dñf nìwìkwíroro aiwí síní niaíwí pìopia yapí imóníro íwí síní Jisasomí dñf mìwìkwíropa neríná egfápi íá xíróro yaríñagfápi nání mìxí nuríri eaññigini. Xfómí yaríñf payf nearíñfípimí dání wigfápi nání ení áwaní nuríri eaññigini.

1 Poroní —Nioní Goríxo xegí nìwimóníñfípimí dání gí íwí Jisasi Kiraisoyá wáf wurímeiaríñfí wo imóníwiniñgini wéyo íá numíññonirini. Nioní negí nìrxímeáo, Soteniso tñni nawíni nñwearíná ² siyikí Jisasoyá imónígfá aní Koriníyo ñweagfáyíné nání —Seyíné Kiraisí Jisaso tñni nawíni ikáríñígfáyíné eñagi nání siyikwí míní imóníññixiníri searípeañfíñérini. Seyíné ámá aní nímíni gími gími ñweagfá negí Áminá Jisasi Kiraisomí —O Áminá ayf tñni nene tñni nání nawíni imóníñjorini. Omí yayf wiarígfáyí nñni tñni nawíni xewaníñoyá imóníññixiníri wéyo íá seaumíñfíñérini. Seyíné nání payf rina nearí mónaparíññini. ³ “Negí ápo Goríxo tñni Áminá Jisasi Kiraiso tñni awaú wá seawianíri seyíné nìwayíroníro ñweapíri nání seaíiri éisixini.” nimónarini.

“Goríxo seaiapíñfípi nání yayf wiaríñárini.” uríñf nánirini.

⁴ Seyíné Kiraisí Jisaso tñni ikáríñígfáyíné eñagi nání Goríxomí nurírná xfo wá nìseawianírná naní seaimíxíñfípi nání dñf nímorí íniná seyíné nání yayf wiaríñárini. ⁵ Ayf rípi nání raríññini. Kiraiso tñni ikáríñígfáyíné Goríxo wá nìseawianíri naní imóníñf bí bí nìseaimíxírná réwapíñpaxf imóníro nñfá imónípaxf imóníro epírfá nání bí onímiápi síxí mìseamímó nípini ayá wí seamímoníñfípi. ⁶ Xwíyífá Kiraiso nání yaní seaiapíñwápi xwioxíyo síkíkníñfí seaomíxíññagi nání ⁷ negí Áminá Jisasi Kiraiso ámi xwífá tñyo nání nìweapíri piaumímí iníwiniñgini xwayf naníri nñwearóná e e epaxf imóníññixiníri xegí kwíyípimí dání síxí seamímoníñfípi nání dñwí wí mikeamóníño. ⁸ Jisasi Kiraiso sífá xfo ámá nìyoní mí ómómíximí enífayi nání síkíkní nìseaomíxa nunfá eñagi nání xwíyífá mìseaxekwímopaxfíñé imónípírfárini. ⁹ Goríxo —O seyíné xegí xewaxo, negí Áminá Jisasi Kiraiso tñni nawíni gwiaumí inígfáyíné oimónípoyiníri wéyo íá seaumíñjorini. O ananí ámá ikwiáríñpaxf imóníño eñagi nání “O xíxeni e neaiinírfárani?” yaiwipaxfíni.

“Jisasoyá siyikí imónígfáyíné yaní mepayónipani.” uríñf nánirini.

¹⁰ Gí nri+xímeáyíné, gí dñj tñi maríáí, negí Ámíná Jisasi Kiraiso e wíwapiyíwínigínirí nri+peañpimí dání enj rirémixí bí oseaimíní. Seyíné ntyínéní xwiyíá axípi ríro pírániñj níxiríníro ñweapíri nání xixegíní yanj mepayónipa ero dñj axípi moro dñj aga ná bíni fá xiríro nero ñweáfríxíní. ¹¹ Gí nri+xímeáyíné, ámá Krowioyá wí nbiro seyíné nání níniróná “Ayí míxí rírowiáñgí inaríño.” nri fá enjagí nání seararíñjíní. ¹² Wiyíné wiyíné rípi rípi rarígfá enjagí nání seararíñjíní. Wiyíné “Poró neaiepi+siaríñeneríní.” raríná wiyíné “Aporoso neaiepi+siaríñeneríní.” raríná wiyíné “Pitao neaiepi+siaríñeneríní.” raríná wiyíné “Kiraiso neaiepi+siaríñeneríní.” rarígfá enjagí nání enj rirémixí seaiaríñjíní. ¹³ “Kiraiso ná woní imóníñagí aí sityikí oyá imónígfáyí xixegíní yanj epayónipaxífríní.” ríseaimónaríní? “Poró nene arírá neainíá nání íkíáyo yekwíroárigífríní.” riyaiwiaríño? Seyíné wayí níseameairíá Poromí oxídfíppoyínirí yoí nioniyá nriro wayí seameaigífrání? ¹⁴⁻¹⁵ Nioní segíyí wíyo wayí mumeaipa nerí aí Kri+spasomí tñi Gaiasomí tñi awaúmíní wayí numeairí nání Goríxomí yayí wiaríñjíní. Ayínání ámá wí re rí+paxí meníní, “Poroyá yoí nri+rírná wayí neameaigífréní.” rí+paxí meníní. ¹⁶ Ayí neparíní. Ámá Sítepanasoyáyo ení wayí umeainjápí nání ríxa dñj níñagí aiwí ámí wíyo ení wayí umeainjáfrání? Nioní ríxa dñj níñinaríní. ¹⁷ Ayí rípi nání raríñjíní. Kiraiso ámáyo wayí umeaíwínigínirí nrirowárenapíñmaní. Xwiyíá yayí neainaríñjí xíto nánípi wá ní nri+meíwínigínirí nrirowárenapíñfríní. Kiraiso yoxáfpámí níperírná neaiñjípí surírná enigínirí wá ní nri+meíwínigínirí nrirowárenapífríná ámá wigí dñjyo dání émí saímí ní+moro uréwapíyarígfápi uréwapíyíwínigínirí nrirowárenapíñmaní.

“Enj eánirí níj fá seáyi e imónirí Goríxo enjpi Kiraiso síwá neainjfríní.” uríñj nániríní.

¹⁸ Xwiyíá Jisaso yoxáfpámí nene nání neapeinjípí nání ámá nanínaníro yarígfáyí re raríñagí fá aí, “Xwiyíá apí majíá níkaríníro rarígfáfríní.” raríñagí fá aí nene Goríxo yeáyí neayimíxemeaaríñene re yaiwíñwíní, “Jisaso íkíá yoxáfpámí penjípimí dání Goríxo enj eáníñj xegí imóníñjpi síwá neainjfrání?” yaiwíñwíní. ¹⁹ Nioní raríñjápimí Bíkwyó re nri+nirí eáníñjpi sopíñj níwaríní, “Goríxoní ámá ‘Díñj émí saímí moaríñwaéneríní.’ yaiwinarígfáyo mri+rakí wimífríní. ‘Díñj imegí yegí moñwaéneríní.’ yaiwinarígfáyo dñj míxíxeyaíká wimífríní.” E nri+nirí eáníñjpi nioní raríñjápimí sopíñj níwaríní. ²⁰ Ayínání Goríxo e winí fá enjagí nání ámá ríná dánj imónígfá “Díñj émí saímí moaríñwaéneríní.” yaiwinarígfáyí aríreríní? Nwí ikaxí eáníñjpi mewegíáyí ení aríreríní? “Xwiyíá xímíxímí nínirí mri+ríñwaénerífrání?” yaiwinarígfáyí ení aríreríní? Ámá Goríxomí dñj mri+wikwíroarígfáyí “Díñj émí saímí ní+morane raríñwaéneríní.” rarígfápi nání o ríxa re oyaiwípoyínirí mri+neaiwapiyipa enjfrání, “Nepa dñj émí saímí ní+moro rarígfáfrímání. Majíá níkaríníro rarígfáfríní.” oyaiwípoyínirí mri+neaiwapiyipa enjfrání? ²¹ Ayí rípi nání raríñjíní. Goríxo xewaníño dñj émí saímí ní+morírná ámá xíomí dñj mri+wikwíró “Díñj émí saímí nene negí moaríñwápimí níxídfíranéná ananí xíoyá ámaéne imóní+paxífríní.” yaiwiarígfáyí apí xe oimóníppoyínirí síñwí mri+wíní xwiyíá none wá raríñwápimí —Apí “Majíá íkaríníñjpifríní.”

rariġġápirîni. Apimi dánîni áamá nepa dîñġ wíkwíroariġġáyo Gorixoxo “Yeáyġ uyimîxemeáamîġîni.” wimónîñġîrîni. ²² Gġ Judayġ xwiyġá apî neparġanîrî ipîmónanî nánî emîmf bî oneaiwapiyîpoyîniwîmónanîñġîrîni. Émáýġ xwiyġá apî neparġanîrî ipîmónanî nánî nîġġá seáyġ e imónîñġ bî onearéwapiyîpoyîniwîmónanîñġîrîni. ²³ E e wimónîñġġ aiwî none wáġ nurîmeranéná xwiyġá rîpî wáġ urarîñwárinî, “Ámá Gorixoxo yeáyġ uyimîxemeáawîniġîniwîmónanî nánî urowárenapîñomî yoxáġpámi yekwîroáriġġáwixîni.” urarîñwárinî. E urarîñá émáýġ “Xwiyġá majġá inîñġpî rġá rarîñoî?” yaiwiarîġġárinî. Gġ Judayġ “Sîmirîrî neaiarîñġpî rġá rarîñoî?” yaiwiarîġġárinî. ²⁴ E nerî aí xfoýá imónanîwá nánî wéyo íá neaumîrîñene Judayeneranî, Gîrikîyeneranî, xwiyġá apî arġá nîwiranéná re yaiwiarîñwárinî, “Kiráiso nîperî nîwiápîniwîmearîñġpîmîmî dánî Gorixoxoyá enġ sîxġ eánîñġ tîni dîñġ émġ saímġ o moñġpî tîni sîwá neaiñġrîani?” yaiwiarîñwárinî. ²⁵ Ayġ rîpî nánîrîni. Ámá dîñġ re yaiwiarîġġápi, “Gorixoxo majġá níkarîniwîmearîni.” yaiwiarîġġápi, apî aí pí pí nîġġá ámá imónîñġġáyo wíarġ nîmúrorî seáyġ e wimónîni. “Gorixoxo enġ samîñġ nîwerî yarîni.” yaiwiarîġġápi, apî enî aí pí pí enġ eánîñġ ámá imónîñġġáyo wíarġ nîmúrorî seáyġ e wimónîni.

²⁶ Gġ nîrîxġmeáyġné, Gorixoxo gġ ámá oimónîpoyîniwîmónanî wéyo íá seaumîráná íná seyġné imónîñġġápi nánî dîñġ nîmoróná “Poroxo ayġ apî nánî rġá neararîni?” yaiwipaxġîrîni. Nionîyáyġ oimónîpoyîniwîmónanî wéyo íá nîseaumîrîrîná segġýġ obaxġ wî nîġġá ámá wigġ dîñġyo dánî imónanîñġġápi xwé bî imónîñġáná wéyo íá seaumîrîñġranî? Segġýġ obaxġ wî xwérîxayġné imónîñġáná wéyo íá seaumîrîñġranî? Segġýġ obaxġ wî enġ rîñġ nîmónîro ámáyo umenġweanáná wéyo íá seaumîrîñġranî? Oweoî. ²⁷ O ámáyo yeáyġ uyimîxemeáamîñîniwîmónanî nánî nerîná ámá “Negġ dîñġyo dánî dîñġ émġ saímġ moñwaeenerîni.” yaiwinarîġġáyo ayá wimómîñîniwîmónanî nánî “‘Majġá íkarîniñġ imónîñġpîrîni.’ rariġġápîmî oxġdîmîni.” nîyaiwirî enġîrîni. Ámá “Enġ sîxġ eánîñwaeenerîni.” yaiwinarîġġáyo ayá wimómîñîniwîmónanî nánî “‘Enġ meánîñġpîrîni.’ rariġġápîmî oxġdîmîni.” nîyaiwirî enġîrîni. ²⁸ Ámá xġomî mîxġdarîġġáyo “Apî seáyġ e imónîñġpîrîani?” yaiwiarîġġápi anîpá imîxîmîñîniwîmónanî nánî “Amîpî ayġ peayġ nîwianîro ‘Sîpîrîni.’ rariġġápîmîrîni, ‘Mîpîmónîñġîrîni.’ rariġġápîmîrîni, sa apîmî oxġdîmîni.” nîyaiwirî enġîrîni. ²⁹ Ámá wo aí Gorixoxoyá sîñwġ tîñġ e dánî mîxġ meakîniwîmónanîpaxġ mimónîpa éwîniġîniwîmónanî apî apî nîyaiwirî enġîrîni. ³⁰ E nerî aí xewanîño neaiñġpîmî dánî Kírâisî Jisaxo tîni nawîniwîmónanî ikârîniñwaeenerîni. Omî dánî Gorixoxo dîñġ émġ saímġ xġo moarîñġpî dîñġ sîxġ neamîmori xġoyá sîñwġyo dánî ámá wé rónîñwaeene neaimîxîrî ámá nionîyá sîyikwġ mínîñġ imónîñġîrîniwîmónanîñġpî neaimîxîrî negġ íwġ yarîñwápmî dánî gwîñîñġ nearoayîrorî enġîrîni. ³¹ Gorixoxo Kírâisomî dánî apî apî neaiñġ enġagî nánî Bîkwġyo re nîrîniwîmónanî eánîñġpî, “Ámá mîxġ nîmeakîniwîmónanî ámá wî nánî mîxġ mîmeakîniwîmónanî Ámînáo nánî mîxġ meakîniwîmónanîpoyî.” nîrîniwîmónanî eánîñġpî xîxenî xġdġrîxîni.

2

“Nîsealmearîná Jisaxo nánîniwîmónanî searéwapiyîñġîrîni.” urîñġ nánîrîni.

síwíá síxí neamímonjipi nání nisearéwapiyiríná xwiytá áxwínajeneyá dñj émf saímí nímorane réwapínaríjwápimi dání mīsearéwapiyí xwiytá Gorixoyá kwíyipi nearéwapiyíyo dání searéwapiyaríjwáriní. Ámá Gorixoyá kwíyipi tǵǵáyo kwíyipi nearéwapiyípi piráninj ureñjwípearíjwáriní. ¹⁴ E nerí aí ámá kwíyí Gorixoyápi mayí imónigfáyo o wá nīneawianirí e e epaxí imónirixinirí xegí kwíyipimi dání síxí neamímonjipi nání nurírnáyí wí mímínipaxímani. Ayí ripi nánirini. Ámá ayí ámá wí Gorixoyá kwíyipimi dání yaríjagfa níwíniróná kwíyipimi dáníni mí ómíxípací imóníjagí nání dñj píraninjí neyíro “Gorixoyá kwíyipimi dání rfa yaríjoi?” yaiwipaxí mimóníjoi. Ayínáni api e mīyaiwí majfá neróná “Ámá ayí majfá níkaríníro rfa yaríjoi?” yaiwiarígfarini. ¹⁵ E nerí aí ámá Gorixoyá kwíyí tǵǵáyí amípi bí nání dñj neyíro “Ayí mǵkí apimi dání rfa imónini? Apimi dání rfa imónini?” yaiwipaxíriní. Kwíyipi tǵǵáyí e yaiwipaxí aiwí mayíyí ení kwíyipi tǵǵáyí imónigfápi nání wí dñj eyíropaxí menini. ¹⁶ Nioní seararíjapi tǵn xixeni Bíkwyíyo re nírinirí eánini, “Ámá gíyí Ámínáo dñj moaríjipi nání níjfa imóníjoi? Oweoi. Gíyí omí uréwapiyipaxí imóníjoi?” E nírinirí eáníjagí aiwí nene oyá kwíyipi tǵjwaéne dñj Kiraiso moaríjipi axípi moaríjwaénerini.

3

“Searéwapiyaríjwáone sa Gorixomí xínáíwanéninj imóníjwáonerini.” uríj nánirini.

¹ Gí nírxímeáyíné, nioní e nīsearírí aí xámí seyíné tǵn níjwearí nīsearéwapiyiríná ámá kwíyipi tǵǵá wiyóninjí searéwapiyipaxí mimónigfáriní. Ámá kwíyipi mayí imónigfá Gorixomí mīxǵdarígfáyo uréwapiyaríjwápa axípi searéwapiyínáriní. Ámá Kiraisomí iwamíto níxǵdírná o tǵn ríxa íkarínigfáyíné aiwí síní pǵopia yapí imóníjána searéwapiyínáriní. ²⁻³ Seyíné níaiwí pǵopia aiwá mínipaxíninj imóníjagfa nání xwiytá ínimi imóníjipi nīsearéwapiyiríná aiwá mīseaiapí amíjíninjí seaiapíjáriní. Agwí ríná aí seyíné kwíyipi oseaiwapiyimínirí yaríjipimi mīxǵdǵ segí dñj tǵn íeapá seainaríjipimi níxǵdíro síní aiwá nípaxíninjí mimóníjoi. Seyíné segí wíníyo síní sípí dñj wíaiwíro símf tǵn íníro nerónáyí, “íeapá neainaríjipimi xǵdírane sípí ámá Gorixomí mīxǵdarígfáyí yarígfápa erane mepa yaríjwíni.” rīseaimónarini? ⁴ Ayí ripi nání e searíjini. Seyíné yaní nepayóníro wiyíné “Nene Poromíní xǵdaríjwaénerini.” ríro ámí wiyíné “Aporosomíní xǵdaríjwaénerini.” ríro nerónáyí, re rīseaimónarini, “Ámá Gorixomí mīxǵdarígfáyí yapí mepa yaríjwíni.” rīseaimónarini? ⁵ Seyíné píraninjí dñj yaíkirópoyí. Aporoso pí rfa imónini? Poroni pí rfa imóninini? Sa Ámínáoyá xínáípwíninjí nímonírai yawawí xíxegíní pí pí éisixínirí fá yeaumíráná yarígwíiwawírini. Yawawí apíní yarígwíipimi dání seyíné Gorixomí dñj wíkwírogfáriní. ⁶ Nioní iwamíto wá nīsearíríná aiwá íwáninjí seauríjáriní. Aporoso rfwíyo nīsearéwapiyiríná aiwá api yeáyí enígnírí inígíninjí seapíseamenjírini. Yawawí e egwíiwawí aiwí seyíné Gorixoyá dñjyo dáníni aiwá ná nerápíríninjí yapígfarini. ⁷ Ayínáni gǵmíní go aiwá íwíá uríjfrani, gǵmíní go inígí píseanjfrani,

ayf ananirini. Sa Gorixoyá dñyfo dáni aiwá ná yaparñf enagi nání xfo nánini “Seáyf e imóniño, ayf orfanif?” yaiwipaxfirini. ⁸ Aiwá iwáfá urñño tñni inligf piseano tñni awaú wfo wfomi seáyf e mñwimónini. Nñwaúni xixeni axfp imóniñi. Sfá Gorixo amáyo yayf wimonfayimi awaúmi yayf nñwimorfná wfo xegf enfp tñni xixeni wiiri wfo xegf enfp tñni eni xixeni wiiri enfáriní. ⁹ Yawawi Gorixomi xínálpawínñf nimónirai e éisixiniri wimónarñfpi yanirai nání gwf nawíni mónigwfwawo enáná seyfné oyá aiwá omñfyfnénñf imóniñagfa nání rarññini.

Uréwapñyarigfáyf nání anñ mirarigfáyf tñni rñramññyf enñ nánirini.

Seyfné Gorixoyá xegf anjwánñf eni imóniño. ¹⁰ Nioni Gorixo wá nñiwianiri e nimóniri éwinigñiri sixf nñmimonñpimi dání amá sñjá anñ miranñro nání dññf émf saimf moarigfápññf nerfná píranññf nñsearéwapñyirí sñjá xámi tñwayñronaññf. Sñjá xámi nñtñwayñrómáná enáná amá amí xamññf wo e dání nñmira peyarini. E nerí aí seyfné sñjá xámi tñwayñróniñomi dání omñraneyññróná úrapí mé woxini woxini xixegñni píranññf dññf nñmorí mñrññrñxini. ¹¹ Seyfné nñjáf re imóniño. Sñjá iwamfó tñwayñróniño, ayf Jisasi Kiraisorini. Sñjá amí sññf wo tñwayñróniñpaxf mimónini. Omí dáníni seáyf e nñmira peyipaxfirini. ¹² Omí dání anñ nñmira nñpeyirfná amá wí sñjá gorí tññiraní, sñjá siripá tññiraní, sñjá ayá tññf imóniñfyf tññiraní, mññiro wíniyf íkfá tññiraní, ówf tññiraní, ará siyikf tññiraní, mññiro yarñño. ¹³ Amá xixegñni nñmira ugfpí sfá Kiraiso weapññfayimi amá nñneneni sññwí wñnaní nání sññani imóniñfáriní. Sññani imónáná re yaiwianfwarini, “Anñ nñmññróná ayf tñni mññgñfáfanif?” yaiwianfwarini. Ayf rñpi nánirini. Sfá ayimi rfa nñññpimi dání sññwí wñnaxfdanfwarini. Xixegñni mññgñfápi wíyfyá rfa náná “Ayf Gorixomi dññf nñwñkwñroro aí rfa nñpaxf imóniñf tñññññf mññgñfáfanif?” yaiwirane wíyfyá rfa nñmññrñf éf aí sñni mññññññf nñwññranénáyf, “Ayf Gorixomi dññf nñwñkwñroróná píranññf nñxñdñro rfa mññpaxf imóniñfpi tñññññf mññgñfáfanif?” yaiwirane yanfwarini. ¹⁴ Anñ amá gñyf gñyf sñjá xámi tñwayñróniñomi seáyf e nñmira peyigfápi rfa mññf sñni mññññññánáyf, amá ayo Gorixo yayf wimonfáriní. ¹⁵ Anñ amá gñyf gñyf nñmira peyigfápi rfa nowaránáyf, “Anñ riwá mññrarññini.” yaiwñgñfápi anñpá imóniñf enagi aiwi Gorixo yeáyf nuyimñxemearfná anñ xiáwñyo rfa nñmññiri yarfná rfaýo dñññññf umñxeanfáriní.

“Seyfné Gorixoyá anñ wiwánññf imóniño.” urññf nánirini.

¹⁶ Anñ Gorixo tñni awí eánarigfñwánñf imóniñgñfayfné imóniñfpi nání seyfné sñni majfá rimóniño? Oyá kwíyfpí seyfné anjwánññf imóniñfpi inñmi seanñweañfpi nání eni sñni majfá rimóniño? ¹⁷ Amá gñyf gñyf anñ Gorixo tñni awí eánarigfñwámí xwñrfá seaikñxéánáyf, iwá nionñyáiwáni imóniñwññgññiri imñxññf enagi nání xfoeni eni xwñrfá wikñxenfáriní. Seyfné nñyfnéni, ayf anñ iwánññf imóniñgñfayfné nání rarññini.

“Segfyf wone mñneamñeyoapani.” urññf nánirini.

¹⁸ Amá woxí “Nñwanññoni dññf émf saimf monañññini.” nñyaiwiniri yapf méwapññpani. Segfyf wo “Nioni amá rína dññfyfyá sññwfyfo dání dññf píranññf émf saimf monañññini.” nñyaiwinirfnáyf, nepa Gorixoyá sññwfyfo dání dññf émf saimf monñño imóniñfá nání dññf apí pñni

nîwiârîmána wigí sîŋwáyo dání majíá ikárînarîŋí wo imónîwîŋîgîni. ¹⁹ Ámá Gorîxomi mîxîdarîgíáyí “Nene dîŋí émf saímí moarîŋwárîni.” yaiwinarîgíápi, ayí Gorîxoyá sîŋwáyo dání majîmajíá níkarîniro yarîgíápi eŋagi nání seararîŋîni. Bîkwáyo dání nioni seararîŋápi tîni xîxeni rîpi nîrîni eánîŋagi nání rarîŋîni, “Ámá ‘Dîŋí émf saímí moarîŋwárîni.’ yaiwinarîgíápimî dání sîpogwí wioárînfáyo opîkînfopoyîni rîni yarîŋo, ayí Gorîxorîni.” nîrîni eánîŋagi nání rarîŋîni. ²⁰ Ámî wí e enî bî rîpi nîrîni eánîni, “Ámîná Gorîxo nîjîfârîni. Ámá ‘Dîŋí émf saímí moŋwaénerîni.’ yaiwinarîgíáyí wigí dîŋí tîni eŋwîpearîgíápi surîmá imónîni.” nîrîni eánîni. ²¹ Ayînání negí nearéwapîyarîgíáyí womî seáyî e numíeyoarane “Omîni xîdarîŋwaénerîni.” mîrîpa oyaneyî. Ayí rîpi nání seararîŋîni. Amîpî nîni ayí seyîné arîrá seainîfa nánírîni. ²² Poronîrani, Aporosorantî, Pitaorani, xwíá rîrîrani, seyîné sîni sîŋí nîŋwearîfânarîni, nîperîfânarîni, amîpî agwî rîná imónîŋîyîfânî, rîwáyo imónînfáyîfânî, nînyîfî ayí seyînéyá imónîni. ²³ Seyîné enî Kiraisoyá imónîŋo. O enî Gorîxoyá imónîŋo eŋagi nání “Negí nearéwapîyarîgíáyí womî seáyî e mimîxîpa oyaneyî.” seararîŋîni.

4

“Gorîxo ámá xíoyá imónîgíáyo yarîgíápi nání pirîró umenîfârîni.” urîŋí nánîrîni.

¹ Seyîné wáŋî rîmearîŋwáone nání dîŋí nîmoróná rîpîni mófîrîxîni, “Awa Kiraiso apî éfîrîxîni wimónarîŋîpî epîrî nání xegí xînáiwánîŋí imónîgíáwarîfânî? Xwîyíá oyá yumî rîniŋîpî áwanîfî wurîyipîrî nání xegí bosîwowánîŋí imónîgíáwarîfânî?” yaiwîfîrîxîni. ² “Bosîwî nimónîro yarîgíáyí wigí dîŋí tîni amîpî ayá wí nerînáyî, ayí apání yarîŋo.” yaiwiarîŋwámani. “Sa ná bîni boso urarîŋîpî tîni xîxeni dîŋí uŋwîrârîpaxî imónîŋîpî nerînáyî, ayí apání yarîŋo.” yaiwiarîŋwárîni. ³ Ámá opisî aŋíyo dání xwîrîxî mearîgíá wîrani, seyînérani, segí dîŋíyo dání nioni gí yarîŋápi nání pirîró nîni merîfînáyî, ayá sîwî bî mîniró “Apî, ayí ananîrîni.” yaiwîmîfîni. Nîwanîŋonî aî gí yarîŋápi nání pirîró nîmenîrî “E éápî nanîfîrîfânî? E éápî sîpîfîfânî?” yaiwinarîŋámani. ⁴ Nioni dîŋí peá nunîrî “Íwî bî méáonîrîni.” nîyaiwîni aiwî “Xwîyíá mayonî imónîŋîni.” wî rîpaxî menîni. Nioni yarîŋápi nání pirîró epaxî imónîŋo, ayí ná wonî Ámîná Gorîxorîni. ⁵ Ayînání sîni imónîŋáná seyîné ámá wíyo xwîyíá mumeárîpanî. Ámînáo —O nîbîrîfîná amîpî sîfá yîniŋîmîniŋî imónîŋîyî wîfá ókîmîxîrî ámá dîŋí íniŋî nîkwîfómáná egíápiranî, rîgíápiranî, nîpîni sîŋánî imîxîrî enîforîni. O weapîne nání xwayî nanîro ŋweáfîrîxîni. Íná dání xîxegîni womîni womîni yayî nîneamerîná wo xegí néra uŋîpî tîni wo xegí néra uŋîpî tîni xîxeni nearînfârîni.

“Seyîné seáyî e seáyî e nîmenîróná nanîfîmani.” urîŋí nánîrîni.

⁶ Gí nîrîxîméáyîné, payî rîna nearîfîná ewayî xwîyíá nioni tîni Aporoso tîni nání nîra warîŋápi, ayí seyîné dîŋí pîránîŋí nîmoro “Poro nene yarîŋwápi nání rîfa neararîni?” oyaiwîpoyîni nání nîra warîŋîni. Seyîné yawawî nání nîra warîŋápi nání dîŋí nîmoróná Bîkwáyo nîrîni eánîŋîpî ogámî mepa nero seáyî e mimónîpa

nemána wíyo imí+mí wim+xíro wíyo seáyí e umfeyoaro mepa érí+xín+rí seararíjíní. ⁷ Seyíné nání áamá gíyí “Seáyí e imónígfáyí+ríní.” yai-wiaríjoi? Oweoi, wí e míseaiwiaríjoi. Amípi seyíné imónígfápi Goríxo wí síxí míseamíonjé renoj? Oweoi, amípi seyíné imónígfápi o síwiá síxí seamíonjé ríno. O síwiá síxí seamíonjé enagí nání pí nání seáyí e nimóníro síxí míseamímopa enjé náníníjé míxí meakínínaríjoi. ⁸ Neparífaní? Seyíné ríxa aiwá xwé níníroníjé agwí ímí rífa seayíní? Ríxa amípi wí mímúrónígfáyíné nimóníro rífa ηweajoi? None síni sípíáníjé nimónírane ηweajáná seyíné ríxa míxí ináyí nimóníro rífa ηweajoi? Ai, none ení seyíné tíní nawíní míxí ináyí nimónírane seáyí e imónaníwá nání re neaimónaríní, “Seyíné nepa ríxa míxí ináyí nimóníro, síjwíríyí nanjé imónímíní+rí enjé+ríní.” neaimónaríní. ⁹ Nioní dínjé re nimónaríjagí nání seararíjíní, “Wáf wurímeaiaríjwáone Goríxo aga síwiá neawaríjoneríní. Áamá xwíríxí numemána ‘Ríxa opíkípoi.’ ráriníjéyíníjé imóníjwáoneríní. Pí pí níní síjwí tígíáyí —Anjínájíraní, ámaraní, níní síjwí níneaníro rípfá neamearípfí nání áwínímí yaríjwáone imóníjwíní.” nimónaríní. ¹⁰ None Kiraisomí níxídirane nání majímajíá ikáríníjwáone aí seyíné o tíní nawíní níkáríníro nání ríxa dínjé nanjé imóníjé+píní tígíáyíné+ríní. None enjé samíjé neawejone aí seyíné ríxa enjé eánígfáyíné+ríní. None peayí neawianígfone aí seyíné seáyí e seaimíxígfoyíné+ríní. ¹¹ Enjíná dání agwí ríná nání none agwí nání erane iníjé nání neainí+rí iyíá íríkwíní pánírane áamá wé tíní neaupíkákwiarígfone imónírane anjé sá weaníwá nání wí mayone enagí nání anjé xwírínímerane ¹² negí wé tíní omíjé aníjé míní erane áamá ríperí+rí neaíáná píráníjé nanjíní umearírane xeaníjé neaíáná xwámámí wirane ¹³ ikayíwí neamearáná píyíá xwíyíá urírane yaríjwáoneríní. Xwíá rírí nírímíní dáníyí ráf neaimoarígfoneríní. Áamá níní none píaxí eanjé íyanjwíníjé neaimoarígfoneríní. Agwí ríná ení apí síni e neaimoaríjoi.

“Poroní ikaníjé níaxídfíríxíní.” uríjé nání+ríní.

¹⁴ Rífwamíjé nioní neáa waríjé apí seyíné ayá oseaimómíní+rí meá níaiwí gí dínjé síxí seayínáyíné+níjé dínjé íá oxírípoi+ní+rí eaaríjíní. ¹⁵ Seyíné Kiraisomí píráníjé xídirí+rífa nání yayíwí seamearígfáyí nepa íá míropaxí enánáyí, segí áponíníjé imóníjéoní ayí obaxí meníní. Nioní xwíyíá yayí seainípaxí imóníjé+pí iwamíó wáf nísearí+ríná seyíné Kiraisí Jisaso tíní nawíní ikárínípfí nání nioní seameanjáyíné+níjé imóníjagífa nání seararíjíní. ¹⁶ Segí áponíníjé imóníjéoní, ayí nioní enagí nání enjé rírémíxí rípi oseaimíní, “Nioní yaríjépa axípi ikaníjé níaxídfíríxíní.” osearímíní. ¹⁷ Nioní seararíjépi oépoi+ní+rí xámí Timotiomí —O gí dínjé síxí uyírí dínjé unjírírí+rí enájóríní. Kiraiso nání wáf uríjé+pímí dání dínjé wíkwíróagí nání gí íwóníjé imóníjéoní. Omí seyíné tífámíní urowárénápí+ríní. O ríxa níseaiméaríná nioní Kiraisomí níxídiríná yaríjépi —Apí nioní amí amí nemearíná Jisaso yá síyíkí imónígfá níyoní uréwapíyaríjé+ríní. Apí nání o dirí+rí seainíjoi.

¹⁸ Wíyíné nioní míbípa emífa náníníjé seáyí e seáyí e nímeníro wáríxayíné imónaríjoi. ¹⁹ E nerí aí Ámíná Goríxo níwimóní+ríná nioní síni mé seyíné tífámíní níbírí wáríxayínéyá xwíyíápí arífa míseai segí enjé neáníro seáyí e imónígfápi apímí dání rí rimónarígfawixíní+rí

sîŋwî seanaxîdîmfârîni. ²⁰ Ámá maŋþpáni rarîŋagîfa nîwîni-ranéná “Ayî Gorîxoyá xwioxîyo páwipîrfáyîrfâni?” yaiwiarîŋwámani. Enî neániro uxîdarîŋagîfa nîwîni-ranéná “Ayî oyá xwioxîyo ŋweáyîrfâni?” yaiwiarîŋwá enagî nâni seararîŋîni. ²¹ Seyîné gîmîni gîpî nâni seaimónarîni? “Poró sîyikî nearani nâni iwanî nîmeâmi bîfwîni-gîni.” rîseaimónarîni? “Dîŋî sixî neayariŋþî neaîwapîyini nâni nîpenî nimónîmâná bîfwîni-gîni.” rîseaimónarîni?

5

Wigî wo xanoyá apîxî tîni íwî ninîri meânîgîþî nâni mîxî urîŋîf nânîrîni.

¹ Xwîyîfá bî rîpî seyîné nâni rîni-mearîni, “Jisasoyá sîyikî imónîgîfá Korinîyo ŋweagîfáyî wî íwî inarîŋoî.” rîni-mearîni. íwî apî émá Gorîxomî mîxîdarîgîfáyî aí xe oinîpoyîni-rî sîŋwî mîwînarîgîfáþî nâni seararîŋîni. Segî wo xanoyá apîxî tîni íwî ninayîísáná meânîgîfî enagî nâni rarîŋîni. ² íwî apî sîni enáná pí nâni wárixayîné imónarîŋoî? Sîpî apî yariŋomî segî sîyikî imónîgîfáþimî dánî nîparîro mopaxî enagî nâni apî e nemáná ŋwî nearo sîŋwîrîyîf, ayî nanî yanîrî egîfârîni. ³ Nionî ná ífamî nîŋwearî aí gî dîŋîþî seakîkayonáoni seyîné tîni ŋweaarîŋápâniŋîf sîpî apî enomî rîxa xwîyîfá umeârîŋârîni. ⁴⁻⁵ Ámîná Jisaso nîrowârîŋþimî dánî dîŋîf re moârîanîgîni, “Ayî awî neânîróná nionî sîni dîŋîf ukîkayonáná enî eânîŋîf Ámîná Jisasoyáþimî dánî xwîyîfá axî rîpî rîni-rîxîni, “Xe íwî apî yariŋo náomîni xwîfá wikîxenîfa nâni Seteno tîni owáraneyî. Rîfwîyo sîfá Ámînáo bîni-fáyimî xegî dîŋîþî yeáyî uyimîxemeanîfa nâni agwî Seteno tîni owáraneyî. rîni-rîxîni.” dîŋîf e moârîanîgîni.

“Ámá sîpî enomî emî parîmófrîxîni.” urîŋîf nânîrîni.

⁶ Seyîné wárixá imónarîgîfáþî aga nanî menîni. Yisî bî onîmiáþî tîagîf aí bisîkerîfá nîpimîni íkwianwîf eapînárarîfná nîþîni nîmîga warîŋþî nâni seyîné nîjîfá mimónîpa renî? ⁷ Yisî onîmiáþî táná bisîkerîfá nîpimîni íkwianwîf eapînárarîŋîþa axîþî xámî íwî ná wonî éf aí ámá obaxî axîþî xénîpaxî enagî nâni seyîné bisîkerîfá sîŋîniŋîf imónîþîrî nâni yisî xámîŋîniŋîf imónîŋîþî emî kwîrîmópoyî. Seyîné rîxa bisîkerîfá yisî mayî sîŋîniŋîf imónîŋagîf aí seararîŋîni. Ayî rîpî nânîrîni. “Judayene Gorîxoyá anînajo neamúroagîþî nâni dîŋîf moani nâni sipîsipî rîdîyowá yariŋwápa Kiraiso enî nene nâni rîxa rîdîyowá inîŋîf enagî nâni seyîné rîxa bisîkerîfá yisî mayî sîŋîniŋîf imónîŋoî.” nimónarîni. ⁸ Ayînâni nene Kiraiso neaiiŋþî nâni dîŋîf moani nâni aiwá apî nîni-rane yayî neranéná bisîkerîfá yisî xámîŋîþî —Apî sîpî wikârîro rîkîkîrîfó ero yariŋîfîniŋîf imónîŋîþîrîni. Apî tîni nîmîxîrî mîni bisîkerîfá yisî mayîþî —Apî dîŋîf nanîþîni ífá xîrîro nepa imónîŋîþîni nâni rîro yariŋîfîni. Bisîkerîfá yisî mayî apî tîni nîwanîgîni.

⁹ Nionî xámî payî wîna re nîrîrî nearî mónapîŋârîni, “Seyîné ámá íwî inarîgîfáyîf tîni nawîni gwiaumî minîpanî.” nîrîrî nearî mónapîŋârîni. ¹⁰ E nîrîrî nearîná ámá Gorîxomî mîxîdarîgîfá íwî inîrórani, sîŋwî íwî nîni-rórani, íwî urápîrórani, wigî ŋwîfáþimî xîdîrórani, yariŋîfîfáþî nâni mîsearîŋanîgîni. “Ámá Gorîxomî mîxîdarîgîfá apî apî e yariŋîfîfáþî tîni gwiaumîf wî minîpa oemîni.” nîyaiwîrónáyîf, xwîfá rîrîmî þîni

níwíárití nání e epaxí imóniηagí nání wí e mīsearíηanigíni. ¹¹ Payí xámi níriri nearína ayí rípi imóniηípi nání searíηanigíni, “Ámá ‘Jisasomi níxídirí nání segí séríxímeáonírini.’ raríηí wo apíxí wí tñí íwí inírirani, síηwí íwí wínírirani, xegí ηwíápimi xídirirani, ámayo ikayíwí umearírirani, iniígí xwapí nínimáná papíkí erirani, ámayá amípí wí íwí urápírirani, e yaríηo tñí gwiaumí minípani. Aiwá aí o tñí nawíní níkumíxíníri minípani.” níriri eaniganíni. ¹²⁻¹³ Ayí rípi nání searíηíni. Ámá Jisasoyá síyikí imóniηwaéne tñí síní nawíní mimónigífáyo nioní síηwí níwínaxídirí xwíyá urípaxí rimóniηíni? Oweoi, ayo Goríxo síηwí níwínaxídirí xwíyá urípaxíri. E nerí aí ámá Goríxomi díηí níwíkwíroro nání seyíne tñí nawíní imónigífáyo síηwí níwínaxídíro sípí yaríηagí níwínírína xwíyá uríírixíni. Ámá sípí enomi emi parímóírixíníri searíηíni.

6

“Segí wíyo xwíríxí mumepani.” uríηí nánírini.

¹ Segíyí wo xegí imóniηí wo tñí xwíyá imíxípi sí nání nimónírína, aríge nerí “Ámá Goríxoyá imónigífáyí tñí nírirane píraníηí oyeaimíxípoi.” mīyaiwí ayo nímurorí “Ámá Goríxoyá mimónigífáyí tñí nírirane píraníηí oyeaimíxípoi.” níyaiwirí wigí opisí aní tñí e nání waríηírini? ² Goríxoyá ámá imóniηwaéne Kiraiso níweapírína xífo tñí nawíní nene ámá Goríxoyá mimónigífáyo xwíríxí umeaníwápi nání síní níjía mimónípa reηoi? Seyíne xwíríxí seáyí e imóniηí apí umepírífa eηagí nání “Xwíyá onímía agwí rína rínaríηwápi xwíríxí mīmenípaxí imóniηwaénerini.” ríyaiwinaríηoi? Anani xwíríxí menípaxí imónigífáyínerini. ³ Aníηají maní Goríxoyáyo pírfí wiaikigífáyo xwíríxí nene umeaníwápi nání síní níjía mimónípa reηoi? Seyíne e epírífa eηagí nání xwíyá xwífa tfyo rínaríηwáyo anípaxí xwíríxí umeapíyínerini. ⁴ Ayínani wíyíne xwíyá bí tígífáyíne nimóníróná pí nání ámá Jisasoyá síyikí imónigífáyíne yá síηwíyo dání sípífa imónigífáyí wí píraníηí oneaimíxípoiíníri ayí tñí e nání warígíaríni? ⁵ Ayá seaimopaxí bí rípi yaríηí oseaimíni. Jisasoyá síyikí imónigífáyíne, segíyí wo wo tñí xwíyá tñí nimónírína segíyí díηí tñí wo xwíyá arífa níwirí píraníηí wímíxíyipaxí imóniηo meníraní? ⁶ Séríxímeáníηí imóniηí wo wíomi xwíríxí oumemínírína, ayí naní mimóniηí nerí aí Jisasomi díηí mīwíkwíroarígífáyí píraníηí oyeaimíxípoiíníri ayí tñí e nání nímeámí nuríneyí, ayí aga sípí imóniηípi yaríni. ⁷ “Jisasomi píraníηí oxídaneyí.” yaiwiarígífáyíne xwíríxí nímeníróná apimi dání ríxa rípaíwíniηí meáararíηoi. Díxí womí xwíríxí mumé xe onikáríni néríneyí, “Ayí apáni yaríηoi.” searímíni. Xwíríxí mumé amípí xe íwí onírápíni néríneyí, “Ayí apáni yaríηoi.” searímíni. ⁸ E nerí aí seyíne wí e mepa nero sípí ikáríniro íwí rápeniyo yaríηoi. Séríxímeáníηí imónigífáyo aí apí e wíkararíηoi. ⁹ Goríxo ámá ríkíkírífo yarígífáyí xe xíoyá xwíoxíyo opáwípoiíníri síηwí níwínípa enáfí nání seyíne síní níjía mimónípa reηoi? Seyíne xenwíni nímore yapíniηí méwapíni. Ámá íwí níni rípeánarígífáyíraní, wigí ηwíápimi ífa xírarígífáyíraní, oxí wo apíxí wí tñí íwí inarígífáyíraní, oxí wo wífo tñí “Íwí oinaiyi.”

¹ Seyíné payí nearo yaríηí nigíápi nání áwaní bī osearímíni. Oyí, áamá apíxí bī mīmeapa nerífnáyí, ayí naní yaríηoí. ² E nīsearírí aí íwí xíxegíní áamá inarígíapimi dání feapá seainípaíxí enagí nání oxí woxí woxí díxí apíxí mearí apíxí wíyí wíyí ení díxí oxí meánírí éíríxíni. ³ Apíxí wíyí “Gí oxo íá oníxíríni.” nīsimóníríná xiagwoxí ímí xe íá xírííxíni. Oxí woxí “Gí apíxímí íá oxírímíni.” nīsimóníríná xiepiyí ení “Xe íá oníxíríni.” yaiwíríxíni. ⁴ Xiagwoxí, ayí díxí nápi nání xiáwoxímani. Díxí apíxí díxí nápi nání xífáíríni. Xiepiyí ení, ayí díxí nápi nání xífáyímani. Díxí oxo, ayí jíxyá nápi nání xiáworíni. ⁵ Ayínání wíyagwí wíyagwí “Íá oxírínaiyí.” nírínírná aríá mé miní xíxe “Oyí.” rínísisíxíni. Síá áríní Goríxomí xwíyíá rírímí wiani nání xíxe “Oweoí.” nírínírná, ayí ananíríni. E nīsearírí aí síá “‘Oweoí.’ orínaiyí.” yaiwíípi ríxa nórímáná enáná ámí íá xírínísisíxíni. Ayí rípi náníríni. Woxí woxí “Áamá wí tñní íwí inanípi nání mīηí minípa oemíni.” nīsimónírí aí xíxení apí emínírí nání ení mīreáníηagí nání Seteno áamá wí tñní íwí inírí nání rírípeáwínígínírí “Ámí íá xírínísisíxíni.” seararíηíni. ⁶ “Síá áríní Goríxomí ríxíηí urípírí nání xíxe ‘Oweoí.’ nírínírná, ayí ananíríni.” seararíηápi sekaxí e éíríxínírí mīseararíηíni. Nīseaimóníríná xe e éíríxínírí síηwí seararíηíni. ⁷ “Áamá nñní nioní apíxí mīmeapa enáoní yapí nimóníríná, ayí ananíríni.” nimónaríni. E nerí aí Goríxo áamá o omí xíxegíníyo wá nīwianírí nīwiíríná wíyo meánípaíxí oimónípoynírí wiírí wíyo mīmeánípaíxí oimónípoynírí wiírí ení enagí nání seararíηíni.

⁸ Segí áamá síní mīmeánígíáyí tñní apíxí aníyí tñní nání rípi osearímíni. Ayí mīmeáníηáoní yapí síní aníηí e nimónírná naní yaríηoí. ⁹ E nīsearírí aí rípi ení osearímíni. “Áamá wí tñní íwí inaní nání mīηí mīneainípa oyaneyí.” nīseaimónírí aí xíxení apí yaníro nání ení mīseaeánípa nerónáyí xe meánííxíni. “Nīmeánípi rí nání díηí sípí nīwia nurífnáyí, naní meηagí nání xe meánííxíni.” seararíηíni. ¹⁰ Ríxa meánígíáyíné nání ηwí ikaxí rípi —Apí nioníyápi maríáí, Ámínáo ríηípi. Apí osearímíni. Apíxí meánígííwa wigí oxowami nīwárímí mupaní. ¹¹ E mepa nerí nīwárímí nurífnáyí, ámí oxí mīmeání kíkííá ηweáíríxíni. “Kíkííá oníweámíni.” mīwimónípa nerífnáyí, ámí xiagwo tñní kumíxínííxíni. Xiagwowa ení wigí apíxíwami emí mīmopa éíríxíni.

¹² Áamá xamíηí wíníyíné xwíyíá rípi —Apí Ámínáo ríηípi. Nioníyápiríni. Apí ení osearímíni. Ámínáomí díηí wíkwíroníyí woxí apíxí díηí mīwíkwíroní wí rímeáníηáná í síní “Ananí meáníηáomíni omeánímíni.” nīwimóníríná xiagwoxí ímí emí mīmopa éíríxíni. ¹³ Apíxí Ámínáomí díηí wíkwíroníxí, oxí díηí mīwíkwíroní womí meáníηíxí enánáyí, o síní “Gí apíxí meání tñní aníηí oníweámíni.” nīwimóníríná omí nīwárímí mupa éíríxíni. ¹⁴ Ayí rípi nání raríηíni. Oxí Ámínáomí díηí mīwíkwíroní wo aríge nerí Goríxoyá wo imónípaíxíni? Ayí xegí xiepi díηí wíkwíroní tñní nawíní nemeríηípímí dání Goríxomí díηí nīwíkwíroní áamá xíoyá wo imónípaíxíni. Apíxí díηí mīwíkwíroní wí ení xegí xiagwo, díηí wíkwíroní tñní nawíní nemeríηípímí dání áamá Goríxoyá wí imónípaíxíni. Apí mepa nero píni nīwiárímí

nurónáyí, segí niaíwí Gorixoyá wí mimóní oyá sñwíyo dání piaxíníñí eánigíáyí imóníþríxíní. Nioní seararíñáþí xixení neríñáyí, oyá imóníþríxíní. ¹⁵ E nisearíri aí Gorixomí dññí mñwíkwíronñí meánigíío “Gí apíxí Gorixomí dññí wíkwíronñí rímí nñwárimí oumíní.” nñwimónírná xiepixí xe pñní nñwiárimí onuníri sññwí wññírxíní. Dññí mñwíkwíronñí meánigííú “Gí oxí Gorixomí dññí wíkwíronñí romí nñwárimí oumíní.” nñwimónírná xiagwoxi xe pñní nñwiárimí onuníri sññwí wññírxíní. Niseawárimí ugíáyíné sñní áxenwarí inigíáyí yapí mimóníñoi. Gorixo nñwayíróniro ñweáfríxíníri náníþí ríxa wéyo íá neaumíriñene enagí nání raríñí. ¹⁶ Oxí dññí mñwíkwíronñí womí xiepixí, jíxi dññí oxomí pñní mñwiáripa nerí o tñní nññwearírná sññwepígf nñwiríñíþimí dání wieríkiemearíáríani? Mñwieríkiemeapa eríáríani? Jíxi majíáríni. Apíxí dññí mñwíkwíronñí wímí xiagwoxi, joxí ení í tñní nññwearírná sññwepígf nñwiríñíþimí dání wieríkiemearíáríani? Mñwieríkiemeapa eríáríani? Joxí ení majíáríni. Ayínáni segí áamá Gorixomí dññí mñwíkwírogíá meánigíáyo nñwárimí mupa éfríxíníri seararíñí.

“Segí imónífríxíníri yanñí seadímíxíñíþí imónífríxíní.” uríñí náníriñí.

¹⁷ Seyíné woxíní woxíní Áminá Gorixo ayí xixegíni apí apí e imónífríxíníri yanñí seadímíxíñíþí, o ayí nioníyá áamá oimóníþoyíníri wéyo íá seaumírná imónígfáþí axí apíni “Xe oimónímíni.” nñyaiwiwo imónífríxíní. Gorixoyá síyíkí nimóníri ami gímí ñweagíá nñyoní sekaxí axíþí urímearíñáriní. ¹⁸ Segíyí wo Judayo enagí nání iyí símí sío wákwiníñáná Gorixo o áamá nioníyá oimóníri wéyo íá numíriñáyí, áamá o “Iyí símí sío wákwiníñíþí aríge nerí yo mñyimíníréni?” mñyaiwipa éwínigíni. Segíyí wo iyí símí sío mñwákwiníñáná Gorixo nioníyá oimóníri wéyo íá numíriñáyí, áamá o Judayí woníññí oimónímíniñíri iyí símí sío mñwákwinípa éwínigíni. ¹⁹ Ayí ríþí náníriñí. Iyí símí sío nñwákwinírnáraní, mñwákwinípa nerírnáraní, Gorixoyá sññwíyo dání ná ayo mimóníni. Oyá sññwíyo dání “Ná ayo imóníni.” yaiwiaríñíþí, ayí sekaxí xío ríñíþimí xídarígfáþíníriñí. ²⁰ Ayínáni áamá woxíní woxíní, seyíné Gorixo áamá nioníyá oimóníþoyíníri wéyo íá seaumírná pí pí xixegíni imónígfáþí xe apíni nimóníro ñweáfríxíní. ²¹ Woxí Gorixo áamá nioníyá oimóníri wéyo íá rumírná áamá woyá xínáíxíñíñí nimóníri omíñí wíiaríñoxi nimónírnáyí, ududí bñ miríñípa nerí “Nioní sñní axí apíni nimónírná, ayí ananíriñí.” yaiwírxíní. E nerí aí xínáíxíñíñí nimóníri omíñí wíiaríñoxi áamá áxenwarí minígfáyíñíñí imóníþaxí enánáyí, ananí xínáíxíñíñí nimóníri omíñí wíiaríñíþí pñní nñwiárimí kíkííá úríxíní. ²² Xínáíxíñíñí nimóníri omíñí wíiaríñoxi, ayí ríþí nání “Ududí bñ miríñípaní.” ríraríñí. Gíyí Áminá Gorixo áamá nioníyá oimóníþoyíníri wéyo íá umírná áamá wíyá xínáíwáníñí nimóníro omíñí wíiarígfáyí enánáyí, ayí sñní apí imóníñagía aí Gorixo ríxa gwí roayíronñíyíriñí. Gíyí Ámináo áamá nioníyá oimóníþoyíníri wéyo íá umírná áxenwarí minígfáyí enánáyí, ayí xío wimónaríñíþí epífrá nání xegí xínáíwáníñí omíñí wíiarígfáyí imóníñagía nání “Ududí miríñípaní.” seararíñí. ²³ Jisaso neaiñíþimí dání Ámináo bññíñí nñsearí gwí searoayíronñí enagí nání áamá wíyíyá xínáíwayíñéñíñí mimónípa éfríxíní. ²⁴ Gí nñríxímeáníñí

imónigfáyiné, Gorixo áamá nioniyá oimónipoyiniri wéyo fá seaumiráná pí pí xixegfni imónigfápi o xegf sijnwáyo dáni apini imónifrixini.

Áamá míméanigfáyí nání uriní nánirini.

²⁵ Seyiné áamá siní míméanigfáyí nání payí neari yariní nigfápi nání Ámináo sekaxí bi mánirinjí aiwi nioní —Nioní Ámináo wá nínwianiri niinjipimi dáni xwiyá dñí ujwiráripaxí imóninjípi seararínáonirini. Nioní gí dñíyo dáni bi osearimini. ²⁶ Xeaninjí neaímeámínirí yarinípi ríxa neaímeaarinjí enagí nání nioní dñí re moariníni, “Áamá agwi pí pí imónarigfápa aninjí axípi e imónifrixini. ‘E nerfnáyí, ayí nanjirini.’ nimónarini.” Nioní dñí e moariníni. ²⁷ Woxí ríxa apíxí meanoxí enánáyí, “Ími arige wárimíniréini?” niyaiwirí mepani. Woxí apíxí míméanoxí enánáyí, “Apíxí arige nerí meámíniréini?” niyaiwirí mepani. ²⁸ E niseariri aí woxí apíxí nímearfná ayí fwi bi miyariníni. Apíyáixí ení oxí níméanirfná ayí fwi bi miyariníni. E nerí aí xeaninjí méanigfáyí siní xwíá tño yweanáná wímeanfápi seámeanigínirí seararíníni. ²⁹ Gí níríxímeáyiné, e nisearirfná rípininjí seararíníni, “Jisaso weapínfáyí nání ríxa anjwi ayo enagí nání áamá apíxí ríxa meagfáyiné re nimóniro éfrixini. Apíxí mayowa áxenwarí minípa nero nání ‘Gorixo wimónaríníni oemini.’ niyaiwiro yarigfáwa yapí nimóniro éfrixini. ³⁰ Ámíxíá yarigfáyiné ámíxíá miyaringfáyí yapí nimóniro éfrixini. Dñí níá seainarínífné dñí níá míwinarínífné yapí nimóniro éfrixini. Amípi bí nero tígfáyiné amípi mayíyí yapí nimóniro éfrixini. ³¹ Omíni nerfná amípi xwíá tño wenjipimi dáni omíni yarigfáyiné áamá apí nání wí ududí míwinarínífné yapí nimóniro éfrixini.” Amípi agwi ríná xwíá rírími enjyí imóninjípa aninjí imónínfá meníni. Xegí bi imónínfá nání anjwi ayo enagí nání seararíníni. ³² “Amípi ayá wí nání ududí mirínípa oépayí.” nínimónirí nání seararíníni. Áamá apíxí míméagfáyí Ámináo nioní yariníjápí nání yayí owinínirí nání o yayí winípaxí imóninjípiní nání dñí nímóá warígfáriní. ³³ E nerí aí áamá apíxí meagfáyí “Gí apíxí yayí owinínirí nání arige emíniréini?” niyaiwiro apí nání dñí nímóá nuro ³⁴ dñí bí biaú fá xírarígfáriní. Apíxí siní oxí míméanígíwa tñí apíyáíwa tñí íwa wí wí re yaiwiarínirini, “Níini gí nápi tñí dñípi tñí síyikwí míninjí Ámináo gí áamá e oimónipoyinirí wimónarínípi tñí xixeni oimónimíni.” niyaiwirí o nání wíipaxí imóninjípi nánini dñí moariníriní. E nerí aí apíxí ríxa oxí méanígíwa wí wí axípi e yarinímaní. “Gí oxo yayí owinínirí nání arige emíniréini?” niyaiwirí xwíá tño dání imóninjípi nání dñí nímóá warínirini. ³⁵ Nioní seararíníjápí nanj oníinirí míméararíníni. Sewanínífné níxídrfná nanj oseainirí seararíníni. Nioní áxenwarí oseaimínirí mírariníni. Seyiné nanj imóninjípiní nero amípi pí pí imóninjípi nání mímíwíakí míméainípa yarfna “Ámináo wimónarínípiní oyaneyí.” niyaiwiro oépayinirí nání seararíníni.

³⁶ Áamá go go “Apíyá nioní nání ríxiní nuríyigfími nípkwíni míwikáraríníni.” niyaiwirífnáyí, í xwé nimónirí ríxa meapaxí imóninjíagí sijnwí winirí “Ími ríxa omeámíni.” niyaiwirí míni nínirí nání “Kíkífá bí epaxonímaní.” yaiwinirí nerfnáyí, xe o xegí wimónarínípi nerí ími omeani. E nerfná, ayí sípi bí miyariníni.

Ananírini. ³⁷ E nerí aí go go “Ná bini apí oemini.” riniñpí nání dñf sɪxɪ íniɪ ɛeapá winipaxɪ imóniñpí xe mñf oniniɪniɪ mimónipa erí xewaniño xegɪ dñfyo dání “Apíyá nioni nání rixiñf nuriyigí kikiɪa oñweani.” yaiwiri neríñáyɪ, ayɪ nanɪ yarini. ³⁸ Ayináni áma apixɪ xegɪ rixiñf wuriyigími nimearína, ayɪ nanɪ yarini. Áma apixɪ xegɪ rixiñf wuriyigími mmeapa nerína, ayɪ eni nanɪ nerí seáyɪ e imóniñpí yarini.

³⁹ Apixɪ wíyá oxo sɪni mipé ñweañána anñf re yaiwíwinigini, “Oyá apixini rimóniñini?” yaiwíwinigini. E nerí aí xegɪ oxo rixa niperíñáyɪ, sɪni omi mmeaní “Go gomi omeániñini?” niwimónirína, anani meánfwinigini. E nerí aí áma sipá imóniñf womi mmeaní Jisaso tɪni ikárinigíáyɪ womini meánfwinigini. ⁴⁰ Ámi nimeanirína, anani enagɪ aiwi nioni gɪ dñf ayɪ rɪpɪ nimónarini, “Í ámi mmeaní sɪni anñf apixɪ anɪ niñwearíñáyɪ, yayɪ oxɪ tɪni niñwearína wininɪpimi seáyɪ e imóniñpí wininɪrini.” nimónarini. “Nioni eni Gorixoyá kwíyɪ tñáonirani?” niyaiwiri seararini.

8

Nanwɪ mimónf ñwɪápi nání ridiyowá inñfpi nání urñf nánirini.

¹ Seyíne payɪ nearo nanwɪ áma wigɪ mimónf ñwɪá imóniñpí nání ridiyowá yarigíapɪ nání yarini nigíapɪ nání bi osearimini. Ayɪ neparini. Seyíne rɪwamñf nearo niriñgíapa Jisasomi dñf wikwíronwaéne nineneni rixa niñfá imóniñwaénerini. Ayɪ nepa imóniñagɪ aiwi rɪpɪ osearimini. Áma “Rixa niñfá imóniñáonirani?” niwimónirína, dñf apimi dání wáɪɪ rixa imónarigíarini. E nerí aí áma wíyo dñf sipí niwiri arirá niwirína apimi dání Jisasoýá siyikɪ imóniñwaéne sɪkɪkɪ ámi bi eámiɪnarñwáɪrini. ² None go go “Amipí bi nání rixa niñfá imóniñáonirani?” niyaiwiniríñáyɪ, niñfá Gorixo “Áma nɪni e oimónfpoi.” wimónarini tɪni sɪni xixeni wí mimóniñorini. ³ E nerí aí go go “Niñfá imóniñáonirani?” niyaiwinɪ Gorixomi dñf sɪxɪ nuyiríñáyɪ, Gorixo “Áma o nioniyá imóniñf worani?” yaiwini. ⁴ Ayináni gíwɪ áma wí wigɪ ñwɪápi nání ridiyowá nemána ámi makeríá imixarína Jisasoýá imónigíáyíne bí nero narigíapɪ nání rɪpɪ osearimini. Nene niñfáɪrini. Xwɪá tɪyo mimónf ñwɪápi obaxɪ enagɪ aiwi bi nepaxiñf imóniñpímani. Niɪni nepa ñwɪá mipimóniñpíɪrini. Nwɪá nepa imóniñpí, ayɪ ná woni Gorixonirini. ⁵ Áma wí re rarigíarini, “Nwɪá rɪpɪ anɪnamɪ dñfɪrini.” Wí “Xwɪárimɪ dñfɪrini.” rarigíarini. Nwɪá rarigíá apɪ bi “Nepa ñwɪá imónini.” riniñpíɪrini. Bi “Kwíyɪ seáyɪ e imóniñf tñfɪrini.” riniñpíɪrini. Apɪ apɪ obaxɪ ayá wí imóniñagɪ aiwi ⁶ nene nání ñwɪá imóniñpí, ayɪ ná woni Gorixorini. O negɪ áporini. Amipí nání mɪkɪ ikinorini. Áma xɪo nání imóniñwaéne ayɪ onirini. Nene nání seáyɪ e imóniñpí eni “Pirini?” maríá, ayɪ ná woni Áminá Jisasi Kiraisorini. Omi dání Gorixo amipí nɪni imixiri sñf nene imóniñwápi neaimixiri enorini.

⁷ E nerí ámi áma Jisasomi dñf wikwíroarigíáyɪ nɪni niñfá apɪ nimóni “Negɪ ñwɪá xɪdagwápi ná mɪkɪ mayɪ imóniñpíɪrani?” yaiwiarigíámani. Segíyɪ wí Jisasomi sɪni dñf mɪwikwíro nerína wigɪ ñwɪápi fá niɪra niwagíásána yarigíáyɪ enagíá nání mimónf

ñwáfapi nání gfwí ridiyowá iníípi níniróna “Ayí gfwí ñwáfá imóniñpi nání ridiyowá éfápi rfa nariniñ?” niyaiwiro wigí dñí pfwññí imónigfápimi dání “Nipikwini miyariniñ.” niyaiwiro nání apimi dání piaxí nweániñ udunariñrini. ⁸ E nerí aiwí aiwá mñipa yariniwápimi dñirani, nariniwápimi dñirani, Gorixo neaminiariniñmani. Mñipa nerina oya sñwfyo dání siyikwípiániñ imónariñwamani. Nínirina ení oya sñwfyo dání seayi e imónariñwamani. ⁹ E nerí aí ámá Jisasomi dñí nñwkwíroro aí wigí dñí yóñniñ mimónigfáy wiyíne anani nñpaxí imóniñpi nariniñagfa niseaniro nání ayí ení nñimáná “Nipikwini mimóniñpi rfa éwini?” niyaiwiniñpimi dání óreámioapríxiniri dñí tñi nñrixini. ¹⁰ Ámá Jisasomi dñí nñwkwíroro aiwí sñi dñí yóñniñ mimónigfáy segí ámá “Ñwáfá riniñ rípi ná mfkí mayfñiñ.” yaiwiniñ wo ñwáfá imóniñ api nání añí ridiyowá yarigfíwami niñweámáná aiwá ridiyowá éfápi nariniñagi nñwiniñóná “Nene ení anani nñpaxenerfani?” niyaiwiniñro ení sñí nñimáná nñpíraoi. ¹¹ Rixa nñiro wigí xwioxfyo dání wíá mñwókípa nerí udunána re searimfñi, “Seyíneyá niñfá imónigfápimi dñi sñi yóñniñ mimónigfá tñí —Ayí segí séríxímeániñ imónigfáyfñi. Kiraiso upeiñfñiñi. Ámá ayí seyíne niñfá nimóniñro ‘Pí pí ñwáfá ámá mewegíá nepa mimóniñ.’ yaiwiniñpimi dñi ríxa xwírfá ikixenáoi.” searimfñi. ¹² Ayináni nene negí nñrixímeá dñí sñi yóñ mimónigfáyo sipí e wikáirane ayí wigí dñí “Apí neranéni nipikwini miyariniñi.” yaiwiniñpimi wiaikípane neriniñpimi dñi Kiraisomi ení sipí wikáiriniñi. ¹³ Ayináni nioni gfwí nariniñpimi dñi gí nñrixímeá imónigfáyí óreámioapaxí enánáyí, ayí nóreámioaro uduniniñiniñi nioni aga ná rfwfyo dání aiwí ámi gfwí bñiñimfámanti.

9

“Wáf wurimeiariniñwáone nisearapiñpaxípi Poroni wí searapiñámanti.” uriniñ nánirini.

¹ “O áxeñwarí inñoriniñ.” rñiaiwiniñoi? “Jisasoyá wáf wurimeiariniñ wo mimóniñi.” rñiaiwiniñoi? “O negí Ámíni Jisasomi sñwí mñwiniñoriniñ.” rñiaiwiniñoi? “O Ámíni nání wáf neariniñpimi dñi dñí wkwíroniñwaéne meniniñ.” rñiaiwiniñoi? ² “Poroi Jisasoyá wáf wurimeiariniñ wamanti.” niawiniñigfáyí wí enánáyí aí seyíne añpaxí nioni wáf wurimeiariniñ imóniñapi nání “Ríxa xixeniñ niñfá imóniñoi.” nimónariniñ. Poroni wáf searániñ seyíne ríxa Gorixo tñiñ nawiniñ ikárinigfáyíne nimóniniñpimi dñi ámayo áwaní riniñ uriniñoi, “O nepa Jisasoyá wáf wurimeiariniñ woriniñ.” uriniñoi.

³ Ámá pairíñ niarigfápi wiaikíminiñi nání rípi nura wariniñrini, ⁴ “Jisasoyá wáf wurimeiariniñwáone nání re nñeaiwiñ rñariniñoi, ‘Awa yarigfápi nání niñgwí nání wayfá iniñgí nñro aiwá nñro epaxí mimóniñoi.’ nñeaiwiñ rñariniñoi? ⁵ ‘Wáf wurimeiarigfá wfa tñi Ámíniñomiñ xogwáowa tñiñ Pitao tñiñ awa apíxí nñmearo apíxí tñiñ nawiniñ emearigfápa Porowa axípi wí e epaxí mimóniñoi.’ nñeaiwiñ rñariniñoi? ⁶ Apí niyaiwiro rñariniñoi? Ríminiñ rípi niyaiwiro rñariniñoi? ‘Wáf wurimeiarigfá wfa wigí niñgwí omiñiñ pñiñi wáiripaxí aiwí Poroi tñiñ Banabaso tñiñ awaúniñ aiwá nñpisi nání niñgwí omiñiñ yarigfápi pñiñi

wiáriþaxf mimóniþi.’ niyeaiwiwo ríraríþo? ⁷ Símiþf wínarigfá áma wo míxf oníþoyíniþi wirímeáf gíyf ríxa eþf nímeámána wiwaníþf upírowárinarigfáriní? Oweoi, wí e epaxf meníni. Áma gíyf aiwá omíþf nurímáná mímianf yarigfáriní? Oweoi, apí ení wí epaxf meníni. Áma gíyf burímákau nímeróna wiwaníþyf amíþf mınıpa yarigfáriní? Oweoi, apí ení wí epaxf meníni. ⁸ Nioni áma dıþf moarigfáþimíni níxfđiri rfa raríþi? Oweoi, ıwaf ikaxf Moseso níriþi eanþíþimí dání ení axíþf e rınıni. ⁹ Apimí dání re níriþi eánini, ‘Burímákau tını wıf aiwá exwexwımí nerfná bı mınıpa oeniri manþ gwf mıjáriþani.’ níriþi eániþıþi ‘Gorıxo burímákau náníni dıþf níþori rıþfıri.’ rıseaimónarını? ¹⁰ ‘Ayf ámaéne nání ení dıþf níþori mırıpa eþfıfani?’ mıseaimónıpa reþoi? Oyı, ayf ámaéne nání ení rıþfıri. Moseso áma aiwá íwfa urıþfıri nání xwfa yunf níkíxéa warigfáyf tını aiwá yóf éána miarigfáyf tını nını nawını wigf bı níþfıfa nání dıþf níkwıþoro éfıriþi e rarıþfıri. ¹¹ Wáf wurımeiarıþwáone xwıyfá Gorıxoyáþi nísearıfıfná aiwá íwfanıþf seaurarıþagwi aí re rıseaimónarını, ‘Aiwá íwfanıþf neaurarıgıþıþimí dání bı níþıro aiwá níþfıri nání nínearáþırónyfırani, aikf yınıþfıri nání nínearáþırónyfırani, ayf nanþ mıyarıþo.’ rıseaimónarını? ¹² ‘Áma wí ananı nísearıþıro níþaxf eþánáyf, ayf none anıþaxfıri.’ níþonarıni.’ rarıþarıni.

E nerı aí none nísearıþıþaxf imónıþıþi mısearıþıþwáriþi. Áma xwıyfá yayf neainıþaxf urarıfná “Amıþı wí nearáþanıro nání rfa yarıþo?” niyaiwiwo dıþf mıwıkwıþopa eþfıriþi nísearıþıþaxf níþonarıne aí wí mısearıþf đwıf ikeamónıþwáþimí xwámámı wıþwáriþi. ¹³ Áma amıþı anþ rıdıyowá yarıgıwámı íniþi eþıyo mearıgıfáwa aiwá níþfıri nání iwámı wenþıþi mearıgıfáþi nání seyfné níþfá mimónıpa reþoi? Áma nanþwı Gorıxo nání nímeámı báná rıdıyowá wııarıgıfáwa rıdıyowá wııfáþı bı níþıro narıgıfáþı nání ení seyfné níþfá mimónıpa reþoi? ¹⁴ Axıþı Ámıná Jısaþo sekaxf re rıþfıri, “Áma xwıyfá yayf seainıþaxfıþi wáf nurımeiarıgıfáwa apimí dání aiwá níþfıri nání meáfıriþi.” ¹⁵ Ámınáo sekaxf e rıþf aí nioni seyfné tını níþwearıfná wí mısearıþf nerı agwi ení apı bı nioni onıþıþoyıþiþi þayf nearı mıseamónarıþıni. Ayf rıþı nání searıarıþıni. Nioni aiwá nísearıþıri mını nerı nera unáþı nání mıxf meakfınarıþıþı áma wo aiwá níþıarıfná níþanıþıwıarıþıniþıni nání “Nioni xámı þéımıgıni.” níþonarıni. ¹⁶ Arıfá níþoyı. Nioni xwıyfá yayf neainıþaxfıþı wáf nísearıfıfná Gorıxo e éwıniþıniþi sekaxf nírowáreþarıþı eþagı nání e yarıþıþı nání níþıwanıþoni mıxf meakfıniþıþı wí menıni. Nioni Gorıxo e éwıniþıniþi nírowáreþarıþıþı mepa nerfnáyf, sfá wí nioni majfá nóriþaxfıri. ¹⁷ Gf dıþf tını “Wáf ourımemıni.” níþıþonarıni sıþwıryf, “Gorıxo yayf níþıþaxfıþı emıniþı yarıþıni.” rıþaxfıri. Gf dıþf tını “Wáf ourımemıni.” mınıþonıf Gorıxo sekaxf nírowáreþarıþı eþagı nání nerfnáyf, arıge niyaiwirı “O yayf níþıþaxfıþı yarıþıni.” rıþıþıni? ¹⁸ Ayınanı þıþimí dání nioni yayf níþıþaxfıri? Nioni ámayo xwıyfá yayf neainıþaxfıþı wáf nurıfná apimí dání uráþıþaxf imónıþıþı þuráþıpa nerıþıyo dání yayf níþıþaxf imónıþıþı yarıþıni.

“Áma þı þı imónıgıfápa nioni enı imónarıþarıni.” urıþf náníri.

19 Nioni nepa ámá womi xínáíníníj nímonírí omíníj wíiarínáoni menjagí aí ámá ayá wí Jisasomi oxídípoynírí nání nioní gí díníyo dání ámá níyíyá xínáíníníj nímonírí omíníj wíiarínáoni imóníníni. 20 Nioni gí Judayí tñní nínjwearíná Jisasomi díní owíkwírópoynírí ayíníj nímonírí yarínáríni. Nwí ikaxí ríníjípimí njwá míxenjwíráríníjóní aiwí gí Judayí apimí njwá xenjwírárínígíyí tñní nawíní nínjwearíná, “Nioní aríge yaríná ayí Jisasomi díní wíkwírópíráoi.” níyáiwírí nání nioní ení apimí njwá xenjwíráríníjóní imónarínáríni. 21 Gí Judayí tñní nínjwearíná ayíníj nímonírí aiwí ámá Goríxoyá njwí ikaxí ríníjípimí njwá míxenjwírárínígíyí tñní nawíní nínjwearíná, ayí Jisasomi díní wíkwírópíráoi xínírí nioní ení njwá míxenjwíráríníjóní imónarínáríni. Nioní njwí ikaxí ríníjípimí míxídí nerí marfáí, Kíraiso ríníjípimí xídarínáoni enjagí nání raríníni. 22 Nioní ámá ení samíníj wegíyí tñní nawíní nínjwearíná ayí Jisasomi díní wíkwírópíráoi nání nioní ení ení samíníj níwenjóní nímonírí uréwapíyarínáríni. Ámá níní wíyo erfíkíemeáímígínírí ayí pí pí imónígíapa nioní ení axípí e imónarínáríni. 23 Nioní apí nípíní yarínápi, ayí rípi nání yarínáríni. Xwíyíyá yayí neainípaxí imóníníjpi uráná arfá nípírí nání yarínáríni. Xwíyíyá apí ámáyo naníj wímíxaríníjípimí nioní ení onímeanírí e yarínáríni.

“Goríxo yayí neaimoníwínígínírí Jisasomi píráníjí ouxídaneyí.” uríníj náníríni.

24 Ámá yamíyamúrónígí inarígíyí níní aníní nero aí ná woní, múróo xíto díní níyáiwírí níyírí mearíníjpi nání seyíné níjía mímonípa renjoi? Ayínání seyíné ení Jisasomi níxídíróná yamíyamúrónígí nero xámi rémoarígíápáníj éfíríxíní. 25 Ámá re yáiwíarígíyí, “Nífá xíxegíní yaníro nání awí eánarígíe nání nurí wíníyo múróímígíní.” yáiwíarígíyí wíwaníjyí ení síxí ímíxínáníro nání pí pí míníj wínaríníjpi arfá níkeamoro ení síxí eámíxínarígíáríni. E yarígíyí urí ímíxínípaxí imóníníjpi bí meaaníro nání yarínágaí aí nene urí ímíxínípaxí mímoníníjpi meaaníro nání yarínwíní. 26 Ayínání nioní Jisasomi níxídíróná yamíyamúrónígíníj nínírí íríní xíxeni warínáríni. Wé neáníríná xaríxarí nerí meá píráníjí sopíníj norí nírómáná xíxeni eaarínáoníríni. 27 Níwáníjóní ení síxí oímíxínímínírí nání náoni íwaníníj eánírí pí pí nioní míníj nínaríníjpi arfá oíkeamómínírí nání íwaníníj eánírí yarínáríni. Ayí rípi nání e yarínáríni. Nioní ámá wíyo wáf re nuríméísáná, “Kíraisomi níxídíróná yamíyamúrónígíníj níníro xídíríxíní.” nuríméísáná enáná Goríxo “Ayí tñní yamíníjyí mímoníníjni.” nírnígínírí e yarínáríni.

10

“Sípí Judayenyá nearfawéyí yagíapa mepa éwanígíní.” uríníj náníríni.

1 Gí nírxímeáyíné, negí nearfawéyí yagíapi nání díní mopírí nání bí osearímíní. Ayí níní Moseso Ísipíyí aníyo dání níwírímeámi nuríná agwí Goríxo nípemeámi úwínígínírí tíjípimí símanjwíyóníj ínímí nínjweámáná númí wafíáríni. Níní ení ípí Ragí rínjyó ríníjwá níxeróná mídímdání eadíkíowáríníjóná áwínímí níxéa ugíawíxíní. 2 Níní agwípimí símanjwíyóníj níjweaxa uro ípíwámi xero neróná

Moseso tñni nawíni ani nikárinro néra ugíawixini. ³ Aiwá mayí e nemeróná aiwá maná riniñí Gorixoyá kwíyoyó dání imóniñipi ayí nñni niga wagíarini. ⁴ Iniigí mayí e nemeróná Gorixoyá kwíyoyó dání simiñí meañú ayí nñni nagíarini. Sñjá iniigí simiñí meago —O winíyí úfami númí emeagorini. O, ayí Kiraiso nani rariñini. ⁵ E nerini ayí nápi yarigíapi nani Gorixo wikí niwóniri áma diñí meañe dání ami ami opépayiniri niwikára wagíarini.

⁶ Ayí amipi api api néra nuróna pegíapimi dání nene nani siñwepigí neainini. Ayí sipí imóniñipi nani miñí inagíapa nene eni axípi miñí miñipa éwanigini siñwepigí neainini. ⁷ Ayí wí wigí ñwíapimi niñídiróna Bikwíyoyó dání re niriñiri eániñipi tñni xixeni re egíawixini, “Ámayí aiwá nro iniigí nro epíri nani niñweagíasaná rikíkirífo inanro nani wiápinimeagíawixini.” niriñiri eániñipi tñni xixeni e egíawixini. Nene ayí yagíapa nerane mimóní ñwíá imóniñiyoyó wí niñídiróna éwanigini. ⁸ Ayí wí íwí inigíapa —Íwí e inigíapi nani Gorixo píri umamópoyiniri uráná áma xíomí píranini xídarigíayí sía axíyimi áma íwí inarigíayoyó, nñni 23,000 imónigíayoyó pírikimí emegíapi nani rariñini. Íwí ayí e inagíapa nene eni axípi e miñipa éwanigini. ⁹ Ayí wí Áminá Gorixo nepa eñí eániñoriñiri iwamífo wíwapiyagíapa —E wíwapiyíáná oyá diñí tñni áma ayo weaxíá sidini óagí nani pegíiná nani rariñini. E iwamífo wíwapiyagíapa nene eni miñiwíwapiyipa éwanigini. ¹⁰ Ayí wí Gorixomi aniniñimí wirinagíapa —Aniniñimí e wirináná aniniñimí ámayo xwiríá wikixeariño píkinipi nani rariñini. Gorixomi aniniñimí wirinagíapa nene eni axípi e mepa éwanigini. ¹¹ Api api e niwímeáa unipi wigí winíyí éf oweayimeániñipoyiniri siñwepiginiñí wíri nene agwí ríná sía yopariñi ríxa nimóniná ñweañwaéne ikwairí neainí nani Bikwíyoyó ñwirárinini. ¹² Ayinani “Gorixomi píraniniñí xídariniñi ayí yagíapa wí epaxonimani.” yaiwinariñí goxi goxi, jiwaniñoxi axípi neri aniniñimiginiñiri píraniniñí menirixini. ¹³ “Eñí eániñiyíñiriñiri ámayo iwamífo wíwapiyarigíapi axípi miñeámeá xegí bi imóniñipi neámeaariñiri.” miñiyaiwipani. Gorixo —O áma diñí wikwiárinipaxí imóniñoriñiri. O iwamífo áma seaiwapiyíáná seyíne xwámamí miñiwipaxí imóniñipi xe oseaiwapiyipoyiniri wí siñwí seaniní menini. Áma wí xe iwamífo oseaiwapiyipoyiniri siñwí niñeaniñiná seyíne xopiráriñi wipirí nani eni xwámamí wipaxíñe seaimixiyiníarini.

Ridiyowá mimóní ñwíapi nani ininiñipi nani uriniñi naniñiri.

¹⁴ Gí niñixímeáyíne, Gorixo negí neárfawéyoyó naní wíagí aiwí obaxí ayá wí wigí sipí neriniñiyoyó dání xwiríá ikixenagíá eñagí nani nene diñí niñmorane mimóní ñwíapi wí niñixípa nerane api tñni e dání éiniñí owaneyi. ¹⁵ Diñí tégíayíne, nioni diñí tégíayoyó urariñápa axípi niñseariminiñiri yariniñipi nani sewaniñiyíne diñí niñyaikiroro “Sipiríñiri? Naniríñiri?” yaiwípoyi. ¹⁶ Kapixí iniigí wainí ininiñipi —Api Áminá Kiraiso nene nani niñeapeiríná ragí punipi nani diñí neaininí nani imóniñipiñiri. Nene niñiranená Gorixomi yayí wiariniñipiñiri. Iniigí api niñiranená o tñni miñiniñipa yariniñipiñiri? Aiwá o niñeapeiríná xífo náo riniñí wininiñipiñiri —Api nani diñí neaininí nani niñkwiriniñiri nariñipiñiri. Aiwá api niñiranená eni o tñni nawini

mimóniŋipa yaríŋwáraní? ¹⁷ Aiwá níkwíriri naríŋwá apí ná bini enagi nání nene ámá obaxene imóniŋagwi aiwí ná bimi dánini níkwíriri naríŋwáyo dání siyikí ná bini mimóniŋa reŋwini? ¹⁸ Gí Isireriyí yaríŋfápi nání ení díní mópoyí. Ridiyowá éfápi naríŋfáyí Gorixoxo, e iráí oníŋo tñní mñinaríŋfáriní. ¹⁹ Nioni searimíniri yaríŋfápi seyíné ríxa díní rímonjoi? “Ridiyowá ámá Gorixoxomi míxídaríŋfáyí wigí mimóní ŋwáfápi nání yaríŋfápi, ayí nepaxíŋí imóniŋfápi nání ríá neararíní?” riyaiwiaríŋjoi? “Wigí ŋwáfá imóniŋfápi ení, ayí nepaxíŋí imóniŋfápi nání ríá neararíní?” riyaiwiaríŋjoi? ²⁰ Oweoi, wí e searimíniri miyaríŋini. Rípi oyaiwípoyiniri seararíŋini, “Ámá Gorixoxomi míxídaríŋfáyí wigí ridiyowá yaríŋfápi Gorixoxo nání ridiyowá mé wigí mimóní ŋwáfá kwíyí sípí tñfápi nání ridiyowá yaríŋfáriní?” oyaiwípoyiniri seararíŋini. Seyíné wigí ridiyowá éfápi níniróná kwíyí apí tñní nawíni mñinípírixíniri seararíŋini. ²¹ Wí re miyaiwinípa éfáriní, “Nene ananí kapíxí Ámináo neaiŋfápi nání díní moanfá náníwá nírane mimóní kwíyí náníwá nírane epaxeneríni. Nene ananí aiwá Ámináo nánípi nírane mimóní kwíyí nání ridiyowá éfápi nírane epaxeneríni.” miyaiwinípa éfáriní. ²² “Ridiyowá mimóní ŋwáfá nánípi naríŋwápimi dání Áminá Gorixoxo wikí díní neaiwiní nání símirí wíwaníŋini.” ríseaimónaríni? “Ení eáníŋí nene eáníŋwápi xíoyápi seáyí e imóniŋagi nání pírf neamamopaxenemaní.” riyaiwinaríŋjoi?

“Gorixoxomi yayí umepaxí imóniŋfápi éwaníŋini.” uríŋí nániríni.

²³ Wiyíné re raríŋfápi, “Pí pí ‘Oyaneyí.’ níneaimónírná nene ananí epaxéríni.” raríŋfápi nepa níríro aiwí apí bí neríŋfápi dání pírániŋí imíxinaríŋfámani. Gorixoxomi díní wíkwíronjwaéne “Pí pí ‘Oyaneyí.’ níneaimónírná ananí epaxeneríni.” yaiwinaríŋwápi nepa imóniŋagi aiwí apí bí neríŋfápi dání síkíŋí omíxinaríŋwámani. ²⁴ Segíyí wo “Naní níwaníŋonini nímeani nání aríge emíniréini?” miyaiwípa erí “Naní ámá tío ení wímeani nání aríge emíniréini?” yaiwiri éwaníŋini. ²⁵ Pí pí gíwí ámá wí makeríá imíxaríŋíe dání bí yaríŋfápi seyíné ananí bí nero níniróná ayá síwí searoníŋiniri “Mimóní ŋwáfápi nání ridiyowá éfápiraní? Ridiyowá mepa éfápiraní?” yaríŋí minípa éfáriní. ²⁶ Bíkíwíyo dání “Xwíá ríríraní, amípi xwíá tío eníŋfápiraní, níní Ámináo ayá imónini.” níríniri eáníŋagi nání “Pí pí gíwí eníŋfápi ananí nípaxeneríni.” seararíŋini. ²⁷ Ámá Jisasomi díní míwíkwíronj wo “Aiwá bí onaneyí.” searepearáná seyíné “Ananí Owaneyí.” níseaimónírná, sa nuro ayá síwí searoníŋiniri pí pí aiwá seaiŋfápi nání “Wigí mimóní ŋwáfápi nání ridiyowá éfápiraní? Mepa éfápiraní?” miyaiwípa nero ananí nífáriní. ²⁸ E nerí aí ámá wo áwaní re nísearírnáyí, “Gíwí rípi ŋwáfá imóniŋfápi nání ridiyowá iníŋfáriní.” nísearírnáyí, áwaní searíto nání díní nímoró o seyíné naríŋagí nísearírná “Gíwí apí Jisasomi díní wíkwíroaríŋí tío mñipaxí imóniŋfápi pí nání ríá naríŋjoi?” miyaiwiri ayá síwí uroníŋiniri minípa éfáriní. ²⁹ Seyíné níniróná “Nípi kwíni miyaríŋwini.” níyaiwiro ayá síwí searoníŋiniri míraríŋini. Áwaní searíto “Ayí nípi kwíni miyaríŋjoi.” níseaiwiri ayá síwí uroníŋiniri raríŋini. E seararíŋagi nání ámá wo níwíápínimeari re níríníŋjoi,

“Nene anani nepaxî imónîñpî pí nání áamá wí ayá s’wí uropaxî imónîñpîmî dání ámî mepaxî imónîñwîni? ³⁰ Nioni g’wí apî nînrî Gorîxomî yayî nîwirînýyî, g’wí nioni yayî wíapî nání m’kí piyo dání pairîrî nipaxî imónîni?” Áamá wo e nîrîni aí ³¹ rîpî osearîmîni, “Seyîné g’wí nînrónáranî, iniîgî nînrónáranî, pí pí nerónáranî, áamá wí sîñwí nîsearîroná ‘Gorîxomî dîñî nîwîkwîroro nání rîa yarîñoi?’ oseaiwîpoyînrî omî seáyî e um’eyoapaxî imónîñpî éfrîxîni.” osearîmîni. ³² Judayîranî, Gîrikîyîranî, áamá Gorîxoyá sîyikî imónîg’áyîranî, ayî omî sîni x’dípaxî enánáyî, nene oyá sîñwíyo dání anani epaxî aí ayo óreámioapaxî imónîñpî mepa éwanîgîni. ³³ Nioni yarîñápa seyîné enî axîpî éfrîxîni. Nioni pí pí nerîná nîwanîñoni náníni ayá tîni mîmenî “Áamá obaxîyo Gorîxo yeáyî uyimîxemeanîa nání omî dîñî owîkwîrîpoyînrî arîge nerî ayo ayá tîni umem’árîanî?” nîyaiwirî ayî yayî winîpaxî imónîñpîni yarîñárinî.

11

¹ Nioni Kiraiso yag’pî ikanîñî wiarîñápa seyîné enî nioni ikanîñî nífrîxîni.

“Apîxîwa mîñýo wí pánîfrîxîni.” urîñî nánîrîni.

² Seyîné nioni nání inína dîñî arîá mikeamó Jisasomî x’darîñwaéne yarîñwápî nání nioni seaiékwîkwîyîñápi xaiwí íá nîxîrîro yarîñagîa nání yayî bî oseaimîni. ³ Seyîné seaiékwîkwîyîñápi xaiwí íá nîxîrîro aí “Rîpî nání enî nîjîá oimónîpoyî.” nimónarîni. Kiraiso áamá oxî nîyonî seáyî e wimónîrî oxowa xiepîwamî seáyî e wimónîro Gorîxo Kiraisomî seáyî e wimónîrî enî. ⁴ Ayînání oxî go go Gorîxomî rîxîñî nurîrînáranî, oyá xwîyîápî wíá nurókiamorînáranî, wí mîñýo nîpákînimáná e nerînýyî, o xegî seáyî e wimónîñomî —O ayî Kiraisorîni. Omî ayá wimoarîni. ⁵ E nerî aí apîxî gí gí mîñýo wí mîdîkîniþa nemáná Gorîxomî rîxîñî nurîrînáranî, oyá xwîyîápî wíá nurókiamorînáranî, í xegî seáyî e wimónîñomî —O ayî xegî xîagworîni. Omî í ayá wimoarîni. Apîxî e yarîgîíwa re imónîgîíwa tîni xîxenî imónîñoi. Íwamî gwî nîyirîná ayá xwé owinînrî dîa nîni róaná mîñî wáí nero nání ayá winarîñíwa tîni xîxenî imónîñagîa nání rarîñîni. ⁶ Apîxî gîyî “Mîñýo wí mîpákîniþa oemîni.” nîwimónîrînýyî, wigî dîa nîni enî rónîfrîxîni. E nîsearîrî aí apîxî dîa nîni róánáyî mîñî wáí nimónîrî nání ayá nîwinîrînáranî, úrapî róánáyî wiwiá íá nîwerî nání ayá nîwinîrînáranî, mîñýo wí pákîniþîxîni. ⁷ Ayî rîpî nání rarîñîni. Gorîxo áamá oxî iwamîó nimîxîrî nîtrîná seáyî e xewanîñónîñî imónîñpa wimîxîñî enagî nání oxîyî Gorîxo xîo imónîñpî sîwánîñî nîwinîrî nání omî rîxîñî nurîrînáranî, oyá xwîyîápî wíá nurókiamorînáranî, amîpî wí mîñýo mîpánîpa éfrîxîni. E nerî aí apîxîyî wigî íwiagwîyî imónîg’ápi sîwánîñî nîwinîrî nání ayî Gorîxomî rîxîñî nurîrînáranî, oyá xwîyîápî wíá nurókiamorînáranî, amîpî wí mîñýo pánîfrîxîni. ⁸ Ayî rîpî nánîrîni. Enína Gorîxo áamá oxî nimîxîrîná apîxîmî dání bî nîyorî imîxîñîmanî. Apîxî nimîxîrîná oxomî dání bî nîyorî imîxîñîrîni. ⁹ Apîxîmî oxo arîrá wíwinîgînrî imîxîñîmanî. Oweoi, apîxî oxomî arîrá wíwinîgînrî imîxîñîrîni. ¹⁰ Ayînání “Oxîyî apîxîyo seáyî e rîa wimónîñoi?” yaiwîpîrî nání imónîñpî wí apîxîwa mîñýo pánîfrîxîni. Íwa pí pí yarîg’ápi anîñajî

sijwá w+naxídarígfá enagi nání raríjini. ¹¹ E seararíjagi aiwi oxí Ámínáo tñni nawíni nikárinírná “Nioní apíxí mayoní nerí aí sopíjñ noníri yaríjónírní.” rípxáí meníni. Apíxí ení Ámínáo tñni nawíni nikárinírná “Oxí mayíni nerí aí sopíjñ noníri yaríjónírní.” rípxáí meníni. ¹² Neparíni. Goríxo apíxí iwamíó nimíxírná ayí oxíyo dání nýyori imíxíjñrini. E nerí aí rípi ení neparíni. Oxí nñni apíxíwa xírarígfárini. E nerí aí apíxírani, oxírani, pírani, amípi nípiní mfkí ikiño, ayí Goríxorini.

¹³ Sewaníjñné xwíyá nioní seararíjá rípi nání dñj nýaikiroo “Sípírfani? Nanírfani?” yaiwípoi. Apíxíwa amípi bí mñjño mípákínípa nemána Goríxomi ríxíjñ nurírnáyí, “Ananí yaríjoi.” ríseaimónarini? “Ananí mýaríjoi.” ríseaimónarini? ¹⁴ Ámaéne negí imóníjwápimi dání síwá rénjñ neainaríjñrini. Ámá oxí dñá sepiá xírá enáná ayí ayá winípxáí imónini. ¹⁵ E nerí aí apíxí dñá sepiá enáná ayí dñj nífá winípxáí ení. Negí imóníjwápimi dání síwá énjñ neainaríjñrini. Pí nání marífá, Goríxo apíxíwa rítí inírxíni dñá sepiá winíj enagi nání sepiá enánáyí “Dñj nífá winípxáí ení.” seararíjini. ¹⁶ Ámá wí “Xwíyá Poro raríjñ rípi nání xíxewíámí ouraneyí.” níwimónírná rípi urímíni, “None ámi xegí bí yaríjwámani. Síyikí Jisasoyá imónígfá amí amí jweagíyáí ení xegí bí xídarígfámani. Ayí nioní ríápi ní yarígfárini.” urímíni.

“Aiwá Ámínáo nání dñj oneainíni imíxaríjwápi úrapí mñimepaní.” uríjñ nánírní.

¹⁷ Seyíne Goríxomi yayí wianíro nání awí neáníroná naní mimóní sípípiní nimóníri yarígfá enagi nání ámi sekaxí rípi nírnáírná segí yarígfápi nání weyí nímeari searímíméni. ¹⁸ Xámi rípi searímíni. Nioní ámá wí re raríjagá arfá winárini, “Jisasoyá síyikí imónígfá Koriníyo jweagíyáí Goríxomi yayí umeaníro nání awí neáníroná nawíni mimóní yaní epayónarígfárini.” raríjagá arfá níwirí “Bí nepa e rífa yaríjoi?” yaiwiaríjñrini. ¹⁹ Ayí neparíni. “Seyíne dñj ná bíni nímoró axípi ní mimónígfáínerini.” nimónarini. Seyíne re yaiwiníprí nání “Negíyí wiene Jisasomi xíxeni níxídírane mímíwíároaríjwaéne, ayí anerfani?” yaiwiníprí nání xíxegíni yaní nepayóníro yaríjoi. ²⁰ Ayínáni seyíne awí neáníroná “Aiwá Ámínáo nání ‘Dñj oseainíni nírxíni.’ nearíjpi naríjwíni.” níyaiwiro aiwi nepa mñinaríjoi. ²¹ Ayí rípi nánírní. Awí neáníro aiwá nírná níyínéni sñni mé aiwá xíxegíni rífa yeaarífáí aníni níyoaro xíxegíni nírníro nání wíyíne agwíni jweanáná wíyíne inígfá wainí xwapí nínimána papíkí yarígfárini. ²² Pí nání e yarígfárini? Aiwá níro inígfá níro epírfá nání segí aní menírani? Jisasoyá síyikí seyíne imónígfápimi peayí owiananeyíni e yarígfárani? Séríxímeá aiwá nání dñwí ikeamónarígfáyo ayá owimoaneyíni e yarígfárani? “Poro weyí neamearipxáí imóníjpi yaríjwíni.” ríseaimónarini? Oweoi, api néra waríjagá nání wí weyí seameari mífámani.

Aiwá Ámínáo xfo nání dñj winíwíníjñni imíxíjpi nání uríjñ nánírní.

²³ Xwíyá nioní enína searéwapíyíjapi gí dñjño dání mñsearéwapíyíjñrini. Ámínáo níréwapíyíjño dání searéwapíyíjapi,

ayí ríþírini. Sía Áminá Jisaso nání Judaso pasá uméyimi Ámináo aiwá bī nīmeari²⁴ aiwá apī nání Gorixomi yayí nīwimáná nīkwíriri re rīñinigini, “Ripí gí waráriní. Seyíne nání rīdiyowánīñí inīmíþirini. Soyíne nioní seaiimíþi nání dīñí seainíña nání nioní éapa axíþi e yayíríxini.” urīñinigini.²⁵ Awa rīxa aiwá nīnīmáná kapíxí inīgí wainí íñīñí wá nīmeari xegí yarīñípa axíþi nemáná re rīñinigini, “Gorixo xwíyá sīñí ‘E nīseaiimíþirini.’ raúroaárīñíþi ‘Nepa xixeni nīneaiimíþirini?’ oyaiwíþoyiníri nioní nīperíná gí ragí púyí inīgí wainí sixí rīwánīñí imónini. Íníná soyíne inīgí rīwá nīnīríná nioní nání dīñí seainíña nání nīríríxini.” urīñinigini.²⁶ Seyíne o rīñíþi nero aiwá apī nīro inīgí awá nīro nerīñíþimi dání o ámi weapíníe nání wá rēnīñí nīra warīgíþirini, “Ámináo nene nání rīxa neapeiníþirini.” Éñīñí nīra warīgíþirini.

“Ámináo ayá aiwáþi gíyíne úrapí nīnīríná xwíyá meárīnīþaxí yarīñoi.” urīñí nánirini.

²⁷ Ámá gíyí xámi píranīñí dīñí mīyaikiró Ámináo ayá winíþaxí imónīñíþi ero aiwáraní, inīgíraní, xífo nání dīñí winíni náníþi úrapí nīro nerónáyí, warápi tñí ragíþi tñí xórórīñíñí nero nání xwíyá meárīnīþaxí imóníþoi.²⁸ Ayínání ámá woxí woxí, “Naní imóníñíþi rífa yarīñini? Sipi imóníñíþi rífa yarīñini?” nīyaiwirí yarīñí nīga núsáná aiwá apī tñí inīgí awá tñí xe nīríríxini.²⁹ Ayí ríþi nánirini. Ámá aiwá apī tñí inīgí awá tñí nīnīríná “Ámináo xegí waráþimi dání neaiñí enagí nání rífa narīñini?” mīyaiwīpa nerínáyí, ayí xwíyá meárīnanīro nání narīñagífa nání rarīñini.³⁰ Sa míkí apimi dání segí obaxí wí sīmíxí nero nīyíþe nimónirí ero wí rīxa píyí ero egíþirini.³¹ Nene xámi negí yarīñwáþi nání yarīñí nīga nurane “Naní rífa yarīñini? Sipi rífa yarīñini?” nīyaiwirane dīñí píranīñí nīmíxínīmáná aiwá apī nīnīrane sīñwíríyí, Kiraiso xwíyá bī nīneamearíri sīyikí neareáminíri enímani.³² E nerí aí agwí ríná Ámináo xwíyá nīneamearírná ríwéná nene ámá xíomi mīxídarīgíáyó tñí nawíní xwíyá umeárīmīgínirí ríxa xwíyá nīneamearíri sīyikí neareaarini.³³ Ayínání gí nīríríxímeáyíne, aiwá nioní seararīñáþi nanīro nerímeánírná axíná nawíní píranīñí onaneyínirí ríwíyo rémoarīgíáyí nání weníñí nerí ñwearínini.³⁴ Seyíne aiwá apī nīnīroná úrapí nero xwíyá meárīnīþíríxínirí segíyí wí agwí ení mīweánīñánáyí sīnī mīþīpa neróná wigí añiwámi dání aiwá nīríríxini. Aiwá apī nání xwíyá bī sīnī nīweñagí aí ámi nīseaiimearíná searímíþirini.

12

“Kwíyíþimi dání epaxí imónígíþi bī bī imónini.” urīñí nánirini.

¹ Gí nīríríxímeáyíne, seyíne payí nearo Gorixo xegí kwíyíþi sixí seamíoníþimi dání e e epaxí imóníríxínirí seaimíxíñí seyíne yarīñí nīgíþi nání “Seyíne e majífa nero oéþoyí.” mīnimónarini.² Seyíne sīnī Gorixomi mīxíþīpa neróná seaigíþi nání nījífa imóníþoi. Ámáya mímóní ñwífa imóníñíyo —Ayí xwíyá bī ríþaxí mímóníñíyírini. Ayo oxíþíþoyínirí yapí pí pí seaieþísáná seyíne nepaxínirí xídagíþi nání nījífa imóníþoi.³ Ayínání “Seyíne nījífa re oimóníþoyí.” nimónarini. Ámá wí Gorixoyá kwíyíþimi dání nīríríná wí re ríþaxí meníni,

“Jisaso xewaninjo roapikininjorini.” ripaxf menini. Ámá wí Gorixoyá kwíyípmi dání mtripa nerfnáyf, “Jisaso negf Ámináorini.” eni wí ripaxf menini.

⁴ Kwíyípmi dání e e epaxf imónfirixiniri sixf umímoarinjípi xixegfni imónnjagí aiwi kwíyí axípi ná bini imónnjípmi dáníni yarigfáriní. ⁵ E nerinjíyo dání ámáyo seáyf e e wífirixiniri Ámináo wimixarinjípi xixegfni enjagí aiwi Ámináo, ayf ná woni axorini. ⁶ Anani nepaxf imónngfápi xixegfni imónnjagí aiwi Gorixo, ayf ná woni e e epaxf imónfirixiniri enj sixf weámixarinjirini. ⁷ E nerinjí aiwi o ámá xfoyá imónngfá nfini xixe arírá infirixiniri womini womini xegf kwíyíyo dání epaxf imónnjípi bini bini yanf wiarinjirini. ⁸ Bini yanf n#wirfná ámá wo kwíyípmi dání xe dñj émf saimf n#morí ámáyo píraninjí urípxaf oimóniri wiri wo kwíyí axípmi dání xe nijfá seáyf e nimóniri píraninjí uréwapiyipaxf oimóniri wiri ⁹ ámi wo kwíyí axípmi dání xe dñj ayá wí onikwíroniri wiri ámi wo kwíyí axípmi dání xe enj sixf neániri ámá simixf yarigfáyo píraninjí owimixiniri wiri ¹⁰ ámi womi emimf epaxf oimóniri wiri ámi womi xfoyá xwiyfá wíá urókiamopaxf oimóniri wiri ámi womi ámá wí kwíyí bimi dání raríngfá arfá n#wirfná adadf n#wiri “Ayf kwíyí apimi dání ríá rarínjo?” yaiwipaxf oimóniri wiri ámi wo ámá gwí wírf wírf xwiyfá mfkf api apimi dání anani ripaxf oimóniri wiri ámi womi xwiyfá mfkf api apimi dání arfá n#wiri yanf umeaipaxf oimóniri wiri yarinjirini. ¹¹ Gorixo ámá wíyí wíyo yanf xixegfni e e n#wia nurí aiwi kwíyí axí ná bimi dáníni e e epaxf imónfirixiniri n#wimixirfná womi pípi owimínirfná api wiarinjirini. Ámi womi pípi owimínirfná api wiarinjirini.

“Obaxene imónnjagwi aiwi wará ná binfininjí imónnjwini.” urinjí nánirini.

¹² Ámáya wará ná bini enjagí aiwi nápmi dání wé síkwí amípi xixegfni bini bini imónini. Warápmi dání amípi xixegfni bini bini imóninjíyí nfini obaxf imónnjagí aiwi nápi ná binirini. Ámá Kiraisoyá síyikípi imónngfáyf ámá warápi tfini ríraminjíyí imónipaxirini. ¹³ Ayf rípi nánirini. Nene —Wiene Judayenerani, wiene Gírikíyenerani, wiene xínáíwanéninjí nimónirane omínjí wíaríngwaénerani, wiene áxenjarf m#neainf negf dñj tfini emearíngwaénerani, —Nineneni eni kwíyí axípmi dáníni síyikí ná bini imónani nání wayf neameairo kwíyí axípmi neaáiniri enj enjagí nání rarínini. ¹⁴ Nene nijfá re imónnjwini. Ámá warápi, ayf ná bini mimónf síkwíraní, wéraní, m#njíraní, xixegfni bini bini imónini. ¹⁵ Síkwú xwiyfá ripaxf nimóniri re ránáyf, “Niúni wéuni mimónnjagí nání nápiyá binimani.” ránáyf, “ ‘Nápmi dání bini imónnjípmi.’ yaiwipaxirini.” ríseaimónarini? Oweoi. ¹⁶ Arfána eni re ránáyf, “Niñani síngwíyíni menjagí nání nápiyá binimani.” ránáyf, “ ‘Nápmi dání bini imónnjípmi.’ yaiwipaxirini.” ríseaimónarini? Oweoi. ¹⁷ Nápi nfini síngwíni enjánáyf, aríge nerí arfá epaxirini? Nápi nípiní arfáni enjánáyf, aríge nerí dñj weánpaxirini? ¹⁸ Nápi, ayf axípi ná bini mimónini. Síngwíraní, arfáraní, api api e nimóga úwínginiri Gorixo xfo wimónnjípa dñj weyírori nimixiri tñjirini. ¹⁹ Warápmi dání amípi síkwíraní, wéraní, xixegfni imónnjípa mimónf axí ná bini nimónirfnáyf, warápi

arige imónipaxírinî? Oweoi, e nerfnáyí, wará xegí imóniñpa bi imónipaxí meninî. ²⁰ Negí wará imóniñpí, ayí rípirinî. Warápimi dání amípi xixegíní wérani, síkwíraní, imóniñpí ayí obaxí aiwi warápi, ayí ná binírinî. ²¹ Sínwíyi xwíyá rípací nimónimáná wéumi wí re urípací meninî, “Ná saní múnirápariñuxí, pí nání júxi tñí nawíní imónimíinî? Níyíní ananí nigípi ñweapaxíyíniríní.” urípací meninî. Míñíyi ení síkwúmi wí re urípací meninî, “Ná saní múnirápariñuxí, pí nání júxi tñí nawíní ñweámíinî? Níyíní ananí nigípi ñweapaxíyíniríní.” urípací meninî. ²² Oweoi, pí pí nápimi dání imóniñí “Ení meáníñpírífaní?” yaiwiaríñwápi menánáyí, omíñí amípi nene nápimi dání yaríñwápi nípikwíni epaxí meninî. ²³ Nápimi dání imóniñí “Naní onímiápi imóniñpíríní.” yaiwiaríñwáyí nene ananí píraníñí okiyá mearíñwáríní. Nápimi dání imóniñí sínání mímepaxí imóniñíyí píraníñí rítí yaríñwáríní. ²⁴ E nerí aí pí pí nápimi dání imóniñí “Awíaxí imóniñpírífaní?” yaiwiaríñwápi, ayí rítí mepaxí imóniñagí nání wí e yaríñwámani. Goríxo áamá warápi nimíxírí pí pí nápimi dání enípi níñwiráriná “Naní onímiápi imóniní.” yaiwiaríñwápi seáyí e imóníwínigíníri ñwiráriníriní. ²⁵ Nápimi dání imóniñíyí mímímídání mímearónípa ero xíxe píraníñí meníro epírífa nání e ñwiráriníriní. ²⁶ Nápimi dání imóniñí bí ríníñí wináná nápimi dání imóniñí nípiní ríníñí wináraríñíriní. Bí imóniñípimi yayí uméáná nípiní dñí nífá níwiga waríñíriní.

²⁷ Kiraisoyá síyikípi imónigíáyíné oyá warápiníñí imóníro wiyínéni wiyínéni oyá nápimi dání síkwíniñíraní, wéníñíraní, xixegíní imóníro enoi. ²⁸ Goríxo áamá xíoyá síyikípi imónigíáyí xixegíní bí bí nimóga úríxíníri rípeañíriní. Wí wá wírímeiaríngíáyí imóníro wí xewaníoyá xwíyápi wá urókiamoaríngíáyí imóníro wí uréwapíyaríngíáyí imóníro epírífa nání rípeañíriní. Xírání xírání imóniñí apí apí nírípeámáná ámi wí emímí epírífa nání imóníro wí simíxí yaríngíáyo naní wímíxípirífa nání imóníro wí díwí ikeamónaríngíáyo arírá wípírífa nání imóníro wí pí pí omíñí yaríngíáyo mepírífa nání imóníro wí áamá gwí wírí wírí xwíyá míkí apí apimi dání rípirífa nání imóníro epírífa nání rípeañíriní. ²⁹ Níní wá wírímeiaríngíáyí rimóníño? Níní wá rókiamoaríngíáyí rimóníño? Níní uréwapíyaríngíáyí rimóníño? Níní emímí yaríngíáyí rimóníño? ³⁰ Níní simíxíyo naní imíxípirífa nání rimóníño? Níní gwí wírí wírí xwíyá míkí apí apimi dání rípirífa nání rimóníño? Níní xwíyá míkí apí apimi dání raríngápi yaní umeaipírífa nání rimóníño? Oweoi. ³¹ E nísearíri aí seyíné woxíní woxíní, “Goríxo áamá e e epaxí imónírxíníri kwíyípimi dání síxí umímoaríñí apí apí enagí aí sa seáyí e imóniñpí oimónímíní.” níyaiwirí símí xeadípenírxíní.

13

“Ámáyo nepa dñí sípí níwiríná rípi rípi yaríngíáriní.” uríñí náníriní.
 “Arige nerí Goríxo wimónaríñpí tñí xixeni yaníréwíní?” níseaimóníriná epíríapí nání áwaní bí osearímíní.

¹ Nioní gwí wírí wírí xwíyá míkí ámaraní, añíñáraní, raríngápipimi dání ananí rípací nimóníri aí ámáyo dñí sípí míwípa nerfnáyí, surímá níraríri berí íkaxí nírxíná yaiwíníñí yáraríñpáníñí imónímíiní. Soní

udfá xámi m̄ñwírár̄ipa nemáná eááná rar̄ñj̄pán̄ñj̄ eni imónim̄f̄ññi. ² Nioni xwiyfá Gorixoyáp̄ wfá rókiamopaxf̄ imónir̄i am̄p̄i n̄ññi o éim̄ḡññir̄i enjw̄ipeár̄ñj̄ ññim̄ imónñj̄p̄i nán̄i n̄j̄fá imónir̄i am̄p̄i n̄ññi ámá “Ayf̄ ap̄i r̄fá imónññi?” n̄ȳaiwiro n̄j̄fá imónñj̄p̄i nán̄i n̄j̄fá imónir̄i ner̄i aí ámáyo ññj̄ s̄p̄i m̄w̄ipa ner̄ññáýf̄, sur̄f̄má imónim̄f̄ññi. Nioni Gorixomi ññj̄ enj̄ neán̄ir̄i n̄w̄ikw̄f̄ror̄ñj̄p̄imi dán̄i “D̄f̄w̄f̄ r̄ip̄ix̄i ná j̄fe ū.” ur̄ipaxf̄ nimónir̄i aiwi ámáyo ññj̄ s̄p̄i m̄w̄ipa ner̄ññáýf̄, sur̄f̄má imónim̄f̄ññi. ³ Nioni ḡf̄ iyfá f̄á am̄p̄i yanj̄ n̄mer̄i uyípeayf̄yo n̄wir̄i aí ámáyo ññj̄ s̄p̄i m̄w̄ipa ner̄ññáýf̄, wí nanj̄ nim̄x̄ipaxf̄ men̄ññi. Negf̄ womi p̄kian̄iro yar̄f̄ná n̄iaíwomi wár̄ip̄r̄i nán̄i re nur̄ir̄i aí, “Nioni f̄á n̄ññix̄ir̄i r̄fá n̄w̄ioár̄ipoyf̄.” nur̄ir̄i aí ámáyo ññj̄ s̄p̄i m̄w̄ipa ner̄ññáýf̄, nioni éáp̄i wí nanj̄ nim̄x̄ipaxf̄ mimónññi.

⁴ Ámá w̄ññyo ññj̄ s̄p̄i n̄wir̄f̄ná p̄ip̄i mar̄f̄á, r̄ip̄i yar̄igf̄ár̄ññi. S̄p̄i w̄ññȳf̄ w̄if̄áp̄i apaxf̄ mé p̄r̄f̄ umamoar̄igf̄ámani. Ayá nur̄im̄x̄r̄i nanj̄ imónñj̄p̄ññi w̄īar̄igf̄ár̄ññi. W̄ññyo s̄p̄i ññj̄ wí w̄īaiwiar̄igf̄ámani. W̄ññyo ññj̄ s̄p̄i w̄iar̄igf̄áýf̄ w̄iwan̄ññȳf̄ m̄x̄f̄ meakf̄ñññiro wár̄ixa imóniro ⁵ uyññi w̄ikár̄iro yar̄igf̄ámani. Am̄p̄i nen̄ññi ar̄ige ner̄i neaímean̄ir̄f̄en̄ññññir̄i m̄epa ero apaxf̄ mé s̄m̄f̄ r̄ñññj̄ m̄w̄win̄ipa ero f̄w̄f̄ w̄ññȳf̄ w̄ikár̄f̄áp̄i nán̄i s̄m̄f̄ x̄wanj̄w̄f̄ níkwón̄im̄i mem̄epa ero yar̄igf̄ár̄ññi. ⁶ N̄ip̄ikw̄ññi mimónññj̄ yar̄igf̄áp̄i nán̄i ññj̄ nífá m̄w̄win̄f̄ wé rónññj̄ imónññj̄ yar̄igf̄áp̄i nán̄i ññj̄ nífá w̄inar̄ñññir̄ññi. ⁷ Ámá w̄ññyo ññj̄ s̄p̄i w̄iar̄igf̄áýf̄ pí pí w̄imeááná “Xe oneaímean̄i.” yaiwiro ññj̄ w̄ikw̄f̄roar̄igf̄áp̄i wí p̄ññi m̄w̄iár̄ipa ero am̄p̄i n̄ññi Gor̄ix̄o n̄w̄iir̄f̄ná nán̄i ññj̄ níkw̄f̄moro ññwearo pí pí s̄p̄i imónññj̄ w̄imeááná x̄wámám̄f̄ wiro yar̄igf̄ár̄ññi.

⁸ Ámáyo ññj̄ s̄p̄i w̄iar̄ññwáp̄i ná r̄f̄w̄f̄yo aí wí an̄ipá imónññf̄a men̄aḡi nán̄i an̄ññj̄ f̄á x̄r̄ipaxf̄r̄ññi. E ner̄i aiw̄i Gorixoyá kw̄iyf̄p̄imi dán̄i wfá rókiamopaxf̄ imónññwáp̄iran̄i, xwiyfá m̄f̄k̄f̄ ap̄i apim̄i dán̄i r̄ipaxf̄ imónññwáp̄iran̄i, pí pí n̄j̄fá imónññwáp̄iran̄i, ap̄i n̄p̄ññi an̄ipá imónññf̄ár̄ññi. ⁹ Nioni searar̄ññáp̄i nán̄i áwanj̄ b̄i osear̄im̄ññi. Agw̄i r̄íná nene Gor̄ix̄oyá kw̄iyf̄p̄im̄f̄ dán̄i n̄j̄fá imónññwáp̄i sa b̄ññi b̄ññi imónññw̄ññi. Oyá xwiyfá wfá rókiamoar̄ññwáp̄i n̄p̄ññi mar̄f̄á, b̄ññi b̄ññi rókiamoar̄ññwár̄ññi. ¹⁰ E ner̄ññj̄ aiw̄i Kiraiso n̄weap̄r̄i am̄p̄i Gor̄ix̄o éim̄ḡñññir̄i yar̄ññj̄p̄i r̄ixa yóf̄ imónáná agw̄i r̄íná nene b̄ññi b̄ññi imónññwáp̄i an̄ipá imónññf̄ár̄ññi. ¹¹ Nioni searar̄ññáp̄i n̄iaíw̄f̄ f̄ññi r̄f̄ram̄ññȳf̄ oem̄ññi. En̄j̄ná nioni s̄ññi n̄iaíw̄f̄ nimónññf̄ná n̄iaíw̄f̄ rar̄igf̄ápa xwiyfá ax̄f̄p̄i r̄r̄i n̄iaíw̄f̄ yaiwiar̄igf̄ápa ax̄f̄p̄i yaiwir̄i n̄iaíw̄f̄ ññj̄ moar̄igf̄ápa ax̄f̄p̄i mor̄i néññsáná aí r̄ixa ám̄ññáon̄i nimónññm̄áná n̄iaíw̄f̄ yar̄igf̄áp̄i s̄ññi f̄á m̄ix̄r̄f̄ p̄ññi w̄iár̄ññár̄ññi. ¹² Agw̄i nene Gor̄ix̄o éim̄ḡñññir̄i yar̄ññj̄p̄i nán̄i n̄j̄fá b̄ññi b̄ññi imónññwáp̄i x̄ix̄f̄éá s̄fá yik̄in̄ññȳyo dán̄i nene s̄ññw̄f̄ n̄ip̄ikw̄ññi mainenar̄ññwáp̄i f̄ññi r̄f̄ram̄ññȳf̄ oem̄ññi. Agw̄i r̄íná x̄ix̄f̄éáyo s̄m̄ññman̄ññi ron̄aḡi n̄w̄ñññr̄ane aiwi r̄f̄w̄éná nepa o f̄ññi x̄ix̄en̄i s̄m̄ññman̄ññȳyo s̄ññw̄f̄ ainenan̄f̄wár̄ññi. Agw̄i r̄íná nene b̄ññi b̄ññi n̄j̄fá nimónññir̄i aí r̄f̄w̄éná x̄fo nene nán̄i x̄ix̄en̄i n̄j̄fá imónññj̄pa nene en̄i x̄fo nán̄i n̄j̄fá imónññf̄wár̄ññi. ¹³ E ner̄ññj̄ aiw̄i agw̄i r̄íná Gor̄ix̄omi ññj̄ w̄ikw̄f̄ror̄ane o neaiññf̄áp̄i nán̄i ññj̄ ikw̄f̄mor̄ane w̄ññyo ññj̄ s̄p̄i wir̄ane yar̄ññwá biaú b̄i ap̄i an̄ññññi imónññf̄ár̄ññi. Biaú b̄i ap̄i b̄i seáȳi e imónññj̄p̄i, ayf̄ ámáyo ññj̄ s̄p̄i w̄iar̄ññwáp̄ir̄ññi.

14

Kwíyíþimi dáni epaxí imóniþipi nani ámi bi urinjí nánirini.

¹ Seyíné “Ámáyo dñjí síþi owianeyi.” niyaiwiwo aninjí miní xídfírxini. E nero aí Gorixo api api e imónírxinirí kwíyíþimi dáni seaimixarinjíþi “Api api oimónaneyi.” niyaiwiwo símfí níxeadþéniro aiwi ná bini ayí oya xwíyíá ámáyo wíá urókiamopaxí imóniþirí nani anjipaxí símfí xeadþéniírxini. ² Ayí ríþi nani seararinjini. Ámá gíyí gíyí gwí wírí wírí xwíyíá mfkí wíniyí majíá imónigíþimi dáni nírxínáyí, ayí ámáyo muraríþoi. Wíniyí xwíyíá mfkí api nani majíá imóniþagíá nani Gorixomini nurirí kwíyíþimi dáni yumí imóniþipi raríþoi. ³ E nerí aí gíyí gíyí xwíyíá Gorixoyáþi wíá nírókiamoronáyí, ayí ríþimi dáni ámáyo sífkí womixiwo enj ríremíxí wiwo dñjí wíá wókimixiwo epaxíþi urarígíáriní. ⁴ Ámá xwíyíá mfkí xegí wíyo dáni rarinjí go go, ayí xewaníþo sífkí omixinarini. Ámá Gorixoyá xwíyíþi wíá rókiamoarinjí go go, ayí Gorixo wimónarinjíþi uríþimi dáni Jisasoyá síyikíþi imónigíáyo sífkí womixarinjirini. ⁵ Nioni “Seyíné niyínéni xwíyíá mfkí bi himí dáni oríþoyí.” nínimónirí aiwi aga anjipaxí ayá wí nimónarinjíþi, ayí ríþirini. “Gorixoyá xwíyíþi wíá orókiamóþoyí.” nimónarini. Ayí ríþi nánirini. Wíá rókiamoarinjí go go Jisasoyá síyikíþi imónigíáyo nuriríná xfo uríþimi dáni sífkí níwomixirí nani xwíyíá mfkí xegí wíyo dáni rarinjí go gomí seáyí e wimóniþagí nani rarinjini. Xwíyíá mfkí xegí wíyo dáni rarinjí go go ráná ámá wo níwiáþinimeari Jisasoyá síyikíþi imónigíá wíniyo o ríþimi dáni sífkí owomixinirí yanj numeairíná ení ananirini. ⁶ Gí nírxímeáyíné, ríþi nani píraninjí dñjí móþoyí. Nioni seyíné tíñj e nani níþirí xwíyíá mfkí wíyo dáni nísearírxínáyí, “Api wí nanj neaimixipaxí imónini.” ríseaimónarini? Oweoi. Nioni xwíyíá Gorixo wíá nínokimixirí nírxinjíþi mísearípa nerínarani, níjía o nani nioni imóniþá bi mísearípa nerínarani, xwíyíá oyáþi bi wíá mísearókiamopa nerínarani, bi mísearéwapíþipa nerínarani, sa xwíyíá mfkí wíyo dáni níseara nurínáyí, aríge nerí nanj wí seaimíáriní? Oweoi, wí e epaxímani.

⁷ Dñjí mayí imóniþipi, pékákíraní, gitáraní, ayí axíþi imónini. Yaiwíninjí niyárirí níþikwini irí mírépepa nerínáyí, ámá aríge “Ayí api ríá rarini?” yaiwipaxíriní? Ámá kwíyíþimi dáni xwíyíá mfkí wíyo dáni ení nírxínáyí, ámá aríá míwiarígíáyí aríge nerí “Ayí api ríá rarini?” yaiwipaxí imónini? ⁸ Ámá míxí nani awí roþo xowienomí dáni ríaiwá orinirí pírámfí níþikwini mepa nerínáyí, ámá gíyí “Míxí nani ríaiwá iyí ríráoi?” niyaiwiwo éwaikí tñni níkninjí tñni aríkipaxíriní? Oweoi, pírámfí níþikwini mepa nerínáyí, wí e epaxí menini. ⁹ Seyíné ení ámá wíyo kwíyíþimi dáni xwíyíá mfkí xegí wíyo dáni nurírxínáyí, ámá aríá seaiarígíáyí aríge nero “Api nani ríá neararíþoi?” niyaiwiwo níjía imóniþaxíriní? Oweoi, seyíné urarígíáþi mímianwí upaxí imónini. ¹⁰ Ayí neparini. Xwíá rírimí xwíyíá mfkí xíxegíni tíñj rarígíáþi obaxí imónini. Xwíyíá bi mfkí mayí imóniþímani. Níni mfkí tíñj imónini. ¹¹ E nerí aí ámá wo xwíyíá mfkí nioni majíá imóniþipi dáni raríþagí aríá níwiríná “Émáýí woríani?” yaiwimíni. Xfo ení nioni aríá míwiaríþagí nínaniríná “Émáýí woríani?” níaiwiníþoi. ¹² Seyíné

Gorixoxo apí apí imónířřixínřři kwíyřřpimi dáni sřřxř seamúmoarířřpí “Oimónaneyi.” nřřyaiwirow sřřmřř nřřxeadřřpénřřo yarířřgřřáyřřné imónířřagřřa nání pí pí neróna řřpí éřřřixíní. Kwíyřřpimi dáni epaxřř imónířřwápimi dáni Jisasoyá sřřyikřř imónířřwaéne enřř sřřkřřkřř omíxínřřpaxřř imónířřpí oyaneyínřřo ayá wí nera úřřřixíní.

¹³ Ayínáni segřřyřř wo kwíyřřpimi dáni xwíyřřá mřřkřř seyřřné majřřá imónířřgřřápimi dáni nřřsearířřřnáyřř, arřřá mřřwiarířřgřřáyřřné yarřř seameaimínřři nání Gorixoxomi řřixínřř urřřwínigřřini. ¹⁴ Ayřř řřpí nání seararířřni. Nioní gřř ámá arřřá niarířřgřře dáni xwíyřřá mřřkřř xegřř bimi dáni Gorixoxomi řřixínřř nurířřřná gřř dñřř aí řřni murřř sa mañřřpámi dáni nurířřřnáyřř, “Apí ourímíní.” nřřyaiwiri murřřpa éá enagřř nání nioní řřápi bí nañřř mřřniiaríní. ¹⁵ Ayínáni nioní pí emínřřréni? Nioní Gorixoxomi řřixínřř nurířřřnáraní, soñřř nřřřřř omí yayřř numerřřnáraní, xwíyřřá mřřkřř bí bimi dáni mañřřpá řřni nurířř aí “Ayřř apí řřa urarířřni?” nřřyaiwiri gřř dñřř řřni ení nawíní urřřimigřřini. ¹⁶ Seyřřné e mepa nero Gorixoxomi yayřř nřřwirřná dñřř řřni nawíní murřř xwíyřřá mřřkřř bí bimi, seyřřné majřřápimi dánini nurířřřnáyřř, ámá sřřpřřá imónířřgřřá seyřřné řřni nawíní awí eánarířřgřřáyřř aríge nero “Ayřř řřápi xixeni e imónířřwínigřřini.” řřpaxřřřni? Oweořř, xwíyřřá mřřkřř seyřřné rarířřgřřápi arřřá mřřwipaxřř nimónířřo nání wí e řřpaxřř meníní. ¹⁷ Seyřřné e nerřřnáyřř, Gorixoxomi píránířř yayřř nřřwirow aiwí wíníyo sřřkřřkřř mřřwomíxřř ududřř inřř wikárarířřagřřa nání seararířřni. ¹⁸ Seyřřné kwíyřřpimi dáni xwíyřřá mřřkřř wíyo dáni ayá wí nřřřřo aí nioní ení kwíyřřpimi dáni xwíyřřá mřřkřř bí bimi dáni seáyřř e nřřseamúrowi nání Gorixoxomi yayřř wiarířřáríní. ¹⁹ E nimónířř aí Jisasoyá sřřyikřř imónířřgřřá bí řřni nerímeánířři wí gřř arřřá egřře dáni xwíyřřá mřřkřř bí bimi dáni nurířřřná “řřa mřřropaxřř imónířřpí ourímíní.” mřřnimónaríní. Oweořř, “Poró ipí řřneaiwápíyaríní?” oyaiwípoyínřři sa “Xwíyřřá mřřkřř nioní nřřřřá imónířřápimi dáni nurířř ‘Ayřř apí řřa urarířřni?’ yaiwimřřpí árřřni ourímíní.” nimónaríní. “E nerřřná seáyřř e imónířřpí yarířřni.” nimónaríní.

²⁰ Gřř nřřřřřmeáyřřné, seyřřné niaíwřř onímíá dñřř mřřmaxířřpa époyí. E nřřsearířř aí niaíwřř přřopia řřwí oyaneyínřřo sřřni dñřř mřřmoarířřgřřápa seyřřné ení axřřpí imónířřpoyí. E nero dñřř nřřmorřřná ámíná yapí móřřřixíní. ²¹ Isířřeríyřř arřřá mřřwiarířřagřřa nání Gorixoxo ámá wí e dánřřyřř mřřxřř nřřimeámi nřřbřřo xwířřá wikíxéřřřixínířři řřiřřpí nání řřwí ikaxřř eánířřyo re nřřřniřři eáníni, “ ‘Gorixoxni ámá mřřkřř wí e dánřřyřřyá xwíyřřá mřřkřř bí řřni ámá řřyo urířři wí e dánřřyřřyá mañřřpimi dáni urířři emřřa enagřř aiwí nioní wí arřřá nřřpířřámáni.’ Ámínáoni e rarířřni.” nřřřniřři eáníni. ²² Ayínáni nene re yaiwířřwíni, “Gorixoyá kwíyřřpimi dáni xwíyřřá mřřkřř nene majřřá nimónířř aí rarířřwápí, ayřř ámá omí řřxa dñřř wíkwřřřroarířřgřřá wíníyřř arřřá nřřneairóná óřř níkarínřřo ‘Ayřř enřř eánířř Gorixoyápimi dáni řřa yarířřo?’ oyaiwípoyínřři mímóníni. Sa omí dñřř mřřwíkwřřřroarířřgřřáyřř óřř níkarínřřo ‘Ayřř enřř eánířř Gorixoyápimi dáni řřa yarířřo?’ oyaiwípoyínřři imóníni.” yaiwířřwíni. E nerí aí oyá xwíyřřápi, nene wřřá urókiamoarířřwápí, ayřř ámá xřřomí dñřř mřřwíkwřřřroarířřgřřáyřř arřřá nřřneairóná “Enřř eánířř Gorixoyápimi dáni řřa rarířřo?” oyaiwípoyínřři mímóníni. Sa xřřomí dñřř wíkwřřřroarířřgřřáyřř e oyaiwípoyínřři imóníni. ²³ Ayínáni ámá Jisasoyá sřřyikřř imónířřgřřáyřřné awí neánířřóná nřřyřřnéni xwíyřřá mřřkřř seyřřné majřřá bí bimi dáni nřřa warřřná ámá sřřpřřá imónířřgřřáyřř wíraní, ámá

sîni Gorixomi diñî mîwîkwîrogfáyî wîrani, nîseaimearo niñwearóná “Ámá tîyî xóxwî yarîgfáyî menîrani?” rîpîrîfárinî. ²⁴ Seyîné wî e mepa nero niyînéni xwîyá Gorixoyápi wá nîrókiamóa warfíná ámá sipá imónîgfáyî wîrani, ámá sîni Gorixomi diñî mîwîkwîrogfáyî wîrani, nîseaimearo niñwearóná seyîné rarîgfá nîpimîni dâni “fîwî awa rarîgfápi miyarîñwaénerîani?” niyaiwiro wairîfî inîro “Api nene nâni enî rîa rarîñoi?” niyaiwiro ayá mîñîmîñî roro nemáná ²⁵ sipî imónîñî wigîpi yumî egfápi nâni waropárfî nero mîñî xwîfáyo nîkwîróniro Gorixomi yayî numero “Neparîni. Gorixo seyîné diñî seakîkayoni.” rîpîrîfárinî.

Gorixomi yayî umeaniro nâni nerîmeánîroná epaxîpi nâni urîñî nânîrîni.

²⁶ Gî nîrixîmeáyîné, pí oyaneyînrî neararîni? Seyîné awî neánîroná woxî sonî searéwapîyîni nâni imónîrî woxî xwîyá bî searéwapîyîni nâni imónîrî woxî xwîyá Gorixo wá wókîmîxîfîpi bî searîni nâni imónîrî woxî xwîyá mîkî bî bimî dâni bî searîni nâni imónîrî woxî xwîyá mîkî bî bimî dâni rîñîfîpi bî yanî seameainî nâni imónîrî nerî aî nîpîni nerîná Jisasoyá sîyîkî imónîgfáyîné síkîkî omîxîniþîrî nâni éfîrîxîni. ²⁷ Segîyî wî “Xwîyá mîkî bimî dâni ouraneyî.” nîwimónîrîná obaxowa xe onearîpoyînrî sîñwî mîwîniþanî. Waúnîrani, waú woranî, ayî apánîrîni. Axíná nawîni orîpoyînrî sîñwî mîwîniþanî. Wo xâmi nîrîmáná wo rîwîyo rîwîniþîni. E yarîná wo yanî seameaîwîniþîni. ²⁸ Ámá wo xwîyá yanî seameaipaxî menánáyî, xwîyá mîkî api apimî dâni rarîgfáwa Jisasoyá sîyîkî imónîgfáyînéyá arfá egé dâni manîpá tîni sîñânî mîrîpa nero wigî diñîyo dâni Gorixo tîni nawîni inîmi rîñîrîxîni. ²⁹ Awî neánîroná segî xwîyá Gorixoyápi wá rókiamoarîgfáyî waúranî, waú woranî, awa xe xwîyá searîrîxîni. Rîxa searána wînyî o nepa kwîyîpimî dâni rîa rarînrî pía nîmero mí omîxîrîxîni. ³⁰ E nerî aî segîyî wo éfî niñwearî wá rókiamoarîñî womî arfá wiarfíná Gorixo xwîyá bî wá wókîmîxánáyî, o xwîyá api áwanî searîni nâni dao xâmi rarîño pîni wîarfîwîniþîni. ³¹ Nionî seararîñápi nîxîdîróná seyîné niyînéni nîjîfá imónîro enî rîrémîxî inîro epîrfá nâni woxî woxî ananî wá nîrókiamóa upaxî imónîñoi. ³²⁻³³ Nene nîjîfaranî. Gorixo yaiwîniñî yarîñomanî. “Xwîyá nîxeayîrî nerî orîpoyî.” mîwimónî “Nîtiwayîrorî orîpoyî.” wimónarîñagî nâni wá rókiamoarîgfáwa kwîyîpimî dâni rókiamopaxî imónîñîpi tîni úrapî mîrî píranîñî diñî fâ nîxîrîro rîrîxîni.

Gorixoyá sîyîkî imónîgfá wî e wî e ñweagfá nîni yarîgfápa ³⁴ sîyîkî oyá Korinîyo ñweagfáyîné enî awî neánîroná apîxîwa xwîyá wî mîrîpa oépoyî. Awî neánîranéná apîxîwa xe xwîyá onearîpoyînrî sîñwî mîwîniþa yarîñwá enagî nâni rarîñîni. Ñwî ikaxî eánîñîyo dâni rîniñîþa oxoyîné sîmanîwîyónîñî seaurîñîrîxîni. ³⁵ Íwa Jisasoyá sîyîkî imónîgfáyî awî eánîge dâni xwîyá nîrîfíná ayá winîpaxî yarîñagfá nâni wîni wîni “Api nâni nîjîfá oimónîmîni.” nîwimónîrîná anî xîxegîniyo dâni oxomî yarîñî wîwîniþîni. ³⁶ Seyîné seáyî e seáyî e mimónîpanî. “Xwîyá Gorixoyápi nene tîámîni mîkî imónîñwaénerîni.” rîyaiwînarîñoi? “Xwîyá oyápi Korinîyo ñwearîwaénerîni tîámîni rîniñîrîni.” rîseaimónarîni?

37 Ámá goxi goxi “Nioni Gorixoyá xwiyápi wíá rókiamoaríñá woniríni.” niyaiwinirínarani, “Oyá kwíyí síxí nímimoñpimi dání e epaxí nimóniri yaríñaoniríni.” niyaiwinirínarani, xwiyá nioni niri eearíñá rípi nání dñí re yaiwiríxini, “Poró sekaxí Ámínáo uríipimi dání ríá niri eañríani?” yaiwiríxini. 38 Ámá go go e miyaiwipa yaríñagi níwírnáyí, seyíne eni “O nepa Gorixoyá wíá rókiamoaríñá wo meníni.” yaiwiríxini. 39 Ayínáni gí níríxímeáyíne, Gorixoyá xwiyá wíá orókiamoaneyiniri símí xeadípeniro oyá kwíyí tñi xwiyá mfkí bí bimí dání seyíne rarigápi pírfí mirakínipa ero éfrixini. 40 E nero aí Gorixomi yayí umeaniro nání awí neániróná pí pí seyíne yarigápi nípi nítiwayíroro pírániñí éfrixini.

15

Jisaso nípémáná xwáripáyo dání wiápínimeañpí nániríni.

1 Gí níríxímeáyíne, xwiyá yayí neainaríñí nioni wá searíñápi — Api seyíne aríá níniríá “Neparíni.” niyaiwiro dñí níwíkwíroro íkíá xwíá aí tñi neríá sáfkí noniri roaríñápa seyíne eni axípi xwiyá api tñi sáfkí noniri rogápiríni. Api nání dirírfí oseaimíni. 2 Seyíne nioni wá searíñápi aníñí miní xáiwí fá níxíra nurónáyí, Goríxo apimi dání yeáyí seayimíxemeaníri. Seyíne síni xáiwí fá ríxiríñoi? E nepa neríáyí, surímá wíkwíropaxíri. 3 Nioni wá nísearíríá xwiyá xírání xírání imóniñí searíñápi — Api nioni eni eníá aríá winápiríni. Api, ayí rípiríni. Kiraiso nání eníá Bíkwyó dání níríniri eáníñápa o nene íwí yaríñwápi yokwarímí neaiíná nání níperi 4 xwíá níweyarímáná enáá Bíkwyó dání “O níwiápínimeañíri.” níríniri eáníñápa sá wíyaú wíyi nórimáná enáá Goríxoyá dñí tñi wiápínimeañíni. 5 Níwiápínimeámo Pitaomi síñáni nurónapiri ríwíyo xegí wiepísiní wé wúkaú síkwí wá awami síñáni urónapíni. 6 E nemáná ámi ríwíyo xíomi dñí wíkwírogíyí — Ayí 500 apimi wíarí múrogíyíri. Nioni payí rípi eearíñá ríná wíni wíni ríxa nípero aiwí náyí síni ñweañoi. Apimi ná wináni axíná síñáni urónapíni. 7 E nemáná ríwíyo xegí xogwáo Jemisomi síñáni nurónapímáná wá wurímeiarígíá nowamíni eni síñáni urónapíni. 8 E néísáná nioni — Nioni apíxiwa níawí níxíríroná kwíyí wíarígíyí woníniñí imóniñaoniríni. Nioni awami aga ríwí náyo yoparípi síñáni nimóniñíni. 9 Ayí rípi nání raríni. Nioni ámá Goríxoyá síyikí imónígíáyo xeaníñí wíkaragáoni enagi nání wá wurímeiaríñwá nígí wíá níwamíni síyíkwíniñí imóniñaoni, ayí nioniríni. Goríxoyá síyikí imónígíáyo xeaníñí wíkaragá enagi nání nepa “Wá wurímeiaríñí imóniñí woxíni.” níripaxí meníni. 10 E nerí aí Goríxo wá níwianírí níiñpimi dání agwí ríná nioni imóniñápi imóniñíni. O wá níwianíñípi surímá níwianíñímani. Oweoi, nioni aníñí miní nerí nání wá wurímeiaríñwá nígí wífamí múronári. E nerí aí níwaníñoni ení eáníñípimi dání nerí múronámani. Nioni enápi sa Goríxo wá níwianíñípimi dání ená enagi nání raríni. 11 Ayínáni seyíne awami wígí maníyo dání aríá níwirínarani, nioníyáyo dání aríá níwirínarani, wá nínoneni searíñwá seyíne dñí wíkwírogíápi, ná bíni ayí apíri.

“Ríwéná pegíyí níni wiápínimeapíríri.” uríñí nániríni.

12 None wáf nisearirfná “Kiraiso Gorixoyá dñfyo dáni wiápnimeaniniginí.” seararñwá enagi nání segíy wí dñf arige niyaiwiro “Pegíáyf ámi sñj nero wí wiápnimeapírfá menini.” rarigfárini? 13 Ayf rarigfápa ámá pegíáyf nepa m>wiápnimeapa nerónáyf, “Kiraiso aí Gorixoyá dñf tñi wiápnimeanimaní.” raniginí. 14 Kiraiso Gorixoyá dñf tñi m>wiápnimeapa nerí sñwiriýf, xwiýfá none wáf seararñwápi ná mayf imóniri seyfné dñf wikwíroarigfápi ná mayf imóniri epaxfíriní. 15 Sipí imóniñf api yaniri enwá aí ámi bí rípi ámá yapf rarigfáyf yapf imónaniri enwáriní. None “Gorixoyá dñfyo dáni Kiraiso wiápnimeanirini.” xenwf raniri enwá enagi nání “Yapf rarigfáyf yapf imóniñwini.” rípxáfrini. Pegíáyf nepa Gorixoyá dñfyo dáni m>wiápnimeapa nerfnáyf, “Kiraiso ení Gorixoyá dñf tñi wiápnimeanimaní.” rípxáfrini. 16 Ayf rípi nání rarini. Ámá pegíáyf Gorixoyá dñf tñi m>wiápnimeapa nerónáyf, “Kiraiso aí wí wiápnimeanimaní.” raniginí. 17 Kiraiso Gorixoyá dñf tñi m>wiápnimeapa nerí sñwiriýf, seyfné dñf wikwíroarigfápi síwiá wikwírooro segf fwf yarigfápi nání sñi xwiýfá meárinípxá imóniro yaníro egfáriní. 18 Ámá Kiraisomi dñf n>wikwíroárimáná pegíáyf ení ríxa anñfni anfnaníro egfáriní. 19 Nene re niyaiwirane, “Nene nípémáná enáná Kiraiso wí arírá neainínfámani. Sa xwáfá rírimini emearfná Kiraiso arírá neainínfáriní.” E niyaiwirane omíni dñf níkwímoranénáyf, ámá íkíniñf sipí wípxá imóniñf n>yoni nání nene anípxáf neaipaxfíriní. Ayf Kiraiso nepa xwáripáyo dáni m>wiápnimeapa ení enánáyf nání rarini.

20 Nioni e niseariri aiwi Kiraiso niperi weními dáni Gorixoyá dñf tñi wiápnimeanirini. O ámá ríxa pegíáyf nání xámi n>wiápnimearfná omiñfyo aiwá n>wákwiní wí xámi miarigfápániñf wiápnimeanirini. 21 Ayf rípi nání seararini. Ámá wo sipí yagípmi dáni ámaéne peariñwáriní. E yariñwápa ámá ámi wo enípmi dáni ení wiápnimeaníwáriní. 22 Nínenení Adamo tñi ikáriníñwaéne imóniñagwí nání peariñwáriní. E yariñwápa Kiraiso tñi ikáriníñwaéne neperane aiwi ámi sñj nerane wiápnimeaníwá enagi nání rarini. 23 Wiápnimeapírfáyf wigf imónáná wiápnimeapírfáriní. Kiraiso aiwá n>wákwiní wíniñf xámi wiápnimeanirini. Omí dáni ríwíyo xfo weapáná xegf imónigfáyf wiápnimeapírfáriní. 24 O ámi anínamí dáni níweapírfná amípi nene tñf ríná imóniñfpi yoparípi imónínfáriní. Íná aníñajfrani, ámarani, omí maní pírí wiaikiarigfá gíyf gíyf, ení eánigfáyf imóniro nénf tégfáyfniñf imóniro menweagfáyf imóniro egfáyo anípa n>wimiximáná ámá xfoýá xwioxíyo mímeámí nerí umenweanfáyf xano Gorixomi símanwíyóniñf wurínípírí wiinífarini. 25 Ayf rípi nání rarini. Gorixó ámá Kiraiso tñi símf tñi inarigfáyo xopírarí n>wiri íkwianwf xegf síkwí ikwiárinífnánaniñf wimixiyiníe nání míxf ináyf nimóniri menweanífarini. Bíkwíyo api nání e níriniri eáníñagi nání rarini. 26 Símf tñi inarigfí yoparf anípa imixínfápi, ayf piyf nene peariñwápirini. 27 Bíkwíyo bí rípi xixeni níriniri eánini, “Gorixó amípi nfní omí símanwíyóniñf wimixiyiñfíriní.” níriniri eáníñagi aí ananí re yaiwípxáfrini, “Amípi nfníyi riniñfpi, ayf amípi nfní Kiraisomi símanwíyóniñf oimóniri wimixiyiño ení nání

mír+niní.” yaiwipaxfríní. ²⁸ Amípi nípi ní xewaxomí símanjwíyóníñf yeáyf wurfníjána o dñf re nímori enfáríní, “Gí ápo Gorixo amípi níyoní ámayorani, amípiyorani, seáyf e níwimónírí oumenjweanírí xewaníjoní amípi nípi ní símanjwíyóníñf ními+xíyíjomi símanjwíyóníñf yeáyf owurfnímíní.” nímori e enfáríní.

²⁹ “Ámá pegfáyf wiápnímeapfrfáríní.” seararíjwápi nepa mimóníjánáyf, pí nání wiyfné segf pegfá wíníyo nanf owimíxaneyíníro ámí wayf mearígfáríní? “Pegfáyf wí wiápnímeapfrfámání.” rarígfápi nepa imóníjánáyf, pegfá wíníyo nanf rípi oimíxaneyíníro neróná pí nanfpi owianeyíníro epaxfríní? Oweoi, sa surfmá epaxfríní. ³⁰ “Pegfáyf wiápnímeapfrfáríní.” raríjwápi nepa mimóníjánáyf, pí nání Jisasoyá wáf wurímeiaríjwáone yof mayf imónanírí yaríjwíní? ³¹ Gí nírixímeáyfné, sfá ayf ayo nemerfná “Nioní nípémfáoníríní.” yaiwinaríjápí sfmí e nítnímí emearíjární. E seararíjagí aí “Xewaníjño seáyf e nímónírí raríní.” mñiaiwípaní. Seyfné negf Ámíná Kiraisí Jisaso tfní aní ikáríníjwaéne nímónírane nání nioní míxí nímeakfnírí “ ‘Nípémfáoníríní.’ yaiwinaríjápí sfmí e nítnímí emearíjární.” seararíjární. ³² “Pegfáyf wiápnímeapfrfáríní.” raríjwápi nepa mimóníjánáyf, nioní pí nání aní Epesasíyí ríníjfpímí níjwearfná xwíyfá Goríxoyápi arfki wáf urímeminírí nání yof mayf nímónírí ámá wí sídf íñf rírómf yaríjfpáníñf yarígfáyf tfní nawíní míxí iníjární? Pípi nanf oníinírí e enjární? E nerí aí pegfáyf nepa níwiápnímeapa nerfnáyf, ámá wíníyí re rarígfápa, “Apaxf mé pearíjwaéne enjagí nání amípi wí nání ‘Aríge oyaneyí?’ míyaiwí sa maiwí iníígf nírane aiwá nírane oyaneyí.” rarígfápa nioní ení axfpi e rípxfríní. ³³ E nerí aí ámá yapf oneaiepsípoyínírí síjwí míwínípaní. Ámá rfá kíroarígfáyf tfní níkumíxíníro nawíní nemerónáyf, seyfné nanf yarígfápi pfrí níseawiaíkiro sípí imóníjfpí yapf seaiepsífríxínírí seararíjární. ³⁴ Seyfné xaxá yarígfápi pfní níwiápmáná píráníñf dñf nímoró segf fwf yarígfápi ení pfní wiáfrírxíní. Segfyf wí nepa Goríxo nání dñf mímíjoi. Ayfnání ayá seainípxfpi rfní.

“Pegfáyf níwiápnímeapfrfáríní wará ámí xegf bí nínmí wiápnímeapfrfáríní.” uríñf náníríní.

³⁵ Ámá wí yaríñf re nípráoi, “Ámá pegfáyf ámí aríge nero wiápnímeapfrfáríní? Wará ámí gfmíní gfpí nínmí wiápnímeapfrfáríní?” níráná ³⁶ re urítmíginí, “Majímajfá ikárínarígfá tíyfné, ‘Aiwá síyf wiároaríjwáyf urí nerí mípiéropa nerfnáyf, neráprí níyapípxfríní.’ ríseaimónaríní? Oweoi, xámí urí nerí nípiérománá ríwíyo neráprí yaparíjfríní.” urítmíginí. ³⁷ Síyf seyfné wiároarígfápi wítf síyfraní, ámí xegf wíraní, níwiároa nurfnáyf, ríxa neráprí níyapímáná imóníjfpí wiároarígfáraní? Oweoi, síyf anípápi wiároarígfáríní. ³⁸ Seyfné síyf anípápi wiároaríjagfá aí Goríxo “Apí neráprí oyapíní.” yaiwiaríjfpí tfní xíxeni neráprí yaparíjfríní. Síyf apí apí xegf íwfraní, enjfraní, apí tfní xíxeni imóníjfpí xíxegfní apí yapí pfá oríxínírí imíxaríjfríní. ³⁹ Wará nfní axfpi míníní. Ámá wará xegf ení bí iníní. Nanjwí wará xegf ení bí iníní. Iní wará xegf ení bí iníní. Peyf wará xegf ení bí iníní. ⁴⁰ Amípi anínamí dánf pfá ríxíñfyf tfní xwíarímí dánf pfá ríxíñfyf tfní nání ení dñf mópoyí. Awíaxf amípi

anînamî dâñf pîá rîxîñfîyî imónîñfîpî xegî bî imónîñî. Awîaxî amîpî xwîárîmî dâñf pîá rîxîñfîyî xegî bî imónîñî. ⁴¹ Wîá ónarîñfîyî nânî enî dîñf mópoyî. Sogwî wîá ókiarîñfîpî xegî bî imónîñî. Emá wîá ókiarîñfîpî xegî bî imónîñî. Sîñf wîá ókiarîñfîpî enî xegî bî imónîñî. Sîñf nîñfîyî enî wîá ókiarîñfîyî axîpî mimónîñî. Xegî bî xegî bî imónîñî.

⁴² Ámá pegîáyî nîwiápîñîmearóná wará inîpîrîfâpî nionî nîra warîñápîñîñî imónîñî. Wará agwî ríná ninîrane ñweanwâpî — Apî urî epaxî imónîñfîpîrîñî. Apî xwîá weyárarîñwá enagî aí urî mepaxî imónîñfîpî ninîmáná wiápîñîmeanfîwárîñî. ⁴³ Wará nene xwîá weyárarîñwâpî, ayî sipî imónîñagî aí sîñf ninîmî wiápîñîmeanfîwâpî, ayî aga awîaxî imónîñfîpîrîñî. Wará xwîá weyárarîñwâpî enî meánîñfîpî imónîñagî aí sîñf ninîmî wiápîñîmeanfîwâpî enî eánîñfî imónîñfîpîrîñî. ⁴⁴ Wará nene xwîá weyárarîñwâpî xwîá tîyo dâñf imónîñagî aí sîñf ninîmî wiápîñîmeanfîwâpî, ayî anînamî dâñf kwîyîpiyá wará imónîñî.

Wará xwîá tîyo dâñf imónîñfîpî enagî nânî re yaiwîpaxîrîñî, “Anînamî dâñf kwîyîpiyá wará imónîñfîpî enî rîa wenî?” yaiwîpaxîrîñî. ⁴⁵ Bîkwîyîo dánî apî tîñî xîxenî imónîñfî rîpî rîñîñagî nânî rarîñîñî. “Ámá iwamîó imónîñfî Adamomî Gorîxîo nimîxîrîñá dîñf sîxî umîmonî enagî nânî o dîñf tîñf wo nimónîmî sîñf wagîrîñî.” rîñîñagî aí Adamomî rîwîyîo imónîñîo —O Kiraisorîñî. O ámáyo dîñf nîyîmîñfîpî sîxî umîmonîfa nânî kwîyî imónîñorîñî. ⁴⁶ E nerî aí anînamî dâñf kwîyîpiyá wará xâmi imónarîñwámanî. Wará xwîá rîrîmî dâñfîpî nimónîmáná rîwîyîo anînamî dâñf imónîñfîpî inanfîwárîñî. ⁴⁷ Ámá Gorîxîo iwamîó imîxîñîo xwîá tîñî imîxîñî enagî nânî xegî wará xwîárîmî dâñf inarîñwâpî imónagîrîñî. E nerî aí ámá rîwîyîo imónîñîo —O Kiraisorîñî. O wará anînamî dâñf imónîñfîpî imónîñfîrîñî. ⁴⁸ Xwîá tîyo ñwearîgîfá gîyî wará ámá xwîá tîñî imîxîñîñîo inagîpa inarîgîfárîñî. Anînamî ñwearîgîfá gîyî wará ámá anînamî dáño inîñfîpa axîpî inarîgîfárîñî. ⁴⁹ Ayîñânî dîñf re oyaiwîaneyî, “Agwî nene wará ámá xwîá tîñî imîxîñîñîo inagîpa rîxa ninîrane nânî rîwéná wará ámá anînamî dáño inîñfîpa inanfîwárîñî.” oyaiwîaneyî.

⁵⁰ Gî nîrîxîmeáyîné, rîpî osearîmîñî. Ámá wará íkîfá íwîf wîñânîñfî mimónî sîñî gîwîf tîñî enî tîñî nene imónîñwâpî Gorîxoyá xwîoxîyîo wî ñweapaxî menîñî. Negî wará urî epaxî imónîñfîpî amîpî urî mepaxîpî tîñf e ñweapaxî mimónîñî. ⁵¹⁻⁵² Nionî rarîñápî nânî ududî rîseainarîñî? Aî, nionî yumîfî xwîyîfá Gorîxoyâpî áwanîf bî osearîmîñî. Gorîxomî dîñf wîkwîroarîñwaéne nînenenî mîpepa nerane aí pékákî yoparîpî ráná sîñî mé ápiañwîf norîmîxîrî yarîñfîpa nînenenî ámî wará xegî bî imónanfîwárîñî. Pékákî ráná pegîáyî wará urî mepaxî imónîñfîpî ninîmî wiápîñîmearo sîñî sîñf ñweanwâéne wará xegî bî inîrane yanfîwárîñî. ⁵³ Ayî rîpî seararîñîñî. Íná negî wará urî epaxî imónîñfîpî sîñî anîñfî minîf axîpî imónîpaxîmanî. Urî mepaxî imónîñfîpî íkîkî inîñfárîñî. Íná negî wará nîpepaxî imónîñfîpî sîñî anîñfî minîf axîpî imónîpaxîmanî. Mîpepaxî imónîñfîpî íkîkî inîñfárîñî. ⁵⁴ Negî wará piyîf erî urî erî epaxî imónîñfîpî xegî bî nimónîrî piyîf erî urî erî mepaxî imónîñfîpîmî rîxa íkîkî ináná Bîkwîyîo dánî re nîrîñîrî eánîñfîpî tîñî xîxenî imónîñfárîñî, “Pîyîpîyî rîñîñfîpî rîxa inîpá imîxîñîñî. Rîxa xopîrârîf wîñîñî.” ⁵⁵ Xwîyîfá axî ámî wî e eánîñfî rîpî enî xîxenî

imóninárini, “Piyí rípxini, ‘Sini ámayo xopiráf wipaxpínirini.’ rísimónarini? Oweoi, sini e wí epaxpíxi menini. Piyí rípxini, ‘Ámayo pikími nání sini sidiní opaxpínirini.’ rísimónarini? Oweoi, sini e wí epaxpíxi menini.” Íná nání e nírini eáninípi tñni eni xixeni imóninárini. ⁵⁶ Íwí ámaéne yarínwápimi dání Piyípi sidiníniní nori neapíkipaxí imónini. Pípimi dání marfái, nene Gorixoyá íwí ikaxí ríninípiimi níwiaikiríná íwí yarínwáriní. Ayínání “Piyípi íwí ikaxí ríninípiimi dání ení eániní nimóniri ámá pikipaxí imóninípirini.” rípxáriní. ⁵⁷ E nerí aí Gorixomi yayí owianeyí. O negí Áminá Jisasi Kiraiso neainípiimi dání Piyípimi xopiráf wipaxí neaimíniní. ⁵⁸ Ayínání gí nírixímeáyíne, diní wíkwírogfápi xaiwí fá níxiróná bí éfí mimíxeánpa éfríxiní. Ámináomi nuxídíróná ríwí nírkwiníri yarígfápi wí surímá imóniná menqagí nání “Nene xfo ‘E éfríxiní.’ ríninípi bí onímiápi nerfnáyí, ayí apánirini.” míseaimóní aniní miní xwapí ayá wí éfríxiní.

16

Nígwí ámá Gorixoyá wíniyo nání awí eaarígfápi nání uriní nánirini.

¹ Agwí seyíne payí nearo “Ámá Gorixoyá imónigfá Judia píropenisíyo íweagfáyo nígwí wianíwá nání awí eariníwani.” nírigfápi nání bí osearimíni. Nioní Jisasiyá síyikí imónigfá Garesia píropenisíyo wí e wí e íweagfáyo “Nígwí awí eámeámí neríná apí éfríxiní. Apí éfríxiní.” uréwapíyínápi seyíne eni axípi nero re éfríxiní. ² Nioní ríxa seyíne tñní e níseaiméari íweanáná seyíne nígwí ámi wí awí eámeámí mepa epírfá nání Sadé ayí ayo awí neániróná woxini woxini omíní néfasáná nígwí meáfápi tñni yamíníyí nítiróná píraníní xegí wí e yómíní tfríxiní. ³ Ríwéná nioní seyíne tfe níremóríná ámá seyíne re níyaiwiro rípeáfáyo, “Nígwí rípi ananí Jerusaremí nání nímeámí upaxíyíriní.” níyaiwiro rípeáfáyo payí wí nearí wíowárimfáriní. ⁴ E nerí aí “Ayí tñni nuríná ananirini.” nímonánáyí, nioní ayí tñni waníwáriní.

“Ríwéná seyíne táfamini bímfáriní.” uriní nánirini.

⁵ Ríwíyo nioní Masedonia píropenisíyo imaní níbirí seaiménapímfáriní. “Masedonia píropenisí tñníniní xámí úimígini.” nímonarínagí nání raríniní. ⁶ Imaní níbirí níseaiménapímáná seyíne tñni ayá wí onímiápi íweámfárfani? Emá rawírawá imeamíkwí yarínípi nípimíni seyíne tñni íweámfárfani? Nioní majfáriní. Sa seyíne tñni nííweámoni ámi gíminí “Oumini.” nínimóniríná seyíne nioní óf e diní síxí níga umfá nání níapowáripírfáriní. ⁷ Ayí rípi nání raríniní. Nioní “Agwí sííwí níseaga oseamúrómíni.” mínimónarini. “Seyíne tñni ayá wí íweámígini.” nínimóniri diní e ikwímoná enagí nání raríniní. Ámináo xe éwinígini sííwí nínanirfnáyí, e emfáriní. ⁸ E nerí aiwí sfá Judayene Pedikosiyi ríniníyí imóníe nání Epesasiyo re íweámfáriní. ⁹ Pí nání marfái, nioní yarínápi nání pírfí mákfímfí níaníro yarígfá obaxí enagí aiwí Gorixo ámá ayá wí xfo nání diní wíkwíropíri nání ouréwapíyiní ówaníniní níkwíiníriní.

¹⁰ Timotio níseaiméarínáyí, nioní Ámináo nání nemerí uréwapíyarínápa o eni axípi uréwapíyaríní enagí nání seyíne tñni

nîŋwearîná ayá s'wí muropa eníá nánî píránîŋî wéyo uméfrîxîní. 11 Segíyí wí Timotiomî xe peayí owianîpoyîní sîŋwí mîwînípa éfrîxîní. O tîní nîríxîmeá imónîgíáyí wí tîní nawínî nionî tîŋî re nánî bîpírífa nánî wenîŋî nerî ŋweaŋagî nánî o "Ámá tí nanî nîniro niowáráoi." yaiwîwîngîní seyíné omî píránîŋî wéyo nîméra nuro nionî tîŋî e nánî bînífa nánî wîrenapífrîxîní.

12 Negí nîríxîmeá imónîŋî Aporoso nánî xwíyífa rîpîrîní. Nionî negí nîríxîmeá wí seyíné t'ámîní nurowárenapîrîná omî enî rîrémîxí ayá wí wíagî aiwî o "Ríná seyíné tîŋî e nánî obîmîní." mîwimónarîní. E nerî aí "Seyíné t'ámîní bîpaxí imónîŋîní." nîwimónîrîná bînfáfrîní.

Yoparîpî nurîrîná urîŋîpî nánîrîní.

13 Seyíné píránîŋî awínîŋî ŋwearo dîŋî wîkwîrogíapî xaíwí fá xîrîro dîŋî sîxí íníro enî eánîro éfrîxîní. 14 E neróná pí pí seyíné yarîgíapî ámáyo dîŋî sípî nîwirîŋîyo dánî éfrîxîní.

15 Gí nîríxîmeáyíné, nionî enî rîrémîxí bî rîpî oseaimîní. Sîtepanasepówa nánî seyíné nîj'árîní. Ámá Gîríkî pîropenîsîyo dánîyí epówa aiwá nîwákwínî miarîgíápa Jisasomî xámî dîŋî nîwîkwîro uxfîdigíepówarîní. Wígî dîŋîyo dánî "Ámá Gorîxoyá imónîgíáyo arîrá owianeyî." yaiwigíapî nánî sîmî e nîtîníro yarîgíepówarîní. 16 Seyíné ámá énîŋî imónîgíáyo yeáyí nîwurîníro ámá ayí tîní nîkumîxîníro ríwí nîrîkwînímáná Gorîxoyá imónîgíáyo arîrá wiarîgíá gîyo enî yeáyí wurînf'frîxîní.

17 Sîtepanaso tîní Potunetaso tîní Akaikaso tîní awa nionî tîŋî e nánî nîbîro seyíné nîbîro mîniipaxí imónîŋîpî arîrá níagífa nánî nionî dîŋî nífa nînarîní. 18 Awa nionî dîŋî sîxí nîmîmoro seyíné enî dîŋî sîxí seamîmoro éagífa nánî seáyí e imónîgíáwa iwa rífanîrî sîŋwí mí wómîxípoyî. 19 Jisasoyá sîyíkí imónîgíá Esia pîropenîsîyo dánîyí yayí seawárenaparîŋoi. Akwirao tîní xiepî Pîrisirai tîní ayau egí anîyo dánî Jisasoyá sîyíkîpî imónîgíá awí eánarîgíáyí tîní nawínî yayí nîseawárenapîrîná seyíné enî Ámînáo tîní nawínî ikárînígíáyíné enagífa nánî yayí bî onîmiápî mîseawárenaparîŋoi. 20 Negí nîríxîmeá re dánîyí nîní enî yayí seawárenaparîŋoi. Sewanîŋîyíné yayí nîníroná xîxe yayí óf eánîpoyî.

21 Xámî neága unîpî ámá wo nionî rarîná eáf aiwî agwî nionî Poronî gí wé tîní yayí nîseawárenapîrî ríwamîŋî rîpî nearî wîrenaparîŋîní. 22 Ámá gîyí gîyí Ámînáomî dîŋî sîxí muyipa nerfnáyí, xe oroapîkínîpoyî. "Ámînáo rîxa oweapîní." nîmónarîní. 23 "Ámîná Jisaso wá seawianîfwîngîní." nîmónarîní. 24 Kiraisî Jisaso tîní nawínî ikárîníŋwaéne enagî nánî nîyínéní dîŋî sîxí nîseaya úmîgîní. "E éimîgîní." nîmónarîní.

Payf Poro Koriniyo ηweáyf nání rfwíyo eañnarini.

Payf rina Jisasoyá siyikíyí anj yof Koriniyo ηweagfáyf nání Poro rfwíyo níriri eañnarini. Anj apí Grikíyí pīropenisfyo xwé bī imóniñpīrini. Payf Poro Koriniyo ηweáyf nání xámí níriri eañna nearfná dñj níkinimóniro píránñj éfríxiniri mīxí nuriri eañf nání emá bī nīpwémáná enáná “Ayf nimóniro yarigfápí nání Taitaso síñwí nīwīniauini ourowárimini.” nīyaiwiri urowáragí Taitaso síñwí nīwīnaumi nībiri áwanj réniñj urññnigini, “Wí mīxí joxi urññpimi dání rīxa nīsanīro nero aiwí wí ‘Poro pīpimi dání sekaxí nearipaxírfani?’ nīrīro arfki yarñño.” Éññj urfagí nání Poro payf rina níriri nearfná nīpenif xwíyá bī uriri mīxí bī uriri xwíyá xwíyá bī uriri nerí eaññnigini.

¹ Poroní —Nioní Gorixo wimóniñpimi dání Kiraisí Jisasoyá wáf wurimeiaríñá wonirini. Nioní tñni negí nīrīxímeá Timotio tñni yawawi siyikí Gorixoyá imónigfá Koriniyo ηweagfáyfne tñni oyá amá imónigfá Grikíyí anjyo wí e wí e ηweagfáyfne tñni nání payf rina neari mónaparññwi. ² Negí ápo Gorixo tñni Áminá Jisasi Kiraiso tñni awaú wá seawianiri seyíne nīwayiróniro ηweapfí nání seaimíxiri éisixini.

Xeaniñj wímeáagi aí Gorixo ikiñwí umirññpí nánirini.

³ Gorixo —O negí Áminá Jisasi Kiraisomí xano imóniri oyá Nwáfao imóniri enorini. Omí yayf nīwirane seáyí e uméyoaaneyí. Wá wianarigfá amáyo wímeaarñj nīpini mfkí ikiñorini. Amá pí pípi nání dñj sípí wiarññyo mñj ikiñwí umirarigfápí mfkí ikiññ, ayf orini. ⁴ O mñj ikiñwí neamirarññpa nene ení axfpi pí pí xeaniñj wímeáyo mñj ikiñwí umiranfá nání pí pí xeaniñj neaímeáaná mñj ikiñwí neamirarññrini. ⁵ Rñññ Kiraiso amáyo arírá owimññr nerfná wímeaññpí nene ení ayá wí neaímeaarini. E nerí aí xfo neaññpimi dání Gorixo mñj ikiñwí ayá wí neamirarññrini. ⁶ Xeaniñj none neaímeáfpí, ayf seyíne seaerfkiemeaarane mñj ikiñwí seamirirane yanfá nání neaímeaarini. Mñj ikiñwí Gorixo neamirarññpí, ayf seyíne mñj ikiñwí seamiranfá nání ení neamirarññrini. Nepa mñj ikiñwí seamirarññwaéyíne enánáyf, xeaniñj none xwámámf wiarññwápa seyíne ení xeaniñj axfpi imóniñpí xwámámf wipaxíyfnérini. ⁷ None re nīyaiwiri nñjía imóniñwini, “Rñññ none meaarññwápi seyíne ení axfpi meaarigfárini. Ayínání Gorixo mñj ikiñwí neamirarññpa seyíne ení axfpi seamirarññrini.” nīyaiwiri nñjía nimónirane nání dñj re nīyaiwirane ikwímoarññwápi sfkfkf onini, “Seyíne enj neániro pí pí seaímeáfpí anani xwámámf nīwiro ηweapfírfárini.” yaiwiarññwápi sfkfkf onini.

⁸ Negí nīrīxímeáyíne, ayf rīpi nání seararññpí “Seyíne sini majfá oimónfpoyí.” mīneaimónarini. Xeaniñj rfá tññ none enj neánirane aí xwámámf mīwipaxí imóniñpí neaímeáagi “Arí yanfwiní?” nīyaiwirfná “Ríxa nīpeaniréwiní?” yaiwiñwáriní. ⁹ Aí, newanññone “Enj

eánîjwáonerfani?” niyaiwirane dîñf mîñwirárîñf sa Gorîxomî — O áamá pegfáyf wiápfnîmeapfrá nánî wimîxarîñorîñî. Omîñî none dîñf uñwiráranf wá nánî síkwfá neainîpî neainîñiginî. Síkwfá neainî apî áamá opisf anîyo dánî xwîrîxf arfá nîwimáná “Rîxa pîkîpoyî.” rarîño rîxa “Awamî pîkîpoyî.” ránánîñf neainîñiginî. ¹⁰⁻¹¹ E nerî aí nene mañf umónanî nánî mîmúropaxf imónîñf apimî dánî Gorîxo éf neamínîñrîñî. Rf wîyo bi enî éf neamínîñfárîñî. “Ámî rf wîyo bi mañf umónîpaxf pîmî umónanîrî yarfná éf neamínîñfárîñî.” niyaiwirî dîñf wikwîmoarîñwáo seyfné none nánî rîxîñf nîneaurîyirîñf pîmî dánî arîrá nîneairfná ananî éf neamínîñfárîñî. Gorîxo éf neamínarîñagî nîwîñróná re niyaiwirowî, “O áamá obaxene rîxîñf wurîyarîñwápi arfá nîneairî nánî Porowamî wá nîwianîrî xeanîñf wîmeáf pîmî dánî éf umínîñfárîñî?” niyaiwirowî none nánî omî yayf wîpfrfárîñî.

Korinîyo ámî muñf pî nánî áwanîf urîñf nánîrîñî.

¹² Ayf rîpî nánî mîxf meakfnînarîñwîñî. “None nañf rfa wîñwanigîñî? Sípi rfa wîñwanigîñî?” yarîñf e nîñranéná re yaiwinarîñwîñî, “Gorîxomî mîxfdarîgí fayo síyîkwf mîñîñf nîmónîmáná wîirane omî píranîñf nuxfdîrfná epaxf pî nepánî wîirane nerane aiwî seyfné ayf anîpaxf e seaiñwanigîñî.” yaiwinarîñwîñî. Ayf “Nîjfa áamá wigf dîñfyo dánî imónarîgí fapîmî dánî marfái, Gorîxo wá nîneawianîrî enî síxf neaimîxîñf pîmî dánî ayo e wîirane seyfné anîpaxf e seaiñwanigîñî.” niyaiwinîrane nánî mîxf meakfnînarîñwîñî. ¹³⁻¹⁴ None seyfné nánî payf nearî nîseamónapîrfná rf wamîñf seyfné fá nîroro nîjfa mîmónîpaxf pî nearî wfrenaparîñwámamî. Sa rf wamîñf seyfné ananî fá nîroro nîjfa imónîpaxf pî nearî wfrenaparîñwárîñî. Agwî seyfné none e oyaneyîñrî nearî wfrenaparîñwápi nánî “Awa ayf apî nánî rfa yarîño?” niyaiwirowî xîxenî mîneaiwaiñarîñagfa aiwî seyfné rîpî epfrá nánî dîñf seaikwîmoñwîñî. Rf wéná seyfné none yarîñwápi nánî “Awa ayf apî nánî regfawîñî?” niyaiwirowî none e oyaneyîñrî yarîñwápi tñî xîxenî neaiwaiwîpfrá nánî dîñf seaikwîmoñwîñî. Seyfné “Porowa e yanîro nánî regfawîñî?” xîxenî nîneaiwaiwîrónáyf, sfá Ámîná Jisaso weapîñfáyimî none seyfné nánî ayá wî mîxf seameakfnîñwápa seyfné enî none nánî mîxf neameakfnîpfrfárîñî.

¹⁵ Seyfné “Ayf neparîñî. Poro aga seáyî e oimónîmîñrî payf nearî mónapîñfmanî. Sa nene nánî ayo píranîñf owimîxîmîñrî nearî mónapîñfárîñî?” Seyfné ananî e yaiwîpfrî nánî dîñf nîseaikwîmorfná re yaiwîñanigîñî, “Xámî seyfné tñf e nánî nîbîrfná dîñf síxf biaú seamímómîñî.” yaiwîñanigîñî. ¹⁶ E niyaiwirfná ayf rîpî yaiwîñanigîñî, “Masedonia píropenîsfyo nánî nurfná seyfné tñjimanî xámî numáná ámî Masedonia píropenîsfyo dánî nîbîrî Judia píropenîsfyo nánî nurfná óf e dîñf síxf níga umfá nánî bi niapfrîxîñrî ámî seyfné tñf aximanî bîmîñî.” yaiwîñanigîñî. ¹⁷ Nionî e yaiwîñá enagî nánî seyfné re rîñiaiwiñarîño, “Poro ‘E émîñî.’ niyaiwirfná dîñf íkwfroyîrî mîxeayîrî nerî yaiwîñrîñî.” rîñiaiwiñarîño? “O ‘Rîpî émîñî.’ niyaiwirfná sípî ímónarîñf pîmî dánî niyaiwirî nánî sa dîñf íkwfrorî mîxearî yarîñorîñî.” rîñiaiwiñarîño? ¹⁸ Pí pí Gorîxo rarîñf pî dîñf uñwirárîpaxf pa xwîyfá none searîñwápi enî dîñf uñwirárîpaxf pî searîñwanigîñî. Xwîyfá none searîñwápi wî dîñf íkwfrorî mîxearî yarîñwámamî. ¹⁹ Ayf rîpî nánî seararîñîñî. Íwf

Gorixoyáo, Kiraisi Jisaso —O nani nioni tni Sairaso tni Timotio tni none waf searinjwáorini. O dñj ikwírori mixeari yarinjomani. Oweoi, xegí dñj niyaiwirí ikwírópí aninjni ikwíroarino enagi nani searinjini. ²⁰ Gorixo símimanjño dáninjí “E niseaimfáriní. E niseaimfáriní.” níríná obaxí rárinjpi “Ayí neparini.” yaiwianfwa nani síwáninj inino, ayí Kiraisorini. O e imónino enagi nani Gorixomi seayi e umeanfwa nani yoparipi níriranená Jisasi Kiraisoyá yof rirane “Api e imónwíniginí.” rirane yarinjwáriní. ²¹ Seyfne tni none tni nineneni Kiraiso tni nawini ikárinanfwa nani sfkíki neaomixarino, ayí Gorixo xewaninjorini. Waf rarinjwápi nani nearipeano, ayí axorini. ²² “Ayí oyárfani?” oyaiwípoyiniri yarinjpa nene eni neaiinjriní. Xegí kwíyípi níneaiapiríná nene “O réoárinjpi nipini xixeni níneaiinfáriní.” yaiwianfwa nani kwíyípi tni ikiyinjniní neaiinjriní.

²³ Nioni apaxí mé seyfne tñj e nani nibiri mixí searáná dñj ría seaxeniginiri “Ámi Koriniyo nani mibipa éimiginí.” yaiwinaniginí. Nioni dñj e yaiwiaríná Gorixo, síjwí nanino anani sopinj nopaxriní. ²⁴ None seayi e niseaimónirane seyfne dñj ikwíropaxí imóninjpi “Ayí ripinirini.” osearaneyiniri miyarinjwini. Seyfne Jisasomi dñj niwikwíroróná sírí muní nero wikwíroarigfá enagi nani none Gorixomi níxídíranená seyfne dñj nífá seainnfá nani sa seyfne tni nawini omíinjniní éwaniginiri imóninjwini.

2

¹ Ayínani nioni seyfne nani dñj yaní nimeniri re yaiwiárinjaniginí, “Nioni seyfne tñj e nani nibiri mixí searfárimi dani dñj sípí seiapaxí mipseaimixípa éimiginí.” yaiwiárinjaniginí. ² Ayí rípi nani e yaiwiárinjaniginí. Nioni nibiri mixí niseariri dñj sípí nipseaimixírfnáyí, áma wí gíyí nioni dñj yayí nimopírfárfani? Oweoi, seyfne e niseairfnáyí, áma nioni dñj yayí nimopírfá wí menini. ³ Ayínani nioni mibí payini neari wírenapinjaniginí. “Nioni báná yayí nimopaxíyíne mixí searfárimi dani dñj sípí mipseaimixípa éimiginí.” nínimóniri nani payini neari wírenapinjaniginí. “Nioni yayí ninaríná seyfne eni seainarinjriní.” yaiwiarinjápi “Api aga nepa imónini.” nipimóninj enagi nani rarinjini. ⁴ Ayí neparini. Xami nioni payí neari níwírenapiríná dñj ría saminj minixé ayá wí níxearfná njwí tni eanjaniginí. Payí ana dñj sípí oseainiri meanjaniginí. Seyfne rípi nani njífá oimónípoyiniri eanjaniginí, “Poronene nani dñj sípí níwiríná xwapí ayá wí ría wiarini?” oyaiwípoyiniri eanjaniginí.

“Sipi éomi ríxa yokwarimf wiinjáriní.” urinj nánirini.

⁵ Segí áma xegí sípí nerinjipimi dani dñj sípí neaimixino nepa nioni dñj sípí minimixinjriní. Seyfne dñj sípí seaimixinjriní. Niyfne dñj sípí mipseaimixípa nerí aí wiyfne dñj sípí seaimixinjriní. Omí ayá ría wepaxí imóninjpi mriipa éimiginiri apini seararinjini. ⁶ Áma omí siyíki níwearfná segíyí nápi weagfápi “Ayí apánirini.” nimónarini. ⁷ Ayínani dñj sípí fwi xewanino nerinjipimi dani winarinjpi aninj rírfí wiáriniginiri agwi seyfne ámi siyíki bí mweá yokwarimf níwiíro miní ikijwí umírfáriní. ⁸ Ayínani ení ríremixí

rípí oseaimíni. O “Ámá tǵyí nioni dǵń sǵxǵ nǵyarǵǵáyrǵrǵani?” oyaiwinǵrǵi nanǵ wǵ wǵǵrǵxǵni. ⁹ Payǵ ana nioni nearǵ nǵwǵrǵenapǵrǵnǵ re nǵyaiwirǵ eanǵrǵni, “Nioni payǵ nearǵ urǵápi nǵpǵni nǵni arǵá yǵmǵǵ epǵrǵréoi?” Arǵkwǵkwǵ nǵpǵrǵréoi?” nǵyaiwimáná iwamǵó seaiwapǵyimǵnǵrǵi nǵni payǵ ana eanǵrǵni. ¹⁰ Seyǵné ámá xegǵ sǵpǵ éǵpǵ nǵni yokwarǵmǵ wǵánáyǵ, nioni enǵ ananǵ yokwarǵmǵ wǵiarǵǵarǵni. Ayǵnǵni nioni ámá omǵ nepa yokwarǵmǵ wiipaxǵ imónǵǵń bǵ enǵánáyǵ, yokwarǵmǵ nǵwiirǵnǵ seyǵné nǵni “Arǵge nerǵ arǵrǵ wǵimǵarǵani?” nǵyaiwirǵ Kiraisoyǵ sǵǵwǵ tǵǵ e dánǵ yokwarǵmǵ wǵǵǵarǵni. ¹¹ None xǵxe yokwarǵmǵ minǵpa nerǵǵǵpimǵ dánǵ Seteno yapǵ nǵneaiǵpǵsimáná xopǵrǵrǵ neainǵǵinǵrǵi nǵni ámá tǵwǵ éomǵ yokwarǵmǵ wǵǵǵarǵni. Obo yapǵ neaiǵpǵsimǵnǵrǵi yarǵǵǵpǵ nǵni nǵǵá imónǵǵagwǵ nǵni rarǵǵǵni.

Poro anǵ Tǵrowasǵyo nǵǵweaxa múronǵ nǵnǵrǵni.

¹² Xámǵ nioni xwǵyǵá Kiraiso nǵni yayǵ neainarǵǵǵpǵ wǵ urǵmǵnǵrǵi nǵni anǵ Tǵrowasǵyo nǵni nurǵ nǵrǵémorǵnǵ Ámǵnáo ówanǵǵnǵǵ nǵkwǵǵpimǵ dánǵ ananǵ e epaxǵ imónǵǵáonǵ nainenǵrǵi aiwǵ ¹³ negǵ nǵrǵxǵmeá Taitaso segǵ tǵámǵni dánǵ sǵni mǵbǵpa éagǵ nǵni pǵá nǵmegǵnǵrǵi dǵǵ sǵpǵ niarǵǵagǵ nǵni iwǵéanǵǵanǵǵni. Ayǵnǵni nioni Tǵrowasǵ ǵweáyo pǵnǵ nǵwiárǵmǵ Masedonia pǵropenǵsǵyo nǵni bǵǵanǵǵni.

“Wǵ nǵwurǵmeiranéná ámáyo sinadǵǵńǵǵ weaarǵǵwǵrǵni.” urǵǵ nǵnǵrǵni.

¹⁴ Taitaso nǵni dǵǵ sǵpǵ niarǵǵagǵ nǵni iwǵéanǵǵáonǵ aiwǵ agwǵ Gorǵxomǵ yayǵ wiarǵǵni. Ayǵ rǵpǵ nǵni yayǵ wiarǵǵni. O Kiraiso pǵ pǵ imónǵǵǵpimǵ xopǵrǵrǵ wipaxo oimónǵrǵi wimǵxǵǵrǵni. Apǵnǵ marǵáǵ, o ge ge nǵneaiǵpemeámǵ umǵnǵrǵi nerǵnǵ xopǵrǵrǵ wipaxǵyǵ oimónǵǵpoyǵnǵrǵi nǵneaimǵxǵrǵi nǵneaiǵpemeámǵ warǵǵrǵni. Ayǵ rǵpǵ nǵni enǵ yayǵ wiarǵǵni. Gorǵxo none wǵ wurǵmeiarǵǵwǵpimǵ dánǵ anǵ nǵmǵnǵ xwǵyǵá Kiraiso nǵni rǵnǵǵǵpǵ “Ayǵ apǵrǵani?” oyaiwǵpoyǵnǵrǵi yarǵǵrǵni. Xwǵyǵá o nǵnǵpǵ awǵǵ dǵǵ eaarǵǵ bǵnǵǵ anǵ nǵmǵnǵ rǵnǵrǵmenǵǵpǵrǵni. ¹⁵ Ayǵ rǵpǵ nǵnǵrǵni. Sinadǵǵ Kiraiso Gorǵxomǵ dǵǵ nanǵ oweanǵrǵi rǵá ikeaaráná nanǵ weaarǵǵǵpǵnǵǵ imónǵǵǵpǵ, ayǵ none imónǵǵwǵnǵ. None sinadǵǵ Gorǵxo yayǵ winarǵǵǵpǵnǵǵ imónǵǵwǵpǵ neáa nurǵnǵ ámá Gorǵxo yeáyǵ oneayimǵxemeanǵrǵi yarǵǵǵáyrǵ tǵǵ e neáa urǵ ámá nanǵnanǵrǵi yarǵǵǵáyrǵ tǵǵ e neáa urǵ yarǵǵrǵni. ¹⁶ Ámá maiwǵ nanǵnanǵro yarǵǵǵáyrǵ xwǵyǵá wǵ rǵmearǵǵwǵpǵ arǵá nǵwiróná “Anǵnanǵwǵrǵani?” yaiwǵpǵrǵi nǵni pǵyanǵ pǵearǵǵáǵnǵǵ weaarǵǵrǵni. E nerǵ aǵ ámá Gorǵxo yeáyǵ neayimǵxemeáwǵnǵǵinǵrǵi wimónarǵǵáyrǵ xwǵyǵá apǵ arǵá nǵwiróná “Dǵǵ nǵyǵmǵǵ tǵǵwaéne imónanǵwǵrǵani?” yaiwǵpǵrǵi nǵni sinadǵǵ sǵǵ ǵweapǵrǵáǵnǵǵ weaarǵǵrǵni. Xwǵyǵá apǵ wǵ nǵrǵmerǵnǵ e epaxǵyǵ ǵyǵrǵni? ¹⁷ E epaxǵ imónǵǵwǵyǵ, ayǵ nonerǵni. Ayǵ rǵpǵ nǵnǵrǵni. Ámá obaxǵ xwǵyǵáǵpǵ wǵ nǵrǵmerǵnǵ “Negǵ yarǵǵwǵpimǵ dánǵ nǵgwǵ meaanǵ nǵni rǵa yarǵǵwǵnǵ?” nǵyaiwiro úrapǵ yarǵǵáǵpa wǵ mǵyarǵǵwǵáonerǵni. Xwǵyǵáǵpǵ wǵ nǵrǵmerǵnǵ nepánǵ nimónǵrǵi Gorǵxo apǵ e éǵrǵxǵnǵrǵi nearǵǵeanǵǵpǵ tǵnǵ xǵxenǵ nǵrǵrǵi yarǵǵwǵrǵni. Kiraiso tǵnǵ nikǵrǵnǵmáná Gorǵxoyǵ sǵǵwǵ tǵǵ e dánǵ rarǵǵwǵ enǵagǵ nǵni “E epaxǵ imónǵǵwǵyǵ, ayǵ nonerǵni.” seararǵǵni.

3

“Xwiyá sɨɨf réroárɨnɨɨpɨ nánɨ wáf wurɨmeiarɨɨwáonerɨnɨ.” urɨɨf nánɨrɨnɨ.

¹ Nionɨ e seararɨɨagɨ nánɨ seyɨné “Porowa ámi rɨxa weyɨ mearɨnarɨɨɨoɨ.” rɨseaimónarɨnɨ? Oweoɨ, seyɨné none wáf nɨrɨmeranéa yarɨɨwápɨ nánɨ nɨɨfá imónɨpɨrɨ nánɨ ámá wɨ seáyɨ e nɨneamfeyoaro “Porowa wáf nɨrɨmerɨná imɨrɨɨɨf mɨyarɨgɨfáwarɨnɨ.” nɨrɨro payɨ wɨna neaeaiarɨgɨonemantɨ. Ámá wɨ enɨ none yarɨɨwápɨ nánɨ nɨɨfá imónɨpɨrɨ nánɨ seyɨné “Porowa e yarɨgɨfáwarɨnɨ.” nɨrɨro payɨ wɨna neaeaiarɨgɨonemantɨ. Wa nánɨ e nɨrɨro payɨ weaipaxɨ aiwɨ none nánɨ wɨ e nɨrɨrɨ payɨ neaeaipaxɨmantɨ. ² Payɨ “Porowa e imónɨgɨfáwarɨnɨ.” nɨrɨnɨrɨ eánɨɨɨpɨnɨɨf seyɨné rɨxa imónɨɨɨoɨ. Negɨ payɨnɨɨf imónɨgɨfáyɨné negɨ mimáyo tɨnɨɨagwɨ nánɨ wɨ peá seamopaxɨyɨnémantɨ. Payɨnɨɨf seyɨné imónɨgɨfápɨ ámá nɨnɨ nɨɨfá nɨmónɨro fá roarɨgɨfá enagɨ nánɨ rarɨɨnɨ. ³ Payɨnɨɨf seyɨné imónɨgɨfápɨ sɨwá rénɨɨf inarɨgɨfárɨnɨ. Kiraiso xewanɨɨo nɨrɨrɨ eanɨɨpɨnɨɨf imónɨɨwɨnɨ. Sɨwá éɨnɨɨf inarɨgɨfárɨnɨ. None searéwapɨyɨɨwápɨmɨ dánɨ Kiraiso payɨ seyɨné imónɨgɨfápɨnɨɨf nearɨnɨ iniɨgɨ rɨwamɨɨɨf eánarɨɨpɨ tɨnɨ meá Nwáf anɨɨf sɨɨf imónɨɨɨoyá kwɨyɨpɨ tɨnɨ seaeanɨrɨnɨ. Moseso tɨɨɨnɨ Gorɨxo ɨwɨ ikaxɨ nurɨrɨnɨ sɨɨɨáyo eanɨɨpánɨɨf meá amáyɨnéyá dɨɨɨpɨmɨ seaeanɨrɨnɨ.

⁴ None Kiraisoyá dɨɨɨyo dánɨ Gorɨxo nánɨ dɨɨf sɨɨfá neaeánarɨɨf enagɨ nánɨ rarɨɨnɨ. ⁵ “Newanɨɨone imónɨɨwápɨmɨ dánɨ wáf rɨmeapaxɨ imónɨɨwɨnɨ.” wɨ yaiwinɨpaxonemantɨ. Wáf rɨmepaxɨ imónɨɨwápɨ, ayɨ Gorɨxo neaimɨxɨɨɨpɨmɨ dánɨnɨ e imónɨɨwɨnɨ. ⁶ O ámi sɨɨf bɨ “E nɨseaiimfárɨnɨ.” nɨrɨrɨ réroárɨnɨɨpɨ wáf nurɨmeipaxɨ imónɨfɨrɨxɨnɨrɨ neaimɨxɨɨfɨrɨnɨ. Sɨɨf réroárɨnɨɨf apɨ ámá ɨwɨ ikaxɨ eánɨɨɨpɨmɨ nɨxɨdɨrɨɨpɨmɨ dánɨ onɨxɨdɨpoyɨnɨrɨ réroárɨnɨɨpɨmantɨ. Kwɨyɨpɨ nɨpemeámɨ neawarɨɨpɨmɨ dánɨ onɨxɨdɨpoyɨnɨrɨ réroárɨnɨɨpɨrɨnɨ. Nwáf ikaxɨ eánɨɨpɨmɨ ámá “Xɨxenɨ oxɨdaneyɨ.” nɨyawiwo aí apɨmɨ wiaikiarɨgɨfá enagɨ nánɨ pemɨxarɨɨfɨrɨnɨ. E nerɨ aí xegɨ kwɨyɨpɨ amáyo dɨɨf nɨyɨmɨɨpɨ sɨxɨ umímoarɨɨf enagɨ nánɨ xwɨyá sɨɨf réroárɨnɨɨpɨ nánɨ wáf nurɨmeipaxɨ imónɨfɨrɨxɨnɨrɨ neaimɨxɨɨfɨrɨnɨ.

Sɨɨf réroárɨnɨɨpɨ xámɨ réroárɨnɨɨpɨmɨ seáyɨ e wimónɨɨf nánɨrɨnɨ.

⁷ Gorɨxo xegɨ ɨwɨ ikaxɨpɨ sɨɨfá piáráyo akɨrenɨf nɨperɨ nɨɨwɨrárɨrɨ Isɨrerɨyo mɨnɨ wíáná wáf xfo pɨrɨpɨrɨf nerɨ ókɨmɨxarɨɨpɨ enɨ sɨɨánɨ wimónɨɨnɨgɨnɨ. Apɨ Mosesomɨ wáf wókɨmɨxáná oyá sɨmɨmanɨf xwɨnɨfá eanɨnɨgɨnɨ. Xwɨnɨfá o eanɨpɨ awayɨnɨ awayɨnɨ neayɨpoáa warɨɨagɨ aí axɨnɨ sɨnɨ enɨf tɨnɨ xwɨnɨfá eaarɨɨagɨ nánɨ arɨfowa sɨɨwɨ mɨmɨɨf wɨnarɨɨagɨ nánɨ sɨɨwɨ mɨwɨnɨpaxɨ imónagɨfárɨnɨ. Nwáf ikaxɨ eánɨɨf apɨ, ámá pemɨxarɨɨf imónɨɨpɨ uráráná Gorɨxoyá wáf pɨrɨpɨrɨf nerɨ ókɨmɨxarɨɨpɨ tɨnɨ enɨ sɨɨánɨ imónɨɨf enagɨ nánɨ ⁸ “Xwɨyá sɨɨf re réroárɨnɨɨf ‘Kwɨyɨpɨ amaéne ananɨ nɨneaaɨnɨrɨ dɨɨf nɨyɨmɨɨf tɨɨwaéne neaimɨxɨpaxɨrɨnɨ.’ rɨnɨɨpɨ ɨwɨ ikaxɨ eánɨɨpɨmɨ wíarɨ nɨmúrorɨ wáf mókɨmɨxɨpaxɨ imónɨnɨ.” rɨseaimónarɨnɨ? ⁹ Xámɨ réroárɨnɨɨpɨ —Apɨmɨ dánɨ ámá anɨnɨpɨrɨfá nánɨ xwɨyá meárɨnarɨgɨfápɨrɨnɨ. Apɨ awiaxɨ imónagɨ aiwɨ sɨɨf réroárɨnɨɨpɨ —Apɨmɨ dánɨ Gorɨxo “Ámá wé rónɨgɨfáyɨrɨnɨ.” rárɨnɨfá nánɨ imónɨɨpɨrɨnɨ. Apɨ xámɨ réroárɨnɨɨpɨmɨ seáyɨ e nɨwimónɨrɨ aga awiaxɨ imónɨnɨ. ¹⁰ Re rɨpaxɨrɨnɨ, “Xámɨ

réroárinijípi awiaxí aiwi sijní réroárinijípi sogwíyo uyíwí mîxáróána peá unaríjpa peá umîxíj enagí nánî rîxa supîkínáríjagíjníj imóníjírîní.” rîpaxírîní. ¹¹ Ayí rîpi nánî e rîpaxírîní. Xwíyá xámi réroárinijípi —Apî opínagwíá neayîpoáa waríjípáníj imóníjírîní. Apî awiaxí imónagí aiwi xwíyá sijní réroárinijípi —Apî yaxwí mîréroárínî aníj réroárinijípirîní. Apî awiaxí nimónîrî xámi imóníjípimi aga wiárî seáyî e múróníj enagí nánî raríjîní.

¹² None “Xwíyá sijní réroárinijípi wí neayîpoáa unífa menîní.” nîyaiwirane dîjî sîjî neaeáníagí nánî wáí nîrîmeranéná ayá igigí bî mé rîmearíjwárîní. ¹³ None Moseso yagípa wí yaríjwáonemantî. O re yagorîní. Xegí sîmîmaníjyo dánî xwíntá eaníjpi neayîpoáa waríntá gí Isîreríyí sîjwí mînanípa oépoyînrî sîmîmaníjyo rapírapí axímíto bî tîní rítî inagírîní. ¹⁴ E seararíjagí aiwi wigí dîjî wakísî inagíárîní. Aî sá rîyi tîjî e nánî gínî gíná xwíyá xámi réroárinijípi fá uroláná rapírapí axímíto axípi tîníjî wigí dîjîyo sîní íkwarímoárîní. Ayí rîpi nánî wigí dîjîyo sîní íkwarímoárîní. Ámá Kiraiso tîní nawínî níkárnîrîjípimi dánî rapírapí axímíto Goriexo yípîmoaríjírîní. ¹⁵ E nerî aî gí Isîreríyí gínî gíná eníntá dánî sá rîyi tîjî e nánî jwí ikaxí Moseso eaníjpi fá nîroríntá rapírapí axímíto bî sîní wigí dîjîyo íkwarímoárîní. ¹⁶ Sîní wigí dîjîyo íkwarímoáríjagí aiwi Ámínáó tîfámîní níkînímónîrî dîjî níwîkwíroríntáyí, rapírapí wigí dîjîyo íkwarímoáríjípíníj yípîmónarígíárîní. ¹⁷ Ámíná tîfámîní kînímónípíró, ayí Goriexoyá kwíyíjírîní. O xwíyá sijní nîréroáríntá kwíyí apî nánî réroáríjírîní. Ámínáoyá kwíyí apî ámá gíyo níwaíníntáyí, ayí jwí ikaxí eáníjípimi dánî áxenwarí mînígfáyí imónípaxírîní. ¹⁸ Ayínánî Ámínáomî dîjî wîkwíroaríjwá nînenenî xó imóníjipi nánî síwáníj níwíníranéná negí sîmîmaníj rítî bî mîníjagí nánî wáí Ámínáó ónaríjipi negí sîmîmaníjyo dánî xwíntáníj weámîxaríjírîní. E neríntá nene wáí xó seáyî e nimónîrî ónaríjipi tîní xîxenî imónaníwá nánî wáí ámi bî ámi bî nógáníj waríjwîní. Ámínáó ayí kwíyíjírîní. Apimî dánî xó imóníjípíníj nímoğa waríjwîní.

4

“Wáí uraríjwápimi dánî Goriexo wáí wókímîxaríjírîní.” uríjî nánîrîní.

¹ Ayínánî Goriexo wá nîneawianíjípimi dánî xó imóníjipi nánî ámáyo síwáníj wíntwanígînrî níarípeáagí nánî sîní aníj ayá ríá neawearîní. ² E nerî aî ámá ayá neainíngînrî ínímî yarígíjapi wí “Ananî oyaneyí.” raríjwámanî. Ináyíníj nímoínîrî yapí owiepîsaneyînrî wí yaríjwámanî. Xwíyá Goriexoyápi enî nîrîranéná náíoyírî nerî raríjwámanî. Apî apî mepa nerane sa xwíyá nepaxíj imóníjipi síjání wáí rókíamoaríjagwí ámá e síjwí nîneaníróná “Awa apánî yaríjoi.” neaiawípírfá nánî Goriexoyá síjwí neaníje dánî e yaríjwárîní. ³ Xwíyá yayí neainaríjî none wáí uraríjwápi rítîníj níwíníntáyí, sa ámá anínaníro yarígíayo rítîníj wínaríjírîní. ⁴ Ayí rîpi nánî rítîníj wínaríjírîní. Xwíyá Kiraiso —O pí pí Goriexo imóníjipi tîní xîxenî axípi imóníjorîní. Xwíyá o wá nîneawianíj seáyî e imóníjî neainíjpi wáí neaókímîxaríjírîní. Xwíyá yayí neainaríjî apî nánípi ámá Kiraisomî dîjî níwîkwíró

anɛnanɛro nani yarigɛɛyo wɛa miwɔkɛmɛxiɛpa oenɛri wigɛ ɛwɛa imɔniɛjo —O, ayɛ oborɛni. O dɛɛɛ pɛriɛriɛ wɛɛɛ enaɛɛ nani xwɛyɛa api ritɛniɛɛɛ winariɛɛriɛni. ⁵ None wɛa nurɛranɛnɛ newanɛɛɛone seayɛ e oimɔnaneɛniɛri nani wɛa urariɛwamanɛ. Jisasɛ Kiraiso nani “Negɛ Amɛnɛni.” urɛrane none nani “Jisasomɛ xɛdarɛwɛa enaɛɛ nani segɛ sɛnɛiwanɛniɛɛ nimɔnɛrane omɛɛɛ seaiariɛwɛaone imɔniɛwɛni.” urɛrane yarɛwariɛni. ⁶ Ayɛ riɛri nani e yarɛwariɛni. Gorɛxo —O amɛpi nɛni iwamɛɛo nimɛxiɛriɛnɛ “Sɛa yiɛiariɛriɛ wɛa oɔniɛni.” riɛriɛni. Riɛri yarɛɛ, ayɛ enɛ axorɛni. O wɛa niɛawianɛri seayɛ e neaiɛriɛri —Api Kiraisoyɛ sɛmɛmanɛyo dani xwɛniɛniɛriɛ neaeamɛxariɛriɛriɛni. Api nani niɛɛa oimɔniɛpoyɛniɛri negɛ dɛɛɛyo wɛa neaɔkɛmɛxiɛriɛriɛni. E neaiɛɛ, ayɛ axo enaɛɛ nani rariɛriɛni.

“Xeanɛɛɛ neaiɛearɛɛɛɛ aɛ wɛa rani nani sini ayɛ rɛa neawearɛni.” urɛriɛnɛni.

⁷ Wɛa nurɛmeiɛriɛxiɛriɛriɛ nearɛɛɛriɛriɛriɛ, ayɛ ayɛ tɛriɛriɛriɛriɛ imɔniɛriɛriɛriɛni. Api tɛriɛwɛaone enɛ meani xwariɛa sixɛ xwɛa tɛni imɛxiɛniɛriɛriɛriɛ nimɔnɛrane samɛriɛ imɔniɛwɛaonerɛni. Amɛa arɛa niɛairɔnɛ re yaiwɛriɛri nani e imɔniɛwɛaonerɛni, “Enɛ eaniɛri seayɛ e imɔniɛri xwɛyɛa yayɛ neainariɛriɛriɛ dani neaiɛeɛri wɛa riɛmearɛɛɛɛwɛaɛmanɛ. Sa Gorɛxoyariɛni.” yaiwɛriɛri nani samɛriɛ e imɔniɛwɛaonerɛni. ⁸ Xeanɛɛɛ xiɛɛɛriɛ neaikarariɛɛɛ aɛwɛ sumɛniɛriɛ imɔniɛwɛaonemanɛ. Wainɛa neaiɛeɛri nani ududɛ neainariɛɛɛ aɛwɛ negɛ dɛɛɛ anɛriɛ niyoamɛga miɛneauɛonerɛni. ⁹ Amɛa wi miɛxi neaxɛdowariɛɛɛ aɛwɛ Gorɛxo wi neaiɛpɛsamoariɛɛonemanɛ. Iwanɛ niɛeaeari neatɛɛɛ aɛwɛ anɛriɛ eanɛramori wearɛriɛwɛaonemanɛ. ¹⁰ Inɛnɛa wɛa niɛmeranɛnɛa riɛriɛ niyairɛwɛane yarɛriɛwɛaonerɛni, “Negɛ Jisasomɛ piɛkɛɛɛpa none enɛ niɛeapɛkɛriɛnɛyɛ, ananɛriɛni.” niyairɛwɛane yarɛriɛwɛaonerɛni. Amɛayɛ none e yarɛriɛɛwɛa sɛriɛwɛa niɛneanɛriɛnɛa “Jisaso niɛpɛri aɛwɛ amɛ sɛriɛ nimɔniɛriɛ ɛwɛanɛɛɛ nani rɛa yarɛriɛ?” yaiwɛriɛri nani api e yarɛriɛwɛaonerɛni. ¹¹ Inɛnɛa xwɛa tɛyo amɛ gɛmi nemeranɛnɛa Jisasomɛ xɛdarɛwɛaone enaɛɛ nani yoɛ mayɛ nimɔnɛrane emearɛriɛwariɛni. Amɛayɛ warɛa pepaxɛ tɛriɛ imɔniɛwɛaone yoɛ mayɛ nimɔniɛri yarɛriɛɛwɛa niɛneanɛriɛnɛa “Jisaso amɛ sɛriɛ nimɔniɛri anɛnami ɛwɛanɛɛɛ nani rɛa yarɛriɛ?” yaiwɛriɛri nani e nimɔniɛri emearɛriɛwariɛni. ¹² Ayɛnani riɛri riɛpaxɛriɛni, “None wɛa niɛmeranɛnɛa niɛeaxeaniɛpaxɛ imɔniɛwɛaonerɛni. E nerɛ aɛ e imɔniɛwɛaɛriɛ dani seyɛnɛ riɛxa dɛɛɛ niyɛmɛriɛ tɛriɛɛyɛnɛ imɔniɛriɛ.” riɛpaxɛriɛni.

¹³ Amɛa wo, Biɛkwɛyo dani “Nioni Gorɛxomɛ dɛriɛ niwɛkwɛrorɛri nani amɛyo urɛriɛniɛriɛni.” riɛriɛriɛ dɛriɛ wɛkwɛroaɛriɛpa none enɛ axɛriɛ e wɛkwɛroariɛwɛaonerɛni. Ayɛnani Jisasomɛ dɛriɛ niwɛkwɛrorane nani xwɛyɛa yayɛ neainariɛriɛriɛ amɛyo wɛa urariɛwariɛni. ¹⁴ Niɛɛa re imɔniɛɛwɛa nani wɛa urariɛwariɛni. Amɛnɛa Jisaso xwariɛpɛyo dani owiariɛniɛmanɛriɛ sɛriɛ wimɛxiɛriɛ none enɛ xɛomɛ sɛriɛ wimɛxiɛriɛpa axɛriɛ sɛriɛ niɛeaimɛxiɛriɛ seyɛnɛ tɛniɛ nawiniɛ gwiaumɛ niɛeairɛ Jisaso tɛriɛ e neawariɛniɛriɛni. Niɛɛa e imɔniɛɛwɛa nani wɛa urariɛwariɛni. ¹⁵ Ayɛ seyɛnɛ nanɛ oseiianeyɛniɛri nani yoɛ mayɛ imɔniɛrane neaxeaniɛpaxɛ imɔniɛrane yarɛriɛwariɛni. Amɛa Gorɛxoyɛ xɛo wɛa niwianɛriɛriɛriɛ dani sayɛ nimɔga nurɔnɛa ayɛ omɛ yayɛ ayɛ wi niwɛiɛra warɛriɛriɛriɛ dani

nínirane yarínagwí nání raríníni. ⁸ “Síní wará urí epaxí imóníní rípimi díní síxí níwínirane wáf raníwá nání díní síxí íníníwíni.” nísearírí aí negí díní ríwá wará rípimi dání níyoámíga nuri Ámínáo tíní e onjweanírí aga neaimónaríníni. ⁹ Ayínání xfo tíní e njweaaníwáínáraní, síní xfo tíní múnjweá xwíá tío níjwearanénáraní, “E éwanígíni.” yaiwiarínwápi, ayí rípi ríni, “Xfo yayí winípxá ímóníní rípini éwanígíni.” ¹⁰ Ayí rípi nání e yaiwiarínwáriní. Kiraiso ámá níyoní síjwí mí ómómíximí nerfíná níneneni ení síjwí mí ómómíximí neainfá enagí nání xfoyá símímaní tíní e dání éf roaníwáriní. Xwíá tío níjwearíná winí wine naní imóníní rípiraní, sípí imóníní rípiraní, enwápi tíní xixeni pírfí neamamonfá enagí nání síní xwíá tío níjwearanéná “Xfo yayí winípxá rípi éwanígíni.” yaiwiarínwáriní.

“Ámá síjíníní ímóníníwíni.” uríní nání ríni.

¹¹ Nene “Ámíná Jisaso síjwí mí ómómíximí neainfáriní.” níyaiwiri níjfé e nímonírane nání wáyí neainaríní ríni. Ayínání ámá níkinímóníro omí díní owíkwírópoyíní wáf nurímeranéná píraníní arfáyo nurémóa warínwáriní. Goríxoyá síjwíyo dání ríxa síjání píaumímí inínagwí nání o none yarínwá nípi nání xixeni níjfé imóníni. Seyfíne ení none nání díní nímoróná re oneaiwípoyní díní wíkwímonjwíni, “Porowa díní íníní níkwírónimáná mýarígí ríni. Wígí yarígí rípi wí íníní mímoní nípi ní síjání píaumímí rífa íníní?” oneaiwípoyní díní wíkwímonjwíni. ¹² None e searíagwí nání “Porowa ríxa apí mímonígífáwa enagí nání ámí weyfí mearínaríní.” ríseaimónaríní? Oweoi, wí e mýarínwíni. Sa seyfíne none yarínwápi nání ríxa níjfé xixeni nímonímáná rípi oépoyní seararínwíni. Seyfíne ámá wí tíní —Ámá síjwí manígíe dání yarígí rípi nání díní mamó sa ámá síjwí anígíe dání yarígí rípi nání “Naní imónígífá ríni.” moarígífá ríni. Seyfíne ámá díní e moarígífá tíní xwíyífá níriníróna none míxí níneameakíníro wa none nání xenjwí rarígí rípi oyanípoyní seararínwíni. ¹³ Ámá wí “Porowa majímajfá níkaríníro yarígífáwaríní.” rarígí rípi “Ayí neparíní.” níseaimónírnáyí, re yaiwí ríxíni, “Sa Goríxomí oxídaneyíní ríni nero nání e rífa imóníní?” yaiwí ríxíni. “Porowa díní píraníní ífa níxírímáná yaríní.” níseaimónírnáyí, “Awa nene arírá neaipírfá nání e rífa imóníní?” yaiwí ríxíni. ¹⁴ Pípi nání díní nímoríní rípi dání nípréanírí yarínwámaní. Kiraiso wá níneawianírí neainí rípi nání díní nímoríní rípi dání nípréanírí xámí sípí néra wagwápi pífní níwíarírí yarínwáriní. O níperfíná ámá nífní nání wayfá penjí enagí nání díní re yaiwíarínwíni, “Apímí dání ámá nífní níperfíní rífa egíawíxíni?” yaiwíarínwíni. ¹⁵ Ayí ámá díní níyímíní rípi tígífá wíwaníníyí nání díní nímoníro nímeníro mé arírá winífa nání nípémáná ámí wíapí nimeanjo xfo nání díní nímoró éf ríxíni ámá nífní nání wayfá penjínígíni.

¹⁶ Ayínání Jisasomí díní wíkwíronjwá ríná dání ámá womí síjwí mí níwómíxírane “E imóníní ríni?” níwíwíwírná warárimíní síjwí níwínírane mí wómíxarínwámaní. Ayí neparíní. Xámí none Kiraisomí síjwí mí níwómíxíranéná warárimíní síjwí níwínírane “Nípkwíni menjoríní.” níwíwíwírane aí agwí síní wí e síjwí mí níwómíxírane

yaiwiarinjawamani. ¹⁷ Ámá go go Kiraiso tñni nawíni nikárinirfná ámá sñj wóninji imóninjo. Ai, e nimónirfná sipí xámi imónagfpi rixa nanfir sñj bi imóninjo.

“Ámá nñni ámi xfo tñni gwiaumf inipfri nãni wimixinirni.” urinji nãnirni.

¹⁸ Ámá sñj imóninjawapi nãni mfkf ikinjo, ayf Gorixorini. O Kiraiso neaiinjipimi dãni nyopyarimãná xfomi sfmf tñni wiarinjaweãne ámi ámá xfoyã imónanã nãni neaimxinirni. E nerã none enã ámãyo áwanj re urimeaanfwã nãni, “Ámá sñni xfomi sfmf tñni wiarigfãyné ámi ámá xfoyã imónipfri nãni rixa seaimxinirni.” Áwanj e urimeaanfwã nãni nearipeanjirni. ¹⁹ Nionã seararinjãpi, ayf ripirini. Gorixo xegf xewaxo Kiraiso neaiinjipimi dãni ámá nñni ámi xfo tñni nawíni imónirixinirni neaiminirni yarini. Nene wiaikinjawapi sñni dñj fá mixirã rixa yokwarimã nãneairi nãni peã mont. Api nerã none enã wãf nurimeranénã xwiyfã re rininjipi, “Gorixo rixa neaiinjipimi dãni ámi xfo tñni nawíni imónipaxirni.” rininjipi urfirixinirni nearipeanjirni. ²⁰ Ayinãni none xwiyfã Kiraiso yanj neaiapowarinjipi wuriyarinjawonerini. Noneyã manjyo dãni urarfnã Gorixo xewaninjo einininjã urarinjirni. Ámãyo Kiraiso nãni rixinjã re wuriyarinjawarinã, “Gorixomi sfmf tñni wiarigfãyné ámá xfo tñni ananã gwiaumf inanã nãni xe oneaimxinirni sñjwã winjipoyi.” wuriyarinjawarinã. ²¹ Ayf ripi nãni e wuriyarinjawarinã. O fwã bi mejo aã Gorixo none o tñni nikárininjipimi dãni ámá xfo “Wé rónigfãynirni.” rãrinãyf imónirixinirni omi negf fwã yarinjwapã ninjwirãrãni fwã yarinjã wóninjã niwimixirã xe opikipoyinirni sñjwã wininjigini.

6

Wãf wurimeiarigfãwami wimearinjipi nãnirni.

¹ Ámá xfo tñni nawíni gwiaumf inipfri nãni o tñni nawíni yarinjwãone enjagwi nãni enjã rirémixã nãseairãri ripi osearaneyi, “Gorixo wã seawianinjãyné xe surimã oneaimãnãri mepanã.” osearaneyi. ² Ayf Bikwãyo ripi nãnirni eãninjãgi nãni seararinjwini, “Gorixonã rixinjã seyfné nãrãrigfãpi arfã seaipaxinã rixa arfã seainjãgini. Sfã ámãyné yeãyf seayimãxemeãmfã nãni imónãná rixa arãrã seainjãgini.” Api Bikwãyo nãnirni eãninjãgi nãni pãraninjã arfã ókiarã nãimónipoyi. Gorixo arfã neaipaxinã, ayf rinarini. Sfã o yeãyf neayimãxemeãmfã nãni imóninjãyi, ayf rãyinãni. Ayinãni “Gorixo wã nãneawianãri neaiinjãpi xe surimã oneaimãnãri mepanã.” seararinjwini. ³ Wãf wurimeiarinjawãone nemeranénã negf yarinjwapã nãni xwiyfã mãneamearipaxã oimónãneyinãri ámã none yarinjãgwi sñjwã nãneanãronã óreãmioapaxã imóninjãpi bi yarinjãgwi sñjwã mãneanãpa oepoyinãri aninjã minã yarinjwãrini. ⁴ Pí pí neranénã “Ámã awã Gorixomi xãnãiwãninjã nimónãro pãraninjã ominjã wiarigfãwarfãni?” oneaiãiwãpoyinãri yarinjwãrini. E neranénã pí pí xeaninjã neaimããfpi xwãmãmfã wirane aninjã neainãpaxã imóninjã neaimãarinjãpi xwãmãmfã wirane dñjã rfã neawepaxã imóninjãpi xwãmãmfã wirane yarinjwãrini. ⁵ Iwanã neamepearãnãrãni, gwã anjãyo neanjwirãrãrãnãni, sipi owikãrãpoyinãri sfãrãxwãro yarigfãyfã

ikwi kwierí niníro neaiarínáraní, xwámámí wiaríñwáríní. Omíñf aníñf miní okíñf tñí erane eñwáoneríní. Si rorane agwíní erane eñwáoneríní. ⁶ None nání “Awa Gorixomí xínáiwáníñf nimóníro píraníñf omíñf yarígfáwarfání?” oneaiawípoyíní rípi ení yaríñwáríní. Íkwíránáníñf nimóníri erane nepaxíñfpi nání nijfá imónírane saníñf imónírane wá níwumíxírane arírá wírane Goríxoyá kwíyí neaainífpimí dání erane mimóní imóníñfpi mívíwápiyí á máyo nepa dñf sípi níwirane erane ⁷ xwíyí nepaxíñf imóníñfpi yanf urírane eñf eáníñf Goríxo neaimíxífpimí dání erane yaríñwáríní. Ámá míxí nání imóníñfpi fá xírarígfápa none nemeranéná wé róníñf yaríñwápi wfá tñnaníwá nání wé onamíñú tñí fá xírírane xíxe míxí wianíwá nání wé náú tñí fá xírírane yaríñwáoneríní. ⁸ Wí yayí neamero wí paimamí neairo neaiarígfóneríní. Wí none nání repíyí níwiróná “Sípi yarígfáwaríní.” uríro wí “Nanf yarígfáwaríní.” uríro yarígfóneríní. Nepání yaríñwáone aiwí wí “Yapf neaiepisarígfáwarfání?” neaiawiarígfáríní. ⁹ None nání wí “Porowa gowarfání? ‘Awa nání á má obaxí nijfá imóníño.’ ríseaimónaríní?” raríñagfá aí á má obaxí none nání nepa nijfá imóníño. None amí amí nemeranéná yoí mayí nimónírane aí sñí ñweañwíní. Síyíkí neaeaarígfóne imóníñagwí aiwí sñí wí míneapíkígfóneríní. ¹⁰ Íkíníñf sípi neaiaríñagí aiwí íníná dñf nífá neainaríñfíní. “Awa amípi nání dífwí ikeamónígfáwarfání?” neaiawiaríñagfá aí none xwíyí yayí neainaríñfpi wáf uraríná á má obaxí arfá neairíñfipimí dání Kiraiso tñí nawíní níkaríníro nání amípi mímúronígfáyí yapí imónarígfáríní. “Amípi bí fá mímáxígfáwaríní.” neaiawiaríñagfá aí amípi Kiraiso neaiñfpi bí míneamúroníoneríní.

“Sínání seararíñwá eñagwí nání seyíné ení xíxeni neaiípoi.” uríñf náníriní.

¹¹ Koríníyo ñweáyíné, apí apí níseara nuranéná yumí bí míseai sínání ríwáríní. E nísearíranéná seyíné dñf síxí seayíñwáone síwáníñf seainíwáríní. ¹² None dñf síxí muyípa oyaneyíní wí éwáonemaní. Sewaníñfíyíné awamí dñf síxí muyípa oyaneyíní éfá eñagí nání nawíní mimóníñwíní. ¹³ Ayínání xanoní gf níaiwíyo urípaxí rípi osearímíní, “Xíxe oinaneyí. None dñf síxí seayaríñwápa seyíné ení neayípoi.” osearímíní.

“Díñf mívíkwírógfáyí tñí gwí mímónípaní.” uríñf náníriní.

¹⁴ Jisasomí dñf mívíkwíróarígfáyí tñí wígf yarígfápi oyaneyíní wí gwí mímónípaní. Ayí rípi nání seararíñí. “Á má wé róníñf imóníñfíní yarígfáyí tñí manf wiaíkiarígfáyí tñí axípi epírfá nání imónípaxí imóníni.” ríseaimónaríní? “Axíná wfá óníní sfá yíní epaxíriní.” ríseaimónaríní? ¹⁵ “Kirisaiso tñí Obo tñí dñf axípi xíríñí.” ríseaimónaríní? “Kirisaisomí dñf wíkwírógfáyí dñf moro dñf mívíkwírógfáyí dñf moro neróná axípi bí mopaxíriní.” ríseaimónaríní? ¹⁶ “Goríxoyá añf ñwáfá —Iwámí dání nene yayí umearíñwáiwáríní. Iwá tñí ñwáfá á má meñweaarígfápi tñí ananí axí e kumíxárpaxíriní.” ríseaimónaríní? Oweotí, nene Ñwáfá aníñf síñf imóníño yá añf ñwáfáiwáníñf imóníñagwí nání wí e yaiwípaxímaní. Nioní seararíñapí Goríxo xewaníño ríñf rípi tñí xíxeni seararíñí,

“Nioní gí ámayí t́nı́ nawını́ darónı́ḿfárı́nı́. Nionı́ wigı́ Nẃfáonı́ imónı́nı́áná ayı́ gı́ ámayı́ imónı́pı́rı́fárı́nı́.” Ámınáo e nı́rı́rı́ nánı́ 17 áamá xegı́ imónı́gı́fáyo rı́pı́ enı́ urı́nı́rı́nı́, “ Ámá Gorı́xonı́ dı́nı́f mını́kwı́ró wigı́ nı́wı́fáyo xı́darı́gı́fáyo t́nı́f e dání nı́mı́xeámı́nı́mı́ xegı́ bı́ imónı́gı́fáyo né imónı́fı́rı́xı́nı́.’ Ámınáoonı́ e seararı́nı́nı́. ‘Wı́gı́ nı́wı́fá imónı́nı́pımı́ —Apımı́ dání pı́axı́f seaeánı́paxı́f imónı́nı́pımı́rı́nı́. Apımı́ bı́ onı́mı́á amáı́f mırónı́f anı́nı́nı́ wé fá ayı́meaéını́fı́rı́xı́nı́. Seyı́né e nerónáyı́, nionı́ ananı́ seamımı́nı́ḿfárı́nı́. 18 Nionı́ segı́f áponı́ imónı́nı́áná seyı́né gı́ nı́aı́wı́f oxoyı́né imónı́ro nı́aı́wı́f apı́xiwayı́né imónı́ro epı́rı́fárı́nı́.’ Ámınáoonı́ —Nionı́ enı́f eánı́gı́fá nı́yonı́ seáyı́ e wımónı́nı́áonı́rı́nı́. Nionı́ e rarı́nı́nı́.” Xwı́yı́fá apı́ Bı́kwı́fyo nı́rı́nı́rı́ eánı́nı́agı́f nánı́ “Jı́sasomı́ dı́nı́f mı́wı́kwı́róarı́gı́fáyo t́nı́f wigı́ yarı́gı́fápı́ oyaneyı́nı́rı́f wı́ gwı́f mımónı́panı́.” seararı́nı́nı́.

7

1 Negı́f dı́nı́f sı́xı́f seayı́nı́wáyo né, Gorı́xo negı́f sımı́manı́f e dánı́nı́nı́f e nearı́nı́f enı́agı́f nánı́f ámaéne pí pí ayá neadunı́paxı́f yarı́nı́wápı́, dı́nı́f pı́axı́f neaeámı́xarı́nı́pı́rarı́nı́, wará pı́axı́f neaeámı́xarı́nı́pı́rarı́nı́, nı́pı́nı́f ı́gı́fánı́nı́f oeámı́naneyı́. Gorı́xomı́ wáyo nı́wı́rı́nı́pımı́f dání sı́yıkı́wı́f mını́nı́waeı́ne oımónaneyı́nı́rı́f wé roárfwanı́gı́nı́.

Korını́yo nı́weáyı́f kını́mónı́gı́fá enı́agı́f nánı́f Poro yayı́f wını́nı́f nánı́rı́nı́.

2 Seyı́né none dı́nı́f sı́xı́f neayı́poyı́. Ayı́f rı́pı́f nánı́f rarı́nı́nı́. Segı́yoı́f womı́f aı́ sı́pı́f bı́ mı́wı́kárı́nı́wáarı́nı́. Segı́yoı́f womı́f sı́pı́f bı́ wı́kárarı́nı́wámanı́. Womı́ amı́pı́f bı́ fı́wı́f urápı́nı́wámanı́. 3 Nionı́ e nı́rı́rı́fı́ná “Poro xwı́yı́fá neamearı́mı́nı́rı́f rarı́nı́.” rı́seaimónarı́nı́? Oweoı́, nionı́f rı́xa re searárfarı́nı́, “None dı́nı́f sı́xı́f ayá wı́ seayı́nı́wáone enı́agı́f nánı́f seyı́né péánáyı́f, none enı́f nı́pı́paxı́f neainı́fárı́nı́. Seyı́né sı́nı́f nı́weanı́áná none enı́f sı́nı́f nı́weapaxı́f neaimónı́nı́fárı́nı́.” searárfá enı́agı́f nánı́f wı́ e seaimónı́paxı́fmanı́. 4 Seyı́né xámi searı́nı́pı́f xı́dı́pı́rı́fá nánı́f bı́ onı́mı́ápı́f marı́fáı́, aga dı́nı́f ayá wı́ sı́nı́fá neánarı́nı́. Seyı́né nánı́f mı́xı́f nı́seameakı́nı́fı́ná enı́f ayá wı́ seameakı́nı́arı́nı́. Xeanı́nı́f nı́nı́f none neaı́meáfı́mı́f seyı́né nánı́f dı́nı́f nı́morı́nı́pımı́f dání awayı́nı́f ı́kı́nı́wı́nı́nı́f nı́mı́rı́nı́rı́f dı́nı́f ayá wı́ nı́fá nınarı́nı́fı́nı́.

5 None anı́f Tı́rowası́yo pı́nı́f nı́wı́arı́mı́f nı́purı́f Masedonia pı́ropenı́sı́yo nı́rımómáná aı́ kıkı́fá nı́weapaxı́f bı́ mı́neaiméa rı́pı́f rı́pı́f oyaneyı́nı́rı́f éwáyoı́f sı́pı́nı́f sı́pı́nı́f neaı́meaarı́fı́ná ámá wı́ t́nı́f xwı́yı́fá xımı́xı́mı́f nını́rı́f nı́rı́nı́rı́rane negı́f xwı́oxı́fyo dání wáyoı́f neainı́rı́f yarı́nı́agı́f aı́wı́ 6 Gorı́xo —O ámá rı́xa yopa nı́megı́nı́rı́nı́pımı́f dání dı́nı́f sı́xı́f mını́gı́fáyo mı́nı́f ı́kı́nı́wı́nı́nı́f umı́rarı́nı́orı́nı́. O Taitaso ámı́f neaı́meáfı́pımı́f dání mı́nı́f ı́kı́nı́wı́nı́nı́f neamı́rı́nı́fı́nı́. 7 Taitaso neaı́meáfı́pımı́f dánínı́f Gorı́xo mı́nı́f ı́kı́nı́wı́nı́nı́f neamı́rı́nı́fı́manı́. Seyı́né omı́ numımı́nı́ro mı́nı́f ı́kı́nı́wı́f umı́rı́gı́fápı́f nánı́f repı́yoı́f nı́nearı́fı́ná apımı́f dání enı́f Gorı́xo ı́kı́nı́wı́nı́nı́f neamı́rı́nı́fı́nı́. Taitaso repı́yoı́f nı́nearı́fı́ná seyı́né Poronı́f ámı́f sı́nı́wı́f nananı́ro nánı́f ı́kı́nı́nı́f sı́pı́f searı́arı́nı́pı́f nánı́f repı́yoı́f nearı́f “Negı́f nı́pı́kwı́nı́f mı́yarı́nı́wápımı́f dání Poromı́f ayá rı́fá wı́moarı́nı́wı́nı́f?” nı́yayı́wı́ro nánı́f nı́wı́f eaarı́gı́fápı́f nánı́f repı́yoı́f nearı́f Poronı́f arı́fá nı́anı́ro nánı́f sı́nı́f ayá rı́fá seawarı́nı́pı́f nánı́f repı́yoı́f nearı́f enı́f enı́agı́f nánı́f ámı́f aga yayı́f seáyı́mı́f dání bı́ t́nı́f nını́nı́nı́gı́nı́. 8 Payı́f xámi nionı́f nearı́f seamónarı́nı́ána fá nı́roróná aga dı́nı́f sı́pı́f searı́nı́f enı́agı́f

aiwi “Nioni ana pí nání nearí wiowárinjáríani?” niyaiwirí dñj sípí niñfmaní. E nerí aí seyíné fá nroróná axínání dñj sípí seainarñagí síñwí niseainírná nioni ení dñj sípí bí onímiápi niñiniginí. ⁹ E nerí aí agwí nioni yayí ninaríni. Seyíné dñj sípí seaípi nánini yayí mñiní ayí dñj sípí seaípimi dání segí sípí yarigfápi rfwfmíni mamófá enagí nání yayí ninaríni. Seyíné dñj sípí niseairírná ayí Goríxo seaimixaríñpi tñni xixeni seaí enagí nání xwiyfá none searfwápimi dání wí xwiríá miseaikixéwá enagí nání raríñini. ¹⁰ Ayí rípi nání seararíñini. Ámá dñj sípí Goríxo wimixaríñpi tñni xixeni níwirírná apimi dání wigí sípí yarigfápi rfwfmíni mamoarígíárini. E neróná dñj sípí api Goríxo yeáy uyimixemeanfa nání nipemeámi waríñj enagí nání ámi dñj sípí níwiri “Pí nání e rfa yaríñini?” yaiwinípañfmaní. E nerí aí Goríxo wimixaríñpi tñni xixeni marfá, ámá wigí dñjfo dánini dñj sípí níwirírná ayí wiwaníñyí aníñpírfá nání nipemeámi waríñj enagí nání raríñini. ¹¹ Ai dñj sípí seaí gí payí eañápimi dání Goríxo seaimixfpi, api seyíné dñj píraníñj nímoró amípi nañj xixegfni epfípi seaimixfíriní. Apimi dání Goríxo aññni sfmirírfí seaírná sípí éoyá xwiyfápi mñeafxñipa oenrí apaxí mé píraníñj imíxigfawixini. Apimi dání ení nípíkwíni mñyarigfápi nání wikí ónínigfawixini. Apimi dání ení Goríxo nání wáyí seainíñiginí. Apimi dání ení none ámi síñwí nananíro nání ikíññj sípí seainíñiginí. Apimi dání ení nioni searfápi xfdípíri nání dñj rfa seaweñiniginí. Apimi dání ení sípí yarigfáyo síyikí ureaani nání oimónaneyiníro egfawixini. Seyíné api api néra úfápimi dání síwá réníñj neainígfawixini. Sípí éf Poro nearfo nání nene wí ayá mññj mññj mñnearoaríni. Síwá éññj neainígfawixini. ¹² Ayínáni áwanj rípi osearímíni. Nioni nearí niseamónapírná sípí éo nání dñj nímorí payí ana nearí mónapíñámani. Sípí wikárfo nání ení dñj nímorí nearí mónapíñámani. Ayí seyíné Goríxoyá síñwí tññj e dání re yaiwinírxiníri nearí mónapíñáriní, “Ayí neparíni. Porowa nearígfápimi píraníñj xfdanfá nání nene síni dñj rfa neawearíni.” yaiwinírxiníri payí ana nearí mónapíñáriní. ¹³ Seyíné ríxa xixeni e yaiwiníá enagí nání none ríxa píraníñj mññj ikíñwíññj mñráníwáriní.

Mññj ikíñwíni mñráníwámani. Dñj nífá ení neainírxini. Seyíné níyínéni Taitasomí numímíníñpimi dání dñj síxí umímogfá enagí nání o yayí néra neaímeáf enagí nání none ení dñj nífá ayá wí neainírxini. ¹⁴ O ámi neaímeááná seyíné tññj e nání nuowárinírná mñxí seameakíñpí nání bí ayá mñnínírní. None seyíné tñni níñwearírná amípi nñni searíñwápi nepáni searíñwápa omí seyíné nání mñxí niseameakíñírná uríñwápi ení seyíné numímíníñpimi dání nepa xixeni imóníñiginí. ¹⁵ O seyíné níyínéni numímínírná óf ero wáyí iníro nero píraníñj arfá owianeyiníri imónígfápi nání dñj níwinírná ámi xwapí ayá wí dñj síxí niseaya waríni. ¹⁶ Agwí nioni “Ayí pí pí neróná xixeni epíráoi.” niseaiwiáríri dñj síñjá neánaríñj enagí nání dñj yayí ninaríni.

8

“Masedonia ñweáyí wíniyo arírá wianíro nání nígwí níroaáriro

ŋweaŋoi.” urinþ nánirini.

¹ Negþ nriþxmeáyiné, Jisasoyá siyikí imónigfá Masedonia þiropenisfyo aŋþ apí apimi ŋweagfáy nanþ Gorixo wá wianinþpimi dání egfáþi niþfá imóniþþri nání áwanþ bi osearaneyi. ² Xeaninþ rfmewá wipaxþþi niwimearinþpimi dání “Enþ rfa eánþoi?” niriþro iwamfó wiwapiyagfa aí apí peá numixiro dñþ nífá ayá wí wininþnigini. Wiwaninþfý uyipeayþninþ imónigfáy aiwiþ Jisasomi dñþ wikwíroarigfá winiþyo arirá owianeyinriþ niþgwþ niþroariná bi onþmiáþi mþroá aga ayá wí roaárigfáriní. ³ Wigþ winiþyo arirá wianiro nání niþgwþ niþroaro wipaxþþi tñni xixeni niþroaro aiwiþ wigþ dñþ tñni apimi niþmúrooro ámiþ bi tñni roaarinþagfa siþwþ winaronþwáone enþagi nání rarinþini. ⁴ Ayþ arfki rixinþ re nearigfawixini, “Ámá Gorixoyá siyikí imónigfá Judia þiropenisfyo ŋweagfáyo winiþf arirá wiarigfápa nene enþ arirá wianí nání xe niþgwþ fáyo oroáþoyinriþ siþwþ neanþþoyi.” nearigfawixini. ⁵ E neróná none “E eþfáoi.” niþyaiwirane dñþ ikwímonþwáþi tñni xixeni mé xámi Áminá Gorixo pí pí wimónarinþþi oxfdaneyinþro niþpáwimáná o wimónarinþþi niþfdiróná Porowane eni neaþwiarigfawixini. ⁶ Ayináni Taitasomi seyfné tñþ e nání nurowárinfná enþ rirémixí niþwiri re urinþwanigini, “Iwamfó Koriniþyo ŋweáyþ joxi tñni negþ winiþyo arirá wianfwa nání wá niþwianirane niþgwþ fáyo oroaneþinþro egfápa ámiþ nero niþgwþ xámi ‘Apí roáwanigini.’ rárigfáþi tñni xixeni yárfriþixini.” urinþwanigini. ⁷ Pí pí seyfné neróná ámá wí yariþfáþimi múroarigfáyfné nimóniro yariþfáriní. Gorixomi dñþ niþwikwírorónáraní, apí nání ámayo áwanþ nurirónáraní, apí nání niþfá nimónirónáraní, Gorixo wimónarinþþi yaniro nání símf niþxeadþpénirónáraní, none nání dñþ siþi none seaimixiþwáþimi dání niþseairfnáraní, apí niþþini neróná múroarigfáyfné nimóniro yariþfá enþagi nání segþ winiþyo arirá wianiro nání niþgwþ niþroaróná eni múroarigfáyþ yapþ nimóniro yárfriþixini.

“Seyfné eni roaárfriþixini.” urinþ nánirini.

⁸ “Poró sekaxí nriþriþ nearariní.” niþyaiwipani. Gf dñþ riþþini enþagi seararinþni. Nioniþ winiþf Judia þiropenisfyo ŋweáyo arirá wianiro nání símf niþxeadþpéniro yariþfáþi nání repiþf seaíaná seyfné eni siþwá réniþf oneaiþþoyinriþ seararinþni. Negþ Judia þiropenisfyo ŋweáyþ nání nepa dñþ siþi neainariní. Siþwá éniþf oneaiþþoyinriþ seararinþni. ⁹ Seyfné negþ Áminá Jisasi Kiraiso wá niþneawianriþ neaiinþþi nání rixá niþfá imóninþagfa nání rarinþini. O aŋþnami niþweariná amiþi niþmúroniþo nimóniriþ aiwiþ seyfné yeáyþ seayimixemeámánriþ xwþá tþyo nání niþþirfná uyipeayóninþ nimóniriþ seyfné aŋþnami dánþ amiþi niþmúronigfáyfné imóniþþriþa nání seaiinþriþni.

¹⁰ Seyfné Judia þiropenisfyo ŋweagfáyo arirá owianeyinriþ yariþfáþi nání dñþ nionþyá, ayþ riþriþni. Xwiogwþ aga xámi pweþomi seyfné iwamfó niþgwþ roaárigfáþi agwi néra nuro yoparþi niþyárfriþínáyþ, “Ayþ ananirini.” nimónariní. Iwamfó niþgwþ roaárigfáyþ, ayþ seyfné aiwiþ xámi oyaneyinriþ wimónarigfáyþ, ayþ axþfýfné enþagi nání seararinþni. ¹¹ Ayináni niþgwþ “Apí oroaneþi.” rárigfáþi rixá niþþini roaárfþoyi. Iwamfó oyaneyinriþiná dñþ rfa seawenþpa yoparþi niþroaárinfná seyfné roaárfþaxí imóninþþi tñni xixeni roaárfþrfa nání xe dñþ rfa seawéwinigini. ¹² Ayþ riþiþ nání seararinþni. Giþf giþf ámá wiþyo arirá wianiro nání “Niþgwþ apí roaárfwanigini.” niþyaiwimáná amiþi

roaárípaxí imóniŋpí tñi xixeni roaáránáyí, Gorixo “Ayí ananirini.” waiwiarinŋirini. Amípi ayí mroaárípaxí imóniŋpí “Roaárírixini.” wí yaiwiarinŋomani. ¹³ Nígwí searáipíríáyí kikiá ŋweapírífa nani seyíne aninŋí seakáriminiri nerí mrrarinini. Ayí eni seyíne tñi xixeni apáni tígíáyí oimónipoyiniri rarinini. ¹⁴ Jisasoyá siyikí imónigíáyí wí amípi wí mímúronigíáyí imóniŋáná wí dŋwí ikeamónigíáyí mimóní nñi apáni tígíáyí imónipírífa nani agwi ríná amípi ayá wí seyíne tígíápí dŋwí ikeamónigíáyo arírá wiarinŋo. Seyíne eni rŋwéná amípi wí nani dŋwí ikeamóniro ayí eni amípi ayá wí tígíáyí imóniro nerínáyí, arírá seaipíríarinini. ¹⁵ Bíkwoyo dání enjíná Isireriyí áamá dñŋí meanje nemeróná egápí nani re niriniri eáninŋpí nioni seararinŋápí tñi xixeni imóniŋagí nani seararinini, “Áamá aiwá maná rininŋpí xwé meáfáyí xwé nimearo aí wigí nípaxí imóniŋpí seáyí e tígíáyí mimónigíawixinini. Áamá onimiápí meáfáyí onimiápí nimearo aí aiwápi nani dŋwí ikeamónigíáyí mimónigíawixinini.” niriniri eáninŋpí nioni seararinŋápí tñi xixeni imóniŋagí nani rarinini.

“Taitasomi tñi áamá waúmi tñi uowárenaparini.” urinŋí nánirini.

¹⁶ Nioni seyíne arírá seaimi nani dñŋí ríá niwearinŋípa Gorixo Taitaso eni seyíne arírá seaini nani dñŋí ríá oweniri wimixarinŋagí nani yayí owianeyi. ¹⁷ Ayí rípi nani “Taitaso eni seyíne arírá seaini nani dñŋí ríá wearini.” seararinini. “Joxi Korinoyó ŋweáyí tñŋí e nani ámi nneauipaxoxirani?” uráná “Ananirini.” rŋí enjagí nánini mseararinini. Xewanŋo eni “Oumini.” niyaiwiri símí nixeadípeniri nani xegí dñŋí tñi seyíne tñŋí e nani barinŋagí nani seararinini. ¹⁸ None omi tñi negí nrixímeáyí womi tñi eni uowárarinŋwini. O xwiýfá yayí neainarinŋpí wáf nurimeríná enŋpí nani Jisasoyá siyikí imónigíá ami gimi ŋweagíáyí nŋjía ninro ía earoarinigíorini. ¹⁹ O apini imóniŋomani. Rípi eni imóniŋorini. Jisasoyá siyikí imónigíá Masedonia piropenisí tŋyo ŋweagíáyí o none Judia piropenisíyo ŋweáyo arírá wianíwá nani nígwí Jisasoyá siyikí imónigíá apí apimi urápihearíná Porowa tñi nawíni níkumixiniri eméwninginiri urípeáforini. Áamá wí none nígwí awí eaamearinŋagwi nimeaniróná Ámináomi seáyí e umfeyoaro none nani “Wigí winíyo arírá wipíri nani dñŋí ríá wearigíáwaríani?” neaiawiro epírífa nani rípi yarinŋwini. ²⁰ Dŋwí ikeamónigíá nani nígwí yanŋí ewaníni nimóniro xwéni xwéni niroaro neaiapowáraná yarinŋwápi nani áamá wí “Porowa nípikwini miyarinŋo.” neamearinŋpírinxiniri píraninŋí ninwiperane áamá o tñi nawíni urápihearinŋwini. ²¹ None pí pí oyaneyiniri neranéná Ámináo “Ayí e neróná wé róninŋí imóniŋpí yarinŋo.” yaiwiarinŋpí nani dñŋí nimirane aiwi apí nánini dñŋí nimirane yarinŋwáonemani. Áamá “E neróná wé róninŋí imóniŋpí yarinŋo.” yaiwiarigíápí nani eni dñŋí nimirane yarinŋwáone enjagí nani seararinŋwini.

²² Awaú tñi negí nrixímeá ami womi tñi eni uowárenaparinŋwini. “O none pí pí urarinŋwápi xixeni xídniríeninŋo?” niyaiwirane “Apí e. Apí e.” urinŋwápipimi dání iwamífo wíwapíyayíaná o aríki xixeni xídarinŋagí wininŋwáorini. O seyíne “Nígwí apí roaáríwaniginini.” rárígíápí tñi “Xixeni nroaárípíraoi.” niyaiwiri dñŋí síŋjá weánarinŋagí nani “Nioni eni sanŋí urínarómni.” niyaiwiri

awaú tîni barîni. ²³ Taitaso nâni seyîné rîxa nijîá imónîŋoî. O xwîyîá yayî neainarîŋîpî wáí urîmeañwî nâni gî gwî mónîgwîí worîni. Seyîné seáyî seaianîrai nâni nawîni nimónîri yarîgwîí worîni. O tîni nawîni barîgîwaú awaú Jisasoyá siyikî imónîgîá pîropenisî tîyo ŋweagîáyî urowárîwaúrîni. Egî nerîgîîpimi dâni Kiraisomî seáyî e umîfeyoaarîgîíwaúrîni. ²⁴ Ayînáni áamá waú wo awa nîbîro sîŋwî seanîŋáná “Nene áamáyo dîŋî sípî wiiarîŋwaénerîni.” rarîgîápi “Neparîni.” oyaiwîpoyîni apî e iwamîó éîrîxîni. Seyîné e éánáyî Jisasoyá siyikî imónîgîá apî apî seyîné nâni re seaiaiwîpîrîárîni, “Ayî áamáyo dîŋî sípî nîwirî wiiarîgîáyîrîani?” yaiwîpîrîárîni. None seyîné nâni mîxî nîmeakîni urîŋwápi nâni enî “Apâni nearîgîfawîxîni.” yaiwîpîrîárîni.

9

Nîgwî arîrá wianîro nâni awî eaamearîgîápi nâni urîŋî nânîrîni.

¹ Nîgwî Judia pîropenisî ŋweáyo arîrá wianî nâni awî eaamearîŋwápi nâni payî rîpi seyîné nâni nîrîri nearîná “Mfîkî menagî nâni surîmá nîrîri rîa eaarîŋîni?” nimónarîni. ² Seyîné apî yanîro nâni dîŋî rîá seawearîŋîpî nâni nijîá nimónîri nâni e nimónarîni. Ínîná Jisasoyá siyikî imónîgîá Masedonia pîropenisî tîyo ŋweagîáyî arîá egîe dâni weyî nîseamearîrîná re rayarîŋwárîni, “Xwiogwî xâmi pweagomî Jisasoyá siyikî imónîgîá Gîrikî pîropenisîyo ŋweagîáyî apî éwanîgîni rîxa érowîápîni.” E rayarîŋwápi dâni Masedonia ŋweáyî wigî áamá nápi nene enî axîpi éwanîgîni ayá rowîá wiarîni. ³ “Payî rîna surîmá nîrîri rîa eaarîŋîni?” nimónîgî aiwî seyîné nâni mîxî nîmeakîni rayarîŋwápi surîmá imónîgîni negî nîrîxîmeá waú wo awamî urowárînaparîŋîni. Ayî áamá re ŋweagîáyî “Korînyo ŋweáyî nîgwî fáyo roapîri nâni rîxa nîpîmoárîmáná ŋweaŋoî.” urîápi seyîné nepa xîxeni e oépoyîni áamá rowamî urowárînaparîŋîni. ⁴ Rîwéná Masedonia dâŋî tîyî wî nionî tîni nîbîranéná seyîné rîxa nîpîmoárîmáná mîŋweaŋagîa sîŋwî nîseanîrînáyî, none “Ayî rîxa nîpîmoárîmáná ŋweaŋoî.” nîyaiwirane dîŋî sîŋá neaeánarîŋîpîmî dâni ayá neainîgîni nâni seararîŋîni. Seyîné enî ayá mîseainîpa enîárani? ⁵ Ayînáni nionî re nimónîgoî, “Negî nîrîxîmeá awa xâmi nînimero nionî sîni mîrémóámî enîá nîgwî seyîné negî sîmîmanî e dâni ‘Nîroarî wianîwárîni.’ nearîgîápi ‘Rîxa ipîmoárîpoyî.’ searîpîri nâni ourowárîmîni.” nimónîgoî. Nionî nîrémorîná nîgwî apî nâni sîmîrîrî seaîfîpîmî dâni marîá, segî dîŋîyo dâni xîxeni apâni ipîmoárîniŋagî wîniŋîgîni awamî urowárînaparîŋîni.

“Yarî ewanî nimónîro roárîrîxîni.” urîŋî nânîrîni.

⁶ “Porî pí yaiwianî nâni rîa neararîni?” nîyaiwirînáyî, ewayî xwîyîá rîpi nâni dîŋî mópoyî. Áamá aiwá xwé îwîá urîo aiwá xwé minîárîni. Onîmiá urîo onîmiá minîárîni. Ewayî xwîyîá apî áamá wigî wînyo arîrá wianîro nâni nîgwî nîroaro wiarîgîápi nâni rîtamîŋîyî nîni rîni. Xwé nîwirîná Gorîxo wîîpî xwé imónîni. Onîmiá nîwirîná Gorîxo wîîpî onîmiá imónîni. ⁷ Ayînáni nîyînéni xîxegîni áamá arîrá wianîro nâni nîgwî nîroarîná wikî dîŋî nîyaiwîmânaranî, áamá wo sîmeaxîdî seaîánaranî, nîroarî mîni mîwî xâmi “Nîgwî nîwirîná apî wîwanîgîni.” yaiwîarîgîápi nâni dîŋî nîmoro nîroaro mîni wîrîxîni.

Ámá wigí wíniyo arirá wianiro nání nigwí fáyo niroaríná yayí tñi roarigfáyo Gorixo dñj sɪxɪ uyarɪnjɪ ɛɟaɟɪ nání rarɪnjɪni. ⁸ Ai o seyíne aikí yinipírífa nánirani, aiwá nipírífa nánirani, apáni tɪgíáyíne imóniro ámá dɪwí ikeamónigfáyo arirá wipírɪ nání imónigfáɟɪ tñi xixeni mimóni múroro epírífa nání anani seáyɪ e seaimixipaxorini. ⁹ Nioni seararɪɟápɪ tñi Bikwíyo dání ámá wé rónigfáyí yarigfáɟɪ nání re nɪrɪnɪrɪ eánɪɟɪpɪ tñi xixeni imónini, “O yanj ewanif nimónɪrɪ dɪwí ikeamónigfáyo wiarɪɟɪrɪni. Ayínani o wá nɪwianɪrɪ wiɪɟɪpɪ nání Gorixo ná rɪwíyo aiwí wí dñj peá monfámani.” E rɪnɪɟɪpɪ nioni seararɪɟápɪ tñi xixeni imónɪɟaɟɪ nání rarɪnjɪni. ¹⁰ Gorixo —O aiwá omɪɟɪ yarigfáyo ɪwɪ ɪwɪfá urɪpírɪ nání mɪnɪ wirɪ aiwá nipírɪ nání mɪnɪ wirɪ yarɪɟorɪni. O amípɪ seyíne Kiraisomɪ dñj wɪkwɪroarigfá wíniyo arirá wipírɪ nání eni mɪnɪ seiapírɪ sayá nimɪxa urɪ enfárɪni. E yaríná ámá aiwá omɪɟɪ xwé nɪróa núfasáná aiwá xwé miarigfápa seyíne eni yanj ewanif nimóniro wiarigfáɟɪpimɪ dání axɪpɪnɪɟɪ e epíríárɪni. ¹¹ Seyíne gínɪ gíná dñj re yaiwiaríná, “Anani yanj ewanif nimónirane negfyo owianeyɪ.” yaiwiaríná Gorixo seyíne xwéni mɪnɪ wipaxɪ imónipírífa nání amípɪ wí mɪmúronigfáyínenɪɟɪ seaimixínfárɪni. E seaimixínfá ɛɟaɟɪ nání segɪ sérixímeáyo arirá wianiro nání nigwí xwéni roarigfáɟɪ Porowane nisearápɪrane nɪmeámɪ nurane wianɪrɪ yarɪɟaɟwɪ sɪɟwɪ nɪneanɪróná rɪxa Gorixomɪ yayí wipíríárɪni. ¹² Ayɪ rɪpɪ seararɪɟɪni. Arirá wianiro nání seyíne yarigfáɟɪ ámá Gorixoyá amípɪ wí nání dɪwí ikeamónigfáyo xixeni arirá wiáraniro nero aiwí apɪnɪ mɪyarɪɟoɪ. Seyíne yarigfáɟɪpimɪ dání ámá obaxɪ Gorixomɪ yayí seáyɪ e nɪwiéra warɪɟoɪ. ¹³ Ayɪ rɪpɪ rarɪnjɪni. Ámá yɪ seyíne nigwípɪ wianiro yarɪɟaɟɪ sɪɟwɪ nɪseanɪróná rɪpɪ seaiawipíríárɪni, “Nene sɪɟwɪ anɪɟwáé dání ámá ayɪ xwíyɪfá woákíkɪ inarigfáɟɪ —Apɪ yayí neainarɪɟɪ Kiraiso rɪɟɪpɪrɪni. Apɪ aríá yɪmɪgɪ nero xixeni rífa xɪdarɪɟoɪ?” niseaiawiro nání Gorixomɪ seáyɪ e umfeyoapíríárɪni. Rɪpɪ eni seaiawipíríárɪni, “Nene tñi wíniyo tñi arirá neaianiro nání mɪnɪ neaiapaxɪ imónɪɟɪpɪ nɪmúroro xwéni rífa neaiaparɪɟoɪ?” niseaiawiro nání eni Gorixomɪ seáyɪ e umfeyoapíríárɪni. ¹⁴ E nero seyíne nání rixɪɟɪ nɪseaurɪyiróná seyíne Gorixo ámáyo wá nɪwianɪríná ámá wianarigfáɟɪpimɪ wiárɪ nɪmúrorɪ wianarɪɟɪpɪ tñi yarigfáyíne imónigfá ɛɟaɟɪ nání seyíne nání íkɪnɪɟɪ sɪpɪ winfárɪni. ¹⁵ Gorixo xegɪ xewaxomɪ nɪwíreɟapíríná neaiɪɟɪpɪ —Apɪ amípɪ bɪ tñi rɪtamɪɟɪyɪ mepaxɪ imónɪɟɪpɪrɪni. Apɪ nání yayí owianeyɪ.

10

Xfo nání rarigfáɟɪ xwífo oéaminɪrɪ urɪɟɪ nánɪrɪni.

¹ Agwɪ Poronɪ —Nioni ámá wí re rarigfónɪrɪni, “Neneyá sɪɟwɪ tɪɟɪ e dání ayá igigɪ nerɪ aiwɪ nene sɪɟwɪ manɪɟwáé dání ayá nepeárɪmánánɪɟɪ payɪ nearɪ rarɪɟorɪni.” rarigfónɪrɪni. Nioni Kiraiso xwífá tɪyo nemeríná nɪpenɪrɪ awayinɪ yago ɛɟaɟɪ nání ² rixɪɟɪ rɪpɪ osearɪmɪni, “Nioni segɪ tɪɟɪ e nɪrémoríná ayá igigɪ mé nerɪ ámá ‘Porowa Kiraisomɪ mɪxɪdarigfáyí yarigfápa yarigfáwarɪni.’ neaiawiarigfáwamɪ sɪmɪ tñi mɪxɪ rífa tɪɟɪ urɪmɪfáɟɪ seyíne eni searɪmɪfá nání mɪnimɪxɪpanɪ.” ³ None xwífá tɪyo nɪɟwearanéná ámá Gorixomɪ mɪxɪdarigfáyí tñi nɪɟwearane aiwɪ ayɪ dñj moarigfáɟɪpimɪ dání

dijí nímorane mǎxǎ inaríjwáonemani. ⁴ Amípi none mǎxǎ nání xíríjwápi áamá ayǎ xíraríjǎpi mǎxíríjwíni. None xíríjwápi sǎmǎ tǎni inaríjwápiyá onǎ imóníjǎpi xwírǎ ikíxeanǎwá nání Goríxoyá enǎ eáníjǎ imóníjǎ tǎjǎpi xíríjwíni. ⁵ Apiǎ íá nǎxírírane re yaríjwíni. Pí pí áamá wigǎ dijíyo dánǎ xejwǎ nejwípémáná érowiápnaríjǎpi pǎrǎ wiaíkirane xwíyǎ “Seáyǎ e imóníni.” raríjǎ áamá Goríxo nání nijǎ mimónípa oépyoinǎ mudǎmoaríjǎpi pǎrǎ wiaíkirane nerane áamá nǎni pí pí “Oyaneyǎ.” nǎyaiwiróná Kiraisomǎ arǎ yǎmíjǎ wípǎrǎ nání wigǎ dijípi íáníjǎ xíráraríjwíni. ⁶ Seyǎné nionǎ searǎpi rǎxa arǎ yǎmíjǎ niaríjagǎ nǎseanǎrǎnǎ nionǎ áamá wigǎ nǎwiaíkiaríjǎpi tǎni pǎrǎ umamómǎ nání rǎxa ipǎmóníjǎni. ⁷ Seyǎné warárimǎni síjwǎ nǎwǎniro yaríjoi. Segǎ wo “Kiraisoyá ayá tǎjǎ imóníjǎonǎ ayǎ, nionǎrǎni.” nǎyaiwinǎri dijí síjǎ neánǎrǎnáyǎ, xǎo Kiraisoyáo imóníjǎpa none enǎ Kiraisoyáone imóníjagwǎ nání ámi xewaníjoi dijí xejwǎ neaiaríjǎpi nání dijí nǎyaikirorǎ none imóníjwápi tǎni xǎxenǎ neaiaríjwíni. ⁸ Ámǎnáo none nénǎ tǎǎyǎíníjǎ oimónípyoinǎri nǎnearǎpearǎnǎ seyǎné xwírǎ mǎsealkíxé Jisasomǎ píráníjǎ xǎdǎpǎrǎ nání enǎ síxǎ seaímǎxani nearǎpeanjǎ enjagǎ nání níwaníjoni mǎxǎ ayá wǎ mǎeakǎnǎri aǎ ayá bǎ ninǎnǎmeníjoi. ⁹ “Payǎ Poro eaaríjǎpi nene íá níroranéná enǎ sírǎjwǎ neainǎni nání rǎ eaarǎni?” oyaiwípyoinǎri mearíjǎni. ¹⁰ Wa nionǎ nání re raríjǎrǎni, “O payǎ nearǎnǎ xwíyǎ rǎ tǎjǎpi níri earijoi aiwǎ áamá síjwǎ aníǎe dánǎ ‘Enǎ eáníjoi iworanǎ?’ wǎ wiaiwípxǎ mimóníjorǎni. Xwíyǎ nírǎrǎnǎ píráníjǎ irǎ mǎrépearíjorǎni.” ¹¹ Nionǎ nání e raríjǎwá nijǎ re imóníjǎrǎni. None seyǎné síjwǎ mǎneaníǎe dánǎ payǎ nearǎnǎ imóníjwápa ámi segǎ síjwǎ aníǎe dánǎ neranéná axǎpi nimónírane yanǎwǎrǎni. ¹² None ayá nepearǎmáná áamá seáyǎ e nimóníro weyǎ menaríjǎwá nání rǎramíjǎyǎ nínrane “Awáníjǎ imóníjwíni.” wǎ rǎpaxonemani. “Nawíni níkumǎxǎnrane imóníjwíni.” enǎ wǎ rǎpaxonemani. E nerǎ aǎ áamá ayǎ wigǎ wo nání “Apání rǎyarǎni? Sípi rǎyarǎni?” nǎyaiwiróná wíwaníjǎyǎ yaríjǎpi tǎni síjwǎ nǎwǎnaxǎdǎro “O apání yarǎni.” raríjǎrǎni. Wigǎpi rǎramíjǎyǎ niga waríjǎrǎni. E neróná sa majǎmajǎ níkárníro yaríjoi. ¹³ Wa e yaríjagǎ aiwǎ none mǎxǎ nǎmeakǎnǎranéná saníjǎ none neatinípi nání dijí mamó nerane wíarǎ ní múrorane mǎxǎ meakǎnǎnǎmǎwíni. Goríxo wǎ urǎmǎrǎxǎnǎri nínearǎpearǎnǎ none nání saníjǎ neatinípi —Api seyǎné enǎ ínǎmǎ jweagǎpǎrǎni. Api nání dijí nímorane mǎxǎ meakǎnǎnǎwíni. ¹⁴ Seyǎné saníjǎ Goríxo neatinípi ínǎmǎ jweagǎyǎné enjagǎ nání none seyǎné tǎjǎ e nání níbirǎ xwíyǎ Kiraiso nání yayǎ neainaríjǎpi nání wǎ nǎsearǎrǎnǎ saníjǎ Goríxo neatinípi wǎ wíarǎ ní múrorane enjwámani. ¹⁵ Ayǎnání none mǎxǎ nǎmeakǎnǎranéná saníjǎ Goríxo neatinípi wǎ wíarǎ ní múrorane áamá wa omǎ níxǎdǎronǎ éǎpi nání none xejwone weyǎ menaríjwámani. Wǎ e mé dijí re nǎyaiwirane ikwǎmojwíni, “Seyǎné Jisasomǎ dijí níwíkwǎro enǎ neága nuróná none épearíjwápmǎ dánǎ saníjǎ Goríxo neatinípi tǎni xǎxenǎ xwé ní móga upǎrǎrǎni.” nǎyaiwirane ikwǎmojwíni. ¹⁶ Seyǎné e ní móga nurónáyǎ, none ananǎ seyǎné tǎjǎ e orǎwámǎ dánǎ jweagǎyǎ tǎjǎ e nání aǎ nurane xwíyǎ yayǎ neainaríjǎpi wǎ urǎrane yanǎwǎrǎni. E nerane áamá wa Goríxo uowǎrǎne dánǎ wǎ rǎmǎǎpi xejwone weyǎ mǎmearǎnǎpa yanǎwǎrǎni. ¹⁷ E nerǎ aǎ

seayariḡagi nání Gorixo niḡfáriní. ¹² Diḡí síxí seayariḡáoní aiwí “Kiraisoyá wáf wurimeiarḡwá seáyí e imóniḡwáoneriní.” rinariḡfáwa “Porowa wáf niriḡmeríná yariḡfápa axípi yariḡwáoneriní.” niriḡro weyí mearinarḡfápi m̄wiáróim̄ḡiniriḡ niḡwí m̄searápí yariḡápí axípiní néra umfáriní. ¹³ Ayí r̄ipi nání e néra umfáriní. Ámá nioni searariḡáwa sa mimóní wáf wurimeiarḡfáwariní. Ámáyo yapí wiwapiyaniro nání yariḡfáwariní. “Kiraisoyá wáf wurimeiarḡfá warfaní?” oneaiwipoyinriḡ wíḡí imóniḡfápi rití niniro xegí b̄i im̄ixinarḡfáriní. ¹⁴ Awa nání searariḡápí nání diḡí niḡpikíniro ududí m̄iseainipani. Seteno aí xegí imóniḡfápi ananí rití niniri anḡnajiḡ wíá ókím̄ixariḡfá wóniḡí imónariḡfáriní. ¹⁵ Ayinání oyá x̄ináiwánḡí nimóniro om̄iḡí wiariḡfáwa wíḡí imóniḡfápi rití niniro ámáya síḡwí t̄ḡí e dání ámá wé róniḡfá oimónipoyinriḡ yariḡfáyí imóniḡfápaniḡí imónáná sír̄í m̄ip̄ikínipani. Yoparí imóníe wíḡí egfápi t̄ḡí x̄ixení Gorixo píriḡ umamonfá enḡagi nání rariḡiní.

Wáf niriḡmeríná wimeariḡpi nání urinḡí nániriní.

¹⁶ Xámi r̄fápi ámi dirirí nerí b̄i osearim̄iní. Nioni m̄ixí meak̄n̄im̄ipi nání “Poro majfá nikárinriḡ rariḡoriní.” m̄niiaiwiapaní. E n̄seariri aí síni “Poro majfá nikárinriḡ rariḡoriní.” n̄niiaiwirónáyí, nioni segí arfá egf̄e dání m̄ixí meak̄n̄im̄í nání seyíné majfá ikárinarḡí wo weyí mearinarfá xe oenriḡ síḡwí w̄inarḡfápa nioni ení síḡwí nanípoyí. ¹⁷ Nioni m̄ixí n̄imeak̄n̄inriḡ searim̄ipi Ám̄ináó e ourinriḡ wimónariḡfápi t̄ḡí x̄ixení searim̄im̄iní. Aga majfá nikárinriḡ “E yariḡáonirfaní?” niyaiwiriḡ diḡí síḡá neánariḡí won̄inḡí nimóniriḡ searim̄iní. ¹⁸ Ámá obaxí wíḡí ení eánḡfápipimí dání egfápi nání m̄ixí meak̄n̄inarḡfá enḡagi nání nioni ení axípi b̄i m̄ixí meak̄n̄inim̄iní. ¹⁹ Diḡí émí saimí mogfáyíné ámá wa majfá nikárinro rariḡagfá arfá niwiróná ananí yayí t̄ḡí arfá wiarḡfáyíné enḡagi nání nioni ení segí arfá egf̄e dání m̄ixí b̄i meak̄n̄inim̄iní. ²⁰ Ai ámá wa seyíné áxenwarí seaianiro nání ḡwí ikaxí xegí b̄i searekw̄kw̄iyánáraní, segí am̄ipi seam̄wiárek̄ixéánáraní, yapí n̄iseaiwapiyirḡpimí dání segí am̄ipi f̄wí searápánáraní, wiwanḡowa seáyí e n̄im̄feyoánro paimim̄í seaíanáraní, wé t̄ḡí sím̄imanḡíyo seaup̄kákwiánáraní, xe oneaipoyinriḡ síḡwí w̄inarḡfáyíné enḡagi nání rariḡiní. ²¹ Xámi nioni seyíné t̄ḡí niḡwearná awa seaikárariḡfápa axípi seaikár̄im̄í nání ení meániḡáoní enḡagi nání aga ayá ninariní.

E nerí aí nioni r̄ixa majimajfá nikárinriḡ wa ayá nepeár̄imáná pí pí m̄ixí meak̄n̄inarḡfápi nání nioni ení m̄ixí meak̄n̄inim̄iní. ²² Awa “Xib̄ruone imóniḡwini.” rariḡagfá aí nioni ení woní men̄iraní? Awa “Is̄r̄erone imóniḡwini.” rariḡagfá aí nioni ení woní men̄iraní? Awa “Eb̄r̄f̄amoyáoneriní.” rariḡagfá aí nioni ení oyá woní men̄iraní? ²³ Ai “Nioni r̄ixa xóxwí nerí rariḡiní.” nimónariní. Awa “Kiraisomí x̄ináiwánenḡí nimónirane wiariḡwáoneriní.” rariḡagfá aí nioni Kiraisomí n̄ix̄d̄iriḡ n̄wiiríná awami wiárí seáyí e n̄im̄úrorí yariḡáoniriní. N̄r̄f̄kw̄in̄imáná om̄iḡí anḡí miní nerí m̄úroariḡáoniriní. Gwí ámi ámi niḡwir̄ariḡfoní riwóniriní. Iwanḡí ámi ámi ayá wí n̄im̄ep̄efoní riwóniriní. N̄ipepaxí xwapí nikár̄ifoní riwóniriní. ²⁴ Gí Judayí wé wú fá n̄in̄ixeyairo iwarogí n̄inim̄epéa nuróná 39 imónayiniḡ nání neayiḡfoniriní. ²⁵ Romiyí biaú b̄i fá

nini xeayiro wegwa tni iwanj neayigfonirini. Bini snja tni neari nitigfonirini. Biaú bi sipixfo nurina sipixf sipi éana rawirawáyo piéroayinaonirini. Sfa wiyimi rawirawáyo ikwiarinimejaoonirini.²⁶ Waf urimemirini nananj nikirorina iniigf waxf amí amí nímároayipaxf enonirini. Amí amí nirápekixeyipaxf nigfonirini. Gf gwí axrí imóniñwáyf sipi nikarayipaxf egfonirini. Émáyf eni sipi nikarayipaxf egfonirini. Anj xwéyo nemeñnaraní, amá dñj meane nemeñnaraní, rawirawáyo nurñnaraní, mimóni nrixímeá imónigfáyf tñj e nemeñnaraní, anñayipaxf nera emejaoonirini.²⁷ Omñj rfa tñj anñj miní neriñpimi dáni okñj niwenonirini. Sfa obaxfo si ragaoonirini. Agwñi yayagaoonirini. Iniigf nani gwñi yeáyfi niayagonirini. Aiwá nani rani, iyfa nani rani, anj nani rani, amí amí dfwí ikeamónayagaoonirini.²⁸ Api tni amí bi sni mīsearipa neri aiwi sfá ayf ayo Jisasoyá siyikí imónigfáyf nani “Omí nuxídiróná arige rfa yarñoj?” niyaiwirñpimi dáni dñj sanj nunarini.²⁹ Wo Jisasomi piraniñj oxídmirini neri samñj wéana nioni eni dñj sipi niarñjagi nani enj samñj niwearñirini. Womi amá wí xerwíminí níméra warñjagfa nani fwí éana nioni dñj rfa nixearñirini.

³⁰ Míxf meakñinarñjapí wí pñi mīwiaripaxf nimónifagi nani amipi nioni enj meañipa neri enapi —Api nani amá dñj nímorina “Poró enj samñj wearñjorñani?” yaiwiarigfapirini. Api nani eni iwamfo niri mīxf meakñinimñini.³¹ Gorixo —O negí Amína Jisasomi xano imóniri Nwíao imóniri enonirini. Anñj ínina seáy e numéra upaxorini. O nioni yapí mīseararñj enaj nani nijfa imónini.³² Nioni enj meañí neri enj rípi nani mīxf omeakñinimñini. Enina nioni anj Damasikasiyi riniñpimi ñweañana mīxf ináyfi Aretasoyá kiapixo fa nixiraniro nani xegí simñj winarigfáyo ákñj fwí niyoní awí nurára unñiginí.³³ E éagi negí nrixímeáyfi wí nioni soxf fáyo nini miariri gwí nijárimána ákñj pfpwf wiyimi dáni awayini nímamówára nini piéroro nani oyá amáyfi wí fa minixegfawixini.

12

Poró anñnami dáni orñj tewññj nani rini.

¹ Míxf nimeakñinirñjapimi dáni nanj bi neaiipaxf meñjagi aiwi wí pñi wiaripaxf mimóniñini. Ayinani Amínoo wfa nókimixñjpi tni oyá dñjfo dáni orñj winñjapí tni apiaú nani eni xwiýfxá niri mīxf meakñinimñini.² Nioni amá Kiraiso tni ikarññj wo enjpi nani orimñini. Gorixo anñnami nani umenapñonirini. Omí umenapñe dáni xwiogwf wé wúkaú síkwf waú waú rixa pwenñirini. O dñjpi rfa peyiñniginí? Náó eni rfa peyiñniginí? Nioni majfáriní. Sa Gorixo nijfáriní.³ Amá o anña —E amá siyikwf miní nimóniro sírf muní ñweagferini. E nani nipeyirina —Dñjpi rfa peyiñniginí? Náó eni rfa peyiñniginí? Nioni majfáriní. Sa Gorixo nijfáriní.⁴ E nani nipeyirina xwiýfa seáy e imóniñj enaj nani dñj nímorí awañj mīripaxípi arfa wirí xwiýfa Gorixo xe amáyo awañj ourfwiniginí riniñj mīwnarñjpi arfa wirí enñirini.⁵ Amá e yarñomí nioni weyf umearipaxf aiwi niwanñoni weyf bi mīmearñipa nemána aí enj samñj niwenñjpi nani wí nīwiamómiméini.⁶ Nioni nepa “Weyfi

omearînimîni.” nînimónîrînáyî, nepaxîñî imónîñîpîni rîmî enagi nânî “Majîmajî íkárînarîñorîani?” wî nîaiwipaxî menîni. E nerî aí ámá nionî nânî ðîñî nîmoróná nionî nemerîná uréwapîyarîñagî arîá niro sîñwî nanîro egîápi nânî wiárî ogámî nero orîñá wîñîñápi mî dánîni “O seáyi e e imónîñorîani?” nîaiwipîrîxîniñî “Ámî weyî bî omearînimîni.” mînimónarîniñî.

Obo Poromî xe enî samîñî owîmîxîniñî Gorîxo sîñwî wîñîñî nânîniñî.

⁷ Gorîxo nionî awîaxî imónîñîpî nânî orîñá ámá mîtewînarîgîápi nîtewîñîñîpîni dánî wá rî mimónîpa éwîñîgîniñî enî wîyi omî ayîñwî ówîñîgîniñî sîñwî nanîñîñîgîni. Enî ayî nepa enî nânî mîrarîñîni. Nionî wá rî mimónîpa oenîri oboyá xwîyîá yanî urîmeiarîgîáyi wo iwanîñîñî nînearî samîñî nimîxîni nânî sîñwî wîñîñîñîgîni. ⁸ Apî nânî Ámînáomî rîxîñî nurîrîná pîni onîwiárîniñî biaú bî urayîagî aí ⁹ o nionî rîxîñî urîáyi tîni xîxenî mîniî re nîrîñîñîgîni, “Ámá sîñwî nîseanîrîná re yaiwipaxî enagi nânî, ‘Samîñî wegîáyi Gorîxo enî nîwîmîxîñîpîni dánî enî sîxî weámîxîfagî rîa yarîñoi?’ yaiwipaxî enagi nânî nionî wá nîrîwianîrî sîiarîñápi mî joxî íá nîxîrîrînáyî, ayî apánîrîni.” nîrîñîñîgîni. E nîrîñî enagi nânî nionî enî éanîñî Kiraisoyápi anîñî enî sîxî onîmîxîniñî enî samîñî nîwearîñîpî nânî ududî mîniñî yayî tîni mîxî meakîniñîmîni. ¹⁰ Ayînânî nionî enî samîñî nîwerîná Kiraiso enî sîxî nîmîxîñîpîni dánî enî sîxî éanarîñá enagi nânî nionî wá urîmeiarîná amîpî ámá enî samîñî wêpaxî imîxarîñîpî nîmeáánáranî, ámá paimîmî níkáranáranî, ðîñî rîá nîwêpaxî imónîñîpî nîmeáánáranî, rîmewá níánáranî, xeanîñî níkáranáranî, apî nîpîni nânî “Ayî ananîniñî.” yaiwiarîñîrîni.

Wigî yarîgîápi nânî ayá sîwî uoarîñî nânî urîñî nânîniñî.

¹¹ “Nionî mîxî nîmeakîniñîrîná nîra weapîpi majîmajî níkáriñîrî rîárîni.” nîmónarîni. E nerî aí sewanîñîyîné mîxî apî omeakîniñîrî nîmîxîfagî nânî apî e éarîni. Nionî nânî wa rarîgîápa sîyikwîpîniñîñî nimónîrî aí “Kiraisoyá wá wurîmeiarîñwá seáyi e imónîñwáonerîni.” rînarîgîáwa wî mîniñîmúrogîoni enagi nânî seyîné weyî nîñîmeariro sîñwîrîyî, xîxenî epaxî imónîñîpî tîni yanîro egîárîni. ¹² Ayî rîpî nânî seararîñîni. Nionî seyîné tîni nîñwearîná Kiraisoyá wá wurîmeiarîgîá nepaxîñî imónîgîáwa emîmî ero ayá rîwamónîpaxî imónîñîpî ero yarîgîápi arîkî anîñî mîniñî seaîwapîyayîñîrîni. ¹³ Jisasoyá sîyikî imónîgîá wîniyo nîwîmeiarîná wéyo umearîñápa seyîné enî axîpî nîseamemáná aí wîamonápi, ayî rîpîniñîni. Nionî aiwá nîmî nânî nîgwî bî nîsearápiñî anîñî mîseaikárîñîñîni. Sîpî e seaîñápi nânî ananî yokwarîmî niipîrîreó?

¹⁴ Arîá nípoyî. Rîxa biaú bîñáonî ámî bî bîmîniñî nânî imónîñîni. Ámî bî bîmîniñî nânî nimónîrî aí anîñî seaikárîmîfamanî. Segî amîpî bî mîsearápi sa seyîné tîni nawîni ðîñî sîxî níniñî onweaneyîniñî bîmîfa nânî rarîñîni. Seyîné nîjîárîni. Nîaiwîyî xanîyaúmi amîpî arîrá wîmîgîniñî awî éameámî yáripaxîmanî. Xanîyaú nîaiwîyo arîrá owîaiyîniñî amîpî bî awî éameámî yáripaxîrîni. Segî sénomî, ayî nionî éñîñî imónîñáonî enagi nânî rarîñîni. ¹⁵ Seyîné arîrá seaimî nânî gî amîpî nîniñî emî nîmorîná ayî yayî tîni emî mómfániñî. Arîrá seaimî nânî nîyorîrîniñî ayî yayî tîni yorîrîniñîfániñî. Nionî e nerî

dñj sɔxɔ ayá wí seayariŋagɔ nánɔ seyíné sa bɔ onɔmiápi dñj sɔxɔ niyipiɔrɔréoi? ¹⁶ Nionɔ seyíné tɔnɔ niŋwearɔnáná anɔñj wí miseaikáriŋá aiwɔ ámá wí re searipɔráoi, “O siŋwɔ samamɔ nerɔ ɔwɔ nerɔñjɔpimi dánɔ yapɔ seaiɔpɔsiŋɔrɔnɔ.” E searipɔrɔ fá aiwɔ wí e miseaikáriŋanigɔnɔ. ¹⁷ Ámá nionɔ seyíné tɔe nánɔ nurowárɔnapɔriŋɔpimi dánɔ enɔ yapɔ niseaiwapiyiri ɔwɔ bɔ misearapiŋanigɔnɔ. ¹⁸ Taitaso seyíné tɔñj e nánɔ binɔ nánɔ enɔ rirɔmɔxɔ wiowáriŋanigɔnɔ. Negɔ niriɔxɔmeá o tɔnɔ biŋo enɔ nɔkumɔxɔrɔ wírɔnapɔriŋanigɔnɔ. Taitaso yapɔ niseaiwapiyiri segɔ amɔpi bɔ risearapiŋanigɔnɔ? Oweoi, wí e menɔnigɔnɔ. Xámɔ none seyíné niseaimearɔnáná enɔwapi nánɔ píranɔñj dñj mópoyɔ. Taitaso “Píranɔñj e oemɔnɔ.” niyaiwirɔ seaiŋɔpa none enɔ axɔpɔ nerane omɔ númi irɔkwɔnɔñj mikeánɔpa renɔwanigɔnɔ?

¹⁹ Xwiyɔ fá rɔpi fá niɔroróná anɔñj re rineaiaiwiarɔñoi, “Porowa wigɔ egɔápi nánɔ xwiyɔ fá wákwɔnanɔro nánɔ rɔfa rariŋoi?” rineaiaiwiarɔñoi? Negɔ dñj sɔxɔ seayinɔwáyíné, wí e oneaiaiwipoyɔnɔrɔ mɔrarɔñwɔnɔ. Sewanɔñjyíné Kiraisomɔ niɔxɔdɔróná enɔ neánɔro xɔdɔpɔrɔfa nánɔ Gorixoyá siŋwɔ tɔñj e dánɔ Kiraiso awa e ourɔpoyɔnɔrɔ neaimɔxɔñjɔpini enɔ nímɔxɔrɔ searariŋwɔnɔ. ²⁰ Nionɔ ámɔ seyíné tɔñj e niɔrémorɔnáná “Nanɔ ayɔ e imónɔñagɔfa owɔnɔmɔnɔ.” niyaiwia bɔmɔfápi tɔnɔ xɔxenɔ mimónɔ xegɔ bɔ imónɔñáná seaiméamɔgɔnɔrɔ ayá sɔwɔ niɔroarɔnɔ. Seyíné enɔ “Porowayinɔ nimónɔmáná oneaiméanɔ.” yaiwiarɔgɔfápi tɔnɔ xɔxenɔ nimónɔmɔ miseaiméa wikɔ nónimɔ seaiméamɔgɔnɔrɔ ayá sɔwɔ niɔroarɔnɔ. Seyíné sinɔ sɔmɔ tɔnɔ niwɔiáɔga uro siɔpi dñj niyaiwiga uro wikɔ rɔfa ápiáwɔnɔñj nóga uro rirowiámɔ niga uro ikayɔwɔ niɔmearɔga uro mɔmayɔfó niɔróga uro wárixá nimóga uro mɔxɔ népéga uro yariŋagɔfa siŋwɔ seanɔmɔgɔnɔrɔ nánɔ searariŋini. ²¹ Nionɔ ámɔ niɔbɔrɔ niseaimearɔnáná segɔ siɔpi yariɔgɔfápi dánɔ Gorixoyá ayá nimóáná segɔ siŋwɔ anɔgɔe dánɔ ñwɔ eamɔgɔnɔrɔ ayá sɔwɔ niɔroarɔnɔ. Xámɔ segɔyɔ wí ɔwɔ nero wigɔ ɔwɔ inɔgɔfápirani, ɔwɔ ninɔrɔ rɔpéanɔgɔfápirani, piáxɔ weánɔpaxɔ imónɔñjɔpɔ egɔfápirani, rixá rɔwɔmɔnɔ mɔmamó sinɔ yariŋagɔfa siŋwɔ niseanɔrɔnáná ñwɔ eamɔgɔnɔrɔ rariŋini.

13

Íkwairɔrɔ niwirɔnáná urɔñjɔpɔ nánɔrɔnɔ.

¹ Seyíné tɔñj e nánɔ rixá biaú biŋáoni ámɔ bɔ bimɔfárinɔ. Rixá niseaimearɔnáná xwiyɔ fá Bikwɔyoyó niɔrɔnɔrɔ eánɔñj rɔpi “Xwiyɔ fá nimɔxɔrɔnáná siŋwɔ wɔnarófa waúranɔ, waú woranɔ, sopɔñj norónáyɔ, ‘Apɔ nepa rɔfa imónɔnɔ?’ yaiwipaxɔrɔnɔ.” niɔrɔnɔrɔ eánɔñjɔpimi niɔxɔdɔrane xwiyɔ fá imɔxanɔwárinɔ. ² Xámɔ niɔbimáná ámɔ rɔwɔyoyó niɔbɔrɔnáná íkwairɔrɔ seaiŋápa agwɔ seyíné sinɔ miseaiméapa nerɔnáná segɔ ɔwɔ éfáyo tɔnɔ ɔwɔ méfá winɔyíné tɔnɔ nánɔ payɔ nearɔ íkwairɔrɔ seawárɔnapariŋini. Nionɔ ámɔ bɔ niɔbɔrɔnáná ámá ɔwɔ yariɔgɔfápi sinɔ xe oépoyɔnɔrɔ siŋwɔ wɔnɔmɔfámani. ³ Seyíné dñj re yaiwiarɔñagɔ nánɔ e emɔfárinɔ, “Nene ‘Kiraiso nepa Poromɔ dánɔ rariŋɔrɔnɔ.’ yaiwianɔ nánɔ o e oneaiwapiyini.” yaiwiarɔñagɔfa nánɔ e emɔfárinɔ. O píranɔñj owimɔxɔmɔnɔrɔ nerɔnáná samɔñj niwerɔ seaiarɔñomanɔ. Enɔ tɔnɔ seaiarɔñorɔnɔ. ⁴ Enɔnáná o samɔñj wenáná ikɔfá yoxáɔpámɔ yekwɔrɔarɔgɔfá aiwɔ Gorixoyá enɔ eánɔñjɔpimi dánɔ ámɔ siŋj ñweanɔrɔnɔ. Xɔ tɔnɔ nawínɔ ikáriŋniwá enagɔ nánɔ enɔ samɔñj wenɔwáone aiwɔ seyíné tɔñj e nánɔ niɔbɔrɔne píranɔñj

seaimixaniri neranéná sijo tñi nawini nikumixinirane imóniñwá enagi nani ení eániñf Gorixoyá tñi seameañwáriní.

⁵ Seyíné woxini woxini “Nepa Kiraisomí dñf wíkwíroaríñá wonífaní? Míwíkwíroaríñá wonífaní?” niyaiwiniri iwamíó inírixini. Sewanñfíñé woxini woxini sijnwí ainenaxídfírixini. “Jisasí Kiraiso tñi miñiniñwaénerini.” niyaiwiniro sijnwí mí nómixiníro niñfá mimónipa reñoi? E niseariri aí sijnwí nainenaxídfírná míwiároróáyí imóniñánáyí, “Kiraiso tñi miñiniñwaénerini.” niyaiwiniro sijnwí mí ómixinípaxí menini.

⁶ E niseariri aí nioní dñf re seaikwímonini. Seyíné none sijnwí níneanaxídfíroná ríxa mímíwiárorówane imóniñagwí neanaríñoi.

⁷ Seyíné sipí wí mepa oépoyniri Gorixomí ríxiñf seauriyaríñwáriní. Ámá wí re oneaiawípoyiniri, “Porowa Koriní ñweáyo wáf nurímerfná wí mímíwiárogíawixini.” oneaiawípoyiniri seauriyaríñwámaní. “Porowa míwiárogíawixini.” neaiawiaríñagfa aiwi seyíné nanf imóniñpí tñi xixeni epíri nani Gorixomí ríxiñf seauriyaríñwáriní.

⁸ Ayí rípi nánirini. None pí pí neranéná xwiýfá nepaxíñpimi dñf míwíkwíropa oépoyniri wí yaríñwáonemani. Apimi dñf wíkwíropaxípiní yaríñwáonerini.

⁹ None ení samíñf neawéagí aí seyíné ení neániro Kiraisomí xídaríñagfa niseanirfná yayí yaríñwáriní. Seyíné yóí oimónipoyiniri Gorixomí ríxiñf seauriyaríñwáriní.

¹⁰ Ayí rípi nani agwí nioní seyíné tñi miñweá wí e dani niñweámána payí rina eaaríñini. “Nioní segí tñf e nani nibírfná Goríxo néní tñjóniñf oimóniri nimíxiñpimi dani ríá tñf oseamemini.” mímimónariñagi nani payí rina neari wírenaparíñini. Ayí rípi nani rariñini. Goríxo néní tñjóniñf oimóniri nímíxiñfná ámá xíomí dñf wíkwíroaríñgíáyo uyínií uméwinigíiniri nimíxiñfmani. Eníni wímíxiñwíniñgíiniri nimíxiñfíriní.

Yoparípi uríñf nánirini.

¹¹ Negí níríxiñmeáyíné, yoparí rípi nearfná yayí seawárenaparíñini. Seyíné yóí oimónaneyiníro aniñf miní ero nioní ení ríremíxí sea-iaríñapí arfá ókiarí móniro dñf axípinini xídfiro piýfá wero éfirixini. Seyíné e nerónáyí, Goríxo —O ámá nani dñf sipí seainí nani seaimixiri piýfá wepíri nani seaimixiri enorini. O iníñá dñf seakí kayonfáriní.

¹² Gorixomí dñf wíkwírogíáýíné yayí niníroná yayí óí eänenífirixini.

¹³ Gorixoyá ámá nioní tñi re ñweagíáyí yayí seawárenaparíñoi.

¹⁴ “Seyíné niyínení Áminá Jisasí Kiraiso wá seawianiri Goríxo dñf sipí seairí oyá kwíyípi nawini seakumíxáriní éwinigíini.” nimónariní.

Payí Poro Garesia p̄ropenísíyo ηweáyí nání eañnaríní.

Payí r̄na Jisasoyá siyikíyí p̄ropenísí yoí Garesiayo ηweagíáyí nání Poro eañnaríní. Poro xámí émáyí añí t̄ñím̄n̄í wáf nura nemeríná Garesia p̄ropenísíyo nání nurí añí obaxí e e ikwíróññ̄íyo wáf nura emen̄in̄iḡíní (Wáf wur̄meiar̄iḡáwa 13:1-14:26). E nemo ámí wí e nání nurí yaríná Judayí wí Garesia p̄ropenísíyo nání nuro ámá Poro xwíyí Jisaso nání r̄ññ̄í yayí winipax̄p̄í wáf uraríná Jisasom̄i d̄ññ̄í w̄kw̄f̄rogíáyo xejwí nuréwap̄iyiro r̄ññ̄í uriḡíawix̄n̄í, “Jisasom̄i d̄ññ̄í n̄iw̄kw̄f̄roro aiwi iyí s̄m̄í s̄ó m̄iwákwin̄ipa ero ηwí ikaxí Moseso n̄r̄r̄í eañ̄pimi ení píránñ̄í m̄ix̄d̄ipa ero nerónáyí, Gor̄xoyáȳné imónipax̄maní.” uriḡíap̄í nání Poro n̄j̄fá nimónimáná payí r̄na n̄r̄r̄í eañ̄niḡíní. Xejwí uréwap̄iyar̄iḡíáyí r̄f̄wí numoro sa Jisaso nání uréwap̄iyñ̄p̄í d̄ññ̄í ikwíróf̄rix̄n̄r̄í n̄r̄r̄í eañ̄niḡíní.

1-2 Poroní —Nioní Kiraisoyá wáf wur̄meiar̄ñ̄á won̄r̄r̄n̄í. Ámá wí Gor̄ixo nání wáf wur̄meiw̄n̄iḡín̄r̄í n̄rowár̄enap̄iḡámaní. Wí Gor̄xoyá wáf wur̄meiar̄iḡá wo imón̄f̄w̄n̄iḡín̄r̄í n̄r̄f̄peaḡíamaní. Ápo Gor̄ixo —O Jisasi Kiraiso xwár̄ipáyo dání owiápn̄imean̄r̄í s̄ññ̄í wim̄ix̄ñ̄or̄n̄í. O t̄ññ̄í Kiraiso t̄ññ̄í awaú n̄r̄f̄peaḡíon̄r̄n̄í. Nioní t̄ññ̄í negí n̄r̄ix̄f̄meá re ηweagíá n̄ññ̄í t̄ññ̄í Gor̄xoyá siyikí imón̄iḡíá Garesia p̄ropenísíyo añí b̄i bim̄í ηweagíáȳné nání payí r̄na nearí mónapar̄ñ̄wii. ³ “Negí ápo Gor̄ixo t̄ññ̄í negí Áminá Jisasi Kiraiso t̄ññ̄í wá seawian̄r̄i seȳné n̄waȳr̄ón̄iro ηweap̄r̄í nání seaim̄x̄iri oépiyí.” nimónar̄n̄í. ⁴ Kiraiso nene ámá Gor̄ixom̄i m̄ix̄dar̄iḡíáyí yar̄iḡápa mepa yan̄f̄wá nání uyññ̄í yar̄iḡá r̄íná dání gw̄ññ̄í neaikwean̄í nání en̄ñ̄niḡíní. E ner̄f̄ná negí ápo Gor̄ixo “E éw̄ñ̄iḡíní.” yaiwñ̄p̄í t̄ññ̄í x̄ixen̄í ner̄í nene f̄wí yar̄ñ̄wápi yokwar̄m̄í neaim̄n̄r̄í nání yoxá̄pámi xe on̄p̄ik̄ipoȳn̄r̄í en̄ñ̄niḡíní. ⁵ Aȳn̄n̄í íníná Gor̄ixom̄i yayí numéra úwan̄iḡíní. E éwan̄iḡíní.

“Xwíyí yayí neainar̄ñ̄p̄í ná b̄n̄i imón̄ñ̄í.” ur̄ññ̄í nán̄r̄ñ̄í.

⁶ Nioní seȳné yar̄iḡápi nání ududí xwé ninar̄n̄í. Seȳné s̄ññ̄í mé Kiraiso wá n̄iseawian̄r̄í seain̄p̄im̄í dání Gor̄xon̄iyá oimón̄poȳn̄r̄í wéyo f̄á seaum̄r̄ñ̄om̄í n̄w̄iep̄samoár̄m̄í nuro mimóní xwíyí yayí neainar̄ñ̄í bim̄í ox̄d̄aneȳñ̄ro yar̄ñ̄aḡfá nání ududí xwé ninar̄n̄í. ⁷ Ap̄í nepa xwíyí yayí neain̄pax̄ b̄imani. Ámá wí seȳné ayá n̄isearemor̄o xwíyí Kiraiso nání yayí neain̄pax̄ imón̄ñ̄p̄í naíroaȳr̄i ik̄ixean̄ro yar̄ñ̄aḡfá nání rar̄ñ̄ñ̄í. ⁸ Ámáone aír̄an̄í, aññ̄nají wo aír̄an̄í, xwíyí yayí neainar̄ñ̄í nioní xámí wáf n̄isear̄r̄f̄ná sear̄ar̄ñ̄ap̄í t̄ññ̄í x̄ixen̄í m̄isear̄í xegí b̄i n̄isear̄r̄ñ̄áyí, xe roap̄ik̄ín̄f̄wan̄iḡíní. ⁹ N̄isear̄r̄f̄ná r̄ixa e sear̄ar̄ñ̄wá aiwi ámí ax̄p̄í b̄i osear̄m̄ñ̄í. Gíyí ḡíyí xwíyí yayí neainar̄ñ̄í nioní wáf sear̄ar̄f̄ná ar̄fá niḡíap̄í t̄ññ̄í x̄ixen̄í m̄isear̄í xegí b̄i n̄isear̄r̄ñ̄áyí, xe roap̄ik̄ín̄f̄rix̄ñ̄í. ¹⁰ “Poro ámá n̄ññ̄í x̄f̄o yar̄ñ̄p̄í nání yayí owin̄r̄í rar̄ñ̄í.” r̄iseaimónar̄ñ̄í? Oweot̄, ámá mar̄f̄á, Gor̄ixon̄í nioní yar̄ñ̄ap̄í nání yayí owin̄r̄í yar̄ñ̄ñ̄í. “Poro ámá sirogwí t̄ññ̄on̄í oimón̄m̄ñ̄r̄í yar̄ñ̄í.” r̄iseaimónar̄ñ̄í? Nioní

ámá sírogwí tñáoni oimónimniri neri sñwiriýí, Kiraisoyá xínáínññí nimóniri omñí wíiarñáoni imónimniri enámanti.

“Xwiyá nioní wáf searñápi Gorixo wáf nókimixññini.” urññí nánñini.

¹¹ Niriñmeáyíné, xixeni imónñí rípi osearimni. Xwiyá yayí neainarñí nioní wáf searñápi ámá wí érowiápnígnímaní. ¹² Ámá wo rarñagí arfá wñápmanti. Ámá wo nréwapññípmanti. Oweoi, sa Jisasi Kiraiso xewanñjo wáf nókimixññipirini. ¹³ “Gí Judayí Gorixomi píranñí oxídaneyñiro yarígnípa nioní enína nerfna yagápi nání seyíné ríxa arfá wigfawixini.” nimónarini. Gorixoyá siyikí iwamfó imónígníyo xeanñí ríá tññí nñwikáríri anípa imixáríimígníri yagáriní. ¹⁴ Gí arfowa érowiápnígnípi oxídimniri nerfna gí nrikwí wa nioní tññí xixeni imónagnímani. Nioní gí arfowa nérowiápníro nñneaíwapñya bígnípi oxídimniri ayá ríá nñweagí enagí nání nioní tññí xixeni imónagnímani. ¹⁵⁻¹⁶ Nioní e yagáoni aiwi Gorixo —O gí inokí sññí mññixíri enána wá nññwianññípmi dání xfoyáoni oimóniri nání wéyo fá numññorini. O Poro gí íwo nání émáyo wáf nurímeíwññígníri nñwimóniri o nání wáf nókimixññíná axíná nuri wáf nókimixípi nání ámá wí tññí xwiyá bí mññññwanigini. ¹⁷ Wáf wurímeipñí nání xámí nimónígníwa Jerusaremí ñweagíe nání wí muññagini. Sa Arebiayíya anñyómññí nuri e dání ámi anñí Damasíkasíyí rñññípmi nání uññagini. ¹⁸ E nemoní xwiogwí ríxa waú wo pwéána “Pitao tññí xwiyá ñweáimígní.” nñyaiwirí Jerusaremí nání nuri o tññí nññwearfna sfá wé wúkaú síkwí wú yeamúroarfná ¹⁹ wáf wurímeiarígní wámí sññwí mñwññpa néra numána aí Jemiso, Ámínaomi xogwáomññí sññwí wñññagini. ²⁰ Xwiyá agwí nioní nearí wírenaparñápi Gorixoyá sññwí tññí e dání “Yapí bí mñrarññini.” nñsearíri eaarññini. ²¹ Pitao tññí xwiyá nññweámoni ámi anñí Siria píropenísíyo tññí anñí Sirisia píropenísíyo tññí níkwíróñña uññí tññí e nání uññagini. ²² Nioní e ená enagí nání íná Kiraisoyá siyikí imónígní Judia píropenísíyo anñí apí apimí ñweagíyí nioní sññí sññwí mñnanígní enagí nání sfmññmí mñnómíxípnaxí nimóniro ²³ wigí wíniyí sa xwiyá rípi rñnarññagí arfá wiayígnígní, “Nene xámí xeanñí ríá tññí neaikárñjo sññí axípi e mé ríxa xwiyá nene dññí wíkwíroarññwá xwírfá oikíxémññíri enñpi wáf rñmearññini.” rñnarññagí arfá nñwiayiro ²⁴ “Ayí Gorixo omí wíémóagí nání ríá e yarññí?” nñyaiwiro nání yayí umegfawixini.

2

Wáf wurímeiarígní wáf Poromí umíimígní nánñini.

¹ Xwiogwí wé wúkaú síkwí waú waú nememoní Banabaso tññí nerímeánñrai Taitasomí nñwirímeámí ámi Jerusaremí nání uññagini. ² Nioníyá dññí tññí marfái, Gorixoyá dññí tññí wáf wurímeiarígní gí wáf —Awa ámá wí “Wíniyo seáyí e wimónígnígní?” wíaiwiarígnígní. Awa tññí xwiyá ñweáimígnígní nuri xwiyá yayí neainarñí nioní émáyí anñíyo wáf urarñápi nání áwanñí nurémearfna awa “Joxí wáf nurífná xámí néra bíññpi tññí agwí yarññípi tññí surífná yarññini.” nññpññññí xámí awamí ínñmí áwanñí urarññagini. ³ E éagí aí Taitaso, nioní tññí úo —O Gírikíyí worññí. O nání aí awí eánígníe dání re wí mññígnígnígní, “Íyí sfmí sññí sfó

míwákwiníjána nene tñi nawíni kumíxini paxomani. Xámi iyí símí sfo owákwoyoi.” wí mñirígíawixini. ⁴ Mimóni nrixímeá imónigíayí —Ayí nene gwíniñí ñweañwaéne imónirane re yaiwirane “Kiraísomi ñiñí n-wíkwíroriñipimi dánini wé róniñí wiene imónipaxímani. Omí ñiñí n-wíkwírómáná ñwí ikaxí eániñipimi n-xídiríñipimi dani Gorixoyá siñwíyo dani wé róniñí wiene imónipaxíriñi.” yaiwirane yaníwá nani gwíniñí neañwiráraniri egíayíriñi. Ayí Kiraisomi ñiñí wíkwíroaríñwápimi dani ñwí ikaxí eániñipimi xídaní nani áxewarí miníñwaéne siñwí íwí neanímeañiro nani ámá kikiíá imónigíá wíniñí nimóga neaímeagíayíriñi. ⁵ Ayí xewí rarígíapi none wí aríá n-wirane m-xífdí xwíyíá yayí neainariñí nepaxiñí imóniñipí seyíné tñámíni sñi aníñí n-ríga uníá nani ayo pírfí n-wiaikirane enwanigini. ⁶ Apiñi maríái, wá wúrimeiarígíá “Winiyo seáyi e wimónigíáwaríani?” waiwiarígíáwa —Awa xámi Ámínao tñi emeagíáwa aí “Ayí ananiriñi.” yaiwiaríñáwarini. Gorixo ámayo símí símí e mumeañiñí enagi nani rariñini. Awami xwíyíá nioni wá rimeañiñapi nani áwaní urémeáána re wí mñirígíawixini, “Joxi wá n-rirína xwíyíá n-múrori rariñipi, ayí rípiñi.” wí mñirígíawixini. ⁷ Wí e mñirípa nero sa ñiñí rípi niaiwigíawixini, “Gorixoyá ñiñíyo dani iyí símí sfo míwákwinípa yarígíayo wá uriniri urowáñoríani? Pitaonegí Judayo wá uriniri urowáñiñpa émayo wá uriniri urowáñoríani?” niaiwigíawixini. ⁸ Gorixo iyí símí sfo wákwinigíayo wá uriniri Pitaomi ení s-xí wímíxiniñpa nioni ení émayo wá uriniri ení s-xí nímíxiniñí enagi nani rariñini. ⁹ Api n-niaiwiro mí n-nómíxiro “Gorixo Poromi wá n-wianiri e wiñírfani?” n-niaiwiro nani Jemiso tñi Pitaonegí Jono tñi —“Awa aní iyí noraníga punípiñiñí imónigíáwaríani?” waiwiarígíáwarini. Awa axípiñi re ríñarígíawixini, “None Judayí anímiñi wá uraníwáriñi. Poro tñi Banabaso tñi awaú émayí anímiñi wá urípísíriñi.” n-riníro yawawi “Awa tñi níkumíxiniñi yaríñwáoneríani?” yaiwiani nani siganíxi níyeyairo yayí yeawarígíawixini. ¹⁰ E neróna yawawi “Api oyaiyi.” níyeyaimóniri símí xeadípenarígwípi n-rináriro rípiñi yearígíawixini, “Awagwí ámá re ñweagíá d-wí ikeamónigíayo ñiñí n-mori arírá bí owaiyiñiri éfisixini.” yearígíawixini.

Poro Pitaome ámá siñwí anigíe dani m-xí uríñí naniñi.

¹¹ E nerí aí Pitaonegí Adioki riniñipimi nani n-birína xewaniño xwíyíá meárinipaxí bí ikáriníagi nani nioni mimáyo dani n-wiaikiri xíomi “Nípikwíni m-yariñini.” uriñanigini. ¹² Ayí rípi nani e uriñanigini. Ámá Jemiso tñámíni sñi m-remónapiñpa enána Pitaonegí anani ámá émá tñi níkumíxiniñi aiwá nawíni nagíriñi. E nerí aí ámá awa —Awa re rarígíáwarini, “Émayí Jisasomi ñiñí n-wíkwíroro aí iyí símí sfo míwákwinípa neríñayí, Gorixoyá imónipaxímani.” rarígíáwarini. Awa rémónapána Pitaonegí ríxa wé íá nímíxeániñi sñi émayí tñi níkumíxiniñi aiwá nawíni nagímani. Awa nani wáyí nerí e yagíriñi. ¹³ Judayí Jisasomi ñiñí wíkwíroarígíá Adiokiyo ñweagíayí “Pitaonegí wé íá nímíxeániñína xixeni m-yariñini.” n-wimóniri aí ayí ení Pitaonegípa axípi éwapíniñíawixini. E nero wigí éwapíniñíawixini dani ñiñí Banabasoyápi ení pírfí yipákwigíawixini. ¹⁴ E éagíá aiwí nioni ayí xwíyíá yayí neainariñipi píraníñí íá m-xiriñpa nero api

t́nı́ nı́pa xı́xenı́ mı́yarı́nı́gáfa nı́wını́rıná Pı́taomı́ áma nı́nı́ arfá egfı́e dání re urı́nı́anı́gı́nı́, “Joxı́ Judayfı́ woxı́ aı́ yegfı́yfı́ yarı́gı́fápa ı́nı́nı́ mé émayfı́ yarı́gı́fápa nı́mónı́rı́ yarı́nı́oxı́ enı́agı́ nánı́ pı́ nánı́ émayfı́ re oyaiwı́poyı́nı́rı́ wı́kárı́mı́nı́rı́ yarı́nı́nı́, ‘Judayfı́ yarı́gı́fápa nı́mónı́rane mı́pa neranénáyfı́, nı́pı́kwı́nı́ mı́yarı́nı́wı́nı́.’ oyaiwı́poyı́nı́rı́ pı́ nánı́ wı́kárı́mı́nı́rı́ yarı́nı́nı́?” urı́nı́anı́gı́nı́.

“Jı́sasomı́ dı́nı́fı́ wı́kwı́rófı́apımı́ dánı́nı́ Gorı́xo ‘Wé rónı́gı́fı́ayfı́rını́.’ rárarı́nı́fı́rını́.” urı́nı́fı́ nánı́rını́.

¹⁵ Ámı́ re urı́nı́anı́gı́nı́, “Yawawi yegfı́ ı́nókı́paú yeaxı́rı́gı́fı́e dání émayfı́ ı́mónı́rı́rı́ nı́wı́fı́kaxfı́ rı́nı́nı́fı́pımı́ wı́aı́kı́arı́gwı́fı́wawi ı́mónı́rı́rı́ mé Judayfı́ ı́mónı́gwı́fı́wawı́rını́. ¹⁶ E ı́mónı́gwı́fı́wawi enı́agı́ aı́ Gorı́xo áma nı́wı́fı́kaxfı́ Moseso enı́fı́pı́ xı́darı́gı́fı́apımı́ dání wı́ ‘Wé rónı́gı́fı́ayfı́rını́.’ mı́rıráfı́ áma Kı́raısı́ Jı́sasomı́ dı́nı́fı́ wı́kwı́roarı́gı́fı́apımı́ dání ‘Wé rónı́gı́fı́ayfı́rını́.’ rárarı́nı́fı́ enı́fı́pı́ nánı́ nı́jı́fı́a nı́mónı́rı́rı́ nánı́ yawawi Gorı́xo yegfı́ nı́wı́fı́kaxfı́ eánı́nı́fı́pımı́ xı́darı́gwı́fı́pımı́ dání marfáı́, yegfı́ Kı́raısı́ Jı́sasomı́ dı́nı́fı́ wı́kwı́roarı́gwı́fı́pımı́ dání ‘Wé rónı́gı́fı́waurı́nı́.’ rárı́nı́fı́a enı́agı́ nánı́ yawawi aı́ Kı́raısomı́ dı́nı́fı́ wı́kwı́rogwı́sı́xı́nı́. O áma wo aı́ nı́wı́fı́kaxfı́ eánı́nı́fı́pı́ xı́darı́nı́fı́pımı́ dání ‘Wé rónı́nı́orı́nı́.’ wı́ rárı́nı́fı́a menı́agı́ nánı́ Kı́raısomı́ dı́nı́fı́ wı́kwı́rogwı́sı́xı́nı́. ¹⁷ Yaiwanı́nı́owawi nı́wı́fı́kaxfı́ eánı́nı́fı́pı́ nı́xı́dı́raı́nı́ yarı́gwı́fı́pımı́ dání marfáı́, Kı́raısı́ neaı́nı́fı́pımı́ dı́nı́fı́ wı́kwı́roarı́gwı́fı́pımı́ dání Gorı́xo ‘Wé rónı́gı́fı́wagwı́rını́.’ yearárı́nı́nı́fı́wawi oı́mónaı́yı́nı́rı́ nerfı́nı́a Judayeneyá nı́wı́fı́kaxfı́ ‘Apı́ apı́ éfı́rı́xı́nı́.’ rı́nı́nı́fı́pımı́ wı́aı́kı́gwı́fı́wawi ı́mónı́gwı́fı́rını́. E ı́mónı́gwı́fı́wawi enı́agı́ nánı́ re rı́paxfı́rını́, ‘Kı́raısı́ áma fı́wı́ epı́rı́ nánı́ wı́epı́sarı́nı́orı́nı́.’ rı́paxfı́rını́? Oweoı́, wı́ e rı́paxfı́ mı́mónı́nı́. ¹⁸ Anı́fı́ nı́onı́ pı́neaárı́nı́jáı́wá ámı́ nı́mı́rı́rını́áyfı́, ‘Nı́wı́fı́kaxfı́ eánı́nı́fı́pımı́ wı́aı́kı́arı́nı́oxı́rını́.’ nı́rı́paxfı́rını́. Ayfı́ rı́pı́ rarı́nı́nı́, ‘Nı́onı́ Judayeneyá nı́wı́fı́kaxfı́ rı́nı́nı́fı́pı́ rı́wı́fı́ nı́morfı́nı́ nı́pa sı́pı́ bı́ méagı́ aı́ xámı́ apı́ nı́xı́dı́rı́nı́fı́pımı́ dání wé rónı́nı́áonı́ ı́mónı́fı́mı́gı́nı́rı́ enı́a emı́ monı́apı́ ámı́ fı́a nı́xı́rı́rını́áyfı́, “Nı́wı́fı́kaxfı́ eánı́nı́fı́pımı́ wı́aı́kı́arı́nı́oxı́rını́.” nı́rı́paxfı́rını́.’ rarı́nı́nı́. ¹⁹ Ayfı́ rı́pı́ nánı́rını́. Nı́onı́ sı́nı́ nı́wı́fı́kaxfı́ eánı́nı́fı́pımı́ oxı́dı́mı́nı́rı́ nerfı́nı́a nı́jı́fı́a re ı́mónı́nı́járı́nı́, ‘Apımı́ dání áma wı́ Gorı́xoyá sı́nı́wı́fı́yo dání wé rónı́gı́fı́ayfı́ ı́mónı́paxfı́manı́.’ Nı́jı́fı́a e nı́mónı́rı́ nánı́ sı́nı́ apımı́ nı́xı́dı́mı́ nánı́ rı́xa pegfı́ayfı́ wonfı́nı́nı́fı́ ı́mónı́rı́ Gorı́xomı́nı́ nı́xı́dı́rı́ dı́nı́fı́ wı́kwı́rómı́ nánı́ sı́nı́fı́ egfı́ayfı́ wonfı́nı́nı́fı́ ı́mónı́rı́ enı́árı́nı́. ²⁰ Nı́onı́ Kı́raısı́ t́nı́fı́ nawı́nı́ rı́xa ı́kı́fı́ yoxáfpámı́ pegwı́fı́onı́rını́. Ayfı́ rı́pı́ rarı́nı́nı́, ‘Nı́onı́ Gorı́xoyá dı́nı́fı́ t́nı́fı́ Kı́raısı́ t́nı́fı́ nawı́nı́ ı́kárı́nı́gwı́fı́onı́rını́.’ rarı́nı́nı́. Nı́onı́ pı́ pı́ yarı́nı́apı́ gı́fı́ dı́nı́fı́yo dání yarı́nı́ámanı́. Kı́raısı́ nı́onı́ dı́nı́fı́ ı́kı́kı́fı́ nı́nı́nı́fı́ enı́agı́ nánı́ oyá dı́nı́fı́yo dání yarı́nı́árı́nı́. Sı́nı́ xwı́fı́a t́fı́yo nı́nı́wı́earfı́nı́a pı́ pı́ yarı́nı́apı́, ayfı́ Gorı́xoyá xewaxomı́ —O nı́onı́ nánı́ dı́nı́fı́ sı́pı́ nı́wı́nı́rı́ yorfı́rını́nı́orı́nı́. Omı́nı́ dı́nı́fı́ nı́wı́kwı́rorı́fı́ yarı́nı́árı́nı́. ²¹ E nerfı́nı́a Gorı́xo nı́onı́ wá nı́nı́wı́anı́rı́ nı́nı́fı́pı́ peá moarı́nı́ámanı́. Nı́wı́fı́kaxfı́ eánı́nı́fı́pımı́ nı́xı́dı́rı́nı́fı́pımı́ dání áma nı́pa wé rónı́gı́fı́ayfı́ ı́mónı́nı́ánı́áyfı́, ayfı́ Kı́raısı́ penı́fı́pı́ surfı́má peárı́paxfı́rını́.” urı́nı́anı́gı́nı́.

3

Dı́nı́fı́ nı́wı́kwı́rorı́nı́fı́pımı́ dání ı́mónı́paxfı́pı́ t́nı́fı́ nı́wı́fı́kaxfı́pı́ nı́xı́dı́rı́nı́fı́pımı́ dání ı́mónı́paxfı́pı́ t́nı́fı́ nánı́rını́.

¹ Majimají ikárinarigá Garesia nweagááyíné, áamá go díní pírípírí seaíagí yariño? Kiraisomí yoxá pámi yekwíroaráná nene nání neaiñípi nání nioní seyíné tñi nñjwearína píraníñf repiyí niseaiéra uná enagí nání sewanñíyíné sñwí tñíñíñf wñigí enagí nání rariñí. ² Nioní yariñf bí rípiñí oseaimí, “Goríxo xegí kwíyípi niseaiapírína seyíné ñwí ikaxí Moseso eañípimi xídaríñagá niseanírí seaiapíñfrani? Xwíyíá Kiraiso nání ríñíñfpi aríá nñwiro díní wíkwíróagá niseanírí mīseaiapípa enífrani?” ³ Seyíné arige nero majimají ayá wí ikárinariño? Iwamíó íná Goríxoyá oimónaneyíñiro kwíyípi ení seaímíxíñípimi dání néra núfasaná agwí segí ení eánigíápimi dáníñí yóí oimónaneyíñiro riyariño? ⁴ Kiraisomí díní wíkwíróaná seaímeaní nñpíñí suríma rīseáímeaníñigíñí? “Oweoí, apí suríma wí mīseáímeaníñigíñí.” nímónaríñí. ⁵ Goríxo xegí kwíyípi síxí niseayírí emíñí niseaíwapíyírína seyíné ñwí ikaxí Moseso eañípimi xídaríñagá niseanírí nání seaíwapíyariñfrani? Xwíyíá yayí neainariñf imóníñfpi aríá nñwiro díní wíkwíróagá niseanírí nání mīseaiwapíyipa yariñfrani?

⁶ Bíkwyíyo re níríñí eáníñí, “Ebiríamo Goríxo urípi díní wíkwíróagí nání ‘Wé róníñf imóníñf woríñí.’ ráríñfíñí.” ⁷ E níríñí eáníñagí nání díní re mófrixíñí, “Gíyí maríá, díní Goríxomí wíkwíróarigíáyí Ebiríamoyá íwiáríawé imónigíáyíñí.” mófrixíñí. ⁸ Eníñá Goríxo re enjwípeáríñf enagí nání “Émayí nioní díní nīkwíróaná ‘Wé rónigíáyíñí.’ ráríñíñí.” níríñí enjwípeáríñf enagí nání Bíkwyíyo níríñí eáníñfpa Ebiríamomí xwíyíá yayí winariñf imóníñf rípi uríñíñigíñí, “Joxímí dání áamá ríxí wírí wírí egíáyo nñyoní naní wíimíáríñí.” uríñíñigíñí. ⁹ Ayíñání re rípañíñí, “Goríxo áamá xíomí díní wíkwíróarigíá gíyí gíyo Ebiríamo, díní wíkwíróñomí tñí nawíñí naní wíñíyíñí.” rípañíñí. ¹⁰ Rípi nání ení díní nímoríñá axípi yaiwípañíñí. Áamá ñwí ikaxí Moseso eañípimi nīxídaríñfípimi dání Goríxoyá sñwíyo dání wé róníñwaéne oimónaneyíñírí yariñfá nñí oiyá sñwíyo dání sa aníñíñíñíñíñí nání xwíyíá meáríñíñíñí imóníño. Bíkwyíyo re níríñí eáníñagí nání rariñíñí, “Áamá ñwí ikaxí Bíkwyíyo eáníñf apí apí nñyoní xíxení mīxídípa yariñfá gíyí gíyí Goríxoyá sñwíyo dání sa naníñíñíñíñí nání xwíyíá meáríñíñíñí.” níríñí eáníñagí nání rariñíñí. ¹¹ Bíkwyíyo rípi ení níríñí eáníñagí nání rariñíñí, “Áamá díní wíkwíróagá nání Goríxo ‘Wé róníño.’ ráríñíñí díní nñyímíñf tígíá imóníñíraoí.” níríñí eáníñagí nání díní re yaiwíárípañíñí, “Áamá wo ñwí ikaxí eáníñfípimi xídaríñagí nání Goríxo ‘Wé róníñoñíñí.’ urárípañí mímóníñí.” yaiwíárípañíñí. ¹² Wé róníñf oimónaneyíñíro ñwí ikaxí xídaríñfípi, ayí Goríxomí díní wíkwíróarigíápi tñí xíxenímaní. Rípi Bíkwyíyo níríñí eáníñagí nání rariñíñí, “Áamá ñwí ikaxí eáníñfpi xídaríñfíyí bí aí mīwíamó wígí xíxení nīxídaríñfípimi dáníñí díní nñyímíñf tígíáyí imónarigíáríñí.” níríñí eáníñagí nání rariñíñí. ¹³ Judayene ñwí ikaxí eáníñfípimi dání naníñíñí nání xwíyíá meáríñíñíñí imóníñagí aí Kiraiso xewaníño nene nání xwíyíá neameáríñíñíñí waníñíñíñíñí dání gwíñíñf nearoayíñíñíñí. Ayí rípi níríñí eáníñagí nání searariñíñí, “Áamá píkiáná íkíáyo yekwíróaríñíñí gíyí gíyí Goríxoyá sñwíyo dání aníñíñíñíñíñí

xwiyá meárinigáyáriní.” nírínirí eáninagí nání “Kiraiso nene nání xwiyá neameárininípimí dání gwíniní nearoayíronjíríní.” searariní. ¹⁴ Ebíramomí símimanjyó dání Gorixo e níseaiimfáriní.” réroárinjípí émáyo ení wímeari Judayene Gorixo negí arfowamí símimanjyó dání “Nígí kwiyípí níseaiapímfáriní.” rinjípí nene Kiraiso neaiinjípí dínj wíkwíroarínjwápimí dání neáimeari ení nání gwíniní nearoayíronjíríní.

“Nwí ikaxípí níríníná Ebíramomí ‘Níseaiimfáriní.’ urínjípí xwíá oiwenínirí rinjímání.” urínjínániríní.

¹⁵ Gí nírínímeáyíné, ámaéne yarínjwápi nání xwiyá bí osearímíní. Ámá wo xwiyá ríxa níréroáriníná “E nísiimfáriní.” nurírí nání “Joxí ríríápi íkí sínjagí níkwírímónímfámaní.” éninjé nurírínáyí, ríwéná ámí omíwíarómínirí nerí wí rínfáraní? Ámí sínjé bí gíwí nímixírí wí rínfáraní? Oweoi. ¹⁶ Gorixo Ebíramomí tíní iyí axípámí tíní símimanjyó dání “Díxí iyí axípámí dání nanj níseaiimfáriní.” réroárinjípí nurírí iyí axípáyí níríníná Ebíramoyá fíwíarfawé obaxí nání mirí ná woní Kiraiso nání rinjíríní. ¹⁷ Nioní osearímínirí seararinjápí rípí imóníní. Wígí símimanjyó dání “Nanj e níseaiimfáriní.” nurárimáná enjáná xwiogwí ríxa 430 nímurómáná enjáná njwí ikaxípí nurírí aiwí xámí “E níseaiimfáriní.” nuríníná “Íkí sínjagí níkwírímónímfámaní.” éninjé urárinjípí nání wí rakíninjímání. Ayínání re nímonaríní, “ ‘E níseaiimfáriní.’ urárinjípí Gorixo wí xwíá oiwenínirí enjímání.” nímonaríní. ¹⁸ Nwí ikaxí ríninjípí xídarínjwápimí dání Gorixo nene nání neaipímoárinjípí neáimeapaxí nímonínínáyí, nene re yaiwianígíní, “O ‘Níseaiimfáriní.’ réroárinjípimí dínj wíkwíroarínjwápimí dání neáimeapaxímání.” yaiwianígíní. E nerí aí Ebíramomí símimanjyó dání “Níseaiimfáriní.” réroárinjípimí dínj wíkwíronjípimí dáníní wímeanjé enjagí nání dínj wí e yaiwianíméwíní.

¹⁹ E seararinjagí nání ámá wo re nírínínjoi, “Nwí ikaxí ríninjípimí xídarínjwápimí dání Gorixo nene nání neaipímoárinjípí nepa níneáimeapaxí nímonínínáyí, pí nání njwí ikaxípí nearínjíríní?” nírínínjoi. Aí ayí Ebíramoyá iyí axípá imónínjoi — “Omí dání nanj níseaiimfáriní.” urínjoi, ayí oríní. O imóníe nání “fíwí nene yarínjwápi xíoyá manj níwíáikírí rífa yarínjwíní?” oyaiwípoynírí njwí ikaxípí nearínjíríní. Nwí ikaxí apí Gorixo anjínajyá manjyó dání apaxípánínjé imónínjé womí urínjíríní. ²⁰ Ámá wo apaxípánínjé imónínjoi apí urínírí nurowáriníná xewanínjoi apí urínímenínjoi. E nerí aí Gorixo “E níseaiimfáriní.” nuríníná ámá apaxípánínjé imónínjé womí murowárf wayá símimanjyó dání urarígípa axípi e enjíríní.

²¹ Ámá wo re rínínjoi, “Gorixo xwiyá Ebíramomí símimanjyó dání ‘E níseaiimfáriní.’ nurímáná ámí ríwíyo xegí ámáyo njwí ikaxípí nuríníná íkweakwímí nerí mirípa renjínigíní?” Ámá wo e ráná “Oweoi, wí e rípaaxímání.” urímíní. Gorixo njwí ikaxí ámá níxídirínjípimí dání dínj níyímínjé imóníprífa nání imónípaxí bí níríní sínjwíríyí, ayí njwí ikaxí apí xixení xídarínjagífa níwíníníná “Gí sínjwíyo dání wé rónígíyínéríní.” urípaaxí imónímínirí enjíríní. ²² E nerí aí ríwamínjé Bíkíwíyo neánínjyó dání ámaéne negí fíwí yarínjwápi nání Gorixo gwínínjé neayáragíriní. Ámá Jisasi Kiraisomí dínj wíkwíroarígíyó sa

e yarigfápimi dání “E niseaiimfárini.” réroárinjipi tñni xixeni wiinfa nání ámaéne fwí yarinjwápi nání njwí ikaxí neánirinjýo dání gwfninjí neayáragfíni.

“Njwí ikaxípi Kiraisomi dñj wíkwfórófrixiniri yayíwí neamenjírini.” urinjí nánirini.

²³ Xwiyfá dñj wíkwfóroarinjwáo nánipi sini mñrinpa enána njwí ikaxí eáninjipi yayíwí nñeaméra nñbirí xwiyfá api sñjání imónfe nání gwfninjí neayáragfíni. ²⁴ Ayí rípi seararinjini. Njwí ikaxí eáninjipi Kiraiso tñj e nání nñneapemeámi neaunfa nání yayíwí nñeaméra bagfíni. Ámá Kiraisomi dñj wíkwfóroarinjagfa nání Gorixo “Gf sñjwýo dání wé róninjoi.” rárarinjí enagí nání nene api e imónanfwa nání yayíwí nñeaméra bagfíni. ²⁵ Xámi yayíwí nñeaméra bagí aí xwiyfá dñj wíkwfóroarinjwáo nánipi ríxa nimóninjagí nání yayíwí neamearinjípimi sini xfdípxá menini.

“Dñj wíkwfóroarinjwápimi dání Gorixoyá niaíwene imóninjwini.” urinjí nánirini.

²⁶ Seyíne nýfñeni Kiraisi Jisasomi dñj wíkwfóroarigfápimi dání o tñni nawíni nikárinro nání niaíwí Gorixoyá imónigfáyfnerini. ²⁷ Kiraiso tñni oikárinaneyinro nýfñeni wayí nñmearo xfo imóninjípa oimónaneyinro rapírapí wúninjí yínigfárini. ²⁸ Seyíne nýfñeni Kiraisi Jisaso tñni nawíni ikárininjagfa nání wiyfne Judayí imónigfáyfnerani, wiyfne Gírikíyí imónigfáyfnerani, wiyfne wayá xñáiwáninjí nimóniro ominjí wíiarigfáyfnerani, wiyfne ominjí wayápi epfí nání áxenwarí minigfáyfnerani, wiyfne oxfýfnerani, wiyfne apixfýfnerani, nýfñeni siyikí ná bñni imóninjagfa nání Gorixoyá sñjwýo dání anani imónini. ²⁹ Kiraiso tñni nawíni ikárinigfáyfne enagí nání Ebríamoyá iyí axípa imóninjoi. Ayínáni xfomi sñmímanjýo dání “Niseaiimfárini.” réroárinjipi seaiinífáyfne imóninjoi. Segí arfo Ebríamoyá dñjpi meapfífáyfñeninjí imóninjoi.

4

“Njwí ikaxípimi nixfdírná gwfninjí neayáragí aí Kiraiso nearoayíroinjírini.” urinjí nánirini.

¹ Ewayí xwiyfá rípi osearimini. Xano wiepíxñiasinífo sini onímíá nimónirfná xanoyá amípi nñpñni meanfo enagí aiwi xñáiwáninjí nimóniro ominjí wíiarigfáyí yapí imóninjorini. ² Sfá xano rárinjýi imónfe nání omí ámá wí yayíwí umero xfoyá ominjí sñjwí uwímaxfdíro yarigfóriní. ³ Xámi nene ení niaíwenéninjí imónagwáriní. E nimónirane xwiyfá siriminjí éwapfínigfápi — Api, ayí re rñnarigfápirini, “Api mepani. Api mñnpani.” rñnarigfápirini. Api oyaneyiniri nixfdíranená gwfninjí neayáragí enagí nání gwí omínjñinjí yagwáriní. ⁴ Nene e yagwá aiwi Gorixo “Ína imónfwinigini.” yaiwiárinjýi imónaná xegí xewaxomi xwíá týo nání uowárenapinjínigini. Omí apíxí wí uxíriri njwí ikaxí eáninjípimi nixfdírane gwí yárinagwayí imóninjwá womí uxíriri enorini. ⁵ Gorixo piáxí nñeamerí xfoyá niaíwenéninjí imónáni nání njwí ikaxí nixfdírinjípimi dání gwfninjí yárinagwaéne nearoayírówiniginiri uowárenapinjínigini. ⁶ Agwí “Gorixoyá niaíwenerfani?” oyaiwinípoyiniri xegí xewaxoyá kwíyípi

—Apimi dání Gorixomi nuriríná “Ápoxini. Ápoxini.” urarinjwápirini. Apí ríxa síxí seamímonjirini. ⁷ Ayínáni njwí ikaxí apí apí xídípirí nání síní gwí omíni yariǵíáyíneníni mimóniñoi. Ríxa xíoyá niaíwíyíné imóniñoi. Xíoyá niaíwíyíné enagi nání xífo seaiinjipimí dání xegí dínjipi meapíráyíné imóniñoi.

“Seyíne yariǵíápi nání aga ayá síwí níroariní.” urinjí nánirini.

⁸ Xámí Gorixo nání síní majíá nimóniri nání míxídípa neríná njwíá segí dínjí tíní imíxíǵíápi —Apí nepa njwíá imóninjipímani. Apí omenjweaneyiniri nání gwíniñjí seayáriníyíyíné nimóniro yagíáriní. ⁹ E nero aiwí seyíne ríxa xíomi níxídíro ámá xíoyá imóninagíá nání —Apí rípaaxí aí ámá xíoyá oimónipoyiniri xewaniño seaimíxíniñjé enagi nání e níriríná “Ayí xíxeni rímíini.” nimónariní. Ríxa xíoyá oimónipoyiniri seaimíxíniñjé enagi nání seyíne dínjé aríge nímoró axímíni níkínimóniro ámí Judayíyá xwíyíá sírímiñjé éwapíniǵíápimí —Apí píraníñjé seaimíxípaaxí wí mimóninjipirini. Apimí aríge níyaiwiro ámí oxídaneyiniri yariño? Ámí Judayí iwamífo érowiápiñíǵíápi níxídírinjipimí dání gwíniñjé oyárinaneyiníro riyariño? ¹⁰ Seyíne Judayí síá ayimí “E epaxíriní.” rariǵíápi xídíro emá síñjé nání síá ayimí “E epaxí imónini.” rariǵíápi xídíro Gorixo nání dínjé mopíri nání síá ayí ayí imónaná “Aiwá nímiñjé e éríxini.” rariǵíápi xídíro xwiogwí síñjé imónaná “E epaxíriní.” rariǵíápi xídíro yariñagíá nání seararini. ¹¹ Seyíne e yariǵíápi nání aga ayá síwí níroariní. Nioní seyíne tíní níñjwearíná aníñjé miní nísearéwapíyiri aí “Síwíá searéwapíyinjáraní?” nimónarinagíá nání ayá síwí níroariní.

¹² Gí nírixímeáyíné, wauní rípi osearimíni, “Njwí ikaxí riniñjipimí dání gwíniñjé yíroniñáoní imóninápa seyíne ení axípi imónipoyi.” osearimíni. Nioní ení seyíne imóniǵíápa sa ámá woyí imóninagíá nání seararini. Nioní seyíne seaiméáná seyíne sípi wí mánikáriǵíawixini. ¹³ Seyíne níjírini. Iwamífo íná dání xwíyíá yayí neainariniñjé wáí níseariríná ríramíñjé nimóniri nání seariniñjé. ¹⁴ Nioní ríramíñjé imóninagíá seyíne xwírá seainimíniñjé ení aiwí seyíne wí peayí níniwianíro ríwí mánimó Gorixoyá aníñjé womíraní, Kiraiso xewaníñomíraní, nímímíniñjé nímiñjé nímiñjé nímiñjé nímiñjé nímiñjé. ¹⁵ Nioní wáí searání seyíne “Xwíyíá yayí neainípaaxípi aríá wianíwaéne, nene mimóninjwí reñwini?” níyaiwiníro yayí seaininiñjé gími nímoró yariño? Íná e epaxí nimóniri síñjéwíyí, niapaníro nání segí síñjé aí yónipaxí imóninagíá síñjé seainiñjé enagi nání seararini. ¹⁶ Nioní nepaxíñjé imóninjipi tíní xíxeni nearí searariniñjé nání seyíne “O símí tíní neaimíániri yariñí.” ríseaimónariní? ¹⁷ Ámá njwí ikaxí riniñjé tíní gwíniñjé seayáriníro yariǵíáyí mepi níseatiníro aiwí naní seaiwapíyaníro nání mepi seatinaríǵíámani. Poroní ríwí níniñmómáná noneyá sírogwí oimónipoyiniri seayinjwíroaníro yariño. ¹⁸ Naní seaiwapíyipíri nání mepi níniñróná ayí ananirini. Nioní seyíne tíní njweanání maríái, nioní míñjweanagí aiwí naní seaiwapíyipíri nání mepi níniñróná ayí ananirini. ¹⁹ Gí niaíwíniñjé imóniǵíáyíné, ríniñjé apíxiwa niaíwí xíraníro íná winariniñjé nioní ení seyíne xerwími waríǵíápi píni níwiáro Kiraiso imóninagíá imónipíre nání ámí axípi e níniñga warini. ²⁰ E níseariri aí míxíni mísearí nípení xwíyíáni

searimí nání seyíné t́nı́ ɔŋweámınırı́ nánı́ íkínı́ŋfı́ sıpı́ niarını́. Seyíné xerŋwımı́ warıgı́fıpı́ nánı́ ududı́ ninarıŋađı́ nánı́ seararıŋını́.

Xegaı́ t́nı́ Seraı́ t́nı́ nánı́ nırırıná ewayı́ xwıyá bı́ urıŋfı́ nánırını́.

²¹ Nwı́ ikaxı́ rınıŋfı́pımı́ xı́darıŋwápımı́ dánı́ Gorıxoyá sıŋwıyo dánı́ wé rónıŋwaéne oımónaneyınırı́ yarıgı́fáyı́né, yarıŋfı́ bı́ rıpı́ oseaimını́, “Nwı́ ikaxı́ eánıŋfı́pımı́ dánı́ rınıŋfı́pı́ nánı́ nepa dıŋfı́ mımıoarıgı́fáyı́néranı́?” ²² Bıkwıyo dánı́ xwıyá bı́ rıpı́ nánı́ nırınırı́ eánıŋađı́ nánı́ osearımını́. Ebırıfamo nıaıwı́ waú emeaagırını́. Wıfo xınáınıŋfı́ nımónırı́ omıŋfı́ wııarıŋı́ xırıŋorını́. Wıfo xegı́ xıepı́ —Í xınáınıŋfı́ nımónırı́ omıŋfı́ mıwııpa yarıŋırını́. Í xırıŋorını́. ²³ Xınáınıŋfı́ nımónırı́ omıŋfı́ wııarıŋı́ xırıŋo sa apıxıwa oxı́ t́nı́ nemero nıaıwı́ xırarıgı́fıpa xırıŋorını́. Xıepı́, xınáınıŋfı́ nımónırı́ omıŋfı́ mıwııpa yarıŋı́ xırıŋo Gorıxo Ebırıfamomı́ sımımanıyo dánı́ “E nısiımıfırını́.” urıŋfı́pımı́ dánı́ xırıŋorını́. Bıkwıyo apı́ nánı́ nırınırı́ eánıŋfı́pı́ nánı́ osearımını́. ²⁴ Xwıyá ípaú nánı́ rınıŋfı́pı́ agwı́ rıná imónarıŋfı́ bı́ t́nı́ rıramıŋıyı́ nınırı́ rıpaxırını́. Ípaú xwıyá Gorıxo rárıŋfı́ bıaú nánırını́. Xwıyá bı́ —Apı́ ŋwı́ ikaxı́ rınıŋfı́pırını́. Apı́ dıfwı́ Sainayı́ rınıŋfı́pı́ t́ŋfı́ e dánı́ rárıŋfı́pı́, ayı́ Xegaı́ nánırını́. Nıaıwı́ í xırıŋıyı́ xınáıwánıŋfı́ nımónıro omıŋfı́ wııpırıfá nánı́ imónıŋfı́yırını́. ²⁵ Dıfwı́ Sainayı́ rınıŋfı́pı́ Arebıa imónını́. Apı́ Jerusaremı́ agwı́ rıná imónıŋfı́pı́ t́nı́ rıramıŋıyı́ nınırı́ imónıŋfı́pırını́. Ámá anı́ apımı́ ŋweáyı́ xınáıwánıŋfı́ nımónıro omıŋfı́ wııarıgı́fáyınıŋfı́ imónıŋađı́a nánı́ rarıŋını́. ²⁶ Ámá anı́ apımı́ ŋweáyı́ xınáıwánıŋfı́ nımónıro omıŋfı́ wııarıgı́fáyı́ imónıŋađı́a aı́ ámá Jerusaremı́ anı́namı́ imónıŋfı́pımı́ ŋweáyı́ rıxa gwı́nıŋfı́ yırónıgı́fáyırını́. Anı́ apı́ Kiraisomı́ dıŋfı́ wıkwıroŋwaéne negı́ nókınıŋfı́ imónıŋfı́pırını́. ²⁷ Bıkwıyo dánı́ anı́ apıxı́ ípaú t́nı́ rıramıŋıyı́ apıaú nánı́ xwıyá rıpı́ nırınırı́ eánıŋađı́ nánı́ seararıŋını́, “Apıxı́ nıaıwı́ mıxırı́ oxı́ roŋıxı́ yayı́ éırıxını́. Jıxı́ apıxı́ nıaıwı́ nıxırırıná rınıŋfı́ wınarıŋfı́pı́ sını́ mısınıpa yarıŋıxı́ maŋı́ nexoarı́ meanı́ rıfırıxını́. Nıaıwı́ apıxı́ meawarı́ sıŋıxıyá obaxı́ nımóga nuro pıránıŋfı́ meánıŋıyá nıaıwıyo múropırıfá eŋađı́ nánı́ meanı́ rıfırıxını́.” nırınırı́ eánıŋađı́ nánı́ seararıŋını́. ²⁸ Gı́ nırıxımeáyı́né, Ebırıfamomı́ sımımanıyo dánı́ Gorıxo “E nısiımıfırını́.” urarıŋfı́pımı́ dánı́ Aısako xırıŋıpa axı́pı́ e imónıgı́fáyı́nérinı́. ²⁹ Íná nıaıwı́ apıxı́ oxı́ t́nı́ nemero xırarıgı́fıpa xırıŋo, o nıaıwı́ Gorıxoyá kwıyı́pımı́ dánı́ xırıŋomı́ xeanıŋfı́ wıkárıgırını́. Agwı́ enı́ axı́pı́ e xeanıŋfı́ seaıkáranıro yarıŋoı. ³⁰ E seaıkáranıro yarıŋađı́a aıwı́ Bıkwıyo dánı́ pıoı́ rınını́? Ayı́ re nırınırı́ eánını́, “Xınáınıŋfı́ nımónırı́ omıŋfı́ wııarıŋımı́ t́nı́ xegı́ nıaıwomı́ t́nı́ mıxı́ xı́dowáreı́. Xınáınıŋfı́ nımónırı́ omıŋfı́ wııarıŋıyá xewaxo t́nı́ dıxı́ apıxı́, rınáınıŋfı́ nımónırı́ omıŋfı́ mısiıpa yarıŋıyá nexoxo t́nı́ awaú nıwaúnı́ dıxı́ dıŋfı́pı́ tıgı́fıwaú nımónırı́ amıpı́ xanoxıyá mımeapa éısıxınırı́ rırarıŋını́.” nırınırı́ eánını́. ³¹ Ayınánı́ gı́ nırıxımeáyı́né, Kiraisomı́ dıŋfı́ wıkwıroarıŋwaéne xınáınıŋfı́ nımónırı́ omıŋfı́ wııarıŋıyá nıaıwenénıŋfı́ mımónıŋwını́. Xınáınıŋfı́ nımónırı́ omıŋfı́ mıwııpa yarıŋıyá nıaıwenénıŋfı́ imónıŋwını́.

5

“Gwınıŋfı́ yırónıŋwaéne ámı́ gwı́ yárinıpaxı́ mımónıpa éwanıgı́nı́.” urıŋfı́ nánırını́.

¹ Pípi oimónfipoyinri maríái, gwí yíroninwaénéniní oimónfipoyinri Kiraiso gwíniní neaikweawáriní. Ayínáni seyíné ení neániro nweárixini. Ámi nwf ikaxípi nixdírane gwí omíní yaníwá nání odípi sámí xe oneayípoyinri sínwí mívwinípa érixini.

² Nioni Poroní searímípi aríá ókiarí nímónfipoyí. Nwí ikaxí rinípi nixdírinípmi dání wé róniní imónípirí xe iyí símí sfo oneawákwípoyinri sínwí nívwiníronáyí, Kiraiso níperfna ámá nýoni nání enípi naní wí seaimíxípxí meníni. ³ Ámá xe iyí símí sfo oneawákwípoyinri sínwí wínarígfá wíyí wíyíné ámí dirítrí bí os-eaimíni. Apí e nerónáyí, nwí ikaxí rinínyí bíni xdípxímaní. Nípiní xdírixini. ⁴ Segí nwí ikaxí rinípi xdírxífpimi dání Goríxo “Wé rónígfáyíneríni.” nearíwiníginri yarígfáyí ríxa Kiraiso tñní gwíniní íkwamíxinígfáriní. Goríxo wá níseawianri seainípi ríxa ríwímíni nímamoro yaríno. ⁵ Wíyíné e yarínagá aí nene Kiraisomí díní nívkwírorínípmi dání díní re ikwímonwíni, “Nwí ikaxí xdírxíwápmi dání maríái, Goríxo xewaníno nerínípmi dání ‘Wé rónígfáyíneríni.’ nearínífaríni.” nýaiwirane oyá kwíyípi ení síxí neaimíxífpimi dání díní e ikwímonwíni. ⁶ Ayí rípi searíniní. Ámá Kiraisí Jísaso tñní níkarínírná ríxa iyí símí sfo wákwíníjáná níkarínírnáraní, mívákwíníjáná níkarínírnáraní, ayí ananíní. E nerí aí Goríxo wimónarínípi oyaneyínírná epírxípi, ayí rípiríni. Kiraisomí díní nívkwírorínípmi dání ámayo díní sípí níwiro arírá wiarígfáriní.

⁷ Seyíné iwamífo Kiraisomí nuxdíroná ámá yamíyamúrónígfí níníroná aníni wíarí múroarígfáyí yapí nímóníro yagfáriní. E nero aí go searíronagí xwíyíá nepaxíní imónípi síni xixení mívxdaríno? ⁸ Díní seyíné agwí fá xírígfápi Goríxoníyá oimónfipoyinri wéyo fá seaumírinípmi dání aríá wígfápmi. ⁹ Ewayí xwíyíá ámaéne rarínwá rípi nání díní mópoyí. Bísíkerfá sínpími yísí bí onímíapi táná nímíni íkwianwí eapínáraríní. Seyíné yarígfápi apíniní mímónípa rení? ¹⁰ E nísearíni aí “Seyíné naní xixení imónípi nepírfáriní.” níseaiwirí nání díní sínjá neánariní. Seyíné Ámínáo tñní íkarínígfá enagí nání “Díní xegí bí mívírxí nioni xíríná axípi nívírxíráoi.” níseaiwirí nání díní sínjá neánariní. Ayá searemoaríno go go enagí aiwí “Goríxo ananí pírxí umamonfáriní.” nímónariní. ¹¹ Gí níríxímeáyíné, nioni yarínápi nání pírániní díní mópoyí. Nioni ámá wí rarígfápa xwíyíá yayí neainarínípi wáí nírímérírná nepa rípi nírírnáyí, “Jísasomí díní nívkwírorí aiwí iyí símí ení sfo wákwínípoyí.” nírírnáyí, pí nání gí Judayí síni xeaníní níkaríníno? Nioni nepa e níríni sínwíryí, Judayí “Kiraiso nene nání yoxáfpámí neapeiníni.” urarínápi aríá níníroná apímí dání símirítrí níníro óreámioapaxímaní. ¹² “Ámá ayá searemoarígfáyí wígfí iyí símí sfo nívákwíníro píni wíarígfápi sfo wívákwímí inayírxíni.” nímónariní.

¹³ Gí níríxímeáyíné, Goríxo gwí mívínígfáyíné oimónfipoyinri wéyo fá seaumíriníyíné imónínagá aiwí “Pí pí nání íepá neainarínípi yaníwá nání nwí ikaxí rinípi dání gwíniní neaikweawáriníneríni?” nýaiwiro apí mepa érixini. E mepa neróná díní sípí inarígfápmi dání xíxe arírá níga úríxini. ¹⁴ Nwí ikaxí nípiní, ayí xwíyíá ná bíni rípmi íkwíkwírxí iníni, “Jíwanínoxi

dijé sípí inaríjépa áamá wíyo ení axípi wiríini.” ríniñé apimi íkwíkwírí iníni. ¹⁵ E nerí aí seyíné apí miní s'wí xíxe s'wí níróga wíápíni mearíjépaníñé nimóníro xíxe rírómí inípríxíni nání íkwairí seaiaríjéni.

Íeapá winaríjépi dání epaxípi t'ni kwíyípi nipemeámi waríjépi dání epaxípi t'ni nániríni.

¹⁶ Nioní searíjépi, ayí rípi ríni. Goríxoyá kwíyípi xe níneaipemeámi ouníri síjwí níwiníronáyí, pí pí m'ñé seainaríjépi xe oneainíri epíríamaní. ¹⁷ Ayí rípi nániríni. M'ñé seainaríjépi, ayí kwíyípi xwámámí wimíni yarijéni. Kwíyípi ení m'ñé seainaríjépi xwámámí wimíni yarijéni. M'ñé seainaríjépi t'ni kwíyípi t'ni áamá m'ídím'dání nímeorí míx' inaríg'ápíni imóníjagí nání rarijéni. Ayínání kwíyípi xe níneaipemeámi ouníri síjwí níwiníronáyí, amípi m'ñé seainaríjépi dání oyaneýri seaimóníjépi ananí epaxí mimóníni. ¹⁸ Kwíyípi xe níneaipemeámi ouníri síjwí níwiníronáyí, jwí ikaxí eáníjépi x'ídp'ri nání gwíni m'iseayá ríni. ¹⁹ M'ñé inaríg'ápí nání áamá níy'ínéni síjání seaimóníni. M'ñé níwiníroná rípi yarijéni. Íw' iníro píaxí weánipaxípi ero rípeáníro nání yarijépi ero ²⁰ jw'ápími mewero ayá ero s'm' t'ni iníro míx'ni ríniro sípí dijé yaiwiníro míx' k'niro xíxewíám' ríniro ewáramóníro xepíxepá róníro ²¹ síjwí íw' winíro iníj' xwapí níni máná papík' ero papík' neróná uyíni ero xíxegíni apí apí imóníjépi ení ero yarijéni. Eníiná íkwairí seaijépa ámi axípi íkwairí oseaimíni. Áamá apí apí yarijéni, apíni imóníjépi ení yarijéni, ayí Goríxoyá xwioxíyo wí páwípríamaní. ²² E nerí aí áamá kwíyí Goríxoyápi xe níneaipemeámi ouníri yarijéni rípi yarijéni. Áamá dijé sípí wíro dijé nífá winíri níwayíroníro jwearo ayíni xe ó' oneaimópoyíni síjwí winíro ayá urímíxíro píraníjé wíro áamá dijé ujwíríaríjépi ero ²³ ayá rírimíxí wíaxí imóníro nípréániro yarijéni. Jw' ikaxí bimi dání apí nípi ríniñé bí “Mepaní.” m'iríni. ²⁴ Áamá Kiraisí Jisasoyá imóníjéni wíj' xámi nípi kwíni mimóníjépi —Apí sípí nání m'ñé winíro íeapá winíri yarijéni. Apí r'w' nímoríni ríxa yoxá pám'ni níyekwíroáro píkiaríg'awíni. ²⁵ Kwíyípi dijé níy'ím'ni ríxa síx' neaimóníjéni ení nání apí níneaipemeámi ouníri yarijéni oxídaneyí. ²⁶ Negí wíyí wíyíné míx' nímeakíni n'pa oyaneýi. S'm'í mainépa erane sípí dijé níyaiwinípa erane oyaneýi.

6

“Xíxegíni bí bí arírá inípríxíni.” uríjé nániríni.

¹ Gí níx'í meáyíné, segíyí wo uyíni éagi níwiní mearínyáyí, kwíyípi níneaipemeámi searíjéni sípí éomi awayíni saníonwírí ríxíni. E neróná seáyí e nímoníro “Sípi x'ó épa nene wí epaxenemani.” níyaiwípa éríxíni. Seyíné ení íw' axípi epíríxíni searíjéni. ² Segí wíyí dijé udud' winaríjéni imóníjéni wí wímeaqí níwinínyáyí, arírá wí ríxíni. Xíxe e inípríxíni. Seyíné e nerónáyí, jw' ikaxí Kiraisí ríjépi xíxeni t'ni yarijéni. ³ Áamá wo “Nioní seáyí e imóníjéni.” níyaiwinaríjéni aí o nepa seáyí e nímoníjéni, ayí xewaníro

yapí éwapínarini. ⁴ Woxini woxini dixí yariniþi píranini sɨwí anaxídiñe. E nerína xewaninɔxi “Apáni yariniþi.” nisimónirína ayí mɨxí meakíninipaxírini. E nerí aí amá wí tɨni ríraminiyí niniri “Nioni yariniþi wí yarigáþi tɨni xixeni mimónini.” niyaiwiniri mɨxí mimeakíninipani. ⁵ Niyíneni xixegíni segí yarigáþimi dáni seáimeanía enagi nani rariþini.

⁶ Amá xwiýá Gorixoyápi uréwapiyariniyí wigí amípi naní imóniniyí bi nimearo wigí uréwapiyariniþi bi mɨni wírɨxini. ⁷ Yapí re méwapínipa éríxini. Amá wí Gorixomi majimajía niwikárimána riperiri mepaxírini. Amá pí pi aiwá iwíá nura núfasána xixeni api miarigá enagi nani rariþini. ⁸ Amá feapá winariniþini yarigáýí, ayí amá omíniyo aiwá iwíá urarigáýí yapí imónino. Aiwá yó éþi miarigáþa wigí egáþimi dáni nimiriniþi nerína naniniþíríarini. E epírfa aí amá kwíyþi nipemeámi wariniþimi xídarigáýí wigí egáþimi dáni nimiriniþi nerína dɨni niyiniþi tígáýí imóniniþíríarini. ⁹ Amáyo naní niwiiá nuranényí, anini neainagi aí naní wiiariniwápi þini miwiáriþa éwanigini. Ení samini mneawepa neri þini miwiáriþa nerináýí, aiwá míwáina nanini mianíwá enagi nani searariniþi. ¹⁰ Ayinani sɨni epaxí nimónirína amá niyoni nanini wiíwanigini. Negí Ámináomi dɨni wíkwírogá nawini imónigáyo ayí anipaxí wianíwáýirini.

“Kiraiso yoxáþámi dáni neainiþi nánini mɨxí meakínipaxírini.” urini nánirini.

¹¹ Ríwamini nioni gí wé tɨni nearína xwéni xwéni neáa wariniþi rípi seyíne mí omíxíþoyi. ¹² Amá iyí sɨmí sío owákwínipoyiniri xixoyíþi seamearigáýí, ayí wigí winiyí “Apáni e imónigáýí rífa yarino?” oneaiawíþoyiniri sío seawákwianiro yarigáýirini. Ayí Judayí nene Jisaso yoxáþámi neainiþimi dɨni wíkwíroariniþi niñeanióna xeanini neaikáripírɨxini e yarigáýirini. ¹³ Ayí wí ŋwí ikaxí riniþi niþini xixeni yarigáýí mimóniniþi aiwí seyíne sío seawákwíþi nani wárxá imónaniro nani seyíne iyí sɨmí sío owákwianeyiniro wimónariniþi. ¹⁴ Ayí e yariniþi aí nioni pípi nani seáyí e nimeri rimiméni. Áminá Jisasi Kiraiso yoxáþámi niþerína neainiþi nánini niriþi yayí emíni. Ayí rípi nánirini. Kiraiso yoxáþámi neapeiniþimi dáni amá Gorixomi mɨxídarigáýí yarigáþi sɨni emía nani piyíniþi imóniri gí sɨwí winiþaé dáni “Wigí yarigáþi eni piyíniþi rífa imónini?” yaiwiri enini. ¹⁵ Sío niwákwínirína ayí ananirini. Miwákwínipa nerína ayí eni ananirini. Gorixó ami xegí kwíyþimi dáni sɨni wí oimónipoyiniri neaimixíþi, ayí anipaxí imóniniþi enagi nani searariniþi. ¹⁶ Amá nioni searariniþi aþi ía niþiriro xídarigáyo Gorixó wá wianiri niwayiróniro ŋweapíri nani wiiri éwiniþini. Isireri xíoyá imónigáyo eni e éwiniþini.

¹⁷ Nioni Jisasomi xídariniþi nani iwaní nimepeayigáþi igí ríxa niwenagi nani wiyíne nioni dɨni rífa niþepaxí ami bi mepa éríxini. ¹⁸ Gí niþixímeáyíne, Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianariniþimi dáni dɨni sɨxí oseamímoni. “E oeni.” nimónarini.

Payí Poro Epesasi ηweáyí nání eañnarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfá aní yoí Epesasiyo ηweagfáyí nání Poro eañnarini. Aní apí Esia p̄ropenis̄tyo nikw̄róniga un̄j̄ n̄ipimiñi seáyí e imónaḡp̄irini. Poro émáyí an̄im̄ini xw̄yífá yayí win̄pax̄f̄p̄i wáí nura nemerfná an̄j̄ apimi iwamfó eméiná Sabarfá ná woni e ηweañniḡini (Wáf wurimeiarigfá 18:18-21). E nemo ámí wí e wí e neméísáná ámí r̄fw̄yo e nání nurí n̄ηwearí uréwap̄iyarfná xwiogwí waú wo múron̄niḡini (Wáf wurimeiarigfá 19:1-41). E nemo ámí wí e emearfná omi fá n̄ixero gwí an̄tyo ηwirárfe dáni payí rina neari Tikikasomi wiowár̄n̄niḡini.

1 Poroni —Nioni Gorixo Kiraisi Jisasoyá wáf wurimeiar̄ñj̄ wo imón̄fw̄n̄ḡiniñi xegí ññj̄ t̄ñi n̄r̄f̄peañon̄ini. Nioni payí rina ámá Gorixoyá imónigfá Epesasi ηweáyíñé —Seyíñé segí nawíni ikár̄n̄igfó, Jisasoni nux̄f̄d̄iróná pír̄an̄ñj̄ ux̄f̄dar̄igfáyíñér̄ini. Seyíñé nání nioni payí rina neari mónapar̄ñj̄ini. 2 “Negí ápo Gorixo t̄ñi Áminá Jisasi Kiraiso t̄ñi wá seawian̄ri seyíñé n̄wayirón̄iro ηweap̄r̄i nání seañiri éisix̄ini.” nimónar̄ini.

“Kiraiso t̄ñi ikár̄n̄ñj̄waéne Gorixo nan̄j̄ imón̄ñj̄ apí apí neaññr̄ini.” ur̄ñj̄ n̄an̄r̄ini.

3 Gorixo ámá ññj̄ n̄tyim̄ñj̄ t̄ḡfáyí nimón̄iro an̄ñnamí ηweáfr̄ix̄iniñi n̄wim̄ix̄irfná nan̄j̄ wiñar̄ñj̄p̄i, apí n̄p̄ini Kiraiso t̄ñi ikár̄n̄ñj̄waéne r̄ixa neaññ̄j̄ enaḡi nání omi yayí uméwan̄ḡini. 4 O xw̄fári s̄ini mim̄ix̄im̄i dáni nene oyá s̄ñw̄fyo dáni siyikwí m̄in̄ñj̄waéne imón̄irane xw̄yífá m̄ineamear̄pax̄f̄ imón̄irane yan̄fwá nání Kiraiso t̄ñi nawíni ikár̄n̄ñj̄wápimi dáni fá ȳyam̄ix̄im̄i neaññniḡini. 5 O en̄iná dáni nene nání ññj̄ s̄ipí win̄j̄ enaḡi nání “Ámá nioni fá ȳyam̄ix̄im̄i wíáyí Kiraiso wiñf̄apimi dáni ḡí n̄iaíwí piax̄f̄ mem̄fáȳññj̄ wim̄ix̄im̄iḡini.” yaiwiár̄ñj̄niḡini. Xegí ññj̄tyo dáni “E éim̄iḡini.” n̄wimón̄r̄i nání e yaiwiár̄ñj̄niḡini. 6 Nene re n̄yaiwirane seáyí e umeañfwá nání e n̄yaiwiár̄r̄i en̄ñr̄ini, “O wá n̄neawian̄r̄fná bi on̄imiáp̄ m̄neawian̄f̄ nene o xegí ññj̄ s̄ix̄f̄ uyiño t̄ñi nawíni ikár̄n̄ñj̄waéne enaḡwi nání ‘Ayí eni x̄ixe n̄iñr̄ix̄ini.’ m̄wimón̄f̄ xegí xewaxo an̄pá w̄r̄énap̄ññr̄ani?” n̄yaiwirane seáyí e umeañfwá nání e n̄yaiwiár̄r̄i en̄ñr̄ini. 7 Nene Kiraiso t̄ñi ikár̄n̄ñj̄waéne enaḡi nání o yoxáfp̄ami n̄peri xegí ragí púfp̄imi dáni Gorixo gw̄ññj̄ nearoayirori xw̄yífá x̄oyápi n̄wiaikirane yar̄ñwáp̄i yokwarim̄f̄ neaññr̄i en̄ñr̄ini. E n̄neaññr̄fná Gorixo wá on̄imiáp̄ n̄neawian̄r̄i neaññr̄ani? 8 Oweo, aga wá ayá wí n̄neawian̄r̄ñj̄pimi dáni nearoayirori yokwarim̄f̄ neaññr̄i en̄j̄ enaḡi nání rar̄ñj̄ini. O ññj̄ émf̄ saim̄f̄ n̄imori am̄pí n̄ñi nání n̄ñj̄fá imón̄ñj̄o enaḡi nání 9 xewan̄ñj̄o e éim̄iḡiniñi wimón̄ñj̄p̄i t̄ñi x̄ixeni nerfná en̄iná dáni Kiraiso en̄f̄apimi dáni ámá nání e wiñm̄iḡiniñi en̄w̄peár̄ñj̄p̄i —Apí amáyá s̄ñw̄fyo dáni in̄im̄i imón̄ñj̄p̄irini. Apí nání nene wáf neaókim̄ix̄ññr̄ini. 10-11 En̄iná dáni en̄w̄peár̄ñj̄ apí, ayí am̄pí n̄ñi an̄ñnamí t̄ñi xw̄fárim̄f̄ t̄ñi imón̄ñj̄f̄ “Kiraisomi s̄mañw̄fyon̄ñj̄ in̄im̄f̄ wur̄ñnan̄fwá nání rimón̄ñj̄w̄ni?” n̄yaiwiwo x̄ixeni e imón̄fr̄ix̄iniñi en̄w̄peár̄ñj̄p̄irini. Sfá e en̄w̄peár̄ñj̄p̄i

imóníwíníngíní rínáríníngíyí nimóníríná oyá díní t́nì x́xeni e imónínfárínì. Pí pí o díní neñwíperíná “E éimíngínì.” níwimónírì yaiwiárínípi síwíá mé apí t́nì x́xeni yárarínípa eníná dánì Kiraiso t́nì ikáríníngwaéne nánì “Ámá ayí nioníyá imónífríxínì.” níwimónírì yaiwiáragípi t́nì x́xeni nerì e neaimíxínífrínì. ¹² Judayene —Ámá xámì Kiraisomì díní níwikwímore re yaiwigíáyí, “O neaiínípmì dánì Goríxo yeáyí neayimíxemeanfárínì.” yaiwigíáyí nánì nene xámì síngwí ípeníwaénerínì. Nene “Aga seáyí e imóníngò, ayí Goríxorfanì?” níyaiwirane seáyí e umeanfáwá nánì x́foyaéne neaimíxínífrínì. ¹³ Seyíné enì Kiraiso t́nì ikáríníngíáyíné enagí nánì xwíyí fá nepaxíní imóníngí yaní seaiapíngíápì —Apí Goríxo yeáyí seayimíxemeanfá enagí nánì yayí seainarínípirínì. Apí seyíné arfá níwiróná díní wíkwírófá enagí nánì Goríxo x́foyá imónífríxíníní xegí kwíyí símímaníyo dáníníngí “Níseaiapímfárínì.” rárínípi t́nì ikíyíníngí seaiárínífrínì. ¹⁴ Kwíyí neaiapínípi t́nì ríxa ikíyíníngí neaiáríníngagí nánì díní re moníwínì, “Goríxo ‘Níseaiimfárínì.’ ráríní sínì míneaiméanfípi t́nì x́xeni níneaiimfárínì. X́fo ‘Nioní t́nì níngwearo nioníyáyí imónífríxínì.’ yaiwiarínípi t́nì x́xeni imóníanfáwá nánì gwíníngí neaíkwamíxínífrínì.” Díní aníní e moníwínì. Nene “Aga seáyí e imóníngò, ayí Goríxorfanì?” níyaiwirane seáyí e umeanfáwá nánì xegí kwíyípi t́nì ikíyíníngí neaiárínífrínì.

“Goríxomì seyíné nánì ríxíní seauríyarínífrínì.” uríní nánírínì.

¹⁵⁻¹⁶ Goríxo apí apí e seaiíní enagí nánì nionì enì ámá wí re raríníngagí, “Epesasi ñweáyí Ámíná Jisasomì díní níwikwíroro ámá Goríxoyá imóníngíá ńnì nánì díní sípí wiaríníngí.” raríníngagí arfá wíngáé dánì nioní seyíné nánì Goríxomì yayí níwíayíríná wí ṕnì wíáraríníngamanì. Ríxíní nuríríná seyíné nánì díní nímorì ¹⁷ ríxíní re seauríyarínífrínì, “Negí Ámíná Jisá Kiraisoyá Ñwíáoxínì, seáyí e rímepaxí ápo Goríxoxínì, Epesasi ñweáyo ananì re wíífríxínì. Joxí díxí kwíyípmì dánì ayí díní émí saímí mopírì nánì síkí ḱí womíxírì díxí imóníngípi nánì x́xeni níngíá imóníngífá nánì wíá wókímíxírì éfríxínì.” seauríyarínífrínì. ¹⁸⁻¹⁹ Seyíné rípi rípi níyaiwiro níngíá x́xeni imóníngífá nánì ríxíní seauríyarínífrínì, “Goríxo nioníyáyí nimóníro nioní t́nì ñweáfríxíníní wéyo íá neaumíríní díní ikwímoaríníwápi, ayí apírífanì?” yaiwiro “X́foyaéne awíaxí imóníngí neaímeanfápi —Apí ayá t́ngí símí símí e mepaxí imóníngípirínì. Apí, ayí apírífanì?” yaiwiro “X́foyá ení síxí eáníngí pírí míwíáíkipaxí imóníngípi —Apí aga seáyí émì imóníngípirínì. Ámá x́fomì díní wíkwíroaríníngíáyó díní síxí wímoarínípirínì. Apí, ayí apírífanì?” yaiwiro epírífa nánì o segí díní wíá seaókímíxínífa nánì omí ríxíní seauríyarínífrínì. X́foyá ení síxí eáníngí díní wíkwíroñwaéne síxí neaímoaríní apí pípi marfáí, ²⁰ ení síxí eáníngí Kiraiso xwáripáyo dánì owíápínímeanírì síngí wímíxírì anínínamí x́foyá wé náúmínì oníweanírì wímíxírì enípi, ayí x́fomì díní wíkwíroñwaéne díní síxí neamímoaríní ax́pínífrínì. ²¹ Wé náúmínì ñweaníngò, o gíyí gíyí seáyí e nimóníro wíníyo seáyí e umeníweaaríníngíáyoraní, gíyí gíyí néní t́ngíwaéne nimónírì oníweaneyíníngí yaríníngíáyoraní, gíyí gíyí ení eáníngí nimónírì omeníweaneyíníngí yaríníngíáyoraní, gíyí gíyí ámíná nimónírì yaríníngíáyoraní, pí pí yoí omíníngí x́xegíní yaríníngíáyó níwíróro

niseaniri nani yeayf seayimixemeañfmani. Ámá wí aí wigf egfápi nani weyf mímearinipa éfrixiniri anipa yeayf seayimixemeañfirini. ¹⁰ Ayf rípi nánirini. Agwi nene imóninwápi Gorixo neaimixinenerini. Kiraisi Jisaso tñi ikárininwaéne neaimixinif enagf nani “Imirinif mimóninipini éfrixini.” yaiwinifpi —Apf eniná dani repearinifpirini. Apimi xdfrixiniri neaimixinenerini.

“Kiraiso Judayene tñi émayfne tñi nawini neakumixárinifirini.” urinif nánirini.

¹¹ Ayinani eniná seyfne segf sénaiwa seaxirigfe dani éma imónigfáyfne —Seyfne nani Judayf re seararigfáyfnerini, “Iyf sfmf sfó mwákwínigfáyfirini.” seararigfáyfnerini. E niri-ro aí “Iyf sfmf sfó wákwínarinwaénerini.” rinarigfáyf yarigfápi, ayf Gorixoyá wé tñi marfái, ámá wé tñin wákwínarinigfápirini. Seyfne eniná imónagfápi nani sñi dñf oseainini. ¹² Íná Kiraiso tñi mikumixinif xegf bi nimóniro ná jfamfinif nweaagfárinif. Gwf Isireriyfá imónigfári —Ari Gorixo nioniyári oimóniri fá yamixinifirini. Ari tñi seyfne wigfyf wí imónagfámani. Xwyfá gwf arimi sfmimanif e dani “E niseaimfárinif.” réroarinifpi seyfne eni niseakumixiri mímearagfyfnerini. Seyfne ámá Gorixomi mixdarigfáyf tñi nikumixinironá rfwéná nanf apf neaiméanfárfaniri dñf nikwímoro xwayf naniri nweaagfámani. Gorixo nani bi nifjá imónagfámani. ¹³ Eniná seyfne e nimóniro Gorixo tfámni ná jfamfinif nweaagfá aiw agwi riná Kiraisi Jisaso tñi nawini ikárinigfá enagf nani o niseapeirfá xegf ragf púfpimi dani nipemeami Gorixo tñimni anwi éninif seabinifirini. ¹⁴ Émayfne Judayf tñi sñi sfmf tñi minipa efrifa nani pifyf neawfirinifirini. E nerfna émayfne Judayf tñi sfmf tñi inagfápi, apf xwfnáninif niseamudfomorif pfonifpi xfo péfpimi dani xwfná nipineamorfinif nerf ámá apiaú siyikf ná binif imónipfisi nani imixinifirini. ¹⁵ Xwfnáninif niseamudfomorif pfonifpi —Apf nwf ikaxf éaninifyo “E éfrixini. E éfrixini.” niri-ri sekaxf nira unifpi tñi “E mepani. E mepani.” niri-ri nwf ikaxf nira unifpi tñi ayo éaninifpirini. Apf rixa sñiwiá imixinifirini. Ayf émayfne tñi Judayf tñi ámá apiaú nionif tñi nikárininifpimi dani siyikf ámá sñif ná binif oimóniri nwf ikaxf éaninifpi sñiwiá imixinifirini. E nerfna ámá apiaúmi pifyf wfinifirini. ¹⁶ Yoxáfpami penfpimi dani ámá apiaú sfmf tñi inagfápi xwapfá eaáririf siyikf ná binif oimóniri nikumiximáná Gorixo tfámni nipemeami urif emfániri nwf ikaxf éaninifpi ná mayf sñiwiá imixinifirini. ¹⁷ O nibirif émayfne, Gorixo tñif ná jfamfinif nweagfáyfne tñi Judayf, o tñif anwi éninif nweagfáyo tñi wáf re searinifirini, “Niyfnenif tñi nawini imónipfiri nani rixa pifyf seawfirinifirini.” searinifirini. ¹⁸ O, negf wo imóninjo ápo Gorixo tfámni nweanagf nani Judayene tñi émayfne tñi ananif xegf kwifyf neiapinifpimi dani ananif o tñimni upaxf imóninwinif. ¹⁹ Ayinani seyfne sñi wí enifyfne mimóninjo. Sñi xenjwyfne mimóninjo. Oweoi, rixa ámá Gorixoyá imónigfáyf tñi kumixininjo. Rixa Gorixoyá fwaxé wiyfneninif imóninjo. ²⁰ Ayf rípi seararinif. Gorixo anif wiwá nimirfina wáf wurimeiarigfáwa tñi wáf rókiamoarigfáwa tñi nitwayirómáná émayfne eni seayf e niseaikwiárfmáná nimirá peyarinifpinif imónini. Anif iwá nani sñá xámá nitwayirorif tñinjo, ayf Kiraisi Jisasorini. ²¹ Anif niwáni o enfpimi dani piráninif níkiróniga urif xwé nimóga

uri yaríḡagí nání aḡí ḡwá Ámínáo nání wíwá imónaríní. ²² Émáýné ení Kiraiso t́níní ikáríníḡfáyíné eḡagí nání o aḡí Goríxo xegí kwíýpimí dání ḡweanfá nání iwá nímíra nípeyiríná x́oyá síyikí imóníḡfá wíníýf t́níní níseakumíxírí nímíra peyaríní.

3

“Goríxo yumíí eḡwípeáragí wá wókímíxíwíníḡínírí nírfépeaḡíríní.” uríḡf náníríní.

¹ Goríxo émáýné t́níní Judayene t́níní nawíní neakumíxíḡí eḡagí nání Poroní —Nioní Kiraisí Jisaso nání émáýné wáf searímearíḡagí nání ḡwí nḡwíráríḡfoníríní. ² Ai “Goríxo nioní wá níníwianírí émáýné wáf searímífa nání nírfépeaḡí nání seyíné ríxa arfá rfa wífwíxíní?” nímonaríní. ³ Xwíýfá nene yumíí neaimóníḡí Goríxo wáf nókímíxíḡagí nání apí nání níjfa imóníḡíní. Apí nání ríxa bí onímíapí rfwamíḡf nearí searííní. ⁴ Seyíné apí ífa níroróná re yaiwipaxíríní, “Goríxo eḡíná dání e éímíḡínírí yumíí yaiwíárírí Kiraiso aḡwí ríná neaimíxírí eḡí nání níjfa Poro imóníḡí, ayí apírífaní?” yaiwipaxíríní. ⁵ Ámá eḡíná dání neweáa baḡfáyí apí nání xe níjfa oimóníḡpoyínírí wáf wókímíxíḡímaní. E mepa nerí aí aḡwí ríná kwíýpimí dání xegí wáf wurímeiaríḡfawamí t́níní wáf rókiamoaríḡfawamí t́níní yumíí eḡwípeáragí apí nání ananí wáf wókímíxaríní. ⁶ Yumíí Goríxo eḡwípeáragí wáf neaókímíxíḡí, ayí ríḡíríní. Émáýné xwíýfá yayí neainaríḡíḡpimí dḡḡf níkwíroróná Kiraisí Jisaso t́níní nawíní ikáríníḡfáyíné imóníḡfápimí dání seyíné Judayí t́níní nawíní Goríxo ipímóaríḡí meapaxí imóníro ayí t́níní níkumíxínímáná síyikí ná bí níní imóníro Goríxo “E níseaimífaríní.” símímaḡíyo dání réroaríḡí ayí t́níní nawíní seaímeapaxí imóníro eḡfáyínéríní. Yumíí Goríxo eḡwípeáragí wáf neaókímíxíḡí, ayí apíríní. ⁷ Goríxo xwíýfá apí wáf nurímeíwíníḡínírí nínírféaríná “Omíḡfíníḡf e níínífa nání wá níwianírí anípa e owíimíní.” yaiwíḡí t́níní xíxení níírí “Eḡf síxí owímíxímíní.” yaiwíḡí t́níní xíxení níírí nerí nírfépeaḡíríní. ⁸ Ámá Goríxoyá imóníḡfáyo onaxíýkwíní imóníḡáoní, ayí nioní imóníḡá aiwí o émáyo awíaxí xegí bí imóníḡf Kiraiso neaiíní —Apí aḡa seáyí émí imóníḡf eḡagí nání ámá wíḡf dḡḡíyo dání wí “Ayí apírífaní?” yaiwipaxí mímoníḡíḡíríní. Apí nání wáf urfwíníḡínírí Goríxo wá apí e níníwianírí nírfépeaḡíríní. ⁹ Ámá Goríxo ayo e wíímíḡínírí yumíí yaiwíáragí nání re yaiwíḡífa nání, “Goríxo neríná x́o yaiwíáragí t́níní xíxení eḡírfaní?” yaiwíḡífa nání wáf wókímíxíwíníḡínírí ení nírfépeaḡíríní. Xámí Goríxo —O amíḡí ńníní imíxíḡoríní. O ínímí ríḡí yaiwíáragí nání, “Ámáyo yeáyí uyímíxemeámífa nání apí éímíḡíní.” yaiwíáragí nání “Ámá xe ananí níjfa oimóníḡpoyí.” míyáiwí yumíí níwífa wáḡíríní. ¹⁰ Aḡwí ríná aḡfna t́ḡfímíní néní t́ḡfáyí t́níní ámíná imóníḡfáyí t́níní Goríxo ámá xíxegíní imóníḡfáyí níkumíxímáná síyikí ná bí níní wímíxaríḡagí síḡwí níwíníróná “Níjfa xíxegíní Goríxo imóníḡí síxí ínínáná níkwíóámíḡa eaaríḡí yapí rfa imóníní?” yaiwíḡífa nání eḡíná dání ámáyo yumíí níwífa wáḡíríní. ¹¹ Apí e neríná x́o eḡíná dání “E éímíḡíní.” yaiwíáragí —Apí neḡf Ámíná Kiraisí Jisaso neaiíníḡí

dáni xixeni yárinjþirini. Apí tñni xixeni enjningini. ¹² Kiraiso tñni níkárinirane nání ayá igigí mé epaxíriní. “Gorixomi rixinjí bí ouraneyí.” níneaimóniríná omí dñjí níwíkwírorinjípimí dání “Ananí aríá neainjoi.” níyáiwirane o títáiníninjí nurane rixinjí urípaxí imóninjwiní. ¹³ Ayínání nioní re osearimíni, “Nioní seyíné arírá seaimínirí yarínjápí nání xeaninjí rípi nímeáípi nání Gorixomi nuriróná anígwi manj ríninjí meaárinaniginírí kikiíá mepaní.” osearimíni. Nioní nímeáípi, ayí apimí dání seyíné seáyí e imónipírífa nání nímeaarinjagí nání seararinjini.

“Gorixo enj síxí seáimíxíwíniginírí seauriyarínjini.” urínjínánirini.

¹⁴⁻¹⁵ Ayínání nioní ápo Gorixomí —O gwí arí arí anjnamí njweagíáyorani, xwárími njweagíáyorani, ayo níyoní emeanjorini. Omí rixinjí urimínirí nání xóminjí níyíkwirí re urarínjirini, ¹⁶ “Joxí Epesasi njweáyo joxiyá kwíyípipimí dání enj síxí weámíxeí. E neríná joxí píraninjí rixídipírífa nání seáyí e xewaníjoxí níknírí imóninjípi tñni wigí dñjí enj síxí weámíxeí.” urarínjirini. ¹⁷ Ámá anj wíwámí nípáwiríná yarígíápa Kiraiso segí dñjí wíkwíroarígíápimí dání níwíapírí oseanjanírí rixinjí “Enj síxí weámíxeí.” seauriyarínjini. Íkíá xwíáyo pípijé níwárirí xáiwí roarinjpa seyíné ení axípi e nero Gorixo wá seawianinjípimí pípijíninjí níwáíro xáiwí rófríxinírí seauriyarínjini. ¹⁸⁻¹⁹ Seyíné e nímónirónáyí, ámá Gorixoyá segí wíníyí níní tñni Kiraiso nene nání dñjí sípí wiarínjipi —Dñjí sípí o wiarínjipi ámaéne negí wíyo wiarínjwápi tñni xixeni mímónini. Apí aga seáyí e ná émi imóninjípirini. Apí nání ámá níjía nímóniro aí “Yoparí e iyí rimónini?” nírirí níjía xixeni mímónipaxípirini. Apí nání seyíné dñjí nímore “Ayí apí ipí rimónini?” yaiwípíríarini. E nerónáyí Gorixo nímónirí yarínjipi nípiní nání dñjí síxí seáimopaxíriní. ²⁰⁻²¹ Gorixomí —O nene rixinjí nuríranéná “E neaiií.” urírane “E epaxoríani?” yaiwirane yarínjwápiní neaiipaxomaní. Xíoyá enj síxí eáninjípi ríxa neamímonjýo dání aga seáyí émi wíarí múropaxí imóninjípi neaiipaxorini. Omí Kiraisí Jisasoyá síyikí imóninjwaéne, o tñni nawíní ikárininjwaéne íníná aninjí miní yayí numéra úwaniginí. Ámá ríná dání gíní gíná njweanjwaéne yayí numéra waníwá nání imónáríwíniginí. “E éwaníginí.” nímónarini.

4

“Kraisoyá síyikí imóninjwaéne oyá warárí imóninjwiní.” urínjínánirini.

¹ Ayínání Ámínáo nání wáf rímearinjápimí dání gwí níjwírárígíoni enj rírémíxí bí rípi oseaimini. Ámá wí seyíné emearinjagífa sínjwí níseaniróná dñjí re seaiaiwípírífa nání, “Gorixo ayí nanj e imónífríxinírí wéyo íá umírínjipi tñni xixeni ayo rífa yarínjoi?” seaiaiwípírífa nání íá seaumírínjipi nání dñjí nímore píraninjí éfríxiní.

² Yunígíáyíné imónífríxiní. Ámáyo awayini méfríxiní. Ámá wí uyíní níseaikárinínáyí aí xe oneaikárpoyínirí sínjwí wínífríxiní. Ayí nání dñjí sípí níseairínjípimí dání íkwianjwí weapínífríxiní.

³ Kwíyí Gorixoyápi seyíné nawíní ikárinipírí seakomíxinjé enjagí nání píyíá seawírínjýíné gwiaumí nírininjípimí dání aninjí apiní e

imóníwanínginíro xaiwí fá xiríírixini. ⁴ Ayí rípi nání seararini. Wará Jisasoyá siyikí imóníjwaéne imóníjwárí ná wírini imóníjwini. Kwíyí nineneni neámeañípi eni ná bini imónini. Gorixo nioniyá oimónípoiñirí wéyo fá níneaumíríná “Xífo neaiiníápi, ayí apírífaní?” yaiwiani nání neaimíxini bini bini mimóní axípi imóníjagí nání díní “E neaiiníáriní.” níyaiwirane wikwímoariniwápi eni ná bini imónini. ⁵ Negí Ámináo eni ná wonirini. Díní wikwíroariniwápi eni ná bini rini. Wayí Kiraisomi díní níwikwírómaná meariniwápi eni ná bini imónini. ⁶ Gorixo —O ámá níni emeajorini. Omi níni símaríwíyónini wúrínigíforini. Niyoni xífo wimónarini pimi dání wimíxarini. Niyoni díní ukíkayorini. O eni ná wonirini.

⁷ Api nípi ní bini ná bini nimóga unagi aiwi o Jisasoyá siyikí imóníjwaéne wá níneawianirí ayí e epaxí e epaxí imóníírixinirí síxí neamimónípi xixegíni síxí neamimóníriní. E neríná sípí míneai Kiraiso wá níneawianirí neaiinípi tñni xixeni neamimóníriní. ⁸ Ayínáni Bíkwiyo dání Kiraiso nání re nírinirí eánini, “O émi nání nípeyiríná pikiorápiíyí aga ayá wí nímera yiri ámáyo wá níwianirí anípa bí mání wirí eníriní.” Bíkwiyo dání e nírinirí eanini. ⁹ Xwíyí fá “O émi nání nípeyiríná” riniñípi pí nání riniñí? Ayí o síni añínamí nání nípeyipa neríná xámí xwíárimí inírwámíni piyíñí siwí añímní wepíniño enagi nání riniñí. ¹⁰ Wepíniño, ayí peyiño axorini. Nípeyiríná amípi níni Gorixo “E imóníwiniñíni.” yaiwiariniñípi xixeni imóníni fá nání oemirí añí píriyo wiárfí seáyi ríwámíni peyiñinigini. ¹¹ Xwíyí fá nioní mñí iróá rípi, “Ámáyo wá níwianirí anípa bí mání wirí eníriní.” mñí iróá api, ayí rípi nánirini. Kiraiso ámá wíyo wáf níuríméírixinirí wimíxiniñíriní. Wíyo wáf nírókiamóírixinirí wimíxiniñíriní. Wíyo síni Gorixomi míxídarigíáyo áwaní níuríroná ófíniñí imopírí fá nání mísfí imóníírixinirí wimíxiniñíriní. Wíyo ríxa Gorixomi xídarigíáyo umenwearo uréwapíyiro érírixinirí pasítá wimíxiniñíriní. ¹² Gorixoyá imóníjwá nineneni xixe arírá inípaxí imónaníwá nání woneni woneni api api e níneaimíxa uníriní. Kiraisoyá wará nene iníjwárí sayá nimóga uní fá nání xixe arírá inípaxí imónaníwá nání api api e níneaimíxa uníriní. ¹³ Nene Gorixo api api e níneaimíxa uní pimi dání xewaxomi díní axípi wikwírorane o nání xixeni níjí fá imónirane neranéná bini bine maríáí, axeneni imónaníwáriní. Yóí Kiraiso imóníjpi nene eni api tñni xixeni imónaníwá nání api api e níneaimíxa uníriní. ¹⁴ Gorixo api api e níneaiia uní enagi nání agwí nene síni píopia yapí imónípaxí mimóníjwini. Ewé imeamíkwí neríná mamówarirí mífeyoarí néra wariniñípa, imíñí neríná níxemi urí níxemi birí néra wariniñípa nene eni axípi síni e epaxí mimóníjwini. Xwíyí fá nepa mimóníñí xegí bí xegí bí nearéwapíyaníro yarigíápimi dání síni níxemi neaurí níxemi neabirí epaxí mimóníjwini. Ayí rípi seararini. Ámá nepaxiniñí nimóníro wigí ináyíniñí nimóniriniñí pimi dání yapí nearéwapíyaníro éfáyo síni arí fá yímgí wipaxí mimóníjwini. ¹⁵ E mimónípa nerane xixe wá níwianeniránéná xwíyí fá nepa rarigíápiní fá xiríwaníngini. Api níxíriránénáyí, nene pí ní neríná yóí imóníjwaéne nimóga nurane Kiraiso tñni pírániñí kumíxínaníwáriní. O wará imóníjwaéne nání mñíyí imónini. ¹⁶ O mñíyíniñí imóníjwáni oya siyikí imóníjwaéne

xfo neaimixarinqpimi dani we sikwi upikwi sanwi ayf niwikwifroniri imoninqpaninqf imoninqwini. Api nipiini e imonifwiniqiniiri imoninqpif tfini xixeni nerinqfo dani ikwifronini. Api api e imonifwiniqiniiri imoninqpif tfini xixeni nero dinqf sipi ninirfnayf, wara niriini xwe niwiaroa uri enj sixf iniri nera unfarini.

“Xami yagfapi yara nipimoro sinj bi qwirarinfrixini.” urinqf nanirini.

¹⁷ Ayinani nioni Aminao tfini ikarininqaoni ikwairif bi oseaimini. Ama Gorixo nani majfa imonigfayf yarigfapa sin mepa efrixini. Ama ayf amipi surfma imoninqpif naniini dinqf moarigfayf enagi nani rariqini. ¹⁸ Sipipi nani dinqf nimore nani wigf dinqf sfay yimixinarigfarini. Majfa ikariniro dinqf wakif iniro yarigfa enagi nani dinqf nyiminqf Gorixo ama xfomi dinqf wikwifroarigfayo sixf uyarinqpif tfgfayf mimoninqoi. ¹⁹ Wigf dinqf sinqaninqf imoninqagi nani ayá bi yarigfamani. “fwf inanfwa nani rfa imoninqwini?” nyaiwiro simf xeadfpénarigfarini. Pí pí piaxf weanipaxf imoninqpif ai sin me wiari yarigfarini. ²⁰ Ayf e yarinqagfa aiwi seyne Kiraiso nani nisearéwapiyirina wi e searéwapiyigfamani. ²¹ Nioni re nimonarini, “Seyne Kiraiso nani rixa arfa wigfarini. Ama Jisaso tfini ikarinigfayf epaxf imoninqpif rixa searéwapiyigfarini.” nimonarini. Ama Jisasomi xfdarigfayfin nepaxinqf imoninqpif nani nijfa imonigfa enagi nani rariqini. ²² E efrixiniri rixa searéwapiyigfapi, ayf rpirini. Seyne sin Jisasomi dinqf miwikwifropa nerina sipi imonagfapi —Api seyne sipi nera wagfapimi dani sinqani imoninqpifirini. fwf nani minqf inarigfapimi dani xwirfa seaikixeminiiri nani yapf seaiwapiyiminiiri enqpirini. Api yaraninqf pfmofrixini. ²³ Ami bi seyne rixa searéwapiyigfapi, ayf rpirini. Segf dinqf moarigfapi ami sinj bi yarfó infrixini. ²⁴ Ami bi searéwapiyigfapi rpirini. Seyne ami ama sinj oimónfpoyiniiri Gorixo seaimxiyifpi —Api Gorixo xewaninqo imoninqpa imoninqpifirini. E nimonirona nepaxinqf nimonirinqpimi dani we roninqf ero Gorixo wimonarinqpif ero epaxpirini. Api seyne qwirarinfrixini.

Enj rirémixf bi wijf nanirini.

²⁵ Ayinani segf yapf rariqfapi emi nimomana woxini woxini ama seaimearigfa giyf giyo xwiya nuririna nepaxinqpini urfrixini. Nene Kiraisoya wara axrimi danfninqf ninirane xixe ikwikwif ininqwaene enagi nani rariqini. ²⁶ Seyne wikf niseaoniri aiwi wikf seaonfpimi dani “Xe sipi oemini.” nyaiwiri e mepa efrixini. Wikf xwapf ayá wi noga mupa efrixini. Sini niseaonirfnayf, sogwf ipfmeaf e dani pfini wiarfrixini. ²⁷ E nero obo ayf fwf efrixiniri xe yapf oneaiwapiyiniiri sinwf miwiniqa efrixini. ²⁸ fwf mearigfayf ami fwf bi mamepa efrixini. E mepa nero rfwf nirkwinimana wigf we tfini ominqf xixeni imoninqpif nero ama amipi nani dfwf ikeamónarigfayo arira winiqiniiri efrixini. ²⁹ Segf manfyo dani sipi xwiya bi ai mriqa efrixini. Ama pí pí xwiya uripaxf imonigfayo wigf imonigfapi tfini xixeni nuririna dinqf sixf inipaxf imoninqpini urfrixini. Gini gina nurirona nanf owimxaneyiniro nani dinqf wfá wonipaxf imoninqpini urfrixini. ³⁰ Seyne sipi nerinqpimi dani kwiyf Gorixoyapi dinqf rfa uxepaxf imoninqpif wi mepa efrixini. Kwiyfpi, ayf sfay yoparfi

Gorixo gwñinñí seaikweanfa nání ríxa ikíyinjñinñí seaiárinñipi enagi nání seararinñini. ³¹ Dññí wí sfá miyikínipa éfríxiní. Míxí wí rípxá mimónipa éfríxiní. Wikí rfa ápiáwñinñí mónipa éfríxiní. Xwamiání wí mepa éfríxiní. Xwíyápai wí muñwiráripa éfríxiní. Sfíní tñní wí mñwipa éfríxiní. ³² Apí apí mepa nero xíxe dññí spí iníro wá wianéiro éfríxiní. E neróná Gorixo Kiraiso seaiinjñipimi dání segí wikárigfápi yokwarímí seaiinjñipa seyñé ení xíxe yokwarímí inífríxiní.

5

¹ Seyñé niaíwí Gorixo dññí síxí seayinjñíyñé enagi nání omí ikanñí wíaxídfríxiní. ² Kiraiso —O ámaéne nanñí neaimíximñinñí nání yoxáfpámí xe onípíkípoynñinñí nerfná Gorixomí pñyá wírfamígnñinñí rídiyowánñí nínñí omí sinadñí nanñí weañorñí. O nene nání dññí spí nñwirfná neaiinjñipa nene ení pí pí neranéná “Ámáyo dññí spí nñwirinjñipimi dání rfa yarinjwíni?” nñyaiwinñrane nanñí wíiwanígní.

³ Seyñé ámá Gorixoyá imónígfáyñé enagi nání ámá wí seyñé nání rípi rípi rípxá oimónípoynñinñí síñwí mñwñinñipa éfríxiní, “Ayí fwí apí inígfawixíni. Piáxf weánpaxá apí egfawixíni. Amípí wí mñeamúropa oenñí anñí miní yaríñoi.” Apí apí rípxá oimónípoynñinñí síñwí mñwñinñipa éfríxiní. Seyñé apí apí wí mepa éfríxinñinñí seararinñini. ⁴ Seyñé ríperírf nñróná xwíraimímí inñí bñ mñripa éfríxiní. Spí ikaxfraní, xwíyá miponñífraní, bñ mñripa éfríxiní. E mepa nero Gorixomí xfo seaiinjñipi nání yayí wífríxiní. ⁵ Seyñé rípi nání ríxa nñfá imóníñagfa nání raríñiní. Ámá fwí inarígfáyfraní, wigí xwioxíyo piáxf eámíxnarígfáyfraní, ámá amípí wí mñeamúropa oenñí anñí miní yarígfáyí —Ayí amípí mñeamúropa oenñí yarígfápi wigí ñwfnññí nímíxíro mearígfáyfríni. Ámá ayfraní, ayí nñnyí wo aí Kiraiso tñní Gorixo tñní awaúyá xwioxíyo wí nññweaníámani.

“Gorixoyá wíá ókinñipini néra eméwanígní.” uríñí náninñini.

⁶ Seyñé spí apí apí oépoynñinñí yapí searepísipífríxinñinñí awínñí ñweáfríxiní. Ámá Gorixomí manñí wíaikiarígfáyí apí apí yarígfáyí enagi nání o xegí wikí wónñípi pñí umamonfa enagi nání seararinñini. ⁷ Ayínání seyñé ayí tñní nñkumíxinñiro mepí mñtñinñipa éfríxiní. ⁸ Eníñá seyñé spí apí apí néra nuróná sfá yinñífmñinñí emeagfáyñé imónagfa aí agwí ríná Ámínáo tñní níkarínñinñipimi dání wíá ómíxinñíñe emearígfáyñé imóníñagfa nání seararinñini. Ayínání wíá ómíxinñíñe yarígfá wíyñénñí nímóníro éfríxiní. ⁹ Ámá wíá ómíxinñíñe emearígfápmi dání pí pí nanñí imóníñpíraní, pí pí wé rónñí imóníñpíraní, pí pí nepa imóníñpíraní, nñpñni yarígfá enagi nání raríñiní. ¹⁰ Apí apí nerónáyí, Ámínáo wimónaríñipi nání éwapññfríxiní. ¹¹ Ámá sfá yinñífmñinñí emearígfáyí tñní níkumíxinñiro spí ayí yarígfápi —Apimi dání ámáyo nanñí wí wíipaxá menñni. Apimi dání ámá xwírfáni ikíxénipaxápi imóniní. Apí mepa éfríxiní. E mepa nero ámá nñní “Sfá yinñífmñinñí emearígfáyí yarígfápi spí rfa imóniní?” oyaiwípoynñinñí uyíwí wíánñí wómíxífríni. ¹² Fwí wigí yumá yarígfápi nerfnání marfái, sa apí nání nñríná aí ayá neainpaxá enagi nání xwíyá rípi nñríní eáapimi neámíméni. ¹³ E nerí aí amípí ámá yarígfáyo wíá wómíxáná “Apí nanñí rfa imóniní? Spí rfa imóniní?”

yaiwipaxfrini. Wíá wómixána amípi sijnáni nimónirinjipimi dání wíá ónarinj enagí nání rarinjini. ¹⁴ Ayínáni áamá sipí yarigfáyo xwiyá rípi Bíkwyo dání urinini, “Sá wení roxiní, ríxa ríkewónei. Áamá piyí wegfe dání ríxa wiáfnímeaí. E éána Kiraiso wíá rómixiníjoí.” urinini.

¹⁵ Ayínáni seyíne nemeróna sijnwí tñni nemero majfá nikárinri yarigfáyí yapí mé dñj émi saímí moarigfáyí yapí éfrixiní. ¹⁶ Ríná áamá sipí xwapí ayá wí yarigfíná enagí nání seyíne siní naní imóninjipi epaxíná imónijnányí, e éfrixiní. ¹⁷ Ayínáni agwí seyíne xaxá nikárinpa nero Ámináo “E éfrixiní.” wimónarinjipi nání nijfá oimónaneyinro éfrixiní. ¹⁸ Iniígí papíkí yarigfápi xwapí ninro papíkí mepa éfrixiní. Xwirfá seaikxepaxí enagí nání seararinjini. Goríxo wimónarinjipi yanfá nání xfoya kwíyipi xe neaxixérówiniginri éfrixiní. ¹⁹ Seyíne xwiyá nriinroná soní Goríxo neaiinjipi nání rininjipi tñni seaní Kiraiso nánipi tñni soní oyá kwíyí nánipi tñni nriro rinfrixiní. Ámináomi yayí numeróna maní tñni soní nriro aí dñj tñni ení rfrixiní. ²⁰ Pí pí seyíne seaímeaarinjipi nipini nání ápo Goríxomi yayí wírxini. “Negí Áminá Jisasi Kiraiso tñni ikárininjagwí nání yayí wipaxrfani? Oyi, e epaxfrini.” niyaiwiro e éfrixiní. ²¹ Nene arfá nriwirane wáyí winwáo Kiraiso enagí nání simanjwíyóninjí xixe yeáyí urinifwaniginí.

Wigí xiepiwami urinjipi nánirini.

²² Xiepiwayíne, Áminá Jisasi simanjwíyóninjí yeáyí wurfnarigfápa segí oxowamí ení simanjwíyóninjí yeáyí wurfnfrixiní. ²³ Kiraiso áamá xfoya siyikí imónigfáyo —Ayo gwíinjí roayironí enagí nání xfoya warárininjí imóníjoí. Ayo Kiraiso mñjyíninjí wimóninjípa oxowa wigí apixíwayá mñjyíninjí imóninjagí nání rarinjini. ²⁴ Kiraisoyá siyikí imónigfáyí xfómi simanjwíyóninjí wurfnarigfápa apixíwayíne ení segí oxowa pí pí nání searána arfá niwiro simanjwíyóninjí wurfnfrixiní.

Wigí xiagwowami urinjipi nánirini.

²⁵ Xiagwoyíne, Kiraiso xegí siyikí imónijyí nání dñj sipí niwirí arírá winfá nání xe yoxáfpami onipikípoyniri enípa oxoyíne ení segí apixíwamí dñj sipí wírxini. ²⁶ O e nerfína xegí siyikí imónijyí pípi imóníwiniginri marfái, “Dñj wíkwíronwini.” ráná ígfá eámoníipimi dání ikwiránáninjí oimónípoyniri enífrini. ²⁷ Xfoya siyikí imónijyí xegí smimaníminí nñwirárinríná imírinj mimóninjagí owinimíniri e enífrini. Rapírapí midunípa erí kíkwinwí meakínípa erí eníyí yapí imóninjagí owinimíniri erí siyikwí mínípa erí xwiyá meárinípaxí mimónípa erí enagí sijnwí owinimíniri erí e enífrini. ²⁸ Ayínáni oxoyíne woxini woxini jiwanijoxi dñj sipí ninri piráninjí menarinjípa segí apixíwamí ení dñj sipí niwiro piráninjí uméfrixiní. Meánigfípimi dání wará ná biní imóninjagí nání áamá xiepími dñj sipí niwirfína xfo ení nawíní dñj sipí inarinjí enagí nání rarinjini. ²⁹⁻³⁰ Nene nijfáriní. Xegí waráipimi áamá go peá mónarinjirini? Oweoi. Kiraiso xfoya warárimí dání síkwí wé iníjyíninjí imóninjagwí nání xfoya siyikí imóninjwaéne piráninjí neamearinjípa áamá fñni ení axípi aiwá nriro piráninjí menarinjí ero yarigfá enagí nání rarinjini. ³¹ Bíkwyo dání re nriinri éánini, “Ayínáni oxo xaníyá pñni nriwárimí xegí apixí tñni níkumixinírná siní xixegíni mimóní ná ayí ná biníinjí

imónarigírini.”³² E niriñiri eániñipi xwiyá xwé yumí imóniñi bñ nani eni riniñi. “Kiraiso tñi áma xóyá siyikí imóniñiyí tñi nani riniñi.” nimónarini.³³ E neri aiwi oxoyíné woxini woxini sewaniñoyíné dñi sipi inarigápa segí apixiwami eni dñi sipi axipi wírixini. Apixiwayíné eni segí oxowa searípi xixeni ará niwiro wéyo umérixini.

6

Niaiwíyo urinipi naniñini.

¹ Niaiwíyíné, Ámináo tñi nawini ikárinigíáyíné segí ápowami tñi inókiwami tñi xixeni maní ará wírixini. E nerónáyí, ayí xixeni imóniñipi yarinagá nani riniñi.² Nwí ikaxí wé wúkaú Gorixo nira nuriná re riniñiyí “Seyíné xixeni nixídrínáyí, nanipi seaimeañarini.” riniñiyí xami riniñipi, ayí ririñini, “Segí ápowami tñi inókiwami tñi wé ikwianwíyo ñwirárixini.”³ Xwá tío ñweañána naní imóniñipi seaimeari xwiogwí obaxí seamúrori ení nani ayo wé ikwianwíyo ñwirárixini.” riniñipi apiriñi.

Xanowami urinipi naniñini.

⁴ Xanoyíné, niaiwíyí wikí ónipaxí imónipíri nani uyíni mímé Áminá Jisasomi xídarigíáyí epaxí imóniñipi wípiñiri xó riniñipi uréwapiyiri érixini.

Xináiwaninipi nimóniro omiñipi wiiarigíáyíyo urinipi naniñini.

⁵ Xináiwayíneniñipi nimóniro omiñipi wiiarigíáyíné, segí bosí xwá tío ñweagíawami wáyí wiro ení siriniñiwí wiro nero ará yimigí wírixini. Kiraiso riniñipi ará niwiro xídarigíápa bosowami yapí mñiwapíyí píraniní yóminí nimóniro sekaxí seararigíápi tñi xixeni érixini.⁶ Wí bosowa weyí oneamépoiñiri wigí siñwí anigíe dánini nepániñipi nimóniro yarinigíápa mé seyíné Kiraisoyá xináiwayíneniñipi nimóniro omiñipi wiiarigíáyíné enagí nani Gorixo “E érixini.” wimónariniñipi nero ayá tñi segí bosowami ará wírixini.⁷⁻⁸ Xináiwaninipi nimóniro omiñipi wiiarigíáyíraní, omiñipi wiipíri nani áxenwarí minigíáyíraní, nñiyí pí pí naní yarinigíápi nani Ámináo píri numamorína wigí yarinigíápi tñi xixeni wiiní enagí nani seyíné nijíarini. Ayinani segí bosowami seararigíápi neróná “Áma wí naniñi mñiyariniñi. Negí Áminá Gorixo nani eni yarininiñi.” niyaiwiro yayí tñi érixini.

Bosowami urinipi naniñini.

⁹ Wigí Bosoyíné eni omiñipi seaiarigíáwa yóminí nimóniro seaíápa axipi e nero píraniní umérixini. Bosí seyíné seamieari ayo umieari eno añnamí ñweañorini. Wí símí símí e nimeri yarinigíáyíniñipi mimóniñorini. O e imóniño enagí nani seyíné nijíá imóniño. Ayinani segí omiñipi seaiarigíáwami éf uremoarigíápi píni wíarírixini.

“Míxí nani ikínírixiniñi neiapinipi ikínírixini.” urinipi naniñini.

¹⁰ Yoparí osearimíniñi imóniñipi ririñini. Seyíné Ámináo tñi ikárinigíá enagí nani ení síxí ínírixini. “Ení síxí o xegí iníñipimi dání ení síxí ínírixini.” seariniñi.¹¹ Seyíné obo xegí ináyiniñipi nimóniñipiñipi dání yapí sealepísimíniñi yariná xaiwí nimóniro xixe míxí wipaxí imónipíri nani Gorixo api tñi níknimáná míxí

owípoyníri neaiapíñpí nípini níkíníri éfrixini. ¹² Aga áamá tñni mǎxǎ inaríñwá enagǎ nání mǎseararíñini. Pí pí kwíyǎ rǎá kíroaríñǎ anǎ pírfyo yaríñpí —Apí wí wíyo seáyí e nǎwimóníri umearíñpírini. Wí néní tññ ímóníñpírini. Wí anǎna tññ xwǎrǎí tññ íkwíróníñmí nímíni sǎá yiníñmíni ñweaaríǎfáyo umeñwearíñpírini. Apí nípini tñni nene mǎxǎ inaríñwá enagǎ nání raríñini. ¹³ Ayínáni sǎá mǎxǎ xwǎraimímǎ owikáraneyíñiro seaipírǎá gíyǎ gíyǎ ímónáná éf nǎwínímí mú xopírǎrǎ nǎwíera núfásáná síní enǎ neáníri awí ropírǎa nání amípí Goríxo mǎxǎ nání íkínírixini neaiapíñpí nípini íkínírixini. ¹⁴ Ayínáni rǎpí rǎpí néfásáná enǎ sǎxǎ níníri xáíwǎ éf rórírixini. Xwíyǎá nepáni ímóníñpí arerírxíñí yínírixini. Síwǎ wé róníñ ímóníñpí sorǎá mǎxǎ nání éf noyǎkíníñá nání yíníǎpíñí yínírixini. ¹⁵ Xwíyǎá yayǎ neainaríñpí —Apí Kiraiso ámaéne neainíñpimí dání áamá xǎo tñni aní ímóníñpírini. Xwíyǎá yayǎ neainaríñǎ apí wǎf urímeaníro ímóníñpírini nání áamá mǎxǎ inaríro nání síkwǎ sú yínaríǎpá yínírixini. ¹⁶ Apí nípini nǎyínímáná dññí seyíné Kiraisomí wíkwíroaríǎpí áamá níkíníñí imanaríǎpáníñí nimanímí úfrixini. Níkíníñí ana tñni nimanímáná éf obo rǎá oníníri rǎá nǎyínímáná ónapíñpí nípini supíkípxǎ enagǎ nání seararíñini. ¹⁷ Yeáyǎ Goríxo seayímíxemeaníñpí áamá mǎxǎ mññí mǎneaoxoapa oépoyníri aríxǎ dǎkínaríǎpá dǎkínírixini. Xwíyǎá Goríxoyápi, xǎfoyǎ kwíyǎpimí dání seaíwapíyaríñpí kirǎ mǎxǎ nání xíraríǎpáníñí xírírixini. E néfásáná enǎ sǎxǎ níníri xáíwǎ éf rórírixini.

¹⁸ Apí apí nerǎná anípa éfrixiníri mǎseararíñini. “Goríxo arírá neaíwínígníri íníná kwíyǎpimí dání ríxíñí uríro yaríñǎ wíro éfrixini.” seararíñini. Ayínáni seyíné maiwí bǎ mé síñwǎ síñwǎ tñni nero pí pí seaímeáǎpí xwámámǎ nǎwíro áamá Goríxoyá ímóníñí nñni nání ríxíñí wuríyírixini. ¹⁹ Nioní xwíyǎá yayǎ neainaríñǎ yumíí ímóníñpí nání masísǎ mǎníní áwanǎ urímíñíri manǎ yámoarǎná Goríxo ananí woáǎkǎ wípxoní nímíxíñá nání ení ríxíñí nuríyírixini. ²⁰ Xwíyǎá apí yanǎ wurímeiaríñáoní enagǎ nání gwǎ ñweañini. “Nioní ayá ígíǎ mé e ríímígníri ímóníñpí tñni xíxeni urímǎ nání ríxíñí nuríyírixini.” seararíñini.

Tikikaso nání uríñǎ náníri.

²¹ Tikikaso —O negǎ nǎrǎxǎmeá dññí sǎxǎ uyíñwáorini. Ámínáo nání wǎf nuríranéná dññí unǎwírǎrǎpǎxǎ yaríñorini. O nǎseaímearǎná seyíné nioní pí pí nerí ñweañápi nání nǎjǎá ímóníñpírini nání nípini nání áwanǎ searíñíñoi. ²² Ayǎ rǎpí nání urowárénaríñini. O nǎseaímearí áwanǎ searǎná seyíné “Porowa e nimóníro rǎa ñweañoi?” yaiwíro dññí wǎf seaóníri epírǎa nání urowárénaríñini.

²³ Gǎ nǎrǎxǎmeáníñí ímóníñǎyíñé, seyíné nǎwayíróñíro ñwearo segǎ dññí nǎwíkwíróríñpimí dání xíxe dññí sípí iníro epírǎa nání ápo Goríxo tñni Ámíná Jisasi Kiraiso tñni awaú dññí seakíyóisixini. ²⁴ Áamá negǎ Ámíná Jisasi Kiraisomí dññí sǎxǎ nuyírǎná ámí dññí peá nímorí pñni mǎwíararíǎfáyo nǎyoní Goríxo wǎ wíáníwínígní.

Payf Poro Piripai ηweáyf nánf eaηf narínf.

Payf rina Jisasoyá siyikf imónifgá aηf yoƒ Piripai ηweagfáyf nánf Poro eaηf narínf. Aηf apf Masedonia p̄ropenisfyo xwé b̄rínf. Poro émáyf aηf t̄f̄mínf xwiyfáyf yayf winipaxf imónifηp̄f wáf nura nemerfná aηf apimf eni wáf uriméagf ámá wí Jisasomf d̄ηf wikw̄rogfawixínf (Wáf wurimeiarifgáwa 16:12-40). E nemo xwiogw̄ obaxf r̄xa n̄múrómáná eηáná ámf wí e emearfná omf fá n̄xero gw̄f aηfyo n̄ηwirár̄iro awí n̄imeηweagfasáná aηf yoƒ Romfyo nánf n̄iméra nuro e gw̄f aηfyo ηwiráráná Piripai ηweáyf arfá n̄wiro n̄igw̄f b̄f Poro nánf awí nearo Epap̄rodaitasomf wiowár̄agfa o xam̄ηo yayf nerf payf rina e dánf nearf axomf wiowár̄ηfnigínf.

¹ Poronf t̄fnf Timotio t̄fnf —Yawawi xwiyfáyf Kiraisoyá wáf wurimeianfrai nánf x̄náfapawínfηf nimónfrai wiiarigw̄f̄wawirínf. Yawawi ámá Piripai ηweagfá Gorixoyá imónifro Kiraisf Jisaso t̄fnf ikárin̄ro egfáyfné n̄yf̄nénf nánf —segf seaipeηweagfáwa t̄fnf seáyf seaiiarifgáwa t̄fnf aí n̄yf̄nénf nánf payf rina nearf mónapar̄ηwi. ² “Negf ápo Gorixo t̄fnf Ámíná Jisasf Kiraiso t̄fnf wá seawianfri seyf̄né n̄wayf̄rónifro ηweap̄f̄r nánf seaiiri éfisixínf.” nimónarínf.

“Seyf̄né nánf Gorixomf yayf wiarif̄ηárínf.” urif̄ηf nánif̄rínf.

³ Íníná seyf̄né nánf d̄ηf nináná Gorixomf yayf wiarif̄ηárínf. ⁴⁻⁵ Nionf sfá seyf̄né Gorixomf d̄ηf wikw̄rogfáyimf dánf agw̄f ríná nánf xwiyfáyf Jisaso nánf wáf wurimeianf nánf nawínf ikárin̄ηwáyfné eηagf nánf omf gínf gíná rixif̄ n̄seauriyirfná d̄ηf nif̄ánf ninarif̄ηagf urarif̄ηárínf. ⁶ Nionf d̄ηf re yaiwiarif̄ηárínf, “Gorixo —O seyf̄né x̄omf d̄ηf wikw̄róáná iwamfó píránif̄ηf seaim̄x̄ηorínf. O sfá Jisaso weap̄in̄fáyf nánf seyf̄né yóf ámf b̄f t̄fnf b̄f t̄fnf nimóga up̄f̄fa nánf píránif̄ηf n̄seaim̄xa un̄fárínf.” D̄ηf e n̄yaiwirf̄ nánf d̄ηf sf̄ηá n̄iseaeánif̄r omf yayf e wiarif̄ηárínf. ⁷ Ayf r̄ipf nánf seyf̄né nánf yayf n̄ninif̄fná “Ayf x̄xenf ayo ninarif̄ηf̄rínf.” nimónarínf. Nionf xwiyfáyf Jisaso yayf neainarif̄ηp̄f nánf gw̄f aηf t̄fyo n̄ηwearfnáranf, xwiyfáyf n̄meararif̄gápf̄ orakín̄m̄in̄f̄r n̄r̄r̄fnáranf, apf sop̄if̄ηf oom̄in̄f̄r n̄r̄r̄fnáranf, seyf̄né Gorixo wá n̄in̄wianif̄r e éwin̄ḡin̄f̄r n̄r̄f̄peañonf t̄fnf nawínf ikárin̄ηagfa nánf nionf d̄ηf sixf̄ seayif̄ínf. ⁸ Kiraisf Jisaso seayarif̄ηpa nionf eni d̄ηf sixf̄ n̄seayirf̄ nánf s̄ηw̄f osean̄m̄in̄f̄r ik̄fn̄if̄ηf s̄ip̄f niarínf. “Poro nepa nene s̄ηw̄f nean̄m̄in̄f̄r nánf ik̄fn̄if̄ηf s̄ip̄f r̄fa wiarínf?” n̄seaimónif̄fná Gorixo nionf e yarif̄ηagf s̄ηw̄f nanif̄ηf eηagf nánf rarif̄ínf. ⁹ Seyf̄né nánf Gorixomf rixif̄ n̄seauriyirfná r̄ipf urarif̄ηárínf, “Wigf wínif̄f nánf d̄ηf s̄ip̄f n̄wiro arif̄rá inarif̄gápf̄ sayá nim̄xa úf̄rixínf. Úrapf néra mú aga x̄xenf n̄j̄fá nimónifro ‘Gorixo ámá e éf̄rixin̄f̄r wimónarif̄ηp̄f, ayf ap̄f̄fanf?’ yaiwiro d̄ηf n̄yaikiroro ‘S̄ip̄f imónif̄ηp̄f, ayf ap̄f̄fanf? Nanf imónif̄ηp̄f, ayf ap̄f̄fanf?’ yaiwiro neróná d̄ηf s̄ip̄f ninifro arif̄rá inarif̄gápf̄ sayá nim̄xa úf̄rixínf.” Gorixomf seyf̄né nánf rixif̄ n̄seauriyirfná ap̄in̄f urarif̄ηárínf. ¹⁰ Ayf r̄ipf nánf apf seauriyarif̄ηárínf. Seyf̄né agw̄f ríná dánf sfá Kiraiso weap̄in̄fáyf nánf mimónf yarif̄gáyf̄ yapf mimónfpa ero xwiyfáyf seaxekw̄f̄mopaxf mimónfpa ero ep̄f̄fa nánf d̄ηf n̄yaikiroro “S̄iw̄f wé rónif̄ηf imónif̄ηp̄f,

ayé apiríani?” oyaiwípoyiniri rixinjé seauriyarínjári. ¹¹ Apí seyíné neríná Jisási Kiraiso seaimixarínjípimi dání ikfá sogwí nanj níweríná yarínjapa seyíné síwí wé róninjé imóninjépi ayá wí éfrixiniri rixinjé e seauriyarínjári. Ámá wí seyíné e yarínjagfa síjwí níseaniróná “Wé róninjé ayé yarígápi mfká ikinjo, ayé Goríxoríani?” níyaiwiro omí yayí umero seáyí e uméyoaro epírfá nání rixinjé e seauriyarínjári.

“Nioní gwí ηweanagí nání xwíyá Jisaso nánipi yaní niwéa waríni.” urínjé nániríni.

¹² Gí nrixímeáyíné, seyíné ripí nání “Níjáfá oimónípoi.” nimónaríni. Amípi sípi nioní nímeáf ripí xwíyá yayí neainarínjípimi pírfí rakínipaxí mimóní nioní nímeáfipimí dání ámí bí tñí yaní niwéa uní. ¹³ Ayí ripí seararínjini, “Míxí ináyoyá simínjé wínarígfa anj riwámí awí rogíáyí tñí wí re ηweagfa nñí ení ‘Poró Kiraisomí xídarínjagí nání gwí rfa ηweaní?’ níriro níjáfá e imóníjoi.” seararínjini. ¹⁴ Ayí ripí ení seararínjini, “Negí nrixímeá anj rípimi ηweagíáyí nápi nioní gwí ηweanána Goríxo arírá niarínjagí síjwí nínaníro nání omí ámí bí tñí dñjé níwíkwíroro wáyí míwiní enj síxí níniro Goríxoyá xwíyá nání ananí wáf raríjoi.” seararínjini. ¹⁵ Ayí neparíni. Wíníyí Poroní sípi dñjé níaiwiro xwíyá rírowiágí ero yarígíáyí enjagí nání Kiraiso nání wáf rarínjagfa aiwí wíníyí nepa nioní nání dñjé nanj níniawiro wáf raríjoi. ¹⁶ Dñjé nanj e níniawiro yarígíáyí, ayí nioní nání dñjé síxí níniyiro nání re yaiwiarígíárini, “Xwíyá yayí neainarínjépi xídarínjagwí nání xwíyá neameáraníro yarígíápi pírfí urakíwínígíniri Goríxo rípeano, ayé Pororíani?” E níyaiwiro wáf urarígíárini. ¹⁷ E nerínjé aiwí sípi dñjé níaiwiarígíáyí, ayí nepa “Wé róninjé oyaneyí.” níyaiwiro mé nioní gwí ηweanána xwíyá ámí bí tñí umeáraneyiniri yaríjoi. “Poromí ní múrorane seáyí e owimónaneyí.” níyaiwirínjípimi dání wáf urarígíárini. ¹⁸ Apiaú xíxegíni e yarígíápi nání píoi rímíni? Wíníyí nepa mimónípa nemáná manjpaní wáf urarínjagfa níwínirínáraní, wíníyí nepa nímónímáná wáf urarínjagfa níwínirínáraní, nípiaúní Kiraiso nání níriro wáf rarínjagfa nání nioní yayí yarínjini.

“Nioní síní mípé níηwearíná Kiraisomí seáyí e umepírfá imóníjépi éimígíni.” urínjé nániríni.

Oyí, nepa yayí emíni. Ayí ripí nániríni. ¹⁹ Nioní re níriri ípímóníjini, “Rixinjé seyíné nioní nání Goríxomí nuríyiro kwíyí Jisási Kiraiso neawírenapíyínjépi arírá níri yarínjípimi dání gwí nioní ηweanána ripí ríxa níniwáripírfárini.” níriri ípímóníjini. ²⁰ Nioní dñjé níkwímorí “Nepa e éimígíni.” yaiwiarínjépi nání ámá wí aí ayá nímpírfá meníni. Ámá síjwí nínaniróná “Kirisoi níxídirí nání seáyí e imóninjé apí rfa yaríni?” níniawiro omí yayí umepírfá nání nioní wáf nírimeríná íníná ayá ígígfé mé enj síxí neámíxiniri yarínjapa agwí ení síní axípi e éimígíni. “Xe síjé ouniri níniwárirónáraní, níniþíkirónáraní, Kiraisomí yayí umepaxí imóníjépi éimígíni.” nímónaríni. ²¹ Nioníyá dñjé ayí rípíni. Síní xwíá tíyo níηwearíná Kiraisomí yayí umepaxí imóníjépi emíárini. E nerí aí ríxa níperíná xwíá tíyo níηwearíná nímeáfipimí seáyí e imóníjépi nímeáfárini. ²² Nioní síní mípé níηwearínáyí xwíyá yayí neainarínjépi wáf

nurimeríná íkítá sogwí weariníyí yapí wemaxí aiwi gímni gípi éimiginíri imónimárfani? Sini nweámiginíri imónimárfani? Ríxa péimiginíri imónimárfani? Nioní majfáriní. ²³ Nipiaúni anani imónimiginíri nání ríxa ayagwí imixárininí. Nioní nipémána nuri Kiraiso tñní nñwearíná dñj nioniyá “Ayí awiaxíriní.” niyaiwiri aiwi “Nioní e nerínáyí, sini seyíné arírá seaipaxímani.” yaiwiariní. ²⁴ Ayínáni nioní seyíné arírá seaimí nání mipé xwíá tño nweámí nání “Ayí anípxáriní.” nimónariní. ²⁵ Nioní api nání “Nepariní.” niyaiwiri nñipimóníri nání seyíné Gorixomi dñj nñwíkwíroríná none searéwapiyinwápi xaiwí íá nixíra uro dñj níá seainíri ení nání re niyaiwiri níjía imóniní, “Nioní agwí riná mipé sini nñwearí seyíné arírá seaimí nání emáriní.” niyaiwiri níjía imóniní. ²⁶ Nioní ámi seyíné tñmíni bimápipimi dání seyíné Kiraisi Jisaso tñni ikárininagí nání yayí seáymí dání epírfá nání “Nioní sini mipé nñwearíná ámi bi arírá seaimí nání imóniní.” nimónariní.

“Axíyíniní nimóniro xwíyíápi xaiwí íá xírírixini.” uriní nánirini.

²⁷ Pí pí nñimónirínáyí, úrapí mé áma xwíyíá Kiraiso nání yayí neainarinípi dñj wíkwíroarígíyí epaxípiní xídírixini. Nioní ámi nñbírí sñjwí nñseanirínáraní, ámi mñbí seyíné yarígíápi nání sa aríani nñwirínáraní, re rarínagí aríá wimí nání, “Axíyíniní nimóniro xwíyíá yayí neainarinípi xaiwí íá xírariní.” rarínagí aríá wirí “Áma api píripírí yaníro yarígíáyo wákwianíro nání píraniní níkumíxiníro dñj ná biní íá nixíro yaríní.” rarínagí aríá wirí emí nání “Píraniní dñj wíkwíroarígíyí epaxípiní xídírixini.” searariní. ²⁸ “Áma pírfí urakianíri yarígíáyo Piripai nweáyí wáyí mñwí yaríní.” rarínagí aríá wímiginí. Ayí seyíné wáyí mñyarínagí sñjwí nñseanirónáyí, “Nene anínaníwá nání imóninwaéne enagi nání ríá neaíwapiyariní?” yaiwinípirí nání seyíné síwániní winariní. E neróná sewaníníyíné ení “Gorixo yeáyí neayimíxemeanípipimi dání ayo múroaníwárfani?” yaiwinípirí nání síwániní inariní. ²⁹ Gorixo Kiraisomi dñj owíkwírópoyiníri sñjwí seaninímani. Omi nuxídíriná ríniní bi ení wímeáwíniginíri sñjwí seaniní enagi nání áma wí pírfí searakianíro yaríná xwíyíá yayí neainarinípi xaiwí íá xírírixini. ³⁰ Eníná nioní seyíné tñmíni wá emearíná áma wí nñpíkwíni mñnikáripa yaríná sñjwí nanígíápi tñni agwí riná ení “Poromí ámi sípí wikáriní.” rarínagí seyíné aríá e wiarígíápi tñni axípi seyíné ení seaimeaarínagí nání searariní.

2

“Dñj axípiní íá nixíri érixini.” uriní nánirini.

¹ Kiraiso seainípipimi dání dñj wíá bi mñseanípxáraní? O wá seawianípipimi dání mñj íkinwí mñseamípxáraní? Seyíné kwíyí Gorixoyápi tñni mñkumíxinípa rení? Segí imónigíyí tñni dñj sípí iníro wá wianeníro minípxáraní? ² Api nñpíni nepa imóninagí nání “Poró dñj níá onímíápi mñwiní ayá wí owiníni.” nñseaimóniríná rípi érixini. Dñj ná biní axípiní íá nixíri érixini. Dñj sípí inarígíá axípiní íá nixíra úrixini. Axíyíniní imóniríxiní. Api oyaneyiníroná dñj ná biní tñni nímoro rínírixini. ³ Seyíné sípí nímónimána mepa ero wárixayíné nímónimána mepa ero érixini.

Woxiní re woxiní re yaiwinírixini, “Nioní s̄yikw̄p̄n̄iñí imóniñáná gí wí seáyí e r̄nimóniño?” yaiwinírixini. ⁴ Seyíné re m̄yawi, “Nioní gí d̄iñí e nimónariñpiñi n̄ix̄d̄iranéná ayí apánirini.” m̄yawi ámá wí wimónariñpiñi ení “Anan̄i oyaneyi.” yaiwírixini.

“Kiraiso s̄yikw̄p̄n̄iñí nimóniñpiñi d̄ani Gorixomi seáyí e um̄eyoan̄iñi.” ur̄iñí n̄an̄iñi.

⁵ Seyíné Kiraisi Jisaso yapi pákíní nimóniño o xw̄á t̄yo n̄ani n̄ibir̄ná d̄iñí moñipa seyíné ení ax̄p̄i móf̄rixini. ⁶ O Gorixo imóniñpa aga nepa nimóniñi aiwí wí re m̄yawiñinigini, “Gorixo t̄ni x̄ixeni imóniñapi wí m̄w̄aramopax̄ imóniñini.” m̄yawi neri ⁷ e imóniñpiñi p̄niñi n̄wiár̄imi aga ámá wóniñí nimóniñná om̄iñí wiin̄fa n̄ani Gorixoyá x̄iná w̄iniñí imóniñinigini. ⁸ Ámá imóniñpa nimónimáná xewan̄iño s̄yikw̄p̄n̄iñí nimóniñi Gorixo ur̄f̄pi ar̄á n̄wiri x̄ixeni x̄d̄iñinigini. Ayí n̄pen̄fa n̄aniñi mar̄f̄ai, yoxáfp̄ami yekw̄roaráná pen̄fa n̄ani aí Gorixo ur̄f̄pi ar̄á n̄wiri x̄ixeni x̄d̄iñinigini. ⁹ Jisaso e éf̄ enagi n̄ani Gorixo seáyí e num̄eyoari yof̄ w̄yo n̄yoní seáyí e m̄uróniñpiñi w̄riñinigini. ¹⁰ Ayí r̄ipi n̄ani e en̄inigini. An̄inami ñweáȳrani, xw̄áyo ñweáȳrani, xw̄f̄ar̄imi ín̄imi ñweáȳrani, n̄ni yof̄ Jisaso ar̄á n̄wiróná xóm̄iñí n̄yikw̄i yayí umero ¹¹ woák̄k̄ n̄wiróná “N̄yoní n̄ani Ámináo, ayí Jisasi Kiraisor̄ini.” r̄iño ep̄r̄fa n̄ani Gorixo om̄i num̄eyoari yof̄ seáyí e imóniñpiñi w̄riñinigini. Kiraisomi ámá seáyí e um̄éfp̄imi d̄ani ápo Gorixomi ení seáyí e um̄ep̄r̄f̄ar̄ini.

“E éf̄rixiniñi yeáyí seayim̄ixemeañf̄yíné x̄ixeni api éf̄rixini.” ur̄iñí n̄an̄iñi.

¹² Gí d̄iñí six̄f̄ seayin̄áyíné, Jisaso “Gí d̄iñí t̄niñi b̄i oem̄ini.” m̄yawi Gorixo ur̄f̄pi ar̄á n̄wiri x̄ixeni n̄ix̄d̄ir̄ná s̄iñwep̄iḡf̄ neañf̄ enagi n̄ani seyíné x̄ami Gorixo r̄iñpiñi ar̄á ȳm̄iḡf̄ n̄wiro x̄ixeni yaḡápa nioní seyíné t̄niñi ñweañánani mar̄f̄ai, agwi r̄iná nioní t̄niñi m̄ñwea seḡf̄pi n̄ñwear̄ná aí ax̄p̄i e ar̄á ȳm̄iḡf̄ n̄wiro p̄ir̄aniñí x̄id̄f̄rixini. X̄ixeni p̄ir̄aniñí n̄ix̄d̄iróná om̄i wáyí wiro óf̄ wiro nero nan̄f̄ e éf̄rixiniñi yeáyí seayim̄ixemeañf̄yíné x̄ixeni ax̄p̄i éf̄rixini. ¹³ X̄fo wimónariñpiñi “E oyaneyi.” seaimóniño x̄ixeni e ero ep̄r̄i n̄ani s̄k̄k̄f̄ seom̄ixar̄iño, ayí x̄fo enagi n̄ani rar̄iñini.

“Seaim̄eáfp̄i n̄ani an̄iñum̄f̄ ikax̄f̄ m̄ir̄f̄ yaȳni éf̄rixini.” ur̄iñí n̄an̄iñi.

¹⁴ Pí pí seyíné yar̄iḡf̄api ner̄ná an̄iñum̄f̄ ikax̄f̄ m̄ir̄ipa ero xw̄iȳf̄a x̄im̄ix̄im̄f̄ nin̄ri m̄ir̄ipa ero éf̄rixini. ¹⁵⁻¹⁶ Seḡf̄ yar̄iḡf̄apimi d̄ani ámá wí xw̄iȳf̄a seaxekw̄mopax̄f̄ mimóniñpa ero s̄yikw̄f̄ m̄in̄iḡf̄áyíné imóniño oépoyin̄riñi “An̄iñum̄f̄ ikax̄f̄ m̄ir̄ipa ero xw̄iȳf̄a x̄im̄ix̄im̄f̄ nin̄ri m̄ir̄ipa ero éf̄rixini.” searariñini. Niaíwí Gorixoyan̄iñí imóniḡf̄áyíné s̄in̄f̄ xw̄á t̄yo n̄ñwearóná ámá xar̄ixar̄f̄ ero uȳñiñi ero yar̄iḡf̄áyí t̄niñi n̄ñwearo aí xw̄iȳf̄a m̄iseaxekw̄mopax̄f̄yíné oimónipoyin̄riñi e searariñini. Seyíné ámá sip̄i ayí t̄niñi n̄ñwearo xw̄iȳf̄a d̄iñí n̄yim̄iñí imóniñpiñi meap̄r̄fa n̄ani r̄in̄iñpiñi nur̄iróná w̄f̄an̄iñí wóm̄ixar̄iño. Seyíné an̄iñí e nera nurónáyí, s̄f̄a Kiraiso weap̄in̄f̄ayimi nioní d̄iñí re seaiawim̄f̄ar̄ini, “Nioní n̄yun̄imáná an̄iñí min̄f̄ w̄iwap̄iyin̄api sur̄f̄má mimónf̄ r̄ixa x̄ixeni r̄i rip̄imónigo?” n̄iseaiawir̄ m̄x̄f̄ seameak̄in̄m̄f̄ar̄ini. ¹⁷ Seyíné Gorixomi d̄iñí n̄w̄ikw̄f̄oro x̄idar̄iḡf̄api, ayí nar̄w̄f̄ o n̄ani r̄idiyowá yar̄iḡf̄ap̄iñiñí imónini. Nioní seyíné om̄i

píránin̄j ox̄d̄f̄poyin̄ri n̄iyunimáná seaíwap̄iyarfná áamá wí n̄ip̄ikíáná raḡf̄ nioniyá púfp̄i, aȳf̄ inīḡf̄ wain̄f̄ r̄id̄iyowá seȳné yar̄iḡf̄ap̄i r̄f̄á ápiáw̄f̄ xwé owenir̄f̄i seáȳf̄ e iwayimóf̄ap̄in̄j̄f̄ imónin̄f̄ar̄in̄i. Nion̄ n̄in̄ip̄ikíáná aí seȳné Gorixom̄ píran̄in̄j̄f̄ ox̄d̄f̄poyin̄ri r̄ixa seaíwap̄iyin̄ám̄ n̄ip̄ikíf̄á en̄aḡi nán̄i anan̄i nion̄i niḡf̄ nímeáf̄p̄i nán̄i yaȳf̄ er̄i seȳné nán̄i yaȳf̄ er̄i emf̄ar̄in̄i. ¹⁸ Seȳné en̄i ax̄ip̄i nion̄i yaȳf̄ yar̄in̄ápa seḡf̄ seaímeáf̄p̄i nán̄i yaȳf̄ ero nion̄i nímeáf̄p̄i nán̄i yaȳf̄ ero éf̄rix̄in̄i.

Timotio nán̄i ur̄in̄j̄f̄ nán̄in̄i.

¹⁹ “Áminá Jisaso ‘Anan̄in̄i.’ n̄iwimónin̄fnáȳf̄, nion̄i s̄f̄á ár̄fn̄f̄ wí n̄ipwémáná en̄jáná Timotio seȳné t̄fn̄j̄f̄ e yaxw̄f̄ nénap̄iri seȳné imóniḡf̄ap̄i nán̄i áwan̄f̄ n̄iráná d̄in̄j̄f̄ w̄f̄á nón̄in̄fa nán̄i urowár̄f̄im̄iḡin̄i.” nimónar̄in̄i. ²⁰ Áamá nion̄i t̄fn̄j̄f̄ re n̄weaḡf̄áȳf̄ wo seȳné nán̄i d̄in̄j̄f̄ n̄imorfná Timotio moarin̄j̄pa m̄imoarin̄j̄f̄ en̄aḡi nán̄i “Om̄i urowár̄f̄im̄iḡin̄i.” seararin̄in̄i. O nepa seȳné nán̄i “Ar̄ige r̄fa imónin̄j̄o?” n̄iyaiwir̄i mimáyo t̄in̄j̄or̄in̄i. Áamá re n̄weaḡf̄áȳf̄ wí ax̄fp̄i mimónin̄j̄o. ²¹ Aȳf̄ Kirais̄i Jisaso ap̄i nán̄i d̄in̄j̄f̄ omópoyin̄ri wimónarin̄j̄p̄i nán̄i d̄in̄j̄f̄ mamó wiḡf̄ wimónarin̄j̄p̄i nán̄in̄i moar̄iḡf̄á en̄aḡi nán̄i om̄i seȳné t̄fn̄j̄f̄ e nán̄i urowár̄f̄im̄iḡin̄i. ²² O m̄im̄iwiaró Kiraisom̄i píran̄in̄j̄f̄ x̄f̄dar̄in̄j̄o en̄aḡi nán̄i seȳné n̄ij̄f̄ar̄in̄i. Xám̄i nion̄i xw̄iyf̄ap̄i wáf̄ ur̄imearfná n̄iaíw̄f̄ xanom̄i san̄j̄ ur̄ápar̄in̄j̄pa ner̄i san̄j̄ n̄iráp̄in̄j̄or̄in̄i. ²³ Aȳnán̄i “Am̄ip̄i nion̄i n̄ip̄f̄r̄f̄ap̄i nán̄i r̄ixa an̄in̄j̄fn̄i n̄ij̄f̄á nimónar̄imáná urowár̄f̄im̄iḡin̄i.” nimónar̄in̄i. ²⁴ E ner̄i aí nion̄i d̄in̄j̄f̄ re n̄iyaiwir̄i ip̄imónin̄j̄in̄i, “Timotion̄i mar̄f̄á, n̄iwan̄in̄j̄on̄i en̄i Ámináooyá d̄in̄j̄yo dán̄i s̄in̄i mé seȳné t̄f̄am̄in̄i b̄im̄f̄ar̄in̄i.” n̄iyaiwir̄i ip̄imónin̄j̄in̄i.

Epap̄irodaitaso nán̄i ur̄in̄j̄f̄ nán̄in̄i.

²⁵ E ner̄i aí nion̄i d̄in̄j̄f̄ re yaiwiár̄f̄in̄i, “Epap̄irodaitaso —O ḡf̄ n̄ir̄ix̄imeáónin̄j̄f̄ imónin̄j̄f̄ wor̄in̄i. Jisaso nán̄i wáf̄ urarin̄j̄wáp̄i nán̄i gw̄f̄ mónin̄j̄wáȳf̄ wor̄in̄i. Xwir̄ix̄f̄ n̄imear̄iḡf̄á rip̄i nán̄i en̄i gw̄f̄ n̄imónin̄j̄ȳf̄ wor̄in̄i. Seȳné nion̄i t̄fn̄j̄f̄ e nán̄i urowár̄enapáná san̄j̄ n̄irónaron̄j̄ȳf̄ wor̄in̄i. ‘O nion̄i t̄fn̄j̄f̄ re s̄in̄i ámi b̄i t̄fn̄i on̄wean̄i.’ n̄iyaiwir̄fná nan̄j̄man̄i. Ámi seȳné t̄fn̄j̄f̄ e nán̄i ourowár̄enap̄im̄in̄i.” yaiwiár̄f̄in̄i. ²⁶ O seȳné nán̄i ik̄fn̄in̄j̄f̄ sip̄i wir̄i seȳné xw̄iyf̄á “O Rom̄iyo n̄irémómáná s̄im̄ix̄f̄ wen̄i.” r̄inar̄iḡf̄ap̄i ar̄f̄á w̄f̄f̄á en̄aḡi nán̄i d̄in̄j̄f̄ r̄f̄á uxer̄i yar̄in̄aḡi nán̄i seȳné t̄fn̄j̄m̄in̄i ourowár̄enap̄im̄in̄i. ²⁷ Xám̄i o nepa s̄im̄ix̄f̄ xwé ner̄i r̄ixa n̄ipém̄in̄ri éf̄ aiwi Gorix̄o wá wian̄f̄p̄im̄i dán̄i ámi nan̄j̄ en̄j̄n̄iḡin̄i. Om̄in̄i wá m̄wian̄f̄ nion̄i en̄i wá n̄iwian̄in̄j̄n̄iḡin̄i. Aȳf̄ rip̄i nán̄i seararin̄in̄i. Epap̄irodaitaso n̄iperfnáȳf̄, Poro d̄in̄j̄f̄ sip̄i ayá wí win̄iḡin̄ri wá n̄iwian̄in̄ri nan̄j̄ im̄ix̄in̄j̄f̄ en̄aḡi nán̄i “Nion̄i en̄i wá n̄iwian̄in̄j̄n̄iḡin̄i.” seararin̄in̄i. ²⁸ Aȳnán̄i seȳné om̄i s̄in̄j̄w̄f̄ n̄iw̄in̄róná d̄in̄j̄f̄ níf̄á seain̄ri nion̄i “Piripai n̄weáȳf̄ s̄in̄i Epap̄irodaitaso nán̄i ‘S̄im̄ix̄f̄ xwé yar̄in̄i.’ r̄fa yaiwiar̄in̄j̄o?” n̄iyaiwir̄i udud̄f̄ ninar̄in̄j̄p̄i en̄i p̄fn̄i wiár̄ir̄i on̄in̄ri aga ayá wí “Seȳné t̄f̄am̄in̄i ourowár̄im̄in̄i.” nimónar̄in̄i. ²⁹ Aȳnán̄i o ámi seaímeááná “Neḡf̄ Ámináo t̄fn̄i ik̄ar̄in̄j̄wáȳf̄ wor̄f̄an̄i?” n̄iyaiwiro yaȳf̄ t̄fn̄i numim̄in̄iro yaȳf̄ umer̄o áamá ón̄in̄j̄f̄ imóniḡf̄áȳf̄ nán̄i “Seáȳf̄ e imóniḡf̄áȳf̄r̄an̄i?” yaiwiro éf̄rix̄in̄i. ³⁰ O “Kirais̄o wimónarin̄j̄p̄i owiim̄in̄i.” n̄iyaiwir̄i nerfná r̄ixa n̄ipém̄in̄ri en̄j̄ en̄aḡi nán̄i seararin̄in̄i. O seȳné ar̄j̄w̄f̄ e

menjagí nání arírá m̄n̄ipaxí imón̄iḡḡp̄i xewan̄iḡo Porom̄i owim̄n̄r̄i n̄n̄ir̄fná yof̄ mayí nimón̄r̄i r̄ixa n̄ipém̄n̄r̄i enḡ enjagí nání searar̄iḡn̄i.

3

Iyí s̄m̄í s̄fó wákwin̄ariḡfáp̄imi d̄iḡḡ w̄ikw̄íroariḡfáyí nání ur̄iḡḡ nán̄r̄iḡn̄i.

¹ Gí n̄ir̄x̄imeáȳné, xw̄iȳfá yopar̄ b̄i r̄ip̄i osear̄im̄ni. “Ámináo t̄n̄i ikár̄in̄iḡwaéner̄fan̄i?” n̄iyaiwin̄ro d̄iḡḡ nífá seain̄fw̄in̄iḡḡn̄i.

Xám̄i r̄fwam̄iḡḡ near̄i seaiapowáriénap̄iḡápi ám̄i ax̄ip̄i near̄fná anim̄im̄f̄ m̄n̄iar̄iḡjaḡi eaar̄iḡn̄i. Nion̄i e ner̄fná ámá wí yapí seaiwap̄iyip̄r̄ix̄in̄r̄i s̄iḡw̄f̄ r̄ir̄im̄ix̄f̄ seaim̄f̄ enjaḡi nání rar̄iḡn̄i. ² Ámá s̄f̄wí uȳfn̄if̄ yar̄iḡḡȳf̄ yap̄i imón̄iḡfáyí —Ayí s̄ip̄i imón̄iḡḡp̄i yar̄iḡfáȳr̄in̄i. D̄iḡḡ x̄eḡw̄f̄ re moar̄iḡfáȳr̄in̄i, “Iyí s̄m̄í s̄fó wákwin̄iḡfáp̄imi d̄án̄i Gor̄ixoyá s̄iḡw̄f̄yo d̄án̄i ámá wé rón̄iḡḡf̄ imón̄ariḡfár̄in̄i.” X̄eḡw̄f̄ e n̄iyaiwiro s̄fó rón̄iḡfáȳr̄in̄i. Ámá ayí seȳfné yapí seaiwap̄iyip̄r̄ix̄in̄r̄i s̄iḡw̄f̄ t̄n̄i éf̄r̄ix̄in̄i. ³ Ayí r̄ip̄i nání searar̄iḡn̄i. Nene Gor̄ixo kw̄iȳf̄ neaiap̄iḡḡp̄imi d̄án̄i om̄i yayí umerane Kirais̄i Jisaso neaiiḡḡp̄i nání seáȳi e umerane yar̄iḡwaéner̄in̄i. Neḡf̄ imón̄iḡwáp̄im̄iran̄i, newan̄iḡene yar̄iḡwáp̄im̄iran̄i, d̄iḡḡ n̄iw̄ikw̄írorane d̄iḡḡ re m̄iyaiwiar̄iḡwaéner̄in̄i, “Ap̄iaú̄m̄i d̄án̄i anan̄i Gor̄ixoyá s̄iḡw̄f̄yo d̄án̄i wé rón̄ipax̄í imón̄iḡw̄in̄i.” n̄iyaiwirane d̄iḡḡ s̄iḡḡ neaeánar̄iḡḡman̄i. S̄fó wákwin̄iḡwaéner̄an̄i, m̄iwákwin̄iḡwaéner̄an̄i, Gor̄ixoyá s̄iḡw̄f̄yo d̄án̄i nepa s̄fó wákwin̄iḡf̄ imón̄iḡfáyí, ayí nene Kiraisom̄i d̄iḡḡ n̄iw̄ikw̄íror̄iḡḡp̄im̄i d̄án̄i e imón̄iḡw̄in̄i. ⁴ Nion̄i ḡf̄ imón̄iḡápiḡran̄i, niḡwan̄iḡon̄i yagápiḡran̄i, ap̄iaú̄ nání d̄iḡḡ n̄imor̄fná “Apán̄r̄fan̄i?” n̄iyaiwiri d̄iḡḡ s̄iḡḡ neán̄ipax̄í aiwi ap̄iaú̄m̄i d̄án̄i wé rón̄iḡḡf̄ imón̄ipax̄í menjaḡi nání d̄iḡḡ wí e n̄iyaiwiri d̄iḡḡ s̄iḡḡ neánar̄iḡḡman̄i.

“Xám̄i d̄iḡḡ s̄iḡḡ n̄ineága waḡf̄pi paim̄im̄f̄ wiar̄iḡḡn̄i.” ur̄iḡḡ nán̄r̄iḡn̄i.

Ámá wí “Newan̄iḡene apán̄i imón̄iḡw̄in̄i.” n̄iyaiwiro d̄iḡḡ s̄iḡḡ w̄eánar̄iḡjaḡi aí nion̄i an̄ipax̄í imón̄iḡn̄i. ⁵ Ayí r̄ip̄i nání searar̄iḡn̄i. S̄fá inókí n̄ix̄ir̄iḡe d̄án̄i s̄fá wé w̄f̄um̄i d̄án̄i waū wo óráná iyí s̄m̄í s̄fó n̄iwákwiḡfon̄r̄in̄i. Is̄irer̄iȳf̄ won̄r̄in̄i. S̄iyik̄f̄ Bej̄imanoyápiḡm̄i d̄án̄on̄r̄in̄i. Gí nieár̄fawé Xib̄r̄uyí won̄r̄in̄i. N̄w̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iḡḡp̄im̄i nion̄i Parisi imón̄iḡá won̄i enjaḡi nání x̄ix̄en̄i x̄f̄dar̄iḡá won̄r̄in̄i. ⁶ Gí nieár̄fawé érowiápiḡfáp̄i x̄ix̄en̄i ox̄f̄d̄im̄n̄r̄i éáyí s̄m̄í n̄ix̄ead̄f̄p̄en̄r̄i ner̄fná Jisaso yá s̄iyik̄f̄ imón̄iḡfáȳo x̄ean̄iḡf̄ w̄ikár̄imeaḡáon̄r̄in̄i. Ámá ḡw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iḡḡp̄im̄i n̄ix̄f̄d̄ir̄iḡḡp̄im̄i d̄án̄i wé rón̄iḡf̄ yar̄iḡfápa nion̄i en̄i e x̄ix̄en̄i yar̄iḡḡ enjaḡi nání ámá ayair̄r̄f̄ wí n̄ipax̄í mimón̄iḡáon̄r̄in̄i. ⁷ E ner̄f̄ aiwi Kiraisom̄in̄i an̄iḡf̄ d̄iḡḡf̄ w̄ikw̄írómfá nání xám̄i pí pí d̄iḡḡ s̄iḡḡ n̄ineága waḡf̄pi agw̄f̄ ríná r̄ixa paim̄im̄f̄ wiar̄iḡḡn̄i.

“Wé rón̄iḡf̄ Kiraiso neaiiḡḡp̄im̄i d̄án̄i imón̄ipax̄f̄p̄in̄i oimón̄im̄in̄i.” ur̄iḡḡ nán̄r̄iḡn̄i.

⁸⁻⁹ Ap̄in̄i mar̄fái, ḡf̄ Ám̄fná Kirais̄i Jisaso nání n̄ijfá x̄ix̄en̄i nimón̄r̄fná imón̄iḡápi, ayí nion̄i Judayí wo nimón̄r̄iḡḡp̄im̄i d̄án̄i imón̄agápiḡran̄i, niḡwan̄iḡon̄i yagápiḡran̄i, n̄imúrón̄r̄i seáȳi e imón̄iḡjaḡi nání “Xám̄i yagápi r̄ixa s̄ip̄i imón̄in̄i.” yaiwiḡn̄i. Ai, o niḡḡp̄i nání d̄iḡḡ n̄imor̄fná “Xám̄i d̄iḡḡf̄ s̄iḡḡ neánaḡf̄pi, ayí sik̄f̄pián̄iḡf̄ imón̄iḡḡp̄ir̄fan̄i?” yaiwiḡn̄i. An̄iḡf̄ Kiraiso t̄n̄i kum̄ix̄in̄irai o t̄n̄i nawín̄i ikár̄in̄r̄i

emfa nání e yaiwiñini. “Wé róniní xewaninoní nǰwí ikaxí eáninípi xídarinápimi dání imónipaxí enípi oimónimini.” m+nimóní wé róniní Kiraisomí díní wíkwíroáná imónipaxí enípi —Apí Gorixo ámá xewaxomí díní wíkwíroarinǰagfa níwíniríná “Wé rónigíáyirini.” rárarinípirini. “Apini oimónimini.” nimónarinǰagí nání “Xámí díní síǰá neánagípi, ayí sikípiániní rimónini?” yaiwiñini. ¹⁰ Ení eániní Kiraiso níperí ámí wiápínimeanípi nioní ení axípi nímeari ríniní o meanípi axípi meari díní o níyaiwiri penípi axípi yaiwiri emfa nání o tñí erimeánigwíloní imónimiginíri “Siyikwípiániní imóninípia rfa imónaganiginí?” yaiwiñini. ¹¹ Pegíáyí níwiápínimearíná nioní díní níyimíní tñáoní imónimífa nání re nimónariní, “Kiraiso tñí erimeánigwíloní imónimiginí.” nimónariní.

“Ámá yamíyamúrónigí níniróná yarigíápa yarínáonirini.” uriní nánirini.

¹² “Nioní Gorixo díní ‘Poró e imóníwíniginí.’ níaiwiñípi tñí ríxa xixení imóniní.” mísearariní. “Ríxa yóí imóniní.” mísearariní. E mísearípa nerí aí Kiraisí Jisaso Poró e imóníwíniginíri fá níyamíxinípi tñí xixení imónimiginíri símf níxeadípeníri néra wariní. ¹³ Nírxímeáyíne, “Nioní apí tñí ríxa xixení imóniní.” míyaiwí rípiní fá níxíriri yaríní. Xámí imónagápi nání arfá níkeamorí síní mimónípa enípi nání díní nímorí yaríní. ¹⁴ E neríná ámá yamíyamúrónigí níniróná ipímoárinípi omeaneyiníro íkíá oraníariníje nání iríní warigíápa nioní ení Gorixo nene nání ipímoárinípi —Apí Kiraisí Jisaso neainípipimi dání díní níyimíní anínamí dání imónaníwá nání Gorixo wáf nearepearínípirini. Apí meámiginíri axípi éniní nerí iríní wariní.

¹⁵ Díní yóí imóniníwaéne díní xegí bí mímó nioní seararinápini mówaniginí. Seyíne díní nioní nímorí seararinápí marfáí, díní xegí bí fá níxírónáyí, Gorixo apí nání ení wáf seaókímíxinífarini. ¹⁶ E nerí aí díní naní nene ríxa nímorane xiriníwápi xaiwí wakírímíxíwaniginí.

“Nioní ikaniní níaxídípoi.” uriní nánirini.

¹⁷ Nírxímeáyíne, síñwepígí nioní enápimi níaxídípoi. Síñwepígí none yarínwápa yarigíáyo ení síñwí mí ómíxaxídípoi. ¹⁸ Ayí rípi nání searariní. Ámá obaxí wígí díníyo níxídiróná yarigíápimi dání réniní níriro síwá neainaríní, “Xwíyíá Kiraiso yoxáípami yekwíroaráná neainípi nání ríninípi nání míneaimóní o tñí xepíxepá róniníwini.” Éniní níriro síwá neainaríní. Ámá e yarigíáyí nání ríxa ámí ámí searayiniginí. Agwí ení síñwiríxí tñí searariní. ¹⁹ Ayí rípi nánirini. Ámá ayo Gorixo anínimíxinífarini. Wígí agwí wíarinípi nánini míní inarigíápi, ayí nǰwániní xírarigíáyirini. Wígí yarigíápi ayá wimopaxí imóninǰagí aiwí weyí menarigíarini. Amípi xwíá tñíyo wenípi nánini símf símf e nítiníro yarigíarini. ²⁰ Ámá ayí e yarínǰagfa aí ayí rípi nání “Síñwepígí nioní enápimi ikaniní níaxídípoi.” searariní. Nene anínamí nǰweaníwaénerini. Áminá Jisási Kiraiso e dání níweapírí yeáyí neayimíxemeáwíniginíri wenípi nerí nǰweaníwaénerini. ²¹ O níweapírí negí warí urí epaxí imóniní tñíyí xífoyaní oimónípoiirini neaimíxaná awíaxí oyá imóninípa axípi e imónaníwáriní. Ayí xegí ení eániní amípi

ikárin+ñáon+ríani?" n̄iyaiwiri yayf ayá wí yar+ñiní. Xámí íná nioní nání dñf n̄inimoro aiwí nioní anwí e meñagí nání sanf n̄iráp+paxf mimón+ñagí nání nioní n̄ijfáriní. ¹¹ Nioní amipí wí nání d̄fwf n̄ikeamón+rí nání m̄searar+ñiní. Nioní r̄ixa re n̄iyaiwiri éwapf+n̄ñáriní, "Pí pí nimón+r̄fnáyf, ayf ananí xe oimónim̄iní." n̄iyaiwiri éwapf+n̄ñáriní. ¹² Nioní wireñf meán+ñáoní nimón+rí n̄ñwearf+nárani, sirf munf nimón+rí n̄ñwearf+nárani, "Ayf anan+r̄iní." n̄iyaiwiri kikiáf ñweámfa nání r̄ixa néwapf+n̄r̄iní n̄ijfá imón+ñiní. Pí pí wí nímeáánárani, agwf ímf n̄in̄iyirf+nárani, agwf n̄inirf+nárani, "Ayf anan+r̄iní." n̄iyaiwiri kikiáf emfa nání ín+m̄ imón+ñf̄pí nání r̄ixa néwapf+n̄r̄iní n̄ijfá imón+ñiní. ¹³ Apí, ayf r̄ip+r̄iní. Kiraiso enf s̄ixf neám+x̄ñf̄pim̄í d̄anf pí pí nímeááná "Anan+r̄iní." n̄iyaiwiri kikiáf ñweapaxf+r̄iní. ¹⁴ E nerñf aiwí xeanñf r̄ipí nímeááná seyfné arirá owianeyin+rí nigfápi weyf seamear+paxf nigfáriní. ¹⁵ Piripai ñweáyfné, nioniní marfáí, sewanñf+yfné ení r̄ipí nání n̄ijfáriní. Iwamfó nioní xwiyfá yayf neainar+ñf̄pí wáf n̄ir+r̄fná Masedonia p̄ropen+s̄yo p̄fní n̄wiár+m̄i unáíná Jisasoyá s̄yikf imón+ḡfá anf bimí ñweagfápi marfáí, seyfnéní nioní sanf n̄irápani+ro nání wiowárénapayigfawixiní. ¹⁶ Nioní p̄fní n̄seawiár+m̄i nurf s̄iní ná j̄famí mú anf Tesaronai+kayo e ñweañáná ná b̄iní m̄wiowárénapigfawixiní. Biaú wiowárénapigfáriní. ¹⁷ Ámí b̄i wiowárénapf̄r̄ixin+rí m̄searar+ñiní. Seyfné nioní nání wiowárénapar+ñagfá enagí nání Gorixo nanf seaiúwin+ḡin+rí searar+ñiní. ¹⁸ Amipí n̄fní seyfné wiowárénapf̄pí n̄imearfná xixení n̄imearí aí ámí surfmá wí epákwfnowin+ḡiní. Wiowárénapáná Epap̄rodaitaso nímeáamí b̄f̄pí r̄ixa meáa enagí nání nioní r̄ixa apán+r̄iní. Seyfné sanf n̄irápani+ro wiowárénapfápi, ayf Gorixo nání r̄id̄iyowá sinadñf nanf eaarñf̄p̄fnñf imóniní. Apí sinadñf weááná dñf yayf win+paxf+n̄ñf imón+ñf̄p̄r̄iní.

¹⁹ Nwíá nioní x̄fdarñáo, o seyfné Kiraisí Jisaso t̄fní nawíní ikárin+ḡfáyfné enagí nání amipí seyfné d̄fwf ikeamón+ḡfápi n̄iseaiap+r̄fná "Amipí n̄fní nanf̄pí nání m̄imúrón+ñáon+ríani?" n̄iyaiwiri seáyf e imón+ñf̄pí seaiap+n̄fáriní. ²⁰ Negí ápo Gorixomí amá n̄fní anñf minf seáyf e umfeyoáwan+ḡiní. "Apí e éwan+ḡiní." nimónar+ní.

Yayf wiowár+ñf̄pí nán+r̄iní.

²¹ Nioní "Ámá Jisaso Kiraiso t̄fní ikárin+ḡfá n̄iyoní yayf n̄wiúf+r̄xiní." nimónar+ní. N̄ir+x̄fmeá nioní t̄fní re ñweagfáyf ení yayf seaiwárar+ñoi. ²² Amá Gorixoyá re ñweagfá n̄fní yayf n̄iseaiwár+ro aí amá Gorixoyá m̄ixf ináyf Sisaoyá anf̄yo omñf wiar+ḡfáyf anf+paxf+r̄iní. ²³ Ámíná Jisaso Kiraiso wá n̄seawian+rí dñf seak+kayówin+ḡiní.

Payí Poro Korosi ηweáyí nání eańńaríni.

Payí rına Jisasoyá sıyıkí imónıgıá ańı yoı Korosi ηweaqıáyı nání Poro eańńaríni. Ańı apı Esia pıropenısıyo ikwıróniηaqı aıwı Poro xewanıηo pıropenısı ayo nemerına ańı apımı memé Epapıraso ańı apımı xwıyıá yayı neainarıηıpı wáı urınrı urowáraná e ηweáyı wı Jisasomı dıηı wıkwırogıawıxıni. Xwiogwı waú woranı, waú waúranı, pwéaná Poro Romıyo gwı ηweańána Epapıraso nıwımearı áwanı rėniηı urıηıniğıni, “Mimónı urėwapıyarıgıá wı Korosi nání nuro Jisasoyá sıyıkı imónıgıáyo ikweakwımı imónıηıpı nurėwapıyiro re urarıηoı, ‘Gorıxoyá imónımıánırı nısimónırına Jisasomıni dıηı nıwıkwırorına apánımanı. Aıwá ηwá ηwirárinıro xwırfá imónıro nerıηıpımı dánıni imónıpaxırını.’ urıro ‘Gorıxomı xómıηı nıyıkwirı seáyı e numero aıwı ańıńajıyo enı wı múropaxı mimónıni.’ urıro ‘Jisao Gorıxo tını xıxenı imónıηomanı.’ urıro nero sekaxı ámı bı tını bı tını seáyı e ikwıkwarımı wıarıηoı.” Áwanı e urıagı Poro Korosi ηweáyı xerıwı urėwapıyarıgıáapı rıwımını omamópoyınırı payı rına nearı Tikikasomı wiowarıηıniğıni.

1-2 Poronı —Nionı Gorıxo nırıpeaagı nání Jisasi Kiraisoyá wáı wurımeiarıηá wonırını. Nionı tını Timotio —O Kiraisomı xıdarıηagı nání negı nırıxımeanıηı imónıηı worını. O tını yawawi payı rına Korosi ηweaarıgıá Gorıxoyá imónıro Kiraiso tını nawını ikárinıro egıáyıné —Seyıné nırıxımeá Kiraisomı pıranıηı xıdarıgıáyınerını. Seyıné nání yawawi payı rına nearı mónaparıηwiı. Yawawi “Negı ápo Gorıxo wá seawianırı oyá dıηı tını seyıné nıwayırónıro ηweapırı nání seaiiri éwinığıni.” yeaimónarını.

“Segı nanı yarıgıáapı nání Gorıxomı yayı wıarıgwırını.” urıηı nánırını.

³ Seyıné nání yawawi Gorıxomı —O negı Ámına Jisasi Kiraisomı xanorını. Omı rıxıηı nısearıyırainá inına yayı wıarıgwırını. ⁴ Xwıyıá re rınıagı arıá nıwirane nání, “Korosi ηweáyı Kiraisı Jisasomı dıηı nıwıkwıroro ámá Gorıxoyá imónıgıá nını nání dıηı sıpı wıarıgıárını.” Xwıyıá e rınıagı arıá nıwirane nání Gorıxomı yayı wıarıgwırını. ⁵ Seyıné “Ańınamı dánı Gorıxo yeáyı neayımıxemeanıárını.” nırıro dıηı ikwımogıáapı nání nımore nání Jisasomı dıηı nıwıkwıroro oyá ámá nání dıηı sıpı wıarıgıárını. Xámı xwıyıá neparıηı imónıηıpı —Apı yayı neainarıηı imónıηıpırıni. Apı arıá nıwiróná “Nepa Gorıxo e neaiınıárını.” nıyaiwıro dıηı ikwımogıáapı nání arıá wıgıárını. ⁶ Xwıyıá yayı neainarıηıpı ańı nımını arıá wıgıápa seyıné enı arıá wıgıárını. Ańı nımını ámá xwıyıá apı arıá nıwıro nání sıwı nanı imónıηıpı néra uro Jisasomı dıηı wıkwıroarıgıáyı sayá nimóga uro yarıgıápa seyıné iwamıó arıá nıwıro wá Gorıxo nıneawianırı neaiıηıpı nání xıxenı nıjıá imónıgıe dánı axıpı e néra warıηoı. ⁷ Xwıyıá yayı neainarıηı nionı seararıηáapı, ayı Epapıraso searėwapıyınıpırıni. O negı dıηı sıxı uyınwá worını. Xwıyıá Jisao nání none tını wáı wurımeaianıwá nání gwı mónıηwá worını. Seyıné arırá seainıfa nání Kiraisomı xınáınıηı nimónırı yarıηo ananı dıηı uıwirarıpaxı yarıηı

worini. ⁸ O seyíne kwíyípi seaainíhípi dání áamá nání díní sípí níwiro arírá wiarígíápi nání áwaní yearémeaníriní.

“Seyíne api api epírfa nání rixíhí seauriyarígwírini.” uríhí nánirini.

⁹ Seyíne nání áwaní e yearémeaní enagi nání sá iwamó ará wígwíyí dání píní wí míwíarí seyíne nání Gorixomi rixíhí níseauriya warígwírini. Rixíhí níseauriya nuráiná seyíne rípi rípi oimónípoiínirí urarígwírini. Seyíne áamá Gorixoyáy e éríxínirí wimónaríhípi nání níjfa onímiápi mimóní aga xixení nimóníroná díní émfí saimí moro kwíyí oyápi seaainíhípi dání “O imóníhípi apírfaní?” níyaiwiro síhíwí mí wómíxípirí nání imóníro oépoiínirí urarígwírini. ¹⁰ Seyíne api api nimónímáná rípi rípi epírfa nání rixíhí seauriyarígwírini. Segí pí pí yarígá nípiní nání Gorixo yayí winínfa nání Ámínáoyá áamá imónígíyí epaxípi tíní xixení néra úríxínirí rixíhí e seauriyarígwírini. Seyíne áamá sealkwíarínipaxí imóníhí xixegíní epírfa nání ení seauriyarígwírini. Níjfa Gorixo nání imónígíápi sayá nimíxa upírfa nání ení seauriyarígwírini. ¹¹ Seyíne pí pí seaimeááná yayí tíní “Ananírini.” níyaiwiro xwámámí wípirfa nání Gorixo xegí ení síxí eáníhípi dání —Api xfo níkínirí seáyí e imóníhípirini. Apimí dání ení seaimíxínfa nání ení rixíhí seauriyarígwírini. ¹² Áamá ápo Gorixo tíní wífa óníhe nweapíríyí imónípiríápi seyíne ení axípi e imónípaxí seaimíxíhí enagi nání seyíne ení wífa xfo óníhe nweapíríáriní. Ayínání seyíne omí yayí umepírfa nání ení rixíhí seauriyarígwírini. ¹³ O sá yíníhe obomí símanhíyóníhí wurínagwáé dání nínealkwámíxírí xegí xewaxo, díní síxí uyínjyó xwioxíyo nweáríxínirí neawáriníriní. ¹⁴ O xegí xewaxo neapeínípi dání nínearoayíroríná negí íwí yaríhíwápi yokwarímí neaiíníriní.

Kiraiso, níyoní seáyí e wimóního nání uríhí nánirini.

¹⁵ Kiraiso, nene síhíwí wíníhíwáo, o Gorixo, nene síhíwí míwínipaxí imóního nání “E imóníhorfaní?” yaiwianíwá nání piaumímí neainaríhíriní. Amípi níhí Gorixo imíxíhípi seáyí e múrohorini. ¹⁶ Ayí rípi nání “Seáyí e múrohorini.” seararíhí. O amípi xwíyó eníyíraní, anínamí eníyíraní, síhíwí wínipaxí imóníhípiraní, míwínipaxí imóníhípiraní, pí pí kwíyí ení eáníro seáyí e imóníro yarígíyíraní, api nípiní Gorixo nímíxíríná xewaxoyá wéyo dání imíxíhíriní. Api nípiní nímíxíríná oyá wéyo dání imíxíhí marfáí, api nípiní omí yayí umepírfa nání ení imíxíhí enagi nání raríhíriní. ¹⁷ O amípi síhí mimónípa eníhí nweagorini. O xegí ení eáníhípi dání amípi síhí xegí wenípa wení. ¹⁸ Míhíyímí wará nípiní ínímí wuríníhípa Kiraiso míhíhíhí imóníhómí xfoyá síyíkí imónígíyí ínímí wuríníhíagífa nání seáyí e wimóníhorini. Xegí síyíkí imónígíyí mfkí ikíhorini. Amípi nípiní nání xírání xírání imóního imónínfa nání xwáripáyo dání níwíápfínímearíná óf imomeahorini. ¹⁹ Ayí rípi nání seararíhí. Gorixo xewaního “Nioní imóníhí nípiní gí íwomí xe síxí owíní.” wimónaríhí enagi nání xewaxo xixení e imóníhíriní. ²⁰ Gorixo amípi níhí xwífa tíyo eníyíraní, anínamí eníyíraní, amípi níhí xegí xewaxo éfpimí dání píyífa wíríníhíwanígínirí eníriní. Sípí

ámá wikárarigfápi nání xegf xewaxo yoxáf pámi yekwíroaráná xegf ragf púpimi dání yíyf xópé níoníníj ímónímfániri enjírini.

“Gorixo xfo tñi gwiaumf inipaxf imónanfwá nání neaimixinjirini.” urinjf nánirini.

²¹ Xámi seyfné dñjf sipi moro sipi ero yagfápimi dání Gorixomi sfmf tñni wiro o tñni nawíni mimónf xepixepá róniro yagfáyfné enqagf aiwi ²² o xegf xewaxo ámá nimóniri yoxáf pámi penjípimi dání xfo tñni nawíni gwiaumf inipaxf imóniprfa nání seaimixinjirini. Xegf stjwf anije dání éf seauraráná seyfné stjikwf mínigfáyfné imóniro igfáninjf eámónigfáyfné imóniro xwiyfá míseaxekwf mopaxf imóniro epírfá nání e seaimixinjirini. ²³ E seararñagf aí seyfné xwiyfá yayf neainarinjipi —Api añf nímíni ñweagfáyo ríxa wáf urimeñwápíri. Poroni ení wáf urimefá nání imóninjipíri. Api seyfné aga xaiwf ía níxira uro dñjf níwikwíroróná sirf munf ero xwiyfá api iwamfó arfá níwiróná “Neparini. Gorixo nanj e neaiinfáriní.” yaiwigfápi nání siní dñjf níwikwímóá uro nerónáyf, Gorixo seyfné ríxa stjikwf mínigfáyfné imóninjána xegf stjwf anije dání éf seaurárinfáriní.

“Ríninjf meari wáf uriri yarinjini.” urinjf nánirini.

²⁴ Seyfné arírá seaimíri yarfná ríninjf nímeáf rípi nání yayf ninarini. Ríninjf Kiraisomi siní mímímeanjñnjf imóninjipi nioní oniníri yarinjini. Ayf rípi seararñini. Gorixo nínírfpearfná nioní ámá Kiraisoyá stjikf imónigfáyo —Ayf xfoyá warárininjf imónigfáyíri. Ayo arírá wimíri yarfná xeaninjf wímeáwínjíniri nírfpearjipi, api nípiñi xixeni onímeaníri yarinjini. ²⁵ Émá imónigfáyfá xínálininjf níwimónimáná wáf wurimeimfá nání nírfpeaagf nání ámá xfoyá stjikf imónigfáyfnéyá sénálininjf nimóniri arírá seaimíri yarínáoníri. Émáfné xwiyfá Gorixoyápi rokwpá seaimfá nání e nimóniri yarínáoníri. ²⁶ Xwiyfá api xámíná dání ámá níñweaxa bagfá níyoní ínimí rínárininjipi aí agwf ríná ámá Gorixoyá imónigfáyo ríxa piaumí winíni. ²⁷ Xwiyfá ínimí rínárininjf api —Api “Gorixo émá imónigfáyo nanj ayá wí wimíxíyinfáriní.” rínárininjipíri. Api nání Gorixo émáyf aí níjfa oimónípoi ní wimóninjirini. Ínimí ríninjf api, ayf “Kiraiso seyfné tñni nawíni imóninjoi.” ríninjipíri. Ayínání seyfné re níriro dñjf ikwímoarñoi, “Gorixo seáy e Kiraiso añnamí nání nípeyimáná imóninjipi tñni xixeni neaimíxinfáriní.” níriro ikwímoarñoi. ²⁸ Xwiyfá o nání yayf neainarinjipi wáf nuríranéná ámá níyoní ikwairí wírane dñjf neñwípémáná urírane yarínwáriní. Ámá Kiraiso tñni ikárinigfáyf ríxa yóf imóninjána xfoyá sfmímanj e éf uráfwanjíniri e yarínwáriní. ²⁹ Nioní e yárimfániri rfwf nírfkwínimáná aninjf miní yarinjini. “Kiraiso xewanñoi enj sixf ayá wí nímixinjipi tñni xixeni e yárimfániri aninjf miní yarinjini.” seararñini.

2

“Yapf seáiwapiyipríxíni yarinjini.” urinjf nánirini.

¹ “Seyfné rípi nání níjfa oimónípoi.” nimónarini. “Seyfné nání tñni añf Reodisia ñweáyf nání tñni ámá gf sfmímanj siní mí mímómíxigfáyf nání tñni nioní rfwf nírfkwíniri aninjf miní rfa tñnjf yarínápi nání níjfa oimónípoi.” nimónarini. ²⁻³ Ayf tñni seyfné tñni dñjf sixf íniro

dijŋ sɪpɪ inarɪgɪápimɪ dánɪ irɪkwɪnɪŋɪf ikeánɪro epɪrɪta nánɪ e yarɪŋɪnɪ. Xwɪyɪfá yumɪf rɪnárɪnɪŋɪpɪ xɪxenɪ nɪjɪfá nimónɪróná “Ayɪf apimɪ dánɪ amɪpɪ mɪmúrónɪŋwaenénɪŋɪf rɪfa imónɪŋwɪnɪ?” yaiwɪpɪrɪfa nánɪ enɪ e yarɪŋɪnɪ. “Xwɪyɪfá Gorɪxoyá yumɪf rɪnárɪnɪŋɪpɪ nánɪ —Apɪ Kiraiso nánɪ rɪnɪŋɪpɪrɪnɪ. Apɪ nánɪ xɪxenɪ nɪjɪfá imónɪpɪrɪfa nánɪ yarɪŋɪnɪ.” seararɪŋɪnɪ. Dijŋf émf saímɪf Gorɪxo morɪ dijŋf enɪwɪperɪ enɪpɪ —Apɪ ayá tɪŋɪnɪŋɪf imónɪŋɪpɪrɪnɪ. Apɪ nánɪ ámáyo nɪjɪfá wɪmɪxɪpaxo wo marɪfáɪ, sa Kiraisorɪnɪ. ⁴ Ámá wɪ wigɪ xwɪyɪfá dijŋf seakɪnɪmɪxɪpaxɪf imónɪŋɪpɪmɪ dánɪ —Apɪ yapɪf rɪnɪŋɪf aí nepa imoarɪgɪápɪrɪnɪ. Apimɪ dánɪ yapɪf seaɪwapɪyɪpɪrɪxɪnɪrɪ Kiraiso nánɪ e seararɪŋɪnɪ. ⁵ Nionɪ seyɪné tɪnɪ mɪŋweapa nerɪ aɪwɪ dijŋf seakɪkayonɪnɪ. Seyɪné Kiraisomɪ dijŋf nɪwɪkwɪroróná sɪrɪf munɪf ero iyɪf wɪámɪf yarɪgɪáyɪfénɪŋɪf imónɪro yarɪŋagɪfa nánɪ dijŋf yayɪf ninarɪnɪ.

“Wé searoárɪnɪŋɪfɪné enɪagɪf nánɪ pɪyɪŋɪf ikayɪfɪwɪpɪf dijŋf mɪkwɪropanɪ.” urɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

⁶ Seyɪné nemeróná xwɪyɪfá Ámɪná Kiraisɪ Jisaso nánɪ rɪnɪŋɪpɪ xámɪ umímɪnɪgɪfá tɪnɪ xɪxenɪ ámá o tɪnɪ ikárɪnɪgɪfáyɪf epaxɪf imónɪŋɪpa axɪpɪ e éfɪrɪxɪnɪ. ⁷ E nero Kiraisɪ Jisaso nánɪ searéwapɪyɪgɪfápɪf ikɪfá pɪpɪŋɪf ná ínɪmɪ wearɪŋɪpánɪŋɪf imónɪro anɪf ikɪfá xwɪyɪfá xaiwɪyo dánɪ mɪrɪnarɪŋɪpánɪŋɪf imónɪro Kiraiso nánɪ searéwapɪyɪáná dijŋf wɪkwɪrogɪfápɪf píránɪŋɪf dijŋf sɪxɪf ínɪro o seaɪnɪpɪf nánɪ yayɪf bɪ onɪmɪápɪf mé ayá wɪ ero éfɪrɪxɪnɪ.

⁸ Ámá wɪ pɪyɪŋɪf ikayɪfɪwɪf rɪnɪŋɪpɪ —Apɪ nepa mɪkɪf mayɪpɪrɪnɪ. Ámá wigɪf dijŋfɪyo dánɪ nérowɪápɪnɪro rarɪgɪfápɪrɪnɪ. Kiraiso nánɪ rɪnɪŋɪpɪf marɪfáɪ, sa ámá omɪ mɪxɪfɪdarɪgɪfáyɪf wigɪf amɪpɪ xɪxegɪnɪ nepa mɪpɪmónɪpaxɪf imónɪŋɪpɪa nánɪ rɪnɪŋɪpɪrɪnɪ. Apɪ searéwapɪyanɪro éáná dijŋf nɪwɪkwɪroro xɪfɪpɪrɪxɪnɪrɪf sɪŋwɪf nɪyápɪrómf memepanɪ. ⁹ Ayɪf rɪpɪf nánɪ seararɪŋɪnɪ. Gorɪxo imónɪŋɪpɪf bɪ onɪmɪápɪf marɪfáɪ, nɪpɪnɪ Kiraisomɪ sɪxɪf ínɪnɪ. Xegɪf nápimɪ nɪpɪnɪ sɪxɪf ínɪnɪ. ¹⁰ O —Gɪyɪf gɪyɪf seáyɪf e nimónɪrɪf wɪyo umenɪweaarɪgɪfáyoranɪ, gɪyɪf gɪyɪf nénɪf tɪgɪfáyoranɪ, nɪyonɪ o seáyɪf e wimónɪŋorɪnɪ. O tɪnɪ ikárɪnɪgɪfáyɪné enɪagɪf nánɪ Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ dɪwɪf wɪ mɪsealkarɪnɪf rɪxa wé searoárɪnɪnɪ. ¹¹ O tɪnɪ ikárɪnɪgɪfáyɪné enɪagɪf nánɪ iyɪf sɪmɪf sɪfó wákwɪnɪgɪfáyɪné enɪ imónɪŋoɪ. Nepa wé tɪnɪ ámá iyɪf sɪmɪf sɪfó wákwɪnarɪgɪfápɪf nánɪ mɪrarɪŋɪnɪ. Kiraiso iyɪf sɪmɪnɪŋɪf sɪfó nɪseawákwɪrɪná sɪpɪ oyaneyɪnɪro mɪŋɪf inagɪfápɪf —Apɪ nɪpɪkwɪnɪ mɪmónɪŋɪf xwɪoxɪyo ínɪŋɪpɪrɪnɪ. Apɪ seawákwɪŋɪpɪf nánɪ rarɪŋɪnɪ. ¹² Seyɪné wayɪf nɪmearóná inɪgɪfɪyo fá seaurɪmɪxáná Kiraiso tɪnɪ nawɪnɪ xwɪfá weyárɪnɪgɪfáyɪfénɪŋɪf nimónɪmáná Gorɪxo o xwárɪpáyo dánɪ owɪápɪnɪmeanɪrɪf wɪnɪpɪf nánɪ dijŋf wɪkwɪrogɪfápɪmɪf dánɪ o tɪnɪ nawɪnɪ wɪápɪnɪmeagɪfáyɪfénɪŋɪf imónɪŋoɪ. ¹³ Seyɪné xámɪ nɪwɪaɪkɪa nuro sɪpɪ yanɪro nánɪ mɪŋɪf inagɪfápɪmɪf nɪxɪfɪro nánɪ ámá anɪnɪmɪxɪnanɪro imónagɪfáyɪné enɪagɪf aɪwɪf Gorɪxo xegɪf xewaxo Jisaso tɪnɪ dijŋf nɪyɪmɪŋɪf tɪgɪfáyɪné oimónɪpoyɪnɪrɪf seaɪmɪxɪŋɪrɪnɪ. E nerɪ negɪf nɪwɪaɪkɪa wagwápɪf nɪpɪnɪ enɪ yokwarɪmɪf neaɪnɪŋɪrɪnɪ. ¹⁴ Ayɪf rɪpɪnɪŋɪf nerɪfá e neaɪnɪŋɪrɪnɪ. Nwɪf ikaxɪf eánɪŋɪfɪyo dánɪ rɪnɪŋɪf nene wɪaɪkɪagwápɪf nánɪ xwɪyɪfá neaxekwɪmopaxɪf imónɪŋɪpɪf Kiraisomɪf ikɪfápámɪf yekwɪroáráná Gorɪxo apɪ enɪf ikɪfápámɪnɪŋɪf yekwɪroárɪŋɪpɪmɪf dánɪ anɪpáf imɪxɪnɪŋɪnɪ. ¹⁵ O rɪxa pí pí kwɪyɪf seáyɪf e nimónɪrɪf menɪweaarɪgɪfáyoranɪ, nénɪf tɪgɪfáyɪf imónɪgɪfáyoranɪ, Kiraiso yoxáfápámɪ

niperfíná enjípimi dáni xopíraráf níwimáná áamá níní re oyaiwípoyíní, “Gorixo ayo ríxa mígí ríá wímíxárinjoi?” oyaiwípoyíní wígf síjwí tífé dáni nímera púfninjí enjíní.

“*‘Apí apí nímusíróríná nípkwíni míyarínjoi.’ searána arfá mívipani.*” *urínj náníní.*

16 Áamá wí seyíné aiwá bí narínagfá síjwí níseaníro “Nípkwíni míyarínjoi.” searánáraní, iniígí bí narínagfá níseaníro “Nípkwíni míyarínjoi.” searánáraní, sfá xwiogwí o omí Gorixo nání dínj oneainíní yarıgfáyo seyíné kíkífá yarıngáfá níseaníro “Nípkwíni míyarínjoi.” searánáraní, sfá emá síjwí wo imónáná yarıgfápi míxídarínagfá níseaníro “Nípkwíni míyarínjoi.” searánáraní, Sabarfáyo yarıgfápi míxídarínagfá síjwí níseaníro “Nípkwíni míyarínjoi.” searánáraní, wí ayf seararıgfápi arfá mívipa éfrixíní. 17 Ayf rípi nání seararíní. “Apí apí neróná Gorixomi píranínj xídarínjoi.” seararıgfápi áamá náó barfíná onapámígí inarínjfpíninj imóníní. Apí nípiní, ayf nene Kiraiso neainjfpí nání mí neórínínfápi imóníní. Náó, ayf Kiraiso xfo imóníní. 18 Áamá wí “Gorixo nene nání yayf owiníní oyaneyínírfná rípiní epaxfíní.” yaiwiarıgfápimi seyíné míxídfpa yarıngáfá síjwí níseaníro “Nípkwíni míyarínjoi.” níseaníro “Sewanínjyíné sıyıkwípíaninj mimónarínjoi. Anfnajfyo ínımí níwuríníro yayf mumearínjoi.” searánáyf, arfá mívı sa paimím éfrixíní. Ayf rípi nání seararíní. Áamá e níriro yarıgfáyf nepa síjwí náyi tfiní mívínıpa nerínjfpimi dánı e ríro mıkf ná mimónínjáná nípkwíni mimónínj wıgf xwióxıyo ínínjfpimi dánı wárxıa imóníro yarıgfáyf enjıgı nání seararíní. 19 Xwıyfá Kiraiso nání ríninj rípi enı fá míxırarıgfáyfínı. Nene oyá sıyıkf imónınjwaéne wararı imónınjwını. O mınjyı imónínı. Wararı xómınj tfinı wıkf tfinı enjıgı nání xegf imónınjpa imónınjrırínı. Wararı mınjyımı íkıkf winınjagı nání xwé nímogá warınjpa oyá sıyıkf imónınjwaéne axfpı omı mınjyımınj íkıkf winınjwá enjıgı nání Gorıxoyá dınjıyo dánı nímogá warınjwını.

“*Mípımónıpaxf imónınjıpa nání rınınjfpı arfá mívipani.*” *urínj nánínı.*

20-21 Kiraiso níperfíná seyíné o tfinı íkárınıgfáyfne enjıgı nání o tfinı nawını pıyf egfáyfneıninj imónıgfárinı. Ayınanı seyíné áamá omı míxídarıgfáyf wıgf amıpı xıxegını nepa mıpımónıpaxf imónınjıpa nání rınınjfpımı sını xdfıpaxfıne mimónınjoi. Seyíné e imónınjagfá nání arıre nero áamá omı míxídarıgfáyf tfinı nawını nímónırónınj wıgf rarıgfápi yarınjoi? Njwı íkaxf “Apı fá mımáxırıpanı. Apı gfgı bı mepanı. Apı amáf aí mırónıpanı.” rarıgfápi arfá bı mívıpanı. 22 Ayf rıpi nání seararını. Njwı íkaxf apınınj nírxıga unjpi, ayf sa amıpı aıwáranı, iniıgranı, nene nınfáná anıpa imónarınjfpını nání rınını. Apı sa ámayı érowıápınıro éwapınıro yarıgfápirını. 23 Apı rarıgfáyf Gorıxomi yayf owıaneyınırfná dınj áamá moarıgfápinı xfdıro “Gorıxo dınj nífá owınını áamá wıwanınjyı sıyıkwıpíanınj oımónıfıoyı.” rıro “Gorıxo dınj nífá owınını iwanjı oéánıfıoyı.” rıro neróná nepaxınj pákınf nímónıro rarıgfá enjıgı nání seyíné xenjwı re wıawıpaxfını, “Áamá e rarıgfáyf nepa dınj émf saımı nímorı rıa rarınjoi?” Xenjwı e

wiaiwipaxí aiwí wigí rarígápi, ayí ámá nixídiríngípimí dání fwwí nání feapá winaríngípimí wí pfrí rakipaxí mimóníngípiríní.

3

“Anínamí imóníngípí nání díní ikwíróríxíní.” uríngí náníríní.

¹ Goríxo Kiraiso xwáripáyo dání owiápínímeanírí ámí síngí níwimíxíríná seyíné ení axípíníngí síngí seaimíxíngí enagí nání síwí anínamí dání —Anínamí seáyí eyí Kiraiso seáyí e nimónírí Goríxoyá wé náúmíní njeaneríní. Síwí naní e dání imóníngípí aríge imónanfwarífanírí aníngí miní néra úríxíní. ² “Seyíné síwí sípí xwíá tío imóníngípí nání díní míkwró anínamí imóníngípí nání díní ikwíróríxíní.” seararíngíní. ³ Ayí rípi nání seararíngíní. Kiraiso péaná seyíné ení o tíní nawíní ikárínígíáyíné enagí nání ríxáníngí pegfáriní. Ámá níperíná xámí yagfápi píní wiárarígíapa seyíné Kiraiso téní ríxáníngí pegfááyíné ení axípí nero xámí yagfápi píní wiárigíá enagí nání seararíngíní. Ayí díní níyímíngí seyíné Kiraiso téní imónígápi —Apí Goríxo téní axí e imóníngípíríní. Apí ámá síngí níseaníróná anopasínipaxí imóníngagí nání ení seararíngíní. ⁴ Kiraiso —O díní níyímíngí nene imóníngwápi míkí ikiñoríní. O ríxa síngí ní piaumímí ináná seyíné ení o téní imónígápi piaumímí iníprífaríní. Piaumímí nínróná Kiraiso níkínírí seáyí e imóníngípa seyíné ení axípí nimóníro yaríná ámá síngí ní míseanopasíní mí seómíxíprífaríní.

“Sípi mepa éríxíní.” uríngí náníríní.

⁵ Ayínání “Gí wé síkwí amípí, ayí fwwí apí nání rífa imóníní?” níyaiwírí xe fwwí apí nání míngí onínírí mé “Apí emínírí nání ríxa ámá píyíníngí imóníngáonírífaní?” yaiwiníríxíní. E níyaiwiníro fwwí minípa éríxíní. Píaxí weánipaxí imóníngípí mepa éríxíní. fwwí nání míngí minípa éríxíní. fwwí nání feapá seainaríngípí xe oneainírí síngí níwínípa éríxíní. Ayá tíngí wí mímúropa oenírí mepa éríxíní. Ámá ayá tíngí bí mímúropa oenírí yarígíáyí Nwíá nipa imóníngó nání díní mamopa nero apí náníní neróná wigí ngwáníngí nímixíro yarígíá enagí nání seararíngíní. ⁶ Ayí rípi nání “Apí apí mepa éríxíní.” seararíngíní. Ámá pfrí níwiaíkiro e yarígíáyo Goríxo pírf umamoníá enagí nání seararíngíní. ⁷ Eníná seyíné Goríxomí pírf wiaíkiarígíáyí téní níkumíxíníro neróná seyíné ení e néra wagfáriní. ⁸ Seyíné xámí axípí e néra wagfááyíné aiwí agwí ríná rípi rípi wí mepa éríxíní. Wikí mónínípa éríxíní. Wikí ríá ápiáwíníngí mívénípa éríxíní. Únúngí mívíkarípa éríxíní. Xwíyíapai mívírírípa éríxíní. Ikayíwí mumearípa éríxíní. ⁹ Yapí mírínípa éríxíní. Ayí rípi nání “Apí apí mepa éríxíní.” seararíngíní. Seyíné xámí imónagfápi emí nímoró síngí e nimóníróná sípí yagfápi píní níwiárimáná ¹⁰ ámí ríxa síngí seyíné imónígíá enagí nání seararíngíní. Díní síngí agwí ríná seyíné imónígápi Goríxo xewaníngó imóníngípí nání xíxení níjía oimóníngíngí seaimíxíngíngí. Apí díní xfo imóníngípa oimóníngíngí síngí aníngí axípíní ámí bí téní bí téní níseaimíxa waríní. ¹¹ Ámá díní síngí tígíáyíné níseaimíxa waríngí nání wíyíné Gíríkíyínéraní, wíyíné Judayínéraní, ayí ananíríní. Wíyíné iyí símí síó wákwinígíáyínéraní, mívákwinígíáyínéraní, ayí ení ananíríní.

Wiyíné é máyínéraní, kíníxíyínéraní, ayí ení ananíríní. Wiyíné xínáíwayínéníhí nímóníro omíhí wíiarígíáyínéraní, omíhí wíipírí nání áxerjwarí minígíáyínéraní, ayí ení ananíríní. Ná bíní xwé imóníhípí, ayí Kiraiso t́níní ikárínígíápiríní. O nípimíní seáyí e wimóníhóríní. Pí pí ámá imónígíápi omí d́hí ńwíkwíroróná ananí o t́níní ikárínípxáfríní.

“Xixe d́hí sípí inífríxíní.” uríhí náníríní.

¹² Goríxo íá yíyamíxímí seairí ámá nioniyá oimónípoynírí seaimíxírí d́hí síxí seayírí egíáyíné enagí nání rípi éfríxíní. Wíníyo wá wianífríxíní. D́hí sípí ení wífríxíní. Seáyí e seáyí e mimóní síyikwípiayínéníhí imónífríxíní. Niyapenímáná urífríxíní. Ananíní murí xe ófí oneaimópoyínírí éfríxíní. ¹³ Segíyí pí pí seikáríagífa aí seyíné ení xixewíámí ḿwípa éfríxíní. Segí wo sípí seikáríagí nání xwíyíá umearípxá enánáyí, yokwarímí wífríxíní. Ámínáo yokwarímí seaihípa axípi e wífríxíní. ¹⁴ Apí apí nípíní nero aiwí anípxá epaxípi, ayí rípiríní. Xixe d́hí síxí yínífríxíní. E neróná píráníhí nawíní kumíxíníprífrí enagí nání seararíhíní. ¹⁵ Kiraiso seyíné píyíá seawíríhí enagí nání omí wí pífrí ḿwíaiáki segí wíníyí t́níní píráníhí níkumíxíníro njeáfríxíní. Seyíné Kiraisoyá síyikí imónígíá wíníyí t́níní níkumíxíníro píráníhí onjeápoynírí íá seaumíríhíyíné enagí nání seararíhíní. Íníná Goríxomí yayí wíayífríxíní. ¹⁶ Xwíyíá Kiraiso nání ríníhípi seyíné aumaúmí inífríxíní. Segí soní t́níní seaní t́níní apí níríroná níréwapíníro ikwairífrí iníro yarígíápipímí dání xwíyíá o nání ríníhípi aumaúmí inífríxíní. Soní t́níní seaní t́níní apí níríroná manípaní mírí “Goríxo e neaihírífaní?” niyaiwíro omí xwíoxí aí t́níní nífá niseainírí yayí wífríxíní. ¹⁷ Pí pí seyíné níríronáraní, pí pí nerónáraní, “Ámíná Jisasomí ínímí wuríhíhwaénerífaní?” niyaiwíro ámá xíoyáyí epaxípíní éfríxíní. E neróná “Kirisao nene nání e neaihírífaní?” niyaiwíro ápo Goríxomí yayí wífríxíní.

Xiepíwamí t́níní xiagwowamí t́níní uríhí náníríní.

¹⁸ Apíxíwayíné, segí oxowamí símanhíwíyóníhí wuríhífríxíní. Ámíná Jisaso t́níní ikárínígííwayíné e epaxí enagí nání seararíhíní. ¹⁹ Oxoyíné segí apíxíwa nání d́hí sípí seaíwínígíní. Narírímí ḿwípa éfríxíní.

Niaíwíyo t́níní xanowamí t́níní uríhí náníríní.

²⁰ Niaíwíyíné, segí inókíwa ápowa sekaxí pí pí searáná aríá yímígí wífríxíní. E neróná Ámínáo yayí winípxápi yaríhíagífa nání seararíhíní. ²¹ Xanowayíné, segí niaíwíyo éwapíyí ńwíríná ḿxíníhí ḿyomíxípa éfríxíní. Segí niaíwíyí d́hí aníhí rakiárínípríxínírí seararíhíní.

Bosowamí t́níní omíhí wíiarígíáyo t́níní uríhí náníríní.

²² Xínáíwayínéníhí nímóníro omíhí wíiarígíáyíné, segí bosowa pí pí searáná aríá ńwíro xixení éfríxíní. Segí bosowayá síhíwí anígíe dáníní e éfríxínírí ḿseararíhíní. Omíhí yarígíáyí yapí nímóníro wíepísarígíápa mé “Ayá t́níní oyaneyí.” niyaiwíro éfríxíní. Seyíné Ámínáomí wáyí wíarígíáyíné enagí nání seararíhíní. ²³ Omíhí wíiarígíáyíné pí pí neríhíyí “Ámá náníní ríwíiaríhíwíní?” niyaiwíro úrapí yarígíáyí yarígíápa mé “Ámíná Jisaso nání ríwíiaríhíwíní?” niyaiwíro píráníhí yarígíáyí yarígíápa seyíné ení e nero ayá t́níní

éfríxini. ²⁴ Seyíné nijjárini. Ámá wí marfái, Áminá Jisaso yayí niseaimori Gorixo “Nanj e niseaimfáriní.” ráriñpí seaiinfá enagi nání seararini. Bosí seyíné wiiarigó, ayí Áminá Kiraiso enagi nání seararini. ²⁵ Giyí giyí sipíni néra nurfnáyí, Gorixo pírfí numamorfná mímearó sipí ayí éfápí tñni xixeni pírfí umamonfá enagi nání seararini.

4

¹ Bosoyíné, “None ení bosí anínamí wo tñwáonerfani?” niyaiwiro segí inókiwániní nimóniro omíní seaiiarigfáyo neñwipero píraniní numerfná epaxípiní tñni xixeni uméfríxini.

“Gorixomi rixiní neauriyífríxini.” uriní nánirini.

² Seyíné Gorixomi rixiní nuriróná xaiwí n>wakírfmíxinimáná nira úfríxini. E neróná dñí yaikía nimómáná mepa ero yayí wiro éfríxini. ³ E neróná none nání ení rixiní neauriyífríxini. None xwiyfá Kiraiso nání eníná dání ínmi imónagípi —Xwiyfá api nioní gwí ñweanápíriní. Api ámáyo woákíki wianfwa nání “Óf wimoí.” nuríro rixiní neauriyífríxini. ⁴ “Nioní apí nírífná sñjání áwanj uríimiginí.” nimónarini tñni xixeni urímfá nání rixiní neauriyífríxini.” seararini.

⁵ Seyíné ámá Jisaso yá siyikí mimónigfáyo tñni niñwearóná dñí émfí saímí nimómáná éfríxini. Íníná ayí tñni niñwearóná “Ayí Gorixo nání dñí mopaxíná rínarfani?” niyaiwiro wé róninípiní éfríxini. ⁶ Íníná xwiyfá nuriróná segí xwiyfá aiwáyo saxí nimoróná awí yarini pániní nimixíro urífríxini. E neróná ámá seyíné yarini sealfá ayí ayo “Api urípaxíriní.” niyaiwiro xixeni urípaxí imóninípi tñni uríprífarini.

Tikikaso tñni Onesimaso tñni nání uriní nánirini.

⁷ Nioní nikáragfá nípini Tikikaso —O negí níríxfmeá dñí síxí uyiñwáorini. Dñí uñwiráripaxí imóninípiní yarini. Ámináo nání wáf uraní nání gwí móninwá worini. O nóbiri áwanj searínfáriní. ⁸ Ayí rípi nání uowárenaparini. O niseaimeari áwanj searána seyíné “Porowami wímearinípi, ayí apírfani?” yaiwiro dñí wáf seaóniri ení nání uowárenaparini. ⁹ Nioní Tikikasomi tñni Onesimasomi tñni —O ení negí níríxfmeáyí imóniní worini. Dñí uñwiráripaxí neaiiarini. Negí dñí síxí uyiñwáorini. Omí ení segí tñí e nání uowárenaparini. Awaú amípi none re neaimónarini nání áwanj searípsíi.

“Ámá tiyíyayí seaiwárenaparinoi.” uriní nánirini.

¹⁰ Arisítakaso —O nioní tñni nawini gwí ñweagwílorini. O seyíné yayí seaiwárenaparini. Mako —O Banabasomi xoayorini. O ení yayí seaiwárenaparini. O seyíné tñí e rémonapánáyí, o nání nioní xámi bí searíná enagi nání yayí wífríxini. ¹¹ Jisaso —O yoí bí ámi Jasitasoyi wífriníporini. O ení yayí seaiwárenaparini. Judayí nñni enagi aiwí Porone ámá wí ení Gorixomi dñí n>wíkwírorinípiní dání oyá xwioxíyo ñweáfríxiniri wáf rímearinwápa axípi nero gwí móninwáwa, ayí waú woní awarini. Rípi ení nioní dñí wáf nóngfáwarini. ¹² Eparíraso —O segíyí worini. Jisás Kiraisoyá xináiníni nimóniri omíní wiiariní worini. O ení yayí seaiwárenaparini. O Gorixomi

xwiyá rirímí niwiríná símí ni xeadípeniri seyíné nání aníjé miní rixíjé seauriyaríjé rini. Seyíné yóí imóniro “Gorixo ámá xóyá e érixíniri wimónaríjépi, ayí apíríani?” yaiwiáiro érixíniri rixíjé seauriyaríjé rini. ¹³ O seyíné nání tñi séríxímeá imónígá Reodisia ηweáyí nání tñi séríxímeá imónígá Xiraporisi ηweáyí nání tñi ikíníjé sípí wiaríjagí síjwí wínaríjé enagí nání seararíjéni. ¹⁴ Ruko — O dokítá nene díjé síxí uyíjwáoríni. O ení yayí seaiwárenaparíni. Dimaso ení yayí seaiwárenaparíni.

Poroyayí niwiowárírná uríjépi nánirini.

¹⁵ Seyíné segí séríxímeáníjé imónígá Reodisia ηweáyo “Poroyayí seaiwárenapíjé.” uríjépi. Nibaími tñi ámá Jisasoyá síyikí imónígá íyá anjwámí awí eánarígáyo tñi ení “Poroyayí seaiwárenapíjé.” uríjépi. ¹⁶ Seyíné payí nioní eaaríjé rina segí awí eánígé dání íá níroárimáná ámi Jisasoyá síyikí imónígá Reodisia ηweagíáyí ení íá orópoyíniri wírixíni. Payí nioní ayí nání eána seyíné ení nuráiro íá rórixíni. ¹⁷ Akipasomí re urírixíni, “Joxí Ámínáo tñi ikáriníjé enagí nání o e érixíniri rírxépeanjépi nání díjé nímorí xixeni nípiní yárixíni.” urírixíni.

¹⁸ Poroní níwaníjéni gí wé tñi yoparí rípi yayí níseaiwárenapíri eaaríjéni. Nioní nání “O síní gwí ríjweaní?” níyaiwiro Goríxomí ríxíjé nuríyírixíni. “Goríxo wá seawianíwínígíni.” nímonaríni.

Payí Poro Tesaronaika ηweáyí nání xámi eañnarini.

Payí rina Jisasoyá s̄yikí imónigfá añí yoí Tesaronaika ηweagfáyí nání Poro xámi eañnarini. Apí Masedonia p̄ropenis̄fyo añí xwé b̄irini. Poro émáyí añim̄ini xwiyfá yayí winipaxí imóniñp̄í wáf nurimerfná añí apim̄i uráná émáyí obaxí Jisasom̄i d̄iñí n̄w̄ikw̄rori aiwí Judayí e ηweáyí ár̄n̄í wí d̄iñí w̄ikw̄rogfawixini. Judayí Jisasom̄i d̄iñí m̄w̄ikw̄rófáyí émáyí obaxí Porom̄i arfá wiar̄iηagfá n̄w̄in̄iro nání sipí d̄iñí n̄w̄iwaiwiro om̄i m̄ixí x̄fdowáráná Poro añí wí e nání éf nurí e dáni Jisasoyá s̄yikí imónifá Tesaronaika ηweáyí arige r̄fa imóniñoin̄i Timotio s̄iñw̄f on̄w̄inauin̄i urowár̄fagi o s̄iñw̄f n̄w̄inaumo n̄b̄iri Poro r̄ixa Koriniyo n̄r̄emor̄i ηweañáná n̄w̄imeari rep̄iyí n̄wir̄i yar̄iñí Tesaronaika ηweáyí wífap̄i nání áwan̄í uráná Poro payí rina eañnigini (Wáf wur̄imeiar̄igfáwa 17:1-4).

¹ Poroni t̄ni Sairaso t̄ni Timotio t̄ni none Jisasoyá s̄yikí imónigfá Tesaronaika ηweáyine —Seyine ápo Gorixo t̄ni Áminá Jisasi Kiraiso t̄ni nawini ikar̄in̄igfayinerini. Seyine nání payí rina neari mónapar̄iñw̄ini. “Awaú wá seawian̄ri seyine n̄waȳrón̄iro ηweap̄ri nání seairi éisixini.” neaimonarini.

Tesaronaika ηweáyí xixeni arfá wiro x̄diro egfá naniñini.

² None inina seyine nání Gorixom̄i yayí n̄wirane r̄ixiñí nuriranená seyine nání eni seauriyar̄iñw̄arini. ³ Seyine Áminá Jisasi Kiraisom̄i d̄iñí n̄w̄ikw̄roriñp̄im̄i dáni nux̄diróná r̄fw̄f n̄r̄fkw̄in̄r̄iñiñí egfap̄i nání arfá mikeamopa erane om̄i d̄iñí s̄ixí nuyiro nání an̄iñí miní egfap̄i nání eni arfá mikeamopa erane o ámi weap̄w̄in̄igin̄i wen̄iñí ner̄i ηweaar̄igfap̄i nání eni arfá mikeamopa erane nerane mimáyo n̄it̄in̄rane nání ápo Gorixom̄i nuriranená r̄ixiñí seauriyar̄iñw̄arini. ⁴ Negí n̄r̄ix̄imeáyine, Gorixo d̄iñí s̄ixí n̄iseayiri fá yiyam̄xim̄í seain̄p̄i nání none n̄ijfá imóniñw̄ini. ⁵ Ayí r̄ipi nání n̄ijfá e imóniñw̄ini. Xwiyfá yayí neainar̄iñp̄i wáf n̄isearémearfná man̄p̄á t̄ni xwiyfáni m̄isearēwap̄iyiñwanigini. “Xwiyfá ap̄i nepa imónini.” neaip̄imónarfná em̄im̄f en̄í eán̄iñí imóniñf̄ b̄i eni kwiyf̄pim̄i dáni seaiwap̄iyiñwanigini. None seyine t̄ni n̄iñwearanená enw̄ap̄i —Ap̄i seyine arir̄á oseaianeȳin̄ri enw̄ap̄irini. Ap̄i nání seyine n̄ijfá imóniñoi. ⁶ Seyine none enw̄ap̄i nání eni ikan̄iñí neairo Ámináom̄i ikan̄iñí wiro egfárin̄i. E neróná xwiyfá yayí neainar̄iñp̄i xixeni arfá n̄w̄iro n̄ix̄diróná xean̄iñí ayá wí seaimeáagi aiwí yayí kwiyf̄ s̄ixí seamímóf̄p̄i t̄ni n̄ix̄da ugfárin̄i. ⁷ Seyine e n̄ix̄da nuróná amá Kiraisom̄i d̄iñí w̄ikw̄roar̄igfá Masedonia p̄ropenis̄fyo ηweagfáyo t̄ni Ḡiriki p̄ropenis̄fyo ηweagfáyo t̄ni ayo n̄iyon̄i s̄iñwep̄igf̄ wigfárin̄i. Kiraisom̄i nux̄diróná xean̄iñí seaimeáagi aiwí yayí t̄ni an̄iñí nux̄dir̄iñp̄im̄i dáni s̄iñwep̄igf̄ wigfárin̄i. ⁸ Ayí r̄ipi nání searar̄iñini. Xwiyfá seyine Ámináo nání n̄ir̄iga úfap̄i amá r̄aiwá n̄iremeága war̄igfap̄an̄iñí n̄ir̄iga nurfná Masedonia p̄ropenis̄fyo t̄ni Ḡiriki p̄ropenis̄fyo t̄ni apiaum̄ini m̄rin̄iñin̄igini. Añí n̄im̄ini seyine Gorixom̄i d̄iñí w̄ikw̄rófap̄i nání arfá wiár̄igfawixini. R̄ixa arfá wífá

enagí nání none ámi aní bimi niremoríná seýné nání bi tñi rípxá meníni. ⁹ Ayí rípi nániríni. Ámá nñni none seýné tñí e nání báná nñeamímñiro egíápi nání repiyí inñro seýné Gorixó, nepa ñwá dñí nñyímñí tñí imónñomí uxídípñí nání nñkñimónímáná segí ñwápipimi rñwí umogíápi nání repiyí inñro ¹⁰ seýné Gorixomí xewaxo —O xwáñpáyo dání owiápnímeaníri sñí wimñxinñoríni. fñwí ámá yarigíápi nání Gorixó wikí rñá ápiáwññí nñwónñri rñwéná píñ umamoníápipimi dání éñ neamímñnarññoríni. Ayí womaní. Sa Jisatoríni. O anñnami dání weapññe nání seýné xwayí naníri ñweaarigíápi nání repiyí inñro yaríná wímeaarññwá enagí nání none ámi bi tñi urípxá mimónñwñni.

2

Poro Tesaronaika ñweáyí tñni nññwearíná enñpi nániríni.

¹ Gí nñixímeáyíné, seýné nñjáríni. None seýné tñí e nñseáimearíná wáñ yopa mñseamearígnññwanigíni. ² Sñni seýné tñámñni mñsearémeapa nerí aní Piripaiyo wáñ emearíná apimi dññyí xeanñí neaikárñro rñkñkñró neairo egíápi nání seýné rñxa nñjáríni. E neaikárñagí aiwí e pñni nñwiáñmí seýné tñámñni nñbñríná ámá obaxí píñpíñrñ neaianñro yarññagí aí Gorixó dññ sñxí neamímóñpipimi dání masísfá bi mñneainí xwíyá yayí neainarññpi xñxení nñseara ññwanigíni. ³ Ámá xwíyá yayí neainarññpi dññ oñkwñrópoyññri nurññranéná nepa mimónññpipimi dání wí urarññwámani. Nñpñkwñni mimónññpi owikáraneyññri wí urarññwámani. Yapí owíwapññaneyññri urarññwámani. ⁴ E mepa nerane Gorixó “Porowa mñmñwiároarígnññwarññani?” nñyaiwiri xwíyá yayí neainarññpi wáñ uranñwá nání dññ neaññwíráñññ enagí nání xñó rññrññññri wimónññpi tñni xñxení axípní urarññwáñni. Ámá wí nene nání yayí owíñpoyññri urarígnñpa none axípi e wí murí Gorixó —Negí xwioxíyo adadí neaiarñño, ayí oríni. O none nání yayí owíñññri negí rarññwápi ámáyo urarññwáñni. ⁵ Seýné nñjáríni. None seýné tñí e nñseáimearíná rñxinñí remeaní wí mñsearññwanigíni. Rípi nání ení Gorixó sopññí neapaxí imónñni. fñwí searápanññane nání dññ íñmí nñkwñrómáná nññremeá xwíyá bi mñsearññwanigíni. ⁶ None Kiraisoyá wáñ wurñmeiarññwáone imónññagwi nání ananí oneaíñpoyññri searñpaxí imónññagwi aí seýñnerani, ámá wírani, seáyí e oneamearñpoyññri wí ení menñwanigíni. ⁷ None seýné tñni nññwearanéná nñpenímáná awayíni nñseairane apíxí sñni nñaiwí pñó tññí xegí nñaiwíyo dññ nññwíráññri umearññpa axípi e seaññwanigíni. ⁸ None dññ sñxí nñseayirane nání “Xwíyá yayí neainarññí Gorixó tñámñni imónññpi áwanñ ouraneyí.” nñneaimónñññá dññ arñá nñkeamónímáná seýné nání aga íkññññ sñpí neaiarññagí nání yoí mayí nñmónñmí seýné tñámñni emenñwanigíni. ⁹ Gí nñixímeáyíné, “Omññí none seýné tñni nññwearanéná anññí miní rñá tññí enñwápi nání sñni dññ seainarññni.” nñmónarñni. Xwíyá Gorixoyá yayí neainarññpi wáñ nñsearññranéná aiwá none naní nání anññí seaikárññgnññri árñwíyirani, íkwáwíyirani, rñwí nñrñkwíñímáná omññí wé tñni íñná yagwáñni. ¹⁰ None Kiraisomí dññ wíkwñróarígnññá tñni nññwearanéná sñyíkwí mññññpiñni erane wé rónññpiñni erane xwíyá mññeaxe kwíñmopaxí

imóniŋŋi erane eŋwápi nání seyíné sopiŋŋí neapaxíyínerini. Gorixo eni sopiŋŋí neapaxí imónini. ¹¹ None xanowa wíŋí niaíwíyo píraninŋí umeariŋíápáninŋí axípi e seameariŋwápi nání seyíné nijífarini. Woxini woxini e niseameranéná wairirí seairane eŋí rirémixí seairane diŋŋí sixí seamimorane eŋwáriní. ¹² Seyíné áamá Gorixoyá —O áamá xíoyá xwioxíyo ŋweapíríayo seáyi e xíó imóniŋŋi bi ouxiŋmeáwiniginiŋí wéyo fá seaumirariŋorini. Oyá áamá píraninŋí nixídiróná epaxípi seyíné api tñi xixeni éfrixiniŋí api api e seaiŋwaniginiŋí.

¹³ Rípi nání eni íníná Gorixomi yayí wiarinŋwáriní. None nibirane xwiŋfá Gorixoyápi yanŋí seaiapáná seyíné xixeni arfá nineairóná xwiŋfá áamáoneyá bñinŋí arfá mñeainí xwiŋfá nepaxinŋí imóniŋŋiŋí arfá neaigfawixiniŋí. Xwiŋfá api —Api Kiraisomi diŋŋí wikwírogíáyíné diŋŋí seaimoariŋpiriniŋí. Api nepa xwiŋfá oyápi eŋagi nání arfá e neaigfawixiniŋí. ¹⁴ Gí nixímeáyíné, áamá Kiraisí Jisaso tñi ikárinigí, siyikí Gorixoyá Judia píropenisíyo imónigíayo wimeariŋpa seyíné eni rixa seaimariŋniginiŋí. Wíŋí Judayí xeaninŋí wikárigíápa seyíné eni segí gwí axíyí xeaninŋí seaikárigíawixiniŋí. ¹⁵ Gí Judayí wíá rókiamoagíawami nipiŋkía niwagíasáná Áminá Jisasomi piŋkiro none eni mixí neaxí dowáriro egíayiriniŋí. Ayí áamá Gorixo yayí wiarinŋíyí rimóniŋi? Aga oweoi. Áamá niyoní símí tñi wiarigíáyiriniŋí. ¹⁶ None xwiŋfá émáyi arfá niwiro diŋŋí wikwíróaná Gorixo yeáyi uyimixemeaníapi wáŋí murimepa oépoiŋniŋí píripírí neaianiro yarigíáyiriniŋí. E nerinŋipimi dání wíŋí íwí pákíkí néra úfápi rixa yurínowiariniŋí. Ayínání Gorixo rixa wikí niwóniŋí ayo píŋí umamoariniŋí.

Poró ámi siŋwí winimiriŋí nání wimóniŋŋí nániriniŋí.

¹⁷ Gí nixímeáyíné, none ayí yapí wí mimóniŋwiniŋí. None segí tñiŋí e dání mixí neaxí dowáráná negípi ámi wí e bi onimíapi niŋweámáná —Íná none siní símimariŋíyo siŋwí mñeaniŋpa nerane aí diŋŋí arfá wí mñeaikeamoniŋwaniginiŋí. Ámi wí e negípi bi onimíapi niŋweámáná ámi seyíné tñiŋí oŋweaneyiniŋí aga íkñinŋí sípi nñeairi e yaní nání símí xeadípeniŋwaniginiŋí. ¹⁸ Awaú tñiŋí Poroni tñiŋí —Nioni ayí ná bñiŋí maríái. None segí tñámniŋí “Obaneyi.” neaimóniŋagi aí Seteno píŋí nearakiniginiŋí. ¹⁹ Ayí rípi nání segí tñámniŋí “Obaneyi.” neaimóniŋniginiŋí. Gorixo none yayí neaimonífa nání imónigíáyí, ayí seyíné meniraniŋí? Diŋŋí niŋí neaininífa nání imónigíáyí, ayí seyíné meniraniŋí? “Ná tiyí rimeáwiní?” yaiwianíwá nání imónigíáyí, ayí seyíné meniraniŋí? Jisaso ámi bñá oyá siŋwí aninŋe dání none igigí bi mé seyíné wáŋí nñeairanéná naniŋŋí eŋwápi nání raníwáriní. ²⁰ None seáyi e nimónirane diŋŋí niŋí neaininífápi, ayí seyíné eŋagi nání rariŋiniŋí.

3

Timotio eŋŋí sixí oweámixiniŋí uowárigíŋí nániriniŋí.

¹⁻² Ayínání seyíné nñeawárimí re nání nibiránéná amípi seaiméápi nání majíá nimóga núwasáná “Majíá oimónaneyi.” siní mñeaimónipaxí nerína re egwísisixiniŋí. “Yawawi Timotio, negí nixímeáyo —O Gorixoyá xwiŋfá Kiraiso nání yayí neainariŋpi wáŋí wurimeinífa nání imóniŋíyí woriniŋí. O aŋŋí Atenisíyí riniŋí rípiŋí yewáráná ayí ananiriniŋí.” niyaiwirai segí tñámniŋí nuowárenapiŋíráná

Kiraisomi dñj wíkwírófápi xaiwí fá xirípíri nání enj síxí seaeámíxírí dñj síxí seamímorí éwínígínírí uowárénapígwísisixíní. ³ Segíyí wo aí xeaníj seaeáé apimí dání ududí m+winípa oenírí Timotio apí e éwínígínírí uowárénapígwísisixíní. E nerai aí enjíná dání Goríxo “Xeaníj apí ayo xe wímeáwínígíní.” yaiwíaríjéne imóníjagwí nání sewaníjyíné níjfaríní. ⁴ Xámi seyíné tñní síní níjwearanéná “Ríwéná xeaníj níneáímeaníjoi.” m+searayípa renjwanígíní? Apí ríxa níseaeáéagí nání seyíné “Rípi apíríaní?” níyaiwíro ríxa níjfa imóníjoi. ⁵ Ayínání Timotiomí uowárénapíjanígíní. Ríxa seyíné imónígífápi nání “Síní majfa oimónímíní.” m+nimónípxí neríná o seyíné Kiraisomí dñj wíkwírófápi síní píraníj rífa wíkwírójoiírí mí seaómíxínfa nání uowárénapíjanígíní. “Ámáyo yapí wíwapíyaríjoi — O oboríní. O seyíné Kiraisomí pñní owíarípoyínírí yapí seáíwapíyíaná none aníj miní enjwápi anípa imónínígínírí uowárénapíjanígíní.” seararíjíní.

Timotio Poromí yayí xwíyíá urémeaní náníríní.

⁶ E éagí aiwí agwí Timotio seyíné tñmíní pñní níseawíarímí níbírí xwíyíá yayí yeainípxípíní áwaní yearémeáínígíní. Seyíné síní Kiraisomí dñj wíkwíróro xíxe dñj sípí iníro yaríjagífa síjwí seaníípi nání áwaní yearémeáínígíní. None nání dñj nímoróná wá seaunírí none seyíné nání “Síjwí owínaneyí.” neaimónaríjpa seyíné axípi Porowamí síjwí owínaneyínírí íkíníj sípí seairí yaríjagífa síjwí seaníípi nání ení áwaní yearémeáínígíní. ⁷ Gí nírxímeáyíné, Timotio apí áwaní yearémeáí enjagí nání dñj rífa neaxepaxí imóníjpi tñní xeaníjpi tñní apí nípíní neáímeaaríná dñj sípí m+neái dñj síxí íníjwanígíní. O re yearíagí nání, “Kiraisomí síní píraníj dñj wíkwíróaríjoi.” yearíagí nání dñj síxí íníjwanígíní. ⁸ Seyíné enj neáníro Ámínáo tñní íkárínígífápi xaiwí fá níxírónáyí, none seáyí níkárínírane njweapaxí enjagí nání seararíjíní. ⁹ Goríxomí seyíné nání yayí aníj miní níwirane aí yayí seyíné nání wípaxípi tñní xxení mímoníjwíní. Ayí pí náníní marfaí, seyíné nání yayí níwiranéná dñj nífa onímíá neainaríjmaní. Ayá wí neainaríj enjagí nání raríjíní. ¹⁰ Segí símímaní síjwí níseainírane Kiraisomí aníj píraníj dñj wíkwírópírfá nání síní mímoníjgífápi osearéwapíyaneyínírí aníj miní íkwáwíyírání, áríwíyírání, wauní ríxíj uraríjwáríní.

Poro Tesaronaiika njweáyí nání ríxíj wuríjíní náníríní.

¹¹ Negí ápo Goríxo tñní Ámíná Jisaso tñní awaú none seyíné tñj e baníwá nání “Ámí ófí neaimóisixíní.” nímonaríní. ¹² None seyíné nání dñj sípí níneairí arírá seaiaríjwápa seyíné ení axípi xíxe dñj sípí níniro arírá nínírónarání, wíníyí nání dñj sípí níwíro arírá níwírónarání, ayá wí epírfá nání “Ámínáo e seaimíxíwínígíní.” nímonaríní. ¹³ Ámíná Jisaso ámá xfo xegí imónígíyí tñní ámí níweapírfná seyíné negí ápo Goríxo síjwí aníj ení xwíyíá níseaxekwímopaxí imóníro síyíkwí mínígíyíné imóníro epírfá nání síkíkfí seaómíxíwínígíní.

4

“Goríxo wimónaríjíní éfíríxíní.” uríj náníríní.

¹ Gí níríxímeáyíné, nioní payí rína yoparípi nearíiná Ámíná Jisaso wáf nurímeífríxíníri nearowáríñí enagí nání ayá tñní nerí ení rírémíxí bí rípi oseaianeyí. Seyíné nemeróná Goríxo yayí winípaxípi epírífa nání searéwapíyíñwápí tñní ríxa xíxeni yaríñoí. E nero aí apimí nímúroro ámí bí tñní oyaneyíníro éfríxíní. ² Sekaxí ríníñí Ámíná Jisaso nearípeañeno searéwapíyíñwápí nání seyíné níjía imóníñagífa nání raríñíní. ³ Goríxo seyíné e éfríxíníri wimónaríñípi ayí rípi-ríní. Síyikwí mínígfáyíné imónífríxíní. Ámá wí tñní íwí bí minípa éfríxíní. ⁴ Meánígfáyíné ámí wí tñní íwí bí miní Goríxoyá síñwíyo dání síyikwí míníñí imóníñípi ero amáyá síñwíyo dání weyí seamearípaxí imóníñípi ero nero xíxeni meánífríxíní. ⁵ Émáýí —Ayí amá Goríxo nání dñí mímóarígfáyífríní. Ayí íwí inaníro nání mñí níníro símfí xeadípénarígfápa mepa éfríxíní. ⁶ Segí séríxímeáníñí imónígfáyíyá apíxí tñní íwí oinaneyíníro yapí níwímearí níwero sípí míwíkarípa éfríxíní. Xámí seyíné tñní níñwearanéná áwaní searírane erírí seairane enwápa xíxeni amá íwí apí éfáyo Ámínáo pírfí umamonía enagí nání seararíñíní. ⁷ Goríxo nene amá wí tñní íwí inaníwá nání nioníyáyí imónífríxíníri wéyo ía neaumíríñímaní. Gí síyikwí mínígfáyí imónífríxíníri wéyo ía neaumíríñífríní. ⁸ Ayínání rípi nání dñí mófríxíní. Gíyí gíyí nioní seararíñápí ríwífmíní nímamorínáyí, ayí amáyoni ríwí mumóaríñoí. Ayí Goríxomi —O nene síyikwí míníñí imónani nání xegí kwíyípi owáíníníri síxí neamímóaríñoríní. Omí ríwí umoaríñoí.

⁹ Séríxímeá nání dñí sípí níseairí arírá níwiríná epaxípi nání Goríxo xewaníño ríxa seaíwapíyíñí enagí nání none aí wí ríwamíñí nearí searípaxí mímóníñwíní. ¹⁰ Séríxímeá segí Masedonia píropenífyo amí gímí ñweagífáyo nání ríxa dñí sípí níwíro arírá wiaríñoí. Gí níríxímeáyíné, seyíné e yaríñagífa aí amí bí rípi oépoyníri yaríñí oseaimíní. Seyíné dñí sípí e wiarígfápi amí xwé bí tñní nímóga úfríxíní. ¹¹ Porowa xámí sekaxí nearígfápa xíxeni píráníñí oimónaneyíníro éfríxíní. Awayíní yapeníñwaéne oimónaneyíníri ero wí yarígfápi maríái, negí yaríñwápíní oainenaxídaneyíníri ero negí omíñí ení nírkwínímáná oyaneyíníri ero éfríxíní. ¹² E nerónáyí, nípi-rí nán-raní, yínípi-rí nán-raní, díwí mikeamónípa ero amá Goríxoyá mímónígfáyí re seaíaiwípaxípi ero, “Ayí wé róníñí imóníñípi yaríñoí.” seaíaiwípaxípi ero epírífa enagí nání seararíñíní.

“Ámínáo amí weapáná pegíáyí wiápínímeapíríáríní.” uríñí nání-ríní.

¹³ Gí níríxímeáyíné, amá re níyaiwirí, “Gí amá píyí ro Goríxo síñí wímíxáná níwiápínímeaníáríní.” níyaiwirí míkwímoarígfáyí íwieánarígfápa seyíné ení axípi míwieánípa éfríxíníri péfáyí imónípi-ríápí nání xe majía oimónípoyníri míneaimónaríní. ¹⁴ Jisaso nípémáná amí wiápínímeañífríní. E enípi nání nene ríxa “Neparíní.” níyaiwirane dñí íkwíroníwíní. Ayínání Jisaso ení apí re yaiwiaríñwápímí sopíñí woní, “Ámá Jisasomí dñí níwíkwíroríná péfáyo Goríxo xegí tñí e nání o tñní nawíní nímeámí uníáríní.” yaiwiaríñwápímí sopíñí woní. ¹⁵ Rípi ranípi, ayí Ámínáo ríñípi-ríní. O amí báná nene síní síñí ñweañwaéne omí wímeaani nání pegífáyo xámí umeaníwámani. ¹⁶ Íná anínamí dání apí bí ení tñní ríníri

an̄inaj̄yo x̄iráón̄iη̄f imón̄iη̄oyá man̄f r̄in̄rīt̄i pékák̄f Gor̄ixoyá r̄in̄rīt̄i yar̄fná Ámináo xewan̄iη̄o an̄fnami d̄áni weap̄in̄fár̄in̄i. An̄fnami d̄áni weap̄aná áamá x̄fom̄i d̄iη̄f w̄ikw̄froḡfá r̄ixa peḡfáȳf x̄ámi s̄iη̄f nero wiáp̄in̄imeap̄ir̄fár̄in̄i. ¹⁷ R̄ixa n̄iwiáp̄in̄imeámáná en̄jáná s̄ini s̄iη̄f η̄wean̄waéne en̄i Ámináomi an̄f p̄ir̄fyo w̄imeani n̄áni aȳf t̄fni naw̄in̄i agw̄f̄p̄i t̄f̄iη̄f e n̄áni neayoaánap̄in̄fár̄in̄i. ¹⁸ Aȳfnán̄i seḡf̄ȳf w̄i wiḡf áamá péáná xw̄iȳfá ap̄i nur̄iro m̄iη̄f ik̄iη̄w̄f um̄ir̄f̄f̄r̄ix̄in̄i.

5

“Ámináo bin̄fáȳi n̄áni s̄iη̄w̄f t̄fni η̄weáwan̄iḡin̄i.” ur̄iη̄f n̄án̄ir̄in̄i.

¹ Ḡf n̄ir̄ix̄fmeáȳfné, Ámináo weap̄in̄fáȳi n̄áni seȳfné r̄ixa ar̄fá wiḡfá en̄aḡi n̄áni r̄fwam̄iη̄f b̄i near̄i áwan̄f sear̄ipax̄f mimón̄in̄i. ² Rip̄i n̄áni seȳfné r̄ixa nij̄fá imón̄iη̄aḡfá n̄áni rar̄iη̄in̄i. “Áamá ár̄fwiȳimī f̄w̄f meaar̄iḡfáȳf r̄iná b̄ip̄f̄r̄ir̄eó?” m̄iyaiwipa yar̄fná bar̄iḡfápa Ámináo en̄i ax̄f̄p̄i “R̄iná bin̄ir̄fen̄iη̄o?” m̄iyaiwipa en̄jáná bin̄fár̄in̄i. Ap̄i n̄áni seȳfné r̄ixa nij̄fá imón̄iη̄aḡi n̄áni rar̄iη̄in̄i. ³ Aȳf re rar̄fná, “R̄ixa n̄iwaȳirón̄rīt̄i η̄wean̄w̄in̄i. Am̄ip̄i w̄i n̄áni w̄áȳf neain̄pax̄f mimón̄in̄i.” rar̄fná s̄ini mé r̄fmewá in̄ipax̄f r̄fá t̄f̄iη̄f w̄imeanfár̄in̄i. R̄fn̄iη̄f ap̄ix̄iwa n̄iaíw̄f x̄iran̄iróná naw̄in̄áni winar̄iη̄f̄pa ax̄f̄p̄i w̄imeááná ap̄imī w̄i urak̄in̄ip̄f̄r̄fá men̄in̄i. ⁴ Ḡf n̄ir̄ix̄fmeáȳfné, seȳfné sfá yin̄iη̄f̄m̄in̄i memear̄iḡfáȳfné en̄aḡi n̄áni Ámináo n̄iweap̄ir̄i n̄iseaim̄ear̄fná áamá f̄w̄f xauráp̄im̄in̄rīt̄i w̄imeááná sir̄f pik̄inar̄iḡfáȳf yap̄i pik̄in̄ipax̄f mimón̄iḡfáȳfnér̄in̄i. ⁵ N̄iȳfnénī w̄fá ónar̄iη̄f̄m̄in̄i n̄emero ikwáw̄iȳiná yar̄iḡfáȳfné imón̄iη̄aḡfá n̄áni searar̄iη̄in̄i. Nene sfá yin̄iη̄f̄m̄in̄i n̄emerae ár̄fwiȳimī yar̄iη̄waénemani. ⁶ Aȳfnán̄i Jisasom̄i d̄iη̄f m̄iw̄ikw̄froḡfáȳf sfá o weap̄in̄fáȳi n̄áni s̄iη̄w̄f man̄f maiw̄i sá wear̄iḡfápa m̄epa éwan̄iḡin̄i. S̄iη̄w̄f t̄fni n̄iη̄wearane p̄f̄reán̄fwan̄iḡin̄i. ⁷ Aȳf rip̄i n̄áni searar̄iη̄in̄i. Áamá sá wear̄iḡfáȳf ár̄fwiȳimī wear̄iḡfár̄in̄i. Áamá in̄iḡf xwap̄f n̄in̄iro pap̄ik̄f yar̄iḡfáȳf ár̄fwiȳimī n̄in̄iro pap̄ik̄f yar̄iḡfár̄in̄i. ⁸ E ner̄i aí nene ikwáw̄iȳiná emear̄iη̄waéne imón̄iη̄agw̄i n̄áni p̄f̄reán̄fwan̄iḡin̄i. Áamá m̄ix̄f in̄an̄iro n̄áni ik̄fnar̄iḡfápa nene ax̄f̄p̄i Gor̄ixom̄i d̄iη̄f w̄ikw̄frorane d̄iη̄f s̄ix̄f uyirane yar̄iη̄wá̄p̄i sor̄fá m̄ix̄f n̄áni ȳinar̄iḡfápan̄iη̄f ȳin̄irane “Gor̄ixo yeáȳf neayim̄ix̄emeanfár̄in̄i.” n̄iyaiwirane ikw̄fmoar̄iη̄wá̄p̄i ar̄ix̄f m̄ix̄f n̄áni d̄fk̄inar̄iḡfápan̄iη̄f d̄fk̄in̄irane éwan̄iḡin̄i. ⁹ Gor̄ixo xeḡf wik̄f r̄fá ápiáw̄fn̄iη̄f wear̄iη̄f̄p̄i w̄imeáw̄in̄iḡin̄rīt̄i neaiaiwiár̄iη̄enemani. Neḡf Áminá Jisasi Kiraiso neaiiη̄f̄p̄imī d̄áni yeáȳf uyim̄ix̄emeá̄m̄iḡin̄rīt̄i neaiaiwiár̄iη̄ener̄in̄i. ¹⁰ Nene s̄ini η̄wean̄jáná n̄iweap̄ir̄fnáran̄i, peη̄wám̄i en̄jáná n̄iweap̄ir̄fnáran̄i, x̄fo t̄fnī naw̄in̄i η̄weaan̄f̄wá n̄áni neapeiη̄in̄iḡin̄i. ¹¹ Aȳfnán̄i x̄ixe m̄iη̄f ik̄iη̄w̄f m̄r̄in̄iro s̄fk̄k̄f om̄ix̄in̄iro éf̄rix̄in̄i. “Seȳfné r̄ixa e inar̄iḡfá̄p̄i s̄ini n̄iga úf̄rix̄in̄i.” searar̄iη̄in̄i.

“Ap̄i ap̄i éf̄rix̄in̄i.” nura ur̄f̄p̄i n̄án̄ir̄in̄i.

¹² Ḡf n̄ir̄ix̄fmeáȳfné, b̄i rip̄i éf̄rix̄in̄rīt̄i yar̄iη̄f oseaim̄in̄i. Seḡf ar̄irá seaian̄iro n̄áni an̄iη̄f min̄f yar̄iḡfáȳf —Aȳf Ámináooyá d̄iη̄fyo d̄áni seamer̄jwearo searéwap̄iyiro ep̄f̄rīt̄i n̄áni imón̄iḡfáȳf̄r̄in̄i. Ayo seȳfné wéyo umep̄f̄rīt̄i n̄áni éf̄rix̄in̄i. ¹³ Áamá aȳf san̄f searápan̄iro yar̄iη̄aḡfá

nání díní sǐxǐ uyiro wé íkwianwǐyo ɲwírǎrǎro éfrixini. Sérǐxǐmeá tǎni xepǐxepá mǐrónǐ nawínǐ nimónǎro ɲweáfrixini.

¹⁴ Gǐ nǐrixǐmeáyǎné, bí rǐpǐ ení éfrixinǐrǐ yarǐɲǐ oseaimini. Segǐ áamá rǐwǐ sǐwǐfá yǐgǐfáyo yumǐxǐro ayá ǐgǐgǐ yarǐgǐfáyo díní sǐxǐ umímoro ǐ wegǐfáyo arǐrá wiro éfrixini. Áamá nǐyonǐ nurǐrǐná sǐmeaxǐdǐ mǐwǐ wigǐ díní tǎni “E oyaneyǐ.” nǐyaiwirǐná e éfrixinǐrǐ sǐɲwǐ winǐfrixini. ¹⁵ Áamá sǐpǐ seaikǎrǎfáyo seyǎné ení pǐrǐ numamoro sǐpǐ mǐwikǎrǐpa éfrixini. Pǐ pǐ seaikǎrarǐɲagǐfá aǐ “Negǐ winǐyo arǐge nerǐná nanǐ wianǐrǐwǐnǐ?” nǐyaiwiro e wianǐro nanǐ éfrixini. Áamá nǐyonǐ aǐ e wianǐro nanǐ éfrixini. ¹⁶⁻¹⁷ Íníná díní nífá seainǐwinǐgǐnǐ. Íníná Gorǐxomǐ rǐxǐɲǐ urǐfrixini. ¹⁸ Pǐ pǐ seaǐmeááná Gorǐxomǐ yayǐ wǐfrixini. Kiraisǐ Jisaso tǎni nawínǐ ikǎrǐnǐgǐfáyǎné Gorǐxo e éfrixinǐrǐ wimónarǐɲagǐfá nanǐ rarǐɲnǐ. ¹⁹ Seyǎné kwǐyǐ Gorǐxoyá yarǐɲǐpǐmǐ pǐrǐpǐrǐ mǐwǐpa nero ²⁰ apimǐ dánǐ xwǐyǐfá wǐfá rókiamoarǐgǐfápǐ paimǐmǐ mǐwǐpa éfrixini. ²¹ E mepa nero aǐ wǐfá nǐsearókiamorǐná “Xwǐyǐfá rǐpǐ Gorǐxo tǐámǐnǐ imónǐɲǐpǐ rarǐɲnǐ.” searǎnáyǐ, pǐrǎnǐɲǐ pǐfá nǐmeaxǐdǐmáná nanǐ imónǐɲǐpǐnǐ xǎiwǐfá fá xǐrǐro ²² sǐpǐ imónǐɲǐpǐ nǐpǐnǐ rǐwǐ umoro éfrixini.

²³ Gorǐxo —O áamá nǐwayǐrónǐro ɲweapǐrǐ nanǐ mǐkǐ ǐkǐɲorǐnǐ. “O seyǎné sǐyǐkwǐfá mǐnǐɲǐfá nimónǐga nuro yóf imónǐpǐrǐ nanǐ seaimǐxǐwinǐgǐnǐ.” nimónarǐnǐ. “Ámǐná Jisaisǐ Kiraiso báná seyǎné xwǐyǐfá seaxekwǐmopaxǐ mimónǐpa epǐrǐfá nanǐ Gorǐxo segǐ dínǐpǐnǐ marǐfá, warápǐ ení seaerǐkiemeáwinǐgǐnǐ.” nimónarǐnǐ. ²⁴ Nionǐyáyǐ imónǐfrixinǐrǐ wéyo fá seaumǐrarǐɲo —O áamá wikwiárǐnǐpaxǐ imónǐɲorǐnǐ. O xǐxenǐ apǐ apǐ e seaǐnǐfǎrǐnǐ.

²⁵ Gǐ nǐrixǐmeáyǎné, none nanǐ ení rǐxǐɲǐfá neaurǐyǐfrixini. ²⁶ Sérǐxǐmeá gǐyǐfá gǐyo yayǐ nǐwirǐná yayǐ óf weánǐfrixini. ²⁷ Ámǐnáo arǐfá enje dánǐ sekaxǐ rǐpǐ osearǐmǐnǐ, “Payǐ rǐna nǐmearǐná sérǐxǐmeá nǐyonǐ fá urowiemǐfrixini.” ²⁸ “Negǐ Ámǐná Jisaisǐ Kiraiso wá seawianǐwinǐgǐnǐ.” nimónarǐnǐ.

Payí Poro Tesaronaika ηweáyí nání ríwíyo eañnaríní.

Payí rína Jisasoyá siyikí imónigíá aní yoí Tesaronaika ηweagíáyí nání Poro ríwíyo eañnaríní. Ayí payí Poro xámí nearí wiowárinína nimearo íá niroro aiwi síní dñí xewíni nímoro “Jisaso anínamí dání ríxa weapíñríní.” nıyawiwo wáyí nero ηweañáná áamá wí Poromí apí nání urémeáagíá o sfá Jisaso anínamí dání weapíñfáyí tñíná imónínfápi nání píraníñfí uréwapıyımínrı payí ámí rína eañnigíní.

¹ Poroní tñí Sairaso tñí Timotio tñí none Jisasoyá siyikí imónigíá Tesaronaika ηweáyíne —Seyíne negí ápo Gorıxo tñí Ámíná Jisasi Kiraiso tñí nawíní ikárinígíáyíneríní. Seyíne nání payí rína nearí mónaparíñwíní. ² Ápo Gorıxo tñí Ámíná Jisasi Kiraiso tñí awaú wá seawianrı seyíne nıwayırónıro ηweapırı nání seaıırı éisixíní.

“Seyíne nání Gorıxomı yayí wiaríñwáríní.” uríñfí nánıríní.

³ Negí nırxímeáyíne, seyíne Jisasomí dñí nıwıkwıróróná dñí mımıxeá ámı xwapí ayá wí tñí nıwıkwıróá uro xıxe dñí sipí ninıro arırá inarígíápi wí pıní mıwiárfí síní ámı bı tñí bı tñí nera uro yaríñagíá nání none kıkıfá ηweapaxí mimóníñwíní. Sa seyíne nání Gorıxomı yayí wıpaxí imóníñwíní. “E neranéná ayí xıxenı imóníñfıpi yaríñwíní.” neaimónaríní. ⁴ Seyíne e yaríñagíá nání siyikí Gorıxoyáyo wáf nurımeranéná seyíne nání mıxı re seameakñaríñwáríní, “Xeaníñfí wikáıro rıkıkırıó wikáıro wiaríñá aí xwámámı nıwıro sínı Jisasomı dñí nıwıkwıróá warıñoı.” uraríñwáríní.

Gorıxo ámayı pírfı numamoríñá eníápi nánıríní.

⁵ Seyíne e yarígíápipı dání rıpi wíá neaónínı. Gorıxo ámayı mí ómómıxımı nıwıri wigí egíápi tñí xıxenı wiınfápi nánı dñí nımoranéná “Apánırıfani?” yaiwıpaxırínı. Ayınánı seyíne oyá xwıoxıyo ηweáwanígıñıro yaríñá xeaníñfı seaıkárarıñagíá nánı o seyíne nánı re rárinfárinı, “Ayí ananı nıonı tñfı e ηweapaxıyırínı.” rárinfárinı. Apı seyíne yarígíápipı dání wíá neaónínı. ⁶ Aı Gorıxo áamá xeaníñfı seaıkárarıgíáyo pírfı numamorı xeaníñfı axıpi wıáná “Ayí xıxenı imóníñfıpını rıá yarını?” yaiwıanıfwarínı. ⁷ Xeaníñfı seaıkárarıgíáyo pírfı nıwıalıkmorı kıkıfá seyíne seanıwırárı none neanıwırárı yarıñagı nıwınıranéná “Ayí enı xıxenı imóníñfıpını rıá yarını?” yaiwıanıfwarínı. Ámíná Jisaso sıñanı piaumımı ninrı xegí aníñafı ení eánıgíáyı tñí anínamı dání nıweapırfıñá rıá ápiáwı xwé aıpıñanıwı yarıñfı tñí xıxenı e enífárinı. ⁸ E neríñá áamá Gorıxo nánı dñí mımopa ero xwıyíá negí Ámíná Jisaso nánı yayí neainarıñfıpipı mıxıdfı arıkwıkwı ero yarıgíáyo pírfı umamonıfárinı. ⁹ Áamá ayo wigí egíápi nánı xwırfá nıwıkıxerı pírfı numamorıñá seáyı e xıo xegí ení eánıñfıpipı dání imónıñfıpı “Xe sıñwı onanfıpoyı.” mıyawi xegí sfımımanıfı tñfı e dání anıñnı wieawárinfárinı. ¹⁰ Negí Ámınáo áamá xıoyáyı imónıfırxınrı wiıñfıpipı dání seáyı e umfeyoaro dñí wıkwıroarıgíáyı nıñı mıñfı sıñá weánıro oépoyınrı anınamı dání

nɪweapɪrɪfɪnɪ pɪrɪ e umamonɪfɪrɪnɪ. Seyɪné mɪkone repɪyɪ eɪwɪpɪ dɪɪɪfɪ nɪkwɪroro nɪnɪ ɪnɪ seyɪné enɪ ayɪ tɪnɪ nawɪnɪ omɪ seáyɪ e umepɪrɪfɪrɪnɪ.

Poro Gorixomi rixɪɪɪfɪ wurɪyɪɪɪpɪ nɪnɪrɪnɪ.

¹¹ Ámɪnɪnɪ seyɪné seáyɪ e umepɪrɪfɪ eɪagɪ nɪnɪ ɪnɪnɪ seyɪné nɪnɪ Gorixomi rixɪɪɪfɪ seaurɪyarɪɪwɪrɪnɪ. Gorixoxo e imónɪfɪrɪxɪnɪrɪ wéyo ɪá seaumɪrɪɪɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ ayo seaimɪxɪwɪnɪɪɪnɪrɪ seaurɪyarɪɪwɪrɪnɪ. Nanɪɪ imónɪɪɪpɪ oyaneɪnɪrɪ seaimónarɪɪpɪ nɪpɪnɪ tɪnɪ Jisasomɪ dɪɪɪfɪ nɪwɪkwɪroro nɪnɪ wɪnɪyo sanɪ urápaneɪnɪrɪ seaimónarɪɪpɪ tɪnɪ apɪáú tɪnɪ xɪxenɪ epɪrɪfɪ nɪnɪ xegɪ eɪɪ eánɪɪpɪ tɪnɪ seaimɪxɪwɪnɪɪɪnɪrɪ seaurɪyarɪɪwɪrɪnɪ. ¹² E nerɪɪpɪmɪ dɪnɪ seyɪné omɪ seáyɪ e umfeyoaro xɪo enɪ seyɪné seáyɪ e seamfeyoari inɪpɪrɪfɪ nɪnɪ Gorixomi seyɪné nɪnɪ e seaurɪyarɪɪwɪrɪnɪ. O tɪnɪ Ámɪnɪ Jisasɪ Kiraiso tɪnɪ wá seawianɪɪɪ eɪagɪ nɪnɪ xɪxe seáyɪ e mɪfeyoánɪpɪrɪfɪrɪnɪ.

2

Xwɪyɪfɪ xórórɪ yarɪɪo nɪnɪ urɪɪɪfɪ nɪnɪrɪnɪ.

¹ Gɪ nɪrɪxɪmeáyɪné, xwɪyɪfɪ re rɪnɪɪpɪ, “Negɪ Ámɪnɪ Jisasɪ Kiraiso ámɪ weapaná nene o tɪnɪ nawɪnɪ awɪ eánanɪwɪrɪnɪ.” rɪnɪɪpɪ nɪnɪ rɪpɪ éfɪrɪxɪnɪrɪ yarɪɪɪ oseaimɪnɪ. ² Kwɪyɪ bimɪ dánɪranɪ, xwɪyɪfɪ ámá yanɪ wɪowɪrɪfɪ bimɪ dánɪranɪ, payɪ “Porowa nearo wárɪnɪpɪɪpɪrɪnɪ.” rarɪɪfɪ bimɪ dánɪranɪ, ayá nɪsearemori re rɪnɪɪnɪyɪ, “Sɪfɪ Ámɪnɪo weapɪnɪfɪyɪ rɪxa imónɪɪɪrɪnɪ.” rɪnɪɪnɪyɪ, sɪnɪ mé dɪɪɪfɪ úpɪrɪxá nɪseapeɪrɪ ududɪ mɪseainɪpanɪ. ³ Ámá wo aí pɪpɪmɪ dánɪ yapɪ oneaɪwɪpɪyɪnɪrɪ sɪɪwɪ mɪwɪnɪpa éfɪrɪxɪnɪ. Xámɪ ámá obaxɪ Gorixomi manɪ xowɪaɪkɪmɪ wɪro ámá xwɪyɪfɪ xórórɪ yarɪɪo pɪaumɪmɪ inɪrɪ nemáná eɪnɪnɪ ayɪ rɪwɪyo sɪfɪ ayɪ imónɪnɪfɪ eɪagɪ nɪnɪ rarɪɪɪnɪ. Ámá xwɪyɪfɪ xórórɪ yarɪɪo Gorixoxo wanɪnɪmɪxɪnɪforɪnɪ. ⁴ Gorixomi anɪɪfɪ sɪmɪ tɪnɪ wɪarɪɪorɪnɪ. Pɪ pɪ ɪwɪfɪ ámá nɪmɪxɪro meɪweaarɪɪɪpɪrɪnɪ, pɪ pɪ kwɪyɪfɪ ámá dɪɪɪfɪ unɪwɪrararɪɪpɪrɪnɪ, paimɪmɪ nɪmerɪ xewanɪɪo ayo seáyɪ e mɪfeyoánɪnɪfɪrɪnɪ. E nerɪfɪnɪ anɪ Gorixoxo nɪnɪ rɪdɪyowá yarɪɪɪwámɪ nɪpáwɪrɪ ámá obaxɪ sɪɪwɪ anɪɪe dánɪ éfɪ nɪɪweámáná xewanɪɪo re urɪnɪnɪfɪrɪnɪ, “Nɪwɪwanɪɪonɪ Gorixonɪrɪnɪ.” urɪnɪnɪfɪrɪnɪ. ⁵ Xámɪ nɪonɪ sɪnɪ seyɪné tɪnɪ nɪɪwearɪfɪnɪ apɪ nɪnɪ searɪɪpɪ sɪnɪ dɪɪɪfɪ mɪseainarɪnɪranɪ?

⁶ Ámá o Gorixoxo xe pɪaumɪmɪ inɪwɪnɪɪnɪrɪ ipɪmoárɪɪnɪnɪ imónɪnɪe nɪnɪ agwɪ sɪnɪ omɪ bɪ wakɪrɪmɪxɪnɪ. Omɪ wakɪrɪmɪxɪɪpɪ nɪnɪ seyɪné nɪɪfɪrɪnɪ. ⁷ Obo ámá obaxɪ manɪ Gorixoyápɪ xórórɪ oépoɪnɪrɪ ɪnɪmɪ dánɪ rɪxa nɪwɪwɪpɪya warɪɪagɪ aí omɪ wakɪrɪmɪxɪarɪɪpɪ Gorixoxo emɪ mamonɪe nɪnɪ nɪwakɪrɪmɪxa unɪfɪrɪnɪ. ⁸ Xɪfomɪ wakɪrɪmɪxɪarɪɪpɪ Gorixoxo nɪyoámáná eɪnɪnɪ xwɪyɪfɪ oyápɪ xórórɪ yarɪɪo sɪnɪ ɪnɪmɪ mɪmónɪ rɪxa sɪɪnɪ pɪaumɪmɪ inɪnɪfɪrɪnɪ. Omɪ Ámɪnɪ Jisasoxo nɪweapɪrɪ sogwɪnɪɪpɪ pɪrɪpɪrɪ nerɪɪpɪmɪ dánɪ samɪɪfɪ nɪwɪmɪxɪrɪ xegɪ madɪɪpɪ tɪnɪ pɪkɪnɪfɪrɪnɪ. ⁹ Xwɪyɪfɪ xórórɪ yarɪɪo rɪxa sɪɪnɪ nɪmónɪrɪ nɪɪwearɪfɪnɪ Seteno xewanɪɪoyá eɪɪ sɪxɪ eánɪɪpɪmɪ dánɪ eɪɪ sɪxɪ weámɪxɪnɪfɪ eɪagɪ nɪnɪ o ámáyɪ “O Gorixoxofɪnɪ?” onɪaɪwɪpoyɪnɪrɪ yapɪ nɪwɪepɪsɪrɪfɪnɪ emɪmɪ ayá wɪ erɪ ámá ayá rɪwamónɪpaxɪpɪ erɪ enɪfɪrɪnɪ. ¹⁰ E nerɪfɪnɪ ámá anɪnanɪro yarɪɪɪfɪyo xegɪ uyɪnɪfɪ nerɪɪfɪ bɪ bimɪ dánɪ yapɪ wɪwɪpɪyɪáná xewanɪɪo e onɪaɪwɪpoyɪnɪrɪ yarɪɪɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ

wiaiwipírárini. Ayf re m+iwimóní, “Gorixo yeáyf neayimixemeanfa nání xwiyfá Jisaso nání nepaxiñf imóniñfipi arfá owianeyi.” m+iwimóní rfwf umogfá enagf nání xwiyfá xórórí yariño yapf wíwapiyipaxírini. ¹¹ Ayf rfwf umogfá enagf nání Gorixo dñf xejwf omópoyinirí wimixarfná xwiyfá xórórí yariño pí pí yapf wíwapiyinífapi arfá n+iwiro ayá sfwf uróagi “Neparini.” yaiwipírárini. ¹² Ámá xwiyfá Jisaso nání nepaxiñf imóniñfipi dñf m+ikwíró wigf sipi imóniñfipi yaníro nání dñf nífá winiñfyo Gorixo xwiyfá umeárínfa nání dñf xejwf omópoyinirí wimixinífárini.

“Searéwapiyiñwápi xaiwf fá xirífríxini.” uríñf nánirini.

¹³ Negf nri+xímeáyíne, Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianíñfíne, seyíne nání kikiáf ñweapaxf mimóniñwini. Sa seyíne nání ínina Gorixomi yafni wipaxf imóniñwini. Gorixo xegf kwíyípipimí dání siyikwf minigfáyf oimónífoyinirí seaimixirí seyíne xwiyfá nepaxiñf imóniñfipimí dñf ikwíro yariño yariñfipi dání yeáyf uyimixemeámfanirí enína dání fá yiyamiximí seainf enagf nání omí yafni wipaxf imóniñwini. ¹⁴ Gorixo seyíne apí imónífríxinirí xwiyfá yapf neainariñf nene wáf seariñwápipimí dání wéyo fá niseaumirífná negf Áminá Jisasi Kiraiso níknirí seáyf e imóniñfipa seyíne ení bí e imónífríxinirí wéyo fá seaumiríñfíni. ¹⁵ Ayínání negf nri+xímeáyíne, enf síxí níníro xwiyfá riréwapígf inariñwá manfyo dání searéwapiyiñwápirani, payfyo dání searéwapiyiñwápirani, xaiwf fá nixira úfríxini.

¹⁶⁻¹⁷ Negf apo Gorixo —O wá n+neawianirí ínina enf síxí imixinanfwa nání neaimixirí ayá n+nearimixiríñfipimí dání awiaxf xfo neaiinífapi nání weníñf nerí ñweanfwa nání neaimixirí enjorini. O tñf negf Áminá Jisasi Kiraiso tñf awaú enf síxí seaimixirí seyíne pí pí xwiyfá nanf imóniñfipi ríro pí pí nanf imóniñfipi ero epírfá nání seaimixirí éisixini.

3

“Gorixomi rixiñf neauriyífríxini.” uríñf nánirini.

¹ Negf nri+xímeáyíne, payf rina yoparípi nearfná rípi osearimini. Xwiyfá Ámináo nání wáf rimeariñwápi yanf niwéa nurí seyíne egfápa amí ami yaf tñf arfá wipírí nání Gorixomi rixiñf neauriyífríxini. ² O ámá n+pkwini mimóniñfipi ero sipi ero yariñfíyaf xeaniñf neaikáraníro yariñfipimí dání éf oneamíninirí ení rixiñf neauriyífoyí. Ámá nñf omí dñf m+iwíkwíroarígfáyf enagf nání rariñfíni.

³ Negf Áminá Jisaso ámá ikwiárinipaxípi yariño enagf nání none re neaimónarini, “O enf síxí seaeámixirí sipi imóniño —O, ayf oborini. O xwirfá seaikixenigínirí éf seaminirí enfárini.” neaimónarini.

⁴ Ámináo yá dñfyo dání seyíne nání re niyaiwirane dñf síñá neaeánarini, “Sekaxf none uríñwápi wí pñf m+iwiárf agwf xixeni xfdíro rfwfyo ení xixeni níxfda uro epírfárini.” niyaiwirane dñf síñá neaeánarini. ⁵ Seyíne “Gorixo nepa wá neawianariñofani?” niyaiwiróna nijfá amí bí tñf imóníro Kiraisomi sipi wíaná enf síxí nínirí xwámámf wiñfpa ero epírfá nání Ámináo yafwf seaméwinigini.

“Aiwá n+pirí nání omíñf éfríxini.” uríñf nánirini.

6 Negí níríxímeáyíné, Áminá Jisasi Kiraiso nearowárinjone enagwi nání sekaxí rípi osearímíni. Séríxímeá gíyí gíyí ríréwapígí inarínwá none searéwapíyínwápi míxídí míyunípa nerí kikiá yarínáyí, ayí tñní gwiaumí minípaní. 7 Ayí rípi nání sekaxí apí seararíníni. Pípi xídípaxíyíné maríáí, none seyíné tñní nínjwearanéná sínjwepígí seaíwapíyínwápipi xídípaxíyíné enagi nání seyíné níjfaríní. None wí nípreánírí mé memerjwanigíní. 8 None aiwá wí síwiá mísearapanínjwanigíní. Aníní míseaikáripa éwanígínírí áríwíyínáraní, ikwáwíyínáraní, ríwí nírkwínímáná nígwí omíní ríá tñní aníní miní nerínjípimí dání bí nerane nínjwanigíní. 9 “Aiwá anípa mínearapanípaxawa imónínjagí nání e egíawixíní.” ríseaimónaríní? Oweoi, seyíné sínjwepígí seaíwapíyínwápipi xídíríxínírí e enjwanigíní. 10 Seyíné níjfaríní. None síní seyíné tñní nínjwearanéná sekaxí re searayínjwanigíní, “Ámá ‘Omíní mepa oemíní.’ wimónarígíáyo aiwá míní míwípa éríxíní.” searayínjwanigíní. 11 “Poró pí nání ríá e neararíní?” míyaiwípaní. Segíyí wí nání xwíyíá re rínarínjagi aríá níwirane nání rarínjwíní, “Wí omíní mé síjwí níyápirómí nemeróná xwíyíá mímáyíóní néra warínjoi.” rínarínjagi aríá níwirane nání seararínjwíní. 12 Nene Áminá Jisasi Kiraiso tñní nawíní ikárínínjwaéne enagi nání wíyíné e yarígíáyíné sekaxí nísearírane ení rírémíxí rípi oseaianeyí, “Píráníní níyunírí nínjweámáná segí omíní éfápipi dání nímiro níríxíní.” 13 Negí níríxímeáyíné, segí wíníyí nání ení rírémíxí e níseairí aí naní yarígíáyíné segí yarígíápi nání aníní níseainírí píni míwiáripání. 14 Segíyí wí none seararínjwápi “Aríá míwípa oyaneyí.” wimónarígíáyo síjwí mí níwómíxíro “Ayí Poró nearínjpi aríá míwiarígíáyíríani?” níyaiwíro ayá wíníwínígínírí ayí tñní gwiaumí minípaní. 15 E nero aí “Ayí nene tñní símísf eainínjwáyíríani?” míyaiwí ségwáó sípi yaríá “Gí gwíáoríani?” níyaiwíro díní píráníní omonírí ikwairírí níwiríná urarígíápa uríríxíní.

Yayí níwiowáriníá uríní náníríní.

16 Ámináo —O ámá níwayíróníro njweapírípi nání mífí ikinjoríní. O pí pí seaímeáagi aí níwayíróníro njweapírí nání seaimíxíwínígíní. 17 Poróní níwanínjoni gí wé tñní yoparí rípi nearí yayí seaíwárenaparíní. Nóní payí nearíná yoparí síríwí e apí eánínjagi níwíníríná “Poró eanjíríani?” yaiwíprí nání e eearínjáríní. 18 “Áminá Jisasi Kiraiso níyínéni wá seawianíwínígíní.” nímónaríní.

Payí Poro Timotio nání xámi eañnaríní.

Payí rina Timotio nání Poro xámi eañnaríní. Timotio Esia p̄ropenis̄yo dáñoríní. Xano émáy wó aiwí xínáí Judayí wíríní. Poro émáy añm̄íní xwíyá yayí winipaxí imónñp̄i wá nurimerfná nioní t̄n̄í nawíní wá r̄iméwiniḡín̄r̄í r̄ípeañoríní (Wá wur̄meiar̄iḡáwa 16:1-3). Poro t̄n̄í nawíní am̄í am̄í neméfisáná xwiogwí waú wo Epesas̄yo n̄ñwearí uréwap̄iyine dání “R̄ixa wí e nání oum̄íní.” n̄ñwimón̄r̄fná Timotiom̄í “Joxí s̄in̄í re n̄ñwearí Jisasoyá s̄iyikí imóniḡáyo umeñweá̄r̄ix̄íní.” nurár̄im̄í nurí añí wí e dání p̄n̄í n̄ñwiár̄im̄í n̄ñb̄r̄fná sekaxí ur̄ñáp̄i t̄n̄í x̄ixen̄í éw̄in̄iḡín̄r̄í payí rina nearí o t̄ñj̄ e nání mónap̄ñ̄niḡíní.

¹ Poroní —Nioní Kiraisí Jisasoyá wá wur̄meiar̄ñá won̄r̄íní. Gor̄ixo —O n̄ñwear̄í nene yeáy neayim̄ixemear̄ñoríní. O t̄n̄í Kiraisí Jisaso —O nene neair̄iménap̄ín̄fa nání d̄ñj̄ níkw̄m̄or̄í ñweañwáoríní. O t̄n̄í awaú Poro wá yeaur̄meinf̄a nání imón̄w̄in̄iḡín̄r̄í n̄ñr̄peaḡñon̄r̄íní. ² Nioní payí rina Timotioxi —Joxí nioní wá r̄imear̄ñáp̄im̄í dání Kiraisom̄í d̄ñj̄ w̄kw̄ron̄j̄ en̄aḡí nání ḡí piaxí r̄imear̄ñá wox̄ññj̄ imón̄ñox̄r̄íní. Joxí nání payí rina nearí mónap̄ar̄ñ̄n̄í. “Ápo Gor̄ixo t̄n̄í neḡí Ám̄íná Kiraisí Jisaso t̄n̄í awaú wá r̄iwian̄r̄i ayá r̄r̄im̄ix̄r̄i joxí n̄ñwaȳr̄ón̄r̄í ñwearí nání siiri éisix̄íní.” nimónar̄íní.

“Xwíyá wigí d̄ñj̄ t̄n̄í n̄ñm̄or̄í rar̄iḡáyo wiaik̄ir̄ix̄íní.” ur̄ñj̄ nán̄r̄íní.

³ Nioní Epesas̄yo p̄n̄í n̄ñwiár̄im̄í Masedonia p̄ropenis̄yo nání um̄ín̄r̄í ner̄fná r̄r̄ñápa am̄í ax̄p̄i or̄r̄im̄íní. Joxí Epesas̄yo n̄ñwearí ámá xwíyá Jisaso nání nepax̄ñp̄i n̄ñmus̄r̄oro xegí b̄i uréwap̄iyar̄iḡáyo p̄r̄f̄ n̄ñwiaik̄im̄or̄í “Ap̄i e muréwap̄iyipan̄í.” ureí. ⁴ “P̄iȳñj̄ ikaȳf̄w̄í r̄ññp̄im̄í t̄n̄í ar̄owa en̄íná dání wigí n̄ñaiw̄f̄ nemeága nuro yoí w̄r̄iḡáp̄im̄í t̄n̄í ap̄iaúm̄í manax̄d̄ipan̄í.” ureí. Ap̄im̄í nanax̄d̄ir̄fnáȳf̄, Gor̄ixo “Nioní d̄ñj̄ n̄ññkw̄r̄or̄ñp̄im̄í dán̄n̄í ḡí imóniḡáyo numeí̄r̄ix̄íní.” yaiw̄ñp̄i t̄n̄í x̄ixen̄í mé wigí d̄ñj̄ t̄n̄í n̄ñm̄oro s̄iwian̄r̄í r̄ñwanar̄iḡá en̄aḡí nání rar̄ññíní. ⁵ Ayí wigí w̄n̄yo nání nepa d̄ñj̄ s̄ip̄i win̄n̄f̄a nání “Sekaxí e ur̄r̄ix̄íní.” r̄r̄ar̄ññíní. Ámá ayí ap̄i x̄ixen̄í n̄ñx̄d̄ir̄fnáȳf̄, d̄ñj̄ ín̄im̄í b̄i n̄ñkw̄r̄ómáná m̄ir̄f̄ ero d̄ñj̄ n̄ñyaik̄ir̄or̄í “Nepa Gor̄ixo wimónar̄ñp̄i r̄fa yar̄ññw̄n̄í?” n̄ñyaiwir̄fná es̄is̄f̄ b̄i m̄in̄f̄ ero Jisasom̄í d̄ñj̄ n̄ñkw̄r̄or̄fná s̄r̄r̄owian̄r̄í mepa ero epax̄r̄íní. Ap̄i ap̄i ner̄ñp̄im̄í dání wigí w̄n̄yo nání d̄ñj̄ s̄ip̄i win̄n̄f̄a en̄aḡí nání e ur̄r̄ix̄íní. ⁶ Ayí r̄ip̄i nání r̄r̄ar̄ññíní. Ámá wa ap̄i ap̄im̄í p̄n̄í n̄ñwiár̄ro nání r̄ixa xaxá nero arar̄x̄ññj̄ rar̄ññoi. ⁷ Awa wigí d̄ñj̄yo dání n̄ñm̄or̄í rar̄iḡáp̄i nání maj̄f̄a nero re n̄ñyaiwin̄ro rar̄iḡáp̄i, “N̄ñj̄f̄a mimón̄ñw̄f̄ ren̄w̄n̄í? B̄ikw̄f̄yo e e r̄ññp̄i, ayí ap̄i ap̄i nání r̄ññíní.” rar̄iḡáp̄i nání en̄í maj̄f̄a nero aí ñw̄f̄ ikaxí éaññp̄i nání negí w̄yo uréwap̄yan̄í nání oimónaneȳn̄ro yaiwinar̄iḡáwar̄íní.

Nw̄f̄ ikaxí éaññp̄i nání ur̄ñj̄ nán̄r̄íní.

⁸ Yawawi n̄ñj̄f̄ar̄íní. Nw̄f̄ ikaxí éaññp̄i, ayí nan̄j̄ imón̄n̄í. E nimón̄ñaḡí aí Gor̄ixo ñw̄f̄ ikaxí r̄ññp̄i ayí ámá wigí d̄ñj̄ t̄n̄í n̄ñm̄or̄í

rariǵáþimi sopiŋǵ onírixini riŋmani. ⁹ Gorixo e érixiniri wimóniŋþi tñi xixeni nerína ayí re yaiwipráoi, “Nwí ikaxí riŋiŋyí áma wé róniǵáý nánimani. Ayí áma xwiýá xowiaikimí yariǵáý tñi uniŋ yariǵáý tñi nánirini. Áma Gorixomi ríwí ríwámni mamoiǵáý tñi fwi yariǵáý tñi nánirini. Áma Gorixomi paimimí wiarǵáý tñi aríki imóniǵáý tñi nánirini. Xaniyaumi þikiarǵáý tñi þikioyimí yariǵáý tñi nánirini. ¹⁰ Áma apixí wí tñi fwi inariǵáý tñi oxí waúnirani, apixí wípaúnirani, onariǵáý tñi áma þikiomeariǵáý tñi yapí rariǵáý tñi ‘Síŋa romí dání rírariní.’ nurimána ná miyariǵáý tñi ayí nñi nánirini. Nwí ikaxíyí, ayí xwiýá naní imóniŋyo pí pí wiaikiarǵáý nání eni riŋini.” yaiwipráoi. ¹¹ Xwiýá api, ayí xwiýá seáyí e imóniŋí, nene yayí neainariŋþi tñi xixeni imónini. Api Gorixo —O áma nñi yayí umepaxí imóniŋorini. O xwiýá nioni dŋǵ niŋiŋwirári wá nurimeíwiniŋiniri niŋiŋþeŋþi nání rariŋini.

Poroxómi wá wianinþi nání yayí wiŋí nánirini.

¹² Negí Áminá Kiraisí Jisasomi yayí wiarinárini. O “Poroxó dŋǵ uŋwiráripaxorani?” niŋiŋwirí xwiýá oyáþi wá uriméwiniŋiniri niŋiŋþeŋþi ení sixí neámixiŋí enagi nání omí yayí wiarinárini. ¹³ Xámí nioni omí ikayíwí umearini áma xóyá siyikí imóniǵáyo xeaniŋí ríá tŋǵ wikáriní aríki númi nuri aniní miŋí wiaxídirí yagáoni aiwi nioni omí dŋǵ miwíkwíropa nerí nání majíá nikáriniri e yariŋagi nání o ayá niŋirimiŋiri api e niŋirini. ¹⁴ Nioni sipí imóniŋí e yagáoni aiwi negí Áminá Kiraisí Jisaso wá xwapí ayá wí niwianíagi áma xó tñi nawini nikárinirína dŋǵ wíkwírori dŋǵ sixí uyiri yariǵáþi nioni eni axíþi nímeŋiniginí.

¹⁵ Xwiýá “Kiraisí Jisaso áma fwi yariŋwaéne yeáyí neayimixemeání nání xwíá tŋyo nání bŋirini.” riŋiŋþi dŋǵ ŋwiráripaxíþirini. Áma nñi aríá niwiro “Neparini.” yaiwipaxíþirini. Niŋenení fwi yariŋwaéne aiwi ayí yariǵáþi tñi xixeni mé seáyí e imóniŋþi yagáoni, ayí nionirini. ¹⁶ Nioni e imóniŋáoni aí Jisasi Kiraiso áma xó nání re owiaiwípoyniri, “O apaxí mé þirí mumamó áma wigí fwi yariǵáþi ríwímiŋni umamopri nání xwayí niwiniŋiri kikiá ŋweaariŋorani?” owiaiwípoyniri nioni ayá niŋirimiŋiri yeáyí niyimixemeŋirini. Kiraiso e nerinþimiŋí dání áma ríwíyo dŋǵ niwíkwírori dŋǵ niyiminí tŋíá imóniŋiríyó nání nioni, fwi xwapí yagáoni siŋwepíǵ niŋirini. ¹⁷ Ayínáni Gorixo, anŋnamini miŋí ináyí aniní miní imóniŋo —O wí miŋé yariŋorini. Áma siŋwí wniŋpaxí mimóniŋorini. Ná woni oni ŋwíá nepaxiŋí imóniŋo, ayí orini. Omí aniní ininá seáyí e umíeyoarane yayí umerane néra úwaniginí.

“Xámí riŋiŋwáþi nání dŋǵ niŋmorí xopiárá wírixini.” uriní nánirini.

¹⁸ Timotioxi, gí íwoxininí imóniŋoxi, agwi payí rina nearí “Joxi érixini.” rírarináþi, ayí xwiýá xámí joxi ríwíyo eríþi nání Gorixoyá dŋiŋyo dání wá nirókiamorína riŋiŋwáþi tñi xixeni axíþi rírarinini. Xwiýá apimi dání dŋǵ sixí niŋiri xopirári wírixini. ¹⁹ E nerí dŋǵ wíkwíroariŋwáþi xaiwí fá xiriri dŋǵ niyaikirori “Nepa naní ríá yariŋini?” niyiwirína esíþi bi minariŋþi siŋwí aine-naxídirí érixini. Áma wa “Joxi e érixini.” rírarináþi ríwímiŋni

nimamoro mepa neróná s̄n̄i Jisasomi d̄iñf̄ m̄iw̄kw̄ró ewé s̄ñáyo s̄ixf̄ n̄úrori xw̄ir̄f̄á ik̄ixenariñf̄pa ax̄fp̄i e in̄iḡf̄awix̄ini. ²⁰ Ayf̄ waú r̄iwaúr̄ini. Xaimeniaso t̄ni Arek̄isadao t̄ni awaúr̄ini. Awaú “Gor̄ixomi ikayf̄w̄f̄ umeariñpaxowawiman̄.” oyaiwin̄f̄piȳin̄ri Seteno xe xeaniñf̄ owik̄ar̄in̄ri m̄ini win̄jár̄ini.

2

“Ámá n̄ñi n̄áni Gor̄ixomi r̄ixiñf̄ wur̄iȳir̄ixini.” ur̄iñf̄ n̄án̄ir̄ini.

¹ Ámá Jisasoyá s̄iyikf̄ imóniḡf̄áyf̄ e éf̄rix̄in̄ri r̄ir̄im̄yf̄ seáyf̄ e imóniñf̄p̄i, ayf̄ r̄ip̄ir̄ini. Ámá n̄ñi n̄áni Gor̄ixomi r̄ixiñf̄ wur̄iȳiro yar̄iñf̄ wiuro yayf̄ wiuro éf̄rix̄ini. ² D̄iñf̄ w̄ikw̄róar̄iñwaéne p̄ȳf̄á werane kikiá ñwearane yan̄fw̄á n̄áni Gor̄ixo negf̄ m̄ixf̄ in̄áyf̄yo t̄ni gap̄iman̄f̄ neameñweaar̄iḡf̄á ḡiyf̄ ḡiyo t̄ni wigf̄ d̄iñf̄ píran̄iñf̄ owim̄ix̄in̄ri r̄ixiñf̄ wur̄iȳir̄ixini. Nene “Gor̄ixomi n̄ix̄d̄iro n̄áni píran̄iñf̄ e r̄fa yar̄iñf̄?” neaiawipaxf̄ imóniñf̄p̄i erane ámáyo yad̄im̄iñf̄ imóniñf̄p̄i wirane yan̄fw̄á n̄áni r̄ixiñf̄ wur̄iȳir̄ixini. ³ Ámá e nerónáyf̄, Gor̄ixoyá s̄ñw̄f̄yo dáni nan̄f̄ ero ap̄áni imóniñf̄p̄i ero yar̄iñḡf̄a n̄áni “R̄ixiñf̄ wur̄iȳir̄ixini.” rar̄iñ̄ini. O nene yeáyf̄ neayim̄ixemeaar̄iñor̄ini. ⁴ Ámá n̄ñi xw̄iȳf̄á m̄k̄f̄ nepaxiñf̄ imóniñf̄p̄imi mí nómix̄iro d̄iñf̄ omópoyn̄ri wimónar̄iñor̄ini. Apimi mí om̄ixáná yeáyf̄ uyim̄ixemeám̄án̄ri n̄áni wimónar̄iñor̄ini. ⁵ Nene ñj̄f̄ar̄ini. Ñw̄f̄á nepa imóniñf̄p̄i, ayf̄ ná woni Gor̄ixor̄ini. O t̄ni x̄f̄omi s̄ipi wik̄ar̄ariñwaéne t̄ni n̄áni wáwuñf̄ imóniño, ayf̄ en̄ ná woni Kiraisi Jisasor̄ini. ⁶ O Gor̄ixo íná e éw̄in̄iḡin̄ri wimóniñíná imónáná ámá ñneneni negf̄ f̄w̄f̄ yar̄iñwápi gw̄in̄iñf̄ neaikweawár̄im̄án̄ri neapein̄iḡin̄i. X̄fo ñneapeir̄iñf̄p̄imi dáni s̄iw̄á rén̄iñf̄ neaiñ̄ir̄ini. Gor̄ixo ámá ñyon̄i yeáyf̄ uyim̄ixemeám̄án̄ri n̄áni wimónar̄iñor̄ini. ⁷ Nion̄i Kiraiso e neaiñf̄p̄i n̄áni wáf̄ nur̄imeiar̄iḡf̄áyf̄ wo nimón̄ri áwan̄f̄ nur̄imeiw̄in̄iḡin̄ri Gor̄ixo ñn̄ir̄f̄ear̄i —Aga yapf̄ b̄i mir̄ariñ̄ini. Nepáni rar̄iñ̄ini. Gor̄ixo ñn̄ir̄f̄ear̄i émáyf̄ man̄f̄ nion̄iyáyo dáni xw̄iȳf̄á nepaxiñf̄ imóniñf̄p̄i ar̄f̄á niro d̄iñf̄ w̄ikw̄róro ep̄ir̄f̄a n̄áni ur̄ewap̄iyim̄f̄áoni imónim̄i n̄áni nim̄ix̄iñ̄ir̄ini. ⁸ Ayñ̄áni ge ge Jisasoyá s̄iyikf̄ imóniḡf̄áyf̄ Gor̄ixomi yayf̄ owianeȳin̄ro awí neán̄iróná “Oxowa om̄i r̄ixiñf̄ ur̄f̄ir̄ixini.” nimónar̄ini. Ayf̄ “Ox̄f̄ s̄iyikw̄f̄ m̄in̄pa nemáná wigf̄ w̄in̄yo wikf̄ m̄iwón̄ipa ero x̄ixewiám̄f̄ m̄ir̄in̄ipa ero yar̄iḡf̄awa wé seáyf̄ e ñim̄f̄eyoaro f̄ep̄á nemáná r̄ixiñf̄ ur̄f̄ir̄ixini.” nimónar̄ini.

Ap̄ixiwa epax̄fp̄i n̄áni ur̄iñf̄ n̄án̄ir̄ini.

⁹ Ap̄ixiwa en̄i ámá Gor̄ixomi yayf̄ owianeȳin̄ro awí eánar̄iḡf̄e n̄áni ñb̄iróná píran̄iñf̄ ñiteán̄ro aik̄yf̄f̄ x̄ixeni wigf̄ yin̄ipax̄fp̄i ñiyin̄im̄i b̄f̄ir̄ixini. Ámá weyf̄ onear̄f̄poȳin̄ri d̄f̄á okiȳf̄á ero ñigw̄f̄ okiȳf̄á in̄ro rap̄rap̄f̄ ñigw̄f̄ xwé ron̄yf̄f̄ yin̄ro mé ¹⁰ ap̄ixf̄ “Ñiaiw̄f̄ Gor̄ixoyáiwanex̄ini.” r̄inar̄iḡf̄iwa epax̄fp̄i wigf̄ ámáyo ar̄ir̄á ñiwir̄iñf̄p̄imi dáni okiȳán̄iñf̄ in̄f̄ir̄ixini. ¹¹ Ap̄ixiwa oxowa ur̄ewap̄iyar̄fná xw̄iȳf̄á m̄ir̄f̄ in̄im̄i ñiwur̄f̄in̄ro ar̄f̄á w̄ir̄ixini. ¹² Ap̄ixiwa xe oxowam̄i seáyf̄ e ñwimón̄ro our̄ewap̄iȳipoȳin̄ri w̄inar̄iñám̄ani. “Íwa xw̄iȳf̄á m̄ir̄f̄ ero oxowam̄i man̄f̄ ar̄f̄á wiuro éf̄rix̄ini.” nimónar̄ini. ¹³ Ayf̄ r̄ip̄i n̄áni rar̄iñ̄ini. En̄j̄ná Gor̄ixo ámá nim̄ix̄ir̄fná x̄ám̄i im̄ix̄iño, ox̄f̄ Adamom̄i nim̄ix̄imáná r̄f̄w̄f̄yo ap̄ixf̄

Ipími imíxíñíri. ¹⁴ Ayí rípi nání ení raríñí. Obo yapí wíwapíyíño, ayí Adamomímaní. Ipími yapí wíwapíyíáná í xwíyíá Goríxo uríñípi wiaíkiní enagí nání “Apíxiwa xwíyíá mírí ero oxowamí maní aríá wiro éfríxíni.” raríñí. ¹⁵ Nioní e níríri aí apíxiwa Goríxomí dñí níwíkwíróa uro ámayo dñí sípí níwia uro síyikwí míníñí imóníro níteáníri ero nerónáyí, niaíwí xírariğfápimi dání erfkiemeáníprífaríni.

3

Síyikí Jisasoyá imóníğfáyo wípeñweagíáwa náníri.

¹ Xwíyíá re ríñíñípi dñí ñwiráripaxí imóníñípríri. “Ámá Goríxoyá síyikí imóníñí bimí” go go “Oumenweámíni.” níyaiwirínáyí, “Nioní apí e oemíni.” wimónaríñípi, ayí awiaxíríni. ² Ayínání Goríxoyá síyikí imóníñíyí bimí wípeñweañí go go rípi rípi imóníwíníğíni. Xwíyíá mumeárípaxí imóníwíníğíni. Apíxí ná wíni meáwíníğíni. Dñí nípíkwíni mimóníñí nání míkíkayó naní náníni kíkayówíníğíni. Dñí naní nímori ámayá síñwíyo dání wé róníñí imóníñípiñí éwíníğíni. Wé íkwíañwíyo ñwiráripaxí imóníwíníğíni. Ámá wímeááná nípemeámi nurí aiwá mírañí wíwíníğíni. Wíniyo uréwapíyipaxí imóníwíníğíni. ³ Iníğí níníríná papíkí yaríğfápi nání mñí minípa éwíníğíni. Wáwíníñí nimóníri apaxí mé míxí mimónípa erí awayiní wirí éwíníğíni. Míxí nípea memepa éwíníğíni. “Nígwí bí aí mínímúropa oeni.” yaiwiaríğfápi wí dñí íá mímáxíripa éwíníğíni. ⁴ Xegí síwí niaíwí píraníñí méwíníğíni. E neríná niaíwíyí xanoyá maní aríá wiro wéyo umero éfríxíniñí éwíníğíni. ⁵ Ámá majíá nerí xegí síwí niaíwí píraníñí mumeapa nerínáyí, “Goríxoyá síyikí imóníğfáyí bimí ananí píraníñí umenweapaxíri.” ríseaimónaríni? Oweoí, e nerínáyí, píraníñí mumenweapaxí enagí nání raríñí. ⁶ Jisasomí síní aí dñí níwíkwírorí níxídríná negí neaipeñweañí wo oimóníri síñwí míwínípa éfríxíni. O e nimóníri nání wáí imónaríná obo seáyí e seáyí e nimóníri náníñí neáníri xwíyíá meáríñíñípa o ení xwíyíá meáríñíñíri nání raríñí. ⁷ Ámá wí xegí yoí ráná dñí Jisasoyá síyikí imóníğfáyínéyáyo dáníni marfáí, sípíyíyá dñíyo dání ení “Nanjoríni.” yaiwiaríğí, o seaipeñweáwíníğíni. Dñí e míwíaiwiaríğí enánáyí, ámá wí níwíápíñímearo o ayá wimopaxí enípi nání ráná awí oboya ñwiráriníğíni nání raríñí.

Jisasoyá síyikí imóníğfáyo seáyí wíiaríğfáyí náníri.

⁸ Ámá go go “Jisasoyá síyikí imóníğfáyo seáyí wíiaríñá woní oimónímíni.” níwimónírínáyí, dñí íá xíríño imóníwíníğíni. Naní ríri sípí ríri mepa éwíníğíni. Iníğí papíkí yaríğfápi nání mñí minípa éwíníğíni. “Amípi wí mímímúropa oeni.” níyaiwirí íwí urápímíniñí mepa éwíníğíni. ⁹ Apí apí mepa nerí xwíyíá eníñá dání yumí imóníñí Goríxo wíá ókímíxíñípi nání síní ududí míwíní “Aga nepa ríra ríniñí?” níyaiwirí xaiwí íá xíríwíníğíni. ¹⁰ Jisasoyá síyikí imóníñwaéne seáyí neaiipaxí imóníñí worfaníri xámí iwamíto iwamíto wíwapíyíríxíni. E neríná ríxa mímíwíaró nerí wí xwíyíá mumeárípaxí imóníñípi néra waríñagí níwínírónyáí, xe e oimóníri síñwí wínífríxíni. ¹¹ Apíxiwa ení dñí íá xíríğfáyí imónífríxíni. Mímáyíto míropa ero dñí nípíkwíni mimóníñí nání míkíkayó naní náníni kíkayoro éfríxíni. Pí pí neríná

ámá dñj ɲwírárɪpaxɪpɪnɪ éfrɪxɪnɪ. ¹² Jisasoyá sɪyɪkɪ imónɪgɪáyɪné seáyɪ seaiiarɪgɪáwa apɪxɪ ná wɪnɪ meáfrɪxɪnɪ. Wigɪ sɪwɪ nɪaɪwɪ píránɪɲɪ méfrɪxɪnɪ. ¹³ Ayɪ rɪpɪ nánɪ “Seáyɪ seaiiarɪgɪáwa apɪ apɪ éfrɪxɪnɪ.” rarɪɲɪnɪ. Jisasoyá sɪyɪkɪ imónɪgɪáyo seáyɪ wɪiarɪgɪá gɪyɪ gɪyɪ píránɪɲɪ nɪwɪirónáyɪ, ayo wé ikwɪaɲwɪyo ɲɲwírárɪpɪrɪfá eɲagɪ nánɪ rarɪɲɪnɪ. Kiraisɪ Jisasomɪ dñjɪ wɪkwɪroarɪgɪápɪ nánɪ wɪyo áwanɪ nurɪrɪná enɪ ɪgɪgɪ mé ananɪ urɪpaxɪ imónɪpɪrɪfá eɲagɪ nánɪ rarɪɲɪnɪ.

“Joxɪ ámá Gorɪxoyáyɪ epaxɪpɪ nánɪ nɪjɪfá oimónɪrɪ eaarɪɲɪnɪ.” urɪɲɪfá nánɪrɪnɪ.

¹⁴ Nionɪ xwɪyɪfá rɪpɪ rɪfwamɪɲɪ neáa nurɪná “Rɪxa rɪná nɪbɪrɪ símeámɪgɪnɪ.” nɪyɪawɪrɪ dñjɪ sɪkwɪmoɲɪnɪ. ¹⁵ E nerɪ aɪwɪ nionɪ mɪbɪpaxɪ nimónánáyɪ, joxɪ nɪjɪfá re imónɪrɪfá nánɪ payɪ rɪna eaarɪɲɪnɪ. Ámá Gorɪxoyá gwɪ imónɪgɪfá —Arɪ ámá Gorɪxo, dñjɪ mɪkɪ ɪkɪɲoyá sɪyɪkɪ imónɪgɪáyɪrɪnɪ. Íkɪfá xwɪyɪfá xáɪwɪpɪnɪɲɪ nimónɪro xwɪyɪfá nepaxɪɲɪ imónɪɲɪpɪmɪ sopɪɲɪ warɪgɪáyɪrɪnɪ. Ayɪ Gorɪxo e éfrɪxɪnɪrɪ wimónarɪɲɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ nerɪná epaxɪpɪ nánɪ joxɪ nɪjɪfá imónɪrɪfá nánɪ eaarɪɲɪnɪ. ¹⁶ Aga neparɪnɪ. Xwɪyɪfá nene dñjɪ ɪkwɪroarɪɲwápɪ, Gorɪxo wɪfá mókɪmɪxɪpa eɲáná sɪnɪ nɪjɪfá mimónɪpa eɲwápɪ —“Apɪ aga seáyɪ émɪ imónɪɲɪpɪrɪfánɪ?” nɪyɪawɪrɪne rarɪɲwápɪrɪnɪ. Ayɪnánɪ seanɪ nɪrɪranéná rɪpɪ rarɪɲwárɪnɪ, “O sɪɲánɪ ámá imónɪrɪ kwɪyɪpɪ ‘O aga wé rónɪɲorɪnɪ.’ owɪaɪwɪpoyɪnɪrɪ neaɪwapɪyɪrɪ eɲorɪnɪ. Anɪnájowa sɪɲwɪ wɪnaxɪdɪro xwɪyɪfá o nánɪ rɪnɪɲɪpɪ anɪ nɪmɪnɪ rɪnɪmerɪ eɲorɪnɪ. Ámá xwɪfá tɪyo ɲweagɪfá dñjɪ wɪkwɪroro Gorɪxo anɪnamɪ nánɪ wɪránɪrɪ eɲorɪnɪ.” rarɪɲwárɪnɪ.

Ámá Jisasomɪ rɪfwɪ numero kwɪyɪ xegɪ bɪmɪ xɪdɪpɪrɪfáyɪ nánɪrɪnɪ.

4

¹ Kwɪyɪ Gorɪxoyápɪ rɪxa áwanɪ re rémɪxamonɪrɪnɪ, “Sɪfá yoparɪyɪfá tɪɲɪná ámá wɪ Jisasomɪ sɪnɪ dñjɪ mɪwɪkwɪró rɪfwɪ numorɪná re epɪrɪfárɪnɪ. Kwɪyɪ ámɪ xegɪ bɪmɪ —Apɪ ámá yapɪ wɪwapɪyarɪɲɪpɪrɪnɪ. Apɪmɪ xɪdɪro ámá kwɪyɪ apɪmɪ dánɪ uréwapɪyarɪgɪfáyɪ rarɪgɪfápɪ arɪfá wɪro ɪmɪfóyo dánɪ éwapɪnarɪgɪfápɪ arɪfá wɪro epɪrɪfárɪnɪ.” Gorɪxoyá kwɪyɪpɪ áwanɪ e rémɪxamonɪrɪnɪ. ² Apɪmɪ dánɪ uréwapɪyarɪgɪfáyɪ yapɪ owɪwapɪyaneyɪnɪrɪ yarɪgɪfápɪmɪ dánɪ wɪwapɪyarɪgɪfárɪnɪ. Wigɪ dñjɪpɪ fɪwɪ ayá wɪ yarɪgɪfápɪmɪ dánɪ rɪxaxɪ órɪɲagɪ nánɪ fɪwɪ nero aɪ “Ayɪ fɪwɪ rɪfá yarɪɲɪnɪ?” nɪyɪawɪrɪná esɪsɪ bɪ minarɪgɪfárɪnɪ. ³ Ayɪ “Apɪxɪ mɪmeánɪpanɪ.” rɪro “Aɪwá apɪ ɲwɪfárɪnɪ. Mɪnɪpanɪ.” rɪro yarɪgɪfáyɪrɪnɪ. E nerɪ aɪ nene xɪomɪ dñjɪ nɪwɪkwɪrorane xwɪyɪfá nepaxɪɲɪ imónɪɲɪpɪ nánɪ dñjɪ moarɪɲwaéne Gorɪxo aɪwá apɪ apɪ nánɪ yayɪ nɪnimáná nɪfrɪxɪnɪrɪ ɪmɪxɪɲrɪnɪ. ⁴ Ayɪ rɪpɪ nánɪ rarɪɲɪnɪ. Amɪpɪ Gorɪxo ɪmɪxɪɲyɪfá nɪnɪ nanɪrɪnɪ. Wɪ rɪfwɪmɪnɪ mamopaxɪ mimónɪnɪ. Nene Gorɪxomɪ yayɪ nɪwɪrɪne nɪpaxɪnɪ imónɪɲagɪ nánɪ rarɪɲɪnɪ. ⁵ Gorɪxoyá sɪɲwɪyo dánɪ aɪwá nɪpɪnɪ ananɪ nɪpaxɪ imónɪɲagɪ nánɪ rarɪɲɪnɪ. Ayɪ xewanɪɲo amɪpɪ nɪnɪ iwamɪfó nimɪxɪrɪfá “Nɪpɪnɪ nanɪrɪnɪ.” rɪɲɪpɪmɪ dánɪ nɪpaxɪ imónɪrɪ nene nɪnɪranéná apɪ nánɪ yayɪ wɪarɪɲwápɪmɪ dánɪ nɪpaxɪ imónɪrɪ eɲagɪ nánɪ rarɪɲɪnɪ.

“Rɪrɪxɪfmeáyo uréwapɪyɪrɪ Gorɪxomɪ píránɪɲɪ xɪdɪrɪfá nánɪ iwamɪfó éwapɪnɪrɪ éfrɪxɪnɪ.” urɪɲɪfá nánɪrɪnɪ.

⁶ Xwiyá apí joxí yegí níríxímeáyo nuréwapíyirínáyí, surí má wí mé á má Kiraisí Jisasoyá xínáiwáníñí nimónírí omíñí xixení níwíiríná yarígíápa axípi e eríaríní. Joxí e neríná aiwá níníríñípimí dání ení sixí eánaríñwápa axípiñíñí joxí xwiyá nene díñí wíkwíroaríñwápi — Apí xwiyá píraníñí renwípeníñí joxí níxída waríñpíríní. Nepaxíñí imóníñpíríní. Apimí dání ení sixí eáníríaríní. ⁷ E nerí aí píyíñí ikayíwípi — Apí sa xwíá tío dánípíríní. Niaíwí díñí mímogíápiarí ríparípiñí. Apimí díñí bí míkwró aríkwíkwí níwíera nurí á má Goríxomí xixení níxídíríná yarígíápi tñí xixení eríá nání á má nífá yaníro nání iwamíó éwapínarígíápa axípiñíñí iwamíó éwapíñíríxíní. ⁸ Ayí rípi nání “Á má Goríxomí xixení níxídíríná yarígíápi tñí xixení eríá nání iwamíó éwapíñíríxíní.” ríraríñí. Wará rírowá oneaiínírí nání iwamíó níréwapíñíríñípi, apimí dání naní onímíapi neaiipaxíríní. E nerí aí Goríxomí xixení xídaníwá nání iwamíó níréwapíñíríñípi, apimí dání naní ayá wí neaiipaxíríní. Agwí ríná síní xwíá tío níñwearanénáraní, ríwíyo añínamí níñwearanénáraní, naní neaiipaxí enagi nání raríñí. ⁹ Xwiyá apí, ayí díñí ñwiráripaxí imóníñpíríní. Á má aríá níwirí xídipaxípiñí. ¹⁰ Ayí ríwíyo añínamí níñwearanénáraní, síní xwíá tío níñwearanénáraní, Goríxomí xixení xídaníwá nání iwamíó níréwapíñíríñípimí dání naní neaiíwínígínírí agwí ríná ríwí nírkwínímáná aníñí miní yaríñwáríní. Nene Ñwíá díñí noní imóníño — O á má níyoní yeáyí uyimíxemeáñírí enoríní. Xíomí díñí wíkwíroaríñwaéne añíparí yeáyí neayimíxemeaaríñoríní. “O nene e neaiíníaríní.” níyaiwírane díñí níkwímorane nání aníñí miní yaríñwáríní. ¹¹ Xwiyá apí nípiñí sekaxí urírí uréwapíyirí éíríxíní.

“Díxí neríñípimí dání síñwepígí wíríxíní.” uríñí náníríní.

¹² Joxí síní á má ríá míríñoxi aí xe peayí onanípoyínírí síñwí míwínípaní. Joxí wé íkwíñwíyo ríñwiráripírí nání Jisasomí díñí wíkwíroarígíáyí epaxí imóníñpí nání síñwepígí wíríxíní. Jíwaníñoxi níra nuríñípimí dání síñwepígí wirí nemeírná píraníñí neríñípimí dání síñwepígí wirí wíníyo díñí sípi níwiríñípimí dání síñwepígí wirí díñí ñwiráripaxípi neríñípimí dání síñwepígí wirí íkwíráfnáníñí nimónírí neríñípimí dání síñwepígí wirí éíríxíní. ¹³ Nioní bímífaé nání weníñí nerí níñwearíná Goríxomí yayí umeaníro nání awí eánarígíe dání xwiyá Goríxoyápi íá nuroimáná apimí dání uréwapíyirí ení rírémíxí wirí éíríxíní. ¹⁴ Xámí Jisasoyá síyíkí imónígíáyo wípenweagíáwa joxí eríápi nání Goríxoyá díñíyo dání wíá rókiamoro wé seáyí e síkwíaríro éaná Goríxo xegí kwíyípiñí dání e epaxí oimónírí díñí sixí símonípi díñí yaikíá mímopani. ¹⁵ Xwiyá “Joxí e éíríxíní. E éíríxíní.” ríraríñápi nípiñí xixení wé oroárímínírí éíríxíní. Á má gíyí gíyí síñwí níraníroná joxí xwiyá nioní “E éíríxíní.” ríraríñápi nerí wé níróa waríñagi ranípiíá nání e éíríxíní. ¹⁶ Jíwaníñoxi yaríñpí nání síñwí ainenaxídírí uréwapíyaríñpí nání ení síñwí ainenaxídírí éíríxíní. Kikííá bí míñweá aríki e yayíríxíní. Ayí rípi náníríní. Joxí e nerírná jíwaníñoxi eríkiemeánírí díxí maní aríá siarígíáyo eríkiemearí eríá enagi nání raríñí.

5

“Ámáyo píráníḡ owimiximíniri nuríríná dixýo urarínḡpa urííríxíní.” urínḡnáníríní.

¹ Ámínápia wími píráníḡ owimiximíniri neríná xwamiání t́ńi murípaní. Dixí ápowami nípení urarínḡpa urííríxíní. Íwí síkínḡowami píráníḡ owimiximíniri neríná dixí rígwáowami urarínḡpa nípení urííríxíní. ² Apianḡpiami nuríríná dixí rinókíwami urarínḡpa urííríxíní. Apíyáiwami nuríríná íkwíráf wínánḡḡ nímonírí rínapíwami urarínḡpa urííríxíní.

Apíxí aníwa nání urínḡḡpí náníríní.

³ Apíxí aní wí úmayí imónínḡḡḡ níwíníríná wéyo umétríxíní. ⁴ E rírarinḡḡḡ aí apíxí aní gí gí níaiwí t́nḡí imónírírání, íwiárfawéyí t́nḡí imónírírání, enánáyí, ayí epíríá seáyí e imónínḡḡḡ rípiríní. Wígí imónínḡḡḡ wéyo umepíríá nání éwapínííríxíní. Wígí xaníyaú umegípa wíwanínḡyí ení ríxa xwé níwiaroríná axípi umepíríá nání éwapínííríxíní. E nerónáyí, Goríxo yayí winarínḡḡḡ yarínḡḡḡ nání rarínḡḡḡ. ⁵ Apíxí aní aga úmayí imónínḡḡ gí gí Goríxo arírá onínírí dínḡ wíkwímoarínḡḡḡ. E neríná áríwíyímírání, íkwáwíyírání, omí ríxínḡ urírí yarínḡ wírí yarínḡḡḡ. ⁶ E nerí aí apíxí aní gí gí “Pí enínḡo?” níyáiwírí mínḡ wíwarínḡḡḡ “Oemíní.” níwimónírínáyí, síní sínḡ nímonírí níḡwearí aí aga penínḡḡ imóníní. ⁷ Apíxí aníwayá níaiwíyí t́ńi íwiárfawéyí t́ńi píráníḡ número xwíyíá murípaxí imóníríxínírí nioní rírarinḡḡḡ sekaxí nura úíríxíní. ⁸ Ayí rípi nání “Nioní rírarinḡḡḡ sekaxí nura úíríxíní.” rírarinḡḡḡ. Ámá go go xegí imónínḡḡḡ mumepa neríná Jisasomí dínḡ wíkwíroarínḡḡḡ ríwí ríríwámíní nímamorí sípí ámá dínḡ míwíkwíroarínḡḡḡ yarínḡḡḡpímí ní múrorí aga sípí imónínḡḡḡ yaríní. E nerí aí go go xanípiaúmí mumepa neríná ayí aga anḡpaxí sípí imónínḡḡḡ yaríní.

⁹ Apíxí aní wí síní xwíogwí 60 mímúropa enáná íkwí Jisasoya síyíkí imónínḡḡḡné apíxí aníwami arírá wíáníwaníro nání wígí yoí ḡwírarinḡḡḡámí mínḡwírárípa éíríxíní. E nerí aí í oxí ná womíní píráníḡ meánagí enḡḡ wínírí ¹⁰ “Sanḡ píráníḡ nearáparíníríní.” rarínḡḡḡ aríá wírí “Xegí níaiwí píráníḡ meagíríní.” rarínḡḡḡ aríá wírí ámá anḡ mídánḡyo aiwá míranḡ yagí imónínḡḡḡ wínírí ámá Goríxoyáyo arírá níwíríná síyíkwíḡḡḡ nímonímáná arírá wíagí imónínḡḡḡ wínírí ámá wí dínḡ ríá uxearínḡḡ níwíníríná seáyí wíagí imónínḡḡḡ wínírí pí pí nanḡ imónínḡḡḡ “Oemíní.” níyáiwírí dínḡ wíkwíroagí imónínḡḡḡ wínírí nerínáyí, íyá yoí ananí íkwínamí ḡwíráríxíní. ¹¹ E nerí aí apíxí aní síní apianḡpia mímonípa egíwayá yoí mínḡwírárípa éíríxíní. Ayí rípi nání rarínḡḡḡ. Apíxí aní síní apianḡpia mímonínḡḡíwa “Ámí oxí wo t́ńi oinaiyí.” wimónáná síní Kíraiso nání dínḡ mímónínḡḡ nero “Ámí womí omeánímíní.” wimónarínḡḡ enḡḡ nání rarínḡḡḡ. ¹² Íwa e nerónáyí, oyá símímanḡyo dánínḡḡ re rárínḡḡḡ, “Ámí oxí míméání sa Kíraiso t́ńi níkáriníríná apáníríní.” rárínḡḡḡ ríwímíní mamoarínḡḡḡ enḡḡ nání xwíyíá meárínḡḡíwa imónarínḡḡḡ. ¹³ Rípi ení yarínḡḡḡ enḡḡ nání rarínḡḡḡ. Omínḡ bí mé kíkífá néra waníro nání néwapíga nuro aí nepa kíkífá bí yarínḡḡámí. Anḡ iwá iwámí nimeróná xwíyíá mímáyí roro wíárf

nirémoro xwiyá répiroro neróná xwiyá píraníñí niri+paxí mimóniñípi rariğfáriní. ¹⁴ Ayínáni “Apixí aní sını apianípia mimóniğíwa re érixini.” nimónariní. “Ámi oxí nimeániro niaíwí nixi+ro umérixini.” nimónariní. İwa e neróná áma Jisasomí dñí m+wikwíró nene nání wikí neaóniğíyí wo İwa apini yariğagía n+winiríná “İwa sipí yariñoi.” nearipaxí wí imóniníámaní. ¹⁵ E nerí aí apixí aní wíwa Setenomí xfdípíri nání rıxa Jisasomí pını niwiárimí wigími warigía enagi nání rariñini. ¹⁶ Apixí Kiraisomí dñí wikwíroarigía giğí giğí wigí apixí aní enánayí, Jisasoyá sıyikí imóniğíayo anñí wikáripírixinirí wiwanıñıyí İwami píranıñí numero arırá wírixini. Ayí Jisasoyá sıyikí imóniğíayí apixí aní úmayí imóniğíıwami arırá wipířa nání rariñini.

Jisasoyá sıyikí imóniğíayo wipenweagíıwa nánirini.

¹⁷ Jisasoyá sıyikí imóniğíayo wipenweagía numenwearíná naní nero píranıñí yariğíıwa yayí owininirí aiwáraní, niğwífraní, mını wiarığfápi “Biaú mını wipaxowarfaní?” niyawiwo wé İkwianwıyo uñwirářrixini. Wipenweagía xwiyá Gorıxoyárimi dani ení rıremıxı wiwo uréwapıyiro yanıro nání anıñí miní yariğíıwa nání ayí anıpaxıriní. ¹⁸ Bıkwıyo dani xwiyá řipiau nirinirí eanığagi nání rariñini, “Burımákaú wıřpi exwexwımí oenirí xwirıñwí xapıxapí nosaxa pwaríná bı mınıpa oenirí maní gwí mıkıřwıpaní.” nirinirí eanıri “Niğwí omıñí yariğíayí wigí omıñí egfápi nání niğwí meapaxıriní.” nirinirí eanıri enagi nání wipenweagíayí re yaiwıřrixinirí rariñini, “Neaipenweagíıwami yayí owininirí mını wiarıñwápi biaú mını wipaxowarfaní?” yaiwıřrixinirí rariñini.

¹⁹ Áma ná woni niwiápinimeari Jisasoyá sıyikí imóniğíayo wipenweaní womi xwiyá nuxekwımorı “Sipi yariní.” rıranáyí, arfá mıwıpanı. E nerı aí sıñwí wınaróayí waúranı, waú woranı, enánayí, ayí ananı arfá wıřrixini. ²⁰ Wipenweagía arfki řwí yariğíayo Jisasoyá sıyikí imóniğíá niğíyá sıñwí anığfe dani mıxı urıřrixini. Wa enı wáyí nero axıpi mepa epıřa nánı “Niğíyá sıñwí anığfe dani urıřrixini.” rırarıñini. ²¹ E nerı aí nionı Gorıxoyá sıñwí řñı e dani řni Kiraisı Jisasoyá sıñwí řñı e dani řni anıñajı xıo řa yıyamıximı enığíyá sıñwí řñı e dani řni xwiyá joxı mırimúropaxı imóniñı řipi orıřmını. Joxı nionı wipenweagíıwa nánı rırarıñápi neríná wı nánı “Áma nionıyářfanı?” niyawiwi niyınwıřonirı mepa érixini. Wı dıřıyonı řımı řımı e nımerı mepa érixini. Xıxenı wigí yariğfápi řni wıřrixini. ²² Joxı áma wo ayá řni nımeari Jisasoyá sıyikí imóniğíayo wipenweanı wo imónıwinıñinirı niwımıxirı wé seáyı e mıwikwiářpanı. Apaxı mé wipenweanı wo oimónirı wımıxána řwı ayı yariğfápi rıxımeanıñinirı rariñini. Joxı řwı bı mé İkwıřářnaxıñıñı imónıwinıñinirı rariñini. ²³ Timotioxi, İnına aga sımıxı agwıyo siayarıñıpi nanı sinı nánı aga inığñı mınıpa nerı marısınıřa nánı wayá inığı wainı bı řni nıřrixini. ²⁴ Sipi áma wa éfápi sıñanıñe dani éfa enagi nánı sını pfa minıñaná aí rıxa sıñanı imónariñıřini. E nimónirı aí sipı wa éfápi inımi dani éfa enagi nánı pfa nefásána enána sıñanı imónariñıřini. ²⁵ Axıpi éniñı nanı wa éfápi sıñanıñe dani éfa enagi nánı sıñanı imónariñıřini. E nimónirı aí nanı wa yumı éfápi anıñı yumı imónarıpaxımanı.

6

Ámá xínáiwániní nimóniro omíní wiiarigfáyí nánirini.

¹ Ámá xínáiwániní nimóniro omíní wiiarigfáyí wigí bosowa nání “Awamí wéyo umerane xixeni arfá yfmígí wirane epaxowarani?” níyaiwiro apí e wíífrixini. Awa Gorixo nání sipí mriipa ero none ámáyo uréwapiyarínwápi nání sipí mriipa ero oépyoiniri rirariní. ² Go go xegí boso Jisasomí díní wíkwíroariní wo enánáyí, díní re níwíawiri paimimí mwiipa éwiniginí, “Xfo ení gí Jisasomí díní wíkwíroarigwí wo enagi nání sa gí nrixfmeániní imóniní worfani?” E níwíawiri paimimí mwiipa neri rípiní yaiwíwiniginí, “Gí bosí omíní wiiarináo Jisasomí díní wíkwíroariní wo imóniri Gorixo díní sixí uyariní wo imóniri eno enagi nání arfá yfmígí níwiri omíní owiimíni.” yaiwíwiniginí. Xínáiwániní nimóniri omíní wiiarigfáyí nání rirarinápipimí dání síyikí Jisaso yá imónigfá joxí tñí e nweagfáyo uréwapiyiri ení rirémixí wiri éirixini.

Mimóní uréwapiyarigfáyí nánirini.

³ Ámá go go xwiyfá nioní rirarinápi marfá, xegí bí imóninípi —Apí xwiyfá píraniní réwapínigfápi tñí xixeni mimóninípirini. Xwiyfá negí Áminá Jisasí Kiraiso rinípi tñí xixeni mimóninípirini. “Gorixomí píraniní níxídirfá epaxí, ayí apirini.” rininípi tñí xixeni mimóninípirini. Xwiyfá xegí bí imóniní apí fá xirariní go go ⁴ wáí nimóniri aí aga níjfa naní bí mimóniníporini. O xwiyfá rírowiámí inarigfápi nání wí tñí orinaneyiniri símí xeadfénariníriní. Xwiyfá ximiximí niníro rarigfápi nání ení wí tñí orinaneyiniri símí xeadfénariníriní. E yarinípipimí dání ámá sipí díní yaiwiníro xwiyfá mxiimíxeawiámí iníro ikayíwí riníro anidiní yaiwiníro ⁵ xixewiámí riníro yarigfáriní. Ámá e yarigfáyí díní xeyániní imóniro xwiyfá Jisaso nání nepaxiní imóninípi bí síní mxiéniní imóniro egfáfrini. Xenwini re yaiwiarigfáriní, “Gorixomí níxídirinípipimí dání amípi xwé meapírfá nánirini.” yaiwiarigfáriní.

“Fá xirinápi apánirini.” yaiwiarigfáyí tñí e mxiyaiwiarigfáyí tñí nání uriní nánirini.

⁶ Ayí e yaiwiarinagfá aí ámá “Amípi nioní fá xirinápi, ayí apánirini.” yaiwiarigfáyí Gorixomí níxídirinípipimí dání amípi Gorixo “E wíimiginí.” yaiwiarinípi wí mímúronigfáfrini. ⁷ Inókiwa neaxirigfá dání amípi wí tñí imóniníwaéne fá neaxirigfáraní? Péwaé dání ení amípi wí nímeámi wanfáwaní? Oweoi. ⁸ Ayínání sa aiwá naní nániraní, aikí yinaní nániraní, apáni enánáyí, díní re oyaiwianeyí, “Nene fá xirinwápi ayí apánirini.” oyaiwianeyí. ⁹ E neri aí ámá amípi wí mímúropa oeniri yarigfáyí re yarigfáriní. Amípi wí nániní ayá síwí nurorfná mñí sixí níninípipimí dání wíwaniníyí mfréyoniní píkinariní. Ayí majfá níkariníro amípi ríwéná xeaniní wímeapaxí imóninípi nání ikíniní sipí wiariníriní. Maiwí e néra núfásaná ríwéná síwá neri píeropírfáriní. ¹⁰ Ayí rípi nání rariní. Ámá nígwí nániní díní sipí níwírfná ayí íwí xixegíni oépyoiniri wipemeariníriní. Ámá wí nígwí nániní ikíniní sipí níwírinípipimí dání xwiyfá nene díní

ikwíroaríjwápi ríxa píní níwíarími majímajíá néra xenwími nuro ríníjé meárínaríjagíá nání raríjíní.

“Píráníjé nerí dínjé níyímiñjépi xaiwí íá maxíríríxíní.” uríjé náníríní.

11 “Goríxo ‘Timotio e éwínígíní.’ wimónaríjépi téní xíxeni oemíní.” yaiwíaríjoxí, sípí apimí píráníjé éf meníríríxíní. E neríná “Wé róníjé imóníjépi ní oemíní.” yaiwírí “Goríxomi píráníjé níxídírná epaxípi ní oemíní.” yaiwírí “Omí aníjé dínjé owíkwírómíní.” yaiwírí “Ámáyo dínjé sípí owimíní.” yaiwírí “Pí pí nímeáfí xwámámí oemíní.” yaiwírí “Ámáyo nípiyíní owimíní.” yaiwírí éíríxíní. 12 Joxí Jisasomí dínjé níwíkwírórná ámá “Xífo xopírírí nínírfeníjoi?” níyaiwínírí enjé neánírí enjé menarígípa axípi éíríxíní. E nerí dínjé níyímiñjé joxí e oimónírí wéyo íá rumíríjépi xaiwí íá maxíríríxíní. Joxí nanjé imóníjé dínjé wíkwírónjépi ríxa ámá obaxí aríá egíe dání waropárí wíjé enjagí nání ríraríjíní. 13 Goríxo —O pí pí dínjé ténjé imóníjépi nání mfkí íkíjoríní. O téní Kiraisí Jisaso —O míxí ináyí Podiasí Pairato xwíríxí umearíná xfo nání waropárí xíxeni iníjoríní. O téní awáwí aríá egíe dání xwíyíá joxí mímúropaxí imóníjé rípi orírímíní. 14 Joxí sekaxí Ámíná Jisasí Kiraiso nínearímí peyíjépi xíxeni éíríxíní. E nerí Jisaso síjání piaumímí infé nání joxí rídunípaxí imóníjépi mepa néra urí ámá xwíyíá “O sípí yaríní.” rímeárípaxí imóníjépi mepa néra urí éíríxíní. 15 Goríxo moáríjíná nímóníríná o síjání piaumímí inínfáriní. Ayí rípi nání raríjíní. Goríxo yayí xfo winaríjépi nání xewaníjé mfkí íkíjoríní. Ná woní oníní seáyí e imóníjoríní. Míxí ináyí nímíní jweagíáyo seáyí e wimóníjoríní. Ámíná níyoní ení seáyí e wimóníjoríní. 16 Aníjé noní jweajo, ayí ná woní oníríní. Wíá o ómíxaríjépi ináyíníjé píroaríjagí nání ámá ajiwí e pupaxomání. Ámá wí síjwí wínígíomaní. Wí ení síjwí wínípaxí imóníjomaní. Omí ámá nínenení seáyí e uméwanígíní. O aníjé íníná neamejweáwínígíní. “E imóníwínígíní.” nímónaríní.

Ámá amípi wí mímúróngíáyo epaxípi náníríní.

17 Ámá agwí ríná amípi wí mímúróngíáyo re uríríxíní, “Wárixayíné mímónípa ero amípi seyíné míseamúroaríjépi nání ‘Aníjé íá xíraníwáriní. Wí anípa imónínfá meníní.’ míyaiwípaxí enjagí nání apimí dínjé míjwírírípa ero éíríxíní. E mepa nero Goríxo —O yayí oneainíríjépi níneaiapíríná xwapí ayá wí neaiaparíjoríní. Omíní dínjé ujwírírípoi.” uríríxíní. 18 Rípi ení uríríxíní, “Ámáyo nanjé níwiro sanjé nurápíróná onímiápi murápí ayá wí urápíro yayí ewaní imóníro amípi bí wáwuñí oímoaneyíníro tíro éíríxíní. 19 Seyíné e nerónáyí, nepa amípi ayá ténjé imónírí nípémáná ríwíyo seáimeanfá imónírí enjépi awí eámeámí yáraríjoi. Apí dínjé jwírírípaxí imóníjépiríní. Apí dínjé níyímiñjé imóníjépi maxírípíríá nání síjáníjé eánarígíápiríní.” E uríríxíní.

“Nioní níra weapíápi símímanjímíní tíneí.” uríjé náníríní.

20 Timotioxí, nioní e éíríxínírí dínjé ríjwíríríjépi ríwímíní mítípaní. Símímanjímíní tíneí. Ámá Goríxomí míxídarígíáyo xwíyíá íkíá íwíyo dání rarígíápi téní xwíyíá íkweakwímí rínaríjépi —“Apí xíxeni níjé íá imóníjépiríní.” níríro aí yapí rarígíápiríní. Apí téní gí ténjé e dání

xe orípoyníri sítwí míwínípa éiríxíni. ²¹ Ayí á má wí “Xwíyá apimí dání nítá imónítwaéneríni.” níríníritítímí dání ríxa majímajítá néra xerwímí ugítá enagí nání rarítíni.

“Goríxo wá ríwianítwínítgíní.” nimónaríni.

Payí Poro Timotio nání ríwíyo eañnaríní.

Payí rina Timotio nání Poro ná ríwíyo eañnaríní. Poro ámi añí yoí Romíyo gwí nñwearíná Timotio síní Epesasíyo nñwearí Jisasoyá síyikí e imónígíáyo umenñweañáná Poro “Nioní nípkipíri añwí ayorfaní?” nñyairíná Timotio eñí neága nurí pí pí wímeáfípmí xopírárí wipaxí imóníwínígíníri payí rina nearí dñí sîxí umímonñnigíní.

¹ Poroní —Nioní Goríxo wimóníagí nání Kiraisí Jisasoyá wáf wurímeiaríná woníní. O tñí níkaríníriñípmí dání dñí nñyímíñí imóníñwá Goríxo negí símímaníyo dáníñíñí “Apí seaimíáríní.” nearíñípmí nání wáf wurímeíwínígíníri nírfpeañoníní. ² Nioní Timotioxi —Joxí gí niaíwoxíníñí dñí sîxí ríyíñáoxíní. Joxí nání payí rina nearí mónaparíñí. “Negí ápo Goríxo tñí Ámíná Kiraisí Jisaso tñí awaú wá ríwianíri ayá rírimíxíri joxí nñwayíroníní ñwearí nání siiri éfísixíní.” nimónaríní.

“Joxí nání Goríxomi yayí wiaríñaríní.” uríñí náníriñí.

³ Nioní añíñí ikwáwíyiraní, áríwíyiraní, Goríxomi joxí nání ríxíñí níuríyíríná omí —O nioní yaríñí re ninírná “Negí aríowa omí píraníñí níxídaróná yagíápa nioní ení axípmí xídaríñáoníraní?” yaríñí e ninírná esísí bí míníní xídaríñáoríní. Omí joxí nání ríxíñí níuríyíríná yayí wiaríñaríní. ⁴ Nioní yayí nísiárímí níbíríná joxí ñwí neawárfagí raníjapí nání dñí nímoríná ámi dñí nífá ayá wí ninífná nání “Sínwí oranímíní.” nñyairí íkíníñí sípí niaríñíriñí. ⁵ Joxí nání dñí nímoríná dñí re ninaríñíriñí, “O mimóní dñí wíkwíronomaní. Aga nepa Jisasomí dñí wíkwíronoríní.” Dñí e ninaríñíriñí. Díxí ríái Roisí xámí wíkwírorí díxí rínáí Yunisí ení wíkwírorí yagíápa joxí ení “Axípmí wíkwíroaríní.” nimónaríní.

“Xwíyífá yayí neainaríñípmí nání ayá mísínípaní.” uríñí náníriñí.

⁶ Ayínání dírírí rípmí osímíní. Nioní gí wé seáyí e síkwíaráná Goríxo e epaxo imóníwínígíníri símíxíñípmí —Apí ríxa rífnayíní yáriníñípmíriñí. Apí ámi ríá apíáwí xwé oeníri pírámí yaríñwápáníñí iníríxíní. ⁷ Ayí rípmí nání ríraríñí. Goríxo kwíyí ayá ígígí neainípxí imóníñípmí míneaiapí eñí neánírane ñweaaníwá nání neaimíxíri ámáyo dñí sípí wianíwá nání neaimíxíri awayíní nípíreánírane yaníwá nání neaimíxíri ení nání imóníñípmí neaiapíñí eñagí nání raríñíriñí.

⁸ Ayínání negí Ámíná Jisasi Kiraiso nání wáf nurírná ayá wí mísíní ananí wáf uríríxíní. Nioní o nání wáf urímeiaríñagí nání gwí nñwirárigíoní nání ení ayá mísínípa éwínígíní. E mepa nerí Goríxo eñí sîxí símíxíñípmí dání re yayíwíríxíní, “Nioní ení Poro eñípa axípmí nerí xwíyífá yayí neainaríñípmí wáf uraríñápmí dání xeaníñí níñímeiarínáyí, ananíriñí.” yayíwíríxíní. ⁹ O nene yaríñwápí nání dñí nímorí yeáyí níneayímíxemearí gí ámá síyíkwí mínígíyí oimónípoyíníri wéyo íá neaumíriñímaní. Eñíná dání “Nioní wá níwianíri e wíimíáríní.” yayíwíraragípmí nání dñí nímorí yeáyí níneayímíxemearí nioníyáyí oimónípoyíníri wéyo íá neaumíriñíriñí. O xwífá síní mímíxíníñáná re nñyairíñípmí dání wá neawianíñíriñí,

“Kiraisi Jisaso á máyo yeáyí uyimixemeáwiniḡiniri uowáríimigini.” niyaiwirinḡipimi dáni wá neawianinḡirini. ¹⁰ Enina dáni wá e neawianinḡi enagí aí agwi rina Kiraisi Jisaso —O yeáyí neayimixemeanfa nani neaiinorini. O rixa xwíá tfoyo nibirinḡipimi dáni Gorixo “Wá seawianimfarini.” rarinḡipi rixa sinani piaumim ininḡirini. Xwiyíá nene yayí neainarinḡipimi dáni Jisaso wá neaókimixaná re niyaiwirane nijá imoninḡwini, “Pearninḡapimi Jisaso xopirarim iyí rininḡinini? Dinḡi niyinḡi nene manin aninḡi nweanwá nani ipi rineaiarinḡinini?” niyaiwirane nijá imoninḡwini. ¹¹ Xwiyíá yayí neainarinḡi api nani awanḡi urimeri wá urimeri uréwapiyemeri éwinḡiniri nripeanorini. ¹² E nripeanoni enagí nani xeaninḡi ripi nímeaninḡirini. E nerí aí api nani nioní ayá wí mininarinini. Ayí ripi nani ayá wí mininarinini. Gorixo, nioní dinḡi wikwironáo nani nioní ninḡirini. “O xwiyíá yayí neainarinḡi wá riméwinḡiniri nani faninḡi niepixiniasinḡipi sá Jisaso weapinfaíyí imonte nani anani menweapaxorini. Ámá ámi sinḡi xegí bi tni sayá nimixiri ririxiniri menweapaxorini.” nimonarinḡi nani ayá wí mininarinini.

¹³ Xwiyíá enwípearinḡi, nioní xaminḡoxi e dáni wá uriri uréwapiyiri éwinḡiniri sinḡewepigí siariná ará ninḡipi xaiwí fá xirixinini. Kiraisi Jisaso tni nawini nikarinriná dinḡi wikwironá dinḡi sixí uyiri nerinḡipimi dáni xwiyíá api xaiwí fá xirixinini. ¹⁴ Xwiyíá ayá tinḡi imoninḡi faninḡi siepixiniasinḡi api kwiyí Gorixoyapimi dáni —Api siyikwí bi mininḡipirini. Dinḡi neaxixeronḡipirini. Apimi dáni faninḡi siepixiniasinḡipi fá nixiriri menweixinini.

“Esia piropenisfoyo danḡi ni niepisamoarimi ugíawixini.” urinḡi nanirini.

¹⁵ Joxi ninḡirini. Esia piropenisfoyo danḡi Jisasomí dinḡi wikwíroarigí fá nini niepisamoarimi ugíawixini. Nniepisamoarimi nuróná wigí waú Pigeraso tni Xemoseniso tni awaú eni niepisamoarimi ugíisixini. ¹⁶ E nerí aí “Áminá Jisaso Onesiporasomí tni ámá xegí aniwami wearigíayo tni ayá urimixwininini.” nimonarini. Ayí ripi nanirini. O ámi ámi dinḡi sixí nimimoayinḡirini. Nioní gwí nweanoni nani aiwi ayá mwiní ¹⁷ anḡi Romi ripimi nrimonapirina nioní nani ayá tni pfa néra nurí nímeaninḡinini. ¹⁸ Ayinani “Sá negí Áminá Jisaso ámá niyoní mí omómiximí enfaíyimi omí ayá urimixwininini.” nimonarini. Nioní sinḡi Epesasíyo nweanána seáyí o ninḡipi nani eni joxi rixa ninḡi imoninḡini.

2

“Xwiyíapi wíyo eni faninḡi wiepixiniasirixinini.” urinḡi nanirini.

¹ Ayinani gí niaíwininḡi imoninḡoxi, joxi re niyaiwininḡipimi dáni, “Kiraisi Jisaso tni nawini ikarinḡinoni enagí nani Gorixo wá wí miniwianipa yarinḡirani?” niyaiwininḡipimi dáni enḡi sixí éanei. ² Xwiyíá nioní ámá obaxí ará egíe dáni rarina ará ninḡipi joxi eni ámá dinḡi unwiraripaxí imonigíayo awanḡi nuriri faninḡi wiepixiniasirixinini. Ayí e dáni xaminḡi wíyo uréwapiyipaxí imonipirina nani rirarinḡini.

“Jisasomí xídarinḡi nani sikaríapi xwámamí wírixini.” urinḡi nanirini.

³ Ewayf xwiyfá bi rípi nání dñf moi. Simñf wínarigfáyf wami wímeanfpi nání ududf mirñnþa nero wigf mîxf ináyomi enj neániro númi uxfdarigfáwa yapi joxi eni axípi e nimónñri Kiraisi Jisasomi nîxfdrñná símeanfápí nání ududf mirñnþa neri xe onímeanñri xfdñrixñni. ⁴ Simñf wínarigfáwa simñf wínarñwáo none yarñwápi nání yayf owinññri pí pí omñf ámá sfá ayf ayo yarigfápí xe nawíni rfgwñrgwñññf oeanññri mé ná bñni xfo wimónarññpñni yarigfáñni. ⁵ Ewayf xwiyfá rípi nání eni dñf moi. Yamñyamúrónigf inarigfá go go yamñyamúrónigf inñpñri nání xiáwo rárfpimi xixeni arfá mîwí anñf winfagi nání manñ nîwiaikiri xegf dñf tñni áwñni e niyaimi niyapññnýf, yayf nîwimori yamñyamúrónigf ninññná múróomi mñni winñp wipaxf menñni. ⁶ Ewayf xwiyfá rípi nání eni dñf moi. Ámá nñfkwññri omñseáyf éo, o xámñ wñwamñ nñmúrori aiwá nñmirñ nñpaxorñni. ⁷ Ewayf xwiyfá nioni nñra weaparññýf nání dñf moi. Joxi e nerñná Ámñnáo simñxññpimi dánñ re yaiwipaxññni, “Ayf apñ nání rfa rññni? Apñ nání rfa rññni?” yaiwipaxf enagi nání “Apñ nání dñf moi.” rñrarññni.

⁸ Joxi Jisasi Kiraiso nání arfá wí mikeamopanñ. Nioni xwiyfá yayf neainarññpñ wáf nñrññná re rarññápa “O nñpémáná ámñ xwárfpáyo dánñ wiápnñmeañorñni. Negf arfo mîxf ináyf Depitoyá ñwiárfawéyf worñni.” E rarññápa o xixeni apñ e imónññorñni. ⁹ Nioni xwiyfá apñ wáf urarññagi nání “O nñpñkwññni mñyarññni.” nññaiwiwo xeanñf nñnikárayiro ámá rikikírfó yarigfáyo gwñ ñwñrárarigfápa apñ eni apñ eni nigfáñni. Nioni gwñ nññwñrárarigfá aiwñ xwiyfá Gorñxoyápi eni gwñññf mññwñrárarññni. ¹⁰ Xwiyfá Gorñxoyápi eni gwñññf mññwñrárarñññagi nání nioni ámá Gorñxo xegf íá yñyamñximf enñyf nání dñf nñmori nioni nikárarigfápi nñpimñni xwámámñ wiarññárñni. Ámá ayf Kiraisi Jisasomi dñf wñkwñróáná o tñni nawíni nikárññññpimi dánñ yeáyf uyimñxemearñ aññnamñ xfo tñni anñf seáyf e nimónñro ñweapññfá nání wimñxñri éwññgññri e yarññárñni. ¹¹ Xwiyfá re rññññpñ nene dñf ñwñrárñpaxñññni, “O tñni nikárññññpimi dánñ peñwaénénñf enñányf, dñf nñyñññf enñ tññwaéne nimónñri o tñni ñweanñwárñni. ¹² Nene pí pí neañmeáño xwámámñ nñwiranénányf, wíyo eni seáyf e nñwimónñrane xfo tñni nawíni umenñweanñwárñni. Nene ‘O negf Ámñnáomani.’ nñrñranénányf, xfo nene nání eni ‘Ayf nání nioni majfárñni. Gf ámá wímanñ.’ rññárñni. ¹³ Nene íníná dñf neañwñrárñpaxññ mepa yarññagwñ aiwñ o sa anñf dñf unñwñrárñpaxññpñ yarññorñni. Ámñ sññf bi nimñxñri rñpaxf mimónñño enagi nánññni.” Xwiyfá e rññññpñ nene dñf ñwñrárñpaxñññni.

“Uréwapñyarigfáyf xwiyfá xñmñximf ninñro mñrññþa éñrixñni.” urññf nánññni.

¹⁴ Xwiyfá nioni rñrarññápi ámá joxi tññf e ñweagfáyo dirñf wñrñxñni. E nerñná Gorñxo sññwñ anññe dánñ joxi rñperñf xwiyfánññf bi mñrf aga nepa sekaxf re urñrñxñni, “Xwiyfá nání xñmñximf ninñro mñrññþa époyf.” urñrñxñni. Xñmñximf ninñro rñnarigfápi ámá wíyo nanñf bi wñiarññmanñ. Arfá wiarigfáyo xwñrfá wñkñxearññf enagi nání rarñññni. ¹⁵ Gorñxo “Timotio mñmñwiároarññf wo rfa imónñni?” osiai-wññri anñf minñ éñrixñni. Xwiyfá nepaxññf imónññpñ xegf rññññþa nñrenñwñpéa nurñ urñrñxñni. E nerñ re éñrixñni. Ámá wigf omñf nerñná

nanj éfá enagj nání “Ámá omíñj nioní éápi síñwí nîwînrîfnáyí, ayá ninîpaxîmanî.” yaiwiarîgíáyí yarîgíápa axîpî éîrîxîní.

Sîpî xwîyíá Gorîxomî mîxîdîrîgíáyí rarîgíápi nánîrîní.

¹⁶ Xwîyíá ámá Gorîxomî mîxîdîpa nerîná rîro íkíá îwíyo dánî rîro yarîgíápi gí tîñj e dánî orîpoyînrî síñwí mîwînrîpa éîrîxîní. Ayí rîpî nánî rarîñjîní. Xwîyíá íkíá îwíyo dánî rarîgíápi, ayí Gorîxomî mîxîdîpa epîrîfa nánî ná jîe xîxoyîpîf mîoarîñjîrîní. ¹⁷ Ámá ayí wigí pîné e rarîgíápi oremánîñjî xwé nimóga uníá enagj nánî rarîñjîní. Ámá e rarîgíáyí wigí waú Xaimeniaso tîní Pairitaso tîní awaúrîní. ¹⁸ Awaú xwîyíá nepaxîñjî imónîñjîpî pîní nîwiárîrî majîmajíá nêra xenwîmî nurîná re rarîgíawáurîní, “Kiraisomî dîñjî wîkwîrówaéne negí dîñjî síñjî neaimîxîfîpîmî dánî rîxa wíápînrîmeáwá enagj nánî nîpémáná negí warápi ámî rîwéná bî wíápînrîmeaníámanî.” rarîñjagí nánî ámá dîñjî wîkwîrogíá wí mîdîmîdánî ayagwí imîxárînrîfîrîní. ¹⁹ Wí mîdîmîdánî ayagwí imîxárînrîá enagj aiwî xwîyíá Gorîxoyápi síñánîñjî eaárînrîní. Xwîyíá oyápi síñá anjî nîmîrîróná síñá iwamíó nîtiwayîrorî tîgíápi wí mîkwîerómîoá xáiwí síñánîñjî eánîñjîpî yapî imónîní. Síñánîñjî eánîñjîpîmî rîwamîñjî rîpiaú nîrînrî eánîní, “Ámá xíoyá imónîgíáyí ayí Ámînáo o nîjîfîrîní.” rînrî “‘O gí Ámînáorîní.’ rarîgíá gíyí gíyí wigí sípî yarîgíápi rîwîmînrî umamófrîxîní.” rînrî enjîpiaú apîmî nîrînrî eánîní.

“Gorîxomî seáyí nanjî wiipaxoxî imónîrîxîní.” urîñjî nánîrîní.

²⁰ Anjî xwé wîwámî síxî xîxegînrî wenî. Síxî awíaxî síñá gorí tînrînrî, síñá sírîpá tînrînrî, imîxînrîñjîpî mîwenîní. Úrapî síxî íkíá tînrînrî, xwíá tînrînrî, imîxînrîñjîpî enî wí wenî. Wînrîyí ayá tînrî mearîgíápirînrî. Wînrîyí ayá tînrî mîmearîgíápirînrî. ²¹ Ayînrînrî ámá gíyí gíyí sípî apî nîpînrî nánî ígíánîñjî eánîgíáyí, ayí ámá Gorîxomî seáyí nanjî wiipaxîyîrînrî. Síxî ayá tînrî mearîgíáwánîñjî imónîñjî. Xíó “Awá tînrî e éîmîgînrî.” wîmónarîñjîpî nánî rarîñjî imónîñjîwánîñjî imónîñjî. Síxî rîxa dîñjî peyeañwá yapî mîmónî anjî xiáwo sínrî awá tînrî aiwá ríá yeaanîpaxî imónîñjîwá yapî imónîñjî. Síxî pí pí nanjî imónîñjîpî nerîná meámînrî wí e píránîñjî nîmîxînrîro wenîwá yapî imónîñjî. ²² Ayînrînrî íwí síkîñjîpîné íeapá seainîfîpî pîrî nîwíakîárîmî éfî úrîxîní. “Wé rónîñjî imónîñjîpîmînrî oîponîmînrî.” yaiwirî “Xwîyíá nepaxîñjî imónîñjîpîmî dîñjî nîkwîróa oumînrî.” yaiwirî “Ámáyo dîñjî sípî owîmînrî.” yaiwirî “Ámá tînrî pîyíá owîrînaneyî.” yaiwirî nerî ámá íkwîránrînrîñjî imónîgíápi mî dánî Ámînáo arîrá oneainîrî urarîgíáyí tînrî nawînrî xîxenî e éîrîxîní.

“Xwîyíá ikweakwîmîf rarîgíápi aríá mîwî píránîñjî wé uróîrîxîní.” urîñjî nánîrîní.

²³ E nerî aí xwîyíá majîmajíá níkárînrîro dîñjî ríá nîxeyánîmáná ikweakwîmîf rînrîrîgíápi bî xe onîxîmeanînrî síñwí mîwînrîpa éîrîxîní. Joxî nîjîfîrînrî. Xwîyíá apî nîrînrîróná sa xîmîxîmînrî nînrîro rînrîrîgíá enagj nánî rarîñjîní. ²⁴ Ámînáoyá xînánrîñjî nîmónîrî omîñjî wíarîgíá gíyí gíyí xwîyíá xîmîxîmî nînrîro mîrîpa éîrîxînrî. E mepa nero ámá nînrî nánî wá wumîxîro píránîñjî uréwapîyîpaxî imónîro “Sípî ámá ayí níkárîfîpî ananîrînrî.” yaiwîro éîrîxînrî. ²⁵ Uréwapîyarînrî

manj p'rf wiaikimf yarigfayo awayini xwiyfa nuriro piranijf we uroanro efrixini. Ayf "Xwiyfa nepaxijf imonijpfi, ayf apifani?" niyaiwiro xixeni e waroparf eprfa nani xamf imonigfapfi Gorixoyá dñj tñf rfwimni mamofrixinirf awayini xwiyfa nuriro piranijf we urófrixini. ²⁶ Ámá ayf ámi dñj íá nixiriro awi obo —O xfo wimónarijpf oépoynirf yapf wiwapiyinorini. O awi nweanjf manj umónfapimi dáni ayf nurakinárimf úfrixinirf awayini xwiyfa nuriro piranijf we urófrixini.

3

"Jisasomi oxfdimni." yaiwiarinjagi aí ámá sipí xixegfni eprfa nani sanj runinfariní." urinj nanirini.

¹ Joxi r'pfi nani dñj ironei. Sfá yoparf imonijfyf tñiná Jisaso weapinfayi sini mimonijáná "Omí anijf ouxfdaneyi." yaiwiarigfayo sanj wunipaxf imonijpfi wimeanfariní. ² Ayf ámá sipíy'f r'pfi r'pfi eprfa enagi nani rarinjini. Wiwaninjñf dñj sipí iniro nigwí nani ikñnjf sipí iniro mixf meakñnñro wárxá imoniro ikayfw'f r'ro xináxaneyo arikw'kw'f wiro ámá amipí nanj b' wíagfa aí yayf m'wipa ero pí pí nwfá imonijpfi w'wifá r'rómf ero ³ úrxímeáyo dñj sixf muyipa ero sfm'isf neainroná p'fyfá m'w'rin'paxf imoniro sipí owimeanirf m'imayfo r'ro pí pí feapá winarinjpf m'wiaikpaxf imoniro pí píp'f oyaneyinirf neróná ímf tñf ero pí pí nanj imonijpfi nani wik'f oniro ⁴ wigf winiyf aí nani m'iyf uriro pasá umero ayá nepearimáná úrapí ero wiwaninjfyf nani "Seáy'f e mimónipa rejwini?" yaiwinro amipí nerfna Gorixó yayf winarinjpf nani ikñnjf sipí b' m'wí wiwaninjfyf yayf winarinjpfñf nani ikñnjf sipí wiro eprfariní. ⁵ Mimónf xwiyfa n'riro "Gorixomf piranijf x'danro r'fa yarinho?" oneaiawipoyinirf nero aiwi oyá enj eánijf x'fomi x'dip'rfá nani wim'ix'paxf imonijfpimi r'wf umop'rfariní. Ámá e yarigfayf tñj e yar'rórixini. ⁶⁻⁷ Ayf ámá ayfyf wí r'pfi yarigfá enagi nani "Ayf tñj e yar'rórixini." r'rarinjini. Wigf xwiyfa p'iy'p'iy'f urarigfapimi dáni anj ákñjáo n'páwiro ap'ixf wigf fw'f éfapimi dáni ayá udunarinjwami —Íwa dñj n'p'ikw'ni m'imax'rigfíwarini. Wigf m'ñj winarinjpfimi dáni sipí oyaneyinirf n'pemeánimf warigfíwarini. N'j'fá oimónaneyinirf anijf minf néwap'nfirf aí xwiyfa nepaxijf imonijpfi tñf xixeni n'j'fá mimónarigfíwarini. Íwami yapf wíwapiyar'fná arfá n'wiro nani gw'fyonijf nik'ri'peaanirf nweanjo. ⁸ Enj'na Janiso tñf Jaboriso tñf awaú Mosesomf manj p'rf wiaikimf yan'ri nani egfípa ámá sipí ayf —Ayf dñj r'fá xeyánigfayf enagi nani dñj n'p'ikw'ni m'imoarigfay'frini. Xwiyfa nepa imonijfpimi dñj m'kw'f'roar'ñagfa nani Gorixó r'fw'f umonjfy'frini. Ayf en'f awaú egfípa ax'pfi xwiyfa nepaxijf imonijpfi p'rf wiaikimf yan'ro yarigfáriní. ⁹ Enj'na yegf Isireriyf wigf awaú Mosesomf manj p'rf wiaikimf owiaiyinirf yarigfípi s'ñw'f n'w'inx'fd'roná "Maj'maj'fá nikárinirf r'fa yar'ñi?" yaiwiagfápa agw'f r'fná en'f ámá n'ñf sipí yarigfayf wigf yarigfápi s'ñw'f mí nóm'ix'roná "Maj'maj'fá nikárinro r'fa éfawixini?" yaiwip'rfá enagi nani xwiyfa nepaxijf imonijpfi p'rf wiaikimf yan'ro yarigfápi sipúrúf eprfariní.

“Nioni riréwapiyinápí xaiwí fá xirírixini.” uriní nánirini.

¹⁰ Joxi nioni tñi nemerai sñwí nanaxídagoxi enagí nani nioni á máyo uréwapiyemeagápirani, nemeríná yagápirani, e oemíniri yagápirani, Gorixomi dñí nìwìkwíróa wagápirani, wikí mìwónipa neri awayini yagápirani, á má nani wá nunagípirani, xeaniní xwámámí wiagápirani, apí nìpiní yagápi nani joxi nìjírini. ¹¹ Nioni aní Adiokiyi riniñpimi tñi Aikoniamiyi riniñpimi tñi Risítirai riniñpimi tñi aní apiaú apimi wá urimearíná xeaniní nikáríagí nani riniñí nímeanípi nani eni joxi nìjía imóniní. Xeaniní ría tñí nikarayíagí aí xwámámí winárini. Apí nìpimíni dani Ámináo é nímimíninírini. ¹² Ai, á má Kiraisi Jisaso tñi nawini ikárinígí enagí nani omi píraniní oxídaneyiniri yarígí niyoni eni xeaniní wímeaníriní. ¹³ Á má sipí yarígíyí tñi mimóní yarígíyí tñi wigí sipí yarígípi sayá nimíxa nuróná wíyo yapí wíwapíyiro wíwaniníyí oboyá dñíyo dani yapí éwapíniro epíríriní. ¹⁴ E epíría enagí aí xwíyíá joxi riréwapiyinápimi dani nìjía imóniri “Apí nepaxiní imóninípiríriní?” yaiwiáriní enípi wí aría mikeamó xaiwí fá xirírixini. Ayí rípi nani rírariní. Joxi nene xwíyíá apí riríwaéne nani “Ayí dñí ñwiráripaxíyíriní?” niyaiwiri píraniní nìjía imóniri ¹⁵ oníná dani ríwaminí Gorixoyá niriniri eáninípi nani nìjía imóniri enagí nani rírariní. Ríwaminí niriniri eániní apí joxi fá nrorinípi dani dñí émí saimí monípi moría nani síwániní sipemeari Kiraisi Jisasomi dñí wíkwírópimi dani yeáyí ríyimíxemeaní nani síwániní sipemeari epaxíriní. ¹⁶ Gorixoyá ríwaminí niriniri eániní nìpiní xíoyá kwíyípi dani niri ro eagípirini. Nepa imóninípi nani nearéwapiyipaxí imóniri xeqwí yaríñwápi nani síwá neaipaxí imóniri ayíyumí neaipaxí imóniri wé róniní imóninípi yaníwá nani yayíwí neamepaxí imóniri enípirini. ¹⁷ Xwíyíá apí á má Gorixoyá imónígíyí rípiaú epíría nánirini. Xíto “E érixini.” wimónarinípi epíría nani ení síxí eániro pí pí naní imóninípi epíría nani ipimóniro epíría nánirini.

4

“Xwíyíá Gorixoyápi wá uriri xixeni eri érixini.” uriní nánirini.

¹ Kiraisi Jisaso nìweapíri á má niyoni sñáni nìwimónimáná míxí ináyiní neri á má xíoyáyí xwioxíyo míméamí eri pegíayorani, sñi sñí nímóniri ñweagíayorani, womí womí píá níméra uri ení enagí nani o tñi Gorixó tñi awaú sñwí anígíe dani xwíyíá apimi joxi wiárfí mímúropaxí imóniní rípi orírimíni. ² Xwíyíá Gorixoyápi wá urírixini. “Aría owianeyi.” wimónariníagí nìwinírínáraní, “Aría mìwipa oyaneyi.” wimónariníagí nìwinírínáraní, wá uriri nani ipimónirixini. Á má Gorixoyá imónígíyí sipí yaríñagí nìwiníríná wigí yarígípi nani ayá owuduniniri míxí uriri “Píni wiárfípoi.” uriri érixini. Jisasomi píraniní ouxídfípoi niri ení ríremíxí wírixini. Apí apí neri aí apaxí mé naní mímónariníagí nìwiníríná wikí tñi murí awayini nuréwapíya úrixini. ³ Ayí rípi nani rírariní. Xwíyíá enwípeárininípi á má paimímí nìwiro aría míwí epíríná ríxa anjwí erini. Ayí apí aría míwí re epíríriní. Xwíyíá xegí bí imóninípi aría owianeyiniri wigí wimónarinípi tñi xixeni uréwapiyarígíyíni nímearo awí eámeámíniní epíríriní.

4 Xwiyfá nepaxiñf imóniñfpi rfwfmni nímamoro piyñf ikayfwyo arfá n>wiwo xfdanro nán epírfárini. 5 Ayf e epírfá enagf aí joxf dñf nanñf nímorf xixeni irñif éirixini. Pí pí símeáfpf sa xwámámf wirf ámayo xwiyfá yayf neainariñf wáf urímeminif erf Kiraisoyá xnáixññf nimónif omñf wiirfa nán imóniñoxf ámayo e wiwiniñinif imóniñfpi tñf xixeni erf éirixini. 6 Ayf ripf nánf rirariñf. Gorixox nánf nanwf rdiyowá nerfná ápiáwf xwé owenif iniñf wainf iwaymoariñfápánñf nionf gf ragf rixa iwaymoanifro yarñf. Nionf nipiñf rfe anwf ayo enagf nánf rarñf. 7 Nionf Kiraisomf nuxdf rfná amá “Xfo xopíraf ninfenñf?” niyaiwinif enñf neánif enñf menariñfápánñf yarfáonif. Amá yamiyamúrónif ninf róná yoparf e múroariñfápánñf yarfáonif. Xwiyfá nene dñf ikwíroariñwápf wí m>m>wiárf xaiwf fáf nixira úáonif. 8 Ayfnánf amá yamiyamúrónif ninf róná xámf múróomf yayf wimoariñfápá nionf nánf enf rixa imónarñfpi, ayf ripif. Ámináo —O ámayo páf nimerfná xixeni wigf yarfápf tñf wiarñf. O yayf nímorf Kiraiso enñfímif dánf “Wé róniñoxif.” nírariñfápif. Apf nionf nánif mímónif. Ayf amá gíf gíf Kiraiso negf síñwf anñwáe weapfwiniñinif wimónariñfáyf nánf enf imónif.

“Nionf tñf e nánf anñf bñf rixini.” urñf nánif.

9 Timotioxf sinf mé nionf tñf e nánf bñf nánf anñf minf éirixini. 10 Ayf ripf nánf rirariñf. Dimaso amípí amá Gorixomf mífdarifáyf yarfápf nánf wimónif niefpíamof anñf Tesaronaikayo nánf únif. Kiresenif enf Garesia píropenifño nánf únif. Taitaso enf Darimesia píropenifño nánf únif. 11 Ruko xegf xewinif nionf tñf ñweañwif. Ayfnánf joxf Makomf n>wirimeámf bñf rixini. O sanñf nírónaropaxf imóniñf enagf nánf rirariñf. 12 Nionf Tikikaso rixa anñf Epesasif nánf uowarfárini. 13 Joxf nibiffná gf iyfá nípányf anñf yof Tirowasif Kapasoyá aniwámf pñf wiariñáf tñf bkwf tñf nimeáxa bñf rixini. E nerfná “Bkwf sipif wará tñf imixiniñfpi, apf anñpaxrfáni?” niyaiwif apf enf nimeáxa bñf rixini.

Arekisadao nánf urñf nánif.

14 Amípí ainxf tñf imixariñf Arekisadao, o aga sipí nikariñfñif. E nikarfagf aí Ámináo xfo nikariñfpi tñf xixeni pírf umamonfárini. 15 O aga sipí nikariñf enagf nánf joxf enf amá omf síñwf n>winaxdfñf éirixini. O none uréwapiyemearñwápf m>m>wiaíf emñf nánf mñf mñf nixdfñf enagf nánf rarñf.

“Ámá niefpíamof úagfa aí Gorixox éf nimíminñf.” urñf nánif.

16 Iwamfó xwifxf nímearfná nionf wákwiniñinif xwiyfá urarfna amá wo sopñf mñf nñf niefpíamof únif. “E nífpf nánf Gorixox xwiyfá bñf mumeañf éwiniñf.” nimónarini. 17 Ayf niefpíamof úagfa aiwf Ámináo wí mñiefpíamof enñf síxf nímxñf enagf nánf nionf anñf xwifxf niarñfámif dánf xwiyfá nionf wáf rímearñfápí urarfna émayf anñf amf gímif dánñf arfá nigfárini. Ai, manñf nionf umóniñfímif dánf Ámináo éf nimíminñf. 18 Ayfnánf nionf niñfárini. Nionf sinf xwífa tñf ñweañfna pí pí Poromf sipí

owikáraneyiniri níápi Ámináo anani éf nínímínínsáná anínamí xíoyá xwioxíyo onweaniri yeáyí niyimíxemeanfáriní. Ayínání omí ííná seáyí e numfeyoáa úwanígini. Api e éwanígini.

Yayí niwíowárfíná urínpí nánirini.

¹⁹ Joxi Pírisiráimí t́ń Akwiraomí t́ń ayaúmí t́ń Onesiporasepówamí t́ń áamá ayo “Poro yayí seaiwárenapíhoi.” urírixini.
²⁰ Re nání nibírfíná Erasitaso aní Koriníyo uríníhíriní. Tíropimaso símíxí yaríhagí aní Mairitasíyo wárháriní. ²¹ Ríwípí yaríhíná síní mimóníháná síní mé aníni bírixini. Yubiuraso t́ń Pudensí t́ń Rainaso t́ń Kírodiao t́ń yegí nírxímeá re nweagfáyí ńń t́ń yayí siowárenapíhoi. ²² Ámináo wá ríwianiri d́h́ ríkíkayorí éwinígini. Apíriní.

Payí Poro Taitaso nání eañnarini.

Payí rina Taitaso nání Poro eañnarini. Taitaso Judayí womaní. Émáýí worini. Poro émáýí añyo xwiyá yayí winpaxípi wáf urimearíná arfá níwiri Jisasomi dñí wíkwíroñorini. Poro tñni nawíni emegí worini (Wáf wurimearígáwa 15:2, 2 Korini 7:6-7, 8:6,16). Jisasoyá siyikí imónigá piríñwí yoí Kiritiyi riniñipimi ñweagáyo umenweáwiniñiniri urípeañorini. O e niñweari umenweañaná Poro wí e dání “Numenwearíná e epaxí e epaxí tiyí rimónini?” yaiwíwiniñiniri payí rina neari wiowáñiniginí.

¹ Poroni —Nioni Gorixoyá xináininiñí nimóniri omiñí wiariñá wonirini. Jisasi Kiraisoyá wáf wurimearíñá wonirini. Ayí Gorixo áamá nioniyá oimónipoyiniri ía yiyamiximí yagíyí xómi dñí wíkwíroro xwiyá nepaxíñí imóniñipi —Api áamá Gorixomi píraníñí níxídiróná epaxípi nánípirini. Api nání xixeni níjía imóniro epífa nání wáf wurimearíñá wonirini. ²⁻³ Nioni dñí re niyaiwiri wíkwímonini, “Áamá Gorixomi dñí wíkwíroarigáyí wí maníni aníñí ñweapífa nání dñí niyimíñí síxí umímonífarini.” niyaiwiri níwíkwímoríná wáf wurimearíñá wonirini. Dñí niyimíñí api, ayí Gorixo —O yapí wí rípxomani. O amipi wí sini mimixaríñimí dání re ráriñipirini, “Dñí níkwíropírfáyí dñí niyimíñí tígáyí imónipírfarini.” ráriñipirini. Xewaníño ráriñiná imónaná áamá xwiyá xóyá wáf urírxiniri nurowárenapiríñipimi dání xwiyá api síñani wáf óniñirini. Xwiyá api Gorixo —O yeáyí neayimixemeañorini. O nioni xwiyá api áamáyo wáf urimemífa nání “Api Poromi íaníñí wíepíxíniasiimígní.” ráriñirini. ⁴ Nioni Taitasoxi —Joxi dñí nene íkwíroñwápa íkwíroñoxi enagí nání gí niaíwíniñí imóniñoxirini. Joxi nání payí rina neari mónapariñini. Negí ápo Gorixo tñni Kiraisi Jiaso —O nene yeáyí neayimixemeaníorini. O tñni awaú wá ríwianiri joxi níwayíroniri ñweari nání simixiri oépiyi.

Áamá Jisasoyá siyikí imónigáyo wípenweapaxíimónipírfáwa nánírini.

⁵ Ayí joxi rípi éwiniñiniri piríñwí yoí Kiritiyi riniñipimi ríwariñarini. Nioni sini píraníñí wé míroaríapi joxi wé roáiriri nioni ríráriñápa añí gípi gípi Jisasoyá siyikí imónigáyí ñweagápipimi áamá wí wípenweapífa nání urípearí éwiniñiniri e ríwariñarini. ⁶ Áamá wo nání “Omi orípeámini.” niyaiwiríná “Api api e imóniñoríani?” niyaiwiri síñwí wínoxídfírxini. Áamá wí xwiyá mumeáripaxo enagí síñwí wíniñí apíxí ná wíni meañe enagí wíniñí xegí niaíwí Jisasomi dñí wíkwíroro áamá wí xwiyá re umearípaxí mimónipa ero, “Ayí ríkwíró nero aríkwíkwí yarigáyífíni.” umearípaxí mimónipa ero enagífa síñwí wíniñí neríñáyí, anani rípeáírxini. ⁷ Taitasoxini, ayí rípi nání ríraríñini. Áamá Jisasoyá siyikí imónigáyo wípenweagáwa Gorixoyá bosíwowániñí nimóniro umeiarígáwa enagí nání áamá wí awamí xwiyá mumearípaxí imónírxini. Ayí wígí dñí tñnini míxídnípa ero aññí wíkwí ríá ápiáwíniñí mívónipa ero iniñí papíki yarigápi nání símí míxadípenípa ero míxí mípepa ero “Amipi api

nioní meapaxíriní.” nīyawiwo íwí urápaniro nání mepa ero éfrixini. ⁸ Apí apí e mepa neróná amá aní midáníyo aiwá míraní ero amáyo naní imóninípi owiianeyiníro ikíniní sipí wiwo díní fá xirigíáyí nimóniní ero xixeni imóninípiní ero stíyikwí mínigíáyí imóniro nípreániní ero éfrixini. ⁹ Amá xwiyá enwipéniní imóninípimi pírfí rakímí yarigíáyó apimí dání ení rirémexí wirí wigí díníyo dání rarigíápimi xopírará wirí epaxí imóninírfá nání xwiyá díní nwaráripaxí none amáyo uréwapiyariníwápi tñní xixeni imóninípi ení xaiwí fá xirírxini.

Mimóní uréwapiyarigíáyí nániní.

¹⁰ Ayí rípi nání “Amá apí apí imónigíáyoni urípeárixini.” rírariní. Amá “Jisasoyá stíyikí imónigíáyó uréwapiyariní woní imónimigíni.” yaiwinarigíáyí obaxí ayí waumíní ero surímá xwiyá ríwaniní amáyo yapí wíwapyaníro uríro yarigíáyíriní. Amá e yarigíáyí obaxí re rarigíáyíriní, “Goríxomí píraniní ouxidmíní.” níwimóniní Jisasomí díní níwíkwírorí aí iyí símí sfo níwákwíniní ayí anípaxí epaxíriní.” rarigíáyíriní. ¹¹ Ayí wayá amípi íwí ourápaneyiníro muréwapiyipaxí imóninípi uréwapiyarigíápimi dání amá wíyá sáwí niaíwí aí tñní ríxa ayagwí ayónarigíá enagí nání wigí uréwapiyarigíápi xe uréwapiyipoyiní sínwí mīwínipaxí imóniníwini. Sa píroánipaxí imóniníwini. ¹² Eníná wíwaniníyí Kiritiyí wo —O wigíyí díní émí saímí moníyí woriní. O re níniní eníriní, “Kiritiyí aniní yapí rímearyíriní. Sáwí sayíniní imónigíáyíriní. Aiwá ímí tñní nro ríwí síwí yiro yarigíáyíriní.” ¹³ E níniní enípi nepa ríniní. Ayínání mimóní uréwapiyarigíáyó mīxí ríá tñní aríá óíyo dání urírxini. Ayí Jisasomí díní níwíkwíroríná samíní wegíápi ení síxí eámíxiníro ¹⁴ Judayíyá piyíní ikayíwípi nání aríá okiarí mīmónípa ero amá xwiyá nepaxíní imóninípi ríwíminí mamogíáyí sekaxí rarigíápi aríá mīwípa ero epíri nání mīxí ríá tñní urírxini. ¹⁵ Amá ikwírániní imónigíáyí amípi apia níní nání “Wé sá neayíkinípaxímani.” yaiwiarigíáriní. E yaiwiarínagíá aí amá ikwírániní nimóniro Jisasomí díní níwíkwíropa yarigíáyí amípi apia níní nání “Wé sá neayíkinípaxíriní.” yaiwiarigíáriní. Wigí díní sipíwí imóniní erí díní níyaikíroríná “Apí piáxí eánipaxíraní? Meánipaxíraní?” moarigíápi sá uyíkiní erí enagí nání e yaiwiarigíáriní. ¹⁶ Ayí manípami dániní waropárí níniní re rarigíáriní, “Nene Goríxo nání díní moníwaéneriní.” níro aiwí wigí yarigíápimi dání waropárí réniní inarigíáriní, “O nání wí díní moníwaénemani.” rarigíáriní. Wigí yarigíápi nání Goríxo xwíríá winí omí arikwíkwí wiwo naní imóniníyí bī epaxí mimónípa ero enagí nání raríniní.

2

Amá ríá rigíáwa nániní.

¹ Ayí e yarínagíá aí jīwanínoxí nuréwapiyiríná xwiyá enwipéniní imóninípi tñní xixeni urírxini. ² E neríná amá ríá rigíáwami re urírxini, “Nípkwíni mimóniní imóninípi díní mīkíayopa ero ámnáowa yapíní pákiní imóniro díní naní fá xiríro époi. Jisasomí díní níwíkwíroróná samíní mīwepa ero amáyo díní sipí wiwo wí sipí sealkaráná xwámámí wiwo neróná samíní mīwé époi.” urírxini.

Apixíwa nánirini.

³ Apianíwami eni re urírixini, “Pí pí neróna siyikwí mínigíwayíné nimónimáná ero sipí owímeaniri xwiyá mímáyó mítropa ero inigí papikí yarigíapí nání mihípa ero apiyá imónigíwami naní imónihípi nání wíwapiyiro époyi.” urírixini. ⁴ “Apiyá imónigíwá wigí oxowami tñi niaíwíyo tñi dñí sixí nuyiríná wiipaxípi nání wíwapiyiro ⁵ dñí naní ía xirípiri nání wíwapiyiro íkwiránánihí imónigíáyí imónihípi nání wíwapiyiro omíseáyíwa oimónípoiñiri wíwapiyiro wá nítwuniri aríra wípiri nání wíwapiyiro wigí oxowami píraníhí yeáyí wurínihípi nání wíwapiyiro érixini. Ámá wí apiyá imónigíwá e mepa yaríhagí nítwuniríná xwiyá Goríxoyápi nání ‘Sipirini.’ rípirixiniri apí apí epíri nání wíwapiyípoi.” urírixini.

Íwí Sikihowa nánirini.

⁶ Íwí sikhowa eni pí pí neríná dñí naní ía nixiriro epíri nání ení ríremixí wírixini. ⁷ Joxí pí pí neríná dixí naní yaríhípi tñi íwí sikhí imónigíwami síhwepigí wírixini. Nuréwapiyiríná naní imónihípi bítñi sipí imónihípi bítñi gwí nímorí muréwapiyipa erí ámínáowa yapí pákiní nimónirí erí ⁸ xwiyá enjwipénihípi —Apí ámá wí “Sipirini.” ríhaxí mimónihípirini. Apí uréwapiyirí érixini. Joxí tñi xewixewí rónigíáyí ayá winiri nene nání xwiyá sipí bít mítíhaxí imóniro epíra nání apí “E érixini.” ríraríhíni.

Xináiwánihí nimóniro omihí wíarigíáyí nánirini.

⁹ Xináiwánihí nimóniro omihí wíarigíáyó ení ríremixí re wírixini, “Segí bosowami símahwíyonihí wurínro yayí winíhaxípi wíro xíxewíamí wí murípa ero ¹⁰ wigí amípi wí é mímínípa ero dñí seahwíríhíhípi imónihípi wíwapiyiro époyi.” urírixini. Xináiwánihí nimóniro omihí wíarigíáyí pí pí neróna apí apí e nítídiríhípimi dání xwiyá Goríxoyá —O yeáyí neayimíxemeaaríhíni. Xwiyá oyápimi okiyánihí yaróaríná ámá “Xwiyá apí sipímani.” yaiwíhíra nání apí “E urírixini.” ríraríhíni.

“Goríxo wá neawianaríhí enagí nání ríxa síhánípiaumímí iníni.” uríhí nánirini.

¹¹ Ayí rípi nání “Jisasomí dñí wíkwírogíáyí apí apí érixini.” ríraríhíni. Goríxo wá nítíawianirí “Wíimígníni.” yaiwíaragípi Jisaso nítíawíhíhípimi dání ámá nítíyoní ríxa síhání piaumímí winíhíhíni. O ámá nítíyoní yeáyí uyimíxemeámíhíni nání enípi síhání piaumímí iníhíhíni. ¹²⁻¹³ Ayí nene síni xwíá títíyo nítíhíwíarane yayí neainíhíhípi nání dñí wíkwímoaríhíwápi nání weníhí nerí nítíhíwíarane Goríxo re yaiwianí nání xegí wá neawianíhípi wíá neaókímíxíhíhíni, “Goríxo nene ámá omí ríwí ríwámíni nítímamórná yaríhíhípi pñi wíaríhíne ámá omí mítídaríhíhí mihí winaríhípi pñi wíaríhíne nerane dñí tñi erane wé róníhí erane Goríxomí píraníhí nítídiríná epaxípi erane yaníwá nání rítíawíhíhíni?” yaiwianí nání xegí wá neawianíhípi wíá neaókímíxíhíhíni. Yayí neainíhíhípi nání dñí wíkwímoaríhíwápi, ayí Jisási Kiráiso —O negí Nwíá seáyí e imóníhíhíni. Nene yeáyí neayimíxemeaaríhíni. Yayí neainíhíhípi nání dñí wíkwímoaríhíwápi, ayí o wíá sogwíhíhípi píhíhí yaríhíhípi tñi síhání nimónímí wíaríhíhíhíni. ¹⁴ O negí ríhíhíhíhí yaríhíwápi nítíhíhí dání

gwɛnɛnɛ́ ɛ́ neaíkweawárɛ́ ɛ́ á má nionɛ́yáyɛ́nɛ́ nimónɛ́ro imɛ́rɛ́nɛ́ mé nanɛ́nɛ́ oépoynɛ́rɛ́ igɛ́ánɛ́nɛ́ neaeámorɛ́ éimɛ́gɛ́nɛ́rɛ́ xewanɛ́nɛ́o xe onɛ́pɛ́kípoyɛ́nɛ́rɛ́ sɛ́nɛ́wɛ́ wɛ́nɛ́nɛ́nɛ́gɛ́nɛ́.

¹⁵ Íníná nionɛ́ rɛ́rarɛ́nɛ́ rɛ́pɛ́ dɛ́xɛ́ tɛ́nɛ́ e nɛ́weagɛ́áyɛ́o urɛ́rɛ́ oxɛ́dɛ́fpoynɛ́rɛ́ enɛ́ rɛ́rɛ́mɛ́xɛ́ wirɛ́ á má xwɛ́yɛ́á rɛ́pɛ́ tɛ́nɛ́ xɛ́xenɛ́ mɛ́yarɛ́gɛ́áyɛ́o mɛ́xɛ́ urɛ́rɛ́ éɛ́rɛ́xɛ́nɛ́. E nerɛ́fná á má wo nionɛ́ xe paimɛ́mɛ́ oninɛ́rɛ́ sɛ́nɛ́wɛ́ mɛ́wɛ́nɛ́pa nerɛ́ nɛ́nɛ́ tɛ́nɛ́oxɛ́ nimónɛ́rɛ́nɛ́pɛ́mɛ́ dání éɛ́rɛ́xɛ́nɛ́.

3

“Xámi yagwápi mé wé rónɛ́nɛ́ ímónɛ́nɛ́pɛ́nɛ́ éwanɛ́gɛ́nɛ́.” urɛ́nɛ́ nánɛ́rɛ́nɛ́.

¹ Joxɛ́ á má Jisasomɛ́ dɛ́nɛ́ wɛ́kwɛ́roarɛ́gɛ́á joxɛ́ tɛ́nɛ́ e nɛ́weagɛ́áyɛ́o re nurɛ́rɛ́ dirɛ́rɛ́ wɛ́ayɛ́rɛ́xɛ́nɛ́, “Gapɛ́manɛ́yoranɛ́, nɛ́nɛ́ tɛ́gɛ́áyoranɛ́, sɛ́manɛ́wɛ́yónɛ́nɛ́ yeáyɛ́ wurɛ́nɛ́ro arɛ́á yɛ́mɛ́gɛ́ wɛ́ro époynɛ́. Pí pí imɛ́rɛ́nɛ́ mɛ́mónɛ́nɛ́pɛ́ epɛ́rɛ́ nánɛ́ ipɛ́mónɛ́poynɛ́. ² Á má wíyo xwɛ́yɛ́ápai mɛ́nɛ́wɛ́rárɛ́pa ero wíkɛ́ tɛ́nɛ́ xwɛ́yɛ́á rarɛ́gɛ́áyɛ́né mɛ́mónɛ́pa ero époynɛ́. Awayinɛ́ samɛ́nɛ́ ímónɛ́ro á má nɛ́yonɛ́ wé ikwɛ́anɛ́wíyo umerɛ́o époynɛ́.” nurɛ́rɛ́ dirɛ́rɛ́ wɛ́ayɛ́rɛ́xɛ́nɛ́. ³ Ayɛ́ rɛ́pɛ́ nánɛ́ rɛ́rarɛ́nɛ́nɛ́. Nene enɛ́ enɛ́nɛ́ dɛ́nɛ́ nanɛ́ bɛ́ mɛ́mó majɛ́á ikárɛ́nagwaénerɛ́nɛ́. Manɛ́ wɛ́aikiagwaénerɛ́nɛ́. Yapɛ́ éwapɛ́nagwaénerɛ́nɛ́. Íeapá neainarɛ́nɛ́ xɛ́xegɛ́nɛ́ ímónɛ́nɛ́pɛ́nɛ́ erane mɛ́nɛ́ neainarɛ́nɛ́ xɛ́xegɛ́nɛ́ ímónɛ́nɛ́pɛ́nɛ́ erane yanɛ́ nánɛ́ gwɛ́nɛ́nɛ́ neayagenerɛ́nɛ́. E néra nuranéná á máyo sɛ́pɛ́ wíkáranɛ́ nánɛ́ ímónɛ́rane sɛ́pɛ́ dɛ́nɛ́ wɛ́aiwirane sɛ́mɛ́ tɛ́nɛ́ oneaípoyɛ́nɛ́rɛ́ wíwapɛ́yirane newanɛ́nɛ́ene enɛ́ sɛ́mɛ́ tɛ́nɛ́ inɛ́rane yagwaénerɛ́nɛ́. ⁴ Nene e ímónagwaéne aiwɛ́ Gorɛ́xo —O nene yeáyɛ́ neayimɛ́xemeaarɛ́nɛ́rɛ́nɛ́. O á má nɛ́nɛ́ nánɛ́ wá wunɛ́rɛ́ wá wianɛ́rɛ́ yarɛ́nɛ́o enɛ́agɛ́ nánɛ́ wɛ́á nɛ́neaókímɛ́xɛ́rɛ́fná ⁵ nene yeáyɛ́ neayimɛ́xemeañɛ́rɛ́nɛ́. Imɛ́rɛ́nɛ́ mɛ́mónɛ́nɛ́ newanɛ́nɛ́ene wé nɛ́rónɛ́rane yarɛ́nɛ́wápɛ́ nánɛ́ dɛ́nɛ́ nɛ́morɛ́ nánɛ́ yeáyɛ́ neayimɛ́xemeañɛ́manɛ́. Xewanɛ́nɛ́o wá nɛ́neawianɛ́rɛ́ nánɛ́ yeáyɛ́ neayimɛ́xemeañɛ́rɛ́nɛ́. Ayɛ́ íwɛ́ nene yarɛ́nɛ́wápɛ́ yokwarɛ́mɛ́ nɛ́neaiirɛ́fná xíoyá kwíyɛ́pɛ́mɛ́ dání —Apɛ́ igɛ́ánɛ́nɛ́ neaeámorɛ́nɛ́pɛ́mɛ́ dání á má á má sɛ́nɛ́ ímónɛ́nɛ́waéne neaewearɛ́ dɛ́nɛ́ nɛ́yɛ́mɛ́nɛ́ tɛ́nɛ́waéne neaimɛ́xɛ́rɛ́ enɛ́pɛ́rɛ́nɛ́. Apimɛ́ dání yeáyɛ́ neayimɛ́xemeañɛ́rɛ́nɛ́. ⁶ Apɛ́ nɛ́neaiapɛ́rɛ́fná sɛ́pɛ́ mɛ́neá Jisasi Kiraiso, negɛ́ yeáyɛ́ neayimɛ́xemeañɛ́o neaiɛ́pɛ́mɛ́ dání ayá wí neawɛ́rɛ́nɛ́pɛ́yɛ́nɛ́rɛ́nɛ́. ⁷ Ayɛ́ o wá nɛ́neawianɛ́rɛ́nɛ́pɛ́mɛ́ dání “Wé rónɛ́gɛ́áyɛ́rɛ́nɛ́.” rárɛ́nɛ́ene ímónɛ́rane dɛ́nɛ́ nɛ́yɛ́mɛ́nɛ́ ímónɛ́nɛ́ nene e oimónaneyɛ́nɛ́rɛ́ dɛ́nɛ́ ikwɛ́moarɛ́nɛ́wápɛ́ tɛ́nɛ́waéne ímónɛ́rane yanɛ́wá nánɛ́ kwíyɛ́pɛ́ neawɛ́rɛ́nɛ́pɛ́yɛ́nɛ́rɛ́nɛ́.

⁸ Xwɛ́yɛ́á apɛ́, ayɛ́ nepa á má dɛ́nɛ́ nɛ́wɛ́rárɛ́paxɛ́ ímónɛ́nɛ́pɛ́rɛ́nɛ́. Ayɛ́nánɛ́ apɛ́ nánɛ́ nurɛ́rɛ́fná samɛ́nɛ́ nimónɛ́máná murɛ́ enɛ́ neánɛ́máná urɛ́rɛ́xɛ́nɛ́. Á má Gorɛ́xomɛ́ dɛ́nɛ́ wɛ́kwɛ́roarɛ́gɛ́áyɛ́ píranɛ́nɛ́ nero imɛ́rɛ́nɛ́ mɛ́mónɛ́nɛ́pɛ́ —Apɛ́ nanɛ́ ímónɛ́nɛ́agɛ́ nánɛ́ á máyo sa nanɛ́nɛ́ wiipaxɛ́pɛ́rɛ́nɛ́. Apɛ́ arɛ́ge nerɛ́ yanɛ́wárɛ́anɛ́rɛ́ sɛ́mɛ́ xeadɛ́pénɛ́pɛ́rɛ́fná nánɛ́ e urɛ́rɛ́xɛ́nɛ́. ⁹ E nerɛ́ aí á má majɛ́majɛ́á níkarɛ́nɛ́ro xwɛ́yɛ́á mɛ́xɛ́mɛ́xeawiámɛ́ inarɛ́gɛ́ápɛ́ rarɛ́nɛ́agɛ́a nɛ́wɛ́nɛ́rɛ́nɛ́ranɛ́, arɛ́owa enɛ́nɛ́ dání wigɛ́ nɛ́aiwɛ́ nemeéga nuro yoɛ́ wɛ́rɛ́gɛ́ápɛ́ nánɛ́ rarɛ́nɛ́agɛ́a nɛ́wɛ́nɛ́rɛ́nɛ́ranɛ́, nɛ́wɛ́ ikaxɛ́ éánɛ́nɛ́pɛ́ nánɛ́ xwɛ́yɛ́á xɛ́mɛ́xɛ́mɛ́ ninɛ́ro rarɛ́nɛ́agɛ́a nɛ́wɛ́nɛ́rɛ́nɛ́ranɛ́, ayɛ́ tɛ́nɛ́ wí nɛ́kumɛ́xɛ́nɛ́rɛ́ mɛ́rɛ́panɛ́. Xwɛ́yɛ́á ayɛ́ rarɛ́gɛ́ápɛ́ nanɛ́ ímónɛ́nɛ́pɛ́mɛ́ xɛ́danɛ́ nánɛ́ neaiipaxɛ́ mɛ́mónɛ́nɛ́agɛ́ nánɛ́ rarɛ́nɛ́nɛ́. Sa mɛ́ponɛ́nɛ́ xwɛ́yɛ́á enɛ́agɛ́ nánɛ́ rarɛ́nɛ́nɛ́.

¹⁰ Ámá gíyí gíyí Jisasoyá s̄yíkí imónígíáyo xewixewí oimóní̄poyín̄rī wíwapiyar̄ñagá n̄w̄n̄r̄n̄á er̄r̄ biau wíagí aiw̄ ar̄kí yar̄ñagá n̄w̄n̄r̄n̄á r̄w̄ umóir̄x̄n̄i. ¹¹ Joxí nij̄ár̄n̄i. Ámá e yar̄ígíáyí wigí d̄ñí s̄fá n̄yim̄x̄n̄ro íw̄ néra war̄ígíá̄pim̄ d̄án̄i xw̄iȳfá meár̄nar̄ígíá en̄agí n̄án̄i rar̄ñn̄i.

Yayí n̄iw̄owár̄r̄n̄á ur̄ñ̄p̄i n̄án̄r̄n̄i.

¹² Nion̄i r̄ixa d̄ñí neyírón̄r̄i “R̄f̄w̄p̄i yar̄ñn̄á an̄í r̄ixa Nikoporis̄ȳi r̄ñ̄p̄im̄i ηweáim̄ḡn̄i.” yayiwiár̄ñá en̄agí n̄án̄i nion̄i Atemasom̄iran̄i, Tikikasom̄iran̄i, joxí t̄ñí e n̄án̄i nurowár̄r̄n̄áyí, joxí en̄í neán̄r̄i n̄ib̄r̄i an̄í apim̄i nímeáir̄x̄n̄i. ¹³ Sinaso —O xw̄r̄ix̄í wien̄w̄peiar̄ñí wor̄n̄i. O t̄ñi Aporoso t̄ñi egí an̄í nuríná am̄p̄i wí n̄án̄i d̄f̄w̄ mikeamón̄pa eri óí e d̄ñí s̄ix̄ níga uri ep̄is̄i n̄án̄i “B̄i w̄owár̄im̄ḡn̄i.” n̄yayiwir̄i an̄ñí min̄í éir̄x̄n̄i. ¹⁴ Negí imónígíáyí ík̄á ná m̄w̄ear̄ñ̄ñ̄ñ̄ mimón̄pa ero Gor̄ixom̄i pírán̄ñí n̄ix̄d̄róná im̄r̄ñí mimón̄ñ̄p̄i ep̄r̄f̄a n̄án̄i ayí en̄i ámá d̄f̄w̄ íkeamónígíáyo ar̄r̄á wipax̄p̄i éwap̄n̄r̄r̄x̄n̄i.

¹⁵ Nion̄i t̄ñi re ηweagíáyí n̄ñi yayí siowár̄enapar̄ñw̄n̄i. Ámá nene Gor̄ixom̄i d̄ñí w̄kw̄roar̄ñagw̄i n̄án̄i d̄ñí s̄ix̄ neayar̄ígíáyo “Poroyayí neawár̄enapar̄n̄i.” ur̄r̄r̄x̄n̄i. “Seȳné n̄ȳñ̄n̄i Gor̄ix̄o wá seawian̄f̄w̄n̄ḡn̄i.” nimónar̄n̄i.

Payf Poro Pairimono nani eaninarini.

Payf rina Pairimono nani Poro eaninarini. Pairimono ama anj yo Korosi nweayf worini. Amipi wi mimumononini. Xinaininj nimoniri wiarigafayf wi eni tnonini. Oya xinaininj nimoniri ominj wiarigafayf wo, Onesimasoyf rinno re eniniginini. fwf niwikarimi ef nur Romiyo nremori Poro, e gwf nweanonini niwimearinjipimi dani am dnf emogaf Poro payf neari Onesimasoni niwiowarinina Pairimono yokwarimi niwiiri ouminiri neari wiowariniginini.

1 Poroni —Nioni Kiraisi Jisasomi nixdiri yaripani nani gwf anjyo niwiarigafonirini. Nioni tni negf nriximea Timotio tni payf rina neari monapariniwi. Pairimonoxi, yegf dnf sixf riyigwiox —Joxi yawawi tni nawini Jisasomi nixdiri yaripani nani gwf monipani woxirini. 2 Joxi tni negf nriximeai Apiai tni Akipaso tni —O none tni negf nawini roarinjani worini. O tni Jisasoya siyikf imonigaf joxiya anj iwami awi eanarigafayf tni ayf nni eni ai tni nani payf rina neari monapariniwi. 3 “Negf apo Gorixo tni Aminana Jisaf Kiraiso tni awa wá seawianiri seyine piraninj niwayironiro nweapfiri nani seairi efisixini.” nimonarinini.

“Joxi yaripani nani yayf ninarini.” urinj nanimini.

4-5 Nioni negf Gorixomi xwiyaf ririmf niwiri joxi nani rixinj niriwiri rina arfa re niwiri nani, “O ama Gorixoyf imonigaf niyon dnf sipi niwiri arfa wiri Aminana Jisasomi dnf wikwironi yariponini.” Arfa e niwiri nani joxi nani rixinj niriwiri rina Gorixomi yayf wiaripani. 6 Joxi nene tni nawini Kiraisomi dnf wikwironi agwi nani nawini ikarininjwipimi dani “ripf re oimoini.” nimonarinini, “Amipi nanf Kiraisomi nuxdirina epaxf imonipani niwiri nani xixeni nijfa oimoini.” nimonarinini. 7 Gf nriximeaoxini, joxi ama Gorixoyf imonigafyo dnf sipi niwiri neripipimi dani dnf sixf umimonj enagi nani nioni yayf ayá wi nininiri dnf nifa ninarini.

Pairimonomi Onesimaso nani rixinj wuripini nanimini.

8-9 Ayinani Poroni —Nioni rixa xweyanoni nerf Kiraisi Jisasomi nuxdirina yaripani nani gwf nweanonirini. Nioni yawawi Kiraiso nani nawini gwf monigwifwawi enagi nani masista bi misi “O e nerinayf nanf imonipani yarini.” yaiwiaripani e erixiniri sekaxf bi riripaxf aiwf dnf sixf yinarigwifwawi enagi nani awayini rixinj bi oririmini. 10 Onesimaso —O nioni gwf anj tnyo niwiarina waf urfipimi dani Gorixomi dnf wikwironinj enagi nani gf iwoninj emeaoirini. “O nani rixinj bi owuripimini.” nimonigo. 11 Xami “Ywf imoniponifani?” waiwiago aiwf agwi joxi tni nioni tni niwawini dnf uwariripaxf imoniponini. 12 Agwi nioni omi joxi tni e nani nuwarinina gf dnf ai tni nixeyanininj wrenaparini. 13-14 Nioni xwiyaf yayf neanaripani waf urimearinjoni enagi nani gwf anjyo nweanonina “Onesimaso nioni tni niwiaripani joxi nani wayfa arfa onini.” nanimoniri aiwf joxi “Ayf ananirini.” sint miniripa enanayf, “E apf xe oemini.” minimonifagi nani am joxi tni e nani uwarinaparini. Joxi “Poro sekaxf nripipimi dani oemini.” miyaiwi

Payá áamá Xibiruyá nání eáníñnaríní.

Payá rína Judayá Jisasomí dñí nîwîkwîroro nání oyá siyikí imónigfá añí bimi ñweagfáyá nání eagfánaríní. Xibiruyá rínñípi wigí pñé rarigfápi tñí nîkumîxinîri rínñagí nání yoí e wîríníní. Payá rína eañoyá yoí mîñwîrîrínñagí nání “Ámá o nîrîri eañîrîfani?” yai-wîpaxá mimónñnaríní. Jisaso rîxa aññnamí nîpeyimáná xwiogwá rîxa obaxí nîpwemáná enáná payá eañ Judayá Jisasoyá siyikí imónigfá ayo xeanñí wîmeaayarñagí nání aññí Jisasomí dñí mîwîkwîró pñí nîwiârîro xámí yagfápi ámi fá xîrîpîrîxinîri nîrîri eaññigíní. Ayí re nîyaiwîro aññí sñí imónññpi xáiwí fá xîrîrîrîxinîri nîrîri eaññigíní, “Aññajá nîyoní Jisaso seáyí e mîwimónîpa rení? Mosesomí ení seáyí e mimónîpa rení? Apaxîpánñí imónigfá xwéowami ení seáyí e mîwimónîpa rení? Rîdîyowá xó ná wînání neaiinññpi apaxîpánñí imónigfá xwéowami ámi ámi neaiiarigfápipí seáyí e mimónîpa rení?” nîyaiwîro aññí Jisasomíní dñí nîwîkwîróa úfîrîxinîri nîrîri eaññigíní.

“Ríná Gorîxo xegí xewaxo eññipimí dání nearññríní.” urññ nánîríní.

¹ Gorîxo eñíná wíá rókiamoagfáwa rîfwamññí earo xîxegíní ero egfápipí dání xfoyá xwîyfá negí arîfowéyo ayá wí nura nîbayísáná ² agwí sía yoparññí tññí ríná xegí xewaxo xwîyfá rîri amîpí wîwapîyemerí eññipimí dání nearññríní. Xegí xewaxo amîpí imónññpi nîpíní nání xiáwo imónîwîññigínîri urîpeaññoríní. Omí dání aññna tñí xwîfári tñí imîxññríní. ³ O Gorîxo níkínîri seáyí e imónññpi axîpi ení aupákîkî inarññoríní. Xano yapí pákíní imónññoríní. Sogwí sññí emá amîpí nîpíní oyá xwîyfá eññí eáníññí rñññpipí dání xomaxîñññí yárínñagí nání xegí imónññpa sññí imóníní. Xewanîño íwí ámá yarigfápi nání yokwarímí wîipaxá oimónîri nîwiârîmáná nîpeyîri Ñwíá seáyí emí imónññoyá wé náúmíní éf ñweaní.

“Gorîxomí xewaxo añññajíyo seáyí e múróníní.” urññ nánîríní.

⁴ Gorîxo o e imónîwîññigínîri nîrîpearí nîwîmîxîríná añññají e imónîrîxinîri urîpeaññpipí aga seáyí e wiáfí imónññpi tññí xîxení seáyí e wîmîxîññríní. ⁵ Omí Bîkwîyo nîrínîri eáníññí rîpi Gorîxo urñññpa añññají gîyo axîpi urññríní, “Joxí rîxa gí íwoxí oimónîri simîxîfáriní. Agwí ríná joxínññí semeáariní.” E urñññpa añññají gîyo axîpi urññríní? Oweoi, wí e murññríní. Xewaxo nání ámi bî re rñññpa añññají gîyfá nání axîpi rññríní, “Nioní xegí xanoní imónîmîfíní. O gí íwo imónîññojí.” rñññpa axîpi añññají gîyfá nání rññríní? Oweoi, wí e mîrñññí eñagí nání “O ayo seáyí e wîmóníní.” nîrîri eaarññíní. ⁶ Xegí nîaiwí xámîñññí emeanñomí xwíá rîrîmí nání wîrénapíní nání nîmónîríná Bîkwîyo nîrínîri eáníññí rîpi ení rñññigíní, “Añññají Gorîxonîyáyí nññí omí nupîkínîmearo seáyí e uméfîrîxiní.” rñññí eñagí nání o seáyí e wîmóníní. ⁷ Añññají nání Bîkwîyo re nîrínîri eáníññí, “Gorîxo xegí añññají —Ayí xfo sekaxí urîfpi tññí xîxení seáyí wîipîrî nání imónîgíyfîríní. Ayí imîññññí imónîrîxinîri wîmîxîrî ríá ápiáwîñññí imónîrîxinîri wîmîxîrî yarññríní.” Añññají nání e nîrínîri eáníññagí aiwí ⁸ xewaxo nání re nîrínîri eáníññí, “Gorîxoxíní, díxí ámáyo

numenɔwɛaríná ná rɔwɔyo aí sɪnɪ axɪpɪ anɪɲɪ ɔmenɔwɛarɪ pí pí wé rónɪɲɪ ímónɪɲɪpɪ tɪnɪ xɪxɛnɪ nɛrɪ ɔmenɔwɛarɪ ɛrɪárɪnɪ. ⁹ Joxɪ wé rónɪɲɪpɪ nánɪ simónɪrɪ uníɪpɪ nánɪ mɪsimónɪpa ɛrɪ yarɪɲagɪ nánɪ Gorɪxonɪ díxɪ Nɔwáonɪ nɪrɪrɪpɛarɪ ámá díxɪ ímónɪgɪáyo seáyɪ e simɪxɪfagɪ nánɪ díɲɪ nífá sinarɪnɪ.” E nɪrɪnɪrɪ eánɪɲagɪ nánɪ “Xewaxo anɪɲajɔyo seáyɪ e rɪfa wimónɪnɪ?” yaiwipaxɪrɪnɪ. ¹⁰ Xewaxomɪ urɪɲɪ rɪpɪ ɛnɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪnɪ, “Ámɪnáoxɪnɪ, iwamɪfó dánɪ amɪpɪ nɪnɪ wí sɪnɪ mimónɪɲáná joxɪ xwɪfá rɪrɪ ikwɪrorɪ anɪna díxɪ wé tɪnɪ imɪxɪrɪ ɛɲɪrɪnɪ. ¹¹ Apɪ anɪnɪnɪfá ɛɲagɪ aiwɪ joxɪ sɪnɪ anɪɲɪ minɪ ɲwɛarɪárɪnɪ. Anɪna tɪnɪ xwɪfá rɪ tɪnɪ iyɪfá nɪpánoyɪ urɪ nɛrɪnɪ yarɪɲɪpánɪɲɪ ímónáná ¹² joxɪ iyɪfá nɪxoperɪ tarɪgɪfápa axɪpɪ e tɪrɪfárɪnɪ. Ámá iyɪfá urú ɛmɪ nɪmori sɪɲɪ wú pánarɪgɪfápa axɪpɪ anɪnamɪ tɪnɪ xwɪfá rɪmɪ tɪnɪ e imɪxɪrɪfárɪnɪ. E nɛrɪ aí joxɪ ímónɪɲɪpɪ anɪɲɪ minɪ sɪnɪ axɪpɪ nimónɪrɪ xwiogwɪ díɲɪ nɪmori fá ropaxɪ mimónɪ nɪpwerɪ aí joxɪ wí mɪpepa ɛrɪárɪnɪ.” Xewaxomɪ e nurɪrɪ aí ¹³ ámɪ axomɪ re urɪɲɪpa anɪɲajɪ gɪyo ɛnɪ urɪɲɪrɪnɪ, “Nionɪ ámá joxɪ sɪmɪ tɪnɪ siarɪgɪfáyo xopɪrárɪ nɪwirɪ íkwɪaɲwɪ díxɪ síkwɪ íkwɪarɪrɪfánɪnɪɲɪ simɪxɪyimɪfá íná nánɪ nionɪ ímónɪɲápa xɪxɛnɪ axɪpɪ nimónɪrɪ gɪ wé náúmɪnɪ éf nɪɲwɛarɪ wenɪɲɪ nɛrɪ ɲwɛarɪ.” Xewaxomɪ e urɪɲɪpa anɪɲajɪ gɪyo axɪpɪ urɪɲɪrɪnɪ? Oweoi. ¹⁴ Xewaxo rɪxa e ímónɪɲo ɛɲagɪ aiwɪ anɪɲajɪ nɪnɪ ayɪ sa kwɪyɪfɪrɪnɪ. Gorɪxo sekaxɪ urɪfɪpɪ xɪxɛnɪ seáyɪ wiipɪrɪ nánɪ ímónɪgɪáyɪrɪnɪ. Ámá xɔ xegɪ yeáyɪ uyimɪxɛmeanɪfáyo arɪrá uwiipɪrɪ nánɪ urowárarɪɲɪfɪrɪnɪ.

2

“Jisaso neaiɪɲɪpɪ sɪmɪmanɪmɪnɪ tɪnɪfɪrɪxɪnɪ.” urɪɲɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Xewaxo anɪɲajɪyo seáyɪ e wimónɪɲo ɛɲagɪ nánɪ xwɪyɪfá o nánɪ arɪfá winɔwápɪ pɪnɪ nɪwiárɪrane ewé gwɪ mɪyárɪnɪɲáná ná jɪamɪ níkwɪarɪga warɪɲɪpa axɪpɪ e yanɪgɪnɪrɪ apimɪ xaiwɪ fá nɪxɪrɪrane píránɪɲɪ xɪfɪwanɪgɪnɪ. ² Ayɪ rɪpɪ nánɪ seararɪɲɪnɪ. ɛɲɪnɪ Gorɪxo negɪ arɔwéyo anɪɲajɪ urɪro wíwopɪyiro éfápimɪ dánɪ uragɪpɪ aí pɪrɪ wiaɪkipaxɪ mimónɪpa ɛrɪ ámá xwɪyɪfá apimɪ ogámɪ nero pɪrɪ wiaɪkigɪfá ayɪ ayo Gorɪxo xɪxɛnɪ pɪrɪ umamorɪ ɛɲɪ ɛɲagɪ nánɪ ³ agwɪ ríná nene rɪpɪ wí yaiwipaxene menɪnɪ, “O awiaxɪ nɛrɪ yeáyɪ neayimɪxɛmeanɪfá nánɪ neaiɪɲɪpɪ rɔwɪ nukɪnɪmoranɛnáyɪ, ananɪ pɪrɪ o neamamonɪfápimɪ dánɪ nurakínárɪmɪ upaxɪrɪnɪ.” yaiwipaxene menɪnɪ. Xámɪ Ámɪná Jisaso xewanɪɲo Gorɪxo yeáyɪ neayimɪxɛmeámɪnɪrɪ neaiɪarɪɲɪpɪ nánɪ nɪnearɪmáná ɛɲáná ámá omɪ arɪfá wigɪfáwa nene “Neparɪnɪ.” yaiwianɪ nánɪ sopɪɲɪ noro wáf neararɪnɪ ⁴ Gorɪxo ɛnɪ nene “Neparɪnɪ.” yaiwianɪ nánɪ ɛmɪmɪ tɪnɪ ayá rɪwamónɪpaxɪ ímónɪɲɪ tɪnɪ amɪpɪ xɪxɛgɪnɪ ámá mɛpaxɪ ímónɪɲɪ tɪnɪ sopɪɲɪ noa ɲɪrɪnɪ. O xɔ wimónarɪɲɪpɪ tɪnɪ xɪxɛnɪ ámá awa kwɪyɪpimɪ dánɪ ɛmɪmɪ epaxɪ oimónɪpoyɪnɪrɪ winɪpɪ tɪnɪ egɪfápimɪ dánɪ sopɪɲɪ noa ɲɪrɪnɪ.

Yeáyɪ neayimɪxɛmeanɪfá nánɪ mɪkɪ íkiɲo Jisasonɪnɪ.” urɪɲɪ nánɪrɪnɪ.

⁵ Gorɪxo ámá anɪ sɪɲɪ ímónɪnɪfárɪmɪ —Arɪ nánɪ nionɪ nɪrɪrɪ rɔwamɪɲɪ ɛaarɪɲɪnɪ. Arɪmɪ ɲwɛapɪrɪfáyɪ Gorɪxo anɪɲajowamɪ sɪmanɪwɪyónɪɲɪ yeáyɪ wurɪnɪpɪrɪfá nánɪ rárɪɲɪmanɪ. ⁶ E nɛrɪ aí ámá wo Gorɪxomɪ urɪɲɪ rɪpɪ Bɪkwɪyo wí e nɪrɪnɪrɪ eánɪɲagɪ nánɪ “Ámáyɪ Gorɪxoyá

dijé tñi amípi ñiyoni seáyí e ñiwimónipíríaríni.” nene re yaiwipaxíríni, “Ámáyí pí imóniñagíta nání Gorixoxi ayí nání dijé ñimori umeariñíríni? Ayí joxi ananí peayí wianipaxíyí enagí nání rariñíni. ⁷ Aníñí maríáí, bí onímiápi nání amá añíñajíyo ínimí owimónipoyíníri ñiwáíríri aí amí ríwíyo dání wé íkwiañwíyo uñwiráíríri seáyí e wimíxíríri neríñá seáyí e numíeyoari [amípi ñíni joxí díxí wé tñí imíxíñíyo seáyí e ñiwimóníri umeñweáíríxíníri urípeañíríni.] ⁸ Joxí añíñajírani, amípirani, ñíni amáyo ínimí wuríñíwínigíníri wimíxíñíríni.” Bikwíyo e ñíríníri eáníni. Gorixoxo ñíni amáyo yeáyí wuríñíwínigíníri ñiwimíxíríñá payíkeyí bí mimíxípa ení enagí nání nene re yaiwipaxíríni, “Ámáyí Gorixoyá dijé tñí amípi ñiyoni seáyí e ríá wimóníni?” yaiwipaxí aí agwí ríñá nene amípi ñíni amáyo ínimí imóniñagí mí míwómíxaríñwíni. ⁹ E ñerí aiwí amá Gorixoxo onímiápi nání añíñajowamí ínimí wimíxíñomí ríxa mí wómíxíñwáíríni. O, ayí Jisaso nání rariñíni. O Gorixoxo nene nání wá ñíneawianíri píraníñí e wíimígíníri yaiwíaragípi tñí xíxeni neríñá amá ñíneneni nání neapeíñá nání onímiápi bí añíñajowamí ínimí wimóníwínigíníri wimíxíñíríni. Ínimí e ñiwimóníriñá ríñíñí ñímeari peñí enagí nání Gorixoxo ríxa wé íkwiañwíyo uñwiráíríri seáyí e wimíxíríri eníñíni. ¹⁰ Gorixoxo —Xíomí dání amípi ñíni imóníri ñíni ení o nání imóníri ení. O re eníñíni. Amá obaxí xegí íwíaxéníñí ñimóníro xewaxo níkníri seáyí e imóniñípa axípi imónipíríta nání omí ríñíñí ayá wí wímeanípimí dání wé uroáríimígíníri neríñá xíxeni imóniñípi tñí eníñíni. “Yeáyí neayimíxemeaníta nání apání míkí ikípaxo, ayí Jisasaríani?” wíaiwípírí nání Gorixoxo e eníñíni. ¹¹ Jisaso —O amáyí Gorixoyá imóníri xíníri wimíxaríñoríni. O tñí amá Gorixoyá xífo imíxíñíyí tñí wígí xano ná womí dáníni eweagíyí enagí o ayí nání ayá míwiní ananí “Gí ñíríxímeá imóníñíyíríni.” rariñíríni. ¹² O Gorixoxomí re uríñípi Bikwíyo ñíríníri eáníñagí nání rariñíni, “Joxí nání gí ñíríxímeáyo ‘E imóníñoríni. E imóníñoríni.’ ouríminí. Amá joxí seáyí e rímepríri nání awí eáníñíyo áwínimí dání nioní joxí seáyí e rímemíníri nání soní orímeariimíni.” ñíríníri eáníñí enagí nání rariñíni. ¹³ Xwíyí Jisaso Gorixoxo nání ríñí rípi ení re ñíríníri eáníni, “Nioní omí aga xíxeni dijé uñwiráírímíaríni.” Xwíyí amí axo ríñí rípi ení re ñíríníri eáníni, “Ámá Gorixoxo ñíaiwí nemearíñíñí ñiapíñíyí, ayí aí tñí nawíni riyeneríni.” ení ñíríníri eáníñí enagí nání re seararíñíni, “Jisaso ayí nání ayá míwiní ananí ‘Gí ñíríxímeá imóníñíyíríni.’ rariñoríni.” seararíñíni.

“Jisaso nepa amá imóniñíñigíní.” uríñí ñáníríni.

¹⁴ Ayíñaní ñíaiwí rariñíyí warárimí dání gíwí tñí ení tñí tígíyí imóníñí enagí nání xewaxo ení axípi imóniñíñigíní. Xewaníño ñíperíñípimí dání amáyo aní wimíxípaxí imóníñomí —O ayí oboríni. Omí mígí wimíxírí ¹⁵ amá íñíñá ñaníñanígíníri wíwaníñíyí wáyí ñeríñípimí dání gwíñíñí ñweagíyí níkwearíñíñí wáíríri eímígíníri warárimí dání amá gíwí tñí ení tñí tígíyí imóníñípa axípi e imóniñíñigíní. ¹⁶ Ayí ñeparíni. O añíñajíyo arírá owimíníri ñeríñá e mimóníñigíní. Amá Ebíríamoyá iyí axípa imóníñíyo arírá owimíníri nání ñeríñá wará ayí iníñípa axípi iníñíñigíní.

17 Ayínání o apaxípaníñí imóníñí xwé wo nimónímáná xegí xexírímeáníñí imóníñíyo píraníñí ayá urímíxírí Goríxo xó uríñípi nání dñí uñwírírípxí imóníñípi erí neríná íwí ámá yaríñípi yokwarímí wíipaxí oimónírí rídíyowá yaríñípa axípi rídíyowáníñí inímínírí nání pípi inípxí maríái, sa wará xegí xexírímeáyí iníñípi inípxí enjagí nání xó ení axípi e iníñínigíní. 18 Ríníñí wímeañípimí dání obo iwamíó wíwapíyíño enjagí nání ámá obo agwí ríná dání óreámíóáíríxínírí wíwapíyaríñíyo ení arírá wípxí imóníño enjagí nání raríñíní.

3

“Moseso seáyí e imónagí wo enjagí aí Jisaso aga seáyí e wiárí múroní.” uríñí náníríní.

1-2 Ayínání gí níríxímeáyíné, —Seyíné Goríxo añínamí dání xóyá imóníríxínírí wéyo íá seaumíríñíyínéríní. Seyíné Jisaso nání dñí émóíríxíní. Goríxo nene tñí e nání urowárenapíño, ayí oríní. Apaxípaníñí imóníñí xwé, nene “Apimí dñí wíkwíroaríñwáríní.” raríñwápimí píraníñí xídíríxínírí arírá neainíná nání imóníño, ayí oríní. Moseso eníná ámá Goríxoyá añíñíñí imóníñíyo numeíríná xíxeni wíñípa ámá Goríxo xó wimónaríñípi e éwíníñínírí urípeáagí nání xíxeni wíño, ayí axo Jisasoníní. O nání píraníñí dñí émóíríxíní. 3 Ayí rípi seararíñíní. Añí wíwá nání “Nanjíwáríní.” níríro mñí sñá nímeeáníro aiwí añí iwámí míríño nání aga mñí sñá seáyí e umeeánípxíríní. Axípi e imóníñípa Moseso nání mñí sñá umeeánípxí imóníñagí aiwí Jisaso nání ayí añípxí mñí sñá umeeánípxíríní. 4 Añí ayí ayí wí xegípi nímóní níní ámá míríríñí aiwí amípi níní imóníñípi imíxíño, ayí Goríxo enjagí nání raríñíní. 5 Ayí rípi nání ení “Jisaso nání dñí píraníñí émóíríxíní.” seararíñíní. Moseso eníná ámá Goríxoyá añíñíñí imóníñíyo xíxeni píraníñí numeíríná ámá xínáiwáníñí nímóníro wíñí bosowamí píraníñí níwíroná yaríñípa axípi éñíñí nerí amípi Goríxo ríwíyo ríníñípi nání woákíki wíñí aiwí 6 Kiraiso Moseso nímónírí enípa axípi nímónírí enímani. Omí wiárí nímúrorí re eníñíní. Níawa ámá xanowayá imóníñíyo píraníñí numeíríná yaríñípa Kiraiso axípi e nerí ámá xanoyá añíñíñí imóníñíyo xíxeni píraníñí umeíñíríní. Nene wará saríwá mímáríní nerane “Jisaso e níneaiíníáríní.” níyaiwirane dñí wíkwímoaríñwápimí dání sáyí nímónírí raríñwápi aníñí miní xáiwí íá níríra nuranénáyí, ayí añí Goríxoyáníñí imóníñwíní.

“Maní pírí wíaikiagíyí dñí síxí íníríxínírí enje mñíweaagíáríní.” uríñí náníríní.

7 Ayínání Goríxo xegí kwíyípi tñí Bíkwíyo dání ríñí rípi tñí xíxeni segí seáríawéyí maní níwíaikiro dñí síxí íníríxínírí imóníñe ñweaagíámani, “Agwí ríná maní Goríxoníyá seararíñagí aría níníroná 8-9 eníná segí seáríawéyí ámá dñí meañe nimeróná yagípa mepa éfíríxíní. Ayí gí maní xowíaiquí níníro nepa ení eáníñorífanírí iwamíó níwapíyíro neróná xwíogwí 40 pwearíná nioní emímí níwíwapíya uñápi sñwá níwíga nuro aí wíñí dñí wakísí níníro ríwí nímóagíáríní. E yagípa seyíné ení axípi mepa éfíríxíní. 10 Ayínání segí seáríawé íná ñweaagíyí nání wíki nímónírí re ríñanigíní, ‘Ayí íníná dñí xeríwíní

moro Gorixoni sekaxí urariñápmi mîxí dîpa ero yarîgíáyîrîni.' nîrîrî 11 wikí ríá ápiáwîniñî nîwónîrîná sîjá womî dánîniñî re ráriñanigîni, 'Xwíá dîñî sixí íniþîrîfá nánî wîþîmoárinárimî wî niñweapîrîfámani.' ráriñanigîni." Segí seárfawé íná ñweagíáyî Bîkwíyo dánî e nîrîrîrî eániþîþî tîni xîxenî nero Gorixomî manî þîrî wîwiaíkiro nánî dîñî sixí íniþîrîfáni enje wî niñweaagíárîni.

"Neárfawéyî Gorixomî manî wîwiaíkiagíápa mepa éwanigîni." urîñî nánîrîni.

¹² Gí nîrîxîmeáyîné, wiyîné sîþî nero arîkwîkwî nîwirîñîþîmi dánî Njwíá wî miþé anîñî sîñî imónîñomî rîwî umóríxîniñî þíránîñî awîniñî meñweániþîrîxîni. ¹³ Wiyîné íwî néra nurîñîþîmi dánî yapî néwapîniro dîñî wakîsî ninîróná Gorixomî rîwî umopîrîxîniñî sîá Bîkwíyo dánî Agwîyî rîniñîyî sîni imónîñánáyî, sîni epaxî enánáyî, sîá ayî ayo xîxe enî rîrémîxî inayîrîxîni. ¹⁴ Ayî rîþî nánî seararîñîni. Dîñî Kiraisomî iwamîfó dánî nîwîkwîroranéná wará saríwá ñimárîniñî nerane xaiwî fá xîrîñwáþî anîñî xaiwî fá nîxîra nurane negí peanîwáé nánî sîni xaiwî fá nîxîra nuranénáyî, nepa Kiraiso tîni ikárîniñweánerîni. ¹⁵ Bîkwíyo re nîrîrîrî eániþîþî tîni xîxenî nerîñîþîmi dánî anani dîñî wîkwîroarîñwáþî xaiwî fá nîxîra upaxîrîni, "Agwî Gorixo seararîñagî aríá nîwiróná enína segí seárfawéyî omî manî xowiaíkimî nîwiróná dîñî wakîsî ninîro nánî rîwî umoagíápa seyîné enî axîþî e mepa éríxîni." E nîrîrîrî eániþîþî tîni xîxenî neranénáyî, dîñî wîkwîroarîñwáþî xaiwî fá nîxîra wanîwárinî.

¹⁶ Ayî rîþî nánî seararîñîni. Ámá Gorixo rarîñagî aríá nîwiróná manî xowiaíkimî wiagíáyî, ayî gîyîrîni? Nîni ayî ámá Moseso Isipîyî anîyo dánî wirîmeáána e þîni nîwiáriñî wagíáyî menîrani? ¹⁷ Xwîogwî 40 apî pwearîná Gorixo ámá gîyo wikí nîwóga wagîrîni? Ayî axîyî íwî nero ámá dîñî meañe dánî niþéa emeagíáyî menîrani? ¹⁸ Ámá Gorixo sîñáyo dánî nurîrîná "Xwíá e niñwearóná dîñî sixí íniþîrîxîniñî enîrîmi wî niñweapîrîfámani." uragíyî gîyîrîni? Ayî axîyî xîfomî manî þîrî wîwiaíkiagíáyî menîrani? ¹⁹ Ayînánî nene niþá re imónîñwîni. Neárfawé íná ñweaagíáyî dîñî mîwîkwîroþa nero nánî Gorixoyá xwíá dîñî sixí íniþîrîxîniñî enîrîmi wî nîrémoro ñweaagíámani.

4

"Nene dîñî sixí ínanîwá nánî imónîñe sîni imónîni." urîñî nánîrîni.

¹ Ayînánî Gorixo ayî dîñî sixí íniþîrîxîniñî negí neárfawéyo sîmîmanîyo dánî urîñîþî sîni enagî nánî xîfó ámáyo eyeyîrómî nerîná wiyîné nánî re seaiaiwinîgîniñî, "Ayî e ñweapaxî mimónîñoi." seaiaiwinîgîniñî wáyî nerane þíránîñî oyaneyî. ² Negí neárfawéyî ámá dîñî meañe nimeróná xwîyíá xwíá dîñî sixí íniþîrîxîniñî enîrîmi nánî yayî winîpaxî imónîñîþî aríá wiagíápa nene enî axîþî aríá wiñwárinî. Ayî aríá nîwîro aí aríá nîwiróná dîñî mîwîkwîroþa nero nánî surîmá aríá nîwiáriro xwíá dîñî sixí íniþîrîxîniñî imónîñîrîmi mîrémó ámá dîñî meañe dánî penowigíawixîni. ³ Dîñî wîkwîroarîñweáne dîñî sixí íniþîrîxîniñî enje páwiarîñwárinî. Ayî Gorixo rîþî rîñî enagî nánî "Dîñî sixí ínanîwá nánî imónîñe rîxa ríá neaîþîmoárinîni?" niþaiwirane niþá imónîñwîni, "Gorixonî manî nîwiaíkiarîgíáyo wikí ríá ápiáwîniñî nîwónîrîná sîjá womî dánîniñî re ráriñanigîni, 'Xwíá

enagí nání woákíkf nerane “Apimi dñíf wíkwíronjwíni.” rariñwápi xaiwí fá oxíraneyi. ¹⁵ Ayí rípi nání rariñíni. “Negí apaxípaníñf imóníñf xwéo nene wé róníñf imóníñfíni oyaneyíniñf neríná ení meání yaríñagwí níneaníríná wí dñíf sípí míneaiaríniñf?” ríseaimónaríniñf? Oweoi, nene íwí oépoyníniñf neaimeaaríñfíni o ení íwí oenírí wímeáagí aiwí wí íwí meño nání nene wí e wíaiwipaxí meníni. Sa “Samíñf nimónírí yaríñagwí níneaníríná ananí dñíf sípí neaiaríñoríaniñf?” wíaiwipaxíríni. ¹⁶ Negí apaxípaníñf imóníñf xwéo e imóníño enagí nání amípi samíñf neaimíxípxaxí imóníñfíni wí neaimeáána Goríxo —O á máyo ayá xwapí urímíxaríñoríni. O wá neawianírí ayá nearímíxírí oenírí wará saríwá mímáríniñpa nerane oyá siá íkwianjwína tñí e añwí éñíñf úwanígníni.

5

¹ Apaxípaníñf imónígní xwé wo nowaní íwí wigí á má yarígnípi nání Goríxoyá iráf oníñe nání níwuriyiro aiwá peaxí utiro rídiyowá wíiro epírífa nání xfo wigí imónígníyo dání éñíñf níyoarí urípearíñowaríni. ² Awa ení wé róníñf imóníñfíni oyaneyíniñf nero aí ení neáníro mímímpaxí wíagífa nání wigí á má majífa nero xenjwímíni kímímónígníyo ananí awayíni mímeyówarí wipaxowaríni. ³ Wé róníñf imóníñfíni oyaneyíniñf nero aí ení neáníro mímímpaxí wíagífa nání wigí á má íwí yarígnípi nání rídiyowá wíiarígnífa íwí wíwaníñowa yarígnípi nání ení rídiyowá mínípxaxí mimónígníawaríni. Awa ení aga ninípxowaríni. ⁴ Á má wo xewaníño wé íkwianjwíyo níñwiraríniñf xfo xegí dñíño dání rípeánaríñfmaní. Oweoi, nowaní enígná Goríxo xfo xegí dñíñf tñí Erono apí e oimónírí wéyo fá umíríñfpa axípi umíráná apaxípaníñf imóníñf xwéowa imónarígnífaríni. ⁵ Kiraiso ení xewaníño seáyí e nímfeyoánírí apaxípaníñf imóníñf xwé woní oimónímíniñf mímípeáníñfíni. Oweoi, Goríxo omí seáyí e numíeyoarí Bíkwyíyo nírinírí eáníñf rípi uríñígníni, “Joxí gí íwoxí oimónírí simíxíaríni. Agwí ríná joxíñíñf semeáaríni.” nurírí ⁶ Bíkwyíyo ámi wí e nírinírí eáníñf rípi ení uríñígníni, “Apaxípaníñf imóníñf Meríkisedeko nimónírí ení yapí joxí ení axípi aníñf nání e imóníñfíni.” uríñf enagí nání Kiraiso e imóníñfíni. ⁷ Xámí o á má nimónírí xwífa tíyo níñwearígná “Á má nípiñkianíro yarígnípi nání wáyí niníñígníniñf ápo dñíf síxí nímímopaxoríaniñf?” níyaiwirí arírá onínírí ñwí píyí níwíríniñf gwíñf kíkífa tñí ríxíñf uráná xanomí arífa níwirí píraníñf yapeníño enagí nání omí xíxení arífa wíñoríni. ⁸ O Goríxomí xewaxo aí ríñíñf xíomí níwímearí peníño dání re níyaiwirí níjía imóníñfíni, “Ápomí arífa níwirí xíxení nerígná apí e xíxení rí rínímeaaríniñf?” E níyaiwirí níjía nimónírí ⁹ xano wímóníñf nípiñf ríxa sípearífmí níyáríni nání á má xíomí pírf mímíwíakí arífa wíarígní gíyí gíyí níni aníñf míní ígná naníñf ñweapírífa nání yeáyí uyímíxemeapaxo imónírí ¹⁰ Goríxo re ráríñfíni tñí xíxení imónírí eníñfíni, “Xwé apaxípaníñf imóníñf Meríkisedeko imóníñfpa axípi imóníñoríni.” ráríñfíni tñí xíxení imónírí eníñfíni.

Jisasomí ríwí umóñíxíniñf erírí wíñf náníniñf.

¹¹ “Nioní ‘Kraiso nání nírinígná Meríkisedeko nání níriníñf apíñf apíñf imóníni.’ osearímíni.” nínimónírí aiwí arífa íwayí

pírogáiyáiné, seyíné míkípi nání nijfá imónipíri nání arige searimíni?
 12 None ayá wí searéwapiyiñwá enagwi nání xamíñyíné e dání wíyo
 nuréwapiyipaxí nimóniríná ayí naní imónimínirí ení aiwí seyíné
 siní majímajfá yaríñagfá nání ámá wí ámí Kiraiso nání sirimíñf
 imóniñfipimí dání nisearéwapiyipaxí imónigfáyíneríni. Seyíné aiwá
 nípaxí mimóní amíñfíni narigfáyí yapí imóniñoi. 13 Ayí rípi nání
 seararíñini. Ámá aiwá nípaxí mimóní siní amíñfí narigfáyí níní “Apí
 neríná wé róniñfípi yaríñoi.” ríniñfípi nání majfá nero nání siní
 niaíwí píopia yapí imóniñoi. 14 E nerí aí aiwáyí ámá ríxa ámínáníñf
 imónigfáyí narigfárini. Ámá e imónigfáyí wigí dñfí tñni píráníñf
 éwapíñarigfá enagí nání naní imóniñfípiraní, sipí imóniñfípiraní, anani
 mí ómíxarigfáyírini.

6

1-2 Ayínání, nene xwíyá Kiraiso nání sirimíñf imóniñfípiñi aníñf
 miní míriniña oyaneyí. Íníná ámí ámí xwíyá sirimíñf imóniñf rípi
 rípi nitíwayírorí míriniña oyaneyí. Xwíyá negí íwí amípi néra nuríná
 aníñmíxíñanírane yaríñwápi aga ríwíñmíni nímamopaxípiraní,
 xwíyá Goríxomi aga dñfí níwíkwíropaxípiraní, xwíyá igfá
 xíxegíni eánaríñwápiraní, Goríxo naní owimíxíñirí wé seáyí e
 wikwiáraríñwápiraní, ámá pegfáyí ámí wiápnímeapírfápiraní, Goríxo
 ámáyo mí ómómíxímí nerí xwíyá umeáraná aníñf ñweapírfápiraní,
 xwíyá api api ámí nitíwayírorí méwapíniña oyaneyí. Sa xwíyá
 Goríxoyá ámá arfá níwiríñfipimí dání yóf imónipaxípi éwapíñani nání
 oxímeaaneyí. 3 Goríxo api xe oépyinírí síñwí níneanírínáyí, anani
 yaníwíni.

4 Ayí rípi nání “Xwíyá xámí nitíwayírorane éwapíniñwápi pñni
 níwiárirane xwíyá yóf imónanfá nání imóniñfípi oxímeaaneyí.”
 seararíñini. Ámá Goríxo xewaníño nání “E imóniñoríñani?”
 oyaiwípyoinírí ríxa wfá wókímíxirí ámá aiwá gígfí neríná nijfá
 awfí yaríñf imóniñfípi nání imónarigfápa axípníñf e nero
 aníñnami dání Goríxo neaiapíñfípi nání nijfá imóniro kwíyí oyápi
 ámá wíyo tñni nawíní waínirí 5 ámá aiwá awfí imóniñfípi gígfí
 neríná “Naní imónini.” yaiwiarigfápa xwíyá Goríxoyápi tñni ení
 eáníñf o yeáyí níneayimíxemearí neamenñweaníñá imóniñfípi tñni
 axípi gígfíñíñf neríná “Naní imónini.” yaiwiwo néfasaná 6 dñfí
 wíkwíroarigfápi ríwíñmíni nímamoríñáyí, ayí Goríxomi xewaxomi
 ikayíwí oumeapípyoinírí ámí yoxápnámíñfí yekwíroáraríñagfá nání
 ámí xwíyá kíñimóníñríníñirí urípaxí imóniñfípi bí meníni. 7 Ayí rípi
 nání seararíñini. Xwíá iniá ámí ámí nearí aínáná ámá aiwá omíñf
 íwíá urfáyí nání aiwá naní yaparíñfípi, ayí Goríxo aiwá naní oyapíñirí
 xwíyá tñni píráníñf imíxaríñfípirini. 8 E nerí aí xwíá iniá ámí ámí
 nearí naínirí aiwí aiwá naní míyapí ará ení tññíñf kísonáraríñfípi, ayí
 ráfníñf imóniñfípi enagí nání Goríxo ríxa níramíxímíñirí nání imónirí
 árfá yimínirí nání imónirí enípirini.

9 Dñfí síxí seayináyíné, nioní míxí e nísearírí aiwí “Seyíné
 nioní míxí searíapí míyaríñoi.” nimónarini. “Óf Goríxo yeáyí
 seayimíxemeaní nání imóniñfíyímíñf xídaríñoi.” nimónarini. 10 Ayí
 rípi nání seararíñini. Goríxo xixení mimóniñfípi tñni míyaríño enagí

náni amípi seyíné xíomi níxídiróná ero áamá xegí imónigíáyo arírá wigíápi síni níwiríngíyo dání síwá réniñf winíro “Nene Goríxoxi dñf síxí ríyinjwíni.” síwá éniñf winíro yarígíápi nání o wí aríá ikeamopaxí meníni. ¹¹⁻¹² Seyíné ríwá síwá níyirí mé áamá enjí neáníro Goríxomi dñf wíkwíro “Xewaníño óf oneaimoní.” yaiwiro yarígíáyo dání Goríxo símímanjío dání “Nísiimfáriní.” uríngípi wímeaaríngíyo íkaníñf wíaxídiptíri nání seyíné wiyínéni wiyínéni amípi níni oneáimeaníníri dñf íkwímoarígíápi seaímeaníe nání aníñf miní ríwá níyuníro dñf níkwímóá úfríxíni.

“Goríxo ríngípimi dñf níwíkwímóá úfríxíni.” uríngípi náníníni.

¹³⁻¹⁴ Enjína Goríxo Ebírfamoyá símímanjío dání Bíkíwíyo níriníri eáníñf rípi uríngínigíni, “Nioní píraníñf simíxíri díxí ráríawéyo sayá wímíxíri nemífaríní.” uríngínigíni. E síjá wo aríá enjé dáníníñf nuríríná áamá wo xíomi seáyí e múroníño aríá enjé dání rípxí meñagi nání xewaníño nání níriníri uríngínigíni. ¹⁵ Ayínání Ebírfamo yómíñf nímoníri “Goríxo nírinípi xegí dñf tñni xe óf nímówinigíni.” níyaiwirí weníñf nerí níñweañsáná enjána wímeañnigíni. ¹⁶ Áamá “Nepa neararíní.” oyaiwípoyíníri nuríroná níyimíñf imóníñf seáyí e wímóníñf bimí dání urarígíaríní. Áamá xwíyíá xímíxímí níniro níriníroná xwíyíá apí ríápipimí dání sanínaríngíriní. ¹⁷ Ayínání Goríxo áamá xífo Ebírfamomí símímanjío dání uríngípi wímeaníyí re oyaiwípoyíníri, “Goríxo aríomí ‘Nañ e níseaiimífaríní.’ uríngípi ámí ná ríwíyo aiwí xegí dñf níkinímóníri kíkíá epaxímaní.” oyaiwípoyíníri síjáyó dáníníñf nírinírná xewaníñomí dání níriníri e uríngípi nání ámí sopíñf wáríngínigíni. ¹⁸ Goríxo, yapí mírípaxí imóníño “Símímanjío dání ríraríngíni.” uríngípi síwíá imónípxaxí meñagi aiwí ámí síwíá mímonípxaxí bí xewaníñomí dání uríngíñf enjagi nání nene ananí enjí síxí neámíxíníri ñweañwíni. Nene —Goríxo yeáyí neaimíxíwíníngíníri o tífamíni éf nurane símanjwíyóníñf yeáyí wuríñíñweáneríní. Nene o neaiínífa nání dñf wíkwímoaríngíwápi xáiwí íá xírání nání enjí síxí neámíxíníri ñweañwíni. ¹⁹ Nene dñf wíkwímoaríngíwá apímí dání dñf síkíki nomíxínírane ñweañwíni. Síkíki oníngíwá enjagi nání añf rídíyowá yarígíwámí awawá ñwíáwámí rapírapí epañjoaríníngúmí íníríwámíníñf ananí páwiaríngíwáriní. ²⁰ Ínímí e Jisaso ríxa aníñf íníná nání apaxípáníñf imóníñf xwé Meríkisedeko imóníngípa axípi nímonímáná nene arírá neainínífa nání xámí níneameáa páwíngíriní.

7

Meríkisedeko, apaxípáníñf imóníño nání uríngípi náníníni.

¹ Meríkisedeko —O míxí ináyí añf Seremíyí ríníngípimi umeñweaagoríní. Ñwíá seáyí e imóníñyóá apaxípáníñf imóníñoríní. O Ebírfamo míxí ináyí waú waú awamí xopírará níyárimo weaparíná óf e órorí nírinírná Goríxoyá dñfíyo dání nañíní owímeaníri xwíyíá bí tñni nañf wímíxíñoríní. ² Amípi Ebírfamo píkiomeáípi yanf wé wúkaú nímemáná bí mñni wíño, ayf Meríkisedeko oríní. Xegí yof Meríkisedekoyf ríníngípi, ayf xámí negí aga pínéyo dání míxí ináyí wé róníñf umeñweaaríñoyf raríngíwápiríní. O Seremí dánf míxí ináyoyf ríníngípi ení negí aga pínéyo dání míxí ináyí áamá níwayíroníro ñweapíri nání wímíxaríngíoyf raríngíwápiríní. ³ Bíkíwíyo dání xwíyíá bí

míríninagí nání o nání re ripaxírini, “O xano tñni xínái tñni mayí eri xegí fwiárfawé ení mayí eri enjorini. Sía xínái xiríníyi mimónipa eri sía xfo peníayi mimónipa eri enjorini. Ayínáni o niaíwí Gorixoyáóníj ímóninjo enjagí nání apaxípa aníj miní imóninjorini.” ripaxírini.

⁴ Seáyi e Merikisedeko imóninjpí nání bí dñjí mópoyí. Negí arfo írino Ebiríamo amípi awiaxí imóninjpí wí mîxí nerí pikiomeanjíyí yanjí wé wúkaú nítimáná bí mîni wiño ayí orini. ⁵ Ripaioyá fwiárfawé apaxípaninjpí imónigíáwa Gorixoyá ñwí ikaxí rininjpí tñni xixeni nixídíro nání wigí axíyí, ayí ení Ebiríamoyá fwiárfawéyí imóninjagí aiwí wigí amípi yanjí wé wúkaú méfápi bí uráparigíáriní. ⁶ E nerí aí Merikisedeko, Ripaioyá fwiárfawéyí wo mimóninjagí aiwí Ebiríamo, Gorixo símimanjío dání “E niseaiimfáriní.” urinjo nípkiomeari yanjí wé wúkaú méfápi bí Merikisedeko nurápirí omí nanjí bí owímeanrí xwíyí bí tñni nanjí wimixinínigini. ⁷ Xwíyí ripí ámá wí “Nepamaní.” niyaiwirí ripaxímaní. Nanjípí owímeanrí xwíyí bí tñni wimixarino, seáyi e wimóninjorini. Nanjípí wímeáo, omí simanjwíyóninjpí ínimí wuríninjorini. ⁸ Ripaioyá fwiárfawéwa —Awa nipepírfá nání imónigíáwarini. Awa wigí axíyí yanjí wé wúkaú méfápi bí nurápiróná ayí ámá nipepírfáwaní uráparigíá aiwí Merikisedeko nurápiróná xfo nání Bkwíyo rininjpípa aníj ñweajo urápinínigini. ⁹⁻¹⁰ Ripí ení ripaxírini, “Ebiríamo yanjí xfo méfápi Merikisedeko tñni óf e órórí niníri mîni wíaná Ripaio —Oyá fwiárfawé wigí wíntíyí yanjí wé wúkaú méfápi bí uráparigíáwami xiáworini. O ení siní xegí xiáwo Ebiríamoyá kímínjío ininjagí nání xiáwo Ebiríamo yanjí nimerí Merikisedekomí wípa éninjé nerí mîni winínigini.” ripaxírini.

Apaxí xáminjpá siní e enjáná sinjé imóninjpí ámí bá nání urinjpí nánirini.

¹¹ Enjáná Gorixo ñwí ikaxí xfo rinjpí Mosesomí mîni nîwiríná Ripaioyáyí apaxípaninjpí imónipírfá nání rárinínigini. Apaxí Ripaioyáyí imónigíápá Gorixo apá e enfápi nání imóníwínigínirí rárinjpí tñni ayí xixeni nero wé nîroáiro sinjwiríyí, apaxí ámí xegí bí imóninjpí bá, Erono imóninjpáninjpí marfái, Merikisedeko imóninjpáninjpí imóninjpí bá imónimínirí enjmaní. ¹² Apaxí Ripaioyáyí imóninjpá apání mimóninjagí nání ámí bá imóninjpíriní. Ayínáni ñwí ikaxí nírínirí eáninjpí axípiní siní nimónipaxímaní. Ámí bí ení imónipaxírini. ¹³ Áminá Jisaso, Gorixo e rinjyóyí Ripaioyáomani. Gwí wirími dánjorini. Xegí gwí arími dánjé wo enjáná rídiyowá eri apaxípaninjpí imónirí yagímaní. ¹⁴ Njítá re imóninjiní. Negí Áminá Jisaso Judaoyá gwírimí dání imóninjpíriní. Ñwí ikaxí Gorixo rinjé Moseso eanjípí Judaoyáyí wí apaxípaninjpí imónipírfá nání nírínirí meanínigini.

“Jisaso apaxí Merikisedeko imóninjpáninjpí imóninjpíriní.” urinjpí nánirini.

¹⁵ Apaxí xegí bí imóninjpí bá, Merikisedeko imóninjpáninjpí nimónirínáyí, nioní re searfápi ríxa sinjání wíá órironí, “Ñwí ikaxí nírínirí eáninjpí axípiní siní imónipaxímaní. Ámí bí nimónipaxírini.” searfápi ríxa sinjání wíá órironí. ¹⁶ O apaxí Merikisedeko imóninjpí apá nimóniríná ñwí ikaxí re rininjío dání, “Ámá gwí arími dánjéyíraní, e imónigíáyíraní, ayíní apaxípa imónipaxírini.” rininjío dání imóninjpímaní. Oweoi, o sa xegí enjé eáninjío dání

díñf manínipaxf imóninípi tñjo enagi nání imóninírini. ¹⁷ Bíkwoyo nírini eániní rípi nioní seararínápi tñni xixeni enagi nání rarínini, “Joxi apaxípa Merikisedeko imóninípa axípi e nimóniri aniní ínina ñweárixini.” Gorixo e urinípi nioní seararínápi tñni xixeni enagi nání rarínini. ¹⁸ Sekaxí xámi riniñf wí ení neániri aríra neiapaxf imóniní bñ mirinarinagí nání Gorixo rixa peá nimori tiníini. ¹⁹ Ayf ñwf ikaxí Moseso neiapinípi má níxídiróna wé róniní imónigíayf mimónipaxf enagi nání rarínini. E nerí aí Gorixo Kiraisomi negí apaxípa wimixiní enagi nání díñf nene rixa agwí rina wikwímoarinwápi xámi ñwf ikaxí rininípi ikwímoagwápi seáy e múronini. Apimi dánini nene Gorixo tñf e anwi éniní upaxíini.

²⁰⁻²¹ Gorixo Jisasomi apaxípa níwimixiríná xewaninjo nání sñá arfá ene dániní nírini imixiníini. Ripaioyáy apaxípa nimóniróna Gorixorani, áma worani, xámi “Sñá romí dání rírariní.” rarínwápa murinínana imónagíarini. E nerí aí nioní seararínáomi Gorixo Bíkwoyo nírini eániní rípi urinínigini, “Ámináoni ‘Joxi apaxípa nimóniri aniní ínina ñweárixini.’ níríná sñáyo dániní ríráoni ámi gí díñf tñni níkinimóniri wí wiaikímani.” urinínigini. ²² Ayínáni nene “Gorixo ‘E níseaiimíarini.’ réroariní seáy e imóniní bñ xixeni neaiiníarini.” yaiwianíwá nání Jisaso negí ikíyiní neaiarinóniní imónini.

²³ Apaxípa xámi imónigíawa pearigíawa enagi nání aniní imónipaxf menini. Ayínáni obaxí nimóga wagíarini. ²⁴ E nerí aiwi Jisaso aniní ñweanjo enagi nání apaxípa o imóninípi aniní pírf tiníweanínini. ²⁵ Ayínáni o áma xíomi díñf níwíkwíroriníyo dání Gorixo tñf e anwi éniní úfáyf nñni nání Gorixomi rixiní wuríyina nání aniní ñweanjo enagi nání agwírani, ná ríwíyorani, aniní yeáy uyimixemeapaxorini.

²⁶ Apaxípaniní imónigí go go marfá, xwé imóniní wo o imóninípa nene nání xixeni imónini. Siyikwí bñ mínípa erí xwíyá bñ uxekwímopaxf mimónípa erí piaxf weánipaxf imóniní bñ muxénípa erí enorini. Íwf yarigíayf yapí wayfá mimónípa nerí aga xegí bñ imóninorini. Gorixoyá díñf tñni anínamí seáy ríwámíni peyinorini. ²⁷ Apaxípa xámi seáy e imónigíawa sfá ayf ayo Gorixo wíwaninowa wigí íwf yarigíapi yokwarimí oneaiiníro xámi rídiyowá níyárimáná ríwíyo dání íwf wigí áma yarigíapi nání rídiyowá wíiarigíapa Jisaso axípi e wí epaxomani. Xewaninjo íwf bñ meño enagi nání ámayo yeáy uyimixemeámíni nawnáni rídiyowániní wiiní enagi nání wí e epaxomani. ²⁸ Ayf rípi nání “Apaxípaniní imónigí go go marfá, xwé imóniní wo o imóninípa nene nání xixeni imónini.” searariníni. Áma ñwf ikaxí rininípi dání apaxípa oimónipoyiní rípeáfá wé róniníni oyaneyiníro nero aí ení neáníro míximopaxf wigíawarini. E nerí aí xewaxo axípi e éniní imóninomaní. Gorixo, Mosesomi ñwf ikaxípi nurimáná xegí xewaxo apaxí amipí nínini aniní nání sípearimí yárfwiníginí imóninípa imóníwiníginí xewaninjo nání sñáyo dániní nírini urípeanínini.

8

Nene nání anínamí dánf apaxípaniní imóniní xwéo nánirini.

¹ Xwiyá nioní repiyá néra úa kumixinayinipi, ayí rípirini. Negí apaxí xwé imóninipá xixeni nepa seáyí e imónini. O ríxa anjínami Nwáí aga seáyí e wiárí imóninoyá siá ikwianwina tñí e nání nipeyiri o tñí xixeni nimóniri nání oyá wé náumini éfí ηweani. ² O apaxípa ámání nimóniríná yarigípa axípi nerí senfá anjí mfkí ikinjwami dání —Iwá ámá wo ríkarinjwamani. Sa Goríxo ríkarinjwáriní. Iwami dání yaríporini. ³ Apaxípaniní imónigfá xwé wo wo nowani Goríxo wigí ámá nání yayí owiniri rídiyowá wiíro peaxí utiro epírfá nání rípeánigfá enagí nání Jisaso ení apaxípaniní imóniní xwé wo enagí nání ámá xegí imónigfáyo nání rídiyowá bí m'wiipa epaxí mimóninirini. O ení ámá nñni nání rídiyowá bí wiinirini. ⁴ Ámá xwá t'yo dání apaxípaniní imónigfáwa ηwí ikaxí rininipimi nixdíro rídiyowá wiíro aiwá peaxí utiro yarigfá enagí nání o sñni xwá t'yo ninjwearí sñwiriyí, apaxípaniní imóniní wo imónimniri enjmani. ⁵ Apaxípa xwá t'yo imónigfáwa mfkí Kiraiso anjnamí dání enjpi m'yarigfáwarini. Wigí xwá t'yo dání neróná yarigfápi sa onapámigininí Kiraiso anjnamí yarínipi náninini yarigfá enagí nání rarínini. Moseso Goríxo nání senfá anjí xwá t'yo ríkarimniri yaríná o píraniní erírí n'wirí re urínipi nioní seararinjapimi sopiní n'warini, “Joxí senfá anjí riwániní xopaikigí oríkarimniríná d'wí m'jinipimi dání síwá sñjápí xixeni nixdíri ríkaririxini.” Goríxo Mosesomi e urínipi nioní seararinjapí tñni xixeni imóninagí nání “Apaxípa xwá t'yo dání imónigfáwa sa Kiraiso anjnamí dání yarínipi nání onapámigininí yarínipi.” yaiwinwini. ⁶ E nerí aí agwi ríná Goríxo Jisaso apaxípaniní wo nimóniri e niúwiniginiri urípeanipi apaxípa xwá t'yo ηweagfáwa e éfirixiniri urípeanipimi seáyí e múroninagí nání o yarínipi ení seáyí e wimónini. Agwi ríná xwiyá Goríxo r'wíyo réoárinipi — Apí Jisaso neaiinipimi dání imónipaxí enjpirini. Apí ení xami réoáragipimi seáyí e múronini. Ayí rípi nánirini. R'wíyo s'mimanj'yo dání “Nanj e e niseaiimfáriní.” réoárinipi, ayí xami Mosesomi ηwí ikaxí nuriríná s'mimanj'yo dání “Seyiné píraniní n'nixdíroná e e niseaiimfáriní.” réoáragipimi seáyí e múronini. ⁷ Xwiyá xami Goríxo Mosesomi nuriríná réoárinipimi dání o “Gí ámá ηwí ikaxí apimi nixdíroná píraniní imónirixini.” wimóninipi tñni xixeni nimóniro sñwiriyí, ámi r'wíyo bí réoárimniri enjmani. ⁸ Goríxo ámá ayo ayariri winj enagí nání nene ení re yaiwipaxirini, “Xwiyá xfo xami re n'iriri réoáragí, ‘Gí ámayí ηwí ikaxípi nixdíroná píraniní e imónirixini.’ réoáragípi xfo wimóninipi tñni xixeni imóninimani.” yaiwipaxirini. Ayínání B'kwíyo dání re n'irini eánini, “Ámináoni re seararinini, ‘Arfá épyi. Goríxoní gí ámá Isireriyí tñni Judayí tñni nání xwiyá “Nioní e e niseaiimfáriní.” sñj bí réoárimfá nání anjwí erini. ⁹ Nioní wigí fwiárfawéyo ámá niaiwí m'imeyówarí níméra warigfápa Isipiyá anj'yo dání níméra nuríná xwiyá réoáragápi apíniní imóninipi nání m'rarínini. Ayí nioní sñniná réoárfá apimi xixeni m'ixdarinagfá n'winiri nání nioní ení xixeni peá numori r'wí umonaniginí. ¹⁰ Ámináoni re rarínini, ‘Xwiyá r'wéná “Gí Isireriyó e e niwimfáriní.” réoárimfápi, ayí rípirini. Gí ηwí ikaxí rininipi wigí xwiox'yo aumaúmí wiárirí ηwirárirí n'yárimáná nioní ayíyá Nwáíoni imónimfáriní. Ayí ení ámá nioniyá imónip'fáriní. ¹¹ Nioní aumaúmí e

wiáraná wigí imónigfáyí wí nîwiápínimearo wigí wínîyo nuréwapîyiro “Gorixo nánî nijfá imónípoyî.” urîpîrfá menîni. Ámá nîni sîyikwîniñf imónigfáyîranî, xwérîxaranî, nîni nionî nánî rîxa nijfá imónigfáyí imónîpîrfá enaqî nánî wî e urîpîrfámani. ¹² Ayf rîpî nánîrîni. Nionî ayá urîmîxîrî wigí fwî yariğfápi yokwarîmf nîwiirfná dîñf peá morî emfá enaqî nánî rarîni.’ ” Bîkwîyo e nîrîni eánîni. ¹³ Gorîxo xwîyí sîñf réoárîñfîpî nîrîfná xámîñfîpî îrîkwîniñf imîxamonîniğîni. Amîpî îrîkwîniñf imîxamónariñfîpî rîxa nîkeamóga warîñqagî nánî apaxf mé anînarîñfîrîni.

9

Apaxfpa xwé imónigfáwa Gorîxo nánî nanjwîni rîdiyowá yariğfá nánîrîni.

¹ Xwîyíá Gorîxo xámî réoárîñfîpî nurîfná xegf ámá nîbîro xfómî yayf numeróná “Nene e nîwiirfná xfo wimónariñfîpî rfa yariñwîni?” nîyaiwiro epîrfá nánî wiékwîkwîyîrî xfo nánî anf ñwá xwá tfo imónîñiwá nánî wiékwîkwîyîrî enîniğîni. ² Anf ñwá iwá, ayf senfá anf rîkárîniñiwárinî. Awawá óf e ikwîrónîñiwámî uyíwî obaxf nîkîkîroárîga unáná mîxároariğfápi tîni aiwá ikwîañwî Gorîxo nánî peaxf tarîğfána tîni bîsfkerfá Gorîxo nánî peaxf tayarîğfápi tîni awámî wenjerîni. Awá yoí awawá ñwáfáwayî rarîğfáwárinî. ³ Rapîrapî áwîni e epanjoárîniñumî ínîrîwámî dánî awawá ámî wá ikwîrónîni. Awá xegf yoí awawá ñwá seáyî e imónîñfwayî rarîğfáwárinî. ⁴ Awawá ná ínîmî ikwîrónîñfámî Gorîxomî dîñf nanf oweanîrî rfá ikeaarîpîrfá nánî sîñá gorf tîni imîxîniñfîpî tîni bokîsf xwîyíá Gorîxo réoárîñfîpî nánî imîxîniñfáwá tîni apî awawá awámî e wenî. Bokîsf awá nîmîxîmáná sîñá gorf tîni yopîrîmf yárîniñfáwárinî. Bokîsf awámî ínîmî xwáfá sîxî sîñá gorf tîni imîxîniñfáwámî ínîmî aiwá yoí maná rîniñfîpî tîni eranf Eronoyá wirîñf eánîñfáwá tîni sîñá piará Gorîxo ñwî ikaxf urîñfîpî eánîñfána tîni bokîsf awá ayf apî apî ínîñfáwárinî. ⁵ Awá “Seáyî e Gorîxo imónîñfîpî, ayf apîrfani?” oyaiwîpoyîniñfî xopaikîğf anjînajf fwî mîdánî wúkuá wú mîdánî wúkuá wú onîñfáwá seáyî e ñwîrârîniñfáwárinî. Awá ñweaqfîe ínîrîwámîni Gorîxo yokwarîmf oneaiinîrî ragf wîwîfá eaárayariğferîni. Apî apî nánî repîyî nîseaiéra urî píranîñf áwanf “Apî, ayf apî nánî imónîni. Apî nánî imónîni.” nîseara urî epaxîná rínámani.

⁶ Amîpî apî apî rîxa e nîyárîmáná apaxfpa imónigfáwa awawá óf e ikwîrónîñfámî Gorîxo yayf oneainîrî yariğfápi epîrfá nánî ínîná páwîyariñqagfa aiwî ⁷ awawá ná ínîmî ikwîrónîñfámî apaxfpa xwéo, onîni xwiogwî o omî ná bîni páwîarîñfîrîni. Nîpáwîfná anîpáo páwîarîñfîmani. fwî xfo tîni xegf ámá tîni maiwî nero yariğfápi Gorîxo yokwarîmf oneaiinîrî ragf nanjwî rîdiyowá éfpiyá bî nîmeámî páwîarîñfîrîni. ⁸ Apîmî dánî kwîyîf Gorîxoyápi sîwá réniñf neaiarinî. Awawá óf e ikwîrónîñfáwá sîni apaxfpa imónigfáwa opáwîpoyîniñfî nánî ikwîrónîñáná óf nene anjînamî páwîañfáwá nánî imónîñfîyi sîni sîñánî mimónîni. ⁹ Awámî dánî yagfápi Kiraiso agwî ríná enfîpî nánî neaiwapîyariñfîrîni. Awámî dánî Gorîxo nene nánî yayf owinîniñfî nánî imónîñfîpî neróná rîdiyowá wîro peaxf tiro yariñqagfa aí ámá e wîífáyf dîñf wá nîwónîro re yaiwinîpaxf menîni, “Apaxfpa imónigfáwa rîdiyowá e niífáyo dánî Gorîxo rîxa yokwarîmf niíf enaqî nánî oyá

sijwáyo dáni ríxa wé róninjí imóninjáonirfani?” yaiwinipaxí menini. ¹⁰ Ayí rípi nánirini. “Ridiyowá neróná e éfrixini. E éfrixini.” riniñipi sa “Aiwá niro iniñí niro igfá xixegfni eániro éfrixini.” riniñí imóninjipi enagí nání e yaiwipaxímani. E e riniñí api “Apimi dáni áamá xwioxí naní imónipaxírini.” mirininjipírini. Api, ayí xfo amípi sijí imixinfe nání wiékwfkwiyinjipini enagí nání rarinjini.

Kiraiso xewaninjo ridiyowáninjí wiinjí nánirini.

¹¹ E nerí aí Kiraiso amípi naní neámeaarinjipi nání apaxípa xwé wo nimónirfná senfá añí xwíá tfo ríkarininjíwami mípawí añnamí páwininiginí. E nipáwirfná senfá añí wé roárinirí aga seáyi e imónirí enñinjí wiwami páwininiginí. Iwá áamá ríkarígfíwámani. Xwíá tfo dáníwámani. Añnamí ríkarininjíwáriní. ¹² Nipáwirfná memé ridiyowá éfpiyá ragíraní, burímákau miá ridiyowá éfpiyá ragíraní, nimeami aga ñwá imóninje mípawí xewaninjo ridiyowáninjí ninimáná xegí ragí nimeami nawínáni páwininiginí. Ayínáni aninjí ínina ñweanfá nání yeáyí neayimixemeañorini. ¹³ Áamá Gorixoyá sijwáyo dání xwirfá wininjánáyí apaxípa imónigfáwa memé ragí tñí burímákau oxíyí ragí tñí burímákau sipkí rfá ní kíkínaxfá tñí apiaú api wé tñí nimeayirí wíwíá niroa úána áamá xwirfá inigfápi Gorixoyá sijwáyo dání naní imónarigfá enagí nání ¹⁴ ragí Kiraisoyá —O siyikwí bí mininjo aí kwíyí niyiminjí imóninjipi arirá wiarfná xewaninjo ridiyowáninjí ininorini. Oyá ragí puñipi añipaxí negí xwioxíyo igfáninjí neaeámoarinjírini. Amípi nene anñimixinani nání yaríñwápi igfáninjí neaeámoarinjí enagí nání dñí wíá nineaónirí “Fwí éwápi nání siní ayá mñeadunini.” yaiwiaríñwáriní. Ñwíá aninjí sijí imóninjo wimónarinjípi éfrixinirí igfáninjí neaeámoarinjírini.

“O pépimi dání xwíyá sijí réroárininjípi mñrogwí rixáninjí wiárimóninjírini.” urinjí nánirini.

¹⁵ Kiraiso niperfná xegí ragí púpimi dání áamá xwíyá Gorixo xami réroárinjipimi pfrí wiaikigfáyo gwfninjí nroayirorí nání xwíyá sijí réroárinjipi nání wáwuní imóninorini. Áamá Gorixo nioniyá imónirírxinirí wéyo fá wumrinjío amípi xfo wigí smímanjío dání “Niseaiimfáriní.” nurirí réroárinjipi xixeni wímeari aninjí ínina imónirí enfa nání wigí wáwunjo imóninjírini. ¹⁶ Xwíyá Gorixo réroárinjipi, ayí áamá siní niñwearfná “Nioní péána amípi nioniyá áamá ayíni meáfrixiní.” níriri payí eaárinjínáninjí imónini. Payí xano níriri tñipi xegí niaíwí nixdñro amípi meañiro nerfná xami áamá nñí nñjía nimóniro “Xano ríxa iyí rípeñiginí?” yaiwiárinjána e meapaxírini. ¹⁷ Payí ana eaárinjo siní mñpepa nerfná payí ana siní surfmána imónarinjírini. Ayí rípi nánirini. Payí ana nearí tñjo siní sijí ñweañána ríxa xfo rinjipi mñrogwí rixáninjí niwiárimónipaxí mimónini. Xfo ríxa niperfná xixeni niwiárimónipaxí imónini. Payí ana xiáwo niperinjípimi dání rixáninjí wiárimónarinjína imónarinjípa xwíyá Gorixo réroárinjipi ení ragí púpimi dání rixáninjí wiárimónarinjípi imónarinjírini. ¹⁸ Nanjwí bí mñkipa nero sijwíríyí, xwíyá Gorixo xami réroárinjipi rixá wininjí niwiárimónimñirí enñmani. Ayínáni api aí nanjwí píkiána ragí puñpimi dání wiárimóniniginí. ¹⁹ Ayí rípi seararinjini. Xami

Moseso sekaxí ñwá ikaxí eáninípimi dáni ríniní nípini xegí Isireriyó nura núsaná burimákaú miá tñni memé tñni apiaú rídiyowá épiyá ragí tñni iniigí tñni nimeámáná ará íwá xisopíyí ríniní nimeari sipísipí fá ayfá ríní bñ tñni nawíni gwí níkiríwimáná igfá nearí Bìkwíipimi wíwifá earí áamá nìyoní wíwifá earí neríná²⁰ re uríniginí, “Ragí rípimi dáni xwíyá Goríxo ‘Seyíné api e xídíírixini.’ nìnearí rí réroáíípi ríxa ríxániní wíarimónaríni.” uríniginí.²¹ Axípi e senfá aní ríkaríniníwámi ragí tñni wíwifá rorí síxí amípi ínimi weníyo wíwifá rorí eníniginí.²² Ayínáni ragí wíwifá níróa nurínipimi dáni amípi ayá wí ñwá ikaxí ríniní tñni xixení igfá eámóninípiní imónaríniní. Rídiyowá nerí ragí mípupa nerínáyí, Goríxo íwá áamá egfápi wí yokwarímí wiíarínimani.

“Kiraiso niperínipimi dáni íwá nene yarínwápi rííyáriníni.” uríní nániníni.

²³ Senfá aní ríkaríniníwáraní, síxí amípi iwámi ínimi wenípiraní, api nípini —Ayí mfkí anínamí wenípi tñni ramíxíná imóninípiní. Api nípini rídiyowá Moseso nerí ragí wíwifá níróa úpimi dáni igfá eámóninípiní imónipaxí enagí aí mfkí anínamí wenípi rídiyowá éfí seáyí e imóninípiní dánini igfá eámóninípiní imónipaxíriní.²⁴ Kiraiso awawá ñwá imóniní áamá ikwírogfá wámi —Awá mfkíwámani. Sa mfkí imóniníwámi dáni ramíxínáwáraní. Kiraiso awámi mípawíniginí. Anínamí mfkí imóniníwámaní nípawiri nene nání arírá owimíniní Goríxoyá símímaní e ñweani.²⁵ O xwiogwí ayí ayo apaxípaní imónigfá xwéowa wíwanínowayá ragí marfái, ragí rídiyowá éfápiyá nimeámí awawá ñwáwámi páwiayarígfápa ámi ámi níwaníniní rídiyowá owinayimíniní e nípawiri míñweaniní.²⁶ Apaxípaniní imónigfá xwéowa rídiyowá yayarígfápa rídiyowá owinayayimíniní nerí síñwííyí, Goríxo xwíarí tñni anína tñni imíxíne dáni ámi ámi nípawiyaríná ríniní níwinayipaxí imónimíniní eníriní. E nerí aí ríná sfá yoparíyí tñíná ná bñni rídiyowániní níwiinínipimi dáni íwá áamá yarígfápi ríí owiimíniní xwá tñyo nání bñniginí.²⁷⁻²⁸ Áamá nñni aníní síñí ñweapaxí mimóní ná bñni nípémáná enáná Goríxo mí ómómíxímí winíaríní. Ná bñni pearígfápa Kiraiso ení áamá nñni íwá yarígfápi yokwarímí owiimíniní axípi ná bñni rídiyowániní níwiiníní peníniginí. Ríwéná ámi bñ níbíná áamá íwá yarígfápi yokwarímí owiimíniní nání míbí áamá xífo nání símí níxeadípeníro xwayí naníní ñweagfáyo aníní yeáyí uyimíxemeaárimíniní bñíniní.

10

“Rídiyowá xwá tñyo dáni yarígfáyo dáni yokwarímí wí seaiipaxí meníni.” uríní nániníni.

¹ Ñwá ikaxí níniní eáninípi, ayí nepa Goríxo símímaníyó dániníní “Naní e e níseaiimíaríní.” urínípi tñni xixení mfkí ayo mimóní mfkí api nání sa onapámigíniní inarínípi imóniní. Sa e imóniní enagí nání xwiogwí ayí ayo onapámigí inaríní ríninípiní níxídínóná rídiyowá axíní yayarígfápipimi dání áamá “Goríxo tñníní e anjwí éniní ouminí.” yaiwííyí wé roárinígfáyí imónipaxí wí meniní.² Rídiyowá yayarígfápipimi dání nepa xwióxí igfániní eámónigfáyí nimóniro síñwííyí, dñníní wíá níwónimáná síní “Íwá éápipimi dání síní ayá níduníniníní?”

yaiwinipaxí wí menqáfa nání ámi rídiyowá bí mepaxí imónaníro egíáriní. Ríxa píní wiáraníro egíáriní. ³ E nerí aí rídiyowá xwiogwí ayí ayo yayarígápipimí dání wigí íwí yarígápi nání díní wimoaríníriní. ⁴ Ayí ripí náníriní. Burímákau oxíraní, meméraní, rídiyowá éfápiyá ragíyo dání íwí yarígápi yokwarímí wiipaxí wí meníni.

⁵ Ayínání Kiraiso xwíá rírímí nání weapímáníriní nimónírná Bíkúwíyo níríníriní eáníní ripí xanomí re uríníniginí, “Joxí ‘Ámá aiwá peaxí tíro nanjwí nípíkiro rídiyowá ero oépoi.’ mísimónípa nerí aí nioní nání ámá wará bí nimíxíyíníriní. ⁶ Goríxoxíní, joxí ámá rídiyowá nerírná Goríxo negí yarínjwápi nání yayí owiníriní bí míní noní ríá ikeáárarígápi nání yayí mísínípa erí rídiyowá íwí yarínjwápi Goríxo yokwarímí oneaiíníriní yarígápi nání yayí mísínípa erí yarínjoxíriní. ⁷ Ayínání nioní nání Bíkúwí xopínínínamí dání rínínípi tñí xíxeni re rírinjanigíní, ‘Goríxoxíní, joxí simónarínípiní oemíníriní ríxa riwoní bííní.’ rírinjanigíní.” uríníniginí. ⁸ Kiraiso re nurímáná, “Goríxoxíní, joxí ámá aiwá peaxí otípoiíníriní mísimónípa erí nanjwí nípíkiro rídiyowá oépoiíníriní mísimónípa erí ámá rídiyowá nerírná Goríxo yayí owiníriní bí míní noní ríá ikeáárarígápi nání mísimónípa erí rídiyowá wigí íwí yarígápi Goríxo yokwarímí oneaiíníriní yarígápi nání mísimónípa erí yaríníni. Apí nípíní yarínjagáfa aí joxí yayí wí mísínaríníriní.” Kiraiso ámá rídiyowá apí apí njwí ikaxí níríníriní eánínípipimí rínínípi tñí xíxeni yarínjagáfa aiwí Goríxomí xwíyáfa apí e nurímáná ⁹ re uríníniginí, “Joxí simónarínípiní oemíníriní bíáoni riwoníriní.” E uríní enjagí nání o rídiyowá amípi nípíní ámá xámi néra wagíápipimí síwiá imíxíriní xewaxo rídiyowá inífpíní seáyi e ikwíkwíníniginí. ¹⁰ Jisasi Kiraiso xano e éwínígníriní wimónarínípi níxídríriní xewaníño nawínání rídiyowáníni inínípipimí dání ámaéne Goríxo ámá xwioxí ígíáníni eámónígíáyí imónífríxíníriní wimónarínípi imónínjwáriní.

“Kiraiso rídiyowáníni seaiínípipimí dání yokwarímí seaiipaxíriní.” uríní náníriní.

¹¹ Apaxípáníni imónígífa nowaní síá ayí ayo aní rídiyowá yarígíiwámi éf nírómáná wigí yarígápi neróná rídiyowá ámá íwí yarígápi wí yokwarímí wiipaxí mimónínípiní ámi ámi yayarígáfa aí ¹² Kiraiso axípi e míyaríníriní. O íwí yarínjwápi yokwarímí neaiimíníriní nání rídiyowáníni nínírná nawínání íwí yarínjwápi aníni xwapírá eaárínífa imónínípi nemáná nípeyirí ámi Goríxo tñí xíxeni nimóníriní oyá wé náumíní éf njweaníniginí. ¹³ E éf níjwearí xano ámá omí símí tñí wiarígíáyo xopírárí níwiirí ayo síkwí wikwiárínífa nání wimíxíyínífe nání xwayí naníriní njweaní. ¹⁴ Ayí ripí nání raríníni. O rídiyowá ná bíni nínírinípipimí dání ámá Goríxo xwioxí ígíáníni eámónígíáyí imónífríxíníriní wimónaríníyí aníni e imónípírfá nání wé roáríníriní.

¹⁵ “O xwioxí ígíáníni eámónáníwá nání sípearímí yáriníriní.” searínípi kwíyí Goríxoyápi ení Bíkúwíyo níríníriní eánínípipimí dání axípi níriníriní sopíní waríní. Bíkúwíyo níríníriní eáníní ripí nírinímáná, ¹⁶ “Ámínáoni re raríníni, ‘Xwíyá ríwéná “Gí imónígíáyo e e níwiimíáriní.” réroárimíápi, ayí ripíriní. Gí njwí ikaxí wigí xwioxíyo aumaúmí wiáríriní njwiráriní emíáriní.’” nírinímáná ¹⁷ ámi re

ríniniginíni, “Wigí fwi egíápi nání tñni rikikiríó egíápi nání tñni ámi wí dñjñ ninínfámani.’ Ámínáoni e raríniní.” E ríninagí nání “Kwíyípi eni Bíkwyo níríniri eáninípimi dání axípi níneariri sopínj waríní.” seararíniní. ¹⁸ fwi api Goríxo ríxa yokwarímí neaiinj enagí nání siní xío yokwarímí oneaiiniri nání ámi ridiyowá epaxí meníní.

“Wará saríwá mímáriní Goríxo tfámíni úwaniginí.” urínj nániríní.

¹⁹ Ayínání gí níríxímeáyíne, Jisaso níperíná xegí ragí puñyó dání nene wará saríwá mímáriní ananí Goríxo tñj e awawá ñwá seáyí e imóniníwámí páwipaxene imóniníwíni. ²⁰ O óf sínj imóniníyí nene nání níneaimoiríná rapírapí áwíni e epanjoáríninjú míneapíropa nerí Goríxo tfámíni ananí opáwípoyíniri nání érowiápiniri xewaníjo ridiyowániní inínjyó dání óf sínj dñj níyímínj imónanfá nányí neaimoirí ²¹ apaxí amá Goríxoyá imóniníwaéne nání seáyí e imóniní bá imóniri enagí nání ²² nene nepáni nimónimí Goríxo tfámíni anjwí éniní úwaniginí. Wará saríwá mímáriní dñj wíkwírorane “Newanínene fwi éwápiní dání ayá neaduníjenerfani?” yaiwinarínwápi Jisaso xegí ragí wíwíwá nearonípimi dání xwioxí igí eámóniníwaéne imónirane iníngí wíá óríronj tñni igí eá yapi imónirane nerínjípimi dání o tfámíni anjwí éniní úwaniginí. ²³ Símmánjyó dáníniní “E e níseaiimfáriní.” nearíjo, o nene dñj unjwírírípaxo enagí nání wé ía míxeánanirane mé waropárí nerane “O nearínjípimi dñj wíkwímoarínwíni.” rarínwápi eni siní xaiwí ía oxíraneyí. ²⁴ “Aríge nerane xíxe dñj sípí inírane arírá inírane yanfárfani?” níyaiwirane e yaní nání eni dñj omoaneyí. ²⁵ Amá wí yarígfápa nene Goríxomí yayí umeanirane awí eánarínwápi ríwímíní mímamó xíxe enj síxí neámíxínirane sfá xío mí ómómíxímí neainfáyi anjwí e nimóga barínjagí níwíníranéná ámi ayá wí niga úwaniginí.

“Goríxomí xewaxo peayí níwianíranénáyí, pírfí neamamonfáriní.” urínj nániríní.

²⁶ Ayí rípi nání seararíniní. Nene “Xwíyíwá nepaxínj imóninípi, ayí apírífaní?” ríxa e níyaiwimáná aí siní aríki “Ámi fwi oyaneyí.” níyaiwirane e neranénáyí, fwi api yokwarímí neaiinífa nání ridiyowá ámi gímíní gípi inípaxíriní? ²⁷ Oweoi, aríki e neranénáyí, pípi epaxí marfái, sa Goríxo xamíjo pírfí neamamonfápi nání mínj yíwí nínirane ñwearane amá xío tñni nawíní mimóní símfí tñni wiarígfáyo ríá rímmenínjwí eánarínjpi nínfápi nání mínj yíwí nírirane ñwearane epaxíriní. ²⁸ Amá go go ñwí ikaxí Moseso eanjípimi pírfí wiaikíaná amá síñwí wínarogfáyí waú woraní, waúraní, áwanj ránáyí, ayá mírímíxí sa píkiarígfáriní. ²⁹ Ayínání amá níaiwí Goríxoyáomí peayí wianíro o níperi xegí ragí puñjpi —Apimí dání xwíyíwá Goríxo “E e níseaiimfáriní.” réroarínjpi ríxániní wíarímónífagi xwioxí igíániní eámónarínwápi apíríní. Xegí ragí puñj api “Pírífaní?” níyaiwiro ráfniní imoro kwíyí wá neawianarínjípimi ikayíwí umeanirano yarígfáyí, amá sa e yarígfáyí nání seyíne dñj píó seaimónaríní? “Pírífí aga ríá tñj Goríxo umamonfápi níwímeafíná aga xíxeni ayo wímeanfáriní.” níseaimónípa rení? ³⁰ Xwíyíwá rípi, “Níwanínjoni pírfí numamori enj meámfáriní.” rírí ámi xwíyíwá rípi, “Ámínáoni gí amáyo eyeyírómí emfáriní.” rírí enj, ayí ná woní Goríxo enagí nání nene dñj e

yaiwipaxáriní. ³¹ Nwá dñj anñj imónñjpi tñjo pirf neamamómññi nání fá neaxéaná ayf nene mñj yfwf írípaxf imónñjagf nání rarñjñí.

“Sipi seaikárarigfáyo xwámámf wífríxñí.” urñj nánñí.

³² Xámi xwiyfá Gorixoyá iwamfó wfá seaókíaná egfápi nání ámi dñj irónfpoi. Íná xeanñj rfá tñj ayá wí seaikáragfa aiwi xwámámf néra ugáfawixñí. ³³ Wainá amáyá sñjwf e niseameámi nuri niseawárimáná ikayfwf seameariro xeanñj seaikáriro yarfná seyfné xwámámf wigfawixñí. Wainá seyfné seaikárarigfápa wikárfáyf tññ axf e níkmíxññiro ayo wimearñjpi “Nene ení nñeaiméarfná ayf ananññí.” nñyawiwo e egfawixñí. ³⁴ Ámá gwf ñweagfáyf nání dñj spí nñwiwo arírá wigfawixñí. Segf xwá anj amípi searápekixéagfa aiwi “Negf amípi nearápekixéfapimí seáyf e imónñjpi —Apí ná rfwfyo aí bí manññí anñj imónñfápiññí. Apí sññí rfa wení?” nñyawiwo nání dñj spí mñseal yayf tññí xwámámf nñwiéra ugáfawixñí.

³⁵ Ayñání wará sarfáwá mñmárññí Jisasomi xdarigfápi pññí mñwiáripañí. E nerónáyf, Gorixo yayf seaimonfárññí. ³⁶ Ayf rípi seararññí. O gf amá imónñgíáyf e éfríxññí wimónarñjpi xixení néra núfasaná sñmñmanfño dánññj “E e nñseaimfárññí.” searñjpi neaimeáwññññí xwámámf nñwiéra úfríxññí. ³⁷ Gorixo Bíkfwfyo nñññí eánñj rípi amá nene yeáyf neayimíxemeanfó nání rñj enagf nání rarñjñí, “O bíñfá nání ná jfami mimónññí. Sññí yómñj mé ríxa anññí bíñfárññí. ³⁸ Gf wé rónñjpi yarigfáyf dñj níkwfrorñjpi dání dñj nñyímñj imónñjpi tfgfáyf imónñpñfárññí. E nerí aí amí wé fá mñxeánánáyf nioní wí dñj yayf ninñfámani.” Gorixo e rñj enagf nání “Xwámámf nñwiéra úfríxññí.” seararññí. ³⁹ E nñsearññí aí “Nene amá wé fá nñmñxeánññí anñññwaéne wí mimónñ dñj níwíkwfrorñjpi dání erfkiemeánñjwaéne imónñjwññí.” nñmónarññí.

11

Ámá dñj níwíkwfrorñjpi dání yagfápi nánñí.

¹ Ámá Gorixomi dñj wíkwfroarigfáyf xfoyá dñj tññí dñj re nñyawiwo wipmónññí, “Nene dñj wíkwfmoarñjwápi o aga xixení nñneaiññfárññí. Amípi xfo neaiapñmñññí nearñjpi nene sññí sñjwf tf tññí mñwñnarñjwápi aí aga nepa imónññí.” nñyawiwo wipmónññí. ² Eníñá ñweaagfáyf píyo dání Gorixo “Ayf nanj yarñjo.” rñññí. Ayf dñj wíkwfroarñjagfa nání rñññí. ³ Nene dñj níwíkwfrorñjpi dání re nñyawiwo nñjñfá imónñjwññí, “Gorixo xwáfárí tññí anñña tññí nñmñxññí xegf xwiyfá rfwfyo dání imónñj enagf nání amípi nene sñjwf wñnarñjwápi nñmñxññí amípi nene sñjwf tf tññí mñwññpaxf imónñjpi tññí imññññí.” Nñjñfá e imónñjwññí.

⁴ Aiborfó Gorixomi dñj níwíkwfrorñjpi dání o nání nanjwí rñññí nerfná xiráo Keno éfpimí seáyf e imónñj bí enññññí. Ayñání Gorixo rñññíwá o éfpimí yayf numerfná “Aiborfó amá wé rónñj worññí.” rññññí. Ayñání o ríxa penj amí aí Gorixomi dñj níwíkwfrorñjpi nene Bíkfwfyo fá roarfná sñññññj nearéwapñññí.

⁵ Inoko Gorixomí dñj wíkwfroarñjagf nání mñpepa oenññí ménapññññí. Gorixo ménapññ enagf nání o nání pñfá megññgáfawixñí. Ayf rípi nání rarñjñí. Sññí mñménapñña enáná

Gorixomi píráninǵ uxǵdarinǵagi nánǵ Gorixo o nánǵ yayǵ wininǵǵpǵ nánǵ Bǵkwǵyo wǵ e nǵrǵnǵrǵ eánǵinǵagi nánǵ rarǵinǵnǵ. ⁶ Ámá Gorixomi dǵnǵ mǵwǵkwǵróǵáyǵ nánǵ o dǵnǵ yayǵ winǵpaxǵ wǵ menǵnǵ. Ayǵ rǵpǵ nánǵrǵnǵ. Gǵyǵ gǵyǵ “Gorixo tǵámǵnǵ oumǵnǵ.” nǵwimónǵrǵnǵ “Pǵ pǵ nepaxǵmanǵ. Sa Gorixo nepa rǵa nǵweanǵ?” yaiwiro “Ámá xǵo tǵámǵnǵ banǵro yarǵǵǵáyǵo yayǵ wimoarǵnǵorǵanǵ?” yaiwiro nero dǵnǵ wǵkwǵrópaxǵrǵnǵ.

⁷ Nowao Gorixomi dǵnǵ nǵwǵkwǵrórǵ nánǵ o amǵpǵ sǵnǵ mǵwǵmeapa éǵpǵ nánǵ erǵrǵ wǵáná xǵo arǵá nǵwirǵ xegǵ ǵwǵaxeyǵówa yeáyǵ uyimǵxemeámǵánǵrǵ sipǵxǵ wo imǵxǵinǵinǵnǵ. O xegǵpǵ dǵnǵ nǵwǵkwǵrórǵ e nerǵinǵyo dánǵ ámá íná xwǵá tǵyo nǵweaǵǵáyǵo xwǵyǵá umeárǵrǵ ámá Gorixomi dǵnǵ wǵkwǵróarǵinǵagi nánǵ “Ayǵ wé rónǵǵǵáyǵrǵnǵ.” rǵrǵarǵinǵ wo imónǵrǵ enǵinǵinǵ.

⁸ Ebǵrǵfamo Gorixomi dǵnǵ nǵwǵkwǵrórǵ nánǵ o “Dǵxǵ anǵ re pǵnǵ nǵwiárǵmǵ xwǵá nǵonǵ sǵwá simǵáe nánǵ úrǵxǵnǵ.” urǵáná arǵá nǵwirǵ xwǵá “Joxǵ mearǵárǵnǵ.” urǵáyǵo nánǵ unǵinǵinǵ. Nurǵnǵá “E nánǵ rǵa warǵinǵnǵ?” mǵyǵaiwipa nerǵ aǵ ananǵ pǵnǵ nǵwiárǵmǵ unǵinǵinǵ. ⁹ O Gorixomi dǵnǵ nǵwǵkwǵrórǵ nánǵ ámá anǵ mǵ dǵnǵónǵinǵ nimónǵrǵ xwǵá Gorixo sǵmǵmanǵyǵo dánǵ “Nionǵ nǵsiapǵmǵárǵnǵ.” urǵinǵpǵmǵ nǵnǵweaxa unǵinǵinǵ. Apimǵ nǵnǵwearǵnǵá xwǵá ámá wǵyǵyáyónǵinǵ nǵnǵweaxa nemeǵrǵ senǵá anǵ nǵpákǵa nurǵ emenǵinǵinǵ. Xegǵ xewaxo Aisako tǵnǵ xiáwo Jekopo tǵnǵ awauǵ —Gorixo egǵ sǵmǵmanǵyǵo dánǵ “Xwǵá rǵpǵ nǵseaiapǵmǵárǵnǵ.” urǵnǵowaúrǵnǵ. Awauǵ enǵ xano enǵpa axǵpǵ e egǵfisixǵnǵ. ¹⁰ Ebǵrǵfamo xwǵá apimǵ nǵnǵweaxa nemeǵrǵnǵá anǵ Gorixo dǵnǵ nenǵwǵperǵ ikwǵrónǵpǵmǵ —Anǵ apǵ anǵinǵ imónǵnǵfa nánǵ píránǵinǵ nǵtǵwayǵrórǵ ikwǵrónǵpǵrǵnǵ. Apimǵ e nǵweámǵǵinǵrǵ wenǵinǵ nerǵ nǵnǵwearǵ nánǵ e néra unǵinǵinǵ. ¹¹ Seraǵ enǵ Gorixomi dǵnǵ nǵwǵkwǵrórǵ nánǵ oyá dǵnǵ tǵnǵ nǵaiwǵ xǵrǵpaxǵ imónǵinǵinǵinǵ. Í oxǵ nǵróa núǵsáná rǵxa rǵpaiwǵ imónǵnǵ aǵ re yaiwinǵinǵinǵ, “Gorixo, níúnǵ rǵxa nǵaiwǵ xǵrǵmǵá nánǵ rǵrǵnǵo xǵo rǵǵpǵ tǵnǵ xǵxenǵ yárarǵnǵo enǵagi nánǵ níúnǵ ananǵ dǵnǵ unǵwirǵrǵpaxorǵnǵ.” yaiwinǵinǵinǵ. ¹² Ayǵnánǵ Ebǵrǵfamo —O ámá ná wonǵ aǵ xweyanǵ sǵpǵpǵ nerǵ rǵxa nǵpémǵnǵrǵnǵinǵ nerǵnǵá nǵaiwǵ tǵmeááná omǵ dánǵ ǵwiárǵawé sinǵ anǵ pǵrǵyo dánǵ ónarǵinǵyǵ ǵá mǵrópaxǵ imónǵrǵ inǵkǵ rawǵrawápámǵ wiáronǵyǵ ǵá mǵrópaxǵ imónǵrǵ enǵpa imónǵinǵinǵinǵ.

¹³ Ámá nionǵ nǵrǵrǵ rǵwamǵinǵ neáa weaparǵinǵáyǵ nǵnǵ Gorixomi dǵnǵ nǵwǵkwǵróa nuro xwǵyǵá wigǵ sǵmǵmanǵyǵo dánǵ “Nǵseaiimǵárǵnǵ.” urǵinǵpǵ sǵnǵ mǵwǵmeapa enǵáná pegǵawixǵnǵ. Gorixo wiinǵápimǵ ná jǵamǵ dánǵnǵinǵ sǵnǵwǵ nǵwinǵrǵnǵá yayǵ nero “Ayǵ awǵaxǵrǵnǵ.” nǵyǵaiwiro waropárǵ nero re nǵrǵrǵmǵ pegǵawixǵnǵ, “Xwǵá rǵrǵmǵ nǵnǵwearanéná ámá anǵ mǵ dǵnǵenénǵinǵ nimónǵrǵ nǵweanǵwinǵ.” ¹⁴ Ámá éninǵ imónǵinǵpǵ rǵǵǵáyǵ sǵnǵánǵ waropárǵ rǵpǵnǵinǵ yarǵnǵoǵ, “Negǵ nǵweapaxǵ imónǵnǵe nánǵ wenǵinǵ nerǵ nǵweanǵwinǵ.” sǵnǵánǵ waropárǵ apǵnǵinǵ yarǵnǵoǵ. ¹⁵ Wigǵ anǵ xámǵ pǵnǵ nǵwiárǵmǵ bǵǵǵe nánǵ dǵnǵ sǵpǵ wiarǵinǵagi nánǵ e nǵrǵro sǵnǵwirǵyǵ, ámǵ axǵ e nánǵ upǵrǵápǵ imónǵinǵagi nánǵ ananǵ upaxǵ imónǵnǵro egǵárǵnǵ. ¹⁶ E mepa nero anǵ seáyǵ e imónǵinǵ bimǵ —Apǵ anǵnámǵ imónǵinǵpǵrǵnǵ. Apimǵ nǵweáwanǵǵinǵro dǵnǵ sǵpǵ nǵwia wagǵrǵnǵ. Ayǵnánǵ Gorixo ámá ayǵ xǵomǵ “Joxǵ negǵ Nǵwǵáoxǵrǵnǵ.” urarǵǵápǵ nánǵ ayá mǵwinǵagǵ nánǵ xǵo tǵnǵ nawǵnǵ nǵweapǵrǵfa nánǵ anǵ bǵ wǵkwǵróinǵrǵnǵ.

17-18 Ebirámo Gorixomí dñf n+wikwírorí nání o nepa nioni nimónarñfpi xfdin+r+fenñjo+niri iwamó wíwapiyáná xegí xewaxo Aisakomí Gorixo urñfpi tñni xixeni rdi+yowá eminiri enñinigini. Axomí Gorixo sfm+manñyo dání re urñinigini, “Dixí iyí axípa e imóniprírini.” rirñyáí Aisakomí dání nemeága uprírini.” urñf enagí aí xegí xewaxo Aisako, ná woní sinñniñf émiaonomi rdi+yowá nání pikimniri nerfna ¹⁹ dñf re monñinigini, “Ámá rixa pegfá aiwi Gorixo owiápnimeáoyinri ámi sñf wimix+paxorfaní?” n+yaiwiri Gorixo prír urakíaná xewaxomí ámi siní sñf meáagi nání renñf r+paxrini, “Ebirámo xegí niaíwomí yowíyo dání m+xeaññinigini.” r+paxrini.

²⁰ Aisako Gorixomí dñf n+wikwírorí nání xegí xewaxowáu Jekopomí tñni Isomí tñni awaúmi rfwéná wímeanfpi nání dñf n+morí xwíyá bí tñni nanf wimixññinigini.

²¹ Jekopo Gorixomí dñf n+wikwírorí nání rixa n+pémniri anwí e nerfna xegí xewaxo Josepoyá xewaxowáu Gorixoyá dñf tñni nanf wímeáwinñgñniri xwíyá bí tñni nanf n+wimiximáná xegí erañwámí n+kwíronirfna Gorixomí yayf umenñinigini.

²² Josepo Gorixomí dñf n+wikwírorí nání rixa n+pémniri nerfna rfwíyo xegí Isireriyf Isipiyf anñyo pñni n+wiárimí uprírapi nání nurirfna re urññinigini, “Nuróná gí enñf aí tñni n+meámí nuro xwíyá n+weyárririxini.” urññinigini.

²³ Mosesomí xan+yáu Gorixomí dñf n+wikwírorí nání niaíwí x+ríío awiaxí imónñagi n+wñniri sekaxí Isipiyfya m+xf ináyo “Isireriyf niaíwí oxí n+xirirfna pikír+xini.” rárñfpi nání wáyf mepa neri Mosesomí emá wáu wo nání pñni n+wirárigfñisixini. ²⁴ Moseso Gorixomí dñf n+wikwírorí nání rixa xwé niwarorí nerfna “Isipiyfya m+xf ináyomí xemiáiyá xewaxoyí mñnri+pa oépoyí.” wimónññinigini. ²⁵ “Sfá ámaéne xwíá tñyo n+weaarñwápi árñf imónñagi nání xe yayf rikikírfó nerñfñpimi dání oneáimeanri yarígfapi xe néra úimigini.” m+wimóní “Nioní amá Gorixoyáyf tñni kumix+náná uyñni wikárarígfapi nioni tñni nawíni oneaikár+poyí.” yaiwinññinigini. ²⁶ Xfomí Gorixo yayf n+wimorfná winfapi nání dñf re monñinigini, “Ámá Gorixo yeáyf neayim+xemeanfa nání uowárenapnfo nání peayf n+wianiro ayá wimop+ríapa nioní ení n+nirónáyf, Gorixo yayf n+nimorfná ninfapi amñpí ayá tñf Isipiyf anñyo wenñpimi seáyf e imónñf enagí nání ayf ananrini.” n+yaiwiri nání “Ámá Gorixoyáyo uyñni wikárarígfapi nioní tñni nawíni oneaikár+poyí.” yaiwinññinigini. ²⁷ O Gorixomí dñf n+wikwírorí nání Isipiyf anñyo pñni n+wiárimí unññinigini. M+xf ináyo xfomí wikf wónñfpi nání wáyf neri mú Gorixomí —O amá wí sñwí m+wñnarígforní. Omí sñwñññf n+wñniri nání xfomí wímeanfñpimi xwámamí n+wiri Isipiyf anñyo pñni n+wiárimí unññinigini. ²⁸ Axo Gorixomí dñf n+wikwírorí nání anñnajf p+pikimí emearñjo xegí Isireriyfya niaíwíyo ení m+pikipa oenri re urññinigini, “Sip+sipí miá n+pikiro ragí segí anñf fwiyo xópé n+yára úpoyí.” nurirfna aiwá sfá Anñnajo Neamúrago rñññfñi nání érowiápnññinigini.

²⁹ Isireriyf Gorixomí dñf n+wikwíroro nání ipí Ayfá Rñjo rñññwámí n+xeróná inígf m+dimidáni deawáraná xwíá yeáyf yikiarññenñf úagfa aiwí Isipiyf ení axfymí owaneyniri éyáyf

winiyá aí tñni iniigí emadírónariñiniginí. ³⁰ Isireriyá Gorixomi dññ nìwìkwíroro nánì o uríípi nero aní yoí Jerikoyí rñññpiyá sññ ákñáyo bíaríwámìni sáá wé wúúmì dññ waú apimí awí nímudímoayimáná enáná sññá ákñápí nìpìnì ìkwierónowiniginí. ³¹ Rexapí —Í iyí ede dánì warííí aní apimí dáníriní. —Í Gorixomi dññ nìwìkwírorí nánì Isireriyá aní apimí sññwí wñáraníri bííwaúmì yayí tñni nìpemeámì úagí nánì Isireriyá ámá uyínií yarííáyo nìpìkiróná imì mìpìkigíawixìni.

³² Agwí ámì bì pìpì nìrìrì eámíini? Ámá rowa, Gidiono tñni Barako tñni Samisono tñni Jepitao tñni Depito tñni Samuero tñni wíá rókiamoagíáwa tñni ámá awa egíápí nánì repiyí nìseaiéra nurííná sáá neaórìpaxíriní. ³³ Ámá ayí Gorixomi dññ nìwìkwíroro nánì ámá míkí bì bimì xopírárí wiro wé róniní imóninípi ero Gorixó wigí símìmaníyo dánì “Saní searápimíárini.” uríípi wímearí Gorixoyá dññ tñni pusí sayí raioníyí rñññño maní upírorí ³⁴ ríá xwé naríñírimì iniigíyóniní ananì xopírárí emero ámá kirá tñni pìkianíri yarííáyo éf nurakínarimì uro mígí nimónimáná ámì ení sññ eániní ínìro mìxí inìpííá nánì ení ríá yíkiro émá sññiní wínarííá bì bimì mìxí xíadowáiro ³⁵ apíxí wigí ámá Gorixoyá dññ tñni xwárípáyo dánì wíápínimeááná yayí tñni ámì umímìnìro egíawixìni. E nerí aí Gorixomi dññ wìkwíroarííá wíyo ámá wa íá nìxero gwí nìjiro Gorixomi ríwí umópoyiníri nímépea nuro “Gorixomi ríwí umóánáyí, nene gwíyo dánì seaikweawáraníwini. E mepa neríináyí, nìseamépea núwasáná nìseapíkianíwini.” urííá aí ámì xwárípáyo dánì nìwíápínimearííá dññ nìyímíní imóninípi meáwanígníri nánì ayí uríípi aríá mìwígíawixìni. ³⁶ Gorixomi dññ wìkwíroarííá ámì wíyo ikayíwí umearíro wíyo iwaní ragí pííí uyíkímí ero wíyo seníá tñni gwí jiro wíyo gwí aníyo ñwiráiro ³⁷⁻³⁸ wíyo sññá tñni pìkiro wíyo só tñni áwiní e sító díyero wíyo “Ení eánííáyíífaní?” nìrìrì iwamíó wíwapíyiro wíyo kirá tñni pìkiro wigíawixìni. Ámì wíyo ámá wí —Ayí sipí ámá imóniníagíá nánì ámá Gorixomi dññ wìkwíroarííá ayí tñni nìkumíxìnìri ñweapaxí mimónííáyíífaní. Ayí xeaniní wíkaríro uyínií umépero yarííá ayí díwí ikeamónìro memé wará tñni sipísipí wará tñni rapírapí nánì wayíá yínìro ámá dññ maníimí aní kwírónìmero díwíni eníimí nemero sññá sirííkiyo nìpáwiro ñwearo xwáríñwíyo nìpáwiro ñwearo egíawixìni. ³⁹ Ámá ayí nñni Gorixomi dññ nìwìkwíroro nánì o “Mímìwíároarííáyíífaní?” wíaiwíáriní enagí aí o wigí símìmaníyo dánì “Nìseaimíárini.” uríípi mìwímeaniniginí. ⁴⁰ Ayí rìpi nánìriní. Eníiná nene nánì Gorixó dññ re neñwiperí yaiwíáriniginí, “Ámá ayí nánì seáyí e imóniní bì wíimiginí.” yaiwíáriní enagí nánì apí ámá nioní nìra weapíáyo sññ mìwímeaniniginí. Ayí wigípi Gorixó “Gí ámá wé rónííá apí imóníírixìni.” yaiwíárinípi tñni xìxení imónipííá nánì maríáí, ayí tñni nene tñni nawíní imónaníwá nánì ayo xámì mìwímeaniniginí.

12

“Gorixó síyikí nearearííá Jisasomi sññwí wímaxídípoi.” urííñí nánìriní.

¹ Ayínánì nene pí yaníwini? Ámá “Gorixomi dññ nìwìkwírorííá e epaxíífaní?” oyaiwípoyiníri síwániní nìneainíri neaiwapíyarííá ayí

obaxí ayá wí midimídání wiárf wiárf neadéronagfa nání pí yanfwiní? Sa rípiní oyaneyí. Amípi níní upupígf neaikáraríñpí píní wiárrane negí fwí siní mé ípeaaríñwápi píní wiárrane nemána Gorixo apí e imóníírixíní wimónaríñpí imónanfwa nání amá yamíyamúrónígf inarígfápa nene ení omí nixídíranená ení neánirane axípi e oyaneyí. ² E neranéná Jisasomí —O nene Gorixomí dñf wíkwíroanfwa nání imóníñpí mfkí ikirí wé roárrí enjoríní. O dñf nífá rfwíyo winínfápi nímeáwinígíní níyekwíroárróná wífápmí xwámámí níwírí ayá winípxf wíkarfápi nání paimímí enjoríní. Níwíápnímeámáná amí Gorixo tñí xixení nimóníí míxf ináyf síá íkwianwí o éf ñweañfnamí wé náumíní éf ñweañoríní. Omí sñwí owínaxídaneyí. ³ Ayá sípí seaimíxírí ení samíñf seawerí mepa enfa nání fwí yarígfáyf sípí ayá wí wíkarfagfa aí xwámámí winjo —Ayf Jisaso nání raríñíní. O nání píráñíñf dñf mópoyí. ⁴ Seyíné fwí yarígfáyf seaikárarígfápi xwámámí níwia núfasáná aiwí segí wí siní míseapíkígfárríní. ⁵ Nene niaíwene náníñf Bíkwíyo ení rírémixí níní eáníñf rípi seyíné ríxa arfá ikeamogfárríní, “Gf niaíwoxíní, Ámíná Gorixo síyikí ríreaaríñpí nání peayf míwianípaní. Píráñíñf simíximíní nání míxf ríránýf, ayá sípí mísimíxípaní. ⁶ Ayf rípi nánírríní. Amá Ámínáo ‘Gf niaíwírfaní?’ níyaiwírí dñf síxf uyaríñfyo síyikí urearí síkwfá earí yaríñf enagí nání raríñíní.” Bíkwíyo e níríní eáníñf seyíné ríxa peá mogfá enagí nání raríñíní. ⁷ Seyíné Gorixo xeaníñf seaiméaaríñpímí dání xe síyikí neareanírí ríxa xwámámí níwíera waríño. Niaíwí xano síyikí murearíñf wo rimóníní? Oweoi, mímóníní. Ayínání xano xegí niaíwíyo wiaríñfpa Gorixo ení axípi e seaiaríní. ⁸ E nerí aí Gorixo xegí niaíwí níyoní síyikí ureaaríñf enagí nání seyíné síyikí míseareapa nerfányf, xegí niaíwífné mímóní sa óf e dñf niaíwífnéníñf imóníño. ⁹ Rípi nání ení dñf mópoyí. Nene síní niaíwí enjáná negí xwfá tfo dñf ápowa síyikí neareagf aiwí wé íkwianwíyo uñwiráragwárríní. Nene e neranéná nanf nerí aiwí re ríseaimónaríní, “Ápo Gorixomí —Dñf tñf imóníñf nípiní imíxíño, ayf oríní. Omí ínímí wurfínípxfmaní.” ríseaimónaríní? Oweoi, añípxf ínímí wurfínípxf enagí nání e nerane dñf níyimíñf tñjwaéne oimónaneyí. ¹⁰ Ayf rípi nánírríní. Nene síní niaíwí enjáná xwfá tfo dñf ápowa añíñf marfái, síyikí ná bíníñf nínearearíná “E níwíríná ayf nanf imóníñpí wíwapíyaríñwíní.” wimónaríñpí neareagfa aiwí Gorixo síyikí nínearearíná síyikwí míníñf xfo imóníñpí nene ení imónanfwa nání arírá owimíní nearearíñfíní. ¹¹ Gíyí gíyí nanf oimónípoynírrí síyikí nurearí síní e wiaríná yayf míwiní dñf sípíní wiaríñfíní. E nerí aí síyikí nurearíñfímí dání yayf wí numéra nútsáná wáríñfíní náníñf níwerí wé róníñf ero níwayíróntro ñwearo epaxfíní.

Eríí níwíríná uríñfpi nánírríní.

¹² Ayínání segí wé imíñf míxíweníyí amí rfá símíxíro síkwí xómíñf íkwfó seaiaríñfí amí írú pfmíxiníro nemána ení neáníro Gorixomí xfdíírixíní. ¹³ Segí xómíñf xewfímíní ñweañf muyfínípa nerí amí nanf oimónírrí óf símf íníñfímí úfírxíní. ¹⁴ Amá níní tñí míxf míní aríge píráñíñf menaníréwíníro añíñf míní ero síyikwí míníñf Gorixo “Amá nioníyáyf e imóníírixíní.” wimónaríñfpi —Apí

neaiinjápi nání ríninjápi maríái, xwiyá xegí bi nání éwapnarigá xixegíní imóninjápi inígí waxfninjé xe oneamáronrí síjwí m+wínpaní. Ayí rípi nániríní. Gorixo ayá nínearím+xírí neaiinjápi dání dínj síxí níníranénáyí, nanj neaim+xípaxí imóninjápi xídarínjwíní. Nanjwí nání njwí ikaxíyo “Rípi njwáxíní. Rípi ananíríní.” ríninjápi dání wí dínj síxí neainípxaxí meníní. Ayínání áamá xámí “Njwí ikaxí ríninjápi apimí oxídímíní.” niyaiwiro xídígíáyí api nanj wí wim+xínjmaní.

“Rídiyowá nání wayá Gorixo wimónarínj rípi éfríxíní.” urínj nániríní.

¹⁰ Nene íráf onínjwá Jisasí Kiraiso rídiyowáninjé neaiinjáwá ténjwaéneríní. Rídiyowá Jisaso inínjpi —Api dínj níwíkwírorínjpi dání ananíninjé nínírane nanj imónarínjwápiríní. Api áamá síní seníá anj ríkaríninjwámí dání yagíapimí xídarígíáyí bí nípaxí meníní.

¹¹ Rípi nání dínj mópoyí. Apaxípa imónígíá xwéowa xwiogwí o omí íwí none téní negí áamá téní yarínjwápi Gorixo yokwarímí oneaiinírí nanjwí nípikímáná ragí púpi nímeámí awawá njwáí ríninjáwámí nípáwiro wíwíá neaáíro aiwí nanjwí náó áamá njweagíe bíaníríwámíní ríá ikeáárarígíáríní. ¹² Ayínání Jisaso ení xegí áamá agwí axíyónínjé mínígíáyo xíó nípéríná ragí púpimí dání síyikwí mínínjé Gorixo e imónífríxínírí wimónarínjpi wimíxímínírí nání ákínjá íwí e bíaníríwámí dání ríninjé meanínigíní. ¹³ Ayínání nene áamá síní “Njwí ikaxíyo ‘Api njwáxíní. Api ananíríní.’ ríninjápi oxídaneyí.” rarígíáyí njweagíe píní níwíárímí o ténj e nání nurane dínj “Xíomí ayá wíayígíápa nene ení neaiaríná ayí ananíríní.” oyaiwianeyí. ¹⁴ Ayí rípi nání seararínjíní. Anj bí xwíá tíyo nene anínj íníná njweánwá nání mimónínjagí aí anj anjnamí ríwíyo imónínfápi nene njweáwanígínírí dínj níwikwímorane yarínjwá enjagí nání rarínjíní. ¹⁵ Ayínání Jisaso neaiinjápi dání Goríxomí rídiyowá nání wayá yayíní uméwanígíní. Negí maníyo dání áamá wíyo pí pí nuríríná oníní negí Ámínáoríníninjé nurírane waropáí wíwanígíní. ¹⁶ Gorixo áamá xíoyáyí wíníyo nanjíní wíiro díwí ikeamónígíáyo amípí bí míní wíro yarínjagía níwínírná yayí wínarínjé enjagí nání seyíné api nání aríá míkíeamó nero éfríxíní. E neróná rídiyowá nání wayá Goríxo wimónarínjpi yarínjagía nání rarínjíní.

¹⁷ Segí ámíná seyíné Jisasomí píranínjé xídífríxínírí seaipenweaarígíawámí —Awa Goríxo yarínjé imímí wíáná níseaipenwearíná egíápi nání “Ayí api nání enjwáírní. Api nání enjwáírní.” urípírfáwaríní. Awamí aríá níwíro ínímí yeáyí wurífríxíní. Seyíné píranínjé aríá níwíro ínímí níwúríníronáyí, awa níseaipenwearóná wígí dínj ríá muxé dínj yayí niyaiwíro seaipenwearífríáríní. Seyíné e mepa nerónáyí, nanj imóninjápi wí seaimíxínfá meníní.

¹⁸ Amípí none neranéná píranínjé íá níyamíxínírí éwanígínírí nerane nání re neaimónaríní, “Goríxoyá síjwíyo dání píranínjé wé rónínjépní néra warínjwíní.” neaimónarínjagí nání seyíné none nání Goríxomí xwiyá rírímí wípoyí. ¹⁹ Nioní pírfí nírakiarínjépi anípa imónáná seyíné tífámíní anjíní bímfá nání Goríxomí ríxínjé ayá wí urífríxínírí dírfí seaiarínjíní.

Goríxomí nuríríná urínjpi nániríní.

Payí Jemiso eanínarini.

Payí rina ámá Jisasomi dñí wíkwíroarigfáyo mîxí uxídwárarinjagfa nání ami ami numiamoro wí ení nimóniro aní apí apimí urínigfáyí nání Jemiso eanínarini. Xewaninjo nání áwaní píraninjí mîríninjí enjagi aí “Jisasomi xogwáo, Jemiso yí ríninjoríani?” wíaiwiarinjwáorini. Jisasoyá siyikí imónigfá Jerusaremí ñweagfáyo wipenweagfá seáyí e imóninorini (Wáf wurímeiarigfáwa 15:13, 21:18). Jisaso ríxa anínami nípeyimáná xwiogwí ríxa obaxí onímiápi nípwémáná enáná Jono ámá wí “Jisasomi dñí wíkwíroarinjwini.” níriro aí omí píraninjí nuxídiríná epaxípi tñní xixeni mé yarigfápi nání arfá níwirí nání ayí re oyaiwípoyínirí “Jisasomi píraninjí níxídiríná epaxípi, ayí ripíríani? Ripíríani?” oyaiwípoyínirí payí rina nírirí eaníniginí.

¹ Jemisoní —Nioní Goríxomi tñní Jisasi Kiraisomi tñní xináíníninjí nimónirí omínjé wíiarínjá wonínini. Nioní payí rina gí ámá Jisasomi dñí wíkwíroarigfáyíné nání —Seyíné gwí bí bí wé wúkaú síkwí waú apíyíné wí ení nimóniro ñweagfáyínériní. Ayíné nání payí rina nearí yayí seawárenaparínjiní.

“Iwamíó neaíwapíyarigfápi ení neaeámíxipaxírini.” urínjé nánirini.

²⁻³ Gí nírxímeáyíné, seyíné ríxa níjfé rípi imóninjoí. Jisasomi dñí níwíkwíroróná ení neáníro rífa xídarínjorínirí iwamíó seaíwapíyífápimí xwámámí níwiéra nurónáyí, xeanínjé rífa tñnjé ríwíyo seaímeanfápimí ení xwámámí wípaxí imónípíríarini. Seyíné níjfé e imóninjagfa nání xeanínjé xixegíní seaímeááná kíkímí mimóní “Dñí nífé neainínfápi nání rífa neaímeaarini?” yaiwíríxini. ⁴ Ámá xeanínjé wíkararigfápimí xwámámí níwiéra núfasáná imónipaxí imóninjépi seyíné ení axípi imónípírífa nání xwámámí níwiéra úfírxini. E neróná Goríxo gí ámá e imónírxínirí wimóninjépi bí mímúró nípiní píraninjé níyipáromíniróná wé roárinigfáyíné xixeni e imónípíríarini.

“Dñí émf saímí mímoiní.” níseaimóniríná Goríxomi ríxinjé uríírxini.” urínjé nánirini.

⁵ Sini dñí nípíkwini émf saímí mímoinjé go go “Xeanínjé nímeaarínjépi, ayí apí nání rífa nímeaarini?” míyaiwipa nerfínáyí, xewaninjo Goríxoyá dñí tñní dñí émf saímí e mopaxí oimónimínirí omí ríxinjé uríwíniginí. Goríxo ámá níyoní yaní níwiríná símf tñní míwí yaní ewaní nimónirí xwéni mîni wíarinjo enjagi nání ananí ríxinjé uríwíniginí. ⁶ E seararinjagi aí ríxinjé nurírná dñí bí biaú nímorí “Goríxo aga nepa níniapínirífeninjoí? Míniapípa enífeninjoí?” míyaiwí aga xixeni dñí níwíkwírómáná “Nepa xixeni níapípaxorini.” níyaiwirí ríxinjé uríwíniginí. Ámá dñí bí biaú moarínjé go go rawírawáyo imeamíkwí nerfíná imínjé níxemi urí níxemi bírí yarínjépininjé imóninjagi nání ⁷ ámá óninjé imónigfáyí bí re míyaiwipa éfírxini, “Goríxomi ríxinjé uráná o ananí níniapíninjoí.” míyaiwipa éfírxini. ⁸ Ámá ayí dñí nímoróná ná bíni mamó dñí náíroayirí nero moro amípi ení neróná “E oemini.” yaiwífápiní mé xegí bí xegí bí ero yarigfáyí enjagi nání e míyaiwipa éfírxini.

Ámá d́wí ikeamóniǵáyí t́nì amípí mímúróniǵáyí t́nì apiaú nánirínì.

⁹ Segí séríxímeá d́wí ikeamóniǵáyí re nìyaiwiro ḿnǎ śnǎ meaḱnǎf́rìxínì, “Nionì Jisaso neaiinǎpimi d́nì Gorìxo seáyí e nimìxìḡoniránì?” nìyaiwiro ḿnǎ śnǎ meaḱnǎf́rìxínì. ¹⁰ E nerì aì séríxímeá amípí wí mímúróniǵáyí re nìyaiwiro ḿnǎ śnǎ meaḱnǎf́rìxínì, “Nionì Gorìxoyá sḡwǎyo d́nì sa ikwiárinǎḡoniránì?” nìyaiwiro ḿnǎ śnǎ meaḱnǎf́rìxínì. Ará siyí piyí nerì piéroarǎḡpa ayí enì anǎḡ mḡweá axǎpì apaxí mé pepǎrǎḡ enǎḡ nánì rarǎḡnì. ¹¹ Seyíné nijǎrínì. Sogwí xaiwí nìwepǎnǎrì nanǎrǎnà ará yeáyí yikiáraná xegí siyǎpì piyí nerì nìpiérinowirǎnà xámì awiaxí imónǎḡpì sìnì mimóní xwǎrǎ inarǎḡrínì. Ámá amípí wí mímúróniǵáyí enì “E nerǎnà amì bì t́nì bì t́nì nímeapaxǎrínì.” yaiwiarǎḡǎpì sìnì nìxǎda nuróná sìnì mé nero axǎpì e pepǎrǎrínì.

Íwí oépayinǎrì wímeaarǎḡpì nánì urǎḡ nánirínì.

¹² Ámá Gorìxomì xǎdarǎḡǎḡa nánì xeanǎḡ wímeaarǎḡ nǎpimínì xwámámí nìwiéra núfasáná enǎnà Gorìxo yayí nìwimorì dḡḡ nìyimǎḡ imónǎḡpì —Apì nánì nǎrǎrǎnà “Ámá nionì dḡḡ sǎxí nìyarǎḡǎ ḡyí ḡyó minì wimǎrínì.” rǎnǎḡpǎrínì. Yayí nìwimorǎnà dḡḡ nìyimǎḡ apì sǎxí umímonǎ enǎḡ nánì ámá xeanǎḡ wíwǎyo xwámámí yarǎḡǎḡ Gorìxoyá dḡḡ t́nì yayí wipaxǎyǎrínì. ¹³ Ámá xeanǎḡ wímeaarǎnà re mǎrǎpa éfǎrǎxínì, “Gorìxo nionì f́wí oenǎrì xeanǎḡ apì níwapǎyǎrínì.” mǎrǎpa éfǎrǎxínì. Ayí rǎpì nánirínì. Gorìxo ámá wí xǎomì f́wí oenǎrì wíwapǎyipaxí mimónǎḡorínì. Xǎo enì ámáyo f́wí oépayinǎrì wíwapǎyarǎḡomanì. ¹⁴ Oweoi, nene newanǎḡene wine wine pípì nánì nìneaimónǎrǎnà f́eapá nìneainǎḡpimi d́nì f́wí oépayinǎrì nearǎpeaarǎḡrínì. ¹⁵ Apǎxí niaíwí agwí nerì xǎrarǎḡǎpa f́eapá neainarǎḡpì niaíwí agwǎnǎḡ nerì f́wí ayí niaíwǎnǎḡ xǎrarǎḡwǎrínì. f́wí ayí niaíwǎnǎḡ nìxǎrǎmǎnà niaíwí xwé iwiaroarǎḡpa f́wí yǎrǎwǎpimi d́nì nǎperane anǎnarǎḡwǎrínì. ¹⁶ Gí nǎrǎxǎmeáyǎné, dḡḡ sǎxí seayǎḡǎyǎné, nionì re searǎpì, “Seyíné f́wí oépayinǎrì seaiwapǎyarǎḡpì pípimi d́nì marǎá, apimi d́nì seaiwapǎyarǎḡrínì.” searǎpì pǎnì nìwiáro yapí méwapǎnǎpanì. ¹⁷ Pí pí nanǎ imónǎḡpǎrǎnì, pí pí awiaxí imónǎḡpǎrǎnì, ḡimì d́nì marǎá, anǎnamì d́nì nì neaiméaarǎḡrínì. Apo Gorìxo —O pí pí anǎnamì wǎ onarǎḡpì nánì mǎkǎ iḡḡorínì. Sogwí onapámǎḡ nǎnǎrǎnà sepǎ imónǎrì rǎpǎwí imónǎrì yarǎḡǎpa nimónǎrì amì xegí bì imónǎrì xegí bì imónǎrì yarǎḡomanì. Onì amípí awiaxí imónǎḡpì anǎpá neaiaparǎḡrínì. ¹⁸ Amípí o imǎxǎḡpì nǎpimínì d́nì ná bìnì ayí nene aiwá nìwǎkwǎnì minǎḡnǎḡ oimónǎḡpayinǎrì xewanǎḡo “E émǎḡnì.” wimónǎḡpimi nìxǎdǎnǎrì oyá xwǎyǎ nēpa imónǎḡpimi d́nì nene neaemeanǎrínì.

“Xwǎyǎpì xǎxenì arǎ nìwiro neróná rǎpì rǎpì yarǎḡǎrínì.” urǎḡ nánirínì.

¹⁹ Gí nǎrǎxǎmeáyǎné, dḡḡ sǎxí seayǎḡǎyǎné, apì nǎpínì nionì searǎpì seyíné rǎxa nijǎ imónǎḡǎḡa aiwí rǎpì osearǎmínì. Arǎ owianeyinǎro sḡwǎ nanǎro aì apaxí mé nìwiápnǎmearo xwǎyǎ mǎrǎpanì. Wikí enì anǎnì mónǎpanì. ²⁰ Ámá wikí nónǎro neróná wé rónǎḡ Gorìxo wimónarǎḡpì t́nì xǎxenì mǎyǎrarǎḡǎ enǎḡ nánì

rariñini. ²¹ Ayinani segí íwí sini yayarigápi —Bi nani “Onimiáriní.” yaiwiarinagfa aiwi nipiñi piaxinñi seaeánarinpiñi. Api nipiñi emi mímeámí nero seáyí e mimónipa neróna xwiýá áma aiwá íwá urarigápa segí xwioxíyo Gorixo íwíánñi seauraripimi —Xwiýá api seæríkiemeapaxí imóninpiñi. Apimi nimimñiro “Píranñi oxídimini.” yaiwírinxini. ²² Yapí néwapñiro “Xwiýá api aráni niwiranéna apáni yarinwini.” miyaiwí “Api pí pí rinñipi tñi xixeni oxídaneyi.” niyaiwiro xixeni e érixini. ²³ Ayí rípi nani seararini. Áma xwiýápi arfa niwiro ai xixeni méfáyí, ayí áma xixíeáyo gí sñimañí arige rfa imóninri sñwí onimiápi ainenfo yapi imóninjo. ²⁴ Xegí sñimañíyo xixíeá tñi sñwí nainenimi numána apaxí mé “Gí sñimañí e rfa imónini?” yaiwípi nani arfa ikeamoarñorini. ²⁵ E nerí ai áma ñwí ikaxí awiaxí imóninpiñi —Api íwí yarinwápi dani gwñinñi neayarinñipi neaikweawáripaxí imóninpiñi. Áma apimi anñi sñwí agwí niwñiro xídarigáýí óññi wí mimóninjo. Arfa niwiróna dññi arfa mikeamó pí pí rinñipi tñi xixeni ni xídro yarfna Gorixoyá dññi tñni yayí winipaxí imóninpiñi wímeanfáriní. ²⁶ Áma wo xegí mañíyo dani nisanri miripa nerí ai “Nioní Gorixomi píranñi ni xídiri yarinñoniní.” niyaiwinirñáyí, xewaninjo yapí éwapñariní. Xewaninjo “Gorixomi píranñi ni xídiri yarinñini.” niyaiwiniri yarinñipi eni ráñinñi imónini. ²⁷ Áma negí ápo Gorixo “Ayí siyikwí miní egfáyí nioní píranñi ni xídarinjo.” waiwiarinñiyí rípi yarigfáriní. Uyípeayí ikeamónarinagfa niwñiróna aríra wiro apíxí aníwa ikeamónarinagfa niwñiróna aríra wiro ayá udunipaxí áma Gorixomi ni xídarigáýí yarigfápi nene eni xe oneaxímeaniri miyaiwipa ero yarigfáriní.

2

“Wíyo wé ikwianwíyo uñwiráñiro wíyo paimimí wiro mepani.” urinñi nánirini.

¹ Gí nri xímeáyíné, seyíné negí Áminá Jisasi Kiraisomi —O Gorixo nikñinri ñweañipi tñni xixeni nimóniri ñweañorini. Omi dññi niwíkwíroróna seáyí e imónigfáyo wé ikwianwíyo uñwiráñiro sipí imónigfáyo paimimí wiro mepa érixini. ² Ayí rípi seararini. Seyíné Gorixomi yayí wianiro nani awí eánigíe áma wáu —Wífo amípi wí mímúroninñorini. Rapírapí awiaxí niyíniri wé ramaxí sñá gorí tñni imixinñiwá íkíkí ninimána íwiapforini. Wífo amípi mayí sa ikwiárinñi imóninñorini. Rapírapí kíyí óf miní yárinjú niyínimána íwiapforini. ³ Awáú íwiapána seyíné rapírapí awiaxí yinñomi ayá tñni yayí niwiro “Sñimí re ikwianwí nañi imóninñi rinamí ñweaí.” uríro amípi mayí sa ikwiárinñi imóninñomi “Xwíá yáni jferaní, negí síkwí tññi reraní, ñweaí.” uríro nerónáyí, ⁴ “Apimi dani meyíronipa yarinwini.” ríseaimónariní? Oweoi, sewaninñiyíné ríxa neyíroniro “Wiene seáyí e imóniri wiene sipí imóniri enwini.” niyaiwiróna áma opisí aníyo dani xwírxí yarfna eyíroarigfáwa dññi inimi ni kwíronimána eyíronarñowa. ⁵ Gí nri xímeáyíné, dññi síxí seayináyíné, arfa nípoyí. Gorixo áma xfoyá imónirixinri ía niyamixirína áma xwíá tfoyo dññi niyíyá sñwíyo dani áma amípi mayí sa ikwiárinñi imónigfáyí dññi niwíkwírorinñipi dani amípi Jisaso neaiñipi wí mímúronigfáyí imóniprífa nani ía

muyamixipa enjirani? Ayí xegí xwioxíyo —E áamá xfomi dñí síxí uyarigíáyo “Nñweapírfáriní.” urñerini. E ñweáfrixiniri íá muyamixipa enjirani? ⁶ Seyíné e neróná áamá sa ikwiárinigíáyo ayá wimoarigíáriní. Áamá xeanñí niseaikáiro xwirixí oumeaneyiníro enjí nápemí nuro opisí añí tñí e seawárarigíáyí giyíriní? Ayí áamá amípí xwíá re weñípi wí mímúronigíáyí menirani? ⁷ Ayí eni yofí nanjí seyíné Kiraisomí xfdarñagíá nání seanwirárinñípiimi ikayíwí mumarípa yarigíáraní? ⁸ Seyíné ñwí ikaxí negí mǎxí ináyí Jisaso nearñí Bikwíyo re nñriniri eánñí rípi, “Jñwanñoxi nání dñí sípí inarñípa áamá síñwí winíí giyí giyo eni axípi wírixini.” nñriniri eánñí apí xixeni nixfdíronáyí, nanjí yarñjoí. ⁹ E nseariri aí seyíné áamá seáyí e imónigíáyo píranñí umero sípí imónigíáyo paimímí wiwo nerónáyí, íwí nero ñwí ikaxí rññípi wiaikiarigíáyíné enagíá nání apimí dání xwíyíá meárinipaxíriní. ¹⁰ Ayí rípi nánirini. Áamá ñwí ikaxí rññípi nípimíní píranñí oxfdimíniri nemáná ná bimíní nñwiaikírnáyí, xwíyíá áamá ñwí ikaxí nípimíní wiaikíáyí meárinípa axípi e meárinipaxíriní. ¹¹ Ayí rípi nání seararñini. Bkwíyo ñwí ikaxí re nñriniri eánñí rípi, “Meánigíáyíné íwí minípaní.” rñjo, ayí ñwí ikaxí “Nñwiápínimearí áamá mípikipaní.” eni rññigíni. Seyíné meánigíáyí tñí íwí minípa nero aí nñwiápínimearo áamá nípikírnáyí, ñwí ikaxí rññípi wiaikíáyíné imónñagíá nání rarññini. ¹² Ayínání pí pí seyíné nerónáraní, nñrónáraní, re nñyaiwiro dñí tñí éfrixini, “Ñwí ikaxí rññípi —Apí íwí yarñwápimí dání gwíññí neayárinñípi neaikweawáripaxí imónñípirini. Ñwí ikaxí rññípi apimí dání Gorixoxo eyeyírómí neainfáriní.” nñyaiwiro dñí tñí éfrixini. ¹³ O áamáyo eyeyírómí nñwiríná áamá wigí wíyo ayá murímíxí wiarigíáyo xfo eni ayo ayá murímíxí xixeni xwíyíá umeáriníá enagí nání rarññini. E nerí aí wigí winíyo ayá nurímíxíri wiarigíáyo xfo eni ayo ayá urímíxáná apimí dání xixeni roayíronípirfáriní.

Áamáyo arírá mñwípa neróná “Gorixomí dñí wíkwíronñwini.” rñnarigíáyí nání urññí nánirini.

¹⁴ Gí nñrixímeáyíné, áamá go go wíyo arírá bí mñwí “Gorixomí dñí wíkwíronñini.” nñrinírnáyí, o “Dñí wíkwíronñini.” rñnarñípi surfímá imónini. “O áamá nání dñí sípí mñwiní ‘Gorixomí dñí wíkwíronñini.’ rarññípiimi dánini erfkiemeánipaxíriní.” rñseaimónarini? Oweoi. ¹⁵ Segí séríxímeá wo ámí wo iyíá nánirani, aiwá sía ayimí nññípi nánirani, dñwí ikeamónarñagí nñwínírná ¹⁶ amípí xfo dñwí ikeamónarñípi bí mñni mñwí re nurírnáyí, “Joxí ‘Nñwayíroníri onñweani.’ nímónarini. Joxí nurí ríá rísínini nání iyíá pániri agwí ímí rñyini nání aiwá nñri ei.” nurírnáyí, “Amípí xfo dñwí ikeamónarñípi nání xwíyíá e uríápi ananí arírá wipaxíriní.” rñseaimónarini? Oweoi, ráññí imónñípi nñri urarini. ¹⁷ “Gorixomí dñí wíkwíronñini.” rarññípi eni axípi imónini. Áamáyo arírá mñwí sa apini nñrínáyí, dñí wíkwíroarñí apí ríxa íkwíkwí yini. ¹⁸ E nerí aí áamá wo re nñrínfáriní, “Áamá wí Gorixomí dñí nñwíkwíroríná áamáyo arírá wiarñagíá aiwí nioní áamáyo arírá mñwí Gorixomí dñí nñwíkwíroríná ‘Ayí ananirini.’ nímónarini.” Áamá wo e nñrínfá enagí aí nioní omí re urímífáriní, “Joxí áamáyo arírá mñwí ‘Gorixomí dñí

wikwíronjini.’ rariñjipi nioni ‘O nepa dñj wikwíroni.’ siaiwimi nani arige níwapiyáná ‘Neparini.’ yaiwimíni?’ nuriri ámi re urimfáriní, “Joxi ‘O “Gorixomi dñj wikwíronjini.” rariñjipi neparini.’ niaiwiri nani ámayo arirá wiarñjipimi dani síwapiyáná ‘O nepa dñj wikwíroni.’ niaiwiríni.” nuriri¹⁹ re urimfáriní, “Joxi dñj re niyaiwiri ikwíronjini, ‘Nwá imónijo, ayí ná woni Gorixorini.’ Joxi dñj e niyaiwiri níkwírorfná nanj yarñjagí aiwi rípi nani eni dñj rímonjini? Imóyí eni dñj axípi niyaiwiro níkwíroro aí Gorixo ríá ikeaaríná enagí nani enj óf ikárinarigfáriní.” nuriri²⁰ re urimfáriní, “Majímají ikárinarñj roxini, ámayo arirá m’wí ‘Gorixomi dñj wikwíronjini.’ rariñjipi ‘Surímá ríá imónini?’ miyaiwipaxoxíraní?²¹ Eníná negí arío Ebirfamo sekaxí Gorixo urípi tñi xixeni xegí xewaxo Aisako síjá iráf noga peyinije dani ridiyowá eminiri yarfná Gorixo o e éfpimi dani ‘Wé rónijorini.’ miráripa renjigíni?²² Ayinani nene dñj re yaiwipaxíriní, ‘Ebirfamo Gorixomi dñj níkwírorfná dñjini wikwíronjimaní. Gorixo urñjipi xixeni nerfná wikwíronj enagí nani dñj o wikwíronjipi xewanijo aríá níwiri enjipimi dani yóf imónijíriní.’ yaiwipaxíriní.²³ Rípi eni yaiwipaxíriní, ‘Negí arío e nerfná xío nani Bíkwyo re nírini eánijí rípi, ‘Ebirfamo Gorixomi dñj wikwíroagí nani ‘Wé rónijí imónijorini.’ yaiwinjigíni.’ nírini eánijípi xixeni imónijigíni. Ayinani Ebirfamo Gorixo tñi níkwírorfná emearñj woyí ragfáraní?’ yaiwiáripaxíriní.’ urimfáriní.²⁴ Agwi seyíne níjía re imónijoi, “Ámá ‘Nioni Gorixomi dñj wikwíronjini.’ rariñjipimi dani Gorixo ‘Wé rónijorini.’ rárarñjimaní. Xíomi dñj níkwírorfná xío wimónarñjipi yarñjipimi dani ‘Wé rónijorini.’ rárarñjirini.” Api nani seyíne ríxa níjía imónijoi.²⁵ Eníná iyí ede dani wagíá Rexapíyí riniñí —Í Josuao ámá waú añj apimi síjwí owínarñjipini uowárenapána nipemeámi nuri óf wíyo uowárinjirini. Í eni axípi Gorixomi dñj níkwírorfná e éfpimi dani Gorixoyá síjwíyo dani apíxí wé rónijí mimónipa renjigíni?²⁶ Ayinani re rípaaxíriní, “Ámá dñjipi síni síxí mínijáná waráo píyí enjpa ámá Gorixo e érxinirini wimónijípi mé dñjipini wikwíroarigfápi axípinñj níkwírorfná yini.” rípaaxíriní.

3

“Pí pí xwíyá rariñwápi nanjini ríwanigíni.” urñj nánirini.

¹ Gí nírxímeáyíne, Gorixo ámá wigí winíyo uréwapíyarigfáyo yarñj imími níwirfná awayini m’wí ení enagí nani segíyí wí obaxí ámayo ouréwapíyaneyiníro mimónipa érxiní.² Nineneni píranñj oyaneyiní éwáyí nóreámioarane sípini ikárinarñjwá aí ámá manjpa tñi nírirfná móreámioapa nerfnáyí, Gorixoyá síjwíyo dani ríxa wé rónijí imónijorini. Pí pí íwí íeapá winimínirini yarñjipi nani eni anani íá yamíxinarñjorini.³ Nene osí imaní ounirini nerfná yarñjwápi nani dñj omoaneyí. Ainíxí onimíá bí xegí manjyo síwí íkwírararñjwápi dani gíminí ge ounirini kímíxáná manjini marfáti, osí noni eni áminí warñjirini.⁴ Ai sípíxí eni xwé imónirini imñj enj eánijí nerfná níxemi uri yarñjagí aiwi omñj mearñjo “Áminí ounini.” níwimónirini pará onimíápi tñi aí áminí méáná áminí warñjirini.⁵ Negí manjyí eni axípi

imónini. Wará nírímíni nání onímiápi enagí aí apimí dání áamá “Seáyí e imónini apí epaxonirini.” níríro mǎxí meakíninarigfáriní.

Ai rǎá bí onímiápi mǎroárfagí aiwi íkǎá xwé bí nǐpini rǎá nowáripaxírini. ⁶ Negí manǎyí rǎániǎf weariniǎyírini. Sǐpí bí onímiá marǎái, ayá wí epaxírini. Negí warárimí wí e enagí aiwi wará nírímíni xwirǎá neaimixariniǎyírini. Rǎá negí manǎyo dání weariniǎpí —Apí pǐpimí dání marǎái, sa rǎá xwé Seteno wenǎárimí dání mǎróniniǎpírini. Apí amǐpí nene oníná dání néra yariniǎwápi rǎmimeniniǎwǎniniǎf neaeánariniǎf. ⁷ Ayí rǐpí searariniǎf. Xámí nanǎwǎ xǐxegíni ayí ayí, sǎraní, iniǎraní, agwǎáraní, iniǎgǎyo yariniǎyǎraní, áamá iwí oimóniri yapemixáná ayí iwí imónagírini. Agwí ení nene iwí oimóniri yapemixáná ananí iwí imónariniǎf enagí aí ⁸ áamá go nanǎwǎ sayí yapemixarigfápa xegí manǎf ení oyapemixiniǎmǎnirí nerǎná xǐxení e epaxí imónini? “Gí manǎf aniniǎf saminiǎf nǎwǎriri nǎra úimǎgini.” nǎyaiwirí aiwi wí e epaxí mimónini. Manǎyí sǐpí nání nerǎná kikiǎá bí yariniǎmaní. Sidiniǎf áamá pǎyí omǎmǎ yariniǎpí magwǎ ínini. ⁹ Manǎpá tǎni negí Ámíná imóniniǎf ápo xwéomí yayí wirane áamá xǎóniniǎf nimóniri ǎweáǎrǎxiniǎf neaimixǎene wǎniyo ikayǎwǎ urǎrane yariniǎwáriní. ¹⁰ Ayínání manǎf axǎpámí dání yayí wirane ikayǎwǎ urǎrane yariniǎwáriní. Gí nǎrǎxǎmeáyǎné, “Nene e neranéná ayí apánirini.” rǎseaimónarini? ¹¹ “Iniǎgǎ sǎmǎniǎf sirǎrǎkǎ axǎyimí dání nanǎf wú mearí pǎyanǎf eariniǎf wú mearí epaxírini.” rǎseaimónarini? ¹² Gí nǎrǎxǎmeáyǎné, “Íkǎá pikǎ wǎnamí dání sogwǎ oripǎf wepaxírini.” rǎseaimónarini? “Wainí uraxí wirímí dání íkǎá pikǎ sogwǎ wepaxírini.” rǎseaimónarini? “Iniǎgǎ sǎmǎniǎf iwamá tǎniǎf meariniǎf wúmi dání ámi iniǎgǎ nanǎf wepaxírini.” rǎseaimónarini?

Áamá dǎniǎf émǎf saímǎf Gorǎxo tǎniǎf dǎniǎf moarigǎyǎf yarigǎpí nání uriniǎf nánirini.

¹³ “Nioni dǎniǎf émǎf saímǎf morí nǎjǎá imóniri enǎonirini.” yaiwinarigǎfǎ gǎyǎf gǎyǎf nene “Ayí wigǎf yaiwinarigǎfǎf tǎniǎf xǐxení iyí rimóniniǎf?” waiwianǎwá nání woxǎniǎf woxǎniǎf nemerǎná awayiniǎf nimónimáná nanǎf ero dǎniǎf émǎf saímǎf nǎmómáná nanǎf ero yarigǎfǎpimí dání apí nene neaiwǎpǎyǎrǎxini. ¹⁴ E nerí aí segí xwioxǎyo dání wǎyo sǐpí dǎniǎf ayá wí rǎá tǎniǎf waiwiwo nioniniǎf seáyí e oimónimǎniri imǎmǎf wiwo nerónáyǎf, dǎniǎf xenǎwǎf e nǎmoróná seyǎné nepa imónigǎfǎf rǎfǎf nǎniro mǎxí mǎmeakínǎpa éfǎrǎxini. ¹⁵ Áamá wigǎf wǎniyo sǐpí e nǎwikáriróná “Dǎniǎf émǎf saímǎf nǎmorane yariniǎwǎni.” yaiwinarigǎfǎf, ayí anǎnamí ǎweanǎyá dǎniǎf dǎniǎf nǎyaiwiwo yarigǎfǎmaní. Dǎniǎf áamá Gorǎxomí mǎxǎdarigǎfǎyo dání imóniri áamá Gorǎxo nání dǎniǎf wí mǎmó wiwaniniǎfǎf nániniǎf mónarigǎfǎyo dání imóniri enǎpírini. Obǎyǎyáyo dání ení imóniri enǎpírini. ¹⁶ Ayí rǐpí nání searariniǎf. Áamá wigǎf wǎniyo sǐpí dǎniǎf waiwiwo nioniniǎf seáyí e oimónimǎniri imǎmǎf wimǎxiro yarigǎfǎf enánáyǎf, áamá pǎrániniǎf mǎǎweá uyǎniǎf nero sǐpí xǐxegíni néra warigǎfǎ enagí nání searariniǎf. ¹⁷ E nerí aí áamá dǎniǎf émǎf saímǎf anǎnamí dǎniǎf nǎmoro yarigǎfǎfǎf aga xegí bí imóniniǎfǎf nání ayí rǐpí yarigǎfǎfǎf. Xámí sǎyikwǎf míní ero wigǎf wǎniǎf tǎniǎf xepǎxepá mǎróní mepí tǎniro awayiniǎf yapeniniǎf imóniro wigǎf wǎniǎf xwǎyǎf uráná pǎrániniǎf arǎf nǎwiwo dǎniǎf yaikiroto wǎniyo wá bí onímiápi mǎwianǎf xwǎpǎf ayá wí nǎwianǎfǎf

íkʼá nanʼna sogwʼ obaxʼ wearinʼyʼf yapi nimóniro wínʼyo wiiro wínʼyo sʼmʼf sʼmʼf e mumé nero nanʼf ero sipí ero mepa ero yarigʼfárini. ¹⁸ Ámá wigʼf wínʼyʼf tʼni xepixepá mʼrónʼf mepí tʼnarigʼfáyʼf e yarigʼfápimi dánʼf ámá aiwá omiŋʼf ʼwʼfá néra warigʼfápa nerónáyʼf, wé róniŋʼf yarigʼfápi aiwá xwé pʼrʼpʼrʼf inarigʼfápiŋʼf imóninʼŋoi.

4

“Seyʼné sipípi nerʼná Gorixomi sʼmʼf tʼni wiarigʼfáyʼné imóninʼŋoi.” urinʼf nánirʼni.

¹ Segʼf mʼxʼf rʼniro mʼxʼf inʼro yarigʼfápi mʼkʼf piyo dánʼf inarigʼfárinʼf? “Api meapaxonirʼni.” niyaiwiro ʼeapá seainarigʼfápi —Api segʼf xwioxʼyo dánʼf seyʼné tʼni mʼxʼinʼŋʼf inarigʼfápirini. ʼeapá seainarigʼfápi mʼkʼf apimi dánʼf seyʼné segʼf wínʼyʼf tʼni mʼxʼf rʼniro mʼxʼf inʼro yarigʼfá menirani? ² Seyʼné amipí wí nánʼf “Omeámni.” niaseaimónirʼf aí meapaxʼ mimónipa nero nánʼf “Ámá opikímni.” yaiwiarigʼfárinʼf. Amipí bi siŋwʼf ʼwʼf niwʼwinirʼná mʼmeapaxʼ nimóniro nánʼf mʼxʼf nimepero mʼxʼf rʼnarigʼfárinʼf. Seyʼné “Pí nánʼf nene neaimónarigʼfápi mʼmeapa yarigʼfáwárinʼf?” mʼyaiwipani. Gorixomi rʼxʼinʼf muripa nero nánʼf mʼmeaarigʼfárinʼf. ³ E nerʼf aí segʼf seaimónarigʼfápi nánʼf Gorixomi rʼxʼinʼf nurirʼná diŋʼf nanʼf nixirʼmáná mé segʼf ʼeapá seainarigʼfápi oyaneyinʼf rʼxʼinʼf urarigʼfá enagʼf nánʼf Gorixo wí arʼfá xixeni ni seairʼf mʼseaiaparini. ⁴ Gorixomi píráninʼf diŋʼf mʼwʼkwʼropa neróná xʼdiro pʼni wiariro nero nánʼf ʼwʼfniŋʼf inarigʼfáyʼné, seyʼné niŋʼfá rʼpi sʼni mimónipa reŋoi, “Ámá Gorixomi mʼxʼdarigʼfáyʼf tʼni nawini nʼkumixinʼro emearigʼfáyʼf, ayʼ Gorixoyá sʼmʼf tʼni inarigʼfáyʼf wí imóninʼŋoi. Ayinani gʼyʼf gʼyʼf ‘Ámá Gorixomi mʼxʼdarigʼfáyʼf tʼni nʼkumixinʼmi oememni.’ niwimónirʼná wiwanigʼfáyʼf Gorixo tʼni sʼmʼf tʼni inarigʼfáyʼf imixinarinʼŋoi.” Seyʼné niŋʼfá api sʼni mimónipa reŋoi? ⁵ Seyʼné diŋʼf re riyaiwiarinʼŋoi, “Bikwʼyo re nʼrinirʼf eáninʼf rʼpi, ‘Gorixo xegʼf kwíyʼf negʼf xwioxʼyo sixʼf neayinʼfipimi píráninʼf susinʼf memearinʼfiri.’ Bikwʼyo e nʼrinirʼf eáninʼfpi surʼf má rinini.” riyaiwiarinʼŋoi? Oweoi, Gorixo xegʼf kwíyʼfpi ámá xʼfo tʼni sʼmʼf tʼni inarigʼfáyo wí wipaxʼf menagʼf nánʼf rarinʼf. ⁶ E ni seairʼf aí Gorixo ayá ni neawianirʼná xwapʼf ayá wí neawianarigʼfápi nánʼf Bikwʼyo re nʼrinirʼf eánini, “Wárixá imónarigʼfáyo Gorixo pʼrʼf rakiri ámá ‘Siʼyikwʼinʼf imóninʼwini.’ yaiwinarigʼfáyo wá wianirʼf yarigʼfárinʼf.” eáninʼŋagʼf nánʼf ⁷ Gorixomi sʼmanʼwʼyóninʼf yeáyʼf wurʼniro obo xórórʼf neainigʼfárinʼf xaiwʼf éf nʼroro o tʼni mʼxʼinʼŋʼf inʼro érixini. O tʼni mʼxʼinʼŋʼf inarʼná éf ni seani mi unʼfárinʼf. ⁸ Seyʼné Gorixo tʼfáminʼf úrixini. E nerʼf náyʼf, xʼfo eni seyʼné tʼfáminʼf binʼfárinʼf. Ámá ʼwʼf yarigʼfáyʼné, seyʼné “Arige nerʼf Gorixo tʼfáminʼf uminʼréini?” ni seaimónirʼná sikʼf wéyo xéninʼjáná okwʼrinʼmʼnirʼf igʼfá eánarigʼfápa axʼpi nero segʼf ʼwʼf yarigʼfápi eni okwʼrinʼmʼnirʼf igʼfá eánipoyi. Ámá diŋʼf bi biaú xirigʼfáyʼné, seyʼné “Arige nerʼf Gorixo tʼfáminʼf uminʼréini?” ni seaimónirʼná saxʼf sikʼf mayʼf oinirʼf yarigʼfápa segʼf xwioxʼyo eni diŋʼf sipípi tʼni nixirʼf yarigʼfápi api eni sʼni neainigʼfárinʼf saxʼf sikʼf mayʼf inarigʼfápinʼŋʼf imixinʼfipoyi. ⁹ Segʼf ʼwʼf yarigʼfápi nánʼf diŋʼf sipí ni seairʼf xwʼfá nimóniro ŋweapoyi. Ripʼfá seyʼné rarigʼfápi pʼni niwiarʼmáná segʼf ʼwʼf yarigʼfápi nánʼf ámxʼfá époyi. Diŋʼf nífá seainarigʼfápi pʼni niwiariro kipinʼf yinipoyi.

10 Gorixoyá sɨwɨyo dánɨ sɨyɨkwɨpiayɨnénɨɨɨ imixɨnɨpoyɨ. Seyɨné e éánáyɨ, o seamɨeyoanɨárɨnɨ.

“Sérixɨméáyo xwɨyɨfá numearɨpanɨ.” urɨɨɨfá nánɨrɨnɨ.

11 Gɨ nɨrɨxɨméáyɨné, seyɨné xwɨyɨfápai mɨɨwɨrárɨnɨpa éfɨrɨxɨnɨ. Ayɨ rɨpɨ nánɨrɨnɨ. Ámá gɨyɨfá gɨyɨfá xexɨrɨméáyo xwɨyɨfápai nɨɨwɨrárɨrónáranɨ, xwɨyɨfá numearɨrónáranɨ, ayɨ ayonɨ murarɨɨɨɨ. Nɨwɨfá ikaxɨfá Jisaso rɨɨɨpɨmɨ enɨ xwɨyɨfápai ɨwɨrárɨro xwɨyɨfá “Ayɨfá nɨpɨkwɨnɨ mɨrɨnɨnɨ.” umearɨrónɨɨɨfá yarɨɨɨɨ. Nɨwɨfá ikaxɨfá rɨɨɨpɨmɨ xwɨyɨfá numearɨrɨnáyɨfá, ɨwɨfá ikaxɨfá rɨɨɨpɨ tɨnɨ xɨxenɨ mé xwɨyɨfá umeararɨgɨfáyɨné nimónɨrɨ yarɨɨɨɨ. 12 Ámáyo ɨwɨfá ikaxɨfá urɨrɨ xwɨyɨfá umearɨrɨ epaxo, ayɨfá ná wonɨ Gorɨxorɨnɨ. Ámáyo yeáyɨfá uyɨmɨxemearɨ xwɨrɨfá wikɨxerɨ epaxo ná wonɨ o enɨgɨfá aɨ “Negɨfá wɨnɨyo xwɨyɨfá umearɨpaxenerɨnɨ.” yaiwɨarɨgɨfáyɨné gɨyɨfánerɨfani?

“Mɨxɨfá mɨxɨfáɨnɨpanɨ.” urɨɨɨfá nánɨrɨnɨ.

13 Ámá Gorɨxo nánɨ dɨɨɨfá mɨmó re rarɨgɨfáyɨné, “Agwɨranɨ, wɨfárɨnánɨ, anɨfá xwé apɨmɨ nánɨ nurane xwɨogwɨfá wo e nɨɨwɨearanéna kodɨreakɨfá nerane nɨgɨwɨfá xwé meanɨfáwárɨnɨ.” rarɨgɨfáyɨné píranɨɨɨfá arɨfá nɨpoyɨ. 14 E rarɨgɨfáyɨné wɨfárɨnánɨ seaɨmeanɨfápai nánɨ nɨɨfá nimónɨmáná rɨrarɨɨɨɨ? Seyɨné píɨnɨɨfá imónɨɨɨɨ. Seyɨné sɨɨwɨrɨfá xenɨanɨwɨfá yarɨɨɨpɨnɨɨfá imónɨɨɨɨ. Bɨ onɨmɨápai nɨɨwɨeámáná apaxɨfá mé anɨpá imónarɨgɨfáyɨnerɨnɨ. 15 Ayɨnánɨ seyɨné e mɨrɨpa nero Gorɨxo nánɨ dɨɨɨfá nɨmoro rɨpɨnɨ nɨrɨrónáyɨfá, “Ámɨnáo xe nɨɨwɨearo oépoyɨnɨrɨ sɨɨwɨfá nɨnɨeanɨrɨnáyɨfá, nene ámɨfá sfá wɨfá tɨnɨ nɨɨwɨearane rɨpɨ yanɨfáwárɨfani? Rɨpɨ yanɨfáwárɨfani?” nɨrɨrónáyɨfá, ayɨfá ananɨrɨnɨ. 16 E nɨsearɨrɨ aɨ wárɨxayɨné nimónɨmáná e wɨfá mɨrɨfá mɨxɨfá kɨnarɨɨɨɨ. Mɨxɨfá kɨnarɨgɨfá apɨnɨɨfá imónɨɨfá nɨpɨnɨ sipírɨnɨ. 17 Ayɨnánɨ rɨpɨ osearɨmɨnɨ, “Ámá nɨɨfá re nimónɨro aɨwɨ, ‘Nionɨ nanɨfá imónɨɨpɨ nerɨfá ayɨfá e epaxɨrɨnɨ.’ Nɨɨfá e nimónɨro aɨwɨ apɨ e mɨpa yarɨgɨfá gɨyɨfá gɨyɨfá, ayɨfá rɨxa fɨwɨfá nero nánɨ xwɨyɨfá meárɨnɨpaxɨfápai yarɨɨɨɨ.” osearɨmɨnɨ.

5

Amɨpɨfá wɨfá mɨmúrónɨgɨfáyɨné erɨrɨfá wɨɨfá nánɨrɨnɨ.

1 Agwɨfá amɨpɨfá wɨfá mɨmúrónɨgɨfáyɨné erɨrɨfá bɨ seamɨpɨ arɨfá nɨpoyɨ. Íkɨnɨɨfá sipɨfá seaipaxɨfá seaɨmeanɨfápai nánɨ ɨwɨfá earo “Yeyɨfá” rɨro époyɨ. 2 Ayɨfá rɨpɨ nánɨ seararɨɨnɨ. Segɨfá amɨpɨfá ayá tɨɨɨpɨfá rɨxa dɨdɨfá inárɨrɨ rapɨrapɨfá enɨ rɨxa kwɨnumɨɨfá nowárɨrɨ enɨ. 3 Sɨɨɨfá gorɨfá tɨnɨ sirɨpá tɨnɨ nɨgɨyɨfá mɨkipaxɨfá imónɨɨgɨfá aɨ segɨfá awɨfá eámeámɨfá yarɨgɨfápai rɨxa nɨgɨyɨfá kɨnɨ. Sfáfá Gorɨxo ámá nɨyonɨ mɨfá omómɨxɨmɨfá enɨfáyɨmɨfá nɨgɨyɨfá kɨɨfá apɨfá segɨfá sipɨfá nɨwɨiera warɨgɨfápai sɨɨɨnɨ piaumɨmɨfá erɨfá rɨfá íkɨfáyo nowárarɨɨɨpa segɨfá waráyo enɨ nowárɨrɨ enɨfáɨnɨ. Sfáfá yoparɨfá tɨɨfá rɨnánɨ amɨpɨfá ayá tɨɨɨpɨfá tɨnɨ nɨgɨwɨfá tɨnɨ mɨmeámɨfá yárarɨɨgɨfá aɨ 4 píranɨɨfá arɨfá nɨpoyɨ. Nɨgɨwɨfá ámá omɨɨfá seaiarɨgɨfáyɨfá tɨnɨ aɨwá seamɨarɨgɨfáyɨfá tɨnɨ nɨgɨwɨfá omɨɨfá seaiáná “E seaiapanɨfáwárɨnɨ.” nurɨro yoɨfá urɨgɨfápai — Apɨfá nɨwɨiróná bɨ nɨwákwiwo sɨnɨfá fá xɨrarɨgɨfáɨrɨnɨ. Apɨfá rɨfáiwá rɨnɨɨfá rɨnarɨnɨ, “Ámá ayɨfá sipɨfá e yarɨgɨfáɨrɨnɨ. Sipɨfá e yarɨgɨfáɨrɨnɨ.” Rɨfáiwá enɨɨfá rɨnarɨɨpɨ Gorɨxo —O anɨfánamɨfá dánɨfá sɨmɨɨfá wɨnɨgɨfáwayá Ámɨnáoɨnɨ. O rɨxa arɨfá wɨnɨ. 5 Amɨpɨfá wɨfá mɨmúrónɨgɨfáyɨné, seyɨné xwɨfáfá tɨyo

nijwearóná sɪrɪ munɪ nijwearo pí pí segɪ feapá seainarɪnjɪpimi dánɪni néra warɪgɪárɪni. E neróná áamá odɪpí iwanɪ enɪ wimi nánɪ oimónɪrɪ aiwá xwé nɪwiro imɪxarɪgɪápa sɪá Gorɪxo xwirɪá seaikɪxenɪáyi anɪni oneaímeanɪrɪ sewanɪnjɪyɪné axɪpɪ e imɪxɪnarɪno. ⁶ Áamá wé rónɪnjɪ yarɪgɪáyo seyɪné xwɪyɪá numeárɪro pɪkiarɪnɪgɪá aiwɪ wɪnɪyɪ enɪ wɪ pɪrɪ searakianɪro mɪyarɪno.

“Dɪnjɪ sɪxɪ nɪnɪrane Ámináo nánɪ wenɪnjɪ nerɪ njweáwanɪgɪni.” urɪnjɪ nánɪrɪni.

⁷ Ayɪnánɪ, gɪ nɪrɪxɪmeáyɪné, Ámináo xegɪ dɪnjɪ tɪni óf neaimówɪnɪgɪnɪrɪ xɪf weapɪnɪfe nánɪ wenɪnjɪ nero njweáfrɪxɪni. Aiwá omɪnjɪ yarɪgɪáyi aiwá iwɪá nurárɪmáná yarɪgɪápɪ nánɪ dɪnjɪ mópoyɪ. Iníá earɪ sogwɪ anɪrɪ nerɪná aiwá xwé imɪxɪnɪfá nánɪ wenɪnjɪ nerɪ nijwearɪná yóf nerɪ xegɪpɪ ófɪnjɪ oneaimonɪrɪ wenɪnjɪ nerɪ njweaarɪgɪárɪni. ⁸ Ámináo weapɪnɪfáyi anɪwɪ ayo enɪgɪ nánɪ seyɪné enɪ axɪpɪ xe óf oneaimówɪnɪgɪnɪrɪ dɪnjɪ sɪxɪ nɪnɪro wenɪnjɪ nero njweáfrɪxɪni.

⁹ Gɪ nɪrɪxɪmeáyɪné, Ámináo xwɪyɪá mɪneameárɪpa éwɪnɪgɪnɪrɪ anɪnjómɪ ikaxɪ mɪrɪnɪpa éfrɪxɪni. Ai eyeyírómɪ nɪneairɪná xwɪyɪá neameárɪpaxɪ imónɪno anɪni bɪmɪgɪnɪrɪ rɪxa fwɪ e rónapɪnɪgɪ nánɪ rarɪnjɪni.

¹⁰ Gɪ nɪrɪxɪmeáyɪné, wɪá rókiamogɪfáwa —Awa Ámináo xegɪ xwɪyɪá onurɪmeípoyɪnɪrɪ urowárɪnapáná nɪbɪro oyá xwɪyɪápɪ wurɪyɪgɪfáwarɪni. Awa áamá wɪ xeanɪnjɪ wikáráná xwámámɪ nɪwiróná egɪápɪ seyɪné nánɪ sɪnjwepɪgɪ seaigɪá enɪgɪ nánɪ axɪpɪ e nero xɪdɪpoyɪ.

¹¹ Ai Gorɪxomɪ dɪnjɪ wɪkwɪronɪwaéne dɪnjɪ re yaiwiarɪnjwárɪni, “Áamá enɪnanɪ xeanɪnjɪ wikárɪgɪá ai xwámámɪ wɪfáyi Gorɪxoyá dɪnjɪ tɪni yayɪ wɪnɪpaxɪ imónɪgɪfáyrɪni.” yaiwiarɪnjwárɪni. Seyɪné Jopo yagɪpɪ nánɪ rɪxa arɪá nɪwiro omɪ xeanɪnjɪ nɪwíera úfɪpimi xwámámɪ nɪwíera núɪsáná enáná Ámináo ámɪ nanɪ wíáná wímeanɪpɪ nánɪ nene nɪjɪfá e imónɪnɪgɪwɪ nánɪ re yaiwɪnjwɪni, “Ámináo áamá nánɪ wá wianɪrɪ ayá urɪmɪxɪrɪ nerɪná bɪ onɪmíápɪ ayɪkwɪ mɪwɪ ayá wɪ wiarɪnjorɪni.” yaiwɪnjwɪni.

“Sɪnjá romɪ dánɪ rɪrarɪnjɪni.’ murɪpa éfrɪxɪni.” urɪnjɪ nánɪrɪni.

¹² Gɪ nɪrɪxɪmeáyɪné, amɪpí seararɪnjápɪ “Oxɪdɪpoyɪ.” nɪnimónɪrɪ aiwɪ rɪpɪ anɪpaxɪrɪni. “Nepa nɪrarɪni.” oyaiwípoyɪnɪrɪ nurɪrɪná anɪnamɪ dánɪranɪ, xwɪárɪmɪ dánɪranɪ, amɪpí wíyo dánɪranɪ, aga murɪpa éfrɪxɪni. Seyɪné nionɪ e searɪfá apimɪ dánɪ ráná Gorɪxo pɪrɪ seamamonɪgɪnɪrɪ ámányo “Nemɪnɪ.” nurɪróná apɪnɪ urɪfrɪxɪni. “Nemɪméɪnɪ.” nurɪróná apɪnɪ urɪfrɪxɪni.

Gorɪxomɪ anɪnjɪ mɪnɪ rɪxɪnjɪ urɪfrɪxɪnɪrɪ urɪnjɪ nánɪrɪni.

¹³ Segɪyɪ go go rɪnɪnjɪ nɪmearɪnáyɪ, Gorɪxo arɪá oninɪrɪ rɪxɪnjɪ urɪwɪnɪgɪni. Segɪyɪ go go dɪnjɪ nɪfá nɪwɪnɪrɪnáyɪ, Gorɪxomɪ yayɪ numerɪ sonɪ umearɪwɪnɪgɪni. ¹⁴ Segɪyɪ go go sɪmɪxɪ nɪwerɪnáyɪ, Jisasoyá sɪyɪkɪ imónɪgɪfáyɪné seaipeɪnjweagɪfáwamɪ “Eɪni.” urɪfrɪxɪni. Awa nɪbɪro Ámináooyá dɪnjɪ tɪni ámɪ wará oinɪnɪrɪ rɪxɪnjɪ wurɪyɪro ranɪ bɪ tɪni xwɪfá earo éfrɪxɪni. ¹⁵ Awa rɪxɪnjɪ nurɪróná dɪnjɪ nɪwɪkwɪroro urarɪgɪfɪpimi dánɪ Ámináo ámɪ nanɪ wɪmɪxɪnɪfárɪni. Sɪmɪxo fwɪ bɪ enɪ

enjo enjánáyí, yokwarímí wiínáríní. ¹⁶ Ayínání, símíxí píní seawiáríri Gorixo naní seaimíxíri enfa nání segí íwí éfápi nání waropárf iníro Gorixomi xixe ríxíñí wurímeírí inííríxíni. Ríxíñí wé róníñí imónígfáyí wuríyarígfápi, ayí ananí amáyo arírá wípaxí enagí nání raríñíni. ¹⁷ Enjíná wíá rókiamoagí Irajao enjípí nání díní mópoyí. O amá nenéníñí imóníño aiwí iniá meapa oenírí Gorixomi ríxíñí enjí tíní uráná oyá díní tíní xwíá tío iniá meapa nerí xwiogwí waú wo nípwémáná enjáná ámi emá wé wíúmi dání wo ení pweníñiginí. ¹⁸ O iniá ámi oeanírí Gorixomi ríxíñí uráná iniá xwíá tío nearí aiwá yapíñíñiginí.

“Sérixímeá wí xenjwíni yaríñagí níwíníroná yumíxínípoyí.” uríñí náníñíni.

¹⁹ Gí níríxímeáyíné, segíyí wo amá xegí imóníñí wo Gorixoyá xwíyíá nepa imóníñípí píní níwíárími xenjwíni yaríñagí níwíníri ámi Gorixo táfámíni obíníri nípemeámí níbírínáyí, ²⁰ re mówíníginí, “Xexíímeá íwí aríki yarígfáyí wígfí íwí yarígfápi píní níwíáríro ámi Gorixomi díní owíkwírípoyíníri yumíxaríñí go go, o ayí anínímíxínaníro yarígfápi dání eríkiemeáníprí nání erí íwí xwapí éfápi rítí iníprí nání erí yaríñoríni.” mówíníginí.

Payf Pitao xami eanfnarini.

Payf rina ama Jisasomi dnj wikwroarigfa wi enj nimoniro nweagfayf nani Pitao xami eanfnarini. O Jisaso wiep+sagowa worini. Jisaso rixa anfnami nipeyimana xwiogw rixa obaxi n-pwemana enana Pitao Jisaso ya siyikf imonigfayo Romiyfyá gapimanowa xeaninj rfa tnf n-wikara warinagfa nani ayf enj neanro aninj Jisasomi piraninj uxidfrixinri “Dinj sixf umimoini.” niyaiwiri payf rina eanfnigini. Payf rinami yoparipi nearfna Romi, anj xfo ninweamana payf eanfnipini nani nurifna yumfi urimniri xwiyfxa nuriri Babironi nani uriniginini.

1-2 Pitaoni —Nioni Jisasi Kiraisoya waf wurimeiarina wonirini. Nioni payf rina ama mi danfyfneninj imonigfayfne nani —Seyne ef n-miamoro piropenis xegf yof Podasiyi rininjyfo nwearo Garesia rininjyfo nwearo Kapadosa rininjyfo nwearo Esia rininjyfo nwearo Bitinia rininjyfo nwearo egfayfnerini. Seyne nani payf rina niri eanfnini. Seyne Jisasi Kiraiso rinjipimi xixeni xfdipiri nani ero o ragf yoxafpami niperfna punjpi tni igfaninj n-seaeamoirfna segf fwf yarigfapi yokwarimf seaini nani eri enfa nani apo Gorixo xegf kwiyfpi seaininjyfo dani nioniyayf imonifrixinri xegf nijfa xami xwfa riri sin mimoninana imoninjipi tni xixeni fa yiyamiximf seainfyfnerini. “O wa ayá wi seaiwianiri n-wayironiro nweapiri nani ayá wi seaiir ewiniginini.” nimonarini.

“Xeaninj seaimaarinjagi ai Gorixo yeayf neayimixemeanfarini.” urinj nanirini.

3 Nene Gorixomi —O negf Aminá Jisasi Kiraisomi xano imoniri Nwafao imoniri enorini. Omi yayf owianeyi. Ayf ripi nanirini. Nene Jisasi Kiraiso xwaripayo dani wiapfnimeanj enagi nani weninj neri nweaarinjwapi “Nepa xixeni neaimenfarini.” yaiwianfwa nani Gorixo xegf wa xwapf neaumixinjyfo dani ami snj neaxirineneninj eweanwarini. 4 “Nene n-neaimenfarini.” niyaiwiri wentinj neri nweaarinjwapi, ayf Gorixo “Nanj e e n-seaimfarini.” rinjipi apirini. Api wi urf epaxf mimonf eri siyikwfi minf nanini epaxf eri anipa bi mimonipaxf eri enjpirini. Anfnami Gorixo seyne nani seamenweaiarinjpirini. 5 Gorixo sfá yoparfyi imonana yeayf n-seayimixemearfna sipearimf seainfapi piaumimf infwiniginiri seyne dnj wikwroarinjagfa nani xegf enj sixf eaninjipi tni awi seamenweanfyfne enagi nani rarinjini. 6 Xeaninj agwfi rina Gorixo xe owimeaniri wimoninj bi onimiapi nani xixegfni seaimenarinjipi n-muropaxf mimoninjagi nani dnj rfa seaxearinirini. E neri aiwi sfá yoparfymi Gorixo seainfapi nani seyne yayf seayimi dani seainarinirini. 7 Jisasi Kiraiso seyne mimonf dnj m-wikwro nepa xwiolfyo dani xfomi dnj wikwroarinjagfa n-seaniri nani xewaninjo piaumimf n-seainirina seyne yayf seameri seayf e seamfeyoari we ikwianwfyfo seanwirariri emfaniri nani agwfi rina xeaninj xixegfni seaimenarini. Ewayf xwiyfa sfna gorf nani rininj ripi nani dnj mopoyi. Ama sfna gorf —Gorf ayf urf epaxf imoninjpirini. Sfna api tnf

bi nimearo aga sɨɨjapi rɨfá nɨnɨri gorɨ nápi, siɨɨ inɨɨɨpɨni xegɨɨpɨ owenɨri ámi ámi rɨfá ikeaararigɨfápa segɨ dɨɨɨ wɨkwɨroarigɨfápi —Apɨ gorɨ tɨni xixenɨ imónɨɨɨpɨmani. Seáyɨ e imónɨɨɨpɨrɨni. Apɨ enɨ axɨɨpɨ xwioxɨyo dánɨ rɨfá nɨkwɨroarɨɨoɨnɨri gorɨ rɨfánɨɨɨ ikeaararigɨfápa xeanɨɨɨ enɨ axɨɨpɨ e seaimearɨɨrɨni. ⁸ Seyɨné Jisasomi sɨmɨmanɨɨyo sɨɨwɨ mɨwɨnɨpa egɨfáyɨné nimónɨro aiwɨ dɨɨɨ sɨxɨ uyarigɨfárɨni. Agwi rɨná enɨ sɨɨwɨ mɨwɨnɨpaxɨ nɨseaimónɨri aiwɨ dɨɨɨ nɨwɨkwɨroro náni aga yayɨ xwɨyɨfá tɨni rɨpaxɨ mimónɨɨɨpɨ seáyɨmɨ dánɨ nɨseainɨri náni ikwɨeyoánarɨɨoɨ. ⁹ E nerɨná Jisasomi dɨɨɨ wɨkwɨroarɨɨagɨfá náni seaimónɨnɨfápi —Gorɨxo yeáyɨ seayimɨxemeanɨfápi náni rarɨɨɨni. Apɨ rɨxa seaimeaarɨɨagɨ náni yayɨ seainarɨni. ¹⁰ Gorɨxo apɨ e nerɨná yeáyɨ seayimɨxemeanɨfápi náni enɨná wɨfá rókiamoagɨfá “Gorɨxo wá nɨseawianɨrɨná e seaiinɨfárɨni.” rɨgɨfáwa dɨɨɨ “Gorɨxo arɨge nerɨ enɨfá náni rɨfá rarɨni?” nɨyaiwiwo anɨɨɨ mɨnɨ yarimágɨ niga bagɨfárɨni. ¹¹ Kwɨyɨ Kiraisoyápi áwanɨɨ inɨmɨ dánɨ urɨnɨɨɨ rɨpi, “Xámi xeanɨɨɨ ámá Gorɨxo yeáyɨ seayimɨxemeanɨfá náni uowárenapɨnɨomɨ nɨwɨmeámáná enɨná rɨwéná ámi seáyɨ e xegɨ bi imónɨɨɨpɨ wɨmeanɨfárɨni.” Wɨfá rókiamoagɨfáwamɨ áwanɨɨ kwɨyɨyo dánɨ e urɨnɨɨɨ náni awa dɨɨɨ nɨmoróná “Yeáyɨ neayimɨxemeanɨfá náni uowárenapɨnɨo gɨná bɨnɨfárɨni? Omɨ wɨmeanɨfápi arɨge nimónɨri wɨmeanɨfárɨni?” nɨyaiwiwo yarimágɨ niga bagɨfárɨni. ¹² E nero aí Gorɨxo awa re oyaiwɨpoyɨnɨri, “None wɨfá urókiamoarɨɨwápi negɨ tɨɨɨ rɨná imónɨnɨfápimani. Ámá noneyá rɨwɨyo ɨweagɨfáyɨ tɨɨɨná imónɨnɨfápiɨni.” oyaiwɨpoyɨnɨri sɨɨnani waropárɨ wiɨɨnigɨnɨ. O nene náni neaiɨɨɨpɨ, ayɨ xwɨyɨfá yayɨ seainɨpaxɨ agwi rɨná wáf rarɨgɨfáwa kwɨyɨ anɨɨnamɨ dánɨ wɨrɨrenapɨɨpimɨ dánɨ wáf searɨmegɨfápiɨni. Anɨɨnajowa enɨ aga nɨɨfá oimónaneyɨnɨro nɨwimónɨro egɨfápiɨni.

“Íkwɨrɨfánanɨɨɨ imónɨɨrɨxɨni.” urɨɨɨ nánɨrɨni.

¹³ Gorɨxo e neaiɨɨɨ enagɨ náni segɨ dɨɨɨ nɨseaɨkwearɨpeárɨnɨgɨnɨri píránɨɨ pɨrɨ wiaáikmɨ nɨnɨro sɨɨwɨ tɨni nero re nɨyaiwiwo, “Jisasi Kiraiso xewanɨɨo piaumɨmɨ ináná Gorɨxo wá nɨneawianɨrɨná neaiɨɨɨpɨ yoparɨpɨ sɨpearɨmɨ nɨneairɨ yeáyɨ neayimɨxemeáwɨnɨgɨni.” nɨyaiwiwo dɨɨɨ nɨwɨkwɨmoro ɨweáɨrɨxɨni. ¹⁴ Seyɨné niaíwɨ arɨfá yɨmɨgɨ yarɨgɨfáyɨnɨɨ nimónɨro xwɨyɨfá yayɨ seainɨpaxɨpɨ sɨnɨ majɨfá nimónɨrɨná “Pí pí nionɨ ɨepá ninarɨɨpɨ sa oemini.” nɨyaiwiwo yagɨfápi sɨnɨ xe oneámeanɨnɨri mɨseaimónɨpa éfɨrɨxɨni. ¹⁵ E mepa nero sɨyikwɨ bi mɨnɨ ikwɨrɨfánanɨɨɨ imónɨɨo —O seyɨné xɨo xegɨfɨfɨ imónɨɨrɨxɨnɨri wéyo fá seaumɨrɨɨorɨni. O imónɨɨɨpa seyɨné enɨ pí pí neróná ikwɨrɨfánanɨɨɨ nimónɨro axɨɨpɨ éfɨrɨxɨni. ¹⁶ Bɨkwɨyo rɨwamɨɨ re nɨrɨnɨri eánɨagɨ náni rarɨɨɨni, “Nionɨ sɨyikwɨ bi mɨnɨ ikwɨrɨfánanɨɨɨ imónɨɨáonɨ enagɨ náni seyɨné enɨ axɨɨpɨ ikwɨrɨfánanɨɨɨ imónɨɨrɨxɨni.” nɨrɨnɨri eánɨagɨ náni “Seyɨné enɨ e éfɨrɨxɨni.” rarɨɨɨni.

Gorɨxo ayá tɨɨɨ imónɨɨpɨ tɨni gwɨnɨɨɨ nearoayɨronɨfɨ nánɨrɨni.

¹⁷ Seyɨné Gorɨxomɨ —O ámáyo mí ómómɨximɨfɨ nerɨná ámá xwérɨxa wimɨ sɨmɨfɨ sɨmɨfɨ e mɨɨwɨrárɨf ayɨ ayo wigɨ egɨfápiɨmɨ dánɨ mí ómɨxaxɨdɨnɨorɨni. Omɨ xwɨyɨfá rɨrɨmɨf nɨwirɨná “Ápoxɨni” nurɨro náni sɨnɨ xwɨfá rɨrɨmɨf nurɨnɨróná omɨ wáyɨ nɨwiwo píránɨɨɨ éfɨrɨxɨni. ¹⁸ Seyɨné nɨɨfá re imónɨɨagɨfá náni rarɨɨɨni. Gorɨxo segɨ arɨfowa sɨwɨ surɨmá seaíekwɨkwɨyigɨfápi pɨnɨ wiárɨrɨxɨnɨri sɨɨná sirɨpá

tínirani, gorí ténirani, —Apí anipá imónipaxírini. Apí tñi gwíninjí searoayíronjmaní. ¹⁹ Negí Judayí wigí íwí yarigíapí Goríxo ragí pwaríngagí nîwínirí yokwarímí oneaiinírí sipísipí miá síyikwí míníño nîpíkíroná yarigíápa o xegí xewaxo Kiraiso, ragí xegí ayá tñjo nîperíná punjípimi dání gwíninjí searoayíronjírini. ²⁰ Xwíarí tñi anjna tñi síní mimíxípa enjáná xámí xegí xano e éwínigínirí wimóninjípi tñi xixení neríná urípeano seyíné arírá seaimínirí nání sfá yoparíyí tñj ríná ríxa síñání piaumímí ninírí seapeinjírini. ²¹ Seyíné o seaiinjípimi dání Goríxomí dñj wíkwíroarigíárini. O xewaniño Kiraiso xwáripáyo dání owíápínímeanírí ámí dñj síxí numímori aga seáyí émi umíeyoanj enagí nání seyíné omí dñj nîwíkwíroo “O nearinjípi nepa neaiiníárini.” nîyaiwiro dñj nîwíkwíromo ñweanoj.

“Xixe dñj síxí yíníírixini.” urinj nánirini.

²² Xwioxíyo dání nîrixímeáyo dñj síxí ouyaneyíníro segí íwí yarigíapí xwíyíá nepaxinjí imóninjípimi arfá nîwiro píraninjí nîxídrinjípimi dání ríxa igíáninjí eámónígíá enagí nání aninjí miní xwioxíyo dání dñj síxí yíníírixini. ²³ Ayí rípi nání “Dñj síxí yíníírixini.” seararinjini. Seyíné ámí síñj bñinjí eweáfápi, ayí anipá imónipaxí enjpi marfái, aninjí ñweapaxí imóninjípi tñi eweáfárini. Ayí xwíyíá Goríxoyá aninjí nîyímíngí enjpi ámáyo ámí síñj bí ewearinjípi nání raríjini. ²⁴⁻²⁵ Bíkíwíyo dání re nîrínirí eáninjípi nioní seararíngápi tñi xixení imóníngagí nání raríjini, “Ámá ayí ayí nñní aráninjí imónígíáyírini. Amípi ámá yaríngáfa nîwíníro yayí umearígíapí, ayí ará síyíninjí imónini. Ará yeáyí nîyípearímáná urí yaríngáfa ámá ení axípi yarígíárini. Ará síyí urí neríná píeroaríngáfa amípi ámáyo yayí umearígíapí axípninjí imónaríngáfa. E nerí aí Ámínáoyá xwíyíápi aga aninjí íníná imóninjípírini.” Xwíyíá e ríníngagí nání seararíngáfa. Xwíyíá api yayí seainípaxí imóninjí wáf seararíngáwápirini.

2

“Xwíyíá Goríxoyá oxídimínirí ayá wí seaimóníwínigíni.” urinj nánirini.

¹ Ayínání segí ríá kíroarígíá nîpíní tñi yapí wíwapiyarígíá nîpíní tñi nanj ríro sípí ríro yarígíapí tñi sípí dñj yaiwiarígíapí tñi xwíyíápai unjwírarárígíá nîpíní tñi api nîpíní ríxa xwíá weyáíírixini. ² E nero niaíwí síñj xíríáyí amíngí nání ayá wí wimónaríngáfa seyíné ení axípi xwíyíá Goríxoyápi —Apí ikweakwímí miníngápirini. Apí arfá nîwirí xixení oxídimínirí ayá wí seaimóníwínigíni. Goríxo yeáyí seayimíxemeaníe nání segí dñj niaíwí amíngí nînínírná xwé iwíroarígíápa axípi yóí nimóníro amípi Goríxo wimónaríngáfa nání dñj aumaúmí iníírixínirí xwíyíá oyápi nání ayá wí seaimóníwínigíni. ³ Seyíné aiwá gígí neróná awíí yaríngáfa nání nîjfá imónarígíápa Ámínáo dñj sípí nîwiríná nanj seaiinjípi nání ríxa nîjfá imónígíáyíné enagífa nání api e éríxini.

“Seyíné ámá Goríxoyáyínerini.” urinj nánirini.

⁴ Seyíné Jisaso —O dñj nîyímíngí tñj síñáninjí imóninjí worini. Ámáyí “Síñá ro sípíorini.” nîríro emí móagífa aiwí Goríxoyá síñwíyo dání ayá tñjo enagí nîwínirí anj xío mîraríngáfa nání fá yamíxáringorini.

5 Seyíné eni s'ńǵá d'ńǵı́ n'iyım'ńǵı́ t'ńǵı́ń'ńǵı́ imónıg'ǵáy'ńér'ıńı. Seyíné o t'fámıńı bar'fńá Gorıxo nıseamearı ańǵ rıd'ıyowá nánı xeg'ı kwıy'ı ńweapax'ı wıwánıńǵı́ seamırar'ıńı. Seyíné ańǵ iwámı dání oyá apax'ıpánıńǵı́ imónıg'fá "Gorıxo wımónarıńǵı́pı nánıńı e nıyan'fwar'ıńı." yaiwıarıg'fáy'ńıńǵı́ nımónıro ay'f Gorıxo none nánı yay'f oneain'rı rıd'ıyowá wıarıg'fápa seyíné eni Jısası Kırıso seaiıńǵı́yo dání ax'ıp'fńıńǵı́ xeg'ı kwıy'ı x'fıo wımónarıńǵı́pı nánı seaiwápıyarıńǵı́pı wıı'fırx'ıńırı seyíné ańǵ wıwánıńǵı́ seamırar'ıńı. ⁶ Xwıy'fá nıonı seararıńǵı́pı, ay'f Bıkw'fıyo dání re n'ır'ıńırı eánıńǵı́pı t'ńı xıxenı imónıńǵı́pı nánı rarıńǵı́pı, "Ar'fá époyı. Gorıxonı ámá s'ńǵá ańǵ nım'fıróńá s'ńǵá awıax'ı wo xámı nımearo iwam'fó tıwayıroarıg'fápa nıonı enı ámá wo g'f Saıonı ńweag'fáyo umenıwean'fá nánı nur'ıpear'fńá s'ńǵá ayá t'ńǵı́ imónıńǵı́ wo nımearı iwam'fónıńǵı́ tıwayıroarıńǵı́pı. Omı dıńǵı́ wıkw'fırońǵı́fáyı ayá nıwıńırı 'Pı nánı wıkw'fırońǵı́fánı?' wı yaiwıp'fıfámanı." n'ır'ıńırı eánıńǵı́pı nıonı seararıńǵı́pı t'ńı xıxenırıńı. ⁷ Ayıńánı dıńǵı́ wıkw'fıroarıg'fáy'ńé nánı s'ńǵá o ayá t'ńıo imónıńı. E nerı aıwı dıńǵı́ mıwıkw'fıropa yarıg'fáyı Bıkw'fıyo re n'ır'ıńırı eánıńǵı́pı t'ńı xıxenı eg'fawıxıńı, "S'ńǵá ańǵ m'ırarıg'fáwa 'Sıpıor'ıńı.' n'ır'ıro emı mog'fó Gorıxo nımearı iwam'fó tıwayırońıo imónıńǵı́pı. n'ır'ıńırı eánıńǵı́pı t'ńı xıxenı eg'fawıxıńı. ⁸ Ámá dıńǵı́ mıwıkw'fıroarıg'fáyı nánı rıpı enı n'ır'ıńırı eánıńı, "S'ńǵá o, ay'f ámá nóreámıoarı ná eánırı nık'ırıpeańırı ná eánırı yarıg'fónıńǵı́ imónıńı." n'ır'ıńırı eánıńı. Ay'f rıpı nánırıńı. Gorıxoyá xwıy'fápı nıwıaıkıro nánı nóreámıoarı nánıńǵı́ eánarıg'fárıńı. Eńıńá Gorıxo e éfırx'ıńırı ur'ıpeaag'fıńı.

⁹ E nerı aí eńıńá Gorıxo ámá xeg'ı imónıg'fáyı nánı rıńǵı́pa seyíné nánı enı xıxenı ax'ıpı re n'ır'ıńırı eánıńı, "Ámá gw'f wırı x'fıo xeg'ı imónıwıńıg'ıńırı fá yamıxárıńǵı́fıńıńǵı́ imónıro mıx'ı ináyı x'fıoyá apax'ıpánıńǵı́ imónıg'fáy'ńıńǵı́ imónıro ámá gw'f mónıg'fá 'X'fıo wımónarıńǵı́pıńı éwanıg'ıńı.' yaiwıarıg'fáy'ńıńǵı́ imónıro ámá x'fıoyá imónıg'fáy'ńıńǵı́ imónıro eg'fáyırıńı." n'ır'ıńırı eánıńǵı́pı seyíné nánı xıxenı rıńıńı. Gorıxo —O seyíné s'fá yınıńım'ıńı p'fıńı nıwıarımı nıb'ıro xeg'ı w'fá ókıárıńım'ıńı ńweap'fıfá nánı fá seaumırıńıorıńı. O seyíné awıax'ı seáyı emı imónıńǵı́ x'fıo seaiıńǵı́pı ámáyo áwanı ur'fırx'ıńırı apı apı imónıfırx'ıńırı sear'ıpeańırıńı. ¹⁰ Eńıńá seyíné Bıkw'fıyo "Ámá sıp'fá imónıg'fáyırıńı." n'ır'ıńırı eánıńǵı́pı t'ńı xıxenı nımónıro aıwı agwı rıńá rıxa ámá Gorıxoyáyıńé imónıńıo. Bıkw'fıyo rıńıńǵı́pa xámı Gorıxo ayá mıseawıarıńǵı́fıńé aıwı agwı rıńá rıxa ayá seawıarıńǵı́fıńérıńı.

"Ámá Gorıxo nánı maj'fá imónıg'fáyı t'ńı nıńwearóná pıranıńǵı́ éfırxıńı." urıńǵı́ nánırıńı.

¹¹ Gı dıńǵı́ sıx'ı seayıńáyıńé, eńǵ rırémıx'ı nısearı re seararıńıńı, "Seyíné ańǵ mı dánıy'fńénıńǵı́ nımónıro xw'fá rırımı ur'fıńıg'fáyıńé feapá seainarıńǵı́pı xe oneain'rı s'ńıw'f mıwıńıpanı. feapá seainarıńǵı́pı dıńǵı́yo sıpı seakıxémıńırı yarıńǵı́ eńǵı́ nánı rarıńǵı́pı. ¹² Seyíné ámá Gorıxo nánı maj'fá nero nánı émá imónıg'fáyı t'ńı e nıńwearóná pıranıńǵı́ wé rónıńǵı́pıńı éfırxıńı. Émáyı ikay'fıw'f nısearıróńá 'Ámá rık'ık'ıfó yarıg'fáyıńérıńı.' sear'fá aí seyíné wé rónıńǵı́pı imónıńǵı́pıńı yarıńǵı́pa s'ńıw'f nısearıro nánı s'fá Kırıso ámáyo mı ómómıxım'fı wıńı nánı

bináyimi omi seáyí e umfeyoaro ‘Joxi rixfdarigfáyí xenwí rñwárini.’ ríro epírfá náni píranini e éfrixini.” seararini.

“Ámá seáyí e seaimónigfáyo ínimí wurfnírxini.” urini nánirini.

13-14 Seyíne Ámináo wimónarini pími oxfdaneyinro ámá seamenweapírfá náni imónigfá ayí ayo ínimí simañwíyónini yeáyí wurfnírxini. E nero mixí ináyí seáyí e imóninjo gapimaní niyoni seáyí e wimónini enagi náni omi simañwíyónini yeáyí wurfníro gapimaníyí eni ámá íwí yarigfáyo pírfí umamoro naní yarigfáyo seáyí e umero oépayiní urípeañyí enagi náni ayo eni simañwíyónini wurfníro éfrixini. ¹⁵ Gorixo seyíne náni re niyaiwiri wimónarini enagi náni rarini, “Ámá nioni dñí níkwíroarigfáyí naní nero ínimí e níwurnírxini pími dání ámá majfá níkarinro wigí majfá imónigfápimi dání yapí níro ‘Gorixomi dñí níkwíroarigfáyí síwí sípí yarigfáriní.’ rarigfápimi sanjárírxini.” niyaiwiri wimónarini enagi náni rarini. ¹⁶ Gapimaníyo ínimí níwurníróna Jisaso seainí pími dání íwí náni áxenwaríni níseainíyíne enagi náni ámá “Nene áxenwarí minípa enagwí náni íwí ananí yaníwini.” níro yarigfápa mepa éfrixini. Ámá “Gorixo wimónarini oyaneyí.” níwimóníro ínimí níwurníro náni íwí epaxí imóninípi mé yarigfápa seyíne eni axípi e éfrixini. ¹⁷ Ámá niyoni wéyo unwíríro sérixímeáyo dñí síxí uyiro Gorixomi wáyí wiro mixí ináyí seáyí e imóninjomí wéyo unwíríro éfrixini.

“Kiraiso sínwepigfí neainí pími xfdírxini.” urini nánirini.

¹⁸ Xináiwánini nímoníro omíni wíarigfáyíne, segí bosí seamearigfáwa náni wáyí níwiro ínimí níwurníróna naní níseamero awayini seaiarigfáyoni marfái, uyíni níseaikáro seamearigfáyo eni ínimí wurfnírxini. ¹⁹ Ayí rípi náni rarini. “Gorixo wimónarini pími apírfani?” niyaiwiro sa apíni oyaneyinro náni “Pí pí xeanini neaikáraná dñí ríá neaxearíni ayí ananí.” niyaiwiro xwámámí níwurnáyí, Gorixo yayí wíarini enagi náni ananí bosowamí wurfnírxini. ²⁰ Íwí yarini enagi níseaníro uyíni seaikáranáyí, seyíne xwámámí wíagfá aiwí “Gorixo nene xwámámí wíarini enagi náni ananí yayí seáyí e neamenfáriní.” níseaimónarini? Oweoi! E nerí aí seyíne naníni yarini enagi aiwí uyíni seaikáraná xíxe míwí xwámámí níwurnáyí, Gorixo yayí wíarini enagi. ²¹ Gorixo seyíne e éfrixiníro wéyo íá seaumírxini. Ríni seyíne meapaxí imóninípi Kiraiso nímeárinírná ríni seyíne eni surímá nímeárinírná epírfápi náni sínwepigfí seainí enagi náni rarini. ²² O Bíkíyo “Íwí bí mepa erí xegí manípa tñi yapí bí mírípa erí enírxini.” nírxini eáini tñi xixení enírxini. ²³ Omí ikayíwí umeararíná xfo eni wí xíxe ikayíwí murípa erí omí ríni wíaríná “Soyíne míyíto ráráriníyo ríxa uríkwínípfáoi.” murípa erí Gorixomi —O ámá niyoni wigí egfápi tñi xixení pírfí umamoarini. Omí dñí níwíkwírorí “Ayí nioni nífápi náni pírfí umamonfáriní.” yaiwiri enírxini. ²⁴ Nene íwí enwápi náni Gorixo pírfí níeamamorínáyí xixení imóninírxini ení aiwí o nene pírfí neamomírxini éfípi Kiraisomí pírfí umamóána o ríni nímeáriní yoxáfpámí dání penírxini. Ámá píyí síní íwí bí mepa yarigfápa seyíne eni axípi ero ámá síni nweagfáyí amípi xwapí yarigfápa seyíne eni axípi wé rónini imóninípi ero éfrixiníro penírxini. Omí iwaní

nimepero pikigíáyo dání segí wára ríxa naní iníjagí nání “Apí e éfríxíní.” seararíní. ²⁵ Eníná síní Jisasomí díní m+wikwíropa neróná sipísipí xiáwomí píní n+wiárimí níníjáfá neánowiríná yarínípa yagíáyíné aiwí agwí ríná segí seáwo —O dínípi awíníj seamenjweaarínoríní. O tñífmíní níbíro nání ríxa píráníj njweanjo.

3

“Apíxiwayíné oxowamí yeáyí wurínífríxíní.” uríníj náníriní.

¹ Apíxí oxí meánigíwayíné ení axípi segí oxowamí yeáyí wurínífríxíní. Segí oxí wa xwíyáfá Goríxoyápi pífrí wiaikímí yarígíáwa enánáyí, awa ení sewayíné yeáyí n+wuríníro wé róníj yarínagífa síjwí niseaníníjyó dání díní n+ikínimóníro “Xwíyáfá apí neparíní.” yaiwípírfá nání “Yeáyí wurínífríxíní.” seararíní. Sewayíné xwíyáfá Goríxomí díní owíkwírópoyíní imóníj bí murarínagífa aiwí ² awa sewayíné síyikwí bí mínigíwayíné ero Goríxomí wáyí wíro yarínagífa síjwí niseaníróná awa ení axípi díní wíkwíropaxí enagí nání raríní. ³ Sewayíné “Aríge nerí negí dáfá awíaxí imónírfenínjo?” yaiwíro “Aríge neríná awíaxí imónaní nání nígwí yeyí nerí ipínaníréwíní?” yaiwíro “Aríge nerí awíaxí imónaní nání aikí aipíyí yínaníréwíní?” yaiwíro mepa éfríxíní. Okiyáfá níníroná segí waráyo seáyírwámí dáníní okiyáfá mínípaní. ⁴ Xwíoxíyo ínímí nání ení díní nímoro okiyáfá ínífríxíní. Xwíoxíyo ínímí okiyáfáníj inarínípi, ayí sewayíné xwíoxíyo ríá ápiáwí m+seawé sa píyí n+seawearínípmí dání okiyáfáníj inarígíápíriní. Apí wí anípá mímónípaxí enagí nání Goríxoyá síjwíyo dání ayá tñíj imóníjpiíní. ⁵ Apíxí enínáníj “Goríxo wimónarínípiíní oemíní.” yaiwiagííwa —Íwa “Goríxo nearínípi xíxeni neainífaríní.” n+yaiwíro díní wíkwímoagííwaríní. Íwa ení axípi wígí xiagwowamí yeáyí n+wurínírinípmí dání xwíoxíyo íníríwámíní okiyáfáníj inagífaríní. ⁶ Seraí yagípi nání bí osearímíní. Í xegí xiagwo Ebírfamomí yeáyí n+wurínírná arfá n+wírí “Ám+náoxíní” uragíriní. Sewayíné amípí wí nání wáyí bí mepa nero píráníj nerónáyí, síwá réníj inarínjo, “Seraí yagípa newanínene axípi imóníjwíní.” Síwá éníj inarínjo.

“Oxoyíné apíxiwamí píráníj uméfríxíní.” uríníj náníriní.

⁷ Apíxí meagíoyíné ení segí apíxí tñí nawíní nínjwearóná “Apíxiwa imónígíapi, ayí apírfaní?” n+yaiwíro níníjáfá imónígíá apí tñí xíxeni n+wíwapíyíro nawíní njweáfríxíní. Apíxiwa oxoyíné tñí xíxeni ení neáníro mepaxí enagí nání seararíní. Goríxomí ríxíníj urarígíapi aríkwíkwí m+seaiipa enfa nání “Negí apíxiwa ení díní n+yímíníj imóníjpi m+eapírfíwarfaní?” n+yaiwíro wé íkwíawíyó uñwírírfríxíní.

“Sípí seaikáríagífa aiwí naníj wífríxíní.” uríníj náníriní.

⁸ Repíyí nisealéra úapi, ayí nípíní rípi éfríxínírí seararíní. Píráníj nítíwayíroníro njwearo xíxe díní sípí íníro xexíxexírímeáyí díní síxí yinarígíápa axípi xíxe díní síxí yíníro wá wíaneníro seáyí e mímóní síyíkwíníj nímóníro njwearo éfríxíní. ⁹ Ámá uyíní seaikáríáyo pírfí numamoro axípi xíxeni m+wikárípa ero xwíyáfapai seanwíríríáyo axípi xíxeni pírfí numamoro xwíyáfapai m+njwírírípa ero neróná ámá sípí seaikárarígíáyo Goríxo naníj owíní ríxíníj

uríírixini. Gorixo seyíne nanj seaiinta nani amá ayo e wíírixiniri wéyo ía seaumirinj enagi nani seararinjini. ¹⁰ Bíkwoyo dani re niriniri eaninjagi nani rarinjini, “Amá ‘Nioni yayí níniniri kikiíá oñweámni.’ níwimóniríná re yaiwíwíngini, ‘Gí manjpa tñi xwíyá sípí imóninjipi rimi mexoámopa eri yapí bi rimi mexoámopa eri oemni.’ yaiwíwíngini. ¹¹ Sípí imóninjí yarinjipimi wé ía nimíxeániri nanj imóninjipi éwíngini. ‘Amá nñi tñi arige piyá níwíriniri ñweaaníwáfaní?’ níyaiwiri api e imóníwanínginiri aninj miní iponíwíngini. ¹² Ayí rípi nani e éwíngini. Amíná Gorixo wé róninj yarigíayo síñwí wíñaxídimerí íníná xfomi rixinj urarigíápi nani aríá ókiarí umóniri yarínfrini. E nerí aí sípí yarigíayo wikí wónarinj enagi nani e éwíngini.” Bíkwoyo e niriniri eaninjagi nani rarinjini.

Nanj yaríñwápimi dani rñinj neaímeaaríná epaxípi nanirini.

¹³ Seyíne nanjni oyaneyiniri aninj miní xídarínáyí, gíyí rñinj seaiapíprífarini? ¹⁴ E níseariri aí seyíne wé róninj yarínagíá nani rñinj seaiéaagi aiwi anani yayí seainíwíngini. Bíkwoyo rñinjpa “Seyíne amá sípí seaikárarigíáyí óf nerí dñj yánipaxí seaiwapíyaríná óf mepa nero ayá ípípa mñwirárinípa nero rípi éfríxini. ¹⁵ Xwioxíyo dani ‘Kiraiso gí Amínáorini.’ niriníro dñj síxí iníírxini.” Seyíne “Gorixo yeáyí níneayimíxemeaaríná e neaiínfarini.” níyaiwiro dñj wikíwoarigíápi nani amá yarinj seaiíá ayí ayo repíyí wípríá nani dñj nenjwípero ñweáfríxini. Seyíne api nani repíyí níwíroná ímí tñi murípa nero “Jisaso amá ayí nani ení mípépa reníngini?” níyaiwiro awayini nípení xwíyá uríírxini. ¹⁶ Seyíne e neróná amá seyíne Kiraiso tñi nawíní nimóníro nani nanj yarínagíá síñwí níseaníro aí ikayíwí seameararigíáyí ríwéná “Nípiíkwíni muríñwanigini.” níyaiwiro ayá winípríá nani seyíne repíyí níwíroná ríwéná wairíí inípaxí imóninjí bi murípa éfríxini. ¹⁷ Ayí rípi nanirini. Gorixo xe rñinj oseaiéaniri níwimónirínáyí, seyíne nanj yarigíápi dani rñinj seaiéaáná ayí ananirini. Sípí yarigíápi dani rñinj seaiéaáná xixeni Gorixo “E éfríxini.” wimónarinjipimi míxídarínagíá nani seararinjini.

“Kiraiso negí íwípi yokwarímí neaiimíni peníngini.” uríñj nanirini.

¹⁸ Kiraiso enípi nani bi orimíni. O Gorixo negí íwí yaríñwápi yokwarímí neaiimíni nani rñinj nímearíná nawínani peníngini. Síyikwí míníño síyikwí ínñwaéne Gorixo tñi nawíní piyá neawíriminiri nani peníngini. Amá wará írináná píkiíá aiwi kwíyíyo dani amí níwíápnímeari ¹⁹⁻²⁰ apimi dani nuri amá piyíyá dñj gwíñinj ñweagíayo —Ayí Nowao tñíná o sípíxo imíxaríná Gorixo “Píí umamómíngini.” níyaiwiri aí wigí ríá kíroarigíápi nani axíná ípipímí míwípa enáná prí wiaíkímí egíyífrini. O ayo nuri wáí uríñngini. Amá sípíxomi píxemoánigíáyí amá obaxí maríá, wé wíúmí dñj wáú wo apíni nípíxemoáníro nani iníngí waxíyo mínami síñj egíawíxini. ²¹ Iníngí waxí apí amá agwí ríná wayí meáfáyo yeáyí uyimíxemeaarínípi nani neaiwapíyarínjpirini. Amá wayí nímearíná kíyí xéníñjpi emí kwírimónaníro yarigíámani. Ayí xwioxíyo dani Gorixomí réninj uraníro yarigíáriní, “Jisasomí

nuxídi+ranená wairírí iní+paxí imóníjé bí yaníwámani.” éni+jé uraníro yarigí+árini. Ayí píyo dání maríáí, Jisasi Kiraiso wiápíni+meanjípimi dání yeáyí neayimíxemeaaríjírini. ²² O anjínami nání ríxa nípeyirí Goríxomi wé náúmíni njeani. Goríxo íáni+jé wíepíxíni+siníjé enagí nání anjínami njeagí fá gíyí gíyí anjínají+raní, enjé eáni+jé imóníjé+áyí+raní, néni tígí+áyí+raní, níni omí simanjwíyóníjé yeáyí wuríni+jóí.

4

“Íwí xámi yagí+ápi síní mepani.” uríjé nánírini.

¹ Kiraiso xí+omí upíkí+aná ríni+jé meanjé enagí nání seyíné ení dínjé xí+o “Nanjé imóníjé+pi yaríjé+oni aí ananí ríni+jé omeá+ni.” níy+iwiri fá xírí+jépa seyíné ení axí+pi fá níxírírí dínjé íkwíró+rí+xíni. Ámá ríxa ríni+jé meá+áyí íwí yaríjé+ápi píni wí+aríjé+á enagí nání dínjé api fá níxírírí íkwíró+rí+xíni. ² Ríni+jé meá+áyí íná dání igí síní síjwí naineníro níjwearóná íeapá ámá winaríjé+pi “Oyaneyí.” míy+iwí Goríxo e é+rí+xíni+ri wimónaríjé+pi “Oyaneyí.” yaiwiaríjé+á+ri. ³ Ayí rí+pi nání seararí+jíni. Xámi seyíné ámá Goríxoyá mimóníjé+áyí íeapá wináná ríkíkírí+o yaríjé+ápa néra ugí+ápi ríxa apáni egí+ári. Ríkíkírí+o seyíné néra ugí+ápi, ayí rí+pi+ríni. “Íwí oinaiyí.” níy+iwiníro oxí wo tíni apí+xí wí tíni nípoga uro íeapá néra uro iríwá íkáríni+ro ámá síjwí aníjé+e dání piaxí weáni+paxí imóníjé+pi ero ini+jé+ papíkí yaríjé+ápi xwapí níro segí jwí+á ní+meróná Goríxo xwírí+á winaríjé+pi ero egí+ápi, ayí apí+ríni. ⁴ Ámá Goríxoyá mimóníjé+áyí seyíné ríxa o wimónaríjé+pi xí+díro ayí tíni nawíni síwíni+jé arí+kí síní míponí+pa ero yarí+jé+á nání dínjé ududí nero xwíyí+ápai níseanjwíríríro aiwí ⁵ ámáyo mí ómómí+xímí é+imí+jíni+ri nání ní+mómí+ri weníjé nerí njeanómi — O pegí+áyo tíni síjé njeagí+áyo tíni nawíni mí ómómí+xímí ení+oríni. Omí wíjé egí+ápi nání “Api nání enjwá+ri. Api nání enjwá+ri.” repíyí níwíera upírí+á enagí seyíné ikayí+wí seameararíjé+ápi nání wáyí níseainí+paní. ⁶ Ayí rí+pi xí+xení imóníni+fa nání xwíyí+á yayí winí+paxí+pi Jisaso ámá ríxa pegí+áyo aí wá urí+jé+nigíni. Pegí+áyí sí+pi síní xwí+á tíyo níjwearóná egí+ápi nání Goríxo pí+rí umamónjípimi dání pegí+á aiwí o wimónaríjé+pi tíni xí+xení ámi dínjé síxí umímó+aná wiápíni+meá+rí+xíni+ri wá urí+jé+nigíni.

“Goríxo seaipí+jé+pimi dání píráni+jé iní+rí+xíni.” uríjé nánírini.

⁷ Amí+pi níni ríxa aní+pa imóníni+fa nání anjwí e imóníni. Ayí+nání Goríxomí xwíyí+á rí+rí+mí níwírí+ná píráni+jé urí+pi+rí+fa nání ní+pi+réanírí ero síjwí tíni ero é+rí+xíni. ⁸ Api nero aí rí+pi anjé+paxí imóníjé+pi+ríni. Ámá dínjé síxí uyinaríjé+á wo wí+omí íwí wíkaráná apaxí mé yokwarí+mí wíiaríjé enagí nání sé+rí+xí+meáyí tíni dínjé síxí níyíní+rí+ná xwapí ayá wí dínjé síxí yíní+rí+xíni. ⁹ Xíxe nípemeáni+mí ú+rí+xíni. Xíxe nípemeáni+mí numáná ríwéná aní+júmí ikaxí miríni+pa é+rí+xíni. ¹⁰ Goríxo seyíné woxíni woxíni píráni+jé mení+rí+xíni+ri xíxegíni imóníjé síxí seamímonjé+pi ríxa tígí+áyí+né enagí+fa nání apími dání arí+á iní+rí+xíni. Bosí+wí awíaxo xegí boso wéyo fá umírí+jé+pi tíni píráni+jé yaríjé+pa seyíné ení Goríxo wá níseawianírí xíxegíni imóníjé seaipí+jé+pi tíni axí+pi nero píráni+jé arí+á iní+rí+xíni. ¹¹ Xwíyí+á xíoyápi rí+paxí imóní+rí+xíni+ri síxí umímonjé gíyí gíyí api xí+xení rí+rí+xíni. Arí+á wí+paxí imóní+rí+xíni+ri síxí umímonjé gíyí gíyí enjé eáni+jé Goríxo e

éfríxini ri weámíxini pítí tñi wífríxini. Seyíné Jisasi Kiraiso enj eáninj seaimíxíagí yarígíapí nípimí dání Goríxomí seáyí e umepírfá nání apí e éfríxini. Aninj íniná seáyí e imóniri amípi níyoní seáyí e wimóniri epaxo, ayí oríni. “E imóníwínigíni.” nimónaríni.

“Ríninj nímearfína yayí seainíwínigíni.” uríinj nániríni.

¹² Gí dñj síxí seayinjáyíné, xeaninj iwamíó seaíwapíyíprí nání áamá seaikárarígíapí ríáninj seanaríagí aí “Ríáninj nene neanaríntí rípi Jisasomí dñj wíkwíroarígíá wíyo míwímeaaríntípríni.” níyaiwiro dñj níyága mupaní. ¹³ Kiraiso níkníri seáyí e imóninjpi piaumímí ináná dñj nífá bí onímíapí míseainí xwapí ayá wí seainíntá nání ríntí omí wímeaníntí seyíné ení axípi seaímeaaríntí nání yayí seainíwínigíni. ¹⁴ Kiraisomí xídaríntí nání ikayíwí seamearínáyí, “Goríxo nanj neaimíxíene enjagwí nání rífa neaimíaríní?” yayíwífríxini. “Kwíyí Goríxoyápi —Apí seáyí e imóninjpríni. Apí nene neakíyontírfaní?” yayíwíxí enjagí nání yayí seainíwínigíni. ¹⁵ Seyínéyá wo áamá píxíwíró enjípimí dáníraní, íwí enjípimí dáníraní, uyíní enjípimí dáníraní, mímáyíó enjípimí dáníraní, apimí dání pírfí umamóáná ríntí meaaríntí níwínírfínáyí, “Ayí ananí imóninjpríni.” míyaiwípaní. ¹⁶ E nísearíntí aí segí wo “Kiraísomí xídaríntí nání oyá imóninjyí woríni.” ríntí nání ríntí meaaríntí níwínírfínáyí, o ayá níwínípa nerí “Kiraísoyá yoí nioní ení wífríntíáonírfaní?” níyaiwírí Goríxomí yayí wíwínigíni.

¹⁷ Ayí rípi nání seararíntí. Goríxo áamá níyoní mí ómómíxímí ení nání ríxa anjwí eríni. Xegí imónígíyó xámí ayo xwírxí umeníáriní. Áamá xíomí dñj wíkwíroaríntíwáéne xámí níneaiméamáná ayí áamá xwíyíá Goríxoyá yayí wíntíxí imóninjpi pírfí wíakímí wíarígíyó ayoyí apa aríge wímeanírfaní? ¹⁸ Bíkíyó re níntí eáninjagí nání raríntí, “Áamá wé róninj imónígíyí Goríxo síní yeáyí muyímíxemeapa enjímí ríntí nímearfínáyí, áamá Goríxomí níwíwí umoro íwí ero yarígíyí aga aríge wímeanírfaní?” ríntí nání raríntí. ¹⁹ Ayínání áamá Goríxo ríntí xe owímeaníntí síntí wíntíwíntí nanj imóninjpríni nero “Nene neaimíxíno —O pí pí neararíntí xíxeni símfí e níntí neaiaríntí. Píráninj neamepaxoríni.” níyaiwíro omí wíkwíarínífríxini.

5

Jisasiyá síyikí imónígíyó wípenweagíwamí uríinj nániríni.

¹ Ayínání Pitaoní —Nioní Kiraiso ríntí nímearí péáná síntí wíntíwí woníntí. O níknímí weapáná seáyí e o imóninjpi nioní ení o tñí nawíntí imónímí nání imóninjá woníntí. Nioní ení síyikí Jisasiyá imónígíyó wípenweámí nání imóninjá woní enjagí nání segí wípenweagíoyíné enj rírémxí bí oseaimíntí. ² Sípsípí pírántí mearígíáwa mearígíápa áamá Goríxoyá imónígíá soyíné tñí njweagíyó axípi pírántí umenweáfríxini. E neróná “Símeaxídfí neaiaríntí nání owianeyí.” míyaiwípa ero Goríxo wimónaríntí nání níxídfíro “Negí dñj tñí owianeyí.” yayíwíro éfríxini. “Bí oneaiaríntí aríra owianeyí.” míyaiwípa ero símfí níxeadíntí nání aríra wíro éfríxini. ³ Soyíné seáyí e níwimóníro áamá Goríxo umenweáfríxini wéyo seaiaríntíyó páimímí níwípa ero síwí nanj íkaníntí seaipaxí

Payí Pitao ríwíyo eañínarini.

Payí rina áma Jisasomi dñj wíkwíroarigfá wí enj nimóniro ηweagfáy nán Pitao ríwíyo eañínarini. O Jisaso wiepísagowa worini. Jisaso ríxa añnamí nipeyimáná xwiogwí ríxa obaxí nípwemáná enjáná mimóní uréwapíyarigfáy obaxí Jisasoyá síyikí imónigfáyo níwímearo xejwíni xejwíni re urarigfápi nání, “Jisaso xwiogwí obaxí yómñj néra nurí nání ámí níweapínfámani.” urarigfápi nání Pitao arfá níwirí ayí mimóní uréwapíyarigfáy urarigfápi ríwíwíni mamoro Jisaso neaímeanj mfkone uríwápi anñj fá xírro éfríxínirí payí rina nírirí eañínirí. Pitao xíomí Romíyo dání píkíprí anjwí e enjáná eañínirí.

1 Saimoní Pitaoní —Nioní Jisasi Kiraisoyá xínáínññj nimónirí omñj wíirí wáf wurímeirí yaríñwáy wonírini. Nioní payí rina seyíne Goríxoyá dñj tñí dñj wáf wurímeiaríñwáone fá níxírírane wíkwíroaríñwápi fá níxíríro wíkwíroarigfáyíne nání —Seyíne wé rónñj Jisasi Kiraiso —O negí Nwíá imónirí yeáyí neayimíxemeaaríño imónirí enjorini. Seyíne wé rónñj o imóníñpimi dání dñj wíkwíroarigfáyínerini. Seyíne nání payí rina nearí mónaparíñjini. 2 “Níjfé seyíne Goríxo tñí negí Áminá Jisaso tñí awaú nání imónigfápi dání Goríxo wá ayá wí seawianírí seyíne níwayíróniro ηweapírí nání ayá wí seaiirí éwínigíni.” nimónarini.

“Goríxo e imónífríxínirí fá yíyamíximí neaiñenerini.” uríñj nánirini.

3 Nwíá imóníño xegí enj síxí eániríñpí tñí xixeni nerí amípí nene dñj níyímñj imónírane síwí áma omí píranñj níxídróná epaxípi erane yanfáwá nání imóníñj nípiñí ríxa neaiapíñjirini. Apiaú e yanfáwá nání níjfé o —O seáyí e imónirí síyikwí míní íkwíráññj imónirí enjípimi dání nene ení axípi imónífríxínirí wéyo fá neaumíríñjorini. Níjfé o nání xixeni imóníñwápi dání amípí apí neaiapíñjirini. 4 O seáyí e imónirí síyikwí míní íkwíráññj imónirí enjípimi dání “E e níseaiimfárini.” nearíñjpi —Apí seáyí e imónirí ayá tñj imónirí enjírini. Apí ríxa neaiñjirini. Áma píkianíro yarífná nurakínarimí warigfápa íeapá áma xwíá tño ηweañwaéne níneainífná xwíríá neaikíxearíñpimi dání nurakínarimí uro Goríxo imóníñjpa axípi imóníro epíríá nání e neaiñjirini. 5 Nene o imóníñjpa axípi e imónífríxínirí apí nípiñí e neaiñj enagí nání seyíne ríwí síwíá míyí nírfkwíniro síní dñj níwíkwíróroná wé rónñj ero wé rónñj neróná Goríxo áma xíoyáyí e éfríxínirí wimónaríñpí nání píranñj níjfé imóníro 6 apí nání níjfé nimóníróroná nípreánirí ero nípreánirí neróná sípi seaiñjiríñpimi xwámámí wíro xwámámí níwiróná síwí áma Goríxomí píranñj níxídróná epaxípi ero 7 apí neróná séríxímeayo ayá urímíxíro ayá nurímíxíroná áma níyoní dñj sípi wíro éfríxíni. 8 Ayí rípi nání raríñjini. Seyíne nioní “E e éfríxíni.” searfá apí tñí xixeni nepa nero sayá nímixa nurónáyí, síwá rénñj inaríñoi, “Níjfé nene negí Áminá Jisasi Kiraiso nání imóníñwápi surífná wí mimónini. Íkíá ná míwé oxí roaríñjyíññj mimóníñwíni.” síwá éññj inaríñoi.

⁹ Ayí rípi nání ení raríñini. Ámá “Gorixoyaénerini.” níriniro aí nioni searfá apí mīyarígfáyí, ayí íwí eníná yagfá Jisaso yokwarímí wiññipi nání ríxa dñí arfá nīkeamoro nání ámá síñwí agwí uparígfáraní, síñwí suparígfáraní, imónígfápa axípi imóniñoi. ¹⁰ Ayínání gí níríxfímeáyíné, seyíné “Gorixo nene ía yiyamíxímí nīneairí ía neaumírñeneríñaní?” nīyaiwiniro ipímónipírí nání nioni searfápi aníñí nīyaxídíro píraníñí éfíríxini. Ayí rípi nání raríñini. Apí ía nīxíríro néra nuróná wí nóreámioapíríámání. ¹¹ Seyíné nioni searfápi ía nīxíra nuro xixeni nerónáyí, negí Áminá Jisasi Kiraiso, yeáyí neayimíxemeaaríño xegí xwioxíyo aníñí íníná neamenñweaníte páwíáná yayí nīseameríñá aga yayí ófí seaeánínfáriní.

¹² Ayínání seyíné nioni agwí searfápi nání ríxa nījí ía imóniño xwíyí fá nepaxíñí imóniñí none searéwapíyíñwápi xaiwí ía xíríro yaríñagfá aiwí seyíné apí nání dñí seainínfa nání íníná dirírí oseaiyimínirí nání ipímóniñini. ¹³⁻¹⁴ Ayí rípi nání seararíñini. Negí Áminá Jisasi Kiraiso áwaní níríñipi tñí xixeni gí dñípi níníwárimí unfá añwí e enjagí nání síní gí dñípi níníwárimí mupa enímí xwíyí fá apí seyíné ámí dñí síxí oínípoyínirí dirírí seaimí nání “Aníñí miní nīsearíñáyí, nanjírini.” nímónarini. ¹⁵ Ayí rípi seararíñini. Nioni ríxa penjámí ríwíyo xwíyí fá searfá apí ámí dñí yaikiropaxí imónipírí fá nání aníñí miní síñwírífaníñí nīyaxídírí osearímínirí raríñini.

“Jisaso níknírí roñáná wínñwáonerini.” uríñí nánirini.

¹⁶ Negí Áminá Jisasi Kiraiso ení neánirí weapínfápi nání áwaní nīsearíranéná negí dñí tñí bí mīsearíñwanigíni. Píyíñí ikayíwí ámá wigí dñí tñí éwapínarígfápi bí ení mīsearíñwanigíni. Xfo níknírí ñweañáná síñwí wínaronñwáone searíñwanigíni. ¹⁷ Ayí rípi nání seararíñini. Negí ápo Gorixo omí seáyí e numfeyoari wé íkwianñwíyo nñwíríríñá xfo, íknígfá nīyoni seáyí e wimóniño aññnámí dání re rínénapíñinigíni, “Gí dñí síxí uyíñá ro nání aga yayí seáyímí dání ninaríni.” rínénapíagi ¹⁸ none dífí ñwíápimí o tñí nñwearanéná newaníñone arfá tíyo dání arfá e wíñwanigíni. ¹⁹ None apí searíñwáone aiwí xwíyí fá Kiraiso nání wí fá rókiamoagfáwa níríro eagfápi —Apí añípaxí “Neparíni.” yaiwípaxí imóniñipírini. Xwíyí fá apí ení tññwaénerini. Uyíwí sfá yíníñímí wí fá ókímíxaríñípa wí fá rókiamoagfáwa níríro eagfápi axípi ríwíyo imónínfápi nání wí fá neaókímíxíyímínirí nání neaiiaríñagí nání sfímímanñíyo tñífíríxini. Awa níríro eagfápi Jisaso ámí nīweapíríñá wífaníñí nóga unfé nání uyíwíñíñí wí fá neaókímíxíya unfáriní. Íná ímíáóníñí weaparíñagí nīwíníranéná xwíyí fá xfo weapínfápi nání ríníñipi negí xwioxíyo dání wí fá neaókímíxínfáriní. ²⁰ E nīsearírí aí rípi nání “Ayí neparíni.” yaiwífíríxini. Wí fá rókiamoagfáwa níríro Bíkwíyo eagfápi bí negí dñíyo dání “Mfíkí apí nání iyí rírínini?” yaiwípaxí mímónini. ²¹ Wí fá rókiamoagfáwa níríro nearíñá ámá wayá dñíyo dání níríro meá Goríxoyá kwíyípi ukíkayóíyo dání xwíyí fá oyápiní nira ugí fá enjagí nání seararíñini.

2

“Mimónf searéwapiyarigfáwami Gorixo pirf umamonfáriní.” urinjf nániríní.

¹ Enjiná arfowéyf wí mimónf wíá rókiamoarigfáwa nimóniro wigf ámáyo yapf uréwapiyagfápa axfpf segf imónigfáyf wí mimónf searéwapiyarigfáwa nimóniro ínimi nimónimáná xwiyfá nepa mimónf áamá nixfdíroná xwirfá ikixénipaxf imóninjfpf nisearéwapiyiróná Ámináo niperinjfpimf dánf ayo uroyíronj enjagf aí omf rfwf umopfrfáriní. E nerinjfpimf dánf apaxf mé wíarf xwiyfá meárinipfrfáriní. ² Uyíniíf yapf searéwapiyaríro epfrfáyf epfrfá axfpimf segf áamá obaxf xfdíprfáriní. E yarfná áamá Jisasomf dnj mfwikwíroarigfáyf óf Gorixomf nepa xixení xfdíprfá imóninjfyi nánf ikayfwf mearipfrfáriní. ³ Áamá yapf seaíwapiyaríro epfrfáyf síjwíf fwf winárarigfáyf enjagfa nánf yapf niseaíwapiyirinjfpimf dánf segf amipí fwf searápíprfáriní. Xwiyfá Gorixo enjiná dánf “Ayo xwiyfá numeárinfná e wikárimigini.” yaiwíaragfpf sínf ptyfá mfwenini. “Xwirfá nfwikixerfná e wikixémigini.” yaiwiago sá mfwenini. ⁴ Ayf rípf nánf seararínjini. Enjiná anfnájf wa fwf éaná Gorixo axfpf xe ámf ámf éfríxinrí síjwíf mfwínf mimeninjwíf meárinipfrfá nímamówárinfná sfá xfo prf umamonfáyi nánf sirírkf sfá aninj yinárininjyómni wárinjigini. ⁵ Áamá enjiná xwfá rírimf nñwearóná ríkikírfó yagfá nfnf ení Gorixo xe aninj e nero ñweáfríxinrí síjwíf mfwínf xwirfá nfwikixerfná xfoyá dnjfnf tñnf inígf waxf nróga nfwíapfnímearf ayo nfpíkiri aiwí Nowaomf —O áamá ayf ayo “Wé róninj imóninj Gorixo wimónarinjfpf apfrfaní?” oyaiwípoyinrí wáf uragorini. Omf tñnf xegf áamá wé wfúmí dnjfnf waúmí tñnf Gomora tñnf apiaúmí ñweaagfáyo ení Gorixo xwiyfá numeárinfná “Sínf bñ tñnf ñweapaxfyfmaní.” nfyaiwirf anj apiaúmí rfá mamówáraná rfá nñnowáriní uráwfní imóninjigini. Gorixo e nfwikárininjfpimf dánf ayf tñnf e íná dnf áamá xfo wimónarinjfpf mxfdarigfáyo síjwepígf nfwirf nene ení axfpf neáimeanigini éf owininrí erírf winjigini. ⁷ Áamá anj apiaúmí ñweaagfáyo e nfwikáriní aiwí Rotomf —O áamá wé róninj worini. Áamá anj apiaúmí ñweaagfáyf ríkikírfó ayá wí yarínjagfa nfwíninrí nánf dnjfnf rfá uxenorini. Omf ení Gorixo yeáyf wimiximeanigini. ⁸ Áamá wé róninjf o áamá ayf tñnf nawínf nñwearfná ayf rfá kíroarigfápf síjwíf winrí arfá wirf nerfná sfá ayf ayo íkfninjfpí wirf dnjfnf rfá uxerf yagf enjagf nánf rarínjini. ⁹ Gorixo síjwepígf e e yayinj enjagf nánf nene ananf dnjfnf re yaiwipaxfrini, “Ámináo áamá xfo wimónarinjfpimf xfdarigfáyo fwf éfríxinrí wikárarigfápfimf dánf ananf yeáyf wimiximeapaxfrini. Áamá wé róninj imóninjfpf mfyarigfáyo sfá xfo áamá nfyoni mí ómómiximf enfáyi tñnf e nánf ananf prf numamóa nurf awí umenweapaxfrini. ¹⁰ Áamá síwíf piáxf weánipaxf imóninjfpf feapá winarinjfpf oyaneyinro niponíga uro seáyf e umenweagfáyo paimimf wiro yarigfáyo anjapaxf sfá ayf tñnf e nánf prf numamóa nurf awí umenweapaxfrini.” Nene e yaiwipaxfrini.

“Mimónf searéwapiyarigfáwa sípí rípf rípf yarigfáwarini.” urinjf nániríní.

Mimóní searéwapiyarigfáy “Nioní arfki yarfná api nímeaníreníño?” mīyawi ayá nepearimáná wigí dñí tñnī nixfdīro anñají seáyí e wimónigfáwami ikayfwí numeariróná ení óf bī yarigfámani. ¹¹ E yaríñagfa aí anñajowa —Awa á má ayfá ení síxí eánigfápimi seáyí e wimónigfáwarini. Awa seáyí e níwimóniro aí Ámináoyá síñwí tñí e dání xwiyfá nuxekwímorfná ikayfwí bī umeararigfámani. ¹² Á má ayf nanwfnñí imóníño. Nanwfyf wí dñí nenwiperi mīmōñfyrini. Sa á má fá nīxero pikipírfá nání miaríñfyrini. Nanwfyf dñí rfá nīxeyániri yaríñpa á má ayf ení axípi e nero amípi ayf majfá imónigfápi nání ikayfwí meararigfá enagí nání á má nanwfyō pikiarigfápa á má ayo ení Goríxo wanínmīxinfáriní. ¹³ E yarfná á má omíñí egfápi nání nīgwf meaarigfápa á má ayf ení axípi wigí sípi egfápi tñnī xīxení wímeanfáriní. Ikwáwiyíná aí pí pí íeapá winípi sa “Ímí tñnī oyaneyí.” níwimóniro yayf néra warigfáyfyrini. Ayf seyfné tñnī nawini nerímeániro aiwá sfañí níniróná wigí íeapá winaríñpi ayá wí nero seyfné síyikwfnñí níseaxéniri nání ayá onímiá mīseainaríñfyrini. ¹⁴ Apíxí í í tñnī fwí oinaneyiniri ero fwí nání wimónaríñpi wí mīwáramó ero yarigfáyfyrini. Á má Jisasomí dñí níwíkwíroro aí síní nīpíkwini dñí aumaúmí minigfáyo nene yaríñwápa axípi oépoyniri wipiomeaarigfáriní. “Á máyá amípi api nioní meapaxíprini.” níyawiwo éwapígfí inarigfá enagí nání Goríxo “Ríxa xwírfá wikíxéimigini.” ráriñfyrini. ¹⁵⁻¹⁶ Ayf óf Goríxo oxídfpoyiniri wimónaríñyimi píni níwiárimí xaríxaríññí néra xēñwíminí nuro nání eníñá sípi wfá rókiamoagí Beramoyi rññō — Omí xano Biorini. O yagípimi íkaníñí yarigfáriní. O nígwí nání aga ayá wí níwimóniri nání “Pí pí sípi imóníñpi aí nerfná nígwí nímeari nání ayf ananí emfíni.” yaiwiagorini. O á má wo rixíñí re uráná, “Ísireriyf Goríxomí rfwí numoro ñwíá xegí bī imóníñpimi xdfíprí nání ikayfwí tñnī uramíxei.” uráná o “Nígwí meáminiri nání ananí sípi api oemini.” yaiwiarfná dogí xwiyfá nání níjfa mimóníñí aí wo á má xwiyfá níriríññí axípi nírirí mīxí nurí wí rókiamoaríño dñí rfá níxeyánimáná “Oemini.” yaiwiaríñpi pírfí wiaíkimóníñigini.

¹⁷ Á má ayf inígfí símíñí ná mīwé yeáyf yáriñfyríññí imóniro kípiñí níyirfná agwf kíkífa yáraná iniá ná meá amí imíñí nípipemi waríñpáníñí imóniro enagfa nání síríríkí aníñí sfá yináríñfyi ayf nání ríxa aníñí meaxárfó yárinini. ¹⁸ Ayf rípi nánirini. Á má ayf “Nioní pí pí nínimónírfná ananí emfíni.” níriro weyf e nímeariníñpimi dání á má óf xēñwíminí núfasáná píni níwiárimí Jisasomí dñí wíkwíroarigfáyf tñnī iwamíó kumíxinaniro yarigfáyo wíwapiyarigfáriní. fwí nene yaríñwápi axípi oépoyniri wipiomearo íeapá wíwaníñyf winíppimi dání sípi oépoyniri wíwapiyiro yarigfáriní. ¹⁹ Níwipiomearfná fwí wíwaníñyf yarigfápi gwí fáníñí uxíríñagí aí mímáyo dání re seararigfáriní, “Seyfné nene yaríñwápa axípi neróná wí gwí fáníñí seaxírípxí menini.” seararigfáriní. E seararíñagfa aí á má fwípi nání aníñí mīrogwfníñí nanírfná ayf ríxa gwí fáníñí uxíríñagí nání raríñini. ²⁰ Á má negí Áminá Jisasi Kiraiso —O negí yeáyf neayimíxemeaaríñorini. Á má o nání níjfa imónigfápimi dání síwí amípi xwífa tfyō ñweagfáyo piaxí

weánaríjípimí nîwialkiárímí numáná ámí axípi nero nání apimí gwí fáníjîf uxíráríjáná nerónáyí, ayí sipí ríwíyo imóníprírápi xámí imónígíápi tîní xîxení imónípaxímani. ²¹ Ámá ayí óf wé róníjîf imóníjîfyí nání sîní nîjîfá mimónípa nero síjwíríyí, sipí ayá wí wímeámînrî eníjîf wímeapaxí aiwí óf wé róníjîf imóníjîfyí nání nîjîfá nimónímáná sekaxí ayá tîjîf none searíjwápi nîwialkiaro ríwífmîní mamoarígífa nání sipí imóníjîf ámí bî tîní ná seáyí e wímeanfárîní. ²² Ewayí xwíyífá nene íníná re rînaríjwá rîpiaú tîní xîxení yarígífárîní, “Sfíwí xwírífá nîdárímáná ámí nurí manaríjîrîní. Odîpí ámá wayí píráníjîf nîroárimáná enjáná ámí xwíríjwíyo gîníf inaríjîrîní.” rînaríjwápiaú tîní xîxení yarígífárîní.

3

“Jisaso ámí nîweapîmfárîní.” uríjîf nánîrîní.

¹⁻² Gí dîjîf síxí seayínáyîné, xwíyífá wíá rókiamoagíáwa —Awa Goríxo “E éfrîxîní.” wimónaríjîpîní oyaneyînrî yagíáwarîní. Awa eníná nîrîro eagíápi tîní sekaxí amípi Ámínáo, yeáyí neayimîxemeaaríjî rîjîf wáí wurîmeiaríjwáone searíjwápi tîní xwíyífá apí seyîné ámí dîjîf síxí nînrîo píráníjîf omópoyînrî dirîrî seaimí nání eníná payí wîna nearí mónapîjanigîní. Agwî ení axípi nerí ámí wîna nearí mónaparíjîní. ³ Xwíyífá nepa imóníjîf rîmí rîpi nání “Ayí aníjîpaxíráni?” yaiwírîxîní. Sfá yoparíyí tîjîjîná ámá rîperîrî seamepíráyí seyîné wé róníjîf yaríjagífa nîseanîro wigí íeapá winaríjîpî nîxífdîro nání rîperîrî nîseamero ⁴ re searíprífárîní, “Segí mimáyo dání ‘Ámí nîweapîmfárîní.’ searíjîfyí rîxa ná gi weaparîní? Negí ápowa rîxa pegífámí aiwí amípi xwífá rî tîní anífa tîní iwamífó imóníjîe dání imóníjîfyí sîní axípi imóníjagí nání seararíjwîní.” searíprífárîní. ⁵ Rîperîrî e nîsearíroná rîpi nání dîjîf arífa ikeamopíráfárîní. Eníná Goríxo xwíyífá ráná anífa imónîrî xwífá rî iníjîfáyo dání nimónîrîfá iníjîfáyo ínîmí eje dání síjâní imónîrî eníjîrîní. ⁶ Iníjîfá tîní ení Goríxo xwífá íná imóníjîrî “Xwírífá oikîxení.” ráná iníjîfá waxí nîróga nîwiápînmearí ámá xwífá rîmí nîweagíáyo anífmîxîjîf aiwí apí nání arífa níkeamoro rîperîrî searíprífárîní. ⁷ E neríjîf aiwí anífa tîní xwífá rî agwí ríná imóníjîpiaú xwíyífá axoyápmí dání rífa nîwînígînrî rárînrî. Sfá ámá xífo wimónaríjîpî mîxídarígíáyo xwíyífá numeárîrî wanînmîxînrîfáyo imóníe nání rárînrî.

⁸ E nerí aí dîjîf síxí seayínáyîné, seyîné searímí rîpi nání ríwí mukînmopaní. Goríxoyá síjwíyo dání xwiogwí 1,000 nîpwerí aí sfá ná wîyînrîjîf óraríjîrîní. Sfá ná wîyînrî nórîrî aí xwiogwí 1,000 nîjîf pwearíjîrîní. ⁹ Ámínáo noneyá mimáyo dání “Ámí nîweapîmfárîní.” nearíjîpî nání ámá wí “O rîxa mîweapí yómíjîf yarîní.” yaiwiarígíápa axípi e mîyarînrî. Nene nání weníjîf nerí jîweaní. Yómíjîf ayí rîpi nání yarîní. Ámá wí manínpa ero nîfîfí wigí íwíf yarígíápi ríwífmîní mamoro éfrîxînrî nání síní yómíjîf yarîní.

“Xwífá rî tîní anífa tîní rífa nowárîmfárîní.” uríjîf nánîrîní.

¹⁰ E nerí aí sfá o ámí nîweapînfá nání Ámínáooyá rînrîjîfyí “Ámá íwíf meámînrî rífa barîní?” mîyáiwí maiwí jîweanáná wímeaaríjîpa sfá ayí ení axípi e seáímeanfárîní. Sfá ayí aní píráf íwíf tîní rífa nînrî

anípá imónirí amípí anj píríyo dání wíá ónarínjyí níní rímimeníjwí neániríná ríá nowárírí xwíá rí tñí amípí xwíáyo yarínjyí tñí níní ríá nínírí yayímí yowárírí enfáríní. ¹¹ Apí nípíní ríá e nowáriná enagí nání seyíné ámá Goríxo wimónarínjípímí xíđíro wé rónínj ímónínjípíní ero yarígíáyí yapí nimóníro axípí éfíríxíní. ¹² E nerónáyí, sía Goríxo Biníái rínínjyí “Gíná parímonfáríní?” nýaiwíro anjíní ayí ríríxáínínjí nero mónaparínjoi. Sía ayimíní anjína ríá nowárírí anj píríyo dání wíá ónarínjípí rímimeníjwí neániríná íkimímí enfáríní. ¹³ E nerí aí xío símímanjyó dání nearínj enagí nání nene anj sínj wína tñí xwíá sínj wírí tñí imónínfápiáú —Apiaúmí wé rónínj ímónígíání jweapírífápiáúríní. Apiaú nání wenínj nerí jweanjwíní.

“Awínínj rónífíríxíní.” urínj náníríní.

¹⁴ Ayínání dínj síxí seayínjáyíné apiaú nání wenínj nero nínjwearo nání Goríxo píranínj nýwayírónrane jweanjagwí oneanínírí ríwí síwíá mýí “Amípí bí nání ríá mímearínípa nerane íkwíráínínj síyikwí míní éwanígíní.” nýaiwíro nýuníro éfíríxíní. ¹⁵ E neróná negí Ámínáo anjíní ámí mýweapí yómínj yarínjípí nání re yaiwíríxíní, “Ámá obaxíyo yeáyí uyimíxemeámánírí yaríní.” yaiwíríxíní. Negí níríxímeáo Poro ení dínj émí saímí monj Goríxo síxí umímonjípímí dání nírírí ríwamínj nearíná axípí rípínínj nírírí nearí seamónapínj enagí nání e yaiwíríxíní. ¹⁶ Payí o eaarínjyí níní apí nání ení axípí nírírí eaarínjíní. Xwíyíá payí ayo eánínjyí wí síjání mípímónínjagí nání apaxí mé nýjía ímónípaxí mimóníní. Ámá majía níkárníro dínj bí bí momearígíáyí xwíyíá apí ikweakwímí níríro rarígíáríní. Xwíyíá Goríxoyá Bkwíyo rínínjyí ámí wí ení ikweakwímí níríro xenjwíní nírírínjípímí dání síá yoparíyí ímóníné nání ríá meárinarígíáríní. ¹⁷ Ayínání dínj síxí seayínjáyíné, apí nání seyíné ríxa nýjía ímónínjagía nání ámá ríá xearímíxarígíáyí sípí nero xenjwímíní waríná seyíné ení axípí éwapígí íníro Jisasomí dínj nýwíkwíroro síkíknínj onígíáyíné píéroro epíríxínírí awínínj rónífíríxíní. ¹⁸ Niaíwí apíroarínjpa axípí seyíné ámáyo ayá urímíxarígíápí xwé napíróa urí nýjía negí Ámíná Jisaisí Kiraiso, yeáyí neayimíxemeaarínj nání ímónígíápí apí ení xwé napíróa urí éwínígíní. Agwí rínáraní, ná ríwíyoraní, omí anínj íníná seáyí e uméwanígíní. “E éwanígíní.” nimónaríní.

Payí Jono xámi eañnarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfáyí nání Jono xámi eañnarini. O Jisaso wiepi sagowa worini. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nípwemáná eñaná Jono niñweañsáná rixa xweyañf nerí añf yoí Epesasiyo niñweámáná payí rina eañnigini. Ayí Gorixomi dñf sixí uyarigfápa xixe dñf sixí yinírxiniri níriri earí mimóní uréwapiyarigfáyí rarigfápi arfá miwipa érxiniri níriri earí eñnigini. Mimóní uréwapiyarigfáyí re rarigfápi nání, “Wará nene inñwápi sípi inñagwí nání Jisaso xwfáyo nemeñná nepa ámá mimónagfíni.” rarigfápi nání nijfá nimóniri “Jisaso nepa ámá mimónimáná emeagfíni.” uréwapiyimniri ení níriri eañnigini.

Dñf niyimniñf imóniñfpi ámáyo umímoarñjo nánirini.

¹ Iwamfó xwfári tñf añfna tñf imixinñina eño nání —Omí arfá wirane negí sñwí tñf tñf winirane sñwí winaxfdirane wé tñf ía xirirane eñwáorini. Xwiyfá dñf niyimniñf imóniñfpi nání neaiwapiyñorini. ² Dñf niyimniñf imóniñwápi nání sixí neamímoarñorini. Xegf símimañf síwá neainfagf sñwí winñwá eñagf nání neaimañf mfkone dñf niyimniñfpi nání mfkí ikiño nání —O eñiná dání ínina ápo Gorixo tñf nawíni ñweagfío xegf símimañf síwá neainñorini. O nání xwiyfápi sopñññf niworane wáf seararñwini. ³ Seyíne tñf aga nawíni xiriniñwaéne imónirane dñf axfpiñf nawíni xirirane yanfwa nání sñwí winirane arfá wirane eñwá nání wáf seararñwini. None aga dñf ná biní nimónirane xiriniñwáwau, ayí ápo Gorixo tñf xewaxo Jisási Kiraiso tñf awáu eñagfí nání seararñwini. ⁴ Dñf nífá nñeainfíni bí onímiápi mñeainí aga seáyi e neainfíni nání rfwamñf rípi nearí seaiapowárarñini.

“Wfá ókíniñe eméfirixini.” urñf nánirini.

⁵ Xwiyfá Jisaso yañf neaiapowáfagf arfá winwá wáf seararñwápi, ayí rípiñf. Gorixo wfánñf imóniñorini. Onímiápi bí aí sfá miyikiniñorini. ⁶ Ayínání nene “O tñf nawíni xiriniñwaénerini.” níriniñe aí mañf niwiaíkirane sfá yikiniñe nemeránányf, yapf rarñwini. Nepaññf imóniñfpi wí miyarñwini. ⁷ E nerí aí nene uyíni bí mé wfá ókíniñe xfo ñweañpa nene ení wfá ókíniñe nemeránányf, xfo tñf nawíni aní xiriniñwaéne imónirane xfo nene nañf imónanfwa nání ragf xewaxo Jisaso níperfina puñpimi dání fwf nípiñf yarñwápi nání igfániñf neaeámori yarñfíni. ⁸ Nene “fwf bí miyarñwaénerini.” níriniñe nányf, newaniñene yapf éwapñnarñwini. Nepa imóniñfpi bí ía mñixirarñwini. ⁹ E nerí aí nene xfoyá arfá eñe dání fwf yarñwápi nání waroparf niníranányf, o dñf uñwírariñpaxí imóniñfpi tñf xixeni erí wé róniñf imóniñfpi tñf xixeni erí yarño eñagf nání ananí fwf yarñwápi yokwarimí neairí uyíni yarñwápi nípiñf igfániñf neaeámori yarñfíni. ¹⁰ Nene “fwf bí meñwáriní.” níriniñe nányf, “Ámá nñf fwf yarigfáriní.” rñjomi yapf rarñññf wimixanirí yarñwini. Xwiyfá o nearñfpi bí ía mñixirarñwini.

2

¹ Gí niaíwípiayíné, íwí mepa éríxíníri ríwamíñf rípi seyíné nání eearíñíni. E nerí aí wiene íwí neríñáyí, arírá nealaríño ápo Goríxo tñf e nírómáná yokwarímí owiíníri neauríyaríni. Wé róníñf o, ayí Jisasi Kiraiso nání raríñíni. ² O xewaníño níperíñá rídíyowáníñf níñíri xano Goríxomi níwíapemíxíri nání negí íwí yaríñwápi yokwarímí neaiínfa nání imóníñoríni. íwí nene yaríñwápiñí marfái, íwí ámá xwíá rírí nírimíni amí gími ñweagfáyí yaríñgíápi nání ení níwíapemíxíri nání yokwarímí wiínfa nání imóníñoríni.

Ámá Goríxo tñni ikárinígíáyí epaxípi nániríni.

³ Nene xfo sekaxí nearíñfípmi níxídiránénáyí, woní woní dñf re yaiwinípxeneríni, “Nioní o nání nepa níjfa nímoníri o tñni nawíni ikáriníñáyí wonírfani?” yaiwinípxeneríni. ⁴ Ámá wo “Nioní o nání níjfa nímoníri o tñni nawíni ikáriníñáoníriñíni.” níriníri aí sekaxí nearíñfípi xixeni míyaríño enánáyí, yapí raríñíriñíni. Nepa imóníñf Goríxo nearíñfípi ía xírariñímaní. ⁵ E nerí aí xwíyíá Goríxo nearíñfípi go go níxídiríñáyí, omí úrapí nerí dñf síxí muyí aga xixeni píraníñf dñf síxí uyíni. Nene api neranéná “Goríxo tñni nawíni ikáriníñwaénerfani?” yaiwinaníwíni.

⁶ Ámá wo “Nioní Jisaso tñni nawíni kumíxíngwíí woníriñíni.” níriníriñáyí, Jisaso xwíá tño nemeíñá xano wimóníñfípi nípiñí yaríñfpa axípi éwíngíni. ⁷ Gí dñf síxí seayíñáyíné, “O sekaxí síñf bí níriníri ríwamíñf eearíni.” míyaiwípaní. Iwamífo imóníñíná dání sekaxí Jisaso ríñf seyíné níjfa imóníñfápi —Api xwíyíá seyíné arfá wígfápiñíni. Api nání níriníri eearíñíni. ⁸ E nísearíri aí sfá yiníñfípi ríxa nídeaxa nurí wíá ónaríñfpa Jisaso xewaníño neaiwápiyíñfípi ríxa ónaríñagí nání nioní “Sekaxí Jisaso ríñfípi síñf imóníni.” searípxaríriñíni. Xámí xewaníñoáyá sekaxípmi níxídirí yaríñagí wíñirane agwí seyíné níxídiró yaríñagífa seanírane nerane nání “Xwíyíá api nepaxíñf imóníñfípiñfani?” yaiwíaríñwíni.

⁹ Ámá wo “Nioní Jisaso neaiwápiyíñfípi níxídirí wíá ókiñe emearíñá woníriñíni.” níriníriñí aí xexírímeáyo sfmí tñni níwíríñáyí, síni sfá yiníñfímiñíñfí ñweaní. ¹⁰ Ámá Jisaso neaiwápiyíñfípi tñni xixeni nerí xexírímeáyo dñf síxí uyaríñf go go, ayí wíá ókiñe níñwearí nání xexírímeáyí óreámioapaxí wí wíwápiyaríñfímaní. ¹¹ E nerí aí xexírímeáyo sfmí tñni wíaríñf go go, ayí sfá yiníñéníñfí imóníñe ñwearí añf emerí neríñá xegí síñwíño sfá uyiníñagí nání xfo gími nání waríñe majfá imóníñoríni.

“Ayí rípi nání nísearíri ríwamíñf eearíñíni.” uríñf nániríni.

¹² Níaiwípiayíné, Jisasi Kiraiso neaiñfípmi dání segí íwí yaríñgíápi Goríxo ríxa yokwarímí seaiñfí enagí nání apiayíné nání níriníri ríwamíñf eearíñíni. ¹³ Ámíñáoyíné, soyíné iwamífo imóníñíná eno tñni nawíni ikáriníñro níjfa imóníñro enagífa nání soyíné nání níriníri ríwamíñf eearíñíni. Ámá síwarfá rígfóyíné, soyíné sípi imóníñomi —Ayí oboyí ríñíño nání raríñíni. Omí ríxa xopírará wíá enagí nání nioní soyíné nání níriníri ríwamíñf eearíñíni. Níaiwíyíné, seyíné ápo Goríxo tñni nawíni ikáriníñro níjfa imóníñro enagífa nání seyíné nání níriníri ríwamíñf eearíñíni. ¹⁴ Ámíñáoyíné, soyíné iwamífo imóníñíná eno tñni

nawíni ikárin̄ro nijfá imón̄ro enagfa nání soyfné nání n̄r̄r̄i rfwam̄nf̄ eear̄in̄i. Ámá s̄warfá r̄gfoyné, soyfné Jisasom̄i nuxfd̄roná en̄f̄ s̄x̄f̄ eán̄ro xw̄ȳfá Gor̄xoyápi aumaúm̄f̄ in̄ro sip̄i imón̄nom̄i xop̄r̄arf̄ wiro egfá enaḡf̄ nání soyfné nání n̄r̄r̄i rfwam̄nf̄ eear̄in̄i.

¹⁵ Seyfné am̄p̄i sip̄i xw̄fá t̄yo d̄nf̄ yar̄igf̄apim̄i d̄nf̄ s̄x̄f̄ muyipa ero am̄p̄i n̄n̄i xw̄fá t̄yo wen̄yo d̄nf̄ s̄x̄f̄ muyipa ero éfr̄ix̄in̄i. Am̄p̄i xw̄fá t̄yo d̄nf̄ yar̄igf̄apim̄i go go d̄nf̄ s̄x̄f̄ nuyir̄náyf̄, ápo Gor̄xom̄i d̄nf̄ s̄x̄f̄ muyin̄i. ¹⁶ Ayf̄ r̄ip̄i nání searar̄in̄i. Am̄p̄i xw̄fá t̄yo d̄nf̄ yar̄igf̄ap̄i f̄w̄f̄ nání feapá winar̄in̄pirani, s̄n̄w̄f̄ f̄w̄f̄ winar̄igf̄ap̄irani, “Am̄p̄i xwé t̄n̄jón̄rf̄ani?” n̄yaiwin̄r̄i seáyf̄ e menar̄igf̄ap̄irani, ap̄i n̄ip̄in̄i ápo Gor̄xoyá d̄nf̄yo d̄n̄i yar̄igf̄amani. Sip̄i xw̄fá t̄yo d̄nf̄ imón̄nf̄ yar̄igf̄a enaḡf̄ nání searar̄in̄i. ¹⁷ Am̄p̄i sip̄i xw̄fá t̄yo d̄nf̄ yar̄igf̄ap̄i an̄p̄á nimóga ur̄i feapá n̄win̄r̄i “Ap̄i nion̄yá en̄áná anan̄r̄in̄i.” yaiwiar̄igf̄ap̄i ap̄i en̄i an̄p̄á nimóga ur̄i en̄fá enaḡf̄ aiw̄i ámá Gor̄xo “E éfr̄ix̄in̄i.” yaiwiar̄in̄ipim̄i x̄dar̄igf̄áyf̄ an̄p̄á w̄i mimón̄f̄ an̄nf̄ íniná n̄weap̄rf̄a enaḡf̄ nání am̄p̄i xw̄fá t̄yo en̄p̄im̄i d̄nf̄ s̄x̄f̄ muyipa éfr̄ix̄in̄i.

Ámá Kiraisom̄i xop̄r̄arf̄ wian̄ro yar̄igf̄áyf̄ yapf̄ w̄iwapiyip̄r̄ix̄in̄r̄i ur̄in̄f̄ nán̄r̄in̄i.

¹⁸ Gf̄ n̄iaíw̄yfné, s̄fá yoparf̄yf̄ imón̄in̄iná r̄ixa r̄ínar̄in̄i. En̄íná d̄n̄i ar̄fá re win̄wápi t̄n̄i x̄ixeni “Ámá Kiraisom̄i xop̄r̄arf̄ wim̄in̄r̄i yar̄in̄o r̄ixa n̄b̄in̄f̄ar̄in̄i.” ar̄fá e win̄wápi t̄n̄i x̄ixeni agwi r̄iná ámá Kiraisom̄i xop̄r̄arf̄ wian̄ro yar̄igf̄áyf̄ r̄ixa nimón̄ro n̄wean̄o. Ayf̄ r̄ixa nimón̄ro yar̄in̄agf̄a s̄n̄w̄f̄ n̄win̄irane nání “S̄fá yoparf̄yf̄ imón̄in̄iná r̄ixa r̄ínarf̄ani?” yaiwin̄w̄in̄i. ¹⁹ Ámá ayf̄ xám̄i none t̄n̄i nawín̄i ner̄imeánayirane aí nepa none t̄n̄i nawín̄i mimón̄pa nero nání p̄fn̄i n̄neawiár̄im̄i uḡf̄ar̄in̄i. Ayf̄ nepa none t̄n̄i kum̄ix̄in̄w̄ȳf̄ nimón̄ro s̄n̄w̄ir̄iyf̄, none t̄n̄i anan̄i n̄weaan̄ro egf̄ar̄in̄i. E ner̄i aí “Ayf̄ negf̄ imón̄igf̄áyf̄ w̄i men̄in̄i.” yaiwian̄i nání p̄fn̄i n̄neawiár̄im̄i uḡf̄ar̄in̄i. ²⁰ Seyfné ayfn̄nf̄ imón̄igf̄a wiyfnémani. Gor̄xoyá kw̄ȳf̄p̄i r̄ixa seaain̄nf̄yfné enagf̄a nání xw̄ȳfá nepax̄nf̄ imón̄nf̄p̄i nání seyfné r̄ixa nijf̄ar̄in̄i. ²¹ “Nene s̄n̄i majfá imón̄n̄agw̄i nání rfwam̄nf̄ r̄ip̄i near̄i món̄apar̄in̄i.” r̄iseaimón̄ar̄in̄i? Oweo, seyfné r̄ixa nijfá nimón̄ro “Xw̄ȳfá nepax̄nf̄ imón̄nf̄p̄i f̄a n̄ix̄ir̄in̄ipim̄i d̄n̄i w̄i yapf̄ r̄ipax̄f̄ men̄in̄i.” nijfá e en̄i imón̄n̄agf̄a nání rfwam̄nf̄ r̄ip̄i eear̄in̄i. ²² Xw̄ȳfá yapf̄ rar̄in̄o, ayf̄ gor̄in̄i? Am̄p̄i w̄i nání rar̄in̄o marf̄af̄, sa “Ámá yeáyf̄ neayim̄xemean̄fa nání Gor̄xoyá d̄nf̄ t̄n̄i ar̄fowayá xw̄fá piax̄f̄yo d̄n̄i iwiaron̄f̄oyf̄ rar̄in̄wáo Jisasomani.” rar̄in̄o, ayf̄ or̄in̄i. Kiraisom̄i xop̄r̄arf̄ wim̄in̄r̄i yar̄in̄or̄in̄i. Xanom̄i t̄n̄i xewaxom̄i t̄n̄i n̄waúm̄in̄i rfw̄f̄ umon̄or̄in̄i. ²³ Ámá ḡiyf̄ ḡiyf̄ xewaxom̄i rfw̄f̄ numor̄náyf̄, ayf̄ xanom̄i en̄i rfw̄f̄ umoar̄in̄o. Ḡiyf̄ ḡiyf̄ xewaxo nání “Yeáyf̄ neayim̄xemean̄fa nání urowár̄enap̄in̄or̄f̄ani?” n̄yaiwiro num̄im̄n̄r̄náyf̄, ayf̄ xanom̄i en̄i um̄im̄nar̄in̄o. ²⁴ Seyfné xw̄ȳfá Jisaso nání iwamf̄o d̄n̄i ar̄fá wigf̄ap̄i p̄fn̄i m̄wiár̄ipa nero d̄nf̄ f̄a x̄r̄fr̄ix̄in̄i. Aga x̄ixeni e nerónáyf̄, xewaxo t̄n̄i nawín̄i imón̄ro xano t̄n̄i en̄i nawín̄i imón̄ro ep̄rf̄ar̄in̄i. ²⁵ Xewan̄in̄o mimáyo d̄n̄i near̄in̄ip̄i, ayf̄ r̄ip̄ir̄in̄i, “Seyfné e nerónáyf̄, d̄nf̄ n̄yim̄nf̄ t̄ḡf̄ayfné imón̄ip̄rf̄ar̄in̄i.” near̄in̄ip̄ir̄in̄i. ²⁶ Payf̄ r̄inam̄i xám̄i eáapi ámá xw̄ȳfá Jisaso nání

ríninþi yapí seaíwapiyaníro yariǵáýí nání níriri eááriní. ²⁷ Seyíné ayíninþí imónigfá wiyínemaní. Kwíýí Goríxoyá seaaininþi rfaninþí mimóni siní aí tñni enagfa nání ámá wí searwapiyipaxýínemaní. E níseariri aí kwíýí seaaininþi amípi nñni Kiraiso nání dññí mopaxí imóninþi nání níseainirína yapí bí mimóní nepaxinþí imóninþini seainarinþí enagi nání agwi xegfpi níseaiga uri xámí níseaiga uri enþi tñni xixeni nero Kiraisomi xaíwí fá uxirírxini.

“Ámá Goríxoyá imónigfáýí fwi néra warigfámani.” urinþí nánirini.

²⁸ Gí niaíwpiayíné, o sijnáni nimóniri weapaná peayí níneauniri wará saríwá mimáriní newiárimónirane éf roanfá nání omi xaíwí fá uxirírxini. ²⁹ Seyíné “Goríxo wé róninþorini.” níyaiwiro níjfa imóninþagfa nání rípi ení aga níjfa imónipaxýínérini, “Wé róninþí yariǵfá gíyí gíyí, ayí Goríxo o xegí emeanýirini.” Níjfa e ení imónipaxýínéxini.

3

¹ Ai ámá tiyíné rípi nání dññí omoaneyí. Ápo Goríxo bí onímiápi marfái, dññí ayá wí sixí níneayiri nání “Gí niaíwýínérini.” neararini. Xfo neararinþi nepa e imóninþagwi nání neararini. Ayí rípi nání ámá xwífa tíyo dánýí nene Goríxoyá niaíwene enagwi nání mí míneaómíxino. Ayí xfo tñni nawíni níkariníro níjfa mimónigfáýí enagfa nání mí míneaómíxino. ² Gí dññí sixí seayinýíné, ayí mí míneaómíxíagfa aiwí nene xfoyá niaíwí imóninþwaénerini. Rfwená aríre imónanfwápi siní wífa míneaókiamóninþagi aiwí níjfa re imóninþini, “Kiraiso sijnáni níneaimóniri weapaná xfo imóninþa nene ení axípi imónanfwáriní.” Níjfa e imóninþini. Xfo imóninþi ína dání aga xixeni sijnwí winanfwa enagi nání rarinþini. ³ Ámá Kiraiso neaiménapána xfo imóninþi oimónaneyiniri weninþí nerí ñweaarigfá ayí ayí nñni rípi yariǵfáriní. Xewaninþo awiaxí imóninþa axípi oimónaneyiníro wigí xwioxýo igfáninþí neámori nanþí imíxinarigfáriní. ⁴ Ámá fwi néra warigfá ayí ayí nñni Goríxoyá sekaxí ríninþi xórórí yariǵfáriní. fwi ámá néra warigfápi, ayí pípi marfái, sa Goríxoyá sekaxí ríninþipimi xórórí yariǵfápirini. ⁵ Rípi nání seyíné níjfa imóninþo. Kiraiso —O fwi bí menorini. O fwi nene yarinþwápi yokwarimí neaiminiri nání xwífa tíyo nene tññí e bññinþini. ⁶ Ayínáni ámá Jisaso tñni kumíxinigfáýí fwi néra warigfámani. E nerí aí ámá fwi néra warigfáýí “Jisaso Goríxomi xewaxorfaní?” níyaiwiro nepa xfo tñni nawíni kumíxinigfámani. ⁷ Gí niaíwpiayíné, ámá yapí rarigfáýí xe níbiro yapí oneaíwapiyipoyiniri sijnwí miwinþa érixini. Ámá wé róninþí imóninþi néra warigfáýí Kiraiso wé róninþí imóninþa axípi imónigfáýirini. ⁸ E nerí aí ámá fwi yariǵfáýí oboyáýirini. Enína fwi iwamfó néra bñño, ayí obo enagi nání oyá imónigfáýirini. Goríxomi xewaxo rípi eminiri nání bññinþini. Obo fwi arfki nerí amáyí ení axípi érixiniri wíwapiyarinþi pírí urakimiri nání bññinþini. ⁹ Ayínáni ámá Goríxo xegí tímeanýinþí nimónirfnáyí, oyá dññi íkikí winþagi nání fwi néra warigfámani. Ayí Goríxo xegí tímeanýinþí imóninþagfa nání aga fwi néra upaxí mimóninþo. ¹⁰ Rípimi dání anani ámá mí níwómíxíro “Tiyí niaíwí Goríxoyárfaní? Tiyí oboyárfaní?” yaiwipaxíriní. Ámá síwí wé róninþí imóninþi miyarinþagfa níwinirfána

“Ayf Gorixox tımeañyfnıñf imónıgıáyf wımanı.” yaiwıpaxfrını. Ámá xexırfmeáyo dıñf sıxıf muyarıñagfa nıwınırfná enı “Ayf Gorıxoyá imónıgıáyf wımanı.” yaiwıpaxfrını.

Xexırfmeáyo dıñf sıxıf nuyırfná epaxfpi nánırını.

¹¹ Iwamıf imónıñıná dánı xwıyfa Jısafo yanf neaiapıñf none searéwapıyarfná arfa neaıgıápi, ayf rıpırını, “Xexıxexırfmeáyfné xıxe dıñf sıxıf yınırırını.” Arfa neaıgıápi, ayf apırını. ¹² Apı nıxıdıranená Keno —O sıpı imónıñoyáorını. Xegf xogwáomı pıkıxwırfo enorını. O enıpa axfpi mepa oyaneyı. “Xogwáomı ayf nánı rfa pıkiñınıgını?” yaiwıarıgıápi pıpırını? Xfo xegf yarıñfpi sıpı imónırı xogwáo yarıñfpi wé rónıñf imónırı enagf nánı sımıf tını nıwırı pıkiñınıgını. ¹³ Ayınánı gı nırıxımeáyfné, seyfné enı ámá Gorıxoyá mımónıgıáyf sımıf tını seaiarıñagfa nıwınırónáyf, ududf mepanı. ¹⁴ Nene negf nırıxımeáyo dıñf sıxıf nuyırane nánı nıjfa re imónıñwını, “Óf ámá anınıpırfa nánı imónıñfıymı pfnı nıwıarımı of dıñf nıymıñf imónıpırfa nánı imónıñfıymı nıxıdırane yarıñwını.” Nıjfa e imónıñwını. E nerı aí ámá xexırfmeáyo dıñf sıxıf muyarıgıáyf, ayf dıñf nıymıñf tıgfa mımónıf sımıf of anınıpırfa nánı imónıñfıymı xıdarıñoı. ¹⁵ Ámá xexırfmeáyo sımıf tını wıarıñagfa nıwınırónáyf, “Ananıñını.” rıyaiwıarıñoı? Oweoı, nene nıjfa re imónıñwını, “Ámá pıkiarıgfa gıyf gıyf dıñf nıymıñf meapırfa nánı mımónıñoı.” Nıjfa e imónıñwını. ¹⁶ Pıpi nánı dıñf nımorıñfıymı dánı “Ámáyo dıñf sıxıf nuyırfná epaxfpi, ayf apıranı?” yaiwıpaxfrını? Sa Jısafo nene yeáyf neayımıxemeámınırı nánı mıñf nıwınırfná enıpi nánı dıñf nımorıñfıymı dánı nene “Ámáyo dıñf sıxıf nuyırfná o enıpa e epaxfranı?” yaiwıñwını. Ayınánı nene enı nırıxımeáyo arırá wıanı nánı mıñf nıwınıránená aí “Ayf ananıñını.” yaiwıwanıgını. ¹⁷ E nerı aí ámá amıpı mımúrónıñf wo xegf xexırfmeá wo amıpı nánı dfwf ikeamónarıñagf nıwınırı aıwı sıpıáf sfa nıtınırı amıpı bı mını mıwıpa nerfnáyf, o arıge nerı “Nıonı Gorıxomı dıñf sıxıf uyıñını.” rıpaxfrını? ¹⁸ Gf nıaıwıpiayfné, negf nırıxımeá dfwf ikeamónarıñagfa nıwınıránená pfnéni nurırane “Dıñf sıpı nıarıñını.” murıpa éwanıgını. Aga xwıoxıyo dánı dıñf sıxıf nuyırane arırá wıwanıgını.

“Apı nerfná Gorıxoyá sıñwıyo dánı wará sarfwá márınıpaxfmanı.” urıñf nánırını.

¹⁹ Ámáyo aga xwıoxıyo dánı dıñf sıxıf nuyırıñfıymı dánı re nıyaiwırı nıjfa imónıñwını, “Gorıxo, nepaxıñf imónıñoyáyf imónıñwá wıeneranı?” nıyaiwırı nıjfa imónıñwını. Ayf rıpi nánını dıñf nımoránená Gorıxoyá sımımanıyo dánı ananı dıñf wfá neaónıpaxfrını. ²⁰ “Ámáyo arırá nıwırfná Jısafo tını xıxenı mıyarıñáonırını.” nıyaiwınırane xwıyfa meárınarıñwá aí Gorıxo nene dıñf e yaiwınarıñwápımı seáyı e wımónırı amıpı nfnı nánı nıjfa imónırı eno enagf nánı nene nepa ámáyo dıñf sıxıf uyarıñwápı nánı nıjfa enı nımónırı nánı xwıyfa mıneameárınfa enagf nánı nene ananı dıñf wfá neaónıpaxfrını. ²¹ Gf dıñf sıxıf seayınáyfné “Ámáyo arırá nıwırfná Jısafo tını xıxenı mıyarıñáonırını.” nıyaiwınırane xwıyfa mımeárınıpa neránáyf, Gorıxoyá sıñwıf tıñf e wará sarfwá mımárınf nıyopıyarırı ²² xfomı amıpı bı nánı yarıñf wıáná ananı

xixeni neaiaparitjirini. Ayf ripi nani neaiaparitjirini. O sekaxf ritjipimi xdirane amipi xfo "Efrixini." wimonaritjipimi erane yaritjagwi nani neaiaparitjirini. ²³ Sekaxf mfkf imonitj Gorixo nearitjipi, ayf ripi nani raritjini. Seyfne xegf xewaxo Jisasi Kiraisomi ditj wkwfuroro xfo sekaxf nearitjipi tfini xixeni xixe ditj sixf yiniro efrixini. ²⁴ Ama Gorixo xegf sekaxf ritjipimi xdarigfa gyf gyf, ayf Gorixo tfini nawini imoniro xfo eni ayf tfini nawini imoniro enot. Ayf ritjipimi dani "Gorixo nene tfini nawini rimonitjwini?" yaiwiaritjwari. Gorixo xegf kwitjipi sixf neamimonitj enagf nani "O tfini nawini rfa imonitjwini?" yaiwiaritjwari.

4

Kwitj Gorixoyapimi tfini sipipimi tfini mi omixaritjwapi nanirini.

¹ Gf ditj sixf seayitjafne, ama "Kwitj tjtjoni enagf nani raritjini." rarigfa niyoni arfa mtwipa nero mimonitj wfa rokiamoarigfa obaxf xwfa tfo emearitjagfa nani "Kwitj api nepa Gorixo tjtj e dani bitjpirfani? Gorixo tjtj e dani mbitjpirfani?" yaiwianitj nani iwamfo imimf wifrixini. ² Iwamfo imimf nitwirina ripi raritjagfa nitwinitrina "Kwitj Gorixoyapi tjtj rfa rarini?" yaiwifrixini. Kwitjyo dani nitwinitrina "Jisasi Kiraiso ama nimonitj nene tfamini bitjnitjini." raritjagfa nitwinitrina "Kwitj Gorixo tjtj e dani bitjipimi dani rfa rarini?" yaiwifrixini. ³ E neritj ai kwitj xegf bimi dani nitwinitrina "Jisaso ama nimonitj nene tfamini bitjnitjini." mitjpa yaritjagfa nitwinitrina "Kwitj api Gorixo tjtj e dani bitjipimani." yaiwifrixini. Ama kwitj ayo dani raritjafy Kiraisomi xopirarf wiminitj yaritj tfini anitj nawini imonitjforini. Enina "O nitjinfarini." arfa e wigfo agwi rina rixa nitjritj xwfa tfo yarini. ⁴ E neritj ai gf niaitjpiayfne, seyfne Gorixoyafne enagfa nani mimonitj wfa rokiamoarigfayf yapf seaitjwapiyanitjro seaitjagfa aiwi rixa xopirarf wigfarini. Kwitj seyfne seaaitjipitj obomitj —O ama Gorixomitj ditj mtwkwfaroarigfayf xfo tfini nawini imonitjforini. Om kwitj seyfne seaaitjipitj seayitj e wimonitjagf nani ayo xopirarf wigfarini. ⁵ "Jisaso nepa ama nimonitj nene tfamini mbitjnitjini." raritjafy Gorixomitj paimimf wiaritjafy tjtjfm dani imonitjforini. Ayinani xwitjaf wigf nitwinitrina xwitjaf Gorixomitj paimimf wiaritjafpimi dani rarigfa nani wigf imonitjforini ayo arfa wiaritjfarini. ⁶ E neritj ai none Gorixoyaf imonitjagwi nani ama o tfini nawini ikarinitjforini none arfa neaitjfarini. Ama o tfini nawini mikarinitjforini none arfa neaitjfarimani. Ayo dani re yaiwiaritjwari, "Kwitj neparitj imonitjyo dani raritjafy mi nomixitj ayf tjtjirfani? Kwitj yapf imonitjipimi dani raritjafy mi nomixitj ayf tjtjirfani?" yaiwiaritjwari.

"Xixe ditj sixf yinifrixini." uritj nanirini.

⁷ Gf ditj sixf seayitjafne, xixe ditj sixf yinifwanitjini. Ayf ripi nani raritjini. Ama wio ditj sixf nuyiranena Gorixo yaritjpa axpiti yaritjwa enagf nani raritjini. Ayf ripi nani eni "Xixe ditj sixf yinifrixini." raritjini. Ditj sixf uyaritjaf ayf ayf nini Gorixo xegf timeanitjyitjini imonitjro o tfini nawini nikarinitjro nitjfa imonitjro egtjaf enagfa nani raritjini. ⁸ E neritj ai amipi o yaritjipi xfo amayo ditj sixf nuyitjipimi dani yaritj enagf nani ama wigf winitjyo ditj sixf muyipa yaritjaf gyf

giyí, ayí Gorixo tñni nawíni nikáriníro nijfá imónigfáymani. ⁹ Gorixo xfo rípi nerinípmi dání dñj sixí neayarinípi neaiwapiyiniginí. O xegí niaíwí siníniní émiaonjo neaiiníapimi dání nene dñj niyimíní imóninípi meaníwá nání xwíá tfyo wfrénapiniginí. ¹⁰ Rípi nání dñj nímoranená “Ámáyo dñj sixí nuyiríná epaxípi, ayí apírani?” yaiwipaxíriní. Nene Gorixomi dñj sixí nuyirane enwápí marfái, sa xewaniño nene dñj sixí níneayiri xewaxo negí íwí yariníwápi yokwarimí neaiinífa nání wfrénapinípi nání rariníni. ¹¹ Gí dñj sixí seayináyíné, Gorixo nene dñj sixí xwapí ayá wí níneayiri e neaiiní enagí nání xexíxexírímeaéne eni xíxe dñj sixí yiníwaniginí. ¹² Ámá Gorixomi siníwí bí míwiníngfá aiwi xexíxexírímeaéne xíxe dñj sixí niyiníranénáyí, Gorixo tñni nawíni imóniníagwí nání xfo ámáyo úrapí míwikárí píraniní dñj sixí uyarinípa axípi dñj sixí yinaníwini. ¹³ Rípi nání dñj nímoranená “Xfo nene tñni imóniri nene xfo tñni imónirane enwini.” yaiwipaxíriní. Xegí kwíyípi neaiapiní enagí nání dñj e yaiwipaxíriní. ¹⁴ Ápo Gorixo xegí xewaxo ámá xwíá tfyo ñweagfá niyoni yeáyí uyimíxemeáwiniginí wfrénapáná neaímeaní mfkone, siníwí winíñwáone xwíyíá rípi searariníwini. ¹⁵ Ámá “Jisaso niaíwí Gorixoyáorini.” raríngfá giyí giyí Gorixo ámá e ríáyí tñni nawíni imóniri ayí xfo tñni nawíni imóniro enoi. ¹⁶ Ayínáni nene dñj “Gorixo aga dñj sixí neayarini.” yaiwiani nání níneaiipimóniri nijfá imóniníwini.

Pí pí Gorixo yarinípi sa dñj sixí nuyirinípmi dání yariní enagí nání ámá wigí xexírímeáyo aniní miní dñj sixí uyaríngfáyí, ayí Gorixo tñni nawíni imóniro xfo eni ayí tñni nawíni imóniro egfáyíriní. ¹⁷ Nene sía Gorixo ámá niyoni mí ómómíximí eníáyimi wará saríwá mímáriní anani ewiárimónaníwá nání negí níríxímeáyo úrapí míwikárí píraniní dñj sixí uyíwaniginí. Kiraiso xwíá tfyo níñwearanéná axípi nimónirane yariníwá enagí nání anani e yaníwáriní. ¹⁸ Ámá wigí xexírímeáyo dñj sixí nuyiróná Gorixo nání wáyí wí winarinímani. Dñj sixí nuyiróná úrapí wí míwikárí aga xixeni naníni nuyirónáyí, wáyí bí míwiní sáyí ikáriníngfáriní. Mfkí ámá Gorixo nání wáyí winariní, ayí rípi naníriní. “Gorixo nioni gí sípi yarinípi tñni xixeni sípi nikáriníárfani?” niyaiwiro nání wáyí winariníriní. Wáyí winariníyí xexírímeáyo siní dñj sixí xixeni muyaríngfá enagí nání rariníni. ¹⁹ Gorixo nene xámi dñj sixí neayiní enagí nání nene eni níríxímeáyo dñj sixí uyariníwáriní. ²⁰ Ámá wo “Gorixomi dñj sixí uyiníáonirini.” níríniri aí xexírímeáyo símí tñni nírínáyí, yapí rarínorini. Ayí rípi nání rariníni. Xexírímeáyo siníwí níríniri aí dñj sixí muyipa nerínáyí, o aríge nerí Gorixo, ámá siníwí míwiníngfómí dñj sixí uyípaxí imónini? Oweoi. ²¹ Sekaxí o nearinípi, ayí rípirini. Ámá Gorixomi dñj sixí uyaríngfá giyí giyí, xexírímeáyo eni dñj sixí uyírixini.

5

“Dñj wíkwíroaríngfáyí xegí tímeaníyo dñj sixí uyaríngfáriní.” uriní naníriní.

¹ Ámá “Nene yeáyí neayimíxemeanífa nání Gorixoyá dñj tñni aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarínwáo Jisasoníani?”

n̄iyaiwiro d̄iñj̄ w̄ikw̄roariḡfá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄, aȳf̄ n̄iaíw̄f̄ Gor̄ix̄o xeḡf̄ emean̄j̄ȳn̄iñj̄f̄ imón̄iḡf̄áȳf̄r̄in̄i. Ámá xano Gor̄ix̄om̄i d̄iñj̄f̄ six̄f̄ uyar̄iḡf̄á ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ xeḡf̄ emean̄j̄yo en̄i d̄iñj̄f̄ six̄f̄ uyar̄iḡf̄ár̄in̄i. ² R̄ip̄i ner̄iñj̄p̄im̄i dán̄i anan̄i d̄iñj̄f̄ “N̄iaíw̄f̄ Gor̄ix̄o xeḡf̄ emean̄j̄n̄iñj̄f̄ imón̄iḡf̄áyo d̄iñj̄f̄ six̄f̄ uyar̄iñw̄áner̄f̄an̄i?” yaiwin̄ipax̄f̄r̄in̄i. X̄fom̄i d̄iñj̄f̄ six̄f̄ uyi-rane xeḡf̄ sekax̄f̄ near̄iñj̄p̄im̄i x̄f̄d̄irane neran̄éȳf̄, anan̄i d̄iñj̄f̄ e yaiwin̄ipax̄f̄r̄in̄i. ³⁻⁴ X̄fom̄i aga d̄iñj̄f̄ six̄f̄ nuyiran̄ená pip̄i epax̄f̄ mar̄f̄ái, x̄f̄oyá sekax̄f̄ r̄in̄iñj̄p̄im̄i x̄f̄d̄ipax̄f̄ en̄aḡi nán̄i rar̄iñj̄n̄i. N̄iaíw̄f̄ Gor̄ix̄o xeḡf̄ emean̄j̄n̄iñj̄f̄ imón̄iḡf̄áȳf̄ s̄iw̄f̄ sip̄i x̄fom̄i paim̄im̄f̄ wiar̄iḡf̄á imón̄iñj̄p̄im̄i xop̄irár̄f̄ wiar̄iḡf̄á en̄aḡi nán̄i x̄fo sekax̄f̄ near̄iñj̄p̄i nene n̄ix̄f̄d̄iran̄ená aȳf̄ r̄f̄á t̄ñj̄f̄ x̄f̄d̄ipax̄f̄ w̄i mimón̄iñj̄p̄r̄in̄i. R̄ip̄in̄i ner̄fn̄á s̄iw̄f̄ sip̄i Gor̄ix̄om̄i paim̄im̄f̄ wiar̄iḡf̄á imón̄iñj̄p̄im̄i xop̄irár̄f̄ wiar̄iñw̄ár̄in̄i. J̄isasom̄i d̄iñj̄f̄ n̄iw̄ikw̄r̄or̄iñj̄f̄yo dán̄i ap̄i yar̄iñw̄ár̄in̄i.

“D̄iñj̄f̄ w̄ikw̄roariḡf̄áȳf̄ sop̄iñj̄f̄ Gor̄ix̄o wófp̄i ar̄f̄á wiar̄iḡf̄ár̄in̄i.” ur̄iñj̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

⁵ “Ámá s̄iw̄f̄ sip̄i Gor̄ix̄om̄i paim̄im̄f̄ wiar̄iḡf̄á imón̄iñj̄p̄im̄i xop̄irár̄f̄ wiar̄iḡf̄áȳf̄ ḡiȳf̄r̄an̄i?” m̄iyaiwip̄an̄i. Ámá “J̄isaso n̄iaíw̄f̄ Gor̄ix̄oyáor̄f̄an̄i?” n̄iyaiwiro d̄iñj̄f̄ w̄ikw̄roariḡf̄áȳf̄ anan̄i xop̄irár̄f̄ wiar̄iḡf̄áȳf̄r̄in̄i. ⁶ “N̄iaíw̄f̄ Gor̄ix̄oyáor̄f̄an̄i?” on̄iaiw̄ipoȳin̄r̄i in̄iḡf̄yo waȳf̄ mear̄i n̄iper̄fn̄á raḡf̄ pur̄i en̄jo, aȳf̄ J̄isaso Kiraisor̄in̄i. O “Gor̄ix̄om̄i xewaxor̄f̄an̄i?” on̄iaiw̄ipoȳin̄r̄i nán̄i ner̄fn̄á waȳfn̄i mean̄j̄man̄i. E on̄iaiw̄ipoȳin̄r̄i waȳf̄ mear̄i xeḡf̄ raḡf̄ pur̄i en̄j̄niḡin̄i. ⁷ Gor̄ix̄oyá kw̄iȳfp̄i n̄ir̄r̄fn̄á nepán̄i r̄ipax̄fp̄i en̄aḡi nán̄i neḡf̄ xwiox̄f̄yo dán̄i áwan̄j̄ rén̄iñj̄f̄ near̄ar̄iñj̄p̄i, “K̄iraiso ap̄iaú ner̄iñj̄p̄im̄i dán̄i xewan̄iño nán̄i s̄iw̄á neain̄im̄in̄r̄i en̄j̄p̄i, aȳf̄ nepar̄in̄i.” near̄ar̄iñj̄p̄i ar̄f̄á owianeȳf̄. ⁸ Aȳin̄án̄i “J̄isaso Gor̄ix̄om̄i xewaxor̄f̄an̄i?” yaiwian̄i nán̄i sop̄iñj̄f̄ neawar̄iñj̄f̄ biaú b̄i, aȳf̄ r̄ip̄iaú r̄ip̄r̄in̄i. Kw̄iȳfp̄i near̄ar̄iñj̄p̄i t̄ñi in̄iḡf̄yo waȳf̄ meaar̄fn̄á imón̄iñj̄p̄i t̄ñi xeḡf̄ raḡf̄ n̄ipur̄i péáná imón̄iñj̄p̄i t̄ñi biaú b̄i imón̄iñj̄f̄ ap̄r̄in̄i. Ap̄iaú ap̄i sop̄iñj̄f̄ n̄inear̄fn̄á xeḡf̄ b̄i xeḡf̄ b̄i oyaiw̄ipoȳin̄r̄i neaiwap̄iyar̄iñj̄man̄i. Ax̄fp̄in̄i oyaiw̄ipoȳin̄r̄i neaiwap̄iyar̄iñj̄r̄in̄i. ⁹ Ámá pí pí nán̄i sop̄iñj̄f̄ neaófp̄i anan̄i ar̄f̄á wiar̄iñw̄ár̄in̄i. Aȳin̄án̄i Gor̄ix̄o sop̄iñj̄f̄ neaófp̄i seáȳf̄ e imón̄iñj̄aḡi nán̄i ap̄i en̄i ar̄f̄á owianeȳin̄r̄i sear̄ar̄iñj̄in̄i. Gor̄ix̄o xewan̄iño sop̄iñj̄f̄ neaófp̄i, aȳf̄ pip̄i nán̄i mar̄f̄ái, aȳf̄ xeḡf̄ xewaxo nán̄ir̄in̄i. ¹⁰ Gor̄ix̄o xewaxom̄i d̄iñj̄f̄ w̄ikw̄roariḡf̄á ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ o xeḡf̄ xewaxo nán̄i sop̄iñj̄f̄ wófp̄i wiḡf̄ xwiox̄f̄yo dán̄i “Aga nepar̄in̄i.” yaiwiar̄iḡf̄ár̄in̄i. E ner̄i aí Gor̄ix̄om̄i d̄iñj̄f̄ m̄iw̄ikw̄roariḡf̄áȳf̄ “O sop̄iñj̄f̄ neaófp̄i nepaman̄i.” n̄iyaiwiro nán̄i rén̄iñj̄f̄ urar̄iḡf̄ár̄in̄i, “Yap̄f̄ rar̄iñj̄ȳf̄ wox̄r̄in̄i.” urar̄iḡf̄ár̄in̄i. ¹¹ Xw̄iȳf̄á Gor̄ix̄o sop̄iñj̄f̄ neaófp̄i, aȳf̄ r̄ip̄r̄in̄i. O d̄iñj̄f̄ n̄iȳim̄iñj̄f̄ imón̄iñj̄p̄i r̄ixa neaiap̄iñj̄r̄in̄i. D̄iñj̄f̄ n̄iȳim̄iñj̄f̄ imón̄iñj̄f̄ ap̄i nán̄i xeḡf̄ xewaxo m̄f̄k̄f̄ ikin̄jo en̄aḡi nán̄i ¹² ámá xewaxo t̄ñi kum̄ix̄in̄iḡf̄áȳf̄ d̄iñj̄f̄ n̄iȳim̄iñj̄f̄ imón̄iñj̄f̄ ap̄i t̄fḡf̄áȳf̄r̄in̄i. E ner̄i aí xewaxo t̄ñi nawin̄i m̄ikum̄ix̄in̄iḡf̄áȳf̄ aȳf̄ d̄iñj̄f̄ n̄iȳim̄iñj̄f̄ imón̄iñj̄p̄i t̄fḡf̄áȳf̄man̄i.

Yopar̄fp̄i nur̄ir̄fn̄á ur̄iñj̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹³ Nion̄i seȳfn̄é, Gor̄ix̄o xewaxom̄i d̄iñj̄f̄ w̄ikw̄roariḡf̄áȳf̄in̄é “Nene d̄iñj̄f̄ n̄iȳim̄iñj̄f̄ imón̄iñj̄p̄i t̄ñiwaéner̄f̄an̄i?” n̄iyaiwin̄ro n̄ij̄f̄á imón̄ip̄r̄i nán̄i paȳf̄ r̄ina near̄i món̄apar̄iñj̄in̄i. ¹⁴ Nene r̄ip̄i nerane nán̄i Gor̄ix̄o s̄iñw̄f̄ an̄iñe dán̄i war̄á sar̄f̄w̄á m̄imár̄in̄f̄ newiár̄imón̄ir̄i yar̄iñw̄ár̄in̄i.

Xfo e neaiiwiniḡiniri yariḡi niwiranéna negí diḡyo dáni bi murí xfo wimónariḡipi tñi xixeni yariḡi niwirane nani “Arfa xixeni nineainiḡoi.” yaiwariḡwáriní. ¹⁵ “Omi yariḡi niwiranéna pí pí nani yariḡi wariḡwápi xixeni arfa nineainiḡoi.” niyaiwirane niḡfa e imóniḡagwi nani diḡi rípi eni “Negí yariḡi wariḡwápi ríxa neaimónini.” yaiwipaxíriní. ¹⁶ Áma ḡiyí ḡiyí xexirímeáyí wo íwí aníniḡixiná nani mimóniḡi bi éagi niwiniro Goríxo yokwarimí owiiniri yariḡi niwirónáyí, Goríxo wigí yariḡi wíwápi arfa niwirí íwí aníniḡixiná nani mimóniḡi bi éomi diḡi niyimḡi imóniḡipi uḡwiráriní. E niḡeariri aí íwí áma aníniḡixinipírfá nani imóniḡi bi eni weni. Nioni “Áma íwí api éfáyo Goríxo yokwarimí owiiniri yariḡi wíírxini.” miḡearariḡini. ¹⁷ Pí pí sípi áma yariḡápi níni íwí yariḡápi imóniḡagi aiwi nípiní aníniḡixinipírfá nani mimóniḡagi nani rariḡini.

¹⁸ Nene niḡfa re imóniḡwini, “Áma Goríxo xegí timeanḡiniḡi imóniḡáyí íwí néra waríḡámani. Goríxo emeanḡo —Xewaxo nani rariḡini. O áma ayo píranḡi umeariḡagi nani sípi imóniḡo wí xwírfá wikíxeariḡmani.” ¹⁹ Niḡfa re eni imóniḡwini, “Áma xwífa tḡyo dání —Ayí Goríxomi diḡi miwíkwíroariḡáyíriní. Ayí níni sípi imóniḡomi iníni wuríniḡagi aí nene áma Goríxoyá imóniḡwini.” ²⁰ Rípi nani eni niḡfa imóniḡwini, “ ‘Nwífa nepaxiḡi imóniḡo, ayí Goríxorfaní?’ waiwiani nani xegí xewaxo nene táfámi níbiríná o nani niḡfa neaiariḡini. Nene ríxa xegí xewaxo Jisasi Kiraiso tñi nawini nimónirane nani xano, Nwífa nepaxiḡi imóniḡo tñi eni axípi nawini imóniḡwini. O eni Nwífa aga nepaxiḡi imóniḡorini. Diḡi niyimḡi tḡwápi neaiariḡo, ayí orini.” ²¹ Gí niaíwípiayíné, nene niḡfa e imóniḡagwi nani nwífa imóniḡipiami diḡi wíkwíropírxiniri sewaniḡyíné awiniḡi meḡweánírxini.

Payí Jono áwini e eañnarini.

Payí rina Jono áwini e eañnarini. O xewanijoyá yoʻ miriní Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoniyi niriniri ñwiráriniginini. Ámá Jono nuriri payí eañfíyí nání eni niriniríná sijnáni yoʻ mirí apixí wí tñni xegí niaíwí tñni nání niriniri eañniginini. E nerí aí “Jisasoyá siyikí imóniní bñ nání xwiýfá niriniri eañfirfani?” yaiwiarñwárinini. Jisaso ríxa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nñpwémáná enáná Jono nñweañsáná ríxa xweyañí nerí añí yoʻ Epesasiyo nñweámáná payí rina eañniginini.

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoní apixixí nání —Jíxi Goríxo xegí imónirífa nání fá riyamixinixirini. Jíxi nání tñni dñxí niaíwíyí nání tñni payí rina eaarñjini. Nioní gí xwioxíyo dání nepa dñjí sixí seayinini. Nionini marfáa, ámá xwiýfá nepaxiní imóniníjpi nání nñjía nimóniro dñjí wíkwíroarigfáyí nñni eni dñjí sixí seayino. ² Xwiýfá nepaxiní imóniníjpi agwi ríná mimáyo tñnirane ná ríwíyo aí sñni tñnirane yanfáwa enagí nání seyfné dñjí sixí seayinwini. ³ Ápo Goríxo tñni xewaxo Jisasi Kiraiso tñni awaú nepa dñjí sixí nñneayiríná nene píraniní nñwayirónirane ñweaanfáwa nání neaiiri wá nñneawianiri ayá nearimixiri episfirini.

“Sekaxí o neariníjpi axípiní xdfírixini.” uriní nánirini.

⁴ Nioní “Íyá niaíwí xwiýfá nepaxiní imóniníjpi xixeni xfdarino.” rarinagfa arfá nñwirí nání “Ápo sekaxí nñneariríná api xdfírixiniri neariníjpi tñni xixeni rífa yarino?” nñyiwirí dñjí nífá ninarini. ⁵ Apixixini, jíxi íníná erfápi nání bñ oririmini. Sekaxí sñjí bñ niriniri ríwaminí meaarñjini. Eníná dání nene arfá winwápi —Ayí “Negí nñrixímeáyo dñjí sixí uyíwaniginini.” rininíjpi jíxi érixiniri nání niriniri eaarñjini. ⁶ “Ámáyo dñjí sixí nuyiríná epaxípi pípirfani?” mñyaiwipani. Nene negí nñrixímeáyo dñjí sixí nuyiranénáyí, o sekaxí neariníjpi xixeni píraniní xfdarñwárinini. Sekaxí o neariníjpi —Api seyfné eníná dání arfá wigfápirini. “Segí séríxímeáyo dñjí sixí uyírixini.” neariníjpirini. Api tñni xixeni axípi e érixini.

“Kiraiso nearéwapiníjpi xaiwífá xiríwaniginini.” uriní nánirini.

⁷ Ámá obaxí ríxa “Ámáyo yapí owíwapianeyí.” nñyaiwiro xwífa rírimí emearinagfa nání seaarñjini. Yapí raníro nání “Jisasi Kiraiso nepa ámá nimóniri xwífa tñyo nene tfáminí mñbiniginini.” rarigfáyirini. E yarigfáyí ámáyo yapí wíwapiyiri Kiraisomí xopirarí wimíniri eri yarino tñni nawíni imónino. ⁸ Ayínání seyfné Jisasomí nñxídróná nñgwíniñj wayfá meáwaniginiri aniní miní rífa tñjí egfápi surfmá mimóní api nñpini tñni xixeni mearo yayí seaimori enífa nání píraniní sñjwí tñni érixini. ⁹ Ámá Kiraiso nearéwapiníjpi sñni aniní xaiwí fá mñxirí ami wigí dñjí tñni gíwí nímixiri rarigfá gíyí gíyí, ayí Goríxo tñni nawíni imónigfáyí wímaní. E nerí aí Kiraiso riníjpiní xixeni fá nñxiriri axípiní rarigfá gíyí gíyí, ayí xaniwímirau tñni nawíni imónigfáyí wíriní. ¹⁰ Ámá “Jisasomí xfdarñwaénerini.” rinarigfá wí seyfné tfáminí nñbro Kiraiso nearéwapiníjpi axípi mñipa yarínagfa nñwinirínáyí, yayí nñwiemearo segí añíyo nání nñpemeámi mñpáwipa

érixini. ¹¹ Ayí rípi nání rarini. Ámá e yarigáyo giyí giyí yayí niwimearínáyí, íwí ayí yarigápi axípi ayo eni uxímeaníá enagi nání rarini.

¹² Xwiyíá xwapí ayá wí tñi seyíné nání ríwamiñí eapaxí aiwi “Payí rínamí meapa oemini.” nimónarini. “Nioni seyíné diñí níá aga seáyí e dání seainíña nání nibiri níseaímeámána xwiyíá axí e dání rínaníwáriní.” niyaiwiri diñí ikwímonini. ¹³ Dixí rírixímeái —Í eni Gorixo xegí imóníwiniñiní íá uyamíxíñirini. Íyá niaíwíyí payí rínamí dání yayí seaiwárenaparino.

Payí Jono eañí yoparínarini.

Payí rina yoparí Jono eañínarini. O xewaninjoyá yoí miriní Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoniyi niriniri nwaráriniginí. Ámá Jono nuriri payí eaño xegí yoí Gaiasorini. Jisaso rixa añnamí nipeyimána xwiogwí aga obaxí nípwmáná eñáná Jono ninweañsáná rixa xweyaní nerí añí yoí Epesasiyo ninweámáná payí rina eañiniginí

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoní gí dñí sixí riyiná Gaiasoxí nání payí rina eañinini. Joxí nepa dñí sixí riyinini. ² Gí dñí sixí riyináoxtini, Gorixomí joxí nání rípi yaríní ríwiiarínarini, “O Jisasomí píraníní nixídirí nání xegí dñí naní imónínípi tñí xixeni Gorixoxíniyá dñíyo dání naní imónínípiní wímeari wará iniri éwiniginí.” yaríní e ríwiiarínarini. ³ Negí nrixímeáyí wí joxí nání áwaní re níréméagfa, “O nepaxíní imónínípi —Jisaso nearéwapíyínípi nání rarínini. Apí nixídirí nerfna yapí bí míneaiepsí apí tñí xixeni yarini. Nepaxíní imónínípi nerfna axípi píraníní xídarini.” Áwaní e nírariníagfa arfá níwirí nání nioní yayí seáyimí dání niníníriní. ⁴ “Dixí niaiwí imónigfáyí xwíyá nepaxíní imónínípi fá nixíro xixeni xídaríní.” raríníagfa arfá níwirfna yayí seáyimí dání ninarínípi amípi wí nání yayí ninarínípi apí tñí xixeni mimónini.

“Nrixímeáyo arirá wiarínípa sini axípi níwia útrixini.” uríní nánirini.

⁵ Gí dñí sixí riyináoxtini, joxí negí nrixímeáyo arirá níwirfna úrapí bí míwikarí dñí ríwíaríníapaxípi wíwapíyaríníriní. Nrixímeá joxí sini síjwí míwiníní aí xegí bí marfáí, axípiní wiaríníriní. ⁶ Ámá ayí joxí dñí sixí nuyirí arirá wiarínípi nání Jisasoyá siyikí imóníníwá re nweañwaéne rixa áwaní nearígfawixini. Joxí Gorixomí píraníní nixídirfna epaxípi tñí xixeni nerí óf e nání arirá níwirí níwiowáriní yarínípi naní yarínini. ⁷ Ayí rípi nání “Arirá wítrixini.” rírarínini. Ámá ayí yoí Jisasi Kiraisoyá émá imónigfáyo wáf urímeaníro nuróná “Wáf nurirane aí wigí amípi ourápanyí.” níyaiwiro amípi bí murápi yarígfá enagí nání rírarínini. ⁸ Ayínání Gorixomí dñí wíkwíroníwaéne xwíyá nepaxíní imónínípi níriga eméwiniginirí ayo arirá wíwaniginí.

“Sípi yarígfáyo ikaníní míwíaxídípani.” uríní nánirini.

⁹ Nioní wáf rímearigfá ayí nání Jisasoyá siyikí imónigfá e nweagfáyíné áwaní osearimínirí nání payí bí nearí seawírenapfagí aiwí segí ámá wo, Daiotírepisoyí ríninjo —O “Nioní seáyí e wimónínáná wínyí inimí onurfnípoi.” wimónarínorini. O xwíyá none uraríníwá bí arfá neaiarínímaní. ¹⁰ Ayínání nioní seyíné tñí e nání níbirí amípi o yaríníyí nání waroparí seaimfáriní. O míkí wí menagí aiwí none nání ikayíwí rímeariíníriní. “E nerfna apání yarínini.” míyaiwí none raríníwápi níwiaikiri nrixímeá segí tfáminí bífáyo mumíminípa yaríníriní. Wínyí wigí añíyo nání nípemeámí waníro yaríníagfa níwinírfna pírfí urakiaríníriní. Apíni mé e yarígfáyo Jisasoyá siyikí imónigfáyíné awí eánarígfé dání mímíxeámí yaríníriní. ¹¹ Gí dñí sixí

r+yináo+xiní, á má nanj yarigfáy Gorixo t+meanjyfninj imón+joí. E neri aí sipí yarigfáy Gorixomí s+ní s+ñwí mí m+wóm+xigfáy+ríní. Ay+nání joxí sipí imón+ñpimi ikaninj m+wiax+d+pa neri nanj+pimíní ikaninj wiax+d+r+xiní.

¹² Demit+riaso nání á má nfní “Nanoríní.” rarigforíní. Xewan+ño xw+yfá nepaxinj imón+ñpí nix+d+r+fná nerinj+pimi dání ení “Nioní á má nanon+ríní.” nr+rí s+wáninj neainar+ñoríní. None ení “Nanoríní.” urar+ñwáoríní. Xw+yfá none rar+ñwápí nepa imóníní. Joxí n+jfá e imón+ñagí nání rar+ñíní.

¹³ Joxí nání “Payí oeámíní.” niyaiwirfná rfwam+ñf obaxí ayá wí eapaxí aiwi “Nipíní nr+rí payí r+namí oeámíní.” m+nimónaríní. ¹⁴⁻¹⁵ E neri aiwi “Nioní s+ní mé n+b+rí n+símeámáná axí e dání xw+yfá r+nán+fíríní.” niyaiwirí d+ñf ikw+fmoñíní. Joxí píráninj or+way+róníní. Níkum+xin+rí emear+ñwáyí re dání yayí seaiwárénapar+ñoí. Joxí tfní ní kum+xin+rí emear+gíayo e dání womíní womíní yayí n+wíéra ú+r+xiní.

Payí Juto eaŋnarini.

Payí rina áamá Jisasoyá siyikí imónigfáyí nání Juto eaŋnarini. Xewaninjo nání áwaní sŋáni mirinŋí enagi aí Jisasomi xogwáo Jutoyi riniŋo (Mako 6:3) “Ayí axorani?” yaiwiarinwarini. Jisaso rixa anŋnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nŋpwémáná enáná “Mimóní uréwapiyarigfáyí Jisasomi diŋí wikwíroarigfáyo xenwíminí wipemfoarinjo.” rinarinŋagi Juto arfá nŋwirí ayí arfá nŋwiro nixídiróná sipí imónipfrixiniri éf uremómniri niriŋí eaŋnigini.

¹ Jutoní —Nioní Jisasi Kiraisomí xínáinŋinŋí nimóniri omiŋí wiariŋá wonirini. Jemisomí xexirímeáonirini. Nioní payí rina seyíné nání —Seyíné ápo Gorixo nioniyáyí imónifrixiniri wéyo íá seaumiriri diŋí sixí seayiri xewaxo Jisasi Kiraiso nání awí seamenweairi seaŋfyínérini. Seyíné nání niriŋí payí rina eaariŋini. ² “Gorixo wá seawianiri nŋwayiróniro píraninŋí ŋweapfiri nání seairi sewaninŋíféne ení xixe diŋí sipí inipfiri nání seairi nerfíná ayá wí seaíwinigini.” nimónariní.

“Jisaso tŋni nawíni mimónigfáyí seyíné tŋniyumí gwiaumí inarinoi.” urinŋí nánirini.

³ Gí diŋí sixí seayinŋíféne, Gorixo seyíné tŋni nene tŋni yeáyí neayimixemeaní nání enŋipi nání payí wina neari seawárenapiyiminiri ená aiwi agwi nioní “Payí enŋí rirémixí re niseairi oeáminí,” nimónigoí, “Xwiyíá nene diŋí wikwíroarinŋwápi —Apí áamá marfái, Gorixo nawínani neaiapinŋí enagi nání gíwí nímixiri miripaxipirini. Apí áamá wí ikweakwímfí raniro yarinŋagíá nŋwiniróná xe oépoyiniri sŋwí mŋwinipa éfrixini. Enŋí neániro pŋrí wiaikianiro éfrixini.’ Enŋí rirémixí e niseairi oeáminí.” nimónigagi eaariŋini. ⁴ Ayí ripí nání enŋí rirémixí e niseairi seariŋini. Jisasoyá siyikí imónigfáyíféne maiwí ŋweanáná áamá wí —Ayí Gorixomi ríwí umoarigfáyirini. Eníná dání “Sfá yoparfyi Gorixo xwiyíá umeárinfáriní.” rinarinŋíyirini. Ayí yumí seyíné tŋni nawíni imóniro fíwí niga oemeaneyiniro xwiyíá nepa re rininŋipi, “Pí pí fíwí ámaéne yarinŋwápi Gorixo anani ayá nŋnearimixiri yokwarimí neaiipaxirini.” rininŋipi wigí diŋí tŋni ikweakwímfí riro “Jisasi Kiraisoni negí Áminá inimí wurinŋwáomani.” riro yarigfá enagi nání enŋí rirémixí e seairinŋini.

⁵ Áminá Gorixo eníná dání manŋí pŋrí wiaikigfáyo pŋrí numamóá biŋipi nání seyíné rixa xixeni niŋfá imóninŋagíá aiwi ámí diŋí mopfiri nání diririŋí ripí oseaimini. O negí Isireriyó Isipiyí anŋíyo dání éf numiniri nipemeámi nuri aí áamá xfomi diŋí mŋwikwíró “Xwíá Gorixo neaiapiminiri yariniŋipi oyá diŋí tŋni aí áamá e ŋweagfáyo nurápipaxenemani.” yaiwigfáyo áamá diŋí meŋe dání waninmixinŋinigini. ⁶ Anŋinají wí eníná dání ení Gorixo nurfeari xe éfrixiniri sŋwí wininŋipi nání re miyaiwí, “Apiniŋí neriŋí nŋwearíná ayí neapfiriŋí.” miyaiwí nŋwiaikiro fíwí yaniro nání anŋnamí pŋni nŋwiarimí weapigfá enagi nání o gwí ainxiŋí marfínipaxí imóninŋíri tŋni niŋiri sfá áamá niyoní mí ómómiximí emfáyimi pŋrí umamómiginiŋí sfá yinariŋe

ɲwírárɪɲɪnɪgɪnɪ. ⁷ Enɪnǎ áamá Sodomɪ ɲweáyɪ tɪnɪ Gomora ɲweáyɪ tɪnɪ anɪ apiaúmi axɪ e ikwɪrónɪɲɪyo ɲweagɪáyɪ tɪnɪ enɪ axɪpɪ ayɪnɪɲɪ piaxɪ weánɪpaxɪ imónɪɲɪpɪ nero Gorɪxo áamá nimɪxɪrɪnǎ ayɪ apɪ éfrɪxɪnɪrɪ wɪpɪmónɪɲɪpɪ mé ikweakwɪmɪ nero wigɪ dɪɲɪ tɪnɪ fɪwɪ sɪpɪ imónárɪɲɪpɪ nɪga warɪɲagɪfǎ nánɪ nene sɪɲwepɪgɪ neainɪfǎ nánɪ pɪrɪ numamorɪnǎ rǎá ápiáwɪ anɪɲɪ íninǎ wearɪɲɪpɪ nɪmamówárenapɪrɪ ayo rǎá nɪnɪrɪ pɪkɪɲɪnɪgɪnɪ.

⁸ Gorɪxo nene sɪɲwepɪgɪ e neainɪɲɪ enagɪ aiwɪ ayɪ yagɪfǎpa áamá yumɪ seyɪné tɪnɪ nawɪnɪ imónɪgɪáyɪ axɪpɪ nero wigɪ sɪpɪ orɪɲǎ wɪnarɪgɪfǎpɪ mimáyo nɪtɪnɪrɪɲɪpɪmɪ dánɪ fɪwɪ aga piaxɪ ayǎ wɪ weánarɪɲɪpɪ inɪro “Áamá womɪ ínɪmɪ wurɪnɪpaxɪ mɪneaimónarɪnɪ.” rɪro anɪnamɪ dánɪ seáyɪmɪ imónɪgɪfǎyo rɪperɪrɪ umero yarɪgɪfǎrɪnɪ. ⁹ E yarɪɲagɪfǎ aɪ anɪnǎj Maikoroyɪ rɪnɪɲo —O anɪnǎj nɪyonɪ seáyɪ e wimónɪɲorɪnɪ. O enɪnǎ obo tɪnɪ Moseso pɪyomɪ go go meanɪrɪfenɪɲoɪnɪrɪ xwɪyɪfǎ xɪmɪxɪmɪf nɪnɪrɪ nɪrɪnɪrɪnǎ o anɪnǎj seáyɪ e imónɪɲɪ wo enagɪ aiwɪ ayǎ nepeárɪmánǎ “Nɪwánɪɲonɪ enɪ eánɪɲáonɪ ananɪ obomɪ xwɪyɪfǎ rǎá tɪɲɪ umearɪpaxonɪrɪnɪ.” mɪyaiwɪ “Gorɪxo xewanɪɲonɪ mɪxɪ rɪrɪfwɪnɪgɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ. ¹⁰ Ayǎ nepeárɪmánǎ murɪɲɪ enagɪ aɪ áamá yumɪ seyɪné tɪnɪ nawɪnɪ imónɪgɪfǎyɪ amɪpɪ wiwanɪɲɪyɪfǎ majɪfǎ imónɪgɪfǎpɪ nánɪ ananɪ ikayɪfɪwɪ meararɪgɪfǎrɪnɪ. E nerɪ aɪ wigɪ nɪjɪfǎ imónɪgɪfǎpɪ nanɲwɪyɪ —Ayɪ dɪɲɪ rǎá xeyánɪɲɪyɪrɪnɪ. Nanɲwɪyɪ dɪɲɪ meɲwɪpepa nerɪ nɪjɪfǎ áamá imónarɪgɪfǎpɪ marɪfǎɪ, xegɪ bɪ imónarɪɲɪpa áamá ayɪ enɪ axɪpɪnɪ nero wigɪ nɪjɪfǎ apɪ imónarɪgɪfǎrɪnɪ. Apimɪ dánɪnɪ wiwanɪɲɪyɪfǎ xwɪrǎá ikɪxenarɪgɪfǎrɪnɪ. ¹¹ Sǎfǎ wɪyɪ ayɪ majɪfǎ wórɪnǎfǎ enagɪ nánɪ awe! Ayɪ enɪnǎ Keno “Nionɪ Gorɪxomɪ ananɪ ínɪmɪ owurɪfɪnɪmɪnɪ.” mɪyaiwɪ nerɪnǎ enɪpa axɪpɪ yarɪgɪfǎrɪnɪ. Enɪnǎ áamá Beramoyɪ rɪnɪɲo —O “Nɪgwɪ nionɪ bɪ mɪnɪmúropa oenɪ.” yai-wiagorɪnɪ. O “Áamá wɪ nɪgwɪ niapánǎ pí pí nɪrɪfǎpɪ nionɪ wɪ mɪmúró nemɪfɪnɪ.” nɪyaiwirɪnǎ xewanɪɲo yapɪ néwapɪnɪrɪ yagɪpa ayɪ enɪ axɪpɪ oyaneyɪnɪro nánɪ sɪnɪ mé igwǎá urɪrɪnarɪgɪfǎrɪnɪ. Enɪnǎ áamá Koraoyɪ rɪnɪɲoyáyɪ áamá Gorɪxo rɪpeanɲowamɪ arǎfǎ mɪwɪ nero urakɪnanɪro yarɪɲagɪfǎ nánɪ anɪnɪmɪxɪɲɪpa ayɪ enɪ axɪpɪnɪɲɪ e yarɪgɪfǎrɪnɪ. ¹² Áamá nionɪ seararɪɲáyɪ pɪnɪɲɪ imónɪgɪfǎyɪfǎ marɪfǎɪ, sa rɪpɪnɪ rɪpɪnɪ imónɪɲoɪ. Seyɪné áamá gɪyɪfǎ gɪyɪfǎ sɪɲwɪ nɪneanɪrónǎ “Awɪ eánɪgɪfǎyɪfǎ xɪxenɪ dɪɲɪ sɪpɪ inarɪgɪfǎyɪfǎrɪnɪ?” oneaɪaiwɪpoyɪnɪrɪ awɪ neánɪro aiwǎ narɪnǎ áamá ayɪ ipɪ akwɪnǎfǎnǎ rɪwoɲǎnǎ ewé sɪxɪfǎ núrɪrɪ xwɪrǎá ikɪxenarɪɲɪpa áamá ayɪ axɪpɪ e nimónɪro nánɪ xwɪrǎá seaɪkɪxepaxɪ imónɪɲoɪ. Ayɪ seyɪné tɪnɪ nawɪnɪ aiwǎ nɪnɪrónǎ Gorɪxo nánɪ wáyɪfǎ bɪ mɪwɪnɪfǎ wiwanɪɲɪfǎ nánɪnɪ dɪɲɪfǎ nɪmónɪro sa úrapɪ yarɪɲagɪfǎ nánɪ seararɪɲɪnɪ. “Agwɪ apɪ iniǎ eanɪ nánɪ irɪrarɪnɪ.” yaiwɪarɪnǎ iniǎ meapa nerɪ imɪɲɪfǎ nerɪnǎ agwɪfǎ nɪrɪraimɪ warɪɲɪpa axɪpɪ e imónɪgɪfǎyɪfǎrɪnɪ. Áamá ayɪ ikǎfǎ sogwɪfǎ ná wearɪɲɪnǎ aɪ anɪɲɪfǎ oxɪfǎ roarɪɲagɪfǎ nánɪ nɪyoarɪfǎ emɪfǎ móánǎ urɪfǎ biaúfǎ enɪpɪ imónɪɲɪyɪnɪɲɪfǎ imónɪɲoɪ. ¹³ Rawɪrawǎ imeamɪfkwɪfǎ nerɪnǎ reakɪfkwɪfǎ ɲwɪrǎrarɪɲɪpa áamá ayɪ wigɪfǎ piaxɪfǎ weánɪpaxɪpɪ nerónǎ axɪpɪfǎ apɪnɪɲɪfǎ yarɪgɪfǎrɪnɪ. Áamá ayɪ sɪɲɪfǎ anɪfǎ pɪrɪyo nemerɪnǎ áamá ewéyo nɪmeámɪfǎ núfasánǎ rawɪrawáyɪfǎ áwɪnɪmɪfǎ enǎnǎ xerɲwɪmɪfǎ nɪpemeámɪfǎ warɪɲɪpɪ yapɪ axɪpɪfǎ nɪseairo yapɪfǎ seaɪwɪpɪyarɪgɪfǎrɪnɪ. Ayɪfǎ aga sǎfǎ yidoárɪɲɪpɪmɪ anɪɲɪfǎ íninǎ ɲweapɪrǎfǎ nánɪ Gorɪxo rɪxa wimɪxɪyɪɲɪyɪfǎrɪnɪ.

Jisaso tñi nawini mimónigfáyo Gorixo pírí umamonfá nánirini.

14-15 Inoko —O Adamomi dáni nemeága nuro wé wáfumi dání waú emeánigfo, ayí orini. O ámayo wáfá nurókiamorfná re rññinigini, “Arfá époyi. Oriñá n+wini+fná winfñi. Ámináo amá fni wígf egfápi nani xixeni pírí umamómñiri nani eri amá xfo wimónarñipi m+xídarigfáyo wígf uyñí egfápi nani xwiyfá umeárimñiri nani eri amá fwí ayini m+yarigfáyi xfo nani amáyo nuriróna sipini urekárarigfápi nani xwiyfá umeárimñiri nani eri eni nani xegí anñají dñí ñimori fá m+ropaxí wí tñi weaparñagi winfñi.” rññinigini. 16 Amá nioni seararñayí anñúmí ikaxí rarigfáyfrini. “Omeaaneyi.” n+wimóniri wé ení óf winarñipiñi n+xídfiro aiwí anñí miní kinñí irinarigfáyfrini. Wígf yoí wíwanñiyí nani smí smí e tñimearigfáyfrini. Amáyá amipi fwí urápanyñiro n+remeá xwiyfá urepisiarigfáyfrini.

Dñí sfkfkf onfrixini urñí nánirini.

17-18 Gf dñí sixí seayñáyfné, ayí e imónñagfa aí negí Áminá Jisasi Kiraisoyá wáf wurimeigfáwa xami rigfá rípi nani dñí oirónaneyí, “Sfá yoparfyi tñíná anwi e enáná amá wí re epírfarini. Seáyi e wimónigfáwami ikayfwí umeariro amipi Gorixo m+wimónarñipi xídfirni nani wé ení óf ero epírfáyí imónipírfarini.” rigfápi nani dñí oirónaneyi. 19 Amá ayí Jisasoyá siyikí imónigfáyí nawini mimóní x+xegñi oimónipoyñiri urakiowáñiro dñí rfá xeyánñññí imóniro kwíyí Gorixoyápi mayí imóniro egfáyfrini.

20 Gf dñí sixí seayñáyfné, amá ayí e imónñagfa aí Jisasoyá siyikí imónigfáyfné nepa imónñipi dñí n+wíkwíroróna sfkfkf um+xñiro ení eánñí kwíyíyápmi dani Gorixomi rixñí urayiro 21 o nene nani dñí sipí n+wiri neaiñipi dñí sixí anñí ññiro dñí n+yimñí Áminá Jisasi Kiraiso wá nene neaum+xñipimi dani imónanfwapí gini gíná nímeanfñaniri wenñí nero ñwearo éfrixini. 22 Amá xwiyfá Gorixo nani rññipi nani ududí ññiro “Aga nepa imónñipiran? Yapí imónñipiran?” yaiwiarigfáyo seyfné ayá urm+xiro 23 ami winño amipi wí rfá tñí e wenáná apaxí mé mearñwápa axipi éf umñanñiro nani ero ami winño ayá nurm+xiri aí seyfné rapírapí piyanñí eearñipi tñí e nani wáyí nero anwi e mupa yarigfápa wígf fwí yarigfápi nani wáyí ero éfrixini.

Gorixomi seáyi e numerfna rññí nánirini.

24 Agwi Gorixo seyfné fwí mepa éfrixiniñi pírí searaki paxí imóniri rfwíyo seyfné xewañño nikñiri ñwearo roñáná dñí nífá n+seainri xwiyfá m+meárñipaxí imónigfáyfné seaim+xipaxí imóniri eno enagi nani 25 re seararñini, “Gorixo ná woni oni negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiñipimi dani yeáyí neayim+xemeño, xwíari tñi anña tñi sni mimónñánarani, agwírani, ná rfwíyo ññínarani, nikñiri ñwearo aga seáyi emí imónñño imóniri ení eánñí imóniri neni tfgfáyo niyoní seáyi e wimóniri eno, ayí ná woni oni enagi nani seáyi e uméwanigñi.” seararñini. “E éwanigñi.” nimónarini.

Orinǎ Jono niwiniri wǎ wómixiniñpíriñi.

Rfwaminiñ rípi, “Wfá wómixiniñpíyí” rininiñpí Jono eanipirini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso rixa aninami nipeyimána xwiogwǎ aga obaxǎ nipwémána enána Jono niñweanísána rixa xweyanǎ nerǎ piriniñwǎ bimi xegǎ yoǎ Patimosiyǎ rininiñpimi gwǎ ñweanána Gorixo orinǎ uparáná Jisasomi sñwǎ winiri aninami nani nipeyiri amipi Gorixo tñǎ e imóniniñpí sñwǎ winiri amipi rfwíyo xwǎ ririmi imóniniñpí sñwǎ winiri Jisaso Setenomǎ xopirarǎ winíapi sñwǎ winiri nerǎ nani rfwaminiñ rípi niriñ eaniniñini. Siyikǎ Jisasoyá fá rípiríayǎ re oyaiwípoyiniri niriñ eaniniñini, “Agwǎ ríná xeaniniñ neaimaariniñagi aiwǎ ámá e neairo Gorixomi sñmǎ tñni wirowaríyáyo o anipá wimixiniñ eñagi nani nene enǎ píraniniñ nixdiniñpimi dani xopirariniñ owianeyǎ.” oyaiwípoyiniri niriñ eaniniñini.

¹ Xwiýá re niriñiri eaniniñpí, ayǎ amipi rfwíyo anwǎ e nimóniniñpí nani Jisasi Kiraiso sñaniñ nimixiri wǎ wómixiniñpíriñi. Gorixo ámá xómi xináiwaniñpí nimóniro ominiñ wiariyáyo wǎ owómixiniñ wíwapiniñpíriñi. Api Jisaso xómi ominiñ wiariñpí Jonoyǎ rininiñ tñǎ e nani aninaniñ xóyáyo uowárenapána orinǎ ikaxǎ uriniñpíriñi. ² Api wininiñpí nipiñ xwiýá Gorixo uriniñpíranǎ, Jisasi Kiraiso woákíki winipíranǎ, api nipiñ Jono áwanǎ xixeni rowiaroniriniñ. ³ Amipi api rixa anwǎ e nimóniniñ eñagi nani ámá xwiýá re wǎ ómixininiñpí fá rófá gíyǎ gíyǎ yayǎ aninami daniñ imóniniñpí winiri ámá rfwaminiñ re niriñiri eaniniñ rípi fá roarininiñagi arǎ niriñ xdfá gíyǎ gíyǎ yayǎ aninami daniñ imóniniñpí winiri eníariniñ.

Jono Jisasoyá siyikǎ imónigíyáyo wé wíumi daniñ waú nani payǎ eanǎ naniñini.

⁴ Jononi Jisasoyá siyikǎ wé wíumi daniñ waú Esia piropenisíyo ñweagíyáyné nani rfwaminiñ rípi eaniniñini. Gorixo —O aniniñ ininá ñweanoriniñ. Eniná daniñ ñweari sñni agwǎ ñweari ná rfwíyo aniniñ ñweari eníoriniñ. O wá seawianiriñ niwayiróniro ñweapíriñ nani seairi ewiniñiniñ. Kwíyǎ wé wíumi daniñ waú ikwianwǎ seáyǎ e imóniniñpí Gorixo éñ ñweane ñweagíapí enǎ wá seawianiriñ niwayiróniro ñweapíriñ nani seairi ewiniñiniñ. ⁵ Jisasi Kiraiso —O Gorixo gǎ íwo ámáyo wíwapíyíwininiñpí uowárenapána xixeni nipiñ niyárimǎ miniñ wininiñoriniñ. Ámá xwáripáyo daniñ wiápinimeapírfá nani xamiñ wiápinimeanoriniñ. Míxǎ ináyǎ xwǎ ririmi ñweagíá niyonǎ seáyǎ e wimóniniñoriniñ. O enǎ wá seawianiriñ niwayiróniro ñweapíriñ nani seairi ewiniñiniñ. Omiñ —O diniñ sñniñ niñeayiriñ negǎ fwiñ yariniñwápi yokwarimǎ neaiminiñpí nani neríniñá xewaniniño niñpiniñpí daniñ gwíniñpí nearoayiroriniñ. ⁶ Ámá oyá xwioxíyo ñweaaníwaéne neaimixiriñ xano Gorixoyá apaxipániñpí imónigíyáyo xó tñǎ e ananiñ páwianigíápa nene enǎ ananiñ páwipaxene neaimixiriñ eñoriniñ. Omiñ aniniñ minǎ ininá nñniñ seáyǎ e umero inimiñ wuríniñro éfrixiniñ. Api e imóniniñpí. ⁷ Ai, o agwǎ tñniñ wépininiñagi ámá nñniñ sñwǎ winiro omiñ pikigíyáyo enǎ sñwǎ winiro epírfariniñ. Xwǎ ririmiñ ámá gwǎ wírf wírf nñniñ omiñ

síjwí nìwíníro jwí numieáa upíríáríní. Ayí neparíní. Xíxeni e imóníwínígíní.

⁸ Áminá Goríxo re raríní, “Nioní aníjí pírí tíjweañáoníríní. Eníná dání jwearí síní agwí jwearí ná ríwíyo aníjí jwearí emfáoníríní. Wa nioní t́nì xíxeni mimóní ení síxí eáníjáoníríní.” raríní.

Jono Kiraisomi oríjá tewíníjít náníríní.

⁹ Jononí —Nioní segí séríxímeá woníríní. Jisaso t́nì nawíní níkáríníríjípímí dání ŕníníj seáimeaaríjípá nioní ení nímeari oyá xwioxíyo jweaarígífápa nioní ení jwearí xeaníj xwámámí wiarígífápa nioní ení axípi e wirí yaríjáoníríní. Nioní Goríxoyá xwíyífá wáf urírí Jisaso Goríxo nání neaíwapiyíjípí áwaní urírí yaríjagí nání píríjwí Patímosíyí rarígíápímí dání gwí níyíáná níjweañsáná ¹⁰ śfá Ámínáo nání kíkífá jweaaríjwá wíyímí Goríxoyá kwíyípi níxíxéronáná ŕfaiwá bí ŕwífmí dání pékákí níriníríníj ení t́nì ŕníníj arfá re wíjanígíní, ¹¹ “Oríjá joxí tewíníjípí bíkwí wínámí ŕwamíj nearí ámá síyikí Jisasoyá imónígífá wé ẃúmí dání wáú imónígífáyí nání —Wígí aníyíj xegí yof tíyíríní. Epesasí t́nì Símena t́nì Pegamamí t́nì Taiataira t́nì Sadisí t́nì Piradepia t́nì Reodisia t́nì ayíríní. Aní ayí ayí t́jé e nání wíowáfíríxíní.” ŕníníj arfá e níwirí ¹² maní e níraríjípámí síjwí owínímínírí níkínímónírí weníj éáyí wíníjanígíní. Śjá gorí t́nì íkwíanjwí imíxíníj wé ẃúmí dání wáú uyíwí jwiráripírífá nání mídímídání éf nuráríníga puníjagí níwínírí ¹³ íkwíanjwí éf nuráríníga puníjyoyó áwínímí ámáníj imóníj wo ronagí wíníjanígíní. O rapírapí sepiá síkwí ayo t́nì rítí iníj wú yínírí íríkwníj śjá gorí t́nì imíxíníjípí xegí úpíkwíyo xwínámíyáiwí írónírí nemáná ronagí wíníjanígíní. ¹⁴ Xegí mání t́nì d́fá t́nì apífá níweríná sípísípí fáníj apífá xáíwí weárírí xegí síjwí ení ŕfá ápiáwíníj werí ¹⁵ xegí síkwí kapá awíaxí ŕfá xáíwí nínríná síj iníjyíj xíxíeá inaríjípá axípi e imónírí maní oyáyo dání nínríná iníjígí iyakwí nídiróríná ruríwí raríjípá axípi rírí yaríjagí wíníjanígíní. ¹⁶ O síj wé ẃúmí dání wáú wé náú t́nì áríwí xírírí kírí míxí nání mídímídání jwá yíníj bá xegí maníj dání peyearí xegí símímaníj sogwí xáíwí naníríná anaríjípá axípi e anírí yaríjagí ení wíníjanígíní. ¹⁷ Nioní omí síjwí e níwíníríná xegí síkwí t́jé e níperíníj wéagí aiwí o wé náú seáyí e nínikwíárírí re nírinínígíní, “Joxí wáyí mísínípaní. Nioní pírí tíjweañáoní ¹⁸ aníj síj jweañáoníríní. Nioní ríxa penáoní aí síní píyí mimóní ríxa aníj íníná jweámífá nání síj imóníjíní. Nioní kí ámá aníjírífá náníj xírírí píyíj síwí aníjyoyó jweagífáyo úkwíowárimfápi nání xírírí eníjíní. ¹⁹ Ayínání joxí síjwí naníjípí nání ŕwamíj earí amípi agwí ríná imóníjípí nání ŕwamíj earí amípi agwí ríná imóníjípímí ŕwíyo imónínfápi nání ŕwamíj earí et. ²⁰ Síj wé ẃúmí dání wáú wé náú t́nì xíríjagí nanírí uyíwí íkwíaríjírífá nání íkwíanjwí śjá gorí t́nì imíxíníj wé ẃúmí dání wáú wenagí wínírí éfpi, ínímí simóníjípí ḿkípi rípiríní. Síj wé ẃúmí dání wáú ayí Jisasoyá síyikí wé ẃúmí dání wáú imónígífáyíyá aníjajowa náníríní. Uyíwí nání íkwíanjwí imíxíníj wé ẃúmí dání wáú ayí Jisasoyá síyikí wé ẃúmí dání wáú imónígífáyí apí náníríní.

2

Anj Epesasiyo siyikí xfoyáyo nani xwiyá urinj nani rini.

¹ “Siyikí nioniyá Epesasiyo ñweagfáyfá aññajomi rfwamij rpi neari miní wírrixini, ‘Sij wé wúmí dñj waú wé náú tñt árúwí xírri íkwianwí uyúwí ikwiárpírfá nani sñj gorí tñt imixiniñj wé wúmí dñj waú éf nurárariniga puñyo áwini e añj emerí yarñjo re riñjo urírrixini, ² “Amipi joxi éfpi nipi nani nioní nijfá imóninjini. Aninj miní eri xwámámí wirí yarinjpi nani nioní nijfá imóninjini. ‘Ámá sipiyo anani oumímimimí.’ yaiwipaxí mimóninjpi nani ení nijfá imóninjini. Ámá wáf wurimeiarigfá wa mimónipa nero aí ‘None ení wáf wurimeiarñwáonerini.’ rinarigfáwami joxi dñj adadí nñwirí iwamó nñwíwapiyirñjipimi dani yapí rñmeiarigfáwa enagfá wininjpi nani ení nijfá imóninjini. ³ Joxi nioní nñxídarñjagi nani ámá wí xeaninj siaríná dñj sixí nñirí xwámámí nñwiríná aninj bí mñsinipa enjpi nani ení nioní nijfá rini. ⁴ E nñirirí aí rpi nñixí bí orirímimí. Enjíná joxi iwamó dñj nñikwíroríná dñj sixí nñyagpa agwi sñi axípi dñj sixí mñiyinjini. ⁵ Xámí néisáná óreámioanjpi nani dñj nñsinirí sipí agwi yarinjpi rfwímimí nñmamori xámí sñi píraninj dñj nñikwíroríná yagpa ámi axípi éirrixini. E mepa nerínáyí, nioní nñbirí joxi nñsimearíná joxiyá íkwianwí uyúwí nani éf rárarñje dani emí mñmeámí emfá rini. Joxi nñkñimónirí nñsanirí mepa éánáyí, e emfá rini. ⁶ Nioní mñixí e nñirirí aiwi joxi yarinj rpi nanj rini. Ámá uyúní yarigfá Nikorasomí xídarigfáyí yarigfápi nani joxi sñmí rñnj sinarinjpi nanj rini. Nioní ení ninarinj rini. ⁷ Arfá tñjoxi enánáyí, xwiyá Gorixoyá kwíyípi siyikí nioniyá imónigfáyo urarinj rpi arfá ókiarí umóneí. Ámá amipi sipí xómí wimeámñirí éfyí xopírarí wiarinj go go íká dñj nñyimñj iníná ñweapírfá nani meaarigfána —Ana, ayí Gorixoyá omñjyo aññnamí roni. Ana xe odanñirí sñjwí winimfá rini.” riñjo.’ nñirí rfwamij éá rrixini.

Anj Simenayo siyikí xfoyáyo nani xwiyá urinj nani rini.

⁸ “Siyikí nioniyá Simena ñweagfáyfá aññajomi rfwamij re neari wírrixini, ‘Pírí tññweañjo —O piyí enj aí ámi sñj ñweañjorini. O re riñjo urírrixini, ⁹ “Xeaninj rfá tñj joxi símeaarinjpi nani nioní nijfá rini. Dfúwí ikeamónarinjpi nani ení nioní nijfá rini. E nñirirí aí amipi nanj dñj nñkwíroarigfáyo wiimfápi wí mñrímúroñjoxirini. Ámá wí —Ayí ‘Judayenerini.’ nñriniro aiwi nepa xixeni Judayí imónigfáymani. ‘Gorixomí yayí umeañrane nani awí eánarñwini.’ nñriro aí surfma nero obomí xídarigfáy rini. Ayí ikayfúwí seameararigfápi nani ení nioní nijfá imóninjini. ¹⁰ Xeaninj nñsimearíná rñnj sininjpi nani wáyí mepa éirrixini. Arfá nií. Seteno ‘Jisasomí xídarigfáy enj neánro xídipíréo? Iwamó owíwapiyimimí.’ yaiwiarñjagi nani xegí ámá imónigfáy xfoyá dñj tñt segí wíyo fá nñseaxero gwí añjyo nñseañwírariro sfá wé wúkaú núkaúmimí xeaninj nñseaikára upfá rini. Xeaninj nñseaikára waríná wiyfne mñj winipírfá aiwi aninj dñj nñikwíroro nñxídfí rrixini. E nerónáyí, amñanjwí ámá dñj nñyimñj tífá nñmónro iníná ñweapírfá nani dfkñipírfápi anipá nñseaiapimfá rini. ¹¹ Ámá arfá tífáyfne enánáyí, xwiyá Gorixoyá kwíyípi nioniyá siyikí imónigfáyo urarinj rpi arfá ókiarí umónipoyí.

apfá wenj niyinimáná nioni tñi nawini anj yanfwarini. Seyné nioni píráníñf ninixfdirinjfo dáni e epaxf imóniprfá enagf nání rariñini. ⁵ Ámá nioni ninixfdiróná peá mñimó xopraríninj wíá gíyí gíyo nioni raprapf apfá wenj rúninj imóninjyí uyíriri wigf yoí íkwí ámá dñj niyimínj imóninj íniná ñweaprfá nání yoí ñwirárininjñami ñwirárininjpi mikwrfpa eri gí ápo tñi xegf anñajowa tñi sñwí anigf dáni ‘Ayf gí amárini.’ uriri emfáriní. ⁶ Arfá tfgfáyiné enánáyí, xwíyá Gorixoyá kwíyfpí sñyikf nioniyá imónigfáyo urarinj rípi arfá ókiarf umónipoyi.” rñjoí.’ nñriri rfwamínj eárixini.

Anj Piradepiayo sñyikf xfoyáyo nání xwíyá urinj nánirini.

⁷ “Joxi sñyikf nioniyá Piradepiayo ñweagfáyíyá anñajomi rfwamínj re neari wiowárfrixini, ‘Xewini aga xegf bñ imóniri nepaxinj imóniri eno —O kí mñxí ináyí Depito enína fá xirinjpa anj sñjfo ñweaprfá nání fá xirñorini. O fkwíáná ámá wo ówanj yáripaxf menini. O ówanj yáraná ámá wo fkwipaxf menini. O re rñjoí urfrixini, ⁸ “Amípi seyné yarigfápí nání nioni njfáriní. Enj xwapf meánigfáyiné nimóniro aí xwíyá nioniyápxi xaiwf fá nñxiro xeaninj seaikaráná ‘Jisasomi xdarigfáyí wienemani.’ murípa egfá enagf nání segf smímanj rfwamini nioni anj ówanj ámá wo mñyáripaxf imóninjna seaikwíaríriní. ⁹ Ámá ‘Gorixomi yayí oumeanirane nání awí eánarinjwini.’ nñriniro aí surímá nero Setenomi xdarigfáyí — Ayf nepa Judayf mimónipa nero aiwi yapf nñro ‘Judayf wienerini.’ rariyfáriní. Ayf nioniyá dñjfo dáni nñbñro waunf nñseaikárinñro segf síkwí tñj e nñpñkínimearo njfá re imóniprfáriní, ‘Ámá tñyí o dñj síxí uyinjyfrini.’ Njffá e imóniprfáriní. ¹⁰ Seyné xwíyá ‘Ámá xeaninj seaifápipimi xwámámí nñwiro aninj nñxídfrixini.’ searínjapi píráníñf fá nñxira warinjagfá nání nioni xeaninj rfá tñj ámá xwíá rñrí nñrimini ñweagfá nñyoní iwamfó wíwapiyini nání wímeanfápipimi dáni seyné seamxeámfáriní. ¹¹ Nioni sñini mé nñbñri seaimeámfá enagf nání wa segf amínanjwí dñj nñyimínj íniná ñweaprfá nání dñkíniprfápi seapirpñrxiniri nioni ninixfdiróná fá xirarigfápi aninj minf píráníñf fá xirfrixini. ¹² Ámá nioni ninixfdiróná xoprarí wíá gíyí gíyo nioni nñmeari gí ápo Gorixoyá anj ñwfáiwámí íkfá xwíyáñinj oranjáraná ámi iwámí dání wí peyeaprfámani. Ayo gí ápo Gorixoyá yoípi ñwiráriní anj o ñweañpiyá —Anj api Jerusaremí Sñjfpíyí rininjpirini. O tñj e aññnamí dání wepñnñfápirini. Apiyá yoí ñwiráriní emfáriní. ¹³ Arfá tfgfáyiné enánáyí, xwíyá Gorixoyá kwíyfpí sñyikf nioniyá imónigfáyo urarinjpi arfá ókiarf umónipoyi.” rñjoí.’ nñriri rfwamínj neari wiowárfrixini.

Anj Reodisiayo sñyikf xfoyáyo nání xwíyá urinj nánirini.

¹⁴ “Joxi sñyikf nioniyá Reodisiayo ñweagfáyíyá anñajomi rfwamínj re neari wiowárfrixini, ‘Nepaxinj imóninjo —O Gorixo ámáyo xfo imóninjpi nání wíwapiyíwñnginri urowárenapinjpi nepáni wíwapiyiri xñxeni nñpñni yáriní enorini. O amípi nñpñni Gorixo imixinjpi mñkf ikiñorini. O re rñjoí urfrixini, ¹⁵ “Amípi seyné yarigfápí nání nioni njfáriní. Sogwí dñj yinarinjñáninj yarigfáyiné, seyné rfá sñinj nimóniro nioni aga píráníñf mñixdñpa yarigfáriní. E nñseariri aí iminj rárinñnjñf nimóniro aninjñni dñj peá nññmoro

eni mīyarígfárini. Sa sogwí dñj yinaríjípáníj yarıgfárini. Seyné ríá nısínirí sıjwıriyí, imíj nírárırí sıjwıriyí, ‘Ayí ananıriní.’ nimónimınırí éfrini. ¹⁶ Seyné ríá mısínıpa ero imíj mırárıpa ero nero sa sogwí dñj yinaríjípáníj yarıjagfa nánı seyné gf manıyo dani emı seaurımómfárini. ¹⁷ Sewanıjıyíne ‘Amıpi bı mıneamúroñenerini. Amıpi xwé ayá tñjwaénerini. Amıpi aí bı nani mikeamónıjwını.’ nırınıro aiwı gf sıjwıyo dani seyné imónıgfá rıpi nani aga majfá imónıjoi. Sıpi imónıro áma dñj sıpi seaipaxı imónıro uyıpeayı imónıro sıjwı suparıjı imónıro íkwauyıxı imónıro egfápi nani sewanıjıyíne majfá imónıjagfa nani ¹⁸ nionı seyné ámi pıranıjı nıxıdıpırfá nani ewayı xwıyfa rıpi bı osearımını, ‘Seyné amıpi wı mımúronıgfáyıne imónıpırı nani sıjgá gorı ríá yeáaná sikı nırıxanowımáná awıaxı imónıjıpi bı nionı bı nıro áma sıjwı seanarfná íkwauyıxı enjagı nıseanıroná ayá seainıngınırı rapırapı apfá wenı yınıpırı nani bı bı nıro pıgfı sıjwıyo gınıf nınıro sıjwı anıpırı nani bı bı nıro éfrıxını.’ osearımını. ¹⁹ Áma nionı dñj sıxı uyıjáyı pıranıjı onıxıdıpoyınırı mıxı nurırı sıyıkı weaıwıpyarıjgá enjagı nani sımı nıxeadıpınıro segı fwı yarıgfápi rıfwımını nımamoro éfrıxını. ²⁰ Arfá époyı. Nionı segı xwıoxıyo fwı éniñj bıfarıwámını nırómáná ówanı iwanı eaarıjını. Áma go go manıpa arfá nınırı ówanı nınıkwıırfnáyı, o tñj e nani nıpáwirı o tını yawawı aiwá nawını nanıwırını. ²¹ Áma nionı nınıxıdıróná xopırárinıjı wıfá gıyı gıyı nionı xopırárinı wıarımı gf ápoyá sıá íkwıanwınamı xıo tını ñweanıpa ayı enı nionı tını gf sıá íkwıanwınamı xe nıñwearo ámayı umeñweápoyınırı sıjwı wınımıfárini. ²² Arfá tıgfáyıne enánáyı, xwıyfa Gorıxoyá kwıyıpi sıyıkı nionıyá imónıgfáyo urarıjı rıpi arfá ókiarı umónıpoyı.” rıjoi.’ nırırı rıwamıjı nearı wıowárfırıxını.” nırıñıñıgını.

4

Orıjá nıwınırfná anınamı Gorıxo tñj e imónıjıpi wınıñj nánırını.

¹ Xwıyfa apı rıxa nınırárimáná enána Jononı wenıñj yánfáyı wınıñanıgını. Anınamı anı ówanı wına kwıarınıjagı nıwınırı manı xámı pékákınıñj rarıjagı arfá wıá axıpa “Amıpi apımı dani rıwıyo nimónınıfápi sıwá simı nani re nani yapeı.” nırénapıagı arfá nıwirfná ² axına re enıñıgını. Gorıxoyá kwıyıpi nıxıxéronıñıgını. Nıxıxéroána wenıñj éáyı wınıñanıgını. Mıxı ináyıyá sıá íkwıanwı wına anınamı ñwırárinıjagı wınırı anamı wo éf ñweanıjagı wınırı enanıgını. ³ Anamı éf ñweanı xegı imónıjıpi, ayı sıjgá awıaxı jasıpáı rınıjıpi yaı kıkırorı xwınfá earı yarıjıpa erı sıjgá konırianıyı rınıjıpi ayfá rırı xwınfá earı yarıjıpa erı enı e éf ñweanıjagı nıwınırı opıñagwıfá sıjgá emeráı rınıjıpınıñj sowınıñj imónıjıpi sıá íkwıanwı anamı xapıxapı eadıronıjagı nıwınırı ⁴ íkwıanwı anamı dani ámi obaxı bı 24 imónıjıpi mıdımıdani nıñwırárinıga pıñagı nıwınırı áma ámına 24 awa rapırapı apfá wenı nıyınırı amınanıwı sıjgá gorı tını imıxınıñj nıdıkınımáná íkwıanwı mıdımıdani nıñwırárinıga pıñpımı nıñweaxa pıñagfa nıwınırı ⁵ íkwıanwı áwınımı enınamı dani apıanwı nera urı ikaxı nıra urı akırıwı nıra urı yarıjagı nıwınırı uyıwı wé wıfımı dıñj wáu —Ayı Gorıxoyá kwıyı wé wıfımı dıñj wáu apı nánırını.

wfúmi dánj waú —Sínjwí apí Goríxoyá kwíyí wé wfúmi dánj waú xfo xwfa nírímíni wárinjípí náníríni. Sínjwí apí anírí enjoríni. O ámináyí ákinjá pánaunáná dínj tñj imónígfá waú waú íkwianjwína tñj e midímídáni njeanáná xewaníjo íkwianjwína tñj e éf ronagi wíníjanigíni. ⁷ O nurí bkwí íkwianjwínami njeanoyá wé náumíni xirínjína urápána re enjínigíni. ⁸ Dínj tñj imónígfá waú waú awa tñni áminá 24 e nínjeaxa pugfáwa —Awa woní woní kitá fá xíríro íkfá dfa rfa yeáaná dínj nanj eaarínj bí píreríxí sínjá gorí tñni imíxínjyó magwí xeárinínjípí —Apí áamá Goríxoyá imónígfáyí xwíyífá xfómi rírímí wiarígfápíríni. Apí fá xíríro yarígfáwa tñni sipísipí miaó tñj e nupfínímearo ⁹ sonj sínj bí níríróná re urígfawíxíni, “Joxí rípi kíáná díxí nupeirínjípímí dání áamá fwí nání gwínínj njeagfáyí Goríxoyá imónípírfa nání roayíronjíríni. E neríná áamá gwí wírí wírí nýyoní dání wíyo roayírorí pfné mfkí xíxegíni rarígfá nýyoní dánjyí wíyo roayírorí wará xíxegíni írígfa nýyoní dání wíyo roayírorí wí e wí e gwí mónígfá nýyoní dání wíyo roayírorí enj enjagi nání bkwí míxí rínínjína ananí nurápírí tamíxínínjípí araríkmí epaxoxíríni. ¹⁰ Áamá joxí roayíronjyí negí Njwíáoyá xwíoxíyo njeapírfa nání wímíxírí xfoyá apaxípánínj imónígfáyí o tñj e ananí páwiarígfápa ayí ení páwipaxí imónípírfa nání wímíxírí éf enjagi nání ayí seáyí e nimóníro xwfa tfo umenjeapíríraríni.” Sonj sínj níríríná e rígfawíxíni.

Sipísipí miáomi seáyí e umegfá náníríni.

¹¹ Nioní ámi wenínj éáyí wíníjanigíni. Íkwianjwína tñni dínj tñj imónígfá awaú awaú tñni áminá 24 e nínjeaxa pugfáwa tñni áwíni e njeanáná anjínaj dínj nímorí fá ropaxí marfái, aga ayá wí dínj mímopaxíyí midímídáni xapíxapí ní mudfímoró aga mírónárínjagfa níwínírí wigí manj tñni sonj rarínjagfa arfá wíjanigíni. ¹² Sonj níríróná enj tñni re rarínjagfa arfá wíjanigíni, “Sipísipí miá píkgífo, áamá nfní ‘Seáyí e nimónírí neamenjeapaxoxí, ayí joxíríni.’ uríro ‘Ámí pí wí mímúropaxoxí, ayí joxíríni.’ uríro ‘Pí pí níjfa enjípí nání dínj aumaúmí inípaxoxí, ayí joxíríni.’ uríro ‘Enj wíarí ní múrorí eáníjoxí, ayí joxíríni.’ uríro wé íkwianjwíyo unjwíráríro seáyí émi umero yayí umero epaxoxíni.” E rarínjagfa arfá níwírí ¹³ ámi amí pí dínj tñj xfo imíxínj, anjínami njeagfáyíraní, xwíarímí njeagfáyíraní, xwíarímí ínímí njeagfáyíraní, rawírawayó njeanjyíraní, pí pí ayo enjípíraní, nfní sonj níríróná re rarínjagfa arfá wíjanigíni, “Íkwianjwínami éf njeanó tñni sipísipí miaó tñni seáyí émi umepaxí imónírí wé íkwianjwíyo unjwírárípaxí imónírí seáyí e umfeyoapaxí imónírí seáyí e níneaimónírí neamenjeapaxí imónírí egíwau enjagi nání anínj míni e e néra úwanigíni.” rarínjagfa arfá níwírí ¹⁴ dínj tñj imónígfá awaú awaú “Nepa e imóníwínígíni.” rayarínjagfa arfá níwírí áminá 24 imónígfáyí awaúmí nupfínímearo seáyí e umearínjagfa wíníjanigíni.

6

Sipísipí miáó bkwínamí tamíxínínjípí araríkmí enj náníríni.

¹ Nioní sipísipí miáó bkwínamí tamíxínínj wé wfúmi dánj waú enjípí bí arfíkiagi níwíníríná dínj tñj imónígfá waú waú awa wo akíríwínínj níríríná “Eíni.” rarínjagi arfá níwírí ² wenínj éáyí

níríríná ragí pwarínpánínpí rírí ¹³ sínpí aní píríyo dání níríwómioaríná íkíá pikí sogwí síní yóf menáná ríwípí kíkídímí éaná píeroarínípa axípi e píerorí ¹⁴ aní pírí íkwí winánínpí áwíní e naxínowárinímáná mídímídání nixopéga urí dífwí níní tńń pírínpwí nńń tńń xámí imóníne dání nixoyípíga nurí ámí wí e imónírí yarínagí nńwínírí ¹⁵ xwíáyo dání mǎxí ináyí tńńí ámá wíyo seáyí e wimóníngíáyí tńńí porisíyo seáyí e wimóníngíáyí tńńí ámá amípí wí mímúroníngíáyí tńńí ámá xwéríxa imóníngíáyí tńńí ámá kodíreakí nero xínáíwánínpí nimónírí omíní wíiaríngíá nńńíyí tńńí ámá wígí omíníní yaríngíáyí tńńí wíwanínpíyí sńńá ófyo pńńí nńwearo dífwí sńńá tńńí ene yimáronípmí pńńí nńwearo yarínagífa wínínpánígíní. ¹⁶ E nero dífwíyo tńńí sńńáyo tńńí re urarínagífa wínínpánígíní, “Sńńá tíyínné, dífwí tíyínné, ananí seáyí e neaíkwarímoí. Íkwianwńnamí éf nńweano sínpwí neanírí sípísípí miáo wíkí neaónínpí pírí neamamorí eníngínírí rítí neateí. ¹⁷ Sńńá sípíyí, sńńá awaú wíkí neaóníngíí enagí nání pírí neamamopísíyí ríxa nimóníní enagí nání rarínwíní. Apímí gone múropaxí imónínpwíní? Oweoi.” rarínagífa arífa wínpánígíní.

7

Isíreríyí 144,000 egíáyo ipírífa eagífa náníríní.

¹ Apí e nńwínárimáná anínají waú waú xwíá sírífwí biaú biaú imoní mídímídání e éf nńroro imíní xwíáyoraní, rawírawáyoraní, íkíá wíyoraní, mepa oenírí imíní apiaú apiaú imone barínínpí nńpńroro ronagífa nńwínírí ² anínají ámí wo ipírífa Nńwíá aníní sínpí imónínpoyá nání íkwíroaríngíápí nńmaxírímí sogwí weparínípmí dání nńpeyírí anínají Goríxo xe xwíarí tńńí rawírawá tńńí xwírífa íkíxéfríxínírí sínpwí wínínpí waú waú awamí ení tńńí ríaiwá nuríríná ³ áxémá nńwirí re uríníngíní, “None negí Goríxoyá ámá xegí xewaxomí díní nńwíkwíroro nání xínáíwánínpí nimóníro omíní wíiaríngíáyo síní ipírífa mímáyo mńweapa enáná xámí xwíá tńńí rawírawá tńńí íkíá tńńí xwírífa míkíxepa époyí.” urarínagí arífa nńwirí ⁴ ayí rípí ení rínarínagífa arífa wínpánígíní, “Ámá Goríxoyá ipírífa weáfá nńńí, 144,000 egíáyí, ayí Isíreríyí gwí rírí rírí imóníngíá nńyoní dáníyíríní. ⁵ Xíáwo írínjo Judaoyárimí dání 12,000 ipírífa earo xíáwo írínjo Gatoyárimí dání 12,000 ipírífa earo Rubenoyárimí dání 12,000 ipírífa earo ⁶ Asaoyárimí dání 12,000 ipírífa earo Napítaraioyárimí dání 12,000 ipírífa earo Manasaoyárimí dání 12,000 ipírífa earo ⁷ Simionoyárimí dání 12,000 ipírífa earo Ripaioyárimí dání 12,000 ipírífa earo Isakaoyárimí dání 12,000 ipírífa earo ⁸ Seburanoyárimí dání 12,000 ipírífa earo Josepoyárimí dání 12,000 ipírífa earo Bejímánoyárimí dání 12,000 ipírífa earo egíáyí ayí apíríní.” rínarínagífa arífa wínpánígíní.

Ámá ífa mńropaxí wí Goríxomí yayí wígífa náníríní.

⁹ Arífa e nńwíarímáná weníní éáyí wínínpánígíní. Ámá ayá wí mńrónarínagí wínínpánígíní. Díní nńmorí ífa ropaxí mímónínpíyíríní. Ayí ámá gwí xíxegíní imóníngíá nńyoní dáníyíríní. Gwí wírí wírí xíxegíní imóníngíáyoraní, wará xíxegíní íríníyoraní, pńné xíxegíní raríngíáyoraní, ayo nńyoní dáníyí wí axí e nńmńroníríro rapírípí apífa wení nńyínímáná íkwianwńna tńńí sípísípí miáo tńńí agwíríwámíní tńńí

e yayí n̄winiro nání soná iwí íá n̄xiriro ¹⁰ meaní n̄rióná ení t̄n̄i re rar̄iŋagíá win̄iŋaniḡin̄i, “Gor̄ixo, ikwian̄w̄namí éf̄ ŋwean̄í ro t̄n̄i sip̄isip̄í miá ro t̄n̄i yeáyí neayim̄ixemeáfiwaur̄in̄i.” ráná ¹¹ ikwian̄w̄na t̄n̄i áminá 24 e n̄iŋweaxa pugíáwa t̄n̄i d̄iŋí t̄iŋí imónigíá awáu awáu t̄n̄i áwini e en̄áná an̄ínají m̄id̄im̄id̄áni xap̄ixap̄í n̄imud̄moro rogíáyí ikwian̄w̄namí s̄m̄iman̄j̄r̄iwám̄in̄i n̄ip̄kín̄imearo Gor̄ixomí yayí numeróná ¹² re rar̄iŋagíá aríá win̄aniḡin̄i, “R̄ip̄i aga nepa imónin̄i. Negí Gor̄ixo yayí umepaxo imóniri seáyí émi umepaxo imóniri n̄n̄i nání d̄iŋí aumaúm̄i in̄ipaxo imóniri yayí wipaxo imóniri weyí umear̄ipaxo imóniri seáyí e n̄ineaimóniri neamen̄weapaxo imóniri ení s̄ix̄í eán̄ipaxo imóniri en̄o en̄agí nání an̄iŋí miní in̄iná e e n̄era úwaniḡin̄i. Nepa x̄ixeni e imón̄fw̄niḡin̄i.” rar̄iŋagíá win̄iŋaniḡin̄i.

Rap̄irap̄í ragí sip̄isip̄í miáoyáyo igíá eááyí nán̄ir̄in̄i.

¹³ S̄iŋwí e win̄aríná áminá e n̄iŋweaxa pugíáwa wo re n̄riŋin̄iḡin̄i, “Ámá rap̄irap̄í ap̄íá wení n̄iyin̄imáná re rogíá t̄iyí ḡiȳr̄in̄i? Ḡim̄i dání b̄f̄áȳr̄in̄i? Joxi n̄ij̄f̄araní?” n̄riŋagí ¹⁴ nioní re ur̄iŋaniḡin̄i, “Oweoi, ápoxin̄i n̄ij̄f̄arin̄i.” ur̄fagí o re n̄riŋin̄iḡin̄i, “Ámá t̄iyí xean̄iŋí xw̄f̄ár̄im̄i b̄i t̄n̄i x̄ixeni mimóní seáyí e imóniŋí wímean̄j̄pim̄i dání b̄f̄áȳr̄in̄i. Wigí rap̄irap̄í ragí sip̄isip̄í miáoyáyo igíá eááná ap̄íá wení imóniŋ̄r̄in̄i. ¹⁵ Aȳnání Gor̄ixoyá ikwian̄w̄namí s̄m̄iman̄j̄m̄i dání éf̄ n̄iroro xegí an̄í ŋw̄f̄á riwám̄i dání ikwáw̄yiraní, ár̄fw̄yiraní, Gor̄ixoyá apax̄p̄án̄iŋí imónigíáyí wīiar̄igíápa ax̄ip̄i wīiar̄igíár̄in̄i. Íkwian̄w̄namí éf̄ ŋwean̄o an̄iŋí s̄iman̄j̄w̄n̄iŋí yeáyí wim̄ix̄in̄f̄ár̄in̄i. ¹⁶ Ámá t̄iyí ámi b̄i agwí nání mepa ero in̄igí nání m̄win̄ipa ero sogwí xaiwí m̄wan̄ipa eri am̄ipí wí wigí waráyo r̄m̄imen̄iŋw̄n̄iŋí m̄weán̄ipa eri en̄f̄ár̄in̄i. ¹⁷ Aȳ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Sip̄isip̄í miá, ikwian̄w̄namí áwini e éf̄ roŋo sip̄isip̄íyo xiáwo pir̄án̄iŋí mear̄iŋ̄j̄pa ámá t̄íyo ax̄ip̄i n̄imeríná in̄igí s̄im̄iŋí ayí n̄in̄f̄iná d̄iŋí n̄iyim̄iŋí imónip̄r̄i nání t̄iŋí e n̄ipemeám̄i un̄f̄ár̄in̄i. Xean̄iŋí wímeaaríná ŋwí eaar̄igíápi ení Gor̄ixo s̄iŋwir̄ix̄í n̄n̄i kw̄ikw̄r̄im̄í win̄f̄ár̄in̄i.” n̄riŋin̄iḡin̄i.

8

Sip̄isip̄í miáo b̄ikw̄íyo tam̄ix̄in̄iŋí yopar̄ip̄i ar̄f̄kín̄í nán̄ir̄in̄i.

¹ B̄ikw̄ínamí tam̄ix̄in̄iŋí yopar̄ip̄i ar̄f̄kín̄í re imón̄fagí win̄iŋaniḡin̄i. An̄ínamí ŋiŋíá nimónár̄iri b̄i on̄imiápi e nemáná en̄áná ² an̄ínají Gor̄ixoyá agw̄r̄iwám̄in̄i rogíá wé w̄f̄úm̄i dání waú imónigíáwamí pékákí wé w̄f̄úm̄i dání waú wíagí win̄iŋaniḡin̄i.

³ An̄ínají ámi wo p̄rer̄ix̄í s̄iŋá gorí t̄n̄i im̄ix̄in̄iŋí w̄na íá n̄x̄ir̄im̄i n̄ib̄ri íráf̄ s̄iŋá gorí t̄n̄i im̄ix̄in̄iŋ̄p̄i t̄iŋí e —Ap̄i ikwian̄w̄namí agw̄r̄iwám̄in̄i on̄iŋ̄p̄r̄in̄i. Ap̄i t̄iŋí e éf̄ róáná xw̄iyíá ámá Gor̄ixoyá imónigíá n̄niyí x̄f̄omí r̄ir̄im̄í wīar̄igíápi —Ap̄i íráf̄yo nan̄wí rid̄iyowá yar̄igíápin̄iŋí wen̄j̄p̄r̄in̄i. Ap̄i t̄n̄i nawíní r̄f̄á oikeaár̄in̄iri íkíá d̄f̄á r̄f̄á yeááná d̄iŋí nan̄j̄ eaar̄iŋí xwé b̄i min̄i wíagí ⁴ an̄ínajo e r̄f̄á ikearáná xegí wéyo dání íkíá d̄f̄ápiyá sinad̄iŋí t̄n̄i ámá Gor̄ixoyá imónigíá x̄f̄omí yar̄iŋí wigíápi t̄n̄i nawíní x̄f̄o s̄iŋwí an̄iŋe peyigí nioní s̄iŋwí n̄winiŋí ⁵ an̄ínajo p̄rer̄ix̄í s̄iŋá gorí t̄n̄i im̄ix̄in̄iŋína ámi n̄imear̄i r̄f̄kwam̄iŋí íráf̄yo wen̄j̄pi n̄ixer̄i p̄rer̄ix̄in̄amí magwí

níyárímáná xwǫáyo mamówáríjínigíní. Mamówáráná akíríwǫ rírí ikaxǫ rírí ápiawǫ ókirí pobonǫ erí éagǫ wíníjanigíní.

Anǫnájǫ wau wau pékákǫ ríǫǫ náníríní.

⁶ Anǫnájǫ wé wǫúmí dánǫ wau, pékákǫ wa tǫnǫ xíxeni xíríǫǫwá pékákǫ raníro nání nimíxárínímáná ⁷ wo iwamǫó pékákǫ ráná re eníjínigíní. Anǫnákǫ tǫnǫ rǫá tǫnǫ ragǫ tǫnǫ nawíní xwǫáyo piéroráná xwǫá níriní biaú bǫ enǫpǫ bǫbimí enǫyǫ amǫpǫ rǫá nínowárírná ará nǫnǫ nínírí aí ikǫá oríwámí dáníní nepearǫǫǫ wíníjanigíní.

⁸ Anǫnájǫ ámí wo pékákǫ ráná re éagǫ wíníjanigíní. Bǫ dǫwǫ mǫnǫǫ xwé ápiawǫ wearíjǫpíníjǫ imóníjǫpǫ rawírawáyo mamówárínáná rawírawá nǫnǫ biaú bǫ imóníjǫpǫ bǫbǫ apǫ nípíní ragǫ imónírí ⁹ nanǫwǫ amǫpǫ rawírawáyo yaríjǫyǫ nǫnǫ biaú bǫ enǫpǫ bǫbǫ píyǫ erí ewé amǫpǫ rawírawáyo waríjǫyǫ nǫnǫ biaú bǫ enǫpǫ bǫbǫ xwírǫá ikíxénírí éagǫ wíníjanigíní.

¹⁰⁻¹¹ Anǫnájǫ ámí wo pékákǫ ráná re éagǫ wíníjanigíní. Sinǫ xwé wo —O xegǫ yofǫ Yíkǫ Yaríjǫyǫ ríníjǫríní. O uyǫwǫ wírí ápiawǫ níweríníjǫ anǫnamí dání nípiéroríná iníǫǫ wearíjǫyǫ tǫnǫ símǫnǫ mearíjǫyǫ tǫnǫ nǫnǫ biaú bǫ imóníjǫyǫ bǫbimí piéroráná apǫ nípíní yíkǫ imóníjínigíní. Ámá iníǫǫ apímí níníroná yíkǫ imóníjǫǫ nání obaxǫ péagǫ wíníjanigíní.

¹² Anǫnájǫ ámí wo pékákǫ ráná re éagǫ wíníjanigíní. Sogwǫ pírǫ rakínírí emá pírǫ rakínírí sinǫ pírǫ rakínírí éagǫ nání ikwáwíyíná biaú bǫ imóníjǫpǫ bǫbimí dání sǫá níyínárírí sogwǫ manǫpa erí áríwíyíná biaú bǫ imóníjǫpǫ bǫbimí dání ení sǫá níyínárírí emá tǫnǫ sinǫ tǫnǫ wǫá mókípa erí éagǫ wíníjanigíní.

¹³ Nioní ámí weníjǫ éáyǫ apurǫ wo anǫ pírnámí ayá áwíníyo nípuríná enǫ tǫnǫ re raríjǫǫ arǫá wíjanigíní, “Ine, anǫnájǫ awa wau wo yoparowa, ríxa pékákǫ níripírí nání imóníjǫ. Awa ráná ámá xwǫáyo jǫweagǫáyo wímeanǫpǫ nání ine! Ine!” raríjǫǫ arǫá wíjanigíní.

9

Anǫnájǫ awau awau pékákǫ nírimáná enáná ámí wo ríjǫ náníríní.

¹ Anǫnájǫ pékákǫ xíríǫǫyǫ yoparǫ wau wo awayá wo pékákǫ ráná nioní sinǫ anǫnamí dání piéronǫ wo xwǫámí wenǫǫ níwínírí síjǫmí siríríkǫ yoparǫ bǫ mimóníjǫyí nání kípǫ wíagǫ ² o nuri siríríkǫ yoparǫ bǫ mimóníjǫyí íkwíáná re éagǫ wíníjanigíní. Síjǫwírǫá rǫá xwé bimí ronǫpímí dání awímíjǫnǫnǫ nítríná siríríkǫ ayímí dání peyíagǫ wíníjanigíní. Peyíáná sogwǫ íkwapíjǫ mearí agwíníjǫ táríjǫǫ nání anǫ pírǫ síjǫnǫ mepa erí yaríná wíníjanigíní. ³ Áxwaxǫ síjǫwírǫá apímí dání peyeamíaríjǫǫ wíníjanigíní. Wáre xwǫáyo enǫpǫ sídíjǫ waríjǫpa áxwaxǫ apǫ ení xe wáreníjǫ sídíjǫ opaxǫ imóníwíníǫnírí Goríxo síjǫwǫ níwínírí ⁴ áxwaxǫ apímí jǫwǫ ikaxǫ re urínǫǫ wíníjanigíní, “Ará tǫnǫ ikǫá tǫnǫ amǫpǫ sowíníjǫ imóníjǫpǫ tǫnǫ nínírí kíríjǫ mípímíxípaní. E nerí aí ámá Goríxoyá mimónípa nero nání xegǫ ípírǫá meáníǫǫáyo ananí xwírǫá ikíxéfríxíní.” urínǫǫ níwínírí ⁵ ámá ayo xwírǫá níkíxeríná xe píkíríxínírí síjǫwǫ mǫwíní nerí ríníjǫ bǫ —Ríníjǫ áxwaxǫ ayǫ wíaríjǫpǫ wáre ámáyo sídíjǫ óáná ríníjǫ wínaríjǫpǫ, ayǫ axípíníjǫ imóníjǫpíríní. Ríníjǫ apíní níwia waríná xe emá wé wú

núni pwéwiniginiñj sñwí wíntagi wíntjanigini. ⁶ Áxwaxí api áamá ríniñj ayíkwí míwinipa yaríná ríxa “Opémíni.” níwimóniro íkíniñj sípí níwiniro “Aríge neríná péminiréini?” níyaiwiro aiwi íná wí nípepaxí imónipírfámani. ⁷ Áxwaxí ayí osí áamá míxí nání nímeámi nuríná níkíniñj yimároarígíapa imóniñagí níwiniñj wíí mñíyo amínanjwí sñjá gorí tñí imíxiniñjínániñj dífkíniñj símímanj áamá símímanjiniñj iníro ⁸ wíí dífá sepiá apíxí wíwáyániñj wero wíí síwanj pusí sayí raioníyí ríniñjyíyá síwanjiniñj wero ⁹ agwíríwámíni níkíniñj kapá tñí imíxiniñjínániñj ñwiráriníro enagí wíntjanigini. Íwí wíí nípipíka nuróná rariniñjpi, ayí osí obaxí míxí nání nímeámi nuríná rariniñjpa ríri osí karí obaxí míxí nání níropémí nuríná rariniñjpa ríri yaríñagi wíntjanigini. ¹⁰ Wíí íkwémíñjyí wáre sídiniñj waríñjyíniñj imóniñagi wíntjanigini. Ámáyo emá wé wúmí ríniñj wípaxí imónipírfáyí ayí wíí íkwémíñjyí dání sídiniñj warígíáyirini. ¹¹ Míxí ináyí áxwaxí ayo seáyí e níwimónirí umenñeño, ayí añíñají síríríkí yoparí bí mimóniñjyímiñj menñeño, ayí añíñají píné tñí níriríná Abadonoyí rarígíforini. Gíríkíyí píné tñí níriríná Aporiyonoyí rarígíforini. Yoí nípiáuní míkí ayí o íríkíaríño enagi nánírini.

¹² Ríwíyo wímeanípi nání “Ine” biaú bí ríípi bí ríxa api wímeanjoi. Biaú apimí ríwíyo imóninípiáú sínirini.

Aníñají awa yoparo tñjo pékákí ríñj nánírini.

¹³ Aníñají pékákí xirígíá awa yoparo tñjo pékákí ráná íráf sñjá gorí tñí imíxiniñj Goríxoyá símímanjímíni oníñjpiyá síwanj biaú biaú tñj e dání manj bí nírinírná ¹⁴ aníñají pékákí íá xirígíá yoparo tñjomí re uraríñagi aríá wíñanigini, “Aníñají wáu wáu iniñj Yupíretisi rapáu tñj e gwí ñweagíáwamí wíkweawárei.” uraríñagi aríá níwiri ¹⁵ aníñají awáu awáu —Awa ríxa xwiogwí o imónirí emá o imónirí sía yí imónirí eáná e éríxiniñj wímíxaríñjowarini. Awa nuro áamá xwíá níriminiñj ñweagíáyí biaú bí imónigíá bimí pipíkímí epírfá nání wíkweawárfagi níwiniñj ¹⁶ “Áamá míxí nání osíyo xenñweagíáwa dñj nímorí íá míropaxí imóniño. Níni 200,000,000 imónigíáwarini.” raríñagíá aríá wíñanigini. ¹⁷ Osí tñí seáyí e xenñweagíáyí tñí nioní oríñj níwiniñj ríniñj imóniñagíá wíntjanigini. Seáyí e xenñweagíáyí níkíniñj ríániñj ayíá ríri onagwá werí siyó ríri eníyí imaníro osí mñj pusí sayí raioníyí ríniñjyíyá mñjiniñj imónirí osí maníyo dání ríá ápiáwí tñí síñwiríá tñí sñjá xegí yoí saripá ríniñj ríá síñj iníñjpi tñí kwíyí orí yaríñagi síñwí wíntjanigini. ¹⁸ Ríá ápiáwí tñí síñwiríá tñí sñjá ríá síñj iníñjpi tñí osíyíyá maníyo dání kwíyí omomí neríná xeaníñj apiaú api imóniñjipimí dání áamá nñí biaú bí imónigíá bimí píkiaríagíá wíntjanigini. ¹⁹ Osíyíyá sowí sídíriniñj nímonímáná sírfwí sídírí mñj imóniñagi nání apimí dání áamáyo píkiaríagíá enagi nání ayí wíí ení eániñj áamá píkipaxí imóniñjpi maníyo dání imónirí sowíyo dání imónirí enagi wíntjanigini. ²⁰ Áamá nñí biaú bí imónigíáyo xeaníñj apiaú api níwikarírná bíbiaú mípíkífiapiaú re egíawixini. Wíí ñwíá wé tñí imíxigíapi peá mímopa nero imíó dñj wíkíroarígíapí píní míwiárná ero wíí ñwíá sñjá gorí tñí imíxiro sírípá tñí imíxiro kapá tñí imíxiro aga sñjá tñí imíxiro íkíá tñí imíxiro yarígíapi —Api wí síñwí aníri aríá wirí añj

erí m̄iyarín̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i an̄ín̄j̄ min̄í f̄á n̄ix̄ir̄i ro s̄ím̄f̄ s̄ím̄f̄ e mear̄íḡf̄áp̄i p̄ín̄i m̄iwiár̄ipa eḡf̄awix̄in̄i. ²¹ Wiḡí p̄ík̄ix̄w̄ir̄f̄ó néra war̄íḡf̄áp̄i t̄ín̄i ayáf̄ néra war̄íḡf̄áp̄i t̄ín̄i f̄w̄í n̄iga war̄íḡf̄áp̄i t̄ín̄i f̄w̄í meamear̄íḡf̄áp̄i t̄ín̄i ap̄i n̄t̄ip̄in̄i en̄í r̄f̄w̄m̄in̄i m̄imamoḡf̄awix̄in̄i.

10

Jono bikw̄f̄ on̄im̄iá bikw̄i nurápir̄i n̄ín̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ Nion̄i wen̄ín̄j̄ éáȳf̄ w̄in̄n̄janiḡin̄i. An̄ín̄naj̄f̄ en̄j̄ s̄ix̄t̄ eán̄ín̄j̄ ámi wo —O agw̄í xop̄ixop̄í rón̄ir̄i xeḡí m̄ín̄j̄yo op̄inagw̄íá d̄f̄k̄in̄ir̄i ner̄i xeḡí s̄ím̄man̄j̄ sogw̄ín̄j̄f̄ w̄f̄á ók̄ir̄i xeḡí s̄ikw̄íyo dán̄i r̄f̄á ápiáw̄ín̄j̄f̄ wer̄i nemán̄á an̄ín̄nam̄i dán̄i wep̄fnar̄ín̄j̄aḡi w̄in̄n̄janiḡin̄i. ² O bikw̄f̄ on̄im̄iá par̄in̄ín̄j̄f̄ bikw̄i f̄á n̄ix̄ir̄ir̄i sis̄ix̄ir̄i n̄iror̄fná s̄ikw̄í náú raw̄irawáyo osax̄ir̄i onam̄ín̄j̄u xw̄f̄áyo osax̄ir̄i ner̄i n̄irómáná ³ pus̄í saȳf̄ xw̄ér̄ixa raion̄f̄ȳi r̄in̄ín̄j̄f̄ aw̄í n̄ir̄ir̄fná ayá wí yaiwiám̄í m̄árar̄ín̄j̄pa en̄j̄ t̄ín̄i n̄ir̄imáná en̄jáná ak̄ir̄iw̄í wé w̄f̄úm̄i dán̄j̄f̄ waū rayiḡf̄awix̄in̄i. ⁴ Ak̄ir̄iw̄í wé w̄f̄úm̄i dán̄j̄f̄ waū ap̄i n̄irayimáná en̄jáná nion̄i r̄ixa r̄fwam̄ín̄j̄f̄ eám̄in̄ir̄i yar̄fná xw̄iȳf̄á an̄ín̄nam̄i dán̄i re r̄inénap̄f̄aḡi ar̄f̄á w̄in̄janiḡin̄i, “Xw̄iȳf̄á ak̄ir̄iw̄í wé w̄f̄úm̄i dán̄j̄f̄ waū ap̄i n̄ir̄ir̄fná r̄f̄áp̄i r̄fwam̄ín̄j̄f̄ meapa ner̄i in̄im̄í áyá eaárei.” r̄inénap̄f̄aḡi ar̄f̄á n̄w̄ir̄i ⁵ an̄ín̄naj̄f̄ s̄ikw̄í sis̄ix̄ir̄i n̄iror̄fná raw̄irawáyo osax̄ir̄i xw̄f̄áyo osax̄ir̄i en̄j̄aḡi w̄in̄f̄áo wé náú n̄im̄f̄eyoar̄i an̄ín̄nam̄i n̄im̄ix̄ir̄i ⁶ s̄fná wom̄i dán̄fn̄ín̄j̄f̄ n̄ir̄ir̄fná an̄ín̄j̄f̄ in̄íná n̄jwean̄o t̄ín̄j̄f̄ e dán̄i —O an̄ín̄a im̄ix̄ir̄i am̄íp̄i n̄fn̄i e en̄j̄ȳf̄ im̄ix̄ir̄i er̄i xw̄f̄ár̄i im̄ix̄ir̄i am̄íp̄i n̄fn̄i e en̄j̄ȳf̄ im̄ix̄ir̄i er̄i raw̄irawá im̄ix̄ir̄i am̄íp̄i n̄fn̄i e en̄j̄ȳf̄ im̄ix̄ir̄i er̄i en̄j̄or̄in̄i. O t̄ín̄j̄f̄ e dán̄fn̄ín̄j̄f̄ an̄ín̄ajo re rar̄ín̄j̄aḡi w̄in̄n̄janiḡin̄i, “Gor̄ixo ‘E éim̄iḡin̄i. E éim̄iḡin̄i.’ yaiwiár̄ín̄j̄f̄p̄i s̄in̄i yóm̄ín̄j̄f̄ wí nen̄imen̄ín̄j̄o. ⁷ An̄ín̄naj̄f̄ pékák̄í f̄á x̄ir̄íḡf̄áȳf̄ yoparo pékák̄í r̄in̄f̄áp̄i t̄ín̄j̄n̄á Gor̄ixo en̄j̄n̄á dán̄i d̄ín̄j̄f̄ nen̄w̄iper̄i yum̄í d̄ín̄j̄f̄ ‘E éim̄iḡin̄i. E éim̄iḡin̄i.’ yaiwiár̄ín̄j̄f̄ xeḡí w̄f̄á rókiamoḡf̄áwami —Awa xeḡí x̄in̄áiwán̄ín̄j̄f̄ nimón̄iro om̄ín̄j̄f̄ w̄iaḡf̄áwar̄in̄i. Awami áwan̄j̄f̄ ur̄ín̄j̄p̄i t̄ín̄i x̄ixeni ax̄íp̄i nen̄f̄ár̄in̄i.” An̄ín̄ajo e rar̄ín̄j̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄i ⁸ man̄j̄f̄ an̄ín̄nam̄i dán̄i r̄inénap̄f̄aḡi ar̄f̄á wíáp̄i ámi n̄ir̄in̄ir̄fná re r̄inénapar̄ín̄j̄aḡi ar̄f̄á w̄in̄janiḡin̄i, “Jox̄i nuri an̄ín̄naj̄f̄ sis̄ix̄ir̄i n̄iror̄fná raw̄irawáyo osax̄ir̄i xw̄f̄áyo osax̄ir̄i ner̄i roñom̄i bikw̄í par̄in̄ín̄j̄f̄ f̄á x̄ir̄ín̄j̄p̄ikw̄i ur̄apei.” r̄inénapar̄ín̄j̄aḡi ar̄f̄á n̄w̄ir̄i ⁹ nion̄i nuri an̄ín̄naj̄om̄i “Bikw̄í on̄im̄iáp̄ikw̄i niapei.” ur̄f̄aḡi o re n̄ir̄ín̄j̄niḡin̄i, “Jox̄i n̄in̄ir̄áp̄ir̄i nei. N̄in̄ir̄fná man̄j̄yo aw̄í p̄k̄f̄ in̄íḡfn̄ín̄j̄f̄ n̄is̄ir̄i aiw̄i agw̄f̄yo dán̄i aȳf̄ yík̄f̄ r̄idun̄in̄j̄o.” n̄ir̄f̄aḡi ¹⁰ nion̄i bikw̄í on̄im̄iáp̄ikw̄i nurápir̄i n̄in̄ir̄fná ḡf̄ man̄j̄yo aȳf̄ aw̄í p̄k̄f̄ in̄íḡfn̄ín̄j̄f̄ níaḡi aiw̄i n̄inowár̄imáná en̄jáná ḡf̄ agw̄f̄yo dán̄i yík̄f̄ n̄idun̄f̄aḡi ¹¹ awa re n̄ir̄íḡf̄awix̄in̄i, “Am̄íp̄i ámá gw̄í w̄ir̄f̄ w̄ir̄i obax̄f̄ imón̄íḡf̄áyo w̄imear̄i ámá ax̄f̄ e gw̄f̄ món̄íḡf̄á obax̄f̄yo w̄imear̄i xw̄iȳf̄á m̄k̄f̄ xeḡí b̄i xeḡí b̄i rar̄íḡf̄á obax̄f̄yo w̄imear̄i m̄x̄f̄ in̄áȳf̄ obax̄f̄yo w̄imear̄i en̄f̄áp̄i nán̄i ámi w̄f̄á rókiamoi.” n̄ir̄íḡf̄awix̄in̄i.

11

Gor̄ixo imón̄ín̄j̄p̄i nán̄i m̄k̄f̄ imón̄ip̄is̄f̄iwaú nán̄ir̄in̄i.

¹ Iwam̄f̄ó yar̄íḡf̄á xoȳf̄wán̄ín̄j̄f̄ imón̄ín̄j̄f̄ wá n̄in̄iap̄ir̄i re n̄ir̄ín̄j̄niḡin̄i, “Jox̄i n̄iwiáp̄ín̄imear̄i an̄j̄ Gor̄ixoni nán̄i r̄id̄iyowá yar̄íḡf̄iwám̄i xoȳf̄wá awá t̄ín̄i iwam̄f̄ó e e néra uri r̄id̄iyowá nán̄i íráf̄ on̄ín̄j̄p̄imi iwam̄f̄ó er̄i ámá n̄ib̄iro Gor̄ixoni yaȳf̄ n̄imear̄íḡf̄áyo f̄á r̄iróm̄í er̄i ei. ² R̄id̄iyowá

yarigíiwámí wáfwámí ‘Xe oeni.’ niyaiwiri iwamíto mepani. Ámá gwí xenwíyí wigí dñj tñni xe érixiniñri sñjwí winíá enají nání iwamíto mepani. Wigí dñj tñni neróná emá 42 pwearíná aní ñwáfipimi xórorí nero sipí wikáripírfáriní. ³ Sipí wikáraríná gí amá nioni imóniñápi nání mfkí imónigíwau xe wía urókiamopaxí oimónípiyiníri sñjwí wináná awau okiyíá wí miní bekí wú níkfkiyinimáná sfá 1,260 imóniñyí — Sfá ayí emá 42 nání xixeni imónini. Sfá ayí pwearíná amá wigí íwí néra warigíápi ríwíminí omamópoyiniñri wía urókiamopisíriní.” niñiñigini. ⁴ Awau íktá oripíyí riníñj wau tñni íkwianwí uyíwí ikwiáripírfá nání winíxau tñni sfmímanj Gorixoyá — O xwíá niyoní nání Ámíná imóniñorini. Oyá sfmímanjminí ronjpi yapí imónigíwaurini. ⁵ Amá awau tñni mixí inarigíáyí awaúmi sipí wikáraníri nerínyí, awaúyá maníyo dání ríá ápiáwí nipeyearí ayo ríá ninífarini. “Awaúmi sipí owikáraneyi.” yaiwíá gíyí gíyo ríá apimi dání aga niþikipisíriní. ⁶ Emá awau wía urókiamoarigíyio iniá meapa oeniri aní pírínamí yeáyí yimixáripaxí imóniri iniígfí ragí imónini nání imixípaxí imóniri gini gíná “Xwíáyo ñweagíáyo e owikárayi.” wimóníiná anani egí dñj tñni xeaniñj ayí ayí nñni wikáripaxí imóniri neri ⁷ xwíyíá Goríxo wía rókiamóisixiniñri uriniñpi tñni xixeni ríxa nurárimáná enáná nanjwí mixí yariniñj siriríkfí yoparí bi mímóniñyimi dání peyeañto awau tñni mixí niníro awaúmi xopírarí niwiriþikinífarini. ⁸ Þikíáná piyowau aní xwé apimi — Aní egí Ámínáomi ení yekwíroárigíápi nání rariñini. Aní apí nání niñiríná rasí niñiro Sodomíyí riñro Isipiñri riñro yarigíápiñri. Aní xwé apimi awau óf e piyí opisíriní. ⁹⁻¹⁰ E piyí wenáná sfá wíyau wíyi nóriñri ámi wíyi óriminiñri yaríná amá wará xixegíni íriñro egíáyo dñj tñni gwí wíri wíri imónigíáyo dñj tñni þné xixegíni rariñriñro dñj tñni gwí bi bi mónigíáyo dñj tñni niþimiro xe piyowau mi xwíá oweyárfipoyiniñri sñjwí miwinípa nero sñjwí niwinayiro wía rókiamófiwau, amá xwíáyo ñweagíáyo ríniñj ayíkwí niwíá múfiwau ríxa péagí nání ayí yayí seáyimí dání néra upírfáriní. E neróná aiwá xwé nimixíro niñga uro wigí amáyí yayí owiníri amipiñri nanjyí aníá yaní iníro néra waríná ¹¹ ríxa sfá wíyau wíyi nórimáná wíyíñimí áwini e dání re eníñigini. Goríxo xíomí dání ámi awaúmi dñj sixí uyáraná awau ámi sñj neri éf rogfisixini. Éf roáná amá awaúmi sñjwí winayarigíáyí dñj niyága nuro wáyí ayíkwí miwinaríná ¹² awau xwíyá bi aññnamí dání ení tñni re rinénapíagi aríá wigísisixini, “Awagwí re nání yapípiyi.” Aríá e niwiri agwí tñni aññnamí nání peyaríñagí awau tñni mixí inígfíáyí sñjwí winowáraná ¹³ axína re eníñigini. Poboní xwíá yaiwiámí eníñigini. Xwíá yaiwiámí éáná aní aní apimi míriniñj wé wúkau imóniñpi bi niþiniñ pínanowiri amá e ñweagí ení 7,000 penowiro éagá aní apimi ñweagíá mípéféáyí ení óf níkariniñro Nwíá aññnamí ñweañomi seáyí e numeróná “Ení eániñoxi, ayí joxirini.” urariñagíá winiñjanigini. Nioni oriñá niwinírfá e winiñjanigini.

¹⁴ Ríwíyo wímeanípi nání “Ine” biaú bi ríþpi áwini e enípi ríxa api imónigoí. Apimi ríwíyo imóniniñpi aññni imóniniñoi.

Aníñají pékákí xirigíá yoparo pékákí riniñ naniñini.

¹⁵ Aníñají pékákí xirigíá wé wíumi dñj wau imónigíáwa yoparo pékákí ráná aññnamí dání maní obaxí ení tñni re niñga waríñagi

arfa wiñanigini, “Xwfarimi menweapaxi nani imonijipi sini wiyfa marfa, rixa negi Aminao tni xegi ama nene yeayf neayimixemeanfa nani oya dñf tni arowaya xwfa piaxfo dani iwiaronoyf rarñwao tni awauyapinirini. O wi anfa mimoni anñf inina nñweari menweanfarini.” nriaga warñagi arfa niwiri¹⁶ ama amina 24 Gorixo tñf e ikwianwfo ef nñwearo xapxapf nñweaxa pugfawa wif siimamini nifkini mearo Gorixomi yaf numerona¹⁷ re urarñagfa arfa wiñanigini, “Aminá Gorixoxini, eñf sixf eanigfa niyon seayf e wimonijoxini, rina nweari eñina dani anñf nweari enoxini, joxi eñina dani eñf sixf eanñf nera bagipi tni rixa xixeni nerf xwfarimi iwamfo menweañagi nani none yaf siarñwini.¹⁸ Ama gwf bi bi monigfa nni joxi nani wikf nróniro ‘Omi inimi wi wurfnanímewini.’ yaiwagfa aiwi joxi ayo wikf wónijipi wíwapiyirina rixa nimóninñoi. Rina ama pegfayo xwirixf numeri eyeyíromf wirínarini. Rina wfa rókiamoarigfa, dixf rinaíwanñf nimóniro omñf siiarigfayo yaf niwimori ‘Api wimigini.’ yaiwiñipi mni wirf ama dixf imonigfa joxi nani wayf nsiro piranñf xdarigfa, siyikwfnñf imonigfayorani, xwenñf imonigfayorani, ayo eni yaf niwimori ‘Api wimigini.’ yaiwiñipi mni wirf ama xwfarimi xwrfá ikixearigfayo xwrfá wikxeri erina, ayf rixa rinarini.” rarñagfa arfa niwiri winñanigini.¹⁹ Gorixoya añf nwfá añnamf eñiwá fkwini bokisf xwifá Gorixo eñina réroarñipi nani imixiniñwá añf iwami dani sñani imoniri éana re eñnigini. Apianwf okimxayiri ikaxf rayiri akirwaf rayiri pobonf eri añnaikf ayá wi eri éagf winñanigini.

12

Ekiyñf iwfo inñipi tni apixf wi inñipi tni nanirini.

¹ Ekiyñf añf pirfo ayá sfwf ropaxf bi ninirna ripi imonijnigini. Apixf wi —Í sogwo raprapññf yinri xegf sikwf emáomf ikwiarri amnanwf sñf wé wúkaú sikwf waú tñf dfkini nemána² niaíw agwf eñirini. Í niaíw xiriminri nani sñwf wanarñagi rññf ayikwf mwinarñagi nani “Añni oxirimini.” niyawi “yeyf” rññnigini.

³ Ekiyñf ami bi añf pirfo ninirna ripi imonijnigini. Iwf ayfa rñf xwé wo —O mñf wé wfúmf dñf waú imori siwanf wé wúkaú mñfo dani rémowapri dirf mixf inayf dfkinarigfa imonñf wé wfúmf dñf waú mñfo xixeni ndfkiga uri eñorini. O añf pirfo e sñani nimoniri re eñnigini.⁴ Sñf biaú bi egfa bimf xegf sowf tni añnamf dani airíromf énapána xwfo piérnowijnigini. E nemána iwfo xwé “Apixf niaíw xiriminri yarñf rixa niaíw xirana oroanimini.” niyawi imf agwfrwamini uroñána⁵ í niaíw oxf womi —O ainxf wá fa nixirri ama gwf bi bi monigfa niyonf umenweanfa nani imoniri xwifá xfoyipimf mimuropaxf imoniri enforini. Omi í xirijnigini. Niaíw omf nixirimána eñána íwo Gorixoya dñf tni xfo ikwianwnamf nweari nani npeyiri nweañána⁶ apixi ama dñf meanf e nani ef unijnigini. Gorixo í e nani ef nuri nweawijninri anñni wimixiyarñe nani nuri nweañána aiwá niwiro piranñf mearna sfá 1,260 nora unijnigini.

⁷ Añnamf dani mixf ninowiapniróna añnajf Maikoroyf rinñjo tni xegf añnajowa tni mdani nrómána iwfo xwé tni mixf niniróna

iwo eni aṅfinajǎ xʼomi xʼdarigfáwa tǎni midáni nírómáná mǎxǎ nínro aí ⁸ iwowa eṅf mǎweánipa nero nánǎ sǎnǎ aṅfinaṁi ṅweapaxǎ mimóniṅagfá nánǎ ⁹ Maikorowa iwomǎ mamówárenapigfawixǎnǎ. Sidiro eṅiná dánǎ oboyi rǎro Setenoyǎ rǎro egfo, ayǎ orǎnǎ. Ámá xwǎfáyo ṅweagfá nǎnǎ íwǎf oépoynǎrǎ yapǎ nǎwíwapiya warǎṅo, ayǎ orǎnǎ. Omǎ xwǎfáyo nánǎ mamówárenapiro aṅfinajǎ omǎ nǎxfǎdǎro yarǎgǎfawamǎ mamówárenapiro éagfá ¹⁰ nionǎ arǎfá wǎfayǎf aṅfinaṁi dánǎ xwǎfá bǎ eṅf tǎnǎ re rǎnénaparǎṅagǎ arǎfá winṅanigǎnǎ, “Gorǎxo eṅf eánǎṅf xfo imóniṅpǎ tǎnǎ eri ámá xfoya imóniṅfyo yeáyǎf uyimǎxemearǎ mǎxǎf ináyǎf yapǎ nimónǎrǎ xwioxfyo mǎmeámǎf nerǎ umeṅwearǎ enǎ rǎxa agwǎrǎnǎ. Yeáyǎf uyimǎxemeanfá nánǎ oyá dǎṅf tǎnǎ arfowayá xwǎfá piaxfyo dánǎ iwiaroṅo, o xegǎf nénǎf tǎṅo nimónǎrǎṅfyo dánǎ ámá xwǎfáyo ṅweagfáyo wíwapiyǎnǎ rǎxa agwǎrǎnǎ. Ayǎ rǎpǎ nánǎrǎnǎ. Jisasomǎ dǎṅf nǎwǎkwǎroro nánǎ xexǎxexǎrǎfmeá imónǎgǎfáyo xwǎfá uxe kwǎfmooyarǎṅomǎ —O negǎf Gorǎxoyá sǎṅwǎfyo dánǎ ikwǎwǎyiranǎ, árfwǎyiranǎ, xwǎfá uxe kwǎfmooyarǎṅorǎnǎ. Omǎ rǎxa xwǎfáyo mamówárfárfǎnǎ. ¹¹ Negǎf nǎrǎxǎfmeáyǎf ‘Sǎpǎsǎpǎf miáo nene yeáyǎf neayimǎxemeanfá nánǎ neapeṅrǎfǎnǎ?’ nǎyǎiwiro ragǎf oyáyo igǎfǎnǎṅf eánǎro o nánǎ xwǎfá wǎf urǎyiro nerǎṅfyo dánǎ obomǎ xopǎrǎrǎf wǎfǎrfǎnǎ. Ayǎf omǎ xopǎrǎrǎf nǎwǎrǎfǎnǎ wíwanǎṅf yǎf wǎf mǎmǎxǎnǎf ‘Wa nene Jisasomǎ xǎdarǎṅagwǎf nánǎ nǎneapǎkironá ayǎf anǎnǎ xe oneapǎkǎpoyǎf.’ nǎyǎiwiro xǎdǎgǎfárfǎnǎ. ¹² Ayǎnǎnǎ aṅf rǎnaxǎf tǎnǎ re ṅweagfáfǎné tǎnǎ dǎṅf nǎfá oseainǎnǎ. E nerǎf aǎf xwǎfárfǎxǎf tǎnǎ rawǎrawáwǎxǎf tǎnǎ inel! Obo xwǎfárfǎmǎf seyǎné tǎṅf e nánǎ rǎxa wéf eṅagǎf nánǎ rarǎṅnǎ. O ‘Anǎṅf xwǎfárfǎmǎf nǎṅweámáná epaxonǎmanǎ. Re enǎf pǎrfǎf nǎrakǎpǎrfǎf aṅwǎf ayorǎfǎnǎ?’ nǎyǎiwirǎf nánǎ xegǎf wǎkfǎf nónǎrǎf seainǎfǎf rǎfá ápǎíáwǎfǎnǎṅf imónǎṅagǎf nánǎ inel!” Xwǎfáf aṅfinaṁǎf dánǎf e rǎnénaparǎṅagǎf arǎfá winṅanigǎnǎ.

¹³ Iwǎf xwéo “Rǎxa xwǎfárfǎmǎf rǎnǎmamówárenapáof?” nǎyǎiwirǎf apǎxfǎf nǎíáwǎf oxo xǎrfǎmǎf mǎxǎf eaaxǎf dǎṅǎṅnǎ. ¹⁴ Mǎxǎf eaaxǎf dǎfǎgǎf aǎf apǎxǎf ámá dǎṅf meañfyo xǎfǎf nánǎf wimǎxǎf yǎrfǎṅe nánǎf nǎpǎpǎkǎf ounǎrǎf nǎbǎkǎnáo íwǎf wǎnǎxáúf ímǎf uṅwǎrǎrfǎnǎf í sidǎro tǎṅf e pǎfǎnǎf nǎwǎíárfǎmǎf nǎpǎpǎkǎf nǎrǎf e ṅweañáná xwǎogwǎf wáúf wo nǎmúrorǎf ámǎf wo áwǎnǎf e imónǎf nánǎf aiwá nǎwǎro pǎrfǎnǎṅf umegǎfawixǎnǎ. ¹⁵ Sidiro inǎṅf xegǎf meañfyo dánǎf peyeáúf inǎṅf wǎxǎf nǎṅf númǎf nǎrǎf ímǎf nǎxemǎf nǎwerǎf opǎkǎnǎrǎf imǎxowárfǎgǎf aǎf ¹⁶ xwǎfárfǎf apǎxǎf mǎf arǎfá nǎwǎrǎfǎnǎf re eṅǎṅnǎ. Inǎṅf wǎxǎf iwǎf xwéo apǎxǎf mǎf opǎkǎnǎrǎf xwǎrfáf dowárfúf wǎfárfǎf xegǎf meañf nexoarǎf nǎṅǎṅnǎ. ¹⁷⁻¹⁸ Iwo sǎṅwǎf e nǎwǎnǎrǎf apǎxǎf nánǎf wǎkfǎf rǎfá ápǎíáwǎfǎnǎṅf nǎwónǎrǎf nánǎf nǎíáwǎf apǎxfǎf í xǎrǎṅf wǎnǎfyo mǎxǎf wimǎnǎrǎf uṅǎṅnǎ. Ayǎf ámá sekaxǎf Gorǎxo urǎṅpǎf xǎfǎdǎro xwǎfáf Jisaso nánǎf rǎṅpǎf dǎṅf fǎf xǎrǎro yarǎgǎfáf eṅagǎf nánǎf ayo mǎxǎf wimǎnǎrǎf nánǎf nǎrǎf rawǎrawáyo imanǎf e éf roárfǎṅǎṅnǎ.

13

Naṅwǎf mǎxǎf yarǎṅf rawǎrawáyo dánǎf íwǎipǎṅo nánǎrǎnǎ.

¹ Nionǎf naṅwǎf mǎxǎf yarǎṅf wo rawǎrawáyo dánǎf íwǎiparǎṅagǎf nǎwǎnǎrǎf o sǎwanǎf wé wúkáúf rémowapǎrfǎf mǎṅf wé wǎfúmǎf dǎṅf wáúf imorǎf eṅo xegǎf sǎwanǎf wé wúkáúf apǎmǎf wámǎnǎf wámǎnǎf dǎrfǎf mǎxǎf ináyǎf dǎfǎkǎnǎrfǎgǎf nǎdǎfǎkǎf urǎf xegǎf mǎṅf wé wǎfúmǎf dǎṅf wáúf apǎmǎf womǎnǎf

womɔni yof Gorixomi ikayɔwɔ umeasarigɔfɔpɔ rɔwamɔniŋ nɔŋwɔrɔrɔga urɔ enagɔ winɔŋanigɔni. ² Naŋwɔ mɔxɔ yarɔniŋ nionɔ sɔŋwɔ winɔfɔo pusɔ sayɔ papearɔxɔ imonɔniŋ repatɔyɔ riniŋɔyɔniŋɔ imonɔri xegɔ sikwɔ ayɔ naŋwɔ beyaɔ riniŋɔyɔpɔniŋɔ imonɔri xegɔ maŋɔ ayɔ pusɔ sayɔ raionɔyɔ riniŋɔyɔyɔniŋɔ imonɔriŋ enorɔni. Iwɔ xwɛo naŋwɔ mɔxɔ yarɔŋo xɔo tɔni xixeni oimɔniŋ sɔŋwɔ niwinɔri nani enɔ eaniŋɔ xɔo yarɔniŋɔpɔ sɔxɔ umimori xɔo amayo seayɔ e niwimɔniŋ umeŋweaarɔniŋɔpa axɔpɔ oimɔniŋ wimɔxɔri xɔo nenɔ tɔni seayɔ e imonɔniŋɔpɔ axɔpɔ oimɔniŋ wimɔxɔri enorɔni. ³ Miŋɔ wiyimi miŋɔ rogɔa igi ayɔ niɔkipaxɔ rogɔaniŋɔ imonɔniŋagɔ winɔŋanigɔni. Ama xwɔa niɔrimɔniŋ ɔweagɔfɔyɔ “Naŋwo arɔge nerɔ sɔniŋ enɔrɔfani?” niyaiwiro o nani ududɔ niwinɔrona niɔfɔdɔro ⁴ iwo naŋwomɔ xɔo nenɔ tɔniŋ imonɔniŋɔpɔ axɔpɔ wimɔxɔfɔ enagɔ nani xɔomɔ seayɔ e numero naŋwomɔ enɔ axɔpɔ seayɔ e numerona re niɔra ugɔawixɔni, “Naŋwo tɔni go xixeni imonɔniŋ? O tɔni go mɔxɔ xixɛ inɔpaxɔ imonɔniŋ?” niɔra ugɔawixɔni. ⁵ Gorixɔ naŋwo xegɔ diŋɔ tɔni xe maŋɔ niyoamori weyɔ niɔmenɔri ikayɔwɔ niɔniɔmeara uwinɔgɔniŋ sɔŋwɔ winɔri emɔ 42 muɔoarɔna apɔ enɔa nani nenɔ tɔniŋonɔniŋ nimonɔri ewiniŋgɔniŋ sɔŋwɔ winɔri eagi ⁶ o re enɔniŋgɔni. Maŋɔ niyoamori Gorixɔ nani ikayɔwɔ niɔmearɔfɔna oyɔ yofo ikayɔwɔ mearɔri aŋɔ ɔwɔfɔ oyaiwa nani ikayɔwɔ mearɔri aŋɔnamɔ ɔweagɔfɔyɔ nani ikayɔwɔ mearɔri enɔniŋgɔni. ⁷ Gorixɔ ama xɔfoya imonɔniŋɔ naŋwo xe mɔxɔ niwiri xopirarɔ winiŋgɔniŋ sɔŋwɔ winɔri xe nenɔ tɔniŋonɔniŋ nimonɔri ama gwɔ wirɔ wirɔ niyonɔ tɔni wara xixegɔni irigɔa niyonɔ tɔni pɔne xixegɔni rarigɔa niyonɔ tɔni gwɔ bi bi monɔgɔa niyonɔ tɔni ayo seayɔ e wimɔniŋwiniŋgɔniŋ sɔŋwɔ winɔri enɔniŋgɔni. ⁸ Ayɔnaniŋ ama xwɔfɔyo ɔweagɔfɔyɔ nɔniŋ —Ama enɔna Gorixɔ xwɔfɔri imɔxɔniŋa dani wigɔ yoɔ ikwɔ diŋɔ niyɔmɔniŋ meapɔrɔfa nani ɔwirarɔniŋɔnamɔ —Ana sipɔsipɔ piɔkigɔoyanarɔni. Anamɔ yoɔ ɔwirarɔniŋɔyɔ marɔfa, ama yoɔ miŋwirarɔniŋɔyɔ naŋwo nene nani yayɔ owinɔri seayɔ e umeɔpɔrɔfɔrɔni.

⁹ Ama arɔa tɔgɔfɔyɔne enanayɔ, arɔa okiarɔ monɔpoyɔ. ¹⁰ Ama Gorixɔ “Xe gwɔ uyɔrɔxɔni.” wiaiwɔniŋ go go apimɔ wi muɔropaxɔ imonɔniŋfamanɔ. Ama “Kirɔ tɔni xe piɔkɔrɔxɔni.” wiaiwɔniŋ go go apimɔ wi muɔropaxɔ imonɔniŋfamanɔ. Apɔ imonɔnanyɔ, Gorixoyɔ imonɔniŋɔyɔne segɔ diŋɔ wɔkwɔroarɔgɔfɔpɔ pɔniŋ miwiarɔ anɔniŋ minɔ xwamamɔ niwia uɔrɔxɔni.

Naŋwɔ xwɔfɔyo dani fwiapɔniŋo naniŋni.

¹¹ Nionɔ naŋwɔ amɔ wo xwɔfɔyo dani fwiapɔniŋagɔ niwinɔri o sipɔsipɔ miɔ miŋɔyo dani sɔwanɔ wiyau reɔmoarɔniŋɔpa reɔmori xegɔ xwɔyɔfɔ niɔriɔfɔna iwɔ xwɔyɔfɔ rarɔniŋɔpa riɔri yarɔniŋagɔ winɔŋanigɔni. ¹² O naŋwɔ xamɔ fwiapɔniŋoyɔ nenɔ imonɔniŋ niɔpimɔniŋ dani niwiirɔfɔna ama xwɔfɔyo ɔweagɔfɔ nɔniŋ naŋwɔ xamɔ fwiapɔniŋo, igi niɔpiɔkipaxɔ wenomɔ nupɔkɔniɔmearo seayɔ e umeɔpoyɔniŋ niɔrɔkwɔkwɔ wiaɔfɔdɔri ¹³ emimɔ ayɔ riwamɔniŋpaxɔ xixegɔniŋ bi eri nerɔfɔna ama sɔŋwɔ anigɔe dani oyɔ diŋɔ tɔni rɔfa wearɔniŋ bi ai aŋɔnamɔ dani xwɔfɔyo piɔronapayarɔniŋɔpɔ tɔni yapɔ wiwapiyarɔniŋriŋni. ¹⁴ E nerɔfɔna emimɔ Gorixɔ naŋwɔ wɔfoya nenɔ tɔniŋ imonɔniŋpimiŋ dani xe wiwapiyipaxɔ oimɔniŋ sɔŋwɔ winɔfɔpimiŋ dani ama xwɔfɔyo ɔweagɔfɔyo yapɔ niwiwapiyiri re urarɔniŋriŋni, “Xwɔfɔyo ɔweagɔfɔyɔne xopaiɔgɔfɔ naŋwɔ miŋɔ rogɔa amɔ sɔniŋ imonɔniŋonɔniŋ imonɔniŋ bi niɔniɔro ef urarɔfɔpoyɔ.” urarɔniŋ enagɔ nani ¹⁵ ayɔ e eana naŋwɔ rɔwɔfo fwiapɔniŋo xopaiɔgɔfɔ imonɔniŋɔpɔ niɔmearɔ sɔniŋ oenɔri sɔmɔ ofɔyo

dáni pírámí wíáná sñj ímóniñinigiñi. Gorixo nanjwí xwíáyo dáni fwiapñjo xegí wóniñj xopaikigí imóniñjipimi símí ófyo dáni pírámí wííipimí dáni xe sñj nimónirí xwíyá rírí áamá xébimi xómiñj niyikwiro seáyí e mumearigíáyo opíkípoynirí rírí epaxí imóniwiniñjirí sñjwí winiñj enagí nání e imóniñinigiñi. ¹⁶ Nanjwí xwíáyo dáni fwiapñjo e nemáná xfoyá manjyo dáni áamá niyoní siyikwíniñj imónigíápiamirani, mamadríxamirani, áamá amipí wí mímúronigíáyorani, uyípeayí imónigíáyorani, áamá xínáiwániñj nimóniro omiñj wiirigíáyorani, wiwini menjweánigíáyorani, ayo niyoní ipíríá nearíná wíyo wé náumi earo wíyo mimáyo earo egíawixini. ¹⁷ E nerñjyo dáni áamá ipíríá nanjwoyá yoí tñirani, nabá xfoyá yoípirani, xixeni imóniñjpirani, meánigíáyí aiwá nípírí nání bí ero aiwá nigwí meapírí nání bí ero epaxí mimónipa egíawixini. Ipiríá eánigíáyíni anani bí epaxí imónigíawixini. ¹⁸ Íá roarigíáyíné, seyíné píraníñj dñj nenjwiperíináyí, re éfrixini. Nabá nanjwí oyá yoí tñí xixeni imóniñjpi, ayí áamá wo nání riniñjagi nání áamá dñj íá xirigíá gíyí gíyíné, nabá oyá yoí nánípi píraníñj íá rófrixini. Nabá oyá yoí nání riniñjpi, ayí 666 apírini.

14

Áamá 144,000 imónigíápi nánirini.

¹ Nioni wenñj éáyí winiñjanigiñi. Sipísipí miáo dñwí mñj Saioniyí riniñjipimi éf roñagi sñjwí n>winiñjirí áamá 144,000 imónigíáyí —Ayí yoí xfoyá tñí xanoyá tñí ríwamñj mimáyo eánigíáyíriní. Ayí o tñí nawini éf roñagíá n>winiñjirí ² aríá wíáyí winjanigiñi. Anjnamí dání ikaxí bí niriñirífná ikaxí inigí iyakwí obaxí n>dírorífná rariñjpa rírí akíríwí enj tñí niriñirífná rariñjpa rírí ikaxí áamá kítá eaarigíáyí kítá eaarífná rariñjpa rírí yarñjagi aríá winjanigiñi. ³ Gorixoyá ikwianjwína tñí dñj tñj imónigíá waú waú awa tñí áamífná 24 e niñjweaxa pugíáwa tñí wigí símímanjiríwámíni áamá 144,000 ayí éf nírómáná sonj sñj bí rariñjagíá aríá winjanigiñi. Sonj rariñjagíá api áamá xwíáyo dñj wí nijíá imónipaxí meníni. E dñj 144,000 imónigíá xfo nupeirñjipimí dáni gwíniñj uroayíronjyíni anani nijíá nimónirí ríparíriní. ⁴ Áamá apíxí tñí fwi minípa nero piaxí m>wéanarigíápa ayí ení njwíápí sñj íá m>xírarigíá enagí nání Gorixoyá sñjwíyo dáni piaxí m>wéanarigíáyíriní. Sñj apíxí tñí memegíáyíriní. Sipísipí miáo gímí gímí úfímí anani númí xídarigíáyíriní. Áamá niyoní dání gwíniñj Gorixo roayíronjyí xfo nání tñí sipísipí miáo nání tñí aiwá n>wákwíniñj imóniñjyíriní. ⁵ Yapí niriñj xwíyá óf e rariñjagíámaní. Raminiñjyíriní. Xwíyá bí xímeapaxíyímaní.

Anjñají waú wo xwíyá rígná nánirini.

⁶ Anjñají ámí wo anj píríyo ayá áwiniñmí nípípika warñjagi winiñjanigiñi. O áamá xwíáyo njweagíáyo gwí wírí wírí imónigíá niyoní tñí píné xixegíni rariñjagíá niyoní tñí wará xixegíni inigíá niyoní tñí ayo niyoní xwíyá aríá n>wirífná yayí winipaxípi —Api aníñj ríñáñfápiríni. Api wáf uríni nání tñjoríni. ⁷ O enj tñí re riniñjini, “Gorixo, anjñna imíxirí xwíá rí imíxirí rawírawá imíxirí inigíá smíñjyí imíxirí enjo áamá niyoní eyeyírómí enífná ríxa rífná enagí nání omí

wáyí wiro seáyí e umfeyoaro o nene nání yayí owinírí seáyí e umero éfíríxíní.” Anǎnajo nǎpǎpǎka nǎpurfńá e raríŋagí wíníŋanigíní.

⁸ Anǎnájí ámí wo rǎwíyo anǎ pírǎyo áwínímí nǎpǎpǎka nǎpurfńá re nǎra puníŋigíní, “Anǎ xwé Babironíyí ríníŋpí ríxa xwírǎá ikíxenáríníní. Oyí, ríxa xwírǎá ikíxenáríníní. Ámá wí wíyo papǎkǎ oépoynírí iníŋgí wainí mǎnǎ nǎwiro wíwapǎyaríŋgǎpa anǎ apí ení fǎwí xébi inaríŋǎpa gwí bǎ bǎ móníŋǎ nǎnǎ ení fǎwí axǎpǎ oinǎpoyínírí wíwapǎyíŋǎpǎríní.” nǎra pwaríŋagí wíníŋanigíní.

⁹ Anǎnájí awaúmǎ ámí rǎwíyo wo nǎpurfńá enǎ tǎnǎ re nǎra puníŋigíní, “Ámá nanwo tǎnǎ ónǎŋǎ xopaikǎgǎ imíxíníŋpǎ tǎnǎ awaú nene nánǎ yayí owinínírí xómíŋǎ nǎyǎkwiro seáyí e umero ipǎrǎá oyá mimáyoranǎ, wéyoranǎ, eánǎro yaríŋǎ gǎyǎ gǎyǎ ¹⁰ wíkwǎ Goríxo aga ayǎkwǎ mǎwóníŋpǎ wí múropǎrǎfámǎnǎ. Iníŋgǎ wainí mǎxǎ yaríŋǎpǎnǎŋǎ nǎpǎrǎfáríní. Wainí oyápǎ, ayǎ mǎxǎ bǎ onǎmiápǎ éwíníŋínírí aga iníŋgǎ tǎnǎ gwíaumǎ nerí yíníŋpǎ marǎá, wainí apí mǎxǎ ayǎkwǎ mepa éwíníŋínírí iníŋgǎ tǎnǎ gwíaumǎ mé wainí ainínǎ síxǎ oyá wíkwǎ ónǎŋǎnǎŋǎ imóníŋǎwámǎ ínǎŋǎpǎríní. Ámá ayǎ wainí apí nǎnǎrǎnǎŋǎ neróná re epǎrǎfáríní. Anǎnájí Goríxoyáowa tǎnǎ sipǎsipǎ miáo tǎnǎ awa síŋwǎ wíníŋáná rǎnǎŋǎ síŋǎ sarǎpǎ ríníŋǎpímǎ dánǎ tǎnǎ rǎá ápiáwǎ wearíŋǎpímǎ dánǎ tǎnǎ xaíwǎ nǎwínírí mǎmeníŋwǎ nura unfáríní.

¹¹ Rǎfá mǎmeníŋwǎ uraríŋǎpímǎ dánǎ síŋwírǎá peyaríŋǎpǎ aga ná rǎwíyo dánǎ aí pǎnǎ bǎ mǎwiárfǎ anǎŋǎ minǎ peyarǎfńá ámá ayǎ ikwáwíyiranǎ, árǎwíyiranǎ, bǎ kíkíǎ ŋweapǎrǎá meníní. Ámá nanwo tǎnǎ ónǎŋǎ xopaikǎgǎ imíxíníŋpǎ tǎnǎ awaú nene nánǎ yayí owinínírí xómíŋǎ nǎyǎkwiro seáyí e umero ipǎrǎá xegǎ yoǎ nánǎ eánǎro yaríŋǎáyǎ e epǎrǎfáríní.” Anǎnajo apí e nǎra pwaríŋagí wíníŋanigíní.

¹² Ámá Goríxoyá imóníŋǎ xwámámǎ nǎwia waríŋǎyǎ re epǎrǎfáríní. Sekaxǎ o ríŋǎpǎ xaíwǎ fǎ xǎrǎro Jisasomǎ dǎŋǎ wíkwǎroaríŋǎpǎ xaíwǎ fǎ xǎrǎro epǎrǎfáríní.

¹³ Nionǎ anǎnamǎ dánǎ xwíyǎá bǎ re rínénaparíŋagí arǎá wíŋanigíní, “Joxǎ re nǎrǎrǎ rǎwamíŋǎ eai, ‘Ámá Goríxo tǎnǎ ikáríníŋǎ ríná dánǎ nǎpéa upǎrǎáyǎ oyápímǎ dánǎ yayí wínǎpaxǎríní. Kwíyǎpǎ ení re raríní, ‘Oyí, yayí owiníní. Nǎperǎfńá Jisasomǎ nǎxǎdǎro nánǎ rǎwǎ nǎrǎkwínírǎ neríŋǎpímǎ dánǎ wará sanǎ wunaríŋǎpímǎ dánǎ gwǎnǎŋǎ níkwéánírǎ kíkíǎ epǎrǎá enǎgǎ nánǎ yayí owiníní. Nǎperǎfńá wé róníŋǎ imóníŋǎ wíwaníŋǎyǎ néra ugǎá anǎá wí mimónǎ Goríxo yayí wimonǎ nánǎ sínǎ nimónínǎá enǎgǎ nánǎ ananǎ kíkíǎ epaxǎríní.’ Kwíyǎpǎ ení e raríní.’ nǎrǎrǎ rǎwamíŋǎ eai.” rínénaparíŋagí arǎá wíŋanigíní.

Xwǎrǎrímǎ aiwáníŋǎ mipǎrǎfńá nánǎríní.

¹⁴ Nionǎ weníŋǎ éáyǎ wíníŋanigíní. Agwǎ apǎá wenǎpímǎ síŋwǎ nǎwínírǎ ámáníŋǎ imóníŋǎ wo apímǎ seáyí e éfǎ xenweanǎgǎ nǎwínírǎ o amǎnanǎwǎ síŋǎ gorǎ tǎnǎ imíxíníŋǎ wína mǎŋǎyo dǎkínírǎ kirá wítfǎ aiwá wákwíaríŋǎá ŋwá xaíwǎ yíníŋǎ bá fǎ xǎrǎrǎ nemáná ŋweanǎgǎ wíníŋanigíní. ¹⁵ Ámí anǎnájí wo anǎ ŋwǎáiwámǎ dánǎ nǎwíapǎrǎ agwǎpímǎ éfǎ xenweanǎomǎ rǎaiwá enǎ tǎnǎ re urǎfǎ wíníŋanigíní, “Aiwá xwǎrǎrímǎ dǎŋǎ nǎnǎ ríxa yórfíní. Ríxa nǎmipaxíná ríná enǎgǎ nánǎ dǎxǎ kirǎpá tǎnǎ mǎŋǎ nǎwákwírǎ mǎi.” urǎfǎ ¹⁶ agwǎpímǎ éfǎ xenweanǎgǎ xegǎ kirá xwǎrǎrímǎ seáyí e puwíáraúyǎ nǎnǎ wiárfǎ wákwímoníŋigíní.

17 Ámi anjñajf wo anj ñwá anjñami enjwámí dání fwiapariñagí nñwiniñri o ení kirá ñwá yiniñj bá fá nñmaxiriñi fwiapariñagí winiñjanigini. 18 Ámi anjñajf wo —O ríá weariniñpimi xiáworini. O ridiyowá yariñgí fá nání iráí oniniñj tñj e dání nñwiapiri anjñajf kirá ñwá yiniñj fá xiriñomí ríaiwá enj tñj nuriri re uriniñigini, “Xwíarimi wainí uraxí sogwí rixa niáí enjagí nání dixí kirá ñwá yiniñj fá tñi wíwákwimí nerí awí eámeámí ei.” urfagi 19 anjñajo xegí kirápá tñi wainí uraxí xwíáyo enjyí wíwákwimí nerí awí neaárimáná xoyikimí epíri nání sñjá ikwianjwí xwé eapiniñriñami —Ana, ayí píri Gorixo aga wikí nñwóniri nání umamoníapí nání imóniniñnarini. Anami xoyikimí epíri nání mñmeámí yáraná 20 anjñpimi bñaríwámíni sñjá ikwianjwíñami xoyikimí yaríñá ragí anami dání nñpuríñá waxíniñj nñwerí nñróga nñwiápiniñmearí osíyíyá manj tñi xixeni róniri ná mñmí waxí nñwerí 300 kiromita wiárf múrorí enjñigini.

15

Anjñajf wé wíumi dñj waumi pírerixí xixeni winj nániriñi.

1 Nioni ekiyinj anjñami dání ámi bí iníagi sñjwí winiñjanigini. Apí seáyí e imóniri dñj nñyága upaxí imóniri enjpirini. Anjñajf wé wíumi dñj waú ámáyo xeaninj aga ríá tñj wikáripíriñi. Apí wikáraríñá Gorixo xegí wikí óniñjpi nñyopiyáriní enjagí nání ayí xeaninj yoparpirini. Apí anjñajf wé wíumi dñj waú tñgíawamí nñwiniñriñá weninj éáyí winiñjanigini. 2 Rawirawániñj imóniniñj gírasiniñj ririñá óniñjpi ríá tñi gwiaumí niniri riwoñagi nñwiniñri ámá nanjwoyá xopaikígi imixiniñj pimi seáyí e mumeapa ero oyá ipírfá xe oneaeaniñi mñwiniñpa ero neriniñpimi dání xopírarí egíáyí kitá Gorixo winjyí fá nñxiriñmáná ririñá óniñj pimi seáyí e roñagí winiñjanigini. 3 Ayí sonj nñriro Moseso, Gorixomí xiniñiniñj nimóniri omíniñj wiiago répenjpi riwo sipisipí miáoyápi riwo neróná sonj re rígfawixini, “Ámíñá Gorixoxini, enj eániñgí nñyoni seáyí e wimóniniñoxini, amípi joxí yariniñj seáyí e eri ámáyo ududí winipaxipi eri yariniñj ranariñwáriní. Gwí wirí wirimí dñj nñyoni mñxí ináyoxini, pí pí joxi neríñá wé róninj eri nepáni eri yariniñj ranariñwáriní. 4 Ámíñáoxini, joxí ná woxini sñyikwí mñniñoxí enjagí nání ámá gíyí wáyí mñsipa ero seáyí e mñrimíeyoapa ero epírfáriní? Dixí nání píri numamoríñá xixeni imóniniñjpi tñi yariniñjpi rixa sñjani imóniniñj nání ámá gwí wirí wirí nñni nñbriro dixí sñmímanjímí dání wauní nikáriníro seáyí e rimepírfáriní.” Sonj nñriro e rariñagí winiñjanigini.

5 Apí nñwiniñmáná weninj éáyí winiñjanigini. Anjñami anj ñwíaiwámí inímiñ anj pákiniñwá —Awá Gorixoyá anj awawá ayá ríá wenjwáriní. Awá fkwíniñjagí nñwiniñri 6 anjñajf xeaninj aga ríá tñj wikáripíri nání tñgí wé wíumi dñj waú awa rapírapí awiaxí apíá werí xwíñfá earí enj yiniñro iríkwíniñj sñjá gorí tñi imixiniñjpi xwínamiyaiwí yiróniñro nemáná anj ñwíaiwámí dání fwiapariñagí nñwiniñri 7 dñj tñj imóniniñj fá wá wá awa wo nñwiápiniñmearí anjñajf wé wíumi dñj wá awamí pírerixí sñjá gorí tñi imixiniñj wé wíumi dñj wá mñni winjñigini. Pírerixí apimiñ wikí óniñj Gorixo, aninj iníñá ñweañoyá magwí enjpirini. 8 Mñni wíáná enj eániñj Gorixoyá imóniri seáyí e oyá imóniri enjñpimi dání sñjwirí fá xegí anj ñwíaiwámí áríó ináriníagi nání

añínají wé wíúmi dání wáu awa xeaníjé ríá tñjé wé wíúmi dání wáu apí wikáripíre nání páwipaxí wí mimóníjagí síjwé e wíníjanigíni.

16

Añínají wé wíúmi dání wáu pírerixíyo íníjépi míwiáromogíá nániríní.

¹ Nioní aríá wíáyí añí ñwíáiwámí dání maní bá ení tñní añínají wé wíúmi dání wáu awamí re urínénapíagí aríá winíjanigíni, “Soyíné nuro Goríxoyá wíkwí óníjé pírerixí wé wíúmi dání wáu ayo magwí eníjé xwíárimí míwiáromoaiípoi.” urínénapíagí aríá winíjanigíni.

² Añínají awa wo pírerixí o xíríjéna nímeáa nurí xwíárimí míwiáromoaiáná re eníjanigíni. Ámá naníwoyápi ipíríá eáníro xegí xopaikíjé imíxíníjépi mí seáyí e umero yaríjéyá oremá sípí xwíríá wíanaríjépi imóníjéawixíni.

³ Añínají awa ámi wo xegí pírerixína rawírawáyo míwiáromoaiáná re eníjanigíni. Rawírawá ragí nímonírí ámá píyíyá pwaríjépa axípi pípfó oní imónáríjéni. E imónaráná amípi dñjé tñjé rawírawáyo ñweaníyí nñní píyí yáríjéni.

⁴ Añínají awa ámi wo xegí pírerixína iníjé ná wearíjéyo tñní símíjé mearíjéyo tñní míwiáromoaiáná iníjé nñní ragí imóníjéni. ⁵ Iníjé nñní ragí imónáná añínají iníjé xiáwo re raríjéagí aríá winíjanigíni, “Agwí ríná ñwearí eníáná dání aníjé imónírí eníoxíni, aga síyikwí míní eníoxíni, pírf joxí umamoaríjé apí xwíyíá mímearínípa nerí xíxéní wikáraríjéni. ⁶ Ayí ámá díxí imóníjéyo tñní wíá rókiamogíáyo tñní ragí píkwíeámíxíjé nání joxí ragí onípoiírí pírf apí numamoríná xíxéní yaríjéni. Ámá ayí pírf joxí umamoaríjépi ríníjé meapaxí imóníjéyá eníjé nání ayí ananíríni.” raríjéagí aríá níwirí ⁷ xwíyíá bí íráfí noa peyíníje dání re rínaríjéagí aríá winíjanigíni, “Ámíná Goríxoxíni, ení eáníjé tégíáyo níyoní seáyí e wímóníjéni, ayí neparíni. O aga xíxéní ríjé. Pírf joxí umamoaríjé apí apí nepa xíxéníni wíaríjéni.” raríjéagí aríá winíjanigíni.

⁸ Añínají awa ámi wo xegí pírerixína sogwomí míwiáromoáná Goríxo ámá xwíáyo ñweagíáyo xe sogwí xáiwí níwepínírí nanírí rímímeníjéwí neánírí pírf owíárínírí síjwé wíníjéni. ⁹ Xe rímímeníjéwí neánírí pírf owíárínírí síjwé wíníjéagí sogwí níwepínírí ayo ríá pírf wíárfagí nání ámá ayí Goríxomí —O xegí ení síxí eáníjéyo dání xeaníjé ayí wikáripaxí imóníjéni. Omí ikayíwí numearíroná wíjé íwí yaríjépi ríwímíní nímamoro omí seáyí e mumíeyoagíawixíni.

¹⁰ Añínají awa ámi wo xegí pírerixína íkwíajé naníwo éf níñweámáná ámáyo umeníweañínámí míwiáromoaiáná re eníjanigíni. Ámá naníwo xegí seáyí e níwímónírí umeníweaníjéyo níyoní sífá yidoáríjéni. Sífá yidoaráná ríníjé ayíkwí wí míwíanaríjéagí nání iwíeáníro wíjé aíwí síwí kiro neróná ¹¹ wíjé sípí yaríjépi ríwímíní mímamopa nero ríníjé wíanaríjépi tñní uraní egíjépi tñní nání Nwíá añínámí dáníomí ikayíwí umearíjéawixíni.

¹² Añínají awa yoparo tñjo xegí pírerixína iníjé rapá xwéú, Yupírétisíyí ríníjé míwiáromoaiáná míxí ináyí sogwí íwíaparíjéni dáníjé iníjé ananí xepírí nání yeáyí yáríjéni. ¹³ Nioní weníjé

éáyí winiñanigini. Piyimínfá sipí biaú bi mniññiniñí nimóniro iwí xwéoyá manño dani fwiapiri nanwoyá manño dani fwiapiri mimóní wíá rókiamoarinyóá manño dani fwiapiri yarinagfa winiñanigini.

¹⁴ Piyimínfá apiaú api nipiñi kwíyí sipipirini. Ámáyo emimí nwiwapiya warigfapirini. Mixí ináyí xwíá nirimini ñweagfáyí sfá sipí Gorixo, ení eánigfá ñyoni seáyí e wimóninyoyáimi mixí inipirfa nani awí oeaemeaneyinri upirfapirini. ¹⁵ Ai, Ámnaóni ámá árfwiyimi fwí meáminri barigfapaniñí axípi bimfarini. Ámá sániñí mawé sñwá nanri aikí piraniñí ñyiniñiro ñweagfáyí yayí owinini. E mepa nerínáyí, ikwauxíyí nuróná ámá sñwáyo dani ayá winiñiniñri naniñini. ¹⁶ Kwíyí sipí biaú bi api nuro mixí ináyowami nwiwirmearo Xibiruyí pñné tñi Amagedoniyi riniñe awí eaárarinyagfa winiñanigini.

¹⁷ Anññají awa yoparo xegí pirerixína imiñí yariñe —E kwíyí sipíyíyá anñ erini. E mwiárómoaiána anñ ñwáiwámi inimi siá ikwianwfnami dani xwíyíyá ení tñi ríaiwá re rinénapiñiniñi, “Ríxa apirini.” rinénapaná re eniñini. ¹⁸ Ápianwí nókimíxa uri anññamí dani ikaxí nra uri akiríwí nra uri nerí poboní xwé bi —Api enína ámá xwíárimi iwamfó ñweagfá dani wainí wainá poboní xwé nerí aiwí bi api tñi xixeni miyagí enagi nani api aga xwé birini. ¹⁹ Api yaríná anñ aga xwé mamadí ikwíroniñpí xwíá yaiwíamí nimeniríná ñkwiriniñi biaú bi imóniriñí anñ ámá gwí wíri wíri ñyíyáyí upiyinowirí eniñini. E neríná Gorixo anñ xwé Babironiyi riniñpí naniñi dñí peá mimó nerí ámá apimi ñweagfá riniñí xwé omeápayinri kapixí xfoyá wikí óniñpimi dani mixípi iníñwá mimi wíagi ²⁰ piríñwí nñi rawírawáyo urpiniñi dfwí miñí roñyí nñi ainiñi nerí ²¹ anñnaikí xwé amimá iníñí wí —Woni woni xegí saní 50 kiro imóniñpiniñi. Api anññamí dani ámáyo piéorána xeaniñí Gorixo wikaríí api xeaniñí aga ríá tñí enagi nani omí ikayfwí umeararinyagfa winiñanigini.

17

Apixí iyí ede dani warigfí naniñini.

¹⁻² Anññají wé wíumi dñí wáu pirerixí wé wíumi dñí wáu tífáwá wo nibiri niniñiríná re niniñiniñi, “Joxi bei. Apixí iyí ede dani warigfími —Í nani anñ nimini íá earoárininiñi. Inigí wearíñí obaxíyo seáyí e éf xerñeaniñi. Mixí ináyí xwíárimi dñíyí tñi fwí inigfirini. Ámá xwíárimi ñweagfáyí í tñi fwí niniróná ayí ámá inigfí wainí xwapí niniñiróná papkí yariñgapaniñí dñí mamó nero inigfirini. Ími Gorixo pirí umamoariniñpí síwá osimini.” niniñiriñi ³ Gorixoyá kwíyípiñi ñixixeróná ámá dñí meañe nani niniñeámi úaná weníñí éáyí winiñanigini. Apixí wí nanwí ayíá ríñí womí —Nanwo nomini yoí Gorixomi ikayfwí umeararigfapi eániñi miñí wé wíumi dñí wáu imori síwaní wé wúkaú miñíyo dani rémowapiri enorini. Omí í seáyí e éf xerñeanagi winiñanigini. ⁴ Í rapirapí ayíá riri miñíyí morí eníyí yiniñi okiyíá nani sñá gorí tñi imixiniñpí tñi sñá awiaxí tñi urpó apíá wení ñgwí xwé roñpí tñi okiyíá inriñi nemána kapixí sñá gorí tñi imixiniñí wá íá ñixiriñi ñweanagi winiñanigini. Kapixí awámi fwí í yariñí xwírfá wianipaxí imóniñpí tñi fwí í niniñi piaxí weánariñpí tñi magwí iníñagi winiñanigini.

5 Yoí ími mimáyo eániŋpí rasí re níríníre eániŋagi wíniŋanigini, “Aní xwé Babironiyí wíriniŋáinirini. Apixí iyí ede dání warigíá níwami t́ni ámá xwárimí nweagíá yarigíá Gorixo xwiríá wianariŋí n̄yoní t́ni xináinirini.” Rasí e níríníre eániŋagi wíniŋanigini. ⁶ Apixí í ragí ámá Gorixoyá imónigíáyíá t́ni Jisaso nání wá nírimeróná m̄niŋí winigíáyíá t́ni nínimáná papíkí yariniŋagi síŋwí n̄wíniŋíre “Ámá Gorixomí d̄niŋí wikwíroarigíáyí aga onimiá ríá p̄kiŋot?” n̄yaiwirí ududí ikárinariná ⁷ aníŋajo re níriniŋigini, “Pí nání joxí ududí ikárinariŋini? Apixí í t́ni nanwí m̄niŋí wé ẃúmi d̄niŋí waú imorí síwaní wé wúkaú m̄niŋíyo dání rémówapíríre eŋo, í seáyí e éf xenweaŋo t́ni ípaú nání xwíyíá rasí níríníre ínimi imóniŋpí nioní píraniniŋí áwaní oríriniŋí.” níríníre ⁸ re níriniŋigini, “Nanwí joxí wíno xámi nweaago aí agwí m̄niŋweanini. O siririkí yoparípi mimóniŋíyimi dání ríxa n̄peyearí sepiápi m̄niŋweá wiárí m̄dání aniniŋí aníniníáriní. Ámá xwárimí nweagíáyí —Ayí eŋíná Gorixo xwárirí im̄xiŋíná dání ikwí d̄niŋí n̄yiniŋí meapíríá nání n̄wirárininiŋínamí wigí yoí m̄niŋwirárinipa egíáyí nání rariniŋí. Ayí nanwomí n̄wíniŋóná ududí wininíáriní. O xámi nweaago agwí m̄niŋweaŋagi aiwí ríwéná ámi b̄nífá eŋagi nání ámá ayí síŋwí e n̄wíniŋoro nání ududí wininíáriní.” níríníre ⁹ re níriniŋigini, “Ámá d̄niŋí píraniniŋí neŋwiperí moarigíáyí ‘Ayí api nání ríá imónini?’ yaiwipaxíriní. Nanwoyá m̄niŋí wé ẃúmi d̄niŋí waú imóniniŋí apixí éf xenweaŋípi, ayí d̄wí m̄niŋí wé ẃúmi d̄niŋí biaú nánirini. ¹⁰ Ayí m̄ixí ináyí wé ẃúmi d̄niŋí waú ení nánirini. Awa wé wú ríxa aníá nimóga ugíáriní. Wo síní agwí nweani. Wo síní n̄niŋweaniní. O imónáná Gorixo xe b̄ onimiápi n̄niŋwearí umeŋweawiniginiŋí síŋwí wininíorini. ¹¹ Nanwí eŋíná nweaagi agwí m̄niŋweaŋo ení m̄ixí ináyí ámi worini. Xfo m̄ixí ináyí wé ẃúmi d̄niŋí waú awayá wo aí awami ríwíyo m̄ixí ináyí imóniníorini. O m̄ixí ináyí nimóniníá sepiápi m̄niŋweá wiárí m̄dání aniniŋí aníniníáriní. ¹² Síwaní nanwoyá m̄niŋíyo dání wé wúkaú rémówapiniŋagi síŋwí winíyí, ayí m̄ixí ináyí wé wúkaú amáyo umeŋweapíríá nání síní mimónigíáwa nánirini. Awa eŋí eániŋí m̄ixí ináyí imónipírí nání nimóniŋoro nanwo t́ni amáyo numeŋwearoná aniniŋí mumeŋweá síá ná w̄yininiŋí umeŋweapíríáriní. ¹³ Awa d̄niŋí axípiŋí t́gíáwarini. Wigí eŋí eániŋíá imóniŋpí t́ni néní t́gíá imónigíápi t́ni ení nawini nanwomí ínimi n̄wuriŋoro ¹⁴ sipísipí miáo t́ni m̄ixí niníroná sipísipí miáo xopirárirí winíáriní. O áminá n̄yoní áminá seáyí e imóniŋo wimóniri m̄ixí ináyí n̄yoní m̄ixí ináyí seáyí e imóniŋo wimóniri nerí nání amá o t́ni nawini imónigíáyí —Ayí xfo xegí imónipíríá nání pariri wéyo íá umiriri eŋíyíriní. O nání peá mimó d̄niŋí n̄wíkwíroro íá xirarigíáyíriní. Ayí o t́ni nawini xopirárirí wipíríáriní.” Aníŋajo e nínimáná ¹⁵ re níriniŋigini, “Inigí weariniŋí apixí iyí ede dání warigíí seáyí e xenweaŋí joxí síŋwí winíyí, ayí amá n̄ni nánirini. Ámá wará xixegíni írigíáraní, gwí wirí wirirani, gwí mónigíá b̄ birani, p̄né xixegíni rarigíáraní, ayí n̄ni nánirini. ¹⁶ Síwaní wé wúkaú rémówapiniŋagi síŋwí winíyí t́ni nanwo t́ni awa apixí iyí ede dání warigíími símí t́ni n̄wiro xwiríá wikixero xegí amípi urápekixero nero síwí sayí nanwí roanariŋípaniniŋí n̄wiro nímini árfá yipíríáriní. ¹⁷ Ayí r̄ipi nání e epíríáriní. Gorixo awa d̄niŋí ná b̄ni t́ni nero wigí umeŋweagíáyí t́ni nawini nanwomí ínimi

nìwurínìróná ìmì e wírìxìnìrì dínjé utínfá enjagì nánì awa apì e nìwikára nuróná xwíyá Gorìxo rìnjípi xìxeni imónìnfé nánì nìwikára upíríárìni.” nìnrìrì ¹⁸ re nìrìnjìngìni, “Apìxí joxì sìnjwé wíníí, í anjé xwé mamadé ikwírónìnjípi nánìrìni. Apì mìxí ináyí xwá nìrìmìni njewagfáyo seáyì e nìwimónìrì menjewanjípi rìni.” nìrìnjìngìni.

18

Anjé Babironì xwíríá ikìxénìnjé nánìrìni.

¹ Apì nìwínàrìmáná anjìnají àmì wo anjìnamì dání weaparìnjagì wìnjìnjìngìni. O nénjé tñjé seáyì e imónìnjé worìni. Anjìnamì dání nìweapìrìná xegé ikìnjìnjípi xwínfá nearì xwíárìmì wíá nòkiárìrìná ² enjé tñni ríaiwá nìrìrìná rìpi rarìnjagì aríá wìnjìnjìngìni, “Babironì, anjé xwé mamadé ikwírónìnjípi rìxa xwíríá ikìxénàrìni. Rìxa xwíríá nìkìxénàrìrì yíwé imónìnjagì nánì imó yárìnjèrìni. Rìxa kwíyí sìpíyí enì awí eánàrìnjèrìni. Rìxa ìnjé sìpí ‘Ayé obí dínjé ríá rarìni?’ rarìgíápi xwapé yárìnjèrìni. ³ Ayé rìpi nánì xwíríá ikìxénàrìni. Ámá gwí bì bì mónìgíáyí nínì apìxí ‘Níni tñni íwé nìnróná mfrénìnjé oanpoyí.’ yaiwiarìnjé tñni íwé nìnróná inìgí wainí nìnrìnjé nero papíkí ero wigí mìxí ináyí xwíárìmì dájíyí í tñni íwé inayiro egá enjagì nánì xwíríá ikìxénàrìni. Nìgwí omeaneyìniro yúbí sábfìnjé inarìgíáyí apìxí í ‘Amìpí xwé tñjání nìmónìrì sírì muní onjwéamìni.’ yaiwiarìnjagì nánì ìmì amìpí wí mìnì wiayiro nìgwí urápayiro nerìnjípi mìnì dání nìgwí xwé tñgíá imónìgíá enjagì nánì enì xwíríá ikìxénàrìni.” rarìnjagì aríá wìnjìnjìngìni.

⁴ Xwíyá àmì bì anjìnamì dání re rìnénaparìnjagì aríá wìnjìnjìngìni, “Ámá nionì gí imónìgíáyíné, seyíné íwé apìxí í yarìnjépa axípi nero xeanìnjé ìmì wímeanfápi seyíné enì seaímeanìgìnrì ìmì pínì nìwiárìmì wí e nánì úpoyí. ⁵ Ayé rìpi nánì seararìnjìni. Í íwé aríki nìyayìrìná xegé íwé yarìnjépi rìxa nìramóga nearíá anjìna tñni xìxeni rónìnjagì nánì íwé í yarìnjépi nánì Gorìxo dínjé peá mímó enì.” ⁶ Ámì rìpi rarìnjagì aríá wìnjìnjìngìni, “Ìmì pìrì numamoríá í wikàrìnjépa axípi wikàrìrì sìpí í enjépi biaú kíkìrì wirì inìgí wainí í kapìxíyo niwìrì wìnjépa wainí pìnjé biaú kíkìrì opaxí imónìnjípi niwìrì wirì étrìxìni. ⁷ Í xewanìnjé seáyì e mfeyoánìrì sírì muní njewarì enjépi tñni xìxeni mìmènjéwé urìrì àmìxíá erì oenìrì pìrì umamó rìxìni. Í xegé dínjé tñni re yaiwinarìnjìrìni, ‘Níni mìxí ináyí nìmónìrì menjewanjìni menìranì? Níni apìxí aní imónìnjìrìranì? Gíná dání dínjé sìpí níagì njwé epaxí imónìmíárìanì?’ yaiwinarìnjé enjagì nánì ⁸ xeanìnjé sáá axíyìmìnì re wímeanfá rìni. Sìmìárì wímeanì pìyí epaxípi wímeanì àmìxíá epaxí imónìnjípi wímeanì aiwá nánì dífwé ikeamónìpaxípi wímeanì nemáná nímìnì ríá unìnfá rìni. Ámìná Gorìxo, ìmì pìrì umamoníno enjé síxí eánìjo enjagì nánì apì nìpìni wímeanfá rìni.

⁹ “Mìxí ináyí xwíárìmì dájí í tñni íwé inìro í tñni nawínì nìnjewaróná sírì muní njewaro egíáyí ìmì ríá nìnrì sìnjwíríá peyarìnjagì nìwínìróná re epíríárìni. Ámìxíá ero njwé miewaro nero ¹⁰ rínrìnjé ìmì wímeanfápi none enì neaímeanìgìnrì wáyí nero ná jfámì nìrómáná re rìpíríárìni, ‘Ine! Babironì anjé xwé mamadé ikwírónìnjípi xì, anjé wí tñni xìxeni

añj xwé mamadǎ ikwíróniñjipi nioni sǎñá ro moalápa añj api eni piéronfáriní. Añj api áma wará sǎni ninimáná pearigfáyǎniñjǎ anipá imónáná ámi sǎñwǎ winipaxǎ imónínfá meníni. ²² Añj apixǎ dánǎ ámi kitá eánirǎ sonǎ rǎnirǎ webǎ rǎnirǎ pékákǎ rǎnirǎ yarǎñjagǎ arfá ámi bǎ wipǎrfá meníni. Áma amipí imixanro éwapǎnigfáyǎ wí añj apixǎ dánǎ wigǎ yarǎñjagǎ ámi yarǎñjagǎ winipǎrfámani. Sǎñá witǎ siyǎ yunǎ ikǎxearǎñjǎ apixǎ dánǎ ámi nerǎná ikaxǎ rǎnarǎñjagǎ arfá wipǎrfá meníni. ²³ Apixǎ dánǎ uyǎwǎ wíá ónarǎñjǎpǎ ámi ónínfá meníni. Íwǎ sǎkǎñjǎ tǎni apǎyá tǎni apixǎ dánǎ ámi bǎ nimeánro xwiyǎá nawíni rǎnarǎñjǎ arfá wipǎrfá meníni. Ayǎ rǎpǎ nánǎ rǎrarǎñjǎni. Apixǎyá áma nǎgwǎni omeaaneyǎnro amipí bǎ yarǎñjagǎ dǎxǎ ayá tǎni nerǎñjǎpimi dánǎ áma xwǎárǎmi ñweagfáyo nǎyonǎ yapǎ nǎwíwapǎriróná seáyǎ e múróñgǎ enagǎ nánǎ rarǎñjǎni.

²⁴ “Í Gorǎxoyá wíá rókiamoarǎñjǎyo tǎni áma xegǎ imónǎñjǎyo tǎni áma ámi gǎmi ñweagfá pǎpǎkǎmǎ inǎñjǎyo tǎni nǎpǎkǎrǎ reá roánǎñjǎrǎni.” Añǎñajo e rarǎñjagǎ arfá winǎñjǎni.

19

Babironǎ xwǎrfá ikǎxenǎñjǎ nánǎ añǎñamǎ dánǎ yayǎ egfá nánirǎni.

¹ Api arfá nǎwimáná manǎ xwé bǎ áma ayá wí añǎñamǎ epǎroyǎ egfáyǎniñjǎ meanǎ nǎrǎnirǎ enǎ tǎni re rǎnarǎñjagǎ arfá winǎñjǎni, “Negǎ Gorǎxomǎ seáyǎ e oumeaneyǎ. Nene éf neamínǎño, ayǎ orǎni. Enǎ eánirǎ seáyǎ e umfeyoapaxǎ imónirǎ enjo, ayǎ orǎni. ² O neyǎrorǎ pǎrf numamorǎná nepa xǎxenǎ imónǎñjǎpǎ tǎni wiarǎñjǎ enagǎ nánǎ seáyǎ e oumeaneyǎ. Apixǎ iyǎ ede dánǎ warǎñjǎ añj nǎmǎni fá earóarǎniñjǎ —Í áma xwǎárǎmi ñweagfáyǎ tǎni fǎwǎ nǎnǎrǎñjǎpimi dánǎ uyǎniǎf óepoyǎnirǎ nǎwíwapǎya nurǎná xwǎrfá wikǎxenǎñjǎni. Ími Gorǎxo neyǎrorǎ xǎxenǎ pǎrf numamorǎná áma xǎnáiwanǎñjǎ nimónro omǎñjǎ wíarǎñjǎ í nǎpǎkǎrǎ reá roánǎñjǎyǎ nánǎ rǎxa xǎxenǎ enǎ meáfrǎni.” nǎrǎro ³ ámi re rǎñjǎwixǎni, “Negǎ Gorǎxomǎ seáyǎ e oumeaneyǎ. Sǎñwǎrfá añj apimi rǎfá nǎnirǎ peyarǎñjǎpǎ anǎñjǎ minǎ peyǎnǎrǎni.” rǎñjǎ ⁴ áma ámǎná 24 imónǎñjǎ e nǎñweaxa pugfáwa tǎni dǎñjǎ tǎñjǎ imónǎñjǎ wáu wáu awa tǎni Gorǎxo ikwǎñjǎñamǎ ñweañjǎ nupǎkǎnǎmearo omǎ yayǎ nǎwiróná re nǎra ugǎawixǎni, “E imónínǎ. Omǎ seáyǎ e oumeaneyǎ.” rǎñjǎ ⁵ siá ikwǎñjǎñamǎ dánǎ manǎ bá re rǎnǎñjǎniñjǎni, “Áma Gorǎxomǎ xǎnáiwayǎñénǎñjǎ nimónro omǎñjǎ wíarǎñjǎyǎñé, sǎyǎkwǎniñjǎ imónǎñjǎpiayǎñéranǎ, xwérǎxayǎñéranǎ, omǎ wáyǎ wiarǎñjǎyǎñé nǎyǎñéni, negǎ Gorǎxomǎ seáyǎ e umépayǎ.” rǎnarǎñjagǎ arfá winǎñjǎni.

“Sipǎsipǎ miáo apǎxǎ nǎmeanǎñjǎoi.” rǎñjǎ nánirǎni.

⁶ Nionǎ manǎ xwé bǎ áma ayá wí epǎroyǎ egfáyǎ meanǎ nǎrǎrǎnǎ rǎnirǎ iniñjǎ iyakwǎ nǎdǎrorǎnǎ rǎnirǎ akǎrǎwǎ nǎwekirǎnǎ rǎnirǎ yarǎñjǎpánǎñjǎ nerǎnǎ re rǎnarǎñjagǎ arfá winǎñjǎni, “Negǎ Gorǎxomǎ seáyǎ e oumeaneyǎ. Negǎ Ámǎná Gorǎxo, enǎ eánǎñjǎ nǎyonǎ seáyǎ e wimónǎño rǎxa neameñweani. ⁷ Sipǎsipǎ miáo apǎxǎ meanǎ rǎxa rǎnǎrǎni. Apixǎ meanǎ rǎxa wé nǎróñirǎ ñweani. Ayǎnánǎ negǎ xwioxǎyo dánǎ dǎñjǎ nífá nǎneainirǎ yayǎ nerane Gorǎxomǎ seáyǎ e umfeyoaaaneyǎ.” rarǎñjagǎ arfá nǎwirǎ winǎñjǎniñjǎni. ⁸ Í oyǎnǎnirǎ

rapirapí awiaxí apíá xaiwí weri kíyí bi mayí eri ení wú —Ú ayí áamá Gorixoyá imónigfáyí xwíáyo niñwearóná wé níróniro píraníñfí egfá nání imóniñjúrini. Ú mání wíagí sñwí niwiniñri ⁹ aññajo re niriñnigíni, “Re niriñ ríwamíñfí eai, ‘Aiwá sipisipí miáo apíxí meani nání imixáriníapí nání wá urepeáriníñfíyí yayí owiníni.’ niriñ ríwamíñfí eai.” niriñri re niriñnigíni, “Xwiyfá apí Gorixo ríñfí enagí nání nepaxiñpíriní.” niriñfí ¹⁰ aññajomi yayí owimíniñri nání oyá síkwí tñfí e upfíkinímeáána o re niriñnigíni, “Joxí yegí axípi xináipawíniñfí nimónirai Gorixomi omíñfí wiiarígwíwawi e mñipani. Dixí ririxímeá Jisaso seaíwapíyiniñpí fí xirariñfíyí yarigfápa nioni ení axípi yaríñá woní enagí nání Gorixomiñni yayí wií. Ayí rípi nání rariñini. Gini gine wíá nírókiamoranénáyí, sa Jisaso neaíwapíyiniñpí rókiamoaniri nání imónariñwá enagí nání rariñini.” niriñnigíni.

Osí apíá wení womí seáyí e xerñweaño nánirini.

¹¹ Añña oxoánfagí niwiniñríná weníñfí yánfáyí winiñjanigíni. Osí apíá wení wo roñagí niwiniñri osomi seáyí e xerñweaño —O re rígfóriní, “Díñfí uñwiráripaxorini. Nepaxiñfí imóniñpíini yaríñorini.” rígfóriní. O osomi seáyí e xerñweañagí winiñjanigíni. O áamáyo niwiewírori pírfí umamori míxí wiri neríñá wé róniñfí imóniñpíini xixeni xídaríñorini. ¹² Xegí sñwí ríá ápiáwíniñfí weri mñíño dírfí míxí ináyowa dífíkinarígfápi obaxí dífíkiníri enorini. Xegí yoí áamá níní majíá nimónimáná xewaniñoní niñfíá imóniñpí xegí warárimí eániri ¹³ rapirapí ragíño igfá eániñfí wú yiniri enorini. Yoí oyá re riniñorini, “Gorixoyá Xwiyfáoyí” riniñorini. ¹⁴ Aññami dání simíñfí wínarígfáyí rapirapí awiaxí apíá weri kíyí bi mayí imóniri eníyí niyiniñmána osí apíá weníño niñxerñweámána omí númí waríñagfá niwiniñri ¹⁵ áamá gwí bi bi mónigfá niyoni xopírarfí wini kirá ñwá yiniñpá oyá maníño dání peyeaaríñagí winiñjanigíni. Ayo ainíxí wá fí niñiriñ numeñweari wíki Gorixo, ení eániñfíá niyoni seáyí e wimóniño ayíkwí mñwóniñpí niwíwapíyiríná uraxí wainí sogwí sñá ikwianñwí eapiniññamí xoyíkimí yarigfápa axípi winífarini. ¹⁶ Yoí bi rípi “Míxí Ináyí Niyoní Seáyí e Wimóniri Áminá Niyoní Seáyí e Wimóniri Enáoniyí” niriñri xegí rapirapíño ñwiráriniri sáño ñwiráriniri enagí winiñjanigíni.

¹⁷ Nioni weníñfí yánfáyí aññajfí wo sogwí ñweaño nírómáná apurfí añfí pírfíño niñpíka emearíñfíño ení tñni ríaiwá re urariñagí winiñjanigíni, “Gorixo aiwá xwé imixiniñpí nání niñiro awí eániñpoyí. ¹⁸ Míxí ináyíyá gíwí yiyóní ero simíñfí wínarígfáño seáyí e wimónigfáyíyá gíwí yiyóní ero áamá ení eániñfíyíyá gíwí yiyóní ero osíyíyá gíwí yiyóní ero osíño seáyí e xerñweáfíyíyá gíwí yiyóní ero áamá xináiwániñfí nimóniro omíñfí wiiarígfáyíraní, wígfí omíñfíni yarigfáýíraní, áamá siyikwíniñfí imónigfáyíraní, áamá xwéríxa imónigfáyíraní, níníyíyá gíwí yiyóní ero epíri nání awí eániñpoyí.” Iníño ríaiwá e urariñagí winiñjanigíni.

¹⁹ Weníñfí éáyí winiñjanigíni. Nanwo tñni míxí ináyí xwíárimí ñweagfáyí tñni wígfí simíñfí wínarígfáyí tñni nawíni awí neániro osí apíá weníñfí seáyí e xerñweañomi tñni o xegí simíñfí wínarígfáño tñni míxí wianíro nání awí eánariñagfá niwiniñri winiñjanigíni. ²⁰ Nanwomi fí niñiráriro mimóní wíá rókiamoaríñomi —O nanwoyá néní tññfí imóniñpíini dání emímfí neríñá áamá nanwoyá ipírfá eániri nanwoyá

xopaikígf imóniñfpi yayf nîwiro egfáyo yapf wíwapiyinorini. Omi eni fá nîxíráriro awaú sinî sîñf enáná ipí rírómîxîñf rfá ápiáwf sîñá saripái rîniñfpi tñî wearîñfwámi mamówárfagfa wîniñanigîni. ²¹ Wîniyo enî osomi seáyi e xenweajo kirá xegf manfyo dánî peyeaariñfpa tñî pipíkímî yáraná inñf nîbîmiro wigf gfwf yiyónf nerfná agwf ímf uyárfagi wîniñanigîni.

20

Seteno xwiogwf 1,000 apimi gwf ñweañf nánirini.

¹ Nioni wenîñf yánfáyf wîniñanigîni. Anñnajf wo xegf wéyo sirîríkf yoparf bî mimóniñfyi nánî kípi fá xîrîrî senfá wîrî fá xîrîrî nemáná anñnamî dánî weaparîñgagi wîniñanigîni. ²⁻³ Anñnajo iwí xwéomî —O sidîrf enjíná ñweaagf axorîni. Obo axo Setenorîni. Omî fá nîxerî xwiogwf 1,000 múronfa nánî gwf nîyárirî sirîríkf yoparf bî mimóniñfyimî nîmoaimáná manñf éde ówanñf nîyárimáná síkf bî sîmîmajfó nánî ikwiárárfagi wîniñanigîni. Xwiogwf 1,000 apî pwearfná amá gwf bî bî mónîgfáyo yapf mîwíwapiyipa éwîniñîniñî óf ayimî ñwîrârfagi wîniñanigîni. E nerî aí xwiogwf apî rîxa múróáná axíná onîmiápi éwîniñîniñî óf ayimî dánî wfkwîowárinfárinî.

⁴ Nioni wenîñf yánfáyf wîniñanigîni. Mîxî ináyfyá siá íkwianwí wí sîñwf nîwîniñî ayo wa amáyo wîeyíropírfá nánî rîpeaárinîñowa éf ñweañgafa nîwîniñî amá xwîyfá Gorîxoyá fá xîrîro Jisaso nánî anîñf minî áwanñf urîro neróná wîwanîñfyf mîñf wináná sîñwf mîñf wákwîgfáyf —Ayf sinî xwíárimî nîñwearóná nanjwomî tñî xegf xopaikígf imîxîniñfpi mî tñî yayf mîwîpa ero nanjwo nánî ipírfá wigf mimáyoranî, wéyoranî, meánîpa ero egfáyrîni. Ayfyá dîñfyo sîñwf nîwîniñî rîpi éagfa wîniñanigîni. Amî sîñf nero xwiogwf 1,000 apimî amáyo Kíraiso tñî nawîni umenñweañgafa wîniñanigîni. ⁵ Iwamfó amá amî sîñf nero wíápnîmeapírfápi, ayf apírinî. Pegfá wîniyf ayf íná mîwíápnîmeáagfa wîniñanigîni. Xwiogwf 1,000 apî rîxa nîpwémáná enáná wíápnîmeáagfa wîniñanigîni. ⁶ Amá pegfá iwamfó sîñf nero wíápnîmeáfáyf tñî anî nawîni wíápnîmeapírfá gîyf gîyf yayf owîniñî. Ayf amá Gorîxoyá imónîgfáyf enagfa nánî oyá dîñf tñî yayf wîniñpaxfyîrîni. Ayf Gorîxo amá sîpiyf rfa xwérîmî íkáráná ayf tñî nawîni rfnîñf Amî bî Pepírfápiyi rîniñfpi mîmeá Gorîxo tñî Kíraiso tñî awaúyá apaxfánîñf imónîgfáwa yarîgfápa nero awaú ñweagfíe ananî nîpáwîro Kíraiso tñî nawîni nîñwearo xwiogwf 1,000 apî múroarfná amáyo umenñweapírfá enagf nánî rarîñîni.

Setenomî mîgf nîwîmîxîrî xopírárf wíárinñf nánirini.

⁷ Xwiogwf 1,000 apî rîxa nîpwémáná enáná sirîríkf Seteno gwf ñweañfyimî dánî wfkwîowáraná ⁸ o nîpeyarî amá gwf bî bî mónîgfá xwíá rîrî nîrîmîni amî gîmî ñweagfáyo —Ayf amá Gokiyî rîniñfáyf tñî Megokiyî rîniñfáyf tñî ayîrîni. Ayo Seteno yapf owíwapiyimîniñî nemerî amá Gorîxoyá imónîgfáyf tñî mîxî inanîro nánî ayo awî neaemerfná amá o awî eaeméfyf rawîrawá imanñf e inîkî e wenfýf yapf xîxenî imónîpírfárinî. ⁹ Mîxî obaxî ayf xwíárimî ayoxf xwé íkwianwîniñf eapîniñe nánî nîyîro ayf tñî mîxî oinaneyîniñîro anñf Gorîxo dîñf síxf uyîñfpi mî —E xegf amá imónîgfáyf ñweagfîrîni. E

awí mudfmoáná re éagí winiñanigini. Rfá anfnami dání nipiérónapiri ayo rfá nowáfagi winiñanigini. ¹⁰ Ayo ríxa rfá náná obo, ayo yapí wíwapiyarñomí fá nixero ipí rfrómixinjí rfá ápiáwí sñjá saripái riniñipi tñi wearifwami —E nanjo tñi mimóní wfá rókiamoago tñi awaú xámi moaigfe omi eni axí e nawini ñweáfrixiniri moaigfa winiñanigini. E ikwáwiyirani, árfwiyirani, kiki fá bi mepa nero riniñi aninjí wininíarini.

Gorixo amáyo eyeyíromí enj nánirini.

¹¹ Nioni weninjí yánfáyí mixí ináyfya síá ikwianjwí apfá wenj xwé wina niwiniñi anamí éf ñweañoyá sfmímanje dání xwfári tñi anjna tñi nñi peá unáfagi nání ámi sñjwí bi mwinipaxí imónñagí niwiniñi ¹² weninjí éáyí winiñanigini. Ámá pegfáyí siyikwiniñí imónigfapiarani, mamadfrixarani, ikwianjwiniñi agwiriwámiñi roñagfa winarfná bikwíyí npariro ikwí ámi wina, amá diñj niyiminjí meapírfá nání yoí ñwirárininjína eni npariro pegfá ayf siní sñj neróná yagfápi tñi xixeni xwíyfa umeáriminiri nání apí nání bikwíyo ñwirárininjíyo dání fá rfrómí nerí xixeni xwíyfa umeáfagi winiñanigini. ¹³ Ámá pegfá rawrawáyo ninamiro wegáfyrani, pegfá piyinjí siwí anj e —E pepírfá nání Piyoyí riniñipi tñj erini. E ugáfyrani, nñi ikwianjwí Gorixo éf ñweañina tñj e báná wigf yagfápi tñi xixeni xwíyfa umeáfagi winiñanigini. ¹⁴ Pepírfá nání Piyoyí riniñipi, piyinjí siwí anjyo ñweaqfáyo nimeari ipí rfrómixinjí rfá wearije —E Gorixo xwíyfa umeárfpimi dání riniñj wininíerini. E moaigí winiñanigini. ¹⁵ Xwíyfa numeárirfná ikwí amá diñj niyiminjí meapírfá nání yoí ñwirárininjína gíyí gíyí anami yoí mñwirárinñagí niwiniñfná ayo fá nixero ipí rfrómixiniñj rfá wearifwami moaigfa winiñanigini.

21

Anj sñjna tñi xwfa sñjri tñi nánirini.

¹ Nioni weninjí éáyí winiñanigini. Anj sñj wina tñi xwfa sñj wirí tñi ríxa nimónñagí winiñanigini. Anj xámiñina tñi xwfa xámiñiri tñi ríxa anipá imónñagí nání anj sñjna tñi xwfa sñjri tñi imónñagí winiñanigini. Rawrawá ámi mriwónagí niwiniñi ² weninjí yánfáyí anj ñwfa Gorixoyápi —Apí Jerusalemí Sñjpiyí riniñipirini. Apí apíxí oxí meániminiñfná okiyfa inarigfápa axípi éniñj ninimáná anfnami Gorixo tfe dání weaparñagí winiñanigini. ³ Sñjwí e niwiniñi manj bá ikwianjwiniñi tñj e dání nriñirfná enj tñi re rinarñagí arfá winanigini, “Arfá époyí. Gorixo ñweaarñje agwi ríxa amá tñi nawini imónini. O ayf tñi nawiniñi ñjwearóná amá xfoyá xegf imónipírfáriní. Xewanñjo eni wigf Nwáfao nimóniri ayf tñi nawiniñi ñjwearóná ⁴ amipi diñj sipí wiarinjipi xórórí niwiiri nání wigf sñjwiríxí weaparigfápi kwíkwírmí niwiriniñj wiíagí nání amá pero amixfá ero ñwí earo riniñj winiro yagfápi ámi bi mepa epírfáriní. Xámi e yagfá apí ríxa rína dání anñiniñi xwfa iwéagí nání ámi axípi wí epírfámani.” rarñagí arfá winanigini.

⁵ Ikwianjwiniñi éf ñweañjo re riniñigini, “Arfá ei. Nioni amipi nipiñi ámi sñj imixárfáriní.” niriñi re nriñigini, “Xwíyfa nioni rarñapí nepaxinjí imóniri amá diñj wíkwíropaxí imóniri enjagí nání

joxì ríwamìnjǫ eai.” nìnrìrì 6 re nìrìnjìnjìgìni, “Amìpì nionì ‘E imóníwìnjìgìni.’ yaiwìnjápì rìxarìni. Nionì sǫnjá pìrì tǫnjweanjìnjǫ nerì nánì iwamíto imónìrì yoparí e nánì imónìrì mé anìnjǫ imónìnjìni. Inìtgí nánì gwífnǫ yeáyí wífnǫ gíyǫ gíyǫ iniìtgí dǫnjǫ nìyìmìnjǫ meapírfá nánì sǫmìnjǫ mearìnjǫmì dǫnì ananì niwirì mǫnì wimírfárfìni.” nìnrìrì 7 re nìrìnjìnjìgìni, “Ámá nionì anìnjǫ íá nìnxìrìrìóná nionì tǫnì sǫmí tǫnì inarìnjǫwáyo xopìrǫrìnjǫ wífnǫ gíyǫ gíyǫ nionì ríá apì nìpìni nìwìirìfná Njwíá ayíyáonì imónìrì ayí enì gí nìaiwí imónìro epírfárfìni. 8 E nerì aí íkwíkwíá imónìgíáyí tǫnì nionì dǫnjǫ nìnikwíroro aí ámì peá nìmogíáyí tǫnì ámá xwìrfá wianìpaxí imónìnjǫpì yarìgíáyí tǫnì pìkìxwìrfó yarìgíáyí tǫnì fwi inarìgíáyí tǫnì ayá yarìgíáyí tǫnì wigí njwíapimì íá nìxìrìro dǫnjǫ nìkwíroro pìránìnjǫ mearìgíáyí tǫnì yapí rarìgíá nǫnìyí tǫnì wigí pìrì mamónìpìrfé —E ipì rìròmìxìnjǫ sǫnjá sarìpáyo dǫnì ríá ápiáwí anìnjǫ wearìnjìrìni. Ayí e anìnjǫ wepírfá enjagì nánì rǫnìnjǫ Ámì bì Pepírfápìyì rìnìnjǫpì xìxenì meapírfárfìni.” nìrìnjìnjìgìni.

Anjǫ Jerusalemì sǫnjǫpì nánìrìni.

9 Anjǫnajǫ wé wíúmì dǫnjǫ wáwì awa pìrerìxí wé wíúmì dǫnjǫ wáwì ayo xeanìnjǫ yoparí wé wíúmì dǫnjǫ wáwì ínìnjáná xìrìgíáwá wo nìbìrì re nìrìnjìnjìgìni, “Eìni. Apìxí sipìsipì miáo meanì sǫwá osimìni.” nìnrìrì 10-11 Gorìxoyá kwíyǫpì nìnxìxéròáná anjǫnajo dǫwí mǫnjǫ sepiá ronjǫ bimì nánì nìmeámì nìnìyìrì anjǫ njwíá xíoyápi, Jerusalemìyì rìnìnjǫpì anjǫnamì Gorìxo tǫe dǫnì xìxíeá xíro inarìnjǫpì tǫnì nawìni weaparìfná sǫwá níagì wìnjìnjìnjìgìni. Xwìfná anjǫ apì eanjǫpì sǫnjá awíaxí nìgwí xwé ronjǫpì xwìfná eaarìnjǫpa eanjagì nìwìnrì sǫnjá awíaxí jasìpá rìnìnjǫpì rìrìmá ónìnjǫpa ónarìnjagì wìnjìnjìnjìgìni. 12-13 Anjǫ apimì nìpimìni sǫnjá tǫnì ákìnjá aga seáyì émì eánìnjagì nìwìnrì ákìnjá apimì fwi wé wúkaú sǫkwí wáwì inìnjagì nìwìnrì ákìnjá sogwí xemónaparìnjǫmìni imìxìnìnjǫpìmì dǫnì fwi wíyáwì wíyì inìnjagì wìnrì ákìnjá sogwí wearìnjǫmìni imìxìnìnjǫpìmì dǫnì enì fwi wíyáwì wíyì inìnjagì wìnrì mǫdǫnì mǫdǫnì enì fwi wíyáwì wíyì inìnjagì wìnrì nerì ayo bimì bimì anjǫnajǫ xìxenì awí mearonjagí nìwìnrì Isìrerìyíyá xíáwo írìnjowa wé wúkaú sǫkwí wáwì imónìgíáwayá yof fwi bimì bimì nìyonì wo woyá yof eánìnjagì wìnjìnjìnjìgìni. 14 Sǫnjá tǫnì ákìnjá nearìfná iwamíto nìtìwayìrorì tǫnìnjǫyo —Ayí sǫnjá wé wúkaú sǫkwí wáwì xámì wenjìyìrìni. Ayo sipìsipì miáooyá wá wurìmeiagí wé wúkaú sǫkwí wáwì imónìgíáwayá yof sǫnjá ayí ayimì xìxenì eánìnjagì wìnjìnjìnjìgìni. 15 Anjǫnajǫ nionì xwíyífná nìrìro xoyíwá iwamíto yarìgíá sǫnjá gorí tǫnì imìxìnìnjǫyì anjǫ apimì tǫnì ákìnjáyo tǫnì fwiyo tǫnì iwamíto nìra unì nánì íá xìrìnjagì wìnjìnjìnjìgìni. 16 Anjǫ apiyá miwí imónìnjǫ biaú biaú nìpìni xìxenì imónìnjǫpìrìni. Sepiá miwí mǫdìmǫdǫnì imónìnjǫpì axípì imónìnjǫpìrìni. Anjǫnajo rìxá iwamíto yarìgíáyì tǫnì iwamíto yarìfná anjǫ apì xegí sepiá éfpì 12,000 imónìnjagì nìwìnrì sepiá enjǫ ákìnjá xwápìyì nìmìxìga puñǫpì tǫnì sepiá enjǫ yegí nìmìxìga nìpeyìrì pǫnì wíárìnìnjǫpì tǫnì nìpìni axípì 12,000 imónìnjagì nìwìnrì 17 anjǫnajo anjǫ apiyá ákìnjá iwamíto nerìfná xegí sepiá nìróga nìpeyìrì pǫnì wíárìnìje imónìnjǫpì 144 mǫta enjagì wìnjìnjìnjìgìni. Anjǫnajo iwamíto nerìfná ámá iwamíto yarìgíáyì tǫnì enjìnjìgìni. 18 Ákìnjá sǫnjá awíaxí jasìpá rìnìnjǫpì tǫnì nìkìkìróga nìpeyìrì eánìrì anjǫ nápì sǫnjá gorí tǫnì mǫrìnìnjagì nánì gìrasìnjǫ

rírímá ókiárínri enagi winíjanigíní. ¹⁹ Síná ákiná nearfná iwamfó nítíwayírorí tíníjé wé wúkaú síkwé waú xámí wenjépi síná awiaxé nígwé xwé rojé wíyí wíyo dánjé téní nanjé oimóníri dídairé iníjagí winíjanigíní. Síná iwamfó nítíwayírorí tíníjéyí wíyí síná jasípáí ríníjéyíríní. Ámí wíyí onagwá wenjé sapáiyí ríníjéyíríní. Ámí wíyí apáfá wenjé agetáí ríníjéyíríní. Ámí wíyí sowí iníjé emeráí ríníjéyíríní. ²⁰ Ámí wíyí sadoníkísfíyí ríníjéyíríní. Ámí wíyí ayáfá ríjé konirianfíyí ríníjéyíríní. Ámí wíyí siyó ríjé kírisoraitfíyí ríníjéyíríní. Ámí wíyí sowí xegé bí iníjé beríríyí ríníjéyíríní. Ámí wíyí siyó xegé bí ríjé topasfíyí ríníjéyíríní. Ámí wíyí kírisopírasfíyí ríníjéyíríní. Ámí wíyí onagwá wenjé jaiasinfíyí ríníjéyíríní. Yoparfíyí mípíyí monjé ametísfíyí ríníjéyíríní. ²¹ Ákiná ówanjé wé wúkaú síkwé waú enjéyí ayé urfópó apáfá wenjé nígwé xwé rojé wé wúkaú síkwé waú ayíríní. Wínani wínani urfópó ná woní téní imíxíníjéyíríní. Anjé apiyá ófíyí síná goré téní imíxíníjé enagi nání gírasíníjé rírímá ókinjéyíríní. ²² Anjé apimí dání anjé Goríxo nání rídíyowá nero seáyé e umearígéí wíwá míríníjagí mívíníjanigíní. Ayé ríjé náníriní. Ámíná Goríxo, enjé eánígéí níyoní seáyé e wimóníjé téní sipísípí miáo téní aiwaníjowá aníjé e níjwearí anjé iwáníjé míríníjagí nání wíwá nímirínáyí, ná mayé imónípaxé enagi nání mímíríníjagí winíjanigíní. ²³ Goríxo xewaníjé xíxéá inaríníjé wíwá anjé apimí ókímíxírí sipísípí miáo apimí uyfíníjé yamorí enagi nání sogwíraní, emáraní, apimí wíwá ómíxínífa nání ná mayíríní. ²⁴ Wfá anjé apimí dání ónínfápi anjé apimíní wónínfámani. Ámá gwé bí bí mónígéí wíwá apí óníjé níjwearó wigé yarígéípi epírífaríní. Míxé ináyé xwífarímí njewagíyí wigé amípí ayá téníjé nímeámí nuro anjé apimí páwípírfáriní. ²⁵ Ikwáwíyíná ákiná íwí ówanjéyí yárinínfá meníní. Anjé apimí ámí árfwíyí wí imónínfá menjagí náníriní. ²⁶ Ámá gwé bí bí mónígéíyo dání amípí ayá téníjé téní amípí ámá sínwé níwínírfá “Seáyé e imóníjépirfání?” yaiwiarígéípi téní anjé apimí nání nímeámí nuro páwípírfá aiwí ²⁷ ámá piáxé weánípaxépi yarígéíyí téní xwírfá winípaxé imóníjépi yarígéíyí téní yapé rarígéíyí téní ayé wí anjé apimí aga ná ríwíyo aí wí páwípírfá meníní. Ámá wigé yoé íkwé sipísípí miáoýá dínjé níyímíjé meapírífanamí njwirárinígéíyíní anjé apimí páwípírfáriní.

22

¹ Anjé najo inígé dínjé níyímíjé imónípíri nání wearíjé sívá níáná níoní sínwé níwínírfá ú gírasé rírímá ónarínjépa nónímáná síá íkwianjé Goríxo téní sipísípí miáo téní awaúyanamí dání símíjé nímeari ² anjé apimí nání xegé ófíyo ayá áwínímí wearíjagí winíjanigíní. Inígé úmí ororfwámé dání íkíá dínjé níyímíjé imónípírfá náníyí rojagí winíjanigíní. Íkíá ayé emá ayé ayo sogwé níwerfná sogwé xíxegéní wé wúkaú síkwé waú wearíjéyíríní. Íkíá ayé íwépi Goríxo ámá gwé bí bí mónígéí níyoní wé rojwíráriní imóníjépi enagi nání ³ xó eníná ramíxíníjé e dání axépi síní wí imónínfámani. Síá íkwianjé Goríxo téní sipísípí miáo téní awaúyána anjé apimí imónínfá enagi nání ámá xóomí níxídíro nání xínáíwáníjé nímoníro omíjé wíiarígéíyí anjé apimí dání xómíjé níyíkwíro yáyé seáyé e numero ⁴ oyá símímanjépi

en̄i s̄ijw̄ n̄iw̄n̄iro xeḡt̄ yof̄ wiḡt̄ mim̄áyo eán̄iḡf̄áȳt̄ imón̄ip̄r̄f̄ár̄in̄i.
 5 An̄j̄ apimi d̄áni s̄f̄á ámi b̄i yin̄n̄f̄amani. Ámin̄á Gor̄ix̄o áamá apimi
 ŋweaḡf̄áyo wíá wók̄im̄x̄in̄f̄á en̄aḡt̄ n̄áni uȳw̄t̄ t̄n̄i sogw̄t̄ t̄n̄i wíá
 óm̄x̄in̄f̄á n̄áni m̄f̄k̄f̄ maȳt̄ nimón̄iro x̄fo t̄n̄i naw̄in̄i n̄ij̄wearo n̄áni m̄x̄f̄
 in̄áȳn̄ij̄f̄ nimón̄iro an̄ij̄f̄ min̄f̄ men̄j̄weap̄r̄f̄ár̄in̄i.

“Jisaso ámi weap̄in̄f̄a n̄áni an̄j̄w̄i ayor̄in̄i.” ur̄ij̄f̄ n̄án̄ir̄in̄i.

6 An̄j̄najo re n̄ir̄ij̄n̄iḡin̄i, “Xw̄iȳf̄á api aga nepax̄ij̄p̄ir̄in̄i. D̄ij̄f̄
 uŋw̄ir̄ár̄ipax̄ij̄p̄ir̄in̄i. Ámin̄á Gor̄ix̄o —O xeḡt̄ wíá rók̄iamoar̄iḡf̄awami
 xeḡt̄ kw̄iȳf̄ t̄n̄i en̄j̄f̄ s̄ix̄f̄ wíróm̄x̄owár̄ar̄ij̄or̄in̄i. O xeḡt̄ an̄j̄naji áamá
 x̄f̄om̄i nux̄f̄d̄iro n̄áni x̄n̄áiwán̄ij̄f̄ nimón̄iro om̄ij̄f̄ w̄iarīḡf̄áyo am̄ip̄i
 r̄f̄w̄f̄yo an̄j̄n̄i nimón̄in̄f̄ap̄i n̄áni s̄iw̄á wimi n̄áni n̄irowár̄enap̄f̄r̄in̄i.”
 n̄ir̄ij̄n̄iḡin̄i.

7 “Ar̄f̄á épȳt̄. Nioni seaímeám̄f̄a n̄áni an̄j̄w̄i ayor̄in̄i. Xw̄iȳf̄á b̄ikw̄f̄
 r̄ip̄imi wíá n̄irók̄iamón̄ir̄i eán̄ij̄f̄yo x̄f̄dar̄iḡf̄á ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ Gor̄ix̄oyá d̄ij̄f̄
 t̄n̄i yaȳf̄ win̄ipax̄f̄ imón̄ij̄o.” Jisaso e r̄ij̄n̄iḡin̄i.

8 Am̄ip̄i api n̄áni ar̄f̄á wir̄i s̄ijw̄f̄ w̄in̄ir̄i yar̄ij̄áon̄i, aȳf̄ nioni
 Jonon̄ir̄in̄i. Ar̄f̄á wir̄i s̄ijw̄f̄ w̄in̄ir̄i ner̄in̄á an̄j̄naji am̄ip̄i api s̄ijw̄f̄
 ow̄in̄ir̄i s̄iw̄á níom̄i yaȳf̄ oumem̄in̄ir̄i xeḡt̄ s̄ikw̄f̄ t̄n̄ij̄f̄ e up̄f̄k̄in̄imeáaḡt̄
 aí ⁹ o re n̄ir̄ij̄n̄iḡin̄i, “E m̄in̄ipan̄i. Jox̄i Gor̄ix̄om̄i nux̄f̄d̄ir̄i n̄áni
 x̄n̄áix̄in̄ij̄f̄ nimón̄ir̄i om̄ij̄f̄ w̄iarīij̄pa nioni en̄i ax̄f̄pi nimón̄ir̄i
 yar̄iḡw̄f̄wawir̄in̄i. D̄ix̄f̄ r̄ir̄ix̄f̄meá imón̄iḡf̄áȳt̄, wíá rók̄iamoar̄iḡf̄áȳt̄ t̄n̄i
 xw̄iȳf̄á b̄ikw̄f̄ r̄ip̄imi n̄ir̄in̄ir̄i eán̄ij̄f̄p̄i ar̄f̄á wiar̄iḡf̄á n̄n̄iȳf̄ t̄n̄i aȳn̄ij̄f̄
 imón̄ij̄á won̄i en̄aḡt̄ n̄áni e m̄in̄ipan̄i. Gor̄ix̄o ná wom̄in̄i up̄f̄k̄in̄imeat̄.”
 n̄in̄ir̄ir̄i ¹⁰ re n̄ir̄ij̄n̄iḡin̄i, “Xw̄iȳf̄á b̄ikw̄f̄ r̄ip̄imi wíá n̄irók̄iamón̄ir̄i
 eán̄ij̄f̄p̄i r̄ixa nimón̄in̄f̄a an̄j̄w̄i ayo en̄aḡt̄ n̄áni jox̄i s̄f̄á ór̄ip̄n̄f̄ ner̄i r̄it̄f̄
 m̄iyár̄ipan̄i. ¹¹ Áamá s̄ip̄in̄i im̄ixar̄iḡf̄áȳt̄ xe ax̄f̄pi s̄ip̄in̄i nim̄ixa uro áamá
 s̄ip̄i nerón̄á s̄f̄w̄i yap̄t̄ yar̄iḡf̄áȳt̄ xe ax̄f̄p̄i s̄ip̄i néra uro áamá wé rón̄ij̄f̄
 yar̄iḡf̄áȳt̄ xe ax̄f̄p̄i wé rón̄ij̄f̄ néra uro ‘Gor̄ix̄o wimón̄ar̄ij̄f̄p̄i éim̄iḡin̄i.’
 yaiwiar̄iḡf̄áȳt̄ xe ax̄f̄pi néra uro éf̄r̄ix̄in̄i.” n̄ir̄ij̄n̄iḡin̄i.

¹² Jisaso “Ar̄f̄á ei.” n̄in̄ir̄ir̄i re n̄ir̄ij̄n̄iḡin̄i, “Nioni seaímeám̄f̄a n̄áni
 an̄j̄w̄i ayor̄in̄i. Nioni n̄ibir̄i n̄iseaímeaín̄á áamá wiḡt̄ yar̄iḡf̄áp̄i t̄n̄i
 x̄ixen̄i p̄r̄f̄ umamóm̄i n̄áni f̄á n̄ix̄ir̄imi b̄im̄f̄ár̄in̄i. ¹³ Nioni s̄ij̄á p̄r̄f̄
 t̄ij̄wean̄j̄n̄ij̄f̄ nimón̄ir̄i an̄ij̄f̄ min̄f̄ ŋwean̄j̄áon̄i rar̄ij̄n̄i. Iwam̄f̄ó wí e
 d̄áni imón̄ir̄i yoparf̄ wí e n̄áni imón̄ir̄i en̄j̄áon̄iman̄i. Iwam̄f̄ó imón̄ij̄e
 d̄áni an̄ij̄f̄ s̄in̄i ŋwear̄i yoparf̄ imón̄in̄f̄e an̄ij̄f̄ s̄in̄i ŋwear̄i em̄f̄áon̄ir̄in̄i.”
 n̄ir̄ij̄n̄iḡin̄i.

¹⁴ Áamá sip̄isip̄i miáom̄i d̄ij̄f̄ n̄iw̄ikw̄f̄ror̄ij̄p̄imi d̄áni wiḡt̄ rap̄irap̄
 oyá raḡf̄yo iḡf̄án̄ij̄f̄ eaḡf̄áȳt̄, aȳf̄ ík̄f̄á d̄ij̄f̄ n̄iȳim̄ij̄f̄ imón̄ip̄r̄f̄ána
 dan̄ipax̄f̄ imón̄iro an̄j̄p̄imi f̄w̄iyo páwipax̄f̄ imón̄iro en̄aḡf̄a n̄áni yaȳf̄
 Gor̄ix̄oyá d̄ij̄f̄ t̄n̄i win̄ipax̄f̄ȳr̄in̄i. ¹⁵ E ner̄i aí apimi b̄f̄ar̄iwámi
 ŋweaḡf̄áȳt̄ t̄iȳf̄ yar̄iḡf̄áȳr̄in̄i. S̄f̄w̄in̄ij̄f̄ nimón̄ir̄i ero ayáf̄ ero f̄w̄f̄ in̄iro
 p̄ik̄ixw̄f̄f̄ó ero wiḡt̄ ŋw̄f̄ápm̄i f̄á n̄ix̄ir̄iro men̄j̄wearo “Yap̄f̄ oraneȳi.”
 n̄iwimón̄iro yap̄s̄ix̄f̄ r̄iro yar̄iḡf̄áȳr̄in̄i.

¹⁶ “Nioni, Jisason̄i s̄iyik̄f̄ nion̄iyá an̄j̄f̄ ap̄i apimi d̄anj̄f̄ imón̄iḡf̄áȳt̄
 am̄ip̄i ap̄i n̄ip̄in̄i n̄áni n̄ij̄f̄á imón̄ip̄r̄i n̄áni ḡf̄ an̄j̄najo áwan̄j̄ osear̄in̄ir̄i
 urowár̄enap̄f̄ár̄in̄i. M̄ix̄f̄ in̄áȳf̄ Depitoyá xw̄f̄á piax̄f̄yo d̄áni iwiar̄on̄j̄áon̄i,
 aȳf̄ nion̄ir̄in̄i. S̄ij̄f̄ ímiáon̄i, aȳf̄ nion̄ir̄in̄i.” r̄ij̄n̄iḡin̄i.

17 Kwíyípi t́nì sipísipí miáo apíxí meanápi t́nì “Bei.” raríjì. Xwíyíá rípi íá roaráná aríá wíá gíyí gíyí enì “Bei.” ríírixínì. Ámá iniígí nánì gwíní yeáyí n̄wiro “Iniígí d̄íjí n̄yím̄íjé imónípirí nánì imóníjúmì dánì niwírì oním̄ínì.” yaiwíá gíyí gíyí ananì n̄b̄íro onípoi. 18 Xwíyíá b̄íkwí rípi wíá n̄rókiamóní eáníjépi íá roaráná aríá wíá gíyí gíyíné aríá j̄yíkí n̄iseaorí re osearím̄ínì, “Ámá wíyíné xwíyíá rípi ámì b̄í t́nì gwí n̄imorí n̄ír̄ínáyí, xeaníjé b̄íkwí rípi eáníjépi Goríxo e éfáyíné seaikárínárínì. 19 Wíyíné xwíyíá b̄íkwí rípi wíá n̄rókiamóní eáníjépi rítí nerínáyí, e éfáyíné Goríxo íkíá d̄íjé n̄yím̄íjé imónípirí danan̄íro éfánamì m̄ídanípa oépoi n̄írí p̄r̄í searakírì an̄í j̄wáapimì j̄wean̄íro éfáapimì m̄ípáwipa oépoi n̄írí p̄r̄í searakírì nerí seawárínárínì.” osearím̄ínì.

20 Xwíyíá rípi áwan̄í raríjé “Nepa n̄b̄ím̄ífa nánì an̄wì e imónínì.” rarínì. “Oyí, e imóníwínígínì.” nimónarinì. Ámíná Jisasoxí r̄íxa b̄íírixínì.

21 Ámá n̄yínénì Ámíná Jisaso ayá osearím̄íxínì. Apírínì.